
આ.પુસ્તકની માલિકી સને ૧૮૬૭ ના ૨૫ મા એપ્રિલ મુજબ ૨૭
દરબારી સર્વે હક બાપાન્તર કર્તાએ પોતાના સ્વાધિન રાખ્યા છે.

जन्म नक्षत्र के अनुसार योनि गणादि का कोष्टक

चरणानुसार नक्षत्र के अक्षर	नक्षत्र	योनि	गण	युजा	नाडी	राशि	स्वामी
चु.चे.चो.छा.	अश्विनी	अश्व	देव	पूर्व	आद्य	मेघ	म.
ये.लू.ले.लो.	भरणी	गज	मनुष्य	पूर्व	मध्य	मेघ	म.
आ.इ.उ.ए.	कृत्तिका	मेघ	राक्षस	पूर्व	अत्य	मेघ १ वृ. २	मं. १ शु. २
ओ.वा.वि.बु.	रोहिणी	सर्प	मनुष्य	पूर्व	अत्य	वृषभ	शु.
मे.यो.का.वी.	मृगशीर्ष	मर्प	देव	पूर्व	मध्य	वृ. २ मिथुन २	शु. २ बु. २
कु. घ. ङ. छ.	आर्द्रा	श्वान	मनुष्य	मध्य	आद्य	मिथुन	बु.
के.पो.हा.ही.	पुनर्वसु	मातृरार	देव	मध्य	आद्य	मि. ३ क. १	बु. ३ च. १
हु.हे.हां.डा.	पुष्य	मेघ	देव	मध्य	मध्य	कर्क	चन्द्र
डो. डू.डे. डो.	आश्लेषा	मातृरार	राक्षस	मध्य	अत्य	कर्क	चन्द्र
मा. मी.मु. मे.	मघा	मृषक	राक्षस	मध्य	अत्य	मिह	मूर्ध
मो.या.यी.डु.	पूर्. फा.	मृषक	मनुष्य	मध्य	मध्य	मिह	मूर्ध
टे.टो.पा.पी.	उ. फा.	गौ	मनुष्य	मध्य	आद्य	मि. १५ म्या १	शु. १ बु. ३
पू. प. न. ठ.	हस्त	महिषी	देव	मध्य	आद्य	वन्धा	बु.
पे. पा. रा. री.	चित्रा	व्याघ्र	राक्षस	मध्य	मध्य	क. २ बु. २	बु. २ शु. २
व. रे. रो. ता.	स्वाती	महिषी	श्व	मध्य	अत्य	शुभ	शुक्र
ली.लू. ले. ला.	विशाखा	व्याघ्र	राक्षस	मध्य	अत्य	वृ. ३ शु. ३	शुक्र ३ म. १
ना.नी. नू. न.	अनुराधा	मृग	देव	मध्य	मध्य	शुभिक	मंगल
नो.या. यी.पु.	ज्येष्ठा	मृग	राक्षस	अत्य	आद्य	शुभिक	मंगल
पे.पो.मा.मी.	मूल	श्वान	राक्षस	अत्य	आद्य	धन	शुक्र
भू.धा.प.डा.	पूर्. पा.	कपि	मनुष्य	अत्य	मध्य	धन	शुक्र
मे.मो.जा.जी.	उ. पा.	नकुल	मनुष्य	अत्य	अत्य	धन १ मकर ३	शुक्र १ श. ३
नू.ज.हां.ग्या.	अर्भावा	नकुल	मनुष्य	अत्य	अत्य		
नी.रा.रो.ग्या.	अश्लेषा	काय	देव	अत्य	अत्य	मकर	शनि
गा.गी.गू.गे.	घनिष्ठा	मिह	राक्षस	अत्य	मध्य	म. २ कु. २	शनि
गो.मा.मी.गु.	शतभिषा	अश्व	राक्षस	अत्य	आद्य	कुम्भ	शनि
मे.मो.श.टि.	पूर्. मा.	मिह	मनुष्य	अत्य	आद्य	कु. ३ मो. १	म. ३ शु. १
हु. ध. हा.ज.	उ. मा.	गौ	मनुष्य	अत्य	मध्य	मीन	शुक्र
दे.टो.पा.पी.	रेवती	गज	देव	पूर्व	अत्य	मीन	शुक्र

मेपादि राशियों के वर्णादि के साथ घातचक्र

राशि	मेप	वृषभ	मिथुन	कर्क	सिंह	कन्या	तुल्य	वृश्चिक	धन	मकर	कुंभ	मीन
वर्ण	ध्रुविय	वैश्य	शूद्र	विप्र	ध्रुविय	वैश्य	शूद्र	विप्र	ध्रुविय	वैश्य	शूद्र	विप्र
वस्त्र	चतुष्पद	चतुष्पद	मानव	जलचर	चतुष्पद	मानव	मानव	कीट	मानव. १५	चतु १५	मनुष्य	जलचर
हैगक (तत्त्व)	अग्नि	भूमि	वायु	वारि	अग्नि	भूमि	वायु	वारि	अग्नि	भूमि	वायु	वारि
मास	कार्तिक	मार्ग	आषाढ़	पौष	ज्येष्ठ	माघ	माघ	आश्विन	श्रवण	वैशाख	चैत्र	फाल्गुन
तिथि	१-६-११	५-१०-१५	२-७-१२	२-७-१२	३-८-१३	५-१०-१५	४-९-१४	१-६-११	३-८-१३	४-९-१४	३-८-१३	५-१०-१५
वार	रवि	शनि	शुक्र	शुक्र	शनि	शनि	शुक्र	शुक्र	शुक्र	शुक्र	शुक्र	शुक्र
गन्ध	मृग	हस्त	स्वाति	अनु.	मू	श्रवण	शतभिषा	रेवती	मरणी	रोहि.	आर्द्रा	आश्लेया
योग	विष्णुभ	सुखार्मा	परिय	व्याघात	धृति	शुभ	शुक्ल	व्यति.	यज्ञ	वैभूति	गोष्ठ	गन्ध

ૐ તત્સત્પરમાત્મને નમઃ

BH.

S N.

અર્પણપત્રિકા.

આ ગ્રંથાર્પણ

મારે કોને કરવો, તેને

માટે ગ્રંથાર્પણી તે પૂર્ણ

યતા સુધીમાં કેટલાક વિચારો

ઉત્પન્ન થતા હતા. તેવામાં જનનિયંતા

પરમાત્માની પૂર્ણ કૃપાથી મારા મનમાં એકાએક

સદ્વિચાર પ્રગટ થયો કે જેમણે તનને અતિ કષ્ટ

આપી, સ્વસ્થ અને શુદ્ધ મનથી કેળવણી આપી રાત્રીદિવસ

શુદ્ધ અંતઃકરણથી મારું સદ્ગતન, ને મને પૂર્ણ સુખી જોવાને ઉત્સુક,

મારાજ સુખમાં સુખ માનનાર, ને એવા અમાધ ઉપકાર કરનાર,

પૂજ્યપાદ, તીર્થસ્વરૂપ, મારા પિતાશ્રીનેજ, આ ગ્રંથાર્પણ કરવો

એજ નિમિષપર આશ્યો. પૂજ્ય પિતાશ્રી જો કે આપના

કરેલા ઉપકારનો યતિકચિત્ત પણ જદલો વાળવાને હું

અસમર્થ છું. છતાં આ જ્યોતિષના કૃણાદેયની

બાળતથી, રસપૂર્ણ, જાતકપારિજાત

નામના ગ્રંથનું ભાષાંતર, હું

આપનેજ અનિનિમિષજે શુદ્ધ

લક્ષિતભાવથી સપ્રેમ

અર્પણ કરું છું.

ભાદ્રપદ પૂર્ણિમા,

સંવત્-૧૯૧૭.

૬ ૩
આપનો અત્યંત પ્રેમી
સોમેશ્વર.

પ્રસ્તાવના.

જગન્નિયંતા જગદિશ્વરનો સર્વ સૃષ્ટિ ઉપર ઉપકારજનક સર્વદેશીય સર્વવ્યાપી હોય છે. તેથી જગતના સર્વ પ્રાણી માત્ર કરતાં વિશેષ કરી પૃથ્વીમાં મનુષ્યોપર અનહદ ઉપકાર કરેલો છે. જેને માટે મનુષ્યમાત્ર તે પરમદયાળુ પરમાત્માના જન્મોજન્મ પરમ આભારીજ છે.

મનુષ્ય જાતને ખાવાને, રહેવાને, ને દરેક સંસારી સુખો મેળવવાને તે દયાળુએ દયા કરી છે. તેમજ મનુષ્યનાં ગયા જન્મનાં કરેલાં કર્મ જાણવા માટે તે કૃપાળુએ વેદાંગોમાં મુખ્ય જ્યોતિષ શાસ્ત્રની રચના કરી છે. તેમાંથી મનુષ્યો તો શું, પણ પ્રાણી માત્રના સુખ દુઃખાદિક જાણી શકાય છે. તેને માટે જ્યોતિષ શાસ્ત્રમાં ફળ શ્રુતિ કથન કરવા માટે ફળાધીશના અસંખ્ય ગ્રંથો છે. જે દરેક સંસ્કૃતમાં હોવાથી સંસ્કૃત વિદ્યાનું સાર જ્ઞાન ધરાવનાર જ્ઞેશી શિવાય તે ગ્રંથો અન્યને સમજવા કઠિન પડે છે. તેથી તે વિદ્યા શુભ જ્યાં ત્યાં પડી રહે છે. ને આખરે તેનો નાશ થવાનો પ્રસંગ આવે છે. માટે ધર્મિય કૃપાએ આરા મનમાં ફળાધીશની બાબતમાં ગ્રંથોનો સાર લઈને બતાવેલો જાતકપારિજાત નામનો ગ્રંથ ગુજરાતી ભાષામાં બહાર પાડવાની ઇચ્છા થઈ, કેમ જે આવા ઉત્તમ ગ્રંથોનાં ભાષાન્તર થવાં અવશ્ય જરૂરતાંજ છે. એમ ધારી આ ગ્રંથનું માત્ર ગુજરાતીમાંજ ભાષાન્તર કરવું શરૂ કર્યું. આ ગ્રંથના સુખ્ય કર્તા ધીમાન્ વૈદનાથ પંડિત છે, ને તેમનું વર્ણન ગ્રંથારંભમાં પહેલા અધ્યાયના બીજા શ્લોકમાં છે. તેઓએ ફળાધીશનો પોતાની બુદ્ધિબળવડે જ્યોતિષમાં સર્વમાન્ય આ ગ્રંથ બતાવેલો છે. તે ગ્રંથના ૧૮ ભાગ પાડેલા છે. જેને ૧૮ અધ્યાય કહે છે.

૧—આ અધ્યાયમાં રશિનું સવિસ્તર વર્ણન શ્લોક ૬૧ થી કરેલું છે.

૨—જમાં ગ્રહનું ઉત્તમ વર્ણન શ્લોક ૮૭ થી કરેલું છે.

૩—જમાં વિગેરેના જન્મ પશુ, પક્ષિ, ઝાડ વિગેરેના જન્મનું શ્લોક ૮૦ થી કરેલું છે.

૪—આમાં બાળકને દુઃખ, બાળકનું નાનપણમાં મરણ, સિદ્ધિયોગ થવા છતાં જીવવું, વિગેરે સાત પ્રકારના આવરણ શ્લોક ૧૦૭ થી બતાવેલા છે.

૫—આમાં અષ્ટક વર્ગજ આવરણ, સામુદાયજ આવરણ, બનાવવાની રચણ ક્રીયા તથા મૃત્યુના બેરો શ્લોક ૧૨૫ ને નિર્વાણના શ્લોક ૧૫ મળી ૧૪૦ થી બતાવ્યા છે.

૬—આમાં જાતકર્મજ, રાજભંગ, આકર યોગ, દરિદ્રયોગ, ખોડ વિગેરે રાગો થવાના યોગો શ્લોક ૧૦૨ થી વર્ણવ્યા છે.

૭—આમાં રાજયોગ, આરકર, પંચમહાપુરુષ, કેમદુર્ભાગ અપવાદ, સુનધા, અનધા, દુરધરાયોગ, વિગેરે ધણા યોગો શ્લોક-૧૮૧ થી બતાવ્યા છે.

- ૮—મામાં બે, ત્રણ, ચાર, પાંચ, છ અહો એકાદા ચવાથી ચતા યોગો-
ભાવનું, ઉચ્ચનું, મૂલ ત્રીકોણાદિનું ફળ શ્લોક ૧૧૮ થી વર્ણવ્યું છે.
- ૯—મામાં બાર ભાવમાં શુલિક રહેવાથી ચતાં ફળ, સંવત્સરાદિ ફળ,
ગડાંત, સત્વ, રજ, તમ, કાળદોરા, મૂળ, જ્યેષ્ઠા, ને વ્યતિપાત વિગે-
રથી ચતાં ફળો શ્લોક-૧૨૮ થી બતાવ્યાં છે ને પદ્મગ ફળ પણ છે.
- ૧૦—મામાં અષ્ટકવર્ગ બિન્દુથી પુરલાં છે. તેમાં ત્રિકોણશોધન, એકાધિ-
પતિ શોધન, અદ્યપિંડ, સશિપિંડ, બાપ, માતા, ભાઈ, સ્ત્રી વિગેરેનાં
આયુષ્ય વિગેરે શ્લોક ૭૩ થી બતાવ્યું છે.
- ૧૧—મામાં પહેલા તથા બીજા ભાવથી ચતાં ફળો શ્લોક-૯૭ થી
બતાવ્યાં છે.
- ૧૨—મામાં ત્રીજા તથા ચોથા ભાવથી ચતાં ફળો શ્લોક-૧૪૯ થી
બતાવ્યાં છે.
- ૧૩—મામાં પાંચમા ને છઠ્ઠા ભાવનું સંપૂર્ણ ફળ શ્લોક-૮૨ થી બતાવ્યું છે.
- ૧૪—મામાં સાતમા, આઠમા, ને નવમાનું ફળ શ્લોક-૧૦૩ થી બતાવ્યું છે.
- ૧૫—મામાં દશમા, અગીયારમા, ને બારમા ભાવનું ફળ શ્લોક-૮૪ થી
બતાવ્યું છે.
- ૧૬—મામાં સ્ત્રીની જન્મપત્રિકાનું ફળ, સ્વામીને મળતું ફળ, વિગેરેનો શ્લોક-
૫૪ થી પુલાસો કર્યો છે.
- ૧૭—મામાં કાળચક્રદશા શ્લોક-૧૧૧ થી બતાવેલી છે.
- ૧૮—મામાં દરેક મુખ્ય અહોની દશા, અન્તર્દશા શ્લોક-૧૭૭ થી બતાવી છે.
- એ પ્રકારે ઘણા બહોળા વિસ્તારનો લગભગ ૧૯૦૦ શ્લોકનો ઉત્તમ
ગ્રંથ છે, ને તેથીજ તેનું બાપાન્તર પણ વાંચનારને અત્યાનંદસહિત જ્યોતિ-
પત્રી ફળાધીશની બાબતનું ઉત્તમ જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરાવશે. અને તેને ધ્યાનથી
વાંચી મગજમાં દસાવશે તો ફળાધીશ કહેવાને સમર્થ થશે. તેમાં સંશય નથી.
જ્યોતિષની સત્યતા વિશે ઘણા અંશેમાં લખાએલું છે. માટે અત્રે
વિશેષ નહિ વર્ણવતાં એટલુંજ કહેવું જમ છે.
- આ ગ્રંથ કહિન છે તો તેમાં કંઈ દોષારોપ વિહાનોને જણાય તો
તેઓએ જણાવવાથી ઉપકાર માની બીજી આવૃત્તિમાં સુધારો કરવામાં
આવશે. તેમજ આ ગ્રંથમાં મારા નાનાભાઈ ત્રીભોવન અને ઉમીયાદોકરની
સારી ખંત ને મહેનતથીજ હું આ ગ્રંથ બહાર પાડવા સક્તિવાન થયો છું,
તેથી મારા બેક બાઈએને શુદ્ધ પ્રેમથી પૂર્ણાંશિય છિંછું છું.

બા.પદ-૨૬-૧૧.

ગંવત-૧૯૧૭.

} સોમેશ્વર દ્વારકાંદાસ જોશી.

અધ્યાય ૧ લો. પાના ૧ થી ૧૯ સુધી.

સંલોક.

૧ થી ૩-મંગળા ચરણ અને ગ્રંથ કર્તાનાં વંશનું વર્ણન.

૪ થી ૯-આરસશિઓનાં વિશેષ નામો, રાસિ પ્રમાણે ઠાળ પુરવના શરીરના ભાગો તથા રાસિના આકાર.

૧૦ થી ૧૩-રાસિઓને રહેવાનું સ્થાન, હસ્ત, સમ અને દીર્ઘ તથા પુરુષ અને સ્ત્રી સંસિક રાસિઓ તેમની રહેવાની દિશાઓ તથા રાસિઓની ચર, સ્થિર, દ્વિઃસ્વભાવ સંગ્રાઓ.

૧૪ થી ૧૬-રાત્રિ અને દિવસે બળવાન રાસિઓ અને તેમની પૃષ્ઠાદય, શીર્ષોદય, ને ઉભયોદય સંગ્રાઓ, જળચર, જળાશ્રય, જમીનમાં રહેનારી, ચતુષ્પદ અને દ્વિપદ રાસિઓને બળવાન જાણવા વિષે.

૧૭ થી ૨૦-જળચર, જળાશ્રય, દ્વિપદ, ચતુષ્પદ અને કીટ રાસિઓ બળવાન જાણવા વિશે, તથા રાસિઓની ધાતુ, મૂલ, જીવ, સમ, વિષમ, પ્રાણાણ, ક્ષત્રી, વૈશ્ય અને શુદ્ર સંગ્રાઓ.

૨૧ થી ૨૫-આંધળી, બહેરી, લગડી રાસિઓ, મહાંત યોગ અને રાસિઓના રંગો, દ્રવ્યો તથા સ્વામીઓ.

૨૬ થી ૨૮-મૃગ ત્રિકોણ રાસિઓ અને મહો, તથા સ્વમહી ને ઉચ્ચ મહો.

૨૯ થી ૩૮-સૂર્યોદિકાની ઉચ્ચ ને નીચની રાસિઓને તેના અશો તથા હોરા, દ્રેઢાંશ, સપ્તમાંશ, નવમાંશ, વર્ગોત્તમી નવમાંશ, દશાંશ, દ્વાદશાંશ, ત્રિંશાંશ, અને પચ્ચેશ કુંડળીઓની રીત.

૩૯ થી ૪૮-પચ્ચેશનાં નામો. મહોનું દશવર્ગી બળ, ઉત્તમાંશ, ગોપુરાંશ, સિંહાસનાંશ, પારીજાત, પાસવતાંશ, દેવલોદાંશ, અમરાંશ, એરાવતાંશ, અને વૈશેષિકાંશ મહો તથા પૃથ્વર્ગ સપ્તકર્મ સંગ્રાઓ.

૪૯ થી ૫૬-આર ભાવોનાં નામો, કેન્દ્ર, (કટક, ચતુષ્ઠ) ત્રિકોણ, ત્રિત્રિકોણ, આપોક્તિમ, પશુધર, અને ચતુરસ્ત્ર સંસિક ભાવો. તથા ઉપચય અને પીડા ભાવો તથા રાસિઓનું માપ.

—ચંદ્ર, આર રાસિઓમાં કેટલા કેટલા અશે હોય તો મરણ બચે ખાડે, તે વિશે.

૫૭ થી ૬૧-ચંદ્રનું શુભ ક્ષણ, રાસિઓના દેશો અને રાસિની પ્લવ તથા અભિજીત સંગ્રા.

અધ્યાય-૨ જો. પાના ૨૦ થી ૪૧ સુધી.

શ્લોક.

- ૧ થી ૨-કાળપુરુષના ભાગમાં રહેતા અહ તથા અહોની રાજ, પ્રધાન, કુમાર, સેનાપતિ, અને દાસસંઘાઓ.
- ૩ થી ૧૦-અહોનાં ઉપનામો, ઉપઅહો, અહોના રંગો ને સ્વરૂપ, પાપ તથા શુભ અહો અને ચંદ્રનું ફળ.
- ૧૧ થી ૧૨-પૃષ્ઠાદય, શિર્ષોદય, અને ઉભયોદય અહો, ને તેમનો આકાર.
- ૧૩ થી ૧૮-અહોને રહેવાની જગ્યા, અવસ્થાઓ, તથા વૃક્ષ, ધાતુ, મૂળ, જીવના સ્વામીઓ અને દશ દશાઓ.
- ૧૯ થી ૨૨-ખોવાયેલી વસ્તુનો રંગ જાણવા વિશે, અહોની ધાતુઓ અધિ દેવતાઓ, અને તેમનાં નંગો તથા વસ્ત્રો.
- ૨૩ થી ૨૭-દિશા અને ઋતુઓના સ્વામીઓ, રહેવાની જગ્યા, અહોનો દેશ, જાતિ, સ્ત્રી, પુરુષ, નપુંસક સંઘાઓ અને આકાશ, પૃથ્વી, તેજ, વાયુ, ને પાણીના સ્વામીઓ.
- ૨૮ થી ૨૯-જ્યોતિર્ભયકનો આશ્રય કરનાર અહ, ચરીરની ધાતુઓના ને છ રસના સ્વામીઓ તથા અહોનો ભોગવટો.
- ૩૦ થી ૪૦-અહોની દૃષ્ટિ, સ્થાનખલી, ને બળવાન અહ, તથા પદ્મબળનાં નામ, અને ક્યારે બળ ઉત્પન્ન કરે તે વિશે.
- ૪૦ થી ૫૧-મિત્ર, શત્રુનાં સ્થાન, નૈસર્ગિક ને પંચધામૈત્રીની રીત, અહોના સ્વભાવ, કષ્ટ આપનારા અહ, અહોથી સુખનો વિચાર, અને કારકની સમજ.
- ૫૨ થી ૬૮-જન્માક્ષરમાં ખરાબ અહ, અહોના સ્વભાવ, શરીરના રંગ, અને શુદ્ધ અહોનું એક ખીજથી બંધાવું, રાજ્યયોગ તથા બળવાન અહો.
- ૬૯ થી ૮૨-ભાવનું, યોગનું ને દશાનું મધ્યમ ફળ, બળવાન રાહુ, એક ખીજનું અશુભ ફળ નાશ કરી તથા આપતા અહો.
- ૮૩ થી ૮૫-પુજા કરવાથી અશુભની શાંતિ, બાળક, કુમાર, યુવા, વૃદ્ધ મૃત, જામદ, સ્વપ્ન, અને સુપ્ત અવસ્થાઓ.
- ૮૬ થી ૮૭-શીર્ષોદય, પૃષ્ઠોદય, ને ઉભયોદય રાશિમાં રહેલા અહનું ફળ અને અહોની ક્રિયા, રૂપ તથા શુણ્ણા બેદ.

અધ્યાય ૩ જો-પાના ૪૨ થી ૬૬ સુધી.

શ્લોક.

- ૧ થી ૬-વિયોનિ જન્મ, પશુઓના અંગ વિભાગ ઉપર રાશિનું અધિપતિ-પર્વ, જન્માવરના રંગો, અને જુદી જુદી જાતના જન્માવરોના જન્મના યોગો.

- ૭ થી ૧૧-સ્થલ ચર કે જળચર જન્મ, અહોપરથી ઝાડોની સ્થિતિ, ખરાબ જમીનમાં સારાં અને સારી જમીનમાં ખરાબ ઝાડોનો જન્મ, સ્ત્રીયોને રંગેદર્શન, ગર્ભયોગ, અને પુરુષનો સંયોગ.
- ૧૨ થી ૨૨-મૈથુનના પ્રકાર, ગર્ભસંભવ, સ્ત્રી અને પુરુષનું મરણ, અથવા માંદગીયોગ, માતા, બાપ, દાકા, માસી, કઈ વખતે કયાં અદ જાણવા તે વિશે, શુભઅશુભ ફળ, ઋતુદાન સમય, તથા તેથી થતી સંતતિ, ને જોડ છોકરાં વિશે.
- ૨૩ થી ૩૮-૬-નપુંસક યોગો, ત્રણ બાળકનો જન્મ, બહુ ગર્ભ, એ પુરુષ ગર્ભ, અને એ સ્ત્રી ગર્ભયોગ, સ્ત્રી કે પુરુષનું નપુંસકપણું, જોડગર્ભયોગ, પગથી જન્મ, સાપથી વીંટાયેલો જન્મયોગ.
- ૩૯ થી ૪૭-એક કોથળીમાંથી જોડ બાળકનો જન્મ, નાળથી વીંટાયેલાનો જન્મયોગ, પ્રસુતિનો વખત, સીમન્ત પહેલાં જન્મ, જન્મ વખતે પિતાની ગેરહાજરી.
- ૪૮ થી ૫૮-પોતાથી જ બાળક જન્મ, પુનર્વંશથી ને વેરયાથી જન્મ, હતક બાળક વિશે, તથા બીજાથી બાળકનો જન્મ.
- ૫૯ થી ૬૬-પોતાથી જન્મ, જન્મ વખતે પિતાને કેદ, જન્મની જગ્યા.
- ૬૭ થી ૭૦-માતાથી તળતું બાળક, બીજાથી ઉછેરાતું બાળક, ને તેના આયુષ્ય વિશે, અને જન્મની જગ્યા, હાથ, પગ, કે માથાથી જન્મ તથા માતાને દુઃખ.
- ૭૧ થી ૭૫-સુવાવડીના ઝોરડાની તથા દીવાની હાલત, ધરની કઈ દિશામાં સુવાવડીનો ઝોરડો, પલંગના કયા ભાગ ઉપર જન્મ આપ્યો, તે ચોક્કસ જાણવા વિશે, ને જન્મ વખતે રહેલી સ્ત્રીયો.
- ૭૬ થી ૮૦-બાળકનો રંગ, તથા શરીરના ભાગના પ્રકાર, બાળકને ત્રણ, ચિત્ર, લાણુ, તલ કે માંસ ચવાના યોગો તથા સારાંશ.

અધ્યાય ૪ થો. પાના ૬૭ થી ૯૧ સુધી.

પ્રલોક.

- ૧ થી ૧૧-આર વર્ષ પહેલાં બાળકના આયુષ્યનું અનિશ્ચિતપણું, બાલારિષ્ટ, યોગારિષ્ટ, અદ્વાયુષ્ય, મધ્યમાયુ, પૂર્ણાયુષ્યનું વર્ણન, બાળકનો મરણ યોગ, માતા બાઈ વિગેરેને નાશ કર્યા બાળક, તથા માતા બાળક બન્નેનું સાથે મરણ.
- ૧૨ થી ૧૬-ગર્ભ વખતે વાદ કાપથી મરણ, માતાનું તથા બાળક અને તેની માતાનું મરણ ચવાના યોગ.

- ૧૭ થી ૨૬-ગર્ભની સમય પરત્વે સ્થિતિ, આપને મરણુ યોગ, તથા પરદેશ યોગ, અને પરદેશમાં મરણુ યોગ, બાળકની મરણુ યોગ.
- ૨૭ થી ૩૫-ગર્ભ પછી ૨ થી ૬ માસ સુધીમાં, તરત, એક માસમાં, બે માસમાં, ને અકસ્માત મરણુ યોગો તથા ચારથી આઠ વર્ષ અથવા એક માસ જીવવાનો યોગ.
- ૩૬ થી ૫૪-બાળકનું અથવા બાળક અને માતાનું મરણુ, ૨ થી ૧૪ વર્ષ સુધીના મરણુ યોગ.
- ૫૫ થી ૭૦-ચંદ્રથી પંદરમા વર્ષે, સર્પથી સોળમા વર્ષે, ૧૭ થી ૨૯ સુધીના વર્ષમાં ૨૭ કે ૩૦, ૩૦ કે ૩૨, ૩૨, વર્ષે મરણુના યોગો, સેત-તિ રહિતના તથા હુંકી ઉમરના યોગ.
- ૭૧ થી ૮૬-અરિષ્ટભંગયોગ, મધ્યમાયુર્દા ને પૂર્ણયુષ્યયોગ.
- ૮૭ થી ૧૦૬-યુગના અંત સુધી જીવવાના યોગ, મુનિયોગ, અમિતાયુષ્ય, દેવ ના જેવી દાંતિરે અમર, અસંખ્ય વર્ષ જીવવાના, મુનિ, બ્રહ્મ-પદ ને પરમપદ વિગેરે યોગો તથા સારાંશ.

અધ્યાય ૫ મો. પાના ૯૨ થી ૧૩૧ સુધી.

૨૬૦૬.

- ૧ થી ૩-પરાચરે ખતાવેલા ૮ પ્રકારના આયુર્દા, મહેનો નિર્મળ આયુર્દા તથા પિણ્ડાયુર્દાનાં વર્ણ.
- ૪ થી ૮-નિર્મળજ અને પિણ્ડાયુર્દા શોધી કાઢવાની રીત, નીચરધાન, શત્રુ રધાન, અને અસ્તના મહે હોવાથી આયુષ્યનો ઘટાડો તથા અપવાદો.
- ૯ થી ૧૧-૧૨, ૧૧, ૧૦, ૯, ૮, ૭, બાવે રહેલા મહેથી, બળવાન મદથી, લ-એ અશુભ મદથી તથા શુભની દષ્ટિથી આવરણમાં થતો ઘટાડો.
- ૧૨ થી ૧૬-નિર્મળજ અને પિણ્ડાયુર્દાની દાનિ, લગ્નાયુષ્ય શોધી કાઢવા વિશે, ૭ પ્રકારની દાનિ.
- ૧૭ થી ૨૮-અંસજ આયુર્દાની, રસ્મિજ આયુર્દાની રીત, મહેનો ઉચ્ચ નીચ પ્રમાણે આયુષ્યમાં ઘટાડો, ચક્રમયુર્દા (કાળચક્રશાનો આપ-રદા) નિર્મળજ આયુર્દા અને અષ્ટક વર્ષજ આયુર્દા, અંસજ, પિણ્ડજ, અને નિર્મળજ આયુર્દા જાણવા વિશે.
- ૩૩ થી ૫૪-પિણ્ડજ, નિર્મળજ, રસ્મિજ, અષ્ટકવર્ષજ, નિર્મળજ, કાલચક્રજ, સમુદ્રભાટકવર્ષજ, અંસજ, આયુર્દા જાણવા વિશે. સૌરમાન આવરણ માટે, આયુર્દા કેવા પુરવેને મળે, માખુમ, પશુ, પશિ

વિગેરેનો વધારેમાં વધારે આયુર્દ્ધ, મરણ તથા રિષ્ટ કરનાર દશાઓ.

૫૫ થી ૭૧-દ્રેષ્કારણની, જીવ, દેહ ને મૃત્યુની, લાંબી જીન્દગીની, દ્રવ્યના ના-
શની અને મરણની સમજ.

૭૨ થી ૧૨૪-જુદા જુદા પ્રકારે થતા મરણની સમજણ, મરણ પહેલાં બે-
ચેની, અને મરણ પછીની હાલત.

૧ થી ૧૫-નૈર્વાણિકાધ્યાય. (કેવી રીતે મરણ થાય તે.)

અધ્યાય ૬ કો-પાના ૧૩૨ થી ૧૬૨ સુધી.

શ્લોક.

૧ થી ૫-ચાર જાતના યોગ, હરિદ્ર, નીચકુલ છતાં વૈભવી, ભિક્ષા, પરા-
ધીનપણું, અને અગ્નિપણાના યોગો.

૬ થી ૭-હલકા કામોમાં પ્રવૃત્તિયોગ, આજસુ અને ચાકરયોગ, અભક્ષ્ય-
ભક્ષણ, કેદ, વ્યભિચાર યોગ વિદ્યારહિત, સંતતિરહિત, ક્રોધી
અને ભીખારી યોગ.

૮ થી ૧૯-પરદેશગમન ને હરિદ્રતા, કુટુંબનાશ, રાજ્યયોગનો ભંગ, ચાકર,
અધર્મી, બાળહત્યા, ધધાદારી શીકારી કે વાધરી થાય તે યોગો,
હરિદ્ર, ને ભાગ્યહીન યોગ, રાજ્યયોગનો ભંગ, દારૂ પીવો, નીચ
કૃપો કરવાં, તથા પરસ્ત્રીગમન યોગ.

૨૦ થી ૩૮-અહલહત્યા, ને હાસીપર પ્રીતિયોગ, રૈકયોગ, રૈકયોગનું ફળ,
હરિદ્ર ને ગુણ પાપયોગ, નીચ કે ઉચ્ચ નવમાંશમાં રહેલા મહોનું
ફળ, હરિદ્રયોગ ફળ.

૩૯ થી ૫૯-નોકર યોગ ને તેનું ફળ, ચારીરિક ખામી એટલે અંગહીન (કદ-
રૂપા) ના યોગો.

૬૦ થી ૭૬-નૌગના, સર્પથી ભય, બંધન, ને ઇન્દ્રિને લમતાં દરદોના તથા
બંધીખાનાના યોગો.

૭૭ થી ૮૩-મદુ કે મોદિનીથી દરદ થવાનો યોગ અવ્યવમાં ન્યૂનતા, દાપરોગ,
અને ગાંડો, મૂર્ખ અને દારૂડીઓ થવાનો યોગ, ગુપ્ત બા-
ગોમાં વ્યાધિ, કંદરોગ, ને ગડાપાના યોગો.

૮૪ થી ૯૧-ઘાંત આંખનું દરદ, અધાપો, લાલસરદ કોદ, સુલ્લ સ્થાને રોગ,
મુત્રાશયમાં રોગ, મસાનો રોગ, જઠરાગ્નિ ઘટ પડનાથી થતાં
દરદો, છાતીનું દરદ, ચળનું દરદ વિગેરે થવાના યોગો.

૯૨ થી ૯૯-અનાજપર અરુચિ, બલહી, વાયુનો રોગ, ચળને સોજાનો રોગ,
જાડથી પીકા, દેવ, બૂન, પિચાય, વિગેરેનો દર્શનથી થતા

વિગેરે રાગો, વામનસ્વરૂપ, વરવદ્ એક આંખે કાણા થવું તે વિશે યોગો.

૧૦૦ થી ૧૦૨-કાન અને દાંતના રાગ, સુખીયોગ અને સારાંશ.

અધ્યાય ૭ મો-પાના ૧૬૩ થી ૨૧૨ સુધી.

સ્તોત્ર.

૧ થી ૫૮-રાજ્યયોગ અથવા રાજ્ય જેવા સમર્થ યવાના યોગ, યદુ કેવી સ્થિતિમાં રહી કેટલું ફળ આપે છે તે.

૫૯ થી ૭૦-પાંચ મહાપુરુષ યોગ, ને તેનું ફળ, સામ્રાજ્યયોગ, અધિ, ભા-સ્કર, ઈન્દ્ર, મરુત, બુધ, યોગો અને તેનું ફળ.

૭૧ થી ૮૨-કેમદુમ, સુનક્ષ, અનક્ષ, દુરધરા, દરિદ્રી, ને બીજા કેમદુમ યોગો, કેમદુમ યોગનો અપવાદ, તથા કેમદુમ યોગથી રાજ્ય-યોગનો ભંગ વિગેરે.

૮૩ થી ૮૫-સુનક્ષ, અનક્ષ, દુરધરા, ને કેમદુમયોગ, તથા તેઓનું ફળ.

૮૬ થી ૧૦૭-મંગળ વિગેરે યદોથી સુનક્ષ, અનક્ષ, દુરધરા યોગ, અને તેનું ફળ, યદુ કંઈ વખતે કેવું ફળ આપે તે વિશે.

૧૦૮ થી ૧૧૩-શકટયોગ અને તેનું ફળ, પારિજાતિ બળ પામેલા યદુનું ફળ, અધમાદિ ને અધ્રાધિયોગ, અને તેનું ફળ.

૧૧૪ થી ૧૨૭-લગ્નાધિ, ગજકેસરી, અમલા, વોસિવેશિ ને ઉભયચરી, શુભ અને પાપ, શુભકર્તરી તથા પાપાકર્તરીયોગો અને તેનું ફળ.

૧૨૮ થી ૧૪૫-પર્વત, કાદલ, માલિકા, આમર, શંખ, બેરી, મૃદંગ, શ્રી નાથ, તથા શારદા વિગેરે યોગો અને તેનું ફળ.

૧૪૬ થી ૧૬૧-મલય, કૃર્મ, ખર્જ, લક્ષ્મી, કુસુમ, પારિજાત, કલાનિધિ તથા અંશાવતાર વિગેરે યોગો અને તેનું ફળ.

૧૬૨ થી ૧૬૭-દરિકર બ્રહ્મયોગ, અને તેનું ફળ, નાભસાદિયોગ, ૨૦ આકૃતિ યોગનાં નામ, આશ્રય, દલ, સંખ્યા, રજ્યુ, સત્યાચાર્યના મત પ્રમાણે આશ્રય, ને પરાચરના મત પ્રમાણે દલયોગો.

૧૬૮ થી ૧૮૧-ત્રીણ આકૃતિયોગ, સાત સંખ્યાયોગ, સાત આશ્રયયોગનું ફળ, ૨૦ આકૃતિયોગનું ફળ, સાત સંખ્યાયોગનું ફળ અને સારાંશ.

અધ્યાય ૮ મો-પાના ૨૧૩ થી ૨૫૪ સુધી.

સ્તોત્ર.

૧ થી ૪૪-દ્વિ યદુથી ૫૨ યદુ સુધીના યોગો, ચંદ્ર સિવાય બીજા યદો, ગ્રેષ વિગેરે સંધિમાં બેસવાથી થતું ફળ.

૪૫ થી ૪૭-મેષાદિરાસિઓમાં રહેલા ચંદ્ર માફક તેના નવમાંથનું ફળ, અશુભ અને શુભ દર્શનું ફળ.

૪૮ થી ૯૯—મેષાદિ રાશિઓમાં રહેલા ચંદ્ર પર ગ્રહોની દૃષ્ટિ થતું હજી,
એકથી બાર ભાવમાં ગ્રહો રહેવાથી થતું હજી.

૧૦૦ થી ૧૧૮—ગ્રહોનું ઉચ્ચ, મૂળ ત્રિકોણ, સ્વક્ષેત્ર, (પોતાના ઘરના હોય
તેનું) મિત્રક્ષેત્ર, શત્રુક્ષેત્ર, ને નીચરાશિનું હજી, ગ્રહો કેવી હાલ-
તમાં કેટલું હજી આપે તે, સારાંચ.

અધ્યાય ૯ મો—યાના રખય થી ૩૨૧ સુધી.

શ્લોક.

૧ થી ૭—ભાવમાં માન્દિથી યતાં હજી, શુદ્ધિક ક્યારે ખરાબ હજી
આપે તે વિશે.

૮ થી ૩૫—ગ્રહો કે ઉપગ્રહોના સંબંધમાં શુદ્ધિક રહેવાથી થતું હજી, સંવ-
ત્સરાશિનું હજી, અયન, ઋતુ, માસ, પક્ષ, કાળ, તિથિ ને વાર હજી.

૪૦ થી ૪૮—નક્ષત્રોનાં નામો, નક્ષત્રગણત, અબુક્ત મૂળ ને તેનું હજી, જ્યેષ્ઠા
નક્ષત્રના ૧૦ ભાગો અને તેનું હજી.

૪૯ થી ૫૭—મંગળવારે જ્યેષ્ઠા નક્ષત્રમાં જન્મવાથી થતું હજી, રવિવારે મૂળ
નક્ષત્રમાં જન્મવાથી થતું હજી, જ્યેષ્ઠા નક્ષત્રનું પાદ હજી, મૂળનું
પાદ હજી, મૂળના પંદર ભાગોમાં જન્મવાથી થતું હજી, ધનગંડ,
માતૃગંડ. અને પિતૃગંડની સમજ તથા જાળકના જન્મથી મા-
બાપ પર થતી અસર.

૫૮ થી ૬૩—નક્ષત્રોના ચરણમાં રાત્રી દિવસ સંધ્યા વખતે જન્મથી થતું
હજી, ગંડનાં લક્ષણો, પૂર્વાષાઢામાં ધન લક્ષ અને પુષ્પમાં ઠક
લક્ષ વિશે જન્મનું હજી, પૂર્વાષાઢા અને પુષ્પના પહેલા ચરણનું
હજી, ઉત્તરાષાઢાનીનું પહેલું ચરણ, પુષ્પનાં વચમાંનાં બે ચ-
રણ, ચિત્રાનું ત્રીજું ચરણ, બરણીનો પૂર્વાર્ધ, હસ્તાનું ત્રીજું
ચરણ, અને રેવતીનું ચોથું ચરણ, તે વિશે જન્મનું હજી,

૬૪ થી ૭૭—અશ્વિનીના પહેલા ચરણ, ને મધાના પહેલા ચરણનું હજી, જ્યે-
ષ્ઠા, ચિત્રા, મૂલ, આશ્લેષા, રેવતી, ઉત્તરા શશ્વતી, પુષ્પ, પૂર્વા-
ષાઢા, હસ્તા, અબુક્તમૂળ, તેઓ વિશે જન્મનું હજી, તિથિ,
ગ્રહોપ, અભાવાસ્યાનું હજી, યોગ દોષ વિગેરે.

૭૮ થી ૧૦૦—જન્મમ, કર્મમ, ગંડ દોષનો અપવાદ, નક્ષત્ર હજી, રાશિ હજી,
ચંદ્રના નવમાંશનું હજી અને યોગ હજી.

૧૦૧ થી ૧૧૬—કરણ, લક્ષ, હોરા ને દ્રેશાણ હજી.

૧૧૭ થી ૧૨૮—નવમાંશ, હાલમાંશ, ત્રિંશમાંશ, વેળા, ને ગ્રહદોરા હજી,
તથા સારાંચ.

પાના ૨૯૩ થી ૯ મા અધ્યાય પછવાડે લખેલી કેટલીક દશમા અધ્યાયની બાબત ૩૨૧ સુધી છે તે નીચે પ્રમાણે.

અષ્ટક વર્ગ બાબત, અષ્ટક વર્ગ કોષ્ટકો, ત્રિકોણ અને એકાધિપતિ શોધનનાં કોષ્ટકો, અષ્ટક વર્ગથી ફળ કહેવા માટે ત્રિકોણાદિ શોધનની રીત, ત્રિકોણની સમજણ, ત્રિકોણ શોધનની રીત, એકાધિપતિ શોધનની રીત, અહર્ષિક અને રાશિર્ષિક લાવવાની રીત, અહર્ષિકનું ઉદાહરણ, રાશિર્ષિકનું ઉદાહરણ, સૂર્યથી શનિ સુધીનું ફળ, બાવફળ, બારબાવની રેખાઓ તથા સાત અહ રેખાઓનાં યોગનો કોઠો છે. મીન રાશિથી ચતી ત્રણ અવસ્થાઓનો કોઠો, બાર બાવથી ચતી ત્રણ અવસ્થાઓનો કોઠો.

અધ્યાય ૧૦ મો. પાના ૩૨૨ થી ૩૪૫ સુધી.

શ્લોક.

૧ થી ૩૨-અષ્ટકવર્ગ કોષ્ટક, અહોનાં અનુક્રમે બિન્દુ, બિન્દુફળ, સૂર્યથી શનિ સુધીનું ફળ.

૩૩ થી ૪૯-પ્રસ્તારાષ્ટક વર્ગ, અષ્ટક વર્ગના સ્વામી, યોગો કે વધારે બિન્દુ થી ચતુ ફળ, બે રીતે ત્રિકોણ શોધન, એકાધિપત્ય શોધન, અષ્ટક વર્ગથી આવરણની સમજ, આવરણ કરવાની બીજી રીત.

૫૦ થી ૭૨-શનિથી વિનાશ કરનાર નક્ષત્રો, બિન્દુ મેધાદિક રાશિ અને સૂર્યાદિક અહોના સ્થાનમાં રહેવાથી ચતુ ફળ, નક્ષત્રનાં ત્રિકોણ બનવા માટે અનુક્રમ, સૌર વર્ષ પ્રમાણે આવરણ, અને સારાંશ.

અધ્યાય ૧૧ મો. પાના ૩૪૬ થી ૩૬૭ સુધી.

શ્લોક.

૧ થી ૧૨-બાવનાં નખળાં અને બળવાન સામાન્યફળ, બાવના અંશ પ્રમાણે અહનું ફળ, ને ત્રૈરાશિકથી બાવફળ વિચાર.

લાવ ૧ લો.

૧૩ થી ૧૬-પહેલા બાવમાં શું જોવું તે વિશે, લગ્નમાં શુભ અહની રાશિનું, લગ્નપર લગ્નના સ્વામીની દષ્ટિનું ફળ, પુરુષના સરીરનું સ્વરૂપ, આકૃતિ ને લક્ષણો કહેવાની સમજ, કીર્તિ યોગ.

૧૭ થી ૨૫-પ્રસિદ્ધ ન ચવાના યોગો, કીર્તિ તથા સુખ યોગ, બાગ્યવાન યોગ, જન્મશૂભીમાં કે પરદેશમાં રહેવાનો યોગ, અને તેથી ચતો બાગ્યોદય.

૨૬ થી ૩૫-શુદ્ધ કે આંકળ, સરીરે પુષ્ટ કે દુઃખીયોગ, અહો કેવી સ્થિતિમાં રહેવાથી સાફ ફળ ન આપે તે વિશે, લગ્ન અને તેના સ્વા-

મીતું ફળ, શરીરે ત્રણ, દુર્બળતા, નિરોગી ને ખીજ દુર્બળતા વિગેરે યોગો.

- ૩૬ થી ૪૫-૨૨ વિહાર, અને સોજનો રોગ, સૂર્યથી છૂંદા આવના સ્વામી સાથે લગ્નનો સ્વામી બેસવાથી થતું ફળ, છૂંદા આવના સ્વામી સાથે લગ્નનો સ્વામી ખારમે બેસવાથી થતું ફળ, બાલ્યાવસ્થામાં સુખ દુઃખ યોગ, હેલી અવસ્થામાં સુખયોગ, નાનપણમાં દુઃખી ને પછીથી સુખી થવાનો યોગ, ૧૬ વર્ષ પછી સુખયોગ, ત્રીસ વર્ષ પછી સુખયોગ, લગ્નપર સૂર્ય વિગેરે મંડોળું દષ્ટિ ફળ
- ૪૬ થી ૪૮-લગ્નપર લગ્નના સ્વામીની કે શુભ મંડોળી દષ્ટિનું ફળ, સાંખ્યા આવરણનો યોગ.

ભાગ ૨ જો.

- ૪૯ થી ૫૫-ખીજ આવમાં શું જોતું તે વિશે, ધનવાન થવાના ચાર યોગ, ધન આવમાં રહેલા, ધન આવને જોતા, ને ધન આવના સ્વામીથી થતું ફળ, ખજવાન લગ્નનો સ્વામી ખીજે બેસવાથી ફળ, કમયોગ, નિર્ધનયોગ, મરણ સુધી ધનવાન, ને ભાઈ, માતા, ખાપ, વિગેરેથી ધન મળવાના યોગો.
- ૫૬ થી ૭૧-ધનવાન યોગ, કરોડમિપતિ, દેવાદાર, રાત્રીએ અંધ ને અંધયોગો, કાન આંખોનો રોગ, અને સારી આંખો રહેવાનો યોગ, સુંદર મુખ, વાળી, તથા આજ્યસ્પર્શયોગ, કાંદરા આવનો યોગ, રહિર વિહાર, અગ્નિનો બપ, તથા સિનગનો રોગ.
- ૭૨ થી ૮૨-દુર્ગંધી મુખ, કોષી, પાપી, રૂપવાન યોગ, હાંત શ્રમ અને ગળાનું સખ્ત દરદ, ફરિદા, દરેક વ્યાધિ, ને મૂંઝો થવાના યોગો, મગાઓગનો ભંગ, અજબ તથા વિદાન યોગ. મનપુદ્ધથી મરણ, વાયુનું દરદ, મૂળનો યોગ, વિદાન યોગ. મજિનશરવ જાળવાનો યોગ.
- ૮૩ થી ૯૦-તર્ક, વ્યાકરણ, અને વેદ જાળવાના યોગો, ૭ શાસ્ત્ર જાળવાનો યોગ, રાજ્યયોગ વિના સુખયોગ, એક વ્ત્રી થવાનો, ચંદીના વાસજમાં આવનો, સોનાના વાસજમાં આવનો, ચોળી કિંમતના વાસજમાં જાળવાનો, અને નદિ ખાવા લાયક આવનો યોગ.
- ૯૧ થી ૯૭-જદુ આવનો યોગ, ને તેનો અપવાદ, સુખથી આવનો યોગ, પારકે અનાજ આવનો અને પારકી નિન્દા કરવાનો યોગ, રાધિમરદ ખાનાર, અને તેનો અપવાદ, યોદ્ધા અને રસાધિત બોજન કરવાનો યોગ, શાદ ખાનારનો યોગ તથા મારાંચ.

અધ્યાય ૧૨ મો-પાના ૩૬૮ થી ૩૬૯ સુધી.

ત્રીજા ભાવનું ફળ.

સંકેત.

- ૧ થી ૯—ત્રીજા ભાવમાં શું જોવું તે, બાહ્યોનો લાભ, નિર્ભય મંગળનું ફળ, ત્રીજા ભાવનો સારક બળવાન હોય તેનું ફળ, ત્રીજા ભાવનો સ્વામી બળવાન હોવા છતાં દશમે હોય તો તેનું ફળ, બાહ્ય બહેનોનો નાશયોગ, ને જોરમાન માનાથી બાહ્યનું સુખ.
- ૧૦ થી ૧૬—બાહ્યોનો નાશ, અને બાહ્ય સંબંધી મિથિલ ફળ, બીજા માતાના સ્તનપાનનો યોગ, બાહ્યોની શક્તિનો અટકાવ, બાહ્યોનો વધારો, એક નાનાબાહ્યનો યોગ, બેતનો યોગ, નાના બાહ્યોનું સુખ, જોડબાહ્યનો જન્મ.
- ૧૭ થી ૨૫—નાના બાહ્યનું સુખ, તથા નાશયોગ, સર્વે બાહ્યોનો લાભો આવશ્યક, બાહ્ય તથા બહેનની એકંદર મુખ્યા, બાહ્ય કે બહેનને કાયદો આપતા યોગ, પાછગથી જન્મનારની નિમિત્ત મુખ્યા, બાહ્યની સ્ત્રીનું ફળ, બાહ્યનું સુખ કે દુઃખ કેવી રીતે ઠહેવું તે વિશે.
- ૨૬ થી ૩૭—બાહ્યો જોગો રહેવાનો યોગ, બાહ્યોને પરસ્પર મિત્રતા યોગ, બાહ્યોમાં ક્ષેષ અથવા બાહ્યનો નાશયોગ, બાહ્ય બહેનનો નાશયોગ, સુખ સંપત્તિ અને નાનાબાહ્યોને આપતા યોગ, મોટાબાહ્ય તથા નાનાબાહ્યના નાશથી સમજ, મુદ્ધર્માં જ્ય મેગવવાના યોગો, ત્રીજાનો સ્વામી સર્વોદિ મહો સાથે રહેવાથી થતું ફળ.
- ૩૮ થી ૪૨—ત્રીજા ભાવનો સ્વામી લગ્નનાં શરૂ સાથે રહેવાથી અને લગ્નમાં જલ્પદરાશિ હોવાથી થતું ફળ, ત્રીજા ભાવનો સ્વામી તથા મગલ બંને બળવાન થઈ કોઈ બળવાન મહ સાથે બેસવાથી ફળ, તથા તેમની દસા અન્તર્દસાઓનું ફળ, ત્રીજાના સ્વામીથી માણસના મુણ્દોપ, સર્વથી ભય, તથા જાણીની વ્યાધિને ખરજવાનો રોગ.
- ૪૩ થી ૫૮—જાણથી ભય, ગરદનનો રોગ, ઝેર ખાવાનો, નાનાબાહ્યો રહિત થવાનો સુંદર કંક સ્વરનો, કાનમાં ધરેણું પડેરવાનો, સારાં કપડાં ન અલંકારનો, જોટ ધર્મકથા સાંભળવાના, અધીરો તથા ધીરજવાન યોગ, બળનાશ, બળવાન, જોગી ને મુણ્દવાન યોગ, સુખથી મોજન, કદમૂળ ફળ ખાવાના યોગો, ત્રીજો છઠ્ઠો શુક

રહેવાથી અથવા સૂર્યની રાશિની પહેલાં ત્રીજે છઠ્ઠે શુક રહેવાથી થતું હજી, દાતાર યોગ.

ચોથો ભાવ.

૫૯ થી ૭૩-ચોથા ભાવમાં શું જોવું તે વિશે, ચોથો ભાવ તથા તેના સ્વા-
મીથી આશુસને વિદ્યા, નમતા અને રાજ્યસન્માન યાચ કે નહિ
તેવા યોગ વિશે, માતાના લાંબા આવરદાનો યોગ, માતાનો
મરણયોગ, માતાને રોગ, બાપ બળિચારી થવાનો યોગ, બા-
પનો બળિચારથી જન્મ, માતા સાથે બળિચાર કરવાનો યોગ,
શુરની સ્ત્રી સાથે બળિચાર યોગ, માતા બળિચારી થવાનો યોગ.

૭૪ થી ૮૧-ખીજ માતાનું સ્તનપાન કરવાનો યોગ, માખાપ રહિત યોગ,
માતપિતાનું સાથે મરણ, માતાના અંતકાળની થડી, રાખી
થવાનો યોગ.

૮૨ થી ૮૭-માર્મિક કાર્યોમાં પ્રીતિ, સુખીને સુખ નાશ યોગ, ચોથા ભા-
વમાં સુખ અશુભ મહા બેસવાથી કે તેમની દષ્ટિથી થતું હજી,
લગ્ન ને શુશ્રૂષા, ચોથા ભાવને ચંદ્રથી, અને લગ્નને શુકથી વિચાર.

૮૮ થી ૧૦૦-સુગંધી પદાર્થોના શોખીન થવાના યોગ, કેવા યોગથી કેવા
કપડાં પહેરે તે વિશે, ડોર અને મન પ્રાપ્તિ, બાઇઓમાં ક્રોધ
થવાનો, બાઇઓ ઉપર ઉપકારનો, બાઇઓનો દેવ કરનાર,
કપડી તથા નિષ્કપડી યોગ, પવિત્ર ને સાન્નિદ્ય હ્રાસ થવાના, તથા
હાથી મોડા માડી નરનાશન વિગેરે સુખના યોગો.

૧૦૧ થી ૧૧૨-પાલખી, વસ્ત્ર, ઘરેણાં વિગેરેનું સુખ. પાલખી મોડાઓનો
લાભ, ચાર પ્રકારનું વાદન. છત્ર ચામરનું કપડાં અસકારને
વાદનનું, રાજ્યનું, દીર્ઘાયુષ્ય તથા વૈભવનું, વિદ્યાનું અને સમ-
૬ વિગેરેનું, સુખ થવાના યોગો. રાજ્ય યોગ, નવા નવા સ-
ખના યોગ, વાદનનું, રાજ્યસત્તા બાગ્યોદય વિગેરેના સુખના
યોગો, મહા અધિક બળી મધ્યમ બળી કે નિર્બળી દોષ તો
તેથી થતું હજી.

૧૧૩ થી ૧૩૮-ચોથાનો સ્વામી ખસાવ સ્થાને બેસવાથી થતું હજી, માડીના
નાશથી દુઃખ યોગ, રાજ્ય અને પાલખીનું સુખ, તથા અપ-
વાદ, સર્વ પ્રકારે સુખી યોગ, રાજ્યેમાન, સેનાધિપતિ મર્ધ
કીર્તિ અને મન મેજવજાન યોગો, જુદા દેહ, જુદા જુદા મન ને
વાદનનું સુખ, પળા દેમો અને વાદને સ્વામી યાચ તેવો યોગ,
રાજ્યાભિષેક યોગ.

૩૧ થી ૧૩૭—મુખ તથા બહુ સત્ત્વ યવાનો યોગ, ચેતાનું બાગ્ય ચોકું અને સત્ત્વોનું બાગ્ય વધવાનો યોગ, સત્ત્વ યોગ, સંપૂર્ણ બાગ્ય, દ્રવ્ય અને ઘણી જમીન મળે તેવા યોગો, ધર જમીન વાડી મીલકત મળ્યાં વિગેરેનો નાશ યોગ, છપું ધન મળે તે વિશે.

૧૩૮ થી ૧૪૯—દરિદ્રતાવાળાં ધર જમીનવાની સમજ, ધર બાગત દુઃખી, તથા ધર રહિતનો, કુવામાં પડ્યાનો, પાપી, મુખ રહિત, પારકા ધરમાંને પરદેશ રહેવાના યોગો, સત્ત્વોના અમીષ ધરનો, તથા ધરનો લાભ યોગ, ધરમાં જૂનનો વાસો, અથવા જુનું ધર મળે તેવા યોગો, ધરનો નાશ, મોટી દલેલીઓને મહેલનું મુખ, દેવની માફક ધરના મુખ યોગ.

અધ્યાય ૧૩ મો—પાના ૪૦૦ થી ૪૨૦ મુધી.

શ્લોક.

૧—૨,૭,૫,૧૦,૧૨, મા બાવધી સામાન્ય ક્ષયરો, પિતાનું ને સંતાનનું મુખ, તથા સ્ત્રીની પ્રવિણતા.

૨ થી ૪—કયા ઈષ્ટ દેવની પુજા કરે છે તે વિશે, બાગક રક્ષણ માટે નિયમિત દેવની પુજા, રાજની કૃપાને સંપત્તિ થાય તથા વિદ્યા નક્ષત્રા સુદિને રાજના માનથી રહિત થાય, તેવા યોગ.

૫ થી ૧૦—પશુ જન્મયોગ, દ્રોઝાણના ખાસ ગ્રહયોગ, અને તેથી થતાં ક્ષણ, સ્ત્રી પુત્રનું મુખ, અને નાશકર્તા યોગ, પ્રજા ઉત્પત્તિ તથા તેમાં વધુ સંખ્યા પુત્ર કે પુત્રી થવાના યોગ, ધણાં સંતાન થવાના તથા વાંઝીયાપણાના યોગો.

૧૧ થી ૧૯—પૌત્રનું મુખ દેખે કે કેમ તે બાબત, યોગ પુત્રનો કે એકજ છોકરાનો યોગ, સ્ત્રી સંતાન તથા સંધળા કુટુંબનો નાશકર્તા યોગ, દત્તકપુત્ર લેવાનો યોગ, તથા તે દત્તક કેના ખાનદાન કુટુંબનો દશે નેની સમજ, બાલ્યાવસ્થામાં પુત્રજન્મ, તથા તેનું અધ્યાયુષ્ય, ને દીર્ઘાયુષ્ય, બહુ સ્ત્રીયો છતાં પુત્રહીન યોગ, વ્યભિચારથી પુત્રયોગ, અવસ્થ પુત્ર મુખ.

૨૦ થી ૩૭—સંતતિનો નાશ, સંતતિની ઈચ્છવાળાઓ તજવા લાયક સ્ત્રીયો સંજી રહિત યોગ, દત્તક પુત્ર યોગ, છોકરાં ન થાય તેવા યોગ, પુત્ર ન થવાનું કારણ.

૩૮ થી ૫૦—દત્તક પુત્ર યોગો, લાંબા વખતે પુત્ર થવાનો યોગ, પુત્ર, બાઈ, સ્ત્રી, દાસી, મિત્ર, ચાકર વિગેરેની સંખ્યાની સમજ, પુત્રાદિના

નાશની સમજ, પુત્ર લાભ તથા સંપત્તિ અને રાજની પ્રીતિ થાય તેવા યોગ.

૫૧ થી ૫૮-પુત્રનું મૃત્યુ કે પુત્રને ભય, બાપનું સુખ, તથા બુદ્ધિમાન થવાના યોગો, બાપના આવરણને વધારનાર યોગ, બાપને દુઃખ, બાપને વશ થાય તેવો યોગ, બાપથી શ્રેષ્ઠ થવાનો યોગ, પોતાના જન્મથી સમાંજોનું તથા પોતાનું મરણ.

૫૯ થી ૬૫-જન્મથી માતાનું મરણ, બાપનું મરણ, મા, બાપનું મરણ, જન્મથી પહેલાં બાપનું મરણ, બાપને રોગ, તથા તેમનું મૃત્યુ થવાનો યોગ, માબાપને અગ્નિ સંસ્કાર વખતે પુત્રની ગેરહાજરી યોગ, મરણ અને અગ્નિ સંસ્કાર વિગ્રજથી થવાનો યોગ.

૬૬ થી ૭૦-અંતકાળે પુત્ર માબાપનું મોં ન જુવે અથવા માબાપ પુત્રનું મુખ ન જુવે તેવા યોગ, મંદ બુદ્ધિ તથા બુદ્ધિમાન શાસ્ત્ર જાણનાર થાય તે યોગ, ત્રિકાળ (ભૂત, ભવિષ્ય, વર્તમાન) જ્ઞાન જાણનાર, હૃદયનો રોગી, અને અનાજનું જ્ઞાન આપનાર થવાના યોગો.

છઠ્ઠા લાવતું ફળ.

૭૧-મગળ ને છઠ્ઠા ભાવથી સત્, વ્યાધિ, કુટેવો, ધનજ્યો, સત્ત્વજ્યોનો પરાજય, નપુસક અને લિંગમાં હિંદો થવાના યોગો.

૭૨ થી ૭૬-ત્રી નપુંસક કે સત્ત્વની ત્રી નપુસક થવાનો યોગ, સત્ત્વજ્યોથી ભય નહિ પામવાનો યોગ, સત્ત્વથી ભય, પાવણને લાંબન થવાનો યોગ, અનેક સંજોગોમાં રવિનું હજુ બાવે ફળ, માણસોથી દેહને બહુ દુઃખ, છઠ્ઠા સ્થાનમાં રહેલા સર્પોદિ મહો જે જે ભાવના કારક હોય, તે તરફથી દુઃખ, ત્રણ પાપ મદ કે ત્રણ શુભ મદ હજુ આઠમે રહેવાથી થતું ફળ, ૫,૪,૭,૯,૩,૧૧, ને ૮ ભાવમાં રહેવાથી થતું ફળ, બુધના ધરમાં સર્પોદિ મહો રહેવાથી ત્રણ વિનેરેનો યોગ, ત્રણનું પ્રમાણ, યોગ અને ૫૨૫ નો ભય, સત્ત્વજ્યોની પાસ, સત્ત્વજ્યોનો નાશ, અને જ્ઞાતિમાં ઉપદાર કરે તેવા યોગો.

અધ્યાય ૧૪ મેા. પાના ૪૨૧ થી ૪૫૦ મુધી.

સોહાક.

૧ થી ૫-માતમા ભાવથી સું જોતું તે વિશે, બળિગદરી યોગ, સાતમા માનો સ્વામી લાભકારક કે દાનિકારક સ્થાને હોય તે વિશે, મોંદે હજો પારણ કરવાનો યોગ, ત્રી લંપટ યોગ, પુત્ર રતિન

યોગ, બહુ સ્ત્રીયોનો સ્વામી, સ્ત્રી રહિત યોગ, એક પુત્ર યોગ, વાંઝણી સ્ત્રીનો સ્વામી થવાનો યોગ, ને સ્ત્રી રહિત યોગ.

૬ થી ૮-વાંઝણી સ્ત્રીનો સ્વામી, સ્ત્રીના જેવી આકૃતિવાળો, કે પુરુષના આકાર જેવી સ્ત્રી થવાના યોગો, સ્ત્રીને ઘણી થવાના, દુષ્ટ સ્ત્રી યા જીવાન અવસ્થામાં પતિ વિનાની થવાના યોગો, શ્રેષ્ઠ સ્ત્રી મળવાના, પોતાના ધણીને મારનારી કે પતિવ્રતા સ્ત્રી થવાના યોગો.

૯ થી ૧૩-સ્ત્રી પતિવ્રતા વ્યભિચારિણી, કે વિધવા થાય તેવા યોગ, સ્ત્રી કુસિન કે હલકા કુટુંબની છે તે વિશે, સાતમા ભાવથી થું જોવું તે, વાંઝણીને વ્યભિચારી સ્ત્રી થવાનો યોગ, ધૂમાદિ અપ્રકાશક ગ્રહો, ને પાપીગ્રહ સાતમા ભાવમાં મંગળ વિગેરે ગ્રહો સાથે રહેવાથી થતું ફળ, વિવાહ રહિત થવાનો યોગ, સ્ત્રી મરણ યોગ, ખરાબ સ્વભાવવાળી ને વાંઝણી પણ સતી થવાનો યોગ.

૧૭ થી ૩૩-સ્ત્રી વિનાનો અથવા વ્યભિચારી યોગ, બીજી સ્ત્રીનો યોગ, પહેલી સ્ત્રી રૂપાળી કે કદરૂપી તે જાણવાનો યોગ, ત્રણ સ્ત્રીયો, બહુ સ્ત્રીયો, પતિવ્રતા સ્ત્રી, સ્વામીનો ને કુળનો નાશ કરનારી સ્ત્રી, સારા કે ખરાબ કુલમાં જન્મેલી સ્ત્રી મળે તેવા યોગો, કેટલી ને કેટલી સ્ત્રીયો થાય તે યોગ, લગ્નનો વખત નિશ્ચય કરવા વિશે, સ્ત્રી લાભ યોગ, સ્ત્રીના મનને પ્રસન્ન કરનાર પુરુષ થાય તેવા યોગ, સ્વામીને પ્રિય, સ્ત્રી થવાનો યોગ.

૩૪ થી ૪૧-૨, ૧૨, ૭, ૪, ૮, સ્થાનમાં મંગળ રહેવાથી થતું ફળ, સ્ત્રીની જન્મોત્તરીમાં સ્વામીનો નાશ કર્તા યોગ, સાતમા ખીજ સ્થાનમાં પાપગ્રહો રહેવાથી થતું ફળ, પણ સ્ત્રી પુરુષ બંનેને એવો યોગ થવાથી શુભ ફળ, પુત્ર પ્રાપ્તિ થાય કે નહિ તે, સાતમે ભાવે રહેલા ગ્રહો ને હપગ્રહો જે સ્ત્રી પર જીદી જીદી અસર કરે છે તે વિશે, સાતમા ભાવે રહેલા ગ્રહો પરથી પ્રીતિયોગ, સ્ત્રીના સંગમનાં સ્થાન જાણવા વિશે, સ્ત્રીને મારે કે જીવાડે તે.

૪૨ થી ૪૭-મમ ચુંબન કરે તેવો યોગ, સ્ત્રીના શુભ સ્થાનની અમુક સ્થિતિ, સ્ત્રી મળે કે નહિ અથવા સ્ત્રીનો નાશ થાય તેવા યોગ, સાઈ સાઈ બાવનો યોગ.

આઠમો ભાવ.

૪૮ થી ૬૨-૧,૧૦,૮, ના સ્વામીને શનિથી ચતો વિચાર, અધ્યાયુધ ને લાંબા આયુષ્યના યોગો, મૃત્યુકાળ શોધી કાઢવા વિશે.

૬૩ થી ૬૪-પરસ્પેશો, દુર્ગંધી, રોગ, પ્રમાદ ચવાના યોગ, તથા આનંદી ને સુખી ચવાનો યોગ, રાસિના અમુક ગુણ દોષ ઉપરથી મૃત્યુ.

નવમા ભાવનું ફળ.

૬૫ થી ૬૮-નવમા ભાવને ગુરૂથી જ્ઞાનો વિચાર કરવો તે, ભાગ્યવાન થવાના યોગો, પરદેશમાં ભાગ્યવાન થવાના યોગ.

૬૯ થી ૮૭-નવમા ભાવની જુદી જુદી વ્યસર અથવા ગ્રહોની દૃષ્ટિને સમાગમથી ઉપજતાં ફળ.

૮૮ થી ૯૭-પ્રુધ ગુરૂ સિવાય બધા ગ્રહ નવમા ભાવમાં હોય તેનું ફળ, ભાગ્યરહિત, અને ભાગ્યવાન યોગ, જ્ઞાન કરનાર, ગુરૂમાં ભક્તિ, ધર્મ કરનાર, અધર્મી, બહુ શુભ કામ કરનાર, તથા તપસ્વી યોગો.

૯૮ થી ૧૦૦-સોનાની શ્રેષ્ઠ સમૃદ્ધિ, મુંદર શરીર, ને યજ્ઞના યોગો, બાપ મરણ વખતે છોકરાનું સુખ જોઈ ન શકે તથા જુઓ તેવા યોગ, પિતાનું મરણ દિવસે કે રાત્રીએ થાય તે.

૧૦૧ થી ૧૦૩-જપ, ધ્યાન, ને સમાધિ કરવાનો યોગ, બ્રહ્મજ્ઞાની થવાના ને મોટાં જ્ઞાન કરવાના યોગ.

અધ્યાય ૧૫ મો-પાના ૪૫૧ થી ૪૭૪ સુધીમાં.

શ્લોક.

૧ થી ૩-દશમા ભાવથી શું જોવું તે, તથા કયા ગ્રહોપરથી દશમાનું ફળ ઉપજવાય તે, દશમુ સ્થાન અને તેને લગતર ગ્રહોની નિર્બળતા, ગંગામાં નાહવાનો યોગ, તથા સુક્તિયોગ.

૪ થી ૧૦-દશમે પૂર્ણચંદ્ર અથવા પાપીગ્રહ કે શુભગ્રહ નિર્બળી થઇ રહ્યા હોય તેનું ફળ, યતનું ફળ સાથી કહેવું તે, યત કરે તેવા યોગો, ક્રોધથી કર્મેનો નાશ કરે અથવા સારાં કામ કરે પણ નીચ સ્વભાવનો થાય તેવા યોગો, યત કરે તેવા યોગ, ધાર્મિક કાર્યો કરવા છતાં કીર્તિ કે ધન ન મળે તેવા યોગ, ધાર્મિક કાર્યો કરે તેવા યોગ, ધાર્મિક કાર્યોનો નાશ કરે તેવા યોગ.

૧૧ થી ૧૨-નવમા કે દશમા ધરમાં શુભ ગ્રહો હોય, અને તે આવેના સ્વામી ગુરૂ અને લગ્નનો સ્વામી જળવાન હોય તેનું ફળ, ૯,૧૦,૭,૫ અને પહેલા ભાવમાં શુભ ગ્રહો બેઠા હોય, કે તે આવેપર દૃષ્ટિ કરતા હોય, અને તે આવના સ્વામી જળવાન હોય તેનું ફળ.

૧૩ થી ૧૪-૭ શાસ્ત્ર જાણવાના, સર્વ વેદો જાણવાના, યાત્રી અને યાત્રીની દિક્ષા લેવાના યોગો, ૯, ૧૦, ૧, ભાવના સ્વામીઓની તથા યુધ્ધ ગુરુની દક્ષા અન્તર્દેશાઓનું ફળ, તળાવ, કુવા, શુભોદ્ધાર, અને સારી સારી જગ્યા બંધાવે તેવો યોગ.

૧૫ થી ૪૨-પ્રવજ્યા યોગ, અને વિવેચન સાથે તેના બેદો.

૪૩ થી ૫૧-આશ્વિકા વિશે.

૫૨ થી ૫૮-પુણ્યમાં પ્રીતિ, તથા પાપી કાર્યો કરવાનો યોગ, ચંદ્ર અને લગ્નથી દક્ષમે ભાવે રહેલા સૂર્યાદિ ગ્રહોનું અનુક્રમે ફળ, અથવા બે ગ્રહો સાથે બેસવાથી ફળ.

૫૯ થી ૬૪-હુકમ ચલાવે તેવો યોગ, ખરાબ શેઠની નોકરી મળે તેવો યોગ, કીર્તિવાળો ને ધનવાન થાય તેવો યોગ, અભિમાની થવાનો યોગ, દક્ષમાં ભાવમાં શુભ અશુભ ગ્રહ રહેવાથી કે તેમની દૃષ્ટિથી ચતું ફળ, જહુ સ્ત્રીનો યોગ.

૬૫-એતી કરે અને જહુ દોરો રાખે તેવો યોગ.

૧૧ મા ભાગનું ફળ.

૬૬ થી ૭૧-અગ્નિયારમાં ભાવથી શું જોવું તે, તથા જળવાન સૂર્યાદિ ગ્રહો, પાપ, શુભ કે મિશ્રિત ગ્રહો અગ્નિયારમાં ભાવે બેસવાથી ચતું ફળ, હરિદ્રી યોગ, કેરી યુત્તિથી ધન મળે તેવો યોગ, ધનવાન થવાનો યોગ.

બારમો ભાગ.

૭૨ થી ૭૭-સમયથી, બાર ધરના સ્વામીથી, ને સનિથી શું જોવું તે વિશે, ધનનો નાશ કે સાધારણ ખર્ચ યોગ, કેવા કામમાં કેવા યોગ-થી ખર્ચ કરે તે વિશે, ખેતી, ધન, ખાણસ, અને દોરોનો નાશ યોગ, કોનાથી ધનનો નાશ થાય તે વિશે, બારમાં ભાવમાં શુભ કે પાપ ગ્રહો રહેવાથી ફળ, ખરોપકારી યોગ.

૭૮-શુભ કે અશુભ ગ્રહ ૧૨ મે ભાવે રહે તેના ફળ વિશે.

૭૯-બારમે ભાવે રહેલા ગ્રહોના ગુણ પ્રમાણે ધનનો નાશ, ખર્ચ કે સંગ્રહ થાય તે વિશે.

૮૦ થી ૮૧-દ્રોણ ઉપર સુવાની પથારી મળે તે વિશે.

૮૨ થી ૮૪-અશુભ શુકન થવાના યોગ, સ્વર્ગ કે નર્કમાં જવાના યોગ, મ્યાનમાં ગ્રહ પડવાથી થતો જગાડો તથા સુધારો.

અધ્યાય ૧૬ મો-પાના ૪૭૫ થી ૪૮૨ સુધી.

શ્લોક.

- ૧ થી ૩—જન્મપત્રિકાનો ઉપયોગ, સ્ત્રીની જન્મપત્રિકા કેમ બનાવવી તે વિશે.
- ૪ થી ૬—સ્ત્રીના જન્મશાસ્ત્રમાં શા ઉપર વધારે ધ્યાન આપવું, અને તેનું શોધન કરવા વિશે.
- ૭ થી ૯—સ્ત્રી લક્ષણ સમજવા થી જાજતોપર વધુ ધ્યાન આપવું, સ્ત્રીને પરાધિનતા તથા વણા વર પરણવાના યોગ.
- ૧૦—પોતાની આસાદી નીતિ અને વિદ્યા માટે વખાણ પામે તેવો સ્ત્રીનો યોગ,
- ૧૧—૯ અને ૧૦ શ્લોક જોવો.
- ૧૨ થી ૧૮—જન્મના ત્રીશાંશ અને શશિને સામગ્રી રીતે અનુસરીને આલ-ચક્ષુ જુદા જુદા પ્રકારની રહે છે તે વિશે, અને તેનું કળ, જે પ્રમાણે શશિનો સ્વામી મંમળ, શુક્ર, બુધ, ચંદ્ર, રવિ, ગુરુ અને શનિ હોય, તે મુજબ મળે છે તે વિશે.
- ૧૯—સાતમે ભાવે રહેલા મહો પ્રમાણે વિધવાપણું, લગ્ન કે ધણીથી તિરસ્કાર યોગ, સ્ત્રી પરપુરુષોની ઇચ્છા રાખનારી થાય, તેવો યોગ.
- ૨૦—સ્વૈરીણી અને પુનબૂની વ્યાખ્યા.
- ૨૧—સ્ત્રી અને તેની મા અનિતિવાળાં થાય, તેવો યોગ, મર્ત્યસ્થાનમાં દરદયોગ.
- ૨૨ થી ૨૩—સ્વામીથી સ્ત્રી તમ્બ કે કજીયો દંકાસ રહે તેવો યોગ, સાતમા સ્થાને અમુક ગ્રહો રહેવાથી સ્ત્રી પતિથી છૂટા છેડા કરે, વિધવા થાય, કે સંસારી ખટખટ થાય, અથવા લાંબી પરણેલી જીન્દગી ભોગવે તેવો યોગ.
- ૨૪—આ શ્લોકના પહેલા ત્રણ ભાગ, ૧૯ માં જોવા છે. છેલ્લા ૧ ભાગમાં વાંઝીયાપણાના યોગ.
- ૨૫ થી ૨૭—સ્ત્રીને પોતાના સ્વામીથી પ્યાર કે તિરસ્કાર, ૧ સ્ત્રી પોતાના પતિને મિત્રારે, ૨ વિદ્વતા બરેલાં વચનોથી ખુશ કરે, ૩ દસ-મુખી, ૪ સંધળી રીતે મુખી, ૫ છોકરાં કલાપણ અને ધરણાના મુખવાળા થાય તે વિશે. વૈધવ્યપણાના યોગો.
- ૨૮—સ્ત્રીના સોભાગ્યયોગ, પરણેલી જીન્દગી સફળ થાય છતાં દરિદ્રતામાં રહે.

૨૯—પાંચ યોગો ૧. સંતાનતું યોડું સુખ, ૨ ગરીબાઈ અને મુજબલુ, ૩. દુઃખ સુખના ભેગવાળી, ૪. અખંડ સુખ, ૫ તિલક હથિયારે મોત.

૩૦ થી ૩૨-૧૯ માતા જેવીજ મતલબ. સ્ત્રી અને તેની માતા નાયકળી થાય તેવા યોગ.

૩૩ થી ૩૪-૨૧ મા શ્લોકના છેલ્લા ભાગ જેવો, સાતમે ભાવે શુભ કે ખરાબ ગ્રહો હોવાથી તેની અસર.

૩૫—કુછંદીપણાથી પીડાય તેવો યોગ, ચંદ્ર યજ્ઞ સાતમે રહેલા શુભ કે અશુભ ગ્રહોના ફળ વિશે.

૩૬ થી ૪૨-સ્ત્રીની અમુક સ્થિતિ.

૪૩—પતિની આગળ કે પાછળ મરણ તથા મંતાન યોડાં કે ધણાં તે વિશે.

૪૪ થી ૪૫-પતિની સાથેજ સ્ત્રીનું મરણ, ને સ્ત્રીનું મરણ ક્યારે તે વિશે.

૪૬ થી ૪૭-સ્ત્રીનો ભાઈ ભાવ્યસાળી ચવાનો યોગ.

૪૮ થી ૫૪-કેવો પતિ મળશે તે વિશે, અને સ્ત્રી પુરુષના ટપકાતું મળતાપણ.

અધ્યાય ૧૭ પાના ૪૯૩ થી ૫૫૫ સુધી.

શ્લોક.

કાળચક્ર દશા બાજત, કાળચક્ર દશા સબ્ધ ચક્રનો કોડો, કાળચક્ર દશા અપસબ્ધ ચક્રનો કોડો, સબ્ધકાળચક્રની મેષાંશથી સબ્ધકાળચક્રની મીનાંશ દશાના વર્ગોમાં દરેક ગ્રહની મહાદશાઓમાં અંતર્દશાઓ.

૧ થી ૬-સુખના આપનાર, રાશિ ચક્રની આકૃતિ, રાશિના સ્વામી ને તેના નવમાંશ, કાળચક્ર દશામાં ગ્રહોને નીચી આપેલાં વરસો.

૭ થી ૧૧-સબ્ધ અને અપસબ્ધ ચક્રના નક્ષત્રોની ધટી વિશે, દરેક ચક્રમાં જણાવાતો નિયમ, દરેકમાં જીવને દેહ કેમ શોધી કાઢવો તે વિશે.

૧૨ થી ૧૬-નક્ષત્ર પાદ વિચાર, અને તેની રાશિના સ્વામિના ત્રિકોણ પ્રમાણે ચાર જાતના પરમાયુદ્ધ, દેહ તથા જીવની સમજણ અને તે વિશે ગ્રહો પ્રમાણે ચતુર ફળ.

૧૭ થી ૨૫-સિંહાવલોક, અને મણુક ગતિના સામાન્ય રીતો, યોગ ચોક્કસ કાળલા અને અસરો.

૨૬ થી ૨૭-દેહ અને ચક્ર કેટલી રાશિઓને નીચી આપેલાં તે વિશે.

૨૮ થી ૪૬-દેહ અને જીવ કિંવા જન્મેમાં પડેલા શુભ કે અશુભ ગ્રહોનું ફળ, કેટલાક ગ્રહોને વિશે મરણ સ્થાન, દેહ, જીવમાં બેઠેલા ગ્રહોની જુદી જુદી અસરો.

૪૭ થી ૭૫-૧૨ ભાવના વિશે ચક્રદશાનાં ફળો.

૭૬ થી ૮૮-ચક્ર દશાનું ફળ, અમુક ચક્ર દશાનું ફળ દેશ કે પરદેશમાં મળે તે વિશે. કાળચક્ર દશા પ્રમાણે ટપકા જોવાની રીત.

૮૯ થી ૧૦૧-સિંહવલોક, મણુક, અને પૃથ્વોગમનની સમજ, સમ્ય અને અપસમ્ય ચક્રમાં તેની ખરાબ અસર.

૧૦૨ થી ૧૦૪-મળચક્રનાં પહેલાં ચાર દૃષ્ટાંતો તે નક્ષત્રોને લાગુ પડે તે વિશે. છેલ્લા ચાર જેને લાગુ પડે છે તે, પહેલાં ચાર દૃષ્ટાંતો (અપમળચક્રના) જે નક્ષત્રોને લાગુ પડતા હોય તે વિશે.

૧૦૫ થી ૧૧૧-છેલ્લા ચાર જેને લાગુ પડતા હોય તે વિશે, ચક્ર મહા દશાના સંબંધમાં બુદ્ધિ, અતર, અને મુદ્ધમ દશાના ભાગો શોધી કાઢવા વિશે.

અધ્યાય ૧૮ મો. પાના ૫૫૬ થી ૫૯૬ પાના સુધી.

શ્લોક.

૧ થી ૩-પ્રારંભ, દશાની આવરપકટા, હિંદુ દશાના સ્વામીઓ, તેઓનો ખેસવાનો નિયમ અને તેઓની મુદત.

૪ થી ૬-દશામાં શુભ કર્તા ગ્રહો, અને અશુભ કર્તા ગ્રહો, શુભ ફળ આપનાર દશા ક્યારે આવે, તે વિશે

૭ થી ૮-ચંદ્ર કયા સ્થાને રહી દશાનું ફળ શુભ કે નેધી ઉદ્ભવે કરે તે વિશે.

૯ થી ૧૨-કોઈ પણ દશા વખતે ચંદ્રની મનની હાલતપર થતી અસર, શુભ કે અશુભ ફળ, દશાકાળે લાગુ થાય તે.

૧૩-મનની હાલતપર દશાના ગુણથી થતી અસર.

૧૪ થી ૧૫-૬ તથા ૭ શ્લોકોને મળતી મતક્ષમ, કયા મળેગોમાં દશાનું શુભ ફળ જાણવું તે વિશે.

૧૬ થી ૧૭-જળવાન અને મિત્રતાના શુભ ગ્રહો તથા નજળા અને શત્રુ ગ્રહોની દશા અન્તર્દશાનું ફળ.

૧૮-દશાનું શુભ અશુભ કે મધ્યમ ફળ જેવા ગ્રહો તેના સમાગમ વાળા હોય તે પ્રમાણે આવે છે.

૧૯ થી ૨૨-કેપર કહેલાના માત્ર દાખલા.

૨૩-જે દશાનો ગ્રહ સ્વામી થયો હોય, તે પ્રમાણે અમર કરે છે. તથા તે ગ્રહના સ્થાન પ્રમાણે તેનું ફળ જુદુ જુદુ મળે છે

૨૪-શીર્ષોદય, પૃષ્ઠોદય કે કિર્મયોદય રાશિમાં ગ્રહ હોય, તે પ્રમાણે દશાનું ફળ

- ૨૫ થી ૨૭-દશાનું અશુભ ફળ, જે દશાથી મરણ થાય તે વિશે.
- ૨૮-નીચના મંદની અસર અને તેનાથી બીજા અંદોને અસર.
- ૨૯-કષ્ટ આપનાર અને નાશ કરનાર ભાવ.
- ૩૦-સંકટ, ભય, વ્યાધિ, દેશવટા, અને બીજાં અશુભ ફળો ક્યારે વર્તી શકાય તે વિશે.
- ૩૧ થી ૩૨-દિશ વિગેરે કેટલીક હાલતમાં મંદની દશા ફળ આપે તે,
- ૩૩ થી ૩૪-સુખ દુઃખ માણસપર ક્યારે આવે તે વિશે.
- ૩૫-ઉત્પન્ન દશા, આધાનદશા, અને મહાદશાની સમજણ અને તે ઉપરથી મરણ વેળા નક્કી કરવાના મંત્રોગ.
- ૩૬ થી ૩૮-નિર્વાણદશાથી મરણ વેળા નક્કી કરવી, શુદ્ધિકદશા ઉપરથી તે સમજવા વિશે, શુભદશાની સમજ, કારકોનાં સ્થાન અને બળ ઉપરથી તેઓની અસર.
- ૪૦ થી ૪૧-ચક્રદશા ઉપરથી વ્યાધિ અને મરણકાળ સમજવા વિશે. લગ્ને બેઠેલા ખરાબ મંદનું ફળ.
- ૪૨ થી ૫૩-કેટલાક ભાવો અને તેમના સ્વામીઓની દશામાં ખરાબ ફળનો યોગ.
- ૫૪-એક બીજાથી છૂટે અથવા આઠમે રહેલા મહો અથવા તેજ આવે રહેલા નિર્બળ અંદોની મહાદશા અન્તર્દશાનું ફળ.
- ૫૫ થી ૫૭-મરણકાળ નક્કી કરવાના સિદ્ધાંતો.
- ૫૮ થી ૫૯-(૧) શુભમહો વિશે, (૨) અશુભમહો વિશે, દશાના ચોક્કસ ભાગો, સ્થાનફળ, ભાવફળ, દષ્ટિફળ, જુદી જુદી રીતે આપે છે તે વિશે.
- ૬૦ થી ૬૬-રવિ, ચંદ્ર, મંગળ, શુક્ર, શનિ, ગુરુ, કેતુ, ને શુકની દશાઓ અને તેના વિભાગો.
- ૧૭૦-દશાનું પૂર્ણ કે અપૂર્ણ ફળ ક્યારે અને ખરાબ ફળ ક્યારે મળે તે વિશે.
- ૧૭૧-અમુક ભાવનો નાશ ક્યારે થાય તે વિશે.
- ૧૭૨-બળવાન શુભમહો કયા સ્થાને પુષ્કળ શુભ ફળ આપે તે વિશે.
- ૧૭૩ થી ૧૭૪-માસાદ્ય.
- ૧૭૫ થી ૧૭૬-અદારમા અધ્યાયમાં આવેલી પ્રાપ્તોનો અનુક્રમ.
- ૧૭૭-કર્તોનો પ્રમાણિ સાર.

भाषान्तर कर्त्ताने ज्योतिष संबंधीना उत्तम कामेना भजोला अभिप्राये.

For the lovers of the Science of Astrology.

The work of Astrology is being done by us on the Scientific principles of Mathematics.

We do not ~~like~~ to praise ourselves but we refer our readers to the testimonials we have received from many literary persons and other well-known gentlemen, and request them to satisfy themselves by giving us a trial.

We prepare new Horoscopes and accurately predict "what will befall one in the course of a particular year." As for those who have no Horoscopes we can answer their questions on business baies of the times when they are asked. People from up-country might send in their name, age and exact time (hour, minute and second) when they write to us and we can reply to their questions from these only.

Our experience extends over a period of twelve years.

Particulars as regards fees etc. can be had on application to the undersigned. Attendance from 9 to 11 A. M. and 4 to 7 P. M.

Joshi Someshwar Dwarkadas,

OPPOSITE—The Thakordwar, Post Office,
Bhai Jivanji's lane, House No. 4 Third storey,
BOMBAY.

પ્રસ્તાવના.

અહર્યો, સર્વે વિદ્યામાં, જ્ઞેતિષવિદ્યા પણ એક જિઓ દરજ્જે ભોગવે છે. જે શીખતાં, ધણે વખત જવા છતાં, સંપૂર્ણ જાણી શકતું નથી. છતાં, થોડી મહેનતે એક બે ચોપડી શીખી, જોશી જની, ગણીતને ફળાપીશ સાર જાણીયે છીયે, એવો ડાળ ખતાવી, પોતાના નિભાવને માટે ધધો કરવા વળગી જાય છે. જેથી, તેઓ ખરૂં કામ ખીલકુલ કરી શકતા નથી. ને, પુછનારને તેથી જ્ઞેતીષ ખોટું લાગે છે. કહેનારની ખામીને લીધે કંઈ જ્યોતીષ-વિદ્યા ખોટી થતી નથી. હાલમાં થોડું શીખી, પોતાનો ધધો ચલાવનારા જોષીયોની સંખ્યાનો વધારો છે. ને જાણકાર જોશી ધણુજ થોડા છે. મારે જોશીયોનાં વખાણ કે નીંદા કરવી નથી. કેમ જે, હું પણ તેઓમાંનો એક છું. હું જ્ઞેતીષ વિદ્યા જરાજર જાણું છું કે નહીં, તેનાં વખાણ મારે મોહોડે નહીં કરતાં, મારા ખરા કામોની તારીફ અહર્યો, વિદ્વાનવર્ગ, ધંધાદારીયો, અને અધીદારીઓ, જેઓને મેં ગણીત કામ ને ફલાદીશ જે બવિખતી બનવાની ખીના કહીને પુરેપુરે સંતોષ આપ્યો છે, તેઓ મહેરબાનો તરફથી મળેલાં સરદીશીકોટા ઉમેશ યાતો યુજરાતી જે બાપામાં આવેલાં છે, તેજ બાપામાં તમેા પાસે રજુ કરું છું. જે પાંચી, હું જ્ઞેતિષ જાણું છું કે નહીં, તે વિષે તમારી મરજી મુજબ મત બાંધશો. જેથી, જેઓને જ્ઞેતિષ જાણવાની ઇચ્છા છે, કે શીખવું હોય, અથવા ફલાદેસ જાણવું હોય, તેઓને જે આમારી મુલાકાત લીધા પછી ખીજ સધારણ જોશીઓથી જે અસંતોષ થાય, તે કરતાં જે અમે તરફથી કોઈક વિશેષ સંતોષ મશે તો મારા તથા પુછનારનો ખેડતો લાભ જળવાશે. તેમ મવાથી આ હપ્તવાને લીધેલી મહેનત સફળ થઈ એમ હું માનીશ.

વિશેષ, થોડાંક સર્દીશીકેટ આપનાર પોતાનું નામ જાહેરમાં મુકવા ખુશી ન હોવાથી, તેઓની સર્દીશીકેટ નીચેનાં નામ જાપવામાં આવ્યાં નથી, પણ હમારે ઘેર જે કોઈ તેમાંની અસલ સર્દીશીકેટ જોવા માગશે, તેઓને ખુશી સાથે ખતાવવામાં આવશે.

હમારે ત્યાં જન્મોત્તી, પ્રત્નોત્તી, પ્રત્ન મુકવું, ટપકા નવા બનાવવા, વર્વનાં દરેક જુદે પ્રકારે ફળ, વર્ષફળ, આખી જીંદગીનું ફળ, વિગેરે બનાવવામાં ને જોઈ આપવામાં આવે છે. દરેક મુહૂર્ત, વરકન્યાના ટપકાનો મેલાપક, ખાત્રીપુર્વક જોઈ આપીએ છીયે. એક વખત કામ સોંપી તમારી ખાત્રી કરી જુઓ.

મેળાપનો વખત સવારે મું. ટા. ૧૧ વાગ્યા સુધી, સાંજે ૪ પછી ૭ સુધી, હમારે મુકામે મળાશું. ૧૧ થી ૪ બોલાવનારને સાં જવાનો વખત છે. વિશેષ પ્રુદાસો પુછાવનારને પુરતો જવાળ વળતે પોષ્ટે આપવામાં આવશે. બહાર ગામનાં કામ પોષ્ટ મારફતે કરીશું. તેઓએ પોતાનો ટપકો, જ-મોતી, વર્ગફળ અથવા કંઈ ના હોય તો પ્રજા મુકવાના વિચારથી, પોતાની ઉમર, પ્રજાનો ટાઈમ, અને પોતાનું નામ મોકલવાથી બવિષ્ય કહેવામાં આવશે.

હમારૂં ઠેકાણું :—મુંબઈ, કાકોરદાર પોષ્ટ ઓફીસના સામે બાઇ શુવલુજીની ગલીમાં, ઘર નં. ૪ ત્રીજે માળે, જોશી-શોમેશ્વર દ્વારકાંદાસ, કંપડવંજવાળા. કરવાથી અમોને કમળ મળશે.

મીલના વીવીંગ માસ્તરનો મત.

It gives me much pleasure in giving this una-sked certificate to Joshi Shomeshwar Dwarkadas now of Bombay, that he is well versed in his Jyotish profession, as his predictions in my case were quite fulfilled. About a decade ago, he predicted that I would loose the service, wife and would come into family troubles within six months, which happened so be true. As I had no faith in the astrology, I did not believe him then, but the time has proved them to be facts.

Anand Bhuvan
NARIAD.
7th. August 1906.

(sd). L. G. Patell.
late weaving master,
The Guj. S. & W. Co.,
now Contractor.

આબકારી ઈન્સપેક્ટરનો મત.

This is to certify that Joshi Shomeshwar Dwarkadas now of Bombay is very well versed in astrology.

He has been consulted on various occasions for a number of years in my family, and his predictions all these times have come quite true, and I can safely and confidently recommend him to those who desire his services.

BOMBAY } (Sd). Hormusji B. Mehta.

6th July 1907. } ANKARI INSPECTOR.

એલ. એમ. એન્ડ એસ. ને વિલાયતમાં પાસ થયેલા
ડી. પી. એચ. ડાક્ટરનો મત.

Certified that Joshi Shomeshwar Dwarkadas is well versed in the science of astrology. He is consulted on many occasions by me. I can safely recommend him to any body wanting to know what the science of astrology can mean and say that this man can predict quite true.

(Sd.) M. N. Balsara,

L. M. & S.

D. F. H. (comb).

મીલ માલેકનો મત.

વાલ્મીકીશ્વર રીન્દોડ,

Bombay, 21st. July 1907.

I am glad being able to certify that Mr. Shomeshwar Dwarkadas is a good astrologer and knows his profession very well. I have verified his predictions on various occasions, and been always satisfied. I have based this opinion on personal acquaintance of him for 5 years.

(sd). Hurgovandass. Moolchand.

એલ. સી. ઇ. ઇબનેરના મત.

Bombay, 13th. September 1906.

It gives me great pleasure to certify that the astrologer Mr. Shomeshwar Dwarkadas Kapadvanjwala was introduced to me about six years ago by a friend of mine who knows astrology and who was satisfied with the work of Mr. Shomeshwar. On many occasions during the above period I have consulted him. He used to tell me true future either good or bad. His mathematical knowledge of astrology appears to be sound. I shall be glad to hear of his future advancement.

(Sd.) J. M. Fiter,

L. C. E.

બી. એ. એલ. એલ. બીના મત.

It gives me great pleasure to certify that Joshi Shomeshwar Dwarkadas has been known to me for the last three years. I have had several horoscopes prepared by him and am glad to say that I am highly satisfied with the sincerity and accuracy of his predictions and correctness of his mathematical calculation. I sincerely recommend him to all wishing to consult an astrologer.

Indian Specie Bank Ltd. (Sd.) Hiralal Motiram.

Bombay 24-3-08.

B. A. L. L. B.

પારશી સોલીશીટરના મત.

Bombay, 10th. October 1907.

I have known Mr. Shomeshwar Dwarkadas for some years. He has prepared horoscopes etc. for

different members of my family ; and although I know nothing of the science I am able to say that his statements as to future events etc. having a very large majority of cases that I have come across proved in the result very correct and accurate.

Parsi Solicitor.

સુ'બધ, તા. ૧૨ મી ઓગસ્ટ ૧૯૦૭

જાત મને લખવાને ધણી ખુશી હોય છે જે, જોશી મહારાજ સોમેશ્વર કપડવાલાને લખાયા નવ વરસ થયાં હું ઓળખું છું અને એ મુદત દરમિયાન વારે ધડીએ હું એવણના સંબંધમાં આવ્યો છું. અને હું કહેવાને ધણી ખુશી છે જે એવણ જ્યોતીષ વિદ્યામાં ધણી મહેત્તા તથા કુશળ છે. એવણ ભવિષ્ય ધણું સરસ રીતે વરતી શકે છે. અને એવણનું ધણું ખર્ચ સાચું નીવડે છે. એવણને જ્યોતીષ વિદ્યાનો ધણો અનુભવ છે. અને ટપકા જનમોત્રી તથા કેશવીને લગતું ગણીત ધણું ચોકસાઈથી તથા બારીકાઈથી પોતાનું કામ ધણુંજ પ્રમાણીકરે છે. અને એવણના કામથી હું હમેશા ખુશી થયો છું, મારા ઓળખાનવાળાઓમાં એવણની હું હમેશા ભલામન કરું છું. અને તે લોકોને મહોડેથી એવણના કામની તથા કુસીયારીની વખાણ સમજું છું. હું એવણને એવણના ધંધામાં ફરક રીતે હું છું.

ખેતવાડી બારમી

અરદેશર કાવસલ દાદાચાનલ

કોસ લેન

એલ. સી, ઈ,

મુના વાલા બીલડીંગ.

એલ. એમ. એન્ડ એસ. ટાકરનો મત.

I was never a believer in the science of astrology but was recommended by one of my friends, a learned young gentleman, to have my original horoscope enlarged with minute planetary calculations. He referred me for this to Joshi Shomeshwar Dwarkadas and I am extremely pleased to certify that his pre-

dictions have been quite accurate and at certain times have proved me a valuable guide in the right direction of my undertakings.

BILLIMORA.

8-8-08.

(Sd.) D. B. Engineer,

L. M. & S.

શ્રીઆરોહ કોટ.

મુંબઈ, તા. ૧૨-૮-૦૬

જોશી શેઠ શોમેશ્વર દ્વારકાદાસ,

મુંબઈ.

જાત આપવાની વિદ્વતા માટે મારી અનેક પ્રસંગે ઘણી ખાતરી થઈ છે, અને તેથી આપની ઇચ્છાને માન આપીને આ પત્ર મારી પ્રસંસાને આપને ઇખા વાલતાં ખુશી ઉપજે છે. જ્યોતિષ વિદ્યા મારી ખાતરી થઈ છે કે એક ઘણું બોદધું અને વિદ્વતા ભર્યું સાયન્સ છે. અને તેમાં આપને અભ્યાસ વગર શકે ઉડે અને પાકે છે. આપે મને કરી આપેલાં અનેક વર્ગે હશે ઘણી હદ સુધી સાચાં થયાં છે, અને આપ એ જ્ઞાનમાં કુશલ છો, એમ હું પ્રમાણીકરણે માની અને કહી શકું છું, એક અનુભવી જ્યોતિષી તરીકે હું આપની ઘણી ખુશીની સાથે અત્રે બલામણુ ઇખા વાલું છું.

હી. સેવક બહુમનજી ન. કાબરાજી.

વકીલનો મત.

Bombay, 19th. April 1911.

It gives me great pleasure to certify that Joshi Someshwar Dwarkadas Kapadvanjwala is a great expert in reading horoscopes. Unlike other astrologers, he does not hesitate to tell out the future whether good or bad. His accuracy in calculations is enviable. I had some occasions to consult him and on each of them, his predictions have turned out true and correct.

(Sd.) Tulsidas Kilabhai Thanawala,

B. A. L. L. B. Vakeel High Court.

રા. રા. જોશી સોમેશ્વર દુવારકાદાસ,

જાત આપે જ્યોતિષ વિદ્યા ધણી સારી રીતે સંપાદન કીધેલી છે, અને આપનો અને મારો આજ ચાર વરસ દરમ્યાનનો અનુભવ જે મને મળ્યો છે, તે ઉપરથી હું ખાત્રીપૂર્વક કહું છું કે આપે જ્યોતિષ વિદ્યાને હાગતા ધણા સારા ગ્રંથોનો અભ્યાસ કરેલો હોવો જોઈએ, અને તેની સાથે આપનો અનુભવ પણ ધણા વર્ગનો હોવો જોઈએ, કારણ કે તમારી પાસે જે મારા તરફથી જે જે વર્ષકેલો અથવા જન્મપત્રીકાઓ કરાવી છે, તે ઉપરથી અને ખીજા અનેક પ્રસંગે મેં આપને બોલાવેલા તે ઉપરથી હું ખાત્રી પૂર્વક હું જણાઉં છું, કે આપનો અભ્યાસ ધણેજ પાકે અને ચોક્કસ છે, અને હું આશા રાખું છું કે આપ જેવા જોશીઓનેજ મુંબઈના તેમજ બહારના સદગૃહસ્થો તરફથી સારો આસરો મળતો રહે એવી હિંમત પ્રત્યે પ્રાર્થના છે.

લી. શા. દેવીદાસ હરીવલ્લભદાસ માતીવાલા.

તે શેઠ કલ્યાણ કીરપારામવાલા.

રા. રા. જોશી સોમેશ્વર દુવારકાદાસને આજ આઠ વર્ષ થયાં હું ઝોળખું છું એ મુદતમાં ધણાક પ્રસંગે એમની સલાહ લેવાનું મને કામ પડ્યું છે. અને દરેક વખતે જે કાળજીથી અને ગણતરીથી એમણે ભવિષ્ય બાખ્યું છે, તેથી હું સંતોષ પામ્યો છું. જ્યોતિષ શાસ્ત્રનો એમનો અભ્યાસ ખડું ઉઠે છે, અને જે બારીકીથી એવણે જન્મપત્રીકા, વર્ષકલ, કેશ્વી વિગેરે બતાવી આપે છે, તે એમના જ્ઞાનનો પુરતો પુરાવો છે, મારા ખચ્ચાંઓની તેમજ મારાં કુટુંબીઓની જન્મ પત્રીકા મેં એવણે પાસે બનવાવી છે, તેમજ તેઓને હાગતા મહત્વના સવાલોને માટે એમની સલાહ લીધી છે. અને એ દરેક ખાખત એમણે પોતાના અભ્યાસના અને અનુભવના બગથી ખાત્રીપૂર્વક રીતે સિદ્ધ કરી આપી છે. સાથે એમનો વિવેક અને નાના કે મોટા દરેક માણસનું કામ જે કાળજીથી એવણે બગવે છે, તે માટે એમને ધન્યવાદ ઘટે છે. પરમેશ્વર એમના જેવા અનુબંધને દિર્ઘાયુષ્ય બક્ષે, અને એમના ધંધામાં એવણે હજી વધારે નામના મેળવે, એવી હમારી પ્રાર્થના છે.

શ્રી મુંબઈ,

તા. ૧૪-૨-૧૯૦૯.

મ. દી. રીસતરી,

એલ. રી. ઈ.

પારસી સોલિસિટરના મત.

Bombay, 27th January 1909.

I have known Joshi Shomeshwar Dwarkadas for five years. He has prepared horoscopes for different members of my family and I am perfectly satisfied with his work.

His predictions as to future events and statements as to past events have turned out to be correct.

He has been found to be a very painstaking and an honest man and I can safely recommend him to every one wishing to consult an astrologer. He is so far as I have been able to judge well versed in the science of astrology which he has made his special study.

(sd.) Parsi Solicitor.

"Dady House"

12-14 Church gate street.

Bombay, 4th March 1909.

It gives me great Pleasure to certify that Mr. Someshwar Dwarkadas Joshi of Kapadvanj was introduced to me as a reliable astrologer of sound knowledge and accurate calculation of the science.

On several occasions I have had his services in preparing horoscopes of different members of my family and I have always been perfectly satisfied as to the correctness of his calculations.

I may candidly say that his predictions either good or bad have all turned out to be true and which has induced me to have complete faith in his ability and to recommend him as a reliable and honest Astrologer to those wishing to consult him.

I shall be much pleased to hear of his future advancement.

(sd.) Nawroji Adarji Tata.

Manager,

Messrs. Dadabhoy Hormusjee & Co.,

આખકારી સખ ઇન્સપેક્ટરનો મત.

જોશી સોમેશ્વર દ્વારકાદાસ જોગ,

જાત અને લખવાને અત્યંત ખુસી ઉપજે છે કે, તમોએ મારો તેમજ મારા કુટુંબના તથા મારા દોસ્ત આસનાવોના ટપકા જોઈ જે હકીકત જુત કાલની તથા ભવિષ્ય કાલની કહી હતી, તેમાંની ઘણી ખરી આગાહીઓ ખરી પડી છે. અને આજી ૩૩ જે, એવિજ રીતે બીજી આગાહીઓ પણ ખરી પડશે. આ સરદારીશીકેટનો તમને જેમ ગમે તેમ ઉપયોગ કરશો. તમારા ધંધામાં તમને દરેક રીતે જસ મહે એકું ઇચ્છતો.

પાલધર,
તા. ૨૬-૬-૦૬.

હું હું કવાગીર,
કુરામરોજ પેસ્તનજી પટેલ,
એક્સાઈઝ સખ ઇન્સપેક્ટર.

મેડીકલ ડોક્ટરનો મત.

I have great please to bear testimony to Mr. Joshi Someshwar Dwarkadas proficiency in astrology. His predictions regarding my Daughter's death & other circumstances came to pass accurately as to time &c. His knowledge in the mathematic portion of the astrology is sound. I know Mr. Someshwar for last ten years & my good opinion of his ability is based upon frequent visits on different occasions.

A short visit to this gentleman will convince any sceptic mind that astrology as a science deserves a place amongst other literature.

MAHIM. } (Sd.) J. M. Pandya.

20-8-06. } MEDICAL OFFICER IN CHARGE,
WADIA DISPENSARY.

Esmailji Mulla Vallibhoy
of Vallibhoy Kaderbhay & co.

Bombay, તા. ૫ મી જૂન ૧૯૦૬.

જોશી મહારાજ સોમેશ્વર દ્વારકાદાસ જોગ શ્રી મુબંધ,

જાત હું આ લખીને જણાવવા ઘણાજ ખુસી છું જે તમારો જ્યોતીય વિદ્વાનો અનુભવ ઘણાજ સારો અને કાળેલીયત ખરેખ છે, જે વીશેની

મારી પુરી ખાત્રી તમારા સાથના મારા લગભગ (૭) સાતવરસ દરમિયાન ધણીક વખત ધણીક સંજોગોએ થયેલ પ્રશ્નોના મળેલા સંતોષકારક પ્રતિ-સાવો, અને જવાબથી અને દૈત્તીક જ-મપત્રીકાઓ તથા તપકાવો તથા પ્રશ્નોત્તરીકાવો અને વરસરજોમાં તમોએ જણાવેલ બધીશ ધણે ભાગે મળતું આવે છે, તેથી થઇ છે.

વીરેશ હું ધમ્મુ' હું કે આ વિદ્યાના શાકીનો માહેલા કાઇ પથ્ય ધણી જે તમારા સાથે કામ જડશે તે પોતાને પુરતો સંતોષ મેળવેલો જોશે. હાલ એજ.

લી. રોવક ઇસમાઇલજી મુ. વલીભાઇ લાકડાંવાળા
ના સલામ.

એલ. સી. ઇ. ઇજનેરનો:મત.

3 Church Gate, Street Fort
Bombay, 11-3-1909.

K. D. Sanga. L. C. E.
Architect.

I have known Joshi Shomeshwar for the last three years. He appears to be well versed in astrology and is a good hand at-preparing horoscopes. He has prepared horoscopes of several friends and acquaintances.

(sd) K. D. Sanga. L. C. E.

વલીલનો મત.

Kapadvanj, 22nd March 1910.

I have the pleasure to certify that Mr. Shomeshwar Dwarkadas Joshi is well-versed in the science relating to Astrology. I have often times consulted him on many important and intricate points relating to the future events and have found him very accurate. He is a perfect gentleman and has no greed for money. From my personal experience I am able to say that his predictions are always very accurate.

I can safely recommend him to every one wishing to consult an astrologer. His predictions have proved me a valuable guide in the right direction of my undertakings.

(Sd.) Bapulal Damodar Shah,

Pleader and Municipal
Commissioner.

એલ. સી. ઇ. ઇજનેરનો મત.

No. 9, Hornby Road, Fort.

Bombay 19th January, 1909.

Joshi Shomeshwar Dwarkadas.

I have great pleasure to certify that Joshi Shomeshwar Dwarkadas has taken very great interest in preparing horoscopes and other particulars for me relating to the Science of Astrology.

He commands a perfect knowledge of the Science and is very painstaking and honest worker.

I am satisfied with the results of past and present life for which he worked so cleverly for me.

He is a trustworthy and faithful "Joshi."

(Sd.) BOMANJEE A. WADIA.
L. C. E.

એલ. આર. સી. ખી. ડોક્ટરનો મત.

Kapadvanj 16th April 1909.

This is to certify that I am thoroughly satisfied with the work I entrusted on several occasions to Shomeshwar Dwarkadas. I have full confidence in him and safely recommend any body who desires to consult any reliable astrologer. I wish the astrologer every success in future.

(Sd.) FRAMJEE MANECKJI.

L. R. C. P. etc.,

Private Practitioner,

KAPADVANJI.

શુભ ષ્ટ મેદાનની પાલીસ કોર્ટના યુરોપીયન સાહેબનો મત.

Shomeshwar Dwarkadas Joshi computed my son's and my horoscope and has foretold certain events which have come to pass. He is a painstaking and a fairly accurate astrologer.

Police Court. } (Sd.) one POLICE COURT EUROPEAN
Bombay 31-10-08. } GENTLEMAN.

બી. એ. થયેલાનો મત.

28-12-1910.

I know Someshwar Dwarkadas Kapadvanjvala as an honest and upright astrologer. He has fully satisfied me by my "annual reading." Most of his predictions have come to be true. It appears that he is well versed in the science of astrology and has developed it to his credit. I should not hesitate to recommend him to others. An astrologer can not presume to be God and Mr. Someshwar openly and frankly admits that. His calculations are true and exact and not misleading. I should call him our Indian Rox Roy. Besides, he is not at all greedy.

એક પારસી મહારથ.

વકીલનો મત.

I know Joshi Shomeshwar Dwarkadas and am able to say from personal knowledge that this predictions are accurate in most cases.

21-12-08. (Sd) PARSI VAKIL HIGH COURT.

B. A. LL. B.

ધૈર્યદીક્ષ અને મિત્રનીક્ષ ઇન્જનીયરનો મત.

This is to certify that Mr. Joshi Shomeshwar Dwarkadas is a perfect Joshi. I had shown him my horos-

cope, and I have found him to be very accurate and clever in the science of astrology. Upto this time many things which he had told me were found to be true. He is a perfect gentleman. I have given him this certificate and he may make use of it to his advantage.

(Sd.) P. S. DUBASH.

ENGINEER.

એક મિત્ર જેમનો નોતીબ્યનો કંઈક અભ્યાસ છે. તેમની બસામણ ઉપરથી નેશી સોમેશ્વર દ્વારકાદાસને આ લખનારનાં ઊકરાઓના ટપકા બનાવવાનું કામ સોંપવામાં આવ્યું હતું. જે એમણે કાગળથી કીધેલું લાગે છે. અને એ કામનો એમનો અનુભવ ઠીક નેવામાં આવે છે.

લી. પેસ્તનજી ધનજીલાલ માહાલક્ષ્મીવાલા.

આપખલા તા. ૨૪-૪-૦૯.

એલ. સી. ઇ. ધજનેરનો મત.

60, Tamrind Lane, Fort

Bombay 10th September 1907.

I hereby certify that Joshi Shomeshwar Dwar-kadas is known to me for the last four years. He is well versed in astrology and he foretells the future correctly. He is my family astrologer and has prepared horoscopes for many members of my family. He has also prepared a "Keshi" for me and good many events mentioned therein have occurred at the stated periods. I have recommended him to my many friends and they seem to have been pleased and satisfied with his work. I would be too glad to see him prosper in his work.

(sd.) Merwanji M. Mistry.

L. C. E.

એલ. એમ. એન્ડ એસ. ડાક્ટરનો મત.

17, Dockyard Road.

Mazdgaon, Bombay 19th. April 1909.

I have great pleasure in giving this certificate to Mr. Shomeshwar Dwarkadas Kapadvanjwalla. He is so perfect in his science of astrology that most of his predictions have come to be true.

Besides that he is a perfect gentleman and that he has no greed for money.

I can safely recommend him to any body else.

(sd) M. J. Dubash.

L. M. & S.

વકીલનો મત.

I have great pleasure in saying that Joshi Shomeshwar Dwarkadas is a very clever astrologer. He is known to me these last three years. I have on various occasions consulted him and have found him accurate. He is not one of those who care only to get as much out of the pockets of the people consulting them as they can. He is not at all greedy and himself believes the science and has a sound knowledge of astrology.

(Sd.) Manibhadra Nilkantrai

CHHATRAPATI

B. A. L.L.B.

એલ. એમ. એન્ડ એસ. ડાક્ટરનો મત.

Bombay, 6th. August 1910.

I was one of those who did not believe in the science of astrology, as, unfortunately, the local astrologers are more quacks than genuine. Mr. Someshwar Dwarkadas (Joshi) was recommended to me by some friends as a reliable astrologer and I have great pleasure to certify that his statement as to the future events of my life turned out true. He is honest, pains-taking and very careful in his work and calcu-

lations. I would safely recommend him to those who wish to consult a competent fortune-teller and I am sure they would not be disappointed.

(Sd.) S. N. WRITER.

L. M. & S.

पकीलनो मत.

" Cama Castle "
Station Ghat Koper.
28th. June 1909.

Having been asked by Mr. Shomeshwar Dwarkadas Joshi to testify as to his knowledge of reading horoscopes &c. I have the pleasure to certify that he is sans doute, well Versed in this science as could be evidenced from some striking events of the past disclosed by him in my life.

I can not rest content without observing that this science has now been dwindled down almost into a Nullity and degenerated in to imposture and hypocrisy in the hands of quacks but persons of his letters would in near future revive the same into its original sublimity.

PHIROZSHAW JAMSETJI.

B. A. L.L. B.

Vakil High Court.

पकीलनो मत.

I have much pleasure in recommending Mr. Someshwar Dwarkadas as a competent Joshi. His predictions are upto mark and his knowledge of calculations very sound. He has a perfect mastery over the more intricate branch of Astrological calculations especially of "Keshawi." I have seen his work and I am thoroughly satisfied with it.

B. A. L.L. B.

Parsi Vakil High Court

11-6-09.

Picket Road Bombay.

Publisher :

JOSHI SOMESHWAR DWARKADAS.

भाषान्तरकर्ता,—जेशी, सोमेश्वर द्वारकादास.

जन्म.

संवत् १८३१. शाके १७६७.
श्रावण वही ३० ने सोमवार
सूर्योदयधी छष्ट घटी २६ पक्ष २४
वणते. ता० ३०-८-१८७५.

ठे०,—मोटा रामछ मंदिर,
रावणपोरमां.

छले, पेडा,

मुकाम, कपडवंज.

छाल ठे०,—ठाकोरद्वार,
पोस्ट आद्रीसनी सामे,
बाई छवलछनी गलीमां,
घर नं० ४-त्रीजे माणे,

मुकाम—मुंजध.

॥ ॐ श्री गणेशाय नमः ॥

जातक पारिजातनुं गुजराती भाषांतर.

अथ कर्ता—श्रीमान् वैद्यनाथ पंडित प्रथम धृष्टदेवने नमस्कार इयं
भंगलाभरण करे छे.

अध्याय १ दो.

राशिना शुभ, स्वर्ग, अने संज्ञा व्याप्यत.

श्रीकान्ताजशिवस्वरूपममरज्योतिर्गणस्वामिनं ।

मायातीतमशेषजीवजगतामीशं दिनेशं रविम् ॥

नत्या गर्गपराशरादिरचितं संगृह्य ताराफलं ।

वक्ष्ये जातकपारिजातमखिलज्योतिर्विदां प्रीतये ॥ १ ॥

हुं अथ कर्ता, विष्णु, ब्रह्मा, अने शंकरना स्वर्गने
धारण करनार, तथा जीव देवताओ, तेम तास
गणोना स्वामीइय, मायाती पर, समस्व एवो अने
जगतना स्वामी परमात्माने तेम दिवसना स्वामी

सूर्यनारायणने नमस्कार करीने, गर्ग, पराशर आदि ऋषिओये रवेज्ञा
अहोना इहने, (ज्योतिषइण) ज्योतिष शास्त्र ज्ञानारा,
विद्वानांनी प्रसन्नताभाटे जातकपारिजातनाभने अथ (पुस्तक) इतुं छुं.

भारद्वाजकुलोद्भवस्य विदुषः श्रीवैकटाद्रेरिह ।

ज्योतिःशाल्विज्ञारदस्य तनयः श्रीवैद्यनाथः सुधीः ॥

होरासारसुधारसप्तविधुषश्रेणीयनः प्रीतये ।

राशिस्थाननिरूपणादिसकलं वक्ष्ये यथानुक्रमात् ॥ २ ॥

२—भारद्वाज गोत्रभां जन्मेला, अंभूर्यु ज्योतिष ज्ञातुना, विद्वान् श्री वैकटाद्रिना पुत्र, वैद्यनाथ नामे सुपुत्रिमान पंडितं, ज्योतिष शास्त्र-
रूपी अमृतसरसने ज्ञातुना, सुतोना मनने आनंद आपवा भाटे
(आकाशभां रडेली) राशि स्थान विजेरे निरूपण करी अनुक्रमणी
श्रेय रच्यना कई छुं.

प्रणम्य वन्दारुजनाभिवन्द्यपदारविन्दं रघुनायकस्य ॥

संगृह्य सारावलिप्रुख्यतन्त्रं करोम्यहं जातकपारिजातम् ॥ ३ ॥

३—नमन करनारा लकृत जनेला कष्टपक्षसमान, श्री रामचरणोने
नमस्कार करीने तथा साशवलीना मुख्य तंत्रना संग्रह करी हुं वैद्यनाथ
पंडित जातक पारिजात नामनु पुस्तक बनानु छुं (रचुं छुं).

मेपादि पार राशियेनां विशेष नामो.

मेपाजविश्वक्रियतुंगुराद्या वृषाक्षगोतावृणोक्तुलानि ॥

द्वंद्वं नृयुग्मं जुतुमं यमं च युगं तृतीयं मिथुनं वदन्ति ॥ ४ ॥

द्वंद्वं, त्रिवि

४—१ मेपराशिनां नामो—मेप, अज, विश्व क्रिय, तुंगुर, आद्य, छे.

२ वृषक्ष राशिनां—वृक्ष गो, तावृक्ष, वृष, गोवृक्ष. मिथुन

३ मिथुननां—द्वंद्व, नृयुग्म, जुतुम, यम, युग, तृतीय. वैश्विक, द्विवि

कुलीरकर्काटककर्कटाख्याः कण्डीरवः सिंहमृगेन्द्रलेयाः ॥

पाथोनकन्यारमणीतरुण्यस्तौलीवणिक्रजूकतुलाधराथ ॥ ५ ॥

५—४ कर्कनां—कुलि, कर्काटक, कर्कट. कीट

५ सिंहनां—कंडीरव, सिंह, मृगेन्द्र, लेय. कैसरी, हरि

६ कन्यानां—पाथोन, कन्या, रमणी, तरुणी. वल्लि, त्रनका, स्त्री, त्रमना

७ तुलाक्षशिनां—तौलि, वणिक, मृक, तुला, धद. तुलाधरा

અલ્પપ્રમં વૃશ્ચિકર્કાપિંકીટા ધન્વી ધનુશ્ચાપશરાસનાનિ ॥

મૃગો મૃગાસ્યો મકરશ્ચ નક્રઃ કુંભો ઘટસ્તોયધરાભિધાનઃ ॥ ૬ ॥

૬—૮ વૃશ્ચિક રાશિનાં—અલિ, અદમ, વૃશ્ચિક, કૌર્પિ, શીટ, સરીછપ

૯ ધનનાં—ધન્વી, ધનુષ, ચાપ, શરાસન. ધનુર્દર, કીલ્ડ, રથ, તો

૧૦ મકરનાં—મૃગ, મૃગાસ્ય, મકર, નક્ર. આકોકેર

૧૧ કુંભનાં—કુંભ, ઘટ, તોયધર. હરિગે, કલશ

મીનાલિમત્સ્યપૃથુરોમશ્વપા વદન્તિ ।

દસાદિકર્સનવપાદયુતાઃ ક્રિયાશ્ચાઃ ॥

ચક્રસ્થિતા દિવિચરા દિનનાયસંખ્યાઃ ।

ક્ષેત્રર્ક્ષરાશિભયનાનિ મસઙ્ગિતાનિ ॥ ૭ ॥

૭—૧૨ મીનનાં નામ—મિનાલિ, મત્સ્ય, પૃથુરોમ, અપ, શામ્ભી, મત્સ્ય, મિ

એ પ્રમાણે મેષથી તે મીનરાશિ સુધીની દરેક રાશિઓનાં વિશેષ

નામો જાણવાં, ને તે વિશેષ નામ શ્લોકમાં જ્યાં આવે, તે ઉપરથી રાશિ સમજવી.

અર્થિ-આદિ એક નક્ષત્રના ૪ ભાગ એવા નવ નવ ભાગની એક એક રાશિ થાય છે. દરેક રાશિ એ નક્ષત્રની એક રાશિ, એમ ૨૭ નક્ષત્રની બાર રાશિ થાય છે. જ્યોતિષ ચક્રમાં આકાશમાં ફરનારા રાશીદિ નવ મહો છે.

મેષાદિ બાર રાશિયોને (રાશિ શબ્દને) ક્ષેત્ર, હૃદય, રાશિ, ભવન, ભ, પશુ કહે છે.

કાલાત્મકસ્ય ચ શિરોમુખદંશવસોહત્કુક્ષિભાગકટિવસ્તિરહમ્યદેશઃ ॥

ઊરુ ચ જાનુયુગલં પરતસ્તુ ગર્ધે પાદદ્વયં ક્રિયમુસ્થાવયવાઃ ક્રમેણ ॥ ૮ ॥

૮—કાળરૂપ આત્માના (માણસના) અંગના ભાગોનું વર્ણન મસ્તક, મુખ, છાતી, હૃદય, પેટ, કુખો, (કમરનો ભાગ) પેદું, ગુદા (પાછલો) પુપો તથા ઇંદ્રી ભાગ) સાથળ, ડીંચણ કે આંધો, પગો એ મેષ રાશિથી અનુક્રમે માણસનું શરીર સમજવું.

એમકે મેષ, મારું, વૃષભ, મોટું જ્યાં મેષરાશિ હોય તે મારું એ પ્રમાણે ઇંદ્રિયાનાં દરેક રાશિ જ્યાં હોય તે રાશિનો તે ભાગ માણસો.

વ્યત્યસ્તોભયપુચ્છમસ્તકયુતૌ મીનૌ સકુંભૌ નર-

સ્તૌલી ચાપધરસ્તુરંગજઘનો નક્રો મૃગાસ્યો ભવેત્ ॥

ધીનાદ્યં સગદં નૃયુગ્મમવલા નૌસ્થા સસસ્યાનલા ।

શેષાઃ સ્વસ્વગુણાભિધાનસદૃશાઃ સર્વે સ્વદેશાશ્રયાઃ ॥ ૯ ॥

રાશિના આકારની સમજણ.

૬—મીનરાશિ એકતા પુછડામાં બીજા મોટું એમ અવગણાસવળી મત્સ્ય (માછલા) ના આકારવાળી છે.

કુંભ—જે હાથમાં ઘડો ધકડેલા પુરૂષની આકૃતિ છે.

મુલા—હાથમાં જોખવાનાં ત્રાજવાં (ટાંગે) ઝાલેલો માણસ છે.

ધન—કમરથી માઘાના લાગ સુધી માણસના આકારે, ધનુષમાં બાણ એચેલો, ને નીચેથી ઘોડાનો આકાર છે.

મકર—મધરના મોઢાના આકાર જેવી છે.

મિથુન—વિષ્ણુ નામનું વાળું, ને ગદા હાથમાં છે, એવું સ્ત્રી પુરૂષનું જોડકું છે.

કન્યા—નાવમાં બેઠેલી, ને હાથમાં અગ્નિ ને અનાજ લીધેલું છે, એવી ઊંડીની આકૃતિ છે.

બાહીની રાશિયો પોતાનાનામ જેવા શુભને સ્વરૂપવાળી બાણવી. હરેક રાશિયો જ્યાં જ્યાં પોતાને રહેવાનું સ્થાન છે, તેવી જગ્યાનો આશ્રય કરીને રહેલી બાણવી.

રાશિયોને રહેવાનું સ્થાન.

મેપસ્ય ધાતુકરરત્રધરાતલં સ્યાત્ ।

હરુણસ્તુ સાનુકૃપિગોકુલકાનનાનિ ॥

ચૂતક્રિયારતિવિહારમંદી યુગસ્ય ।

વાપીતટાકપુલિનાનિ કુલીરરાજેઃ ॥ ૧૦ ॥

૧૦—મેપ—પૃથ્વીની સપાટી કે જ્યાં રત્ન, જવાહીર, ને ખનીજ પદાર્થો નીકળે છે, ત્યાં.

* ટીપ—મેપરાશિ બકરાનો આકાર, ત્યમ બળદ, કર્કે કાચબો, સિંહરાગી સિંહનો, ને રશ્મિકરાશિનો વિંછીનો આકાર છે.

૧૫૯—ઉંચા પહાડોપર, ખેતી કરવાની જગ્યા (ખેતર) માં.

મિથુન—ભુગારખાનું, સ્ત્રી પુરૂષનું એકાન્ત વિહાર સ્થાન, મેળ-
શોખ ને ખગીચા જેવી રમણિક જગ્યામાં.

કર્ક—વાવ, તળાવ, તેમજ તેના કિનારા આગળ રેતાળ જમીનમાં.

કર્કીરવસ્ય ઘનશૈલગુહાવનાનિ ।

પૃથ્વ્ય શાદ્વલવૃંત્તિશિલ્પભૂમિઃ ॥

સર્વાર્થસારપુરપ્પમહી તુલાયાઃ ।

કીટસ્ય ચાક્રવિષકીટવિલપ્તદેશઃ ॥ ૧૧ ॥

૧૧—સિંહ—મોટા પર્વત, મોટી શુદ્ધિઓ, ને ગીચવન, એટલે જંગલમાં.

કન્યા—લીઠું ઘાસ, વનસ્પતિ ઊગેલી જગ્યા, સ્ત્રીયોને ગમ્મત કરવાનું
સ્થાન, ને શિશ્ય (સૂતારની કરેલી કારીગરીવાળી) જગ્યામાં.

તુલા—અમુલ્ય વસ્તુઓવાળા શહેરમાં, ને ખાતરોની દુકાનોમાં.

૧૨—૫૪૫રોમાં, ખખેલોમાં.

ચાપસ્ય વાજિરથવારણવાસભૂમિ-

રેણાનનસ્ય સરિદંબુવનપ્રદેશઃ ॥

કુંભસ્ય તોયઘટમાણ્ડગૃહસ્થલાનિ ।

મીનસ્ય ધામ સરિદંબુધિતોયરાશિ ॥ ૧૨ ॥

૧૨—ધન—ઘોડા ઘાંધવાની જગ્યા, રથ હાથીવાળી જગ્યામાં,
લડાઈની છાવણીમાં.

મકર—નદી, જળાશય, ને વન જંગલ પ્રદેશમાં.

કુંભ—પાણીની જગ્યા, પાણીના ઘડો, પાણીનાં વાસણો, પાણી
ભરી સુકવાની જગ્યાના ઠેકાણામાં.

મીન—નદી, સમુદ્ર, યા પાણીના ધરાઓમાં રહે છે.

૧૩—ગોજયટાસમા મૃગનૃયુક્તચાર્પાત્પકર્કોટકા

દીર્ઘા વૃશ્ચિકકન્યકાદરિતુલા મેષાદિ પુંયોપિતૌ ।

માગાદિ ક્રિયગોનૃયુક્તકભાન્યેતાનિ કોણાન્વિતા-

ન્યાહુઃ ક્રૂરશુભૌ ચરસ્થિરનરદંડાનિ નાનિ ક્રમાન્ ॥ ૧૩ ॥

૧૩—મેષ, વૃષભ, કુંભ, મીન એ દ્વિસ્વ (દુઃસ્વી) રાશિયો છે.

મિથુન, કર્ક, ધન, મકર, એ સમ (સરખી લંગાઈ)ની રાશિયો છે.

મિહ, કન્યા, તુલા, વૃશ્ચિક, દીર્ઘ (લાંબી) રાશિ બાણવી.

મેષથી અનુક્રમે ત્રીને પુરુષ રાશિ બાણવી. મેષ પુરુષ, વૃષભ, ત્રી એ પ્રમાણે પુરુષને ત્રી રાશિ છે.

મેષ, મિહ, ધન, રાશિયો પૂર્વ દિશામાં રહે છે.

વૃષભ, કન્યા, ને મકર, દક્ષિણ દિશામાં.

મિથુન, તુલા, કુંભ, પશ્ચિમ દિશામાં.

કર્ક, મીન, વૃશ્ચિક ઉત્તર દિશામાં.

મેષથી અનુક્રમે કૂર (પાપ)ને સામ્ય (શુભ) રાશિ બાણવી.

મેષ ચર, વૃષભ સ્થિર, મિથુન દ્વિસ્વભાવ એ પ્રમાણે ચર સ્થિર દ્વિસ્વભાવ મેષથી અનુક્રમે મીન સુધી બાણવી.

વીર્યેપેતા નિશિ વૃષ્ટયુક્કર્કિંચાપાજનકા

હિત્વા યુગ્મં ભવનમપરે પૃષ્ઠપૃષ્ઠોદયાથ ।

શેષાઃ શીર્ષોદયદિનવત્સાઃ શ્રેષ્ઠતારાશયસ્તે

મીનાકારદ્યમુભયતઃ કાલલગ્નં સમેતિ ॥ ૧૪ ॥

૧૪—રાત્રીએ બલવાન મેષ, વૃષભ, મિથુન, કર્ક, ધનને મકર રાશિયો

છે. દિવસે બલવાન મિહ, કન્યા, તુલા, વૃશ્ચિક, કુંભ રાશિયો છે.

સાધ્યાકાલે—એટલે સવારમાંને સાંજે મીનરાશિ બલવાન છે.

પૃષ્ઠોદય રાશિયો—મેષ, વૃષભ, કર્ક, ધન ને મકર બાણવી. તે પાછલના ભાગથી ઉદય પામે છે.

શિર્ષોદય રાશિયો—માથાના ભાગથી હેખાનારી મિથુન, મિહ, કન્યા, તુલા, વૃશ્ચિક ને કુંભરાશિ બાણવી.

ઉલ્લોદય—એટલે માથાથી અને પાછલા ભાગથી બેઉ રીતે ઉદય પામનારી મીનરાશિ છે.

મીનાલિકર્કટમૃગાઃ સલિલાભિયાના-

સ્તોયાશ્રયા ષટ્કવૃયુગગોપસંજ્ઞાઃ ।

નિસ્તોયમૂતલચરાઃ ક્રિયચાપતૌલિ-

નષ્ટીરવાથ વહનઃ પ્રવદન્તિ સન્નઃ ॥ ૧૫ ॥

૧૫—જળચર રાશિયો—કર્ક, વૃશ્ચિક, મકર, મીન, પાણીમાં રહેનારી છે.

જળાશ્રય રાશિ—કુંભ, કન્યા, મિથુન, ને વૃશભ પાણીના આશરાવાળી છે.

જમીનના ભાગમાં રહેનારી રાશિ—મેષ, ધન, તુલા ને સિંહ પાણી વિનાની જમીનમાં રહેનારી છે.

ચાપાપરાર્દ્ધહરિગોમકરાદિમેષા

માનસ્થિતા ચતુષ્પદાથ ચતુષ્પદાઋષાઃ ।

કન્યાનૃધુમવટતોલિશરાસનાથા

લગ્નાન્વિતા યદિ નરા દ્વિપદા ચતુષ્પદાઋષાઃ ॥ ૧૬ ॥

૧૬—ચતુષ્પદ રાશિયો—ધન રાશિનો પાછલો ભાગ (છેડલા ૧૬ થી ૩૦ અંશે) ને સિંહ, મેષ, વૃશભ, મકરનો પૂર્વ ભાગ (પહેલા પંદર અંશ સુધી ચતુષ્પદ (ચાર પગવાણી) રાશિ જાણવી. ને તે રાશિયો હથમા ભાવમાં હોય તો વધારે બળવાન જાણવી.

દ્વિપદ રાશિ—કન્યા, મિથુન, કુંભ, તુલા ને ધનનો પહેલો ભાગ પંદર અંશ સુધી દ્વિપદ એટલે એ પગવાણી રાશિયો છે ને તે રાશિયો લગ્ને આવે તો વધારે બળવારી જાણવી.

પૃગાપરાર્દ્ધાન્ત્યકુલીરસંજ્ઞા જલાભિધાના ચલ્લિનચતુર્થે ॥

જલાશ્રયો વૃશ્ચિકનામધેયઃ સસપ્તમસ્થાનગતો ઘલી ર્યાત્ ॥ ૧૭ ॥

૧૭—જળચર રાશીઓ—મકરનો પાછલો અરધો ભાગ મીનને કર્ક રાશિ છે, એ એવા ભાવમાં હોય તો બળવાન જાણવી. તેમજ જળનો આશ્રય કરનાર વૃશ્ચિક લગ્નથી સાતમા ઘરમાં હોય તો બળવાન જાણવી.

કન્દ્રં ગતોદિ દ્વિપદો ચતુષ્પદાઋષાઃ કેન્દ્રગતા રજન્યામ્ ।

કીટાસ્તુ સર્વે યદિ કેન્દ્રકસ્થાઃ સન્ધિદ્વયે વીર્યયુતા ભવન્તિ ॥ ૧૮ ॥

૧૮—દ્વિપદ રાશિ—લગ્નથી ૧, ૪, ૭, ૧૦, (કેન્દ્ર) સ્થાનમાં હોય તો દિવસે બળવાન જાણવી.

ચતુષ્પદ રાશિ—કેન્દ્રમાં હોય તો રાત્રીએ બળવારી જાણવી

સર્વેટ્રીટ રાશીઓ—અંધ્યાદાને એટલે સવારે મર્યોદય વખતે ને સાંજે સર્યોદય વખતે બળવાન જાણવી.

મેષથી અનુક્રમે ધાતુ, મૂલ, જીવ, સંજ્ઞા રાશિયોની છે.

ધાતુમૂલં જીવમિત્યાહુરાર્યમેષાદીનામોચ્ચયુગ્મે તથંવ ।

સ્વર્ણાદ્ધાતુર્મૃત્તિકાન્તસ્તૃણાન્તં વૃક્ષાન્મૂલં જીવકૂટઃ સર્ગીવઃ ॥ ૧૯ ॥

૧૯—સોનાથી તે માટી સુધીની ચીજો (ધાતુ) જાણવી; મોટાં ઝાટા, વનસ્પતિ, ઘાસનાં તણખલાં એ જાધાનો મૂળમાં સમાવેશ થાય છે, જીવવાળાં પ્રાણી જે કીડાથી હાથી, ને મનુષ્યો, સર્વેનો સમાવેશ જીવમાં થાય છે.

મેષથી અનુક્રમે વિષમ (એકી) ને સમ (બેકી) રાશિયો જાણવી.

મીનાલિષ્ટપમા વિમાશ્વાપાજહરયો નૃપાઃ ।

કુંભયુગ્મનુલા વૈઘ્યાઃ શૂદ્રાઃ સ્ત્રીમૃગકર્કટાઃ ॥ ૨૦ ॥

૨૦—ગ્રાહણ જાતિની રાશિયો મીન, વૃશ્ચિક, કર્ક છે.

ક્ષત્રીની જાતિ મેષ, સિંહ, ધન છે.

વૈશ્ય જાતિ વૃષભ, મકર, કન્યા છે.

શૂદ્ર જાતિ તુલા, કુંભ, મિથુન છે,

ઉપર મુજબ રાશિયોની ગ્રાહણ, ક્ષત્રી, વૈશ્ય, ને શૂદ્ર, જાતિ જાણવી.

મહાનિશાન્થાઃ ક્રિયગોમૃગેશા મધ્યન્દિને કર્કટયુગ્મકન્યાઃ ।

પૂર્વાક્ષકાલે વધિરૌ તુલાલી ધન્વી મૃગાન્વ્યથ તથા પરાક્ષે ॥ ૨૧ ॥

૨૧—મેષ, વૃષભ, સિંહ એ રાશિયો—મધ્ય રાત્રીએ આંધળી જાણવી. કર્ક, મિથુન, કન્યા, રાશિયો. બપોરે આંધળી જાણવી. તુલા ને વૃશ્ચિક રાશિયો—દિવસના એક તૃતીયાંશ પહેલા ભાગમાં બહેરી જાણવી.

ધન, મકર રાશિયો—દિવસના છેલ્લાં ત્રીજા ભાગમાં બહેરી જાણવી.

મૃગાનનશ્ચાપધરશ્ચપદ્મ સન્ધિદ્વયે નાશકરૌ ભવેતામ્ ।

સ્યાદ્દક્ષસન્ધિઃ કટકાલિપીનમાન્તં પ્રગણ્ડાન્તમિતિ પ્રસિદ્ધમ્ ॥ ૨૨ ॥

૨૨—ધન, મકર, રાશિયો—પાંગળી (લંગડી) રાશિયો છે. તે જાનને સંધ્યા વખતે મૃત્યુ કરનારી જાણવી.

કર્ક, વૃશ્ચિક ને મીન રાશિ—ના ચંદ્ર દિતરતી વખતે ઘડી અડધી, અને તે પછીની રાશિઓ એસવાની અડધી ઘડી મળીને ઘડી ૧ નો

૧ લો.] મેધથી અનુક્રમે ધાતુ, મૂલ, છત્ર, સંજ્ઞા રાશિયોની છે. ૯

ગંડાંત યોગ થાય છે. તેને રૂક્ષ સંધી, એટલે રાશિની સંધી કહે છે અથવા નક્ષત્ર સંધી કહે છે. એવું પ્રસિદ્ધ છે.

રક્તગૌરુશુકકાન્તિપાટલાઃ પાણ્ડુચિત્રરુચિનીલકાશ્વનાઃ ॥

પિફ્ફલઃ શ્વલવધ્રુપાણ્ડુરાસ્તૂષુરાદિ ભવનેષુ કલ્પિતાઃ ॥ ૨૩ ॥

૨૩—૧, લાલ. ૨, સફેદ. ૩, લીલો પોપટના રંગે. ૪, બદામીયો. ૫, પીળો ને ધોળો સેળસેળ. ૬, ચિત્રવિચિત્ર. ૭, કાળો. ૮, સોનેરી. ૯, પીળો ને ભૂખરો લેળસેળ મળીને (ભૂરો). ૧૦, કાળર ચીતરો. ૧૧, નોળીયાના રંગે. ૧૨, મલિન (મેલો). એમ મેધ રાશિથી અનુક્રમે રાશિયોના રંગ બાણવા.

વસ્ત્રાર્થં શાલિમુલ્યં વનફલનિચયઃ કન્દલીમુલ્યધાન્યં ।

ત્વક્સારં મુદ્રપૂર્વં તિલવસનમુલ્લં ત્વિશ્વલોહાદિકં ચ ॥

શસ્ત્રાશ્વં કાશ્વનાર્થં જલજનિકુસુમં તોયજાતં સમસ્તં ।

દ્રવ્યાપ્યાહુઃ ક્રિયાદિપ્ત્વલ્પલયુતેપ્ત્વલ્પતાધિક્યભાંજિ ॥ ૨૪ ॥

૨૪—૧. વસ્ત્ર, ૨. ચોખા, ૩. જંગલના ફળનો સમુદ્ધ, ૪. કેળાં, ૫. વાંસ, ૬. મગ વિગેરે, ૭. વેપારની ચીજો તલ વિગેરે, ૮. શેરડી, લોખંડ ને એવી બીજી ધાતુઓ, ૯. શસ્ત્ર ઘોડા, ૧૦. સોનું અને જવાહીર, ૧૧. પાણીમાં થતાં ફૂલો, ૧૨. પાણીમાં થતી સર્વે વસ્તુઓ ઉપર પ્રમાણે મેધથી ગણતાં દરેક રાશિનાં દ્રવ્ય છે, જે રાશિ ઓછી બળવાન હોય, તે ઓછું, ને બળવાન હોય તે પોતાની ચીજનું વધારે મુખ આપે છે.

ધરાજશુક્રશશીનસૌમ્ય સિતારજીવાર્કજમંદર્જીવાઃ ॥

ક્રમેષમેષાદિષુ રાશિનાયાસ્તદંશપાથેતિ વદન્તિ સન્તઃ ॥ ૨૫ ॥

૨૫—મેધથી અનુક્રમે મીન સુધીના મંગળ, શુક્ર, બુધ, ગ્રહ, સૂર્ય, બુધ, શુક્ર, મંગળ, શુક્ર, શનિ, એ રાશિયોના સ્વામી બાણવા. તેમજ નવ માંશના સ્વામીયો પણ તેજ બાણવા. એમ સત્પુરુષો કહે છે.

મૂલ ત્રિકોણ રાશિયો.

મૂલત્રિકોણા દરિતાંયુરુક્રિયા

વધૂધનુસ્ત્રાંત્રિયદા દિવાકરાન્ ॥

સિતાસિતાર્કાદ્ગિરસાં નરવાંશકા-

સ્વિકોણમાદૌ પરતઃ સ્વમન્દિરમ્ ॥ ૨૬ ॥

૨૬—સૂર્યથી શનિ સુધીના અઠોની અનુક્રમે મૂલત્રિકોણ રાશિયો. સિંહ, વૃષભ, મેષ, કન્યા, ધન, તુલા, કુંભ બાણવી શુક્ર, શનિ, સૂર્ય, ગુરુ, એ ૨૦ અંશ સુધીજ મૂલત્રિકોણ બાણવા, ને તે પછીના અંશોમાં હોય તો પોતાની રાશિના (સ્વઅહી) બાણવા.

વૃષાદિભાગત્રયમુચ્ચમિન્દો-

મૂલત્રિકોણં પરતસ્તુ સર્વમ્ ॥

મેષાદિકા દ્વાદશભાગસંજ્ઞાઃ

કુજસ્ય કોણં પરતઃ સ્વમં સ્યાત્ ॥ ૨૭ ॥

૨૭—ચંદ્રમા-વૃષભના ૩ અંશ સુધી ઉચ્ચનો, ને ૪ અંશથી આખી રાશિનો મૂલત્રિકોણીયો બાણવો.

મંગળ—મેષરાશિના બાર અંશ સુધીજ મૂલત્રિકોણીયો તે પછી સ્વઅહી બાણવો.

કન્યાર્દ્રમુચ્ચં શશિમસ્ય કોણં દશાંશકાઃ સ્વર્ષફલં શરાંશઃ ॥

કુંભસ્ત્રિકોણં ફણિનાયકસ્ય તુંગં ત્ર્યુગ્મં રમણી ગૃહં સ્યાત્ ॥ ૨૮ ॥

૨૮—પુષ-કન્યારાશિના ૧૫ અંશ સુધી ઉચ્ચનો, ૧૬ થી ૨૫ અંશમાં હોય તો મૂલત્રિકોણી, અને ૨૬ થી ૩૦ અંશનો હોય તો સ્વઅહી બાણવો.

રાહુ	}	મૂલત્રિકોણ.	ઉચ્ચનો	પોતાનાં ઘરનો.
		કુંભરાશિનો.	મિથુનનો	કન્યા રાશિનો.

સૂર્યોદિકની ઉચ્ચ નીચની રાશિયો ને તેના અંશો.

મેષો વૃષો મકરપૃષ્ઠકુલીરમીના-

સ્તૌલી ચ તુંગમવનાનિ તદસ્તનીચાઃ ॥

નિત્યાંગનાહરિમયામનુસારનીર-

સંખ્યા દિવાકરમુલાદતિતુંગભાગાઃ ॥ ૨૯ ॥

૨૯—સૂર્ય મેષના ૧૦ અંશે. ચંદ્ર વૃષભના ૩ અંશે.
 મંગળ મકરના ૨૮ અંશે. બુધ કન્યાના ૧૫ અંશે.
 શુક્ર કર્કના ૫ અંશે. શુક્ર મીનના ૨૭ અંશે.

શનિ તુલાના ૨૦ અંશે. એ દરેક ગ્રહોની ઉચ્ચ રાશિયો ને ઉચ્ચના અંશે જાણવા ઉપર લખેલા અંશે સુધીના તે ગ્રહો હોય તે પરમ ઉચ્ચના ગ્રહ જાણવા.

ઉપરની રાશિથી ૭ મી રાશિ તે તે ગ્રહોની નીચ રાશિ જાણવી. ઉપરનાજ અંશે પરમ નીચના અંશે જાણવા.

લગ્ન હોરા દ્વાગાળં સ્વરનવદશકદ્વાદશાંશાઃ કલાંશા-

સ્ત્રિશતપદ્મચંશકાલ્યા વ્યયદુરિતવયત્રીકરા માનવાનામ્ ॥

હોરા રાગ્યર્દ્ધમોજે દિનકરણશિનોરિંદુમાર્તદ્વહોરે

યુગ્મે રાશૌ દ્વાગાળા નિજતનયતપસ્થાનપાનાં ભવન્તિ ॥ ૩૦ ॥

૩૦—લગ્ન (આખું) હોરા (અડધું) દ્રેષકાણુ (ત્રીજો ભાગ) સપ્તમાં (સાતમો ભાગ) નવમાં (નવ ભાગ) દશાંશ (દશ ભાગ) દ્વાદશાંશ (૧૨ ભાગ) પોઠશાંશ (૧૬ ભાગ) ત્રીયાંશ (૩૦ ભાગ) ષયાંશ (૬૦ મો ભાગ) એ દશ ગ્રહોને દશ વર્ગ કહે છે. તે અર્ધ, ભય, આયુષ્ય, ને વૈભવ મનુષ્યોને આપે છે.

હોરા કુંડળીની રીત.

એજ (એકી) રાશિના ૧૫ અંશ સુધી સૂર્યની હોરા તે પછી ચંદ્રની હોરા જાણવી.

યુગ્મ (બેકી) રાશિના ૧૫ અંશ સુધી ચંદ્ર, ને તેથી વધારે અંશે સૂર્યની હોરા જાણવી.

દ્રેષકાણુ કુંડળી.

લગ્ન ને ગ્રહો ૧૦ અંશની અંદર હોય તે પોતાની રાશિથી દ્રેષકાણુ જાણવા. દશ પછી ૨૦ અંશ સુધીમાં હોય તે પોતાની રાશિથી ૫ મી રાશિથી દ્રેષકાણુ જાણવા.

ત્રીજા દશકામાં ૨૧ થી ૩૦ અંશ સુધીમાં હોય તે ૯ મી રાશિથી જાણવા.

સપ્તમાંશ કુંડળી.

લગ્નાદિસપ્તમાંશેશાસ્ત્રોજે રાશૌ યથાક્રમમ્ ॥

યુગ્મે લગ્ને સ્વરાંશાનામધિપાઃ સપ્તમાદયઃ ॥ ૩૧ ॥

૩૧—એકી રાશિમાં પોતાની રાશિથી સપ્તમાંશ ગણવા, અને બેકી રાશિમાં પોતાથી સાતમી રાશિથી સપ્તમાંશની ગણતરી કરવી.

, નવમાંશ કુંડળી.

ચાપાજસિંહરાશીનાં નવાંશાસ્તુંબુરાદયઃ ॥

વૃષકન્યામૃગાણાં ચ મૃગાચા નવ કીર્તિતાઃ ॥ ૩૨ ॥

નૃયુક્તુલાઘટાનાં ચ તુલાઘાશ્વાંશકા નવ ॥

કર્કિવૃથિકર્મીનાનાં કર્કટાચા નવાંશકાઃ ॥ ૩૩ ॥

૩૨-૩૩—ધન, મેષ, સિંહ, એ રાશિના નવમાંશ (નવ ભાગ) મેષથી શરૂ કરવા તેનું મેષાધુ જાણવું. વૃષભ, કન્યા, મકર રાશિનું આધુ—મકર તે નવમાંશ મકરથી શરૂ કરવા. મકર, તુલા ને કુંભમાં આધુ તુલા તે તુલાથી ગણવું. કર્ક, વૃથિક, ને મીનનું આધુ કર્ક માટે કર્કથી નવમાંશ ગણવાના શરૂ કરવા.

વર્ગોત્તમી નવમાંશ.

ચરે ચાદ્યંશકો દ્વેયઃ સ્થિરે મધ્યનવાંશકઃ ॥

અંત્યાંશકો દ્વિસ્વભાવે વર્ગોત્તમ इति स्मृतः ॥ ૩૪ ॥

૩૪—ચરરાશિ પહેલો નવમાંશ (અંશાદિ ૩-૨૦) સ્થિર રાશિના મધ્યનો એટલો થ મે (૧૩-૨૦ પછીથી ૧૬-૪૦) ને દ્વિસ્વભાવ રાશિનો છેલ્લો નવમાંશ (૨૬-૪૦ ના પછી) વર્ગોત્તમી જાણવો.

કુંભમાં વર્ગોત્તમી જાણવાને લગ્ન કે ગ્રહ જે રાશિના જન્મ કુંડળીમાં છે તેજ રાશિના જે નવમાંશમાં આવે તો વર્ગોત્તમી જાણવા.

દશાંશ, ને દ્વાદશાંશ કુંડળી.

લગ્નાદિદશમાંશેશાસ્ત્રોજે યુગ્મે શુભાદિકાઃ ॥

દ્વાદશાંશાધિપતયસ્તત્તદ્રાગિવશાનુગાઃ ॥ ૩૫ ॥

૩૫—વિષમ રાશિમાં પોતાની રાશિથી ને સમ રાશિમાં નવમી રાશિથી દશાંશ ગણવા.

દ્વાદશાંશ તો પોતાની રાશિથીજ ગણવામાં આવે છે.

પોડશાંશ કુંડળીની રીત.

ઓજે કલાંશાઃ પ્રમુસ્વાસ્તદીશા વિરિંચિશૌરીશદિવાકરાથ ॥

યુગ્મે વિલગ્ને સતિ ભાસ્કરાદ્યા વિલોમતઃ પોડશભાગનાથાઃ ॥ ૩૬ ॥

૩૬—વિષમ રાશિમાં પોતાની રાશિથી પોડશાંશ ગણવા, ને ખારમી રાશિ પુરી થયા પછી બ્રહ્મા, વિષ્ણુ, શિવ, ને સૂર્ય એ ચાર દેવતાના અંશેાં મુકવા.

સમરાશિમાં પોતાની રાશિથી ગણવા. પણ ખારમી રાશિ પછી દેવાંશેાં ઉલટાવીને મુકવા. જેમકે સૂર્ય, શિવ, વિષ્ણુ ને બ્રહ્મા, પછી એક એ આવે તે પોડશાંશના સ્વામીએાં બાણવા.

ત્રિંશાંશ કુંડળીની રીત.

આરાર્કિર્જીવશશિનન્દનશુક્રભાગા-

સ્ત્વૌજે સમીરપવનાઘ્રકશૈલવાણાઃ ॥

યુગ્મે સમીરગિરિપન્નગપન્નવાણા-

સ્ત્રિંશાંશકાઃ સિતવિદાર્યશનિક્ષમાજાઃ ॥ ૩૭ ॥

૩૭—એજ (વિષમ) રાશિમાં ૫ અંશનો સ્વામિ મંગલ, બીજા ૫ નો શનિ, ૮ નો શુક્ર, પછી ૭ નો બુધ, પછીથી ૫ અંશનો સ્વામી શુક્ર છે ને યુગ્મ (એકી) રાશિ હોય તો તે અંશેાંને બ્રહ્મા ઉલટાવીને મુકવા. જેમકે, ૫ શુક્ર, ૭ બુધ, ૮ શુક્ર, ૫ શનિ, ૫ મંગલ. એ પ્રમાણે ત્રિંશાંશના સ્વામી બાણવા. સ્વામીએાં પ્રમાણે વિષમ રાશિમાં વિષમ ને સમમાં સમ રાશિ ત્રિંશાંશમાં મુકવી.

પટ્ટચાંશ કુંડળીની રીત.

પટ્ટચંશકાનામધિપાસ્ત્વયુગ્મે ધોરાંશકાચાસુરદેવભાગાઃ ॥

ય દીન્દુરેસ્વાદિશુભાશુભાંશાઃ ક્રમેણ યુગ્મે તુ યયાવિલોમાત્ ॥ ૩૮ ॥

૩૮—પટ્ટચાંશ કુંડળીમાં ૬૦ ભાગ ગણવા. તે વિષમ રાશિમાં પોડશાંથી અનુક્રમે ઇન્દુ રેખાંશ સુધી ભાગો ગણવા. અર્ધા અંશનો એક ભાગ ને સમરાશિમાં ઉલટાવીને એટલે ઇન્દુ રેખાથી આરંભી ધોરાંશ સુધી દરેક અર્ધા અંશના પટ્ટચાંશ ગણવા.

धन्दु रेणादिक शुल नामवाणा पष्ट्यांशक शुल क्षुणवाणा, ने घोरांश
लेवा पाप नामवाणा अशुल क्षुण आपनारा लक्षुवा.

पष्ट्यांशनां नामो.

घोरांशको राससदेवभागौ कुवेरयन्नावलिकित्रांशः ॥

भ्रष्टः कुलत्रो गरलाग्निसंज्ञौ मायांशकः प्रेतपुरीशभागः ॥ ३९ ॥

३९—१ घोरांश, २ राक्षसांश, ३ देवसागंश, ४ कुबेरांश, ५
यक्षोगणांश, ६ कित्रांश, ७ भ्रष्टांश, ८ कुलत्रांश, ९ गरलांश, १०
अग्न्यंश, ११ मायांश, १२ प्रेतपुरीशांश.

अपांपतिर्देवगणेशभागः कालाहिभागावमृतांशचन्द्रौ ॥

मृद्वंशकः कोमलपद्मभानुर्लक्ष्मीशवागीशदिगंबरंशः ॥ ४० ॥

४०—१३ अपांपति, १४ देवगणेशांश, १५ कालांश, १६ संपांश,
१७ अमृतांश, १८ चन्द्रांश, १९ मृद्वंश, २० कोमलांश, २१ पद्म-
लगांश, २२ लक्ष्मीशांश, २३ वागीशांश, २४ दिगंबरंश.

देवार्द्रभागः कलिनाशसंज्ञः क्षितीश्वरख्यः कमलाकरांशः ॥

मन्द्रात्मजो मृत्युकरस्तु कालो दावाग्रियोरामयकंटकांशः ॥ ४१ ॥

४१—२५ देवांश, २६ आर्द्रांश, २७ कलिनाशांश, २८ क्षितीश्व-
रांश, २९ कमलाकरांश, ३० मन्द्रात्मजंश, ३१ मृत्युकरांश, ३२
कालांश, ३३ दावाग्र्यंश, ३४ योरांश, ३५ अमयंश, ३६ कंटकांश.

सुधामृतांशः परिपूर्णचन्द्रोविषप्रदिग्धः कुलनाशभागः ॥

मुख्यास्तु वंशक्षयपातकांशौ कालस्तु सौम्यो मृदुशीतलांशौ ॥ ४२ ॥

४२—३७ सुधांश, ३८ अमृतांश, ३९ परिपूर्णचन्द्रांश, ४०
विषप्रदिग्धांश, ४१ कुलनाशांश, ४२ वंशक्षय, ४३ पातकांश, ४४
कालांश, ४५ सौम्यांश, ४६ मृदु, ४७ शीतलांश.

दंष्ट्राकरालेदुमुखामवीणाः कालाग्रिदण्डायुधनिर्मलाख्याः ॥

शुभाकरोऽशोभनशीतलांशौ सुधापयोधिभ्रमणेन्दुरेखाः ॥ ४३ ॥

४३—४८ दंष्ट्रा करांश, ४९ धन्दुशुभांश, ५० प्रवीणांश, ५१
कालाग्रि, ५२ दंष्ट्रायुधांश, ५३ निर्मलांश, ५४ शुभाकरांश, ५५ शोभनं,
५६ शीतलांश, ५७ सुधांश, ५८ पयोधांश, ५९ भ्रमणांश, ६० धन्दुरेखा.

માર્ગ્યભુક્તિનયનસ્વકુટુંબમાનિ ॥

દુશ્ચિત્રવિક્રમસહોદરવીર્યધૈર્ય-

કર્ણાસ્તૃતીયભવનસ્ય ભવન્તિ સંજ્ઞાઃ ॥ ૪૯ ॥

૪૬—૧ લો—કુદ્ધ, ઉદ્ધ, આધ, તનુ, જન્મ, વિલમ્બ, હોરા, કહે છે.

૨ ને—ધનભાવ, વાક, અર્થ, ભુક્તિ, નયન, કુટુંબ, સ્વ, કહે છે.

૩ ને—દુશ્ચિત્ર, વિક્રમ, સહોદર, વીર્ય, ધૈર્ય, કર્ણ.

પાતાલવૃદ્ધિદિશુકભિતિમાતૃવિદ્યા

યાનાંશુગેહસુત્રવન્ધુચતુષ્ટયાનિ ॥

ધીદેવરાજપિતૃનન્દનપશ્ચક્રાનિ

રોગાંશસ્ત્રભયપટ્ટરિપુષ્પતાનિ ॥ ૫૦ ॥

૫૦—૪ મો—પાતાલ, વૃદ્ધિ, દિશુક, સિતિ, (જમીન) માતૃ, વિદ્યા, યાન, અંશ, ગેહ, સુત્ર, બંધુ, ચતુષ્ટય.

૫ મો—ધી, દેવરાજ, પિતૃ, નંદન, (અંતાન) પશ્ચક્ર,

૬ ઠો—રોગ, અંશ, શસ્ત્ર, ભય, પટ્ટ, રિપુ, પુષ્પ.

જામિત્રકામગમનાનિ કલત્રસંપત્

શૂનાસ્તસમ્પ્રમગૃહાણિ વદન્તિ ચાર્યાઃ ॥

રંધ્રાયુરપ્રરણમૃત્યુવિનાશનાનિ

ધર્મો ગુરુઃ શુભતપોનવભાગ્યમાનિ ॥ ૫૧ ॥

૫૧—૭ મો જામિત્ર, કામ, ગમન, કલત્ર, સંપત્, યુન, અસ્ત, સમ્પ્રમ,

૮ મો—રંધ્ર, આયુ, અપ્ર, રણ, મૃત્યુ, વિનાશન, સ્મારણ

૯ મો—ધર્મ, ગુરુ, શુભ, તપ, નવમ, ભાગ્ય. ક્ષાન્તો

વ્યાપારમેધૂરણમધ્યમાનં જ્ઞાનં ચ રાજાસ્પદકર્મસંજ્ઞાઃ ॥

एकादशोपांत्यभवायलाभाः रिःफन्ययद्वादशकांत्यभानि ॥ ૫૨ ॥

૫૨—૧૦ મો—વ્યાપાર, મેધૂરણ, મધ્ય, અપ્ર, રાજ, રાજ્ય, આસ્પદ, કર્મ.

૧૧ મો—ઉપાન્ત્ય, ભવ, આય, લાભ.

૧૨ મો—રિઃક, વ્યય, દ્વાદશ, અંત્ય.

મેષૂરણોદયકલત્રરસાતલાનિ

સ્યુઃ કેન્દ્રકંટકચતુષ્ટયસંજ્ઞિતાનિ ॥

લગ્નાત્રિકોણભવનં નવપંચમં ચ

સ્પાત્રિકોણમુદયાન્નવમં વદન્તિ ॥ ૫૩ ॥

૫૩—મેષૂરણુ જે. ૧૦, ઉદય ૧, કલત્ર ૭, રસાતલ ૪. એ ચાર સ્થાનોને કેન્દ્ર, કંટક, ને ચતુષ્ટય ભાવ કહે છે.

લગ્નથી નવમા પાંચમા બેઠને ત્રિકોણુ સ્થાન કહે છે.

લગ્નથી નવમાને ત્રિત્રિકોણુ કહે છે.

તતુસુત્તમદનાગ્નારાગયઃ કેન્દ્રસંજ્ઞાઃ

ફળપરભવનાનિ સ્વાયપુત્રાટ્ટમાનિ ॥

વ્યયરિપુગુરુદુશ્ચિક્યાનિ ચાપોક્તિમાનિ

પ્રભવતિ ચતુરસ્તં મૃત્યુવન્ધુદ્વયં ચ ॥ ૫૪ ॥

૫૪—૧-૪-૭-૧૦ સ્થાનને કેન્દ્ર સંજ્ઞા આપી છે. ૨-૫-૮-૧૧ સ્થાનોને પશુકર, ૩-૬-૯-૧૨ ભાવોને આપોક્તિભ, ને ૮-૪ ને ચતુરસસંજ્ઞિક કહે છે.

દુશ્ચિક્યાયારિમાનાન્યુપચયભવનાન્યાહુરાચાર્યમુરુયાઃ

શેષાઃ પીઢર્ક્સંજ્ઞા નવધનજલધીકામરંધ્રાન્ત્યહોરાઃ ॥

એતેભાવાસ્તદીશેન્દુજસિતગુરુભિઃ સંયુતા વીસિતા વા

નાનપૈર્યુક્તા ન દષ્ટા યદિ શુભફલદા જન્મતઃ પૃચ્છતો વા ॥ ૫૫ ॥

૫૫—૩-૧૧-૬-૧૦ એ ચાર ઉપચય સ્થાન (વૃદ્ધિ કરનારા ભાવો) છે. ૧-૨-૪-૫-૭-૮-૯-૧૨ એ ભાવોને પીઢર્ક સંજ્ઞા આપેલી છે. અથવા અનુપચય (કષ્ટ કરનારા ભાવો) એ પ્રમાણે ઉપચયને પીઢર્ક એમ બધા મળી સર્વે ભાવોમાં પોતપોતાનો સ્વામી બેઠેલો હોય. અથવા બુધ, શુક્ર કે શુક્ર બેઠેલા હોય. કે બુધ, શુક્ર, શુક્ર ને ભાવને દેખતા હોય. તેમ તે શિવાયના બીજા મંદો બેઠા કે દેખતા ન હોય તો જન્મ પત્રિકામાં યા પ્રશ્નમાં તે તે ભાવો શુભ ફળ આપનારા ભાવવા. એમ મોટા પિદ્ધાનુભેશીઓનો અભિપ્રાય છે.

મેપાદિ રાશિના માપનું પ્રમાણ.

નરવા જિના વિંશતિરાષ્ટ્રચત્તારદાંગલોકા વિવર્ણવાચ્યાઃ ॥

મેપાદિ માનં ક્રમશો વદન્તિ તુલાદિપદ્કસ્ય વિલોમતસ્તે ॥ ૫૬ ॥

૫૬—મેપથી તે કન્યા સુધી ૨૦, ૨૪, ૨૮, ૩૨, ૩૬, ૪૦ તું માપ (માન) જાણવું. તેમાંનાં ઉલટી રીતે તુલાથી મીન સુધીનાં જાણવાં. જેમકે ૪૦, ૩૬, ૩૨, ૨૮, ૨૪, ૨૦ એમ કહે છે.

નરવા શરીરારિશ્વરાઃ કિરીટિનો ઘના ગુરુહ્યનશ્વનરાતુકાઃ ॥

શશાંકભાગા યાદિ તુંધુરાદિકે મુહૂર્તજન્માદિષુ મૃત્યુસૂચકાઃ ॥ ૫૭ ॥

૫૭—મુહૂર્ત પ્રસંગે યા જન્મ કે પ્રશ્ન વખતે ચંદ્રમા મેપાદિકે ખાસ રાશિને વિષે ૨૦, ૨૫, ૨૨, ૨૨, ૨૧, ૧, ૪, ૨૩, ૧૮, ૨૦, ૨૦, ૧૦, અનુક્રમે એ પ્રમાણેના અંશનો થયો હોય તો મૃત્યુનો ભય દેખાડે છે.

પુત્રો વદુર્દિવ્યજનાધિકો ધની વિરાટયોગોત્રવયોધિકો ધુના ।

મેપાદિકે પુષ્કરભાગસંત્રિકા મુહૂર્તજન્માદિષુ શોભનમદાઃ ॥ ૫૮ ॥

૫૮—એજ પ્રમાણે મુહૂર્ત પ્રશ્ન કિંવા જન્મકાળવિષે ચંદ્રમા મેપથી જાણતાં અનુક્રમે ખાસ રાશિયો વિષે. ૨૧, ૧૪, ૧૮, ૮, ૧૬, ૬, ૨૪, ૧૧, ૨૩, ૧૪, ૧૬, ૬ અંશનો થયો હોય તો પુષ્કર કહેવાય છે. અને તે શુભ ફળ આપે છે.

ક્રમાત્પાટલકર્ણાટચેરચોલવસુન્ધરાઃ ॥

પાણ્ડ્યકેરલકોલાસમલયાવનિસૈન્ધવાઃ ॥ ૫૯ ॥

ઉદકપાશ્ચાલયવનકોશલક્ષિતિસંત્રિકાઃ

મેપાદિસર્વરાશીનાં વાસદેશાઃ પ્રકીર્તિતાઃ ॥ ૬૦ ॥

૫૯-૬૦—મેપ વૃષભ આદિ રાશિયો કયા પ્રદેશ (મુલકો) માં રહે છે. તે રાશિને પ્રથમથી ગણતાં નીચે મુજબ સમજવાં. મુજબ

(૧) પાટલ, (૨) કર્ણાટક, (૩) ચેર, (૪) ચોલ, (૫) પાન્ડ્ય, (૬) કેરલ, (૭) કોલ્લાય, (૮) મલાય, (૯) સૈન્ધવ, (૧૦) ઉત્તરપાંચાલ, (૧૧) વસન, (૧૨) કોશલ.

સ્વામ્યાદ્વાર્યં યત્તદાહુઃ પુત્રવં

માનુક્રાન્તાદંબુસંજ્ઞામિજિત્સ્યાત્ ॥

હોરાતન્ત્રે પારિજાતાભિધાને ॥

સંજ્ઞાધ્યાયઃ કીર્તિતો રાશિશીલઃ ॥ ૬૧ ॥ -

૬૧—રાશિનો સ્વામી જે દિશામાં હોય તે રાશિની નત્ર (૨૬૫) દિશા જાણવી.

સૂર્ય જે ભાવમાં બેઠો હોય તેથી ચોથો ભાવ અભિજીત કહેવાય છે. પારિજાત નામના હોરા તંત્રમાં રાશિના ગુણ સ્વરૂપ વિગેરેનો સંજ્ઞા-ધ્યાય કહેવો.

इति श्रीनवग्रहकृपया वैद्यनाथविरचित-

जातकपारिजाते राशिशीलाध्यायः प्रथमः ॥

એ પ્રમાણે નવગ્રહોની કૃપાવડે વૈદ્યનાથે રચેલા જાતક પારિજાતમાં રાશિનો સ્વભાવ ગુણ વિગેરેનો અધ્યાય પહેલો પુરો થયો.

खेडाप्रान्त समागते कपडवज्जारव्येपुरेवासिना

श्रीसोमेश्वर वाङ्मने च मयाज्योतिर्विन्दा भावतः ॥

बालान्वोधयितुं सुखंवर वडाद्रा ज्ञातिना पूर्णको

जातोजातक पारिजात विवृतोऽध्यायोऽग्रकोगुर्जरः ॥ १ ॥

૧—ભાવાર્થ—ખેડા જીલ્લાના કપડવંજ ગામમાં રહેનાર વડાદરા જ્ઞાતિના પ્રાહ્મણ, જોશી સોમેશ્વરે, બાળકોને સહેલાઈથી સમજવા માટે, જાતક પારિજાત નામના ગ્રંથનો ગુજરાતી ભાષામાં, ઉમંગથી પહેલો અધ્યાય સંપૂર્ણ કર્યો.

ग्रंथ मणवानुं ठेकाशुं-

ભાષાન્તર કર્તા—જોશી સોમેશ્વર દ્વારકાદાસ.

ઠે—મોટા રામજીમંદિર રાવળપોળ.

જલ્લે ખેડ—મુ. કપડવંજ.

હાલ મુકામ મુંબઈ—ઠે. દાકોરદ્વાર-ભાઈ જીવણજીની ગલીમાં.

ધર નંબર ૪-ત્રીજે માળે.

જાતક પારિજાત.

અધ્યાય ૨ જો.

ગ્રહોના ગુણ અને સ્વરૂપ જાણત.

કાલસ્યાત્મા ભાસ્કરચિત્તમિન્દુઃ સત્ત્વં ભૌમઃ સ્યાદ્વચન્દ્રસન્નુઃ ॥

દેવાચાર્યઃ સૌખ્યવિજ્ઞાનસારઃ કામઃ શુક્રો દુઃસ્વભેવાર્કસન્નુઃ ॥ ૧ ॥

૧—આવાર્થ—કાળ ચુરપનો આત્મા સૂર્ય, મનચંદ્ર, બળ મંગળ, વાણી બુધ સુખ અને જ્ઞાન શુક્ર, કામ શુક્ર, અને શનિ કષ્ટ છે.

દિનેશચન્દ્રૌ રાજાનૌ સચિવૌ જીવભાર્ગવો ॥

કુમારો વિત્કુજો નેતા પ્રેપ્યસ્તપનનન્દનઃ ॥ ૨ ॥

૨—સૂર્ય ચંદ્ર રાજા, શુક્ર શુક્ર પ્રધાન, બુધ કુમાર, મંગળ સેનાપતિ અને શનિ તેનો દાસ છે.

હેલિઃ સૂર્યસ્તપનદિનકૃદ્ધાનુપૂવારુણાર્કાઃ

સોમઃ શીતશ્રુતિરુડુપતિર્મૃગાંકેન્દુચન્દ્રાઃ ॥

આરોચકક્ષિતિજરુપિરાંગારકક્રૂરનેત્રાઃ

સૌમ્યસ્તારાતનયબુધવિદ્વોધનાથેન્દુપુત્રઃ ॥ ૩ ॥

૩—સૂર્યનાં નામ—હેલિ, સૂર્ય, તપન, દિનકૃત, જ્ઞાનુ, પૂષ, અશ્વિ, અર્ક.

ચંદ્રનાં નામ—સોમ, શીતશ્રુતિ, ઉડુપતિ, ગ્લૌ, મૃગાંક, ઇન્દુ.

મંગલનાં—આર, વક્ર, ક્ષિતિજ, રૂધિર, અંગારક, ક્રૂરનેત્ર.

બુધનાં—સૌમ્ય, તારા તનય, વિ, બોધન, ઇન્દુ પુત્ર,

મન્ત્રી વાચસ્પતિગુલ્મરાચાર્યદેવેજ્યજીવાઃ

શુક્રઃ કાવ્યઃ સિતમૃગુમુતાચ્છાસ્ફુજિદાનવેજ્યાઃ ॥

છાયાસૂત્રસ્તરણિતનયઃ કોણશન્યાર્કિમન્દા

રાહુઃ સર્પામુરફણિતમઃ સૈદિકેયાગવશ્ચ ॥ ૪ ॥

૪—શુક્રનાં—મન્ત્રી, વાચસ્પતિ, મુરાર્ય, દેવેજ્ય, જીવ.

શુક્રનાં—કાવ્ય, સિત, ભૃગુમુત, અચ્છા સ્ફુજિત, દાનેવેજ્ય.

શનિનાં—છાયાસૂત્ર, તરણિતનય, કોણ, આર્કિ, મંદ.

રાહુનાં—સર્પ, અમુર, રૂષિ, તમસ, સૈદિકેય, અગ્નિ.

ધ્વજઃ શિલી કેતુરિતિ પ્રસિદ્ધા વદન્તિ તજ્ઞા ગુલિકશ્ચ માન્દિઃ ॥

ઉપગ્રહા ભાનુમુલગ્રહાંશાઃ કાલાદયઃ કષ્ટફલપ્રદાઃ સ્યુઃ ॥ ૫ ॥

૫—કેતુનાં—ધ્વજ, શિલી, કેતુ, ગુલિક, માન્દિ.

એ પ્રમાણે કદેક ગ્રહોનાં ઉપનામ છે. અને તે બધાનારાએ ગુલિક કે માન્દિક કેતુને કહે છે. બીજા નાના ગ્રહો કાલ વિગેરે રવિના ભાગે છે તે કષ્ટ ફળ આપે છે.

ક્રમશઃ કાલપરિધિવૃમાદ્દમહરાહયાઃ ।

યમકંટકકોદણ્ડમાન્દિપાતોપકેતવઃ ॥ ૬ ॥

૬—કાલ, પરિધિ, ધૂમ, અર્ધપ્રહર, યમ, કંટક, કોદણ્ડ, માન્દિ, પાત, અને ઉપકેતુ એ અનુક્રમે ઉપગ્રહો છે.

ભાનુઃ શ્યામલ્લોદિતચુતિતનુશ્વન્દ્રઃ સિતાંગો યુવા

દૂર્વાશ્યામલકાન્તિરિન્દુતનયઃ સંરક્તગૌરઃ કુનઃ ॥

મન્ત્રી ગૌરકલેવરઃ સિતતનુઃ શુક્રોસિતાંગઃ શનિઃ

ચાનીલાકૃતિદેહવાનરિપતિઃ કેતુર્વિચિત્રશુતિઃ ॥ ૭ ॥

૭—સૂર્યની કાન્તિ કાળા રાતા રંગની છે.

ચંદ્ર—યુવાવસ્થાવાળો સફેદ શરીરવાળો છે.

બુધ—(ચંદ્રનો ઊકરો) કુદર દૂર્વા જેવી પેશ લીલા રંગની કાન્તિવાળો છે.

મંગળ—ખુદ્ધા રાતા રંગવાળો છે.

ગુરુ—પીળા રંગના શરીરવાળો છે.

શુક્ર—સફેદ શરીરવાળો છે.

શનિ—કાળી આકૃતિવાળો છે.

રાહુ—કાળા શરીરવાળો છે.

કેતુ—ભાત ભાતના રંગવાળો છે.

प्रकाशकौ शीतकरप्रभाकरौ ताराग्रहाः पञ्च धरासुतादयः ॥

તમઃસ્વરૂપૌ શિશિસિંહિકાસુતૌ શુભાઃ શશિશામરવન્ધ્યભાર્ગવાઃ ॥૮॥

૮—રવિ અને ચંદ્ર પ્રકાશ કરનારા, મંગળાદિ પાંચ ગ્રહો તારાગ્રહ છે ને રાહુ, કેતુ અંધકારનું સ્વરૂપ કહેવાય છે. ચંદ્ર, બુધ, ગુરુ, શુક્ર એ શુભ ગ્રહો છે.

क्षीणेंदुमन्दरविराहुशिखिसमाजाः

पापास्तु पापयुतचन्द्रसुतश्च पापः ॥

તેપામતીવ શુભદૌ ગુરુદાનવેજ્યૌ

ઋરૌ દિવાકરસુતક્ષિતિજૌ ભવેતામ્ ॥ ૯ ॥

૯—ક્ષીણ ચંદ્રમા, શનિ, સૂર્ય, રાહુ, કેતુ અને મંગલ પાપગ્રહો છે. બુધ પાપ ગ્રહો સાથે હોય તો પાપ બાણુવો.

શુભ ગ્રહોમાં બહુ શુભ ફળ આપનાર ગુરુ અને શુક્ર છે, અને પાપગ્રહોમાં અશુભ ફળ બહુ આપનારા શનિ, મંગળ બાણુવા.

शुक्रादिकस्य दशके प्रथमे तु मध्य-

वीर्यो द्वितीयदशकेऽतिशुभप्रदोसौ ॥

चन्द्रस्तृतीयदशके वलवर्जितस्तु

सौम्येक्षणાદિસહિતો યદિ શોભનઃ સ્યાત્ ॥ ૧૦ ॥

૧૦—ચંદ્ર, ઉદયથી (પડવેથી) દશ દિવસમાં મધ્ય બળવાળો, બીજા દશ દિવસમાં બહુ શુભ ફળ આપનારો, ને ત્રીજા દશ દિવસમાં નિર્બળી યાય છે. પણ શુભ ગ્રહો તે ચંદ્રને ભેટા હોય તો શુભ ફળ બાણુવું.

रव्यारराहुमन्दाश्च पृष्ठे नोद्यन्ति सर्वदा ॥

શિરસા શુક્રચન્દ્રજ્ઞા, જીવસ્તૂભયતો વ્રજેત્ ॥ ૧૧ ॥

૧૧—રવિ, મંગળ, રાહુ ને શનિ હમેશાં પાછલા ભાગથી ઉગે છે. એટલે એ અહોનો ઉદય તેઓના આકરના પાછલા ભાગે થાય છે. બુધ, ચંદ્ર ને શુક્ર શીર્ષોદય છે. અને ગુરુનો ઉદય બન્ને તરફથી થાય છે.

દિવાકરજ્ઞૌ વિહગસ્વરૂપૌ સરીસ્ટપાકારયુતઃ શશાઙ્કુઃ ॥

પુરન્દરાચાર્યસિતૌ દ્વિપાદૌ ચતુષ્પદૌ મનુસ્રુતક્ષમાજૌ ॥ ૧૨ ॥

૧૨—રવિ, બુધનો આકાર પક્ષિ જેવો, ચંદ્રનો સર્પ જેવો, ગુરુ શુક્રનો મનુષ્ય જેવો, અને શનિ મંગળનો આકાર પશુ જેવો છે.

જલાશયૌ ચન્દ્રસુરારિવન્ધૌ યુધાલયગ્રામચરૌ ગુરુજૌ ॥

કુજાહિમન્દધ્વજવાસરેશા ભવન્તિ શૈલાટવિસંચરન્તઃ ॥ ૧૩ ॥

૧૩—ચંદ્ર ને શુક્ર પાણીમાં રહેનાર, ગુરુબુધ વિદ્વાન માણસો જેમાં હોય એવા ગામડાંમાં રહેનાર, રાહુ, મંગળ, કેતુ, શનિ અને રવિ જંગલો ને પહાડોમાં રહેનાર છે.

વાલો ધરાજઃ શશિજઃ કુમારકસ્તિશદ્રુઃ પોઢશવંત્સરઃ સિતઃ ॥

પશ્ચાશદર્કો વિયુરબ્દસપ્તતિઃ શતાબ્દસંખ્યાઃ શનિરાહુકેતવઃ ॥ ૧૪ ॥

૧૪—મંગળ બાળક, બુધ કુમાર, ગુરુ ત્રીશ વર્ષની ઉમરનો, શુક્ર સોળ વર્ષનો, સૂર્ય ૫૦ વર્ષનો, ચંદ્ર ૭૦ વર્ષનો; શનિ, રાહુ અને કેતુ દરેક ૧૦૦ સો, વર્ષની ઉમરના છે.

ગુરુ, બુધ, શુક્ર ને મંગળ વૃક્ષયોનિના સ્વામી છે.

રવિ, મંગલ ખનિજ પદાર્થ, ધાતુ વિગેરેના સ્વામી છે.

ચંદ્ર, શનિ મૂળમાં મુખ્ય છે. (મૂળના સ્વામી છે)

ગુરુ, શુક્ર પ્રાણીદર્શક છે (જીવના સ્વામી છે)

શાસ્ત્રાધિપા જીવસિતારવોધના ધાતુસ્વરૂપગુચરૌ કુજારુણૌ ॥

મૂલપ્રધાનો તુહિનાકરાર્કજૌ જીવો સિતાર્યૌ તુ વિમિશ્રમિન્દુજઃ ॥ ૧૫ ॥

૧૫—બુધ મિશ્રીત છે.

દીપ્તઃ સ્વસ્થઃ પ્રમુદિતઃ શાન્તઃ શક્તઃ પ્રપીઢિતઃ ।

દીનઃ સ્વલસ્તુ વિકલો મીતોઽવસ્યા દશ ક્રમાન્ ॥ ૧૬ ॥

૧૬—દરેક ગ્રહની દશ દશાઓ છે. ૧ પ્રકાશ કરનાર, ૨ મનસ્વી, ૩

હૃષિત, ૪ શાંત, ૫ બળવાન, ૬ દુઃખ પામેલો, ૭ ગરીબ, ૮ દુષ્ટ (ખલ),
૯ વિવેક, ૧૦ લયવાળો. એ પ્રમાણે અનુક્રમે દશા બાબુવી.

સ્વોચ્ચત્રિકોણોપગતઃ પ્રદીપ્તઃ સ્વસ્થઃ સ્વગેહે મુદિતઃ મુહુર્તે ॥

શાન્તસ્તુ સૌમ્યગ્રહવર્ગપાતઃ શક્તોતિશુદ્ધઃ સ્ફુટરશ્મિજાલૈઃ ॥૧૭॥

૧૭—અહીં ઉચ્ચમાં કે મૂલ ત્રિકોણમાં હોય તો પ્રકાશ કરનાર, પોતાના
ઘરમાં હોય તો મનસ્વી, મિત્રના ઘરમાં હોય તો હર્ષમાં રહેનાર, શુભ
અહીંના વર્ગમાં (રાશિ કે નવમાંશ)માં હોય તો શાંત, ને ઉદ્યમે હોય તે
બળવાન થાય છે.

પ્રહાભિભૂતસ્ત્વતિપીડિતઃ સ્યાદરાતિરાશ્યંશગતોતિદીનઃ ॥

સ્વલસ્તુ પાપગ્રહવર્ગયોગાત્રીચેતિમીતો વિકલોઽસ્તપાતઃ ॥ ૧૮ ॥

૧૮—ખીજા અહોથી શુદ્ધમાં પરાલપ પામેલો બહુ દુઃખી, ને શત્રુની
રાશિનો કે નવમાંશમાં શત્રુની રાશિનો હોય તો ગરીબ, પાપઅહીંની
રાશિનો દુઃષ્ટ (ખલ) નીચનો હોય તો બહુ લય પામેલો, ને અસ્તનો
અહીં વિવેક થાય છે.

વર્ણાસ્તામ્રસિતારક્તઠરિતાપીતકર્ચુરાઃ ॥

કૃષ્ણકાન્તિરિનાદીનાં નષ્ટાદૌ ચ પ્રકીર્તિતાઃ ॥ ૧૯ ॥

૧૯—સૂર્યથી અનુક્રમે રાતો, સફેદ, લાલાશપર, લીલો, પીળો, ચીત્ર-
વિચિત્ર, ને કાળો એવા અહોના રંગ છે. જ્યારે જોવાયેલી વસ્તુનો પ્રશ્ન
મુકયો હોય તો તે જોવાયેલી વસ્તુનો રંગ અહોના રંગથી જ જણાય છે.

દ્રવ્યાણિ તામ્રમણિકાંચનમુક્તિરૌપ્ય-

મુક્તાન્યયશ્ચ દિનનાયમુલ્કગ્રહાણાં ॥

વન્દ્યાંબુષણમુલ્કહરીન્દ્રશર્ચીવિરિંચ-

મુલ્યા દિવાકરમુલ્કાદધિદેવતાઃ સ્યુઃ ॥ ૨૦ ॥

૨૦—સૂર્યાદિકઅહોની અનુક્રમે ધાતુઓ ત્રાંબું, જ્વાહિર, સોતું,
ધાતુઓતું મિશ્રણ, રૂપું, મોતી, લોહું છે.

સૂર્યાદિકઅહોના અધિદેવતાઓ અનુક્રમે અગ્નિ, માણી, કાર્તીકેસ્વામી,
વિષ્ણુ, ઇન્દ્ર, ઇન્દ્રાણી, ને પ્રદા છે.

માણિક્યં દિનનાયકસ્ય વિમલં મુક્તાફલં શીતમો-

ર્માદેયસ્ય ચ વિદુમં મરકતં સૌમ્યસ્ય ગારુત્મતમ્ ॥

દેવેજ્યસ્ય ચ પુષ્પરાગમસૂરાચાર્યસ્ય વન્નં શને-

ર્નીલં નિર્મલમન્યયોઽથ ગદિતે ગોમેદવૈદૂર્યકે ॥ ૨૧ ॥

૨૧—સૂર્યાદિક મહેના અનુક્રમે નંગ (જવાહિર) માણિક, ચાપું મોતી, પરવાશુ, ગરૂડપાત્રી, (ગરૂડ પક્ષીના આકાર જેવું લીલમ), પાખરાજ, હીરો, નિલમણી, ગોમેદક અને વૈદૂર્ય મણિ છે.

સ્થૂલાંવરં નૂતનચારુચેલં કુશાનુતોયાહતમધ્યમાનિ ॥

દૃઢાંશુકં જીર્ણમિનાદિકાનાં વસ્ત્રાણિ સર્વં મુનયો વદન્તિ ॥ ૨૨ ॥

૨૨—સૂર્યાદિકમહેનાં અનુક્રમે વસ્ત્ર, જાડું કપડું, મુદીર નવું કપડું, કીણું કપડું, પાલીમાં ધોએલાં, સાધારણ, મજબૂત, જુનાં કાંટેલાં કપડાં એવાં વસ્ત્રા મુનીઓએ કહ્યાં છે.

પ્રાગાદિકા ખાનુસિતારરાહુમન્દેન્દુવિદેવપુરોહિતાઃ સ્યુઃ ॥

શુક્રારચન્દ્રસુરેજ્યમન્દા વસન્તમુરુપર્ત્વયિષા દગાર્ણૈઃ ॥ ૨૩ ॥

૨૩—રવિ, શુક્ર, મંગલ, રાહુ, શનિ, ચંદ્ર, બુધ, અને શુક્ર એ પૂર્વ, અગ્નિ, દક્ષિણ, નૈઋત્ય, પશ્ચિમ, વાયવ્ય, ઉત્તર, અને ઇશાન દેશ (દિશા) ના અનુક્રમે સ્વામિ છે.

વસન્ત વિગેરે જાતુના સ્વામી અનુક્રમે શુક્ર, મંગલ, ચંદ્ર, બુધ, શુક્ર, ને શનિ છે. એમનો દ્રેષ્ટાણથી વિચાર કરવો.

દેવતોયતટત્રયદ્વિવિહારાઃ કોશગેહશયનોત્કરદેશાઃ ॥

ખાનુપૂર્વનિલયાઃ પરિકલ્પ્યા વેદ્યમકોણનિલયાવાહેનૂ ॥ ૨૪ ॥

૨૪—જાત્રાનું સ્થળ, નદીના કિનારા, અગ્નિ સ્થળ, કોઠાસ્થાન, ખજાનો, સુવાની જગ્યા, બહુ કચરાવાળી જગ્યા, એ સૂર્યાદિકમહેના અનુક્રમે જગ્યા છે. રાહુ ને કેતુની ધરના ખજામાં જગ્યા બાણી.

લંકાદિકૃષ્ણાસરિદંતમારઃ સિતસ્તતો ગૌતમિકાન્તમૂયઃ ॥

વિન્ધ્યાન્તમાર્યઃ સુરનિમ્નગાન્તં બુધઃ શનિઃ સ્યાત્તુર્દિમાચલાન્તમ્ ॥ ૨૫ ॥

૨૫—મંગળનો પ્રદેશ લંકાથી કૃષ્ણા નદી સુધીનો, શુક્રનો કૃષ્ણા નદીથી ગૌતમિ સુધીનો, શુક્રનો ગૌતમિથી વિન્ધ્યાચળ સુધીનો, બુધનો

દેશવિધ્યાચળથી ગંગા મુધીનો, અને શનિનો ગંગાથી હિમાલય મુધીનો દેશ છે.

વિમૌ જીવસિતૌ દિનેશરુધિરૌ મૃણાલકૌ વૈશ્યરાટ્ ।

इन्दुः शुद्रकुलाधिपः शशिसुतो मन्दोन्त्यजानां पतिः ॥

આદિત્યામરમાન્ત્રિશીતકિરણાઃ સત્વપ્રધાનગ્રહાઃ ।

शुक्रज्ञौ सरजोगुणौ शनिधरापुत्रौ तमःस्वामिनौ ॥ २६ ॥

૨૬—શુક્ર અને શુક્ર પ્રાણી, રવિ મંગળ ક્ષત્રી, ચંદ્ર વૈશ્ય, અને બુધ શુદ્રજાતિનો સ્વામી છે. હકીકી વર્ણનો સ્વામી શનિ છે. સૂર્ય, શુક્ર, ચંદ્ર, સત્વશુભ (શાંત બહાઈ કરનાર) વાળા, શુક્ર બુધ રજોશુભી અને શનિ મંગળ તમોશુભી છે.

नराकारा भानुंक्षितिजगुरवः शुक्रशशिनौ

वधूरूपौ पण्डप्रकृतिपुरुषौ मन्दशशिनौ ॥

વિયત્ક્ષોખીતેજઃપવનપયસામેવ પતયઃ

सुराचार्यशरद्युगणिसुतदेवारिसचिवाः ॥ २७ ॥

૨૭—રવિ, મંગળ ને શુક્ર પુરુષગ્રહ, શુક્ર ને ચંદ્ર સ્ત્રીગ્રહ, અને શનિ બુધ નપુંસક છે.

આકાશ, પૃથ્વી, તેજ, વાયુ ને પાણીના સ્વામીઓ અનુક્રમે શુક્ર, બુધ, મંગળ, શનિ અને શુક્ર છે.

कक्षायां क्रमशो दिनेशतनयाज्योतिर्भचक्राश्रिताः

छायासूनुगुरुसमाजदिनकृतशुकेन्दुपुत्रेन्दवः ॥

મજ્જાસ્નાયુવસાસ્પિશુક્રરુધિરત્વગ્ધાતુનાયાઃ ક્રમા-

दाराकीज्यदिनेशशुक्रशशभृत्तारासुताः कीर्तिताः ॥ २८ ॥

૨૮—શનિથી અનુક્રમે બધોતિર્લ ચક્રનો આશ્રય કરી રહેલા ગ્રહો શનિ, શુક્ર, મંગળ, સૂર્ય, શુક્ર, બુધ ને ચંદ્ર છે.

મજ્જા, સ્નાયુ (નસો), ચરણી, હાડકાં, ધાતુ (વિર્ય), રૂધિર અને ત્વચા (ચામડી) એ શરીરની ધાતુઓના અનુક્રમે મંગળ, શનિ, શુક્ર, રવિ, શુક્ર, ચંદ્ર ને બુધ સ્વામીઓ છે.

લવણકટુકપાયાસ્વાદુતિક્તામ્લમિત્રાઃ

શશિરવિશનિજીવારાસુરેજ્યજ્ઞનાથાઃ ॥

અયનદિવસપક્ષત્વંદમાસક્ષણેશા.

રવિકુજસિતસૌમ્યા મન્દજીવેન્દવશ્ચ ॥ ૨૯ ॥

૨૯—ખાર, તીખાર, ગ્રાહી (નરમ પદાર્થ), મીઠાશ, ઠંડવાસ, ખટાસ, ખટરસ મિશ્રના અનુક્રમે ચંદ્ર, રવિ, શનિ, શુક્ર, મંગળ, શુક્ર, બુધ એ સ્વામીઓ છે.

નીચે લખેલા ગ્રહો તેની સામે લખેલા વખત સુધી પોતાનો અધિકાર લેતાગવે છે.

રવિ અર્ધ વરસ. મંગળ એક દિવસ. શુક્ર અર્ધો માસ.

બુધ બે માસ. શનિ એક વરસ. શુક્ર એક માસ.

ચંદ્ર ૨ ઘટિકા (૪૮ મિનિટ)..

પાદેક્ષણં ભવતિ સોદરમાનરાશ્યોર્થ ત્રિકોણયુગલેઽસ્થિલચેચરાણામ્ ॥

પાદોનદ્વિતિચયશ્ચતુરસ્રયુગમે સંપૂર્ણદ્વગ્વલમનંગણે વદન્તિ ॥ ૩૦ ॥

૩૦—કરેક ગ્રહ પોતાથી ૩/૧૦ ભાવે એકપાદ ૩, પાંચમે નવમે બેપાદ ૩, ચોથે આઠમે ત્રણપાદ ૩, ને સાતમે ભાવે સંપૂર્ણ દ્વિતિ કરે છે એમ જોશીઓનું કહેવું છે.

શનિરતિબલશાલી પાદદગ્વીર્યયોગે

સુરકુલપતિમન્ત્રી કોણદર્શો શુભઃ સ્પાત્ ॥

ત્રિતયચરણદૃષ્ટ્યા મૃકુમારઃ સમર્થઃ

સકલગગનવાસાઃ સત્તમે દ્વગ્વસાદયાઃ ॥ ૩૧ ॥

૩૧—શનિની એકપાદ દ્વિતિ બહુ બળવાન બાણવી } વિશેષ (સંપૂર્ણ
શુક્રની બેપાદ દ્વિતિ ગુણ (બળવાન બાણવી) } દ્વિતિ બાણવી.)
મંગળની ત્રીપાદ દ્વિતિ બળવાન બાણવી }
બાકીના સર્વે ગ્રહો પોતાના રહેલા ભાવથી સાતમે સંપૂર્ણ દ્વિતિથી ભુવે છે.

અયોર્ધ્વદૃષ્ટી દિનનાથમૌમૌ દૃષ્ટિઃ કટ્યાણેન કવીન્દુસૂત્રોઃ ॥

શર્ગાંકગુર્વોઃ સમભાગદ્વિષ્ઠોશ્વિપાનમ્ત્વાહિનાથશ્ચનોઃ ॥ ૩૨ ॥

૩૨—૨વી, મંગળ, ઊંચે; બુધ, શુક, બાબુજી; ચંદ્ર, ગુરૂ, સામે અને રાહુ, શનિ, નીચે દૃષ્ટિ કરે છે.

સ્વોચ્ચત્રિકોણસ્વસુહૃદ્ગાણરાશ્યંશ્વૈશેષિકર્ગવન્તઃ ॥

આરોહવીર્યાધિકવિંદુકાસ્તે સ્વેચારિણઃ સ્થાનવલાધિકાઃ સ્યુઃ ॥૩૩॥

૩૩—પોતાની ઉચ્ચ રાશિ, પોતાનું મૂલત્રિકોણ, પોતાના મિત્રના ઘરમાં, પોતાના ત્રેષ્કાણમાં, પોતાની રાશિમાં, પોતાના નવમાંશમાં, વૈશેષિક વર્ગમાં આરોહ શ્રેણાવાળો અને વધારે બળવારો હોય ને અષ્ટકવર્ગમાં બીંદુ વધારે હોય તે શુભ વધારે સ્થાન બગી મળાય છે.

ત્રીચારિપાપસ્વયોગનિરીક્ષ્યમાણા—

સ્તદ્વર્ગસન્ધિલુચ્ચિંદુરંશકાશ્ચ ॥

આદિત્યરાશ્મિપરિભૂતપરાજિતાસ્તે

દૃષ્ટ્યાદિશત્ત્યસદિતાશ્ચ ન શોભનાઃ સ્યુઃ ॥ ૩૪ ॥

૩૪—ત્યારે શુભ ગ્રહોની દૃષ્ટિ વિનાના હોય અથવા શુભ શ્રદ્ધયુક્ત ન હોય ત્યારે તેઓ શુભ ફળ આપી શકતા નથી.

જેમકે—નીચના, શત્રુના ઘરના, પાપગ્રહના ભેગા, પાપગ્રહની દૃષ્ટિ-વાળા, પાપગ્રહના નવમાંશમાં તથા સંધીએ વિષે, રહ્યા હોય અને અષ્ટકવર્ગ બીંદુ ઓછાં હોય અને નવમાંશમાં પણ નહારા હોય, અસ્તના હોય તો શુભ ફળ આપી શકતા નથી.

વિલપ્તપાતાલવચ્ચૂનભોગા બુધામરેજ્યૌ મૃગસૂત્રચન્દ્રૌ ॥

મન્દો ધરાસૂત્રુદિવાકરૌ ચેત્ ક્રમેણ તે દિગ્બલશાલિનઃ સ્યુઃ ॥૩૫॥

૩૫—બુધ અને ગુરૂ પૂર્વદિશા અથવા લગ્નમાં બળવાન બાબુવા.

શુક અને ચંદ્ર ઉત્તર દિશામાં અથવા ચોથા ભાવે બળવાન બાબુવા.

શનિ પાશ્વિમદિશા યા સાતમે ભાવે બળવાન બાબુવા.

સૂર્ય, ને મંગળ દક્ષિણ દિશા અથવા દશમા ભાવમાં બળવાન બાબુવા.

નિશીન્દુમન્દાવનિજાઃ પરેહનિ સ્વકીયહોરાદિનમાસવત્સરાઃ ॥

સિતાદિપત્ન્યયુગાઃ શુભાઽશુભા બુધઃ સદા કાલજર્વીર્યશાલિનઃ ॥૩૬॥

૩૬—ચંદ્ર, શનિ, અને મંગળ રાત્રીએ બળવાન છે, અને બીજા

અહો દિવસે બળવાન છે; દરેક અંક પોતાની હોરા દિવસ, માસ અને વર્ષમાં બળવાન બાણવા.

શુકલપક્ષમાં શુભ અહો અને કૃષ્ણપક્ષમાં પાપ અહો બળવાન છે અને બુધ હુમ્મેશાં બળવાન છે.

જેવા વક્ત્રસમાગમોપગસિતજ્ઞારામરેજ્યાસિતા

દિવ્યાશાયનગેન્દુતિગ્માકિરણૌ ચેષ્ટાવલંકારાધિકાઃ ॥

સૌમ્યાક્ષેપયુતા મહીસુતમુસ્વાશ્વેષ્ટાવલાદયાઃ ક્રમાત્

નૈસર્ગસ્ય બલાધિકાઃ સ્ત્રિકુજજ્ઞાચાર્યશુક્રેન્દ્રિનાઃ ॥૩૭॥

૩૭—શુક, બુધ, મંગળ, ગુરુ, અને શનિ જ્યારે વક્રગતિના હોય ત્યારે અને શુદ્ધમાં જીતેલા હોય ત્યારે બળવાન ગણાય છે, ને સૂર્ય, ચંદ્ર ઉત્તરાયનમાં હોય છે ત્યારે તેઓનું ચેષ્ટાબળ વધારે છે. એટલે ગતિબળ વધારે હોય છે. મંગળથી અનુક્રમે ગણતાં અહો જ્યારે ઉત્તરાયનના અથવા બુધ જે દિશામાં હોય તે દિશા તરફની ગતિના હોય ત્યારે ગતિમાં વિશેષ હોય છે એટલે તેમનું ચેષ્ટાબળ વધારે હોય છે.

શનિ, મંગળ, બુધ, ગુરુ, શુક, ચંદ્ર, ને સૂર્ય પોતપોતાના નિયમ પ્રમાણે એક પછી એક વધારે બળવાન છે તેને નૈસર્ગિક બળ કહે છે.

ક્રમેણ દૃક્સ્થાનનિર્સર્ગચેષ્ટાદિકાલભીર્યાણિ ચ પદ્મલાનિ ॥

સુધાકરેષ્વિન્દુશુરેન્દુર્શલભેદાનિ તાનિ પ્રવદન્તિ સન્ત ॥ ૩૮ ॥

૩૮—નીચે સુબળ છ ભતનાં બળ વિકાસો કહે છે.

૧ દ્રષ્ટિબળ, ૨ સ્થાનબળ, ૩ નિર્સર્ગબળ, ૪ ચેષ્ટાબળ, ૫ દિગ્બળ, ને ૬ કાલબળ છે. તેમાં ૧,૫,૧,૫,૧,૭ એવી રીતે અનુક્રમે દરેકનું વધારેમાં વધારે બળ બાણવું એટલે દ્રષ્ટિબળ વધારેમાં વધારે ૧-બળ આવે છે. એ પ્રમાણે છએ બળને માટે બાણવું.

સરૂપપટ્ટયંશવિપટ્ટિકાંશા દગાદિવીર્યોપગપદ્મલાદયાઃ ॥

ક્રમેણ તદ્યોગભવં ગ્રહાણાં ચલં હિ પૂર્ણં ત્રિપદં દલં વા ॥ ૩૯ ॥

૩૯—૧,૨,૩, ૪, ૫, ૬ એ અનુક્રમે દ્રષ્ટિબળ અહોના પદ્મબળમાં ઉમેરવાથી અનુક્રમે ૧ (આખું) ૩ (પાણી) અને ૩ (અર્ધ) બળ ઉત્પન્ન કરે છે.

અર્ધાધિકં પદ્કમિનસ્ય સૂરેઃ શુક્રસ્ય પચ્ચાધિકમર્ધરૂપમ્ ॥

સપ્તેન્દુપુત્રસ્ય ચલં પડિન્દોઃ સૌરાંરયોઃ સામકરૂપસંલ્યા ॥ ૪૦ ॥

૪૦—રવિને શુક્રનું ૬૩ રૂપ (૬૩) રૂપાત્મક પૂર્ણગળ ગણાય છે. શુક્રનું ૫૩, બુધનું ૭, ચંદ્રનું ૬ અને શનિનું તથા મંગળનું ૫૬૫લેકરૂપ ૫ હોય તો તેઓ બળવાન ગણાય છે.

મિત્રને શત્રુનાં સ્થાન.

અન્યોન્યતઃ સોદરલાભમાનપાતાલવિત્તવ્યયરાશિસંસ્થાઃ ॥

તત્કાલમિત્રાણિ રચ્યા ભવન્તિ તદન્યયાત્તા યદિ શત્રવસ્તે ॥ ૪૧ ॥

૪૧—બ્રહ્મા ન્યાયે ૨, ૧૨, ૩, ૧૧, ૪ ને ૧૦ મે ભાવે એક બીજાથી હોય છે ત્યારે તેને સ્થાનમેત્રી એટલે મિત્રતા ધરાવે છે અને બાકીના ભાવોમાં એક બીજાને શત્રુઓ ગણવા.

નિસર્ગીક મૈત્રિની રીત.

મિત્રાણિ ખાનોઃ કુજચન્દ્રજીવાઃ શત્રુઃ સિતાર્કી શશિજઃ સમાનઃ ॥

ચન્દ્રસ્ય મિત્રે દિનનાયકજ્ઞૌ સમા ગુરુસ્માજસિતાસિતાઃ સ્યુઃ ॥ ૪૨ ॥

૪૨—સૂર્યના ચંદ્ર, મંગળ, ને શુક્ર મિત્ર છે; શુક્ર, શનિ શત્રુ છે; ને બુધ સમ છે; ચંદ્રના સૂર્ય, બુધ મિત્ર છે; શુક્ર, મંગળ, શુક્ર, ને શનિસમ છે.

આરસ્ય મિત્રાણિ રવીન્દુજીવાશ્ચાન્દ્રી રિપુઃ શુક્રશની સમાનો ॥

સૂર્યાસુરેજ્યાં સુહદૌ બુધસ્ય સમાઃ શનીજ્વાવનિજાસ્ત્વરીન્દુઃ ॥ ૪૩ ॥

૪૩—મંગળના સૂર્ય, ચંદ્ર, શુક્ર મિત્ર છે; બુધ શત્રુ છે; ને શુક્ર, શનિ સમ છે; બુધના સૂર્ય, શુક્ર, મિત્ર છે; ચંદ્ર શત્રુ છે; મંગળ, શુક્ર, ને શનિ સમ છે.

સૂર્યારચન્દ્રાઃ સુહદસ્તુ સૂરેઃ શત્રુ સિતાર્કી રવિજઃ સમાનઃ ॥

મિત્રે શનિજ્ઞૌ મૃગુનન્દનસ્યેન્દિનાવરી જીવકુંજૌ સમાનો ॥ ૪૪ ॥

૪૪—શુક્રના સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ મિત્ર છે; બુધને શુક્ર શત્રુ ને શનિ સમ છે; શુક્રના શનિ, બુધ મિત્ર છે; સૂર્ય ચંદ્ર શત્રુ છે; મંગળને શુક્રસમ છે.

મન્દસ્ય સૂર્યેન્દુકુજાથ શત્રવઃ સમઃ સુરેજ્યઃ સુહદૌ સિતેન્દુજૌ ॥

તત્કાલનૈસર્ગિકતથ પંચથા પુનઃ પ્રકલ્પ્યાસ્ત્વતિમિત્રશત્રવઃ ॥ ૪૫ ॥

૪૫—શનિના શુક્ર, બુધ મિત્ર છે; સૂર્ય, ચંદ્ર, ને મંગળ શત્રુ છે

ને શુરૂસમ છે; આ મૈત્રીને નિસર્ગિક મૈત્રી કહે છે. ગ્રહોની સ્થાનમૈત્રી ને નિસર્ગમૈત્રીના યોગથી મિત્રતા કે શત્રુતા ધરાવે છે. તેના પાંચ વિભાગ:-
મિત્ર, અતિમિત્ર, સમ, શત્રુ, ને અતિશત્રુ છે.

પંચધા મૈત્રીની રીત.

દ્રવ્યોઃ સુહૃત્ત્વં ત્વતિમિત્રતા યવેદ્દિધારયસ્તે તુ સદાતિશત્રવઃ ॥

સુહૃત્સમત્વં સુહૃદેવ કેવલં રિપુઃ સમારિસ્ત્વારિમિત્રતાસમઃ ॥ ૪૬ ॥

૪૬—જો બન્નેનું મિત્રપણું હોય તો અતિમિત્ર, બન્નેની શત્રુતા હોય તો અતિશત્રુ, મિત્ર અને સમ હોય તો મિત્ર, શત્રુને સમ હોય તો શત્રુ, અને શત્રુને મિત્ર હોય તો સમ સમજવો, તે પંચધા કે તાત્કાલી મૈત્રી કહેવાય છે.

રવિઃ સ્થિરઃ શીતકરધરઃ સ્યાદુગ્રઃ કુજશ્ચન્દ્રસુતસ્તુ મિત્રઃ ॥

મૃદુઃ સુરેજ્યો મૃગુજો લઘુશ્ચ શનિઃ સુતીક્ષ્ણઃ કથિતો મુનીન્દ્રેઃ ॥ ૪૭ ॥

૪૭—પંડીતો સૂર્યને સ્થિર, ચંદ્રને યર, મંગલને કૂર, બુધને મિશ્રસ્વભાવવાળો, શુક્રને કામળ, શુક્રને હલકો, અને શનિને કઠોર કહે છે.

ક્રમાચ્ચરાગદ્વિશરીરભાનામુપાન્ત્યધર્મસ્પરગાસ્તદીશાઃ ॥

સ્વરેશમાન્દિસ્થિતરાશિનાથા દ્યતીવ ઘાઘાકરસ્વેચરાઃ સ્યુઃ ॥ ૪૮ ॥

૪૮—ચર સ્થિર અને દ્વિસ્વભાવ રાશિઓના સ્વામી તે ચર-સ્થિર અને દ્વિસ્વભાવ રાશિથી અનુક્રમે ૧૧, ૬, ૭ મેંએમ બેઠા હોય અને તે રાહુ ને માંદી જે રાશિમાં હોય તે રાશિના સ્વામિ થયા હોય તો બહુ કષ્ટ આપનારા થાય છે.

સૂર્યાદાત્મપિતૃપ્રભાવનિરુજાશક્તિશ્રિયશ્ચિન્તયેત્

ચેતોબુદ્ધિતૃપ્તપ્રસાદજનનીસંપત્કરઅન્દ્રમાઃ ॥

સત્ત્વં રોગગુણાનુજાવનિરિપુઙ્ગાર્તીન્ધરાસૂનુના

વિગ્રાવન્વુધિવેકમાતુલસુહૃદ્વાકર્મકૃદ્બોધનઃ ॥ ૪૯ ॥

૪૯—સૂર્યથી-પોતાના બાપ, સત્તા, તેંદુરસ્તી, જોર, અને જ્ઞાનીનો વિચાર કરવો.

ચંદ્રથી-અંતઃકરણનું લક્ષણ, બુદ્ધિ, રાજસન્મયન, મા અને ધન વિષે વિચાર કરવો.

મંગલચક્રી-હિંમત, રોગ, શુષ્ક, નાના ભાઈઓ, જમીન, શત્રુ, બાપ તરફના સગાંતું, જોવું.

શુક્રથી-વિદ્યા, સગાંસંબંધી, ડહાપણ, મામા, મિત્ર, વાણી કર્મ વિષે જોવું.

મહાવિત્તશરીરપુષ્ટિતનયજ્ઞાનાનિ.વાગીશ્વરાત્

પત્રીવાહનમૂપણાનિ મદનવ્યાપારસૌખ્યં ભૂગોઃ ॥

આયુર્જીવનમૃત્યુકારણવિપત્સંપન્નમદાતા શનિઃ

સર્પેર્જેવ પિતામહં તુ શિશ્વિના માતામહં ચિત્સ્વયેત્ ॥૫૦॥

૫૦—શુક્રથી-શુદ્ધિ, ધન, શરીરની પુષ્ટી, સંવતિ અને જ્ઞાન વિષે જોવું.

શુક્રથી-ત્રી, ઘરેણાં, વાહન, કામ (પ્યાર) અને વેપાર સુખ વિષે જોવું.

શનિથી-આયુષ્ય, આજીવિકા, મરણ, દુઃખ, ચઢતી વિષે જોવું.

શક્રથી-દાદા માટે ને કેતુથી માના બાપ વિષે જોવું.

કારકની સમજ.

શુભગિરમરમન્ત્રી મૂસુતઃ સોમસૌમ્યૌ

ગુરુરિતનયારૌ ભર્ગિવો ભાનુપુત્રઃ ॥

દિનકરદિવિજેજ્યૌ જીવભાનુજ્ઞમંદાઃ

સુરગુરુરિનસન્નુઃ કારકાઃ સ્યુર્વિલગ્નાત્ ॥ ૫૧ ॥

૫૧—લગ્નથી-(૧) પહેલા ભાવનો રવિ, (૨) નો શુક્ર, (૩) નો મંગળ, (૪) નો ચંદ્ર અને બુધ, (૫) નો શુક્ર, (૬) નો શની અને મંગળ, (૭) નો શુક્ર, (૮) નો શનિ, (૯) નો રવિ, શુક્ર, (૧૦) નો શુક્ર, રવિ, બુધ, શનિ, (૧૧) નો શુક્ર અને (૧૨) મા ભાવનો શનિ એ પ્રમાણે બારે ભાવોના કારક છે.

કામાવનીનન્દનરાશિયાતાઃ સિતેન્દુપુત્રામરવન્વમાનાઃ ॥

અરિષ્ટદાસ્તેઽસ્થિલજ્ઞાતકેષુ સદાષ્ટમસ્યઃ શનિરિષ્ટદઃ સ્યાત્ ॥૫૨॥

૫૨—શુક્ર, બુધ, અને શુક્ર ૭, ૪, ૫, મે અનુક્રમે હોય તો તે અવશ્ય બધા જન્મભક્ષરમાં ખરાબ છે. શનિ આઠમા સ્થાનમાં મનમાં ધારેલી વસ્તુ આપનાર છે.

પ્રતાપશાલી ચતુરસ્રદેહઃ શ્યામારુણાક્ષો મધુપિન્નલાક્ષઃ ॥

પિત્તાત્મકઃ સ્વલ્પકચાભિરામો દિવાકરઃ સત્ત્વગુણપ્રધાનઃ ॥ ૫૩ ॥

૫૩—સૂર્ય-પ્રતાપી, બહુ બાંધાનો, કાળા લાલ રંગના (ઘઉં રંગ) શરીરવાળો, મધના જેવી પીળી આંખો, પિત્ત પ્રકૃતિવાળો, થોડા કેશવાળો, બહુ સારા સ્વભાવવાળો અને સત્ત્વગુણી છે.

સંચારશીલો મૃદુવાગ્મિવેકી શુભેક્ષણશ્રારુતરંસ્થિરાક્ષઃ ॥

સદૈવ ધીમાંસ્તનુવૃત્તકાયઃ કફાનિલાત્મા ચ મુધાકરઃ સ્યાન્ત ॥ ૫૪ ॥

૫૪—ચંદ્ર-કદ્દ પ્રકૃતિવાળો, વાયુવાળો, કોમળ વાણીનો, ઠંડાપણ વાળો, સુંદર આંખોવાળો, મજબૂત, સુંદર અવયવવાળો, હૃદયમાં ચતુર, પુષ્ટ શરીરવાળો અને બીવેકી બહુવો.

ઋરેક્ષણસ્તરુણમૂર્તિરુદારશીલઃ

પિત્તાત્મકઃ સુચપલઃ કૃશમધ્યદેશઃ ॥

સંરક્તગૌરુચિરાવયવઃ પ્રતાપી

કામી તમોગુણરતસ્તુ ધરાકુમારઃ ॥ ૫૫ ॥

૫૫—મંગળ-કૂર આંખોવાળો, હોંશિયાર સુવાવસ્થાવાળો, જિહ્વા પ્રકૃતિવાળો, પિત્તના બંધારણવાળો, પાતળી કમરનો, લાલ ને ગૌર રંગના સુંદર અવયવોવાળો, પ્રતાપી, કામી અને તામશ પ્રકૃતિનો છે.

દૂર્વાદલચુનિતનુઃ સ્ફુટવાક્ કૃશાક્ષઃ

સ્વામી રજોગુણવતામતિહાસલોલઃ ॥

હાનિમ્રિયો વિપુલપિત્તકફાનિલાત્મા

સત્યઃપ્રતાપવિમવઃ શશિજથ વિદ્વાન્ ॥ ૫૬ ॥

૫૬—બુધ-દૂર્વા (ધાસ) જેવા લીલા રંગના શરીરવાળો, સ્પષ્ટ વાણી બોલનાર, પાતળો, કામીવાસનાવાળા પુરુષોનો રાજ્ય, હાસ્યમાં વિબંહલ, નુકશાનમાં પ્રીતિવાળો, બહુ પિત્ત, કદ્દ ને વાયુ મિશ્રીત પ્રકૃતિવાળો, જલદી પ્રતાપ દેખાડનાર, અને બહુ વિદ્વાન્ છે.

બૃહદુદરશરીરઃ પીતલવર્ણઃ કફાત્મા

સકલગુણસમેતઃ સર્વશાસ્ત્રાધિકારી ॥

કપિલરુચિકજાસઃ સાત્ત્વિકોઽતીવ ધીમાન્

અલઘુનૃપતિચિદ્ધઃ શ્રીધરો દેવમન્ત્રી ॥ ૫૭ ॥

૫૭—શુક્ર-ગ્રહોટા પેટવાળો, ને ગ્રહોટા શરીરવાળો, પીળા રંગનો, કદ પ્રકૃતીવાળો, સર્વ શુભવાળો, બધા શાસ્ત્રોનો અધિકારી, ભૂરી આંખો ને કેશવાળો, સત્ય અને ખવિત્રતાધીન શુભવાળો, બહુ વિદ્વાન, માન આપવા લાયક રાજાનાં ચિન્હવાળો, અને ઊંચો છે.

અસિતકુટિલકેશઃ જ્યામસૌન્દર્યશાલી

સમતરરુચિરાઙ્ગઃ સૌમ્યદક્ષામશીલઃ ॥

અતિપવનકફાત્મા રાજસઃ શ્રીનિધાનઃ

મુખવલમુગુણાનામાકરધામુરેજ્યઃ ॥ ૫૮ ॥

૫૮—શુક્ર-શુભ્રાહાર કાળા કેશવાળો, શ્યામવર્ણનો, મુંદર શરીરવાળો, શાંત દષ્ટિવાળો, કામવાસનાની પ્રકૃતિવાળો, વાયુ ને કદના બંધારણવાળો, રાજસ પ્રકૃતિવાળો, લક્ષ્મીવાળો, સુખી, બળવાન, અને શુભવાન છે.

કાઠિન્યરોમાવર્કેવઃ કૃશાત્મા દૂર્વાસિતાઙ્ગઃ કફમારુતાત્મા ॥

પીનદ્વિજશ્ચારપિશંગદષ્ટિઃ સૌરિસ્તમોયુદિરતોલસઃ સ્યાત્ ॥ ૫૯ ॥

૫૯—શનિ-કડિયુ રૂપાટાં ને અવધવોવાળો, દુર્બળ, બંધાતા શરીરનો, કદ ને વાયુ પ્રકૃતિનો, મલબૂત હાંતવાળો, મુંદર પીળી દષ્ટિનો, તમોગુણી બુદ્ધિવાળો, અને આળસુ છે.

અર્કેણ મન્દઃ શનિના મહીમૃતઃ કુજેન જીવો ગુરુણા નિશાકરઃ ॥

સોમેન શુક્રો મુરમાન્ત્રિણા બુધઃ બુધેન ચન્દ્રઃ સ્વલુ વચ્યતે સદા ॥ ૬૦ ॥

૬૦—સૂર્યથી શનિ, શનિથી મંગળ, મંગળથી શુક્ર, શુક્રથી ચંદ્ર, ચંદ્રથી શુક્ર, શુક્રથી બુધ, બુધથી ચંદ્ર, હમેશાં બંધાય છે.

સ્વોચ્ચસ્વકીયભવનસ્વદગાણહોરા વારાંશકોદગયનેષ્ટ દિનસ્ય મધ્યે ।

રાશિપ્રવેશસમયે મુહુર્દશકાર્દા મેષૂરણે દિનમર્ણિર્વલ્લાનજસમ્ ॥ ૬૧ ॥

૬૧—સૂર્ય ઉત્થનો, સ્વગ્રહી, પોતાના દેખાણનો, પોતાની હોરાનો, (જન્મ) વારના નવમાંશનો, ઉત્તરાયનનો, મધ્ય દિવસનો, રાશિમાં

દાખલ થતો, મિત્રના નવમાંશનો અને દશમા-સ્થાનમાં હુમેશાં બળવાન બાણવો.

ચન્દ્રઃ કર્કિણિ ગોપતૌ નિજદિનદ્રેકાણહોરાંશકે

રાશ્યન્તે શુભવીક્ષણે નિશિ મુખે યામ્યાયને વીર્યવાન્ ॥

ઇન્દુઃ સર્વકલાધરો યદિ વલી સર્વત્ર સન્ધિં વિના

સર્વવ્યોમચરેક્ષિતસ્તુ કુરુતે ભૂપાલયોગં નૃણામ્ ॥ ૬૨ ॥

૬૨—ચંદ્ર-કર્કને વૃષભમાં પોતાના વારમાં, પોતાના દ્રેકાણુ, પોતાની હોરા, ને નવમાંશમાં, રાશિને છેડે શુભ થઈની દૃષ્ટિવાળો, રાત્રિએ થોડા ભાવમાં, બળવાન બાણવો અને દક્ષિણાયનનો, (આઃ સ્વેષા, જ્યેષ્ઠા, અને રેવતીના) અંત્ર ભાગ શિવાયનો સંપૂર્ણ કળાનો ચંદ્ર સર્વ જગ્યાએ બળવાન છે. તેનાપર બધા અહોની દૃષ્ટિ હોય તો મનુષ્યોને રાજ્ય યોગ કરે છે.

આરઃ સ્વવારનઘ ભાગદ્ગાણવર્ગં

મીનાહિકુંભમૃગતંવરયામિનીપુ ॥

વક્રે ચ યામ્યાદિશિ રાશિમુખે વલાદયો

માને કુલીરમવને ચ મુખં દદાતિ ॥ ૬૩ ॥

૬૩—મંગલ-પોતાના વાર વિષે, પોતાના નવમાંશમાં, પોતાના દ્રેકાણુ વિષે, મીન, વૃશ્ચિક, કુંભ, મકર, અને મેષરાશિ વિષે, રાત્રિ-વિષે, વક્રગતિવિષે તેમજ દક્ષિણાયન અને રાશિના પ્રાદંભવિષે હોય તો બળવાન બાણવો. લગ્નથી દશમા ભાગે ચા/કર્કરાશિવિષે હોય તો સુખસંપત્તિ આપે છે.

કન્યાનૃયુગ્મભેવને નિજવારવર્ગં

ચાપે વિના રવિમહર્નિશમિન્દુસૂનુઃ ॥

સૌમ્યાયને ચ વલવાનપિ રાશિમધ્યે

લગ્ને સદા યદિ યસોવલતૃદ્ધિદઃ સ્યાત્ ॥ ૬૪ ॥

૬૪—બુધ-મિથુન, કન્યા, બુધવારને, પોતાના વર્ગ વિષે, ધન રાશિમાં સૂર્ય વિનાનો, હુમેશાં ઉત્તરાયનવિષે, રાશિના મધ્ય ભાગમાં,

હોય તો બળવાન બાણવો. હમેશાં લગ્નમાં હોય તો કીર્તિ, બળ, સુખસંપત્તિ આપે છે.

મીનાલિચાપકટકે નિજવર્ગવારે

મધ્યંદિનોદગયને યદિ રાશિમધ્યે ।

કુંભે ચ નીચભવનેપિ વલી મુરેજ્યો

લગ્ને મુલે ચ દશમે. बहुवित्तदः स्यात् ॥ ૬૫ ॥

૬૫—શુક્ર-મીન, વૃશ્ચિક, ધન, કર્ક રાશિમાં, પોતાના વર્ગમાં, પોતાના વારે, ને મધ્યદિવસ વિષે, ઉત્તરાયન વિષે, રાશિના મધ્ય ભાગવિષે, કુંભમાં, કે નીચના ઘરમાં હોય તો બળવાન છે, લગ્ન થોડા કે દશમા ભાવમાં હોય તો બહુ ધન આપે છે.

સ્ત્રોત્તરસ્વર્ગદિવસે યદિ રાશિમધ્યે

શત્રુવ્યયાનુજગ્રહે દિગ્રુકે પરાક્ષે ॥

યુદ્ધે ચ શીતકરસંગમવક્રચારે

શુક્રોરુણસ્ય પુરતો યદિ શોભનઃ સ્યાત્ ॥ ૬૬ ॥

૬૬—શુક્ર-ઉત્તરમાં, પોતાના વર્ગમાં, શુક્રવારે, યુદ્ધમાં ને રાશિના મધ્યભાગવિષે, ૬, ૧૨, ૩ અને થોડા ભાવે, બપોરે, કે ચંદ્રના સમાગમમાં હોય અને સૂર્યની રાશિથી આગળની રાશિમાં વક્રી હોય તો શુભ (બળવાન) ગણાય છે.

મન્દસ્તુભામકરકુંભગ્રહે કલત્રે

યામ્યાયને નિઝદગાણદિને દશાયામ્ ।

અન્તે ગૃહસ્ય સમરે યદિ કૃષ્ણપક્ષે

વક્રે સમસ્તભવનેષુ વચ્ચાધિકઃ સ્યાત્ ॥ ૬૭ ॥

૬૭—શનિ-ગુલા, મકર, કુંભ, સાતમું સ્થાન, દક્ષિણાયન, પોતાના દ્રેષ્ઠાનું શનિવાર, પોતાની દશામાં અને રાશિના અંત્ય ભાગ વિષે, કૃષ્ણપક્ષમાં, સંગ્રામમાં અને બારે રાશિમાં વક્રી હોય તો બળવાન છે.

મેપાલિકુંભતરુણીવૃષકર્કટેષુ

મેપરણે ચ વન્ધવાનુરગાધિપઃ મ્યાત્ ॥

કન્યાવસાનવૃષ્ણાપધરે નિશાયા-

મુત્પાતકેતુજનને ચ શિશ્વી વલી સ્યાત્ ॥૬૮॥

૬૮—રાહુ-મેષ, વૃશ્ચિક, કુંભ, કન્યા, વૃષભ, કર્ક રાશિમાં અને લગ્નથી દશમા ભાવે હોય તો બળવાન બાણવો.

કેતુ—કન્યા, મીન, વૃષભ, ધનરાશિમાં, રાત્રીના વખતે અને જન્મ વખતે કંઈ અહુષ્ટ, પુછડીઓ તારો જિગે કે ભૂમીકંપ, ઊલ્કાપાત (વિજઘ્નીપાત) વિગેરે ચતુ હોય એવા કારણ વિષે હોય તો બળવાન છે.

મૌક્તપ્રકારપ્રવલાન્વિતા યે મૂલંગતાસ્તે વિવલા ભવન્તિ ॥

ભાવેષુ યોગેષુ દશાફલેષુ ન સમ્યગુક્તાનિ ફલાનિ સન્તિ ॥૬૯॥

૬૯—જિપર કહ્યા પ્રમાણે અહો બળ પામ્યા હોય પણ કાવના આરંભમાં જણાય તો, ભાવ, યોગને દશા વિષે કહેલાં રૂળ બરાબર મળતાં નથી.

અધોમુખા દિનેશસ્ય પૂર્વપદ્મસ્થિતા ગ્રહાઃ ॥

અપરાર્દ્ધસ્થિતા માનોરુર્વાસ્યુઃ સુખવિચ્છદાઃ ॥ ૭૦ ॥

૭૦—સૂર્યની પહેલાંની છ રાશિમાં રહેલા અહો નીચા સુખવાળા છે, અને સૂર્યની પછીની છ રાશિમાં રહેલા અહો ઉંચા સુખવાળા છે. ઉંચા સુખવાળા અહો સુખ ને ધન આપે છે.

માનામવસ્થાનગતાઃ ક્રમેણ મન્દાર્યભૌમાર્કસિતજ્જવન્દ્રાઃ ॥

તેષામધસ્થાનગતો વલીયાન્ રાહુર્મહીમણ્ડમૂર્ધ્નિ સંસ્થઃ ॥ ૭૧ ॥

૭૧—શનિ, શુક્ર, મંગલ, રવિ, શુક્ર, બુધ ને ચંદ્ર અનુક્રમે રાશિ મંડળમાં તેઓની ગતિ પ્રમાણે એકએકથી નીચે ગોઠવ્યા છે, રાહુ પૃથ્વીથી ઘણે ઉંચે ભાગે છે તે રાહુ ઉપર કહેલા અહોની નીચે આવે છે ત્યારે તે બળવાન થાય છે.

સમાનુરિંદુઃ શશિજયતુર્મે ગુરુઃ સુતે મૃમિસ્રતઃ કુટુંબે ॥

મૃગુઃ સપત્ને રવિજઃ કલત્રે વિલગ્નતસ્તે વિફલ્યા ભવન્તિ ॥૭૨॥

૭૨—લગ્નથી ચોથા ભાવમાં સૂર્ય, ચંદ્ર, ને બુધ, પાંચમા ભાવમાં શુક્ર, છીનમાં મંગલ, છઠ્ઠામાં શુક્ર, ને સાતમા ભાવે શનિ હોય, તો તે કંઈ રૂળ આપતા નથી.

રાહુદોષં બુધો હન્યાદુભયોસ્તુ શનૈશ્વરઃ ॥

ત્રયાણાં ભૂમિજો હન્તિ ચતુર્ણાં દાનવાચિંતઃ ॥ ૭૩ ॥

પંચાનાં દેવમન્ત્રી ચ પળ્લાં દોષં તુ ચન્દ્રમાઃ ॥

સપ્તદોષં રવિર્હન્યાદિશેષાદુત્તરાયણે ॥ ૭૪ ॥

૭૩-૭૪.—રાહુનું અશુભ ફળ બુધ (બળવાન હોય તો) હણે છે; રાહુ ને બુધનું શનિ; રાહુ, બુધ ને શનિનું મંગલ; રાહુ, બુધ, શનિ ને મંગલનું અશુભ ફળ શુક બળવાન હોય તો નાશ કરે છે. એ પાંચોનું શુક, ને એ છતું ચંદ્ર, તેમજ એ સાત ગ્રહોનું અશુભ ફળ સૂર્ય ઉત્તરાયનમાં હોય તો નાશ કરે છે.

સદા શિરોરુક્ષ્વરવૃદ્ધિદીપનક્ષયાતિસારાદિકરોગસંકુલઃ ॥

નૃપાલદેવાવનિદેવાર્કિકરૈઃ કરોતિ ચિત્તવ્યસનં દિવાકરઃ ॥ ૭૫ ॥

૭૫—સૂર્ય—અશુભ હોય તો માથાનો ડુખાવો, સખત તાવ, શ્વેત, મરડો, વિગેરે રોગોથી પીડાનાર, રાજા, દેવ ને ગ્રાહ્યોના ચાકર વડે દુઃખ પામનાર, ચિત્તને વિષે ચિંતાવાળો કરે છે.

પાણ્ડુદોષજલદોષકમિલા પીનસાદિરમણીકૃતામયૈઃ ॥

કાલિકામુરસુવાસિનીગર્ભરાકુલં ચ કુરુતે તુ ચન્દ્રમાઃ ॥ ૭૬ ॥

૭૬—ચંદ્ર—(નિર્ગળ હોય તો) કામ વિલાસથી થયેલી વ્યાધિ, શ્રીકું પત્રી જવું, સલેખમ, કમળો, નાકનો સોજો અને ડાકણ, પીશાચ વિગેરેથી ઉપદ્રવ ભોગવનાર કરે છે.

પીનવૈજકફતાસ્ત્રપાવકગંધિરુચ્ચળદરિદ્રામયૈઃ ॥

વીરશૈવગળમૈરવાદિભિર્ભીતિમાશુ કુરુતે ઘરામુતઃ ॥ ૭૭ ॥

૭૭—મંગલ—(નિર્ગળ હોય તો સોજો, કફ, હથિયાર, અગ્નિ, કંઠ-માળા છિદ્રને દરિદ્રતાથી યતાં દુઃખ ભોગવનાર, અને વીર, શિવનાગણો ને ભેરવ વિગેરેથી ભય પામનાર કરે છે.

ગુણોદરાદ્યસમીરકૃષ્ણમંદાગ્નિશૂલગ્રહણીભ્યઃ ॥

બુધાદિવિષ્ણુમિયદાસ મૃતૈસ્તીવ દુઃસ્વં શક્તિજઃ કરોતિ ॥ ૭૮ ॥

૭૮—બુધ—(નિર્ગળ હોય તો) ચેટમાં વાયુનો રોગ, શુષ્ક ભા-

ગમાં રોગ, અણુદિઠ, કોઠ, અણુર્ણ, શળ, સંઘરણી વિગેરે રોગોવાળો, ને વિધુના પ્રિય આકર બુધ (ઉત્તમ માણસથી) વિગેરેથી દુઃખ ભોગવનાર કરે છે.

આચાર્યદેવગુરુભૂમુરશાપદોપૈઃ શોકં ચ ગુલ્મરુજમિન્દ્રગુરુઃકરોતિ ॥

કાન્તાવિકારજનિમેહરુજામુરાચૈઃ સ્વેષ્ટાંગનાજનકૃતૈર્ભયમાસુરેજ્યઃ ૭૯

૭૯—શુક્ર—(નિર્બળ) આચાર્ય, દેવ, શુક્ર, પ્રાણુ, વિગેરેના શ્રાપથી અને શોક શુભકાં વીગેરે દોષને કરે છે.

શુક્ર—(નિર્બળ હોય તો) દારૂ પીનાર, અનિતિવાળી સ્ત્રીની સો-બતથી મીઠી પિશાબના રોગવાળો, પોતાને બહાલી સ્ત્રીઓથી ભયવાળો, કરે છે.

વારિદ્રદોષજનિકર્મપિશાચચૌરૈઃ

લેશં કરોતિ રવિજઃ સહ સંધિરોગૈઃ ॥

કંઠવસૂરિરિપુકૃત્રિમકર્મરોગૈઃ

સ્વાચારહીનલઘુજાતિગર્ભેષ્વ કેતુઃ ॥ ૮૦ ॥

૮૦—શનિ—(નિર્બળ હોય તો) હરિદ્રી, પિશાચ, ચાર વિગેરેના ભય ભોગવનાર, સાંધાના રોગવાળો, કલેશ કરનાર કરે છે.

કેતુ—બુજલી, ખાતાનો રોગ, શત્રુ, બનાવટી કામ વિગેરેથી દુઃખી પોતાના આચાર રહિત, હલકા માણસોની સોબત કરનાર કરે છે.

કરોત્યપસ્મારમસૂરિરજ્જુશુદ્રાકૃમિપ્રેતપિશાચભૂતૈઃ ॥

ઉદ્ઘન્યનાચારુચિકુપ્તરોગૈઃ વિદ્યંતુદઆતિભયં નરાણામ્ ॥ ૮૧ ॥

૮૧—રાહુ—ફેફસે, સહીએર, બંધીખાનું, ગંદવાડ, કીડા, પ્રેત-ભૂત, પિશાચ, વિગેરેથી દુઃખી, ફાંસો ખાઈને આપઘાત કરનાર ભૂખ અને કોઠ વિગેરેથી પીડાવાળો કરે છે.

આદ્યંતમધ્યમવનોપગતા નભોગા-

આદિત્યમૃમિતનયૌ શનિશીતરશ્મા ॥

જીવામુરેદ્રસચિવૌ ફલદાઃ ક્રમેણ

તારાસુતઃ સકલકાલફલપ્રદઃ સ્યાત્ ॥ ૮૨ ॥

૮૨—સૂર્ય, મંગલ, રાશિના પહેલા ભાગમાં; શનિ, ચંદ્ર અંતમાં; ને શુક્ર, શુક્ર મધ્યમાં ક્ષણ આપે છે. અને બુધ-હમેશાં ક્ષણ આપે છે.

યદ્દાતુકોપજનિતાશિલરોગશાન્ત્યૈ

તન્નાથમાશુ જપતર્પણહોમદાનૈઃ ॥

સંપૂજ્ય રોગભયશોકવિમુક્તચિતાઃ

સર્વે નરાઃ સુસ્વયશોવલશાલિનઃ સ્યુઃ ॥ ૮૩ ॥

૮૩—શરીરની જે ધાતુ બગડવાથી ઘણા રોગો થએલા હોય તેની શાન્તિને માટે તે શરીરની ધાતુનો પ્રથમ કહ્યા પ્રમાણે જે ગ્રહ સ્વામી થતો હોય તેની જપ, તર્પણ, દાન, હોમ, વિગેરેથી પૂજા કરવાથી મા-ણસને જલદી, રોગ, ભય, શોક, વિનાના થઈ, સુખી યશવાળા અને બળવાન થાય છે.

બાલઃ કુમારોઽથ યુવા ચ વૃદ્ધો મૃતશ્ચ રાશાવયુજિ ક્રમેણ ।

ત્રિંશલ્લવૈર્વ્યત્પયતઃ સમે સ્યુઃ એકૈકશોશઃ પુનરેવ કાર્યાઃ ॥ ૮૪ ॥

૮૪—એકી રાશિવાળો ગ્રહ જેટલા અંશ ચાલેલો હોય તેની સંખ્યા પ્રમાણે બાળક, કુમાર, યુવા, વૃદ્ધ, મૃત અવસ્થા અનુક્રમે એક એક અંશે જાણવી. પણ બેકી રાશિવાળો ગ્રહ હોય તો મૃત, વૃદ્ધ, એ પ્રમાણે ઉલટી સમજવી.

ઉચ્ચાંશં સ્વનવાંશં ચ જાગરૂકં વદન્તિ હિ ॥

મૃહન્નવાંશકં સ્વમં મુષં નીચારિભાંશકમ્ ॥ ૮૫ ॥

૮૫—ઉચ્ચ નવમાંશમાં કે પોતાના નવમાંશમાં જે ગ્રહ હોય તેની જાગૃદવસ્થા, મિત્રના નવમાંશમાં હોય તો સ્વમાવસ્થા, અને નીચ શત્રુ-રાશિ કે નીચ શત્રુના નવમાંશમાં હોય તો સુમાવસ્થા જાણવી.

શીર્ષોદયગતઃ સેત્રઃ પાકાર્દો ફલદો મયેન્ ॥

પૃષ્ઠોદયસ્યઃ પાકાર્તે સદા ચોભયરાશિઃ ॥ ૮૬ ॥

૮૬—શીર્ષોદય રાશિમાં રહેલો ગ્રહ દયાના પહેલા ભાગમાં ક્ષણ આપે છે. પૃષ્ઠોદય રાશિમાં રહેલો ગ્રહ દયાના છેલ્લા ભાગમાં ક્ષણ આપે છે, ઉભયોદય રાશિને વિષે રહેલો ગ્રહ હમેશાં ક્ષણ આપે છે.

સમેસ્તહોરાંફલસારસાન્દ્રવિરાજિતે જાતકપારિજાતે ।

ગ્રહક્રિયાંરૂપગુણપ્રભેદઃ સંકીર્તિતઃ સ્વેટકૃપાવટાસાત્ ॥ ૮૭ ॥

૮૭—સર્વ હોરા કળના સાર સમુદ્ધતી ચોભતા પારિજાતકમાં અહો-
ની ક્રિયા, રૂપ, ગુણનો ભેદ અહોની કૃપાથી કહેા.

इति श्रीनवग्रहकृपया वैद्यनाथविरचिते ॥

जातकपारिजाते ग्रहस्वरूपगुणाध्यायो द्वितीयः ॥

એ પ્રમાણે નવઅહોની કૃપા વડે વૈદ્યનાથે રચેલા જાતક પારિજાતમાં
અહોનાં સ્વરૂપ અને ગુણનો અધ્યાય બીજો પુરો થયો.

खेडोप्रान्त समागते कपडवज्जारव्येपुरेवासिना

श्रीसोमेश्वर वाढवेन च मयाज्योतिर्विदा भावतः ॥

बालान्वोधयितु सुखंवर वडाद्रा ज्ञातिना पूर्णको

जातोजातक पारिजात त्रिवृतोऽध्यायोद्विकोगुर्जरः ॥ १ ॥

૧. ભાવાર્થ—ખેડા જીલ્લાના કપડવંજ ગામમાં રહેનાર વડાદરા
જ્ઞાતિના પ્રાણજી, જોશી સોમેશ્વરે, બાળકોને સહેલાઈથી સમજવા માટે,
જાતક પારિજાત નામના ગ્રંથનો ગુજરાતી ભાષામાં, ઉર્મગથી બીજો
અધ્યાય સંપૂર્ણ કર્યો.

ग्रंथ मणवानुं ठेकाणुं—

ભાષાન્તર કર્તા—જોશી સોમેશ્વર દ્વારકાદાસ.

ઠેકા—મોટા રામજીમંદિર રાવળપોળ.

અલ્લે ખેડા—મુ. કપડવંજ.

હાલ મુકામ મુંબઈ—ઠે. ઠાકોરદ્વાર-ભાઈ જીવણની ગલીમાં.

ધર નંબર ૪-ત્રીજો માળે.

જાતક પારિજાત.

અધ્યાય ૩ જો.

વિયોનિ જન્મજ્ઞાન, આધાન લગ્નથી ગર્ભ ઉપર થતાં
ફળો, અને જન્મકાળજ્ઞાન ખાખત.

વિયોનિ જન્મ-એટલે મનુષ્ય શિવાયની અન્યયોનિમાં
જન્મ થયેલો હોય, તેની જન્મ કુંડલિ કેવી
હશે, તે વિષેની આદિતી.

ઋગ્વેદઃ સુવલિભિર્વિવલ્લેશ્ચ સૌમ્યૈઃ
શ્લોકે ચતુષ્ટયગતે તદવેક્ષણાદ્વા ॥

ચન્દ્રોપગદ્વિરસભાગસમાનરૂપં

સત્ત્વં વદેદ્યદિ ભવેત્સ વિયોનિસંજ્ઞઃ ॥ ૧ ॥

ભાવાર્થ—જન્મ કુંડલિમાં પાપઅહો બગવાન હોય ને
શુભ અહો નિર્બળ હોય, નપુંસક અહો કેન્દ્રમાં બેઠા હોય
અથવા કેન્દ્રને ભેટા હોય ને મનુષ્યરાશિ શિવાયની કોઈ
પણ રાશિનો અંદ્રમા દ્વાદશાંશ કુંડલિમાં હોય તો તે જન્મ

વિયોનિનો જન્મ થયેલો જાણવો.

પાપા વલિનઃ સ્વભાગગાઃ પારક્યે વિવલાશ્ચ શોભનાઃ ।

લગ્નં ચ વિયોનિસંભવં દૃષ્ટાન્નાપિ વિયોનિમાદિજેન્ ॥ ૨ ॥

૨. ભાવાર્થ—પાપઅહો બગવાન થઈ ને નવમાંશમાં પોતાની રાશિ
ના હોય, તેમ શુભ અહો નિર્બળી થઈ નવમાંશમાં પારકી રાશિ ના હોય,

તો વિધોનિ સંજક જન્મ જાણવો. પણ લગ્ન મનુષ્ય રાશિનું ને હોય ત્યારેજ વિધોનિ જન્મ જાણવો.

ક્રિયઃ શિરોવક્રગલે દ્વિતીયઃ પાદાંસકે પૃષ્ઠમુરોય પાર્શ્વે ।

કુશિસ્ત્વપાનોદયથ મેદમુખૌ સ્ફિક્કપુચ્છમિત્યાહ ચતુષ્પદાદ્ધે ॥૩॥

૩. ભાવાર્થ—જનાવરોના અંગના વિભાગ ઉપર રાશિનું અધિપતિ-પાણી નીચે પ્રમાણે જાણવું.

મેય—માથુ, વરખ—મોઢું ને ગળુ, મિથુન—આગલા પગ ને ખભો.

કર્ક—બરડો, સિંહ—છાતી, કન્યા—બે પાસાંનો ભાગ.

તુલા—પેટ, વૃશ્ચિક—ગુદા, ધન—પછવાડેના પગ.

મકર—મૃગશિરિંગ, કુંભ—સાથલ, મીન—પૂંછડું.

તે ચતુષ્પદ જાનવરના અંગ વિભાગે રાશિ જાણવી.

લગ્નાંશકાદ્ગ્રહયોગેક્ષણાદ્વા વર્ણાન્વદેહલયુક્તપાવિયોનૌ ॥

દૃષ્ટ્યા સમાનં પ્રવદેતુ સંખ્યાં રેત્વાં વદેત્સ્મરસંસ્યૈથ પૃષ્ઠે ॥ ૪ ॥

૪. ભાવાર્થ—લગ્નનો નવમાંશ, લગ્નમાં રહેલા ગ્રહ, અથવા લગ્નપર જે ગ્રહની દૃષ્ટિ હોય, તે ઉપરથી જનાવરોના રંગ કહેવા. જો બહુ ગ્રહોની દૃષ્ટિ હોય તો જે ગ્રહ બળવાન હોય તે ઉપરથી અને સમાન બળ હોય તો જેટલા હોય તેટલા પ્રકારના રંગ કહેવા. સાતમા સ્થાનમાં જે ગ્રહ હોય તે ઉપરથી પીઠ ઉપરની રેખાઓનો રંગ કહેવો.

દેહાંયુગૌ સુસ્વાદ્દેશૌ ચતુષ્પાઞ્જનનં ભવેત્ ।

દેહેશે મુક્તપે વાહિકેતુયુક્તે પશોર્જનિઃ ॥ ૫ ॥

૫. ભાવાર્થ—પહેલા ભાવનો સ્વામી ચોથે, ને ચોથા ભાવનો સ્વામી પહેલે ભાવે ખેડો હોય, તો જાનવરનો જન્મ જાણવો.

લગ્ન અને ચોથા ભાવનો સ્વામી રાહુ અને કેતુની સાથે હોય તો પણ ચતુષ્પદનો (જાનવરનો) જન્મ જાણવો.

શુક્રેક્ષિતે ગોજનનં મહિષ્યાર્કિયુતેક્ષિતે ॥

રાહુકેતુયુતે મેયઃ પાપાદયેઽન્યપશોર્જનિઃ ॥ ૬ ॥

૬. ભાવાર્થ—વિધોની જન્મમાં લગ્નને શુક્ર જોતો હોય તો ગાય કે બળદનો જન્મ જાણવો.

લગ્નમાં શનિ બેઠા હોય તો બેતો હોય તો લે'સ' કે પાડાનો જન્મ જાણવો.

લગ્નમાં રાહુ કેતુ બેઠા હોય તો બકરા કે ઘેટાનો જન્મ જાણવો.

લગ્નમાં પાપગ્રહો બેઠા હોય તો બીજા પશુનો જન્મ જાણવો.

સ્વર્ગે દગાળે વલસંયુતેન વા ગ્રહેણ યુક્તે ચરમાંશકોદયે ।

બુધાંશકે વા વિહગાઃ સ્થલાંબુજાઃશનૈશ્વરેન્દ્રીક્ષણયોગસંભવાઃ॥૭॥

૭. ભાવાર્થ—જ્યારે લગ્નનો દ્રેષ્ટાણુ પશ્ચિમ દ્રેષ્ટાણુ હોય, અથવા લગ્ન અને નવમાંશ ચર રાશિના હોય, તો બુધના નવમાંશમાં બળવાન થઈને બેઠા હોય, ને શનિ બેતો કે યુક્ત હોય તો સ્થળ ચર (જમીનનાં પક્ષી) નો જન્મ કહેવો. અને ચંદ્ર બેતો કે યુક્ત હોય તો પાણીમાં રહેનાર પક્ષિનો જન્મ જાણવો.

શનિ અને ચંદ્ર એક બીજાને કેબતા કે યુક્ત હોય તો વિચેત્તિ જન્મ જાણવો.

હોરેન્દુસૂરિરવિભિર્વિવલૈસ્તરૂપાં

તોયસ્થલે તરુમુવૉશકૃતપમેદાઃ ॥

લગ્નાદ્રુહસ્થલજલર્ષપતિસ્તુ યાવાં-

સ્તાવન્ત એવ તરવઃ સ્થલતોયજાતાઃ ॥ ૮ ॥

૮. ભાવાર્થ—લગ્ન, ચંદ્ર, શુક્ર અને રવિ નિર્ભલી હોય તો ઝાડનો જન્મ જાણવો. તે જમીનમાં કે પાણીમાં ઉગે છે તે લેઈ નવમાંશ ઉપરથી નક્કી કરવો. એટલે જળ રાશિના નવમાંશમાં હોય તો જળની સંભીષનાં, અને જો શિવાયની રાશિના હોય તો પૃથ્વી ઉપરનાં ઝાડોનો જન્મ જાણવો.

લગ્નની રાશિથી સ્થળ અથવા જળચર રાશિ જેટલા અંતરાયે હોય

૧—પશ્ચિમ દ્રેષ્ટાણુ એટલે મિથુન ને પુષ્કારાશિનો બીજો, સિંહ અને કુંભ રાશિનો પહેલો દ્રેષ્ટાણુ ને પશ્ચિમ દ્રેષ્ટાણુ કહે છે. મિથુન અને પુષ્કારાશિના ૨, ૫ અને ૮ માં નવમાંશને બીજો દ્રેષ્ટાણુ, અથવા પશ્ચિમ દ્રેષ્ટાણુ કહે છે. સિંહ અને કુંભરાશિના ૧, ૪, ૭ માં નવમાંશને પહેલો દ્રેષ્ટાણુ અથવા પશ્ચિમ દ્રેષ્ટાણુ કહે છે.

તે પ્રભાતે આઠ ઊગે છે. (એટલે નવમાંશ લગ્નનો સ્વામી લગ્નની રાશિથી જેટલી રાશિ દૂર હોય તેટલાં આઠ ઊગે છે.)

અન્તઃસારાન્ જનયતિ રવિર્દુર્ભગાન્ સૂર્યસૂતુઃ

ક્ષીરોપેતાંસ્તુહિનકિરણઃ કણ્ઠકાઢ્યાંશ્ચ ભૌમઃ ॥

વાગીશઙ્ગૌ સફલવિફલૌ પુષ્પવૃક્ષાંશ્ચ શુક્રઃ

સ્ત્રિગ્ધ્યાનિન્દુઃ કટુકવિટ્પાન્ ભૂમિપુત્રસ્તુ ભૂયઃ ॥ ૯ ॥

૯. ભાવાર્થ—ઉપર કહેલા નવમાંશનો સ્વામી સૂર્ય હોય તો મજબૂત આઠોને જન્મ આપે છે. શનિ એટાળ આઠોને, ચંદ્ર રસવાળાં આઠોને, મંગલ કાંટાવાળાં આઠોને, ગુરુ ફળવાળાં, બુધ ફળ વિનાનાં, શુક્ર સુગંધીદાર ફૂલવાળાં આઠોને, ચંદ્ર ચીકણાં આઠોને, અને મંગલ ખરાબ ગંધવાળી ડાળીયોવાળાં આઠોને જન્મ આપે છે.

શુભોઽશુભર્ષે રુચિરં કુમ્ભતલે

કરોતિ વૃક્ષં વિપરીતમન્યથા ॥

પરાંશકે યાવતિ વિચ્યુતઃ સ્વભાદ્

ભવન્તિ તુલ્યાસ્તરવસ્તથાવિધાઃ ॥ ૧૦ ॥

॥ ઇતિ વિયોનિજન્માધ્યાઃ ॥

૧૦. ભાવાર્થ—શુભ ગ્રહ, અશુભ ગ્રહના ઘરમાં બેઠો હોય તો ખરાબ જમીનમાં સુંદર આઠ પેદા થાય છે. પાપ ગ્રહ, શુભ ગ્રહના ઘરમાં બેઠો હોય તો સારી જમીનમાં ખરાબ આઠ પેદા થાય છે. (એટલે નવમાંશનો સ્વામી નવમાંશ લગ્નથી જેટલે ઘેર દૂર હોય તેટલાં આઠ પેદા થાય છે.)

એવી રીતે વિયોનિ જન્માધ્યાય પુરે કહ્યું છે.

નિષેકવિધિ.

કુમેન્દુદેતુપ્રતિમાસમાર્તવં ગતે તુ પીઠર્ષમનુષ્ણદીધિર્તા ॥

અતોન્યથાસ્યે શુભપુર્વદેક્ષિતે નરેણ સંયોગમુપેતિ કામિની ॥ ૧૧ ॥

૧૧. ભાવાર્થ—ચંદ્ર અને મંગલના યોગથી દરેક માસે સ્ત્રીને રત્નસ્વભાવે પેદા થાય છે. સ્ત્રીની જન્મરાશિથી અનુપચયસ્થાન ૧, ૨, ૩, ૪, ૫,

૭,૮,૯,૧૨ માં ચંદ્ર હોય અને તેને મંગલ ભેતો હોય ત્યારે તે ઋતુમાં ગર્ભ રહેવાનો યોગ બાધુવો. જીપર પ્રમાણે સ્ત્રીને હોય અને પુરૂષની જન્મરાશિથી ઉપચયસ્થાન ૩,૬,૧૦,૧૧, માં ચંદ્ર હોય, તેને શુભ પુરૂષ ગ્રહ (શુક્ર) ભેતો હોય તો તે સ્ત્રીનો પોતાના સ્વામી સાથે સંયોગ થાય છે.

यथास्तराशिभिर्भुનं समेति तथैव वाच्यो मिथुनप्रयोगः ॥

असद्ग्रहालोकितसंयुतेऽस्ते सरोप इष्टैः सविलासहासः ॥ १२ ॥

૧૨. ભાવાર્થ—સાતમા ઘરમાં જેવી રાશિ બેઠી હોય, તેવી રીતનું મૈથુન બાધુવું. અસ્તરાશિ કે નિપેક લગ્નથી સાતમું ઘર પાપગ્રહોથી ભે-વાયેલું હોય કે પાપગ્રહો બેઠા હોય. તો કલેશથી મૈથુન થયેલું બાધુવું.

અસ્ત (સાતમે) ને લગ્નમાં શુભ ગ્રહો બેઠા હોય, યા લગ્નને સાતમા ભાવને શુભગ્રહો ભેતા હોય તો આનંદયુક્ત મૈથુન થયેલું બાધુવું.

रवीन्दुरशुक्रावनिजैः स्वभागैर्गुरी त्रिकोणोदयसंस्थितेऽपि वा ।

भवत्पत्न्यं हि विर्वीजिनामिमे कराहिमांशोविंदशामिवाफलाः ॥ १३ ॥

૧૩. ભાવાર્થ—રવિ, ચંદ્ર, શુક્ર, મંગલ, પોતાના નવમાંશમાં હોય તો ગર્ભ સંભવ બાધુવો. (પુરૂષના અપચયસ્થાનમાં સૂર્ય અને શુક્ર પો-તાના નવમાંશમાં હોય, અથવા સ્ત્રીના ઉપચયસ્થાનમાં ચંદ્ર મંગલ પોતાના નવમાંશમાં હોય તોપણ ગર્ભ સંભવ બાધુવો.)

શુક્ર લગ્ન કે ત્રિકોણમાં બેઠો હોય તોપણ ગર્ભ સંભવ બાધુવો, પણ વીર્ય વિનાના બાધુસને આ યોગ, આંધળા આગળ ચંદ્રમાના કિર-ણોની માફક નિષ્ફળ છે. "

दिवाकरेन्द्रोः स्मरगौ कुजार्कजौ गदप्रदौ पुंगलयोपितोस्तदा ॥

व्ययस्वर्गो मृत्युर्करौ युतौ तथा तदेकदृष्ट्या मरणाय कल्पितौ ॥ १४ ॥

૧૪. ભાવાર્થ—સૂર્યથી સાતમે મંગલ ને રાશિ હોય તો પુરૂષને, અને ચંદ્રથી સાતમે મંગલ, રાશિ હોય તો સ્ત્રીને, માંદગી બાધુવી.

સૂર્યથી મંગલ, રાશિ બારમે યા બીજા ઘરમાં હોય તો પુરૂષનું મૃ-ત્યુ બાધુવું.

ચંદ્રથી મંગલ, રાશિ બારમે યા બીજા ઘરમાં હોય તો સ્ત્રીનું મરણ બાધુવું.

તે બેમાંનો એક ગ્રહ સૂર્ય કે ચંદ્રની સાથે હોય અને બીજો ગ્રહ સૂર્ય અથવા ચંદ્રને ભેટો હોય તોપણ મરણ થાય છે.

દિવાર્કશુક્રૌ પિતૃમાતૃસંજ્ઞિતૌ શનૈશ્ચરેન્દ્ર નિશિ તદ્વિપર્યયાત્ ॥

પિતૃવ્યમાતૃવ્યસંજ્ઞિતૌ તુ તાવયૌજયુર્મર્ગગતૌ તયોઃ શુભૌ ॥ ૧૫ ॥

૧૫. ભાવાર્થ—દિવસનું મૈથુન હોય તો સૂર્ય બાપ અને શુક્ર માતા કહેવાય છે, ને રાત્રીનું હોય તો શનિ બાપ અને ચંદ્ર માતા કહેવાય છે. જ્યારે સૂર્ય બાપ ને શુક્ર માતા ગણાય છે, ત્યારે શનિ કાકા ને ચંદ્ર માસી ગણાય છે. શનિ ચંદ્ર મા બાપ હોય ત્યારે સૂર્ય કાકા ને શુક્ર માસી જાણવી.

દિવસે સૂર્ય એકી રાશિમાં હોય તો બાપને શુભ, યા રાત્રીએ એકી રાશિમાં હોય તો કાકાને શુભ, શુક્ર દિવસે સમરાશિનો હોય તો માતા ને શુભ, અને રાત્રીએ તેમજ હોય તો માસીને શુભ ફળ જાણવું. તેજ પ્રમાણે શનિ ચંદ્રનો વિચાર કરવે.

શીતજ્યોતિષિ યોપિતોનુપચયસ્થાને કુજેનેક્ષિતે

જાતં ગર્ભફલમ્દં સ્વલુ રજઃ સ્પાદન્યયા નિષ્ફલમ્ ॥

દૃષ્ટેઽસ્મિન્ ગુરુણા નિજોપચયો કુર્યાન્નિપેકં પુમાન્

અત્યાજ્યે ચ સમૂલભે શુભગુણે પર્વાદિકાલોઽગ્નિતે ॥ ૧૬ ॥

૧૬. ભાવાર્થ—ચંદ્ર, અનુપચયસ્થાનમાં મંગલની દૃષ્ટિવાળો હોય તો ગર્ભ ધારણ કરે છે પણ તેમ ન હોય તો વીર્ય ફેંકેટ થાય છે. ચંદ્ર ઉપચયસ્થાનમાં શુક્રની દૃષ્ટિવાળો હોય, સારા યોગો ને શુભ સમય હોય, ને પર્વાદિ દુષ્ટ યોગો ન હોય તો પુરુષે ઋતુદાન આપવું.

વિમાવરીપોદશભામિનીનાં ઋતુદ્રમાયા ઋતુકાલમાહુઃ ॥

નાઘાશ્વતસોઽત્ર નિપેકયોમ્યાઃ પરાશ્વ યુગ્માઃ સુતદાઃ પ્રશસ્તા ॥ ૧૭ ॥

૧૭. ભાવાર્થ—શ્રીને રજસ્વલા પ્રાપ્ત થયાથી સોળ રાત્રી પર્યંત ઋતુ કાળ જાણવો. તેમાં પહેલી ચાર રાત્રી સંભોગને માટે અયોગ્ય છે. બાકીની બેકી રાત્રીમાં ઋતુદાનથી પુત્ર પ્રાપ્તિ થાય છે.

પુત્રોત્પાદુર્દારિકા વંશકર્તા વન્ધ્યા પુત્રઃ મુન્દરીશો વિરુપા ॥

શ્રીમાન્ પાપા ધર્મશીલસ્તથા શ્રીઃ સર્વજ્ઞઃ સ્પાન્ નુપરાત્રેઃક્રમેણ ॥ ૧૮ ॥

૧૮. ભાવાર્થ—ચોથી રાત્રીથી બીજી તેર રાત્રીઓમાં સંતતિ થાય તે નીચે પ્રમાણે થાય.

(૪) ચોડા આયુષ્યવાળો છોકરો. (૫) છોકરી.

(૬) વંશ કર્તા પુત્ર. (૭) વાંઝણી છોકરી.

(૮) પુત્ર. (૯) કન્યા.

(૧૦) શ્રેષ્ઠ પુત્ર. (૧૧) કદરૂપી છોકરી.

(૧૨) શ્રેષ્ઠ છોકરો. (૧૩) પાપી છોકરી.

(૧૪) સદ્ગુણી છોકરો (૧૫) લક્ષ્મી જેવી છોકરી.

(૧૬) સર્વજ્ઞ પુત્ર.

અષ્ટમાષ્ટમગે સૂર્યે નિપેક્ષાત્ સુતોદ્ભવઃ ॥

અથવાઽઽધાનલગ્નાત્ ત્રિકોણસ્યે દિનેશ્વરે ॥ ૧૯ ॥

૧૯. ભાવાર્થ—અભોગ વખતે લગ્નથી ત્રીજા સ્થાનમાં, યા આધાન, લગ્નથી ૯ મા, ૫ મા ઘરમાં સૂર્ય હોય તો પુત્ર ગર્ભ રહે છે.

અસ્મિન્નાધાનલગ્ને તુ શુભદષ્ટયુતેઽથવા ॥

દીર્ઘાયુર્ભાગ્યવાન્ જાતઃ સર્વવિદ્યાન્તમેષ્યતિ ॥ ૨૦ ॥

૨૦. ભાવાર્થ—આધાનના લગ્નપર અહોની દૃષ્ટિ હોય કે આધાન લગ્નમાં શુભ અહો બેઠા હોય, તો જન્મેલો લાંબા આયુષ્યવાળો, ભાગ્યવાન ને સર્વ વિદ્યાઓ બાણુનાર થાય છે.

ઓજક્ષે પુરુષાંશકેષુ વલિભિર્લગ્નાર્કગુર્વિન્દુભિઃ

પુંજન્મ પ્રવદેત્ સમાંશકગતૈયુગ્મેષુ તૈર્યોપિતઃ ॥

ગુર્વકાં વિષમે નરં શશિસિતૌ વક્રશ્ચ યુગ્મે સ્ત્રિયં

દ્વયંગસ્થા ગુધવીસળાચ ચમલૌ કુર્વાન્તિ પક્ષે સ્વકે ॥ ૨૧ ॥

૨૧. ભાવાર્થ—લગ્ન, સૂર્ય, ચંદ્ર, ને ગુરુ, બળવાન થઈને એકી રાશિ કે એકી નવમાંશમાં હોય તો પુરુષનો જન્મ બાણુવો.

જો લગ્ન, સૂર્ય, ચંદ્ર ને ગુરુ બળવાન થઈને એકી રાશિ કે એકી નવમાંશમાં બેઠા હોય તો સ્ત્રીનો જન્મ બાણુવો.

ગુરુ, સૂર્ય બળવાન થઈને એકી રાશિ કે એકી નવમાંશમાં બેઠા હોય તો પુરુષનો જન્મ બાણુવો.

ચંદ્ર, શુક્ર ને મંગલ ગળવાન થઇને એકી રાશિ કે એકી નવમાંશમાં બેઠા હોય તો સ્ત્રીનો જન્મ જાણવો.

જો, સૂર્ય, શુક્ર, ચંદ્ર, શુક્ર, ને મંગલ દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં કે નવમાંશમાં દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં રહ્યા હોય ને બુધ જોતો હોય તો પોતાના પક્ષ પ્રમાણે જોડ છોકરાં જન્મે છે. એટલે

મિથુન ને ધન રાશિના નવમાંશમાં સૂર્ય ને શુક્ર હોય ને બુધ જોતો હોય તો બે છોકરાનો જોડ જન્મ જાણવો.

અને જો કન્યા ને મીનના નવમાંશમાં ચંદ્ર, શુક્ર, ને મંગલ બેઠા હોય અને બુધ જોતો હોય તો બેજી છોકરીયોનો જન્મ જાણવો.

અને જો જીપર લગેલા બેજી યોગ થયા હોય અને બુધ જોતો હોય તો એક પુત્ર ને બીજી પુત્રી એ બેઉનો સાથે જન્મ જાણવો.

विदाय लग्नं विपमर्क्षसंस्थः सौरोऽपि पुंजन्मकरो विलम्नात् ॥

પ્રોક્તગ્રહાણામવલોક્ય વીર્યં વાચ્યં પ્રસૂતૌ પુરુષોઙ્ગના વા ॥ ૨૨ ॥

૨૨. ભાવાર્થ—શનિ લગ્ન શિવઃય એકી રાશિમાં હોય તોપણ શુક્ર-પનો જન્મ જાણવો. બાકીના કહેલા ગ્રહોનું બળ જોઈ છોકરા કે છોકરીનો જન્મ કહેવો.

अप्योन्यं यदि पश्यतः शशिरवी यद्यार्किसौम्यावपि

घक्रो वा समगं दिनेशमसमे चन्द्रोदयौ चेत् स्थितौ ॥

યુગ્માર્જર્જગતાવપીન્દુશશિર્જૌ ભૂમ્યાત્મજેનેસિતૌ.

પુંભાગે સિતલગ્નશીતકિરણઃ પદ્મહીવયોગાસ્તિવમે ॥૨૩॥

૨૩. ભાવાર્થ—નપુંસક માણસ જન્મવાના ૬ યોગો.

(૧) ચંદ્ર, સમરાશિમાં બેઠેલો હોય અને સૂર્ય વિપમ રાશિમાં બેઠો હોય ને તે જગ્ને એક બીજાને જોતા. હોય તો નપુંસક થાય છે.

(૨) શનિ એકી રાશિમાં ને બુધ એકી રાશિમાં બેસી એક બીજાને જોતા હોય તો નપુંસક થાય છે.

(૩) મંગલ એકી રાશિમાં ને સૂર્ય એકી રાશિમાં બેસી એક બીજા પર દૃષ્ટિ કરતા હોય તો નપુંસક થાય છે.

- (૪) એકી રાશિમાં રહેલા લગ્ન અને ચંદ્રને એકી રાશિમાં બેઠેલા મંગલ જોતો હોય તો નપુંસક થાય છે.
- (૫) એકી રાશિમાં બેઠેલા ચંદ્ર, અને એકી રાશિમાં બેઠેલા બુધને મંગલ જોતો હોય તો નપુંસક થાય છે.
- (૬) શુક, લગ્ન અને ચંદ્ર, પુરૂષ નવમાંશમાં હોય તો નપુંસક થાય છે.

યુગ્મે ચન્દ્રસિતાવયૌજમ્બવને સ્યુર્ગારજીવોદયા

લગ્નેન્દુ નૃનિરીક્ષિતૌ ચ સમગ્રૌ યુગ્મેષુ વા પ્રાણિનઃ ॥

કુર્યુસ્તે મિથુનં ગ્રહોદયગતાન્વ્યંગાશકાન્પશ્યતિ

સ્વાંશેઢે ત્રિતયં જ્ઞાંશકવશાદુમ્મન્ત્વમિથૈઃ સમમ્ ॥ ૨૪ ॥

૨૪. ભાવાર્થ—ચંદ્ર, મંગલ, શુક, શુક, અને લગ્ન નવમાંશમાં દ્વિસ્વભાવ રાશિનાં હોય અને તેને બુધ પોતાના નવમાંશમાં રહીને જોતો હોય તો ગર્ભમાં ત્રણ બાળક રહેલાં કહેવાં.

પણ તેમાં જો બુધ નવમાંશમાં મિથુન રાશિમાં રહીને જોતો હોય તો બે છોકરા અને એક છોકરી ગર્ભમાં છે એમ કહેવું.

ને જો બુધ નવમાંશમાં કન્યા રાશિમાં બેસીને તે બધા ગ્રહોને જોતો હોય તો બે છોકરી અને એક છોકરા ગર્ભમાં છે એમ કહેવું.

બુધ નવમાંશમાં મિથુનનો હોયને, અને મિથુનને ધનના નવમાંશમાં જીપર કહેલા ગ્રહો અને લગ્ન હોય તો ગર્ભમાં ત્રણ છોકરા કહેવા.

બુધ કન્યાના નવમાંશમાં હોય અને કન્યા ને મીનના નવમાંશમાં ગ્રહો અને લગ્ન હોય તો ત્રણ છોકરીયો ગર્ભમાં કહેવી.

મનુર્ધરસ્પાન્ત્યગતે વિલગ્ને ગ્રહૈસ્તદંશોપગતૈર્વલિષ્ઠૈઃ ॥

જ્ઞેનાર્કિણા વીર્યયુતેન દ્રષ્ટે સન્તિ પ્રભૂતા અપિ કોશસંસ્થાઃ ॥ ૨૫ ॥

૨૫. ભાવાર્થ—ધન રાશિના અંત્ય નવમાંશમાં લગ્ન હોય અને સર્વ ગ્રહો લગ્નના અંત્ય નવમાંશમાં (નવમાંશમાં ધન રાશિમાં) બેઠા હોય ને બુધ રાશિ બળવાન થઈ લગ્નને જોતા હોય તો ઘણા ગર્ભ રહેલા (૫, ૭ કે ૧૦ ગર્ભ રહેલા) બાળવા.

દ્વિશરીરાંશસંયુક્તાન્ ગ્રહાન્ લગ્નં ચ પશ્યતિ ।

કન્યાંશકગતશ્ચાન્દિર્ગર્ભસ્થં ત્રિતર્યં વદેત ॥ ૨૬ ॥

૨૬. ભાવાર્થ—નવમાંશમાં દિસ્વભાવ રાશિનું લગ્ન અને શહેા હોય અને તેને નવમાંશમાં કન્યા - રાશિમાં રહેલા બુધ જોતો હોય તો, ત્રણ ગર્ભ રહેલા કહેવા.

યુગ્માંશકસ્તુ કન્યૈકા દ્વૌ પુમાંસૌ ચ ગર્ભજાઃ ॥

યુગ્માંશગાન્વિલગ્નં ચ ગર્ભસ્થાઃ પુરુષાસ્રયઃ ॥ ૨૭ ॥

૨૭. ભાવાર્થ—ઉપર કહ્યા પ્રમાણેના શહેા અને લગ્નને નવમાંશમાં મિથુનરાશિમાં રહેલા બુધ જોતો હોય તો એક છોકરી અને એ છોકરા કહેવા, અને નવમાંશમાં મિથુનરાશિમાં રહેલા શહેા અને લગ્નને બુધ જોતો હોય તો ગર્ભમાં ત્રણ છોકરા જાણવા.

કન્યાયુગ્માંશકોપેતાંસ્તયા યુગ્માંશગો બુધઃ ॥

કન્યાનવાંશકઃ સૌમ્યસ્તિસ્રો ગર્ભગતાઙ્ગનાઃ ॥ ૨૮ ॥

૨૮. ભાવાર્થ—નવમાંશમાં શહેા અને લગ્ન મિથુન કન્યારાશિના હોય ને તેને બુધ મિથુન નવમાંશમાં બેસીને જોતો હોય તો ત્રણ છોકરાનો ગર્ભ જાણવો.

ઉપર કહ્યા પ્રમાણેના શહેા અને લગ્નને બુધ કન્યારાશિના નવમાંશમાં બેસીને જોતો હોય તો, ત્રણ સ્ત્રીઓ ગર્ભમાં જાણવી.

દિસ્વભાવગતાવર્કયુરુ બુધનિરીક્ષિતાં ॥

પુંયુગ્મં કુરુતસ્દત્ત શશિશુક્રમહીમુતાઃ ॥ ૨૯ ॥

કુર્વન્તિ સ્ત્રીયુગ્મં તત્ર બલાવલ્લવિશેષતઃ ॥

સ્ત્રીનપુંસકરશ્ચાન્દિઃ પુંનપુંસકરોર્કજઃ ॥ ૩૦ ॥

૨૯-૩૦. ભાવાર્થ—સૂર્ય, શુક્ર દિસ્વભાવ રાશિમાં બુધની દષ્ટિ-વાળા હોય તો બે પુરૂષો ગર્ભમાં જાણવા.

ચંદ્ર, શુક્ર, મંગલ દિસ્વભાવ રાશિમાં હોય અને બુધની દષ્ટિ હોય તો બે સ્ત્રીના ગર્ભ જાણવા.

એવા દાખલામાં બુધ નિર્ભલી કે જળવાન છે. તેનો વિચાર કરી સ્ત્રીનું નપુંસકપણું, અને શનિ ઉપરથી પુરૂષનું નપુંસકપણું કહેવું.

નિપેક્કાલે ચન્દ્રાર્કાવન્યોન્યં યાદિ પશ્યતઃ ।

તથૈવ ચન્દ્રમન્દૌ વા સ્ત્રીવજનમદૌ તથા ॥ ૩૧ ॥

૩૧. ભાવાર્થ—નિપેક્ક વખતે સૂર્ય અને ચંદ્ર એક બીજાને, અથવા શનિને ચંદ્ર એક બીજાને ભેટા હોય તો નપુંસક માણસનો જન્મ બાણવો.

નિપેક્કે ભ્રાતૃલગ્નેશયોગે યમલસંભવઃ ॥

લગ્નેશે ભ્રાતૃપક્ષસ્યે સ્વોક્તે વા યમલોદ્ભવઃ ॥ ૩૨ ॥

૩૨. ભાવાર્થ—નિપેક્ક વખતે ત્રીજા અને પહેલા ભાવનો સ્વામી સાથે બેઠા હોય તો, યા લગ્નનો સ્વામી ત્રીજા ભાવમાં કે નવમાંશમાં અથવા ત્રીજા ભાવમાં હોય તો પોતાના હૃદયમાં હોય તો ભેડ છોકરાં જન્મે છે.

પપ્લેશો દેહસંવન્ધી યુધઃ પપ્લગતો યદિ ॥

યુધક્ષેત્રે ચ જનનં યસ્ય સ સ્ત્રી નપુંસકઃ ॥ ૩૩ ॥

યુધસ્થાનેન શનિના પુનપુનસંક્રાન્તિર્ભવેન્ ॥

૩૩. ભાવાર્થ—લગ્નમાં યુધની રાશિમાં છટ્ટાનો સ્વામી બેઠા હોય, ને યુધ છટ્ટા ભાવમાં હોય તો સ્ત્રી નપુંસક જન્મે છે.

લગ્નમાં શનિની રાશિમાં છટ્ટા ભાવનો સ્વામી, ને શનિ છટ્ટા ભાવમાં હોય તો પુરુષ નપુંસક જન્મે છે.

નિપેક્કલગ્નેશતૃતીયનાર્થા લગ્નસ્થિર્તા ચેદ્યમલોદ્ભવઃ સ્યાત્ ॥

તૃતીયનાથેન યુતે નિપેક્કે ભૌમીશયુક્તે યદિ પાદજાતઃ ॥ ૩૪ ॥

૩૪. ભાવાર્થ—નિપેક્ક લગ્નનો સ્વામી ને ત્રીજા ભાવનો સ્વામી લગ્નમાં બેઠા હોય તો બે છોકરાં જન્મે છે.

ત્રીજાનો સ્વામી રાહુ સાથે નિપેક્ક લગ્નમાં બેઠા હોય તો જન્મ, પગથી થાય છે.

રાહુદ્યે લગ્નનાથં કર્મસ્યે પાદપૂર્વજઃ ।

સરાદ્યો રન્ત્રપે ભગ્ને જાતઃ સ્યાન્ સર્પવેદિતઃ ॥ ૩૫ ॥

૩૫. ભાવાર્થ—રાહુ લગ્નમાં અને લગ્નનો સ્વામી રાહુમાં ભાવમાં હોય, તો પગ પગથી જન્મ થાય છે.

આઠમા ઘરનો સ્વામી રાહુ સાથે લગ્નમાં હોય તો સાપથી વીંટા-
યેલું હોય તેવું બાળક જન્મે છે.

રન્ધ્રેશ્વરે પાપયુતે ચિલમે જાતોરગૈર્વેષ્ટિદેહવાન્ સ્યાત્ ॥

કેન્દ્રે સરાદૌ ગુલિકેન યુક્તે લગ્નેશ્વરે વા નિધનેશયુક્તે ॥ ૩૬ ॥

૩૬. ભાવાર્થ—આઠમાનો સ્વામી પાપ અહો સાથે લગ્નમાં બેઠો
હોય તો સાપથી વીંટાયેલું હોય તેવી નિશાનીવાળું બાલક જન્મે છે.

કેન્દ્રમાં ગુલિક સાથે રાહુ બેઠેલો હોય, યા આઠમાના સ્વામી સાથે
લગ્નનો સ્વામી બેઠો હોય; લગ્ન દ્રેષ્કાણુનું કુરચ્છોનું હોય, તો સાપથી
વીંટાયેલું હોય તેવી આકૃતિવાળું બાળક જન્મે છે.

ઋગ્રહાણાં ચ દગ્ધાણમે જાતોરગૈર્વેષ્ટિદેહવાન્ સ્યાત્ ॥

લગ્નત્રિભાગે બુધસર્પકોન્ઝાસ્ત્રાથ યુક્તસ્તુ તથા ત્રિભાગઃ ॥

શુભગ્રહાણાં ચ દૃષ્ટા વિહીને જાતોરગૈર્વેષ્ટિદેહવાન્ સ્યાત્ ॥ ૩૭ ॥

૩૭. ભાવાર્થ—બુધ, રાહુ, શનિ દ્રેષ્કાણુ લગ્નમાં હોય, ને લગ્નનું
દ્રેષ્કાણુ પોતાના સ્વામી સાથે હોય, ને શુભ અહોની દૃષ્ટિ ન હોય, તો
સાપથી વીંટાયેલું હોય તેવી આકૃતિવાળું બાળક જન્મે છે.

શશાઙ્કે પાપલમે વા વૃથિકેશત્રિભાગે ॥

શુભેઃ સ્વાયાસ્થિતૈર્જાતઃ સર્પસ્તદ્વેષ્ટિતોઽપિ વા ॥ ૩૮ ॥

૩૮. ભાવાર્થ—ચંદ્ર, મંગલના દ્રેષ્કાણુમાં હોય, અને શુભ અહો
બીજા કે અગીયારમા ભાવમાં હોય, તો સાપ-સર્પ વીંટાયેલો જન્મે છે.

પાપ અહોના લગ્નમાં ચંદ્ર બેઠો હોય, ને શુભ અહો બીજા કે અ-
ગીયારમા ભાવમાં બેઠો હોય તો જન્મ પામનાર બાળક સર્પથી વીંટાયે-
લા આકારવાળું થાય છે.

ચતુષ્પદગતે માર્ત્તે શૈર્વૈર્યસમન્વિતૈઃ ॥

દ્વિતનુસ્યૈશ્ચ યમલૌ ભયતઃ કોસ્યવેષ્ટિતૌ ॥ ૩૯ ॥

૩૯. ભાવાર્થ—ચતુષ્પદ રાશિમાં સૂર્ય અને બીજા અહો ગણવાન
યદ્ધને દિસ્વભાવ રાશિમાં હોય તો જોડું બાળક એકજ હોયબીમાંથી
જન્મે છે.

છાગે સિંદે વૃષે લગ્ને તત્તથે સૌરેશ્વવા કુજે ॥

રાશ્યંશસદશે માત્રે જાયતે નાલવેષ્ટિતઃ ॥ ૪૦ ॥

૪૦. ભાવાર્થ—લગ્ન મેષ, સિંહ, ને વૃષભ હોય; તેમાં શનિ, મંગલ બેઠા હોય, તો લગ્નના નવમાંશ તુલ્ય શરીરના વિભાગમાં નાળથી વીંટાયેલો બાળક જન્મે છે.

લગ્ને સપાપે વહુપાપદૃષ્ટે રાહુધ્વજાભ્યાં સહિતેશ્વવાત્ર ॥

પાપગ્રહાણાં તુ વિલગ્નમે વા જાતો નરો નાલવિવેષ્ટિતાઙ્ગઃ ॥ ૪૧ ॥

૪૧. ભાવાર્થ—લગ્નમાં પાપ ગ્રહ હોય, ને બહુ પાપ ગ્રહ ભેટા હોય, અથવા રાહુ કે કેતુ સાથે હોય, તો નાળથી વીંટાયેલો બાળક જન્મે છે. લગ્નમાં પાપ ગ્રહોની રાશિ હોય, ને ઉપર લખેલા બીજા સંભવ પશુ હોય તોપણ તેમજ બાલ્યુ.

ક્રૂરાન્તરે લગ્નગતે સરાહાં લગ્ને કુજે વાસરનાયદૃષ્ટે ॥

લગ્ને શર્નાં મૂમિસુતેન દૃષ્ટે જાતો નરો નાલવિવેષ્ટિતાઙ્ગઃ ॥ ૪૨ ॥

૪૨. પાપ ગ્રહની મધ્યમાં લગ્ન હોય અને તેમાં રાહુ કે મંગલ બેઠા હોય અને તેને સૂર્ય ભેટો હોય તો નાળથી વીંટાયેલું બાળક જન્મે છે. લગ્નમાં શનિ હોય ને તેના પર મંગલની દૃષ્ટિ હોય તો નાળવેષ્ટિત બાળક જન્મે છે.

તત્કાલમિન્દુસહિતો દ્વિરસાંશકોય-

સ્તતુલ્પરાશિસહિતે પુરતઃ શશાઙ્કે ॥

યાવાનુદેતિ દિનરાત્રિસમાનભાગ-

સ્તાવદ્રતે દિનનિશોઃ મવદન્તિ જન્મ ॥ ૪૩ ॥

૪૩. ભાવાર્થ—પ્રથમ કે આધાન વખતના ચંદ્રમાનો જે દ્વાદશાંશ આવે એટલે કે ચંદ્રમા દ્વાદશાંશમાં જે રાશિનો હોય તે રાશિના તુલ્ય રાશિનો ચંદ્રમા આધાનથી દશમા મહીનામાં જ્યારે આવે ત્યારે જન્મ થશે એમ કહેવું, અને દિવસે કે રાત્રીએ જન્મ બાલ્યુવા માટે પ્રથમ કે આધાન લગ્નની જે રાશિ હોય તે રાશિના જેટલા અંશે ગયાં છે તેના પ્રમાણમાં દિવસે રાશિ બળવાન હોય તો દિવસે અને રાત્રીએ બળવાન હોય તો રાત્રીએ જન્મ કહેવો.

ઉદયતિ મૃદુભાંશે સપ્તમસ્યે ચ મન્દે

યાદિ ભવતિ નિષેક, સૂતિરદ્વત્રયેણ ॥

શશિની તુ વિધિરેવં દ્વાદશાદ્દૈઃ પ્રકુર્યા-

ન્નિગાદિતમિહ ચિન્ત્યં સૂતિકાલેઽપિ યુક્તયા ॥ ૪૪ ॥

૪૪. ભાવાર્થ—ગર્ભ વખતે લગ્નનો નવમાંશ શનિની રાશિનો હોય, અથવા લગ્ન શનિની રાશિનું હોય અને શનિ લગ્નથી સાતમા ભાવમાં બેઠો હોય, તો તે બાળક ત્રણ વર્ષે જન્મશે.

એજ પ્રમાણે આધાન લગ્ન અથવા નવમાંશ લગ્ન કર્ક રાશિનું હોય ને તે લગ્નથી સાતમે ચંદ્ર હોય તો બાર વર્ષે જન્મે છે. એ પ્રમાણે આધાન કાળમાં જોઈ ચુકિતથી કપેનું.

પિતૃકર્મેશ્વરૌ દુસ્થૌ દેહેશે વલસંયુતે ॥

વિના સીમન્તકર્માદિજાતઃ પુત્રો ન સંશય ॥ ૪૫ ॥

લાભે પાપે પાપશ્ચ હે ન સીમન્તસુતો ભવેત્ ॥

૪૫. ભાવાર્થ—નવમા દશમાનો સ્વામી ખરાબ સ્થાન ૬,૮,૧૨ ભાવમાં હોય, ને લગ્નનો સ્વામી બળવાન હોય, તો સીમન્ત કર્મ કર્યા વિના બાળક જન્મે છે.

અગીયારમા ભાવમાં એક પાપ ગ્રહને પાપ રાશિ હોય તો સીમન્ત કર્મ થયા વિના બાળક જન્મે છે.

પિતૃર્જાતઃ પરોક્ષસ્ય લગ્નમિન્દાવપશ્યતિ ॥

વિદેશસ્યસ્ય ચરમે મધ્યાદ્ભ્રષ્ટે દિવાકરે ॥ ૪૬ ॥

૪૬. ભાવાર્થ—ચંદ્રમા લગ્નને જોતો ન હોય, તો બાળકના જન્મ વખતે તેનો બાપ ઘર હોતો નથી.

ચરારાશિમાં સૂર્ય હોય અને મધ્યથી અથવા દશમા ભાવથી બહાર પડેલો હોય. (એટલે ૬,૮,૧૧,૧૨ મે ભાવ હોય) તો જન્મ વખતે બાળકનો બાપ બહારગામ હોય.

ઉદયસ્યેઽપિ ચા મન્દે કુજે વાઙ્મતં સમાગતે ॥

સ્થિતે વાઙ્મતઃ ક્ષપાનાયે શ્વગાઙ્ગસુતશુક્રયોઃ ॥ ૪૭ ॥

૪૭. ભાવાર્થ—શનિ લગ્નમાં હોય તો, અથવા મંગલ સાતમા ભાવમાં બેઠો હોય તો, યા બુધ, શુકની વચમાં ચંદ્ર હોય તો જન્મ વખતે ખાપ ઘેર ન હોય.

સ્થિતે વા યદિ શીતાંશૌ શુભસ્વેચરરાશિગે ॥

ઔરસાયં ભવેજ્ઞાતો ગુરુવર્ગસમન્વિતે ॥ ૪૮ ॥

૪૮. ભાવાર્થ—ચંદ્રમા શુભ ગ્રહની રાશિમાં હોય તો, અથવા શુકના વર્ગમાં હોય (નવમાંશમાં શુકની રાશિનો હોય) ત્યારે પોતાથીજ ઉત્પન્ન થયેલું બાળક જાણવું.

જીવો ન ભૌમસંદૃષ્ટઃ સ્વર્ગે ચાર્કેશીતગ્રૂ ॥

ક્ષેત્રજોયં ભવેજ્ઞાતઃ સસૌમ્યો વા વલ્લાન્વિતઃ ॥ ૪૯ ॥

૪૯. ભાવાર્થ—મંગલ શુકને ન ભેતો હોય અને સૂર્ય, ચંદ્ર, પોતાના વર્ગમાં હોય અથવા બળવાન શુક બુધના સાથે બેઠો હોય તો પોતાથી ઉત્પન્ન થયેલું બાળક જાણવું.

મન્દવર્ગગતે ચન્દ્રે મન્દયુક્તે તુ પંચમે ॥

માનુભાગવસંદૃષ્ટે પુત્રઃ પૌનર્ભવો ભવેત્ ॥ ૫૦ ॥

૫૦. ભાવાર્થ—શનિના વર્ગમાં ચંદ્રમા, હોય અને શનિ પાંચમા ભાવમાં બેઠો હોય, ને સૂર્ય, શુક, તેને ભેતા હોય, તો પુનર્લગ્નથી જન્મેલો બાળક જાણવો.

વ્યયે માસ્કરસંદૃષ્ટે વર્ગે માસ્કરચન્દ્રયોઃ ॥

ચન્દ્રસૂર્યયુતે વાપિ કાનીનોયં ભવેન્નરઃ ॥ ૫૧ ॥

૫૧. ભાવાર્થ—ગારમા ભાવપર સૂર્યની દૃષ્ટિ હોય, અને સૂર્ય, ચંદ્રના વર્ગમાં સૂર્ય, ચંદ્ર હોય તો જન્મેલો બાળક વેશ્યા પુત્ર જાણવો.

ચન્દ્રદૃષ્ટિ યુતો માન્દિર્માનુપુત્રસપન્વિતઃ ॥

સદ્ગૃહણયુતો વાપિ દત્તપુત્રો ભવેન્નરઃ ॥ ૫૨ ॥

૫૨. ભાવાર્થ—ચંદ્રમા માન્દિને ભેતો હોય, અને તેમાં શનિ રહેલો હોય, અથવા શનિ ભેતો હોય, તો જન્મેલું બાળક બીલનું દત્તક-થયે.

શન્યક્ષારકસંયુક્તે સપ્તમે વાજ્ય પંચમે ॥

અપેરવીશિતે સ્વેદઃ કૃત્રિમં તુ ત્રિનિર્દિગ્નેન્ ॥ ૫૩ ॥

૫૩. ભાવાર્થ—શનિ, મંગળ, સાતમા અથવા પાંચમા ભાવમાં હોય, બીજા ઝડોની તે પર દૃષ્ટિ ન હોય, તો તે બાળક બીજાનો દત્તક થશે.

પરસ્પરસંગતૌ તુ હોરારસાતલેશૌ યદિ જન્મલગ્નાત્ ॥

લગ્નેશ્વરો વા હિયુકેશ્વરો વા ધ્વજાદિ યુક્તો જનનં પરેણ ॥૫૪॥

૫૪. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી ને ચોથા ભાવનો સ્વામી લગ્નથી એક બીજાના ઘરમાં બેઠેલો હોય, ને તે બેમાંનો એક રાહુ અથવા કેતુના સંબંધમાં આવ્યો હોય તો બીજાથી જન્મેલું બાળક બચ્ચું.

લગ્નં શશાઙ્કં સુરરાજમન્ત્રી ન વીક્ષતે નૈકમૃદસ્થિતો વા ।

ન જીવવર્ગેણ યુતં તદ્દર્શીં જાતં વદેદન્યસમાગમેન ॥ ૫૫ ॥

૫૫. ભાવાર્થ—શુક્ર લગ્ન અથવા ચંદ્રને જોતો ન હોય, યા લગ્ન કે ચંદ્રની રાશિમાં શુક્ર ન હોય, યા લગ્ન ને ચંદ્ર, શુક્રના વર્ગમાં (રાશિમાં) ન હોય, તો બીજાના સમાગમથી બાળકનો જન્મ બચ્ચો.

સ્વાતી દ્વિતીયા રવિવારયુક્તા સસપ્તમી સોમજરેવતી ચ ।

સદ્વાદશી માત્રયુતશ્રવિષ્ઠા ચૈતેષ્ટ જાતઃ પરતો વદન્તિ ॥ ૫૬ ॥

૫૬. ભાવાર્થ—બાળક નીચે લખેલા ત્રણ યોગોમાં જન્મે તો બીજાથી બાળકનો જન્મ બચ્ચો.

(૧) દ્વિતીયા રવિવાર ને સ્વાતિ, (૨) સાતમ ને બુધવાર રેવતી નક્ષત્ર, (૩) બારસ રવિવાર ને શ્રવિષ્ઠા (ધનિષ્ઠા), (એ ત્રણ યોગોમાં) બાળક બીજાથી થયેલું બચ્ચું.

મદ્રાગ્વતિથિયુક્તેષુ ત્રિપાદર્શાન્વિતેષુ ચ ।

મન્દાર્કર્મામવારેષુ જાતમન્યોદ્ભવં વિદુઃ ॥ ૫૭ ॥

૫૭. ભાવાર્થ—ભદ્રા તિથિ (એટલે દ્વિતીયા, સાતમ, બારસ) માં અનુક્રમે શનિ, રવિ કે મંગળવાર હોય, અને એક ત્રિપાદ નક્ષત્ર (એટલે અનુક્રમ પુનર્વસુ, વિશાખા, ને પૂર્વાભાદ્રપદા) હોય, તેમાં જે બાળક જન્મે તે બીજાથી પેદા થયેલું બચ્ચું.

ન લગ્નમિદં ચ ગુમનિરોક્ષને ન વા પ્રગાઙ્કં રવિણા સમાગતમ્ ।

સપાપકોઽર્કેણ યુતોઽથવા શરી પરેણ જાતં મવદન્તિ નિશ્ચયાત્ ૫૮

૫૮. ભાવાર્થ—લગ્ન અથવા ચંદ્રને ગુરૂ ન ભેતો હોય, યા સૂર્ય સાથે બેઠેલા ચંદ્રને ગુરૂ ન ભેતો હોય અથવા ચંદ્રમા સૂર્ય સાથે કે પાપ ગ્રહ સાથે બેઠેલો હોય તો બીજાથી જન્મેલું બાળક બાણુ.

ગુરુસેત્રગતે ચન્દ્રે તદ્યુક્તે ચાન્યરાશિગે ।

તદેક્રાણે તદંશે વા ન પરૈર્જાત ઇષ્યતે ॥ ૫૯ ॥

૫૯. ભાવાર્થ—ગુરૂની રાશિમાં ચંદ્ર હોય, અથવા બીજી રાશિમાં ગુરૂ સાથે ચંદ્ર હોય, અથવા ગુરૂના દ્રેષ્ઠાણુ કે નવમાંશમાં ચંદ્ર હોય તો બાળક બીજાથી જન્મેલું બાણુ નહિ.

ક્રૂરર્ક્ષગતાવશોભનો સૂર્યાદ્યૂનનવાત્મજસ્થિતૌ ।

વદ્ધસ્તુ પિતા વિદેશગઃ સ્વે વા રાશિવશાદયૌ પથિ ॥ ૬૦ ॥

૬૦. ભાવાર્થ—જે પાપ ગ્રહો શનિ કે મંગળ ક્રૂરગ્રહની રાશિમાં સૂર્યથી સાત, નવ અને પાંચમા ઘરમાં બેઠેલા હોય, ત્યારે બાળકનો બાપ પરદેશમાં કેદ થયેલો બાણુવો. તે જતાં કે આવતાં કેદ થયો, તે ચર, સ્થિર, અને દ્વિસ્વભાવ રાશિ ઉપરથી બાણુ. એટલે સૂર્ય ચરરાશિનો હોય, પરદેશમાં, સ્થિર રાશિનો સૂર્ય હોય તો પોતાના દેશમાં, અને દ્વિસ્વભાવ રાશિનો હોય તો માર્ગમાં કેદ પડેલો બાણુવો.

પૂર્ણે શશિનિ સ્વરાશિગે સૌમ્યે લગ્નગતે શુભે સુત્રે ।

લગ્ને જલજેસ્તગેઽપિ વા ચન્દ્રે પોતગતા પ્રસૂયતે ॥ ૬૧ ॥

૬૧. ભાવાર્થ—પૂર્ણકળાનો ચંદ્ર પોતાની રાશિમાં હોય, બુધ લગ્નમાં અને ગુરૂ ચોથા ભાવમાં હોય, તો વહાણમાં જન્મ બાણુવો. જળચર લગ્ન હોય અને ચંદ્ર સાતમે ભાવે હોય તો વહાણમાં બેસેલી સ્ત્રી બીજા બાળકને જન્મ આપે છે.

આપ્યોદય આપ્યગઃ શશી સંપર્ણઃ સમવેક્ષતેઽયવા ॥

મેષૂરણવન્બુલગ્નઃ સ્યાત્ મૃતિઃ સલિલે ન સંશયઃ ॥ ૬૨ ॥

૬૨. ભાવાર્થ—જળચર લગ્ન હોય, ને ચંદ્ર જળચર રાશિમાં બેઠો હોય તો, અથવા પૂર્ણચંદ્ર જળચર રાશિના લગ્નને ભેતો હોય તો, અથવા જળચર રાશિનું લગ્ન હોય, ને ચંદ્ર દશમે, ચોથે કે પહેલે ભાવે બેઠો હોય તો બાળકનો જન્મ પાણી નજીક સમજવો.

ઉદયોદ્વપયોર્વ્યયસ્થિતે ગુપ્ત્યાં પાપનિરીક્ષિતે યમે ॥

અલિકાર્કિયુતે વિલગ્ને સૌરે શીતકરેક્ષિતેઽવદે ॥ ૬૩ ॥

૬૩. ભાવાર્થ—લગ્નમાં ચંદ્ર હોય, અને શનિ ગારમે પાપઘ્નો હોય, તો કેદખાનામાં જન્મ લાગુ પડે.

કર્ક કે વૃશ્ચિક લગ્નમાં બેઠેલા શનિપર ચંદ્રમાની દિ દિ હોય તો ખાસમાં બાળકનો જન્મ થાય છે.

મન્દેઽજગતે વિલગ્ને બુધમૂર્યેન્દુનિરીક્ષિતે ક્રવાત્ ॥

ક્રીડાભવને મુરારણે ચાર્કરમૂર્ધિષ્ઠ ચ પ્રસૂયતે ॥ ૬૪ ॥

૬૪. ભાવાર્થ—શનિ જળચર રાશિના લગ્નમાં બેઠે હોય. તેને બુધ, સૂર્ય, અથવા ચંદ્ર ભેટા હોય, તો અનુક્રમે સુંદર જગ્યામાં અથવા દેવાલયમાં કે બાગમાં જમીનમાં બાળકનો જન્મ થાય છે. એટલે બુધ ભેટો હોય તો વિહાર (ક્રીડા) સ્થાનમાં, સૂર્ય ભેટો હોય તો દેવાલયમાં અને ચંદ્ર ભેટો હોય તો ઉજડ જમીનમાં જન્મ લાગુ પડે.

નૃલગ્નમ્ મેશ્ય કુજઃ ક્ષમશાને રમ્યે સિતેન્દૂ ગુરુરગ્નિદેશત્રે ॥

રવિરેન્દ્રામરગોકુલેષુ શિષ્યાલયેષ્ઠઃ પ્રસવં કરોતિ ॥ ૬૫ ॥

૬૫. ભાવાર્થ—મનુષ્ય રાશિના લગ્નમાં બેઠેલા શનિપર મંગળની દિ દિ હોય તો સ્ત્રીશયનમાં, અને શુક્ર, ચંદ્રની દિ દિ હોય તો સુંદર જગ્યામાં, ગુરુ ભેટો હોય તો અગ્નિદેશમાં, પણ સૂર્ય ભેટો હોય તો મહેલ દેવગ કે ગૌશાળામાં, બુધ ભેટો હોય તો ચિત્રકળાની જગ્યામાં (શિષ્યાલયમાં), જન્મ લાગુ પડે.

રાદયંશસમાનગોચરે માગં જન્મચરે સ્થિરે મૃદે ॥

સ્વર્ણાગતે સ્વમન્દિરે વલ્યોગાત્કલ્પમંત્રકર્ષણોઃ ॥ ૬૬ ॥

૬૬. ભાવાર્થ—જન્મ લગ્ન અથવા તેનો નવમાંશ બેમાંથી એક બળવાન થઈ ગર રાશિમાં હોય, તો જન્માવરના ધર તરફ જવાના રસ્તા ઉપર જન્મ લાગુ પડે. કમું જન્માવર તો; જોનું સ્વરૂપ લગ્ન અથવા નવમાંશથી બતાવવામાં આવેલું હોય તે. જો તે સ્થિર રાશિમાં હોય તો જન્માવરના ધર પાસે જન્મ લાગુ પડે.

પોતાની સશિનું લગ્ન કે નવમાંસ હોય ત્યારે પોતાના ઘરમાંજ જન્મ આપશે.

આરાર્કજયોસ્ત્રિકોળગે ચન્દ્રેસ્તે ચ વિમૃજ્યતેસ્મ્યયા ॥

દ્વૈષ્ટ્યમરરાજમન્ત્રિણા દીર્ઘાયુઃ સુસ્વભાક્ ચ સત્કૃતઃ ॥ ૬૭ ॥

૬૭. ભાવાર્થ—ચંદ્ર પ, ૬, ૭ મા ભાવમાં બેઠો હોય, અને મંગળ શનિ એકજ ઘરમાં હોય તો જન્મેલા બાળકને એની માતા તથા દેશે.

પણ તે ચંદ્રમાને ગુહ જોતો હોય તો લાંબા આયુધવાળો, મુખી અને સારી રીતે રક્ષણ કરાયેલો બાળક જન્મશે.

પાપેક્ષિતે તુહિનગાવૃદયે કુમેસ્તે

ત્યક્તો વિનશ્યતિ કુમાર્કજયોસ્તથાસ્સયે ॥

સૌમ્યેઽપિ પશ્યતિ તથાવિઘહસ્તમેતિ

સૌમ્યેતરેષુ પરહસ્તગતોઽપ્યનાયુઃ ॥ ૬૮ ॥

૬૮. ભાવાર્થ—લગ્નમાં ચંદ્ર ને, પાપ ગ્રહ જોતો હોય, અને મંગળ સાતમે હોય, તો માતાના તથા દેવાથી બાળક મરણ પામે છે.

તથા મંગલ, શનિ અગીયારમા ભાવમાં હોય, તોપણ ઉપર મુજબ સમજવું.

પણ શુભ ગ્રહ, ચંદ્રમાને જોતો હોય ત્યારે શુભ ગ્રહના સ્વભાવવાળા મનુષ્યના હાથમાં તે બાળક જાય છે.

ચંદ્રમાપર શુભ ગ્રહો સિવાયના બીજા ગ્રહો (પાપ ગ્રહો) જોતા હોય તો તે બાળક બીજાઓએ સંભાળ લેવા છતાં મરણ પામે છે.

પિતૃમાતૃદૃષ્ટેષુ તદ્વલાત્ તદ્વશાલ્યાદિષુ નીર્ચર્ગઃ શુભઃ ।

યદિ નૈકર્ગતસ્તુ વીર્ષિર્તા ન્યેન્દ્ર વિજને પ્રસૂયતે ॥ ૬૯ ॥

૬૯. ભાવાર્થ—૧૫ મા સ્ત્રોકમાં બતાવ્યા પ્રમાણે, બાપ, માતા, કાકો, માસી તેઓના ગ્રહોમાંથી જે ગ્રહ જગવાન હોય તેના ઘરમાં જન્મ લાગુ પેા યા શુભ ગ્રહો નીચ સશિમાં હોય, તો બાળકનો જન્મ ગાડ, ધર્મશાળા, નદીના કિનારા કે ઘાસવાળી જગ્યાએ થાય છે.

તમ અને ચંદ્ર એક સશિમાં રહેતા હોય અને તે બીજા શુભ ગ્રહોએ ન જોવાયેલો હોય, તો એકાંત જગ્યામાં બાળક જન્મે છે.

મન્દસીંશે શશિનિ હિયુકે મન્દદષ્ટેઞ્જગે વા
તદુક્તે વા તમસિ શયનં નીચસંસ્થૈશ્ચ ભૂમૌ ॥

યદ્દ્રાશિર્વ્રજતિ હરિજં ગર્ભમોક્ષસ્તુ તદ્વત્

પૌષ્પેન્દ્રાત્ સ્મરસુસ્વર્ગતઃ ક્લેશમાહુર્જનન્યાઃ ॥ ૭૦ ॥

૭૦. ભાવાર્થ—ચંદ્ર, શનીના નવમાંશમાં હોય તો, અથવા લક્ષ્મી ચોથા ભાવમાં હોય તો, અથવા ચંદ્રને શનિ જોતો હોય તો, કે જળચર રાશિમાં (કર્કને મીનમાં) ચંદ્ર રહેા હોય તો કે શનિ સાથે ચંદ્ર રહેા હોય તો, અંધારામાં જન્મ જાણવો.

ત્રણ અથવા વધારે અહો નીચના હોય તો ઘાસવાળી જમીન ઉપર જન્મ જાણવો. જમીન અને આકાશ જ્યાં એકઠા થાય છે, ત્યાં જેમ લક્ષ્મી રાશિનો ઉદય થાય છે તેમ બાળકનું આહાર આવડું થાય છે. એટલે શિર્યોદય રાશિનું લગ્ન હોય તો બાળક માથેથી, પૃષ્ઠોદય રાશિનું લગ્ન હોય તો બાળક પગથી, અને જિહ્વોદય રાશિનું લગ્ન હોય તો પહેલું હાથથી બાળક જન્મે છે.

ચંદ્રથી પાપ અહો સાત કે ચોથા ઘરમાં હોય તો માતાને જન્મ આપતી વખતે દુઃખ પડે છે.

મૈહઃ શશાઙ્કાદુદયાચ ચતિર્દિપોર્ઙ્ગયુક્તર્ભવશાચરાગ્રઃ ॥

દ્વારં ચ તદ્વાસ્તુનિકેન્દ્રસંસ્થંજંયં ગ્રહૃવીર્યસમન્વિતૈર્વા ॥ ૭૧ ॥

૭૧. ભાવાર્થ—ચંદ્રથી દીવામાં તેલ કહેવું. (એટલે ચંદ્ર રાશિમાં દાખલ થતો હોય તો તેલ ભરેલો દીવો, ને ચંદ્ર રાશિના મધ્યમાં હોય તો દીવામાં અડધું તેલ કહેવું. અને ચંદ્ર રાશિના ઉતરતા ભાગમાં હોય તો દીવામાં તેલ ઓછું જાણવું.) લગ્નથી જતી કહેવી. (એટલે લગ્ન રાશિના આરંભમાં હોય તો જતી આખી, મધ્યમાં હોય તો અડધી જળેલી, અને ઉતરતા ભાગમાં હોય તો જતી જળી ગયેલી જાણવી.)

સૂર્ય ચરારાશિનો હોય તો દીવો ફેરવેલો, સ્થિર રાશિમાં હોય તો દીવો એક જગ્યાએ કાયમ, દિઃસ્વભાવમાં હોય તો દિવો એક વખત ફેરવી બુદ્ધી દીધેલો જાણવો.

લગ્નથી કેન્દ્રમાં રહેલા ગ્રહના આધારે ઘરનું દ્વાર કઈ દિશાનું છે તે

કહેવું. (એટલે જે અહ અધ્યાય ૨, શ્લોક ૨૩ માં કહ્યા પ્રમાણે જે દિશાનો સ્વામી છે તે દિશામાં ધરનું ખારણું કહેવું.) કેન્દ્રમાં વધારે અહો હોય તો જે અહ બળવાન હોય તેની દિશામાં ધરનું ખારણું કહેવું, અને કેન્દ્રમાં કોઈ અહ ન હોય તો લગ્ન રાશિથી દશા કહેવી.

જીર્ણં સંસ્કૃતમર્કજે સિતિસુતે દગ્ધં નવં શીતર્ગો

કાષ્ઠાદ્યં ન દૃઢં રવૌ શશિસુતે ચાનેકશિલ્પ્યુદ્ભવમ્ ॥

રમ્યં ચિત્રયુતં નવં ચ ભૃગુજે જીવે દૃઢં મન્દિરં

ચક્રર્થેસ્તુ યથોપદેશરચનાં સામન્તપૂર્વાં વદેત્ ॥ ૭૨ ॥

૭૨. ભાવાર્થ—જે અહ વધારે બળવાન હોય તેના ઉપરથી સુતિકાનું ધર કહેવું. જે શનિ બળવાન હોય તો જુનું ને સુધારેલું, મંગળ બળવાન હોય તો અગ્નિથી બળી ગયેલું, ચંદ્ર હોય તો નવું, સૂર્ય હોય તો બહુ લાકડાંવાળું—બહુ મજબૂત નહિ તેવું, બુધ હોય તો ચિત્રવિચિત્ર રંગેલું, શુક્ર હોય તો રમણિક (મનને આનંદ આપનાર) ચિત્રો કાઢેલું અને નવું, શુક્ર હોય તો મજબૂત (લાંબો વખત ટકે તેવું) ધર કહેવું.

જે અહ ઉપરથી સુતિકાનું ધર કહેવામાં આવે તેની આબુખાબુ જે અહો રહેલા હોય તેના ઉપરથી અનુક્રમે સુતિકાના આબુખાબુનાં ધર કહેવાં, અને દરેક અહોના સંબંધથી દરેક દિશા તરફનાં ધરો પણ કહેવાં.

મેપકુલીસ્તુલાલિઘટ્ટૈઃ પ્રાગુત્તરતો ગુરુસૌમ્યગ્રેહુ ॥

પશ્ચિમતઃ વૃષેણ નિવાસો દક્ષિણભાગર્કૌ મૃગસિંહૌ ॥ ૭૩ ॥

૭૩. ભાવાર્થ—મેષ, કર્ક, તુલા, વૃશ્ચિક, ને કુંભ એ રાશિયોમાંની એક રાશિમાં જે લગ્ન અથવા લગ્નનો નવમાંશ હોય તો સુવાવડનો ઝોરડો ધરની પૂર્વ દિશામાં હોય.

બુધ અથવા શુક્રની રાશિનું લગ્ન હોય અથવા નવમાંશ લગ્નમાં તેઓની રાશિ હોય તો ધરની ઉત્તર દિશામાં સુવાવડનો ઝોરડો બાણવો.

વૃષભ રાશિનું લગ્ન અથવા નવમાંશમાં હોય, તો ધરથી ઝોરડો પશ્ચિમ દિશામાં બાણવો.

મકર કે સિંહરાશિનું લગ્ન કે નવમાંશ હોય તો દક્ષિણ દિશામાં સુવાવડનો ઝોરડો બાણવો.

પ્રાચ્યાદિગૃહે ક્રિયાદયો દ્વૌ દ્વૌ કોણગતાદિમૂર્તયઃ

શય્યાસ્વાપિ વાસ્તુવદ્દેવ પાદૈઃ પદ્મ ત્રિનવાન્ત્યસંસ્થિતૈઃ ॥૭૪॥

૭૪. ભાવાર્થ—મેષ અને વૃષભ લગ્ન હોય તો ઝોરડાના પૂર્વ ભાગમાં સુતિકાનું સ્થાન બાણવું, મિથુન હોય તો અગ્નિદોણમાં, કર્ક અને સિંહ હોય તો દક્ષિણ દિશામાં, કન્યા લગ્ન હોય તો નૈર્ઋત્યદોણમાં, તુલા અને વૃશ્ચિક લગ્ન હોય તો પશ્ચિમમાં, ધન હોય તો વાઘ્યમાં, મકર કે કુંભ લગ્ન હોય તો ઉત્તર ભાગમાં, અને મીન લગ્ન હોય તો ઝોરડાના ઇશાન ભાગમાં સુતિકાનું સ્થાન બાણવું. અને તેજ પ્રમાણે ખાટલાની દિશા પણ કહેવી. પણ તેમાં લગ્નથી ત્રીજો ભાવ તે, શય્યાનો (ખાટલાનો) ઓશીકાની ગાળુનો જમણા પાથો, અને ખારમો ભાવ ઓશીકા તરફનો ડાબો પાથો બાણવો. છઠ્ઠો ભાવ પણ તરફનો જમણો પાથો, અને ૯ મો ભાવ ડાબો પાથો બાણવો.

લગ્ન અને બીજો ભાવ ઓશીકું (માયું) છે. ચોથો ને પાંચમો ભાવ જમણુ અંગ (જમણી ઇસ), સાતમો અને આઠમો ભાવ પગનો છેટલો ભાગ (પાંગત), દશમો અને અગીયારમો ભાવ ડાણુ અંગ (ડાબી ઇસ) છે.

ચન્દ્રલગ્નપ્રાન્તરગતૈર્ગ્રહૈઃ સ્પુરુષમૂતિકા ।

વહિરન્તથ ચક્રાર્દે દૃશ્યા દૃશ્યેઽન્યથાપરે ॥ ૭૫ ॥

૭૫. ભાવાર્થ—લગ્ન અને ચંદ્રની વચ્ચે જેટલા ગ્રહો હોય તેટલી સ્ત્રીયો ગાળકના જન્મ વખતે હોય છે.

જેટલા ગ્રહો અદૃશ્ય ચક્રાર્ધ (સાતમા ભાવથી લગ્ન સુધી) માં હોય તેટલી સ્ત્રી ઝોરડાથી બહાર હોય.

જેટલા ગ્રહો અદૃશ્ય ચક્રાર્ધ (લગ્નથી સાતમા ભાવ સુધી) માં હોય તેટલી સ્ત્રીયો અંદરના ભાગમાં બાણવી. બીજાઓ ઉલટુંજ કહે છે. (એટલે દૃશ્ય ચક્રાર્ધમાં જેટલા ગ્રહો હોય તેટલી સ્ત્રીયો ઝોરડાની અંદર, અને અદૃશ્ય ચક્રાર્ધમાં જેટલા ગ્રહો હોય, તેટલી ઝોરડાની બહાર બાણવી એમ કહે છે.)

લગ્નત્રિવાંશપતુલ્યતનુઃ સ્પાદીર્યપુત્રપ્રતુલ્યતનુર્વા ॥

ચન્દ્રસમેતત્રિવાંશપર્ણઃ કાદિવિલગ્નવિષ્ણુભગવાઃ ॥ ૭૬ ॥

૭૬. ભાવાર્થ—લગ્નના નવમાંશના સ્વામી જેવુંજ શરીર જાણવું, અથવા જે ગ્રહ વધારે જળવાન હોય તેના જેવા શરીરવાળો જાણવો, યા અંદ્રમા નવમાંશમાં જે રાશિનો હોય તે રાશિના સ્વામીના જેવા વર્ણવાળો જાણવો. તેના શરીરના અવયવો, લગ્ન અને મેષાદિ રાશિઓ કે જે માથું અને ખીજા કાળ પુરૂષના લાગો બનાવે છે. (અધ્યાય ૧ શ્લોક ૮, ૧૩, ૫૬ માં ગતાવ્યા છે, તે પ્રમાણે વધારે કે ઓછા થશે.

कन्दकभ्रोत्रनसाकपोलहनवो वक्त्रं च होरादय-

स्ते कण्ठांसकबाहुपार्श्वहृदयक्रोढानि नाभिस्तथा ॥

वास्तिः शिश्रुगुदे ततश्च वृषणावरू ततो जानुनी

जङ्घनङ्घ्रीत्युभयत्र वाममुदितैर्દ્રેક્ષાणભાગૈસ્ત્રિધા ॥૭૭॥

૭૭. ભાવાર્થ—લગ્નના ત્રણ દ્રેષ્કાણો પ્રમાણે કાળ પુરૂષના શરીરના વિભાગો નીચે પ્રમાણે છે.

લગ્ન પહેલા દ્રેષ્કાણમાં (૧૦ અંશની અંદરનું) હોય તો લગ્ન માથું, ખીજે ભાવ જમણી આંખ, બારમો ભાવ ડાબી આંખ, ત્રીજો ભાવ જમણો કાન, અગીયારમો ભાવ ડાબો કાન, ચોથો ભાવ જમણું નસકોડું, અને દશમો ડાબું નસકોડું, પાંચમો ભાવ જમણો ગાલ, નવમો ભાવ ડાબો ગાલ, છઠ્ઠો ભાવ જમણી હડપચી, આઠમો ભાવ ડાબી હડપચી, સાતમો ભાવ મુખ જાણવું.

લગ્ન ખીજા દ્રેષ્કાણમાં (૧૦ થી ૨૦ અંશની અંદરનું) હોય તો પહેલો ભાવ ગળું, ખીજો ભાવ જમણો ખભો, બારમો ભાવ ડાબો ખભો, ત્રીજો ભાવ જમણો હાથ, અગીયારમો ભાવ ડાબો હાથ, ચોથો ભાવ જમણું પડખું, દશમો ભાવ ડાબું પડખું, પાંચમો ભાવ છાતીનો જમણો ભાગ, નવમો ભાવ છાતીનો ડાબો ભાગ, છઠ્ઠો ભાવ પેટનો જમણો ભાગ, આઠમો ભાવ પેટનો ડાબો ભાગ, ને સાતમો ભાવ ડુંટી જાણવી.

લગ્ન ત્રીજા દ્રેષ્કાણમાં (૨૦ થી ૩૦ અંશની અંદરનું) હોય તો પહેલો ભાવ પેટું, ખીજો ભાવ લિંગ ને ગુદાનો જમણો ભાગ, બારમો ભાવ લિંગ અને ગુદાનો ડાબો ભાગ, ત્રીજો ભાવ જમણું વૃષણ, અગીયારમો ભાવ ડાબું વૃષણ, ચોથો ભાવ જમણી સાયજ, દશમો ભાવ ડા-

ખી સાથળ પાંચમે ભાવ જમણું ઢીંચણુ, નવમે ભાવ ડાણું ઢીંચણુ, છઠે ભાવ જમણી ઝાંઘ, (ઢીંચણુ અને પગની વચ્ચે ભાગ), આઠમે ભાવ ડાણી ઝાંઘ, અને સાતમે ભાવ બે પગ, તે કાળપુરૂષના શરીરના ભાગો બાણવા.

તાસ્મિન્ પાપયુતે વ્રણં શુભયુતે દષ્ટે ચ લક્ષ્યાદિશેત્

સ્વર્ણશે સ્થિરસંયુતે ચ સદ્ગઃ સ્વાદન્યયાગન્તુકઃ ॥

મન્દેદ્માનિલજોત્રિશસ્રવિષ્ણો મૌમે બુધે મૂખવઃ

સૂર્યે કાષ્ઠચતુષ્પદેન દિપગા જૃંમ્યન્નજોન્યૈઃ શુભમ્ ॥૭૮॥

૭૮. ભાવાર્થ—જે ભાવમાં પાપ થઈ પડેલા હોય તે ભાવના પ્રમાણે જો લગ્ન પડેલા દ્રેષ્કાણુમાં હોય તો પડેલાં કહેલા શરીરના ભાગોમાં, ખીજા દ્રેષ્કાણુમાં હોય તો ખીજા કહેલા શરીરના ભાગોમાં, અને ત્રીજા દ્રેષ્કાણુમાં હોય તો ત્રીજા કહેલા શરીરના ભાગોમાં તલ, માંસ, વિગેરે ચિન્હ કરે છે. અને જે ભાવમાં શુભ થઈ હોય કે દૃષ્ટિ કરે તે ભાવના કહેલા શરીરના ભાગમાં લાખું કરે છે. જે પ્રમાણે ચિહ્ન કે લાખું કરનાર થઈ પોતાની રાશિ કે પોતાના નવ માંશમાં હોય અથવા સ્થિર રાશિના નવ માંશમાં કે સ્થિર રાશિમાં હોય તો મળુ (ધા) ચિહ્ન કે લાખું અથવા તો કંઈ નિશાની શરીરના બતાવેલા ભાગ ઉપર જન્મથીજ હોય છે.

પણુ થઈ એવી રીતે ન હોય તો જન્મ થયા પછી મળુ થાય છે. આવું થવાનું કારણ શનિથી હોય તો પથ્થર લાગવાથી, અથવા પવનથી, મંગળથી મળુ થાય તો અગ્નિ, ઝેરી જનાવર, અથવા હથિયાર લાગવાથી થાય, બુધથી જમીન ઉપર પડવાથી કે હોડું વાગવાથી મળુ થાય. સૂર્યથી મળુ લાકડું વાગવાથી કે ચાર પગના જનાવરથી થાય; ચંદ્રમા શિંગડાંવાળા અથવા પાણીના જનાવરથી મળુ કરે છે, બાકીના થઈ એટલે શુક્ર, શુક્ર, પૂર્ણજ્ઞાનો ચંદ્ર, અને બુધ જે પાપથકના લેગા ન આવ્યા હોય, એ થઈ શુભ ચિન્હ કરે છે.

સમનુપતિતા યસ્મિન્ ભાગે ત્રયઃ સમુદ્યા ઝઢાઃ

ભવતિ નિયમાત્તસ્યાવાપ્તિઃ શુભેષ્વશુભેષુ ચા ॥

ત્રણકદશુભઃ પાષ્ટે લયાત્તનો મસમાશ્રિતે

તિલકમસકૃદ્દૃષ્ટઃ સૌંદર્યેનચ સ લક્ષ્મવાન્ ॥ ૭૯ ॥

૭૯. ભાવાર્થ—બુધ સાથે ત્રણ ગ્રહો જે દ્રેષ્યાણના વિભાગમાં હોય, તે દ્રેષ્યાણ શરીરનો જે ભાગ બતાવતો હોય તે ભાગ ઉપર શુભ ગ્રહો અથવા અશુભ ગ્રહો એક બીજા સાથે જેમ આવતા હોય, તે પ્રમાણે ત્રણ થાય છે, તેમાં જે ગ્રહ બળવાન હોય તે પોતાની દશામાં ચિન્હ કે લાખું કરે છે.

પાપ ગ્રહ લગ્નથી છઠ્ઠા ભાવમાં હોય તો બતાવેલા શરીરના ભાગ પર ત્રણ થાય, પણ શુભ ગ્રહો ભેટા હોય તો તલ કે મસાનાં ચિન્હ બાણવાં.

પાપ ગ્રહ છઠ્ઠા ભાવમાં શુભ ગ્રહો સાથે હોય તો સારા સુકનવાળું લાખું થાય.

વિયોનિજન્મવિજ્ઞાનં નિપેકોદયજં ફલમ્ ॥

જન્મકાલપરિજ્ઞાનં યત્તદાચાર્યભાષિતમ્ ॥ ૮૦ ॥

૮૦. ભાવાર્થ—વિયોનિ જન્મનું, જ્ઞાન આધાર લગ્નથી ગર્ભ ઉપર થતાં કૃણો, જન્મકાળનું જ્ઞાન અને બાળકનો નક્કી જન્મ વખત, વિગેરે વગરહ મિહીરાચાર્યે જે પ્રમાણે કહ્યું હતું તે પ્રમાણે આ પ્રકરણમાં બતાવ્યું છે.

इति नवग्रहकृपया वैद्यनाथविरचिते जातकपारिजाते

आधानजन्माध्यायस्तृतीयः ॥

જે પ્રમાણે નવ ગ્રહોની કૃપાવડે વૈદ્યનાથે રચેલા જાતક પરિજાતમાં આધાન જન્મનો અધ્યાય ત્રીજો પુરો થયો.

खेडामान्त समागते कपडवंज्जारव्येपुरेवासिना

श्रीसोमेश्वर वाडवेन च मयाज्योतिर्विदा भावतः ॥

घालान्वोषयितुं मुखंवर वडाद्रा ज्ञातिना पूर्णको

जातोजातक पारिजात विवृतोऽध्यायसिकोर्गुरः ॥ १ ॥

૧. ભાવાર્થ—જેડા જાણના કપડવંજ ગામમાં રહેનાર, વડાદરા જ્ઞાતિના ગ્રામણ્ય, ભેડી, સોમેશ્વરે, બાળકોને સહેલાઈથી સમજવા માટે, જાતક પારિજાત નામના ગ્રંથનો ગુજરાતી ભાષામાં, ઉમંગથી ત્રીજો અધ્યાય ત્રપૂર્ણ કર્યો.

જાતક પારિજાત.

અધ્યાય ૪ થો.

બાલારિષ્ટાધ્યાય.

આદ્વાદશાઘ્રાન્તરયોનિજન્મનામાયુઃકલાનિશ્ચયિતું ન શક્યતે ॥

માત્રા ચ પિત્રા કૃતપાપકર્મણા ચાલગ્રહર્નાશમુપૈતિ બાલકઃ ॥ ૧ ॥

ભાવાર્થ—આર વર્ષની અંદર યોનિથી જન્મ થયેલાં બાળકોના આયુષ્યનો કાળ નિશ્ચય કરી શકાતો નથી. કારણ કે તેઓના બાપ અને માતાનાં આ જન્મનાં અને ગયા જન્મનાં કરેલાં પાપ કર્મોથી, અને બાળકના અહો વડે કરીને બાળક નાશ પામે છે.

આથે ચતુષ્કે જનનીકૃતાર્ધર્મધ્યે તુ પિત્રાજિતપાપસદ્ધેઃ ॥

બાલસ્તદન્ત્યામુ ચતુઃશસ્તુ સ્વકીયદોષૈઃ સમુપૈતિ નાશમ્ ॥ ૨ ॥

૨. ભાવાર્થ—જો જન્મથી આરંભી પ્રથમ ચાર વર્ષમાં બાળક મૃત્યુ પામે તો તેનું કારણ તેની માતાનાં પાપો છે, ને તે બાળક પાંચ વર્ષથી

* હવે તે વિધાનિ જન્મ કોનો જાણવો. તેને માટે હાલમાં કુદલીમાં ચંદ્રમા જે વિધાની સંજુક રાશિનો હોય તે રાશિના આકાર જેવો વિધાનિ જન્મ જાણવો. આ જે સ્થાને લાગુ પડે છે. એટલે કે હાલમાં ચંદ્રમા મેષરાશિનો હોય તો મેષનાં બકરાં વિગેરે તેમજ વૃષભ (વરખ) નો હોય તો ગાય, બેંસ વિગેરેનો જન્મ જાણવો. એજ પ્રમાણે હાલમાં રિષભ રાશિ સિંચાયતો જે રાશિનો ચંદ્ર હોય તે રાશિના મળતા આકારનો વિધાનિ જન્મ જાણવો.

આઠ વર્ષની અંદર મરણ પામે તો તેનું કારણ તેના જાપનાં પાપો છે, અને આઠથી બારની અંદર મરણ પામે તો પોતાના પાપોથી જાણવું.

અથૌ ચાલારિષ્ટમાદૌ નરાણાં યોગારિષ્ટં મારૂરાવિંશતિ સ્યાત્ ॥

અર્થ ચાદ્વાત્રિંશતો મધ્યમાયુરાસપ્તત્વાઃ પૂર્ણમાયુઃ શતાન્તમ્ ॥ ૩ ॥

૩. ભાવાર્થ—દરેક માણસોની જીંદગીમાં પહેલાં આઠ વર્ષ બાલારિષ્ટ (બાળકોને દુઃખ થાય છે તે)ની મુદતનાં છે.

વીશ વર્ષ સુધી યોગારિષ્ટ (અહોના યોગથી દુઃખો થાય છે. તે)ની મુદત છે.

બત્રીશ વર્ષનું આયુષ્ય લોગવે તો તેને અધ્યાયુષ (ટુંકી જીંદગી) કહે છે.

૭૦ વર્ષ સુધી આયુષ્ય લોગવે તો તેને મધ્યમ આયુષ્ય કહેવાય છે.

૧૦૦ વર્ષ સુધી આયુષ્ય લોગવે તો તેને પૂર્ણાયુષ્ય કહે છે.

વિલપ્રયાતસ્ત્વપિ દેવમન્ત્રી વિનાશરિઃફારિગતે શશાઙ્કે ॥

વિલોકિતે પાપવિચ્છેરેણ વિભાનુના મૃત્યુમુપૈતિ ચાલઃ ॥ ૪ ॥

૪. ભાવાર્થ—લગ્નમાં ગુરૂ બેઠા હોય ને ચંદ્રમા છઠ્ઠા, આઠમા કે બારમા ભાવમાં હોય, અને સૂર્ય વિનાના પાપઅહ તેને જોતા હોય તો બાળક મરણ પામે છે.

ગણ્ડાન્તતારાસહિતે મૃગાઙ્કે પાપેક્ષિતે પાપસમન્વિતે વા ॥

ચાલો લયં યાતિ સમૃત્યુભાગે ચન્દ્રે તથા પાપનિરીક્ષિતે વા ॥ ૫ ॥

૫. ભાવાર્થ—ગણ્ડાન્ત નક્ષત્રમાં રહેલા ચંદ્રમાને પાપ અહ જોતો હોય અથવા સાથે હોય તો બાળક થોડા વખતમાં મરણ પામે છે.

ચંદ્રમા આઠમે ભાવે બેઠા હોય ને પાપઅહ જોતો હોય તો બાળક મરણ પામે છે.

તાતાંવિકાસોદરમાનુલ્લથ માતામહી માતૃપિતા ચ ચાલઃ ॥

સૂર્યાદિકૈઃ પચ્ચમર્મયાતૈઃ ક્રૂરર્ભગૈરાશુ હતાઃ ક્રમેણ ॥ ૬ ॥

૬. ભાવાર્થ—લગ્નથી ૫ કે ૬ મા ભાવે પાપ અહની રાશિમાં સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ, બુધ, ગુરૂ, શુક્ર, ને શનિ બેઠા હોય તો અનુક્રમે

બાપ, માતા, ભાઈ, મામો, માની મા, માનો બાપ, અને બાળક મરણ પામે છે.

રસાતલસ્યૌ યદિ માનુચન્દ્રૌ શનિઃ સ્પર્સ્યો મરણાય માતુઃ ।

યદાયદા ક્રૂરસ્વગો વિલગ્નાત્ અરાતિગઃ સોદરનાશહેતુઃ ॥ ૭ ॥

૭. ભાવાર્થ—લગ્નથી ચોથા ભાવમાં સૂર્ય ને ચંદ્ર, અને શનિ સાતમે હોય તો માતાનું મરણ થવાનો સંભવ રહે છે.

લગ્નથી પાપચંદ્ર ૬ ઠા ભાવમાં હોય તો ભાઈનું મરણ બાળ્યું.

ક્રૂરેક્ષિતૌ ચન્દ્રવિલગ્નરાશી સૌમ્યગ્રહૈર્વૌક્ષણયોગહીનો ॥

કેન્દ્રચ્યુતો યદ્યમરેશમન્ત્રી જાતસ્ય માતા સમુપૈતિ નાશમ્ ॥ ૮ ॥

૮. ભાવાર્થ—પાપચંદ્ર, લગ્ન અને ચંદ્રમાને જોતા હોય અને શુભ ચંદ્ર તેઓની સાથે કે જોતો ન હોય, અને ગુરુ કેન્દ્રમાં ન હોય તો જન્મેલા બાળકની માતા મરી જાય છે.

સમાનુજે શીતકરે વિલગ્નાત્ દિવાકરે રિઃફગૃહોપયાતે ॥

ધરામૃતે વન્ધુગતે તદાનીં વિપદ્યતેઽસૌ જનની સગર્ભા ॥ ૯ ॥

૯. ભાવાર્થ—ચંદ્રમા શનિ સાથે હોય, લગ્નથી બારમા ધરમાં સૂર્ય, અને મંગળ ચોથે હોય ત્યારે બાળક અને માતા બેઉ મરણ પામે છે. (ગર્ભ સહિત માતા મરણ પામે છે.)

વિલગ્નચન્દ્રૌ શુભદગ્ધિહીનાવશોભનવ્યોમચરાન્તરસ્થી ।

વિનાશમેતિ પ્રમદા સગર્ભા વદન્તિ સર્વે યુગપત્ પૃથગ્વા ॥ ૧૦ ॥

૧૦. ભાવાર્થ—લગ્ન અને ચંદ્રમાને શુભ ચંદ્રો ન જોતા હોય અને બે પાપચંદ્રોની વચ્ચે આવ્યા હોય તો તે સ્ત્રી અને બાળક સાથે અથવા થોડા સમયને છેદેથી બેઉ મરણ પામે છે.

પટ્ટાવસાનાદમ્ભાવગેષુ ક્રૂરેષુ સૌમ્યગ્રહવર્જિતેષુ ॥

પાપાન્તરસ્થે મૃગુજે ગુરૌ વા નારી સપુત્રા મ્રિયતે તુ સત્ત્વઃ ॥ ૧૧ ॥

૧૧. ભાવાર્થ—પાપચંદ્રો ૬, ૮, ૧૨, મા ભાવમાં બેઠા હોય અને શુભ ચંદ્રો તેમાં ન હોય તેમજ શુક અથવા ગુરુ પાપચંદ્રોની વચ્ચેમાં હોય ત્યારે તે જન્મ આપનાર માતા અને બાળક બેઉ થોડા વખતમાં મરી જાય છે.

લગ્નાસ્તયાતૌ યદિ પાપત્વેચરૌ

શુભૈર્યુક્તૌ શુભદષ્ટિવર્જિતૌ ॥

ગ્રસ્ત્રેણ મૃત્યું સમુપૈતિ ગર્ભિણી

માસાધિપોઽનિષ્કરો યદા ભવેત્ ॥ ૧૨ ॥

૧૨. ભાવાર્થ—લગ્ન અને સાતમા ભાવમાં શુભ ગ્રહ શિવાય પાપ ગ્રહો બેઠા હોય અને શુભ ગ્રહોની દષ્ટિ ન હોય, ને માસનો સ્વામી ખોટું ક્ષણ આપનાર (નિષ્ઠ) હોય તો ગર્ભવાળી સ્ત્રી શસ્ત્રથી અથવા વાઢ કાપ કરવાથી મરણ પામે છે.

ચન્દ્રાચતુર્થોપગતૈરસાદ્ધિર્મા નસ્યિતૈઃ શોભનદષ્ટયુક્તૈઃ ॥

વ્યાપારગૈર્વા યદિ વાસરેશો જાતસ્ય માતા નિધનં પ્રયાતિ ॥ ૧૩ ॥

૧૩. ભાવાર્થ—ચંદ્રમાથી ચોથે બેઠેલા પાપ ગ્રહોને શુભ ગ્રહો ન જોતા હોય અથવા સાથે ન હોય ત્યારે તે તુરંતના જન્મેલા બાળકની માતા મરણ પામે છે.

પાપ ગ્રહો ચંદ્રમાથી દશમે બેઠા હોય અને સૂર્ય, તેઓની વચ્ચે હોય ત્યારે પણ બાળકની માતા મરણ પામે છે.

શુક્રાદ્રવાં વિક્રમગે વલાન્વે મન્દેક્ષિતે મન્દસમાન્વિતે વા ॥

ક્ષીણે શશાઙ્કે યદિ વા સપાપે માતા સપુત્રા મ્રિયન્તેઽચિરેણ ॥ ૧૪ ॥

૧૪. ભાવાર્થ—બહુ બળવાન સૂર્ય શુક્રથી ત્રીજા સ્થાનમાં બેઠા હોય, અને શનિ જોતો હોય અથવા સાથે હોય અને ચંદ્રમા ક્ષીણપક્ષનો હોય અથવા પાપ ગ્રહોના સાથે બેઠા હોય ત્યારે બાળક અને માતા તુરંત મરણ પામે છે.

લગ્નાદિને વાષ્ટમગે ધરાજે પાપેક્ષિતે સામ્યદશા વિહીને ॥

તારાધિપે વૃદ્ધિકલાવિહીને માતા કૃતાન્તસ્ય પદં સમેતિ ॥ ૧૫ ॥

૧૫. ભાવાર્થ—સૂર્ય અથવા મંગળ ક્ષમથી આઠમે હોય અને ચંદ્રમા ક્ષીણપક્ષનો શુભ ગ્રહોની દષ્ટિ વિનાનો હોય અને પાપ ગ્રહો જોતા હોય તો માતા મરણ પામે છે.

શુક્રાત્કુજેઽહનિ તપઃમુતરાશ્રિયાતે

ચન્દ્રાત્ ત્રિકોણગૃહગે રવિજે રજન્યામ્ ॥

પાપેક્ષિતે ચ શુભયોગદશા વિહીને

નાશં સમેતિ જનની વિવલે શશાઙ્કે ॥ ૧૬ ॥

૧૬. ભાવાર્થ—દિવસે જન્મ હોય અને શુક્રથી મંગળ નવમે અથવા પાંચમે હોય, આ રાત્રીએ જન્મ હોય ને ચંદ્રમાથી શનિ નવમે કે પાંચમે હોય. ને ચંદ્રમા નિર્ગલી થઈ પાપ ગ્રહોની દૃષ્ટિવાળો હોય અને શુભ ગ્રહો જોતા કે સાથે ન હોય તો માતા મરણ પામે છે.

કલલયનાદુનાસ્થિચર્માદ્ગજચેતનતાઃ

સિતકુજજીવસૂર્યચન્દ્રાક્ષિંદુધાઃ પરતઃ ॥

ઉદયપચન્દ્રસૂર્યનાયાઃ ક્રમશો ગદિતાઃ

ભવતિ શુભાશુભં ચ માસાધિપતેઃ સદૃશમ્ ॥ ૧૭ ॥

૧૭. ભાવાર્થ—ગર્ભ રહે ત્યારથી તે દશમા મહિને બાળકનો જન્મ થાય ત્યાં સુધી અંદર ગર્ભના કેટલાક દેશકાર થાય છે. તેની વિગત નીચે મુજબ છે.

જ્યારે ગર્ભ રહે ત્યારથી એક માસ સુધી કાઢવના જેવો હોય છે, અને તે મહીનાનો સ્વામી શુક્ર છે. બીજા મહિનામાં તે ગર્ભ પહેલા મહીના કરતાં કઠણ અને કઠક થાય છે. તે મહિનાનો સ્વામી મંગળ છે.

ત્રીજા મહિનામાં તે ગર્ભને અવયવો ફૂટે છે. તે મહિનાનો સ્વામી શુક્ર છે.

ચોથા મહિનામાં તે ગર્ભને હાડકાં થાય છે. તે મહિનાનો સ્વામી સૂર્ય છે. પાંચમા માસમાં તે ગર્ભને આમડી આવે છે. તે માસનો સ્વામી ચંદ્રમા છે.

છઠ્ઠા માસમાં ગર્ભને વાળ ઉગે છે. તે માસનો સ્વામી શનિ છે. સાતમા માસમાં ગર્ભમાં જીવ સંચાર થાય છે. તે માસનો સ્વામી બુધ છે.

બાકીના ત્રણ મહિના ૮, ૯, ૧૦, કે જેની અંદર ગર્ભ વિશેષ વૃદ્ધિ પામે છે. (એટલે ગર્ભને બૂણ તરસ લાગે છે.) અને માતાનાં આંતરડાં ચૂસે છે. અને આમતેમ સહેજ હાલે છે. અને જન્મવાનો સમય પાસે આવે છે. તેમાંના આઠમા માસનો સ્વામી આધાન લગ્નનો સ્વામી જાણવો. નવમા

માસનો સ્વામી ચંદ્રમા અને દશમા માસનો સ્વામી સૂર્ય છે. સાફ અથવા ખરાબ ફળ બાળકને તે દરેક મહીનાના સ્વામી ઉપરથી બને છે. જો માસનો સ્વામી સારો અને બાળવાન હોય અને સારા ઘરમાં બેઠા હોય તો તે બાળક સુખી રહે છે. અને જો મહીનાનો સ્વામી નિર્ભળી થઈ ખરાબ સ્થાનમાં પડેલો હોય અને પાપ ગ્રહોની દૃષ્ટિવાળો હોય તો તે જન્મનાર બાળક દુઃખી થાય છે. અને ઘણુંખડું અધુરે બાળક છે.

શશાङ्गलप्रोपगतैः शुभग्रहैस्त्रिकोणजायार्यमुखास्पदस्थितैः ।

तृतीयलाभसंगतैरशोभनैः सुखी च गर्भो रविणा निर्रीक्षितैः॥ ૧૮॥

૧૮. ભાવાર્થ—શુભગ્રહો લગ્નમાં હોય કે ચંદ્રમાની સાથે હોય અથવા શુભગ્રહો ૫, ૯, ૭, ૨, ૪, ૧૦, એટલામાંથી કોઈ પણ સ્થાનમાં હોય, અને લગ્નમાં કે ચંદ્ર સાથે રહેલા શુભગ્રહોને સૂર્ય જોતો હોય ને પાપગ્રહો ત્રીજે અગીયારમે હોય તો તે ગર્ભ સુખી રહે છે.

व्ययास्थितेर्ज्जे समुते विलग्रादपि क्षयेन्दौ मदनोपयाते ॥

पितुर्वियोगं प्रवदन्ति सद्यः शुभोक्षिते तु त्रिभिरद्रमानैः ॥ ૧૯॥

૧૯. ભાવાર્થ—સૂર્ય અને શનિ લગ્નથી ખારમે હોય અને ક્ષીણ ચંદ્રમા સાતમે હોય, ત્યારે જન્મનાર બાળકના બાપનું મરણ થાય છે, અને શુભગ્રહો ચંદ્રમાને જોતા હોય તો જન્મનાર બાળકના બાપનું મરણ ત્રણ વર્ષે થવા સંભવ છે.

चरोपगे चन्द्रमसि क्षपायां बुधेक्षिते दूरदिशं प्रयाता ।

चरे गर्भौ मानुयुते निशायां विदेशगो याति पिता विनाशम्॥ ૨૦॥

૨૦. ભાવાર્થ—રાત્રીએ જન્મ હોય, અને ચંદ્રમા ચરશશિમાં બેઠા હોય ને બુધ તેને જોતો હોય તો જન્મનાર બાળકના બાપને ઘણું દૂર દેશ જવું પડે છે.

રાત્રીએ જન્મ હોય, અને શનિ તથા સૂર્ય ચરશશિમાં બેઠા હોય ત્યારે જન્મેલા બાળકના બાપને પરદેશ જવું પડે અને ત્યાં તેનું મરણ થાય છે.

क्षीणे शशिन्युदयगे यदि कण्टकस्थः

पापोज्य वा निधनगो व्रियते तु बालः ॥

રન્ધ્રારિગૈરશુભસ્વેદદશા સમેતૈઃ ।

સૌમ્યૈઃ કૃતાન્તનગરં સમુપૈતિ માસાત્ ॥ ૨૧ ॥

૨૧. ભાવાર્થ—ત્યારે ક્ષીણ ચંદ્રમા લગ્નમાં બેઠો હોય અને એક પાપઅહ કેન્દ્રમાં હોય અથવા લગ્નથી આઠમા સ્થાનમાં પડ્યો હોય તો તે જન્મનાર બાળક મૃત્યુને શરણુ થાય છે. શુભ અહો લગ્નથી આઠમે અથવા છે સ્થાને આવેલા હોય અને પાપ અહોની તેમના ઉપર દૃષ્ટિ પડતી હોય તો તે બાળક એક માસની અંદર મરી જાય છે.

एकत्र मन्दावनिनन्दनार्का रन्ध्रस्थिता वा रिपुराशियाताः ॥

સૌમ્યૈરયુક્તાન વિલોકિતાસ્તે જાતસ્ય સર્વોમરણમદાઃ સ્યુઃ ॥ ૨૨ ॥

૨૨. ભાવાર્થ—લગ્નથી છઠ્ઠા અથવા આઠમા સ્થાનમાં શનિ, મંગળ અને સૂર્ય હોય અને તે શુભ અહોથી યુક્ત ન હોય કે તેને શુભ અહો જોતા ન હોય તો તે બાળક મરણુ પામે છે.

चन्द्रांशे सप्तमे भौमे सौम्यदृष्टि विवर्जिते ॥

સપ્તસપ્તતિતારાયામુપૈતિ મરણં શિશુઃ ॥ ૨૩ ॥

૨૩. ભાવાર્થ—નવમાંશમાં લગ્નથી સાતમા સ્થાનમાં કર્ક રાશિમાં મંગળ બેઠેલો હોય અને તે મંગળને શુભ અહો જોતા ન હોય તો જન્મેલું બાળક ૭૭ મું નક્ષત્ર બેસતાં મરણુ પામે છે.

मन्दावनिजमार्तण्डैः पुत्रस्थानसमन्वितैः ॥

સપ્તસપ્તતિનક્ષત્રે જાતસ્ય મરણં વેદેત્ ॥ ૨૪ ॥

૨૪. ભાવાર્થ—ત્યારે લગ્નથી શનિ, મંગળ અને સૂર્ય પાંચમા સ્થાનમાં પડેલા હોય ત્યારે તે જન્મનાર બાળકનું મરણુ જન્મથી ૭૭ માં નક્ષત્રમાં થાય તેમ કહેવું.

धरासुते चन्द्रनवांशकस्ये लग्नांशके वा न च जीवदृष्टे ॥

સુપ્રાકરે નન્દનરાશિયાતે સમેતિ યામ્યં પદમાશુ ચાલઃ ॥ ૨૫ ॥

૨૫. ભાવાર્થ—ચંદ્રમાના અથવા લગ્નના નવમાંશમાં મંગળ પડ્યો હોય, ને શુક્રની દૃષ્ટિ તેના ઉપર ન હોય, વળી ચંદ્ર લગ્નથી પાંચમા સ્થાનમાં પડેલો હોય તો તે જન્મનાર બાળકનું મૃત્યુ તરતજ થાય છે.

નીચં ગતે લગ્નપતૌ વિલગ્નાત્ નાશં ગતે વા રવિજે તથાસ્તે ॥

જાતો મૃતપ્રાયકલેષરઃ સન્ કૃચ્છ્રેણ વૈવસ્વતલોકમેતિઃ ॥ ૨૬ ॥

૨૬. ભાવાર્થ—જ્યારે લગ્નનો સ્વામી નીચનો હોય અથવા લગ્નથી આઠમા સ્થાનમાં પડ્યો હોય ને શનિ સાતમા સ્થાનમાં પડ્યો હોય ત્યારે બાળક દુઃખ ભોગવી મરણ પામે છે, ને તે વૈવસ્વત લોકમાં જાય છે.

આપોક્તિમસ્થાનગતા નમોગા વિષ્ટતત્રીયાં યદિ માનુમુલ્યાઃ ॥

માસદ્વયં તસ્ય ક્રતુત્રયં વા જાતસ્ય ચાયુઃ કથયન્તિ તજ્ઞા ॥ ૨૭ ॥

૨૭. ભાવાર્થ—જ્યારે સૂર્ય અને બીજાં ગ્રહો આપોક્તિભ (એટલે ૩,૬,૯,૧૨ માં) સ્થાનમાં પડ્યા હોય ને વળી નિર્ભળ હોય ત્યારે તે જન્મનાર બાળકનું આયુષ્ય બે માસનું અથવા ૬ માસનું હોય તેમ જ્યોતિર્વિદો કહે છે.

લગ્નારિન્દ્રવ્યયગે શશાઙ્કે પાપેન દૃષ્ટે શુભદૃષ્ટિહીને ।

કેન્દ્રેષુ સૌમ્યગ્રહવર્જિતેષુ પ્રાણવિયોગં વ્રજતિ પ્રજાતઃ ॥ ૨૮ ॥

૨૮. ભાવાર્થ—લગ્ન છૂટે, આઠમે, કે બારમે, સ્થાને ગ્રહ બેઠેલો હોય ને પાપ ગ્રહ તેને ભેટો હોય. વળી શુભ ગ્રહોની દૃષ્ટિ તેના ઉપર ન હોય, અને શુભગ્રહો કેન્દ્ર (૧,૪,૭,૧૦ માં સ્થાનો) માં ન હોય ત્યારે બાળક મરણ પામે છે.

સૌરે મદસ્થે યદિ વા વિલગ્ને જલોદયેજ્જને યદિ કીટગે વા ॥

સૌમ્યેષુ કેન્દ્રોપગતેષુ સઘો જાતસ્ય નાશો યવનોપદિષ્ટઃ ॥ ૨૯ ॥

૨૯. ભાવાર્થ—શનિ લગ્નથી સાતમા સ્થાનમાં પડેલો હોય અથવા લગ્નમાં પડેલો હોય ને જળ રાશિ (મકરના ૧૫ અંશને મીન) નું લગ્ન હોય ને ગ્રહ લગ્નમાં અથવા વૃશ્ચિક રાશિમાં હોય ને શુભ ગ્રહો કેન્દ્ર ૧,૪,૭,૧૦ માં હોય તો જન્મનાર બાળક મરણ પામે છે તેમ યવનાચાર્યનો મત છે.

ભૌમક્ષેત્રગતે જીવે નીચરાશિગતેજ્યવા ।

સન્વ્યાયયે ચ સંજાતો માસાન્મૃત્યુમુપૈતિ સઃ ॥ ૩૦ ॥

૩૦. ભાવાર્થ—મંગળની રાશીમાં ગુરૂ બેઠો હોય અથવા ગુરૂ નીચ રાશિમાં હોય ને જન્મ ત્રણ સંધ્યામાંથી (પ્રાતઃ મધ્યાહ્ન અને સાંચાહ્ન

એ ત્રણમાંથી) કેઇ એકમાં થયો હોય તો તે બાળક એક માસની અંદર મૃત્યુ પામે છે.

રન્ધ્રે ધરાસૂત્રુદિનેશસૌરા જાતસ્તુ મૃત્યું સમુપૈતિ માસાત્ ॥

કેતુસ્તુ યસ્મિન્નુદિતેઽજ્ર જાતો માસદ્વયેનૈવ યમં પ્રયાતિ ॥ ૩૧ ॥

૩૧. ભાવાર્થ—જો મંગળ સૂર્ય અને શનિ લગ્નથી આઠમા સ્થાનમાં પડ્યા હોય તો તે જન્મનાર બાળક એક માસમાં મરણ પામે છે, ને જો લગ્નમાં કેતુ પડેલો હોય તો પણ તે બાળક બે મહિનાની અંદર મરી જાય છે.

પાપાવૃદ્યાસ્તગતૌ ક્રૂરેણ યુતથ શશી ॥

દૃષ્થશ્ચ શુભૈર્ન યદા મૃત્યુશ્ચ ભવેદાચિરાત્ ॥ ૩૨ ॥

૩૨. ભાવાર્થ—જો પાપ ગ્રહો લગ્નમાં ને સાતમા સ્થાનમાં બેઠા હોય અને ચંદ્ર પાપગ્રહના સાથે પડેલો હોય અને શુભ ગ્રહોની દૃષ્ટિ તેના ઉપર ન પડતી હોય તો તે બાળક અકસ્માત મરે છે.

ક્ષીણે હિમગૌ વ્યવગે પાર્ષ્વદ્યાષ્ટમગૌઃ ॥

કેન્દ્રેષુ શુભાશ્ચ ન ચેત્ ક્ષિપ્રં નિધનં પ્રવેદેત્ ॥ ૩૩ ॥

૩૩. ભાવાર્થ—જ્યારે કૃષ્ણ પક્ષનો ચંદ્રમા લગ્નથી ખારમે હોય અને પાપ ગ્રહો લગ્નમાં અને આઠમા સ્થાનમાં પડેલા હોય તથા શુભ ગ્રહો કેન્દ્રમાં ન હોય તો તે બાળક તુરંત મૃત્યુ પામે છે.

ક્રૂરેણ સંયુતઃ શશી સ્મરાન્ત્યમૃત્યુલગ્નઃ ॥

કપ્તકાદ્રહિઃ શુભૈરનીક્ષિતથ મૃત્યુદઃ ॥ ૩૪ ॥

૩૪. ભાવાર્થ—જો ચંદ્રમા પાપગ્રહના સાથે લગ્નમાં આઠમે, સાતમે, કે ખારમે પડેલો હોય અને શુભ ગ્રહો તેને જોતા ન હોય તથા શુભ ગ્રહો કેન્દ્રમાં હોય તો તે જન્મનાર બાળક જલદી મરે છે.

શશિન્યરિવિનાશગે નિધનમાશુ પાપેક્ષિતે

શુભૈરય સમાષ્ટકં દલમતથ મિથેક્ષિતે ॥

અસદ્ધિરલોકિતે લલિભિરત્ર માસં શુભે

કલત્રસાદિતે ચ પાપવિજિતે ત્રિલગ્નાધિપે ॥ ૩૫ ॥

૩૫. ભાવાર્થ—જ્યારે ચંદ્રમા લગ્નથી છઠ્ઠા અથવા આઠમા સ્થાને પડેલો હોય ને પાપ ગ્રહો તેને જોતા હોય તો જન્મેણું બાળક તુરંત

મૃત્યુ પામે છે, ને ઉપર પ્રમાણે ચંદ્ર હોય, અને શુભ ગ્રહો તેને જોતા હોય તો તે બાળક આઠ વર્ષ જીવે છે. વળી જો શુભ ગ્રહો અને પાપ ગ્રહો બેઉ સાથે જોતા હોય તો તે બાળક ચાર વર્ષ જીવે છે. જો એક શુભ ગ્રહ લગ્ન-થી છઠ્ઠા અથવા આઠમા સ્થાનમાં પડેલો હોય અને તેને પાપ ગ્રહ બળવાન થઈ જોતા હોય તો તે બાળક એક મહિનો જીવે છે. જો લગ્નનો સ્વામી સાતમા સ્થાનમાં પડેલો હોય, ને ગ્રહોની લક્ષ્યમાં પાપગ્રહોથી હારેલો હોય તોપણ જન્મનાર બાળક એક માસે મરણ પામે છે.

અશુભસહિતે ગ્રસ્તે ચન્દ્રે કુજે નિધનાશ્રિતે

જનનિમૃતયોર્મૃત્યુર્લગ્ને રવૌ તુ સ શસ્ત્રજઃ ॥

ઉદયતિ રવૌ શીતાંશૌ વા ત્રિકોણવિનાશંગઃ

નિધનમશુભૈર્વીર્યોપેતઃ શુભૈરયુતેક્ષિતે ॥ ૩૬ ॥

૩૬. ભાવાર્થ—શનિના સાથે ચંદ્ર, લગ્નમાં રાહુની રાશિમાં રહ્યો હોય, મંગળ તેનાથી આઠમા સ્થાનમાં બેઠો હોય તો માતા ને બાળક બન્ને મરણ પામે છે. અને તે પ્રમાણે સૂર્ય હોય તો વાહકપના દામથી (શસ્ત્રથી) બેઉ જણ મૃત્યુ પામે છે. એટલે કે સૂર્ય, શનિ અને બુધ સાથે, રાહુની રાશિમાં લગ્નમાં હોય અને મંગળ લગ્નથી આઠમે હોય, ત્યારે શસ્ત્રથી માતા ને બાળક બેઉ મરણ પામે છે.

સૂર્ય ચંદ્ર લગ્નમાં બેઠા હોય અને પાપગ્રહો તેનાથી પાંચમા, નવમા અથવા આઠમા સ્થાનમાં બેઠા હોય, ને બળવાન શુભ ગ્રહો તેને જોતા ન હોય, અથવા ભેગા ન હોય તો તે બાળક મરણ પામે છે.

અસિતરવિશશાઙ્કુભૂમિર્જર્વ્યપનવમોદયનૈવનાશ્રિતઃ ॥

भवति मरणमाशु देहिनां यदि वलिना गुरुणा न वीक्षिताः ॥ ३७ ॥

૩૭. ભાવાર્થ—શનિ, સૂર્ય, ચંદ્ર, અને મંગળ અનુક્રમે ૧૨, ૬, ૧, ૮ મા સ્થાનમાં બેઠા હોય, અને તેમને બળવાન ગ્રહ ન જોતો હોય, ત્યારે જન્મનાર પ્રાણીઓનું જલ્દી મરણ કરે છે.

मृतमदननयान्त्यलग्नन्ध्रेष्वशुभयुतो मरणाय शीतरग्निः ॥

भृगुमृतशशिपुत्रदेवपूज्यैर्यदिवलिभिर्न युतोऽव्ययોक्तिर्न वा ॥ ३८ ॥

૩૮. ભાવાર્થ—૧, ૫, ૭, ૯, ૮, કે ૧૨ મા ભાગમાં ચંદ્રમા પાપગ્રહની

સાથે બેઠો હોય, અને શુક્ર, બુધ, શુક્ર બળવાન થઈ તેમને જોતા ન હોય કે સાથે ન હોય તો જન્મનાર બાળક મરણ પામે છે.

योगે સ્થાનં ગતવતિ વલિનચન્દ્રે સ્વં વા તનુગૃહમથવા ॥

પાર્ષદૃષ્ટે વલવતિ મરણં વર્ષસ્યાન્તે કિલ મુનિગદિતમ્ ॥ ૩૯ ॥

૩૯. ભાવાર્થ—બાળકનો જન્મ રિષ્ટ યોગમાં થયો હોય તો રિષ્ટ કરનાર ગ્રહોમાં જે ગ્રહ બળવાન હોય, તે ગ્રહ જન્મકુંડલિમાં જે રાશિમાં છે. તે રાશિનો ચંદ્ર આવે ત્યારે મરણ કહેવું. અથવા જન્મકાળમાં ચંદ્ર જે રાશિનો છે તે રાશિનો દ્વિતી જ્યારે આવે, ત્યારે મરણ કહેવું. અથવા લગ્ન જે રાશિનું છે, તે રાશિનો ચંદ્ર જ્યારે આવે ત્યારે મરણ કહેવું. પણ તે કહેલા સ્થાનોમાં એક વર્ષની અંદર ચંદ્ર બળવાન થયેલો હોય ને તેને પાપગ્રહો જોતા હોય તે વખતે બાળકનું નિશ્ચયથી મરણ કહેવું. એમ પંડિતો કહે છે.

વર્કાશનિર્મામૃદોપયાતઃ કેન્દ્રેઽથવા શત્રુગૃહે વિનાશે ॥

કુજેન સંપાપ્તાવલેન દૃષ્ટો વર્ષદ્વયં જીવયતિ પ્રજાતમ્ ॥ ૪૦ ॥

૪૦. ભાવાર્થ—વર્કા શનિ, મંગળની રાશિ (૧,૮)માં કેન્દ્રમાં હોય, અથવા છઠ્ઠે કે આઠમે હોય, અને તેને બળવાન મંગળ જોતો હોય તો તે બાળક બે વર્ષ જીવે છે.

વૃહસ્પતિર્મામૃદોઽપમસ્થઃ સૂર્યેન્દુભૌમાર્કજદૃષ્ટમૂર્તિઃ ॥

અન્દૈસ્ત્રિભિર્ભર્ગિવદૃષ્ટિહીનો લોકાન્તરં પ્રાપયતિ પ્રજાતમ્ ॥ ૪૧ ॥

૪૧. ભાવાર્થ—શુક્ર મંગળની રાશિનો લગ્નથી આઠમા સ્થાનમાં હોય, ને રવિ, ચંદ્ર, મંગળ, અને શનિ તેને જોતા હોય, અને શુક્ર જોતો ન હોય તો તે જન્મનાર બાળક ત્રણ વર્ષમાં મરી જાય છે.

પટ્ટાષ્ટમે કર્કિણિ જન્મલગ્નાત્ સૌમ્યે સુધારશ્મિનિરીક્ષ્યમાણે ॥

અન્દૈશ્વતુર્મિઃ સમૃપૈતિ નાશં જાતો નરઃ સર્વવલાન્વિતોઽપિ ॥ ૪૨ ॥

૪૨. ભાવાર્થ—જ્યારે કર્કરાશિમાં બુધ લગ્નથી છઠ્ઠે કે આઠમે બેઠો હોય, અને તેને ચંદ્રમાં જોતો હોય તો તે બાળક બધા બળથી શુદ્ધ હોય, તોપણ ચાર વર્ષમાં મરી જાય છે.

રવિચન્દ્રભૌમગુરુભિઃ કુજગુરુસૌરેન્દુભિઃ સહૈકસ્યૈઃ ॥

રવિશનિભૌમશશાઙ્કૈર્મરણં સ્વલુ પન્થભિર્વર્ષેઃ ॥૪૩॥

૪૩. ભાવાર્થ—જન્મ વખતે એકજ રાશિમાં રવિ, ચંદ્ર, મંગળ અને ગુરુ સાથે હોય, તો તે બાળક પાંચ વર્ષમાં મરણ પામે, અને જ્યારે મંગળ, ગુરુ, શનિ, અને ચંદ્ર એકજ સ્થાને હોય અથવા રવિ, શનિ, મંગળ, અને ચંદ્ર, તે એકજ સ્થાનમાં હોય, તોપણ તે બાળક પાંચ વર્ષમાં મરણ પામે છે.

યદા સુધારસ્મિનવાંશકસ્યો નિરીક્ષિતઃ શીતકરેણ મન્દઃ ॥

લગ્નાધિપશ્ચન્દ્રદશા સમેતો જાતસ્ય પદ્વર્ષમિતં તદાઽઽયુઃ ॥૪૪॥

૪૪. ભાવાર્થ—જ્યારે ચંદ્રમાના નવમાંશમાં શનિ બેઠો હોય ને તે શનિને ચંદ્ર ભેતો હોય, અને લગ્નના સ્વામીને પણ ચંદ્રમા ભેતો હોય, તો તે બાળક ૬ વર્ષમાં મરે છે.

લગ્ને યો દ્રેક્ષાણો નિગલાહિવિહઙ્ગપાશધરસંજઃ ॥

મરણાય સપ્તવર્ષેઃ ક્રૂર્યુતો ન સ્વપતિસન્દૃષ્ટ ॥ ૪૫ ॥

૪૫. ભાવાર્થ—લગ્નનું દ્રેષ્કાણુ નિગલ (બેઠો) અહિ (સર્પ) વિહંગ (પક્ષિ) કે પાશધર (ફાંસાવાળો) હોય, ને પાપગ્રહ તેમાં બેઠો હોય ને તેને પોતાનો (લગ્નનો) સ્વામી ભેતો ન હોય તો બાળકનું મરણ સાત વર્ષે થાય છે. (આ શ્લોકમાં આવેલા દ્રેષ્કાણુના, નામો માટે જાતક પારિજાતનો અધ્યાય ૫ માં શ્લોક ૫૫ જુઓ.)

લગ્ને રવિશનિભૌમાઃ શુક્રગૃહે સપ્તમે શશી ક્ષીણઃ ॥

દૃષ્ટો ન દેવગુરુણા સપ્તભિરણ્ઠભિન્દર્કર્વા સ્પાત્ ॥૪૬॥

૪૬. ભાવાર્થ—રવિ, શનિ, અને મંગળ લગ્નમાં હોય ને સાતમે શુકની રાશિમાં બેઠેલા ક્ષીણ ચંદ્રને ગુરુ ન ભેતો હોય તો તે બાળકનું મરણ સાતમા કે આઠમા વર્ષમાં થાય છે.

દિવાકરેન્દુમૃપુત્રાઃ પુત્રસ્થાનસમન્વિતાઃ ॥

જાતો યમપુરં યાતિ નવમાન્દે ન સંશયઃ ॥ ૪૭ ॥

૪૭. ભાવાર્થ—રવિ, ચંદ્ર ને મંગળ લગ્નથી પાંચમે સ્થાને પડેલા હોય તો તે બાળકનું મૃત્યુ નવમે વર્ષે થાય છે. એમાં સંશય નથી.

પાપો વિલગ્રાધિપતિઃ શશાઙ્કનદન્ત્યસ્થિતઃ કૂરનિરીક્ષિતથેત્ ॥

ચન્દ્રાંશકસ્થો યદિ વા તદીશો જાતઃ શિશુર્યાતિ લયં નવાન્દૈઃ ॥ ૪૮ ॥

૪૮. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી પાપગ્રહ હોય ને ચંદ્રથી બારમા સ્થાનમાં પડેલો હોય, ને પાપગ્રહો તેને જોતા હોય તો બાળક નવમા વર્ષમાં મરણ પામે છે. જો અમાણે જો લગ્નનો સ્વામી ચંદ્રના નવમાં-શમાં હોય ને તેને પાપગ્રહ જોતા હોય તો તે બાળક નવમા વર્ષમાં મરણ પામે છે.

મૃગાંશકસ્થિતે મન્દે સૌમ્યદૃષ્ટિસમન્વિતે ॥

જન્મમૃતિ શત્રુત્વં તસ્પાપુર્દશવત્સરમ્ ॥ ૪૯ ॥

૪૯. ભાવાર્થ—જ્યારે શનિ મકર રાશિના નવમાંશમાં હોય ને બુધ તેને જોતા હોય તો તે બાળક ૧૦ વર્ષ સુધી જીવે ને તે બાળક જન્મથી શત્રુ ભાવે રહે છે.

રવિના યુક્તઃ શશિજઃ સૌમ્યદૃષ્ટો વિનાશયતિ નૂનમ્ ॥

एकादशभिर्बर्षैर्जातं नृपतुल्यभोगसंपन्नम् ॥ ૫૦ ॥

૫૦. ભાવાર્થ—બુધ સૂર્યના સાથે હોય, ને શુભ ગ્રહો તેને જોતા હોય તો તે બાળક શબ્દ સુખને ભોગવવા છતાં ૧૧ મે વર્ષે મરણ પામે છે.

ચન્દ્રલગ્રાધિપઃ સૂર્યઃ સ્વપુત્રેણ સમન્વિતઃ ॥

લગ્નાદપ્તમરાશિસ્થો દ્વાદશાન્દે સિતેક્ષિતઃ ॥ ૫૧ ॥

૫૧. ભાવાર્થ—જો રાશિમાં ચંદ્રમા હોય તે રાશિનો સ્વામી જો રવિ હોય ને તે રવિ લગ્નથી આઠમે રાશિના સાથે બેઠેલો હોય, અને શુક્ર તેને જોતા હોય તો તે જન્મનાર બાળક ૧૨ મે વર્ષે મરણ પામે છે.

અલ્યંશકસ્થિતે મન્દે સૂર્યેણૈવ નિરીક્ષિતે ॥

પિતૃદ્વેપસમાયુક્તો દ્વાદશાન્દં ચ જીવતિ ॥ ૫૨ ॥

૫૨. ભાવાર્થ—શનિ વૃશ્ચિક રાશિના નવમાંશમાં હોય ને રવિ તેને જોતા હોય તો તે બાળક ૧૨ વર્ષ જીવે અને તે પિતા સાથે મરણ પર્થન્ત દ્વેપ ભાવથી રહે છે.

તુલાંશકસ્થિતે મન્દે જીવદૃષ્ટિસમન્વિતે ॥

ત્રયોદશાન્દે મરણં જાતસ્ય પિતૃવૈરિણઃ ॥ ૫૩ ॥

૫૩. ભાવાર્થ—શનિ તુળા રાશિના નવમાંશમાં બેઠો હોય ને ગુરૂની તેના ઉપર દૃષ્ટિ હોય તો તે બાળક તેરમા વર્ષે મરણ પામે છે, ને જીવતા સુધી પિતા સાથે વૈર ભાવથી રહે છે.

કન્યાંશકસ્થિતે મન્દે સૌમ્યદૃષ્ટિસમન્વિતે ॥

ચતુર્દશાબ્દે મરણં જાતઃ કોપી સમેતિ ચ ॥ ૫૪ ॥

૫૪. ભાવાર્થ—શનિ કન્યા રાશિના નવમાંશમાં પડેલો હોય ને બુધ જોતો હોય તો તે બાળક ક્રોધ પ્રકૃતિવાળું થાય છે, ને તેનું મરણ ૧૪ મા વર્ષે થાય છે.

સિંહાંશકસ્થિતે મન્દે રાહુણા ચ નિરીક્ષિતે ॥

શસ્ત્રપીડા ભવેત્તસ્ય ચાયુઃ પચ્ચદશાબ્દકમ્ ॥ ૫૫ ॥

૫૫. ભાવાર્થ—સિંહરાશિના નવમાંશમાં શનિ પડ્યો હોય અને તે શનિને રાહુની દૃષ્ટિ પૂર્ણ હોય તો તે જન્મ પામનાર બાળક ઠેાંઠ પણ શસ્ત્રથી ઈલા પામે અને તે ૧૫ વર્ષનું આયુષ્ય લોગવે છે.

કર્કાંશકસ્થિતે મન્દે કેતુદૃષ્ટિસમન્વિતે ॥

સર્પપીડા ભવેત્તસ્ય પોઢશાબ્દાન્મૃતિર્ભવેત્ ॥ ૫૬ ॥

૫૬. ભાવાર્થ—શનિ કર્કરાશિના નવમાંશમાં પડ્યો હોય અને કેતુ તેને જોતો હોય તે માણસ સર્પથી હરકત પામે અને ૧૬ મે વર્ષે મરણ પામે.

યમાંશકસ્થિતે મન્દે લગ્નનાથેન વીક્ષિતે ॥

રણશૂરો મહાભોગી મૃતઃ સપ્તદશાબ્દકે ॥ ૫૭ ॥

૫૭. ભાવાર્થ—જ્યારે મિથુન રાશિના નવમાંશમાં શનિ આવ્યો હોય ને લગ્નનો સ્વામી તેને જોતો હોય તો તે માણસ ઘણોજ લડવૈયો, શૂરવીર ને વેશવવાળો થાય છે, અને તેનું મરણ ૧૭ મા વર્ષે થાય છે.

પરસ્પરક્ષેત્રસમન્વિતો વા રન્ત્રેશલગ્નાધિપતી ન સૌમ્યો ॥

રિઃફારિભે વા ગુરુણા ત્રિયુક્તે ત્વષ્ટાદશાબ્દે નિધનં પ્રયાતિ ॥ ૫૮ ॥

૫૮. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી ને આડમાનો સ્વામી પરસ્પર (એક બીજાના) સ્થાનમાં રહ્યા હોય અને તે પાપગ્રહ હોય તો તે જન્મનાર બાળક ૧૮ વર્ષે યતાં મરણ પામે છે.

એજ પ્રમાણે લગ્નનો સ્વામી ને આઠમાનો સ્વામી પાપગ્રહ હોય, ને એક પીત્તના સ્થાનમાં રહ્યા હોય અને બારમા કે છઠ્ઠા સ્થાનમાં શુક્ર ન હોય તોપણ ઉપરનું પરિણામ થાય છે.

जीवांशकस्थिते मन्दे राहुणा च निरीक्षिते ॥

देहाधिपे शुभाष्टमे जातः सद्यो विनश्यति ॥ ૫૯ ॥

તદીશસ્તુઙ્ગમાગ્નેદાયુરેકોનવિંશતિઃ ॥

૫૯. ભાવાર્થ—શનિ શુક્રના નવમાંશમાં હોય, રાહુ તેને જોતો હોય ને લગ્નના સ્વામીને શુભ ગ્રહો જોતા ન હોય તો તે જન્મનાર બાળક તુરંતજ મરણ પામે છે.

પણ જો લગ્નનો સ્વામી ઉચ્ચનો હોય તો તે બાળકની ઉંમર ૧૯ વર્ષની થાય છે.

केन्द्रेषु पापेषु निशाकरेण सौम्यग्रहैरीक्षणवर्जितेषु ॥

पष्टाष्टमे वा यदि शीतरश्मौ जातः सुखी विंशतिवत्सरान्तम् ॥ ૬૦ ॥

૬૦. ભાવાર્થ—પાપ ગ્રહો કેન્દ્રમાં બેઠા હોય ને તેને ચંદ્ર કે શુભ ગ્રહો જોતા ન હોય, અથવા ચંદ્ર લગ્નથી છઠ્ઠા કે આઠમા સ્થાનમાં હોય તો તે બાળક ૨૦ મા વર્ષની આખર સુધી સુખથી જીવે છે.

जीवेन सहितः सूर्यो लग्नस्थः कीटराशिगः ॥

अष्टमाधिपतौ केन्द्रे द्वाविंशत्यब्दके मृतिः ॥ ૬૧ ॥

૬૧. ભાવાર્થ—રવિ શુક્રની સાથે લગ્નમાં બેઠા હોય ને તે લગ્ન વૃશ્ચિકરાશિનું હોય, લગ્નથી આઠમા સ્થાનનો સ્વામી કેન્દ્રમાં બેઠા હોય તો તે બાળક પોતાના ૨૨ વર્ષમાં મરણ પામે છે.

मन्दोदये शत्रुराशौ सौम्यैरापोहिमोपगैः ॥

पद्विंशत्यब्दके वा स्यात् सप्तविंशतिवत्सरे ॥ ૬૨ ॥

૬૨. ભાવાર્થ—શનિ લગ્નમાં, શત્રુની રાશિમાં બેઠા હોય, ને શુભ ગ્રહો આપોકલિમસ્થાન (૩-૬-૯-૧૨) માં હોય તો તે બાળક ૨૬ મા અથવા ૨૭ મા વર્ષમાં મરણ પામે છે.

રન્દ્રેશે જીવસંદૃષ્ટે પાપે પાપનિરીક્ષિતે ॥

રન્દ્રસ્યે જન્મપે મૃત્યુરષ્ટાવિંશતિવત્સરે ॥ ૬૩ ॥

૬૩. ભાવાર્થ—આઠમા સ્થાનનો સ્વામી પાપ ગ્રહ હોય અને તેને ગુરૂ જોતો હોય અને ચંદ્રમા જે સ્થાનમાં બેઠો હોય તેનો સ્વામી લગ્નથી આઠમે હોય ને તેને પાપ ગ્રહ જોતા હોય તો તે જન્મનાર માણસ પોતે ૨૮ વર્ષ થતાં મૃત્યુ પામે છે.

ચન્દ્રમન્દસઢાયસ્તુ સૂર્યશ્ચાષ્ટમસંસ્યિતઃ ॥

एकोनविंशकै वर्षे जातो यमपुरं व्रजेत् ॥ ६४ ॥

૬૪. ભાવાર્થ—રવિ લગ્નથી આઠમા સ્થાનમાં પડેલો હોય અને ચંદ્ર શનિના સાથે પડેલો હોય તો તે માણસ ૨૯ વર્ષ થતાં મરી જાય છે.

जन्मरन्ध्रपयोर्मध्ये निशानाथं व्यये गुरौ ॥

सप्तविंशतिवर्षे वा त्रिंशद्वयसि वा मृतिः ॥ ६५ ॥

૬૫. ભાવાર્થ—આઠમાના સ્વામીની તેમજ જન્મ લગ્નના સ્વામીની વચ્ચે ચંદ્રમા હોય અને ગુરૂ બારમે હોય તો તે માણસ ૨૭ અથવા ૩૦ મા વર્ષે મરણ પામે છે.

अष्टमाधिपतौ केन्द्रे लग्नेशे बलवर्जिते ॥

त्रिंशद्वर्षमितायुष्मान् द्वात्रिंशद्वत्સरे मृति ॥ ६६ ॥

૬૬. ભાવાર્થ—ઋષાદે આઠમા સ્થાનનો સ્વામી કેન્દ્રમાં પડેલો હોય, અને લગ્નનો સ્વામી બળ વગરનો હોય તો તે માણસ ૩૦ વર્ષથી વિશેષ જીવતો નથી, કદાચ તેનું મરણ ૩૨ મા વર્ષમાં થાય છે.

क्षीणे शशाङ्के यदि पापयुक्ते रन्ध्राधिपे केन्द्रगतेऽष्टमे वा ॥

पापान्विते हीनबले बिलग्रे द्वात्रिंशद्वन्दे निधनं प्रयाति ॥ ६७ ॥

૬૭. ભાવાર્થ—ક્ષીણ ચંદ્રમા પાપ ગ્રહ સાથે હોય અને લગ્નથી આઠમાનો સ્વામી કેન્દ્રમાં બેઠો હોય, અથવા આઠમા સ્થાનમાંજ બેઠો હોય ને તેની સાથે પાપ ગ્રહ હોય, ને લગ્ન બળવાન ન હોય, ને તેમાં પાપ ગ્રહ રહ્યો હોય, તો તે જન્મનાર મનુષ્ય ૩૨ મે વર્ષે મરણ પામે છે.

पष्टाष्टमव्यये पापे लग्नेशे दुर्बले सति ॥

अल्पायुरनपत्या वा शुभद्वयोर्गवर्जिते ॥ ६८ ॥

૬૮. ભાવાર્થ—પાપગ્રહ લગ્નથી ૬, ૮, ૧૨ માં સ્થાનમાં પડેલો હોય અને લગ્નનો સ્વામી નિર્ગળ હોય, ને તે શુભ ગ્રહની સાથે ન હોય અથવા શુભ ગ્રહો તેને જોતા ન હોય તો તે માણસ ટુંકી ઉમ્મર સુધી જીવે છે, અથવા છેકરાં વિનાનો થાય છે.

કૂરપપ્તચંશકે વાપિ રન્ત્રેષે માનુજેઽપિ વા ॥

પાપાન્વિતે પાપસ્વેત્રે ચાલ્પમાયુર્વિનિર્દિશેત્ ॥ ૬૯ ॥

૬૯. ભાવાર્થ—લગ્નથી આઠમા સ્થાનનો સ્વામી શનિ હોય, અને તે પાપ ગ્રહની સાથે બેઠો હોય, ને કૂર પપ્તચંશમાં રહ્યો હોય. અથવા આઠમા ભાવનો સ્વામી પાપ ગ્રહ હોય અને તે બીજા પાપ ગ્રહોની સાથે હોય ને કૂર પપ્તચંશમાં રહ્યો હોય તો તે માણસ ટુંકી ઉમ્મરનો છે. તેવું કહેવાને હરકત સમજવી નહિ.

વ્યયાથૌં પાપસંયુક્તૌં શુભદૃષ્ટિવિવર્જિતૌં ॥

કૂરપપ્તચંશસંયુક્તૌં ચાલ્પમાયુર્વિનિર્દિશેત્ ॥ ૭૦ ॥

૭૦. ભાવાર્થ—જ્યારે લગ્નથી બારમા ને બીજા સ્થાનમાં પડેલા પાપ ગ્રહો, કૂર પપ્તચંશમાં હોય, ને શુભ ગ્રહની દૃષ્ટિ રહીત હોય તો તે માણસ ટુંકી ઉમ્મરનો કહેવો.

દ્વાત્રિંશદ્વત્સરાન્તર્મૂતવાલરિષ્ટયોગારિષ્ટસ્વલ્પાયુર્બેદઃ સમાપ્તઃ ॥

૩૨ વર્ષની ઉમ્મર સુધીના બાળારિષ્ટ, ને યોગારિષ્ટ, અને ટુંકી આયુષ્યના થયેલા હોયો સમાપ્ત થાય છે.

॥ અધારિષ્ટમદ્ભઃ ॥

અત્યન્તસત્ત્વે યદિ લગ્નનાથે સૌમ્યાન્વિતે તાદૃશદૃષ્ટિયોગે ॥

કેન્દ્રસ્થિતે પાપદશા વિહીને સદ્ગામ્યયુગ્મ જીવતિ દીર્ઘમાયુઃ ॥ ૭૧ ॥

૭૧. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી ઘણાજ બળવાન હોય અને શુભ ગ્રહના સાથે રહ્યો હોય, અથવા શુભ ગ્રહો તેને જોતા હોય, અને કેન્દ્રમાં પડેલો હોય અને કોઈ પણ પાપ ગ્રહો તેને જોતા ન હોય, તો તે માણસ ઘણાજ લાગ્યશાળી હોય અને લાંબા વખત સુધી જીવે છે.

ચન્દ્રઃ સંપૂર્ણગાત્રસ્તુ સૌમ્યસેત્રાંશગોઽપિ વા ॥

સર્વારિષ્ટનિહન્તા સ્યાન્ વિશેષાચ્છ્રુભવીસિતઃ ॥ ૭૨ ॥

૭૨. ભાવાર્થ—પૂર્ણ ચંદ્રમા શુભ ગ્રહની રાશિમાં હોય, અથવા શુભ ગ્રહની રાશિમાં નવમાંશમાં હોય તો બધાં દુઃખોનો નાશ કરે છે. અને તેને શુભ ગ્રહો જોતા હોય તો સર્વ દુઃખો જલદીથી નાશ કરે છે.

जीवर्भार्गवसौम्यानामेकः केन्द्रगतो बली ॥

पापयुग्दष्टिहीनश्चेत् सद्यो रिष्टस्य भङ्गकृत् ॥ ७३ ॥

૭૩. ભાવાર્થ—ગુરુ, શુક્ર અથવા બુધમાંથી કોઈ એક બળવાન થઈ કેન્દ્રમાં પડેલો હોય અને તેને એક પણ પાપ ગ્રહ જોતો ન હોય અથવા સાથે ન હોય તો અરિષ્ટ તુરંતજ નાશ કરે છે.

स्वोचस्थः स्वगृहेऽथवापि सुहृदां वर्गे च सौम्यस्य वा

संपूर्णः शुभवीक्षितः शशधरो वर्गे स्वकीयेऽपि वा ॥

शत्रूणामवलोकनादिरहितः पापस्युक्तेक्षितः

रिष्टं हन्ति सुदुस्तरं दिनमणिः प्रालेयरશિં યથા ॥ ૭૪ ॥

૭૪. ભાવાર્થ—પૂર્ણ ચંદ્રમા ઉચ્ચનો હોય, અથવા સ્વગ્રહી, કે મિત્રની રાશિનો, અથવા શુભગ્રહની રાશિનો, અથવા પોતાના નવમાંશમાં હોય અને તેને શુભ ગ્રહો જોતા હોય પણ શત્રુ ગ્રહો, કે પાપ ગ્રહો, ન જોતા હોય કે લેગા ન હોય તો સૂર્ય જેમ જરૂરના ઢગલાનો નાશ કરે છે. તેમ ચંદ્રમા ગમે તેવા રિષ્ટનો નાશ કરે છે.

पक्षे सिते भवति जन्म यदि क्षपायां कृष्णेऽथवाहनि शुभाशुभदष्टमूर्तिः ॥

तं चन्द्रमा रिपुविनाशगतोपि नूनमापन्सु रक्षति पितेव शिशुं प्रजातम् ७५

૭૫. ભાવાર્થ—કોઈ માણુમનો જન્મ શુકલપક્ષની રાત્રીમાં થયો હોય, અથવા કૃષ્ણપક્ષના દિવસમાં થયો હોય, અને ચંદ્રમા લગ્નથી છઠ્ઠા કે આઠમા સ્થાને પડ્યો હોય ને વળી તે ચંદ્રને શુભ વા અશુભ ગ્રહો જોતા હોય તોપણ જેમ પિતા દુઃખ વળતે પોતાના બાળકનું પોપણ કરે છે, તેમજ તે ચંદ્રમા જન્મેલા બાળકની સલાહ લે છે.

केन्द्रोपगोऽतिबलवान् स्फुरदंशुमाली स्वर्लोकराजिसचिवः शमयेदवश्यम् ॥

एको बहूनि दुरितानि सुदुस्तराणि भक्षया प्रयुक्त इव शूलधरे प्रणामः ७६

૭૬. ભાવાર્થ—ગુરુ, કેન્દ્ર સ્થાનમાં હોય અને તે ઘણેજ બળવાન, ને

ઉદયનો હોય તો ગમે તેવાં અસદ્ય દુઃખોનો નાશ કરે છે. તે એવી રીતે કે, જેમ શંકરને લક્ષ્મીથી પ્રણામ કરવાથી સવળાં દુઃખ નાશ કરે છે, તેમ બાલુબું.

લગ્નેશો વલયુક્તચેત્ ત્રિકોણે વા ચતુષ્ટયે ॥

અરિષ્ટયોગજાતોઽપિ વાલો જીવતિ નિશ્ચયઃ ॥ ૭૭ ॥

૭૭. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી કેન્દ્રમાં કે ત્રિકોણમાં બળવાન થઈને બેઠેલા હોય અને બીજા અહો ગમે તેવાં દુઃખ ઉત્પન્ન કરે તેવા હોય, તોપણ તે વખતે જન્મેલા બાળકનું આયુષ્ય સુખરૂપ થાય છે.

યસ્ય જન્મનિ તુક્લસ્થાઃ સ્વક્ષેત્રસ્થાનમાશ્રિતાઃ ॥

ચિરાયુષં શિશુ જાતં કુર્વન્ત્યત્ર ન સંશયઃ ॥ ૭૮ ॥

૭૮. ભાવાર્થ—જે બાળકના જન્મ વખતે કેટલાક અહો, પોતાની ઉચ્ચ રાશિમાં હોય, અને કેટલાક સ્વરાશિમાં હોય તો તે જન્મેલા બાળકનું આયુષ્ય ઘણું લાંબું થાય છે. તેમાં કંઈ પણ સંશય નથી.

રાહુસ્ત્રિપટ્ટલાભે લગ્નાત્સૌમ્યૈર્નિરીક્ષિતઃ સઘઃ ॥

નાશયતિ સર્વદુરિતં મારુત ઇવ તૂલસઙ્ગતમ્ ॥ ૭૯ ॥

૭૯. ભાવાર્થ—લગ્નથી ત્રીજે, છઠ્ઠે, અથવા અગ્નીઆરમે રાહુ રહ્યો હોય અને શુભ અહો તેને જોતા હોય તો પવનના સપાટામાં આવેલો કપાસ જેમ જલદી ઉડી જાય છે, તેમ તેનાં દુઃખો જલદી નાશ પામે છે.

અજવૃપકર્કિવિલગ્ને રક્ષતિ રાહુર્નિરન્તરં વાલમ્ ॥

પૃથિવીપતિઃ પ્રસન્નઃ કૃતાપરાધં યથા પુરુષમ્ ॥ ૮૦ ॥

૮૦. ભાવાર્થ—મેષ, વૃષભ, અથવા કર્ક લગ્નમાં રાહુ રહ્યો હોય તો જેમ રાક્ષ અપરાધ કરેલા માણસને બચાવે તેમ તે બાળકનું રક્ષણ કરે છે.

નિશાકરઃ શોભનવર્ગયુક્તઃ શુભેક્ષિતઃ પૂરિતદીપ્તિજાલઃ ॥

જાતસ્ય નિઃશેષમરિષ્ટમાશુ નિહન્તિ યદ્દદ્ ગરલં ગરુત્માન ॥ ૮૧ ॥

૮૧. ભાવાર્થ—ચંદ્રમા, શુભ અહોની રાશિમાં બેઠો હોય અને અતિ બળવાન શુભ અહો તેને જોતા હોય તો જેમ ઝેરનો નાશ ગરૂડ કરે છે તેમજ તે બાળકનાં દુઃખરૂપી વિષ (ઝેર) નો નાશ કરે છે.

ચન્દ્રાધિષ્ઠિતરાશીશે લગ્નસ્યે શુભવીક્ષિતે ॥

મૃગુણા વીક્ષિતચન્દ્રે સ્વોચે રિષ્ટં દરેચ્છદા ॥ ૮૨ ॥

૮૨. લાવાર્થ—ચંદ્ર, જે રાશિમાં હોય તે રાશિનો સ્વામી લગ્નમાં રહ્યો હોય અને શુભ ગ્રહો તેને જોતા હોય તો બાળકના ઉપર જે દુઃખ પડવાનું હોય તેનો નાશ થાય છે. તેજ પ્રમાણે ચંદ્રમા, ઉચ્ચનો હોય અને શુક્ર તેને જોતો હોય તોપણ તે બાળકના દુઃખ (રીઝ)નો નાશ થાય છે.

લગ્નાધિપોઽતિવલવાનશુભૈરદૃષ્ટઃ

કેન્દ્રસ્થિતઃ શુભસ્વગૈરવલોક્યમાનઃ ॥

મૃત્યું વિહાય વિદધાતિ સર્વધર્માયુઃ

સાર્થે ગુર્ણૈર્વહુભિર્જિતરાજલક્ષ્મ્યા ॥ ૮૩

॥ इत्यरिष्टभङ्गः ॥

૮૩. લાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી ઘણાજ બગવાન હોય, પાપ ગ્રહો તેને જોતા ન હોય અને શુભ ગ્રહો તેને જોતા હોય અને તે લગ્નનો સ્વામી કેન્દ્રમાં રહ્યો હોય તો તે બાળકનું ભરણ થતું નથી. પણ તે બાળક ઘણા શુભોથી મેળવેલી રાજ્ય લક્ષ્મી સાથે લાંબું આયુષ્ય લોગવે છે.

એ પ્રમાણે અરિષ્ટભંગ યોગ જાણવા.

વલહીને વિલગ્રેશે જીવે કેન્દ્રત્રિકોણગે ॥

પટ્ટાષ્ટમવ્યયે પાપે મધ્યમાયુરુદાહતમ્ ॥ ૮૪ ॥

દ્વાત્રિંશદ્વત્સરાદુપરિ સપ્તતિર્પર્યન્તં મધ્યમાયુર્યોગઃ ॥

૮૪. લાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી નિર્ગળ હોય અને શુક્ર કેન્દ્ર (૧, ૪, ૭, ૧૦) અથવા ત્રિકોણ (૫, ૬) માં રહ્યો હોય, અને લગ્નથી છઠ્ઠે, આઠમે અથવા બારમે એક પાપ ગ્રહ બેઠો હોય તો તે માણસ મધ્યમાયુર્દાવાળો કહેવો. (૩૩ વર્ષથી ૭૦ વર્ષ સુધીનો મધ્યમાયુર્દા કહેવાય.)

ચતુષ્ટયે શુભૈર્યુક્તે લગ્રેશે શુભસંયુતે ॥

ગુરુણ દૃષ્ટિસંયોગે પૂર્ણમાયુર્વિનિર્દિશેત્ ॥ ૮૫ ॥

૮૫. લાવાર્થ—જ્યારે કેન્દ્રમાં (૧, ૪, ૭, ૧૦, શુભ ગ્રહો બેઠા હોય ને લગ્નનો સ્વામી શુભ ગ્રહની સાથે હોય અને શુક્ર તેઓને જોતો હોય તો તેને જોશી લોકોએ પૂર્ણઆયુષ્યવાળો કહેવો.

કેન્દ્રાન્વિતે વિલગ્રેશે ગુરુગ્રહસમન્વિતે ॥

સામ્યાં નિરીક્ષિતે વાપિ પૂર્ણમાયુર્વિનિર્દિશેત્ ॥ ૮૬ ॥

૮૬. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી કેન્દ્રમાં હોય અને તેની સાથે ગુરુ, શુક્ર, હોય અથવા તેને બેતા હોય ત્યારે તે પણ સંપૂર્ણાયુધવાળો બાળુવો.

उच्चान्वितैस्त्रिभिः खेटैः लग्ने रन्ध्रेशसंयुते ॥

રન્ધ્રે પાપચિહીને ચ દીર્ઘમાયુર્વિનિર્દિશેત્ ॥ ૮૭ ॥

૮૭. ભાવાર્થ—ત્રણ ગ્રહો ઉચ્ચ રાશિના હોય અને લગ્નમાં આઠમાનો સ્વામી હોય અને આઠમું સ્થાન પાપ ગ્રહ વિનાનું હોય તોપણ તે દીર્ઘાયુધવાળો બાળુવો.

રન્ધ્રસ્થિતૈસ્ત્રિભિઃ खेटैः स्वोच्चमित्रस्ववर्गैः ॥

લગ્નેશે વલસંયુક્તે દીર્ઘમાયુર્વિનિર્દિશેત્ ॥ ૮૮ ॥

૮૮. ભાવાર્થ—જ્યારે આઠમા સ્થાનમાં ત્રણ ગ્રહો ને તે ત્રણ ગ્રહોમાંથી પ્રથમ પોતાના ઉચ્ચનો, બીજો મીત્રની રાશિનો, ને ત્રીજો પોતાની રાશિનો હોય, આ પ્રમાણે અનુક્રમે હોય અને લગ્નેશ બળવાન હોય ત્યારે લાંબુ આયુર્હો ભોગવે.

स्वोच्चस्थितेन केनापि खेचरेण समान्वितः ॥

શનિર્વા રન્ધ્રનાથો વા દીર્ઘમાયુર્વિનિર્દિશેત્ ॥ ૮૯ ॥

૮૯. ભાવાર્થ—શનિ અથવા તો અષ્ટમેશ ઉચ્ચ રાશિના ગ્રહ સાથે બેઠો હોય તો તે સંપૂર્ણ દીર્ઘાયુધ ભોગવે છે.

त्रिपटायगताः पापाः शुभाः केन्द्रत्रिकोणगाः ॥

લગ્નેશો વલસંયુક્તઃ પૂર્ણમાયુર્વિનિર્દિશેત્ ॥ ૯૦ ॥

૯૦. ભાવાર્થ—પાપ ગ્રહો, લગ્નથી ત્રીજે, છઠ્ઠે, ને અગીયારમે હોય અને શુભ ગ્રહો કેન્દ્રમાં અથવા ત્રિકોણમાં હોય તેમજ લગ્નનો સ્વામી બળવાન હોય ત્યારે પણ પૂર્ણાયુધ બાળુવું.

पट्सप्तरन्ध्रभावेषु शुभेषु सहितेषु च ॥

ત્રિપટાયગેષુ પાપેષુ દીર્ઘમાયુર્વિનિર્દિશેત્ ॥ ૯૧ ॥

૯૧. ભાવાર્થ—શુભ ગ્રહો લગ્નથી ૬, ૭, ૮, મા ભાવમાં હોય અને પાપ ગ્રહો ત્રીજે, છઠ્ઠે અને અગીયારમે હોય તોપણ તે સંપૂર્ણ આયુર્હોવાળો થાય છે.

રિઃફશત્રુગતાઃ પાપા લગ્નેશો યદિ કેન્દ્રગઃ ॥

રન્દ્રસ્થાનગતાઃ પાપાઃ કર્મેશઃ સ્વોચરાશિગઃ ॥

યોગદ્વયેઽપિ દીર્ઘાયુરુપૈતિ વહુસંમતમ્ ॥ ૯૨ ॥

૯૨. ભાવાર્થ—પાપ ગ્રહો લગ્નથી આરંભે અથવા છૂટે હોય, અને લગ્નનો સ્વામી કેન્દ્ર (૧, ૪, ૭, ૧૦) માં હોય તો દીર્ઘાયુધ્ય ભાણવો.

અને પાપ ગ્રહો આઠમે હોય અને દશમાનો સ્વામી ઉચ્ચ રાશિનો હોય તો જન્મેલા માણસો લાંબી આયુધ્યવાળા હોય છે, એમ જ્યોતિ-વિદોનું કહેવું છે.

રન્દ્રેશસ્થગૃહાધીશો યસ્મિન્ રાશૌ વ્યવસ્થિતઃ ॥

તદીશો લગ્નનાથશ્ચ કેન્દ્રગો યદિ તાદૃશમ્ ॥ ૯૩ ॥

૯૩. ભાવાર્થ—આઠમાનો સ્વામી જે રાશિમાં હોય, તે રાશિનો સ્વામી જે રાશિમાં હોય, તે રાશિનો સ્વામી અને લગ્નનો સ્વામી કેન્દ્રમાં બેઠા હોય, તોપણ લાંબુ આયુધ્ય લોગવે છે.

દ્વિસ્વભાવં ગતે લગ્ને તદીશે કેન્દ્રગેઽપિ વા ॥

સ્વોચમૂલત્રિકોણે વા ચિરં જીવતિ ભાગ્યવાન્ ॥ ૯૪ ॥

૯૪. ભાવાર્થ—દ્વિસ્વભાવ (એટલે ૩, ૬, ૯, ૧૨ મી) રાશિનું લગ્ન હોય ને તેનો સ્વામી કેન્દ્રમાં હોય, અથવા પોતાના ઉચ્ચમાં કે મૂળ ત્રિકોણમાં હોય તો તે લાંબી જીવતી લોગવે, અને તે ભાગ્યવાન થાય છે.

દ્વિસ્વભાવં ગતે લગ્ને લગ્નેશાત્ કેન્દ્રગો યદિ ॥

દ્વૌ પાર્ષ્ણ્યં યસ્ય જનને તસ્યાયુર્દીર્ઘમાદિશેત્ ॥ ૯૫ ॥

૯૫. ભાવાર્થ—દ્વિસ્વભાવરાશિનું લગ્ન હોય, અને જે પાપ ગ્રહો લગ્નના સ્વામીથી કેન્દ્રમાં હોય તે વળતે જન્મ થાય તો તે દીર્ઘાયુધી થાય છે.

ચરાંશકસ્યા રવિમન્દર્ભોમાઃ સ્વિરાંશકસ્યાં ગુરુદાનવેજ્યૌ ॥

શેપાથ યુગ્માંશગતા યદિ સ્યાત્ તદા સમુદ્ઘૂતનરઃ જતાયુઃ ॥ ૯૬ ॥

૯૬. ભાવાર્થ—જ્યારે રવિ, રાહુ અને મંગળ ચરારાશિ (૧, ૪, ૭, ૧૦) ના નવમાંશમાં હોય અને શુક્ર તથા શુક્ર રિથર રાશિ (૨, ૫, ૮, ૧૧) ના નવમાંશમાં હોય અને બાકીના ગ્રહો દ્વિસ્વભાવ રાશી (૩, ૬, ૯, ૧૨) ના નવમાંશમાં હોય તો તે માણસ ૧૦૦ વર્ષ જીવે છે.

સપ્તતુપરિશિતાન્તં પૂર્ણમાયુર્યોગઃ ॥

પૂર્ણાધુધ્ય ૭૦ વર્ષ યછીધી-૧૦૦ વર્ષ સુધીનાને કહે છે.

મન્દાંશકસ્યા રવિજીવમૌમા ધર્મસ્થિતાસ્તન્નવભાગસંસ્યાઃ ॥

વલાન્વિનો લગ્નગતો હિમાંશુર્ધુગાન્તમાયુઃ શ્રિયમાદધાતિ ॥ ૯૭ ॥

૯૭. ભાવાર્થ—સૂર્ય, શુક્ર અને મંગળ લગ્નથી નવમે હોય, અને નવમાંશમાં મકર અથવા કુંભ રાશિના યદને નવમે બેઠા હોય ને એ ત્રણ ગ્રહો વર્ગોત્તમી થયા હોય અને ચંદ્ર બળવાન યદને લગ્નમાં બેઠો હોય તો તે માણસ પૈસાથી સુખ લોગવી યુગના અંત સુધી જીવે છે.

एकांशभागौ गुरुसूर्यपुत्रौ धर्मस्थितौ वा यदि कर्मसंस्थौ ॥

अकोदये सौम्यनिरीक्ष्यमाणौ मुनिर्भवेदन्नभवधिरायुः ॥ ૯૮ ॥

૯૮. ભાવાર્થ—શનિ અને શુક્ર લગ્નથી નવમે અથવા દસમે હોય અને એકજ નવમાંશમાં બેઠા હોય અને તે બેઠેને શુભ ગ્રહો જોતા હોય અને રવિ લગ્નમાં હોય તો એ યોગમાં જન્મેલો માણસ મુનિ થાય અને ધણીજ લાંબા આયુષ્યવાળો થાય.

गुरुशशिसहिते कुलीरलग्ने शशितनये भृगुजे च केन्द्रपाते ॥

भवरिपुसहजोपगैश्च शैपरमितमहापुरनुक्रमादिना स्वात् ॥ ૯૯ ॥

૯૯. ભાવાર્થ—કર્ક રાશિના લગ્નમાં શુક્ર અને ચંદ્રમા હોય, અને શુક્ર તથા બુધ કેન્દ્રમાં બેઠા હોય અને બાકીના ગ્રહો લગ્નથી અગ્રીયારમાં, છઠ્ઠા, અથવા ત્રીજા ભાવમાં હોય તો તે માણસ અમિતાયુષ્યવાળો થાય છે. (એટલે મેદામાં મેટી લાંબી જીંદગી લોગવે છે) કે જે આયુર્દાનો અતુલ્ય નથી.

त्रिकोणे पापनिर्मुक्ते केन्द्रे सौम्यविवर्जिते ॥

रन्ध्रे पापविहीने च जातस्त्वमरसंनिभः ॥ ૧૦૦ ॥

૧૦૦. ભાવાર્થ—લગ્નથી ત્રિકોણમાં (૫-૬) યાપ ગ્રહો ન હોય અને કેન્દ્રમાં શુભ ગ્રહો ન હોય અને આઠમે યજ્ઞ યાપ ગ્રહો ન હોય, તો તે માણસ દેવના જેવી કાંતીવાળો અમર થાય છે.

श्रृण्वादिभौमपर्यन्तं लग्नादेः स्वेचराः स्थिताः ॥

वैशेषिकांशसंयुक्ता जातस्त्वमरसन्निभः ॥ ૧૦૧ ॥

૧૦૧. ભાવાર્થ—લગ્નથી ગ્રહોને ગણતાં તેઓ એવી રીતે આવેલા હોય કે શનિ પહેલાં અને મંગળ સાથી છેલ્લો હોય અને તેઓ વૈશેષિકાંશ (જુઓ જાતકપારિજાત અધ્યાય ૧ લો શ્લોક ૪૪-૪૭) માં બેઠેલા હોય, તો તે માણસ અમર થાય એમ સમજવું.

મેપાન્ત્યલગ્ને સગુરૌ ભૃગૌ વા નિશાકરે ગોઘૃહમધ્યમાંશે ॥

સિંહાસનાંશે યદિ વા ઘરાજે જાતસ્ત્વસંખ્યાતમુપૈતિ મન્તૈઃ. ૧૦૨.

૧૦૨. ભાવાર્થ—શુક્ર અને શુક્ર મીન રાશિમાં હોય, અથવા ચંદ્રમા વૃષભ રાશિના મધ્ય નવમાંશમાં બેઠો હોય, અથવા મંગળ સિંહાસનાંશમાં હોય, અને જન્મ થાય તો તે માણસ મંત્રારાધન વડે કરીને અસંખ્ય વર્ષ જીવે છે.

દેવલોકાંશકે મન્દે ભૌમે પારાવતાંશકે ॥

સિંહાસને ગુરૌ લગ્ને જાતો મુનિસમો ભવેત્ ॥ ૧૦૩ ॥

૧૦૩. ભાવાર્થ—શનિ દેવ લોકાંશમાં હોય, અને મંગળ પારાવતાંશમાં હોય, અને શુક્ર લગ્નમાં સિંહાસનાંશનો હોય ત્યારે મુનિ સરખો જન્મે છે.

ગોપુરાંશે ગુરૌ કેન્દ્રે શુક્રે પારાવતાંશકે ॥

ત્રિકોણે કર્કટે લગ્ને યુગાન્તં સ તુ જીવતિ ॥ ૧૦૪ ॥

૧૦૪. ભાવાર્થ—જ્યારે શુક્ર કેન્દ્રમાં ગોપુરાંશનો હોય, અને શુક્ર પારાવતાંશનો થઈને કર્ક લગ્ન અથવા ત્રિકોણમાં હોય, ત્યારે તે જન્મનાર માણસ યુગના અંત સુધી જીવે છે.

ચાપાંશે કર્કટે લગ્ને તસ્મિન્દેવેન્દ્રપૂજિતે ॥

ત્રિચતુર્ભિર્ગ્રહૈઃ કેન્દ્રે જાતો વ્રહ્મપદં વ્રજેત્ ॥ ૧૦૫ ॥

૧૦૫. ભાવાર્થ—જ્યારે લગ્ન કર્ક રાશિનું હોય, અને તેનો નવમાંશ ધનનો હોય ને શુક્ર તેમાં બેઠો હોય અને જ્યારે ત્રણ અથવા ચાર ગ્રહો કેન્દ્રમાં હોય ત્યારે જન્મેલો માણસ બ્રહ્મપદને પામે છે.

લગ્ને સેજ્યે ભૃગૌ કામે કન્યાયામુહુનાયકે ॥

ચાપે મેપાંશકે લગ્ને જાતો યાતિ પરં પદમ્ ॥ ૧૦૬ ॥

૧૦૬. ભાવાર્થ—લગ્ન ધન રાશિનું હોય અને શુક્ર તેમાં બેઠો હોય

અને લક્ષ્મીનો નવમાંશ મેષનો હોય, ને શુક્ર સાતમા સ્થાનમાં અને ચંદ્રમા કન્યા રાશીમાં હોય તેવા સમયમાં જન્મનાર પરમપદને પામે છે.

બાલારિષ્ટં યોગસંજાતમલ્યં તેષાં મહ્ના મધ્યમં દીર્ઘમાયુઃ ॥

દિવ્યં યોગાભ્યાસમન્ત્રાક્રિયાદૈરાયુઃ સર્વતાનિ સંકીર્તિતાનિ ॥૧૦૭॥

૧૦૭. ભાવાર્થ—બાલારિષ્ટ (નાનપણનાં દુઃખો) યોગથી જલદી થતાં મરણ, તેનો ભંગ, અને મધ્યમાયુધ્ય, તથા દીર્ઘાયુધ્ય, દિવ્ય યોગાભ્યાસ, મંત્રક્રિયા, આયુર્દા વિગેરે સાત આયુર્દા આ અધ્યાયમાં જણાવેલા છે.

इति श्रीनवग्रहकृपया वैद्यनाथविरचिते जातकपारिजाते

बालारिष्टाध्यायश्चतुर्थः ॥

એ પ્રમાણે શ્રી નવ ગ્રહોની કૃપાથી વૈદ્યનાથનો રચેલો જાતક પારિ-
જાતનો બાલારિષ્ટાધ્યાય ૪ થો સંપૂર્ણ.

खेदाप्रान्त समागते कपडवजारव्येपुरवासिना

श्रीसोमेश्वर बाढवेन च मयाज्योतिर्विदा भावतः ॥

बालान्वोषयितुं सुखंवर वडाद्रा ज्ञातिना पूर्णको

जातोजातक पारिजात विवृतोऽध्योऽब्धिकोगुर्जरः ॥१॥

૧. ભાવાર્થ—ખેડા જીલ્લાના કપડવંજ ગામમાં રહેનાર, વડાકરા જ્ઞાતિના પ્રાદ્યક્ષ, જોશી, સોમેશ્વર, બાળકોને સહેલાઈથી સમજવા માટે, જાતક પારિજાત નામના ગ્રંથનો ગુજરાતી ભાષામાં, ઉમંગથી ચોથો અધ્યાય સંપૂર્ણ કર્યો.

ग्रंथ मणवानुं ठेकापुं-

ભાષાન્તર કર્તા,—જોશી સોમેશ્વર દ્વારકાદાસ.

ઠેઃ—મોટા રામજીમંદિર રાવળપોળ.

જલ્દે ખેડા—સુ. કપડવંજ.

હાલ સુકામ સુંબઈ—ઠે. ઠાકોરદ્વાર-ભાઈ જીવણની ગલીમાં.

ધર નંબર ૪-ત્રીજો માળે.

જાતક પારિજાત.

અધ્યાય ૫ મો.

આયુર્દયાધ્યાયઃ

નિસર્ગપૈન્ડ્યાંશકરશ્ચિચક્રનમ્નદાયાદ્યકર્વગજાનિ ॥

પરાશરાયૈઃ કથિતાનિ યાનિ સંગૃહ્ય તાનિ ક્રમશઃ પ્રવચ્મિ ॥ ૧ ॥

ભાવાર્થ—૧ નિસર્ગજ, ૨ પૈવડજ, ૩ અંશજ, ૪ ર-
શિમજ, ૫ ચક્રજ, ૬ નક્ષત્રજ, ૭ દાયજ, અને ૮ અ-
દ્યકર્વગથી ઉત્પન્ન થએલા આવરદા, પરાશરને આદિ
લઘને બીજા આચાર્યોએ કહેલા છે, તેને ગ્રહણ કરીને,
અનુક્રમે તે આવરદાને હું કહું છું.

નરવાઃ શશી દ્વૌ નવકં ધૃતિશ્ચ કૃતિઃ સ્વવાણા રવિપૂર્વકાણામ્ ॥

ઈમા નિરુક્તાઃ ક્રમશો ગ્રહાણાં નૈસર્ગિકે દ્વાયુપિ વર્ષસંખ્યાઃ ॥૨॥

૨. ભાવાર્થ—સૂર્યાદિ ગ્રહોના અનુક્રમે ૨૦, ૧, ૨, ૬, ૧૮, ૨૦, ૫૦ આ
વર્ષોની સંખ્યા નિસર્ગ આવરદામાં કહી છે.

નવેન્દવો વાણયમાઃ શરક્ષમા દિવાકરાઃ પશ્ચમુવઃ કુપક્ષાઃ ॥

નરવાથ માસ્વત્તમુસ્વગ્રહાણાં પિન્ડાયુપોઽદા નિજતુંગાણામ્ ॥૩॥

૩. ભાવાર્થ—સૂર્યને આદિ લઘને ગ્રહોના અનુક્રમે ૧૬, ૨૫, ૧૫, ૧૨,
૧૫, ૨૧, ૨૦ પોતાના ઉચ્ચને પામેલાના પિન્ડાયુર્દાના વર્ષોની સંખ્યા છે.

નિજોચ્ચશુદ્ધઃ સ્વચરો વિશોધ્યો મમ્પન્ડલાત્ પદ્મભવનોનકથેત્ ॥

યથાસ્થિતઃ પદ્મભવનાધિકથેત્ લિસીકૃતઃ સદ્ગુણિતો નિજાવ્દઃ ॥૪॥

ખરાખર કહે છે. વક્રગતિ વિનાં બીજાં ગ્રહો શનુની રાશિના હોય, તો આવેલા આવરદામાંથી તૃતીયાંશ કે બાદ કરવો. (એટલે આવરદાને ત્રણથી ભાગી જે લબ્ધ આવે તે આવરદામાંથી બાદ કરવું.) ને શુક તથા શનિ વિના બીજાં જે ગ્રહો અસ્તના હોય તેઓના આવરદાનો અર્ધ કરવો. તેજ આવરદા થાય છે.

भूम्याः पुत्रं वर्जयित्वाऽरिभस्या हन्युः स्वस्वादायुपस्ते त्रिभागम् ॥

अस्तं याताः सर्व एवार्द्धहानिं कुर्युर्हित्वा दैत्यपूज्यार्कपुत्रो ॥ ८ ॥

૮. ભાવાર્થ—મંગળ વિનાના બીજાં ગ્રહો શનુની રાશિના હોય તો પોતાના આવરદામાંથી કે ભાગ બાદ કરવો, ને શુક તથા શનિ સવાયના બીજાં ગ્રહો અસ્તના હોય, તો પોતાના આવરદામાંથી અર્ધજ બાદ કરવો. તે આવરદા થાય છે.

व्ययादिहरणम्.

પારમા ભાવથી સાતમા ભાવ સુધીમાં રહેલા ગ્રહની હાનિ.

सर्वार्द्धत्रिचरणपञ्चपष्ठभागाः क्षीयन्ते व्ययभवनादसत्सु वामम् ॥

सत्स्वर्द्धहसति तथैकराशिगानामेकोऽंશं हरति वली तथाह सत्यः ॥ ૯ ॥

૯. ભાવાર્થ—જ્યારે પાપ ગ્રહો પારમા ભાવથી અવળા એટલે (૧૨, ૧૧, ૧૦, ૯, ૮, ૭) એ ભાવે રહ્યા હોય તો તેના આવરદામાંથી અનુક્રમે આઠો કે, અરધો કે, એક તૃતીયાંશ કે, એક ચતુર્થાંશ કે, એક પંચમાંશ કે, ને એ ષષ્ઠ્યાંશ કે. એ પ્રમાણે પોતપોતાના આવરદામાંથી કહેલા ભાગ બાદ કરવા ને જો તે ભાવે શુભ ગ્રહો રહ્યા હોય તો દરેક પાપ ગ્રહ પ્રમાણે ભાગ કરી તેનું અર્ધ જે આવે તેજ બાદ કરવું, ને જો એક રાશિમાં ઘણા ગ્રહો હોય તો તેમાંથી જે ગ્રહ બળવાન હોય તેનાજ આવરદામાંથી બાદ કરવો. એનું સત્યાચાર્યે કહ્યું છે.

*શ્રોકમાં લખેલા વક્ર શબ્દનો અર્થ જે રીતે થાય છે. પ્રથમ વક્રગતિવાળા ગ્રહને ત્યાગ કરીને જે કહેલું છે, તે કેટલાક, માને છે; પરંતુ બાદરાયણ જેવા મુનિ કે જેના ઉપરથી વૈદ્યનાથ દિક્ષીત જેવા આચાર્યના કહેવાથી ખાસ ટેકા મળે છે માટે ઘટ્ટગં એનો અર્થ ઘણાજ આચાર્યોએ મંગળજ લીધો છે, ને તેજ ખરાખર લેવો એવો અમારો પણ મત છે.

एकक्षोपगतानां यो भवति वलाधिको विशेषेण ॥

क्षपयति तथोक्तमंशं स एव नान्योऽपि तत्रस्थः ॥१०॥

૧૦. ભાવાર્થ—જે એક રાશિને વિષે ઘણા ગ્રહો રહેલા હોય, તે તેમાં જે સૌથી વધારે બળવાન હોય, તેજ ગ્રહના આવરદામાંથી પોતાનો અંશ (ભાગ) આવે તે બાદ કરવો, ને તેને વિષે બીજા જે ગ્રહો છે તેના આવરદાને કંઈ પણ કરવું નહિ.

क्रूरोदयहरणम्.

લગ્નને વિષે પાપ ગ્રહની હાનિ.

साद्धोदितोदितनवांशहतात्समस्ता-

द्भागोऽयुक्तशतसंख्यमुपैति नाशम् ॥

ક્રૂરે વિલગ્નસહિતે વિધિના ત્વનેન

સૌમ્યેક્ષિતે દલમતઃ પ્રલયં પ્રયાતિ ॥૧૧॥

૧૧. ભાવાર્થ—લગ્નના જેટલા ઉદિત નવમાંશ હોય, (એટલે લગ્નના અંશાદિ જેટલા હોય તેમાંથી નવમાંશના ૩ અંશ ને ૨૦ કળાના જેટલા ભાગ ભાય તેટલા બાદ કરવાં. ને જે શેષ રહે તેની કળાઓ કરીને ૨૦૦ થી ભાગ લેતાં જે અંશાદિ ફળ આવે તેને નવમાંશના ૩ અંશ ને ૨૦ કળાના જેટલા ભાગ ગણેલા છે તેટલામાં જિએરવાં તે તે સાદ્દોદિત ઉદિત નવમાંશ થાય છે.) તેનાથી દરેક ગ્રહના વર્ષાદિક આવરદાને શુભવા. તેને ૧૦૮ થી ભાગતાં જે ફળ વર્ષાદિ આવે, તે પોતપોતાના આવરદામાંથી બાદ કરવું, જે લગ્નમાં પાપગ્રહ હોય તે આ વિધિ કરવો. ને તે પાપગ્રહને શુભ ગ્રહ જેતા હોય તે આવેલા ફળનું અર્ધ કરીને આવરદામાંથી બાદ કરવું.

लिप्तीभूतैर्लग्नभागैर्विहत्यादायुर्दायं खेचराणां पृथक्स्थम् ॥

व्योमाकाशत्विन्दुपञ्चभजेत्तत् स्वायुर्दायाच्छोध्यमन्दादिलब्धम् ॥૧૨॥

૧૨. ભાવાર્થ—બધા ગ્રહોના આવરદાને શુદ્ધ ભુજા માંથી લગ્નના અંશોની કળાઓ કરી તે વડે શુભવા. તે શુભાકારને ૨૧૬૦૦ થી ભાગવા. જે વર્ષાદિ લબ્ધ દરેક ગ્રહોના આવે તે પોતપોતાના ગ્રહના આવરદામાંથી બાદ કરવા.

एतत् क्रूरे लग्ने सौम्यदृष्टे तस्मिन् पापे तत्फलार्द्धे विशोध्यम् ॥

एतद्वाये नांशसंज्ञे विधेयं पिण्डायुर्वत् कर्म नैसर्गिके च ॥१३॥

૧૩. ભાવાર્થ—જ્યારે લગ્નમાં કોઈ પાપ ગ્રહ હોય ત્યારે ઉપર બતાવ્યા પ્રમાણે કરવું, પણ જો લગ્નમાં રહેલા પાપ ગ્રહને શુભ ગ્રહો જોતા હોય તો ઉપર બતાવેલી રીત પ્રમાણે વર્ષાદિ જે લગ્ન આબ્યાં છે તેનું અર્ધ કરીને પછી પોતપોતાના આવરદામાંથી બાદ કરવું. આ હાનિ અંશાયુદ્ધાને વિષે કરવી નહીં, પણ પિણ્ડાયુ ને નિસર્ગ આવરદાને માટે છે.

लग्नायुःसाधनम्.

લગ્નનો આવરદા સાધવાની રીત.

आयुस्तथैतेषु बलाच्चलग्ने विहाय राशीन् कृतलिप्तिकेऽत्र ॥

भक्ते दिशत्या फलमन्दपूर्वं यत्स्यादिलग्नयुपि तच्च योज्यम् ॥१४॥

૧૪. ભાવાર્થ—પિણ્ડાયુ, નિસર્ગાયુ ને છૂવ શર્મા, આવરદાને વિષે લગ્નનો આવરદા અંશાયુ પ્રમાણે કરવો, પણ જ્યારે લગ્ન બળવાન હોય, તો રાશિને છોડી દઈ અંશાદિકની કળાઓ કરવી પછી તેને ૨૦૦ થી ભાગ લેતાં જે વર્ષાદિક કળા આવે તે પ્રથમ કરેલા લગ્નના આવરદામાં ઉમેરવું. તે પિણ્ડાદિ ત્રણ આવરદાને વિષે લગ્નનો આવરદા થાય છે.

लग्नराशिसमाश्वाब्दास्तन्मासाद्यनुपाततः ॥

लग्नयुर्दायमिच्छन्ति होराशास्त्रविशारदाः ॥ १५ ॥

૧૫. ભાવાર્થ—જ્યોતિષ શાસ્ત્રના બાણનારા પંડિતો લગ્નની રાશિના જે અંકો છે, તેટલાજ વર્ષનું લગ્નાયુષ બનેલું છે. ને લગ્નના અંશો છે, તેનાથી ત્રિરાશિ થકી માસાદિક જણાય છે. એ પ્રમાણે લગ્નનો આવરદા બનેલો છે.

पङ्क्तिहरणम्.

છ પ્રકારની હાનિ.

क्रूरोदयास्तरिपुनीचखगोपणानां

*** रिःफायमाननवरन्त्रकलत्रगानाम् ॥**

कृत्वाऽऽस्थया हरणपट्कमिनादिकानां

लग्नयुषा सह युते यदि तुल्यमायुः ॥ १६ ॥

૧૬. ભાવાર્થ—સૂર્યને આદિ લઘ્વ બધા ગ્રહોની છ પ્રકારની હાનિ જોટલે કે લગ્નમાં પાપ ગ્રહ હોય તેની, અસ્તની, શત્રુની રાશિમાં રહેવાથી, નીચનો થવાથી, બીજા ગ્રહની સાથે રહેવાથી, અને લગ્નથી બારમે, અગ્નીયારમે, દશમે, નવમે, આઠમે ને સાતમે સ્થાને ગ્રહ રહેવાથી, જે જે હાનીયો કહેલી છે, તે તે હાનિ કરીને પછી તે ગ્રહોનો આયુર્દા લગ્નના સ્પષ્ટ આવરણમાં ઉમેરીયે તો બાધાનો એકંદર આવરણ આવશે.

અંશકાયુઃ.

અંશાયુર્દાય.

સ્વમતેન કિલાહ જીવિશર્મા ગૃહદાયં પરમાયુષઃ સ્વરાંશમ્ ॥ ૧૬ ॥

ગ્રહમુક્તનવાંશરાશિતુલ્યં વહુસામ્યં સમુપૈતિ સત્યવાક્યમ્ ॥ ૧૭ ॥

૧૭. ભાવાર્થ—જીવિશર્મા આચાર્ય પોતાના મત પ્રમાણે કહે છે કે, પરમ આવરણનો સાતમો ભાગ ગ્રહનો આવરણ છે. ને સત્યાચાર્યના મત પ્રમાણે રાશિના અંશે કરી તેમાં અંશ ઉમેરવા. ને તે જોટલા નવમાંશમાં હોય તેટલાં વર્ષ, ને ત્રિરાશીથી માસાદિક, એ પ્રમાણે હરેક ગ્રહનો આવરણ આવે છે, ને તે મતને ઘણા આચાર્યો માન્ય કરે છે.

સત્યોક્તે ગ્રહમિદં લિપ્તીકૃત્ય શતદ્રવેનામ્ ॥

મળ્દલમાગવિશુદ્ધેઽન્દાઃ સ્યુઃ શેપાત્તુ માસાયાઃ ॥ ૧૮ ॥

૧૮. ભાવાર્થ—સત્યાચાર્યના મત પ્રમાણે જે ગ્રહનો આવરણ કરવે છે તે ગ્રહની કળાઓ કરવી. તેને ૨૦૦ થી ભાગવા. લગ્ન ૧૨ થી વધારે હોય તો ફરીથી તેને ૧૨ થી ભાગવાથી લગ્ન વર્ષ, ને શેષ રહે તે માસાદિક બધું.

સ્વનુદ્ભવક્રોપગતૈત્તિસદ્ગુણં દિરુત્તમસ્વાંશકમત્રિભાગેઃ ॥

इयान्विशेषस्तु भदन्तभाषितः समानमन्यत्प्रयमेप्सुदीरितम् ॥ ૧૯ ॥

૧૯. ભાવાર્થ—જે ગ્રહ ઉચ્ચનો કે વડ મતિનો હોય તો તેના આવેલા આવરણને ત્રણથી ગુણવાને વર્ગોત્તમી હોય, સ્વમ્મુદી હોય, નવમાંશમાં સ્વમ્મુદી હોય, કે દ્રેષ્યાણમાં સ્વમ્મુદી હોય, તો તેના આવેલા આવરણને પ્રમણે કરવો, એવી રીતે સત્યાચાર્યે કહ્યું છે. ને બાકીનું બીજું ઉપર કહેવા પ્રમાણે છે.

કિંત્વત્ર.ભાંશમતિમં દદાતિ વીર્યાન્વિતા રાશિસમં ચ હોરા ॥

ક્રૂરોદયે યોઽપચયઃ સ નાત્ર કાર્યં ચ નાબ્દૈઃ પ્રથમોપદિષ્ટૈઃ ॥૨૦॥

૨૦. ભાવાર્થ—લગ્નનો આવરદા પણ પોતાના નવભાંશ પ્રમાણે જ થાય છે. પણ જો લગ્ન બળવાન હોય તો રાશિની તુલ્ય વર્ષને અંશાદિક પ્રમાણે માસાદિક આપે છે. લગ્નમાં પાપ ગ્રહ હોય તો પણ સત્યાચાર્યના મતમાં તેની હાનિ થતી નથી. પહેલાં કહેલાં પાંડને નિસર્ગાચુદ્ધનાં વર્ષો ઉપરથી આ આવરદા કરવો નહીં.

સત્યોપદેશો વરમત્ર કિન્તુ કુર્વન્ત્યયોગ્યં વહુવર્ગણામિઃ ॥

આચાર્યકન્ત્વત્ર વહુમ્નતાયામેકં તુ યદ્ધૂરિ તદેવ કાર્યમ્ ॥૨૧॥

૨૧. ભાવાર્થ—સત્યાચાર્યના મત પ્રમાણે આવરદા કરવો તે શ્રેષ્ઠ છે. પણ કેટલાક આચાર્યો વારંવાર શુભાકાર કરાવે છે. પરંતુ જ્યાં વારંવાર શુભવાતું આવે ત્યાં એકજ વખત વધારે શુભકથી શુભવું. જેમકે ગ્રહ ઉચ્ચનો, કે વક્રનો, ને સ્વગ્રહી છે. તો તેને એકજ વખતે ત્રણથી શુભવા. તે ઉત્તમ પક્ષ છે. ખીજે હાખસો જેમકે એકજ ગ્રહ શત્રુતા ધરનો હોય ને અસ્તનો હોય, તો એક અર્ધનીજ હાનિ કરવી તે ઉત્તમ છે.

॥ રશ્મિજાયુઃ ॥

દશગોશરવાણાદિવસુસાયકરશ્મયઃ ॥

દિનનાયકમુરુયેષુ નિજતુલ્લગતેષુ ચ ॥ ૨૨ ॥

૨૨. ભાવાર્થ—જ્યારે સૂર્યને આદિ લગ્નને ગ્રહો પોતાના ઉચ્ચમાં હોય, ત્યારે અતુલકે ૧૦-૬-૫-૫-૭-૮ અને ૫ આ પ્રમાણે રશ્મિ આપે છે.

સ્વોચ્ચોનમિષ્ટચરં યદિ પદ્મગ્રહોનં

ચક્રાદિશોધ્ય કૃતલિપ્તકમંશુમાનૈઃ ॥

હત્વા મચક્રકલિકાહૃતમન્દપૂર્વ

રવ્યાદિરશ્મિજનિતાયુરિતિ દ્યુવન્તિ ॥ ૨૩ ॥

૨૩. ભાવાર્થ—જે ગ્રહનો ઉચ્ચ રશ્મિજ આવરદા કરવો છે તે ગ્રહ-માંથી ઉચ્ચ બાદ કરવું, ને જો છ રાશિથી ઓછા હોય તો બાર રાશિ-માંથી બાદ કરવો. પછી તેની કળાઓ કરવી, ને પોતપોતાની ઉપર

કહેલી રશ્મિથી શુભવા, ને ૨૧૬૦૦ થી ભાગવા. તે તે વર્ષાદિ સૂર્યોદિક
ગ્રહોનો રશ્મિજ આવરદા થાય છે.

હરણમ્.

સ્વરાશિતુક્ષ્ણાતિસુહૃદ્વસ્યે વક્રોપગે તુ દ્વિગુણીકૃતાંશુઃ ॥

વક્રાવસાનેષ્ટમભાગવર્જ્યા સપત્રગે દ્વાદશભાગહાનિઃ ॥૨૪॥

૨૪. ભાવાર્થ—અહીં પોતાની રશ્મિનો હોય, ઉચ્ચનો હોય, કે અ-
ધિમિત્રના ધરનો હોય, કે વક્રનો હોય, તે તેની રશ્મિને બમણી કરવી.
ને વક્રના અંત વખતે એટલે (માર્ગી) હોય તે આઠમો ભાગ બાદ કરવો.
ને શંત્રુની રશ્મિનો હોય તે બારમો ભાગ બાદ કરવો.

અસ્તં ગતેષુ શુચરેષુ ચાર્દ્વં હિત્વા શનિં દાનવપૂજિતં ચ ॥

તદ્રશ્મિયોગગ્રહદત્તમાયુર્મહેન્દ્રશાસ્ત્રોદિતમાકુરાર્યાઃ ॥ ૨૫ ॥

૨૫. ભાવાર્થ—શુક ને શનિ વિના જે અહીં અસ્તનો હોય, તેનો અર્ધ
આવરદા બાદ કરવો. તે મહેન્દ્રના મત પ્રમાણે, રશ્મિજ આવરદા થાય છે.

ચક્રાયુઃ

કાળચક્રે દશાનો આવરદા.

રવ્યાદિસપ્તગ્રહતારકાંશમુક્તાવશેષાન્દસમૂહમાયુઃ ॥

સવ્યાપસવ્યોપગવાવર્જનં વા વદન્તિ ચક્રાયુરિનાદિકાનામ્ ॥૨૬॥

૨૬. ભાવાર્થ—સૂર્યોદિ સાતે ગ્રહોનો આવરદા જે નક્ષત્રમાં જન્મ
છે, તેના પાયા બિપરથી જેટલો ભાગવવાનો પાયો છે. તેટલી તે નક્ષત્ર-
પરથી ગ્રહોના વર્ષ પ્રમાણે ત્રિરાશિકથી પાયા પ્રમાણે સવ્ય ને અપસવ્ય
(સવળી રીતે ને અવળી રીતે) ના અક્ષરના વાક્યથી જિત્પન્ન થયેલા આવ-
રદા તેને સૂર્યોદિ ગ્રહોનો કાળચક્ર આવરદા કહે છે. તેનો સવિસ્તર હે-
વાલ આજ અંચના ૧૭ મા અધ્યાયમાં બતાવ્યો છે. તેજેવાથી સમજાશે.
પણ તે દશા રીતી છે. જે આવરદા કરવો હોય તો, તે ૧૭ મા અધ્યા-
યમાં બતાવ્યા પ્રમાણે સૂર્યોદિ સાતે ગ્રહો જે નક્ષત્રના જે પાયા (ચરણ)
માં હોય તે પાયા પ્રમાણે જે રશ્મિ આવે, તે રશ્મિને જે અહીં તેનાં
જેટલાં વર્ષ, તે વરસો સૂર્યોદિ ગ્રહોનાં બાજુવાં, ને તેનો જેટલો પાયો
ગયો હોય, તેટલાં વર્ષ તે ગ્રહના વર્ષોમાંથી બાદ કરવાથી જેમ દશાનું

ભુકલોગ્ય કરીયે છીયે, તેમ દરેક ગ્રહનું જુદે જુદે કરવું. ને તે વરસા-
દિકનો જે સરવાળો આવે, તેટલાં વર્ષોનો આવરદા બાણવો.

દશાયુઃ

આદિત્યમુખ્યનવચરયોગતારા

મુક્તાવશિષ્ઠટિકાજનિ વત્સરાગમ્ ॥

આયુર્દશાજનિતમષ્ટકવર્ગજાતં

યત્પ્રોક્તમેવ સકલં પ્રવદન્તિ તજ્ઞાઃ ॥ ૨૭ ॥

૨૭. ભાવાર્થ—સૂર્યાદિ નવ ગ્રહોના નક્ષત્રના યોગથી લોગવાઈ જ-
તાં, બાકી રહેલી નક્ષત્રની ઘટીઓ ઉપરથી વર્ષાદિ ઉત્પન્ન થાય છે, તેને
દશા થકી ઉત્પન્ન થયેલો આવરદા કહે છે. અને અષ્ટક વર્ગથી ઉત્પન્ન
થયેલો જે આવરદા કહેલો છે, તેને અષ્ટક વર્ગજ આયુર્દા કહે છે. એવું
બુદ્ધિમાન જોશીયો કહે છે.

વિલગ્ને વલોપેતે શુભદૃષ્ટિસંભવમ્ ॥

રવૌ પિન્ડોન્નવં કુર્યાચ્ચન્દ્રે નૈસર્ગિકં ક્રમાત્ ॥ ૨૮ ॥

૨૮. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી બળવાન હોય, ને તેને શુભ ગ્રહ
જોતા હોય તો અંશાયુર્દા લેવો. ને સૂર્ય બળવાન હોય, ને તેને શુભ ગ્રહ
જોતા હોય તો પિન્ડાયુર્દા, તેમજ ચંદ્રમા બળવાન હોય, ને તેને શુભ
ગ્રહ જોતા હોય તો નિસર્ગ આવરદા ગણવો.

ઉચં ગતે રવૌ ચાન્યે ચલિષ્ઠાઃ કેન્દ્રકોણાઃ ॥

સર્વેષુ સ્વોગ્રભાવેષુ ચલિષ્ઠે ગ્રહસંકે ॥ ૨૯ ॥

एवं चिरादुપાं યોગેષ્વન્યેષુ ગણિતેષુ ચ ॥

ચાન્દ્રયોગેષુ તુર્યે તુ ચન્દ્રે ચ વલસંયુતે ॥ ૩૦ ॥

મહાપુરુષયોગેષુ વીર્યોત્કટયુતેષુ ચ ॥

રાજયોગેષુ સર્વેષુ પેન્ડ્યમાદ પરાશરઃ ॥ ૩૧ ॥

૨૯-૩૦-૩૧. ભાવાર્થ—અગ્રે સૂર્ય ઉચ્ચનો હોય, બીજા ગ્રહો
બળવાન થઈ કેન્દ્ર કે ત્રિકોણમાં પડ્યા હોય, અથવા બધા ગ્રહો ઉચ્ચના
હોય, બળવાન ગ્રહયોગ કે દેસયોગમાં હોય, અથવા દિપાયુષ યોગ

થયો હોય અને બીજા ગણિતા ગતયોગને વિષે ચંદ્રયોગ (એટલે કેમદ્રુમ યોગ) ને વિષે ચંદ્રમા થાયે બળવાન હોય, ત્યારે, મહાપુરુષ યોગને વિષે, બળવાન અદ્યતી થતા યોગને વિષે ને બધા રાજ્ય યોગને વિષે, પરાશર મુનિયે પિણ્ડાયુ લીધો છે.

લગ્ને ગુરૌ કર્મગતે ચ ભાનોં ચન્દ્રે મુલે વાસ્તગતે વલાદયે ॥

કેન્દ્રત્રિકોણોપચયે ચ સૌમ્યે પાપેષ્વથાપોક્તિમોષુ પૈષ્ઠ્યમ્ ॥૩૨॥

૩૨. ભાવાર્થ—જ્યારે લગ્નમાં શુક્ર, દશમે સૂર્ય, અને ચંદ્રમા થાયે અથવા સાતમે, બળવાન હોય, ને શુભ અહો કેન્દ્ર ત્રિકોણ કે ઉપચય સ્થાનમાં હોય, ને પાપ અહો આપોક્તિલગ્ન સ્થાનમાં હોય ત્યારે પિણ્ડાયુ ગણવો.

પૈષ્ઠ્યં ભાનોં નિર્સર્ગપ્રભવમુદુપતૌ રશ્મિર્જં સોમપુત્રે

ભૌમે ભિન્નાષ્ટવર્ગોદિતમમુરંગુરૌ કાલચક્રોદ્ભવાયુઃ ॥

દેવાચાર્યે દશાયુર્દિનકરતનયે સામુદાયં વલિષ્ઠે

લગ્ને યયંશકાયુર્ભવતિ વલયુતે ચાહુરાચાર્યમુખ્યાઃ ॥૩૩॥

૩૩. ભાવાર્થ—સૂર્ય બળવાન હોય તો પિણ્ડાયુ, ચંદ્રમા હોય તો નિર્સર્ગાયુ, બુધ હોય તો રશ્મિજ આયુ, ને મંગળ હોય તો અષ્ટક વર્ગજ આયુ, શુક્ર હોય તો કાળચક્રજ આયુ, શુક્ર હોય તો દશાયુ, ને શનિ હોય તો સામુદાયજ આયુ, ને લગ્ન બળવાન હોય તો અંશાર્ધુદા લેવો એવું પંડિતોએ કહ્યું છે.

આયુરબ્દાદિકં સર્વં નિશ્ચલેન ગુણીકૃતમ્ ॥

માતંગેન હૃતં લઘ્વં સૌરમાનાયુરુચ્યતે ॥ ૩૪ ॥

૩૪. ભાવાર્થ—જે વર્ષાદિક આવરદા છે, તેને ૩૬૦ થી શુદ્ધી ૩૬૫ થી ભાગવા. જે લઘ્વ આવે, તે સૌર માનનો આવરદા થાય છે. જે ધર્મકર્મનિરતા દ્વિજદેવમક્તા જે પથ્યભોજનરતા વિજિતેન્દ્રિયાશ્ચ ॥

યે માનવા દયતિ સત્કુલશીલસીમાસ્તેપામિદં કથિતમાયુરુદારધીભિઃ ૩૫

૩૫. ભાવાર્થ—જે માણસ ધર્મ કાર્યમાં પ્રીતિવાળો, બ્રાહ્મણ અને દેવને વિષે ભક્તિ રાખનાર, નિયમિત ભોજન કરનાર, અતેન્દ્રિય, પોતાના કુટુંબની આગર પ્રમાણે ચાલનાર છે તેવા માણસોનો ઉદારપ્રદિર્ગાહ પંડિતોએ આ આવરદા કહ્યો છે.

યે પાપલુબ્ધાશ્ચૈરા યે દેવત્રાહ્મણનિન્દકાઃ ॥

વદ્ધાશિનશ્ચ યે તેપાપકાલમરણં નૃણામ્ ॥ ૩૬ ॥

૩૬. ભાવાર્થ—જેઓ પાપકર્મ કરનારા, ને ચોરી કરનારા, પ્રાદક્ષણ ને દેવની નિંદા કરનારા, ને ઘણું ખાનારા છે. તેવા માણસો ઓચિંતા મરી જાય છે.

ધર્મે વિકલ્પચુદ્ધીનાં દુઃશીલાનાં ચ વિદ્વિષામ્ ।

બ્રાહ્મણાનાં ચ દેવાનાં પરદ્રવ્યાપહારિણામ્ ॥ ૩૭ ॥

ભયંકરાણાં સર્વેષાં મૂર્ખાણાં પિશુનસ્ય ચ ॥

સ્વધર્માચારહીનાનાં પાપકર્મોપજીવિનાં ॥ ૩૮ ॥

શાસ્ત્રેષ્વનિયતાનાં ચ મૂઢાનામપમૃત્યવઃ ॥

અન્યેષામૃત્તમાયુઃ સ્યાદિતિ શાસ્ત્રવિદો વિદુઃ ॥ ૩૯ ॥

૩૭-૩૮-૩૯. ભાવાર્થ—જેઓ ધર્મમાં દુષ્ટબુદ્ધિવાળા, નહારા આચરણવાળા, પ્રાદક્ષણ દેવના ઉપર દ્રેષ્ટબુદ્ધિ રાખનાર, પારકું ધન લેનાર, ॥૩૭॥ બીજાઓને લય કરનાર, મૂર્ખ, આડી કરનાર, પોતાના કુળાચાર પ્રમાણે નહીં ચાલનાર, નહારાં કામ કરી લુપ્તનાર, ॥ ૩૮ ॥ શાસ્ત્રથી ઉલટા ચાલનારા, ને જડ લોકો જે છે તેઓ અકસ્માત્ મરણ પામે છે. ને બીજા લોકોનો ઉત્તમ આવરણ થાય છે. તેવું શાસ્ત્રના જાણનાર પરીતો કહે છે.

નાનાજાતીનામાયુઃ ॥

નાના પ્રકારના જાતી (માણસ, પશુ, પક્ષી, વિગેરે)નો વધારેમાં વધારે આયુદ્ધ.

શ્ચૌલ્લૂકચક(?)ધ્વાંસસર્પિણાં ચસહસ્રકમ્ ॥

એનવાનરમહૂંકમણ્ડકાનાં તતત્રયમ્ ॥ ૪૦ ॥

૪૦. ભાવાર્થ—ગીધ, પુવડ, બગલો, કાગડાઓ, સાપો, તેમના વધારેમાં વધારે ૧૦૦૦ વર્ષનો. ને બાજ, વાંદરા, રીંછ, ને દેડકાઓનો ૩૦૦ વર્ષનો આવરણ કહેવાય છે.

પચ્ચાશદુત્તરશતં રાક્ષસાનાં પ્રકીર્તિતમ્ ॥

નરાણાં કુચ્ચરાણાં ચ વિંશોત્તરશતં વિદુઃ ॥ ૪૧ ॥

૪૧. ભાવાર્થ—રાક્ષસનો ૧૫૦ વર્ષનો, માણસો ને હાથીનો વધારેમાં વધારે ૧૨૦ વર્ષનો, આવરદા ગણાય છે.

દ્વાત્રિંશદાયુરન્વાનાં પંચવિંશત્ સ્વરોષ્ટ્રયોઃ ॥

વૃષમાહિપયોશ્ચૈવ ચતુર્વિંશતિ વત્સરાઃ ॥ ૪૨ ॥

૪૨. ભાવાર્થ—ઘોડાનો ૩૨ વર્ષનો, ગધેડા તથા ઉંટનો ૨૫ વર્ષનો, બળદ તથા પાડાનો ૨૪ વર્ષનો આવરદા ગણાય છે.

વિંશત્યાયુર્મયૂરાણાં છાગાદીનાં ચ પોંડશ ॥

હંસસ્ય પશ્ચનવકં દ્વાદશાબ્દાઃ પિકાઃ શુકાઃ ॥ ૪૩ ॥

૪૩. ભાવાર્થ—મોરનો ૨૦ વર્ષનો, બકરાં ઘેટાંનો ૧૬ વર્ષનો, હંસનો ૮૫ વર્ષનો, કાકાકઉઆ તથા પોપટનો ૧૨ વર્ષનો, આવરદા ગણાય છે.

તદ્વત્પારાયતાનાં ચ કુક્કુટસ્પાટ વત્સરાઃ ॥

મુલ્ચુલાનામણ્ડજાનાં સપ્તસંખ્યાઃ સમાઃ સ્મૃતાઃ ॥ ૪૪ ॥

૪૪. ભાવાર્થ—તેમજ કબુતરનો પણ ૧૨ વર્ષનો, મરઘડાનો ૮ વર્ષનો, છુલ્લુલ ને અંકજ (એટલે શતે ગાનારાં પક્ષીનો) ૭ વર્ષનો આવરદા ગણાય છે.

અરિષ્ટદશા ॥

મરણ તથા નીપ્ત કરનાર દશાઓ.

ત્રિમણ્ડલેજ્વયૈકાસ્મિન્ પાપસ્તિપ્રતિ દુર્બલઃ ॥

ન સૌમ્યગ્રહસંયુક્તસ્તદશાન્તે મૃતિં વરેત્ ॥ ૪૫ ॥

૪૫. ભાવાર્થ—છટ્ટા, આઠમા, કે બારમા, ભાવમાં, જે એક નીર્મળ પાપ ગ્રહ રહ્યો હોય, તેની દશાના અંતમાં મરણ બળ્યું. પણ જો તેની સાથે શુભ ગ્રહ ન હોય તોજ બળ્યું.

રાશિસન્ધિસ્પત્તેઘ્રનાં દગ્ધા રોગમદા ભવેત્ ॥

ત્રિંશદ્ગામનુક્રાન્તદશાયો મરણં વૃણામ્ ॥ ૪૬ ॥

૪૬. ભાવાર્થ—કર્ક, વૃશ્ચિક, ને મીનના છેલ્લા નવમાંયમાં એટલે

૨૬ અંશ ૪૦ કળા પછી રૂક્ષ સંધિ કહે છે. ને તેને વિષે રહેલા અહની દશામાં દુઃખ થાય છે. ને રૂક્ષ સંધિની રાશિના ૩૦ માં અંશમાં રહેલા અહની દશાને વિષે માણસોનું મરણ થાય છે.

પષ્ટાષ્ટમસ્યો રિપુદષ્ટમૂર્તિઃ પાપગ્રહઃ પાપગ્રહોપગથેત્ ॥

સ્વાન્તર્દશાયાં મરણં નરાણાં વદન્તિ યુદ્ધે વિજિતસ્ય દાયે ॥૪૭॥

૪૭. ભાવાર્થ—જે પાપ અહ, પાપ અહની રાશિનો થઈને છૂટે, આઠમે, રહેા હોય, ને તેનો શત્રુ અહ તેને જીતેા હોય તો તે અહની અંતર્દશામાં માણસનું મરણ થાય છે. પણ તેમાં મહા દશા જે અહની હોય, તે અહ યુદ્ધમાં જીતેલો હોય તોજ મરણ કહેવું.

પञ्चમ્યારદશા મૃત્યું દદ્યાત્ પૃથ્વી ગુરોર્દશા ॥

શનેશ્વતુર્થી મૃત્યૈ સ્યાદશા રાહોશ્વ સપ્તમી ॥ ૪૮ ॥

૪૮. ભાવાર્થ—જે દશામાં જન્મ છે, તે દશાથી પાંચમી મંગળની દશા હોય તો તે મંગળની દશા મરણ કરનારી લાગુવી. ને તેજ પ્રમાણે છઠી શુક્રની, ચોથી શનિની, અને સાતમી સહુની, દશા હોય તો આ જે દરેક દશાઓ મરણ કરે છે.

નીચારાતિવિમૂઢસ્ય વિપત્ત્યપરિનૈધનાઃ ॥

દશા દશમૂર્તિઃ તસ્ય પાપયુક્તા વિશેષતઃ ॥ ૪૯ ॥

૪૯. ભાવાર્થ—નીચનો લગ્નથી છૂટે બેઠેલો, કે અસ્તનો જે અહ હોય તે અહથી ત્રીજે, પાંચમે, અને સાતમે સ્થાને બેઠેલા અહની દશા મરણ કરે છે, પણ તે અહ બીજા પાપ અહથી યુક્ત હોય તો જરૂર કરીને મરણ કરે છે.

તત્તદ્વાવધિકામેશદશાસ્વન્તર્દશામૃ ચ ॥

તત્તદ્વાયવિનાશઃ સ્પાત્ તદ્યુક્તેક્ષિતકારકૈઃ ॥ ૫૦ ॥

૫૦. ભાવાર્થ—દરેક ભાવથી બીજા અથવા સાતમા ભાવના સ્વામીની મહા દશામાં અથવા અન્તર્દશાને વિષે તે તે ભાવનો નાશ કરે છે. પણ ભાવ, કારકઅહથી યુક્ત હોય કે કારકઅહ તેને જીતેા હોય, ત્યારે નાશ કરે છે.

અષ્ટમસ્યત્રિમામાંનપતિસ્થિતગૃહં ગ્રન્થા ॥

તદ્દીગ્નચમાર્ગર્ષ મતે વા મરણં ભવેન્ ॥ ૫૧ ॥

૫૧. ભાવાર્થ—આઠમા ધરના દ્રેષ્ટાણનો સ્વામી જે રાશિમાં બેઠે

હોય, તે રાશિમાં (ગોચર ગ્રહ) જ્યાં રે શનિ આવે ત્યાં રે મરણ થાય છે અથવા તે દ્રેષ્યાણુનો સ્વામી નવમાંશમાં જે રાશિનો હોય તે રાશિમાં (ગોચર ગ્રહ) શનિ જ્યાં રે આવે, ત્યાં રે મરણ થાય છે.

છિદ્રગ્રહાઃ

રન્ધ્રેશ્વરો રન્ધ્રયુક્તો રન્ધ્રદ્રષ્ટા સ્વેશ્વરઃ ॥

રન્ધ્રાધિપયુતશ્ચેવ ચતુઃપટ્ટયંશનાયકઃ ॥ ૫૨ ॥

રન્ધ્રેશ્વરાતિશત્રુશ્ચ સપ્ત છિદ્રગ્રહાઃ સ્મૃતાઃ ॥

તેષાં મધ્યે વલી યસ્તુ તસ્ય દાયે મૃતિં વદેત્ ॥ ૫૩ ॥

૫૨-૫૩. ભાવાર્થ—નીચલા સાત ગ્રહોને છિદ્ર ગ્રહો અથવા ધા કરનાર ગ્રહો કહે છે.

૧ આઠમા ભાવનો સ્વામી, ૨ આઠમે ભાવે રહેલો ગ્રહ, ૩ આઠમા ભાવને જે ગ્રહ જોતો હોય તે ગ્રહ, ૪ ખરેશ્વર એટલે (લગ્નથી ખાલી સમા દ્રેષ્યાણુનો સ્વામી), ૫ આઠમા ભાવના સ્વામી તેજો જે ગ્રહ હોય તે ગ્રહ, ૬ જે નવમાંશમાં ચંદ્ર ખેડો હોય તેનાથી ચોસઠમા નવમાંશનો સ્વામી (એટલે ચતુઃપટ્ટયંશનાયક), ૭ આઠમા ભાવના સ્વામીનો અધિપતિ, આ સાત ગ્રહો છિદ્ર ગ્રહ કહેવાય છે. સાતમાં જે ગ્રહ બળવાન હોય, તે ગ્રહની દશામાં મરણ થાય છે. એવું પડિતો કહે છે.

તત્તદ્વાવાવ્યયસ્યસ્ય તદ્વાવાધીશ્વરસ્ય વા ॥

વીર્યેપિતસ્ય સ્વેદસ્ય પાકે મૃત્યુર્નિ સંશયઃ ॥ ૫૪ ॥

૫૪. ભાવાર્થ—આઠમા ભાવથી ખારમાને વિષે રહેલો ગ્રહ, ૧ આઠમા ભાવનો સ્વામી તે બેમાં જે ગ્રહ વધારે બળવાન હોય, તે ગ્રહની દશામાં મરણ થાય છે. એમાં કંઈ સંશય નહીં.

દ્રેષ્યાણસ્વરૂપમ્ ॥

કુલીરમીનાલિગતા દગાણા મધ્યાવસાનપ્રથમા મુજક્તાઃ ॥

અલિદ્વિતીયો મૃગલેયપૂર્વઃ ક્રમેણ પાશો નિગલો વિઠ્ઠલઃ ॥ ૫૫ ॥

૫૫. ભાવાર્થ—કર્ક રાશિ, મધ્યમ દ્રેષ્યાણુમાં, મીન રાશિ, છેલ્લા દ્રેષ્યાણુમાં, ને પહેલા દ્રેષ્યાણુમાં વૃશ્ચિક રાશિ હોય, તો તેને સર્પ દ્રેષ્યાણુ કહે છે. વૃશ્ચિક રાશિના બીજા દ્રેષ્યાણુને પાશ દ્રેષ્યાણુ કહે છે. મકર રાશિના પહેલા દ્રેષ્યાણુને નિગલ દ્રેષ્યાણુ કહે છે, અને સિંહ રાશિના પહેલા દ્રેષ્યાણુને પક્ષિ દ્રેષ્યાણુ કહે છે.

વિલગ્નજન્મદ્રેક્ષાણાદ્યસ્તુ દ્વાવિંશતિઃ (કઃ?) સ્વરઃ ॥

મુધાકરોપગાંશર્જાત્ ચતુઃપટ્ટયંશકો ભવેત્ ॥ ૫૬ ॥

૫૬. ભાવાર્થ—જન્મ લક્ષના દ્રેક્ષાણથી બાવીસમું દ્રેક્ષાણ, તેને ખર દ્રેક્ષાણ કહે છે, ને ચંદ્રમા જે નવમાંશમાં હોય, તેનાથી ચોસઠમા દ્રેક્ષાણને અંશક દ્રેક્ષાણ છે.

લગ્નં પञ્ચહતં ચ માન્દિસહિતં પ્રાણસ્ફુટં પ્રાણિનાં

ચન્દ્રસ્ય સ્ફુટમષ્ટકેન ગુણિતં દેહં સમાન્દિસ્ફુટમ્ ॥

સપ્તત્રં ગુલિકસ્ફુટં સહ દિવાનાયેન મૃત્યુભવેત્

તસ્માઝ્જીવકલ્પેવૈવ્યવિપુલે જાતશ્ચિરં જીવતિ ॥ ૫૭ ॥

૫૭. ભાવાર્થ—લગ્નને પાંચે ગુણી તેમાં ૬માંદિનો આંક ઉમેરવો ને

રવિચારાદિશન્યન્તં ગુલિકાદિનિરુપ્યતે ।

દિવસાનષ્ટપાકૃત્વા ધારેશાદ્રણયેત્ ક્રમાત્ ॥

અષ્ટમાંશોનિરીશઃ સ્યાત્ શન્યંશોગુલિકઃસ્મૃતઃ ।

રાત્રિરપ્યષ્ટપ્રામના ધારેશાત્પચ્ચમાદિતઃ ॥

ગણયેદષ્ટમઃ સ્વણ્ડો નિષ્પત્તિઃ પરિકીર્તિતઃ ।

શન્યંશોગુલિકઃ પ્રોક્તઃ ગુર્ધંશોયમકળકઃ ॥

મૌમાંશોમૃત્યુરાદિષ્ટઃ સ્વ્યંશોશ્ચલસંત્રકઃ ।

સૌમ્યાંશોઽર્ધપ્રહરકઃ ॥

દિવસ તમા રાત્રીના ગુલિક, ચમકટક, મૃત્યુ, કલ, ને અર્ધપ્રહરના ગુણકો.

વાર.	સ.	ચં.	મં.	ગુ.	ગુ.	ગુ.	ગુ.	દિવસના ગુણકો.
ગુલિક (માંદિ) ના.	૭	૬	૫	૪	૩	૨	૧	
ચમકટકના.	૫	૪	૩	૨	૧	૭	૬	
મૃત્યુના.	૩	૨	૧	૭	૬	૫	૪	
કાલના. ...	૧	૭	૬	૫	૪	૩	૨	
અર્ધપ્રહરના. ...	૪	૩	૨	૧	૭	૬	૫	રાત્રીના ગુણકો.
ગુલિક (માંદિ) ના.	૩	૨	૧	૭	૬	૫	૪	
ચમકટકના. ...	૧	૭	૬	૫	૪	૩	૨	
મૃત્યુના.	૬	૫	૪	૩	૨	૧	૭	
કાલના. ...	૪	૩	૨	૧	૭	૬	૫	
અર્ધપ્રહરના.	૭	૬	૫	૪	૩	૨	૧	

જે અંક આવે તે પ્રાણીઓનો પ્રાણ કહેવાય છે, ને સ્પષ્ટ ચંદ્રને આઠે ગુણી માંદિનો આંક ઉમેરીએ, તો તે દેહ થાય છે, ને ગુલિકને સાતે ગુણી રવિ ભેડીયે તો મૃત્યુ કહેવાય છે. જીવને દેહના અંકનો સરવાળો કરીયે, ને તે મૃત્યુ કરતાં વધારે થાય, તો તે ઘણા કાળ જીવે છે.

ગુલિક, ચમકંટક, મૃત્યુ, કાલ, અને અર્ધ પ્રહર એ ઉપગ્રહો કરવાની રીત. જો દિવસે જન્મ હોય તો દિનમાનને, અને રાત્રીએ જન્મ હોય તો રાત્રીમાનને ૮ થી ભાગવા. જે આવે તેને જે ઉપગ્રહ કરશે હોય તેના, દિવસે જન્મ હોય તો દિવસના, અને રાત્રીએ જન્મ હોય તો રાત્રીના, જે વારે જન્મ હોય તે વારના ગુણકથી ગણવા. એ રીતે કરવાથી જે ધરી આવે, તે જો દિવસે જન્મ થયો હોય, તે તે મહેની ઇષ્ટ ધરી થાય. અને રાત્રીએ જન્મ હોય તો તે આવલી ધરીઓને દિનમાનમાં જોડવાથી, તે તે મહેની ઇષ્ટ ધરીઓ થશે. પછી તે ઇષ્ટ ધરી અને જન્મના મૂર્ત્ય વડે સ્પષ્ટ લગ્નની માફક ગણવાથી દરેક મહેલો સ્પષ્ટ થશે.

ઉદાહરણ—શકે ૧૭૯૭ આવજી વદી ૧૪ ૫૨-૩૦ અમાસને સોમવારે, ઇષ્ટ ધરી ૨૯ પક્ષાનિ-પર વખતે અમદાવાદમાં જન્મ છે. તેના ઉપગ્રહો કરવા છે. તો તે દિવસના દિનમાન ઘટ્યાદિ ૩૧, ૧૮ ને ૮ થી ભાગતાં ઘટ્યાદિ ૩, ૫૫ આવ્યા. તે ને સોમવારે દિવસે જન્મ છે. માટે સોમવારના દિવસના ગુલિકખંડક ૬ થી ગણતાં ઘટ્યાદિ ૨૩,૩૦ ગુલિકની, ચમકંટકના ગુણક ૪ થી ગણતાં ૧૫,૪૦ ચમકંટકની, મૃત્યુના ગુણક ૨ થી ગણતાં ૭,૫૦ મૃત્યુની, કાલના ગુણક ૭ થી ગણતાં ૨૭,૨૫ કાલની, ને અર્ધપ્રહરના ગુણક ૩ થી ગણતાં ૧૧,૪૫ અર્ધપ્રહરની ઇષ્ટ ધરી થઈ.

જન્મનો મૂર્ત્ય રાશ્યાદિ ૪,૧૪,૧૮,૪૦ છે. તેનાથી અને ગુલિકની ઇષ્ટ ૨૩,૫૦ થી અમદાવાદના માનથી લગ્નની માફક ગણતાં રાશ્યાદિ ૮,૨૨ સ્પષ્ટ ગુલિક થયો. તેજ સૂર્ય અને ચમકંટકની ઇષ્ટ ૧૫,૪૦ થી લગ્નની માફક ગણતાં રાશ્યાદિ ૭,૯ સ્પષ્ટ ચમકંટક થયો.

તેજ સૂર્ય અને મૃત્યુની ઇષ્ટ ૭,૫૦ થી લગ્નની માફક ગણતાં ૫,૨૭ મૃત્યુ મહ સ્પષ્ટ થયો.

તેજ સૂર્ય અને કાલની ઇષ્ટ ૨૭,૨૫ થી ગણતાં રાશ્યાદિ ૯,૧૬ કાલમહ સ્પષ્ટ થયો.

તેજ સૂર્ય અને અર્ધપ્રહરની ઇષ્ટ ૧૧,૪૫ થી ગણતાં રાશ્યાદિ ૬,૧૮ અર્ધપ્રહર મહ સ્પષ્ટ થયો. એ રીતે વધારે સ્પષ્ટ કરવા હોય તો રાસિ, અંશ, કલા, વિકલા સુદ્ધાં લાવવું.

જીવમૃત્યુતત્તુયોગરાશિગે ગોચરેણ રવિજે ધનક્ષયઃ ॥

તત્ત્રિકોણગૃહમેઽથવા નૃણાં તત્ત્રવાંશકયુતે મૃતિં વદેત્ ॥ ૫૮ ॥

૫૮. ભાવાર્થ—જીવ, મૃત્યુ, ને દેહ તેના સરવાળો કરીયે, ને જે આંક આવે, તે રાશિમાં શનિ આવે, તેા ધનનું નુકશાન કરે છે. અને તેનાથી નવમે, પાંચમે શનિ આવે, અથવા તેના નવમાંશમાં શનિ આવે, તેા મરણ થાય છે.

• ભાવત્રિકોણમે મન્દે ભાવનાશં વદેદ્રુધઃ ॥

ભાવાધિપતિકોણે વા ગુરૌ પ્રાપ્તે મૃતિર્ભવેત્ ॥ ૫૯ ॥

૫૯. ભાવાર્થ—જ્યારે આઠમા ભાવથી નવમે પાંચમે શનિ હોય, ત્યારે પંડિતો તે ભાવનો નાશ કરે છે. ને આઠમા ભાવનો સ્વામી આઠમા ભાવથી નવમે, પાંચમે હોય, અથવા શુક્ર હોય તેા તે મરણ કરે છે.

લગ્નાર્કમાન્દિસ્ફુટયોગરાશેરધીશ્વરો યદ્વવનોપગસ્તુ ॥

તદ્રાશિસંસ્થે પુરુહૂતવન્ધ્યે તત્ત્રિકોણમે વા મૃતિમેતિ જાતઃ ॥ ૬૦ ॥

૬૦. ભાવાર્થ—સ્પષ્ટ લગ્ન, સૂર્ય, ને માંદિ એ ત્રણનો સરવાળો કરતાં જે રાશિ આવે, તે રાશિનો સ્વામી જે ભાવમાં રહ્યો હોય, ને તેમાં શુક્ર આવે, અથવા તેનાથી નવમે પાંચમે શુક્ર આવે, તેા મરણ કરે છે.

સ્ફુટે વિલગ્નનાયસ્ય વિશોદ્ય યમકખ્ધકમ્ ॥

તદ્રાશિનવભાગસ્યે જીવે મૃત્યુર્ન સંશયઃ ॥ ૬૧ ॥

૬૧. ભાવાર્થ—સ્પષ્ટ લગ્નના સ્વામીમાંથી મમકંટક બાદ કરવો. ને તે જે રાશિ આવે, તે રાશિમાં અથવા નવમાંશમાં, તે રાશિનો શુક્ર આવે, તેા મરણ થાય છે.

માન્દિસ્ફુટે માનુમુતં વિશોદ્ય રાશ્યંશકોણે રવિજે મૃતિઃ સ્યાત્ ॥

ધૂમાદિપંચગ્રહયોગરાશિદ્રેકાણયતેર્જકમુતે ચ મૃત્યુઃ ॥ ૬૨ ॥

૬૨. ભાવાર્થ—સ્પષ્ટ માંદિમાંથી શનિ બાદ કરવો, ને જે રાશિ આવે તે રાશિથી, ને તે રાશિના નવમાંશથી નવમે, પાંચમે શનિ આવે તેા મરણ કરે છે.

ને રુધુમને આદિ લગ્ન જે પાંચ ગ્રહ છે. તે પાંચ ગ્રહનો યોગ કરવો.

• જુઓ આખો જનાવેલો જોવાનું કથન.

રવો ને જે રાશિ આવે, તેજ રાશિના દ્રેષ્યાણમાં શનિ આવે, તોપણ મરણ કરે છે.

માન્દિસ્ફુટોદિતનવાંશગતેऽમરેજ્યે તદ્વાદશાંશસહિતે દિનનાથસૂના ॥

દ્રેક્ષાણકોણમવને દિનપે ચ મૃત્યુર્લગ્નેન્દુમાન્દિયુતમાંશગતોદયે સ્યાત્ ૬૩

૬૩. ભાવાર્થ—૨૫૯ માંદિનો નવમાંશ કરવો. ને જે રાશિ આવે, તે રાશિમાં શુક્ર આવે ને દ્વાદશાંશ કરતાં જે રાશિ આવે, તે રાશિમાં શનિ આવે, ને તે માંદિના દ્રેષ્યાણ કરીયે, ને જે રાશિ આવે, તે રાશિથી નવમે, પાંચમે, સૂર્ય આવે, તો મરણ કરે છે. તેમજ લગ્ન, ચંદ્ર, ને માંદિ તેનો યોગ કરીયે, ને તે રાશિનું લગ્ન અથવા નવમાંશ લગ્ન આવે, તો પણ મરણ કરે છે.

વિલગ્નમાન્દિસ્ફુટયોગમાંશં નિર્યાણમાસં પ્રવદન્તિ તજ્ઞાઃ ॥

નિર્યાણચન્દ્રો ગુલિકેન્દુયોગો લગ્નં વિલગ્નર્કિંમૃતેન્દુયોગમ્ ॥૬૪॥

૬૪. ભાવાર્થ—૨૫૯ લગ્ન, ને ૨૫૯ માંદિ તે ણંનેની રાશિનો સરવાળો કરીયે, ને જે રાશિ આવે, તે રાશિનું લગ્ન કે નવમાંશ લગ્ન આવે, તો તે માસમાં મરણ થાય છે. એવું જોશી લોકો કહે છે.

માંદિ ને ચંદ્રની રાશિનો સરવાળો કરીયે, ને તે રાશિનું લગ્ન આવે, અથવા લગ્ન, માંદિ, ને ચંદ્ર એ ત્રણેની રાશિનો સરવાળો કરીયે, ને જે રાશિ થાય તે રાશિનું લગ્ન આવે, તેમાં જો નિર્યાણ (નષ્ટ) ચંદ્ર આવે, તો મરણ કરે છે.

ગુલિકં રવિમૃત્નું ચ ગુણિત્વા નવસંસ્થપ્યા ॥

ઝમયોર્વયરાશ્યંશમૃદ્ધગે રવિજે મૃતિઃ ॥ ૬૫ ॥

૬૫. ભાવાર્થ—ગુલિકને અને શનિને નવથી ગુણવા. તે બેનો સરવાળો કરવો. તે રાશિ વિષે, અથવા તે રાશિના નવમાંશને વિષે શનિ આવે તો મરણ કરે છે.

પષ્ટાવસાનરન્ધ્રેશસ્ફુટવ્યમવનં ગતે ॥

તત્ત્રિકોણોપગે વાઙ્મિ મન્દે મૃત્યુમયં નૃણામ્ ॥ ૬૬ ॥

૬૬. ભાવાર્થ—છઠ્ઠા, બારમા, ને આઠમાના સ્વામીનો સરવાળો કરતાં જે રાશિ આવે, તેમાં અથવા તેનાથી નવમી, પાંચમી રાશિમાં શનિ આવે તો મરણ કરે છે

જીવે નન્દહતે વિરિશ્ચિગુણિતં મન્દં ચ માન્દિસ્ફુટં
સંયોજ્યં પુનરદ્ભવદ્ધિમિનજં મન્દાત્મજં યોજયેત્ ॥

તદેવેશપુરોહિતસ્ફુટચયપ્રાપ્તં નવાંશં ગતે
જાંવે ગોચરગે યદા યદિ નૃણાં નિર્ચાણકાલો ભવેત્ ॥૬૭॥

૬૭. ભાવાર્થ—શુક્રના અંકને નવે શુભવા ને તેમાં માંદિને શનિના
આંકને નવે શુભી ઉમેરવા. ને તેને બમણા કરવા. ને તે રાશિનો અથવા
તે રાશિના નવમાંશમાં શુક્ર જ્યારે આવે, ત્યારે મરણ કરે છે.

માનુસ્ફુટે નવહતે રવિજં ચ માન્દિ
હત્વા ગ્રહૈસ્તદિનરાશિગણેષુ યોજ્યમ્ ॥
માન્દિ પુનશ્ચ નવકેન હતં ચ યુક્ત્યાત
તદ્રાશિકાંશગતપૂર્ણમૃત્યુકાલઃ ॥ ૬૮ ॥

૬૮. ભાવાર્થ—૨૫૯ સૂર્યને નવે શુભવા, ને તેમાં શનિ તથા માંદિને
નવે શુભી ઉમેરવા. અને તેમાં માંદિ તથા સૂર્યને નવે શુભી ફરીથી ઉ-
મેરવા. ને તે રાશિનો અથવા તે રાશિના નવમાંશમાં જ્યારે સૂર્ય આવે,
ત્યારે તે માણસ મરણ પામે છે.

સુતેશસંયુક્તગમથરાણાં દશાદ્રસંખ્યા દિનનાયકાસાઃ ॥
તચ્છેપિતે માસિ મૃતિં નરાણાં વદન્તિ ભ્રમેશયુતગ્રહૈર્વા ॥૬૯॥

૬૯. ભાવાર્થ—લગ્ન અથવા પાંચમા ભાવના સ્વામી લેગા જેટલા
ગ્રહો રહ્યા હોય તે ગ્રહની દશાના વરસ મહીના વિગેરેનો સરવાળો કરી
બારે ભાગ લેવો. તેમાં જે અંક રોય રહે, તે માસમાં મનુષ્યોનું મરણ
થાય છે.

ચન્દ્રસ્ફુટે નવકસંગુણિતે તુ માન્દિ મન્દં ચ નન્દહતમિન્દુનિયોજનીયમ્ ॥
કૃત્વા પુનર્નવહતાર્કિસુતં સમેતં યચ્છવાંશકશર્ષિર્મરણપ્રદઃ સ્વાત્ ॥૭૦॥

૭૦. ભાવાર્થ—ચંદ્રમાના અંકને નવે શુભાં તેમાં, શનિ ને માંદિના
અંકને નવે શુભી ઉમેરવા. તે ઉમેરેલા અંકમાં માંદિ તથા ચંદ્રના અંકને
નવે શુભી ફરીથી ઉમેરવા. ને જે રાશિ આવે, તેમાં અથવા તે રાશિના
નવમાંશમાં જ્યારે ચંદ્રમાં આવે, ત્યારે મરણ કરે છે.

જાતોઽદિ ચેદર્કશનિસ્ફુટૈવતારાદિનિર્યાણદશા પ્રકલ્પ્યા ॥

તારેશરાહુસ્ફુટયોગતારા પૂર્વા દશાઽનિષ્કરા રજન્યામ્ ॥ ૭૧ ॥

૭૧. ભાવાર્થ—જે માણસનો જન્મ, દિવસે હોય, તેનું મરણ નીચે મુજબ નક્કી થાય છે.

સ્પષ્ટ સૂર્ય, અને સ્પષ્ટ શનિના રાશ્યાદિકનો યોગ (એકઠા) કરવાથી જે રાશ્યાદિ થાય, તેની રાશિનું જે નક્ષત્ર આવે, તે નક્ષત્રની મહાદશા જ્યારે આવે ત્યારે મરણ જાણવું.

રાત્રીએ જન્મ હોય તો મરણ નીચે પ્રમાણે નક્કી કરવું.

સ્પષ્ટ ચંદ્રમા અને રાહુનો યોગ કરવો. ને જે રાશ્યાદિ થાય, તે રાશિ જે નક્ષત્રની હોય, તે નક્ષત્રની મહાદશા આવે ત્યારે મરણ જાણવું.

નિર્યાણहेतुः ॥

उदयादद्वाविंशतितमं द्रेक्षाणं कारणं मृत्यो ॥

तस्याविषस्य निर्याणं सूचयेद्विधिविचिતमः ॥ ૭૨ ॥

૭૨. ભાવાર્થ—સપ્તમું જે દ્રેષ્ટાણુ છે, તેથી બાવીસમા દ્રેષ્ટાણુમાં પણ મરણ થાય છે, ને તે બાવીસમા દ્રેષ્ટાણુના સ્વામીથી પણ મરણ થાય છે.

ज्ञेया जन्मनि यन्नवांशकगतो मान्दिस्तदीयास्तके

राशौ तिष्ठति चेत् शुभस्तु बलवान् सौख्येन नूनं मृतिः ॥

भूपुत्रे समरेण सूर्यतनये चोरादिभिर्दानवैः

सर्पाद्यैश्च तथा रवौ नृपभयात्क्षीणोऽप्युपે तोयजान् ॥ ૭૩ ॥

૭૩. ભાવાર્થ—જન્મકાળમાં માંદિ જે નવ માંશમાં છે, તેથી સાતમે જાવે જો બળવાન શુભ શ્રદ્ધા રહ્યા હોય, તો તે માણસ ડુઃખ ભોગવ્યા

* કોઈ પણ જાતની દશા જે જે દેશમાં જોવાતી હોય, અથવા જે દશાને વધારે પ્રમાણ તરીકે ગણી હોય, તે દશામાં ઉપર મુજબ બતાવેલું નક્ષત્ર જે છે, તેની દશા જ્યારે આવે, ત્યારે મરણ થાય છે. જેમકે અષ્ટોત્તરી દશામાં કંઈ દશા ભારતા છે તે ઉપર મુજબના રાશ્યાદિકર્તુ જે નક્ષત્ર છે. તે નક્ષત્ર અષ્ટોત્તરી દશામાં કયા મળતું છે, તે જોતાં જે મળતું હોય તે મળતી દશા જ્યારે આવે તે દશા ભારતા થાય છે. તેમજ જ્યાં વિશેષતરી, યોગિની વિગેરે દશાઓ વપરાય છે ત્યાં તે યોગિની કે વિશેષતરી દશામાં તે નક્ષત્રની કઈ દશા છે. તે દશા જ્યારે આવે ત્યારે ભારતા થાય તેમ જાણવું.

વિના (સુખથી) મરણ પામે છે. પણ જો તેજ સાતમે લાવે શુભ ગ્રહના બદલામાં મંગળ બળવાન થઈને રહ્યો હોય, તો લડાઈમાં મરણ પામે છે. ને શનિ સાતમે હોય તો ચોરથી મરણ થાય છે. ને રાહુકેતુ હોય તો સર્પાદિકથી, સૂર્ય હોય તો રાજના લયથી, ને ક્ષીણ પક્ષનો ચંદ્રમા હોય તો જળચર પ્રાણીથી, મરણ પામે છે.

રન્ધ્રં येन निरीक्षितं बलवता तद्भातुकोपान्मृतिः

सूर्यादग्निलागुचज्वरकफक्षुत्तृकृतंश्चामयः ॥

लग्नादष्टमधामपे तनुगते कालस्य यदेहजः

छिद्रांशे च चरस्तिरोભયગતે देशान्तरे स्वे पથિ ॥ ૭૪ ॥

૭૪. ભાવાર્થ—જો બળવાન ગ્રહ આઠમા ભાવને જોતો હોય, તો તે ગ્રહની ધાતુના કોષથી મરણ પામે છે. તેમાં જો સૂર્ય જોતો હોય તો અગ્નીથી, ચંદ્ર હોય તો પાણીથી, મંગળ હોય તો શસ્ત્રાદિક હથિયારથી, બુધ હોય તો તાવથી, શુક્ર હોય તો કફથી, ગુહ હોય તો બુખે મરવાથી, શનિ હોય તો તરસથી, મરણ પામે છે. પણ જો આઠમા ભાવનો સ્વામી હોય તો, આઠમે ભાવ જે કાળપુરુષનું અંગ બતાવે છે, તે અંગમાં કંઈ પણ જખમ થવાથી મરણ થાય છે. તેમાં પણ જો આઠમે ભાવ ચરસાશિનો હોય તો પરદેશમાં, ને સ્થિર રાશિનો હોય તો પોતાના દેશમાં, ને દિશ્વભાવ રાશિનો હોય તો માર્ગમાં મરણ પામે છે.

शून्यागारे रन्ध्रराज्ञी वलिष्ठरादित्यार्थर्वीक्षिते खेचरेन्द्रः ॥

नो चेच्छिद्रस्थानयार्तिश्च नो चेत् तदेकाणस्वामिना मृत्युमेति ॥ ૭૫ ॥

૭૫. ભાવાર્થ—જો આઠમા ભાવે કોઈ પણ ગ્રહ ન હોય તો તે આઠમા ભાવને બળવાન સૂર્યાદિક ગ્રહો જોના હોય, તેમાં પણ જે ગ્રહ વધારે બળવાન હોય, તે ગ્રહની અસરથી મરણ પામે છે. કોઈ પણ ગ્રહ જોતા ન હોય તો તેમાં જે ગ્રહ રહ્યો હોય, તેની અસરથી મરણ પામે છે, ને તે આઠમામાં કોઈ ગ્રહ રહ્યો ન હોય તેમ જોતો પણ ન હોય, તો તે આઠમા ભાવના દ્રેષ્યાણના સ્વામિથી (બાવીસમા દ્રેષ્યાણ)થી મરણ થાય છે.

रव्यादिखट्वनिजधानुभवामयेन जातस्तदीयम्बन्धकिंनृपीडया वा ॥

रन्ध्रेऽशुभग्रहयुतेऽतिविन्यापहेतुं सौख्येन मृत्युमुपयाति शुभोपयाति ७६

૭૬. ભાવાર્થ—આઠમે ભાવે સૂર્યાદિ જે ગ્રહ રહ્યા હોય, તે ગ્રહની ધાતુથી ઉત્પન્ન થનારા રોગવટે મરણ થાય છે. પણ જો આઠમે પાપગ્રહ હોય તો ધાતુકી માણસના હાથે, અથવા અત્યંત દુઃખ પામીને મરણ પામે છે, ને જો આઠમે શુભ ગ્રહ હોય તો સુખથી તે માણસનું મરણ થાય છે.

તુલાયાં રુધિરે યાતે વૃષભસ્યે દિવાકરે ॥

ચન્દ્રે મન્દગૃહં પ્રાપ્તે વિષ્ણુધ્યે મરણં ભવેત્ ॥ ૭૭ ॥

૭૭. ભાવાર્થ—જેના જન્મકાળમાં મંગળ તુલા રાશિનો, વૃષભનો સૂર્ય, ને ચંદ્ર મકર કે કુંભ રાશિનો હોય, તો તેનું મરણ ખરાબ જગ્યામાં થાય છે.

ચલિના શનિના દૃષ્ટે ક્ષીણેન્દ્રાં નિષનાશ્રિતે ॥

ગુદાક્ષિરૂક્ષીડયા વા મૃત્યુઃ શસ્ત્રકૃતો ભવેત્ ॥ ૭૮ ॥

૭૮. ભાવાર્થ—ક્ષીણ ચંદ્રમા આઠમે ભાવે રહ્યા હોય, ને બળવાન શનિ તેને જોતો હોય તો, તે માણસ શુદ્ધ ને આંખના રોગથી અથવા શસ્ત્રથી મરણ પામે છે.

લપ્તાચ્છિદ્રત્રિકોણસ્થૈરકાર્કિનીશકરૈઃ ॥

મૃત્યુઃ સ્વાચ્છલવાતેન વન્નકુઙ્ઘાદિભિથ વા ॥ ૭૯ ॥

૭૯. ભાવાર્થ—લમથી આઠમે, નવમે, પાંચમે, સૂર્ય, મંગળ, શનિ, ને ચંદ્રમા હોય તો તે માણસનું મરણ પહાડ ઉપરથી પડવાથી, અથવા વાયુથી, અથવા વજ્ર કે ઘર વિગેરેના પડવાથી થાય છે.

મૌંવારુણૌ યદિ પરસ્પરરાશિયુક્તૌ

કેન્દ્રસ્થિતૌ નિષનનાયકસ્થેચરેન્દ્રાત્ ॥

જાતોઽવસાનસમયે ક્ષિતિપાલકોપાત્

શૂલાદિકાયુધવૈર્નિષનં સમેતિ ॥ ૮૦ ॥

૮૦. ભાવાર્થ—જન્મકાળમાં સૂર્ય, ને મંગળ પરસ્પર એક બીજાની રાશિમાં હોય ને તે આઠમા ભાવના સ્વામીથી કેન્દ્રમાં રહ્યા હોય, તો તે માણસ રાજાના ઠાપથી, ફાંસીવડે કરીને, અથવા ગરદન મારવાથી મરણ પામે છે.

ચન્દ્રે તનો દિનકરે વિવલેષ્ટમસ્યે

લગ્નાલ્યયે સુરગુરૌ મુસ્વગે ચ પાપે ॥

જાતસ્ય તસ્ય શયનાચ્યુતહેતુમૃત્યુઃ

શસ્ત્રેણ વા નિશ્ચિ નિપાદકૃતેન વા સ્યાત્ ॥ ૮૧ ॥

૮૧. ભાવાર્થ—જ્યારે ચંદ્રમા લગ્ને, ને નિર્ભળ થયેલો સૂર્ય, આઠમે હોય, ને ખારમે ગુરૂ હોય ને પાપગ્રહ થાયે લાવે હોય, તો તે માણસનું મરણ ખાટલા ઉપરથી (સુવાની જગ્યા) થી પડી જવાથી અથવા રાત્રીયે ચોરના હાથથી શસ્ત્રવડે થાય છે.

લગ્નેષે નિષ્ક્રાંતસ્ય મૂઢે પપ્તગતેઽથવા ॥

હુદ્ધાથવા ચ મરણં વન્યુહીને મહીતલે ॥ ૮૨ ॥

૮૨. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી લગ્નથી ચોસઠમા નવમાંશમાં રહેલો હોય, અથવા અસ્તનો હોય, અથવા છઠ્ઠે હોય, તો તેનું મરણ ઉગ્ગ્ર સ્થાનમાં (સગાંવહાલાં તેની પાસે ન હોય તેવી જગ્યામાં) ને જૂએ મરવાથી થાય છે.

આયુર્વિલગ્નાધિપતી વલૈન દીનૌ ધરાસૂનુરક્ષણેશયુક્તઃ ॥

યુદ્ધે મૃતિં તસ્ય વદન્તિ તજ્ઞાઃ શસ્ત્રેણ જાતસ્ય મૃતિં વિશેષાત્ ॥ ૮૩ ॥

૮૩. ભાવાર્થ—લગ્નને આઠમા ભાવના સ્વામીઓ નિર્ભળ હોય, ને મંગળ છઠ્ઠા ભાવના સ્વામી ભેગો રહેલો હોય, તો તે માણસ લડાઈમાં હુથીયાર વાગવાથી મરણ પામે છે.

લગ્નેશ્વરે વાહનનાયયુક્તે વાર્ગીશ્વરેણાપિ યુતે ત્વજીર્ણાત્ ॥

દારેશ્વરે વાહનવિચ્છરાશિનાયાન્વિતે વા મરણં ત્વર્જીર્ણાત્ ॥ ૮૪ ॥

૮૪. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી, બીજા અને ચોથા ભાવના સ્વામી ભેગો રહેલો હોય, તો અશુભ થવાથી મરણ પામે છે. તેમજ સાતમા ભાવનો સ્વામી બીજા ને ચોથા ભાવના સ્વામી સાથે રહેલો હોય, તોપણ અશુભથી મરણ પામે છે.

મુક્ત્યંશપો માનુમૃતેન યુક્તો દુઃસ્થાનગો વા વિપમસ્રણેન ॥

સદાદિના ચા શિશિના ચ તસ્ય મૃત્યુર્ધવેદ્રજ્ઞુનિવન્ધનેન ॥ ૮૫ ॥

૮૫. ભાવાર્થ—લગ્નથી દશમા નવમાંશનો સ્વામી, શનિના લેગો હોય, અથવા છઠ્ઠે, આઠમે કે બારમે ભાવે રહ્યો હોય, તો તે માણસ ઝેર ખાવાથી મરણ પામે છે. ને જ્યારે લગ્નથી દશમા નવમાંશનો સ્વામી રાહુ અથવા કેતુ લેગો હોય તો ફાંસીથી મરણ પામે છે.

પિશાચપીડાગ્રિજલે વિપત્ત્યાદ્ ભૌમાહિમ્ન્દાન્યતમેન યુક્તે ॥

ક્ષીણે શશાઙ્કે નિધનસ્થિતે ચ દુઃસ્યેત્વપસ્મારભયાન્મૃતિઃ સ્યાત્ ॥૮૬॥

૮૬. ભાવાર્થ—ક્ષીણ પક્ષનો ચંદ્ર, મંગળ શનિ કે રાહુ લેગો આઠમે ભાવે રહ્યો હોય, તો ભૂત, અગ્નિ, ને પાણીથી પીડા થાય છે. ને તે ચંદ્રમા ઉપર કહેલા ગ્રહોના લેગો ખરાબ હાલતમાં હોય, કે છઠ્ઠે બારમે સ્થાને હોય, તો અપસ્માર (કાગળીયુ, સંગ્રહણી, શીતળા) વીગેરે આર્થીતા રોગોથી મરણ પામે છે.

રન્ધ્રસ્થાનગતે સૂર્યે ભૌમે વા ચલ્વર્જિતે ॥

વિત્તે પાપગ્રંથ્યુક્તે પિત્તરોગાન્મૃતિં વદેત્ ॥ ૮૭ ॥

૮૭. ભાવાર્થ—સૂર્ય અથવા મંગળ, નિર્ઘળ થઈ આઠમે ભાવે બેઠો હોય, ને બીજા ભાવમાં પાપગ્રહો હોય, તો પિત્તના રોગથી મરણ પામે છે.

જલરાશિગતે ચન્દ્રે વાષ્પમસ્યેડ્યવા ગુરૌ ॥

પાપગ્રહેણ સંદૃષ્ટે ક્ષયરોગાન્મૃતિં વદેત્ ॥ ૮૮ ॥

૮૮. ભાવાર્થ—જલચર રાશિનો ચંદ્ર અથવા શુક્ર, આઠમે ભાવે બેઠો હોય, ને પાપગ્રહ તેને ભેટા હોય, તો ક્ષયના રોગથી મરણ થાય છે.

અષ્ટમસ્થાનગે શુક્રે પાપગ્રહનિરીક્ષિતે ॥

વાતરોગાત્ ક્ષયાદ્વાઽપિ પ્રમેહાદ્વા મૃતિં વદેત્ ॥ ૮૯ ॥

૮૯. ભાવાર્થ—શુક્ર આઠમે ભાવે બેઠો હોય, ને તેને પાપગ્રહ ભેટો હોય, તો સંધિવા, ક્ષયરોગ, અથવા પરમીયાના દરદથી મરણ પામે છે.

સૂર્યસ્થાનગતે સૌમ્યે પાપગ્રહનિરીક્ષિતે ॥

ત્રિદોષાન્મરણં વિદ્યાત્ જ્વરરોગેણ વા વદેત્ ॥ ૯૦ ॥

૯૦. ભાવાર્થ—બુધ સિંહરાશિમાં હોય, ને તેને પાપગ્રહ ભેટો હોય, તો ત્રિદોષથી અથવા તાવથી મરણ પામે છે.

મૃત્યુસ્થાનગતે રાહૌ પાપગ્રહનિરીક્ષિતે ॥

પિટ્તકાઙ્ગુષ્ઠરોગાદ્વા સર્પદોષાન્મૃતિર્ભવેત્ ॥ ૯૧ ॥

૯૧. ભાવાર્થ—રાહુ આઠમે ભાવે હોય, ને પાપગ્રહ તેને ભેટો હોય, તો વંશપરંપરાથી ઉતરતા પિત્તના રોગથી, અથવા સાપના કરડવાથી, મરણ થાય છે.

પરાભવગતે રાહૌ પાપગ્રહનિરીક્ષિતે ॥

મસૂરિકાદિરોગાદ્વા પિત્તભ્રંશાન્મૃતિર્ વદેત્ ॥ ૯૨ ॥

૯૨. ભાવાર્થ—રાહુ આઠમે ભાવે હોય, ને પાપગ્રહ તેને ભેટો હોય તો, શીતળા ને એવા બીજા રોગોથી અથવા પિત્તના રોગથી મરણ થાય છે.

"માફલ્યરન્ધ્રમલિનાથિપરામવાયુઃ" इति मन्त्रेऽश्वरः फलार्द्धपिकायाम्.

ધર્મે જનો વાડ્ય ગુરો તૃતીયે કરચ્છિદા સ્પાન્નિધેન વ્યયે વા ॥

કર્મસ્થિતાશ્વેત્રાદિ રાહુમન્દસૌમ્યાઃ કરચ્છેદ્યુતોઽવ્ર જાતઃ ॥૯૩॥

૯૩. ભાવાર્થ—શનિ નવમે ભાવે ને શુક્ર ત્રીજે ભાવે હોય, અથવા તે બે ગ્રહો આઠમે કે બારમે ભાવે હોય તો, તે માણસના હાથ કપાઈ જાય છે. ને ભે રાહુ, શનિ, ને બુધ હથે ભાવે હોય, તો તે માણસના હાથ ઉપર કાપ હોય છે.

શુક્રેણ દૃષ્ટે यदि रन्ध्रनाथे सूर्ये शनौ वा फणिनाययुक्ते ॥

ક્રૂરાદિપૃથ્વંશસમન્વિતે વા વિચ્છેદનં તચ્છિરસો વદન્તિ ॥ ૯૪ ॥

૯૪. ભાવાર્થ—આઠમા ભાવનો સ્વામી સૂર્ય હોય, ને તેને શુક્ર ભેટો હોય અથવા શનિ ને રાહુ ક્રૂરાદિ પૃથ્વંશમાં લેગા હોય તો ગરહન મારવાથી તેનું મરણ થાય છે.

મન્દે વિલગ્ને મદને સરાહૌ કન્યાન્વિતે માર્ગવનન્દને ચ ॥

શ્મીને ગ્રશાદ્કે મદરાશિયુક્તે વિચ્છિન્નહસ્તઃ પદેન સાર્દ્ધમ્ ॥૯૫॥

૯૫. શનિ લગ્ને, ને રાહુ સાતમે ભાવે હોય, ને શુક્ર કન્યા રાશિનો હોય, ને શ્મી પક્ષનો ચંદ્રમા સાતમા ભાવે હોય, તો તેના બેને હાથ તથા પગ કપાઈ જાય છે.

મૃગુલોમ્ન યદિ વા તદંગે મૂર્યાન્વિતે કુળ્ળનિગ્રાકરે તુ ॥

ફળીગચન્દ્રાન્મનમંયુનેઽર્કરાશૌ યદા તર્ષુદરમ્ભેદમ્ ॥ ૯૬ ॥

૬૬. ભાવાર્થ—જ્યારે મંગળની રાશિનું લક્ષ, અથવા નવમાંથ લગ્ન હોય, ને તેમાં સૂર્ય તથા કૃષ્ણપક્ષનો ચંદ્રમા જોઈ હોય, ને રાહુ તથા બુધ સિંહ રાશિના હોય, તો તે માણસનું પેટ ચીરવામાં આવે છે.

મન્દોદયે સૌમ્યદશા વિહીને સર્પાર્કયુક્તે યદિ કૃષ્ણચન્દ્રે ॥

નાભિપ્રદેશોત્તરભેદમાહુઃ સક્ષેણ જાતસ્ય પરાશરાદ્યાઃ ॥ ૯૭ ॥

૬૭. ભાવાર્થ—લગ્ને રાશિ હોય, ને તેને શુભ ગ્રહ જોતા ન હોય, ને કૃષ્ણ પક્ષનો ચંદ્રમા રાહુ ને સૂર્ય જોઈ હોય, તો તે માણસને હુટીના ઉપરના ભાગ ઉપર શસ્ત્રથી જખમ થાય છે. એવું પરાશરાદિ મુનિઓ કહે છે.

પૃષ્ઠાષ્ટમવ્યયે ચન્દ્રે લગ્નનાથેન વીક્ષિતે ॥

મન્દમાન્થગુસંયુક્તે તસ્ય દુર્મરણં વદેત્ ॥ ૯૮ ॥

૬૮. ભાવાર્થ—ચંદ્ર, છઠ્ઠે, આઠમે કે બારમે આવે હોય, ને લગ્નનો સ્વામી તેને જોતા હોય, ને તે ચંદ્રમા રાશિ, માંડિ ને રાહુના જોઈ પડેલો હોય તો તેનું મરણ અકસ્માત્ (અકુદરતી) થી થાય છે.

મેષૂરણસ્યે યદિ ચિત્રમાનો ભૌમે ચતુર્થે ન ચ સૌમ્યયુક્તે ॥

સૌમ્યે વિલમ્બોપગતે તુ મૃત્યું ગોઘૃહ્ણતઃ શૂલનિપાતતો વા ॥ ૯૯ ॥

૬૯. ભાવાર્થ—સૂર્ય દશમે ને મંગળ ચોથે આવે હોય, ને તેમાં કોઈ પણ શુભ ગ્રહ ન હોય, ને બુધ લગ્ને હોય, તો તે માણસનું મરણ બળદ અથવા ગાયનાં શીંગડાં વાગવાથી, અથવા પડી જવાથી, કે ભાલો વાગવાથી, થાય છે.

દશમસુરવસમેતૈઃ પાપદૃષ્ટ્ય સૌમ્યે-

રુદયનિવનયાતૈઃ શૂલપાતાન્મૃતિઃ સ્યાત્ ॥

રાશિનિ તનુગૃહસ્યે વન્ધુગે માનુષુઃ

કલહજનિતદોષૈરંધરસ્યે ચ ભૌમે ॥ ૧૦૦ ॥

૧૦૦. ભાવાર્થ—દશમે, ચોથે, લગ્ને, કે આઠમા ભાવમાં શુભ ગ્રહો જોઈ હોય, ને તેને પાપગ્રહો જોવા હોય, તો ભાલાવડે કરીને તેનું મરણ થાય છે. ને જ્યારે લગ્નમાં ચંદ્ર ને રાશિ ચોથે આવે, ને મંગળ દશમે આવે, હોય તો કુળઆકંકાશથી તેનું મરણ થાય છે.

લગ્નં ગતે દિનકરે તરુણીગતેન્દૌ

પાપેક્ષિતે કલહતોયમયાન્મૃતિઃ સ્યાત્ ॥

લગ્ને દિનેશશિનો દ્વિશરીરકેઽન્યે

પાપેક્ષિતા યદિ વહુદકગૃહ્ણિદંદ્રાત્ ॥ ૧૦૧ ॥

૧૦૧. ભાવાર્થ—સૂર્ય લગ્નમાં, ને ચંદ્ર કન્યા રાશિનો હોય, તે પાપગ્રહ તેને ભેટા હોય, ત્યારે કલ્યાણથી અથવા પાણીના લયથી, મરણ થાય છે. ને જો સૂર્ય ચંદ્ર લગ્નમાં ને બીજા ગ્રહે દ્વિસ્વભાવ રાશિના હોય ને પાપગ્રહો તેને ભેટા હોય, તો શીંગડાવાળા અથવા દાંતવાળા જનન-વરથી અગર પાણીથી મરણ થાય છે.

તુહિનકિરણલગ્નાત્ પાપસ્વેટોપયાતે

નવમતનયરાશૌ પાપસ્વેટેક્ષિતે વા ॥

ભુજગનિગંડપાશે રન્ધ્રજન્મત્રિભાગે

જનનસમયલગ્નાન્મૃત્યુમુદ્રન્ધનેન ॥ ૧૦૨ ॥

૧૦૨. ભાવાર્થ—ચંદ્રમા જે રાશિનો હોય, તેનાથી નવમી અથવા પાંચમી રાશિમાં પાપગ્રહ હોય, અથવા તેને પાપગ્રહ ભેટા હોય, ને જન્મ લગ્નથી આઠમા ભાવનું દ્રેષ્યાણુ, એટલે લગ્નથી બાવીસમું દ્રેષ્યાણુ, સર્પ અથવા નિગડ કે પાશદ્રેષ્યાણુ હોય તો તે માણસનું કાંસીથી મરણ થાય છે.

મીનોદયે શશિરવી યદિ પાપયુક્તૌ

પાપેઽષ્ટમે ચ મરણં રમણીકૃતં સ્યાત્ ॥

મૌમે સુલે દિનકરે યદિ વા મદસ્યે

મન્દેઽષ્ટમે શશિનિ ચાન્નવિશેષજન્યમ્ ॥ ૧૦૩ ॥

૧૦૩. ભાવાર્થ—મીન રાશિના લગ્નમાં સૂર્ય ચંદ્ર, પાપગ્રહ યુક્ત હોય, ને આઠમે પણ પાપગ્રહ હોય, તો વેશ્યા સ્ત્રીના હાથથી મરણ થાય છે. ને મંગળ ચોથે, અથવા સૂર્ય સાતમે, હોય અને શનિ ચંદ્ર આઠમે હોય, તો ભારે ખોરાક ખાવાથી મરણ થાય છે.

મન્દે ધને સુલ્લગતે શશિનિ સમાજે

માનસ્થિતે વ્રણકૃતેન મૃતિં સમેતિ ॥

વન્ધુસ્થિતેઽવનિસુતે ધનગે શશાઙ્કે

માનો નમસ્થલગતે તુ ગજાશ્વયાનાત્ ॥ ૧૦૪ ॥

૧૦૪. ભાવાર્થ—શનિ ખીજે, ચંદ્ર ચોથે, ને મંગળ દશમે હોય, તે ઘા વાગવાથી માણસનું મરણ થાય છે. ને મંગળ ચોથે, ખીજે ચંદ્ર, ને દશમે સૂર્ય હોય, તે હાથી કે ઘોડા ઉપરથી પડી જવાથી મરણ થાય છે.

રન્ધ્રે શનો વિયતિ હીનવલે શશાઙ્કે

માનો મુખે નિમૃતકાઠ્ઠંહેતેન મત્યુઃ ॥

પાપાન્તરે જનનલગ્નપતૌ સકેતૌ

લગ્નાષ્ટમે સ્વલયુતે સતિ માતૃકોપાત્ ॥ ૧૦૫ ॥

૧૦૫. ભાવાર્થ—શનિ આઠમે, ને નિર્ગળ ચંદ્ર દશમે, સૂર્ય ચોથે હોય તે લાકડું વાગવાથી મરણ થાય છે. લગ્નનો સ્વામી કેતુ સાથે બે પાપગ્રહની વચ્ચે હોય, ને આઠમે ભાવે પાપગ્રહ હોય, તે માતાના ઠેકાણથી મરણ થાય છે.

મુક્તાસ્પદસ્થૈરશુભૈર્ગ્રહેન્દ્રૈસ્ત્રિકોણર્ગર્વાઽથ વિલગ્નરાશૌ ॥

રન્ધ્રેશ્વરે ભૂતનયેન સાર્દ્ધમુદ્ગ્ધનાત્તસ્ય મૃતિં વદન્તિ ॥ ૧૦૬ ॥

૧૦૬. ભાવાર્થ—પાપગ્રહો ચોથે, દશમે અથવા નવમે, પાંચમે હોય ને આઠમા ભાવનો સ્વામી મંગળ સાથે લગ્નમાં હોય, તે તે માણસ પોતાના હાથે કાંસો ખાવાથી મરણ પામે છે. એવું બેશીઓ કહે છે.

લગ્ને રવી સુતે મન્દે રન્ધ્રસ્થે તુહિનાંશુકે ॥

ધર્મે ગતે ધરાસૂનો વૃક્ષાશનિભયાન્મૃતિઃ ॥ ૧૦૭ ॥

૧૦૭. ભાવાર્થ—સૂર્ય લગ્ને, શનિ પાંચમે, ચંદ્રમા આઠમે, ને મંગળ નવમે, ભાવે હોય તે ઝાડ ઉપરથી પડવાથી, અથવા પથ્થર ઉપરથી પડી જવાથી મરણ થાય છે.

પાપેન્વાજ્ઞાવન્ધુરાશિસ્થિતેષુ ક્ષીણે તારાનાયકે શત્રુરાશૌ ॥

લગ્નાચ્છિદ્રસ્થાનરાશિં ગતે વા યાત્રાકાલે શત્રુદોષાન્મૃતિઃ સ્યાત્ ૧૦૮

૧૦૮. ભાવાર્થ—ચોથે ને દશમે ભાવે પાપગ્રહો હોય, ને ક્ષીણ ચંદ્રમા છેડે અથવા આઠમે ભાવે હોય તે જત્રા (યાત્રા) માં શત્રુઓથી મરણ થાય છે.

લગ્નાન્ત્યગૌ ભાનુધરાકુમારૌ દિનેશચન્દ્રેન્દુસુતા મદસ્થાઃ ॥

સુરાલયોદ્યાનવનમદેશે પ્રવાસભૂમૌ ત્રિયતે તુ જાતઃ ॥ ૧૦૯ ॥

૧૦૯. ભાવાર્થ—શનિ લગ્ને, ને મંગળ ખારમે, સૂર્ય ચંદ્ર ને શુક્ર સાતમે, હોય તો પરદેશમાં દેવાલયને વિષે અથવા ખાગમાં મરણ પામે છે.

લગ્નાષ્ટમે પાપયુત્તેઽષ્ટમેષે રિઃફોપયાતે યદિ કેન્દ્રગે ચા ॥

લગ્નશ્વરે દીનવલ્લેન યુક્તે દુર્માર્ગદોષાત્પ્રવદન્તિ મૃત્યુઃ ॥ ૧૧૦ ॥

૧૧૦. ભાવાર્થ—પાપચંદ્ર આઠમે ભાવે, ને આઠમાનો સ્વામી ખારમે અથવા કેંદ્રમાં હોય, ને લગ્નનો સ્વામી નિર્ગળ હોય, તો ખરાબ રસ્તે વ્યાલવાધી મરણ થાય છે.

ભૌમાર્કજક્ષેત્રગતે શશાઙ્કેઽપેક્ષિતે પાપત્રગાન્તરસ્થે ॥

કન્યાગૃહે ચા દિવુકોપયાતે મૃતિં વદેદમિજશસ્ત્રપાતઃ ॥ ૧૧૧ ॥

૧૧૧. ભાવાર્થ—મંગળ કે શનિની શશિનો ચંદ્ર હોય, ને તેને પાપચંદ્ર ભેતો હોય તેમ તે ચંદ્રમા પાપચંદ્રોની વચ્ચે હોય, અથવા ચંદ્રમા કન્યા શશિનો ચોથે ભાવે હોય, તેમ તે પાપચંદ્રોની વચ્ચે હોય તથા પાપચંદ્ર તેને ભેતો હોય, તેાં એકદમ ઠંદુક હથિયાર વાગવાથી મરણ થાય છે.

યદિ વિપઘટિકાયામષ્ટમે પાપયુક્તે વિપશિલિભવશર્ત્ત્વર્જાયતે તસ્ય મૃત્યુઃ ॥

બહુદિવિચરયુક્તે લગ્નપે સાષ્ટમેશે બહુજનમૃતિકાલે મૃત્યુમેતિ પ્રભાતઃ ૧૧૨

૧૧૨. ભાવાર્થ—જેનો જન્મ વિપઘટીમાં હોય ને આઠમે ભાવે

૧ વિપઘટી-મુહુર્તમાર્તણ્ડ પચ્ચાશ ૫૦ જિન ૨૪ ચાગ્રય ૩૦ શ્વ સહતા

૪૦ આશ્વપંડલા ૧૪ મૂર્છના ૨૧

શ્વિશ ૩૦ દ્વિશ ૨૦ રદાઃ ૩૨ ચરામ ૩૦ નક્ષ ૨૦ ધૃત્યે ૧૮ કાશ્ચિનો

૨૧ વિરાતિઃ ૨૦ ।

શકે ૧૪ દ્રૌ ૧૪ વશ ૧૦ વાસવા ૧૪ રસશરાઃ ૫૬ સિદ્ધા ૨૪ નક્ષા

૨૦ શ્વ ૧૦ દ્વિશો ૧૦

ધૃત્ય ૧૮ શ્રી ૧૬ જિન ૨૪ ચાગ્રયો ૩૦ શ્વિતરમાઓઽગ્રેઽધિનાડ્યો વિપમ્ ॥

નક્ષત્રસ્ય ગતૈપ્યયોગગુણિતઃ સ્વસ્વાધુવઃ પશ્ચિહત્

સ્પષ્ટઃ સ્યાદતઃ સ્વર્ગમધિવટિકાઃ સ્પષ્ટઃ સ્યુરેવંહતાઃ ॥

ભાવાર્થ—અધિની નક્ષત્રથી ૨૭ નક્ષત્રોની અનુક્રમે ૫૦, ૨૪, ૩૦, ૪૦, ૧૪, ૧૧, ૩૦, ૨૦, ૩૨, ૩૦, ૨૦, ૧૮, ૨૧, ૨૦, ૧૪, ૧૪, ૧૦, ૧૪, ૫૬,

પાપશ્રદ્ધો રહ્યા હોય તો ઝેર ખાવાથી અથવા હુથિયાર વાગવાથી તેનું મરણ થાય છે. તેમજ લગ્નનો સ્વામી આઠમા ભાવના સ્વામી સંગાયે રહેા હોય ને તેમાં બીજા શ્રદ્ધો પણ રહ્યા હોય તો ઘણા માણસો મરે તે વખતે તેનું મરણ થાય છે.

લગ્નેશસ્યનવાંશસ્થરાશિકોપોદ્ભવામયૈઃ ॥

મૃત્યું તસ્ય વદન્ત્યેકે દૌરિકા મુનિપુદ્ગવાઃ ॥ ૧૧૩ ॥

૧૧૩. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી નવમાંશમાં જે રાશિનો હોય, તે રાશિ પ્રમાણે (એટલે તેના કોપથી) દુઃખ ઉત્પન્ન થઈ મરણ પામે છે. એવું જ્યોતિષ શાસ્ત્રના જાણનાર, વિદ્વાનો કહે છે.

‘દોરેણેજાગતે તુ તુમ્બુરગ્રહે તાપજ્વરાદ્યુદ્ભવૈ-

હૃદિગ્નિવાસવિકારશૂલજનિર્તૈર્યુગ્મે શિરઃશૂલજઃ ॥

વાતોન્માદભવૈઃ કુલીરભવને સિંહે વિપસ્ફોટકઃ

ક્રૂરપાર્યાં જઠરગ્નિગુહ્યજનિર્તૈર્જાતિસ્ય મૃત્યું વદેત્ ॥ ૧૧૪ ॥

૧૧૪. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી મેષના નવમાંશમાં હોય તો સખત તાવથી, ને વૃષભનો હોય તો શ્વાસ, ને મૃગશીરો રોગથી, ને મિથુનનો હોય તો માથાના દરદથી, કર્કનો હોય તો સંધીવા અથવા ગાંઠા થઈ જવાથી, ને સિંહનો હોય તો વિસ્ફોટકથી, કન્યાનો હોય તો જઠરાના રોગથી તથા શુંદર (હુપા ભાગના) રોગથી, મરણ થાય છે.

૨૪, ૨૦, ૧૦, ૧૦, ૧૮, ૧૬, ૨૪, ૩૦, આ ધટી ઉપરાંત (૫ઠી) ની ચાર ચાર ધટીઓ વિષ ધટીના જાણુવી. ॥ ૧ ॥

દરેક નક્ષત્રના સર્વક્ષત્રની ધટીઓથી પાતપોતાના મુવક (ઉપર ખતાવેલી ધટીઓ) ને ચુલ્હીને ૬૦ થી ભાગવા તો તે દરેક નક્ષત્રોની મુવકની ૨૫૮ ધટીઓ થાય છે. એટલે દરેક નક્ષત્રની જે ઉપર ધટીઓ ખતાવી છે તે જ્યારે નક્ષત્ર ૬૦ ધટીનું હોય સારેજ જાણુવી. પણ વધારે કે ઓછી ધટીનું હોય ત્યારે ઉપર પ્રમાણે કરવાથી કેટલી ધટી પછીથી ચાર ધટી વિષ ધટી જાણુવી તે જણાશે.

તેમજ તે ચાર ધટી પણ ૬૦ ધટીનું નક્ષત્ર હોય સારેજ જાણુવી પણ વધારે ઓછી ધટીનાં નક્ષત્ર હોય છે માટે તેને પણ ઉપર પ્રમાણે કરવાથી કેટલી ધટી વિષ ધટી કહેવાય તે જણાશે.

જૂકે શોકચતુષ્પદજ્વરમયઃ કીટેઽશ્મશસ્ત્રાદિભિ-

શ્રાપે તીવ્રમરુદ્ધર્વમૃગમુલે વ્યાઘ્રાદિ શૂલમયઃ ।

કુંભે વ્યાઘ્રવધૂકૃતૈરનિમિષે તોયાતિસારૈર્મૃતિં

રન્ધ્રસ્યાંશગતા પ્રચારધરણી જાતસ્ય મૃત્યુપ્રદા ॥ ૧૧૫ ॥

૧૧૫. ભાવાર્થ—જે લક્ષ્મી સ્વામી તુલાના નવમાંશમાં હોય, તે જાનવરથી, અથવા તાવ આવવાથી. ને વૃશ્ચિકનો હોય તે પથ્થરથી કે હથિયારથી, ધનનો હોય તે અત્યંત વાયુથી, મકરનો હોય તે વાધ ઇલાહી જાનવરથી, અથવા શૂળના રોગથી, કુંભનો હોય તે વાધથી, અથવા ખેરીથી, અને મીનનો હોય તે પાણીથી અથવા આઠાના રોગથી મરણ થાય છે. આઠમાના નવમાંશને પામેલી રાશિની પૃથ્વીમાં જન્મનારું મરણ કહેવું.

નિશિવલયુતરાશૌ લગ્નયાતેઽહ્નિ કાલે

યાદિ દિનવલયુક્તે જન્મલગ્ને રજન્યામ્ ।

ઉદયગનવભાગસ્વામિયોગેક્ષિતાનાં

દિશિ મૃતિમુપયાતિ સ્થાનવીર્યાધિકસ્ય ॥૧૧૬॥

૧૧૬. ભાવાર્થ—જે રાશિયો રાત્રે જળવાન છે, તેમાંની રાશિનું લક્ષ દિવસે આવેલું હોય અથવા દિવસે જળવાન રાશિનું લક્ષ રાત્રિયે આવ્યું હોય, ને નવમાંશ લક્ષ પોતાના સ્વામીથી યુક્ત, અથવા ભેવાયેલું હોય, ને તે ગ્રહસ્થાન જળમાં વધારે હોય, તે તે ગ્રહની દિશામાં મરણ થાય છે.

હોરાશેષનવાંશમાનઘટિકા મોહઃ સ્વમાંશેક્ષિતે

પાપૈસ્તદ્વિગુણીકૃતાસ્ત્રિગુણિતઃ સૌમ્યૈરવસ્થાત્મકઃ ।

ક્રૂરાપશ્ચરસૌમ્યમિથ્રતનુગૈર્દ્વાવિંશતિ ક્યંશકૈ-

ર્નાશં યાતિ શરીરમગ્નિજલસંમિથ્રશ્વમુરુયૈઃ ક્રમાત્ ॥૧૧૭॥

૧૧૭. ભાવાર્થ—લક્ષ્મી જેટલા નવમાંશ^૧ લોગવવાના બાકી રહ્યા

૧. લક્ષ્મી જેટલા અંશે હોય, તેમાંથી ૩ અંશ ને ૨૦ કળાના જેટલા ભાગો બાકી, તેટલા ભાગને ૯ ભાગમાંથી બાદ કરવા. તે જે રહે તેટલા નવમાંશ બાકી જાણવા. દાખલો—લક્ષ્મી અથ ૨૦ છે, તે નવમાંશના ભાગ ૬ થયા તેને ૯ માંથી બાદ કર્યા તો ૩ નવમાંશ બાકી રહ્યા માટે ૩ ઘડી જેમાન રહેશે. એમ જાણવું.

હોય, તેટલી ઘડી મરણ વખતે બેભાન રહે છે. પણ જો લગ્નને તથા નવમાંશ લગ્નને પાપગ્રહો જોતા હોય, તો ઉપર કહેલી ઘડીને બમણી કરીયે, તેટલી વખત બેભાન રહે. ને તે લગ્નને તથા નવમાંશને શુભ ગ્રહો જોતા હોય, તો ઉપર કહેલી ઘડીને ત્રણે ગુણીયે, તેટલી ઘડી બેભાન રહે. એ પ્રમાણે લગ્ન દ્રેષ્ટાણથી બાવીસમું દ્રેષ્ટાણ જળચર રાશિનું હોય ને તેમાં શુભ અથવા પાપ અથવા મિત્ર ગ્રહ હોય તો અનુક્રમે અમિત્રી અથવા પાણીથી અથવા ફાડી ખાનાર જનવરથી તે શરિરની મરણ પછી સ્થિતિ થાય છે.

દેવમર્ત્યપિતૃનારકાલયપ્રાણિનો ગુરુરિનક્ષમામૃતૌ ॥

કુરુરિન્દુભૃગુજૌ બુધાર્કજૌ મૃત્યુકાલમવલગ્ના યદિ ॥૧૧૮॥

૧૧૮. ભાવાર્થ—માણસના મરણ વખતનું લગ્ન મુકવું. ને તે લગ્નમાં શુક્ર હોય તો મરણ પછી દેવલોકમાં જાય છે. ને સૂર્ય કે મંગળ હોય તો મૃત્યુલોકમાં ને ચંદ્ર, શુક્ર હોય તો પિતૃલોકમાં ને બુધ કે શનિ હોય તો નરકલોકમાં જાય છે.

મૂચક્રં સ્યાત્ તુમ્યુરાઘં ચતુષ્કં સિંહાગારાઘં મુવશ્વક્રમાહુઃ ॥

ચાપાદિસ્થં તત્સુવશ્વક્રજન્યં જીવો મૃત્યુક્ષેત્રલોકં સમેતિ ॥૧૧૯॥

૧૧૯. ભાવાર્થ—મેષથી અનુક્રમે ચાર રાશિ ભૂલોક છે. સિંહથી ચાર રાશિ ભૂવલોક છે. ને ધનથી ચાર રાશિ સ્વર્ગ લોક છે. માટે મરણ લગ્ન જે લોકનું છે, તે લોકમાં જીવ જાય છે.

રિઃપ્રાધીશે પાપપટ્ટ્યંક્ષયાતે પાપૈદિષ્ટે નારકં લોકમેતિ ॥

રાહૌ રિઃફે માન્દિરન્પ્રેગયુક્તે શત્રુસ્યાનસ્વામિદષ્ટે તથા સ્યાત્ ૧૨૦

૧૨૦. ભાવાર્થ—બારમા ભાવનો સ્વામી પાપપટ્ટ્યંક્ષમાં રહેલા હોય, ને તેને પાપગ્રહો જોતા હોય તો મરણ પામેલો નર્કમાં જાય છે. ને રાહુ બારમે માંદિ ને આઠમા ભાવના સ્વામી લેગો હોય, ને છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામી તેને જોતો હોય, તોપણ નર્કલોકમાં જાય છે.

ઉચ્ચસ્થે શુભસ્થેચરે વ્યયાગતે પાપગ્રહૈઃ શોભનૈઃ

સન્દષ્ટે શુભવર્ગકે ચ વિપુલં સ્વર્ગાદિ ભોગં વદેત્ ॥

કર્મસ્થાનપતૌ પુરન્દરગુરૌ રિઃફોપયાતેઽથવા

સૌમ્યવ્યોમાનિવાસદષ્ટિસંહિતૈ તસ્યામરત્વં ભવેત્ ॥૧૨૧॥

૧૨૧. ભાવાર્થ—જો એક ઉચ્ચનો શુભ ગ્રહ ખારમે હોય, અથવા શુભગ્રહની રાશિનો થઈ ખારમે હોય, ને તેને શુભ તથા પાપગ્રહો ભેતા હોય, તો તેને અત્યંત સ્વર્ગનું સુખ કહેવું. ને જ્યારે દશમા ભાવનો સ્વામી શુદ્ધ ખારમે હોય, ને તેને શુભ ગ્રહો ભેતા હોય, તો તે અમર થાય છે.

વૃહસ્પતૌ ચાપનવાંશકસ્યે ચલાન્વિતે કર્કટલગ્નયાતે ॥

ત્રિભિશ્ચતુર્ભિઃ સહ કળ્કેષુ નભશ્ચરૈર્જાપદં પ્રયાતિ ॥૧૨૨॥

૧૨૨. ભાવાર્થ—જ્યારે શુદ્ધ બળવાન થઈ, ધન રાશિના નવમાં-શમાં હોય, ને જન્મમાં કર્કશશિનો શુદ્ધ લગ્ને હોય ને ત્રણ અથવા ચાર ગ્રહો કેંદ્રમાં હોય તો ગ્રહપદને પામે છે.

ધનુર્વિલમે યદિ તુંવરાંશકે લગ્ને ગુરૌ દાનવપૂજિતેઽસ્તે ॥

કન્યાગતે શીતકરે ચલાન્વિતે પરં પદં લોકમુપૈતિ શાશ્વતમ્ ૧૨૩

૧૨૩. ભાવાર્થ—જો ધન રાશિનું લગ્ન હોય, ને નવમાંશ લગ્નમાં મેપનો શુદ્ધ હોય, શુક સાતમે હોય, ને બળવાન ચંદ્ર કન્યારાશિનો હોય, તો તે માણસ પરંપદને પામે છે.

નિસર્ગદાયપ્રમુખાયુરન્દસ્ફુટક્રિયામૃત્યુદશ્ચાપભેદાઃ ॥

નિર્યાણકાલપ્રભવાશ્ચ સર્વે સઙ્કીર્તિતા ભાનુમુખપ્રસાદાત્ ॥૧૨૪॥

इति श्री नवग्रहकृपया वैद्यनाथविरचिते जातकपारि-

जाते आयुर्दायाध्यायः पञ्चमः

૧૨૪. ભાવાર્થ—સૂર્ય અને બીજા ગ્રહોની મહેરબાનીથી નિસર્ગ આવરદાને આદિ હાઈ આવરદાનાં સ્પષ્ટ વસ્ત્રો ગણવાની રીત, તથા નિ-ર્યાણ કાળથી ઉત્પન્ન થતા મરણની દશાના લેહો તે સર્વે કહ્યા છે. આ પ્ર-માણે નવ ગ્રહોની મહેરબાનીથી, વૈદનાથે લખેલા, જાતક પારિજાતનો, પાંચમો અધ્યાય સંપૂર્ણ થયો.

સ્વેદાપ્રાન્ત સમાગતે કપડવજ્જારવ્યેપુરેવાસિના
 શ્રીસોમેશ્વર વાઢવેન ચ મયાંજ્યોતિર્વિંદા ભાવતઃ ॥
 ચાલાન્વોધયિતું સુસ્વંર વડાદ્રા જ્ઞાતિના પૂર્ણકો
 જાતોજાતક પારિજાત વિવૃતોઽધ્યાયઽશરોગુર્જરઃ ॥૧॥

૧. ભાવાર્થ—ખેડા જીલ્લાના કપડવંજ ગામમાં રહેનાર, વડાદરા જ્ઞાતિના પ્રાદ્યાજી, ભેશી, સોમેશ્વરે, બાળકોને સહેલાઈથી સમજવા માટે, જાતકે પારિજાત નામના ગ્રંથનો ગુજરાતી ભાષામાં, ઉમંગથી પાંચમો અધ્યાય સંપૂર્ણ કર્યો.

નૈર્યાણિકાઽધ્યાય.

નૈર્યાણિકાધ્યાય.

મૃત્યુર્મૃત્યુગ્રહેણેન વલિમિસ્તદ્ધાતુકોપોદ્ભવ-
 સ્તત્સંયુક્તમગાત્રજો बहुभवो वीर्यान्वितैर्भूरिभिः ॥
 અગ્ન્યમ્બવાયુધજો જ્વરામયકૃતસ્તૃદ્ધુત્કૃતશ્વાષ્ટમે
 સૂર્યાદૈર્નિધને ચરાદિષ્ઠ પરસ્વાધ્વપદેશેષ્વિતિ ॥ ૧ ॥

૧. ભાવાર્થ—જે બળવાન ગ્રહ, આઠમા ભાવને ભેતો હોય, તેની ધાતુના કોપથી મરણ જાણવું.

લગથી આઠમે જે રાશિ હોય. તે રાશિ, કાળપુરૂષના અંગનો જે ભાગ હોય તે ભાગમાં, જે ભેનાર ગ્રહ છે તેની ધાતુના રોગથી મરણ પામે છે. પણ જે ઘણા ગ્રહો ભેતા હોય તો જે વધારેબળવાન ગ્રહ હોય તેની ધાતુના રોગથી, અને જે બળવાન ગ્રહો બહુ હોય ને તે ભેતા હોય તો નેટલા ગ્રહ ભેતા હોય તેટલા ગ્રહોની ધાતુઓને લગતા આઠમા ભાવની રાશિ પ્રમાણેના શરીરના ભાગમાં રોગો ઘવાથી મરણ પામે છે.

સૂર્ય, આઠમે હોય તો આંખથી, ચંદ્ર હોય તો જળથી, મંગળ હોય તો શસ્ત્રથી, બુધ હોય તો તાવથી, શુક્ર હોય તો રોગથી, શુક્ર હોય તો તરસથી, ને શનિ હોય તો બૂખથી મરણ કરે છે.

આઠમે ચર રાશિમાં હોય તો પરદેશમાં, સ્થિર હોય તો પોતાના દેશમાં, અને દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં હોય તો માર્ગમાં મરણ થામે છે.

शैलाग्राभिहतस्य सूर्यकुजयोर्मृत्युः खवन्युस्ययोः

કૂપે મન્દશશાઙ્કભૂમિતનયૈર્વન્ધ્વસ્તર્કમસ્થિતૈઃ ॥

કન્યાયાં સ્વજનાદિમોષ્ણકરયોઃ પાપગ્રહૈદૃષ્ટયોઃ

સ્યાતાં યદ્યુભયોદયેર્કશશિનૌ તોયે તદા મજ્જિતઃ ॥ ૨ ॥

૨. ભાવાર્થ—(જન્મકુંડલીમાં) દશમે સૂર્ય, અને ચોથે મંગળ, હોય તો પહાડ ઉપરથી પડેલા પથ્થરના વાગવાથી મરણ થાય છે.

શનિ, ચંદ્ર, અને મંગળ, અતુકમે ચોથા સાતમા ને દશમા ભાવમાં હોય તો કુવામાં પડવાથી મરણ થાય છે.

સૂર્ય અને ચંદ્ર, કન્યા રાશિમાં હોય અને પાપગ્રહો જાતા હોય, તો પોતાની જાતના માણસથી મરણ થાય છે.

દ્વિસ્વભાવ રાશિના લગ્નમાં સૂર્ય અને ચંદ્ર બેઠા હોય તો પાણીમાં ડુબવાથી મરણ થાય છે.

मन्दे कर्कटगे जलोदरकृतो मृत्युर्मृगाङ्गे मृगे

શસ્ત્રાગ્નિમયઃ શશિન્યગ્રુભયોર્મધ્યે કુજસેં સ્થિતે ॥

કન્યાયાં રુધિરોત્પત્તોપજનિતસ્તદ્વસ્થિતે શીતગૌ

સૌરસેં યદિ તદ્દેવ દ્વિપગૌ રજ્જ્વગ્નિપાતૈઃ કૃતઃ ॥ ૩ ॥

૩. ભાવાર્થ—કર્કટરાશિમાં શનિ અને મકર રાશિમાં ચંદ્ર બેઠા હોય તો જલંધરના શોગથી મરણ થાય.

મંગળની રાશિમાં ચંદ્ર, બે પાપગ્રહોની વચ્ચેમાં હોય તો હથિયાર કે અગ્નિથી મરણ થાય.

કન્યારાશિમાં ચંદ્ર, બે પાપગ્રહોની વચ્ચેમાં હોય તો લોહી બગડવાથી સોજા નિગેરે આવી મરણ થાય.

શનિની રાશિમાં ચંદ્ર, બે પાપગ્રહોની વચ્ચેમાં હોય તો દોરડાથી, અગ્નિથી, અથવા ઊંચેથી પડવાથી મરણ થાય.

वन्धाद्धीनवमस्ययोरग्नयुभयोः सौम्यग्रहादृष्टयो-

ટ્રેંકાળેશ્ચ સર્પપાશનિગદૈચ્છિદ્રસ્થિતૈર્વન્ધ્વતઃ ॥

કન્યાયામશુભાન્વિતેઽસ્તમયગે ચન્દ્રે સિતે મેષગે

સૂર્યે લગ્નગતે ચ વિદ્ધિ મરણં સ્ત્રીહેતુર્ક મન્દિરે ॥ ૪ ॥

૪. ભાવાર્થ—જે પાપગ્રહ પાંચમા, નવમા ભાવમાં બેઠા હોય, અને શુભગ્રહો ન બેસતા હોય તો મરણ બંધીખાનામાં થાય છે.

આઠમા ભાવમાં રહેલી રાશિના દ્રેષ્ઠાણો સર્પ, પાશ, અથવા નિગડ નામના હોય (જુઓ અધ્યાય ૫ શ્લોક ૫૫ મો) તો મરણ બંધીખાનામાં થાય.

ચંદ્ર, ૪-યા રાશિમાં સાતમા ભાવમાં પાપગ્રહ સાથે બેઠા હોય, અને શુક્ર મેષ રાશિમાં હોય સૂર્ય, લગ્નમાં હોય તો તે માણસ પોતાના જ ઘરમાં જીના હાથથી મરણ થાય છે.

શૂલોદ્ગિજ્જતનુઃ સુસ્ત્રેઽવનિસ્રુતે સૂર્યેઽપિ વા સ્ત્રે યમે

સપ્રક્ષીણહિમાં શુભિશ્ચ યુગપત્ પાર્પસ્વિકોણાગ્રગૈઃ ॥

વન્ધુસ્યે ચ રત્નાં વિયત્યવનિમે ક્ષીણેન્દુસંવીક્ષિતે

કાષ્ટેનાભિહતઃ પ્રયાતિ મરણં સૂર્યાત્મજેનેક્ષિતે ॥ ૫ ॥

૫. ભાવાર્થ—સૂર્ય અથવા મંગળ ચોથા ભાવમાં હોય, અને શનિ ૧૦ મા ભાવમાં હોય, તો શૂળી ચડવાથી મરણ થાય.

ક્ષીણ ચંદ્રમા સાથે પાપગ્રહો, (સૂ. મં. ૪.) પહેલા, નવમા, કે પાંચમા ભાવમાં બેઠા હોય તો શૂળી ચડવાથી મરણ થાય.

સૂર્ય ચોથા ભાવમાં હોય, અને મંગળ દશમા ભાવમાં હોય, ને ક્ષીણ ચંદ્રમા બેસે તો શૂળી ચડવાથી મરણ થાય.

સૂર્ય ચોથા ભાવમાં ને મંગળ ૧૦ મા ભાવમાં હોય, અને શનિ બેસે તો હાકડું વાગવાથી મરણ થાય છે.

રન્ધ્રાસ્પદાક્ષ્ણિયુર્કર્લગુહાહતાક્ષઃ

પ્રક્ષીણચન્દ્રરુધિરાકિંદિનેશ્વયુક્તૈઃ ॥

તૈરેવ કર્મનવપોદયપુત્રસંસર્ગ-

ર્કમાર્ગિચ્છન્નશરીરનિકૃટજાતઃ ॥ ૬ ॥

૬. ભાવાર્થ—ક્ષીણપદનો ચંદ્ર, મંગળ, શનિ અને સૂર્ય અનુક્રમે ૮, ૧૦, ૧, ૪, ભાવમાં બેઠા હોય તો લાકડી કે સોડાના મારથી મરણ

થાય છે. પણ તેજ ગ્રહે અનુક્રમે ૧૦, ૯, ૧, ૫ ભાવોમાં બેઠા હોય તો પૂમાડાથી જલસર્પ જવાથી, અગ્નિથી, બંધીખાનાથી, અથવા આંચકે મારી નાંખી દેવાથી મરણ થાય છે.

વન્ધ્વસ્તકર્મસહિતૈઃ કુજસૂર્યમન્દૈઃ

નિર્યાણમાયુધાશિસ્તિપાલકોપાત્ ॥

સૌરેન્દુમૂમિતનૈયૈઃ સ્વસુસ્વાસ્પદસ્થૈ-

ક્ષૈયઃ ક્ષતક્રિમેકૃતશ્ચ શરીરઘાતઃ ॥ ૭ ॥

૭. ભાવાર્થ—મંગળ, સૂર્ય અને શનિ, અનુક્રમે ૪, ૭, ૧૦, મા ભાવમાં હોય તો અગ્નિથી, હુધિયારથી અથવા રાજના કોધથી મરણ થાય છે.

શનિ, ચંદ્ર, અને મંગળ અનુક્રમે ૨, ૪, ૧૦ મા ભાવમાં બેઠા હોય તો ઘાયલ શરીરમાં કીડા પડવાથી મરણ થાય છે.

સ્વસ્યેર્જ્જ્વનિજે રસાતલગતે યાનમપાતાદ્યો ॥

યન્ત્રોત્પીડનજઃ કુજેઽસ્તમયગે સૌરેન્દ્રિનામ્બુદ્રમે ॥

વિષ્મધ્યે રુધિરાકિંશીતાકેરણૈર્નૃકાજસૌરક્ષૈ-

યાતૈર્યા ગલિતેન્દુસૂર્યરુધિરૈર્વ્યોમાસ્તવન્ધ્વાહવાન્ ॥ ૮ ॥

૮. ભાવાર્થ—સૂર્ય, દશમા ભાવમાં અને મંગળ ચોથા ભાવમાં હોય તો ગાડીમાંથી પડી જવાથી મરણ થાય છે.

મંગળ, સાતમા ભાવમાં અને સૂર્ય, ચંદ્ર, શનિ, લગ્નમાં હોય તો હુખ હપજવે, એવા હુધિયારથી મરણ થાય છે.

મંગળ, શનિ અને ચંદ્ર, અનુક્રમે તુલા, મેષ અને શનિની રાશિમાં બેઠા હોય અથવા ક્ષીણ ચંદ્ર, સૂર્ય, અને મંગળ, અનુક્રમે દશમા સાતમાને થોથા ભાવમાં બેઠા હોય તો ખરાબ રસ્તામાં મરણ થાય છે.

વીર્યાન્વિતવક્રવીક્ષિતે ક્ષીણેન્દૌ નિધનસ્થિતેર્જ્જ્વને ॥

ગુરોન્નવરોગપીડિયા મૃત્યુઃ સ્પાન્ કૃમિશ્ચદાહજઃ ॥ ૯ ॥

૯. ભાવાર્થ—ક્ષીણ ચંદ્રમાને બળવાન મંગળ જોતો હોય, અને શનિ આઠમા ભાવમાં હોય તો તે માણસ મસાના અથવા લગ્નદરના રોગથી, કીડાઓથી વાદાપ કરવાથી, કે ચામડી બળી ન્ય એવી વસ્તુ લગાડવાથી મરણ થાય છે.

અસ્તે રવૌ સરુધિરે નિઘનેઽર્ક પુત્રે-

ક્ષીણે રસાતલગતે હિમગૌ સ્વગાન્તઃ ॥

લગ્નાત્મજાદ્યમતપસ્વિનમૌમમન્દ-

ચન્દ્રૈસ્તુ શૈલશિસ્વરાશનિકુદ્યપાતૈઃ ॥ ૧૦ ॥

૧૦. ભાવાર્થ—સૂર્ય અને મંગળ સાતમા ભાવમાં, શનિ આઠમા ભાવમાં, અને ક્ષીણ ચંદ્રમા, ચોથે હોય તો પશ્ચિમોથી તેનું મરણ થાય છે. સૂર્ય, મંગલ, શનિ અને ચંદ્ર, અનુક્રમે ૧, ૫, ૮, ૯ માં ભાવમાં બેઠા હોય તો તેનું મરણ પર્વત કે ટેકરાપરથી પડેલા પથ્થરના વાગવાથી, ભીંત કે વીજળી પડવાથી થાય છે.

દ્વાવિંશઃ કથિતસ્તુ કારણં દ્રેષ્કાણો નિઘનસ્ય સૂરિભિઃ ॥

તસ્યાધિપતિર્થવોઽપિ વા નિર્યાણં સ્વગુણૈઃ પ્રયચ્છતિ ॥ ૧૧ ॥

૧૧. ભાવાર્થ—માણસના મરણનું કારણ લગ્નથી બાવીસમું દ્રેષ્કાણુ પડિતોએ કહ્યું છે. આ બાવીસમા દ્રેષ્કાણુના સ્વામીના અથવા તે દ્રેષ્કાણુ જે રાશિનો હશે, તેના સ્વામીના જેવા શુભવાળો થાય, અને મરણ પછી તે મુજબ સમજાયું.

દૌરાનવાંશકપયુક્તસમાનભૂમી

યોગેક્ષણાદિભિરતઃ પરિકલ્પ્યમેતન્ ॥

મોહસ્તુ મૃત્યુસમયેઽનુદિતાંશતુલ્યઃ

સ્વેશેક્ષિતે દ્વિગુણિતસ્રિગુણઃ શુર્ભશ્ચ ॥ ૧૨ ॥

૧૨. ભાવાર્થ—આ સઘળા ઉપરથી આપણે નિર્ધારણ અથવા મરણ, લગ્નના નવમાંશનો સ્વામી બેઠેલો હોય તે રાશિ ઉપરથી મરણની ભૂમી નક્કી થાય અથવા આઠમા ભાવને શ્રેષ્ઠ બોલતા હોય તે ઉપરથી, મરણની ભૂમી નક્કી કરવી. (બુદ્ધિ અધ્યાય ૧ અને શ્લોક ૧૧).

મરણ વખતે લગ્નના બેઠેલા નવમાંશ બાકી હોય તેટલી ધડી બેભાન રહેશે એમ કહેવું. અને લગ્નને લગ્નનો સ્વામી બેતો હોય, તો કહેલી ધડીથી બમણી ધડી બેભાની રહેશે. લગ્નને શુભ શ્રેષ્ઠ બોલતા હોય તો કહેલી ધડીથી ત્રણગણી ધડી બેભાન રહેશે.

દહનજલવિમિશ્રૈર્ભસ્મસંક્રેદશોષૈ-

નિંધનભવનસંસૃર્વ્યાલ્નર્ગૈર્વિંદમ્ભઃ ॥

इति शवपरिणामश्चिन्तनीयो यथोक्तः

पृथुविरचितशास्त्राद् गत्यनूकादिचिन्त्यम् ॥ १३ ॥

૧૩. ભાવાર્થ—દ્રેષ્કાણુ કુંડલીમાં-આઠમા ભાવે પાપઅહની રાશિ, (અગ્નિ દ્રેષ્કાણુ) હોય તો તેના મરેલા શરીર (શબ) ને અગ્નિથી બાળે છે. જો શુભ અહની રાશિ (જલદ્રેષ્કાણુ) હોય તો પાણીમાં નાખવામાં આવે છે. અને મિશ્રદ્રેષ્કાણુ (શુભ અહની રાશિમાં પાપઅહો હોય, ને પાપઅહની રાશિમાં શુભ અહ) હોય તો શબ સુકાઈ જાય છે.

દ્રેષ્કાણુમાં આઠમા ભાવે દ્રેષ્કાણુ બ્યાલ ૧ (સર્પ) હોય (ભુજો અધ્યાય ૫ શ્લોક ૫૫) તો શરીરને ફાડીખાવાવાળા જનાવરોને લક્ષણ કરવા સુકી દેવામાં આવે છે. ઉપર લખ્યા પ્રમાણે સુવેલા માણસના શરીરનું શું શરે તે વિચારી શકાય છે. માણસ મૂલા પછી ક્યાં જશે, અને તે આગલા (ગયા) જન્મમાં કાણુ હતો, (એટલેકયા લોકમાંથી આવ્યો હતો) તે જ્યોતિષશાસ્ત્ર ઉપરથી કહેવાય છે.

गुरुद्वपतिशुक्रौ सूर्यभौमौ यमज्ञौ

विद्युधपितृतिरश्चો नारकीयांश्च कुर्युः ॥

दिनकरशशिवीर्याधिष्ठितज्यंशनाथाः

प्रवरसमनिकृष्टास्तुङ्गहासादनूके ॥ १४ ॥

૧૪. ભાવાર્થ—સૂર્ય અને ચંદ્ર, બેમાંથી વધારે બળવાન કાણુ છે. તે શોધી કાઢવો. જે વધારે બળવાન થયો હોય અને તે જે દ્રેષ્કાણુમાં બેઠો હોય તે દ્રેષ્કાણુનો સ્વામી ગુરુ હોય તો દેવલોકમાંથી આવેલો, શુક કે ચંદ્ર હોય તો પિતૃલોકમાંથી આવેલો, દ્રેષ્કાણુના સ્વામી સૂર્ય કે મંગળ હોય તો તિર્યકલોકથી આવેલો, દ્રેષ્કાણુનો સ્વામી શનિ કે બુધ હોય તો નરકવાસી લોકોમાંથી આવેલો સમજવો. દ્રેષ્કાણુનો સ્વામી

૧. કર્કનો પહેલો, કર્કનો બીજો, શ્ચિકનો પહેલો ને શ્ચિકનો બીજો અને મીનનો છેલ્લો તેને સર્પ દ્રેષ્કાણુ કહે છે.

ઉચ્ચનો હોય તો તે માણસ આગલા જન્મમાં ઉચ્ચ પદવીનો, અહુ મધ્યમ હોય તો મધ્યમ પદવીનો અને નીચનો હોય તો નીચ પદવીનો સમજવો.

ગતિરપિ રિપુરન્ધ્રવ્યંશપોઽસ્તાસ્યિતો વા

ગુરુરથ રિપુકેન્દ્રચ્છિદ્રગઃ સ્વોચ્ચસંસ્થઃ ॥

ઉદયતિ ભવનેઽત્યે સૌમ્યભાગે ચ મોક્ષો

ભવતિ યદિ વલેન મોઙ્ગિતાસ્તત્ર શેષાઃ ॥ ૧૫ ॥

इति जातकपारिजाते होरानिर्याणाध्यायः ॥

૧૫. ભાવાર્થ—છટ્ટા ભાવના દ્રેષ્કાણુનો સ્વામી ('એટલે લગ્ન દ્રેષ્કાણુથી સોળમા દ્રેષ્કાણુનો સ્વામી) ને આઠમા ભાવના દ્રેષ્કાણુનો સ્વામી (એટલે લગ્ન દ્રેષ્કાણુથી બાવીશમા દ્રેષ્કાણુનો સ્વામી) તેમાંથી જે વધારે બળવાન હોય, તે અહના લોકમાં મરણ પછી જાય છે. અથવા લગ્નથી છટ્ટે, સાતમે અને આઠમે જે અહ હોય, તે અહના લોકમાં જાય છે. ને જે ત્યાં જે ત્રણ અહો હોય તો તેમાં જે અહ બળવાન હોય તેના લોકમાં જાય છે.

જેના જન્મકાળમાં શુક્ર લગ્નથી છટ્ટે, આઠમે કે કેન્દ્રમાં ઉચ્ચનો થઇને રહ્યો હોય, તો મોક્ષ પામે છે. અથવા લગ્ન મીન રાશિનું હોય, અને શુભ અહના નવમાંશમાં હોય, અને તેમાં શુક્ર બેઠો હોય, અને બાકીના અહો નિર્બળી હોય તોપણ મોક્ષ પામે છે.

અંથ મળવાનું ઠેકાણું—

ભાષાન્તર કર્તા,—જેશી સોમેશ્વર દ્વારકાદાસ.

ઠેકાણું—મોટા રામજીમંદિર રાવળપોળ.

છપ્પે બેઠા—મુ. કપડવંજ.

હાલ મુકામ મુંબઈ—ઠે. કાકોરદ્વાર—લાઈ ઇવલુની ગલીમાં.

ધર નંબર ૪—ત્રીજે માળે.

જાતક પારિજાત.

જાતકલંગ નામનો અધ્યાય ૬ ક્રો.

॥ જાતકમહાધ્યાયઃ ॥

કેચિદ્યોગા રાજયોગસ્ય મહ્નાઃ

કેચિદ્રેકા નામ દારિદ્ર્યયોગાઃ ॥

કેચિત્ પ્રેષ્યાઃ કે ચ કેમદુમાર્યા-

સ્તે ચત્વારો જાતમહ્નાકરાઃ સ્યુઃ ॥ ૧ ॥

ભાવાર્થ—કેટલાક શ્રદ્ધાના યોગો એવા છે કે, જેઓ રા-
જયોગનો લંગ કરે છે. વળી કેટલાક એવા છે કે જેને રેકા
યોગ કહે છે. અને તે હરિદ્રતા કરે છે. બીજા કેટલાક યોગો
પ્રેમ્ય એટલે બીજાઓનું તાબેદારપણું કરાવે છે. ને કેટલાક
કેમદુમયોગ કહેવાય છે. આ ચાર જાતના યોગ છે. તેઓ જે પ્રમાણે
બનતા હોય તે પ્રમાણે થઈ ભવિષ્યને નુકશાન કરે છે. એટલે રાજ-
યોગનો લંગ કરે છે.

મેપે જૂકનવાંશકે દિનકરે પાપેક્ષિતે નિર્ધનઃ

કન્યારાશિગતે યદા મૃગસુતે કન્યાંશકે મિશ્રુકઃ ॥

નીચર્ષે ત્વત્તિનીચભાગસહિતે જાતો દિવાનાપકે

રાજશ્રેષ્ઠકુલાગ્રજોઽપિ વિગતશ્રીપુત્રદારાશ્નઃ ॥ ૨ ॥

૨. ભાવાર્થ—રવિ, મેષ રાશિનો હોય, અને તુલારાશિનો નવમાં-
શમાં હોય ને તેને પાપગ્રહ ભેટો હોય તો તે માણસ પૈસા વગરનો
થાય છે. ને શુદ્ધ કન્યારાશિમાં હોય ને કન્યા રાશિના નવમાંશમાં હોય
તો તે માણસ બીજારી થાય છે.

રવિ નિચ રાશિનો હોય અથવા પૂર્ણ નીચાંશમાં બેઠો હોય તો તે માણસ રાજ્ય તરફથી સન્માન પામેલો હોય તોપણ તે પૈસા, સંતતિ, સ્ત્રી, અને પોતાના પોપણના સાધન વિનાનો થઈ જાય છે.

મન્દારાહિસમન્વિતેષ્વરગુરૌ શુક્રેન્દુપુત્રેક્ષિતે

જાતઃ શૂદ્રકલેવરોઽપિ નિશિલાં વિદ્યામુપૈતિ શ્રિયમ્ ॥

તારાનાયવિકર્ત્તનો મદગતૌ સૌરેણ સંવીક્ષિતૌ

જાતોઽસૌ સમુપૈતિ નીચવિહિતોપાયેન સજીવનમ્ ॥ ૩ ॥

૩. ભાવાર્થ—શુક્ર, શનિ, મંગળ, અને રાહુના સાથે બેઠો હોય અને શુક્ર તથા બુધ, તેને જોતા હોય તો તે માણસ શૂદ્ર જાતિનો હોય તોપણ તે દરેક જાતની વિદ્યા તેમજ પૈસા સારી રીતે મેળવે છે. રવિ અને ચંદ્ર સાતમા ભાવમાં હોય અને શનિ, તેને જોતો હોય તો તે માણસ જેમ નીચ જાતિનો માણસ પોતાનું શુજ્જન ચલાવે છે તેમ પોતાનું શુજ્જન કરે છે.

કેન્દ્રસ્યે વા વિભ્રમે દિનકરતનયે સૌમ્યસંદૈરદૃષ્ટે

ભૂસૂનોઃ કાલહોરાસમયજમનુજો મિશ્રુકો દાસભૂતઃ ॥

સૌમ્યાદૃષ્ટેર્કદૃષ્ટે રાશિનિ સરુધિરે મેપંગે મિશ્રુકઃ સ્પાદ

આર્ક્ષીન્દ્રકંઃ સકેન્દ્રજેઠનુરધનશ્ચાન્યમુક્તાશનઃ સ્પાત્ ॥૪॥

૪. ભાવાર્થ—શનિ કેન્દ્રસ્થાને અથવા લગ્નમાં હોય અને શુભ શ્રેણી તેને ન જોતા હોય ને મંગળની કાલહોરામાં જન્મેલો હોય તો તે માણસ શુભામ અથવા બીખારી થાય છે. ચંદ્ર મંગળના સાથે મેષમાં હોય અને તેને શુભ શ્રેણી જોતા ન હોય પણ રવિ જોતો હોય તો તે માણસ બીખારી થાય છે.

શનિ, રવિ, અને ચંદ્ર કેન્દ્રસ્થાનમાં હોય તો તે માણસ દેખાવમાં ઉદાસ, ધનરહિત અને બીજા માણસો તરફથી ખાવાનું મળે ત્યાં તે ખાય તેવી હાલતનો થાય છે.

મન્દે કેન્દ્રગતે વિભ્રમગૃહગે ચન્દ્રેઽન્ત્યમે વાવર્પતૌ

જાતો મિશ્રુક એવ શોકજલર્થા મયો વિદેશં ગતઃ ॥

ધર્મસ્થાનપતૌ તુ રિઃફલગૃહગે પાપગ્રહે કેન્દ્રગે

જાતઃ પાપરતઃ પરાશ્રયનમુક્ વિગાવિદીનો ભવેન્ ॥ ૫ ॥

૫. લાવાર્થ—શનિ કેન્દ્રસ્થાને હોય ચંદ્ર લગ્નમાં હોય અને શુક્ર ખારમા લાવમાં હોય તો તે માણસ લીખારી, અને શોકાક્રૂપી સમુદ્રમાં ડુબેલો, પરદેશમાં રહેનારો, થાય છે. નવમા લાવનો સામી ખારમે હોય અને એક પાપગ્રહ કેન્દ્રસ્થાને હોય ત્યારે તે માણસ પાપી બીજા માણસોનું અન્ન તથા ધનની ઇચ્છા રાખનારો, અને વિદ્યાર્થી રહિત થાય.

जीवे राहुयुतेऽथवा शिखियुते पापेक्षित नीचकृत्

नीचे नीचसमीक्षिते सुरगुरौ विमोऽपि दुष्कर्मकृत् ॥

निंदी चन्द्रविलग्रपौ सह दिवानायेन मन्देक्षितौ

प्रेष्यः स्यादशुभैः शुभग्रहदृशा हीनैश्च मानस्थितैः ॥ ६ ॥

૬. લાવાર્થ—જ્યારે શુક્ર, રાહુ અથવા કેતુના સાથે હોય, અને પાપગ્રહો તેને જોતા હોય તો તે માણસ હલકાં કામોમાં પ્રવૃત્ત થાય છે. શુક્ર નીચનો હોય અને તેને કોઈ નીચનો ગ્રહ જોતો હોય, તો તે માણસ પ્રાહ્ણ હોય છતાં નીચ કામો કરે છે. ચંદ્ર અને લગ્નનો સ્વામી રવિના સાથે બેઠા હોય, અને શનિ તેને જોતો હોય, તો તે માણસ આળસુ થાય છે, ને જો પાપગ્રહો દશમા લાવમાં બેઠા હોય, અને શુભ ગ્રહો તેઓને જોતા ન હોય, તો તે માણસ ઘરનો દાસ થઈ રહે છે.

भाग्येशेऽन्त्यगते सहोदरगतैः पार्ष्ण्ययेशेऽर्धगे

दुर्भोजी परिवन्धनादिसहितो जातोऽन्यजायारतः ॥

सर्वनीचसपत्नभागसहितैः कर्मेतरस्यानगै-

विद्यामुद्धिकलत्रपुत्ररहितः कोपी सदा भैसकृत् ॥ ७ ॥

૭. લાવાર્થ—નવમા લાવનો સ્વામી ખારમે બેઠો હોય, અને પાપગ્રહો ત્રીજા લાવમાં બેઠા હોય, અને ખારમા લાવનો સ્વામી બીજે બેઠો હોય, તો તે માણસ નહિ ખાવાના પદાર્થો ખાનારો, કેદ લોગબનાર, પરસ્ત્રીગમન કરનારો થાય છે.

જ્યો ગ્રહો દશમા લાવ શિવાય બીજા લાવોમાં હોય અને તેઓ પોતાની નીચની કે શત્રુની રાશિમાં હોય કે તેઓના નવમાંશમાં બેઠા હોય ત્યારે તે માણસ વિદ્યા, બુદ્ધિ, સ્ત્રી, અને સંતતિ વિનાનો થાય છે. તેમજ કોપીને સદા બીખારી થાય છે.

લગ્નસ્વામિનિ રિઃફગે તુ વિપતિ ક્રૂરે સચન્દ્રે કુજે
જાતોઽસૌ પરદેશગઃ સુખધનત્યાગી દરિદ્રો ભવેત્ ॥
હોરાજન્મપતી નશોભનયુતો વાસ્તઙ્ગતાવન્ત્યગે

ભાગ્યેશે યદિ નષ્ટદારતનયો જાતઃ કુલધ્વંસકઃ ॥ ૮ ॥

૮. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી બારમા ભાવમાં બેઠો હોય, અને મંગળ ચંદ્રના સાથે દશમા ભાવે પાપઝડની સાથે હોય તો તે માણસને પરદેશ જવું પડે છે. અને ત્યાં તેને સુખ અને ધનનો નાશ થાય છે. અને દુઃખ ભોગવવું પડે છે. લગ્નનો સ્વામી, તેમજ ચંદ્ર, જે ધરમાં બેઠો હોય, તે ધરનો સ્વામી શુભ ઝડોના ભેગો ન હોય અથવા નવ-માનો સ્વામી બારમે હોય અને અસ્તનો હોય તો તે માણસ પોતાની સ્ત્રી તથા છોકરાં ગુમાવે છે. અને પોતાના કુટુંબનો નાશ કરે છે.

સૌમ્યાસૌમ્યયુતેષુ કેન્દ્રભવનેષ્વિન્દાં તનુસ્વામિના

દૃષ્ટે મન્દનવાંશકે સતિ કુલધ્વંસી વિદારાત્પજઃ ॥

કામે યોધનશુક્રયોઃ સુતગૃહે જીવે સુખસ્યેઽશુભે

પાપે રત્નગતે ચ ચન્દ્રભવનાઝ્ઞાતાઃ કુલધ્વંસિનઃ ॥ ૯ ॥

૯. ભાવાર્થ—શુભ અને પાપઝડો કેન્દ્રસ્થાને બેઠા હોય, અને શનિના નવમાંશમાં બેઠેલા ચંદ્રને લગ્નનો સ્વામી ભેતો હોય. ત્યારે તે માણસ પોતાના કુળનો તથા સ્ત્રી, અને સંતતિનો નાશ કરનાર થાય છે. બુધ અને શુક સાતમા ભાવમાં બેઠા હોય અને શુક પાંચમે હોય, ને એક પાપઝડ થાયે હોય, ને બીજો પાપઝડ આઠમે હોય, તેમજ આ બધા ભાવો ચંદ્રથી પણ ગળવા. એવા યોગની અંદર જન્મેલાઓ કુળનો નાશ કરે છે.

ચરાવસાને રાશિનિ સ્થિરાદૌ દ્વિદેહમધ્યે વલરજિત્ત ચ ॥

દીને વિલગ્ને યદિ સ્વેચ્છેન્દ્રવિનાશમેનિ સિતિપાલયોગઃ ॥ ૧૦ ॥

૧૦. ભાવાર્થ—ચંદ્ર ચર રાશિના અંત્યમાં હોય અથવા સ્થિર રાશિની શરૂઆતમાં હોય, અથવા દ્વિસ્વભાવ રાશિના વચ્ચમાં હોય અને બગ વિનાનો હોય, અને લગ્નમાં કોઈ ઝડ ન હોય તો રાજયોગનો નાશ થાય છે.

લગ્નરાશિનવભાગનાયકા ભાનુશીતકરદેવપૂજિતાઃ ॥

શુક્રભાગસહિતાઃ સ્વનીચભસ્વામિભાંશસહિતાઃ પરાનુગઃ ॥ ૧૧ ॥

૧૧. ભાવાર્થ—નવભાંશમાં લગ્નનો સ્વામી સૂર્ય, ચંદ્ર, કે શુક્ર, હોય અને તે શત્રુના નવભાંશમાં બેઠો હોય, અથવા પોતાની નીચ રાશિના સ્વામીના નવભાંશમાં હોય તો તે માણસ અન્યને ત્યાં નોકર રહે છે.

શશિનિ ગગનયાતે કામગે દાનવેજ્યે

નવમભવનયાતે પાપસ્ત્રે કુલઘ્નઃ ॥

ભૃગુજશશિમચન્દ્રાઃ કેન્દ્રગા જન્મલગ્ને

તમસિ વિહિતકર્મધ્વંસકો નીચુતુલ્યઃ ॥ ૧૨ ॥

૧૨. ભાવાર્થ—ચંદ્રમા દશ મા ભાવમાં શુકર સાતમે ને પાપમંદ્ર નવમે હોય, તો તે માણસ પોતાના કુળનો નાશ કરનાર થાય છે. શુક્ર, બુધ, અને ચંદ્ર કેન્દ્રસ્થાને હોય અને રાહુ લગ્નમાં હોય, તો તે માણસ તદ્દન નીચ ને અધર્મી થાય છે.

નીચે ભૃગૌ મન્દનવાંશકે વા દુઃસ્થાનગે ભાનુમુતેક્ષિતે ચ ॥

કામસ્થિતે શીતકરે સભાનાં માત્રા સદૃશ્યમુપૃતિ નિત્યમ્ ॥ ૧૩ ॥

૧૩. ભાવાર્થ—શુક્ર પોતાની નીચ રાશિમાં હોય, અથવા શનિના નવભાંશમાં હોય, અને દુઃસ્થાન એટલે કે (૬-૮-૧૨) મા ભાવમાં હોય, ને શનિ તેને બેઠો હોય, ને ચંદ્રમા રવિના સાથે આવી સાતમા ભાવમાં બેઠો હોય, તો તે માણસ હંમેશાં પોતાની માતાની સેવા કરનાર થાય છે.

નીચે ગુરૌ વાસરનાયકે વા કેન્દ્રસ્થિતે પાપયુતે શિશુઘ્નઃ ॥

કેન્દ્રે સપાપે શુભદૃષ્ટિને રન્ધ્રે ગુરૌ ગોપૃગજાતિહન્તા ॥ ૧૪ ॥

૧૪. ભાવાર્થ—શુક્ર નીચનો હોય, અથવા રવિ નીચનો હોય, ને કેન્દ્રમાં બેઠો હોય, ને એક પાપમંદ્ર સાથે હોય, તો તે માણસ બાળક ત્યાં કરનાર થાય છે.

પાપમંદ્ર કેન્દ્રમાં હોય, ને તેના ઉપર શુભ દૃષ્ટિ ન હોય, ને શુક્ર મા સ્થાને હોય, તો તે માણસ ગાય કે દરજીનો નાશ કરનાર થાય છે.

શશાઙ્કસૌમ્યૌ દશમોપયાતૌ પાપેક્ષિતૌ પાપસમન્વિતૌ ચ ॥

નીચાંશમાં સૌમ્યદશા વિદીનૌ જાતસ્તુ નિત્યં સ્વલુ પક્ષિહન્તા ॥૧૫॥

૧૫. ભાવાર્થ—અંદ્ર અને બુધ, પાપઅહોની સાથે દશમા ભાવમાં હોય ને પાપઅહ તેને જોતો હોય ને તે નવમાંશમાં નીચના હોય ને તેઓના ઉપર શુભ અહની દૃષ્ટિ ન હોય તો તે આશુસ હુમેશાં પક્ષિ મારનાર થાય છે.

ચન્દ્રાત્સુતે લગ્નપતૌ ધને વા સૌમ્યેતરેષ્વપ્પમરાશિગેષુ ॥

માનસ્યિતેઽશીતકો તદાનીં જાતસ્તુ જીવત્પતિદેયવૃત્ત્યા ॥ ૧૬ ॥

૧૬. ભાવાર્થ—લગ્નને સ્વામી અંદ્રથી પાંચમા અથવા બીજા ભાવમાં હોય ને પાપઅહો આઠમે ને રવિ દશમે હોય, તો તે આશુસ અત્યંત નિન્દ્રવાલાપક વૃત્તિથી પોતાનું પોપણ ચલાવે.

નીચારિમાંશૌ ભૃગુદેવપૂર્જ્યૌ તદંશકે વાસરનાથપુત્રે ॥

જાતઃ સદુઃસ્વઃ સુતદારહીનઃ કુચ્છેણ સંજીવતિ ભાગ્યહીનઃ ॥૧૭॥

૧૭. ભાવાર્થ—શુક્ર ને શુક્ર, નવમાંશમાં નીચ કે શત્રુની રાશિના હોય, ને રાહિ, શુક્ર કે શુક્રના નવમાંશમાં હોય, તો તે આશુસ દુઃખો સહન કરશે. દુઃખથી આશુદા નિર્ગમન કરશે. અને સ્ત્રી તથા સંતાતિ રહીત અને ભાગ્યહીન થાય છે.

સર્વે પાપાઃ કેન્દ્રનીચારિસંસ્થાઃ સૌમ્યેર્દેષ્ટા રિઃફરન્પ્રારિયાતૈઃ ॥

નિમ્નત્યેતે રાજયોગં પ્રદેન્દ્રાઃ નીચારાતિક્કરપટ્ટયંશકાથ ॥૧૮॥

૧૮. ભાવાર્થ—અંધર પાપઅહો કેન્દ્રમાં નીચ, કે શત્રુની રાશિના હોય ને શુભ અહો તેઓને ૧૨-૮ ને ૬ સ્થાને જોશેને જોતા હોય અને અહો નીચને શત્રુની રાશિમાં કે કૂર પટ્ટયંશમાં હોય તો, તે રાજયોગનો નાશ કરે છે.

ટીપ—જો માર રાહિનું ઘસ, ને રાહિ ગેપનો, મંગળ ઠક્કરાહિનો, ને રવિ વૃશ્ચનો હોય તોપણ ઉપશેજ બનાવે અને છે.

કેન્દ્રસ્થિના મન્દર્નિગાકારકાઃ શુભેરદેષ્ટા યદિ મથપારી ॥

પ્રૂરાપિપટ્ટયંશકનીચભાગા દુષ્કર્પયુક્તોઽન્યકલત્રગામી ॥ ૧૯ ॥

૧૯. ભાવાર્થ—શનિ, ચંદ્ર, ને રવિ, કેન્દ્રસ્થાનેજ બેઠા હોય ને શુભ ગ્રહો તેઓને જોતા ન હોય તો તે માણસ દારૂ પીનાર થાય છે.

અને જો તે ગ્રહો પૃથ્વીશમાં કૂર અને શત્રુ નામના ભાગમાં હોય અને નીચના અંશમાં હોય તો તે માણસ ખરાબ કૃત્યો કરનારો, તથા પરબ્રીગમન કરનારો થાય છે.

नीचे भृगौ धर्मगते सपापे द्विजमहर्ता यदि पापदृष्टे ॥

व्यये शुभर्सेऽर्कमुतांशकस्थे भृगौ च दासीपरनन्दनः स्यात् ॥२०॥

૨૦. ભાવાર્થ—શુક નીચનો હોય, ને પાપગ્રહની સાથે નવમા ભાવમાં બેઠો હોય, ને પાપગ્રહ તેને જોતો હોય, તો તે માણસ પ્રાદ્યભુ-પાગું મુકીને નીચ જાતિના કૃત્ય કરે છે, અથવા પ્રહારહત્યા કરે છે.

બારમા ભાવે શુભ ગ્રહની રાશિમાં શુક બેઠો હોય ને નવમાં શનિની રાશિમાં હોય તો તે માણસ દારૂ ઉપર હરહંમેશ પ્રીતિ-વાળો રહે છે.

॥ रेकायोगाः ॥ (रेकायोगा.)

लप्रेणे बलवर्जिते परिभवस्यानाधिपेनेक्षिते

मूर्योच्छिन्नकरे पुरन्दरगुरौ रेकाख्ययोगो भवेत् ॥

बन्धुस्थानपसंयुतांशकपतौ तिग्मांशुलसंयुतां

रिःफेदेन निरीक्षिते सति यदा योगस्तु रेकाद्वयः ॥२१॥

૨૧. ભાવાર્થ—લક્ષ્મણ સ્વામી નિર્બળ હોય, અને આઠમા ભાવનો સ્વામી તેને જોતો હોય, ને શુક અસ્તનો હોય, ત્યારે રેક નામનો યોગ થાય છે.

શીથા ભાવનો સ્વામી નવમાંશમાં જે રાશિમાં બેઠો હોય, તેનો સ્વામી અસ્તનો હોય, ને બારમા ભાવનો સ્વામી તેને જોતો હોય તો રેક નામનો યોગ થાય છે.

पटुस्त्रामिनिरीक्षिते मुखपतौ रन्ध्रेऽशयुक्ते तथा

मानेऽने मृतगे बिलग्रमणे नीचङ्गते रेकभाक् ॥

रन्ध्रारिव्यपराशिगा यदि शुभाः केन्द्रत्रिकोणोपगाः

पापा लाभगृहाधिपे च विबले रेकाभिग्रस्तां भवेत् ॥ २२ ॥

૨૨. ભાવાર્થ—ચોથા ભાવનો સ્વામી આઠમા ભાવના સ્વામી સાથે બેઠો હોય અને તેને છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામી બેઠો હોય તો રેકાયોગ થાય છે.

દશમા ભાવનો સ્વામી પાંચમે બેઠો હોય, ને લગ્નનો સ્વામી નીચનો હોય તો રેક નામનો યોગ થાય છે.

શુભ ગ્રહો ૮-૬ ૧૨ મા ભાવમાં હોય, ને પાપગ્રહો કેન્દ્ર ને ત્રિકોણ સ્થાને હોય, ને અગીયારમા ભાવનો સ્વામી નિર્ભળ હોય તો, તે માણસ રેકાયોગથી તુકશન પામે છે.

હોરેશઃ સ્વલસંયુતઃ સિતગુરુ ચાસ્તંગતૌ તદ્વદેદ્
વન્ધુસ્થાનપતિઃ શુભેતરયુતઃસ્ત ગતૌ રેકદઃ ॥

માન્યસ્થાનપતૌ વિકર્તનકરચ્છન્ને વિલગ્નાથિપે

નીચસ્થે ધનપે ચ નીચગૃહમે રેકાભિધાનો ભવેદ્ ॥ ૨૩ ॥

૨૩. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી પાપગ્રહના સાથે હોય ને શુક તથા શુક્ર અસ્તના હોય, ને ચોથા ભાવનો સ્વામી પાપગ્રહ સાથે હોય ને અસ્તનો હોય તો પણ રેકાયોગ થાય છે.

નવમા ભાવનો સ્વામી રવિથી અસ્તનો હોય, ને લગ્નનો તથા બીજા ભાવના સ્વામીઓ પોતાની નીચ રાશિમાં બેઠા હોય તો પણ રેકાયોગ બાધુવો.

નીચસ્થાનગતા દિનેશકિરણચ્છન્નાસ્વયો લગ્નપે

દુષ્ટસ્થાનગતેઽથવા ગતવન્ને યોગસ્તુ રેકમદઃ ॥

હોરાવિત્તનવાસ્પદાયમુસ્વર્ધીકામાનુજસ્યા સ્વલા-

સસ્યાયુર્નવમાગરેકફલદા નીચારિપાપેક્ષિતાઃ ॥ ૨૪ ॥

૨૪. ભાવાર્થ—ગ્રહ ગ્રહો નીચના હોય, કે અસ્તના હોય, ત્યારે અને લગ્નનો સ્વામી એક ખરાબ સ્થાને બેઠો હોય ૬-૮ કે ૧૨ મે બેઠો હોય, અથવા નિર્ભળ હોય ત્યારે રેકાયોગ થાય છે.

પાપગ્રહો નીચ થયેલા, શનુની રાશિના હોય, અથવા પાપગ્રહોથી બેવાયેલા હોય ને તેઓ ૧, ૨, ૬, ૧૦, ૧૧, ૪, ૫, ૭ ને ૩ આમાંથી એકમાં બેઠા હોય તો તેઓ રેકાયોગનું ક્ષણ આપે છે.

एकादिकत्रिकखलद्युचरा नराणां

कल्पस्वविक्रमगताः परतस्तथैव ॥

આદૌ તુ મધ્યવયસિ ક્રમશસ્તદન્ત્યે

રેકમદા રિપુસ્વલગ્રહનીચદૃષ્ટાઃ ॥ ૨૫ ॥

૨૫. ભાવાર્થ—એક પાપગ્રહ લગ્નમાં, બે પાપગ્રહ ધનસ્થાનમાં, કે ત્રણ પાપગ્રહ ત્રીજે બેઠા હોય. અને ચતુ, પાપ, કે નીચ ગ્રહે જોયેલા હોય તો અનુક્રમે પહેલી, બીજી અને ત્રીજી અવસ્થામાં રેકાનું ક્ષણ આપે છે. બીજા સ્થાનોમાં પણ તેજ પ્રમાણે બાણવું.

रेकाफलम्. (रेका योगानुं क्षण.)

निर्विघ्नो विधनो दरिद्रदहितो रेकोद्भवः कामुकः

क्रोधी दुःखितमानसोऽरुचिकरः सौभाग्यहीनः पट्टः ॥

મિત્રાશી મલિનો વિવાદનિરતો માત્સર્યરોપાન્વિતો

દેવગ્રાહ્યણદૂષકઃ પ્રતિદિનં દારાત્મર્જનિન્દિતઃ ॥૨૬॥

૨૬. ભાવાર્થ—રેકાયોગમાં જન્મેલા માણસને વિદ્યા, તથા પૈસા હોતો નથી, ને તે કૃપણ, દ્રેષી, ક્રાંત્રી, ક્રોધી, દુઃખી, ને માણસોને પ્રિય નહીં જોયો, કમનસીબનો તથા કપટી હોય છે. લીજ માગી ખાનારો, નિશ્ચિન્તર મલીન, તેમજ તોફાની તથા અદેખાઈ ને ગુસ્સાવાળો, તથા મદવાળો, અને દેવ, ગ્રાહ્યણનો દ્રેષી, ને પોતાની સંતતિ તથા સ્ત્રીથી નિંદાને પાત્ર થાય છે.

दुष्टात्मा कुनखी कुमार्गनिरतो दौर्भाग्ययोगान्वितो

घनघृणामपकारदूषणपरस्वाल्पायुराभिषुक्तः ॥

મુકોઝ્યો યથિરઃ પ્રમત્તહૃદયઃ કામાતુરો રોપવાન્

પદ્મનંત્રવિકારભાવસહિતો રેકોદ્ભવઃ સ્યાન્નરઃ ॥ ૨૭ ॥

૨૭. ભાવાર્થ—રેકાયોગમાં જન્મેલો માણસ દુષ્ટ વિચારનો, ખરાબ નખવાળો, ખરાબ માર્ગે જનારો, હલકા પ્રારબ્ધવાળો, પોતાના સગા-રનેદીએને હલકાં વચન કહેનારો, ને તેઓને હરકત કરનારો, દુંદી આ-યુધવાળો, લીજ માગનાર, વળી મુંગો, આંધળો, બહેરો, ગાંડો, ક્રાંત્રી, ગુસ્સાવાળો, લંગટો અને આંખોમાં વિકારવાળો થાય છે.

॥ દરિદ્રયોગાઃ ॥ (દરિદ્ર યોગો.)

ભાગ્યેશ્વરાદતિવલી નિધનેશ્વરો વા

લગ્નાધિપત્તિદશનાથગુરુર્પદિ સ્યાત્ ॥ ૨૮

કેન્દ્રાદ્યહિદિનકરસ્ય કરામિતસો

લાભાધિપો યદિ વિદીનવલો દરિદ્રઃ ॥ ૨૮ ॥

૨૮. ભાવાર્થ—શુક્ર આઠમા અથવા પહેલા ભાવનો સ્વામી હોય ને નવમા ભાવના સ્વામી કરતાં બળવાન હોય, ને અગીયારમા સ્થાનનો સ્વામી કેન્દ્રથી બીજા સ્થાને હોય ને અસ્તનો કે નિર્ગળી હોય, તો તે માણસ દરિદ્રી થાય છે.

લાભારિવ્યયરન્ધ્રપુત્રગૃહગા જીવારમન્દ્રેન્દુજા

નીચસ્થાનગતા યદા રવિકરચ્છન્નાસ્તદા મિશ્રુકઃ ॥

ભાગ્યસ્થાનગતો દિનેશતનયઃ સૌમ્યેતરૈરીક્ષિતો

લગ્નસ્થઃ શશિનન્દનો રવિયુતો નીચાંશગો મિશ્રુકઃ ॥૨૯॥

૨૯. ભાવાર્થ—જો શુક્ર, મંગળ, શનિ, અથવા બુધ, નીચના હોય ને રવિથી અસ્તના હોય, અને ૧૧, ૬, ૧૨, ૮, કે ૫ માં ભાવમાં બેઠા હોય તો તે માણસ બીખારી થાય છે.

શનિ નવમા ભાવમાં હોય, અને પાપગ્રહો તેને ભેટા હોય, અને બુધ રવિ સાથે પહેલા ભાવમાં રહ્યો હોય, ને નીચ રાશીના નવમાશમાં બેઠો હોય ત્યારે પણ બીશુક થાય છે.

જીવજ્ઞશુક્રરવિનન્દનમૂમિપુત્રા

રન્ધ્રારિરિઃફમુતકર્મગતા યદિ સ્યાત્ ॥

લગ્નેશ્વરાદતિવલી વ્યયભાવનાથો

નીચસ્થિતો રવિકરાભિહતો દરિદ્રઃ ॥ ૩૦ ॥

૩૦. ભાવાર્થ—જો શુક્ર, બુધ, શુક્ર, શનિ, અને મંગળ, તે અનુક્રમે ૮, ૬, ૧૨, ૫ અને ૧૦ માં ભાવમાં બેઠા હોય, અને બારમા ભાવનો સ્વામી નીચનો, ને અસ્તનો હોય, પણ લગ્નના સ્વામીથી બળવાન હોય તો તે જન્મેલો માણસ બીખારી થાય છે.

દાખલો—લગ્ન તુલા છે ને શુક્ર વૃષભમાં, બુધ મીનમાં, શુક્ર કન્યા શનિ મકરમાં, ને મંગળ મિથુનમાં હોય ને લગ્નનો સ્વામી શુક્ર કન્યા હોય તેના કરતાં બુધ મીનમાં હોય તે બળવાન થાય છે.

શુક્રાર્યદ્વિજરાજમૃમિતનયા નીચસ્થિતા જન્મનિ
વ્યોમાયે નવમે કલત્રતનયે જાતો દરિદ્રો ભવેત્ ॥

લગ્ને દાનવપૂજિતેઽમરગુરૌ પુત્રે ધરાનન્દને
લાભે રાત્રિકરે તૃતીયમવને નીચદ્ગતે મિશ્રુકઃ ॥ ૩૧ ॥

૩૧. ભાવાર્થ—જે માણસના જન્મ વખતે શુક્ર, શુક્ર, ચંદ્ર, અંગળ પોતાની નીચ રાશિના ધર્મ જે ૧૦, ૧૧, ૬, ૭, ૫ ભાવમાં હોય તે માણસ દરિદ્રી થાય છે.

શુક્ર પહેલામાં, શુક્ર પાંચમાં, મંગળ અગ્રીયારમાં, ને ચંદ્ર ત્રીઠા ભાવમાં નીચ રાશિનો ધર્મને બેઠા હોય તો તે માણસ બીજુક થાય છે.

લગ્ને ચરે ચરનવાંશગતેઽસિતેન
દૃષ્ટે ચ નીચગુરુણા યદિ મિશ્રુકઃ સ્પાત્ ॥

જાતો વિનાઽમરપુરોદિતલગ્નરાશિ
જીવે ત્રિપુવ્યયગતે તુ ભવેદ્દરિદ્રઃ ॥ ૩૨ ॥

૩૨. ભાવાર્થ—અર રાશિનું લગ્ન હોય, ને નવમાંથી પછી ચર રાશિનો હોય, અને તેને શનિ તેમજ નીચનો શુક્ર બેઠા હોય તો તે માણસ બીજુક થાય છે.

શુક્ર છઠ્ઠા અથવા આરમા ભાવમાં પોતાની રાશિ કરતાં બીજી રાશિમાં બેસે છે. ત્યારે પણ ઉપલાજ બતાવ બને છે.

જાતઃ સ્થિરે લગ્નગતેષુ પાપાઃ કેન્દ્રત્રિકોણોપગતાથ સર્વે ॥

કેન્દ્રાદ્વિસ્થાનગતાસ્તુ સૌમ્યા મિશ્રાશનઃ સ્વાત્પરપોષિતથ ॥ ૩૩ ॥

૩૩. ભાવાર્થ—લગ્ન સ્થિર રાશિનું હોય, ને બધા પાપમહો કેન્દ્ર અથવા ત્રિકોણ સ્થાને હોય, અને શુભ મહો કેન્દ્રસ્થાન કરતાં બીજી ન્યાએ બેઠા હોય, ત્યારે તે માણસ બીજુક વૃત્તિથી આજીવિકા ચલાવનાર ને પારકા ઉપર આધાર રાખનારો થાય છે.

ચરે વિલગ્રે નિશિ સૌમ્યસ્વેટાસ્ત્રિકોણકેન્દ્રોપગતા નવીર્યાઃ ॥

સ્વલગ્રહાઃ કેન્દ્રવહિસ્થિતાથેદ્ મિસાદનં નિત્યમુપૈતિ જાતઃ ॥૩૪॥

૩૪. ભાવાર્થ—રાત્રીએ જન્મ થાય અને લગ્ન થયે રાશિનું હોય ને શુભ ગ્રહો કેન્દ્રને ત્રિકોણ સ્થાનમાં નિર્ણય હોય અને પાપગ્રહો કેન્દ્ર કરતાં બીજે સ્થાને હોય તો, તે માણસને સદાકાળ લીધે માગવી પડે છે.

પાપા નીચસ્થાનગાઃ પાપકર્મા સૌમ્યા નીચસ્થાનગા ગૂઢપાપઃ

જીવે નીચસ્થાનગે કર્મરાશૌ નીચે મૈમે તન્દનસ્યે તથૈવ ॥ ૩૫ ॥

૩૫. ભાવાર્થ—કેઈ માણસના જન્મવખતે પાપગ્રહો નીચ રાશિમાં હોય તો તે ખરાબ કાર્યો કરે છે, ને જો શુભ ગ્રહો પોતાની નીચ રાશિમાં હોય તો તે પોતાના કરેલા પાપો છૂટા રાખે.

નીચનો શુદ્ધ દશમા ભાવમાં હોય અથવા નીચનો મંગળ પાંચમા ભાવમાં હોય તો પણ ઉપદુંજ પરિણામ આવે છે.

નીચાંશગાસ્તુદ્ગ્રયહોપયાતા જાતસ્ય નીચં ફલમાશુ દશુઃ ॥

નીચંગતાસ્તુદ્ગ્રનવાંશકસ્થાઃ સૌમ્યં ફલં વ્યોમચાઃ પ્રકુર્યુઃ ॥૩૬॥

૩૬. ભાવાર્થ—જ્યારે ગ્રહો પોતાની ઉચ્ચ રાશિમાં બેઠા હોય પણ નવમાંશમાં નીચ રાશિના હોય તો તેઓ નીચ ફળો આપે છે. જો તેઓ નીચ રાશિમાં હોય પણ નવમાંશમાં ઉચ્ચના હોય તો તેઓ સારું ફળ આપે છે.

દરિદ્રયોગફલમ્. (દરિદ્ર યોગનું ફળ.)

નિર્ભાગ્યો વિકલેન્દ્રિયો વિપમર્ષીર્દારાત્મર્જનિન્દિતો

મિષ્ણાશી વિપમસ્થિતો વિપમવાક્ શિશ્રોદરે તત્પરઃ ॥

અન્યાયાર્જનતત્પરસ્ત્વનુદિનં માત્સર્યવાક્ કષ્ટકી

નિત્યં સ્યાત્પરદારસક્તહૃદયો નીલોઽન્ધમૂલો જડઃ ॥૩૭॥

૩૭. ભાવાર્થ—દરિદ્ર યોગમાં જન્મેલો માણસ ધાતું કરીને કમનસીબવાળો, બુદ્ધિનો મંદ, (દરિદ્રો કામ કરી શકતી નથી.) કપટી થાય, તેની બેરી અને ઇલેક્ટ્રીક નિદાચેલો, લીજ માત્રી સુજ્જન કરનાર, દુઃખી હાલતમાં રહેનાર, અયોગ્ય શબ્દો બોલનાર, ધાતું ખાવાથી ખુશી રહેનાર, અન્યાયથી પૈસા ખેંચ કરનાર. હમેશા સુસ્ત્રાથી બોલનાર, પરસ્પરીમાં

પ્રીતિવાળો, નીચ કૃત્યો કરનાર, અને કોઈ વખતે આંધળો, બોમડો ને જડ જેવો થાય છે.

દરિદ્રયોગે કલહમિયઃ સ્યાત્ કુપ્તો પરેષાં હિતહત્ કૃતઘ્નઃ ॥

વાચાલકો મૂસુરમક્તિર્હાનઃ કુદારયુક્તઃ કુનર્ત્વી ચ જાતઃ ॥૩૮॥

૩૮. ભાવાર્થ—દરિદ્રયોગમાં જન્મેલો માણસ તોફાની (કલેશવાળો) થાય છે, ને તેને શરીરે કોહ (કોહ) હોય છે. બીજા માણસના થતા લાભનો નાશ કરે છે. કરેલા ઉપકારને ભણતો નથી. ખંડુ બોલનાર, આદ્યુત્તે નહિ માનનાર, અરાળ સ્ત્રીવાળો થાય. અને તેના નખ ખરાબ હોય છે.

॥ પ્રેષ્યયોગઃ ॥ (પ્રેષ્ય (નોકર) યોગો.)

માને રવૌ યન્યયોગે નિશિશેન્ગદે શની સોદરગે ધરાજે ॥

લગ્ને ચરે દેવગુરૌ ધનસ્યે જાતો નિશાયાં પરકાર્યકૃત્ સ્યાત્ ॥૩૯॥

૩૯. ભાવાર્થ—જ્યારે રવિ દશમામાં, ચંદ્ર સાતમામાં, શનિ ચૌથામાં, મંગળ ત્રીજામાં હોય, અને લગ્ન ચરરાશિનું હોય, ને શુક્ર બીજા આવે હોય, તેવા યોગમાં રાત્રે જન્મેલો માણસ અન્ય માણસનો નોકર થાય છે.

ધર્મે ભૃગૌ કામગતે મૃગાદ્ધે વાચસ્પતૌ વિત્તવિલગ્નપે વા ॥

રન્દ્રસ્યિતે મૂતનયે ચ કીર્ત્યા લગ્ને સ્થિરે પ્રેષ્યમવા ભવન્તિ ॥૪૦॥

૪૦. ભાવાર્થ—જ્યારે નવમે શુક્ર, ચંદ્ર સાતમે, ને શુક્ર બીજા અથવા પહેલા આવેલા સ્વામી હોય ને મંગળ આઠમે હોય, ને લગ્ન સ્થિર રાશિનું હોય, તોપણ બીજાનું હાસ્યતપાનું પ્રીતિથી કરે છે.

પ્રેષ્યશ્વરોદયપત્તાં નિશિ સન્ધિયાતે

કેન્દ્રસ્યિતે યદિ સ્વલયુચરે તુ જાતઃ ॥

મન્દેન્દુજીવભૃગુના દિવિકેન્દ્રકોને

સન્ધિસ્થિતામ્પિરવિલગ્નયુતે તથા સ્યાત્ ॥ ૪૧ ॥

૪૧. ભાવાર્થ—કોઈ માણસનો જન્મ રાત્રીનો હોય, ને અર લગ્નનો સ્વામી સંધિમાં હોય અને પાપજડ કેન્દ્રમાં બેઠો હોય તો તે માણસ હાસ થાય છે.

દિવસે જન્મ હોય, ને રાત્રિ, ચંદ્ર, ગુરુ અને શુક્ર કેન્દ્રમાં અથવા ત્રિકોણ સ્થાને બેઠા હોય અને સંધિમાં હોય, ને લગ્ન સ્થિત રાશિનું હોય તો તે માણસ સદા દાસજ થઈ રહે છે.

પેરાવતાંરેન્દ્રગુરૌ સસન્યૌ શીતદ્યુતૌ ચોત્તમવર્ગયુક્તે ॥

કેન્દ્રાદિઃસ્થે નિશિ કૃષ્ણપક્ષે શુક્રે વિલગ્ને પરકર્મજીવી ॥૪૨॥

૪૨. ભાવાર્થ—જ્યારે ગુરુ ઐરાવતાંશમાં (જુઓ અધ્યાય પહેલો, પ્રલોક મુકતાળીશમે), ને સંધિમાં હોય, ને ચંદ્ર ઉત્તમ વર્ગને હોય, (અધ્યાય પહેલો પ્રલોક પીસતાળીસમે જુઓ.) ને કેન્દ્રની બહારની બાજુ હોય ને રાત્રિએ જન્મ હોય, શુક્ર લગ્નમાં હોય, વળી કૃષ્ણપક્ષ હોય, તો તે જન્મેલો માણસ દાસ થાય છે.

પ્રેમ્યો ભવેદરિમુસ્વાસ્પદંસન્ધિયાતા

ભ્રુપુત્રદેવગુરુવાસરનાયકાથેત્ ॥

પાપાંશકે શશિનિ શોભનરાશિયુક્તે

જીવે વિલગ્નપયુક્તે પરકાર્યકૃત્ સ્યાત્ ॥ ૪૩ ॥

૪૩. ભાવાર્થ—મનુષ્યના જન્મ વખતે મંગળ, ગુરુ અને રવિ અનુક્રમે ૬, ૪, ૧૦ ભાવની સંધિમાં બેઠા હોય તો તે દાસ થાય છે.

ચંદ્ર, પાપશૂના નવમાંશમાં બેઠા હોય ને જન્મમાં શુભ રાશિ હોય અને ગુરુ, લગ્નના સ્વામીના સાથે બેઠા હોય તો તે માણસ બીજાની નોકરી કરી પોતાનું ગુજરાન ચલાવે છે.

મૃગાનનસ્યે પુરુહૂતવન્યે સપત્રભાવાદ્મરિઃફરાત્ ॥

રસાતલસ્યે દિપ્તૌ વિલગ્નાજ્ઞાતઃ પરમેષ્યમુપતિ નિત્યમ્ ॥૪૪॥

૪૪. ભાવાર્થ—જ્યારે ગુરુ દશમી મકર રાશિમાં હોય અને છઠ્ઠા, આઠમા અથવા બારમા ભાવમાં બેઠા હોય, ને ચંદ્ર, લગ્નથી ચોથા ભાવમાં હોય ત્યારે તે માણસને બીજા માણસની તાબેદારી કરવી પડે છે.

પ્રેમ્યયોગફલમ્. (ત્રેમ્ય યોગનું ફળ.)

પાપાત્મા કલ્પદમિયઃ કઠિનવાક્ ભૂદેવનાદૂપકો

વિદ્યાભાગ્યવિહીનદુષ્ટરાસિકો માત્સર્યકોપાન્વિતઃ ॥

મિથ્યાવાદવિનોદવચ્ચનરતઃ શિશ્નોદરે તત્પરઃ

કારુણ્યાસ્થિરમાનમદ્વિચતુરો યોગે પરપ્રેમ્યકે ॥ ૪૫ ॥

૪૫. ભાવાર્થ—પ્રેમ્ય યોગમાં જન્મેલો માણસ પાપી ને ઘણોજ તોફાની (કલેશ કરનાર) હોય, કઠોર ભાષણ કરનારો, બ્રાહ્મણોનો પુરો શત્રુ, વિદ્યા વિનાનો, અને પ્રારબ્ધનો નિર્બળ, અને. દુષ્ટ લોકો સાથે પ્રીતિ કરનાર, અત્યંત ગર્વીષ્ટ, મીથ્યાવાદ કરવામાં પ્રીતિવાળો, ક્રોધ, બાવામાં બુદ્ધિશીલ, દયા વિનાનો, ચપલ મનનો, ને પ્રતિષ્ઠાની હાનિ કરવામાં ચતુર હોય છે.

॥ અઙ્ગહીનયોગઃ ॥ (અંગહીન યોગો.)

મેષે વૃષે ચાપધરે ચિલમે વિકારદન્તો યદિ પાપદષ્ટે ॥

મન્દ્રે મવસ્યેઽહિધુતે કુજે વા વલૈર્વિહીનેઽઙ્ગત્રિહીનવાન્ સ્યાત્ ॥૪૬॥

૪૬. ભાવાર્થ—મેષ, વૃષભ અને ધન રાશિનું લક્ષ હોય, અને પાપક્રહ તેને ભેટા હોય તો તે માણસને દાંતનું દુઃખ હોય છે.

શનિ સાતમા ભાવમાં બેઠો હોય, ને મંગળ, રાહુના સાથે બેઠો હોય કે મંગળ નિર્બળ હોય તો તે માણસ અવયવમાં (શરીરના ભાગમાં) ખામીવાળો હોય છે.

લપ્તાદન્નમગધન્દ્રઃ સપ્તમસ્થો ધરામુતઃ ॥

દ્વિતીયસ્થાનગો ભાનુરઙ્ગહીનો ભવેન્નરઃ ॥ ૪૭ ॥

૪૭. જ્યારે ચંદ્રમા દશમા ભાવમાં હોય, મંગળ સાતમે, ને રવિ બીજે હોય, ત્યારે તે માણસ પોતાના કેટલાએક શરીરના અવયવોથી નુકશાન પામે છે.

ત્રિકોણમે જ્ઞે વિવર્લેસ્તયાપરે-

મુર્ત્વાઙ્ગિદ્વિસ્તદ્વિગુણસ્તદા ભવેત્ ॥

અવાગ્મવીન્દાવશુર્મૈર્મસન્ધિર્ગઃ

શુભેક્ષિતથેત્ કુરુતે ગિર્ ચિરાત્ ॥ ૪૮ ॥

૪૮. ભાવાર્થ—જ્યારે બુધ ત્રિકોણ સ્થાને બેઠો હોય, અને બીજા બ્રહ્મા નળજા હોય, તો તે માણસ બે માથાં, ચાર હાથ, ચાર પગવાળો હોય છે.

ચંદ્ર વૃષભમાં બેઠો હોય, અને પાપગ્રહો આક્ષરંધિમાં હોય (અધ્યાય ૧ લો શ્લો. ૨૨ જુઓ.) ત્યારે તે માણસ મુંગો થાય. પણ જો ચંદ્રને શુભ ગ્રહો જોતા હોય તો તે માણસ લાંબો વખતે બોલતો થાય છે.

સૌમ્યર્ક્ષો રવિજસધિરૌ ચૈત્વસદન્તોઽજ્ઞ જાતઃ

કુન્નઃ સ્વર્સે શશિનિ તનુગે મન્દમાહેયદષ્ટે ॥

પદ્મુર્પીને ચપ્પશશિકુર્જેર્વૌક્ષિતે લપ્પસંસ્યે

સન્ધૌ પાપે શશિનિ ચ જડઃ સ્થાન્ન ચૈત્વ સૌમ્યદષ્ટઃ ॥૪૯॥

૪૯. ભાવાર્થ—શનિ અને મંગળ મિથુન અથવા કન્યારાશિમાં અથવા નવમાંશમાં કન્યારાશિમાં બેઠા હોય તો તે જન્મેલા બચ્ચાના મોઢામાં દાંત હોય છે.

ચંદ્રમા પહેલા ભાવમાં ને પોતાની કર્ક રાશિમાં હોય ને શનિ તથા મંગળ, તેને જોતા હોય તો તે માણસ ખુદુ, વાંકુ (કુખડો) હોય છે.

જો મીન લગ્ન હોય ને શનિ, ચંદ્ર, મંગળ, તેને જોતા હોય તો તે છુહું, થાય. જો પાપગ્રહ અને ચંદ્ર આક્ષરંધિમાં બેઠા હોય, ને તેના ઉપર શુભ ગ્રહની દૃષ્ટિ ન હોય તો તે માણસ મુંગું થતા બહેઈ થાય છે.

સૌરશશાઙ્કુદિવાકરદષ્ટે વામનક્રો મકરાન્ત્યવિલગ્ને ॥

ધીનવમોદયગૈશ્વ દગાળૈઃ પાપયુર્તરમુજદ્વિશિરઃ સ્યાત્ ॥ ૫૦ ॥

૫૦. ભાવાર્થ—લગ્ન મકરના છેલા નવમાંશનું હોય, ને શનિ, રવિ, ચંદ્ર, તેને જોતા હોય તો તે બચ્ચું વામન સ્વરૂપ થાય છે. દ્રેષ્ઠાણ કુલ-ળીમાં ૫, ૬, ૧ ભાવમાં પાપગ્રહો પડ્યા હોય તો, હાથ, પગ, અને માથા વિનાનો થાય છે.

લપ્પદ્રેક્ષાણગો મૌમઃ સૌરસૂર્યેન્દુવીક્ષિતઃ ॥

કુર્યાદ્દિશિરસન્તદ્વત્ પદ્મમે વાહુવર્જિતમ્ ॥ ૫૧ ॥

૫૧. ભાવાર્થ—દ્રેષ્ઠાણ લગ્નમાં મંગળ હોય, ને તેને શનિ, રવિ, ને ચંદ્ર, જોતા હોય તો તે બાળક માથા વિનાનું જન્મે છે.

દ્રેષ્ઠાણમાં પાંચમે મંગળ બેઠો હોય, ને તેને ઉપલા ત્રણ ગ્રહ જોતા હોય, તો તે મનુષ્ય હાથ વિનાનું થાય.

રવિશશિયુતે સિંહે લગ્ને કુજાર્કિનિરીક્ષિતે

નપનરાહિતઃ સૌમ્યાસૌમ્યઃ સબુદ્ધલોચનઃ ॥

વ્યવગૃહગતશ્ચન્દ્રો વામં દિનસ્ત્યપરં રવિઃ

અશુભગદિતા યોગા યાપ્યા મવન્તિ શુભેક્ષિતાઃ ॥૬૨॥

૫૨. ભાવાર્થ—અચારે સિંહ રાશિનું લગ્ન હોય, ને રવિ, ચંદ્ર, તેમાં હોય ને રાત્રિ, મંગળ, તેને ભેટા હોય તો આંખ વિનાનું બાળક જન્મે છે.

સિંહ લગ્નમાં રવિ ચંદ્ર, હોય, ને શુભ થઈ તેમજ પાપથઈ ભેટા હોય, તો તેની આંખો દુખે છે, (છુદ છુદ હોચનવાળો થાય છે.)

જે ચંદ્ર, લગ્નથી બારમા ભાવમાં હોય તો ડાળી આંખને તુકશાન થાય છે.

રવિ, બારમે હોય તો જમણી આંખને હરકત થાય છે. પણ ઉપલા યોગોને શુભ થઈ ભેટા હોય તો તેની ખરાબી થતી નથી.

શૂરસ્તબ્ધો મધ્યદષ્ટિર્વિલગ્ને મેષે સ્વોચ્ચે રોગહક્ સિંહોર્જકે ॥

રાત્રાવન્યસ્તૌલિંગો નિર્ધની સ્યાત્ કાર્કિણ્યકે લગ્નમે બુદ્ધદાસઃ ॥૬૩॥

૫૩. ભાવાર્થ—મેષ લગ્ન હોય, ને ઉચ્ચનો રવિ તેમાં હોય, તો તે માણસ શૂરવીરતામાં સ્તબ્ધ, ટુંકી નજરવાળો થાય છે.

પણ સિંહ રાશિમાં સૂર્ય, લગ્ને હોય ત્યારે તે માણસ આંખોથી દુઃખી રહે છે.

તુલા રાશિનું લગ્ન હોય, ને રવિ તેમાં બેઠો હોય તો તે માણસ રતાંધળો (રાત્રીએ ન દેખે તે) ને ગરીબ સ્થિતિનો થાય છે.

જે કર્ક રાશિનું લગ્ન હોય, ને તેમાં રવિ હોય તો તે માણસની આંખો દુઃખે છે. (છુદ છુદ રહે ॥).

વ્યયે રવીન્દ્ર યુગપત્વ્યકસ્યૌ નેત્રે હરેતામપસવ્યસવ્યે ॥

પદ્મિદ્રગાત્રાસિ હરન્તિ પાપાઃ સવ્યં રિપૌ દક્ષિણપદ્મસ્યઃ ॥૬૪॥

૫૪. ભાવાર્થ—રવિને ચંદ્ર, સાથે અથવા બુદ્ધ બુદ્ધ બારમા ભાવમાં બેઠો હોય તો તે અતુકમે ડાળી અથવા તો જમણી આંખનો નાશ કરે છે. છુદ અથવા આઠમા ભાવમાં પાપથઈ હોય તો આંખને ધન .

કરનારા છે. જો છઠ્ઠા ભાવમાં બેઠા હોય તો ડાબી આંખને અને આઠમા ભાવમાં બેઠા હોય તો જમણી આંખને નુકશાન કરે છે.

વિકર્તનો લગ્નગતોઽસ્તગો વા દિનેશપુત્રાભિયુતેક્ષિતશ્ચેત્ ॥

તસ્યેક્ષણં દક્ષિણમાશુ હન્યાદહિસમાસુતુયુતસ્તુ વામમ્ ॥૫૫॥

૫૫. ભાવાર્થ—પહેલા અથવા સાતમા ભાવમાં રવિ હોય, ને શનિ સાથે હોય, અથવા શનિ તેને જોતો હોય, તો તે માણસને જમણી આંખનું નુકશાન થાય છે.

રવિ, રાહુ ને મંગળના સાથે હોય, ને બીજી તમામ ખાળત ઉપર મુજબ હોય તો ડાબી આંખને નુકશાન થાય છે.

દિનેશચન્દ્રો યદિ રિઃફયાતૌ સપત્રરન્ધ્રવ્યયગાસ્ત્વસીમ્યાઃ ॥

હન્યાદરિસ્યો નયનં દિ વામં રન્ધ્રસ્થિતો દક્ષિણમાગનેત્રમ્ ॥૫૬॥

૫૬. ભાવાર્થ—રવિ, ને ચંદ્ર, બારમા સ્થાને હોય અને છઠ્ઠા, આઠમા, બારમા ભાવમાં પાપબેઠો હોય, તો છઠ્ઠા ભાવમાં બેઠેલો શ્રદ્ધ ડાબી આંખને નુકશાન કરે છે, અને આઠમા ભાવમાં બેઠેલો શ્રદ્ધ જમણી આંખને હરકત પમાડે છે.

કુજે ધનેશે નિધને રવીન્દ્રોઃ શત્રુવ્યયસ્પાનગતેઝ્કજેઽપ્થઃ ॥

રન્ધ્રાવસાનારિગતે શશાઙ્કે શર્નો સર્મામે યદિ નષ્ટનેત્રઃ ॥૫૭॥

૫૭. ભાવાર્થ—જો મંગળ બીજા ભાવનો સ્વામી હોય ને આઠમા ભાવમાં રવિ ને ચંદ્ર હોય ને શનિ છઠ્ઠા કે બારમા ભાવમાં હોય તો તે જન્મેલો માણસ આંધળો હોય છે.

ચંદ્ર અને શનિ, મંગળના સાથે આઠ, બાર, છ ભાવમાં હોય તો તે માણસ આંધળો હોય છે.

પપ્તે ચન્દ્રેઽપ્તમે ભાનો લગ્નાદન્ત્યગતેઝ્કજે ॥

વિત્તસ્પાનગતે માંમે શત્ર્કોઽપ્યન્થો ભવેદ્ધુવમ્ ॥ ૫૮ ॥

૫૮. ભાવાર્થ—ચંદ્ર છઠ્ઠે, રવિ આઠમે, અને શનિ બારમે, ને મંગળ બીજે હોય, આવા યોગમાં જન્મેલો ઇદ્ર હોય તોપણ આંધળો હોય છે.

લગ્નેશ્વરેણ સહિતે યદિ વિત્તનાથે

દુઃસ્યેઽક્ષિનાશનપયાસ્ફુનિદિન્દુયુક્તે ॥

નેત્રેશ્વરે તનુગતે યદિ નૈશકોઽન્ધઃ

સ્વોચ્ચે શુભંગ્રહ્યુતે ન તથા વદન્તિ ॥ ૫૯ ॥

૫૯. ભાવાર્થ—જે બીજા ભાવનો સ્વામી પહેલા ભાવના સ્વામીની સાથે દુષ્ટસ્થાન (૬, ૮, ૧૨) માં હોય તો તેની આંખો જતી રહે છે. આંખનો સ્વામી (એટલે બીજા ભાવનો સ્વામી) શુક અને ચંદ્રના સાથે પહેલા ભાવમાં બેઠો હોય તો તે માણસ રતાંધળો (રાત્રીએ ન દેખે તેવો) થાય છે. પણ જે આંખનો સ્વામી ઉચ્ચનો હોય અથવા એક શુભ ગ્રહના સાથે હોય તો તેને કંઈ પણ હરકત થતી નથી. (એટલે ઉપર પ્રમાણે કહેવું નહીં).

॥ રોગયોગઃ ॥ (રોગયોગો.)

રાહૌ વિલગ્ને સકુજેર્જકપુત્રે સાહૌ મૃદ્ધલીંગમિવાહુરાર્યાઃ ॥

લગ્નેશ્વરે મૃત્યુગતે સરાહૌ રન્ધ્રે સમાન્દૌ ચ તથૈવ વાંચ્યમ્ ॥ ૬૦ ॥

૬૦. ભાવાર્થ—રાહુ, શનિ, મંગળ, સાથે લગ્નમાં હોય તો અથવા કેતુ સાથે લગ્નમાં હોય તો તે માણસને ગોળીનો રોગ થાય છે.

જે પહેલા ભાવનો સ્વામી આઠમે હોય, ને તેમાં રાહુ અને માંદી બેઠા હોય તો હાથા ભેરીઓ કહે છે કે ગોળીનો રોગ થાય છે.

લગ્ને સરાહૌ ગુલ્ફિકે ત્રિકોણે રન્ધ્રે કુજે મન્દ્યુતે તથૈવ ॥

લગ્નેશ્વરાક્રાન્તતદંશનાથે રાહારમાન્ધ્યાકિંયુતે તથૈવ ॥ ૬૧ ॥

૬૧. ભાવાર્થ—રાહુ લગ્નમાં બેઠો હોય, ને શુભિક ત્રીકોણ સ્થાને હોય, ને મંગળ શનિના સાથે આઠમા ભાવમાં હોય તો ઉપકુંજ પરિણામ આવે છે. નવમાંશનો સ્વામી ને લગ્નનો સ્વામી રાહુ, મંગળ, માંદિ અને શનિના સાથે આવે તો પણ ઉપર પ્રમાણે થાય છે.

લગ્ને રવૌ ભૂમિમુતેન દૃષ્ટે ગુલ્મક્ષયશ્વાસંનિષીદિતઃ સ્પાત્ ॥

ભૌમે વિલગ્ને શનિસૂર્યદૃષ્ટે વસૂરિરોગાંભિહતો મનુષ્યઃ ॥ ૬૨ ॥

૬૨. ભાવાર્થ—ન્યારે રવિ, લગ્નમાં બેઠો હોય ને મંગળ તેને ભેટો હોય, તો તે માણસ શુભ, ક્ષય, ને હાંફણના દરદથી પીડાય છે.

ન્યારે મંગળ લગ્નમાં હોય, અને શનિ તથા રવિ તેને ભેટો હોય તો તે માણસ શીતજાના દરદથી પીડાય છે.

પાપેક્ષિતે રવિમુતે ધનરાશિયુક્તે પાપાન્વિતે શુન્કભીતિમુપૈતિ મર્ત્યઃ ॥
તદ્ભાવનાથસાહિતે દિનનાયપુત્રે દૃષ્ટેઽથવા શુન્કભીતિમુપૈતિ જાતઃ ॥૬૨॥

૬૩. ભાવાર્થ—શનિ બીજા ભાવમાં બેઠો હોય, અને તેને પાપગ્રહ
જોતા હોય કે સાથે બેઠો હોય તો તે માણસ કૃતરાથી ભય પામે છે.

શનિ બીજા ભાવના સ્વામી સાથે હોય, અથવા બીજા ભાવનો સ્વામી
શનિ તેને જોતા હોય તો પણ ઉપદ્રુજ પરિણામ થાય છે.

ઘીર્વાન્વિતે રાહુસમેતરાશિનાથાન્વિતે રાહુયુતે વિલગ્ને ॥

સર્પાદ્વયં વિક્રમરાશિનાયે મુખેન યુક્તે ગલરોગમેતિ ॥ ૬૪ ॥

૬૪. ભાવાર્થ—રાહુ લગ્નમાં હોય, અને લગ્નનો સ્વામી જે રા-
શિમાં બેઠો હોય, તે રાશિ બળવાન હોય તો તે માણસને સાપની
ખાસ્તી રહે છે.

ત્રીજા ભાવનો સ્વામી બુધના સાથે હોય તો તે માણસને કંઠરોગ
થાય છે.

નીચે તૃતીયેઽરિયુદે વિષ્ટદે પાપેક્ષિતે તદ્ગલરોગવાન્ સ્યાત્ ॥

વિષમયોગાદ્રિપ્રમસણાદ્વા તેષામભાવેઽર્થવિનાશનાર્થઃ ॥ ૬૫ ॥

૬૫. ભાવાર્થ—જો નીચનો ગ્રહ શત્રુની રાશિમાં બેઠો હોય, ને
રવિના કીર્ણાથી ઠંકાએલો (અસ્તનો) હોય અને ત્રીજા ભાવમાં હોય
ને પાપગ્રહ તેને જોતા હોય તો તે માણસ એર લગાડવાથી અથવા એર
ખાવાથી તેને કંઠનો બ્યાધિ થાય છે. અથવા તો પેસેથી હાનિ પામે છે.

પાપે તૃતીયે ગલરોગમત્ર વદન્તિ માન્યાદિયુતે વિશેષાત્ ॥

.મૌમાન્વિતે મેતપુરીસસૂનાં તૃતીયરીઝૌ યદિ કર્ણરોગમ્ ॥ ૬૬.॥

૬૬. ભાવાર્થ—ત્રીજે પાપગ્રહ હોય તો કંઠનો રોગ બાધુવો, અને
માંદિ આદિની સાથે હોય તો વધારે કહેવો.

ચણ્ જો માંદિ મંગળના સાથે ત્રીજા ભાવમાં હોય, તો કાનનો કોઈ
પણ રોગ થાય એમ જોશી લોકો કહે છે.

પાપેક્ષિતે સોદરમે સપાપે કર્ણોદ્ભવં રોગમુપૈતિ જાતઃ ॥

ફૂસદિપષ્ટવંતયુતે તદોત્તે કર્ણસ્ય રોગં કલ્પયન્તિ તજ્ઞાઃ ॥૬૭॥

૬૭. ભાવાર્થ—ત્રીજા ભાવમાં પાપઅહ-બેઠો હોય, ને કોઈ પણ પાપઅહ તેને બેતો હોય, તો તે માણસ કાનના દરંદથી ખીડા પામે છે.

ત્રીજા ભાવનો સ્વામી કરાદિપદ્યંશમાં હોય ત્યાં પાપ કાનનો રોગ થાય તેમ જ્યોતિર્વિદ્યોનું કહેવું છે.

પૈત્તોલ્વણં યાતિ રવૌ રિપુસ્યે પાપેક્ષિતે પાપસમન્વિતે ચ ॥

પ્રાનો સરન્ત્રે વિવલે ધરાજે પાપે ધનસ્યે તુ તથૈવ વાચ્યમ્ ॥૬૮॥

૬૮. ભાવાર્થ—રવિ, છંદુ પાપઅહના સાથે હોય ને પાપઅહ તેને બેતો હોય તો તે માણસ પિત્તના રોગથી ખીડાય છે.

રવિ આઠમા ભાવમાં બેઠો હોય, મંગળ નિર્બળ હોય, ને એક પાપઅહ બીજા ભાવમાં હોય, તો પણ ઉપહુંજ પરિણામ થાય છે.

શ્રેષ્ઠામયં બુધયુતેજ્વનિજે રિપુસ્યે

કૂરાંશકે યદિ સિતેન્દુસમીક્ષિતે ચ ॥

પાપેક્ષિતેજ્વનિસુતે નિધનોપયાતે

કૈતૌ ધનાદ્યમગતે વ્રણરોગમેતિ ॥ ૬૯ ॥

૬૯. ભાવાર્થ—મંગળ બુધના સાથે છંદુ ભાવમાં બેઠો હોય, ને પાપઅહના નવમાંશમાં હોય, ને ચંદ્ર તથા શુક્ર, તેને બેતો હોય તો તે માણસ કફના રોગથી ખીડાય છે.

મંગળ આઠમા ભાવમાં બેઠો હોય, ને તેને પાપઅહ બેતો હોય ને હેતુ બીજે અથવા આઠમે હોય તો નામુર (મણ) પડે છે.

પૃથ્વિરે પાપયુતે વિલગ્ને રન્ત્રસ્થિતે વા વ્રણયુક્તશરીરઃ ॥

કર્મસ્થિતે તાદૃશચેરન્ત્રે વ્રણાક્લિન્તઃ સ્યાચ્છુભદ્રમિદ્ધીને ॥૭૦॥

૭૦. ભાવાર્થ—અત્યાદે છંદુ ભાવનો સ્વામી પાપઅહના સાથે પહેલા અથવા આઠમા ભાવમાં બેઠો હોય તો તે માણસને નામુરનો રોગ થાય છે.

ઉપર લખેલા અહ, એટલે છંદુ ભાવનો સ્વામી પાપઅહ સાથે દશમા ભાવમાં બેઠો હોય ને ગુણ અહોની હિતિ ન હોય તો તે માણસના શરીરમાં ઠાંણાં (મણ) પડે છે.

લગ્નેશમુપુત્રશઙ્ગપુત્રાઃ સહસ્થિતાઃ સામ્પતરાન્યમાવાઃ ॥

અપાનરોગં ત્વથવાઽપવિત્રં પદ્યન્તિ પદ્મં મુનયો વદન્તિ ॥૭૧॥

૭૧. ભાવાર્થ—જો લગ્નનો સ્વામી, મંગળ, અને બુધ, સાથે હોય, અને શુભ ગ્રહ શિવાયના ભાવમાં બેઠા હોય, અને છઠ્ઠા ભાવને ભેટા હોય તો અપાન રોગ અથવા મસા આદિ અપવિત્ર રોગો થાય તેમ મુનિઓનું કહેવું છે.

લગ્નેશપદ્માધિપતી દિનેશયુક્તૌ જ્વરં ચન્દ્રસમન્વિતૌ ચેત્ ॥

જલે પ્રમાદં સિતિસૂનુયુક્તૌ યુદ્ધેન વાં સ્ફોટકરાશિભિર્વા ॥૭૨॥

૭૨. ભાવાર્થ—પહેલા ને છઠ્ઠા ભાવના સ્વામીઓ ને રવિના સાથે હોય તો તાપ ઉત્પન્ન કરે, ને જો ચંદ્રના સાથે હોય તો પાણીની અંદર અકસ્માત્ થવા સંભવ છે. જો મંગળના સાથે હોય તો લડાઈમાં અથવા તો ગુમડાની વ્યાધિથી દુઃખ પામે છે.

પિત્તાત્મમાદં यदि सौम्ययुक्तौ निर्व्याधिकः सूरिसमन्वितौ चेत ॥

શુક્રેણ ભાર્યાવિપદં વદન્તિ મન્દેન નીચાનિલરોગમાહુઃ ॥ ૭૩ ॥

૭૩. ભાવાર્થ—જો પહેલા ને છઠ્ઠા ભાવના સ્વામીઓ બુધના સાથે હોય તો તે પિત્તના રોગને ઉત્પન્ન કરે છે. અને જો શુક્રના સાથે હોય તો તે માણસ દરદર રહીત રહે છે. તેમજ જો શુક્રના સાથે આવે તો પોતાની સ્ત્રીને હસ્તેત થવા સંભવ છે, ને શનિના સાથે હોય તો નીચ, (ખરાબ) વાયુનો રોગ થાય છે.

સરાશુકેનૂ यदि सर्पपीडां चोरादिभिर्भीतिमुपैति जातः ॥

કેન્દ્રત્રિકોણે यदि साष्टिकेनૂ वदन्ति तज्ज्ञा निगलं तदानीम् ॥૭૪॥

૭૪. ભાવાર્થ—જો પહેલા ને છઠ્ઠા ભાવના સ્વામી સહુ અથવા કે-
તુના સાથે આવ્યા હોય, તો તે માણસ અર્પથી, ચોરોથી, અથવા
એવાં બીજાં કંઈ પણ કારણોથી નુકશાન પામે છે.

અને જો તે પહેલા ને છઠ્ઠા ભાવના સ્વામીઓ કેન્દ્ર અથવા ત્રિકોણ
સ્થાને હોય ને પછી સહુ કે કેતુના સાથે હોય તો તેને બંધીખાનું
લોગવડું પડે તેમ લવિધ્યવેત્તા કરે છે.

पष्ठेभरश्चन्द्रमुतेन युक्तः सागुर्विज्ये स्वयमत्र मिश्रम् ॥

હિનત્પર્સા સૌમ્યદગા વિહીનઃ સગ્નિપુત્રો યદિ સ્નિહ્યરોગી ॥૭૫॥

૭૫. ભાવાર્થ—જો છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામી, બુધ અને રાહુના સાથે લગ્નમાં બેઠો હોય તો તે માણસ પોતાની ઈચ્છાથી શિશુ (ધન્દ્ર) કાપી નાંખે છે.

છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામી મંગળ ને રાહુ સાથે લગ્નમાં બેઠો હોય ને તેના ઉપર શુભ ગ્રહની દૃષ્ટિ ન પડતી હોય તો તેને ઇંદ્રીનો રોગ થાય છે.

કામેશ્વરે શુક્રયુતે રિપુસ્યે કલત્રપપ્પન્દત્વમુદીરયન્તિ ॥

પપ્પેશલગ્નાધિપતી સમન્દૌ કેન્દ્રત્રિકોણે યદિ વચ્ચનં સ્યાત્ ॥૭૬॥

૭૬. ભાવાર્થ—સાતમાનો સ્વામી છઠ્ઠે બેઠો હોય, ને શુક્રના સાથે હોય તો તેની સ્ત્રી પંદત્વને પામે છે. એમ જ્યોતિર્વિદો કહે છે.

છઠ્ઠા ને પહેલા ભાવના સ્વામી કેન્દ્રસ્થાને અથવા ત્રીકોણે શનિની સાથે બેઠો હોય તો તે માણસ બંધનમાં પડે છે.

ચરે વિલપ્રે રિપુનાયદ્યે કુજે ચ લામે સ્થિરગે ચ ધર્મે ॥

દ્વન્દ્વસ્તરાશૌ પ્રવદેન્નરાણાં રોગં રિપૂનાં કૃતમાભિચારમ્ ॥૭૭॥

૭૭. ભાવાર્થ—અર રાશિનું લગ્ન હોય, ને છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામી તેને જોતો હોય, મંગળ અગીઆરમા ભાવમાં હોય, અને નવમું ઘરં સ્થિર રાશિનું હોય અને સાતમા ભાવ દ્વિસ્વભાવ રાશિનો હોય એવા યોગમાં જન્મેલો માણસ દુશ્મનોના કરેલા ઉપચારો (ઉપાયો) થી તેને રોગ થાય છે.

જીવે સમન્દે દશમેઽર્ધચન્દ્રે વૈકલ્યમઙ્ગે સિતિમે કલત્રે ॥

દિનેશચન્દ્રા રવિરાશિયુક્તૌ ચન્દ્રર્લગ્નૌ વા યદિ શોષણં સ્યાત્ ॥૭૮॥

૭૮. ભાવાર્થ—શુક્ર ને શનિ તથા અર્ધચંદ્ર દશમા ભાવમાં બેઠો હોય, ને મંગળ સાતમે હોય, તો તે માણસના એકાદ અવયવમાં ન્યૂનતા (ખામી) જણાય છે.

રવિ, ને ચંદ્ર, સિંહ, અથવા કર્ક રાશિમાં હોય તો તેને ક્ષયનો રોગ થાય છે.

લપ્રે રવૌ મૃમિમુતે કલત્રે સૂન્માદમાક્ તત્ર નરો દિ જાતઃ ॥

ઉન્માદબુદ્ધિ સમુપૈતિ લપ્રે શનૌ કલત્રે સકુજે ત્રિકોણે ॥ ૭૯ ॥

૭૯. ભાવાર્થ—રવિ પહેલા ભાવમાં હોય, મંગળ સાતમા ભાવમાં હોય, તો તે માણસ ગાંઠો બની જાય છે.

શનિ પહેલા ભાવમાં હોય, ને મંગળ ત્રિકોણે સ્થાનમાં હોય, તે તે માણસ પોતાની સ્ત્રીને માટે ગાંડો બને છે.

લગ્નત્રિકોણે દિનનાથચન્દ્રૌ શૌર્યે ગુરૌ કેન્દ્રસમન્વિતે વા ॥

સોમ્યાદ્યુદ્ધિઃ સ ભવેત્તદાર્નાં શરાસનાર્દૌ યદિ જન્મલગ્ને ॥ ૮૦ ॥

૮૦. ભાવાર્થ—ધન રશ્મિનું લગ્ન હોય, ને રવિ તથા ચંદ્ર, લગ્ન કે ત્રિકોણમાં બેઠા હોય, ને ગુરૂ ત્રીજા ભાવમાં અથવા કેન્દ્રસ્થાને હોય, આવા યોગમાં જન્મેલો માણસ ગાંડો થાય છે.

કેન્દ્રસ્થિતૌ સોમ્પનિશાકરૌ વા સોમ્યાંશહીનાં ભ્રમસંયુતઃ સ્યાત્ ॥

કેન્દ્રસ્થિતા મન્દનિશાકરાર્કૌ જડૌ ભવેદ્વ મત્રૂપભોક્તા ॥ ૮૧ ॥

૮૧. ભાવાર્થ—બુધ ને ચંદ્ર, કેન્દ્રસ્થાનમાં હોય અથવા શુભ ગ્રહના નવમાંશમાં ન હોય તો તે માણસ ગાંડો થાય છે.

શનિ, ચંદ્ર, ને રવિ, કેન્દ્રસ્થાનમાં હોય તો તે મનુષ્ય મૂર્ખ ને દાઝડીયો થાય છે.

કુલીરકુંભાલિનવાંશયુક્તે ચન્દ્રે સમન્દે યદિ ગુહ્યરોગી ॥

ચન્દ્રે મુલે તદ્વક્ત્રાંશયુક્તે પાપાન્વિતે સ્યાદ્દિ કષ્ટરોગી ॥ ૮૨ ॥

૮૨. ભાવાર્થ—ચંદ્ર, કર્ક, કુંભ અથવા વૃશ્ચિક રશ્મિના નવમાંશમાં બેઠેલો હોય, અને શનિના સાથે આવ્યો હોય તો તે માણસ ગુહ્યસ્થાને રોગ થવાથી પીડાયે.

ચંદ્ર ચોથા ભાવમાં હોય અને નવમાંશમાં પણ ચોથે હોય ને પાપ ગ્રહોના સાથે આવેલો હોય તો તે માણસ કંઠ રોગથી દુઃખી થાય છે.

ચન્દ્રે સપાપે ફાળિનાયયુક્તે રિઃકે સુતે રન્ધ્રગતેઽયવાપિ ॥

ઉન્માદમાક્ તત્ર સરોપયુક્તો જાતસ્તુ નિત્યં કલહમિયઃ સ્યાત્ ॥ ૮૩ ॥

૮૩. ભાવાર્થ—ચંદ્ર ચાપગ્રહના સાથે આવ્યો હોય, અને રાહુ, લગ્નથી બાર, પાંચ અથવા આઠમે ભાવે બેઠા હોય તો તે માણસ હમેશા કલેશ કરે ને ગાંડા જેવો જણાય છે.

ચન્દ્રે વ્યયે વા યદિ વાઙ્મુરેશ મન્દે ત્રિકોણે મદસ્થગેઝ્કે ॥

દન્તાભિરોગી સ ભવેત્તદાર્નાં નીચારિપાંજગનાસ્તયૈવ ॥ ૮૪ ॥

૮૪. ભાવાર્થ—ચંદ્ર અથવા રાહુ જારમા ભાવમાં બેઠા હોય, શનિ ત્રિકોણ સ્થાનમાં બેઠા હોય, ને રવિ સાતમા અથવા આઠમા ભાવમાં હોય તો તે માણસને દાંત અને આંખોનું દરદ લાગુ થાય છે, ન્યારે ઉપર લખેલા ગ્રહો નીચ, શત્રુ ને પાપગ્રહના નવમાંશમાં બેઠા હોય તો પણ ઉપર પ્રમાણે થાય છે.

સુતાંગુર્ગૌ પાપસ્વર્ગૌ વિશેષાચ્ચંદ્રરિઃ ફારિગતેજ્વતા સ્યાત્ ॥

શુભગ્રહાણામવલોકનીને ચાન્ધો ભવત્યેવ શુર્ભર્ન દોષઃ ॥ ૮૫ ॥

૮૫. ભાવાર્થ—પાંચમા ને ચોથા ભાવમાં પાપગ્રહો બેઠા હોય, ને ચંદ્ર આઠમા, જારમા અથવા છઠ્ઠા ભાવમાં જરૂર હોય, તો તે યોગમાં જન્મેલો માણસ આંધળો થાય છે.

આવા યોગમાં જન્મેલો માણસ ઉપર ખતાવેલા સ્થાનોની ઉપર શુભ દૃષ્ટિ ન હોય તો તે જરૂર આંધળો હોવો જોઈએ.

પણ ઉપર ખતાવેલા ભાવમાં જો શુભ ગ્રહો બેઠેલા હોય ત્યારે કંઈ પણ ખરાબી થતી નથી.

હિત્વા લમ્પર્પતિં વિલગ્નસહિતેષ્વન્યેષુ કુપ્તં વદે-

ત્રીલં ખાનુસુતે તુ ચન્ડકિરણે રક્તં સિતં ભૂમિજે ॥

મન્દેન સિતિજેન વા યદિ યુતે કર્કર્પન્ત્યનક્રાંશકે

ચન્દ્રે શોખનયોગદષ્ટિરહિતે કુપ્તં વદેદેહિનામ્ ॥ ૮૬ ॥

૮૬. ભાવાર્થ—લગ્નના સ્વામી શિવાય ખીજ પાપગ્રહો લગ્નમાં બેઠા હોય ત્યારે જોશીએ તે માણસને કોદનો રોગ થશે એમ કહેવું જોઈએ. ઉપર લખ્યા પ્રમાણે લગ્નમાં શનિ હોય તો કાળો કોદ થશે. જો લગ્નમાં રવિ હોય તો લાલ કોદ થશે. જો મંગળ લગ્નમાં હોય તો સફેદ કોદ થશે.

ચંદ્રમા, શનિ અથવા મંગળના સાથે કર્ક, મીન અથવા મકર રાશિના નવમાંશમાં બેઠા હોય, અને શુભ ગ્રહોની તેમના પર દૃષ્ટિ ન હોય અથવા શુભ ગ્રહો સાથે ન હોય ત્યારે એવા યોગમાં જન્મેલા માણસને કોદ થશે એમ જોશીએ કહેવું.

પાપાન્વિતે શશિનિ રન્ત્રપલગ્રરાશૌ

સર્પેક્ષિતે નિષનપે યદિ ગુહરોગી ॥

રન્ધ્રે ચતુસ્ત્રિતયપાપયુતે તયૈવ

સૌમ્યગ્રહેણ સહિતે યદિ રોગહીનઃ ॥ ૮૭ ॥

૮૭. ભાવાર્થ—ચંદ્ર પાપગ્રહના સાથે આઠમા ભાવના સ્વામીની ને લગ્નની રાશિમાં હોય ને રાહુ આઠમા ભાવના સ્વામીને ભેટો હોય, તો તે માણસને ગુહ્યસ્થાને રોગ થવાથી ખીડા થાય છે.

ને આઠમા ભાવમાં ૪ અથવા ૩ પાપગ્રહ બેઠા હોય ત્યારે પણ ઉપદ્રુ પરિણામ નિપજે છે. પણ બે એક શુભ ગ્રહ આઠમા ભાવમાં હોય તો તે માણસને કોઈ પણ રોગ થતો નથી.

જલચરગૃહોન્દૌ તત્પતૌ પપ્રયાતે

જલગૃહગતસ્વેદૈરીક્ષિતે મૂત્રકુચ્છમ્ ॥

પરિભવરિપ્રયાતે શીતગૌ ભૌમદષ્ટે

રત્નિસુતયુતલગ્રે શોણિતં રોગમેતિ ॥ ૮૮ ॥

૮૮. ભાવાર્થ—ચંદ્ર, જળચર રાશિ (મકરનો પાશ્ચિમ ભાગ અને મીન) માં હોય, ને તેનો સ્વામી છૂટા ભાવમાં હોય, અને જળ રાશિમાં બેઠેલા ગ્રહો તેને ભેટો હોય, તો તે માણસ પેશાબ બંધ થવાના રોગથી ખીડાય છે.

ચંદ્ર, છૂટા અથવા આઠમા ભાવમાં બેઠો હોય, મંગળ તેને ભેટો હોય, શનિ લગ્નમાં હોય તો તે માણસ મસાના રોગથી ખીડાય છે.

ક્ષીણે મન્દગૃહોદયે હિમકરે પાપગ્રહૈરન્વિતે

રન્ધ્રારાતિગતેઽયવા પવનકુદ્ ગુલ્માદિરોગં વદેત્ ॥

ચન્દ્રે પાપવિચ્છરાન્તરગતે મન્દે મદસ્થાનગે

જાતો વિદ્રધિજન્મશોપજનિતૈઃ સન્તપ્તદેહો ભવેત્ ॥ ૮૯ ॥

૮૯. ભાવાર્થ—ક્ષીણ ચંદ્ર, પાપગ્રહોના સાથે શનિની રાશિના લગ્નમાં બેઠો હોય, અથવા આઠમા કે છઠા ભાવમાં બેઠો હોય તો વાયુ ને ગુંમડાં વિગેરે રોગથી તે માણસ ખીડાય, તેમ ભેશીએ કહેવું.

ચંદ્ર બે પાપગ્રહોની વચ્ચે હોય, ને શનિ સાતમા ભાવમાં હોય, તો તે માણસ ફેણા, વાયુ, તથા ક્ષયના રોગોથી ખીડાય છે.

અજીતિંગુલમામયશૂલમેતિ કુજે વિલગ્ને વિવલેઽરિનાયે ॥

લગ્ને સપાપે ફણિનાયકે વા મન્દેઽષ્ટમે કુક્ષિભગદિતઃ સ્યાત્ ॥૧૦॥

૯૦. ભાવાર્થ—જ્યારે મંગળ લગ્નમાં હોય, ને છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામી નિર્બળ હોય, ત્યારે તે માણસ અજીત, ગુમડાં અને શૂળના રોગથી દુઃખી થાય છે.

સહુ અથવા પાપગ્રહ લગ્નમાં બેઠા હોય, ને શનિ આઠમા ભાવમાં હોય તો તે માણસ ઉદરના (પેટના) રોગથી હેરાન થાય.

હૃદયૂલરોગમુપયાતિ મુલે ફળીશે

પાપેક્ષિતે ગતવલેઽય વિલગ્નનાયે ॥

શૂલામયં તત્પત્તૌ રિપુનીચરાશૌ

ભૌમે મુલે રવિમુલે યદિ પાપદૃષ્ટે ॥ ૧૧ ॥

૯૧. ભાવાર્થ—જ્યારે સહુ, ચોથા ભાવમાં હોય, ને લગ્નનો સ્વામી નિર્બળ હોય, અને પાપગ્રહ તેને ભેટો હોય, તો તે માણસ છાતિના દરદથી પીડાય.

લગ્નનો સ્વામી નીચનો હોય, કે શત્રુની રાશિનો હોય, મંગળ ચોથા ભાવમાં હોય, ને શનિને પાપગ્રહ ભેટો હોય, તો શુંકના (શૂળ) રોગથી પીડાશે એમ સમજવું.

જાતો મુક્તિવિરોધરોગનિહતો રન્ધ્રેશ્વરે દુર્બલે

લગ્ને પાપનિરીક્ષિતે પરિભવસ્થાને સમન્દેક્ષિતે ॥

વાન્તિભ્રાન્તિજપાણ્ડુમેતિ સકુજે ચન્દ્રે રિપુસ્થાનગે

જાતઃ શૂલવિસર્પમેતિ દિનકૃચ્ચન્દ્રારયુક્તે યદા ॥ ૧૨ ॥

૯૨. ભાવાર્થ—જ્યારે આઠમા ભાવનો સ્વામી નિર્બળ હોય, ને એક પાપગ્રહ લગ્નને ભેટો હોય, ને આઠમા ભાવમાં શનિ હોય, અથવા શનિ આઠમા ભાવને ભેટો હોય, તો તે માણસને અનાજની ક્ષતિ થાય તેવા દુઃખથી પીડાય છે.

ચંદ્ર, મંગળના સાથે છઠ્ઠે ભાવે હોય તો તે માણસ ઓઢારી તથા વાયુના રોગથી દુઃખી થાય છે.

રવિ, ચંદ્ર, મંગળ, છઠ્ઠા ભાવમાં હોય ત્યારે તે શૂળ અને સોજના દરદથી પીડાય છે.

આરોક્ષિતે યદિ વિલગ્નગૃહેઽરિનાયે

માનેઽથવાઽસ્તતનુગે કૃતમાભિચારમ્ ॥

લગ્નાધિપેન સાહિતેઽનિજે વિલગ્ને

કેન્દ્રેઽથવા રિપુપતૌ તનુગે તથા સ્યાત્ ॥ ૧૩ ॥

૬૩. ભાવાર્થ—મંગળ લગ્નને જોતો હોય, ને છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામી હસ, સાત, કે પહેલા ભાવમાં હોય તો તે માણસ તેના શત્રુએ મંત્ર કીયા કરવાથી પીડાય છે. જ્યારે મંગળ લગ્નના સ્વામીના સાથે લગ્નમાં અથવા કેન્દ્રમાં હોય, ને છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામી લગ્નમાં હોય, ત્યારે પણ ઉપલું પરિણામ થાય છે.

જાતો નિર્જરદર્શનેન જનિતં રોગં મુલ્કસ્થાનગે

માને લગ્નગતેઽથવાઽમરગુરૌ કેન્દ્રે સમન્દાત્મજે ॥

મન્દેઽસ્તે ચરલગ્નગે યદિ મુખે પાપેક્ષિતે શ્રીતગૌ

મૂતમેતપિશાચદર્શનવશાદ્રોગં સમેતિ ધ્રુવમ્ ॥૧૪॥

૬૪. ભાવાર્થ—શુક્ર આર દશ કે પહેલા ભાવમાં હોય ને શનિ કેન્દ્રમાં હોય તો તે માણસ અમર માણસને બેવાથી ને તેની અસર થવાથી તે પીડાય છે.

શનિ સાતમા ભાવમાં હોય, ને શુભ ગ્રહ ચરશશિના લગ્નમાં બેઠો હોય ને ચંદ્રને પાપગ્રહ જોતો હોય, તો તે ભૂત, પ્રેત, પિશાચના દેખાવાથી પીડાશે.

ચન્દ્રે પાપનિરીક્ષિતે રિપુગતે પાપાન્વિતે વાતજં

જાતઃ શોણિતપિત્તમેતિ વમુધ્રાપુત્રે તથાઽસ્તે સતિ ॥

સૌમ્યે વાતકફામયં મૃગુમુતે મૂલાતિસારં તથા

મન્દે ગુલ્મમુર્ષતિ રાહુશિશ્વિનોઃ પૈશાચરોગં વેદત્ ॥૧૫॥

૬૫. ભાવાર્થ—ચંદ્ર પાપગ્રહની સાથે છઠ્ઠે બેઠો હોય, અને તેના ઉપર બીજા પાપગ્રહની દૃષ્ટિ હોય તો વાયુના રોગથી પીડાશે. જો મંગળ

ઉપલી હાલતમાં આવી સાતમા ભાવમાં બેઠો હોય તો લોહી ને પિત્તના દરદથી પીડાય છે.

જો સાતમા ભાવમાં ઉપલી હાલતમાં બુધ બેઠેલો હોય તો તે માણસ ખરાબ પવન અને કફથી પીડાય છે. જો તેવી રીતે શુક્ર હોય તો અતિસારના રોગથી પીડાય છે. જો શનિ હોય તો ગુદમના રોગથી પીડાય છે. અને જો રાહુ કે કેતુ હોય તો ભૂત, પીશાચના રોગથી પીડાય છે.

કાસશ્વાસક્ષયજનિરુજં માનુર્ભૌમાદિદષ્ટે

પપ્તે સૌરે ગુલિકસહિતે સૌમ્યદ્યુગ્ધીને ॥

રિઃફે પાપે શશિનિ રિપુગે માનુજે રન્વ્રયાતે

પાપાંશસ્યે તનુમૃદપતૌ પીનસં રોગમેતિ ॥ ૯૬ ॥

૯૬. ભાવાર્થ—જ્યારે શનિ માંદિના સાથે છઠ્ઠા ભાવમાં હોય, ને તેને રવિ, મંગળ, ને રાહુ જોતા હોય, પણ શુભ ગ્રહની દૃષ્ટિ ન હોય, અથવા શુભ ગ્રહની સાથે ન હોય તો તે માણસ કફ, હાંફણુ, ક્ષયના રોગથી પીડાયે. જ્યારે પાપગ્રહ, ખારમા ભાવમાં, ચંદ્ર છઠે, શનિ આઠમે, હોય અને લગ્નનો સ્વામી પાપગ્રહના નવમાંશમાં બેઠો હોય તો તે માણસને સુંઘવાની શક્તિ કમતી હોય છે.

મન્દે કુલીરભવનોપેગતે મૃગસ્યે ચન્દ્રે જલોદરરુજં સમુપૈતિ જાતઃ ॥

સારે જાનો રિપગતે રવિરાહુદષ્ટે લગ્નાધિપે ચ વિવલે સતિ દીર્ઘરોગી ૯૭

૯૭. ભાવાર્થ—શનિ કર્કશશિમાં હોય, ચંદ્ર, મકરમાં હોય, તો તે માણસને જલંદરનો રોગ થાય છે. શનિ મંગળના સાથે છઠ્ઠા ભાવે બેઠો હોય, ને રવિ તથા રાહુ તેને જોતા હોય, ને લગ્નનો સ્વામી નિર્બળ હોય, તો તે માણસ લાંબો વખત માંદગીથી પીડાય છે.

હસ્તઃ કુજે નિજમૃદે મુલ્લવિક્રમસ્યે

ચન્દ્રાત્મજે રવિમુતે યદિ લગ્ને સ્યાત્ ॥

સ્વર્સે કુજે મુલ્લસહોદરગેન્દુસૂનો

હોરાધિપે શનિયુતે ॥ તયા વદન્તિ ॥ ૯૮ ॥

૯૮. ભાવાર્થ—મંગળ પોતાના સ્થાનમાં હોય, બુધ ચોથા અથવા ત્રીજા ભાવમાં હોય, અને શનિ પહેલા ભાવમાં હોય તો તે માણસ વામન સ્વરૂપે થાય છે.

જ્યારે બીજી સઘળી બાળતો ઉપર બતાવ્યા પ્રમાણે હોય, ને લગ્નનો સ્વામી શનિના સાથે હોય ત્યારે પણ ઉપર મુજબ થાય છે.

લગ્નાદ્વ્યયારિમતયોઃ શશિતિગ્મરશ્મ્યોઃ

પત્ન્યા સદૈકનયનસ્ય વદન્તિ જન્મ ॥

શૂનસ્યયોર્નયમપચ્ચમસંસ્યયોર્વા

શુકાર્કયોર્વિકલ્પદારમુશન્તિ જાતમ્ ॥ ૯૯ ॥

૯૯. ભાવાર્થ—રવિ અને ચંદ્ર લગ્નથી બારમા કે છઠ્ઠા ભાવમાં હોય તો તે માણસ એક અંગે કાણો થાય છે. તેને ત્રી પણ તેની જ મળે છે.

શુક ને રવિ બંને સાથે સાત, અથવા નવ પાંચમા ભાવમાં હોય તો તે પુરુષની સ્ત્રીના અવયવમાં એકાદ અંગની ખામી હોય છે. અથવા ભયભીત વા બેહોશ હોય છે.

નવમાપતૃતીયધીયુતા ન ચ સૌમ્યૈરશુભા નિરીક્ષિતાઃ ॥

નિયમાચ્છવ્વળોપયાતદા રદ્વૈકૃત્યકરાશ્ચ સપ્તમે ॥ ૧૦૦ ॥

૧૦૦. ભાવાર્થ—જો પાંચમો નવ, અગ્નીઆર, ત્રણ ને પાંચમા ભાવમાં કોઈ પણ રીતે હોય ને શુભ ચંદ્રોની દૃષ્ટિ ન હોય તો તે માણસની જ્ઞાનેન્દ્રિયો (કાનઈદ્રિ) ને નુકસાન કરતા છે. જો તે સાતમા ભાવે હોય ને શુભ દૃષ્ટિ ન હોય તો દાંતને નાશ કરતા છે.

વર્ગોત્તમાદિશુભવર્ગયુતેઽમરેઽયે

લગ્ને રસાતલગતે યદિ વા વલાઢ્યે ॥

વિત્તાપતૃદ્વિગૃહગેષુ વિચક્ષેષુ

લગ્નાધિપે વલયુતે મુશ્વમેતિ જાતઃ ॥ ૧૦૧ ॥

૧૦૧. ભાવાર્થ—શુદ્ધ વર્ગોત્તમાદિ શુભવર્ગમાં હોય અને લગ્ન અથવા ચોથા ભાવમાં બળવાન થઈ ગ્રેહો હોય, ને જ્યારે બીજા ગ્રેહો, બીજા, અગ્નીઆરમા, ને ચોથા ભાવમાં બેઠા હોય અને લગ્નનો સ્વામી બળવાન હોય ત્યારે તે માણસ મુખ લોગવે છે.

યે જાતમહ્ના નૃપયોગમહ્નાઃ પ્રેવ્યા દારિદ્રાદ્ગૃહીનરેકાઃ ॥

યે રોગમેદાઃ પરિકીર્તિતાસ્તે સૂર્યાદિસર્વચુચરમસાદાત્ ॥ ૧૦૨ ॥

इति श्रीनवग्रहकृपया वैद्यनाथविरचिते जातकपारि-
जाते जातकमङ्गलाध्यायः पष्ठः ॥

૧૦૨. ભાવાર્થ—રવિ અને બીજા ગ્રહોની મહેરબાનીથી રાજયોગ-
લંગ, પ્રેમયોગ, દરિદ્રયોગ, અંગહીનયોગ, રેકયોગ, ને રોગયોગનો
બનેલો જાતકલંગ આ પ્રકરણમાં ખુલ્લી રીતે સમજાવવામાં આવ્યો છે.
આ પ્રમાણે શ્રી નવગ્રહોની કૃપા વડે વૈદ્યનાથે લખેલા જાતકપારિજાતનો
જાતકલંગ નામનો છઠ્ઠો અધ્યાય સંપૂર્ણ થયો છે.

स्नेहामान्त समागते कपडवज्जारव्येपुरेवासिना
श्रीसोमेश्वर वादवेन च मयाज्योतिर्विन्दा भावतः ॥
वालान्वोपयितुं सुखं वडाद्रा ज्ञातिना पूर्णको
जातो जातक पारिजात विवृज्यायऽरसोर्गुरः ॥ १ ॥

૧. ભાવાર્થ—જેઠા જીહ્વાના કપડવંજ ગામમાં રહેનાર, વડાદરા
જ્ઞાતિના પ્રાણલુ, જોશી, સોમેશ્વરે, બાળકોને સહેલાઈથી સમજવા માટે,
જાતક પારિજાત નામના ગ્રંથનો ગુજરાતી ભાષામાં, ઉમંગથી છઠ્ઠો
અધ્યાય સંપૂર્ણ કર્યો.

अथ मणवानुं ठेकाणुं—

ભાષાન્તર કર્તા,—જોશી, સોમેશ્વર દ્વારકાદાસ.

હે:—મોટા રામજીમંદિર રાવળપોળ.

જલ્દે જેઠા—મુ. કપડવંજ.

હાલ મુકામ સુંબઈ—ઠે. ઠાકોરદાર-ભાઈ જીવણની ગલીમાં.

ધર નંબર ૪-ત્રીજો માળે.

નતક પારિજાત.

અધ્યાય ૭ મો.

॥ રાજયોગાધ્યાયઃ ॥

રાજયોગ એટલે અહોના યોગાનયોગે જે રાજ્ય પ્રાપ્તિ
કરાવે તે વિષે.

કન્યામીનત્રયુગ્મગોહરિધનુઃકુંભસ્થિતઃ સ્વેચરૈઃ

સેનામત્તમતઙ્ગવાજિવિપુલો રાજા યશસ્વી ભવેત્ ॥

તૌલિચ્છાગવૃષાવસાનયૃદ્ધગૈર્જાતોઽસ્થિલક્ષ્માંપતિ-

ર્ગોચાપાન્ત્યભકેન્દ્રગૈઃ પૃથુયશાઃ પૃથ્વીશ્વરો જાયતે ॥૧॥

ભાવાર્થ—ખધા અહો, કન્યા, મીન, મિથુન, વૃષભ, સિંહ,
ધન, અને કુલ રાશિમાં બેઠા હોય તે તે આશુસ મોટા
સેન્યવાળો, મોટા હાથી ઘોડા રાખનારો રાજા થાય.

ખધા અહો, તુલા, મેષ, વૃષભ, અને મીનમાં રહ્યા હોય
તો રાજધિરાજ થાય.

ખધા અહો, વૃષભ, ધન, મીન રાશિમાં કેન્દ્રસ્થાનમાં બેઠા હોય તે
બહુ કીર્તિ મેળવનારો પૃથ્વીનો રાજા થાય.

કન્યામેષતુલામેન્દ્રઘટગૈર્જાતો મહીપાલકો

દુધિક્ષમાસિભાસ્તાત્ત્વગર્ભદર્શકદેશાધિપઃ ॥

સ્વેદાં વિક્રમવન્ધુપુત્રગૃહગા દ્વાં વિક્ષર્મસ્થિતૌ

શેષૌ લગ્નકલત્રરાશિસહિતૌ રાજા ભવેદ્દાર્મિકઃ ॥ ૨ ॥

૨. ભાવાર્થ—બધા ગ્રહો, કન્યા મેષ, તુલા સિંહ અને મુંલરાશિમાં બેઠા હોય તો રાજા થાય.

બધા ગ્રહ, ત્રીજે, પાંચમે અને ચોથે બેઠા હોય તો બહુ પૈસાવાળો રાજા થાય.

૩, ૪, ૫, ૨, ૬, ૧, ૭ ભાવોમાં અનુક્રમે સાતે ગ્રહો બેઠા હોય તો ધર્મવાળો ન્યાયી રાજા થાય.

તારેશહોરાસહિતા નભોગા જાતો યશસ્વી મનુજાધિપઃ સ્યાત્ ॥

સૌમ્યાસ્તપો લાભગૃહોપયાતાઃ પાપા રિપુવ્યોમગતા નરેશઃ ॥ ૩ ॥

૩. ભાવાર્થ—બધા ગ્રહો, લગ્ન અને ચંદ્ર સાથે હોય તો યશવાળો રાજા થાય.

શુભ ગ્રહો, નવ, અગ્નિચારમે હોય અને પાપગ્રહો છૂટા દશમે હોય તો રાજા થાય.

લગ્નાસ્પદાનક્ષગૃહોપયાતા ઘલાન્વિતાઃ શોભનસ્થેચરેન્દ્રાઃ ॥

કુજાર્કપુત્રૌ નવમાયસંસ્થૌ નૃપો ભવેત્સર્વગુણાભિરામઃ ॥ ૪ ॥

૪. ભાવાર્થ—શુભ ગ્રહો બળવાન થઈ લગ્ને, દશમે, અને સાતમે હોય. મંગળ અને શનિ અનુક્રમે નવમે અગ્નિચારમે હોય, તો વખાણવા લેશે સદ્શુભી રાજા થાય.

વર્ગોત્તમાંશોપગતે વિલગ્ને ચન્દ્રેઽથવા ચન્દ્રવિમુક્તલેદૈઃ ॥

સુસ્વાસ્પદાનક્ષગૃહોપયાતૈર્વિલોકિતે માનવનાયકઃ સ્યાત્ ॥ ૫ ॥

૫. ભાવાર્થ—ચંદ્ર કે લગ્ન, વર્ગોત્તમી હોય ને તેના ઉપર ચાર, દશ, સાત ભાવમાં રહેલા ચંદ્ર વિનાના ગ્રહોની દૃષ્ટિ હોય તો સરદાર થાય.

અશ્વિન્યામુદયસ્થિતે ભૃગુસુતે સર્વગ્રહૈરશિતે

જાતો રાજકુલાગ્રજો રિપુકુલધ્વંસી વહુસ્તીરતઃ ॥

હિત્વા નીચનવાંશમંચરચરૈરુપાયૈઃ સ્વમાગાન્વિતૈ-

રેકો લગ્નગતો યદિ સિતિપતિઃ પદ્માદિકૈર્વિત્તવાન્ ॥ ૬ ॥

૬. ભાવાર્થ—શુક, અશ્વિની નક્ષત્રનો લગ્ને હોય, ને તેના ઉપર બીજા સઘળા ગ્રહોની દૃષ્ટિ હોય તો રાજકુળમાં મોટો, શત્રુઓનો નાશ કરનાર, ને બહુ સ્ત્રીઓમાં પ્રીતિવાળો થાય.

એહો, પોતાની નીચ રાશિના નવમાંશમાં ન હોય. પણ પોતાના ઉચ્ચ, સ્વગૃહી કે મિત્ર નવમાંશમાં હોય અને તેમાંનો એક અહુ જન્મ લગ્ને હોય, તો રાજ થાય છે. એવી રીતે પાંચકે વધારે અહો હોય તો ધનવાન થાય.

શુક્રેડરિનીચમપદાય કુટુંબસંસ્યે

લગ્નેશ્વરે વલયુતે પૃથિવીપતિઃ સ્પાત્ ॥

ચન્દ્રેડતિમિત્રનિજભાગતે નિશાયાં

શુક્રેક્ષિતે નૃપતિરન્યવિલોકહીને ॥ ૭ ॥

૭. ભાવાર્થ—શનુ કે નીચ ઘર વિનાનો શુક્ર, બીજે ભાવે હોય અને લગ્નનો સ્વામી બળવાન હોય તો તે પુરુષ રાજ થાય.

રાત્રીએ જન્મ હોય ને ચંદ્ર, પોતાના નવમાંશનો કે અધિમિત્રની રાશિનો હોય અને શુક્ર, તેને દેખતો હોય ને બીજા અહોની દૃષ્ટિ ન હોય તો રાજ થાય છે.

મીને મીનનવાંશકે મૃગસુતે લગ્નસ્થિતે મૂપતિઃ

સ્વોષ્ઠે લગ્નગૃહાધિપે વલયુતે રાજા શશાઙ્કેક્ષિતે ॥

લગ્નસ્વામિનિ તુલ્યમન્દિરગતે નીચારિભાગં વિના

કેન્દ્રસ્થાનગતે નમોગવિયુતે જાતો મહીપાલકઃ ॥ ૮ ॥

૮. ભાવાર્થ—શુક્ર, લગ્ને મીન રાશિમાં હોય, અને મીન નવમાંશમાં હોય તો રાજ થાય.

લગ્નનો સ્વામી બળવાન થઈ, પોતાના ઉચ્ચમાં ચંદ્રમાની દૃષ્ટિવાળો હોય તો રાજ થાય.

લગ્નનો સ્વામી, નીચ કે શનુ નવમાંશ શિવાય પોતાની ઉચ્ચ રાશિમાં કેન્દ્રસ્થાનમાં બીજા અહો શિવાય બેઠો હોય તો પૃથ્વીનું પાલન કરનાર રાજ થાય.

માગ્યસ્યે નિજતુલ્યમિત્રમવને સંપૂર્ણગાત્રે વિદ્યો

લગ્નાદાસ્પદવિત્તરાશિગતયોઃ અન્યારયોર્મૂપતિઃ ॥

ચન્દ્રે પૂર્ણકલ્યાન્વિતે વલયુતે લગ્નં વિના કેન્દ્રમે

દ્યો દાનવમન્ત્રિણા ચ ગુરુણા રાજા મહીદાનકૃત્ ॥ ૯ ॥

૯. ભાવાર્થ—પૂર્ણ કળાનો ચંદ્ર, પોતાની રાશિ, ઉચ્ચ રાશિ, કે મિત્રની રાશિમાં નવમા ઘરમાં હોય, અને શનિ, મંગળ, લગ્નથી દશમે ખીજે અનુક્રમે બેઠા હોય તો પૃથ્વીનો સ્વામી થાય.

બળવાન પૂર્ણ કળાનો ચંદ્ર, લગ્ન શિવાય કેન્દ્રમાં હોય, અને તેને શુક્ર, શુક્ર દેખતા હોય તો પૃથ્વીનું દાન આપનાર રાજા થાય.

एकस्मिन् परमाच्चोऽतिमृद्दा द्यौ यदि क्षमापति-

स्तत्तुલ્યો भृगुनन्दने बलयुते लामेज्यवा रिःफगे ॥

द्वित्रिव्योमचरेषु तुङ्गग्रहोष्णिर्द्धा कुलीरे स्थित

લગ્ને પૂર્ણચન્દ્રાન્વિતે નરપતિઃ સર્વત્ર પૂજ્યો ભવેત્ ॥ ૧૦ ॥

૧૦. ભાવાર્થ—એક ગ્રહ પોતાની પરમ ઉચ્ચ રાશિમાં હોય ને તેને પોતાનો અધિમિત્ર ભેતો હોય તો રાજા થાય.

બળવાન શુક્ર, અમીયારમા કે બારમા ભાવમાં હોય ને તેને અધિ-મિત્ર ગ્રહ ભેતો હોય તો રાજા જેવો થાય.

બે અથવા ત્રણ ગ્રહો પોતાના ઉચ્ચમાં હોય, ચંદ્ર કંઈ રાશિમાં, અને લગ્ન પૂર્ણ બળવાન હોય તો દૈનિક જગ્યાએ માન પામનાર રાજા થાય.

सर्वे चोपचयस्थिताः शुभस्वगाः पापा विलग्नस्थिता

માનસ્યા यदि वा जितारिनिचयः क्रूरो महीपालकः ॥

માનો સપ્તમો નિશાકરયુતે તુલ્યાદિવર્ગસ્થિતે

સૌમ્યાસૌમ્યનિરીક્ષિતેઽતિચપલો રાજાઽથવા તત્સમઃ ॥૧૧॥

૧૧. ભાવાર્થ—સર્વે શુભ ગ્રહો ઉપચયસ્થાન ત્રણ, છ, દશ, અંગી-આરમાં હોય, અને પાપગ્રહો પહેલા કે દશમા ઘરમાં હોય તો શત્રુઓને છતાનાર, પાતકી રાજા થાય.

ચંદ્રમા સાથે સૂર્ય, પોતાની રાશિ, ઉચ્ચ રાશિ કે મિત્રની રાશિમાં સાતમા ઘરમાં હોય, ને શુભ ગ્રહ ભેતો હોય તો રાજા, या પાપગ્રહ ભેતો હોય તો ખટુ વિઠ્ઠળ, રાજા જેવો થાય.

चापाजसिंहभवनोदयगे धराजे

મિત્રેસિતે નિજવલ્લાજિતરાજ્યવર્તા ॥

દુશ્વિવધર્મસુતગા રવિચન્દ્રજીવા

વીર્યાન્વિતા યદિ કુવેરસમો નૃપાલઃ ॥ ૧૨ ॥

૧૨. ભાવાર્થ—મંગળ, ધન, મેષ કે સિંહ રાશિનો લગ્નમાં હોય, ને મિત્રગ્રહો જોવા હોય તો પોતાના બળવડે મેળવેલી પૃથ્વીપર રાજ્ય કરનારો થાય.

સૂર્ય, ચંદ્ર, શુક્ર, બળવાન ધર્મ ગ્રહ, નવ, ને પાંચમા ભાવમાં અનુક્રમે હોય, તો કુબેર જેવો ધનવાન રાજા થાય.

નીચં ગતો જન્મનિ ચો ગ્રહઃ સ્યાત્

તદ્રાશિનાથોઽપિ તદુચનાયઃ ॥

સ ચન્દ્રલગ્નાદિ કેન્દ્રવર્તી

રાજા ભવેદ્દાર્મિકચક્રવર્તી ॥ ૧૩ ॥

૧૩. ભાવાર્થ—જન્મ વખતે જે ગ્રહ નીચનો તે જે રાશિમાં હોય, તે રાશિનો સ્વામી અથવા તેની ઉચ્ચ રાશિનો સ્વામી, લગ્ન ચંદ્રથી કેન્દ્રમાં હોય, તો ધર્મવાળો, ચક્રવર્તી રાજા થાય.

નીચસ્થિતગ્રહનવાંશપતૌ ત્રિકોણે

કેન્દ્રેઽથવા ચરગૃહે યદિ જન્મલગ્ને ॥

તદ્ભાવપે ચરગૃહાંશસમન્વિતે વા

જાતો મહીપતિરતિપ્રવલોઽથવા સ્યાત્ ॥ ૧૪ ॥

૧૪. ભાવાર્થ—જન્મમાં નીચ રાશિમાં રહેલો ગ્રહ નવમાંશમાં જે રાશિનો હોય તે રાશિનો સ્વામી કેન્દ્ર અથવા ત્રિકોણમાં કે જન્મ લગ્નમાં ચર રાશિનો હોય, અને તે રાશિનો સ્વામી નવમાંશમાં ચર રાશિનો હોય, તો જન્મેથી માણસ રાજા અથવા બહુ બળવાન થાય.

માનસ્થાનપતૌ પરાભવગતે પારાવતાંશેઽથવા

સ્વોચ્ચસ્વર્ણમુદ્ગવાંશકગતે રાજાધિરાજો ભવેત્ ॥

લગ્ને નીચગૃહે પુરન્દરગુરૌ રન્ધ્રે સપાપગ્રહે

તદ્રાશ્યંશસમન્વિતે યદિ યદા રાજાધિરાજો ભવેત્ ॥ ૧૫ ॥

૧૫. જાવાર્થ—દશમા ભાવનો સ્વામી આઠમે પારાવતાંશમાં હોય, યા નવમાંશમાં પોતાની ઉચ્ચ રાશિ, પોતાની રાશિ, કે મિત્રની રાશિનો હોય, તો રાજધિરાજ (રાજાઓનો ઉપરી) થાય.

હજને શુક્ર મકર રાશિનો અને પાપગ્રહો આઠમે ભાવે બેઠેલા હોય, ને આઠમા ભાવનો નવમાંશ પાપગ્રહની રાશિનો હોય, તો રાજધિરાજ થાય.

जीवस्य व्ययगे शनौ सहजये लाभेऽथवा भास्करे

रिःफे लग्नपतौ तु निर्जरगुरावृत्तींशराजो भवेत् ॥

भाग्येशस्थनचांशये तनयगे वन्द्यस्थिते वा नृपो

दृष्टे वा शशिजे सुरेन्द्रगुरुणा युक्ते स राजमिपः ॥ १६ ॥

૧૬. જાવાર્થ—શુક્ર ખારમે, સૂર્ય અગીયારમે હોય, અથવા ત્રીજાનો સ્વામી યદ્ય શનિ અગીયારમે ભાવે હોય ને હજને સ્વામી શુક્ર ખારમે હોય, તો રાજધિરાજ થાય.

નવમાનો સ્વામી નવમાંશમાં જે રાશિનો હોય તે રાશિનો સ્વામી પાંચમે કે ચોથે બેઠો હોય તો રાજા થાય. બુધ શુક્ર સાથે બેઠો હોય કે બુધને શુક્ર ભેટો હોય તો રાજાનો માનીતો થાય.

भाग्येन निरीक्षिते शशिमुते केन्द्रस्थिते भूमृजां

तुल्यत्वं समुपैति जातमनुजो लग्नस्थिते वाक्पतौ ॥

केन्द्रे वा यदि कोणगे रविमुते मूलत्रिकोणोच्चगे

लाभेन निरीक्षिते वलयुते भूपालतुल्यो भवेत् ॥ १७ ॥

૧૭. જાવાર્થ—શુક્ર હજમાં હોય, ને બુધ કેન્દ્રમાં નવમાના સ્વામીની દૃષ્ટિવાળો હોય, તો જન્મેલો આણસ રાજાઓ જેવો થાય.

શનિ ઉચ્ચનો, મૂળ ત્રિકોણનો યદ્ય કેન્દ્રમાં કે નવ, પાંચમે હોય, ને તેને અગીયારમાનો સ્વામી બળવાન યદ્યને ભેટો હોય, તો પૃથ્વીના રાજાઓની બરોબરનો થાય.

लग्ने शीतकरे गुरौ मुखमते कर्मस्थिते भार्गवे

तुङ्गस्वर्गगते दिवाकरमुते राजाऽथवा तत्समः ॥

अन्त्योपान्त्यविलग्नवित्तसहजव्यापारगहेषु वा

सौम्यव्योमचरेषु भूपतिसमो राजाधिराजमिवः ॥ १८ ॥

૧૮. ભાવાર્થ—ચંદ્રમા લગ્ને, શુક્ર ચૈથે, શુક્ર દશમે હોય, ને શનિ ઉચ્ચનો કે પોતાના ઘરનો હોય તો રાજ અથવા રાજ જેવો થાય.

શુભ ગ્રહો, બાર, અગીયાર, એક, બે, ત્રણ, દસમા ઘરમાં હોય તો રાજ જેવો ચક્રવર્તી રાજાઓનો માનીતો થાય.

મન્દે ચોત્તમવર્ગમે'વલયુતે નીચાંશવર્જે ગુરૌ

માનૌ શોભનદષ્ટિભાગસહિતે રાજપ્રિયસ્તત્સમઃ ॥

રાહૌ કર્મણિ લાભગે રવિમુતે ભાગ્યાધિપેનેક્ષિતે

લગ્નેશે यदि नीचस्वेदरहिते पृथ्वीशतुल्यो भवेत् ॥ १९ ॥

૧૯. ભાવાર્થ—બાળવાન શનિ ઉત્તમ વર્ગનો હોય, શુક્ર, નીચ રાશિ શિવાયના નવમાંશમાં હોય, સૂર્ય, શુભ ગ્રહના નવમાંશમાં શુભ ગ્રહની દષ્ટિવાળો હોય તો રાજ જેવો, રાજાઓને બહાલો થાય.

રાહુ દશમે હોય, ને શનિ અગીયારમે નવમાના સ્વામીની દષ્ટિવાળો હોય, લગ્નનો સ્વામી નીચ ગ્રહો સાથે ન બેઠો હોય, તો રાજ જેવો થાય.

नीचङ्गता द्वित्रिचतुर्ग्रहेन्द्राः षष्ठ्यंशके शोभनभागयुक्ताः ॥

स्वतुङ्गराश्यंशसमन्विता वा धरापतिर्धार्મिकचक्रवर्ती ॥ ૨૦ ॥

૨૦. ભાવાર્થ—બે, ત્રણ અથવા ચાર ગ્રહો નીચના હોય ને ષષ્ઠ્યંશમાં શુભ ગ્રહની રાશિના (સારા ભાગમાં) હોય, અથવા પોતાની ઉચ્ચ રાશિના નવમાંશમાં હોય, તો ધર્મવાળો ચક્રવર્તી રાજા થાય.

लघात्कर्मशुभाधिपौ शुभमृहाव्यापारधर्मेभ्वतौ

मानादास्पदभाग्यपौ च सहिताव्योन्यराशिस्थितौ ॥

अन्योन्येक्षणकेन्द्रगौ धनपतेः संवन्धिनौ चेद्धनी

जातो यानपकारकोसितयुतौ बर्द्धयेयानाधिपः ॥ ૨૧ ॥

૨૧. ભાવાર્થ—લઘુથી નવમા, દશમાના સ્વામી સાથે અથવા એક બીજાની રાશિમાં કે એક બીજાની દષ્ટિવાળા, કેન્દ્રમાં બીજાના સ્વામી સાથે હોય તો ધનવાન, અને ચોથાના સ્વામી કે કારક સાથે અથવા તેમની દષ્ટિવાળા હોય તો ખુબુ પૈસાદાર, ગામીઓનો સ્વામી થાય.

નવમા ઘરથી, નવમા દશમાના સ્વામી સાથે અથવા એક બીજાની રાશિમાં કે એક બીજાની દષ્ટિવાળા, કેન્દ્રમાં બીજાના સ્વામી સાથે હોય

તો ધનવાન, અને ચોથાના સ્વામી કે કારક સાથે અથવા તેમની દૃષ્ટિ-
વાળા હોય તો બહુ પૈસાદાર, ગાડીઓવાળો થાય.

દશમા ધરથી, નવમા દશમાના સ્વામી સાથે અથવા એક બીજાની
રાશિમાં કે એકબીજાની દૃષ્ટિવાળા, કેન્દ્રમાં બીજાના સ્વામી સાથે હોય
તો ધનવાન, અને ચોથાના સ્વામી કે કારક સાથે અથવા તેમની દૃષ્ટિ-
વાળા હોય તો પૈસાદાર ગાડીઓવાળો થાય છે.

પદ્મ ગ્રહેષૂચગૃહસ્થિતેષુ રાજાધિરાજોઽસ્તિલઘુપતિઃ સ્યાત્ ॥

લઘુગતૈઃ પદ્મિરિન્દ્રવન્યે લગ્નસ્થિતે સર્વજનાવનીશઃ ॥ ૨૨ ॥

૨૨. ભાવાર્થ—છ અહો ઉચ્ચના હોય તો રાજાઓનો રાજા થાય,
અને આખી પૃથ્વીનું રાજ્ય કરે.

પાંચ અહો ઉચ્ચના હોય, ને લગ્ને શુક્ર હોય તો ધન્વંતરી નમસ્કાર
કરાતો, સર્વે મનુષ્યો અને પૃથ્વીનો સ્વામી થાય.

કુંભોદયસ્યે રવિજે ચતુર્થિઃ સ્વોચંગતૈઃ સર્વમહીપતિઃ સ્યાત્ ॥

મેષોદયસ્યે યદિ ચન્દ્રપુત્રે સ્વોચંગતે દેવગુરૌ નૃપાલઃ ॥૨૩॥

૨૩. ભાવાર્થ—શનિ કુંભ લક્ષમાં અને આર અહો પોતાના ઉચ્ચના
હોય, તો સર્વેનો રાજા થાય.

મેષ લક્ષમાં શુક્ર હોય અને શુક્ર ઉચ્ચનો હોય તો માણસોનો
રાજા થાય.

ચન્દ્રે વૃષોદયગતે યદિ પદ્મિરન્ય-

ઈષ્ટેઽતિવાલ્યવયસિ સિતિનાયકઃ સ્યાત્ ॥

તુલ્લસ્થિતૈકલચરે નિજમિત્રપાતૈ-

રન્યૈઃ સમેતિ નરપાલસમાનભાગ્યમ્ ॥ ૨૪ ॥

૨૪. ભાવાર્થ—લગ્ને ચંદ્ર, વૃષભનો હોય અને છ અહો ભેતા હોય,
તો ખાહ્યાવસ્થામાં રાજા થાય.

એક અહો ઉચ્ચનો અને બીજા અહો પોતાના અથવા મિત્રઅહોની
રાશિના હોય, તો રાજા જેવો ભાગ્યશાળી થાય.

વર્ગોત્તમે વા યદિ પુષ્કરાંશે સારેન્દુદેવેન્દ્રગુરૌ નૃપાલઃ ॥

કર્મસ્થિતે શોભનદૃષ્ટિપુત્રે સંપૂર્ણગાત્રે શશિનિ સિતીશઃ ॥ ૨૫ ॥

૨૫. ભાવાર્થ—શુક્ર, મંગળ, ને ચંદ્ર, વર્ગોત્તમી, અથવા પુષ્કરાંશમાં હોય તો રાજ થાય.

પૂર્ણકળાનો ચંદ્ર, દશમા ભાવે શુભ ગ્રહોથી ભેળાયેલો હોય તો રાજ થાય.

ગુરુસિતયુતચન્દ્રે ચાપગે ચન્દ્રસૂનો

યદિ તતુગૃહ્યાતે ભૂમિજે કન્યકાયામ્ ॥

મૃગમુલ્લવનસ્થે માતુષુત્રે નૃપઃ સ્યાત્

અતિશયવલયુક્તઃ સર્વભૂપાલપૂજ્યઃ ॥ ૨૬ ॥

૨૬. ભાવાર્થ—ચંદ્રમા, શુક્ર અને શુક્ર સાથે ધનરાશિમાં હોય, બુધ લગ્નમાં, ને મંગળ કન્યારાશિમાં, અને શનિ ચૈત્રે ભાવે મકરરાશિમાં હોય, તો બહુ બળવાન, સર્વ રાજ્યોનો માનીતો રાજ થાય.

કન્યાવસાનયુગચાપમૃગાનનસ્યઃ

સૌમ્યેન્દુર્ભાગમગુરુમાતુસુતૈર્નૃપાલઃ ॥

મીનોદયે શશિનિ પૂર્ણતનો વલાદયે

સ્વોષે કુજે રવિસુતે ઘટગે નરેશઃ ॥ ૨૭ ॥

૨૭. ભાવાર્થ—બુધ, ચંદ્ર, મંગળ, શુક્ર, ને શનિ, અનુક્રમે કન્યા, મીન, મિથુન, ધન, મકર, રાશિમાં હોય તો રાજ થાય.

પૂર્ણકળાનો બળવાન ચંદ્ર, મીન લગ્નમાં હોય, અને મંગળ, શનિ અનુક્રમે મકર ફલરાશિમાં હોય, તો રાજ થાય.

મૃગોદયસ્યે યદિ મૂકુમારે કુલીરગે ચન્દ્રમસિ સિતીશઃ ॥

ધરામપૂષામરવન્ધમાના મૃગાજકુંભોપગતા નરેશઃ ॥ ૨૮ ॥

૨૮. ભાવાર્થ—લગ્ને મકરનો મંગળ, અને ચંદ્ર કર્કરાશિમાં હોય, તો રાજ થાય.

મંગળ, સૂર્ય, શુક્ર, અનુક્રમે મકર, મેષ કે ફલરાશિમાં હોય, તો રાજ થાય.

લગ્નાધિપેતરયુતે યદિ પૂર્ણચન્દ્રે

શુક્રદેવગુરુદિપ્યુતે ॥ રાજા

વર્ગોત્તમાંશસહિતા ગુરુશુક્રમૌમાઃ

પાપા ન કેન્દ્રમવનોપગતા નરેશઃ ॥ ૨૯ ॥

૨૯. ભાવાર્થ—પૂર્ણકળાનો ચંદ્ર, લગ્નના સ્વામી શિવાય કોઈ બીજા અહીં સાથે હોય, અને તેના પર શુક્ર, બુધ ને ગુરુની દૃષ્ટિ હોય તો રાજા થાય. ગુરુ, શુક્ર, મંગળ, વર્ગોત્તમાંશમાં હોય, અને પાપઅહો કેન્દ્રમાં ન હોય તો રાજા થાય.

શીર્ષોદયેષુ નિસ્થિલચુચરેષુ ચન્દ્રે

સૌમ્યગ્રહેક્ષણયુતે કટકે મહીપઃ ॥

લગ્નાધિપે નવમગે દશમસ્થિતે ચા

લગ્ને સુધાકરયુતે પૃથિવીપતિઃ સ્યાત્ ॥ ૩૦ ॥

૩૦. ભાવાર્થ—બધા અહો શિર્ષોદયરાશિમાં હોય, અને ચંદ્ર, કર્ક-રાશિમાં શુભ અહો સાથે કે શુભની દૃષ્ટિવાળો હોય તો રાજા થાય. લગ્નનો સ્વામી નવમે કે દશમે હોય, ને લગ્નમાં ચંદ્ર હોય તો રાજા થાય.

આપાર્દ્યે ગતવાન્ સહસ્રકિરણસ્તત્રૈવ તારાધિપો

લગ્ને માનુસ્યુતેઽતિવીર્યસહિતે સ્વોષે ચ મૂનન્દનઃ ॥

યથૈવં ભવતિ સિતેરધિપતિઃ સન્ત્યજ્ય શૌર્યં મયાદ્

દૂરાદેવ નમન્તિ તસ્ય રિપવો દગ્ધાઃ પ્રતાપાગ્નિના ॥ ૩૧ ॥

૩૧. ભાવાર્થ—સૂર્ય, ધનરાશિના અર્ધમાં ચંદ્ર સાથે હોય, બળવાન શનિ લગ્નમાં, ને મંગળ પોતાના ઉચ્ચમાં હોય, તો પૃથ્વીનો રાજા થાય; ને તેના પ્રતાપરૂપ અગ્નિથી દાગળા શત્રુઓ પોતાનું શૂરવીરપણું છોડી ભયથી દૂરથી નમસ્કાર કરે છે.

ઉપચયગૃહસંસ્યો જન્મપો યસ્ય ચન્દ્રાત્

શુભમૃદનવમાંશે કેન્દ્રપાતાશ્ચ સૌમ્યાઃ ॥

સકલચલવિયુક્તા યે ચ પાપાભિધાનાઃ

સ ભવતિ નરનાથઃ શક્રતુલ્યો વલેન ॥ ૩૨ ॥

૩૨. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી ચંદ્ર થકી ઉપચય (વલુ, છ, દસ, અગીઆર) રથાનમાં હોય, શુભ અહો કેન્દ્રમાં હોય ને નવમાંશમાં શુભ

અહીં રાશિના હોય અને પાપઅહો નિર્જળી હોય તો ઇન્દ્ર જેવો બળ-
વાન રાજા થાય.

उच्चाभिलाषी सविता त्रिकोणे स्वर्से शशी जन्मनि यस्य जन्तोः ॥

સ શાસ્ત્રિ પૃથ્વી વહુરત્નપૂર્ણ વૃહસ્પતિઃ કર્કટકોપગથેત્ ॥ ૩૩ ॥

૩૩. ભાવાર્થ—સૂર્ય ઉચ્ચનો અભિલાષી થઈ ત્રિકોણ (નવ, પાંચમા)
માં હોય, ચંદ્ર પોતાના ઘરનો ને શુક્ર કર્કનો હોય, તો તે માણસ બહુ-
રત્નથી પૂર્ણ પૃથ્વીપર રાજ્ય કરે છે.

स्वस्य त्रिकोणे रविरुच्चगोऽपि वा

स्वस्वांशकस्था रविशुक्रसोपजाः ॥

તૃતીયપપ્રાપ્તમગા નિશાકરાત્

कुर्वन्ति गोपालमिव सितीश्वरम् ॥ ૩૩ ॥

૩૪. ભાવાર્થ—સૂર્ય મૂળ ત્રિકોણમાં અથવા પોતાના ઉચ્ચનો હોય,
અને સૂર્ય, શુક્ર અને બુધ, ચંદ્ર થકી અનુક્રમે ત્રીજે, છઠ્ઠે અને આઠમે
રહ્યા હોય; ને પોતાના નવમાંશમાં રહેલા હોય, તો તે માણસ ગોવાળની
માફક પોતાના રાજ્યનું રક્ષણ કરે છે.

रविशशिशुधशुकैर्व्योम्नि मित्रांशकस्थै-

र्न च रिपुभवनस्थैर्नाप्यदृश्यैर्न नीचैः ॥

સ ભવતિ નરપુત્રો મૃપતિઃ સ્યાત્ પ્રયાણે

गजमदजलसेकैः सिच्यते यस्य रेणुः ॥ ૩૫ ॥

૩૫. ભાવાર્થ—સૂર્ય, ચંદ્ર, બુધ, શુક્ર, દશમે ભાવે મિત્રના નવમાં-
શમાં હોય, શત્રુ રાશિ, ગલિત ભાવ કે નીચની રાશિમાં ન હોય, તો
મોટો રાજા થાય છે, કે જેના લશ્કરના ચાલવા વખતે હાથીના મહના-
જળાબિંદુઓ વડે ધૂળ ભીંજાય છે.

क्षमासुतः स्वोच्चमुपाश्रितो बली

रवीन्दुवाचस्पतिभिर्निरीक्षितः ॥

ભવેન્નરેન્દ્રો યદિ કુત્સિતસ્તદા

समस्तपृथ्वीपरिरक्षणक्षमः ॥ ૩૬ ॥

૩૬. ભાવાર્થ—જળવાન મંગળ પોતાના ઉચ્ચમાં હોય, ને તેને સૂર્ય, ચંદ્ર, શુક્ર જોતા હોય તો નીચ વર્ધનો હોય તોપણ સર્વ પૃથ્વીનું રક્ષણ કરવામાં કુશળ રાજા થાય.

બુધોદયે સપ્તમ્યે વૃહસ્પતૌ ચન્દ્રે કુલીરે સુસ્વરાશિગેઽમલે ॥

વિયદ્રતે ભાર્ગવનન્દને ગ્રહે પ્રજ્ઞાસ્તિ પૃથ્વીમગદો નિરાકુલઃ ॥૩૭॥

૩૭. ભાવાર્થ—બુધ લગ્નમાં, શુક્ર સાતમે, ને ચંદ્રમા અસ્ત વિનાનો કર્કશશિનો થોડા ભાવમાં હોય, શુક્ર દશમાં ભાવમાં હોય તો નિરોગી, સ્થિર મનવાળો, રાજા થઈ પૃથ્વીપર રાજ્ય કરે છે.

પ્રધાનવલ્લસંયુક્તઃ સમ્પૂર્ણઃ શશ્વલાઞ્ચનઃ ॥

एकोऽपि कुरुते जातं नराधिपमरिन्दमम् ॥ ૩૮ ॥

૩૮. ભાવાર્થ—પૂર્ણકળાનો ચંદ્રમા, પ્રધાન (ઉત્તમ) જળવાળો હોય તો તે એકલોજ શત્રુઓને નાશ કરનારો રાજા કરે છે.

देवमन्त्री कुटुम्बस्यो भार्गवेण समन्वितः ॥

करोति वसुधानाथं निर्जितारातिमण्डलम् ॥ ૩૯ ॥

૩૯. ભાવાર્થ—શુક્ર બીજે ભાવે શુક્ર સાથે હોય તો શત્રુઓને હાતનાર પૃથ્વીનો રાજા થાય છે.

लग्नेશે केन्द्रराशिस्ये कर्मेंशे वृद्धिराशिगे ॥

भाग्येશે लाभगे जातश्चिरंजीवी महीपतिः ॥ ૪૦ ॥

૪૦. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી કેન્દ્રમાં, દશમાનો સ્વામી થોડે ને નવમાનો સ્વામી અગીયારમે હોય, તો લાંબા આયુષ્યવાળો રાજા થાય.

रविलुप्तकरः सौम्यः स्वस्यो मूलत्रिकोणगः ॥

सर्वविद्याधिको राजा नेतरेषां स्वचारिणाम् ॥ ૪૧ ॥

૪૧. ભાવાર્થ—બુધ, અસ્તનો હોય, મૂળ ત્રિકોણનો અથવા પોતાની રાશિનો હોય, તો સર્વ વિદ્યાઓ જાણનાર રાજા થાય. બીજા બ્રહ્મા એ પ્રમાણે હોય તો આ કૃળ મળતું નથી.

अर्कज्ञौ सुस्वराशिस्यौ मन्देन्दू दशमस्थितौ ॥

क्रुजोदये च संजातो यदि राजा न संशयः ॥ ૪૨ ॥

૪૨. ભાવાર્થ—સૂર્ય, બુધ, ચોથે, શનિ, ચંદ્ર, દશમે ને મંગળ લક્ષમાં હોય તો રાજા થાય. તેમાં સંશય ન સમજવો.

દિવાકરોદયે સિંહે શુક્રાંશકવિવર્જિતે ॥

કન્યાગતે બુધે જાતો નીચોઽપિ પૃથિવીપતિઃ ॥ ૪૩ ॥

૪૩. ભાવાર્થ—સૂર્ય સિંહનો લગ્ને હોય, ને નવમાંથમાં શુકની રાશિ શિવાયનો હોય, કન્યા રાશિમાં બુધ હોય, તો નીચ કુળનો હોવા છતાં રાજા થાય છે.

માનપુત્રોદયસ્થૌ વા મન્દાવનિસ્તૌતૌ યદિ ॥

પૂર્વેન્દૌ ગુરુરાશિસ્યે જાતો રાજા ભવિષ્યતિ ॥ ૪૪ ॥

૪૪. ભાવાર્થ—શનિ, મંગળ, દશમે, પાંચમે કે લક્ષમાં ને પૂર્ણકુળનો ચંદ્રમા શુકની રાશિમાં હોય તો તે રાજા થાય.

ઘલી બિલપ્રાધિપતિશ્ચ કેન્દ્રે મૂપાલયોગં કુરુતે નારાણામ્ ॥

તન્મિત્રદ્રષ્ટે યદિ નીચર્વશે જાતોઽપિ રાજા નૃપવન્દિતો વા ॥ ૪૫ ॥

૪૫. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી બળવાન થઈ કેન્દ્રમાં હોય, તો પુરૂષોને રાજ્યયોગ કરે છે.

કેન્દ્રમાં રહેલા બળવાન લક્ષના સ્વામીને તેના મિત્ર ઝડો નેતા હોય તો નીચ કુળમાં જન્મ છતાં રાજા થાય, અથવા રાજાથી નમસ્કાર કરાતો ઉચ્ચ પદવીનો માણસ થાય.

જન્માધિપઃ સ્વોચ્છૃદ્ધે મૃગાર્કુ પડ્યત્યવશ્યં યદિ ભૂમિપાલઃ ॥

ગજાદિસેનાતુરગાદિસઙ્ઘૈર્જિતારિકોટિર્જગતિ મધાનઃ ॥ ૪૬ ॥

૪૬. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી ઉચ્ચનો થઈ ચંદ્રને નેતો હોય તો અવશ્ય રાજા થાય. જ્ઞને પોતાના લશ્કર, હાથી, ઘોડાઓ, પયદલો વિગેરેથી કરોડો શત્રુઓને છૂતી જગતમાં મુખ્ય રાજ્ય કરનાર થાય.

* લક્ષના સ્વામીને ચંદ્ર નેવાથી રાજયોગ થાય છે. એમ આજ અધ્યાયના આક્રમા શ્રોકમાં કહેલું છે ને અત્રે ચંદ્રને લક્ષનો સ્વામી નેતો હોય તો રાજયોગ થાય. તે બેગિની મતલબ એક થઈ ત્યારે ફરી કહેવાની મતલબ શું તેને માટે લગ્નનો સ્વામી શુક, મંગળ, શનિ સાતમે બેઠા થીવાય પણ ચંદ્રને નેધ શકે છે.

લગ્નં વિહાય કેન્દ્રસ્યે ચન્દ્રે પૂર્ણલાન્વિતે ॥

ગુરુભર્ગિવસંદૃષ્ટે જાતો રાજા ભવેન્નરઃ ॥ ૪૭ ॥

૪૭. ભાવાર્થ—પૂર્ણ બળવાન ચંદ્ર, લગ્ન શિવાય કેન્દ્રમાં હોય, અને શુક્ર, શુક્ર, જોતા હોય તો રાજા થાય.

લગ્નેશે કેન્દ્રભાવસ્યે નીચમૂઢારિભં વિના ॥

નાન્યગ્રહયુતે રાજા સાર્વભૌમો ભવિષ્યતિ ॥ ૪૮ ॥

૪૮. ભાવાર્થ—લગ્નને સ્વામી નીચનો, અસ્તનો કે શત્રુ રાશિનો ન હોય, ને કેન્દ્રમાં બીજા ગ્રહો શિવાય બેઠા હોય, તો સાર્વભૌમ રાજા થાય.

ગુરુચન્દ્રદિવાનાયાઃ સુતવિક્રમધર્મણાઃ ॥

જાતો યદિ મહીપાલઃ કુવેરસમવિચ્છવાન્ ॥ ૪૯ ॥

૪૯. ભાવાર્થ—શુક્ર, ચંદ્ર, સૂર્ય, અનુક્રમે પાંચમે-ત્રીજે-નવમે હોય, તો કુવેર જેવો ધનવાન રાજા થાય.

ચાપોદયસ્યે વલિનિ પ્રભાકરે મહીસુતે કર્મગતે સશીતગૌ ॥

ઉપાન્ત્યગે વા મૃગુજે વ્યયસ્યિતે સુરેન્દ્રતુલ્યો નૃપતિઃ પ્રજાયતે ॥ ૫૦ ॥

૫૦. ભાવાર્થ—બળવાન સૂર્ય, ધનરાશિમાં લગ્ને હોય, મંગળ, ચંદ્ર સાથે દશમે, અને શુક્ર અગીયારમે અથવા બારમે હોય, તો ઇન્દ્ર જેવો રાજા થાય છે.

વિક્રમાયારિણાઃ પાપા જન્મપઃ શુભવીક્ષિતઃ ॥

રાજા ભવતિ તેજસ્વી સમસ્તજનવન્દિતઃ ॥ ૫૧ ॥

૫૧. ભાવાર્થ—પ્રાપ્તગ્રહો ત્રીજે, છઠ્ઠે ને અગીયારમે હોય, ને લગ્નના સ્વામીને શુભ ગ્રહ જોતો હોય તો તેજસ્વી ને દરેક માણસોથી નમસ્કાર કરાતો રાજા થાય.

મૃગોદયસ્યે વલિનિ સમાસુતે ગ્રનૌ તપઃસ્થાનગતેઽયવાન્ત્યગે ॥

દિવાકરે સપ્તમગે સશીતગૌ મહીપતિશ્ચલ્લમાનસો ભવેત્ ॥ ૫૨ ॥

૫૨. ભાવાર્થ—બળવાન મંગલ, લગ્ને મકરરાશિમાં હોય, શનિ, નવમે કે બારમે ભાવે ને સૂર્ય, ચંદ્ર સાથે સાતમે ભાવે હોય તો વિન્દળ મનવાળો રાજા થાય.

હામે સુખે વા દશમે સમન્દશ્ચન્દ્રમા યદિ ॥

જાતો નૃપકુલો રાજા તત્સમો વા ધની ભવેત્ ॥૫૩॥

૫૩. ભાવાર્થ—ચંદ્ર, શનિ સાથે અગ્રીયાર, ચાર, કે દશમા ભાવે હોય, તો રાજાના કુટુંબનો, અથવા રાજા જેવો રાજા કે ધનવાન થાય.

જાતશ્ચોપચયસ્થિતે તનુપતૌ ચન્દ્રે તપઃસ્થાનગે

કેન્દ્રસ્યાઃ શુભવર્ગગાંયદિ શુભા વીર્યાન્વિતા મૂપતિઃ ॥

જીવેન્દૂ વૃષભસ્થિતૌ વલયુતઃ કોણસ્થિતો લગ્નપઃ

શન્યારેક્ષણવર્જિતો યદિ યદા જાતોઽવનીશો ભવેત્ ॥ ૫૪ ॥

૫૪. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી ઉપચય સ્થાનમાં, ચંદ્ર, નવમે અને શુભ ગ્રહો શુભ વર્ગમાં કે કેન્દ્રમાં બળ પામેલા હોય તો તે રાજા થાય.

શુક્ર અને ચંદ્ર, વૃષભરાશિમાં હોય, લગ્નનો સ્વામી બળવાન થઈ નવમે, પાંચમે; શનિ, મંગળની દૃષ્ટિ વિનાનો હોય, તો રાજા થાય.

દિશાકરે મીનઘૃહોપયાતે કુલીરલગ્ને શશિનિ સિતીશઃ ॥

અરાતિનીચગ્રહદૃષ્ટિયુક્તા મૂપાલયોગં ન દિશન્તિ સર્વે ॥ ૫૫ ॥

૫૫. ભાવાર્થ—સૂર્ય, મીનરાશિમાં અને ચંદ્ર, કર્ક લક્ષમાં હોય તો રાજા થાય; પણ શત્રુ કે નીચ ગ્રહોની દૃષ્ટિ હોય તો રાજ્યયોગ સમજવો નહિ એમ જ્ઞેશીઓ કહે છે.

જનયતિ નૃપમેકોઽપ્યુચ્ચગો મિત્રદૃષ્ટઃ

પ્રચુરગુણસમેતં મિત્રયોગાદિસિદ્ધમ્ ॥

વિવસ્તુવિસ્તૃતમૂઢવ્યાધિતા વન્ધતપ્તા

વયુદુરિતસમેતાઃ શત્રુનિમ્નર્સગેષુ ॥ ૫૬ ॥

૫૬. ભાવાર્થ—એક ગ્રહ પણ ઉચ્ચનો મિત્ર ગ્રહની દૃષ્ટિવાળો હોય તો બહુ ગુણવાળો, મિત્રોની મદદથી કાર્ય સિદ્ધ કરનાર, રાજા થાય.

બધા ગ્રહો, શત્રુ રાશિ, કે નીચ રાશિમાં હોય તો નિર્ધન, મુખ વિનાનો, મૂર્ખ, રાગી, બંધન લોગવનાર, કસાઇના જેવાં દુષ્ટ કામ કરનાર થાય.

ધનુર્મીનતુલમેપમૃગકુંભોદયે શનૌ ॥

ચાર્વજ્ઞો નૃપતિર્વિદ્વાન્ પુરુષામાગ્રણીભવેત્ ॥ ૫૭ ॥

૫૭. ભાવાર્થ—શનિ લગ્નમાં ધન, મીન, તુલા, મેષ, મકર અથવા કુંભરાશિનો હોય, તો સુંદર શરીરવાળો, રાજા, વિદ્વાન્ અને શહેર ગામોમાં આગેવાન થાય.

સ્વોચ્ચત્રિકોણસ્વમુહચ્છત્રુનીચગૃહાર્કૈઃ ॥

શુભં સમ્પૂર્ણપાદોનદલપાદાલ્પાનિષ્ફલમ્ ॥ ૫૮ ॥

૫૮. ભાવાર્થ—ગ્રહ, પોતાના ઉચ્ચમાં, મૂળ ત્રિકોણમાં, પોતાની રાશિમાં મિત્રના ઘરમાં, શત્રુના ઘરમાં, નીચમાં અથવા સૂર્ય સાથે હોય તો અતુકમે શુભ, સંપૂર્ણ, પોણું (ત્રણ ચતુર્થાશ), અર્ધ, ચતુર્થાશ, થોડું ને નીચ્છ, ક્ષણ મળે છે.

॥ પશ્ચમહાપુરુષયોગઃ ॥ (પાંચ મહાપુરુષના યોગ.)

મૂલત્રિકોણનિજતુઙ્ગગૃહોપપાતા

ભૌમજીવસિત્તમાનુસુતાવલિષ્ઠાઃ ॥

કેન્દ્રસ્થિતા યદિ ચદારુચમદ્રહંસ-

માલવ્યચારુશશ્વયોગકરા ભવન્તિ ॥ ૫૯ ॥

૫૯. ભાવાર્થ—મંગળ, બુધ, શુક્ર, શુક્ર અથવા શનિ, પૂરુષ બળવાન થઈ કેન્દ્રમાં હોય, ને તે મૂળ ત્રિકોણમાં પોતાના ઘરમાં કે પોતાના ઉચ્ચ ઘરમાં હોય તો અતુકમે કૃત્તિક, ભદ્ર, હંસ, માલવ્ય, શશ, આ પાંચ યોગ થાય છે.

જાતઃ શ્રીરુચકે ઘલાન્વિતવપુઃશ્રીકીર્તિસીલાન્વિતઃ

શાસ્ત્રી મન્ત્રજપાભિચારકુશલો રાજાઽથવા તત્સમઃ ॥

લાવણ્યારુણકાન્તિકોમલતનુસ્ત્યાગી જિતારિષ્યની

સમ્પત્ત્યન્દમિતાયુષા સહ સુખી સેનાતુરઙ્ગધિપઃ ॥ ૬૦ ॥

૬૦. ભાવાર્થ—(૧) રુચકયોગમાં જન્મેલા બળવાન શરીરવાળો, લક્ષ્મીવાન, કીર્તિવાન, સારા સ્વભાવવાળો, શાસ્ત્રી, મન્ત્ર, જપ વિગેરે આચારમાં કુશળ, રાજા અથવા રાજા જેવો, સુંદર લાલ કાંતિ અને

કામળ શરીરવાળો, અર્થ કરનાર, શત્રુઓને જીતનાર, ધનવાન, લક્ષ્મર ને ઘોડાઓનો સ્વામી સુખી, ૭૦ વર્ષ જીવનાર થાય છે.

ધર્મેશલાભેશધનેશ્વરાણામેકોઽપિ શીતદ્યુતિકેન્દ્રવર્તી ॥

સ્વયં ચ લાભાધિપતિર્ગુરુશ્ચેદસ્વપ્નસામ્રાજ્યપતિત્વમેતિ ॥૬૧॥

૬૧. ભાવાર્થ—નવમાનો સ્વામી, અગીયારમાનો સ્વામી ને બીજાને સ્વામી, તેઓમાંથી એક યજ્ઞ ચંદ્રથી કેન્દ્રમાં હોય. અને ગુરુ અગીયારમાનો સ્વામી હોય, તો જન્મેલો માણસ સામ્રાજ્ય રાજા થાય છે.

શાર્દૂલપ્રતિમાનનો ગજપતિઃ પીનોરુવક્ષઃસ્થલો

લમ્બાપીનસુવૃત્તવાહુયુગલસ્તત્તુલ્યમાનોચ્છ્રયઃ ॥

માની વંદુજનોપકારનિપુણઃ શ્રીમદ્રયોગોદ્ભવો

રાજાઽશ્રીતિમિતાયુરેતિ વિપુલપ્રજ્ઞાયશોવિત્તવાન્ ॥ ૬૨ ॥

૬૨. ભાવાર્થ—(૨) લક્ષ્યોગમાં જન્મેલો વાઘ જેવા મુખવાળો, હાથી જેવી ચાલનો, બહી ને મોટી છાતી તથા સાધળવાળો, લાંબા બાકા ને ગોળ હાથવાળો, અને તેના બરોબર તેજસ્વી કંઠવાળો, માનવાળો, કુટુંબપર ઉપકાર કરવામાં કુશળ, રાજા, બુદ્ધિશાળી, યશવાળો, ધનવાન અને ૮૦ વર્ષ જીવનારો થાય છે.

રક્તાસ્પોતન્નનાસિકઃ સુચરણો હંસસ્વરઃ શ્લેષ્મકો

ગૌરાક્ષઃ સુકુમારદારસહિતઃ કન્દર્પતુલ્યઃ સુસ્ત્રી ॥

શાસ્ત્રજ્ઞાનપરાયણોઽતિનિપુણઃ શ્રીહંસયોગે ગુણી

યાતોઽશ્રીતિકમાયુરેતિ સ યુગં સાધુક્રિયાચારવાન્ ॥૬૩॥

૬૩. ભાવાર્થ—(૩) હંસયોગમાં જન્મેલો લાલ મુખ ને ઉંચા સુંદર નાકવાળો, સુંદર ચણ, હંસના જેવો સ્વરને કંઠવાળો, ગૌરશરવાળો, બહુ કામળ સ્ત્રીવાળો, કામદેવ જેવો, સુખી, શાસ્ત્રજ્ઞાન બહુનાર, બહુ હુશિયાર, ગુણવાન; સારી ક્રિયાને આચારવાળો, ૮૨ વર્ષ જીવનારો થાય.

સ્ત્રીચેષ્ટાલલિતાન્નસન્ધિનયનઃ સૌન્દર્યશાલી ગુણી

તેજસ્વી સુતદારવાહનયની શાસ્ત્રાર્યવિત્પાન્દિતઃ ॥

વત્સાદમ્પ્રશક્તિમન્ત્રચતુરસ્ત્યાર્ગી પરત્વીસ્તઃ

સમ્પત્યન્દમુપૈતિ સમ્પત્તિહિતં માલવ્યયોગોદ્ભવઃ ॥ ૬૪ ॥

૬૪. ભાવાર્થ—(૪) માલવ્ય યોગમાં જન્મેલો સ્ત્રીઓની મશ્કરી કરનાર, સુંદર સરીરના બાંધા અને આંખોવાળો, રૂપવાન, શુભવાન, તેજસ્વી, ઊંચકરા, સ્ત્રી, વાહન ને ધનવાળો, શાસ્ત્રના અર્થને જાણનાર, પંડિત, ઉત્સાહી, બહુ શક્તિવાળો, સલાહ આપનાર, સ્થાળી, ખારદી સ્ત્રીમાં પ્રીતિવાળો, ૭૭ વર્ષની ઉંમરવાળો થાય.

ભૂપો વા સચિવો વનાચલરતઃ સેનાપતિઃ ક્રૂરધી-

ર્ધાતોર્વાદવિનોદવચ્ચનપરો દાતા સરોપેક્ષણઃ ॥

તેજસ્વી નિજમાતૃભક્તિનિરતઃ શૂરોઽસિતાઙ્ગઃ સુસ્ત્રી

જાતઃ સમ્પત્તિમાયુરેતિ શશકે જારક્રિયાશીલવાન્ ॥ ૬૫ ॥

૬૫. ભાવાર્થ—(૫) શશયોગમાં જન્મેલો રાજા, અથવા પ્રધાન, વન અને પહાડોમાં પ્રીતિવાળો, સેનાપતિ, ક્રૂર બુદ્ધિવાળો, વિવાહ કરનાર, ઘાવદી, વિનોદી, ઠગનાર, દાન આપનાર, ક્રોધી આંખોવાળો, તેજસ્વી, પોતાની માતાની ભક્તિમાં પ્રીતિવાળો, શૂરવીર, કાળા રૂપવાળો, સુખી, વ્યભિચારી, ૭૦ વર્ષના આયુષ્યવાળો થાય.

યસ્ય યોગસ્ય યઃ કર્તા ધલવાન્ જિતદ્વયુતઃ ॥

અધિયોગાદિયોગેષુ સ્વદશાયાં ફલપદઃ ॥ ૬૬ ॥

૬૬. ભાવાર્થ—અધિયોગ (બાળત-શ્લોક ૧૧૩-૧૧૫ માં છે.) વિગેરે યોગનો જે કર્તા અહીં બળવાન હોય, ને તેથી ઓછા બળવાળા અહીં સાથે રહ્યો હોય કે તેની દૃષ્ટિવાળો હોય, તે પોતાની દશામાં અધિ યોગાદિ યોગનું ફળ આપે છે.

માસ્કરાદિયોગઃ (ભાસ્કરાદિ યોગ.)

માનોરથગતે બુધે શશિસુતાહાભસ્યિતવચ્ચન્દ્રમાઃ

ચન્દ્રાત્કોણગતઃ પુરન્દરગુર્યોગસ્તદા માસ્કરઃ ॥

શૂરો માસ્કરયોગજઃ પ્રમુસમઃ શાસ્ત્રાર્યવિરૂપવાન્

ગાન્ધર્વશ્રુતિવિત્તવાન્ ગણિતવિદ્ધીરઃ સમર્થો ભવેત્ ॥ ૬૭ ॥

૬૭. ભાવાર્થ—સૂર્યથી બુધ બીજે, બુધથી ચંદ્ર અગીગારમે, ને ચંદ્રથી નવમે પાંચમે, શુક્ર હોય તો ભાસ્કરયોગ થાય.

કૃણ—ભાસ્કરયોગમાં જન્મેલો શૂરવીર, ઈશ્વર જેવો, શાસ્ત્રાર્થ બાણનાર, રૂપવાન, ગાંધર્વ વિદ્યા બાણનાર, ધનવાન, ગણિત કામ બાણનાર, ધીરજવાળો ને સમર્થ થાય છે.

चन्द्राद्विक्रमः कुजोऽवनिमृतादस्ते शनिः सूर्यजात्
अस्ते दैत्यगुरुः सितान्मदनगो जीवो यदीन्द्राहयः ॥

ख्यातस्तत्रभवः सुशीलगुणवान् भूपोऽय वा तत्समो
वाग्मी वित्तविचित्रभूषणयशोरूपमतापान्वितः ॥ ૬૮ ॥

૬૮. ભાવાર્થ—ચંદ્રથી મંગળ ત્રીજે, મંગળથી શનિ સાતમે, શનિથી શુક્ર સાતમે, અને શુક્રથી શુક્ર સાતમે હોય, તો ઈન્દ્રયોગ થાય.

કૃણ—ઈન્દ્રયોગમાં જન્મેલો પ્રસિદ્ધ, સારા સ્વભાવવાળો, શુભવાન, રાજા અથવા રાજા જેવો, ભાષણ આપનાર, ધનવાન, વિચિત્ર આભૂષણ, યશ, રૂપ ને પ્રતાપવાળો થાય.

शुक्रात् कोणगतो गुरुः सुत्तुरोः पुत्रे शशी शीतगोः

केन्द्रस्थानसमाश्रितो दिनकरो योगो मरुत्संज्ञकः ॥

वाग्मी वायुमत्रો विशालहृदयः स्थूलोदरः शास्त्रवित्

संपन्नः क्रयविक्रयेषु कुशलो राजाऽयवा तत्समः ॥ ૬૯ ॥

૬૯. ભાવાર્થ—શુક્રથી શુક્ર નવમે, પાંચમે; શુક્રથી ચંદ્ર પાંચમે, ને ચંદ્રથી સૂર્ય કેન્દ્રમાં હોય તો (મરુતયોગ) મરુતયોગ થાય.

કૃણ—મરુતયોગમાં જન્મેલો, ભાષણ કરનાર, પહોળી છાતીવાળો, મોટા પેટવાળો, શાસ્ત્ર બાણનાર, વેપાર કરવામાં કુશળ, રાજા અથવા રાજા જેવો થાય.

लग्नेड्यो गुरुकेन्द्रगो हिमकरश्चन्द्रादहिविचंगः

शौर्यस्यानगतौ च भानुरुधिरौ योगो बुधः कीर्तितः ॥

राजश्रीर्बुधयोगजोऽतुलवलम्बख्यातनाया विदुः

शास्त्रज्ञः क्रयविक्रयेषु चतुरो धीमानश्चतुर्भवेत् ॥ ૭૦ ॥

૭૦. ભાવાર્થ—ચંદ્ર લગ્નમાં, ચંદ્ર ગુરુ થકી કેન્દ્રમાં, રાહુ ચંદ્રથી બીજે અને સૂર્ય તથા મંગળ, ચંદ્રથી ત્રીજા સ્થાનમાં હોય તો બુધયોગ થાય.
 કૃળ—બુધયોગમાં જન્મેલો રાજ્ય લક્ષ્મીવાળો, બહુ બળવાન, પ્રસિદ્ધ, શાસ્ત્ર જાણનાર, વેપારમાં ચતુર, બુદ્ધિવાન, શત્રુ વિનાનો થાય.

॥ કેમદ્રુમયોગઃ ॥ (કેમદ્રુમયોગ.)

લગ્નસ્થિતે હિમંકરે યદિં વા મદસ્યે

કેમદ્રુમો ભવતિ જીવદશા વિહીને ॥

અત્યલ્પબિન્દુસહિતા યદિ સ્વેચ્છેન્દ્રાઃ

કેમદ્રુયોગફલદા વિવલાશ્ચ સર્વે ॥ ૭૧ ॥

૭૧. ભાવાર્થ—ચંદ્ર, પહેલાં અથવા સાતમા ઘરમાં ગુરુની દક્ષિરહિત હોય તો કેમદ્રુમયોગ થાય. બહુ થોડા બિંદુવાળાને નિર્બળ સર્વે ગ્રહો હોય તો કેમદ્રુમયોગનાં કૃળ આપે છે.

દ્વિતીયે દ્વાદશે પાર્શ્વે દ્વયે સ્વેચ્છસંયુતે ॥

શીતાંશ્નોઃ સુનફાયોગસ્ત્વનફા નામ કીર્તિતઃ ॥ ૭૨ ॥

યોગો ધુરધરાશ્લયઃ સ્યાદ્વિના સર્વત્ર ભાસ્કરમ્ ॥

અત્યલ્પયોગાભાવે કેમદ્રુમફલં વદેત્ ॥ ૭૩ ॥

૭૨-૭૩. ભાવાર્થ—સુનફાયોગ ચંદ્રમાથી બીજે સૂર્ય શિવાયના બીજા ગ્રહો બેઠા હોય તો થાય.

અનફાયોગ—ચંદ્રમાથી બારમે સૂર્ય શિવાયના બીજા ગ્રહો બેઠા હોય તો થાય છે.

ધુરધરાયોગ—ચંદ્રમાથી બીજે અને બારમે સૂર્ય શિવાયના બીજા ગ્રહો બેઠા હોય તો થાય છે.

તે ત્રણ યોગોમાંનો એક પણ ન થયો હોય તો કેમદ્રુમયોગ થાય છે.

ચન્દ્રે સમાનો યદિ નીચદ્રે પાપાંશકે યાતિ દરિદ્રયોગમ્ ॥

હીનેન્દુલગ્નાચિધને નિશાયાં પાપેક્ષિતે પાપયુતે તથા સ્યાત્ ॥ ૭૪ ॥

૭૪—સૂર્ય સાથે ચંદ્ર પાપ ગ્રહના નવમાંશમાં હોય, ને નીચનો ગ્રહ ભેટો હોય તો દરિદ્રીયોગ થાય.

ક્ષીણચંદ્ર લગ્નથી આઠના ભાવે પાપ ગ્રહ સાથે હોય કે તેને પાપ-
ગ્રહ ભેટા હોય ને રાત્રીનો જન્મ હોય તો દરિદ્રીયોગ થાય.

વિષ્ણુદાદિગ્રહપીડિતેન્દૌ પાપેક્ષિતે ચાશુ દરિદ્રમેતિ ॥

લગ્નાચતુષ્કેન્દ્રગૃહે સપાપે નિશકરાદ્વા યદિ તદ્વદન્તિ ॥ ૭૧ ॥

૭૧. ભાવાર્થ—રાહુ યા કેતુની સાથે ચંદ્ર હોય, ને પાપ ગ્રહો
ભેટા હોય તો દરિદ્રી થાય.

લગ્ન અથવા ચંદ્રથી કેન્દ્રસ્થાન ૧, ૪, ૭, ૧૦ માં પાપ ગ્રહ હોય તો
(ભેટીએ) દરિદ્રી યોગ કહે છે.

ચન્દ્રે પરાજિતશુભગ્રહદષ્ટિયુક્તે રાહાદિપીડિતતનો તુ દરિદ્રિ एव ॥

નીચારિવીક્ષણયુતે રિપુરાશિર્વર્ગે ચન્દ્રે તુલાધરગતે તુ તથા વદન્તિ ૭૬

૭૬. ભાવાર્થ—ચંદ્ર ઉપર પરાજય (હાર) પામેલા શુભ ગ્રહની દષ્ટિ
હોય, અને રાહુ કે કેતુ સાથે લગ્નમાં હોય તો દરિદ્રી થાય.

ચંદ્ર, નીચ અથવા શત્રુ ગ્રહ સાથે કેતેની દષ્ટિવાળો હોય ને તુલા-
રાશિમાં હોય ને શત્રુના નવમાંશમાં હોય તો (ભેટીએ) દરિદ્રીયો કહે છે.

કેન્દ્રે વા યદિ કોળગે હિમકરે નીચારિર્વર્ગસ્થિતે

ચન્દ્રાદન્ત્યસપત્તરન્ધ્રગૃહે જીવે દરિદ્રો ભવેત્ ॥

પાપાંશે રિપુવીક્ષિતે ચરગૃહે ચન્દ્રે ચરાંશેઽથવા

જાતો યાતિ દરિદ્રયોગમતુલં દેવેઽયદ્ગર્ભજિતે ॥ ૭૭ ॥

૭૭. ભાવાર્થ—ચંદ્ર, નીચ કે શત્રુના નવમાંશમાં હોય ને જન્મમાં
કેન્દ્ર કે ત્રિકોણમાં હોય, ને ચંદ્રથી ગોરમે, છઠ્ઠે કે આઠમે શુર હોય તો
દરિદ્રી થાય.

પાપ ગ્રહના નવમાંશમાં, ચર રાશિમાં કે ચર નવમાંશમાં ચંદ્ર, શત્રુ
ગ્રહની દષ્ટિવાળો હોય, ને શુરની દષ્ટિ ન હોય તો બહુ દરિદ્રીયોગ
થાય છે.

અન્યોન્યદષ્ટૌ જ્ઞાનિદાનવેજ્યૌ નીચારિપાપગ્રહર્વર્ગયાતૌ ॥

एकर्क्षगौ वा यदि राजवंशे जातोऽपि केसद्रुमयोगमेति ॥ ७८ ॥

૭૮. ભાવાર્થ—જ્ઞાનિ અને શુકર, નીચ શત્રુ કે પાપ ગ્રહની
રાશિમાં રહી એક બીજાને ભેટા હોય, અથવા એકજ રાશિમાં હોય તો
રાજવંશમાં જન્મે હોય તોયલુ કેમદ્રુમયોગને પામે છે.

ચન્દ્રે પાપયુતે તુ પાપભવને પાપાંશકે ચા નિશિ
વ્યોમેક્ષેન નિરીક્ષિતે ગતવલે કેમદ્રુયોગો ભવેત્ ॥

ભાગ્યસ્યાનપર્વાક્ષિતે સ્વલયુતે નીચાંશકેઞ્જે તથા

ચન્દ્રે નીચયુતે નિશિ ક્ષયતનો જાતસ્ય કેમદ્રુમઃ ॥ ૭૯ ॥

૭૯. ભાવાર્થ—ચંદ્ર પાપ ગ્રહ સાથે, પાપ ગ્રહના ઘરમાં દે પાપ ગ્રહના નવમાંશમાં નિર્ભયી હોય ને રાત્રીએ જન્મ હોય, ને દશમાનો સ્વામી જોતો હોય તો કેમદ્રુમયોગ થાય.

ચંદ્ર, નીચના નવમાશમાં હોય ને પાપ ગ્રહ સાથે હોય. ને તેને નવમાનો સ્વામી જોતો હોય તો કેમદ્રુમયોગ થાય.

હીલુ ચંદ્ર નીચનો હોય, ને રાત્રીએ જન્મ હોય તો કેમદ્રુમયોગ થાય.

॥ કેમદ્રુમયોગાપવાદઃ ॥ (કેમદ્રુમયોગાપવાદ.)

નિશાકરે કેન્દ્રગતે મૃગૌ ચા જીવેક્ષિતે નૈવ દરિદ્રયોગઃ ॥

શુભાન્વિતે ચા શુભમન્યગેન્દૌ જીવેક્ષિતે નૈવ દરિદ્રયોગઃ ॥ ૮૦ ॥

૮૦. ભાવાર્થ—ચંદ્ર કે શુક્ર કેન્દ્રમાં હોય, ને શુક્રની દષ્ટિ હોય તો દરિદ્રીયોગ થતો નથી, ચંદ્ર શુભ ગ્રહ સાથે અથવા એ શુભ ગ્રહોની વચમાં હોય, ને શુક્ર જોતો હોય તો દરિદ્રીયોગ ન થાય.

ચન્દ્રેઽતિમિત્રનિજતુઙ્ગગૃહાંશકસ્યે

જીવેક્ષિતે યદિ દરિદ્રતાયા વિહીનઃ ॥

પૂર્ણે તનો શુભયુતે દિવિ તુંગયાતે

જીવેક્ષિતે હિમકરે ન ભવેદરિદ્રઃ ॥ ૮૧ ॥

૮૧. ભાવાર્થ—ચંદ્ર, નવમાંશમાં ઉચ્ચનો કે અધિ મિત્રની રાશિનો હોય, ને શુક્ર જોતો હોય તો દરિદ્રતા વિનાનો થાય છે.

પૂર્ણામાનો ચંદ્ર લગ્ને શુભ ગ્રહ સાથે હોય, અથવા ઉચ્ચનો દશમે હોય, ને શુક્રની દષ્ટિ હોય તો દરિદ્રી ન થાય.

યોગે કેમદ્રુયે પ્રાપ્તે યસ્મિન્ કસ્મિન્ જાતકે ॥

રાજયોગા વિનશ્યન્તિ હરિં દૃષ્ટા યથા દ્વિપાઃ ॥ ૮૨ ॥

૮૨. ભાવાર્થ—કોઈની જન્મ ચત્રિકામાં કેમદ્રુમયોગ થયો હોય તો હાથી સિંહને જોઈ નાશી બંધ છે તેમ રાજ્યોએ નાશ થાય છે.

હિત્વાર્કે સુનફાઝનફા દુરુધરા સ્વાન્ત્યોમયસ્યૈર્ગ્રહેઃ

શીતાંશોઃ કથિતોઽન્યથા તુ વહુભિઃ કેમદ્રુમોઽન્યૈસ્ત્વસૌ ॥

કેન્દ્રે શીતકરેઽન્યથા ગ્રહયુતે કેમદ્રુમો નેપ્યતે

કેચિત્કેન્દ્રનવાંશકેષુ ચ વદન્ત્યુક્તિં પ્રસિદ્ધા ન તે ॥ ૮૩ ॥

૮૩. ભાવાર્થ—ચંદ્રથી સૂર્ય ચિત્રાય બીજા અહો, બીજે, બારમે

અથવા બેઠ જગ્યાએ હોય તો અનુક્રમે સુનક્ષ, અનક્ષ, ને દુરુધરા યોગ થાય. જો એ ત્રણમાંના એક પણ યોગ ન હોય તો કેટલાક કહેશે કેમદ્રુમયોગ કહે છે.

કેટલાક આચાર્યના મત પ્રમાણે લગ્નથી ચંદ્ર કેન્દ્રમાં રહેલો હોય, અથવા તો ચંદ્રની સાથે કોઈ અહ હોય તો કેમદ્રુમયોગ થતો નથી.

કેટલાકના મત પ્રમાણે આ સુનક્ષ, અનક્ષ, અને દુરુધરા ઉપર પ્રમાણે ચંદ્રના કેન્દ્ર સ્થાનમાં રહેલા અહ પરથી થાય છે. એટલે ચંદ્રથી થાયે ભામાદિ અહ રહેલો હોય તો સુનક્ષ, અને હશમે હોય તો અનક્ષ, અને હશમે તથા થાયે બેઠ જગ્યાએ હોય તો દુરુધરા, અને એ પ્રમાણે ન હોય તો કેમદ્રુમયોગ થાય છે. અને કેટલાક તેના નવમાંશપરથી તે યોગ નોવાતું કહે છે. એટલે નવમાંશમાં ચંદ્રથી બીજે અહ હોય તો સુનક્ષ, બારમે હોય તો અનક્ષ અને બે જગ્યાએ હોય તો દુરુધરા, અને તે બે જગ્યાએ ન હોય તો કેમદ્રુમયોગ થાય છે. પણ તે સુક્તિથી કહેલા છે, માટે પ્રસિદ્ધ નથી.

સ્વયમધિગતવિત્તઃ પાર્થિવસ્તત્સમો વા

ભવતિ હિ સુનફાયાં ધીધનહ્યાતિમાંશ્ચ ॥

પ્રમુરગદશરીરઃ શીલવાન્ રુવાતકીર્તિ-

વિપયસુખસુવેપો નિર્વૃત્તધ્યાનફાયામ્ ॥ ૮૪ ॥

૮૪. ભાવાર્થ—સુનક્ષયોગમાં જન્મેલો માણસ રાજા, અથવા રાજા જેવો, પોતાના પરાક્રમ વડે ધન એળવનાર, બુદ્ધિવાળો, ધનવાન, પ્રસિદ્ધ થાય છે.

અનક્ષયોગમાં જન્મેલો માણસ રાજા, નિરોગી શરીરવાળો, સારા સ્વભાવવાળો, પ્રસિદ્ધ કીર્તિવાળો, વિપય સુખવાળો, સુંદર કપડાં પહેરનાર, સંતોષી થાય

ઉત્પન્નમોગમુખભાક્ ધનવાહનાદયઃ

ત્યામાન્વિતો દુર્યુરામમવઃ મુમૃત્યઃ ॥

કેમદ્રુમે મલિનદુઃસ્વિતનીચનિઃસ્વા

પ્રેખ્યાઃ સ્વલાશ્ચ નૃપતેરપિ વંશજાતાઃ ॥ ૮૫ ॥

૮૫. ભાવાર્થ—દુર્યધસયોગમાં જન્મેલો માણસ મેળવેલા ભોગનું મુખભોગવનાર, ધનવાન, વાહનવાળો, બહુ ઉદાર, સાસ આકરવાળો થાય. કેમદ્રુમયોગમાં જન્મેલો માણસ મલિન, દુઃખી, નીચ, નિર્ધન, આકર, ને હુમ્યા થાય છે. એ પ્રમાણે રાજના કુળમાં જન્મ્યા હોય તે પછી થાય છે.

કુજાદિગ્રહયુતસુનકાયોગઃ

(મંગળ-વિગેરે ગ્રહોથી સુનકાયોગો.)

જાતશ્ચ ભૂપતિશ્ચન્દો હિંસો દમ્ભી સુધીરથીઃ ॥

ધનવિક્રમવાન્ કોર્પી ચન્દ્રાદ્ધનગતે કુજે ॥ ૮૬ ॥

૮૬. ભાવાર્થ—ચંદ્રથી બીજે ભાવે મંગળ હોય તે રાજા, ક્રોધી, હિંસા કરનાર, દંભ કરનાર, ધીરજવાન, બુદ્ધિવાળો, ધનવાન, પરાક્રમી, ને ઉશ્ચ થાય.

વેદશાસ્ત્રકલાગેયકુશલઃ સુશરીરવાન્ ॥

મનસ્વી હિતવાક્ ધર્મી ચન્દ્રાદિત્તગતે બુધે ॥ ૮૭ ॥

૮૭. ભાવાર્થ—ચંદ્રથી બીજે ભાવે બુધ હોય તે વેદશાસ્ત્ર, કળા ને ગાયનને વિષે કુશળ, સાસ શરીરવાળો, મનસ્વી, મીઠું બોલનાર, ને ધર્મવાન થાય.

સર્વવિદ્યાધિક્તઃ શ્રીમાન્કુટુમ્બી નૃપચલ્લમઃ ॥

રાજતુલ્યયશસ્વી ચ ચન્દ્રાદિત્તગતે ગુરૌ ॥ ૮૮ ॥

૮૮. ભાવાર્થ—ચંદ્રથી બીજા ભાવમાં ગુરુ હોય તે સર્વ વિદ્યા બાબતનાર, લક્ષ્મીવાળો, કુટુંબવાળો, રાજાને બહાલો, રાજા જેવી આબરૂવાળો થાય.

વિક્રમસ્ત્રીધનક્ષેત્રકર્મવાન્ વહુવિત્તવાન્ ॥

ચતુષ્પદાદ્યો રાજશ્રીઃ સિતે ચન્દ્રાત્કુટુમ્બગે ॥ ૮૯ ॥

૮૯. ભાવાર્થ—ચંદ્રથી ધીબ્ધ ભાવે શુક્ર હોય તો પરાક્રમી, સ્ત્રીવાળો, ધનવાન, જમીનવાળો, કર્મ કરનાર, બહુ દ્રવ્યવાન, ગાય લેંસ વિગેરે પશુવાળો, રાજ્યલક્ષ્મી લોગવનાર થાય.

પુરગ્રામસ્થિતાશેષૈઃ પૂજિતો ધનવાન્ સુધીઃ ॥

નિપુણઃ સર્વકાર્યેષુ ચન્દ્રાદિત્તગતે શનૌ ॥ ૯૦ ॥

૯૦. ભાવાર્થ—ચંદ્રથી ધીબ્ધ ભાવમાં શનિ હોય તો શહેર અને ગામેમાં રહેલા બહુ માણસો વડે પૂજાનાર, ધનવાન, સારી બુદ્ધિવાળો, સર્વ કામેમાં હુશિયાર થાય.

કુજાદિગ્રહયુતાનફાયોગઃ

(મંગળ વિગેરે અહોથી અનક્ષયોગો.)

માની રણોત્સુકઃ ક્રોધી ઘૃષ્ટશ્રોરજનપ્રમુઃ ॥

ધીરઃ સ્વતનુલોભી સ્વાચ્ચન્દ્રાદન્યગતે કુજે ॥ ૯૧ ॥

૯૧. ભાવાર્થ—ચંદ્રથી ખારમે મંગળ હોય તો માની, રણમાં ઉત્સાહી, ક્રોધી, ધીરજવાળો, ચોર લોકોનો ઉપરી, ઘાતફી, મોતાના શરીરને સાચવનાર થાય.

માન્યર્થલેખ્યપદુવાક્ કવિર્વક્તા સુદેહવાન્ ॥

યશસ્વી રાજપૂજ્યઃ સ્વાચ્ચન્દ્રાદન્યગતે બુધે ॥ ૯૨ ॥

૯૨. ભાવાર્થ—ચંદ્રથી ખારમે બુધ હોય તો ગાયનકળા, ચિત્રકળા વિગેરેમાં હુશિયાર, કવિ, ભાષણ કરનાર, મુંઠર શરીરવાળો, યશવાન, રાજથી પૂજાનાર, ચતુર થાય.

રાજપૂજ્યોઽતિમેધાવી ગામ્ધીર્યગુણસત્ત્વવાન્ ॥

શુચિઃ સ્થાનધનાદ્યઃ સ્વાત્ ચન્દ્રાદિદ્વાદશગે ગુરૌ ॥ ૯૩ ॥

૯૩. ભાવાર્થ—ચંદ્રથી ખારમે શુક્ર હોય તો રાજઓથી, માન પામનાર, બહુ બુદ્ધિશાળી, ડાહીરતા રાખનાર, સત્ત્વશુદ્ધી, પવિત્ર, જગ્યા, અને ધનવાળો થાય.

યુવતીજનકન્દર્પઃ પન્થાદિધનવાન્ સુધીઃ ॥

ધનપાન્યાધિકચન્દ્રાદન્યસ્થાનગતે મૃગૌ ॥ ૯૪ ॥

૯૪. ભાવાર્થ—ચંદ્રથી બારમે શુક હોયતો શુવતી સીઓનો શોખીન, પશુ વિગેરે ધનવાળો, બુદ્ધિમાન, ધનવાન, અનાજવાળો થાય.

વિસ્તોર્ણવાહુર્ગુણવાન્ નેતા પશ્વાદિવિત્તવાન્ ॥

મૃદીતવાક્ષ્યો દુઃસ્ત્રીકચન્દ્રાદન્ત્યગતે શનૌ ॥ ૯૫ ॥

૯૫. ભાવાર્થ—ચંદ્રથી બારમે શનિ હોય તો લાંબા હાથવાળો, શુભવાન, ગાય લેંસ વિગેરે બહુ પશુ અને ધનવાળો, આગેવાન, ચંદ્રણ કરવા લાયક વચન બોલનાર, ખરાબ સ્ત્રીવાળો થાય.

કુરુધરાયોગઃ (દુરધરાયોગો.)

અસત્યવાદી ગુણવાન્ નિપૂણોઽતિશયો ઘૃણી ॥

લુબ્ધો વૃદ્ધાસતીસક્તચન્દ્રે સૌમ્યારમધ્યગે ॥ ૯૬ ॥

૯૬.—ભાવાર્થ બુધ અને મંગળના વચમાં ચંદ્ર હોય તો બુદ્ધ બોલનાર, શુભવાન, હુંશિયાર, બહુ લુબ્ધો, નિર્દય, લોભી, વૃદ્ધ સ્ત્રી સાથે પ્રીતિ કરનાર થાય.

સ્વકર્મવિમ્બોદૃષ્ટો યશસ્વી રિપુષીઢિતઃ ॥

સ્વોદશીલકુચન્દ્રે મધ્યગે કુજજીવયોઃ ॥ ૯૭ ॥

૯૭. ભાવાર્થ—ચંદ્ર, મંગળ અને શુક્રના વચમાં હોય તો પોતાનાં કર્મ પાલનાર, વૈભવવાળો, પ્રખ્યાત, યશવાળો, શત્રુથી દુઃખ પામનાર, પોતાના ઘરવાળો, સારા સ્વભાવનો થાય.

વ્યાયામી મુમગઃ ક્રૂરો હૃષ્ટઃ સત્ક્રમવિત્તવાન્ ॥

મયાદશીલઃ શીતાંશો મધ્યગે કુજશુક્રયોઃ ॥ ૯૮ ॥

૯૮. ભાવાર્થ—ચંદ્ર, મંગળ અને શુક્રના વચમાં હોય તો, કસરત કરનાર, રૂપવાન, ક્રૂર, હર્ષમાં રહેનાર, સારા આચરણવાળો, ધનવાન, ભયથી ખરાબ વિચાર ધરાવનાર થાય.

કુત્સિતસ્રીરતઃ ક્રોધી ધનવાન્ પિશુનોઽસ્મિન્ ॥

અસન્તપ્તો નિશાનાથે મધ્યગે કુજમન્દયોઃ ॥ ૯૯ ॥

૯૯. ભાવાર્થ—ચંદ્ર, મંગળ અને શનિના વચમાં હોય તો ખરાબ સ્ત્રીમાં પ્રીતિવાળો, ક્રોધી, ધનવાન, આડી ખાનાર, શત્રુઓવાળો દુઃખી થાય.

ધર્મોત્તમા શાસ્ત્રવિદ્વામ્ની સત્કાવિઃ સજ્જનાન્વિતઃ ॥

યશસ્વી ચ નિશાનાયે મધ્યમે યુધજીવયોઃ ॥ ૧૦૦ ॥

૧૦૦. ભાવાર્થ—ચંદ્ર, બુધ અને શુક્રના વચ્ચેમાં હોય તો ધર્મવાન, શાસ્ત્ર જાણનાર, સાધુ કરનાર, સારો કવિ, સજ્જનોની મિત્રાચારીવાળો, કીર્તિવાન થાય.

નૃત્યગાનરતઃ કાન્તઃ પ્રિયત્રાક્ સુભગઃ સુધીઃ ॥

શૂરમકૃતિકથન્દ્રે મધ્યમે યુધશુક્રયોઃ ॥ ૧૦૧ ॥

૧૦૧. ભાવાર્થ—ચંદ્ર, બુધ અને શુક્રના વચ્ચેમાં હોય તો નાચ અને ગાયનમાં પ્રીતિ રાખનાર, રૂપવાન, મીઠા વચન બોલનાર, ભાગ્ય-શાળી, સારી બુદ્ધિવાળો, શુરવીર થાય.

દેશાદેશં ગતઃ પૂજ્યો નાતિવિદ્યાધનાન્વિતઃ ॥

સ્વચન્દુજનવિદ્વેષી ચન્દ્રે મન્દશમધ્યમે ॥ ૧૦૨ ॥

૧૦૨—ચંદ્ર, શનિ અને બુધના વચ્ચેમાં હોય તો એક દેશથી બીજા દેશ જનારો, માન પામનાર, સાધારણ વિદ્યા અને ધનવાળો, પોતાના સગાઓ મિત્રો વિગેરેનો દ્રેષ કરનાર થાય.

નૃપતુલ્યકરઃ શ્રીમાન્ નીતિજ્ઞો વિક્રમાન્વિતઃ ॥

રૂપાતોડ્દુષ્ટમતિથન્દ્રે મધ્યમે ગુરુશુક્રયોઃ ॥ ૧૦૩ ॥

૧૦૩. ભાવાર્થ—ચંદ્ર, શુક્ર અને શુક્રના વચ્ચેમાં હોય તો રાજાઓના જેવા ઠાઠવાળો, લક્ષ્મીવાળો, નીતિ જાણનાર, પરક્રમી, પ્રસિદ્ધ, સારી બુદ્ધિવાળો થાય.

મુક્તી વિનયવિજ્ઞાનવિદ્યારૂપગુણાન્વિતઃ ॥

ધની શાન્તિકરથન્દ્રે મધ્યમે શનિજીવયોઃ ॥ ૧૦૪ ॥

૧૦૪. ભાવાર્થ—ચંદ્ર, શુક્ર અને શનિના વચ્ચેમાં હોય તો સુખી, નમ્રતાવાળો, જ્ઞાની, વિદ્વાન, રૂપવાન, ગુણવાન, ધનવાન, શાંતિવાળો થાય.

વૃદ્ધાચારકુલાદયથ નિર્ગુણસ્ત્રીજનપ્રભુઃ ॥

ધની નૃપપ્રિયથન્દ્રે સિતાદિત્યમુતાન્તરે ॥ ૧૦૫ ॥

૧૦૫. ભાવાર્થ—ચંદ્ર, શુક્ર અને શનિના વચ્ચેમાં હોય તો આગેવાન, આચારવાળો, કુળવાન, ગુણવિનાની સ્ત્રીઓનો સ્વામી, ધનવાન, રાજાને બહાલો થાય.

સ્વોચ્ચસ્વમિત્રમવનોપગતેષુ સર્વે

પ્રાપ્નોતિ જાતમનુજો નિયતં ચદુક્તમ્ ॥

સ્વાંશેષુ વા નિજમુદ્ગ્રહસંયુતેષુ

માહુસ્તયૈવ ફલમસ્તિ પરાશરાધ્યાઃ ॥ ૧૦૬ ॥

૧૦૬. ભાવાર્થ—પોતાના ઉચ્ચમાં, પોતાના મિત્ર ઘરમાં, પોતાના રાશિમાં અહો બેસી જેવો યોગ કરતા હોય તે પ્રમાણે ફળ આપે છે. પોતાના નવમાંશમાં અથવા પોતાના મિત્ર ઘરમાં હોય તો તેજ પ્રમાણે ફળ મળે છે. એમ પરાશરાદિ ઋષિયો કહે છે.

ચન્દ્રઃ સરાહુર્યાદિ વા સકેતુચ્ચન્દ્રાદર્હિર્વા યદિ રિઃફયાતઃ ॥

નીચાસ્તગો વા યદિ યોગકર્તા જાતસ્ય મિત્રં ફલમાહુરાર્યાઃ ॥ ૧૦૭ ॥

૧૦૭. ભાવાર્થ—ચંદ્ર, રાહુ સાથે અથવા કેતુ સાથે હોય, કે ચંદ્રથી રાહુ બારમે હોય, અથવા યોગ કરનાર અહ નીચનો કે અસ્તને હોય, તો જ્યોતિષીયો મિત્ર ફળ કહે છે.

અથ શકટાદિયોગઃ (શકટાદિયોગ.)

પદ્માષ્ટમગતચ્ચન્દ્રાત્સુરરાજપુરોદિતઃ ॥

કેન્દ્રાદન્યગતો લગ્નાધ્યોગઃ શકટસંજિતઃ ॥ ૧૦૮ ॥

૧૦૮. ભાવાર્થ—ચુર, ચંદ્રથી છઠ્ઠે, આઠમે, લગ્નથી કેન્દ્ર શિવાયન ટાઈ ઘરમાં બેઠો હોય તો શકટ નામનો યોગ થાય.

અપિ રાજકુલે જાતો નિઃસ્વઃ શકટયોગજઃ ॥

લેશાયાસવશાન્નિત્યં સન્તપ્તો નૃપવિંધિયઃ ॥ ૧૦૯ ॥

૧૦૯. ભાવાર્થ—રાજાના કુળમાં જન્મેલો હોય પણ શકટ યોગમાં જન્મેલો નિર્ધન, કલેશ અને મહેનતથી દુઃખી, રાજાનો પેદી થાય.

અથ પારિજાતાદિયોગઃ (પારિજાતાદિયોગ.)

સપારિજાતયુચરઃ સુતાનિ નીરોગતામૃતપર્વમપાતઃ ॥

સગોપુરાંશો યદિ ગોધનાનિ સિંહાસનસ્યઃ કુરુતે વિમૃતિમ્ ॥ ૧૧૦ ॥

૧૧૦. ભાવાર્થ—પારિજાતાંશ બળ પામેલો અહ, સુખી, ઉત્તમ વર્ગીશ પામેલો નિરોગી, ગોપુરાંશ પામેલો, બહુ ગાયો અને ટારાંવાળો અને સિંહાસનાંશ યોગને પામેલો અહ વૈભવવાળો કરે છે.

કરોતિ પારાવતભાગયુક્તો વિદ્યાયશઃશ્રીચિપુલં નરાણામ્ ॥

સદેવલોકો વહુયાનસેનામૈરાવતસ્યો યદિ ભૂષતિત્વમ્ ॥ ૧૧૧ ॥

૧૧૧. ભાવાર્થ—પારાવતાંશ બળવાળો અહ, મુર્યોને વિદ્યા, યશ ને બહુ લક્ષ્મી આપે છે. દેવલોકાંશ પામેલો બહુ ગાડી ઘોડા ને લશ્કરનું સુખ આપે છે. ઐરાવતાંશમાં હોય તો રાજ્યપદ આપે છે.

અધમાદિયોગઃ (અધમાદિયોગ.)

અધમસમવરિષ્ઠાન્યર્કકેન્દ્રાદિસંસ્યે

શશિનિ વિનયવિત્તજ્ઞાનધીનૈપુણાનિ ॥

અહનિ નિશિ ચ ચન્દ્રે સ્વાધિમિત્રાંશકે વા

સુરગુરુસિતદષ્ટે વિત્તવાન્ સ્પાત્ સુસ્ત્રી ચ ॥ ૧૧૨ ॥

૧૧૨. ભાવાર્થ—સૂર્યથી ચંદ્ર કેન્દ્રમાં હોય તો વિનય, જ્ઞાન, ધન, બુદ્ધિ, હુશિયારી વિગેરે ફળ બહુજ થાડું મળે છે.

સૂર્યથી ચંદ્ર પશુકૃમમાં હોય તો વિનય, જ્ઞાન, ધન, બુદ્ધિ, હુશિયારી વિગેરે ફળ મધ્યમ મળે છે.

સૂર્યથી ચંદ્ર આયોક્ષિભમાં હોય તો વિનય, જ્ઞાન, ધન, બુદ્ધિ, હુશિયારી વિગેરે ફળ બહુ સાડું મળે છે.

દિવસે કે રાત્રીએ જન્મ હોય પણ ચંદ્ર, પોતાના નવમાંશમાં કે અધિમિત્રના નવમાંશમાં હોય, ને તેને શુક્ર કે શુક્ર ભેટા હોય તો ધનવાન અને સુખી થાય.

ચન્દ્રાધિયોગઃ (ચંદ્રાધિયોગ.)

સૌમ્યેઃ સ્મરારિનિઘ્નેષ્વધિયોગ ઇન્દોઃ

તસ્મિન્ન ભૂપસચિવશિત્પાલજન્મ ॥

સમ્પત્તિસૌખ્યવિભવાહતશત્રવશ્ચઃ

દીર્ઘાયુષો વિગતરોગમયાસ જાતાઃ ॥ ૧૧૩ ॥

૧૧૩. ભાવાર્થ—ચંદ્રથી શુભ અહો છઠ્ઠે, સાતમે કે આઠમે હોય તો ચંદ્રાધિયોગ થાય છે. તે યોગમાં જન્મેલો, રાજા કે રાજાનો પ્રધાન, સંપત્તિવાળો, સુખી, વૈભવવાળો, શત્રુઓનો નાશ કરનાર, લીધાયુધવાળો, નિરાગી, નિર્ભય થાય.

લગ્નાધિયોગઃ (લગ્નાધિયોગ.)

લગ્નાદરિચ્છનગૃહાષ્ટમસ્થઃ શુભર્ન પાપગ્રહયોગદૃષ્ટઃ ॥

લગ્નાધિયોગો ભવતિ પ્રસિદ્ધઃ પાપઃ સુખસ્થાનવિવર્જિતૈશ્ચ ॥૧૧૪॥

૧૧૪. ભાવાર્થ—લગ્નથી છૂટે, સાતમે, આઠમે પાપ ગ્રહો શિવાય શુભ ગ્રહો ભેદા હોય, ને પાપ ગ્રહોની દૃષ્ટિ ન હોય, પાપ ગ્રહો એવા ભાવમાં ન ભેદા હોય તો પ્રસિદ્ધ લગ્નાધિયોગ થાય છે.

લગ્નાધિયોગે बहुशास्त्रकर्ता विद्याविनीतश्च बलाधिकारी ॥

मुख्यस्तु निष्कापटिको महात्मा लोके यशोविच्चगुणान्वित स्यात् १૧૫

૧૧૫. ભાવાર્થ—લગ્નાધિયોગ થયેા હોય તો બહુ શાસ્ત્ર કરનાર, વિદ્વાન, વિનયવાળો, લશ્કરનો ઉપરી, દયાળુ, કીર્તિવાળો, નિષ્કપટી, મહાત્મા, ધનવાન, શુભવાન થાય.

ગજકેસરીયોગઃ (ગજકેસરીયોગ.)

वेन्द्रस्थिते देवगुरौ मृगाङ्गात् योगस्तदाहुर्गजकेसरीति ॥

દ્રુષ્ટે સિતાર્યેન્દુસુતૈઃ શશાઙ્કે નીચાસ્તહીર્નર્ગજકેસરી સ્યાત્ ॥૧૧૬॥

૧૧૬. ભાવાર્થ—ચંદ્રથી કેન્દ્રમાં શુક્ર હોય તો ગજકેસરી યોગ થાય છે.

ચંદ્રને, શુક્ર, શુક્ર અને બુધ ભેવા હોય, ને તે ભેનારા ગ્રહો નીચ અસ્ત રહિત હોય તો ગજકેસરીયોગ થાય.

गजकेसरीसंजातस्तेजस्वी धनधान्यवान् ॥

મેધાવી ગુણસંપન્નો રાજમિયકરો ભવેત્ ॥ ૧૧૭ ॥

૧૧૭. ભાવાર્થ—ગજકેસરીયોગમાં જન્મેલો તેજસ્વી, ધન અને અનાજવાળો, બુદ્ધિવાળો, શુભવાન, રાજાનું ભણું આદ્યનાર થાય.

અમલાયોગઃ (અમલાયોગ.)

यस्य जन्मसमये शशिलग्रात् सद्ग्रहो यदि च कर्मणि संस्थः ॥

तस्य कीर्तिरमला भुवि तिष्ठेदायुषोन्तमविनाशनसंपत् ॥ ૧૧૮ ॥

૧૧૮. ભાવાર્થ—ચંદ્ર દશમાથી ઘરમાં શુભ ગ્રહ હોય તો અમલાયોગ થાય છે, ને તેની પવિત્ર કીર્તિ પૃથ્વીપર ફેલાય છે. અને જીવે ત્યાં સુધી સંપત્તિનો નાશ થતો નથી.

લગ્નાદ્વા ચન્દ્રલગ્નાદ્વા દશમે શુભસંયુતે ॥

યોગોયમમલા નામ કીર્તિરાચન્દ્રતારકી ॥ ૧૧૯ ॥

૧૧૯. ભાવાર્થ—લગ્નથી અથવા ચંદ્રથી દશમા ઘરમાં હોઈ શુભ ગ્રહ હોય તો અમલાયોગ થાય. આ યોગમાં જન્મેલો માણસ ચંદ્રને તારાઓ જ્યાં સુધી છે, ત્યાં સુધી ક્ષીત લોગવે છે.

રાજપૂજ્યો મહાભોગી દાતા વન્ધુજનપ્રિયઃ ॥

પરોપકારી ગુણવાનમલાયોગસંભવઃ ॥ ૧૨૦ ॥

૧૨૦. ભાવાર્થ—અમલાયોગમાં જન્મેલો માણસ રાજથી બહુ માન પામનાર, બહુ લોગ લોગવનાર, દાન આપનાર, સગાં સંબંધીને બહુલો, પરોપકારી, શુણવાન થાય.

વૌશીયોગાદિ. (વોસિઆદિયોગો.)

વ્યયધનયુતસ્વેદૈર્વોસિવેશી દિનેશ-

દુભયચરિકયોગશ્ચોભયસ્થાનસંસ્થઃ ॥

નિજગૃહસુહૃદ્વસ્થાનયાતૈશ્વ જાતા

વધુધનમુલ્લયુક્તા રાજતુલ્યા ભવન્તિ ॥ ૧૨૧ ॥

૧૨૧. ભાવાર્થ—સૂર્યથી ચંદ્ર શિવાય ગ્રહો બારમા, બીજા ઘરમાં હોય, અથવા બેઉ ઘરમાં હોય તો અનુક્રમે વોસિ, વેશિ ને ઉભય-ચરીયોગ થાય છે.

ઉપલા ત્રણ યોગો કરનારા ચક્ર પોતાની રાશિના, મિત્ર ગ્રહની રાશિના અથવા ઉચ્ચના હોય તો મનુષ્યોને બહુ ધનવાળા, સુખી ને રાજા જેવા કરે છે.

જાતઃ સુશીલઃ શુભવૌશીયોગે વામ્ની ધની વીતમયો જિતારિઃ ॥

પાપગ્રંથે દુષ્ટજનાનુરક્તઃ પાપાત્મકો વિત્તમુલ્લાદિહીનઃ ॥ ૧૨૨ ॥

૧૨૨. ભાવાર્થ—શુભ ગ્રહથી થયેલા વોસિ યોગમાં જન્મેલો માણસ સારા સ્વભાવાળો, બોલવામાં ચતુર, ધનવાન, ભય વિનાનો, શત્રુઓને હાતનાર થાય છે.

વોસિયોગ કરનાર પાપ ગ્રહ હોય તો ખરાબ માણસોમાં પ્રીતિવાળો, પાપી, નિર્ધન, સુખ રહિત થાય.

વૈસૌ શુભગ્રહયુતે નિપુણઃ પ્રદાતા

વિદ્યાભિનોદસુસ્થવિત્તવશોચ્છલહયઃ ॥

પાપાન્વિતે યદિ વિદેશગતોઽતિમૂર્ખઃ

કામાતુરો વધરુચિર્વિકૃતાનનઃ સ્યાત્ ॥ ૧૨૩ ॥

૧૨૩. ભાવાર્થ—શુભ ગ્રહથી બનેલા વેશિયોગમાં જન્મેલો હુંશિ-
યાર, દાન આપનાર, વિદ્યાવાળો, આનંદી, સુખી, ધનવાન, યશવાળો
બળવાન થાય.

પાપ ગ્રહથી બનેલા વેશિયોગમાં જન્મેલો માણસ પરદેશ રહેનાર,
બહુ મૂર્ખ, કામી, વધ કરવામાં પ્રીતિવાળો, બે ડાળ મોઢાવાળો થાય.

સૌમ્યાન્વિતોમયચરિમભવા નરેન્દ્રા-

સ્તત્સુલ્પવિત્તસુલ્પશીલદયાનુરક્તાઃ ॥

પાપાન્વિતોમયચરો યદિ પાપકૃત્યા

રોગાભિભૂતપરકર્મરતા દરિદ્રાઃ ॥ ૧૨૪ ॥

૧૨૪. ભાવાર્થ—શુભ ગ્રહથી બનેલા ઉભયચરીયોગમાં જન્મેલો
માણસ રાજા થાય અથવા તેના પ્રમાણમાં ધનવાળો, સુખી, સારા સ્વ-
ભાવનો, હયાશુ થાય.

પાપ ગ્રહથી થયેલા ઉભયચરીયોગમાં જન્મેલો માણસ પાંખી કામ
કરનાર, રોગી, દરિદ્રી, આકરી કરનાર થાય છે.

॥ અથ શુભયોગાદિ ॥ (શુભાદિયોગ.)

શુભાશુભાદયે યદિ જન્મલગ્ને શુભાશુભારૂપો ભવતસ્તદાનીમ્ ॥

વ્યયસ્ત્વૌ પાપશુભૌર્વિલગ્રાત્ પાપારૂયસૌમ્યગ્રહકર્તરી ચ ॥ ૧૨૫ ॥

૧૨૫. ભાવાર્થ—જન્મ લગ્નમાં શુભ ગ્રહ હોય તો શુભ, ને પાપ
ગ્રહ હોય તો અશુભ યોગ થાય છે. લગ્નથી બારમે અને બીજે પાપ
ગ્રહો હોય તો પાપ ને શુભ ગ્રહ હોય તો શુભ કર્તરી થાય છે.

શુભયોગમત્તો વામ્ની રૂપશીલગુણાન્વિતઃ ॥

પાપયોગોદ્ભવઃ કામી પાપકર્મા પરાર્થમુક્ ॥ ૧૨૬ ॥

૧૨૬. ભાવાર્થ—શુભયોગમાં જન્મેલો ભાષણ કરનાર, સારા સ્વ-
ભાવવાળો, રૂપવાન, શુભવાન થાય.

પાપયોગમાં જન્મેલો કામી, પાપી કામ કરનાર, પારકો ખેસો લોગવનાર થાય.

શુભકર્તરિસંજાતસ્તેજોવિત્તવલાધિકઃ ॥

પાપકર્તરિકે પાપી ખિલાળી મલિનો ભવેત્ ॥ ૧૨૭ ॥

૧૨૭. ભાવાર્થ—શુભ કર્તરીમાં જન્મેલો તેજસ્વી, ધનવાન, બળવાન થાય.

પાપ કર્તરિમાં જન્મેલો પામી, લીજ માગી ખાનાર, મલિન થાય.

પર્વતયોગઃ (પર્વતયોગ.)

સૌમ્યેષુ કેન્દ્રગૃહોષુ સપત્રન્ત્રે

શુદ્ધેઽથવા શુભયુતે યદિ પર્વતઃ સ્યાત્ ॥

લગ્નાન્ત્યષૌ યદિ પરસ્પરકેન્દ્રયાતૌ

મિત્રેક્ષિતૌ ભવતિ પર્વતનામયોગઃ ॥ ૧૨૮ ॥

૧૨૮. ભાવાર્થ—શુભ ગ્રહો કેન્દ્રમાં હોય, ને આઠમા કે છઠ્ઠા સ્થાનમાં શુભ ગ્રહ હોય કે ન હોય, તો પર્વતયોગ થાય.

લગ્નનનો સ્વામી અને બારમાનો સ્વામી પરસ્પર કેન્દ્રમાં હોય, ને મિત્રગ્રહો દેખતા હોય તો પર્વતયોગ થાય.

ભાગ્યાન્વિતઃ પર્વતયોગજાતો વિદ્યાવિનોદાભિરતઃ પ્રદાતા ॥

કામી પરસ્ત્રીજનકેલિલોલસ્તેજોયશ્ચસ્વી પુરનાયકઃ સ્યાત્ ॥ ૧૨૯ ॥

૧૨૯. ભાવાર્થ—પર્વતયોગમાં જન્મેલો માણસ ભાગ્યશાળી, વિદ્યા, વિનોદમાં પ્રીતિવાળો, દાન આપનાર, કામી, પારકી સ્ત્રીઓની મસ્કરી કરવામાં અતુર, તેજસ્વી, યશવાળો, શહેરમાં આગેવાન થાય.

કાહલયોગઃ (કાહલયોગ.)

અન્યોન્યકેન્દ્રગૃહૌ ગુરુવન્ધુનાયૌ

લગ્નાધિપે વલયુતે યદિ કાહલઃ સ્યાત્ ॥

કર્મેશ્વરેણ સહિતે તુ વિલોકિતે વા

સ્વોચ્ચસ્વકે સુલપ્તૌ યદિ તાદૃશઃ સ્યાત્ ॥ ૧૩૦ ॥

૧૩૦. ભાવાર્થ—નવમા ને ચોથાનો સ્વામી એક બીજાથી કેન્દ્રમાં હોય અને લગ્નનો સ્વામી બળવાન હોય તો કાહલયોગ થાય છે.

ચોથાનો સ્વામી ઉચ્ચ રાશિનો અથવા પોતાની રાશિનો હોય, તે દશમાનો સ્વામી સાથે હોય, કે જોતો હોય તો કાહલયોગ થાય.

ઓજસ્વી સાહસી મૂર્ખધનુરજ્જ્વલ્યુતઃ ॥

∴ યત્કિંચિદ્ગ્રામનાયસ્તુ જાતઃ સ્યાત્ કાહલે નરઃ ॥૧૩૧॥

૧૩૧. ભાવાર્થ—કાહલયોગમાં જન્મેલો માણસ બળવાન, સાહસી, મૂર્ખ, ઘોડેસ્વાર ને પગે ચાલનાર વિગેરે સેનાવાળો, કોઈ ગામનો સ્વામી થાય.

માલિકાયોગઃ (મલિકાયોગ.)

લગ્નાદિસમગ્રદાયાં યદિ સમસ્યેદા

જાતો મહીપતિરનેકગજાશ્વનાયઃ ॥

પિત્તાદિગા નિધિપતિઃ પિતૃભક્તિયુક્તો

ધીરોગ્રરૂપગુણવાન્ નરચક્રવર્તી ॥ ૧૩૨ ॥

૧૩૨. ભાવાર્થ—લગ્નથી સાત ઘરમાં અનુક્રમે સાતે ગ્રહો હોય તો માલિકાયોગ થાય તેમાં જન્મેલો બહુ હાથી ઘોડાવાળો રાજા થાય.

બીજા ભાવથી અનુક્રમે સાત ઘરમાં સાતે ગ્રહો હોય તો માલિકા-યોગ થાય છે. તેમાં જન્મેલો પૈસાના લંકારનો સ્વામી, માળાપની સેવા કરનાર, ધીરજવાન, કોથી, રૂપવાન, શુભવાન, પુરુષોમાં ચક્રવર્તિ થાય છે.

જાતો યદા વિક્રમમાલિકાયાં

ભૂપઃ સ શૂરાં ધનિકઃચ રોગી ॥

મુશ્વાદિકા ચેદ્રુદેશભાગ્ય-

ભોગી મદ્દાદાનપરો મહીપઃ ॥ ૧૩૩ ॥

૧૩૩. ભાવાર્થ—જે જ પ્રમાણે ત્રીજા ભાવથી માલિકાયોગ થયો હોય તો રાજા, શૂરવીર, ધનવાન, રોગી થાય.

જે જ પ્રમાણે ચોથા ભાવથી માલિકાયોગ થયો હોય તો બહુ દેશ-લોભવાન, ભાગ્યવાન, મોટાં દાન આપનાર રાજા થાય.

પુત્રાદ્યા યદિ માલિકા નરપતિર્પજ્વાયવા કીર્તિમાન્

જાતઃ પદ્મગૃહાન્ ક્ષત્રિયનમુશ્વમાત્મો દરિદ્રો ભવેત્ ॥

કામાદિગ્રહમાલિકા યદિ વહસ્ત્રીવલ્લભો મૂપતિ-

દીર્ઘાયુર્ધનવર્જિતો નરવરઃ સ્ત્રીનિર્જિતશ્ચાષ્ટમાત્ ॥ ૧૩૪ ॥

૧૩૪. ભાવાર્થ—એજ પ્રમાણે પાંચમા ભાવથી થયેલા માલિકા-યોગમાં જન્મેલો માણસ રાજા, યજ્ઞ કરનાર, અથવા કીર્તિવાળો થાય.

એજ પ્રમાણે છઠ્ઠા ભાવથી માલિકાયોગ થયો હોય તો કોઈ વખત ધનનું મુખ લોગવનાર, દરિદ્રી થાય છે.

એજ પ્રમાણે સાતમા ભાવથી માલિકાયોગ થયો હોય તો બહુ સ્ત્રી-યોને બહોલો રાજા થાય.

એજ પ્રમાણે આઠમા ભાવથી માલિકાયોગ થયો હોય તો લાંબા આયુષ્યવાળો, નિર્ધન, એટલે પુરૂષ, સ્ત્રીથી નહિ છુટાયેલો થાય.

ધર્માદિગ્રહમાલિકા ગુણનિર્ધિર્યજ્ઞા તપસ્વી વિમુઃ

કર્માદ્યા યદિ ધર્મકર્મનિરતઃ સંપૂજિતઃ સજ્જનૈઃ ॥

લાભાદ્રાજવરાજ્ઞનામણિપતિઃ સર્વક્રિયાદક્ષકો

જાતો રિઃફટહાદ્વદુષ્પયકરઃ સર્વત્ર પૂજ્યો ભવેત્ ॥૧૩૫॥

૧૩૫. ભાવાર્થ—એજ પ્રમાણે નવમા ભાવથી થયેલા માલિકાયોગમાં જન્મેલો માણસ શુણનો લંકાર, યજ્ઞ કરનાર, તપસ્વી, સમર્થ થાય.

એજ પ્રમાણે દશમા ભાવથી થયેલા માલિકાયોગમાં જન્મેલો માણસ ધર્મ અને કર્મમાં પ્રીતિવાળો, સજ્જનોથી પૂજનાર થાય.

એજ પ્રમાણે અગીયારમાથી થયો હોય તો સારી સ્ત્રી વાળો, રાજ-કુળમાં જન્મેલો, મણિયો લોગવનાર, સર્વ ક્રિયામાં ચતુર થાય છે.

અને એજ પ્રમાણે બારમા ભાવથી માલિકાયોગ થયો હોય એટલે બારમાથી છઠ્ઠા ભાવ સુધીમાં અનુક્રમે સાતે ગ્રહો રહ્યા હોય તો બહુ ખર્ચ કરનાર, દરેક જગ્યાએ માન પામનાર થાય છે.

ચામરયોગઃ (આમરયોગ.)

લગ્નેશ્વરે કેન્દ્રગતે સ્વતુલ્કે જીવેસિતે ચામરનામયોગઃ ॥

સૌમ્યદ્રવ્યે લગ્નગૃહે કલત્રે નવાસ્પદે વા યદિ ચામરઃ સ્યાત્ ॥૧૩૬॥

૧૩૬. ભાવાર્થ—લગ્નના સ્વામી પોતાના ઉચ્ચમાં કેન્દ્રમાં હોય, ને શુક્રની દષ્ટિ હોય તો આરયોગ થાય.

એ શુભ ગ્રહો લગ્ને, સાતમે, નવમે, કે દશમે, હોય તો આમરયોગ થાય.
યોગે જાતશ્ચામરે રાજપૂજ્યો વિદ્વાન્ વાગ્મી પण्डितो वा महीपः ॥

સર્વજ્ઞઃ સ્વાદ્વેદશાસ્ત્રાધિકારી જીવેદર્પ સમ્પત્તેર્વત્સરાણામ્ ॥ ૧૩૭ ॥

૧૩૭. ભાવાર્થ—આમરયોગમાં જન્મેણે, રાજાથી માન પામેણે,
વિદ્વાન્, ભાષણ કરનાર, પંડિત, અથવા રાજા, સર્વ જાણનાર, વેદશા-
સ્ત્રનો અધિકારી, ૭૦ વર્ષ જીવનાર થાય છે.

શઙ્ખયોગ (શંખયોગ.)

અન્યોન્યકેન્દ્રગ્રહૌ સુતશત્રુનાયૌ

લગ્નાધિપ ચલયુતે યદિ શઙ્ખયોગઃ ॥

લગ્નાધિપે ચ ગગનાધિપતૌ ચરસ્યે

ભાગ્યાધિપે ચલયુતે તુ તથા વદન્તિ ॥ ૧૩૮ ॥

૧૩૮. ભાવાર્થ—પાંચમા અને છઠ્ઠાનો સ્વામી એકબીજાથી કેન્દ્રમાં
હોય, ને લગ્નનો સ્વામી બળવાન હોય તો શંખયોગ થાય છે.

લગ્નનો સ્વામી અને દશમાનો સ્વામી ચરસશિમાં હોય, ને નવ-
માનો સ્વામી બળવાન હોય તોપણ શંખયોગ થાય છે.

શઙ્ખે જાતો ભોગશીલો દયાલુઃ સ્ત્રીપુત્રાર્થક્ષેત્રવાન્ પુણ્યકર્મા ॥

શાસ્ત્રજ્ઞાનાચારસાધુક્રિયાવાન્ જીવેદર્પ વત્સરાણામશીતેઃ ॥ ૧૩૯ ॥

૧૩૯. ભાવાર્થ—શંખયોગમાં જન્મેણે માણસ ભોગ ભોગવનાર,
દયાળુ, શ્રી, ધન ને જમીનનું મુખ ભોગવનાર, પવિત્ર કામ કરનાર, શા-
સ્ત્રના જ્ઞાનવાળો, આચારવાળો, સારી ક્રિયા કરનાર, ૮૦ વર્ષ જીવ-
નાર થાય છે.

ભેરીયોગઃ (ભેરીયોગ.)

સ્વાન્ત્યોદયાસ્તભવનેપુ વિપચરેપુ

કર્માધિપે ચલયુતે યદિ ભેરીયોગઃ ॥

કેન્દ્રં ગતૌ મુરગુરોઃ સિનલગ્નનાયૌ

ભાગ્યેશ્વરે ચલયુતે તુ તથા વાચ્યમ્ ॥ ૧૪૦ ॥

૧૪૦. ભાવાર્થ—ગ્રીજે, ખારમે, પહેલે, સાતમે બધા ગ્રહો હોય,
અને દશમાનો સ્વામી બળવાન હોય તો ભેરીયોગ થાય છે.

શુક્રથી શુક્ર, અને લગ્નનો સ્વામી કેન્દ્રસ્થાનમાં હોય ને નવમાનો સ્વામી બળવાન હોય તોષ્ણ ભેરીયોગ થાય છે.

दीर्घायुषो विगतरोगभया नरेन्द्रा

वर्धयभूमिसुतदारयुताः प्रसिद्धाः ॥

આચારમૂરિસુતશૈર્વમહાનુભાવા

भेरीमजातमनुजा निपुणाः कुलीनाः ॥ १४१ ॥

૧૪૧. ભાવાર્થ—ભેરીયોગમાં જન્મેલા પુરૂષો લાંબા આયુષ્યવાળા, રાગને લયવિનાના, રાજ, બહુ પૈસા, જમીન ઇકરા ને સ્ત્રીઓવાળા, પ્રખ્યાત, આચારવાળા, બહુ મુખ ને પરાક્રમવાળા, લાંબા વિચાર કરનારા, હુંશિયાર, કુલીન થાય છે.

मृदङ्गयोगः (मृदङ्ग-योग.)

उच्चग्रहांशकपतौ यदि कोणकेन्द्रे

तुङ्गस्वकीयमवनोपगते बलाढ्ये ॥

लप्राधिपे बलयुते तु मृदङ्गयोगः

कल्याणरूपपुत्रपुत्र्ययशःप्रदः स्यात् ॥ १४२ ॥

૧૪૨. ભાવાર્થ—નવમાંશમાં જે ગ્રહ ઉચ્ચનો હોય, તે જે રાશિમાં હોય તે રાશિનો સ્વામી જન્મ કુંડળીમાં ત્રીકોણ કે કેન્દ્રમાં ઉચ્ચનો કે સ્વગ્રહી ને બળવાન થઈને બેઠો હોય, અને લગ્નનો સ્વામી બળવાન હોય તો મૃદંગયોગ થાય છે.

મૃદંગયોગનું ફળ—સમર્થ, પવિત્ર, રાજ જેવી આમરૂવાળો થાય છે.

श्रीनाथयोगः (श्रीनाथयोग.)

कामेश्वरे कर्मगते स्वतुङ्गे कर्माधिपे भाग्यपसंयुते च ॥

श्रीनाथयोगः शुभदस्तदानीं जातो नरः शक्रसमो नृपालः ॥ १४३ ॥

૧૪૩. ભાવાર્થ—સાતમાનો સ્વામી દશમે હોય અને દશમાનો સ્વામી પોતાના ઉચ્ચમાં નવમાના સ્વામી સાથે હોય તો શુભ ફળ આપનાર શ્રીનાથયોગ થાય છે.

ફળ—ઇન્દ્ર જેવો રાજા થાય છે.

શારદાયોગ: (શારદાયોગ.)

યોગ: શારદસંજ્ઞક: સુતગતે કર્માધિપે ચન્દ્રજે
કેન્દ્રસ્યે દિનનાયકે નિજગૃહમાત્મેઽતિવીર્યાન્વિતે ॥

ચન્દ્રાત્કોણગતે પુરન્દરસુરૌ સૌમ્યત્રિકોણે કુજે

લામે વા યદિ દેવમાન્ત્રિણિ બુધાત્તચ્છારદાસંજ્ઞક: ॥૧૪૪॥

૧૪૪. ભાવાર્થ—ઈશમાનો સ્વામી પાંચમે હોય, બુધ કેન્દ્રમાં હોય
અથવા બળવાન થઈ સૂર્ય પોતાના ઘરમાં હોય, તેમજ ચંદ્રથી શુક્ર નવમે
કે પાંચમે (કાલુમાં) હોય; મંગળ, બુધથી ત્રિકોણમાં હોય; શુક્ર, બુધથી
અગ્રીયારમે હોય; તો શારદાયોગ થાય છે.

સ્ત્રીપુત્રવન્ધુસુખરૂપગુણાનુરક્તા
ભૂપમિયા ગુરુમહીસુરદેવભક્તા: ॥

વિદ્યાવિનોદરેતિશીલતપોવલાદયા

જાતા: સ્વર્ધર્મનિરતા મુવિ શારદાલ્યે ॥ ૧૪૫ ॥

૧૪૫. ભાવાર્થ—શારદાયોગમાં જન્મેલા સ્ત્રી, પુત્ર, ભાઈ ને સગાં-
સંબંધીવાળા, સુખી, રૂપવાન, શુભવાન, સભાઓને બોલાલા, શુક્ર, પ્રાક્ષણ
અને દેવતાઓની ભક્તિ કરનારા, વિદ્યાવાળા, આનંદી, સારા સ્વભાવ-
વાળા, તપસ્વી, બળવાન, પોતાના ધર્મમાં પ્રીતિ રાખનાર થાય છે.

મત્સ્યયોગ: (મત્સ્યયોગ.)

લગ્નધર્મગતે પાપે પશ્ચમે સદસન્નુતે ॥

ચતુરસ્રં ગતે પાપે યોગોઽયં મત્સ્યસંજ્ઞક: ॥ ૧૪૬ ॥

૧૪૬. ભાવાર્થ—પાપગ્રહ લગ્નથી નવમે હોય, ને પાંચમે શુભ અને
અશુભ ગ્રહ હોય, લગ્નથી ચોથે કે આઠમે પાપગ્રહ હોય, તો મત્સ્ય
યોગ થાય છે.

કાલજ્ઞ: કરુણાસિન્ધુર્ગુણવીલરૂપવાન્ ॥

યશોવિદ્યાતપસ્વી ચ મત્સ્યયોગસમુદ્ભવ: ॥ ૧૪૭ ॥

૧૪૭. ભાવાર્થ—મત્સ્યયોગમાં જન્મેલો માણસ જ્યોતિષ બાણ-
નાર, દયાનો સમુદ્ર, શુભવાન, બુદ્ધિવાન, બળવાન, રૂપવાન, યશવાળો,
વિદ્વાન, તપસ્વી થાય છે.

કૂર્મયોગઃ (કૂર્મયોગ.)

કલત્રપુત્રારિગૃહેષુ સૌમ્યાઃ સ્વતુલ્લમિત્રાંશકરાશિયાતાઃ ॥

તૃતીયલાભોદયગાસ્ત્વસૌમ્યા મિત્રોચ્ચસંસ્થા યદિ કૂર્મયોગઃ ॥૧૪૮॥

૧૪૮. ભાવાર્થ—શુભ અહો સાતમે, પાંચમે ને છઠ્ઠે પોતાની રાશિમાં ઉચ્ચમાં મિત્રરાશિ કે નવમાંશમાં ઉચ્ચ, પોતાની કે મિત્રની રાશિમાં હોય, અને પાપઅહો ત્રીજે, અગીયારમે અને લગ્ને મિત્રની કે ઉચ્ચ રાશિમાં હોય તો કૂર્મયોગ થાય છે.

વિરુપાતકીર્તિર્ભુવિ રાજભોગી ધર્માધિકઃ સત્ત્વગુણપ્રધાનઃ ॥

ધીરઃ સુરત્વી વાગુપકારકર્તા કૂર્મોદ્ભવો માનવનાયકો વા ॥૧૪૯॥

૧૪૯. ભાવાર્થ—કૂર્મયોગમાં જન્મેલા માણસ પ્રસિદ્ધ કીર્તિવાળો, રાજાઓ સાથે લોગ લોગવનાર, ખુબુ ધર્મવાન, સત્વશુભી, ધીરજવાળો, સુખી, વાણીથી ઉપકાર કરનાર, માણસોમાં આગેવાન થાય છે.

સ્વરૂપયોગઃ (ખર્જયોગ.)

માગ્યેશે ધનભાવસ્યે ધનેશે માગ્યરાશિગે ॥

લગ્નેશે કેન્દ્રકોણસ્યે સ્વરૂપયોગ ઇતીરિતઃ ॥ ૧૫૦ ॥

૧૫૦ ભાવાર્થ—નવમાનો સ્વામી ખીજા ભાવમાં, ને ખીજાનો સ્વામી નવમા ભાવમાં હોય, લગ્નનો સ્વામી કેન્દ્ર કે કોણ (નવ, પાંચમાં) માં હોય તો ખર્જયોગ થાય છે.

વેદાર્યશાસ્ત્રનિશિલાગમતત્ત્વયુક્તિ-

મુદ્ધિપ્રતાપવલ્લીર્યસુસ્વાનુરક્તાઃ ॥

નિર્મત્સરાશ્ચ નિજવીર્યમહાનુભાવાઃ

સ્વરૂપે ભવન્તિ પુરુષાઃ કુઞ્જલાઃ કૃતઞ્ચાઃ ॥ ૧૫૧ ॥

૧૫૧. ભાવાર્થ—ખર્જયોગમાં જન્મેલા માણસો વેદાંત, સર્વ શાસ્ત્ર ને વેદાંતના જાણનાર, મુદ્ધિવાળા, પ્રતાપી, જજવાન, ષણકમી, સુખી, ગર્વ વિનાના, પોતાના પરાક્રમથી માન પામનારા, કુશળ, ને ઠરેલા ઉપકારને જાણનારા થાય છે.

લક્ષ્મીયોગ: (લક્ષ્મીયોગ.)

કેન્દ્રમૂલત્રિકોણસ્થે માગ્યેન્ને પરમોચ્ચમે ॥

લગ્નાધિપે વલ્લઙ્ચે ચ લક્ષ્મીયોગ ઇતીરિતઃ ॥ ૧૫૨ ॥

૧૫૨. ભાવાર્થ—નવમાનો સ્વામી પરમ ઉચ્ચમાં, કે મૂળ ત્રિકોણમાં કેન્દ્રમાં હોય અને લગ્નનો સ્વામી બળવાન હોય તો લક્ષ્મીયોગ થાય.

ગુણાભિરામો बहुदेशनायो विद्यामहाकीर्तिरनङ्गरूपः ॥

दिगन्तविश्रान्तनृपालबन्धो राजाधिराजो बहुदारपुत्रः ॥ ૧૫૩ ॥

૧૫૩. ભાવાર્થ—લક્ષ્મીયોગમાં જન્મેલો માણસ ગુણવાન, બહુ દેશોનો સ્વામી, વિદ્વાન, જમીનવાળો, કીર્તિવાળો, કામદેવ જેવો, દરેક દિશાઓના રાજાથી નમસ્કાર કરાતો, બહુ સ્ત્રીપુત્રવાળો, રાજાધિરાજ થાય છે.

કુસુમયોગ: (કુસુમયોગ.)

સ્થિરલગ્ને શ્રૃગૌ કેન્દ્રે ત્રિકોણેન્દૌ શુભેતરે ॥

માનસ્યાનગતે સારે યોગોઽયં કુમુમો ભવેત્ ॥ ૧૫૪ ॥

૧૫૪ લગ્ન સ્થિરરાશિનું હોય ને શુક્ર કેન્દ્રમાં ને ચંદ્ર ત્રિકોણ (નવ, પાંચમા) માં હોય અને શુભ ગ્રહો બીજા સ્થાનોમાં ને શનિ દશમે હોય તો કુસુમયોગ થાય છે.

દાતા મહીમણ્ડલનાથવન્ધો મોગી મહાવંશજરાજમુલ્લયઃ ॥

લોકે મહાકીર્તિયુતઃ પ્રતાપી નાયો નરાણાં કુમુમોદ્ભવઃ સ્પાત્ ૧૫૫

૧૫૫. ભાવાર્થ—કુસુમયોગમાં જન્મેલો માણસ દાન આપનાર, રાજાઓથી નમસ્કાર કરાતો, સોગી, મોટા રાજકુળમાં જન્મેલો, લોકોમાં બહુ યશવાળો, ને પ્રતાપી રાજા થાય છે.

પારિજાતયોગ: (પારિજાતયોગ.)

વિલમ્બનાયસ્થિતરાશિનાથઃ સ્યાનેશ્વરો વાપિ તદંશનાથઃ ॥

કેન્દ્રત્રિકોણોપગતો યદિ સ્યાત્ સ્વતુલ્લગ્નો વા યદિ પારિજાતઃ ૧૫૬

૧૫૬. ભાવાર્થ—જે રાશિમાં લગ્નનો સ્વામી હોય તે રાશિનો સ્વામી જે રાશિમાં હોય તે રાશિનો સ્વામી જેના નવમાંશમાં હોય, તે

અહ કેન્દ્ર કે ત્રિકોણ (નવ, પાંચમા) માં પોતાના ઉચ્ચમાં હોય તો પારિજાતયોગ થાય છે.

મધ્યાન્તસૌર્યઃ ક્ષિતિપાલવન્યો યુદ્ધમિયો વારણવાંનિયુક્તઃ ॥

સ્વર્કર્મધર્માભિરતો દયાલુર્યોગો નૃપઃ સ્વાદ્યદિ પારિજાતઃ ॥૧૫૭॥

૧૫૭. ભાવાર્થ—પારિજાતયોગમાં જન્મેલો મધ્ય ને અંત્ય અવસ્થામાં સુખી, રાજાઓથી નમસ્કાર કરાતો, યુદ્ધમાં પ્રીતિ રાખનાર, હાથી ઘોડાઓવાળો, પોતાના ધર્મ કામમાં પ્રીતિવાળો, ને દયાળુ રાજા થાય છે.

કલાનિધિયોગઃ (કળાનિધિયોગ.)

દ્વિતીયે પञ्चમે जीवे बुधशुक्रयुतेक्षिते ॥

ક્ષેત્રે તપોર્ષા સમ્પ્રાપ્તે યોગઃ સ્યાત્ સ કલાનિધિઃ ॥ ૧૫૮ ॥

૧૫૮. ભાવાર્થ—શુક્ર, બીજે પાંચમે બુધ શુક સાથે હોય કે બુધ શુકની દ્વિતિવાળો અથવા શુક્ર, બુધ, શુકના ઘરમાં હોય તો કળાનિધિયોગ થાય છે.

કામી કલાનિધિમવઃ સુગુણાભિરામઃ

સંસ્તૂયમાનચરણૌ નરપાલમુખ્યઃ ॥

સેનાતુરક્કમદવારણશઙ્ખભેરી-

વાદ્યાન્વિતો વિગતરોગમ્પારિસઙ્કઃ ॥ ૧૫૯ ॥

૧૫૯. ભાવાર્થ—કળાનિધિયોગમાં જન્મેલો માણસ, કામી, સારા શુભોમાં પ્રીતિવાળો, ઘણા મોટા રાજાઓથી સ્તુતિ કરાતો, લશ્કર ઘોડા અને બળવાન હાથીઓવાળો, શંખ ભેરી વિગેરે લશ્કરી ગાયનનાં વાદ્યવાળો, રાગ અને બળ વિનાનો, ને યત્ન રહિત થાય છે.

અંશાવતારયોગઃ (અંશાવતારયોગ.)

કેન્દ્રગૌ સિતદેવેજ્યૌ સ્વોષે કેન્દ્રગતેર્કમે ॥

ચરલપ્તે યદા જન્મ યોગોઽપ્યમવતારજઃ ॥ ૧૬૦ ॥

૧૬૦. ભાવાર્થ—શુક્ર, શુક્ર કેન્દ્રમાં હોય, અને શનિ ઉચ્ચને થય કેન્દ્રમાં હોય, લગ્ન ચરસશિવું હોય તો અંશાવતારયોગ થાય છે.

પુણ્યશ્લોકસ્તીર્યચારી કન્ધાદઃ કામાસક્તઃ કાન્ધર્વનાં નિતાત્પા ॥

વેદાન્તમ્નો વેદશાસ્ત્રાધિકારી જાતો રાજપ્રીયર્ષોઽશ્વાતારો ॥૧૬૧॥

૧૬૧. ભાવાર્થ—અંશાવતારયોગમાં જન્મેલો રાજા જેવી લક્ષ્મીવાળો, પાવન વાત કરનાર, તીર્થનાં કરનાર, કળાઓ જાણનાર, કામ રહિત, જે વખતમાં પોતે હોય તે વખતનો ચીતાર ઉતારનાર, આત્માને જીતનાર, વેદાંત જાણનાર, ને વેદશાસ્ત્રનો અધિકારી થાય છે.

હરિહરબ્રહ્મયોગ: (૩-હરિહર બ્રહ્મયોગો.)

વિત્તેશાદ્ધનરિ:ફરન્ત્રભવનપ્રાપ્તાથ સૌમ્યપ્રજ્ઞા:

કામેશાત્સુખભાગ્યરન્ત્રપૃથ્વા જીવાન્નચન્દ્રાત્મજા: ॥

દેહેશાદ્યાદે વન્દુમાનમવગા સૂર્યાસ્ફુજિદ્ભૂમિજા:

પ્રોક્તાસ્તન્ન પુરાતનૈર્હરિહરબ્રહ્માખ્યયોગા ર્થે ॥ ૧૬૨ ॥

૧૬૨. ભાવાર્થ—(૧) ખીજા ભાવના સ્વામીથી ખીજે, આરમે અને આહરમે શુભ થકો હોય તો હરિહર બ્રહ્મયોગ થાય છે.

(૨) શુક્ર, ચંદ્ર, બુધ, સાતમા ભાવના સ્વામીથી ચોથે, નવમે, આઠમે અનુક્રમે હોય તો પણ તે હરિહર બ્રહ્મયોગ થાય છે.

(૩) સૂર્ય, શુક્ર, મંગળ, લક્ષ્મી સ્વામીથી ચોથે, દશમે ને અગીયારમે અનુક્રમે બેઠેલા હોય તો પણ હરિહર બ્રહ્મયોગ થાય છે.

ઉપર પ્રમાણે ત્રણ યોગો આગળના મહર્ષિઓએ કહેલા છે.

નિરિલિનિગમવિદ્યાધારગ: સત્યવાદી

સકલમુખસમેતધારુવાક્ષામશીલ: ॥

જિતરિપુકુલસદ્ગુ: સર્વજીવોપકારી

હરિહરવિધિયોગે સમ્ભવ: પુણ્યકર્મા ॥ ૧૬૩ ॥

૧૬૩. ભાવાર્થ—હરિહર બ્રહ્મયોગમાં જન્મેલો સમથ શાસ્ત્રની વિદ્યાના પારને જામનાર, સાચું જોલનાર, દરેક રીતે સુખ લોગવનાર, મુંઠર વચન જોલનાર, બહુ ઈચ્છાવાળો, શત્રુઓને જીતનાર, સર્વ જીવનો ઉપાસક કરનાર, પવિત્ર કામ કરનાર થાય છે.

નાભસાદિયોગ: (નાભસાદિયોગો.)

યૃષેષુશક્તિયવદળગદાસમુદ્ર-

છત્રાર્ધચન્દ્રશક્ત્યામ્બુજપશ્ચિયોગા: ॥

નૌચક્રવજ્રહલકાર્મુકકૂટવાપી

શૃંગાટકાશ્ર વિવિધાકૃતિવિંશતિઃ સ્યુઃ ॥ ૧૬૪ ॥

૧૬૪. ભાવાર્થ—(૧) યૂપ, (૨) ઈધુ (શર), (૩) શક્તિ, (૪) યવ, (૫) દંડ, (૬) ગદા, (૭) સમુદ્ર, (૮) છત્ર, (૯) અર્ધ ચંદ્ર, (૧૦) શકટ, (૧૧) અંબુજ, (૧૨) પશ્ચિન, (૧૩) નૌ, (૧૪) ચક્ર, (૧૫) વજ્ર, (૧૬) હલ, (૧૭) કાર્મુક, (૧૮) કૂટ, (૧૯) વાપી, (૨૦) શૃંગાટક.

એ પ્રમાણે જુદા જુદા પ્રકારના ૨૦ આકૃતિયોગ છે.

રજ્જુર્નલશ્ર મુસલસ્રિતયાશ્રયાલ્યાઃ

સગ્મભોગિનો તુ દલયોગભવૌ ભવેતામ્ ॥

વીણાદયશ્ર કથિતા વરદામપાશ-

કેદારશૂલયુગગોલકસપ્તસંખ્યાઃ ॥ ૧૬૫ ॥

૧૬૫. ભાવાર્થ—રજ્જુ, નળ, મુસલ એ ત્રણ આશ્રયયોગ છે.

સદ્ (માળા), ભોગિન (સર્પ) એ બે દલયોગ છે.

વીણા, વરદામ (દામિનિ), પાશ, કેદાર, શૂળ, યુગ, ગોલક, એ સાત સંખ્યાયોગ છે.

રજ્જુર્મુસલં નલશ્રયાઈઃ સત્યસ્ત્વાશ્રયજાઙ્ગાદ યોગાન્ ॥

કેન્દ્રીઃ સદસશ્રુતૈર્દલાલ્પૌ સક્ષસપૌ કથિતૌ પરાશરેણ ॥૧૬૬॥

૧૬૬. ભાવાર્થ—ચર રાશિમાં તમામ ગ્રહો રહેલા હોય તો રજ્જુ-યોગ થાય.

સ્થિર રાશિમાં તમામ ગ્રહો રહેલા હોય તો મુસલયોગ થાય.

દ્વિસ્વભાવ રાશિમાં તમામ ગ્રહો રહેલા હોય તો નળયોગ થાય.

આ ત્રણ આશ્રયયોગ, સત્યાચાર્યના મત પ્રમાણે કહ્યા છે.

કેન્દ્રમાં શુભ ગ્રહો હોય તો સદ્ (માળા) અને પાપગ્રહો હોય તો સર્પ એ બે નામના દલયોગો પરાશર ઋષિએ કહ્યા છે. (શુભ કે અશુભ ગ્રહોમાં ચંદ્ર લેવો નહિ.)

યોગા વ્રજન્ત્યાશ્રયજાઃ સમર્ત્વ

યવારજવન્નાળજગોલકાર્થઃ ॥

કેન્દ્રોપગૈઃ પ્રોક્તફલૌ દલાલ્યા-

વિત્યાહુરન્યે ન પૃથક્ફલૌ તૌ ॥ ૧૬૭ ॥

૧૬૭. ભાવાર્થ—યવ, કમળ, વજ્ર, વિહંગ, અને ગોલાદિયોગો આશ્રયયોગની સાથે ઉત્પન્ન થાય છે, અને કેન્દ્રથી ઉત્પન્ન થતા યોગો હજી યોગની સાથે ઉત્પન્ન થાય છે અને તેનું જે ફળ કહ્યું છે તે બીજા આશ્રયો ભુલે ભુલું કહેતા નથી.

આસન્નકેન્દ્રભવનદ્યુર્ગદાલ્ય-

સ્તન્વસ્તગેષુ શકટં વિહગઃ સ્વચ્ચોઃ ॥

શૃંગાટકં નવમપચ્ચમલયસંસૃયઃ

લગ્નાન્યર્ગદલમિતિ પ્રવદન્તિ તજ્ઞાઃ ॥ ૧૬૮ ॥

૧૬૮. ભાવાર્થ—પાસે પાસેના જે કેન્દ્રમાં સર્વે ગ્રહો સમાયેલા હોય તો ગદાયોગ થાય. આ રીતે ગદાયોગ ચાર પ્રકારથી થાય છે.

૧—લગ્ને અને ચોથે તે બેજા ભાવે હોય તો ગદાયોગ થાય.

૨—ચોથે અને સાતમે હોય તો ગદાયોગ થાય.

૩—સાતમે અને દશમે હોય તો ગદાયોગ થાય.

૪—દશમે અને લગ્ને હોય તો ગદાયોગ થાય છે.

બધા ગ્રહો પહેલા અને સાતમા ભાવમાં હોય તો શકટયોગ થાય છે.

બધા ગ્રહો ચોથા ને દશમા ભાવમાં હોય તો વિહંગયોગ (પક્ષિન) થાય છે.

બધા ગ્રહો લગ્ન નવમા ને પાંચમા ભાવમાં હોય તો શૃંગાટક-યોગ થાય છે.

લગ્ન શિવાય ત્રિકોણ ધરમાં બધા ગ્રહો હોય તો હજીયોગ થાય છે. તે ત્રણ પ્રકારના છે.

૧. બીજે, છઠ્ઠે, દશમે, સર્વે ગ્રહો હોય તો હજીયોગ થાય.

૨. ત્રીજે, સાતમે, અગીયારમે, સર્વે ગ્રહો હોય તો હજીયોગ થાય.

૩. ચોથે, આઠમે, બારમે, સર્વે ગ્રહો સમાયેલા હોય તો હજીયોગ થાય છે એમ જ્યોતિર્વિદ્ધે કહે છે.

શકટાષ્ટજવચ્છુમાશુર્મૈર્વજ્જન્તદ્વિપરીતર્ગૈર્યવઃ ॥

કમલં તુ વિમિશ્રસંસ્યતૈર્વાપી તદ્યદિ કેન્દ્રવાહતઃ ॥ ૧૬૯ ॥

૧૬૬. ભાવાર્થ—શુભ ગ્રહો પહેલા ને સાતમા ઘરમાં અને પાપ ગ્રહો ચોથા ને દશમા ઘરમાં હોય તો વજ્રયોગ થાય.

તેનાથી હલકી રીતે જોઈએ પાપ ગ્રહો પહેલા ને સાતમા ઘરમાં ને શુભ ગ્રહો ચોથા ને દશમા ઘરમાં હોય તો યવયોગ થાય.

શુભ અને પાપ ગ્રહો લગ્ને ચોથે સાતમે, ને દશમે મિશ્ર રહ્યા હોય તો ક્રમળયોગ થાય છે.

બધા ગ્રહો કેન્દ્ર શિવાય પશુકર કે આયોદિલમમાં બેઠા હોય તો વાપીયોગ થાય.

કળ્પકાદિમવૃત્તૈશ્ચ ચતુર્ગૃહગતૈર્ગ્રહૈઃ ॥

યૂવેષુશક્તિદણ્ડારૂપા હોરાયૈઃ કળ્પકૈઃ ક્રમાત્ ॥ ૧૭૦ ॥

૧૭૦. ભાવાર્થ—યૂપયોગ લગ્ને, બીજે, ત્રીજે અને ચોથે ભાવે બધા ગ્રહો હોય તો યૂપયોગ થાય.

શરયોગ—ચોથે, પાંચમે, છઠ્ઠે અને સાતમે ભાવે બધા ગ્રહો હોય તો શરયોગ થાય.

શક્તિયોગ—સાતમે, આઠમે, નવમે અને દશમે ભાવે બધા ગ્રહો હોય તો શક્તિયોગ થાય.

દંડયોગ—દશમે, અગ્રીયારમે, બારમે, અને પહેલે ભાવે બધા ગ્રહો હોય તો દંડયોગ થાય.

નૌકૂટછત્રચાપાનિ તદ્વત્સપ્તર્ષસંસ્થિતૈઃ ॥

અર્ધચન્દ્રસ્તુ નાવાયૈઃ પ્રોક્તસ્ત્વન્યર્ષસંસ્થિતૈઃ ॥ ૧૭૧ ॥

૧૭૧. ભાવાર્થ—નૌકાયોગ—લગ્નથી અનુક્રમે સાત ઘરમાં બધા ગ્રહો હોય તો નૌકાયોગ થાય.

કૂટયોગ—ચોથા સ્થાનથી અનુક્રમે સાત ઘરમાં બધા ગ્રહો હોય તો કૂટયોગ થાય.

છત્રયોગ—સાતમા સ્થાનથી અનુક્રમે સાત ઘરમાં બધા ગ્રહો હોય તો છત્રયોગ થાય છે.

ચાપયોગ—દશમા સ્થાનથી અનુક્રમે સાત ઘરમાં બધા ગ્રહો હોય તો ચાપયોગ થાય છે.

પલુકર કે આપોક્તિભથી સાત ઘરમાં બધા ગ્રહો હોય તો અર્ધ-ચંદ્રયોગ થાય.

તે નીચે પ્રમાણે ૮ પ્રકારે થાય છે.

૧. બીજા ભાવથી આરંભીને અનુક્રમે આઠમા ભાવ સુધીમાં સર્વ ગ્રહો હોય તો અર્ધચંદ્રયોગ થાય.

૨. ત્રીજાથી નવમા ભાવ સુધીમાં હોય તો અર્ધચંદ્રયોગ થાય.

૩. પાંચમાથી અગીયારમા ભાવ સુધીમાં હોય તો,

૪. છઠ્ઠાથી બારમા ભાવ સુધીમાં હોય તો,

૫. આઠમાથી બીજા ભાવ સુધીમાં હોય તો,

૬. નવમાથી ત્રીજા ભાવ સુધીમાં હોય તો,

૭. અગીયારમાથી પાંચમા ભાવ સુધીમાં હોય તો,

૮. બારમાથી છઠ્ઠા ભાવ સુધીમાં હોય તો,

एकान्तरगतैरर्थात्समुद्रः पद्ग्रहाश्रितैः ॥

વિભાગાદિસ્થિતૈશ્ચક્રમિત્યાકૃતિનસદ્ગ્રહઃ ॥ ૧૭૨ ॥

૧૭૨. ભાવાર્થ—સાત ગ્રહો બીજા ભાવથી છ ભાવમાં બેઠા હોય, અને સર્વે એક બીજાથી એક એક ઘરે બેઠી રહ્યા (એટલે ૨,૪,૬,૮,૧૦,૧૨ ભાવોમાં) હોય તો સમુદ્રયોગ થાય છે.

ગ્રહો ભમથી છ ભાવમાં એક બીજાથી એક એક ઘરે બેઠી [એટલે ૧,૩,૫,૭,૯,૧૧ ભાવોમાં] રહ્યા હોય તો ચક્રયોગ થાય છે. એ પ્રમાણે આકૃતિયોગો છે. સંખ્યાયોગો નીચે પ્રમાણે છે.

સંખ્યાયોગાઃ સપ્તસપ્તસંસ્થૈરેકાપાયાદ્ભક્તીદામપાશાઃ ॥

કેદારારવ્યઃ શૂલ્યોંગો યુગઞ્ચ ગોલથાન્યાન્યૂર્વમુક્તાન્વિહાય ॥ ૧૭૩ ॥

૧૭૩. ભાવાર્થ—વીણાયોગ—સાત સ્થાનમાં સર્વે ગ્રહો હોય તો વીણાયોગ થાય.

દામિનિયોગ—છ સ્થાનમાં બધા ગ્રહો હોય તો દામિનીયોગ થાય.

પાશયોગ—પાંચ સ્થાનમાં બધા ગ્રહો હોય તો પાશયોગ થાય.

કેદારયોગ—ચાર સ્થાનમાં બધા ગ્રહો બેઠા હોય તો કેદારયોગ થાય.

શૂળયોગ—ત્રણ સ્થાનમાં બધા ગ્રહો બેઠા હોય તો શૂળયોગ થાય.

યુગયોગ—બે સ્થાનમાં બધા ગ્રહો બેઠા હોય તો યુગયોગ થાય.

ગોલયોગ—એક સ્થાનમાં બધા શ્રેણી બેઠા હોય તો ગોલયોગ થાય.
ઉપરના સાત યોગોને સંખ્યાયોગો કહે છે.

*પૂર્વ કહેલા યોગો ન થતા હોય તો આ યોગ થયેલા જાણવા

ईर्ष्युर्विदेशनिरतोऽध्वरुचिश्च रज्ज्वां

માની ધની ચ મુસલે વહુકૃત્યંસક્તઃ ॥

व्यङ्गस्थिराढ्यनिपुणो नलजः सगुत्थो

भोगान्वितो भुजगजो बहुदुःखभाक् स्यात् ॥૧૭૪॥

૧૭૪. ભાવાર્થ—રજ્જુયોગમાં જન્મેલો માણસ અદેખાઈ કરનાર,
પરદેશમાં પ્રીતિવાળો, મુસાફરીનો શોખીન થાય.

મુસલયોગમાં જન્મેલો માનવાળો, ધનવાન, ને ઘણા કામોમાં રા-
હાયેલો થાય.

નલયોગમાં જન્મેલો શરીરમાં ખોડવાળો, દૃઢ ઠરાવવાળો ને હું-
શિયાર થાય.

* ઉપર બતાવેલા બીસ યોગોમાંના પહેલા ત્રણ યોગોને આશ્રયયોગ કહે
છે, ને તે પછીના બે યોગોને દલયોગ કહે છે, અને તે પછી વીસ યોગોને
આકૃતિયોગ કહે છે, અને બાકીના સાત યોગોને સંખ્યાયોગ કહે છે.

દલ અને આકૃતિયોગ એકજ વખતે જનતા નથી, તેમજ દલ અને આ-
શ્રયયોગ પણ એક વખત થતા નથી.

પણ દલ અને સંખ્યાયોગ એકજ વખતે જનતા છે.

ત્યારે દોઢ પણ કુંડળીમાં દલને સંખ્યાયોગ સાથે થાય, ત્યારે સંખ્યાયોગનું
ફળ મળશે નહિ. ફક્ત દલયોગનુંજ ફળ મળશે એમ જાણવું.

આકૃતિ અને આશ્રયયોગ એકજ વખતે ઉત્પન્ન થાય છે, અને એ બે યોગો
સાથે થયા હોય ત્યારે આશ્રયયોગનું ફળ નહિ મળતાં આકૃતિયોગનું ફળ મળે છે.

આકૃતિ ને સંખ્યાયોગ પણ એકજ વખતે થાય છે, માટે તે વખતે આ-
કૃતિયોગનુંજ ફળ મળે છે, તેમજ આશ્રયયોગની સાથે પણ સંખ્યાયોગ થાય છે.
તો સંખ્યાયોગ ઉપલા યોગોમાં સમાઈ જાય છે, માટે તે વખતે સંખ્યાયોગનું
ફળ બીલકુલ મળતું નથી અને બીજા થયેલા યોગનું ફળ મળશે; તેમજ એક
કરતાં વધારે નાભસયોગો જે કુંડળીમાં થયા હોય તો તેમાંથી વધારે જગવાન
યોગ હોય તેનુંજ ફળ મળશે. બાકીના યોગોનું મળશે નહિ. નાભસયોગ ઉપ-
જાવનાર શ્રદ્ધાની મદાદથી અન્તર્દેશમાં તે યોગનું ફળ મળશે એમ જાણવું.

નૃક્ (માળા) યોગમાં જન્મેલો લોગ લોગવનાર થાય.
સર્પયોગમાં જન્મેલો બહુ દુઃખ લોગવનાર થાય.

યજ્ઞાર્યમાક્ સતતમર્થરુચિર્ગદાયામ્

તદૃત્તિમુક્ શકટજઃ સરજઃ કુદારઃ ॥

દૂતોઽનઃ કલહકૃદિહો મદિષ્ટઃ

મૃજ્જાટકે ચિરમુલ્લી કૃપિકૃદ્ભ્રમણ્યે ॥ ૧૭૨ ॥

૧૭૫ ભાવાર્થ—ગદાયોગમાં જન્મેલો યજ્ઞ કરનાર, પૈસાવાળો, હમેશાં પૈસા મેળવવામાં પ્રીતિ રાખનાર થાય.

શકટયોગમાં જન્મેલો ગોઠુ હાંકી પોતાની વૃત્તિ ચલાવનાર રાગી, ખરાબ સ્ત્રીવાળો થાય.

વિહગયોગમાં જન્મેલો ચાકર, ફરનાર, કલ્યા કરનાર થાય.

શૃંગાટકયોગમાં જન્મેલો પાછલી અવસ્થામાં મુખી થાય.

હુળયોગમાં જન્મેલો ખેતીવાડી કરનાર થાય.

વજ્રેન્ત્યપૂર્વમુલ્લિતઃ મુખગોઽતિશૂરો

વીર્યાન્વિતોઽપ્યગ્ર યવે મુલિતો વયોન્તઃ ॥

વિદ્યાત્તકીર્ત્યમિતસાંખ્યગુણથ પન્ને

વાપ્યાં તનુસ્થિરમુલ્લો નિધિકૃત્ત દાતા ॥ ૧૭૬ ॥

૧૭૬. ભાવાર્થ—વજ્રયોગમાં જન્મેલો પહેલી અને છેલ્લી અવસ્થામાં મુખી, ખુંદર, શૂસ્વીર થાય.

યવયોગમાં જન્મેલો માલુસ બહાદુર, મધ્ય અવસ્થામાં મુખી થાય.

કમળયોગમાં જન્મેલો પ્રસિદ્ધ કીર્તિવાળો, બહુ મુખી, સુલુવાન થાય

વાપીયોગમાં જન્મેલો શરીરનું સ્થિર સુખ લોગવનાર, પૈસાનો ભંડાર કરનાર, ઠોમને નહિ આપનારો થાય.

ત્યાગાત્મવાન્ ક્રતુવૈર્યજત ચ યૂપે

દિસોઽય ગુપ્ત્યાધિકૃતઃ શરકૃચ્છરાણ્યે ॥

નીચોઽલસઃ મુલ્લધનૈર્વિપુતશ્ચ શક્તૌ

દષ્ટે મિયૈર્વિરહિતઃ પુરુષોઽન્ત્યવૃત્તિઃ ॥ ૧૭૭ ॥

૧૭૭. ભાવાર્થ—મુપયોગમાં જન્મેલો દાન આપનાર, પોતાના હાથે પેદા કરનાર, મોટા યજ્ઞ કરનારો થાય.

ચરયોગમાં બહુ ઘાતકી સ્વભાવનો, બંધીખાનામાં રહી બાલુ મનાવનાર થાય.

શક્તિયોગમાં નીચ, અગમ્ય, ઝુળ અને ધનરહિત થાય.

દંડયોગમાં શુદ્ધામગીરી કરનારો, સ્ત્રી, પુત્ર વિગેરે બહાલાંથી રહિત થાય.

છત્રે વાચન્તસૌંદર્યાતુલધનવલવાદ્ઘૌમવસ્ત્રોપજીર્વા

ચક્રે રાજા યશસ્વી જલધિમવનરસ્તોયવૃત્તિઃ સિતીઘઃ ॥

અર્ધેન્દૌ મોગશાલી ગિરિવિપિનચરઃ ક્રૂરકર્મા ચ કૂટે

ચાપે જાતા મનુષ્યા યદિ ગહનચરાશ્વોરણિષ્ઠા નિકૃષ્ટાઃ ॥૧૭૮॥

૧૭૮. ભાવાર્થ—છત્રયોગમાં જન્મેલો પહેલી અને છેલ્લી અવસ્થામાં મુખી, બહુ ધનવાન, બગવાન થાય.

નોયોગમાં જન્મેલો પાણીમાં રહી આલુવિકા ચણાવનાર થાય.

ચક્રયોગમાં રાજા, પ્રસિદ્ધ યશવાળો થાય.

સમુદ્રયોગમાં પાણીમાં રહી આલુવિકા ચણાવનાર, રાજા થાય.

અર્ધ ચંદ્રયોગમાં જન્મેલો મોગશોખવાળો થાય.

કૂટયોગમાં બહુ પહાડો ને જંગલોમાં ફરનારો, ખરાબ કામ કરનારો થાય.

આપયોગમાં જન્મેલો ચોરી કરનારા, ખરાબ જગ્યોએ ફરનારા લોકોથી ધીક્ષાર પામનારા થાય છે.

વીણાયાં સકલક્રિયાસુ નિપુણઃ સદ્ગીતશૃત્યમિયો

દામિન્યામુપકારકૃત્પટ્ટમતિઃ પ્રત્યાતવિદ્યાધની ॥

પાશે શીલધનાર્જનેઽતિચતુરો વાચાલકઃ પુત્રવાન

કેદારે કૃપિવિત્તવાનલસથીર્વન્વૃપકારી ભવેત્ ॥ ૧૭૯ ॥

૧૭૯. ભાવાર્થ—વિષ્ણુયોગમાં જન્મેલો દરેક કામમાં હુશિયાર, સંગીત (ગાયન) અને નાચમાં પ્રેમ રાખનાર થાય

દામિનિયોગમાં જન્મેલો ઉપકાર કરનાર, ચપળ બુદ્ધિવાળો, પ્રસિદ્ધ, વિદ્યાવાળો, ધનવાન થાય.

પાશયોગમાં સાફ જ્ઞાન અને ધન મેળવવામાં ચતુર, બહુ બોલનાર, પુત્રોવાળો થાય.

કેદારયોગમાં ખેતીનો ધંધો કરનારો, ધનવાન, ધીમી બુદ્ધિવાળો, પોતાના લાઇએ ઉપર ઉપકાર કરનાર થાય.

શૂલે કોપરસાન્વિતો ધનરુચિઃ શૂરઃ સતો નિર્ધની

મિસાશી યુગયોગજોઽતિચપલઃ પાપઢકો મદ્યપઃ ॥

ગોલે નિર્ધનિકોઽલસોઽનપરઃ સ્વલ્પાયુરજ્ઞાનધીઃ

દ્વાત્રિંશત્કથિતા વરાહમિહિરાચાર્યેણ યોગા ઇમે ॥ ૧૮૦ ॥

૧૮૦. લાવાર્થ—શૂળયોગમાં જન્મેલો બહુ ક્રોધી, પૈસામાં પ્રીતિ-વાળો, લડાઈમાં ઘા ખમવા છતાં શૂરવીરતાવાળો, ને નિર્ધન થાય.

યુગયોગમાં બીજા માગી જાનારો, બહુ વિન્હલ, બહુ ટાફ પી-નારો, પાખંડી થાય.

ગોલયોગમાં જન્મેલો ધનરહિત, આળસુ, ભટકનાર, થોડા આયુ-ધ્યવાળો, ને અજ્ઞાની થાય. એવી રીતે ૩૨ યોગો વરાહમીહરાચાર્યે કહેલ છે.

ભૂપાલ્યોગરૂપચક્રકમાસ્કરાધ્યાઃ

કેમદ્રુમાધમસમ્પ્રહમાલિકાથ ॥

લક્ષ્મીહરીશવિધિકાદલનાભસાધ્યાઃ

સૂર્યાદિદેવકૃપયા પરિકીર્તિતાસ્તે ॥ ૧૮૧ ॥

इति श्रीनवग्रहकृपया वैद्यनाथविरचिते जातकपारिजाते

राजयोगाध्यायः सप्तमः ॥

૧૮૧. લાવાર્થ—સાઘ્યયોગ, રૂચકાદિ પાંચયોગ, લાસ્કરાદિયોગ, કેમદ્રુમ, અધમ, સમ, ગ્રહમાલિકા, લક્ષ્મીયોગ, હરિહર બ્રહ્મયોગ, કાહલયોગ, અને નાલસાદિ બીજા યોગો સૂર્ય વિગેરે દેવની કૃપા વડે કહેા છે.

એ પ્રમાંણે નવગ્રહોની કૃપાથી વૈદ્યનાથે રચેલા બાલક પારિજાતનો રાજયોગાધ્યાય નામનો સાતમો અધ્યાય સમાપ્ત થયો.

શેડામાન્ત સમાગતે કપડવજ્જારવ્યેપુરેવાસિના
 શ્રીસોમેશ્વર વાડવેન ચ મયાજ્યોતિર્વિંદા ભાવતઃ ॥
 વાલાન્વોધયિતું મુલ્લંચર વડાદ્રા જ્ઞાતિના પૂર્ણકો
 જાતોજાતક પારિજાત વિવૃડ્ધ્યાયોગજોગુર્જરઃ ॥ ૧ ॥

૧. ભાવાર્થ—ખેડા જીલ્લાના કપડવંજ ગામમાં રહેનાર, વડાદરા જ્ઞાતિના બ્રાહ્મણ, જોશી, સોમેશ્વરે, બાળકોને સહેલાઈથી સમજવા માટે, જાતક પારિજાત નામના ગ્રંથનો ગુજરાતી ભાષામાં, ઉમંગથી સાતમે અધ્યાય સંપૂર્ણ કર્યો.

ગ્રંથ મળવાનું ઠેકાણું—

ભાષાન્તર કર્તા,—જોશી, સોમેશ્વર દ્વારકાદાસ.

ઠેકાણું—મોટા રામજીભંદિર રાવળપોળ.

જીવે ખેડા—મુ. કપડવંજ.

કાલ મુકામ મુંબઈ—ઠે. કાકોરદાર-ભાઈ હવલુની ગલીમાં.

પર નંબર ૪-ત્રીજે ભાગે.

જાતક પારિજાત.

અધ્યાય ૮ મો.

ગ્રહાશ્રયફલાધ્યાયઃ ॥

(બે અથવા વધારે ગ્રહો સાથે બેસવાથી અનુક્રમે થતાં ફળ.)

જાતઃ સ્ત્રીવશઃ ક્રિયામુ નિપુણચન્દ્રાન્વિતે માસ્કરે
તેજસ્વી ઘલસત્ત્વવાનતૃત્ત્વાક્ષ પાપી સમૌમે સ્વૌ ॥
વિદ્યારૂપલાન્વિતોઽસ્થિસ્મતિઃ સામ્યાન્વિતે પૂષણિ
શ્રદ્ધાકર્મપરો નૃપમિયકરો ભાનૌ સર્જીવે ઘની ॥ ૧ ॥

અથ દ્વિગ્રહયોગઃ ॥ (બે ગ્રહો સાથે બેસવાથી થતું ફળ.)

૧. ભાવાર્થ—સૂ. ચં. સ્ત્રીને વશ થનાર, દરેક ક્ષત્રભાં હુશિયાર થાય.
સૂ. મં. તેજસ્વી, બળવાન, પરાક્રમી, બુદ્ધો, ને પાપી થાય.
સૂ. પુ. વિદ્વાન, રૂપવાન, બળવાન, વિઠ્ઠલ બુદ્ધિવાળો થાય.
સૂ. શુ. શ્રદ્ધાવાન, સમસ્ત બધું કરનાર, ધનવાન થાય.

સ્ત્રીમૂલાર્જિતવન્નુમાનનિયતઃ પ્રાગ્નઃ સશુક્રેઽરુણે
મન્દપ્રાયમતિઃ સપત્રવશ્મનો મન્દેન યુક્તે સ્વૌ ॥

શૂરઃ સત્કુલધર્મવિત્તગુણવાનિન્દૌ ધરાજાન્વિતે
ધર્મી શાસ્ત્રપરો વિચિત્રગુણવાન્ ચન્દ્રે સતારામૃતે ॥ ૨ ॥

૨. ભાવાર્થ—સૂ. શુ. સ્ત્રીના સગા ક્ષત્રધીઓને માન આપનાર, બહુ
બુદ્ધિશાળી થાય.

સૂ. શ. મંદ બુદ્ધિવાળો, શત્રુઓને વશ થનાર થાય.

ચં. મં. બહાદુર, સારા કુળવાળો, ધર્મવાળો, ગુણવાન થાય.

ચં. બુ. ધર્મવાળો, શાસ્ત્રમાં તત્પર, બુદ્ધ બુદ્ધ પ્રકારના ગુણ-
વાળો થાય.

જાતઃ સાધુજનાશ્રયોતિમતિમાનાર્યેણ યુક્તે વિઘ્નૌ

પાપાત્મા ક્રયવિક્રયેષુ કુશલઃ શુક્રે સશીતશુતૌ ॥

કુલ્લીકઃ પિતૃદૂપકો ગતધનસ્તારાપતૌ સાર્કજે

વાગ્મી ચૌપચશિલ્પશાસ્ત્રકુશલઃ સૌમ્યાન્વિતે ભૂસુતે ॥ ૩ ॥

૩. ભાવાર્થ—ચં. શુ. બહુ બુદ્ધિશાળી, સત્પુરુષોત્તમ પાલન કરનાર થાય.

ચં. શુ. પાપી, લેવડદેવડમાં કુશળ, થાય.

ચં. શ. ખરાબ સ્ત્રીવાળો, આળાપને ગાળો દેનાર, નિર્ધન થાય.

મં. બુ. ભાવણ કરનાર, આયુર્વેદ જાણનાર (વૈદ્ય) શીલ્પ શાસ્ત્રમાં
હુંશીયાર થાય.

કામી પૂજ્યગુણાન્વિતો ગણિતવિદ્ ભૌમે સદેવાર્ચિતે

ધાતોર્વાદરતઃ પ્રપન્ચરસિકો ધૂર્તઃ સર્ભૌમે ભૃગૌ ॥

વાદી ગાનવિનોદાવિઙ્ગદમતિઃ સૌરેણ યુક્તે કુજે

વાગ્મી રૂપગુણાન્વિતોઽધિકધની વાચસ્પતી સેન્દુજે ॥ ૪ ॥

૪. ભાવાર્થ—મં. શુ. ધર્માંભિમાની, યશસ્વી, ગણીતશાસ્ત્રના જ્ઞાનવાળો થયો.

મં. શુ. ધાતુ અને રસાયણશાસ્ત્રને જાણનાર, હુઆઈ તથા
યુક્તિઓ રચવામાં પ્રવીણ ધૂતારો થાય છે.

મં. શ. વાદ કરવામાં કુશળ, ગાયનના શોખવાળો, અને જડ
બુદ્ધિવાળો થાય છે.

બુ. શુ. ભાવણ કરનાર, (ખાલવામાં ચતુર) દેખાવડો, હરેકના
આથે રનેહ રાખનાર, અને દ્રવ્યવાન થાય.

શાસ્ત્રી ગાનવિનોદદાસ્યરસિકઃ શુક્રે સચન્દ્રાત્મજે

વિચાવિત્તવિન્નિષ્ઠર્મગુણવાનર્કાત્મજે સેન્દુજે ॥

તેજસ્વી નૃપતિમિયોઽતિમતિમાન્ શૂરઃ સશુક્રે ગુરૌ

શિલ્પી મન્ત્રિણિ સાર્કજે પશુપતિર્મદ્ધઃ સિતે સાસિતે ॥ ૫ ॥

૫. ભાવાર્થ—બુ. શુ. ગાવામાં કુશળ, શાસ્ત્ર જાણનાર, વિનોદ અને હા-
સ્યમાં રસિક થાય.

બુ. શ. વિદ્યાને દ્રવ્યથી સુકૃત, અને ધર્મવાળો, ને શુણ્ણવાન થાય.

શુ. શુ. તેજસ્વી, રાજાને ધણોજ પ્રિય, (પ્રાહાલો) ને અત્યંત
બુદ્ધિમાન તથા શૂરવીર થાય.

શુ. શ. શિષ્યશાસ્ત્રને જાણનાર, મંત્ર તંત્ર જાણનારો થાય છે.

શુ. શ. ધણોજ ઠોર રાખનારો, અને પહેલવાન, (કુસ્તી કર-
નારો થાય.)

ત્રિચહયોગઃ (ત્રિચહયોગ.)

સૂર્યેન્દુશિતિનન્દનૈરરિકુલધ્વંસી ધની નીતિમાન

જાતચન્દ્રરીન્દુજૈર્નૃપસમો વિદ્યાયશસ્ત્રી ભવેત્ ॥

સોમાર્કામરમન્ત્રિભિર્ગુણાનિધિર્વિદ્વાન્ નૃપાલમિયઃ

શુક્રાર્કેન્દુભિરન્યદારનિરતઃ ક્રૂરોઽરિભીતો ધની ॥ ૬ ॥

૬. ભાવાર્થ—જો ત્રણ ચંદ્ર એક સાથે બેઠેલા હોય તો તેનું અનુક્રમે કુળ.

સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ.—સર્વ શત્રુનો નાશ કરનાર, પેસાવાળો, નિ-
તિમાન થાય.

સૂર્ય, ચંદ્ર, બુધ—રાજાની બરોબરી કરે તેવો, વિદ્યામાં કુશળ,
યશ મેળવનારો થાય છે.

સૂર્ય, ચંદ્ર, શુક્ર—ધણોજ શુણ્ણવાન, રાજ્યમાં આબરૂવાળો, પે-
સાવાળો, વિદ્યાવાન થાય છે.

સૂર્ય, ચંદ્ર, શુક્ર—પારકી સ્ત્રીમાં રનેહવાળો, ઘાતકી, પેસાવાળો,
શત્રુથી ભય પામનાર, થાય.

મન્દેન્દુર્કસમાગમે સ્વલ્પમર્તિર્માયી વિદેશમિયો

માસ્વદ્ઘ્રુતવોધનૈર્ગતમુલ્લઃ પુત્રાર્થદારાન્નિતઃ ॥

જીવાર્કાવનિર્જૈરતિમિયકરો મન્ત્રી ચમૂષોઽયઞ્ચ

મૌમાર્કામુરવન્દિતૈર્નયનસ્ક મોગી કુલીનોઽર્થવાન્ ॥ ૭ ॥

૭. ભાવાર્થ—સૂર્ય, ચંદ્ર, શનિ. હુડ્યાઈ કરનાર, પ્રધંચ કરનારો, અને
પરદેશ જવાને શોખીન થાય.

સૂર્ય, મંગળ, બુધ-સ્ત્રી, ઇકરાં, પૈસાવાળો, પણ સુખ વિનાનો થાય છે.

સૂર્ય, મંગળ, ગુરુ-સર્વ પ્રાણીને અત્યન્ત પ્રિય, કોઈ રાજ્યનો મંત્રી, અથવા કોઈ એક સેનાનો પતિ થાય.

સૂર્ય, મંગળ, શુક્ર-નેત્રના રોગવાળો, વિધથી (ભોગી), કુલીન (ભાયાળુ) પૈસાવાળો, થાય છે.

મન્દાર્કાવનિજૈ સ્વચન્દુરહિતો મૂર્ખો ધની રોગભાક્
ઇન્દ્રાચાર્યરવીન્દુજૈઃ પદમતિર્વિદ્યાયશોવિત્તવાન્ ॥

ભાનુશામુરપૂજિતૈર્મૃદુતતુર્વિદ્યાયશસ્ત્રી સુગ્વી

સૌરાદિત્યવૃથૈર્વિવન્દુરધનો દ્વેષી દુરાચારવાન્ ॥ ૮ ॥

૮. ભાવાર્થ—સૂર્ય, મંગળ, શનિ-કુટુંબ વિનાનો (કુટુંબનો વિસ્તાર નહીં) મૂર્ખ પૈસાવાળો, રોગથી પીડાતો રહે છે.

સૂર્ય, બુધ, ગુરુ-સારી બુદ્ધિવાળો (ધણીજ હોંશિયાર) વિદ્વાન તથા ધનવાન, મજ્જાત થાય.

સૂર્ય, બુધ, શુક્ર-ધણીજ કોમળ શરીરવાળો, વિદ્વાન યશસ્વી અને હિંમતી સુખી થાય.

સૂર્ય, બુધ, શનિ-બ-ધુથી રહિત, નિર્ધન, દ્વેષી ને દુરાચારી થાય.

જીવાદિત્યસિતૈઃ સદારતનયઃ પ્રાક્ષોઽસિરુગ્વિત્તવાન્

મન્દેન્દ્રાર્ચિતભાનુભિર્ગતભયો રાજમિયઃ સાત્વિકઃ ॥

જાતો ભાનુસિતાસિતૈઃ કુચરિતો ગર્વાભિમાનાન્વિતો

ચન્દ્રરેન્દુસુતૈઃ સદાશનપરો દુષ્કર્મકૃદ્દુષ્કઃ ॥ ૯ ॥

૯. ભાવાર્થ—સૂર્ય, ગુરુ, શુક્ર-બુદ્ધિમાન, સ્ત્રી, તથા પુત્રવાળો, ધનવાન અને નેત્રના રોગવાળો થાય છે.

સૂર્ય, ગુરુ, શનિ-ભય વિનાનો, રાજ્ય દરબારમાં માનીતો, અને શાન્ત મનનો હોય છે.

સૂર્ય, શુક્ર, શનિ-દુષ્ટ, ગર્વવાળો અને અભિમાની થાય.

ચંદ્ર, મંગળ, બુધ-ખાવામાં અત્યન્ત પ્રીતિવાળો, દુષ્ટ કર્મકર નાર, અને નીચ થાય છે.

જીવેન્દુસિતિજૈઃ સરોષવચનઃ કામાતુરો રૂપવાન્
 ઇન્દુસ્માજસિતૈર્વિશીલતનયઃ સચ્ચારશીલો ભવેત્ ॥

તારેશાર્કજભૂસૃતૈશ્ચલમતિર્દુષ્ટાત્મકો માતૃહા

જીવેન્દુસમાગમે વહુધનચ્ચાતોઽવનીશમિયઃ ॥ ૧૦ ॥

૧૦. ભાવાર્થ—ચંદ્ર, મંગળ, શુક્ર-કંઠાર વચન બોલનાર, વિપયી, અને
 રૂપવાન થાય છે.

ચંદ્ર, મંગળ, શુક્ર-ખરાબ છોકરાવાળો, સારા શુશ્રુષી યુક્ત હોય છે.

ચંદ્ર, મંગળ, શનિ-ચાલ-ત ચંચળ, દુષ્ટ વિચારવાળો, માતાને
 હણનારો થાય.

ચંદ્ર, બુધ, શુક્ર-ઘણાજ પૈસાવાળો, પ્રખ્યાત, તેમજ રાજાનો
 માનીતો થાય છે.

વિગ્રાયાનપિ નીચકર્મનિરતઃ સેવ્યઃ સિતજેન્દુભિઃ

ત્યાગી ભૂપંતિપૂજિતશ્ચ ગુણવાનિન્દુક્ષતિર્માશુજૈઃ ॥

પ્રાક્તઃ સાયુસુતઃ કલાસુ નિપુણઃ શુક્રેન્દુદેવાર્ચિતૈઃ

શાસ્ત્રી વૃદ્ધવધૂરતો નૃપસમો વાચસ્પતીન્દર્કજૈઃ ॥ ૧૧ ॥

૧૧. ભાવાર્થ—ચંદ્ર, બુધ, શુક્ર-ઘણીજ વિદ્યાવાળો, પશુ દુષ્ટ કર્મ કરનારો
 વામાં પ્રીતિવાળો અને સેવવા લાયક થાય છે.

ચંદ્ર, બુધ, શનિ-કંઠાર દીલનો, રાજાના તરફ માન્ય મળે તેવો
 અને શુશ્રુષાળો થાય.

ચંદ્ર, શુક્ર, શુક્ર-બુદ્ધિવાળો, સારા પુત્રવાળો, કળાઓમાં
 કુશળ હોય.

ચંદ્ર, શુક્ર, શનિ-ધાત્રોમાં નિપુણ, વૃદ્ધ સ્ત્રીમાં સ્નેહ કરનાર,
 રાજાના જેવો સુખી થાય છે.

વેદી રાજપુરોહિતોઽવિસ્રમગઃ શુક્રેન્દુચણ્ડાંશુજૈઃ

ગાન્ધર્વશ્રુતિકાવ્યનાટકપરો જીવન્મુનન્દનૈઃ ॥

હીનાદ્ઃ સ્વલ્લંકૃતજથ્થલમતિઃ શુક્રારચન્દ્રાત્મજૈઃ

પ્રેમ્યઃ સામયલોચનોઽનપરસ્તારાજર્મોમાસિતૈઃ ॥ ૧૨ ॥

૨. ભાવાર્થ—ચંદ્ર, શુક્ર, શનિ-વેદ બાણનાર, રાબનો ગોર, અને સારા ભાગ્યવાન થાય.

મંગળ, બુધ, શુક્ર-ગાયન વિદ્યામાં કુશળ, કવિતા બનાવનાર, તથા નવીન નાટકો રચનાર થાય છે.

મંગળ, બુધ, શુક્ર-કોઈ પણ શરીરના અવયવમાં ખોડ વાળો, દુષ્ટને ત્યાં જન્મવાળો અને ચંચળ બુદ્ધિવાળો થાય.

મંગળ, બુધ, શનિ-હલકા ઉદ્યોગવાળો, આંખનાં રોગવાળો અને ભટકનાર થાય છે.

શુક્રોરેન્દ્રપુરોહિતૈર્નરપતેરિષ્ટઃ સુપુત્રઃ સુસ્ત્રી

જીવારાર્કસુતૈઃ કૃશોઽસુસ્વતનુર્માની દુરાચારવાન્ ॥

સૌરાસુરપૂજિતૈઃ કુતનયો નિત્યં પ્રવાસાન્વિતઃ

શુક્રજ્ઞામરમન્ત્રિભિર્જિતરિપુઃ કીર્તિપ્રતાપાન્વિતઃ ॥ ૧૩ ॥

૩. ભાવાર્થ—મંગળ, શુક્ર, શુક્ર-રાબ સાથે સ્નેહવાળો, સારા પુત્ર-વાળો, અને સદા સુખી થાય.

મંગળ, શુક્ર, શનિ-દુર્બળ શરીરવાળો, દુઃખી, અસિમાની, અને દુષ્ટ કર્મ કરનારો થાય.

મંગળ, શુક્ર, શનિ-મળ ખરાબ થાય, ને સદા પરદેશમાં રહેવું પડે. બુધ, શુક્ર, શુક્ર-શત્રુને હાતનાર, અને કીર્તિવાળો, તથા પ્રતાપી થાય.

દેવેજ્યેન્દુજમાનુજૈરતિસુસ્વશ્રીકઃ સ્વદારમિયો

મન્દજ્ઞાસુરવન્દિતૈર્નૃતવાગ્દુષ્ટોઽન્યજાપારતઃ ॥

જાતો જીવસિતાસિતૈર્મલધીર્વિરુયાતસૌરુયાન્વિત-

શ્વન્દ્રે પાપયુતે સદાલ્યસુસ્વવાન્ માનો પિતુસ્તદ્દેત્ ॥ ૧૪ ॥

૪. ભાવાર્થ—બુધ, શુક્ર, શનિ-અત્યંત સુખી, ઘણાજ પૈસાવાળો, અને પોતાની સ્ત્રીનો ઘણોજ માનીતો થાય.

બુધ, શુક્ર, શનિ-શુદ્ધ ખોલનારો, દુષ્ટ કામ કરનારો અને ખારકી સી સાથે સ્નેહ કરનારો થાય.

શુક્ર, શુક્ર, શનિ-ઘણોજ બુદ્ધિમાન, સારી પ્રસિદ્ધિને પામેલો, અને સાફ સુખ લોગવનારો થાય છે,

જ્યારે ચંદ્ર પાપગ્રહના સાથે હોય તો તેના મુખ શાન્તિનો નાશ કરે છે અને સૂર્ય પાપ ગ્રહો સાથે હોય તો તેના પીતા તરફથી મુખનો નાશ થાય છે તેમ જ્યોતિર્વિદ્ધોનું કહેવું છે.

ચતુર્ગ્રહયોગઃ (ચારગ્રહયોગ.)

એકર્ષગૌરિનમુધાકરમૂસુતઘ્ન-

માર્પી પ્રપચ્ચકુશલો લિપિકથ રોગી ॥

ચન્દ્રારમાનુગુરુભિર્ધનવાન્ યશસ્વી

ધીમાન્ નૃપમિયકરો ગતશોકરોગઃ ॥ ૧૫ ॥

૧૫. ભાવાર્થ—સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ, બુધ-અદુ વિગેરે પ્રથમી વિદ્યા ભ-
ષુનારો, લેખમાં કુશળ અને રોગી રહે.

સૂર્ય, ચંદ્ર મંગળ, શુક્ર-પૈશાવળો, આબરૂદાર, બુદ્ધિમાન, રા-
જાનો માનિતો, શોક અને રોગ વિનાનો સદા રહે.

આરાર્કચન્દ્રમૃગુજૈઃ સુતદારસમ્પદ

વિદ્વાન્ મિતાશનમુર્ચા નિપુણઃ કૃપાલુઃ ॥

સૂર્યેન્દુમાનુસુતમૃમિસુતૈરશાન્ત-

નેત્રોષ્ટ્રનથ કુલપ્રાપતિરર્થહીનઃ ॥ ૧૬ ॥

૧૬. ભાવાર્થ—સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ, શુક્ર-સી પ્રભ ને સમૃદ્ધિવાળો, વિદ્યા-
વાન, અલ્પાહારિ, (થોડું ખાનાર) સુખી, બુદ્ધિ-
માન અને દયાવાન થાય છે.

સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ, શનિ-તોફાનિ, શાન્તિ વિનાનો, નેત્રતા દોષ-
વાળો, ભટકનારો, ખરાબ સ્ત્રીવાળો અને પૈસા વિ-
નાનો થાય છે.

તારામુતેન્દુરવિમન્ત્રિભિરિષ્ટપુત્ર-

દારાર્થવાન્ ગુણયસોવલવાનુદારઃ ॥

શુક્રેન્દુમાનુસાશિજૈર્વિકલથ વાગ્મી

મન્દેન્દુવિદિનકરરચનઃ કૃતઘ્નઃ ॥ ૧૭ ॥

૧૭. ભાવાર્થ—સૂર્ય, ચંદ્ર, બુધ, શુક્ર-પૈસા, સ્ત્રીથી સુખી, શુભવાન,
યશસ્વી, બહીષ્ટ, અને ઉદાર થાય છે.

સૂર્ય, ચંદ્ર, બુધ, શુક્ર-વિંહલ ને વાચાલ થાય છે.

સૂર્ય, ચંદ્ર, બુધ, શનિ-પૈસા વિનાનો, ને નહારાં કામ કરનાર થાય છે.

તોપાટવીસિતિચરોઽવનિપાલપૂજ્યો

ભોગી દિનેશતુદિનશ્રુતિજીવશુક્રઃ ॥

જાતો વિશાલનયનો વહુવિત્તપુત્રો

વારાઙ્ગનાપતિરિનેન્દુસુરેઝ્મનન્દઃ ॥ ૧૮ ॥

૧૮. સૂર્ય, ચંદ્ર, શુક્ર, શુક્ર-પરદેશમાં હરીયાઈ ખુસાફરી કરે, વળી જંગલમાં પણ ખુસાફરી કરે, અને પોતાના દવામી રાજા તરફથી માન્ય મેળવે, અને સાફ સુખ ભોગવે.

સૂર્ય, ચંદ્ર, શુક્ર, શનિ-મોટી આંખોવાળો, ઘણાજ પુત્ર તથા પૈસાવાળો, અને વારાંગનાનો દવામી થાય.

મન્દેન્દુમાનુમૃગુજૈવિવલોઽતિમીરઃ

કમ્પાજનાશ્રયધનાશનતત્પરશ્ચ ॥

આરાહુણશ્ચગુરુભિઃ સવલો વિપત્તો

દારાર્થવાન્ નયનરોગયુતોઽનઃ સ્પાત્ ॥ ૧૯ ॥

૧૯. ભાવાર્થ—સૂર્ય, ચંદ્ર, શુક્ર, શનિ-નિર્ભય, અત્યંત બીકણ, કન્યા વિક્રય કરી તેના પૈસાથી સુખ ભોગવવાની ઇચ્છા રાખનારો થાય છે.

સૂર્ય, મંગળ, બુધ, શુક્ર-બળવાન, વૈભવવાળો, સ્ત્રી, પૈસાથી સુખા, આંખના રોગવાળો, અને ભટકનારો થાય છે.

રવિકુજબ્રુધશુક્રૈરન્યદારાનુરક્તો

વિપમનયનવેષશ્ચોરધીર્વીતસત્ત્વઃ ॥

દિનકરકુજતારાસુતુમન્દૈશ્વમૂપો

નરપતિસચિવો વા નીચકુદ્ધોગશીલઃ ॥ ૨૦ ॥

૨૦. ભાવાર્થ—સૂર્ય, મંગળ, બુધ, શુક્ર-પર સ્ત્રીગમન કરનારો, ખરાબ આંખોવાળો, શરીરમાં બેડોળ દેખાતો, ચોરી કરનારો, અને ધનની ઇચ્છા રાખનાર થાય છે.

સૂર્ય, મંગળ, બુધ, શનિ-કોઈ રાજ્યનો સેનાપતિ થાય છે. અથવા હીરાન, અથવા બીજો કોઈ સારો હોદ્દો ભોગવે, પણ હલકી વૃત્તિમાં સુખ મેળવવાની ઇચ્છા રાખનારો થાય છે.

સૂર્યાર્પણસિતૈર્મહીપતિસમસ્થાતોઽતિપૂજ્યો ધની

જીવાર્કિદિવાકરૈર્ગતવનો ભ્રાન્તઃ સુહૃદ્ગન્ધુમાન્ ॥

ભૂપુત્રકિંસિતાસિતૈઃ પરિભવપ્રાપ્તો વિકર્પાગ્રણીઃ

શુક્રાકેન્દુજસૂરિર્મિથનયશોમુસ્યમધાનો ભવેત્ ॥ ૨૧ ॥

૨૧. ભાવાર્થ—સૂર્ય, મંગળ, ગુરુ, શુક્ર-રાજાના જેવી આબરૂવાળો, અને લોકો-તેને ખાને તેવો, પૈસાવાળો થાય.

સૂર્ય, મંગળ, ગુરુ, શનિ-પૈસાનો નાશ થાય. મન ભટકતું રહે. પણ મિત્ર ને સ્નેહીઓ સાથે મળે.

સૂર્ય, મંગળ, શુક્ર, શનિ-પરાજય પામે, અને હુકમ કરવામાં અથેસર થાય.

સૂર્ય, બુધ, ગુરુ, શુક્ર-પૈસાવાળો, યશ મેળવનાર, પોતાની જાતિમાં સલાહકાર તરીકે સુખ્ય માણસ ગણાય.

જીવાર્કિદિવાકરૈઃ કલહકુન્માની દુરાચારવાન્

મન્દહારુણમાર્ગવૈઃ સુવદનઃ સત્યવ્રતાચારવાન્ ॥

અર્કાર્યાકિંસિતૈઃ કલાસુ નિપુણો નીચમધુઃ સાહસી

જીવેન્દુઙ્ગજૈર્જેષ્ઠમિયકારો મન્ત્રી કવિઃ ક્ષમાપતિઃ ॥ ૨૨ ॥

૨૨. ભાવાર્થ—સૂર્ય, બુધ, ગુરુ, શનિ-કલેશ કરનાર, અહંકાર કરનારો, ખરાબ આચરણવાળો થાય છે.

સૂર્ય, બુધ, શુક્ર, શનિ-સારા સુખવાળો, પોતાના ધર્મમાં સુસ્ત, અને સારાં કાર્ય કરનારો થાય છે.

સૂર્ય, ગુરુ, શુક્ર, શનિ-અનેક કળામાં હુશિયાર, હલકા માણસોનું ઉપરિપલ્લ કરનાર, ને સાહસ (વગર વિચારથી) કામ કરે તેવો થાય છે.

ચંદ્ર, મંગળ, બુધ, શુક્ર-રાજાને વહાલો, અથવા મંત્રી, કવિતાઓ.
રચનાર, અથવા પૃથ્વિપતિ થાય છે.

ચન્દ્રારણસિતૈઃ સુદારતનયઃ પ્રાજ્ઞો વિરૂપઃ સુસ્ત્રી

મન્દારેન્દુબુધૈર્દિમાતૃપિતૃકઃ શૂરો વહુસ્ત્રીમૃતઃ ॥

ચન્દ્રારણસિતૈરધર્મકુશલો નિદ્રાહુરર્ચાતુરો

જીવારાર્કિનિશાકરૈઃ સ્થિરમતિઃ શૂરઃ સુસ્ત્રી પण्डितः ॥૨૩॥

૨૩. ભાવાર્થ—ચંદ્ર, મંગળ, બુધ, શુક્ર-સૌ તથા છેકરાંથી સુખી, બુ-
દ્ધિમાન, શરીરનો બેડોળ, અને સંસારમાં સુખી થાય.

ચંદ્ર, મંગળ, બુધ, શનિ-બે માતા ને બે બાપવાળો, શૂરવીર,
અનેક સૌ ને પુત્રવાળો થાય.

ચંદ્ર, મંગળ, શુક્ર, શુક્ર-અધર્મમાં કુશળ, અત્યંત નિદ્રાવાળો,
અને પૈસાની ઇચ્છા રાખનારો થાય છે.

ચંદ્ર, મંગળ, શુક્ર, શનિ-૬૬ મનવાળો, શૂરવીર ને સુખી, વિદ્વાન
થાય છે.

શુક્રેન્દુસુરાચિતૈઃ સવધિરો વિદ્વાન્ યશસ્વી ધની

ચન્દ્રાર્કિણસુરાચિતૈરતિથની ઘન્યુમિયો ધાર્મિકઃ ॥

શીતાંશુજ્ઞસિતાસિતૈર્વહુજનદેપી પરસ્ત્રીપતિ-

જીવેન્દુર્કર્જમાર્ગવૈર્ગતસુલ્લઃ શ્રદ્ધાદયાવર્જિતઃ ॥ ૨૪ ॥

૨૪. ભાવાર્થ—ચંદ્ર, બુધ, શુક્ર, શુક્ર-બહેરો, વિદ્વાન, યશવાળો અને પૈસા-
વાળો થાય છે.

ચંદ્ર, બુધ, શુક્ર શનિ-ધણી પૈસાવાળો, સગાંવહાલાં ઉપર ક્રોધ
રાખનારો ને ધર્મમાં તત્પર હોય.

ચંદ્ર, બુધ, શુક્ર શનિ-ધણી માણસો સાથે દેષ કરનારો, અને
પરસ્ત્રીનો પતિ થાય.

ચંદ્ર, શુક્ર, શુક્ર, શનિ-સુખ વિનાનો, દયા વિનાનો અને શ્રદ્ધા
વિનાનો થાય છે.

કુમ્ભબુધગુરુશુક્રૈર્નિર્વાણિન્દિતઃ સ્યાત્

બુધગુરુશનિર્મામૈઃ સામયો વિત્તહીનઃ ॥

ગુહસિતશનિસૌમ્યૈરેકગેહોપયાતૈ-

રતિશયપનવિદ્યાશીલમેતિ પ્રજાતઃ ॥ ૨૬ ॥

૨૫. ભાવાર્થ—મંગળ, બુધ, ગુરુ, શુક્ર-ઘણાજ પૈસાવાળો અને નિન્દ-
વાલાયક થાય છે.

મંગળ, બુધ, ગુરુ, શનિ-શરીરે સન્ને માંદો (રોગી) અને પૈસા
વિનાનો રહે છે.

બુધ, ગુરુ, શુક્ર, શનિ-અત્યંત પૈસા, વિદ્યા અને ગુણવાળો
થાય છે.

પञ्चग्रहयोगः ॥ (પંચગ્રહયોગ.)

एकर्त्तुगैरिनशशिसितितज्जजीर्व-

જાતસ્તુ ચુદ્ધકુશલઃ પિશુનઃ સમર્થઃ ॥

शुक्रारमानुषधशीतकरैर्विधर्म-

શ્રદ્ધાલુરન્યજનકાર્યપરો વિવન્ધુઃ ॥ ૨૬ ॥

૨૬. ભાવાર્થ—સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ, બુધ, ગુરુ-ચુદ્ધને વિશે કુશળ થાય,
અનેક ખાતમી આપનારો ને મહા સમર્થ થાય છે.

સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ, બુધ, શુક્ર-મહુ ધર્મવાળો, શ્રદ્ધાવાળો, મા-
ણસોના કાર્ય કરનારો, અને બન્ધુ વિનાનો થાય.

भूनन्दनेन्दुरविमन्दपुरन्दरेडपैराशालुरिष्टरमणीविरहाभिभूतः ॥

ચન્દ્રારમાનુશશિસૂનુદિનેશપુત્રૈરલ્પાયુરર્જનપરો વિકલત્રપુત્રઃ ॥ ૨૭ ॥

૨૭. ભાવાર્થ—સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ, ગુરુ શનિ-કોઈ માણસ ઉપર આશા
રાખવાવાળો, અને ઇચ્છિત સ્ત્રીના વિયોગથી દુઃખ
પામે તેવો થાય છે.

સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ, બુધ, શનિ-દુંકિ આયુષ્યવાળો, પૈસો મેળ-
વવામાં તત્પર, ને સ્ત્રી તથા પ્રજા વિનાનો ને આંખ
વિનાનો થાય.

जीवेन्दुभौमसितपातुभिराततायी त्यक्तः स्वपातुपितृमन्धुजनैरनेत्रः ॥

મન્દેન્દ્રગ્રહરવિમ્મિષુર્તવિનામતિતપમાવકુશલો મન્થિનોઞ્જનદારઃ ૨૮

૨૮. ભાવાર્થ—સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ, શુક્ર, શુક્ર-પાપી કામ કરનારો, માતા-પિતા, બંધુઓએ જેનો ત્યાગ કર્યો છે તેવો, ને નેત્ર વિનાનો હોય.

સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ, શુક્ર, શનિ-પોતાનું નામ પ્રસિદ્ધ કરે, પૈસા તથા પોતાની આબરૂ સંભાળવામાં કુશળ, મલિન, અને પર સ્ત્રીલપટ થાય છે.

તારેશંભાનુગુરુવોધનદાનવેઝ્યૈર્મન્ત્રી ધની નિજયશોવલદ્વન્દનાથઃ ॥
માસ્વદ્ધુધેન્દુગુરુભાનુસુતૈઃ પરાન્નભોજી સુખીરુરતિપાપરતોઘ્રવૃત્તિઃ ॥૨૯॥

૨૯. ભાવાર્થ—સૂર્ય, ચંદ્ર, બુધ, શુક્ર, શુક્ર-મંત્રિ થાય, પૈસા મેળવે, પોતાના યશને ને જળવડે ગુન્હેગારોને યોગ્ય શિક્ષા કરનારો થાય.

સૂર્ય, ચંદ્ર, બુધ, શુક્ર, શનિ-પારકું અલ્પ ખાવાને ઇચ્છા રાખનારો, ઘણાજ બીકણ, હુણ્ણ કાર્ય કરવામાં પ્રીતિવાળો ને કઠોર સ્વભાવનો થાય છે.

સૌમ્યાસિતેન્દુસિત્તભાનુભિરર્થદીનો દીર્ઘાકૃતિર્ગતમુત્તો વહુરોગગાત્રઃ ॥

જીવેન્દુશુક્રરવિભાનુસુતૈઃ સદારો વાગ્મીન્દ્રજાલચતુરો વિભયઃ સશત્રુઃ ૩૦

૩૦. ભાવાર્થ—સૂર્ય, ચંદ્ર, બુધ, શુક્ર, શનિ-પૈસા વિનાનો, લાંબી શરીરની આકૃતિવાળો, પુત્ર વિનાનો અને ઘણા રોગથી શરીરે ખીડા પામનારો થાય છે.

સૂર્ય, ચંદ્ર, શુક્ર, શુક્ર શનિ-સ્ત્રીવાળો, ભાષણ કર્તા, (બોલવામાં ચતુર) બહુ વિદ્યામાં કુશળ, ભયવિનાનો, ને શત્રુવાળો થાય છે.

શુક્રારભાનુગુરુચન્દ્રમુતૈર્વિશોકઃ

સેનાતુરદ્વપતિરન્યવૃવિલ્લેલઃ ॥

મૃમૃતુજીવરવિવોધનભાનુપુત્ર-

મિહિસાગનો મલિનજીર્ણનરામ્બરઃ સ્યાત્ ॥ ૩૧ ॥

૩૧. ભાવાર્થ—સૂર્ય, મંગળ, બુધ, શુક્ર, શનિ-ચોક્ક વિનાનો, સેના ચોડાના સ્વામી તરીકે રહે, અને પરસ્ત્રી સંગમાં ચપલ થાય.

સૂર્ય, મંગળ, બુધ, શુક્ર, શનિ-શીક્ષા માગીને ખાનારો, ઘણાજ ગંદો ને

કાટયાં તુટયાં વત્ત પહેરનાર થાય છે.

પૂજ્યઃ કલાસુ નિપુણો વધવન્ધનાદ્યો
રોગી સિતાસિતગુરુઙ્ગધરાકુમારૈઃ ॥

શ્રેષ્ઠોઽતિદુઃસ્વખંયરોગયુતઃ ક્ષુધાર્તઃ
શન્યારવોધનવિકર્તનદાનવેજ્યૈઃ ॥ ૩૨ ॥

૩૨. ભાવાર્થ—મંગળ, બુધ, શુક્ર, શનિ-પુળવા લાયક, કળાઓમાં કુશળ, વધ કરવામાં અને બન્ધન થવામાં સામેલ, અને રોગી હોય છે.

સૂર્ય, મંગળ, બુધ, શુક્ર, શનિ-જાતિ પક્ષીને પામે તેવો, અત્યન્ત દુઃખ, રોગ ને લયવાળો, અને ક્ષુબ્ધી પીડા પામે તેવો થાય છે.

પ્રેખ્યોઽધનો મલિનવેપયુતોઽતિમૂર્ખ-
ધોરઃ કુજેન્દુગુરુશુક્રદિનેશપુત્રૈઃ ॥

યન્ત્રક્રિયામુરતધાતુવલપ્રસિદ્ધ-

કર્મા ગુરુઙ્ગશનિભાતુવસુન્ધરાજૈઃ ॥ ૩૩ ॥

૩૩. ભાવાર્થ—ચંદ્ર, મંગળ, શુક્ર, શનિ-હલકાં કામ કરનારો, પૈસા વિનાનો, ગેદાં કપડાં પહેરનારો, ને અત્યન્ત મૂર્ખ અને ચોર થાય છે.

સૂર્ય, મંગળ, બુધ, શુક્ર, શનિ-યંત્રકળામાં હોંશીયાર ને શરીરમાં બળવાન અને પ્રસિદ્ધ કામ કરનાર થાય છે.

જ્ઞાની સદેવગુરુસમ્મતધર્મશીલઃ

શાસ્ત્રી દિનેશગુરુશુક્રશનીન્દુપુત્રૈઃ ॥

સાધુઃ સુસ્ત્રો વહુધનઃ પ્રવલય વિદ્વાન્

દન્દુહદેવગુરુદાનવપ્રજિતારૈઃ ॥ ૩૪ ॥

૩૪. ભાવાર્થ—સૂર્ય, બુધ, શુક્ર, શનિ-સાચ જ્ઞાનવાળો, દેવ તથા શુક્રને માનવાવાળો, અને ધર્મિષ્ઠ અને શાસ્ત્ર સારી રીતે બાલુનારો થાય છે.

ચંદ્ર, મંગળ, બુધ, શુક્ર, શુક્ર-વધુ શુભવાળો, મુખી, ઘણા પૈસાવાળો, અત્યન્ત બળવાન ને વિદ્વાન થાય છે.

પશ્ચગ્રહેરેકગૃહોપયાત્તથન્દ્રજીવામુરવન્ધમન્દઃ ॥

સર્વત્ર પૂજ્યો વિકલેક્ષણથ મહીપતુલ્યઃ સચિવોઽથવા સ્યાત્ ॥૩૬॥

૩૫. ભાવાર્થ—ચંદ્ર, બુધ, શુક્ર, શુક્ર, શનિ-હરેક જગોથી માન્ય પામે તેવો, અપણ હુદિવાળો, એક રાજના સરખો, અથવા તો દિવાન તરિકે હોશે લોગવે છે.

॥ અથ પદ્મગ્રહયોગઃ ॥ (અથ પદ્મહયોગ.)

સૂર્યેન્દ્રારયુધામરેજ્યમૃગુર્જરેર્કર્ષગૈસ્તીર્થકૃત્

જાતોઽરણ્યગિરિપ્રદેશનિલયઃ સ્ત્રીપુત્રવિષ્ણુત્ત્વિતઃ ॥

શુક્રેન્દ્રર્કયુધામરેજ્યદિનકૃત્પુત્રઃ શિરોરોગવાન્

હન્માદમકૃતિથ નિર્જનધરાવાસો વિદેશં ગતઃ ॥ ૩૬ ॥

૩૬. ભાવાર્થ—સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ, બુધ, શુક્ર, શુક્ર-યાત્રા કરે છે, વનમાં અને હુમરાની વચ્ચેની જમીનપર રહેનારો થાય છે; તેમજ સ્ત્રી પુત્ર ને પેસાવાળો હોય છે.

સૂર્ય, ચંદ્ર, બુધ, શુક્ર, શુક્ર, શનિ-મસ્તકના રોગવાળો, ઉન્મત્ત પ્રકૃતિનો, મનુષ્યો રહી ન શકે તેવા સ્થાનમાં રહેનારો અને પરદેશમાં ગમન કરનારો નિવટે છે.

જીવજ્ઞારુણભૂમિનાસિતસિર્નઃ સશ્ચારશીલઃ શુધીઃ

ફન્દુનારસિતાકિંદેવગુરુભિસ્તીર્થાટનઃ સ્પાદવ્રતી ॥

જીવારેન્દુરવીન્દુજારુણમુર્તશ્ચોરઃ પરસ્ત્રીરતઃ

કુપ્તો વાન્ધવદૂપિનો ગતમુતો મૂર્ખો વિદેશં ગતઃ ॥૩૭॥

૩૭. ભાવાર્થ—સૂર્ય, મંગળ, બુધ, શુક્ર, શુક્ર, શનિ-કરવામાં પ્રીતિવાળો, ને સારી બુદ્ધિવાળો હોય છે.

ચંદ્ર, મંગળ, બુધ, શુક્ર, શુક્ર, શનિ-યાત્રાએ કરનાર અને સત્કાર્યમાં સામેલ થાય છે.

સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ, બુધ, શુક્ર, શનિ-ચોર, પરસ્રીમાં પ્રીતિવાળો, દોહના રોગવાળો, ભાઈઓએ જેનો ભાગ કયો છે તેવો પુત્ર વિનાનો, મૂર્ખ ને પરદેશમાં કરનારો થાય.

નીચોઽન્યકર્માનિરતઃ ક્ષયપીનસાતો

નિન્યો મહીમુતરવીન્દુસિતાસિતઙ્ગઃ ॥

મન્ત્રીકલત્રયનનન્દનમોદહીનઃ

શાન્તઃ સિતાસિતકુમારુજીવચન્દ્રઃ ॥ ૩૮ ॥

૩૮. ભાવાર્થ—સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ, બુધ, શુક્ર, શનિ-નીચ, નદી કરવા યોગ્ય એવાં કર્મોમાં પ્રીતિવાળો, ક્ષય તથા નાશુરના રોગવાળો, અને લોકમાં નિન્દવા લાયક થાય છે.

સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ, શુક્ર, શુક્ર, શનિ-કોઈ સ્થળે રાજનો માનિતો થાય. પણ સ્ત્રી પેસો ને છોકરાંથી હર્ષ વિનાનો હોય, છતાં શાન્ત પ્રકૃતિ વાળો થાય છે.

॥ મેષાદિરાશિસ્થિતગ્રહફલમ્ ॥

મેષાદિ ૧૨ રાશિઓમાં રહેલા ગ્રહોનું ફળ.

જાતસ્વલ્પધનસ્તુ ગાનરસિકો વિદ્યાધનક્લેશધી-

રહઃ સર્વકલારસઙ્ગચતુરો હૈરણ્યકઃ સાહસી ॥

સમ્પૂજ્યઃ કુવણિક્ ક્રિયામુ કુશલઃ પુત્રાદિભાગ્યચ્યુતઃ

શ્રીમાન્ સોયકૃપિક્રિયાદિભિરિને મેષાદિરાશિસ્થિતે ॥૩૯॥

મેષ વિગેરે ખાર રાશિમાં રહેલા સૂર્યનું અનુક્રમે ફળ.

૩૯. ભાવાર્થ—(૧) થોડા પેસાવાળો, (૨) ગાયનમાં કુશળ, (૩) વિદ્યા ને પેસાવાળો, કલેશ બુદ્ધિવાળો, (૪) બુદ્ધિથી રહિત, (૫) સર્વ કળાઓ બાણવામાં ચતુર, (૬) સોના સંબંધી ધંધો કરનાર, (૭) સાહસીક, (૮) દરેક જગ્યાએ માન પામનાર, (૯) થોડો ઘણો વેપાર કરનાર, ને બુઠો, (૧૦) દરેક કામમાં કુશળ, (૧૧) પુત્ર વિગેરે સમૃદ્ધિથી રહિત, અને (૧૨) મીન રાશિમાં સૂર્યહોય તો જેવી સંખ્યા વિગેરે કામમાં કુશળ ને ધનવાન થાય છે.

• સ્વર્ણે ભૂપકૃપિક્રિયાટનધનઃ શુક્રર્ક્ષમે કામધીઃ

સૌમ્યર્ણે પરિદીનવાક્ કટક્રમે રાજમિયો વિત્તવાન્ ॥

સિંહે ભૂમિસુતે તુ નિર્ભયધનો જૈવે જિતારિઃ સુર્વી

કુમ્ભે દુર્જનસેવિતો મૃગગતે મૂપોઽથવા તત્સમઃ ॥ ૪૦ ॥

૪૦. ભાવાર્થ—મંગળ, મેષ, વૃશ્ચિક રાશિમાં હોય તો રાજ તરફથી, ખેતીથી, ખુસાફરીથી, અથવા કોઈ ધંધાથી ધનવાળો થાય. વૃષભ, તુલા રાશિમાં હોય તો વિષય ખુદિવાળો; મિથુન, કન્યા રાશિમાં હોય તો બહુ ગરીબ વચન બોલનાર; કર્ક રાશિમાં હોય તો રાજને બહાલો, ધનવાન, સિંહ રાશિમાં હોય તો ભય વિનાનો, ધનવાન; મીન ધન રાશિમાં હોય તો શત્રુઓને હતનાર, સુખી; કુંભરાશિમાં હોય તો ખરાબ મનુષ્યોથી સેવા કરાતો, અને મકર રાશિમાં મંગળ હોય તો રાજ અથવા રાજ જેવો થાય છે.

કૌંજે ચન્દ્રસુતેઽથનઃ સિતગૃહે વિદ્વાન્નૃયુગ્મે સુર્વી

કર્કિંસ્થે મિજ વિત્તહા હરિગતે જાતે વર્ષનિર્જિતઃ ॥

કન્યાસ્થે સગુણાકરો ગતભયશ્વાપે તૃપાલમિયો

મીનસ્થે જિતસેવકઃ શનિગૃહે શિલ્પી પરમેષ્વકઃ ॥ ૪૧ ॥

૪૧. ભાવાર્થ—બુધ, મેષ ને વૃશ્ચિકમાં નિર્ધન, વૃષભ તુલામાં વિદ્વાન, મિથુનમાં સુખી, કર્ક રાશિમાં પોતાના ધનનો ખર્ચ કરનાર, સિંહ રાશિમાં સ્ત્રીથી નહિ છતાયેલો, કન્યા રાશિમાં બહુ શુભવાન, ને ભય વિનાનો, ધન રાશિમાં રાજને બહાલો, મીન રાશિમાં નોકરને તાબે કરનાર, મકર, કુંભ રાશિમાં હુંશિયાર કાસીગર અને બીજાની ચાકરી કરનાર થાય છે.

સેનાવિત્તસુતાધિકઃ સુગુણવાન્ દાતા કુજસેં ગુર્વા

તેજસ્વી સિતમે પરિચ્છદસુહૃત્તારાસુતર્ક્ષ ગતે ॥

પ્રાણઃ પુત્રધનશ્ચ કર્કિણિ ઘટે ભોગી યજ્ઞસ્વી હરો

રાજા રાજસમોઽથવા નિજગૃહે નીચઽનઃ ક્લેશધીઃ ॥ ૪૨ ॥

૪૨. ભાવાર્થ—ગુરુ, મેષ વૃશ્ચિક રાશિમાં હોય તો, સરકરવાળો, ધનવાન, બહુ છોકરાંવાળો, સાસુ શુભવાળો, દાન આપનાર; વૃષભ, તુલામાં તેજસ્વી; મિથુન, કન્યામાં બહુ મિત્રોવાળો; કર્ક રાશિમાં ડાહ્યો, પુત્રવાળો, ધનવાન; કુંભમાં લોગ લોગવનાર; સિંહમાં યશવાળો; મીન

ધનરાશિમાં રાજ્ય અથવા રાજ્ય લેવો, અને મકર રાશિમાં લભતાર, કલેશ બુદ્ધિવાળો કરે છે.

જારઃ શ્રીમતિમિત્રવન્વિભવો વિચાધનજ્ઞાનવાન્

.. મીરુર્મન્દમુતોઽતિનીચવિદિતાચારો નૃપાલમિયઃ ॥

દુષ્ટહીગણસેવિતો જનપતિર્મોગી કુમારીરતઃ

શ્રીવિદ્યાગુણશીલવાન્ મૃગુમુતે મેપાદિરાશિસ્થિતે ॥૪૨॥

૪૨. ભાવાર્થ—શુક, મેપાદિ બાર રાશિમાં હોય તો અનુક્રમે નીચે પ્રમાણે ક્ષણ છે.

(૧) વ્યભિચારી, લક્ષ્મીવાળો, (૨) મિત્રેવાળો, સગાં સંબંધીવાળો, (૩) વિદ્વાન્, પેસાદાર, અને જ્ઞાની (૪) બીકણ, (૫) થોડાં છોકરાંવાળો, (૬) હલકી પદ્ધતિનો ને નીચ આચારવાળો, (૭) રાજ્યને બહાલો, (૮) દુષ્ટ સ્ત્રીઓથી સેવાતો, (૯) માણસોનો સ્વામી, (૧૦) સુખ શાંતિ લોભ-વનાર, (૧૧) કુમારીકાઓમાં લેપદ, (૧૨) વિદ્વાન્, શુણ્ણવાન ને બુદ્ધિ-માન થાય છે.

મૂર્ખો નાતિધનો ગતસ્વમુતધીરમ્બામુસ્વપચ્યુતો

નાયઃ સ્વલ્પધનાત્મજો ગણપુસ્ત્રાપાગ્રણીલ્પ્રધીઃ ॥

જાતઃ પુત્રકલત્રવિત્તવિભવો રાજપિયો વિત્તવાન્

તેજોરાજગુણાધિકો રવિમુતે મેપાદિરાશિસ્થિતે ॥ ૪૪ ॥

૪૪. ભાવાર્થ—શનિ, મેપાદિ બાર રાશિમાં હોય તો અનુક્રમે નીચે પ્રમાણે ક્ષણ છે.

(૧) મૂર્ખ, બહુ ધન વિનાનો, (૨) નિર્ધન, (૩) છોકરાં, પેસા તથા બુદ્ધિ રહિત, (૪) માતાના સુખ વિનાનો, (૫) નકારો પુરૂષ, (૬) થોડા ધન અને છોકરાંવાળો (૭) માણસો ચહેર અને ગામોનો ઉપરી, (૮) દુષ્ટ અંતઃકરણનો, (૯) છોકરાંવાળો, સ્ત્રી ધનવાળો, વેલવવાળો, (૧૦) રાજ્ય તરફથી માન પામનાર, (૧૧) લક્ષ્મીવાળો, (૧૨) તેજ અને શુણ્ણથી રાજ્યઓની સરાધરી કરનાર થાય છે.

યદુક્તમુહુનાયસ્ય ફલં મેપાદિરાશિષુ ॥

તદંશકફલજ્ઞાત્ર પરિચિન્ત્ય વદેદ્દુષઃ ॥ ૪૬ ॥

૪૫. ભાવાર્થ—મેષાદિ રાશિઓમાં ચંદ્રમાનું જે ફળ કહ્યું તેના નવમાંશનું ફળ બુદ્ધિમાન જોશીએ વિચારી કહેવું.

પાપેક્ષિતે ગગનગામિનિ દુષ્ટરોગી

જાતઃ સ્વધર્મગુણવિત્તયશોવિહીનઃ ॥

પાપાન્વિતે તુ પરવિત્તવધૂવિલોલઃ

પારુપ્યવાક્ કપટ્વુદ્વિયુતોઽલસઃ સ્યાત્ ॥ ૪૬ ॥

૪૬. ભાવાર્થ—અહપર પાપ ગ્રહની દૃષ્ટિ હોય તો ખરાબ રાગ-વાળો, પોતાના ધર્મ રહિત, ગુણ ધન અને યશ રહિત થાય છે.

અહ, પાપ ગ્રહો સાથે હોય તો પારકાનું ધન અને સ્ત્રીમાં પ્રીતિ-વાળો, જોડું બોલનાર, કપટી બુદ્ધિવાળો, આળસુ થાય છે.

યદિ શુભકરદષ્ટે સ્વેચ્છે જાતમર્ચ્યઃ

સુતધનયુતભોગી મુન્દરો રાજપૃજ્યઃ ॥

પરિભવરહિતઃ સ્યાત્ સૌમ્યસ્વેતોપપાતે

જિતરિપુરિદ્ધિર્ધર્માચારવાનિક્કિતજઃ ॥ ૪૭ ॥

૪૭. ભાવાર્થ—અહપર શુભ ગ્રહની દૃષ્ટિ હોય તો જન્મેજો માણસ છોકરાને ધનવાળો, બોલી મુંદર, સલાથી પૂજનાર, દરેક જગ્યાએ જય પામનાર, થાય.

અહ શુભ ગ્રહ સાથે બેઠો હોય તો શત્રુઓને જીતનાર, ધર્મને આચારવાળો, શેષા, બાળુનાર થાય.

ચન્દ્રે મેષગતે કુજાદિસ્વચરૈરાલોકિતે ભૂપતિઃ

વિદ્વાન્ રાજસમઃ સમસ્તગુણવાન્ ચોરો દસ્ત્રિઃ (?) ભવેન્ ॥

નિસ્વસ્થેયનૃમાન્યભૂપધનિકપ્રેપ્યો વૃષસ્યે તથા

યુગ્મસ્યે વિકલો નૃપઃ સુમતિમાન્ ધીરઃ સ્વલો નિર્ધનઃ ॥૪૮॥

૪૮. ભાવાર્થ—મેષ રાશિમાં ચંદ્ર હોય ને મંગળ વિગેરે ગ્રહો જોતા હોય તો અનુક્રમે રાજા, વિદ્વાન્, રાજા જેવો, સર્વ ગુણવાળો, ચોર, દસ્ત્રી થાય છે.

વૃષભ રાશિમાં ચંદ્ર હોય ને મંગળ વિગેરે છ અહો જોતા હોય તો અનુક્રમે નિર્ધન શાંતિવાળો, રાજા તરફથી માન પામનાર, રાજા, ધનવાન, આકર થાય છે.

મિથુન રાશિમાં ચંદ્ર હોય, ને બીજા અહો જોતા હોય તો અનુક્રમે વિબહલ, રાજા, બુદ્ધિમાન, ધીરજવાળો, હુસ્તી નિર્ધન થાય છે.

કર્કિસ્યે શશિનિ ક્ષમામૃતમુર્ચિરાત્મેકિતે શૌર્યવાન

આર્યશ્રેષ્ઠકવિર્પદીપતિરયોજીવી સનેન્નામયઃ ॥

ભૂપઃ પण्डितवाक् धन नरपतिः पापी विभुः सिंहा

कल्पायां धनिको विभुः प्रनुसमो विद्वान्विशीलः सुखी ॥ ૪૯ ॥

૪૯. ભાવાર્થ—કર્ક રાશિમાં ચંદ્ર હોય ને મંગળ વિગેરે અહો જોતા હોય તો પરાક્રમી, શ્રેષ્ઠ પુરુષો, કવિ, રાજા, લોખંડના કારખાનામાં કામ કરનાર, આખનો રાગી થાય.

સિંહ રાશિમાં ચંદ્ર હોય ને મંગળ વિગેરે અહો જોતા હોય તો રાજા, પંડિત જેવી વાણી બોલનાર, ધનવાન, માણસોનો ઉપરી, પાપી સમર્થ થાય.

કન્યા રાશિમાં ચંદ્ર હોય ને મંગળ વિગેરે જોતા હોય તો અનુક્રમે ધનવાન, સમર્થ, ઈશ્વર જેવો, વિદ્વાન, ખરાબ સ્વભાવનો, સુખી થાય છે.

તૌલિસ્યે હિમગૌ શુધાદિશુભદૈરાલોકિતૈસ્તત્ક્રમાત્

ભૂપઃ સ્વર્ણકરો વણિક્કુનરવિચ્છાયામૃતૈઃ પण्डकः ॥

કૌટિસ્યે શશિનિ દ્વિમાતૃપિતૃકો રાજમિયો નીચકૃત્

રોગી નિર્ધનિકો નૃપાલસચિવો દૃષ્ટે શુધાદિગ્રહૈઃ ॥ ૫૦ ॥

૫૦. ભાવાર્થ—તુલામાં ચંદ્ર હોય ને બુધ, શુક્ર, શુક્ર, વિગેરે જોતા હોય તો અનુક્રમે રાજા સોનાનું કામ કરનાર, વેપાર કરનાર થાય. ને તુલા રાશિમાં ચંદ્ર હોય ને તેને સૂર્ય, મંગળ, શનિ, જોતા હોય તો નપુંસક (હીજડો) થાય છે. વૃશ્ચિકમાં ચંદ્ર હોય ને બુધ જોતો હોય તો બે માતાને બે બાપવાળો, શુક્ર જોતો હોય તો રાજાને પ્રીય, શુક્ર જોતો હોય તો નીચાં કર્મ કરનાર, શનિ જોતો હોય તો રાગી, સૂર્ય જોતો હોય તો નિર્ધન, મંગળ જોતો હોય તો રાજાનો પ્રધાન કરે છે.

ચન્દ્રે ધનુસ્યે શુભદૃષ્ટિયુક્તે વિદ્યાધનજ્ઞાનયશોવલાભ્યઃ ॥

દૃષ્ટે કુજાદિત્યદિનેશપુત્રૈઃ સમાશઠઃ પણ્યવધૂરતઃ સ્પાત્ ॥૫૧॥

૫૧. ભાવાર્થ—ધન રાશિમાં ચંદ્ર હોય, ને શુભ ગ્રહો જોતા હોય તો વિદ્વાન, ધનવાન, જ્ઞાનવાન, યશવાન, બળવાન થાય.

ધન રાશિમાં ચંદ્ર હોય ને મંગળ, રવિ અને શનિ જોતા હોય તો સભામાં પંચાત કરનાર, વૈશ્યા સ્ત્રીઓ સાથે પ્રીતિ રાખનાર થાય.

રાજા મહીપતિવિદ્વાન્ ધની નિર્ધનિકો વિમુઃ ॥

બુધાદિગ્રહસન્દૃષ્ટે મકરસ્યે નિશાકરે ॥ ૫૨ ॥

૫૨. ભાવાર્થ—મકર રાશિમાં ચંદ્ર હોય, ને બુધ વિગેરે જોતા હોય તો અનુકંમે રાજા, પૃથ્વીનો સ્વામી, વિદ્વાન, ધનવાન, નિર્ધન, સમર્થ થાય.

કુમ્ભાસ્થિતે નિશાનાયે શુભદૃષ્ટે યશોધનઃ ॥

જાતઃ પરવધૂલોલઃ પાપસ્વેદનિરીક્ષિતઃ ॥ ૫૩ ॥

૫૩. ભાવાર્થ—કુંભ રાશિમાં ચંદ્રપર શુભ ગ્રહની દૃષ્ટિ હોય તો યશવાળો, ધનવાન, થાય. અને પાપગ્રહોની દૃષ્ટિ હોય તો પારકી સ્ત્રીમાં લેપટ થાય.

મીનસ્યે શુભવીક્ષિતે હિમકરે હાસ્યમિયો ભૂપતિઃ

વિદ્વાન્ પાપનિરીક્ષિતે પરુષવાક્ પાપાત્મકો જાયતે ॥

પાર્વાણે સ્વલવીક્ષિતે શઠમતિર્જાતોઽન્યજાચારતઃ

સૌમ્યાંશે શુભવીક્ષિતે હિમકરે જાતો યશસ્વી ભવેત્ ॥૫૪॥

૫૪. ભાવાર્થ—મીન રાશિમાં ચંદ્રને શુભ ગ્રહો જોતા હોય તો રાજા મહાકરી કરનારો, વિદ્વાન થાય છે, અને પાપ ગ્રહો જોતા હોય તો ખોટું બોલનાર, પાપી થાય.

પાપ નવમાંશમાં ચંદ્ર હોય ને પાપ ગ્રહો જોતા હોય તો ખરાબ બુદ્ધિવાળો, પારકી સ્ત્રીમાં પ્રીતિવાળો થાય છે.

શુભ નવમાંશમાં ચંદ્રને શુભ ગ્રહ જોતા હોય તો યશવાળો થાય.

રાશિદૃષ્ટિફલં યત્તદંશકેષુ ચ યોજયેત્ ॥

મવન્તિ શુભદાઃ સર્વે શુભદગ્ધ્યોગસંયુતાઃ ॥ ૫૫ ॥

૫૫. ભાવાર્થ—રાશિ ઉપર દક્ષિણે રૂળ જેવું મળે છે તેવું નવમાંશ-
પર દક્ષિણે રૂળ કહેવું.

અથા ગ્રહો શુભ ગ્રહો સાથે કે શુભની દક્ષિણા હોય તો શુભ
રૂળ આપે છે.

॥ લગ્નાદિભાગવતગ્રહફલમ્ ॥

લગ્નાદિભાવમાં રહેલા ગ્રહનું રૂળ.

માર્તેન્ડો યદિ લગ્નગોડ્યતનયો જાતઃ સુખી નિર્વૃણઃ

સ્વલ્પાશી વિકલેક્ષણો રણતલશ્ચાર્ધા મુશીલો નટઃ ॥

જ્ઞાનાચારરતઃ મુલોચનયસઃસ્વાતન્ત્ર્યકસ્ત્રુચો

મીને સ્ત્રીજનસેવિતો દરિગતે રાત્ર્યન્ધકો વીર્યવાન્ ॥ ૫૬ ॥

૫૬. ભાવાર્થ—લગ્નમાં સૂર્ય હોય તો થોડા ઊંઠરાંવાળો, સુખી,
નિર્દય, થોડું ખાનાર, વિન્દલ આંખોવાળો, લડાઈની લખીનતાં વખાણ
કરનાર, મુશીલ, નટનું કામ કરનાર થાય.

સૂર્ય લગ્નમાં ઉત્થનો હોય તો જ્ઞાની, આચારમાં પ્રીતિવાળો, સારી
આંખોવાળો, યશ્વળો, સ્વતંત્ર થાય.

લગ્ને મીન રાશિમાં સૂર્ય હોય તો સ્ત્રીઓથી સેવા કરાતો થાય.

સિંહ રાશિમાં સૂર્ય હોય તો સત્રીએ આંધળો, ને બળવાન થાય છે.

ક્ષીણેશશિન્યુદયગે વધિરોડ્ગ્રહીનઃ

મેપ્યથ પાપસહિતે તુ ગતાયુરેવ ॥

સ્વોદ્યસ્વકે ધનયશોર્વહુરૂપશાલી

પૂર્ણે તનો યદિ ચિરાયુરપૈતિ વિદ્વાન્ ॥ ૫૭ ॥

૫૭. ભાવાર્થ—ક્ષીણ ચંદ્રમા લગ્નમાં બેઠો હોય તો બહેરા, શરીર
ખોડવાળો, આકર, અને પાપ ગ્રહ સાથે હોય તો આયુષ્ય વિનાનો થાય છે.

ચંદ્રમા પોતાના ઉત્થમાં કે પોતાના ઘરમાં હોય તો ધનવાન, કીર્તિ-
વાળો, બહુ રૂપવાન, અને પૂર્ણ ચંદ્રમા હોય તો લાંબા આયુષ્યવાળો
વિદ્વાન્ થાય.

ક્રૂરઃ સાહસિકોઽતનોઽતિચપલો રોગી કુજે લગ્ને

વિચાંવિચતપઃસ્વધર્મનિરતો લગ્નસ્થિતે બોધને ॥

જીવે લગ્નગતે ચિરાયુરમલજ્ઞાની ધની રૂપવાન

કામી કાન્તવપુઃ સદારત્નયો વિદ્વાન્વિલગ્ને મૃગૌ ॥ ૬૮ ॥

૫૮. ભાવાર્થ—મંગળ, લગ્નમાં હોય તો, કૂર, સાંકડસી, ભગનાર, બહુ ચંચળ, રોગી થાય.

બુધ, લગ્નમાં હોય તો વિદ્વાન, ધનવાન, તપસ્વી, પોતાના ધર્મમાં પ્રીતિવાળો થાય.

શુક્ર, લગ્નમાં હોય તો લાંબા આયુષ્યવાળો, સારા જ્ઞાનવાળો, ધનવાન, રૂપવાન થાય.

લગ્નમાં શુક્ર હોય તો કામી, સુંદર શરીરવાળો, સ્ત્રી પુત્રવાળો, વિદ્વાન થાય.

દુર્નાસિકો વૃદ્ધકલત્રરોગી મન્દે વિલગ્નોપગતેઽદ્ગ્રહીનઃ ॥

મહીપતુલ્યઃ સુગુણાભિરામો જાતઃ સ્વતુલ્લોપગતે ચિરાયુ ॥ ૬૯ ॥

૬૯. ભાવાર્થ—લગ્નમાં શનિ હોય તો ખરાબ નાકવાળો, વૃદ્ધ સ્ત્રી વાળો, રોગી, શરીરમાં ખોડવાળો થાય છે.

લગ્નમાં શનિ પોતાના ઉચ્ચમાં હોય તો રાજા જેવો, સારા ગુણવાળો, લાંબા આયુષ્યવાળો થાય.

ઋરો દયાધર્મવિહીનશીલો રાહૈ વિલગ્નોપગતે તુ રોગી ॥

કેતૌ વિલગ્ને સરુજોઽતિલુબ્ધઃ સૌમ્યેક્ષિતે રાજસમાનમોગી ॥ ૬૦ ॥

૬૦. ભાવાર્થ—રાહુ લગ્નમાં હોય તો કૂર, નિર્દય, અધર્મી, રોગી થાય.

કેતુ લગ્નમાં હોય તો રોગી, લોભી, થાય. અને શુભ શ્રદ્ધની તેપર હિંદ્રિ હોય તો રાજા જેવા ભોગ ભોગવનારો થાય.

રવિશ્ચિત્રોદયે રાહુ રાજધોગાય સમ્પાદિ ॥

સ્થિરાર્ધપુત્રાન્ કુરુતે મન્દસૈત્રોદયે શિર્ષી ॥ ૬૧ ॥

૬૧. ભાવાર્થ—શિંહુ લગ્નમાં રાહુ હોય તો, રાજા જેવા ભોગો ભોગવનાર, અને સંપત્તિવાળો થાય છે.

મકર કે કુંભ લગ્નમાં કેતુ બેઠો હોય તો સ્થિર ધનવાળો, પુત્રવાન થાય છે.

દ્વિતીયમ્ ॥ (બીજો ભાવ.)

ત્યાગી ધાતુદ્રવ્યવાનિષ્ઠશત્રુર્વામ્ની વિત્તસ્થાનગે ચિત્રધાર્તા ॥

કામી કાન્તશ્રાસ્ત્રવાગિક્ષિતજ્ઞો વિદ્યાશીલો વિત્તવાન વિત્તમેન્દૌ ॥ ૬૨ ॥

૬૨. ભાવાર્થ—બીજા ભાવમાં સૂર્ય હોય તો ખર્ચ કરનાર, ધાતુના ધનવાળો, શત્રુઓ ઉપર પ્રીતિ રાખનાર, ભાષણ કરનાર થાય.

બીજા ભાવમાં ચંદ્ર હોય તો કામી, કાંતિવાળો, આરૂં બોલનાર, બીજાના મનની વાત જાણનાર, વિદ્વાન, ધનવાન થાય.

ધાતોર્વાદકૃપિક્રિયાટનપરઃ કોપી કુજે વિત્તમે

બુદ્ધયોપાર્જિતવિત્તશીલગુણવાન્ સાયુઃ કુટુમ્બે બુધે ॥

વામ્પી મોજનસૌર્યવિત્તવિપુલસ્ત્યાગી ધનસ્યે ગુરૌ

વિદ્યાકામકલાવિલાસધનવાન્વિત્તસ્થિતે ભાગવે ॥ ૬૩ ॥

૬૩. ભાવાર્થ—મંગળ બીજા ભાવમાં હોય તો રસાયણ શોધ વિધાને ખેતીવાડીનું કામ કરનાર, ભમનાર, કોધી થાય.

બીજા ભાવમાં બુધ હોય તો બુદ્ધિથી ધન મેળવનાર, સારા સ્વ-ભાવવાળો, શુભવાન, સત્પુરૂષ થાય.

બીજા ભાવમાં શુક્ર હોય તો ભાષણ કરનાર, સારા ભોજનના શોખ-વાળો, બહુ ધનવાન, ખર્ચ કરનાર થાય.

શુક્ર બીજા ભાવમાં હોય તો વિદ્યાવાળો, કામ કળામાં કુશળ, વિ-લાસી, બહુ ધનવાન થાય છે.

અસત્યવાદી ચપલોઽત્નોઽધનઃ શતૌ કુટુમ્બોપગતે તુ વશ્ચકઃ ॥

વિરોધવાન્વિત્તગતે વિપુન્નુદે જનાપરાધી શિશ્વિનિ દ્વિતીયો ॥ ૬૪ ॥

૬૪. ભાવાર્થ—શનિ બીજા ભાવમાં હોય તો ખોટું બોલનાર, અવિ-શ્ચારી, ભટકનાર, નિર્ધન, અને બુઝ્યો થાય છે.

બીજા ભાવમાં રાહુ હોય તો વિરોધ કરનાર, અને કેતુ બીજે હોય તો માણસોનો શત્રુ થાય છે.

તૃતીયમ્ ॥ (ત્રીજો ભાવ.)

શગે દુર્જનસેવિતોઽતિધનવાંસ્ત્યાગી તૃતીય ર્વા

ચન્દ્રે સોદરરાશિગેઽપ્યધનિકો વન્ધુમિયઃ સાત્વિકઃ ॥

સ્વાતોઽપારપરાક્રમોઽશ્વતિર્દુશ્ચિંક્યયાતે કુજે

માયાકર્મપરોઽત્નોઽતિચપલો દીનોઽનુજસ્યે બુધે ॥ ૬૫ ॥

૬૫. ભાવાર્થ—ત્રીજે ભાવે સૂર્ય બેઠો હોય તો શૂરવીર, ખરાબ માણસોથી સેવાતો, બહુ ધનવાન, ખર્ચ કરનાર થાય.

ત્રીજે ભાવે ચંદ્ર હોય તો થોડા ધનવાળો, લાંછબોને બહાલો, સત્વગુણી થાય.

ત્રીજે ભાવે મંગળ હોય તો પ્રસિદ્ધ, બહુ પરાક્રમી, સારી બુદ્ધિવાળો થાય.

ત્રીજે ભાવે બુધ હોય તો માયાવી, લટકનાર, અભિચારી, ગરીબ થાય.

ભ્રાતૃસ્થાનગતે ગુરો ગતધનઃ સ્ત્રીનિર્જિતઃ પાપકૃત્

શુક્રે સોદરગે સરોપવચનઃ પાપો વૃદ્ધિનિર્જિતઃ ॥

અલ્પાશી ધનશીલવંશગુણવાન્ ભ્રાતૃસ્થિતે માનુજે

રાહૌ વિક્રમગેઽતિવીર્યધનિકઃ કેતૌ ગુણી ચિત્તવાન્ ॥૬૬॥

૬૬. ભાવાર્થ—ત્રીજા ભાવમાં શુક્ર હોય તો નિર્ધન, સ્ત્રીને વશ થનાર ખરાબ કામ કરનાર થાય.

ત્રીજા ભાવમાં શુક્ર હોય તો ક્રોધવાળાં વચન બોલનાર, પાપી, સ્ત્રીને વશ થાય છે.

ત્રીજા ભાવમાં શનિ હોય તો થોડુ ખાનાર, ધનવાન, પોતાના કુટુંબમાં શુભવાન થાય.

ત્રીજા ભાવમાં રાહુ હોય તો બહુ બળ અને ધનવાળો, અને કેતુ હોય તો શુભવાન ને ધનવાન થાય.

સોદરાસાતિગઃ શુક્રઃ શોકરોગભયપ્રદઃ ॥

તત્રેવ શુભકારી સ્વાત્ પુરતો યદિ માસ્કરાત્ ॥ ૬૭ ॥

૬૭. ભાવાર્થ—શુક્ર ત્રીજા અને છઠ્ઠા ભાવમાં હોય તો દીલગીરી, રોગ ને ભય આપે છે. સૂર્યથી ત્રીજે છઠ્ઠે શુક્ર હોય તો શુભ ફળ આપે છે.

ચતુર્થમ્ ॥ (ચોથો ભાવ.)

હૃદ્રોગી ધનધાન્યચુદ્ધિરહિતઃ ક્રૂરઃ મુલસ્યે ર્વા

વિશાશીલમુસ્તાન્વિતઃ પરવધૂલોન્નશ્રુત્યે વિધૌ ॥

મૌમે વન્ધુગતે તુ વન્ધુરહિતઃ સ્ત્રીનિર્જિતઃ શૌર્યવાન્

વન્ધુસ્યે શત્રિજે વિવન્ધુરમ્લજ્ઞાની ધની પશ્વિનઃ ॥ ૬૮ ॥

૬૮. ભાવાર્થ—એથા ભાવમાં સૂર્ય હોય તો હૃદયનો રોગી, ધન, અનાજ અને પુદ્ધિ વિનાનો, ફર, થાય.

એથા ભાવમાં ચંદ્ર હોય તો વિદ્યાવાળો, સારા સ્વભાવનો સુખી, પારકી સ્ત્રીઓ પછવાડે ભગનાર થાય.

એથા ભાવમાં મંગળ હોય તો સગાં વિનાનો, સ્ત્રીને વશ, બહા-
દુર, થાય છે.

એથા ભાવમાં જુધ હોય તો ભાઈઓ રહિત, ખવિત્ર, જ્ઞાની, ધન-
વાન, પંડિત થાય.

વાગ્મી ધની સુખયશોધલરૂપશાલી

જાતઃ શંઠમઠ્ઠતિરિન્દ્રગુરૌ સુખસ્થે ॥

સ્ત્રીનિર્જિતઃ સુખયશોધનપુદ્ધિવિદ્યા

વાચાલકો ભૃગુસુતે યદિ બન્ધુપાતે ॥ ૬૯ ॥

૬૯. ભાવાર્થ—એથા ભાવમાં શુક્ર હોય તો ભાષણ કરનાર, ધન-
વાન, આજ્ઞવાળો, બળવાન, ને રૂપવાન થાય. પણ બુદ્ધિ સ્વભા-
વનો થાય છે.

એથા ભાવમાં શુક્ર હોય તો સ્ત્રીને વશ, સુખી, યથવાળો, ધન-
વાન, પુદ્ધિમાન, વિદ્વાન, બહુ બોલનાર થાય છે.

આચારઘીનઃ કપટી ચ માતૃકૈશાન્વિતો માનુસુતે સુખસ્થે ॥

રાહૌ કલત્રાદિજિનાવરોધી કેતૌ સુખસ્થે ચ પરાપવાદી ॥ ૭૦ ॥

૭૦. ભાવાર્થ—એથા ભાવમાં શનિ હોય તો આચાર વિનાનો,
કપટી, માતા તરફથી કલેશ ભોગવનાર થાય.

એથા ભાવે રાહુ હોય તો સ્ત્રીઓને પાસે નહિ આવવા દેનાર, અને
કેતુ હોય તો બીજાઓની નિન્દા કરનાર થાય.

પञ्चમम् ॥ (પાંચમો ભાવ.)

રાજમિષઞ્ચલ્લપુદ્ધિયુક્તઃ પ્રવાસશીલઃ સુતગે દિનેશે ॥

મન્ત્રક્રિયાસક્તમના દયાલુર્દની મનસ્વી તનયે સતીન્દ્રી ॥ ૭૧ ॥

૭૧. ભાવાર્થ—સૂર્ય પાંચમો ભાવમાં હોય તો રાજાને જ્ઞાતો,
અંચળ પુદ્ધિવાળો, પરદેશમાં રહેનાર થાય.

પાંચમા ભાવમાં ચંદ્ર હોય તો મંત્ર ક્રિયા બળુનાર, દયાળુ, ધનવાન, ને મનસ્વી થાય છે.

ઋગ્વેદનથપલસાદસિકો વિધર્મા

મોગી ધની ચ યદિ પશ્ચમગે ધરાજે ॥

મન્ત્રાભિચારકુશલઃ સુતદારવિત્ત-

વિદ્યાયશોવલ્યુતઃ સુતગે સતિ જ્ઞે ॥ ૭૨ ॥

૭૨. ભાવાર્થ—પાંચમા ભાવે મંગળ હોય તો ઘાતકી, બહાર ભટકનાર, ચપળ, વગર વિચારે કામ કરનાર, ધર્મ વિનાનો, ભોગવાળો ને ધનવાન થાય છે.

પાંચમા ભાવે બુધ હોય તો મંત્ર અને આચારમાં કુશળ, છોકરાં ને સ્ત્રીવાળો, ધનવાન, વિદ્યાવાળો, યશવાન, ને બળવાન થાય છે.

મન્ત્રી ગુણી વિભવસારસમન્વિતઃ સ્યાત્

અલ્પાત્મજઃ સુરગુરૌ સુતરાશિયાતે ॥

સત્પુત્રમિત્રધનવાનતિરૂપશાલી

સેનાતુરક્કપતિરાત્મજગે ચ શુક્રે ॥ ૭૩ ॥

૭૩. ભાવાર્થ—પાંચમા ભાવે શુક્ર હોય તો પ્રધાન, ગુણુવાળો, વૈભવવાળો, બળવાન, થોડાં છોકરાંવાળો થાય.

પાંચમા ભાવે શુક્ર હોય તો સારા છોકરા, મિત્રો ને ધનવાળો, બહુ રૂપવાન લશ્કર અને ઘોડાઓનો સ્વામી થાય.

મત્તશિરાયુરમુખી ચપલથ ધર્મી

જાતો મિતારિનિચયઃ સુતગેર્જ્જપુત્રે ॥

મીરુદ્યાલુરધનઃ સુતગે ફળીશે

કેતૌ શરઃ સલિલમીરુરતીવ રોગી ॥ ૭૪ ॥

૭૪. ભાવાર્થ—પાંચમા ભાવમાં શનિ હોય તો દિવાનો, સાંચો વખત ભવનાર, મુખ વિનાનો, વિઠલ, ધર્મવાળો, શત્રુઓને ભવનાર થાય.

પાંચમા ભાવમાં શુક્ર હોય તો બીકણ, દયાળુ, નિર્ધન થાય.

પાંચમા ભાવમાં કેતુ હોય તો લુચ્ચો, ખાલીથી બીકણ, અને રોગી થાય છે.

પદ્મ ॥ (છઠ્ઠા ભાવ.)

કામી શૂરો રાજપૂજ્યોઽભિમાની રહ્યાતઃ શ્રીમાન્ શત્રુયાતે દિનેશે ॥

અલ્પાયુઃ સ્યાત્ ક્ષીણચન્દ્રેઽરિસંસ્યે પૂર્ણે જાતોઽતીવ ભોગી ચિરાયુ ૭૨

૭૫. ભાવાર્થ—સૂર્ય છઠ્ઠે ભાવે બેઠો હોય તો કામી, શૂરવીર, રાજ-
ઓથી માન પામનાર, અભિમાની, કીર્તિવાળો, પૈસાવાળો થાય.

શીલ ચંદ્રમાં છઠ્ઠે ભાવે હોય તો થોડા આયુષ્યવાળો, અને પૂર્ણ ચંદ્ર
હોય તો બહુ ભોગ ભોગવનાર, લાંબા આયુષ્યવાળો થાય.

સ્વામી રિપુસયકરઃ પ્રવલોદરાગ્નિઃ

શ્રીમાન્યશોવલયુતોઽવનિજે રિપુસ્યે ॥

વિદ્યાવિનોદકલહમિપકૃદ્વિશીલો

વન્ધૂપકારરાહિતઃ શશિજેઽરિયાતે ॥ ૭૬ ॥

૭૬. ભાવાર્થ—મંગળ છઠ્ઠે ભાવે હોય તો ધનનો સ્વામી, શત્રુઓને
નાશ કરનાર, ખુબ ખાનાર, લક્ષ્મીવાળો, કીર્તિવાળો, બળવાન થાય.

બુધ છઠ્ઠે ભાવે હોય તો વિદ્યા વિનોદમાં કળ્યા કરનાર, ખરાબ
સ્વભાવવાળો, સગાં બહાલાં ઉપર ઉપકાર નહિ કરનાર થાય છે.

કામી જિતારિરવલોઽરિગતેઽમરેજ્યે

શોકાપવાદસહિતો મૃગુજે રિપુસ્યે ॥

વદ્વાસની વિપ્રમશીલસપત્રમીતઃ

કામી ધની રત્નિસ્રુતે સતિ શત્રુયાતે ॥ ૭૭ ॥

૭૭. ભાવાર્થ—શુક્ર છઠ્ઠા ભાવમાં હોય તો કામી, શત્રુઓને હત-
નાર, નિર્બળ થાય.

શુક્ર છઠ્ઠા ભાવમાં હોય તો દુઃખી, બીજાઓ ઉપર આરોપ મુકનાર થાય.
શનિ છઠ્ઠા ભાવે હોય તો બહુ ખાનાર, ખરાબ સ્વભાવવાળો, દુશ્મ-
નોથી બીહનાર, રંડીબાણ કરનાર, ધનવાન થાય છે.

રાહૌ રિપુસ્થાનગતે જિતારિથિરાયુરત્યન્તમુખી કુલીનઃ ॥

વન્ધુમિયોદારગુણપ્રસિદ્ધવિદ્યાયશસ્વી રિપુગે ચ કેતૌ ॥ ૭૮ ॥

૭૮. ભાવાર્થ—રાહુ છઠ્ઠા ભાવે હોય તો શત્રુઓને હતનાર, લાંબા
આયુષ્યવાળો, બહુ સુખી, ને કુલીન થાય છે.

કેતુ છટ્ટા ભાવે હોય તો સગાંઓ તરફ માયાળુ, સારા ગુણુવાળો, પ્રખ્યાત, વિદ્યાવાળો, ને આબરૂવાળો થાય છે.

સસમભાવમ્ ॥ (સાતમો ભાવ.)

સીદ્ધેષી મદનસ્થિતે દિનકરેષ્ટીવ પ્રકોપી સ્વલઃ

ચન્દ્રે કામગતે દયાલુરટનઃ સ્ત્રીવશ્યકો ભોગવાન્ ॥

સ્ત્રીમૂલપ્રવિલાપકો રણરુચિઃ કામસ્થિતે ભૂમિજે

વ્યઙ્ગઃ શિલ્પકલાવિનોદચતુરસ્તારામૃતેષ્ટંગતે ॥ ૭૯ ॥

૭૯. ભાવાર્થ—સાતમા ભાવમાં સૂર્ય હોય તો સ્ત્રીજાતિને ધિક્કારનાર, ખટ્ટુ કોધી, ખરાબ માણસ થાય છે

સાતમા ભાવમાં ચંદ્ર હોય તો દયાળુ, ભટકનાર, સ્ત્રીઓને વશ, ભોગ ભોગવનારો થાય.

સાતમા ભાવમાં મંગળ હોય તો સ્ત્રીથી દુઃખ પામનાર, લડાઈમાં પ્રીતિવાળો થાય.

સાતમા ભાવમાં બુધ હોય તો શરીરમાં ખોડવાળો, ઠારીગર કળામાં ચતુર થાય.

ધીરશ્ચારુકલત્રવાન્ પિતૃગુરુદેષી મદસ્યે ગુરૌ

વેશ્યાસ્ત્રીજનવલ્લભશ્ચ સુભગો વ્યઙ્ગઃ સિતે કામગે ॥

ભારાધ્વશ્રમતપ્તધીરધમિકો મન્દ્રે મદસ્થાનગે

ગર્વી જારશિસ્વામિનિઃ ફણિપતૌ કામસ્થિતે રોગવાન્ ॥ ૮૦ ॥

૮૦. ભાવાર્થ—સાતમા ભાવમાં શુક્ર હોય તો ધીરજવાળો, સારી સ્ત્રીવાળો, માબપ અને શુરને ધિક્કારનાર થાય.

સાતમા ભાવમાં શુક્ર હોય તો વેશ્યા સ્ત્રીઓનો માનીતો, સુંદર, પણ લંગડો થાય.

સાતમા ભાવમાં શનિ હોય તો ગરીબ, દૂર જોતો લઈ જવાના કામથી દુઃખી થનારો ને નિર્ધન થાય છે.

સાતમા ભાવમાં રાહુ હોય તો ગર્વિષ્ઠ, ગદુબ્ધભિચારી, રોગી થાય.

અનન્નમાવોપગતે તુ કેતૌ કુદારકો વા વિકલત્રભોગઃ ॥

નિત્રી વિશીલઃ પરિદીનવાચયઃ સદાટનો મૂર્ચ્વજનાગ્રગણ્યઃ ॥ ૮૧ ॥

૮૧. ભાવાર્થ—સાતમા ભાવમાં કેતુ હોય તો ખરાબ સ્ત્રીવાળો સ્ત્રી તરફથી દુઃખ લોગવનાર, ઉંઘવાવાળો, ખરાબ સ્વભાવનો, ખટુ ગરીબ વચન બોલનાર, દંભેશમાં લટકનાર, મૂર્ખાઓમાં આગેવાન થાય.

॥ અષ્ટમમ્ ॥ આઠમા ભાવ.

મનોભિરામઃ કલહપ્રવીણઃ પરાભવસ્યે ચ સ્થૌ ન વૃષ્ણઃ ॥

રણોત્સુકસ્ત્યાગવિનોદવિદ્યાશીલઃ શસ્ત્રાઢ્ઢેઃ સતિ રન્ધ્રયાતે ॥ ૮૨ ॥

૮૨. ભાવાર્થ—આઠમા ભાવમાં સૂર્ય હોય તો ખીલના મનને ખુશી કરનાર, કલ્હામાં ચતુર, ને અસંતોષી થાય.

આઠમા ભાવમાં ચંદ્ર હોય તો લગાઈને માટે આતુર, ઉદાર દિલનો, રમત ગમતનો શોખીન અને વિદ્વાન થાય છે.

વિનીતવેપો ધનવાન ગણેશે મહીસુતે રન્ધ્રમતે તુ જાતઃ ॥

વિનીતિવાહુલ્યગુણપ્રસિદ્ધો ધની સુધારશ્મિમુતેઽષ્ટમસ્યે ॥ ૮૩ ॥

૮૩. ભાવાર્થ—આઠમા ભાવમાં મંગળ હોય તો સાદાં કપડાં પહે-
રનાર, ધનવાન, લોકોપર સત્તા ચલાવનાર થાય.

આઠમા ભાવમાં બુધ હોય તો નિતિ અને સારા મુણ્ણાથી પ્રસિદ્ધ, ધનવાન થાય.

મેધાવી નૌચકર્મા યદિ દિવિજગુરૌ રન્ધ્રયાતે ચિરાયુઃ

દીર્ઘાયુઃ સર્વસૌખ્યાતુલ્યલથનિકો ભાર્ગવે ચાષ્ટમસ્યે ॥

શૂરો રોપ્યગ્રગ્ણ્યો વિગતવલ્લભનો ભાનુજે રન્ધ્રયાતે

રાહૌ ક્લેશાપવાદી પરિભવદ્દગે દીર્ઘમૃત્ત્વ રોગી ॥ ૮૪ ॥

૮૪. ભાવાર્થ—આઠમા ભાવમાં શુક્ર હોય તો લાંબા આયુષ્યવાળો, બુદ્ધિમાન, નીચ કામ કરનાર થાય.

આઠમા ભાવમાં શુક્ર હોય તો લાંબી જીવન લોગવનાર, દરેક સુખ મેળવનાર, ખટુ બળવાન, ધનવાન થાય.

આઠમા ભાવમાં શનિ હોય તો શૂરવીર, ખટુ કોપી, બળ અને ધન વિનાનો થાય.

આઠમા ભાવમાં રાહુ હોય તો કલેશ અને અરોગવાળો, આજસુ, ને રોગી થાય.

કેતૌ યદા રન્ધ્રગૃહોપયાતે જાતઃ પદ્મવ્યવધૂરતેચ્છુઃ ॥

રોગી દુરાચારરતોઽતિલુબ્ધઃ સૌમ્યેક્ષિતેઽતીવ ધની ચિરાયુઃ ॥૮૫॥

૮૫. ભાવાર્થ—આઠમા ભાવમાં કેતુ હોય તો બીજાઓનું ધન અને સ્ત્રીઓ મેળવવામાં પ્રીતિવાળો, ખરાબ આચરણ કરનાર, રોગી, ખડું લોભી થાય. જો શુભ ગ્રહો ભેટા હોય તો ખડું ધનવાન, લાંબા આયુ-
ધવાળો થાય.

॥ નવમફલમ્ ॥ નવમા ભાવનું ફળ.

આદિત્યે નવમસ્થિતે પિતૃગુરુદ્વેષી વિધર્માશ્રિતઃ

ચન્દ્રે પૈતૃકદેવકાર્યનિરસ્ત્યાગી ગુરુસ્યે તદા ॥

મૂસૂનૌ યદિ પિત્રનિવૃત્તસહિતઃ સ્થિતઃ શુભસ્થાનગે

સૌમ્યે ધર્મગતે તુ ધર્મધનિકઃ શાસ્ત્રી શુભાચારવાન્ ॥ ૮૬ ॥

૮૬. ભાવાર્થ—નવમા ભાવમાં સૂર્ય હોય તો મા, બાપ અને ગુરૂનો

દ્વેષ કરનાર, અધર્મી થાય.

નવમા ભાવમાં ચંદ્ર હોય તો પિતૃઓ અને દેવતા કામમાં પ્રીતિ-
વાળો, ઉદાર હિસનો થાય.

નવમા ભાવમાં મંગળ હોય તો બાપ અથવા સગાં સંબંધીનું ખરાબ
કરનાર, પ્રસિદ્ધ થાય.

નવમા ભાવમાં બુધ હોય તો ધર્મવાન, ધનવાન, શાસ્ત્રી, સારા
આચારવાળો થાય.

જ્ઞાતી ધર્મપરો નૃપાલસચિવો જીવે તપઃસ્થાનગે

વિદ્યાવિત્તકલત્રપુત્રવિભવઃ શુક્રે શુભસ્યે સતિ ॥

મન્દે માગ્યગૃહસ્થિતે રણતલસ્થિતો વિદારો ધની

માગ્યસ્યે મુજગે તુ ધર્મજનકદ્વેષી યજ્ઞોવિત્તવાન્ ॥ ૮૭ ॥

૮૭. ભાવાર્થ—નવમા ભાવમાં શુક્ર હોય તો જ્ઞાતી, ધર્મવાન, રા-

જાનો પ્રધાન થાય.

નવમા ભાવમાં શુક્ર હોય તો વિદ્યાવાળો, ધનવાન, સ્ત્રી પુત્ર અને
વેલવવાળો થાય.

નવમા ભાવમાં શનિ હોય તો લડાઈમાં પ્રસિદ્ધ, સ્ત્રી વિનાનો, ધનવાન થાય.

નવમા ભાવમાં રાહુ હોય તો ધર્મ અને બાપનો દ્રેષ કરનાર, યશ-વાન, ધનવાન થાય.

કેતૌ ગુરુસ્થાનગતે તુ કોપી વાગ્મી વિષર્મા પરનિન્દકઃ સ્યાત્ ॥

શૂરઃ પિતૃદ્રેષકરોઽતિદમ્ભાચારો નિસ્ત્સાહરતોઽભિમાની ॥ ૮૮ ॥

૮૮. ભાવાર્થ—નવમા ભાવમાં કેતુ હોય તો કોપી, ભાષણ કરનાર, અધર્મી, પારકાની નિન્દા કરનાર, ચૂરવીર, માબાપનો દ્રેષ કરનાર, બહુ દંભ કરનાર, આજમુઓની દોસ્તારી કરનાર, અભિમાની થાય.

॥ દશમમ્ ॥ દશમે ભાવ.

માનસ્થિતે દિનકરે પિતૃવિત્તશીલ-

વિદ્યાયશોવલ્યુત્તોઽવનિપાલનુલ્પઃ ॥

ચન્દ્રે યદા દશમે ધનધાન્યવત્ત્વ-

ભૂપાવધૂજનવિલાસકલાવિલોલઃ ॥ ૮૯ ॥

૮૯. ભાવાર્થ—સૂર્ય દશમા ભાવમાં હોય તો બાપ તરફથી ધન મેળવનાર, સદ્ગુણી, વિદ્યા અને કીર્તિવાળો, બળવાન, રાજા જેવો થાય.

ચંદ્ર, દશમા ભાવમાં હોય તો ધન, અનાજ, કપડાં, અલંકાર, વિગે-રેતું મુખ ભોગવનાર, સ્ત્રીઓ સાથે ઈશકબાણ અને હુન્નરમાં ચતુર થાય.

મેપૂરણસ્યેઽવનિજે તુ જાતાઃ પ્રતાપવિત્તમવલપ્રસિદ્ધાઃ ॥

વ્યાપારમે ચન્દ્રમુતે સમસ્તવિદ્યાયશોવિત્તધિનોદશીલઃ ॥ ૯૦ ॥

૯૦. ભાવાર્થ—મંગળ દશમા ભાવમાં હોય તો પ્રતાપી, ધનવાન, બળવાન, પ્રખ્યાત થાય.

બુધ દશમે હોય તો દરેક વિદ્યાવાળો, કીર્તિવાન, ધનવાન, વિનોદી થાય.

સિદ્ધારમ્ભઃ સાધુવૃત્તઃ સ્વર્ગી વિદ્વાનાદયો માનમે ચામરેજ્યે ॥

શુક્રે કર્મસ્થાનમે કર્મકાચ સ્ત્રીમૂલાદ્વા લબ્યવિત્તો વિમુઃ સ્યાત્ ॥ ૯૧ ॥

૯૧. ભાવાર્થ—શુક્ર દશમે હોય તો આરંભેલું કામ સિદ્ધ કરનાર, સારી વૃત્તિવાળો, પોતાનો ધર્મ સાચવનાર, વિદ્વાન, ધનવાન થાય.

શુક દશમા ભાવમાં હોય તો ખેતી કરનાર તરફથી અથવા સ્ત્રીથી બહુ ધનવાન, સમર્થ થાય.

મન્દે યદા દશમેગે યદિ દણ્ડકર્તા

માની ધની નિજકુલપ્રભવશ્ચ શૂરઃ ॥

ચોરક્રિયાનિપુણબુદ્ધિરતો વિશીલો

માનં ગતે ફણિપર્તા તુ રણોત્સુકઃ સ્યાત્ ॥ ૧૨ ॥

૬૨. ભાવાર્થ—શનિ દશમા ભાવે હોય તો અપરાધીઓને ઠંડ કરનાર, ધનવાન, માન મેળવનાર, પોતાના કુળમાં પ્રસિદ્ધ, શૂરવીર થાય.

રાહુ દશમા ભાવે હોય તો ચોરી કરવામાં આસાક, સદ્શુભો વિનાનો, મારામારી કરવામાં આતુર થાય.

મુધીર્વલી શિલ્પવિદાત્મયોધી જનાનુરાગી ચ વિરોધવૃત્તિઃ ॥

કફાત્મકઃ શૂરજનાગ્રગ્નયઃ સદાટનઃ કર્મગતે ચ કેતૌ ॥ ૧૩ ॥

૬૩. ભાવાર્થ—કેતુ દશમા ભાવે હોય તો સારી બુદ્ધિવાળો, બળવાન, કારીગર, જ્ઞાની માલસોપર પ્રીતિ રાખનાર, વિરૂદ્ધ કામ કરનાર, કફવાળો, શૂરવીરોમાં આગેવાન, હુમેશાં ભટકનાર થાય.

॥ લાભભાવમ્ ॥ અગીયારમો ભાવ.

ભાનૌ લાભગતે તુ વિક્તવિપુલસ્ત્રીપુત્રદાસાન્વિતઃ

સન્તુષ્ટશ્ચ વિપાદશીલધનિકો લાભસ્થિતે શીતગૌ ॥

આપસ્યે ધરણીમુતે ચતુરવાક્કામી ધની શૌર્યવાન્

સૌમ્યે લાભગૃહં ગતે નિપુણધીર્વિદ્યાયશસ્ત્રી ધની ॥ ૧૪ ॥

૬૪. ભાવાર્થ—અગીયારમા ભાવમાં સૂર્ય હોય તો બહુ ધનવાન, સ્ત્રી ઊંડકરાં અને નોકરવાળો થાય.

અગીયારમા ભાવે ચંદ્ર હોય તો સંતોષી, ઉદાસ સ્વભાવનો, ધનવાન થાય.

અગીયારમા ભાવે મંગળ હોય તો બોલવામાં આતુર, કામી, ધનવાન, પરાક્રમી થાય.

અગીયારમા ભાવે બુધ હોય તો આતુર, બુદ્ધિવાળો, વિદ્વાન, યશવાળો ને ધનવાળો થાય.

आयस्येऽमरमन्त्रिणि प्रवलघीर्विख्यातनामां धनी

लाभस्ये भृगुजे सुखी परवधूलोलोऽनो वित्तवान् ॥

भोगी भूपतिलब्धवित्तविपुलः प्राप्तिं गते भानुजे

राहौ श्रोत्रविनाशको रणतलश्लाघी धनी पण्डितः ॥ ९५ ॥

६५. लावार्थ—अगीयारमा लावे शुक्र होय तो अहु भुद्धिवाणो, प्रसिद्ध, धनवान् थाय.

अगीयारमा लावे शुक्र होय तो सुभी, पारकी स्त्रीयोमां विवहल, लटकनार, धनवान् थाय.

अगीयारमा लावे शनि होय तो लोगी, राजा तरङ्गिणी अहु धन भोगवनार थाय छे.

अगीयारमा लावे राहु होय तो अडेर, वडार्थमां प्रसिद्ध धनवान्, पंडित, थाय.

उपान्त्ययाते शिखिनि प्रतापी परप्रियश्चान्पजनाभिवन्द्यः ॥

सन्तुष्टचित्तः प्रभुरल्पभोगी शुभक्रियाचाररतः प्रजातः ॥ ९६ ॥

६६. लावार्थ—अगीयारमा लावे केतु होय तो प्रतापी, धीलज्योने लडाहो धीलज्योधी नभस्कार कसतो, संतोषी, समर्थ, जोडा लोगवाणो, आरां काम अने आचारमां प्रीतिवाणो थाय.

॥ अथव्ययम् ॥ भारभे लाव.

व्ययस्थिते पूषणि पुत्रशाली व्यङ्गः सुधीरः पतितोऽनः स्यात् ॥

चन्द्रेऽन्त्ययाते तु विदेशवासी भौमे विरोधी धनदारहीनः ॥ ९७ ॥

६७. लावार्थ—भारभे सूर्य होय तो छेकसांवाणो, शरीरमां जोडवाणो, धीरजवाणो, जोय विनानो, लटकनार थाय.

भारभे चंद्र होय तो परदेशमां रहनार थाय.

भारभे मंगल होय तो विरोध करनार, धन अने श्री विनानो थाय.

वन्दुद्वेपकरोऽधनी विगतपीस्तारासुते रिःफगे

चार्वाकी चपलोऽनः खलमतिर्जीवे यदान्त्यं गते ॥

शुक्रे वन्दुविनाशकोऽन्त्यगृहगे जारोपचारोऽधनी

मन्दे रिःफगृहं गते विकल्पीर्मूर्खोऽधनी वञ्चकः ॥ ९८ ॥

૬૮. ભાવાર્થ—ખારમે બુધ હોય તો સગાંઓનું બુરું ઇંચનાર, નિર્ધન, બુદ્ધિ વિનાનો થાય.

ખારમે શુક્ર હોય તો સુંદર બોલનાર, ચપલ, ભટકનાર, ખરાબ બુદ્ધિવાળો થાય.

ખારમે શુક્ર હોય તો ભાઈઓનો નાશ કરનાર, બલિચારી નિર્ધન થાય.

ખારમે શનિ હોય તો ખરાબ બુદ્ધિવાળો, મૂર્ખ, નિર્ધન કંગાદો થાય.

વિદ્યુન્તુદે રિઃક્ષગતે વિશીલઃ સમ્પત્તિશાલી વિકલથ સાધુઃ ॥

પુરાણવિત્તસ્થિતિનાશકઃ સ્યાત્ ચલો વિશીલઃ શિશિનિ વ્યયસ્યે ॥૯૯॥

૯૯. ભાવાર્થ—રાહુ ખારમા ભાવમાં હોય તો ખરાબ સ્વભાવનો, સંપત્તિવાળો, વિબુલ, ખીજાઓને મદત કરનાર (સાધુ) થાય.

કેતુ ખારમા ભાવમાં હોય તો ખાપ વિગેરે તરફથી મળેલા ધનનો નાશ કરનાર, ચંચળ, દુરાચારી થાય.

॥ સ્વોચ્ચફલમ્ ॥ પોતાના ઉચ્ચનું કૃણ.

ઉચ્ચસ્યે દિનનાયકે યદિ ધની સેનાપતિઃ શ્રીતર્ગૌ

મિષ્ટાન્નામ્બરમૂષણઃ કુતનયો મૂનન્દને શૌર્યવાન્ ॥

સૌમ્યે વંશવિવર્ધનો જનપતિર્ધૌમાઙ્ગિતારિઃ સુખી

જીવે વંશકરઃ સુશીલચતુરો વિદ્વાન્ નૃપાલમિયઃ ॥ ૧૦૦ ॥

૧૦૦. ભાવાર્થ—સૂર્ય ઉચ્ચનો હોય તો ધનવાન, અને સેનાપતિ થાય.

ચંદ્ર ઉચ્ચનો હોય તો મીઠાં ભોજન ખાનાર, કપડાં અને પુષ્કળ ધરેણીવાળો, ખરાબ ઊંકરાંવાળો થાય.

મંગળ ઉચ્ચનો હોય તો પરાક્રમી થાય.

બુધ ઉચ્ચનો હોય તો વંશને વધારનાર, માણસોનો ઉપરી, બુદ્ધિ-માન, શત્રુઓને હાતનાર, સુખી થાય.

શુક્ર ઉચ્ચનો હોય તો કુટુંબને વધારનાર, સારા સ્વભાવવાળો, ચ-તુર, વિદ્વાન, અને રાજાને બહાલો થાય.

શુક્રે સ્વોચ્ચગતે વિલાસવનિતાસદ્ગીતનૃત્યમિયો

મન્દે ગ્રામપુરાઝીક્ષિતિપતિર્જાતઃ કુમારીરતઃ ॥

રાહો ચોરજનાધિપઃ કુલવરઃ શૂરઃ કુકર્મી ધની

કેતૌ ચોરરતસ્તુ હીનધરણીપાલમિયો જાયતે ॥ ૧૦૧ ॥

૧૦૧. ભાવાર્થ—શુક ઉચ્ચનો હોય તો વિલાસી સ્ત્રીઓ ગાય અને નાચમાં પ્રીતિ રાખનાર થાય.

શનિ ઉચ્ચનો હોય તો ગામ, નગર, વન અને પૃથ્વીનો સ્વામી, કુંવારી છોકરીઓમાં પ્રીતિવાળો થાય.

રાહુ ઉચ્ચનો હોય તો ચોર લોકોનો ઉપરી, કુળમાં શ્રેષ્ઠ, શૂરવીર, ખરાબ કામ કરનાર, ધનવાન થાય.

કેતુ ઉચ્ચનો હોય તો ચોરામાં પ્રીતિવાળો, નાના રાજા જેવો થાય.

एकः स्वतुङ्गः खेटो मित्रग्रहनिरीक्षितः ॥

जनपत्यवनीशं तं पूज्यं शस्यं सुहृद्युतम् ॥ १०२ ॥

૧૦૨. ભાવાર્થ—એક શ્રદ્ધ પોતાના ઉચ્ચમાં હોય અને મિત્ર શ્રદ્ધો જોતા હોય તો રાજા, અધ્યાત્મ, માન પામનાર ને મિત્રોવાળો થાય.

तुङ्गस्थैकविषधरे बलयुते जातः सघान्यो धनी

सामन्तः स्वचरद्वये त्रिषु यदा जातोऽवनीशो भवेत् ॥

उच्चस्थेषु चतुर्ग्रहेषु बलवान् केन्द्रेषु भूपालराट्

पञ्चव्योमचरेषु तुङ्गभवनप्राप्तेषु लोकेश्वरः ॥ १०३ ॥

૧૦૩. ભાવાર્થ—એક શ્રદ્ધ પોતાના ઉચ્ચમાં બળવાન હોય તો અનાજવાળો, ધનવાન થાય.

બે શ્રદ્ધ ઉચ્ચના ને બળવાન હોય તો બાગીચદાર અથવા ખેડીઓ રાજા, ત્રણ શ્રદ્ધ હોય તો રાજા થાય છે.

ચાર શ્રદ્ધ પોતાના ઉચ્ચમાં બળવાન થઈ કેન્દ્રમાં હોય તો બળવાન, રાજાઓનો રાજા થાય છે.

પાંચ શ્રદ્ધ પોતાના ઉચ્ચમાં બળવાન હોય તો આખી દુનિયાનો રાજા થાય.

॥ मूलत्रिकोणगतफलम् ॥

भूज त्रिकोणुभां रहेला अहोतुं इण.

मार्तण्डे यदि मूलकोणगृहगे जातो धनी वन्दितः

चन्द्रे चित्तमुखान्वितश्च रुधिरं कोपी दयावर्जितः ॥

તારાજે ધનિકો જપી સુરુરો ભોગી નૃપાલમિયઃ

શુક્રે ગ્રામપુરાધિપસ્તરણિજે શૂરસ્તુ રાહી ધની ॥૧૦૪॥

૧૦૪. ભાવાર્થ—સૂર્ય મૂળ ત્રિકોણમાં હોય તો ધનવાન, લોકોથી નમસ્કાર કરાતો થાય.

ચંદ્ર હોય તો પેસાદાર અને સુખી થાય.

મંગળ હોય તો કોપી, અને નિર્દય થાય.

બુધ હોય તો ધનવાન, ધર્મવાળો, જપ કરનાર થાય.

શુક્ર હોય તો વેલવવાળો, સજ્જને બહાલો થાય.

શુક્ર હોય તો ગામ અને શહેરોનો સ્વામી થાય.

શનિ હોય તો બહાદુર થાય.

રાહુ હોય તો ધનવાન થાય.

॥ સ્વક્ષેત્રફલમ્ ॥

પોતાના ધરમાં રહેલા ગ્રહોનું ફળ.

સ્વર્ણે ભાસ્વતિ ચારુમન્દિરદુરાચારોગ્રકામી વિધી

તેજોરૂપયની કુજે કૃપિવલખ્યાતો યુધે પન્દિતઃ ॥

જીવે કાવ્યકલાગમશ્રુતિપરઃ શુક્રે મનસ્વી ધની

મન્દે ચન્દ્રપરાક્રમો ગતમુખો રાહી યશોવિત્તવાન્ ॥ ૧૦૫ ॥

૧૦૫. ભાવાર્થ—સૂર્ય સિંહ રાશિમાં હોય તો સારા ધરવાળો, ખ. રામ આચારવાળો, ઉચ્ચ (ફર) ને કામી થાય છે.

ચંદ્ર કર્ક રાશિમાં હોય તો તેજસ્વી, કૃપવાન, ધનવાન થાય.

મંગળ મેષ કે વૃશ્ચિક રાશિમાં હોય તો ખેતી કરવાથી પ્રસિદ્ધ થાય.

બુધ કન્યા કે મિથુન રાશિમાં હોય તો પંડિત થાય.

શુક્ર ધન કે મીન રાશિમાં હોય તો કાવ્યકળા અને શાસ્ત્ર વેદમાં

કુશળ થાય.

શુક્ર વૃષભ કે તુલા રાશિમાં હોય તો પોતાની બુદ્ધિથી આસનાર,

ધનવાન થાય.

શનિ મકર કે કુંભ રાશિમાં હોય તો પરાક્રમવાળો, સુખ વગ-

રનો થાય છે.

રાહુ કન્યા રાશિમાં હોય તો યશવાળો, ધનવાન થાય.

સ્વજાતિકલ્પાધિકપૂજ્યવિત્તો ધનાધિકઃ ક્ષમાપતિતુલ્યભૂપઃ ॥

एकादिभिः स्वर्णगतेर्ग्रहेन्द्रैर्जालक्रमेणैव भवेन्मनुष्यः ॥ १०६ ॥

૧૦૬. ભાવાર્થ—જાળીને ગુંથવાથી જેમ વધતી જાય છે તેમ એક જે એ પ્રમાણે બ્રહ્મા પોતાના ધરમાં હોય તો અનુક્રમે પોતાની ભક્તિના બરોબરીથી, એટલી પદવી મેળવનાર, માન પામનાર, ધનવાન, બહુ ધનવાન રાજા જેવો રાજા થાય છે.

मित्रक्षेत्रफलम् ॥ मित्रना धरमां रહેલા अहोनुं इण.

મિત્રક્ષેત્રગતે રહી દરમુદ્દાતા યશસ્વી ભવેત્

तारणे बहुमानसौख्यधनिको जातो धरानन्दने ॥

वित्तागारसुहृत्प्रियः शशिसुते चातुर्यहास्याग्रणी-

जीवे शिष्टरतः सिते सुतसुखी मन्दे परान्नोऽधनी ॥ १०७ ॥

૧૦૭. ભાવાર્થ—સૂર્ય, મિત્રના ધરમાં હોય તો મજબૂત હોસ્તાર-વાળો, ઉદાર, કીર્તિવાળો થાય.

ચંદ્ર હોય તો બહુ માનવાળો, સુખી અને ધનવાન થાય.

મંગળ હોય તો પૈસાદાર, મિત્રોને બહાલો થાય.

બુધ હોય તો ચતુર, હસમુખા સ્વભાવનો થાય.

શુક્ર હોય તો વિદ્વાનો સાથે પ્રેમ રાખનાર થાય.

શુક્ર હોય તો ઊકસાંઓથી સુખી થાય.

શનિ હોય તો નિર્ધન, પારકાનું આપેલું અનાજ ખાનારો થાય.

ग्यातः सुखी सुहृत्प्रीतः चातुर्यगुणवान् सुधीः ॥

भोगी परान्नभोक्ता च मित्रराशिफलं क्रमात् ॥ १०८ ॥

૧૦૮. ભાવાર્થ—સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ, બુધ, શુક્ર, શુક્ર અને શનિ અનુક્રમે મિત્ર રાશિમાં બેઠા હોય તો અનુક્રમે પ્રખ્યાત, સુખી, મિત્રોને બહાલો, ચતુર, સુખવાન, સારી બુદ્ધિવાળો, પૈસાવ લોગવનાર, બીજાનું અનાજ ખાનાર થાય છે.

परद्रव्योपभोक्ता स्यादेको मित्रर्षगो ग्रहः ॥

द्वौ सुहृद्विचभोगी स्यात् त्रयः स्वार्जितवित्तमुक् ॥ १०९ ॥

સુહૃત્પુત્રયે દાતા ગણપઃ પञ્ચ સ્વેચરાઃ ॥

ચમૂપઃ પદ્મ ગ્રહાઃ સપ્ત ગ્રહાઃ સ્યાદ્ધરણીપતિઃ ॥ ૧૧૦ ॥

૧૦૯.-૧૧૦. ભાવાર્થ—એક અહ મિત્રરાશિમાં હોય તો પાંચકાનું ધન લોગવનાર થાય.

બે અહ મિત્ર રાશિમાં હોય તો મિત્રોનું ધન લોગવનાર થાય.

ત્રણ અહ હોય તો પોતે પેદા કરેલું ધન લોગવનાર થાય.

ચાર અહ હોય તો દાન આપનાર (ઉદાર) થાય.

પાંચ અહ હોય તો ઘણા અણસો ઉપર સત્તા ચલાવનાર થાય.

છ અહ હોય તો સેનાપતિ થાય.

સાત અહ મિત્ર રાશિમાં હોય તો રાજા થાય.

ત્રિભિરુચ્છૈર્ભૂષત્ત્રિભિર્મન્ત્રી સ્વરાશિર્ગઃ ॥

ત્રિભિરસ્તૃત્તૈર્દાસત્રિભિર્નીચં ગતૈર્જડઃ ॥ ૧૧૧ ॥

૧૧૧. ભાવાર્થ—ત્રણ અહો ઉચ્ચ રાશિમાં હોય તો રાજા થાય.

ત્રણ અહો પોતાની રાશિમાં હોય તો પ્રધાન થાય.

ત્રણ અહો અસ્તના હોય તો આકર થાય.

ત્રણ અહો નીચના હોય તો જડ જેવો થાય.

શત્રુક્ષેત્રગતફલમ્ ॥ શત્રુના ધરમાં રહેલા અહોનું ફળ.

શત્રુક્ષેત્રગતે રવૌ પિતૃસુખત્યાગી ચ સેવાપરઃ

શીતાંશૌ યદિ માતૃદુઃસ્વનિરતો હૃદયગશાલી ભવેત્ ।

મૃસૂતૌ વિકલોઽકૃતશ્મલિનઃ સૌમ્યેમુખી પાપધીઃ

જીવે ભાવ્યરતઃ સિતે તુ મૃતકો મન્દેઽધ્વશોકાકુલઃ ૧૧૨

૧૧૨. ભાવાર્થ—સૂર્ય શત્રુના ધરમાં હોય તો પિતાના સુખ રહિત, બીજાની તાબેદારી કરનાર થાય.

ચંદ્ર હોય તો માતાને દુઃખ દેનાર, હૃદયના દુઃખથી દુઃખી થાય.

મંગળ હોય તો વિક્રા (વિઠલ) નિમકહરામ મલિન થાય.

બુધ હોય તો દુઃખી અને પાપી થાય.

શુક્ર હોય તો સદ્દેા કરનાર થાય.

શુક્ર હોય તો આકર થાય.

શનિ હોય તો જેપીઆ થાય.

મિત્રદા રિપુણાઃ પત્ર પદ્મહા હીનસૌખ્યદાઃ ॥

સર્વદુઃખકરાઃ સપ્ત મૃદાઃ કુર્વન્ત્યશોભનમ્ ॥ ૧૧૩ ॥

૧૧૩. ભાવાર્થ—પાંચ ગ્રહો શત્રુના ઘરમાં હોય તો ખરાબ ફળ આપે છે.

૭ ગ્રહો શત્રુની રાશિમાં હોય તો મુખનો નાશ કરે છે.

સાત હોય તો સર્વ પ્રકારે દુઃખ કરે છે અને અસ્તના હોય તો પણ ખરાબ ફળ આપે છે.

નચિરાશિફલમ્ ॥ નીચની રાશિમાં રહેલા ગ્રહોનું ફળ.

નીચસ્થે દિનનાયકે તુ પતિતોઽવન્ધુઃ પ્રવાસે રતઃ

શીતાંશૌ સરુજોઽલ્પપુણ્યધનવાન્ ધૌમે કૃતગ્રો ધની ॥

હુદ્રો વન્ધુવિરોધકૃચ્છશિમુતે જીવેઽપવાદી સ્વલઃ

શુક્રે દુઃખરતઃ શની ગતધનદ્વાકો વિપન્નઃ સ્વલઃ ॥ ૧૧૪ ॥

૧૧૪. ભાવાર્થ—સૂર્ય નીચની રાશિમાં હોય તો પાપી, ભાઈ સગાંઓ વિગેરેથી રહિત, પરદેશ રહેનાર થાય.

ચંદ્ર હોય તો રોગી; થોડા પુન્ય અને ધનવાળો થાય.

મંગળ હોય તો કૃતક્રી, ધનવાન થાય.

બુધ હોય તો સગાંઓનો વિરોધી, નીચ થાય.

શુક્ર હોય તો અપવાદવાળો ખરાબ કામ કરનાર થાય.

શુક્ર હોય તો દુઃખી, પીડાતો થાય.

શનિ હોય તો નિર્ધન, સ્ત્રી વિનાનો, ખરાબ નશિળનો ને ઠગ થાય છે.

સ્વેષૂચભાવેષુ ફલં સમગ્રં ત્રિકોણવત્સ્યાત્ફલમંશકેષુ ॥

સ્વરાશિતુલ્યં મુહૂર્દશકેષુ નીચે વિમૂઢેઽવિરાશિતુલ્યમ્ ॥ ૧૧૫ ॥

૧૧૫. ભાવાર્થ—ગ્રહો ઉચ્ચ સ્થાનમાં હોય ત્યારે આશુ ફળ આપે છે.

ગ્રહો મૂળ ત્રિકોણમાં હોય ને જેટલું કળ આપે તેટલું કળ પોતાના નવમાંશનો હોય ત્યારે આપે છે. તેઓ પોતાના ઘરમાં (સ્વગ્રહી) જેટલું કળ આપે છે. તેટલુંજ મિત્રના નવમાંશમાં હોય ત્યારે આપે છે. અને શત્રુના ઘરમાં જેટલું કળ આપે છે તેટલું કળ નીચના અથવા અસ્તના હોય ત્યારે આપે છે.

સ્વોચ્ચત્રિકોણસ્વમુદ્ગચ્છત્રુનીચમુદ્ગર્ગૈઃ ॥

શુભં સમ્પૂર્ણપાદોનદલપાદાલ્પનિષ્ફલમ્ ॥ ૧૧૬ ॥

૧૧૬. ગ્રહો પોતાની ઉચ્ચ રાશિ, મૂળ ત્રિકોણ રાશિ, પોતાના ઘરમાં, મિત્ર ઘરમાં, શત્રુ ઘરમાં, નિચ રાશિના કે અસ્તના હોય ત્યારે શુભ આપે, પોણા, અર્ધો, પા, જરા અને કંઈ નહીં એવું કળ અનુક્રમે આપે છે.

કેન્દ્રત્રિકોણગાઃ સર્વે શુભદા વલિનઃ શુભાઃ ॥

ત્રિપડાયગતાઃ પાપા વલિનો યદિ શોભનાઃ ॥ ૧૧૭ ॥

૧૧૭. ભાવાર્થ—શુભ ગ્રહ બળવાન થઈ કેન્દ્ર અથવા ત્રિકોણ ભાવમાં બેઠા હોય ત્યારે સાફ કળ આપે છે. પાપગ્રહો બળવાન થઈ ત્રિભ છટ્ટા અથવા અગિયારમા ભાવમાં બેઠા હોય. તે સાફ કળ આપે છે.

પદ્મશ્ચક્રત્રિચતુરસિવિયધેન્દ્રસમ્પર્કજયુચરભાવભવાનિ યાનિ ॥

તુલ્લાદિકગ્રહફલાનિ ચ કીર્તિતાનિ પ્રયોતનપ્રમુખલગ્નચરમસાદાત્ ૧૧૮

इति श्रीनवग्रहकृपया वैद्यनाथविरचिते जातक-

पारिजाते ग्रहाश्रयफलाध्यायोऽष्टमः ॥

૧૧૮ ભાવાર્થ—છ, પાંચ, ચાર, ત્રણ એ ગ્રહો સાથે હોય તેનું કળ અને ગ્રહોનું ભાવથી થતું કળ અને તેઓ ઉચ્ચની રાશિમાં હોય કે મૂળ ત્રિકોણ, પોતાનું ઘર, મિત્રનું ઘર કે શત્રુના ઘરના હોય, કે નીચના હોય ત્યારે શું કળો આપે છે ? તે આ પ્રકરણમાં સૂર્ય વિગેરે બીજા ગ્રહોની મેહુરબાનીથી લખ્યાં છે.

નવ ગ્રહોની કૃપાવટે વૈદ્યનાથે રચેલા જાતક પારિજાતમાં ગ્રહાશ્રમ કળ નામનો આઠમો અધ્યાય સમાપ્ત થયો.

સ્વેડામાન્ત સમાગતે કપડવજ્ઞારવ્યેપુરેવાસિના
 શ્રીસોમેશ્વર વાઢવેન ચ ઘપાજ્યોતિર્વિદા ભાવતઃ ॥
 વાલાન્વોપયિતું સુસ્વંર વઢાદ્રા જ્ઞાતિના પૂર્ણકો
 જાતોજાતક પારિજાત વિવૃતોઽધ્યાયોગજોગુર્જરઃ ॥ ૧ ॥

૧. ભાવાર્થ—ખેડા જીલ્લાના કપડવંજ ગામમાં રહેનાર, વઢાદ્રા જ્ઞાતિના પ્રાદ્યુ, જોશી, સોમેશ્વરે, બાળકોને સહેલાઈથી સમજવા માટે, ભાતક પારિજાત નામના ગ્રંથનો ગુજરાતી ભાષામાં, ઉર્મગથી આક્રમે અધ્યાય સંપૂર્ણ કર્યો.

૧.

ગ્રંથ મળવાનું ઠેકાણું—

ભાષાન્તર કર્તા,—જોશી, સોમેશ્વર દ્વારકાવાસ.

ઠેકા—મોટા રામજીમંદિર રાવળપોળ.

જીલ્લો ખેડા—સુ. કપડવંજ.

હાલ મુકામ સુંબઈ—ઠે. ઠાકોરદ્વાર—ભાઈ જીવલુની ગલીમાં.

ધર નંબર ૪—ત્રીજો માળે.

જાતક પારિજાત.

અધ્યાય ૯ મો.

માન્યન્દાદિફલાનિ ॥

માન્દિ અને વર્ષાદિ (સંવત્સરાદિ) નું ફળ.
માન્યન્દાદિફલાનિ વચ્ચિ ગુલિકે લગ્નસ્થિતે મન્દન્ધીઃ
રોગી પાપયુતે તુ વચ્ચનપરઃ કામી દુરાચારવાન્ ॥
વિત્તસ્થે વિપયાતુરોઽનપરઃ ક્રોધી દુરાસાપવાન્
પાપવ્યોમચરાન્વિતે ગતધનો વિચાવિહીનોઽથવા ॥ ૧ ॥

ભાવાર્થ—માન્દિ વર્ષાદિનાં ફળ કર્તુ છું લગ્નમાં ગુલિકે
હોય તો મંદ બુદ્ધિવાળો ને રોગી થાય ને પાપી ગ્રહ
સાથે હોય તો ક્રમ, કામી, ખરાબ આચારવાળો, થાય.
ને બીજા ભાવમાં ગુલિકે હોય તો વિષયી ફરનાર, ક્રોધી,
ખરાબ વચન બોલનાર, થાય. ને પાપી ગ્રહ સાથે હોય
તો નિર્ધન, વિદ્યા રહિત થાય છે.

વિરહર્ગવમદાદિગુણૈર્યુતઃ પ્રચુરકોપધનાર્જનસમ્ભ્રમઃ ॥

વિગતશોકમયથ વિસોદરઃ સહજધામનિ મન્દસુતે યદા ॥ ૨ ॥

૨. ભાવાર્થ—ત્રીજા ભાવમાં માન્દિ (ગુલિકે) હોય તો વિયોગ, ગર્વ,
મંદ વિગેરે ગુણોવાળો, બહુ ક્રોધી, ધન મેળવવા માટે ભ્રમનાર, શોકને
ભય વિનાનો, ભાઈ ભાંડુ રહિત થાય છે.

દિયુકમવનસંસ્થે મન્દજે વીતવિધ્યા

ધનમૃદસુસ્વવન્યુક્ષેત્રયાનોઽનઃ સ્યાન્ ॥

તનયભવનયાતે મન્દસૂનાં વિશીલઃ

ચલમતિરઘચુદ્ધિઃ સ્વલ્પપુત્રોઽલ્પજીવી ॥ ૩ ॥

૩. ભાવાર્થ—એકા ભાવમાં શુલિક હોય તો વિદ્યા રહિત, નિર્ધન ધરનાં મુખ રહિત, અંધુ રહિત, ભગનાર, જમીન વિનાનો, ગાડી, પા લખી વિગેરેથી રહિત થાય છે. ને પાંચમા ભાવે શુલિક લભ હોય તો દુરાચારી, ચંચળ બુદ્ધિવાળો, પાપમાં બુદ્ધિ રાખનાર, થોડું જીવનાર, થોડા પુત્રોવાળો થાય છે.

વહુગણરિપુહન્તા ભૂતવિદ્યાવિનોદી

યદિ રિપુગૃહ્યાતે મન્દપુત્રે તુ શૂરઃ ॥

કલંહકૃદિનપૌત્રે કામયાતે કુદારઃ

સકલજનવિરોધી મન્દચુદ્ધિઃ કૃતઘ્નઃ ॥ ૪ ॥

૪. ભાવાર્થ—છઠ્ઠા ભાવમાં શુલિક હોય તો બહુ શત્રુઓનો નાશ કરનાર, ભૂત વિદ્યામાં આનંદી, શૂરવીર થાય છે, ને સાતમા ભાવમાં શુલિક હોય તો કંઈકા કરનાર, ખરાબ સ્ત્રી વાળો, સર્વે મનુષ્યો સાથે વિરોધ કરનાર, મંદ બુદ્ધિવાળો ને કૃતઘ્ની થાય છે.

વિકલનયનવક્રઃ સ્વલ્પદેહોઽષ્ટમસ્યે

ગુરુજનપિતૃહન્તા નીચકૃત્યો ગુરુસ્યે ॥

અશુભશતસમેતઃ કર્મણે મન્દસૂનાં

નિજકુલહિતકર્માચારહીનો વિમાનઃ ॥ ૫ ॥

૫. ભાવાર્થ—આઠમા ભાવમાં શુલિક હોય તો વિબુલ આંખો ને મોઢાવાળો, ટુંકા આયુષ્યવાળો, થાય છે. ને નવમે શુલિક હોય તો વધી-હો ને ખાપનો નાશ કરનાર, ખરાબ કામ કરનાર, તથા સેંકડો અશુભ કૃત્તવાળો થાય છે ને દશમા ભાવમાં હોય તો પોતાના કૃત્તનાં સારાં કર્મને આચાર રહિત, આળસુ વિનાનો થાય છે.

અતિસુસ્થનતેજોરૂપત્રાન્ લાભયાતે

દિનંકરસુતપુત્રે ચાગ્રજં હન્તિ જાતઃ ॥

વિપયરહિતવેપો દીનવાવયમર્વીણો

નિગ્વિલયનહરઃ સ્યાન્મન્દજે રિઃફયાતે ॥ ૬ ॥

૬. ભાવાર્થ—અગીયારમા ભાવે ગુલિક હોય તો બહુ સુખ, ધન, તેજ ને રૂપવાળો, ને પોતાના મોટાભાઈનો નાશ કરનાર થાય છે. ને બારમે ગુલિક હોય તો વિષય રહિત, પોશાકવાળો, નમ્ર વચન (બોલવા) માં ચતુર ને સર્વ ધનનો નાશ કરનાર થાય છે.

માન્દિક્રિકોણોપગતં વિલગ્નં તદ્વાદશાંશે यदि वा नवशे ॥

માન્યન્વિતો માન્દિયુતર્જનાયઃ સર્વે સદાઽનિષ્ઠકરા ભવન્તિ ॥૭॥

૭. ભાવાર્થ—ગુલિક ત્રિકોણમાં, લગ્ન, દ્વાદશાંશ કે નવમાંશમાં હોય ગુલિક જે રાશિમાં હોય, તે રાશિનો સ્વામી ગુલિક સાથે હોય તો બધા ખરાબ ફળ આપનાર થાય છે.

સંયુક્ટે यदि भास्करेण गुलिके जातः पितृद्वेषको

मातृकेशकरस्तु शीतरुचिना भौमेन वीतानुजः ॥

સોન્માદઃ શશિજેન દેવગુરુના પાપણ્ડકો દૂષકઃ

શુક્રેણ પ્રમદાકૃતામયદતો નીચાક્ષનાવલુભઃ ॥ ૮ ॥

૮. ભાવાર્થ—ગુલિક સાથે સૂર્ય હોય તો પિતાની અદેખાઈ કરનાર, ચંદ્ર હોય તો માતાને દુઃખ દેનાર, અંગળ હોય તો નાનાભાઈએ વિનાનો, બુધ હોય તો મદોન્મત્ત, શુક્ર હોય તો પાખંડી, દોષવાળો, શુક્ર હોય તો સ્ત્રીએ કરેલા સ્વામી નાશ પામનાર, નીચ સ્ત્રીનો સ્વામી થાય છે.

जातः सीरुधरतस्तु मन्दतनये मन्देन युक्ते यदा

संपर्णव विषमदस्तु शिखिना बन्दिप्रदो जायते ॥

મિશ્રુઃ સ્વાદ્વિપનાદિયુક્તઘૃહગે મૃપાલકોઽપે ધ્રુવં

જાતસ્વોપસ્રગાન્વિતા ગગનગાઃ કુર્વન્ત્યનિષ્ઠં ફલમ્ ॥ ૯ ॥

૯. ભાવાર્થ—ગુલિક રાશિ યુક્ત હોય તો સુખમાં પ્રીતિ, રાહુ યુક્ત હોય તો ઝેર આપનાર, કેતુ સાથે હોય તો અગ્નિથી ભય, અને વિષ ધરી યુક્ત હોય તો રાજા હોય તો પશુ સીખારી, શ્વેદો ઉપશ્વેદોવડે યુક્ત હોય તો ખરાબ ફળ કરે છે.

प्रभवशरादि जातः साहसो सत्यवादी

सकलगुणसमेतः कान्दविद्धर्षशान्ति ॥

વિભવશરદિ કામી નિર્મલો નિત્યતુષ્ટઃ

પંચલધનસમેતો વન્ધુવિદ્યાયજ્ઞસ્વી ॥ ૧૦ ॥

૧૦. ભાવાર્થ—પ્રભવ સંવત્સરમાં જન્મેલો માણસ સાફસી, સત્ય ખોલનાર, સઘળા ગુણોવાળો, વખત ભણનાર, ધર્મવાન ને વિભવ સંવત્સરમાં જન્મેલો માણસ કામી, નિર્મળ, હમેશાં સંતોષી, બહુ ધનવાન, ભાઈઓવાળો, વિદ્વાન ને યશવાળો થાય છે.

શુક્લાન્દે પરદારગો ગતવલસ્ત્યાગી મનસ્વી ભવેત્

મન્ત્રી કાર્યપરોઽતિભાષણપટુર્જાતઃ પ્રમોદૃતકે ॥

ધર્મી દાનપરાયણઃ સુતધનઃ શાન્તઃ પ્રજોત્પત્તિજો

નીતિજ્ઞો નિપુણઃ કૃપાલુરનિશં ચાઙ્ગીરસાન્દે ધની ॥૧૧॥

૧૧. ભાવાર્થ—શુક્લ સંવત્સરમાં જન્મેલો માણસ પારકી સ્ત્રી પ્રત્યે જનાર, નિર્બળ, લાગ (અર્થ) કરનાર, મનસ્વી, પ્રમોદૃતમાં જન્મેલો પ્રધાન, કાર્યમાં વતપર, ખોલવામાં બહુ ચતુર થાય છે ને પ્રજોત્પત્તિમાં જન્મેલો ધર્મવાન, દાન કરનાર, ઊકરાડ્ડી ધનવાળો, શાન્ત થાય છે. આઙ્ગીરસ સંવત્સરમાં જન્મેલો નીતિ ભણનાર, હુશિયાર, હમેશાં કયાળુ ને ધનવાન થાય છે.

જાતઃ શ્રીમુખવત્સરે પરવન્ધુલોલઃ શુચિર્વિત્તવાન્

યોગી રાજકરો મહાધનવલ્લ્યાતો ભવાન્દે ભવઃ ॥

લુબ્ધશ્ચન્નલયીઃ કૃશામયતનુઃ ક્રોધી યુવાન્દે ભિપક્

જાતો ધાતુમવોઽન્યદારનિરતઃ કાર્યાર્થવાદી શઠઃ ॥૧૨॥

૧૨. ભાવાર્થ—શ્રીમુખ સંવત્સરમાં જન્મેલો પારકી સ્ત્રીમાં વિન્હલ, ખવિત્ર, ધનવાન થાય છે, ભવ સંવત્સરમાં જન્મેલો યોગી, રાજા, બહુ ધન ને બળવટે પ્રસિદ્ધ થાય છે. યુવ સંવત્સરમાં જન્મેલો લેાભી, અંચળ બુદ્ધિવાળો, દુર્બળ, ને રોગી શરીરવાળો, ક્રોધી, વેલ થાય છે. ધાતુ સંવત્સરમાં જન્મેલો પારકી સ્ત્રીમાં પ્રીતિવાળો, લુચ્છો, કાર્ય પ્રયોજન કહેનાર થાય છે.

શ્રીમાનીશ્વરવત્સરેઽચલપ્રતિર્જાતો ગુણગ્રાહકઃ

ક્રૂરઃ પાપરતઃ પ્રમાદિશરદિ ક્રોધી વિવન્ધુઃ સુખી

જાતો વિક્રમવત્સરે યદિ ધની સેનાપતિઃ શૌર્યવાન્ ॥૧૩॥

૧૩. ભાવાર્થ—ઈશ્વર સંવત્સરમાં જન્મેલો લક્ષ્મીવાન, સ્થિરબુદ્ધિ-વાળો, શુભ અશુભ કરનાર, સારાં કામ કરનાર થાય છે. બહુ ધાન્ય સંવત્સરમાં જન્મેલો લોગી, વેપારી, ધનવાન થાય છે. પ્રમાદિ સંવત્સરમાં જન્મેલો ક્રૂર, પાપમાં પ્રીતિવાળો, ક્રોધી, ભ્રાત્રીઓ રહિત, ને સુખી થાય છે. વિક્રમ સંવત્સરમાં જન્મેલો ધનવાન, સેનાપતિ, પરાક્રમી થાય છે.

વિષુશરદિ દરિદ્રો ચીતલજ્ઞો વિકર્મા

દિનકરસમતેજોરૂપવાન્ ચિત્રાખાનો ॥

યદિ નિજકુલવિદ્યાચારધર્મઃ સુખાનો

વહુધનવલશાલી તારુણ્યદે વિવેકી ॥ ૧૪ ॥

૧૪. ભાવાર્થ—વિષુ સંવત્સરમાં જન્મેલો દરિદ્રી, શરમવિનાનો, કર્મ રહિત થાય છે. ચિત્રભાનુમાં જન્મેલો સૂર્ય જેવો કાંતિવાન, કૃપવાન થાય છે. સુભાનુમાં જન્મેલો પોતાના કુટુંબ (કુલ)ની વિદ્યા આચાર ને ધર્મવાળો, તારુણ્ય સંવત્સરમાં જન્મેલો બહુ ધનને બળવડે શોભનાર, વિવેકી થાય.

જાતઃ પાર્થિવવત્સરે નરપતિઃ શ્રીમાનતુલ્યઃ સુક્ષ્મ

કામી ખીરુશીલવિત્તપણવાન્ પાપી વ્યયાબ્દે યદિ ॥

વાગ્મી સર્વજિદ્બદ્ધકેડતિવલગ્ન શાસ્ત્રી ગુણી તત્ત્વચિત્

સમ્પન્નો યદિ સર્વધારિજનિતઃ શિલ્પી નૃપાલમિયઃ ॥૧૫॥

૧૫. ભાવાર્થ—પાર્થિવ સંવત્સરમાં જન્મેલો રાજા, લક્ષ્મીવાન, બહુ જ સુખી થાય છે. વ્યયા સંવત્સરમાં જન્મેલો કામી, ખીરુ, ખરાબ સ્વભાવવાળો, નિર્ધન ને પાપી થાય છે. સર્વજિત સંવત્સરમાં જન્મેલો વક્તા, બહુ બળવાન, શાસ્ત્રી, શુભવાન, તત્ત્વ બાજુનાર થાય ને સર્વ ધારિમાં જન્મેલો શુભવાન, (સંપત્ત) કારિગર, સમને બહાલો થાય છે.

શોકી દુષ્ટરતોડતિપાપનિરતઃ ક્રૂરો વિરોધ્યબ્દકે

માયાવી મદનાતુરો વિકૃતિજો મન્ત્રક્રિયાતન્ત્રધીઃ ॥

નિર્મોહી વિગુણોઽતિદાનવચનઃ પાપી સ્વરાબ્દે સ્વલઃ

સર્વોનન્દકરો નૃપપ્રિયકરો મન્ત્રાર્યવિન્નન્દને ॥ ૧૬ ॥

૧૬. ભાવાર્થ—વિરોધી સંવત્સરમાં જન્મેલો શોકવાળો, દુષ્ટમાં પ્રીતિ વાળો, બહુ પાપમાં પ્રીતિવાળો, ક્રૂર થાય છે. વિકૃતિમાં જન્મેલો માયાવી કામી, મંત્ર ને તંત્ર ક્રિયામાં બુદ્ધિવાળો થાય છે. ખર સંવત્સરમાં જન્મેલો મોહ વિનાનો, શુષ્ક વિનાનો, બહુ ગરીબ વચનવાળો, પાપી હુમ્મો થાય છે. નન્દન સંવત્સરમાં જન્મેલો સર્વને આનન્દ આપનાર, રાજાતું લઈ કરનાર, મંત્રના અર્થ બહુનાર થાય છે.

વિજયશરદિ ધર્મી સત્યસંપત્તિશાલી

યદિ જયશરદિ સ્વાદ્રાજતુલ્યો નૃપો વા ॥

મદનરતિવિલોલો મન્મથાબ્દે જિતારિ-

ગુણધનરહિતઃ સ્યાદુર્મુસ્વાબ્દે વિશીલઃ ॥ ૧૭ ॥

૧૭. ભાવાર્થ—વિજય સંવત્સરમાં જન્મેલો ધર્મી, સત્યને સંપત્તિવાળો થાય છે. જય સંવત્સરમાં જન્મેલો રાજા જેવો, અથવા રાજા થાય. મન્મથ સંવત્સરમાં રતિ કીડામાં વિઠ્ઠલ, શત્રુઓને હાતનાર થાય. દુર્મુખ સંવત્સરમાં શુષ્ક ને ધન રહિત, ખરાબ સ્વભાવ (નકારાં આચરણ વાળો થાય છે.

દુષ્ટાત્મા યદિ હેમલમ્બિજનિતઃ કૃત્પાદિકર્મોત્સુકઃ

શ્રીમાન્વિમ્બજનાશ્રિતઃ ફલપરિત્યાગી વિલમ્બચન્દ્રકે ॥

રોગી મીરુરવિત્તવાન્ ચલમતિર્નોચો વિકાર્યચન્દ્રકે

શર્વર્પામતિવિચ્છમોગમુમનાઃ સત્યવ્રતાચારવાન્ ॥ ૧૮ ॥

૧૮. ભાવાર્થ—હેમલમ્બિ સંવત્સરમાં જન્મેલો દુષ્ટ આત્માવાળો, ખેતી વિગેરે કામમાં ઉત્સાહી થાય. વિલંબિ સંવત્સરમાં જન્મેલો લક્ષ્મીવાન, પ્રાદક્ષીના આશ્રય રૂપ, રૂળનો ત્યાગ કરનાર થાય. વિકારિ સંવત્સરમાં રોગી, બીકણ, નિર્ધન, ચંચળ બુદ્ધિવાળો, નીચ થાય. શાર્વરિ સંવત્સરમાં જન્મેલો બુદ્ધિ, ધન, ભોગ ને સારા મનવાળો, સત્યવ્રત ને આચારવાળો થાય છે.

શાન્તોદારકૃપાકરઃ પ્રવચનઃ શૂરઃ સ્વધર્માશ્રિતો

જાતઃ સ્ત્રીજનવશ્રિતઃ શુભકૃતિઃ પ્રાન્નઃ શુભાન્નઃ સુધીઃ ॥

જ્ઞાનો શોભકૃતિ સિતી અગુણવાન્ વિદ્યાવિનોદપ્રિયો

દુર્ભોગી પરદારગઃ સ્તમ્ભાતિઃ ક્રોધ્યન્દજઃ ક્રોધયુક્ ॥૧૯॥

૧૯. ભાવાર્થ—જીવ સંવત્સરમાં જન્મેલો શાંત, ઉદાર, દયા કરનાર, શૂરવીર, પોતાના ધર્મનો આશ્રય કરનાર થાય. શુભકૃતમાં જન્મેલો સ્ત્રીયોથી ઠગાનાર, સહો સુંદર શરીરવાળો, સારી બુદ્ધિવાળો થાય. શોભકૃતમાં જન્મેલો જ્ઞાની, રાજા જેવા શુભવાળો, વિદ્યાના વિનોદમાં પ્રીતિ રાખનાર થાય ને કોઈ સંવત્સરમાં જન્મેલો ખરાબ ભોગવાળો, પાપી બુદ્ધિવાળો, પારકી સ્ત્રી પ્રત્યે જનાર ને કોઈ થાય છે.

માની હાસ્યરસપ્રિયો ગુણધનશ્રાવી ચ વિશ્વાવસૌ

દુષ્ટાચારપરઃ પરાભવશરજ્ઞાતઃ કુલધ્વંસકઃ ॥

કામી, વન્ધુરતઃ પ્રવક્ત્રજનિતો ચાલપ્રિયો મન્દધીઃ

દેવારાધનતત્પરોઽતિમુખઃ શૌર્યાન્વિતઃ કીલકે ॥ ૨૦ ॥

૨૦. ભાવાર્થ—વિશ્વાવસુ સંવત્સરમાં જન્મેલો માનવાળો, હાસ્યરસમાં પ્રીતિવાળો, શુભવાન, ધનવાન, વખણાતો થાય. પરાભવ સંવત્સરમાં જન્મેલો ખરાબ આચારવાળો, કુળનો નાશ કરનાર થાય. વન્ધુ-વંશ સંવત્સરમાં જન્મેલો કામી, લાલચોમાં પ્રીતિવાળો, બાળકપર પ્રેમ રાખનાર ને મન્દ બુદ્ધિવાળો થાય. ને કીલકમાં જન્મેલો દેવની પ્રાર્થના કરવામાં તત્પર, બહુ સુંદર ને શૂરવીર થાય છે.

શાન્તઃ સર્વજનપ્રિયોઽતિધનિકઃ સૌમ્યાન્દજો ધૈર્યવાન્

નાનાશાસ્ત્રવિશારદોઽવિકલર્થીઃ સાધારણાન્દે નરઃ ॥

આશાલુપ્ત વિરોધકૃદ્ધવનરઃ ક્રોધી દરિદ્રોઽનૌ

દુઃશીલઃ પરિધાવિવત્સરમ્ભવઃ પારુષ્યવાગ્વિત્તવાન્ ॥ ૨૧ ॥

૨૧. ભાવાર્થ—સૌમ્ય સંવત્સરમાં જન્મેલો શાંત, બધા મનુષ્યોને બહાલો, બહુ ધનવાન, ધીરજવાળો થાય. સાધારણ સંવત્સરમાં જન્મેલો પુરુષ નાના પ્રકારના શસ્ત્રોમાં કુશળ, સ્થિર બુદ્ધિવાળો થાય. વિરોધ

કૃતસંવત્સરમાં જન્મેલો લાંબી ઇચ્છાવાળો, ક્રોધી, હરિદ્રી, ભગનાર ને ખરાબ સ્વભાવવાળો થાય. પરિધાવિ સંવત્સરમાં જન્મેલો ખૂટસ્પતિ જેવી વાણીવાળો ને ધનવાન થાય છે.

જાતો વન્ધુવિરામકૃત્ પરવટૂલોલઃ પ્રમાતૃચજો

મોદાત્મા નિશ્ચિલાગમશ્રુતિપરશ્ચાનન્દજસ્તત્ત્વવિત્ ॥

પાપો રાક્ષસવત્સરે યદિ વૃથાલાપોઽપકારી સતાં

દાતા દાનગુણાન્વિતો નલભવઃ શાન્તઃ સદાચારવાન્ ॥૨૨॥

૨૨. ભાવાર્થ—પ્રમાતિથ સંવત્સરમાં જન્મેલો ભાઇઓથી વિરોધ કરનાર, પારદી સ્ત્રી વિશે વિઠ્ઠલ થાય. આનન્દ સંવત્સરમાં જન્મેલો આનંદી, સર્વ શાસ્ત્રવેદમાં શ્રેષ્ઠ, તત્ત્વ બાણુનાર થાય. રાક્ષસ સંવત્સરમાં જો જન્મેલો હોય તો પાપી, ફેકટ બોલનાર, ને સત્યુદ્ધેષાતું અપમાન કરનાર થાય ને નલસંવત્સરમાં જન્મેલો દાતા, દાન આપનાર, શુભવાન, શાંત, સદાચારવાળો થાય છે.

યોગી પિફ્ફલવત્સરે જિતમના જાતસ્તપસ્વી ભવેત્

કાલજ્ઞો યદિ કાલયુક્તિશરદિ શ્રીભોગસત્કર્મવાન્ ॥

સિદ્ધાર્થો ગુરુદેવમક્તિનિરતઃ સિદ્ધાર્થિજાતઃ મુધીઃ

જારો રૌદ્રિસમુદ્રવઃ કુટિલધીર્માની દુરાચારવાન્ ॥ ૨૩ ॥

૨૩. ભાવાર્થ—પિફ્ફલ સંવત્સરમાં જન્મેલો યોગી, મનને જીવનાર ને તપસ્વી થાય. કાળ યુક્તિ સંવત્સરમાં જન્મેલો કાળ બાણુનાર, લક્ષ્મીવાળો ભોગવાળો, સારાં કર્મ કરનાર થાય. સિદ્ધાર્થ સંવત્સરમાં જન્મેલો કામ સિદ્ધ કરનાર, શુદ્ધ જ્ઞને દેવની ભક્તિમાં પ્રીતિવાળો, સારો બુદ્ધિમાન થાય ને રૂદ્ર સંવત્સરમાં જન્મેલો, બ્યસિયારી, નીચ બુદ્ધિવાળો, અભિમાની, ને ખરાબ આચારવાળો, થાય છે.

કામી દુર્મતિવત્સરે જડમતિઃ શોકાભિતપ્તઃ સ્વલઃ

સ્પૂલોરુદરવાહુમસ્તકતનુઃ સ્પાદુન્દુર્યો ભોગવાન્ ॥

પ્રાક્ષઃ સત્પરતઃ મુક્તી ચ રુધિરોદ્ગાર્યન્દજો વિત્તવાન્

શાન્તો વન્ધુજનમિયોતિમુખગો રક્તાક્ષિજઃ શીલવાન્ ॥૨૪॥

૨૪. ભાવાર્થ—દુર્ભસિ સંવત્સરમાં જન્મેલો કામી, જડ બુદ્ધિવાળો, શોકથી તપનાર, લુચ્ચો થાય. દુન્દુભિ સંવત્સરમાં જન્મેલો સ્થૂળ સાથળ, પેટ, હાથ, માથા, ને શરીરવાળો, તથા લોગવાળો થાય. રૂધિરોદગારિ સંવત્સરમાં જન્મેલો ડાહ્યો, સત્યમાં પ્રીતિવાળો, મુખી, ધનવાન થાય ને રક્તાક્ષિ સંવત્સરમાં જન્મેલો શાંત, બાઈઓને ઠડાલો, સારા ભાગ્યવાળો, ને સારા સ્વભાવવાળો થાય છે.

જાતો જારઃ ક્રોધનાબ્દે કુમાર્ગી વન્ધુદ્રેપી ચોરનિષ્ઠારતઃ સ્યાત્ ॥

શિષ્ટાચારઃ સુમસન્નઃ સુરૂપી માર્તી વીતારાતિરોગોઽક્ષયાબ્દે ॥ ૨૫ ॥

૨૫. ભાવાર્થ—ક્રોધન સંવત્સરમાં જન્મેલો વ્યભિચારી, ખરાબ રસ્તે જનાર, બાઈઓની અદેખાઈ કરનાર, ચોરી કરવામાં પ્રીતિવાળો થાય, ને અક્ષય સંવત્સરમાં જન્મેલો, એટલા આચારવાળો, પ્રસન્નતામાં રહેનાર, રૂપવાન, માનવાળો, શત્રુ અને રોગ વિનાનો થાય છે.

॥ અયનફલમ્ ॥ (અયન કળ.)

ઉત્તરાયણસમુદ્ભવઃ પુમાન્ જ્ઞાનયોગનિરતશ્ચ નૈષ્ઠિકઃ ॥

દક્ષિણાયનમ્ભવઃ પ્રગલ્ભવાગ્મહેદ્યુદ્ધિરભિમાનતત્પરઃ ॥ ૨૬ ॥

૨૬. ભાવાર્થ—ઉત્તરાયનમાં જન્મેલો જ્ઞાન અને યોગમાં પ્રીતિવાળો, નૈષ્ઠિક પ્રહારી થાય. દક્ષિણાયનમાં જન્મેલો ગંભીર વાણીવાળો, લેહ બુદ્ધિવાળો, અભિમાની થાય.

॥ ઋતુફલમ્ ॥ (ઋતુકળ.)

દીર્ઘાયુર્ધનિકો વસન્તસમયે જાતઃ સુગન્ધમિયો

ગ્રીષ્મર્તા ધનતોયસેવ્યચતુરો ભોગી કૃશાદ્ભઃ સુધીઃ ॥

શારક્ષીરકટુમિયઃ સુવચનો વર્ષર્તુજઃ સ્વચ્છધીઃ

પુણ્યાત્મા સુમુલઃ સુલ્લી યદિ શરત્કાલોદ્ભવઃ કામુકઃ ॥ ૨૭ ॥

૨૭. ભાવાર્થ—વસન્ત ઋતુમાં જન્મેલો લાંબા આયુષ્યવાળો, ધનવાન, સુગંધમાં પ્રીતિ રાખનાર થાય. ગ્રીષ્મ ઋતુમાં જન્મેલો બહુ પાણી વિશે તરવામાં ચતુર, લોગી, દુર્બળ શરીરવાળો, સારી બુદ્ધિવાળો થાય. વર્ષા ઋતુમાં જન્મેલો આરા, મારા ને કડવામાં પ્રીતિવાળો, સારાં વચનવાળો, સ્વચ્છ બુદ્ધિવાળો થાય, ને શરદ્ ઋતુમાં જન્મેલો પવિત્ર, બુંદર મુખવાળો, મુખી, ઉત્સાહી થાય છે.

યોગી કૃશાઙ્ગઃ કૃપિકથ મોગી હેમન્તકાલપ્રભવઃ સમર્થઃ ॥

સ્નાનક્રિયાદાનરતઃ સ્વધર્મો માનો યશસ્વી શિશિર્સ્તુજઃ સ્યાત્ ॥૨૮॥

૨૮. ભાવાર્થ—હેમન્ત ઋતુમાં જન્મેલો યોગી, દુર્બળ શરીરવાળો, ખેતી કરનાર, લોગી, સમર્થ થાય. અને શિશિર ઋતુમાં જન્મેલો સ્નાન, ક્રિયા, ને દાનમાં પ્રીતિવાળો, પોતાનો ધર્મ પાળનાર, માનવાળો ને યશસ્વી થાય છે.

॥ માસફલમ્ ॥ (માસ ફળ.)

ચૈત્રે સર્વકલાગમશ્રુતિપરો નિત્યોત્તમઃ સ્ત્રીરતો

વૈશાખે યદિ સર્વશાસ્ત્રકુશલઃ સ્વાતન્ત્રિકો ભૂપતિઃ ॥

જ્યેષ્ઠે માસિ ચિરાયુર્યતનયો મન્ત્રક્રિયાકોવિદઃ

ચૌપાદેઽતિધની કૃપાલુરનિશં મોગી પરદ્વેષકઃ ॥ ૨૯ ॥

૨૯. ભાવાર્થ—ચૈત્રમાં જન્મેલો સર્વ કળા શાસ્ત્રને વેદમાં તત્પર, હિંમેશાં ઉત્સાહી, સ્ત્રીમાં પ્રીતિવાળો થાય. વૈશાખમાં જન્મેલો સર્વ શાસ્ત્રમાં કુશળ, સ્વતન્ત્ર, રાજા થાય. જ્યેષ્ઠ માસમાં જન્મેલો લાંબા આયુષ્યવાળો, પૈસા અને પુત્રવાળો, મન્ત્ર ક્રિયામાં વિદ્વાન્ થાય ને અશાંક માં જન્મેલો બહુ ધનવાન, હિંમેશાં દયાળુ, લોગી, શત્રુઓનો દ્વેષ કરનાર થાય છે.

જાતઃ શ્રાવણમાસિ દેવધરણીદેવાર્ચને તત્પરો

નાનાદેશરતથ માદ્રપદનસ્તન્ત્રી મનોરાજ્યવાન્ ॥

માસે ચાન્ધગુણિ સ્વકીયજનવિદેષી દરિદ્રઃ સ્વલઃ

પુષ્ટાઙ્ગઃ કૃપિકો વિશાલનયનો વિત્તાધિકઃ કાર્તિકે ॥૩૦॥

૩૦. ભાવાર્થ—શ્રાવણ માસમાં જન્મેલો દેવ અને પ્રાદ્યણની સેવામાં તત્પર થાય. આશ્વિન માસમાં જન્મેલો નાના પ્રદેશમાં રહેવામાં પ્રીતિવાળો, પ્રધાન, ને મનથી હવાઈ કિલ્લા બાંધનાર થાય. આસો માસમાં જન્મેલો પોતાના માણસોનો દ્વેષ કરનાર, દરિદ્રી ને હુમ્મો થાય. કાર્તિક માસમાં જન્મેલો પુષ્ટ શરીરવાળો, ખેતી કરનાર, મોટી આંખોવાળો, ને બહુ ધનવાન થાય છે.

મુરગુરુપિતૃભક્તો માર્ગશીર્ષે ચ ધર્મી

ધનગુણવલશાલી તુલ્કનાસસ્તુ પુણ્યે ॥

• સ્વલપતિરતિધર્માચારવાન્ માઘમાસિ

પ્રતિદિનમુપકર્તા ફાલગુને ગ્વાનલોલઃ ॥ ૩૧ ॥

૩૧. ભાવાર્થ—માર્ગશીર્ષમાં જન્મેલો દેવ ગુરુ અને પિતૃઓનો ભક્ત, ધર્મવાળો થાય; માઘમાં જન્મેલો ધન, ગુણ અને ગુણવાળો ને મોટા નાકવાળો થાય; માઘ માસમાં જન્મેલો ગુણિમાં પ્રીતિવાળો, ધર્મવાન, આચારવાળો થાય; ને ફાલગુન માસમાં જન્મેલો હૃદયમાં પદ્મ-પદ્મર કરનાર ને ગાયનમાં પ્રીતિવાળો થાય છે.

પક્ષફલમ્ ॥ (પક્ષફળ.)

વલ્લભપક્ષે યદિ પુત્રપૌત્રધનાધિકો ધર્મરતઃ કૃપાલુઃ ॥

સ્વકાર્યવાદી નિજમાતૃભક્તઃ સ્વચન્દુવૈરી યદિ કૃષ્ણપક્ષે ॥૩૨॥

૩૨. ભાવાર્થ—શુકલપક્ષમાં જન્મેલો બહુ પુત્ર, પૌત્ર ને ધનવાળો, ધર્મમાં પ્રીતિવાળો, ને દયાળુ થાય છે. કૃષ્ણપક્ષમાં જન્મેલો પોતાના કામને કહેનાર, પોતાની આત્માનો ભક્ત ને પોતાના ભાઈઓનો વૈરી થાય છે.

કાલફલમ્ ॥ (કાળ વખતનું ફળ.)

જાતઃ પ્રત્યુપસિ સ્વધર્મનિરતઃ સત્કર્મજીવી સુખી

મધ્યાન્હે યદિ રાજતુલ્યગુણવાન્ જાતો પરાક્ષે ધની ॥

સાયંકાલભવેઃ સુગન્ધવનિતાલોલઃ સ્વલાત્માઝ્ઞનો

રાત્રૌ સત્ફલમેવ સાલ્યવહુલઃ સૂર્યોદયે જાયતે ॥ ૩૩ ॥

૩૩. ભાવાર્થ—ત્રવારમાં જન્મેલો, પોતાના ધર્મમાં પ્રીતિવાળો, સારાં કર્મ કરનાર, સુખી થાય; મધ્યાન્હે જન્મેલો, રાજા જેવો ગુણવાન થાય; પરાક્ષે જન્મેલો, ધનવાન થાય; સાયંકાળે જન્મેલો સુગન્ધ અને સ્ત્રીમાં વિહંગ, હૃદયો, ને લામનાર થાય તથા રાત્રીએ જન્મેલો પશુ તેજ ફળ લોગવનાર થાય; અને સૂર્યોદય વખતે જન્મેલો બહુ સુખવાળો થાય છે.

તિથિફલમ્ ॥ (તિથિક્ષ્ણ.)

મહોદ્યોગી જાતઃ પ્રતિપદિં તિથૌ પુણ્યચરિતઃ

દ્વિતીયાયાં તેજઃપશુવલયશોવિત્તવદ્ગુલઃ ॥

તૃતીયાયાં પુણ્યપ્રવલભયશીલથ પટ્તવાક્

ચતુર્થ્યામાશાલુસ્ત્રવનચતુરો મન્ત્રનિપુણઃ ॥ ૩૪ ॥

૩૪. ભાવાર્થ—એકમને દિવસે જન્મેલો મોટો ઉદ્યાગી, પવિત્ર આચરણ કરનાર થાય; બીજને દિવસે જન્મેલો બહુ તેજ, પશુ, બળ, યશ ને ધનવાળો થાય; ત્રીજને દિવસે જન્મેલો પુર્યવાન, બળવાન, બીકણ, સારાં આચરણવાળો, સુંદર વાણીવાળો થાય; ચોથને દિવસે જન્મેલો લાંબી આશાવાળો, ભભવામાં ચતુર ને મન્ત્રમાં-હોંશીયાર થાય છે.

પચ્ચમ્યામલિલાગમશ્રુતિરતઃ કામી કૃશાદ્ગથલઃ

પટ્ટચામલ્પવલી મહીપતિસમઃ પ્રાજ્ઞોઽતિકોપાન્વિતઃ ॥

સપ્તમ્યાં કઠિનોરુવાક્ જનપતિઃ શ્લેષ્મપ્રધાનો વલી

ચાષ્ટમ્યામતિકામુકઃ સુતવદ્ગુલોલઃ કફાત્મા ભવેત્ ॥ ૩૫ ॥

૩૫. ભાવાર્થ—પાંચમને દિવસે જન્મેલો સર્વ શાસ્ત્ર અને વેદમાં પ્રીતિવાળો, કામી, દુર્બળ શરીરવાળો, ને ચંચળ થાય છે. છઠને દિવસે જન્મેલો મોટો બળવાન, રાબડો, ડાહ્યો ને બહુ ક્રોધી થાય છે; સાતમને દિવસે કઠોર અને મોટાં વચનવાળો, માણસોનો સ્વામી, કફવાળો, ને બળવાન, થાય છે; ને આઠમને દિવસે જન્મેલો બહુ કામી, છોકરાની વહુમાં પ્રીતિવાળો ને કફનો રોગી થાય છે.

રુપાંતો દિવ્યતનુઃ કુદારતનયઃ કામી નવમ્યાં તિથૌ

ધર્માત્મા પટ્તવાક્કલત્રતનયઃ શ્રીમાન્ દશમ્યાં ધની ॥

દેવબ્રાહ્મણપૂજકો હરિતિથૌ દાસાન્વિતો વિત્તવાન્

દ્વાદશ્યામતિપુણ્યકર્મનિરતસ્ત્યાગી ધની પण्डितઃ ॥ ૩૬ ॥

૩૬. ભાવાર્થ—નવમીને દિવસે જન્મેલો પ્રસિદ્ધ, સુંદર શરીરવાળો, ખરાબ સ્ત્રી અને ખરાબ છોકરાવાળો ને કામી થાય છે; દશમને દિવસે જન્મેલો ધર્મવાન, સુંદર વાણી, સ્ત્રી અને છોકરાવાળો, લક્ષ્મીવાળો ને ધ-

નવાન થાય છે; અગીયારસને દિવસે જન્મેલો દેવ અને પ્રાહ્મણને પૂજનાર, આકરવાળો ને ધનવાન થાય છે; અને બારસને દિવસે જાહુ પવિત્ર કામમાં પ્રીતિવાળો, ત્યાગી, ધનવાન ને પંડિત થાય છે.

ત્રયોદશ્યાં લુબ્ધમકૃતિરતિકામી ચ ધનવાન

ચતુર્દશ્યાં કોપી પરધનવત્રૂલોલુપમનાઃ ॥

અમાયામાશાલુઃ પિતૃસુરસપારાધનપરો .

ધની રાકાચન્દ્રે યદિ કુલપશસ્વી ચ સુમનાઃ ॥ ૩૭ ॥

૩૭. ભાવાર્થ—તેરસને દિવસે જન્મેલો લોભી પ્રકૃતિવાળો, જાહુ કામી ને ધનવાન થાય છે; ચૌદશને દિવસે જન્મેલો ક્રોધી, પારકા ધન અને સ્ત્રીમાં લોભી મનવાળો થાય; અમાસને દિવસે જન્મેલો આશાવાળો, પિતૃ અને દેવતાઓની ભક્તિમાં તત્પર થાય; પૂનમને દિવસે જન્મેલો ધનવાન, કુળવાન ને યશવાળો થાય છે.

॥ ચારફલમ્ ॥ (વારનું ફળ.)

માની પિઙ્ગલકેશલોચનતનુશ્ચાદિત્પવારે વિમુઃ

કામી કાન્તવર્ણપુર્વાલુરનિશં શીતાંશુવારોદ્ભવઃ ॥

ઝૂરઃ સાહસવાદકાર્યનિરતો મૃસુનુવારે સદા

દેવગ્રાહ્યપૂજકઃ સુવચનઃ સૌમ્યસ્ય વારોદ્ભવે ॥ ૩૮ ॥

૩૮. ભાવાર્થ—રવિવારે જન્મેલો માનવાળો, ખીજા કેશ, આંખો ને શરીરવાળો ને સમર્થ થાય છે; સોમવારે જન્મેલો કામી, સુંદર શરીરવાળો, ને હંમેશાં દયાળુ થાય છે; મંગળવારે જન્મેલો ઝૂર, સાહસી ને વાદ કરવામાં પ્રીતિવાળો થાય; અને જુધવારે જન્મેલો દેવ અને પ્રાહ્મણને પૂજનાર ને સુંદર વચનવાળો થાય છે.

યજ્ઞા મૂપતિવલ્લભશ્ચ ગુણવાન્ રુપાતો ગુરોર્વાસરે

ધાન્યક્ષેત્રધનાશ્રિતઃ સિતદિને સર્વમિયઃ કામધીઃ ॥

મન્દપ્રાયમતિઃ પરાન્નધનમુક્ત્ વાદમમાદાન્વિતો

દ્વેષી ઘન્યુજનાવરોધકુશલો મન્દસ્ય વારોદ્ભવઃ ॥ ૩૯ ॥

૩૬. ભાવાર્થ—શુક્રવારે જન્મેલો યજ્ઞ કરનાર, રાજ્યને બહાલો, શુભવાન અને પ્રસિદ્ધ થાય છે; શુક્રવારે જન્મેલો અનાજના ખેતરવાળો, ધનવાન, સર્વને બહાલો ને કામી બુદ્ધિવાળો થાય છે; અને શાનવારે જન્મેલો મંદ બુદ્ધિવાળો, પારકું અનાજ અને ધન લોગવનાર, વાદ કરનારને આળસુ, દ્રેષ કરનાર, ને ભાષ્યોનો નાશ કરવામાં કુશળ થાય છે.

॥ નક્ષત્રનામાનિ ॥ નક્ષત્રનાં નામો.

તુરગ્ગદસ્રાશ્વયુગશ્વિનીહયા યમઃ કૃતાન્તો ભરણી ચ યામ્યમમ્ ॥

હુતાશનોઽર્ધિર્વહુલા ચ કૃત્તિકા વિધિર્વિરિશ્ચઃ શકટં ચ રોહિણી ॥૪૦॥

૪૦. ભાવાર્થ—અશ્વિનીનાં નામ તુરગ્ગ, હસ્ટ, અશ્વયુજ્ ને હય, છે; ભરણીનાં યમ, કૃતાન્ત, ને યામ્યભમ્ છે; કૃત્તિકાનાં હુતાશન, અશિ, ને બહુલા છે; અને રોહિણીનાં વિધિ, વિરિંચ ને શકટ નામ છે.

સૌમ્યશ્વાન્દ્રાગ્રહાયશુક્રપૃથ્વીશિરાસ્તારકા રૌદ્રમાર્દ્રા

ચાદિત્યં તત્પુનર્વસ્ત્રિતિ સુરજનની તિવ્યપુપ્યામેરઢયાઃ ॥

આશ્લેષાદિર્મુજક્લઃ પિતૃજનકમઘાઃ ફલ્ગુની ભાગ્યભંસ્યાં

દર્યમ્ણશ્ચોત્તરાશ્વ્યં ભગમિતિ કથિતં ભાનુહસ્તારુણાર્કાઃ ॥૪૧॥

૪૧. ભાવાર્થ—મૃગશિર્ષનાં સૌમ્ય, ચાન્દ્ર, આગ્રહાયણી, ઉકુપ ને મૃગશિરસ્ છે; આર્દ્રાનાં તારકા, ને રૌદ્ર છે; અને એ પ્રમાણે પુનર્વસુનાં આદિત્ય ને સુરજનની છે; પુષ્યનાં તિવ્ય, ને અમરેઢય (અમરેત્ય) છે; આશ્લેષાનાં અહિ ને ભુજક્લ છે; મઘાનાં પિતૃ ને જનક છે. પૂર્વાશ્વિનીનાં અર્ધમ્ણ ને ભાગ્યભમ્ છે; ઉત્તરાશ્વિનીનાં ઉત્તર ને ભગ છે. એ પ્રમાણે હરતનાં ભાનુ, અરુણ, ને આર્ક નામ છે.

ત્વષ્ટા ચ ચિત્રાસુરવાર્ધકી તુ સ્વાતીમરુદ્ધાતસમીરણાશ્વ્યાઃ ॥

ઘાયુઃ સમીરઃ પરતો વિશાલાદ્રિદૈવતૈન્દ્રાશિકર્ષૂર્પમાનિ ॥ ૪૨ ॥

૪૨. ભાવાર્થ—ચિત્રાનાં ત્વષ્ટા ને સુરવર્ધકી છે; સ્વાતીનાં મરુત્, વાત, સમીરણ, ઘાયુ ને સમીર છે. વિશાખાનાં દ્રિદૈવત, ઐન્દ્રાશિક ને કર્ષૂર્પ નામ છે.

અનૂરાધા મૈત્રં ત્વચ કુલિશતારાશતમસઃ

સુરસ્વામિજ્યેષ્ઠાપરમમૂરમૂલાક્રતુમુજઃ ॥

પયઃ પૂર્વાપાદાસલિલજલતોયાનિ પરમુત્ત-

તરાપાદા વિશ્વં પરમભિજિદાહુર્મુનિગણાઃ ॥ ૪૩ ॥

૪૩. ભાવાર્થ—અનૂરાધાનું મૈત્ર, જ્યેષ્ઠાનાં કુલિશતારા, શતમઘ, ને સુરસ્વામી છે; મૂળનાં અસુર, ને અકતુભુજ છે; પૂર્વાપાદાનાં પયઃ, સલિલ, જળ ને તોય છે; ઉત્તરાપાદાનું વિશ્વ નામ છે. બીજું અલિ-
છત્ નક્ષત્ર મુનિઓ કહે છે.

શ્રોણાવિષ્ણુહરિશ્રુતિશ્રવણમાન્યાહુઃ શ્રવિષ્ણાવસુ-

પ્રાચેતાઃ શતતારકા વરુણમં ચાજૈકપાદોઽજપાત્ ॥

પૂર્વમોષ્ઠપદર્શકં પરમહિર્બુધ્ન્યોત્તરામોષ્ઠપાત્

પૂષા રેવતિપૌષ્ણમાનિ મુનિભિઃ સંકીર્તિતાનિ ક્રમાત્ ॥ ૪૪ ॥

૪૪. ભાવાર્થ—શ્રવણનાં શ્રોણા, વિષ્ણુ, હરિ, શ્રુતિ ને શ્રવણભમ્ છે; ધનિદાનાં શ્રવિષ્ઠા ને વસુ છે; શતતારકાનાં પ્રાચેતા ને વરુણભમ્ છે; પૂર્વાભાદ્રપદાનાં અજૈકપાદ, અજપાત્ ને પૂર્વા મોષ્ઠપદ છે; ઉત્તરા ભાદ્રપદાનાં ઉત્તરા મોષ્ઠપદ ને અહિર્બુધ્ન્ય છે; રેવતીનાં પૂષા, ને પૌ-
ષ્ણભમ્. એ પ્રમાણે નક્ષત્રના નામો મુનિઓએ કમથી કહ્યાં છે.

॥ ગણ્ડાન્તતારાઃ ॥ (નક્ષત્ર ગંડાંત.)

મૂલાવાસવયોર્મઘામુજગયોઃ પૌષ્ણાશ્વયોઃ સન્ધિર્ગં

ગણ્ડાન્તં પ્રહરમમાળમધિકાનિષ્ઠપદં માણિનામ્ ॥

જ્યેષ્ઠાદાનવતારસન્ધિઘટિકા ચામુક્તસંજ્ઞા ભવેત્

તન્નાદીમમવાદ્ગ્નાસુતપશુમેખ્યાઃ કુલધ્વસંકાઃ ॥ ૪૫ ॥

૪૫. ભાવાર્થ—જ્યેષ્ઠા અને મૂળ, આશ્લેષા અને મઘા, રેવતી અને અશ્વિની એ નક્ષત્રોની સંધી (એક ઉતરી બીજી બેસે તે) વખતના એક પ્રહરને નક્ષત્ર ગંડાંત કહે છે, ને તેમાં જન્મ થાય તો પ્રાણીને બહુ નેટ ફળ આપે છે.

જ્યેષ્ઠા નક્ષત્ર ઉતરતા વખતની અડધી ઘટીને, અને મૂળ બેસતા વખતની અડધી ઘટી, તેને અમુક્ત મૂળ કહે છે.

તે ઘટીમાં જન્મેલો સ્ત્રી, પુત્ર, પશુ, આકર અને કુળનો નાશ કરનાર થાય છે.

વિભક્તા દશમિર્જ્યેષ્ઠા નક્ષત્રાસ્વિલનાડિકાઃ ॥

આદ્યંશે જનનીમાતા દ્વિતીયે જનનીપિતા ॥ ૪૬ ॥

તૃતીયે જનનીભ્રાતા યદિ માતા ચતુર્થકે ॥

પચ્ચમે જાતતનયઃ પપ્તે ગોવિચનાશ્ચકઃ ॥ ૪૭ ॥

સપ્તમે ચોભયકુલન્ત્વપ્તમે વંશનાશનમ્ ॥

નવમે શ્વશુરં હન્તિ સર્વં હન્તિ દર્શાંશકે ॥ ૪૮ ॥

૪૬. ૪૭. ૪૮. ભાવાર્થ—જ્યેષ્ઠા નક્ષત્રની સર્વ ધડીઓ દશવડે ભાગવી. પહેલા ભાગમાં જન્મેલો માની માનો બીજામાં માના બાપનો, ત્રીજામાં મામાનો, ચોથામાં માનો, પાંચમાંમાં જન્મેલો ચોતાનો, છઠ્ઠામાં માય વિગેરે પથુ ને ધનનો, સાતમાંમાં બાપ માતાના બેઉ કુળોનો, આઠમે વંશનો, નવમાંમાં સાસરાનો અને દશમાંમાં જન્મેલો સર્વેનો નાશ કરે છે.

મૌમવાસરયોગેન જ્યેષ્ઠજા જ્યેષ્ઠસોદરમ્ ॥

માતૃવાસરયોગેન મૂળજા શ્વશુરં હરેત્ ॥ ૪૯ ॥

૪૯. ભાવાર્થ—મંગળવારે જ્યેષ્ઠા નક્ષત્રમાં જન્મેલા ભાટા ભાધનો, ને રવિવારે મૂળ નક્ષત્રમાં જન્મેલા સાસરાનો નાશ કરે છે.

જ્યેષ્ઠાઘપાદેઽગ્રજમાશુ હન્યાત્ દ્વિતીયપાદે યદિ તત્કાલિનમ્ ॥

તૃતીયપાદે પિતરં નિહન્તિ સ્વયં ચતુર્થે મૃતિમેતિ જાતઃ ॥ ૫૦ ॥

૫૦. ભાવાર્થ—જ્યેષ્ઠાના પહેલા પાદમાં જન્મેલો ભાટાભાધનો, બીજા પાદમાં જન્મેલો નાના ભાધનો, ત્રીજા પાદમાં બાપનો, અને ચોથા પાદમાં જન્મેલો ચોતાનો નાશ કરે છે.

મૂલાઘપાદે પિતરં નિહન્યાત્ દ્વિતીયકે માતરમાશુ હન્તિ ॥

તૃતીયજો વિચ્ચિનાશકઃ સ્યાત્ ચતુર્થપાદે સમુપૈતિ સૌખ્યમ્ ॥ ૫૧ ॥

૫૧. ભાવાર્થ—મૂળના પહેલા પાદમાં જન્મેલો બાપનો નાશ કરે; બીજા પાદમાં જન્મેલો જલદી માતાનો નાશ કરે છે; ત્રીજા પાદમાં દ્રવ્યનો નાશ કરનાર થાય; ને ચોથા પાદમાં જન્મેલો બહુ સુખ પામે છે.

* ૫૦ ધડીઓને દશથી ભાગતાં છ ધડીનો એક ભાગ એવી રીતે દશ ભાગ થયા. ધડીઓ ઝાઝી વત્તી હોય તો તે પ્રમાણે ભાગની ધડીઓ ઝાઝીવત્તિ થશે.

મૂલર્ક્ષનિસ્વિલા નાઢ્યઃ તિથિસહસ્ત્રવાવિમાજિતાઃ ॥

આયે પિતા પિતૃભ્રાતા તૃતીયે મગિનીપતિઃ ॥ ૫૨ ॥

પિતામહથતુર્યે તુ માતા નમ્યતિ પશ્ચમે ॥

પૃથે તુ માતૃમગિની સપ્તમે માતુલસ્તથા ॥ ૫૩ ॥

અષ્ટમાંશે પિતૃવ્યસ્ત્રી નિસ્વિલં તુ નવાંશકે ॥

દશમે પશુસંવાતો ધૃત્યસ્ત્વેકાદશાંશકે ॥ ૫૪ ॥

દ્વાદશે તુ સ્વયં જાનઃ તઙ્ગ્યેષ્વસ્તુ ત્રયોદશે ॥

ચતુર્દશે તદ્મગિની ત્વન્ત્યે માતામહસ્તથા ॥ ૫૫ ॥

૫૨. ૫૩. ૫૪. ભાવાર્થ—મૂળ નક્ષત્રની સર્વ ઘડીઓને પંદર વડે ભાગવી, પહેલા ભાગમાં જન્મેલું બાળક બાપનો, બીજા ભાગમાં કાકાનો, ત્રીજામાં બહેનના વરનો, ચોથામાં બાપના બાપનો, પાંચમામાં માતાનો, છઠ્ઠામાં માશીનો, સાતમામાં મામાનો, આઠમામાં કાકીનો, નવમામાં સર્વનો, દશમામાં પશુઓનો, અગીયારમાં ચાકરનો, બારમામાં જન્મેલું બાળક પોતાનો, તેરમામાં મોટા ભાઈનો, ચૌદમામાં બહેનનો અને પંદરમા ભાગમાં જન્મેલું બાળક માના બાપનો નાશ કરે છે.

આશ્લેષાદ્યે ન ગણં સ્યાત્ ધનગણં દ્વિતીયકે ॥

તૃતીયે માતૃગણં તુ પિતૃગણં ચતુર્થકે ॥ ૫૬ ॥

૫૬. ભાવાર્થ—આશ્લેષાના પહેલા ચરણમાં ગંડયોગ થતો નથી. બીજામાં ધનગંડ ત્રીજામાં માતૃગંડ, અને ચોથામાં પિતૃગંડ થાય છે.

મૂલામઘાશ્વિચરણે પ્રથમે પિતૃથ

પૌષ્ણેન્દ્રયોશ્ચ ફણિનસ્તુ ચતુર્થપાદે ॥

માતુઃ પિતુઃ સ્વવપુષોઽપિ કરોતિ નાશં

જાતો યથા નિશિ દિનેઽપ્યય સન્ધ્યયોશ્ચ ॥ ૫૭ ॥

૫૭. ભાવાર્થ—મૂળ મઘા અને અશ્વિનીના પહેલા ચરણમાં બાપનો અને દેવતી, જ્યેષ્ઠા આશ્લેષાના ચોથા ચરણમાં પોતાના શરીરનો, અને માબાપનો પણ નાશ કરે છે. જો રાત્રિ દિવસ કે બે સંધ્યાયો વિષે જન્મે હોય તો (તેનું કળ નીચે મુજબ બાણુ.)

દિવા જાતસ્તુ પિતરં રાત્રિજો જનર્ની તથા ॥

આત્માનં સન્ધ્યોર્હન્તિ નાસ્તિ ગણ્ડવિપર્યયઃ ॥ ૫૮ ॥

૫૮. ભાવાર્થ—દિવસે જન્મેલો બાપનો, રાત્રિએ જન્મેલો માનો, ને બે સંધ્યાઓમાં જન્મેલો પોતાનો નાશ કરે છે. ગંડથી ઉલટું નથી.

ઋક્ષસ્યાન્તે ભવેદ્રાત્રાવાદૌ યદિ દિને તથા ॥

સન્ધ્યાસુ ઋક્ષસન્ધૌ તુ તદેતદ્રૂણ્ડલક્ષણમ્ ॥ ૫૯ ॥

૫૯. ભાવાર્થ—રાત્રિને વિષે નક્ષત્રનો અંત, તે પ્રમાણે દિવસને વિષે નક્ષત્રની આદિ સન્ધ્યાઓને વિષે બે નક્ષત્રોની સન્ધિ, તે ગંડના લક્ષણ છે.

પૂર્વાપાદે ધનુર્લગ્ને જાતઃ પિતૃવિનાશકઃ ॥

પુખ્યે કર્કટકે લગ્ને પિતૃમૃત્યુક્રો ભવેત્ ॥ ૬૦ ॥

૬૦. ભાવાર્થ—પૂર્વાપાદામાં ધન લગ્ન વિષે, તથા પુખ્ય નક્ષત્રમાં કર્ક લગ્ન વિષે જન્મેલો બાપનો નાશ કરનાર થાય છે.

પૂર્વાપાદે તુ પુખ્યે ચ પિતરં માતરં મૃતમ્ ॥

માતુલઞ્ચ શિશુર્હન્યાત્ પ્રથમાંશકતઃ ક્રમાત્ ॥ ૬૧ ॥

૬૧. ભાવાર્થ—પૂર્વાપાદા અને પુખ્યના પહેલા ચરણમાં જન્મેલો બાળક પિતાનો, ખીજામાં માતાનો, ત્રીજામાં છોકરાનો, ને ચોથામાં મામાનો નાશ કરે છે.

ઉત્તરાફાલ્ગુની તારા પ્રથમે ચરણે યદિ ॥

તિપ્પનક્ષત્રમધ્યસ્થપાદયોરુભયોર્યદિ ॥ ૬૨ ॥

પાદે તૃતીયે ચિત્રાયાઃ પૂર્વાર્દ્ધે યમમસ્ય ચ ॥

તૃતીયાંશેર્જકતારાયાશ્ચતુર્થાંશેઽન્ત્યમસ્ય ચ ॥ ૬૩ ॥

જાતસ્તુ પિતરં હન્તિ જાતા ચેન્માતરં તથા ॥

૬૨. ૬૩. ભાવાર્થ—જો ઉત્તરા ફાલ્ગુનીના પહેલા ચરણમાં, પુખ્ય નક્ષત્રના વચમાંના બે ચરણમાં, ચિત્રાના ત્રીજા ચરણમાં, ભરણીના પૂર્વાર્દ્ધમાં, હસ્તાના ત્રીજા ચરણમાં અને રેવતીના ચોથા ચરણમાં જન્મેલો છોકરો હોય, તો બાપનો ને છોકરી હોય, તો માતાનો નાશ કરે છે.

ગણદકાલઃ (નક્ષત્ર ગંડકાલ.)

પોદશાન્દાસ્તુરક્તાયે મયાયે ચાષ્ટવત્સરાઃ ।

एकाब्दः ऋतुनारायां चत्वारस्त्राष्टमूल्ययोः ॥ ૬૪ ॥

સોર્ષે વર્ષદયં યૈવ રેવત્યામેકવત્સરઃ ।

द्वा मासौ षोडशदोषः पुण्यर्शे नु त्रिमासकम् ॥ ૬૫ ॥

૬૪. ૬૫. ભાવાર્થ—અધિનીનાપદેશા ચરણમાં જન્મેલો સોળ વરસ, મપાના પદેશા ચરણમાં જન્મેલો આઠ વરસ, જ્યેષ્ઠામાં જન્મેલો એક વરસ, ચિત્રા અને મૂળમાં જન્મેલો ચાર વરસ, આશ્લેષામાં બે વરસ, અને રેવતીમાં એક વરસ, ઉત્તરાશ્વિનિમાં બે માસ, પુષ્યમાં જન્મેલો ત્રણ માસ સુધી ભય ભરેલી જીવંતી લોગવે છે.

नयमे मासि पिनरं पूर्वाषाढोज्ज्वो हरन् ।

हस्तरं यदि जातस्तु पिनरं द्वादशाब्दके ॥ ૬૬ ॥

૬૬. ભાવાર્થ—પૂર્વાષાઢામાં જન્મેલો નવમા માસે અને હરત નક્ષત્રમાં જન્મેલો બાર વર્ષે બાપનો નાશ કરે છે.

अमुक्तमूलजः पुत्रः पिनरं हन्ति तन्क्षणात् ।

अमुक्तमूलजनितो यदि जीवति मानवः ॥

निजवंशकरः श्रीमान् बहुसेनाधिपोऽथवा ॥ ૬૭ ॥

૬૭. ભાવાર્થ—અમુક્ત મૂળમાં જન્મેલો પુત્ર જલસી બાપનો નાશ કરે છે. અમુક્ત મૂળમાં જન્મેલો બાળક જો જીવે છે તો પોતાનો વંશ વધારનાર, લક્ષ્મીવાળો અથવા બહુ સેનાનો રાજા થાય છે.

तिथिदोषः ॥ (तिथि गंडोप.)

कृष्णपक्षे चतुर्दश्यां षडंशे प्रथमे शुभम् ॥

द्वितीये पिनरं हन्ति तृतीये मानरं तथा ॥ ૬૮ ॥

चतुर्थे मानुलं हन्ति पञ्चमे भ्रातृनाशनम् ॥

पष्ठे यदि शिशुं हन्ति गण्डदोष इतीरितः ॥ ૬૯ ॥

૬૮. ૬૯. ભાવાર્થ—કૃષ્ણ પક્ષની આદ્યના છ ભાગ કરવા. તેમાંના પહેલા ભાગમાં જન્મેલો હોય તો શુભ કૃષ્ણ આપે છે. ત્રીજામાં બાપનો,

ત્રીજામાં માતાનો, ચોથામાં મામાનો, પાંચમાં ભાઈનો, અને છઠ્ઠામાં બાળક પોતાનો નાશ કરે છે. એ પ્રમાણે ગંડ દોષ કહેલા.

અમાયાન્તુ પ્રજાતાનાં ગજાનાં વાજિનાં તથા ॥

ગત્રાં ચ મહિષાદીનાં મનુષ્યાણાં વિશેષતઃ ॥ ૭૦ ॥

સિનીવાલીપ્રજાતાનાં ત્યાગ એવ હિ સર્વદા ।

વિશેષાચ કુહૃત્યાનાં શાન્તિ કુર્યાદિધાનતઃ ॥

નારીં વિનાવશેષાણાં પરિત્યાગો વિધીયતે ॥ ૭૧ ॥

૭૦. ૭૧. ભાવાર્થ—અમાવાસ્થા અથવા ચૌદશ ઉપર અમાસ હોય તે અમાસ અથવા સિનીવાળી અમાસને દિવસે જન્મેલા હાથી, ઘોડા, ગાય, ભેંસ વિગેરે પશુ અને મનુષ્યોનો હુમ્મેશાં ત્યાગ કરવો. કુહૃ અમાસને દિવસે (એટલે અમાસના ઉપર પડવો હોય તે દિવસે) જન્મેલા-ઓની વિધિથી શાંતિ કરવી, અને સ્ત્રી શિવાય સર્વનો ત્યાગ કરવો.

યોગદોષઃ ॥ (યોગાનયોગથી થતા દોષ.)

પિતૃજન્મર્ષકર્મર્ષજાતઃ પિતૃવિનાશકઃ ॥

જન્મર્ષાશકતલ્લપ્રજાતઃ સદ્યો મૃતિપ્રદઃ ॥ ૭૨ ॥

૭૨. ભાવાર્થ—બાપના જન્મ નક્ષત્રમાં અથવા તેનાથી દશમા નક્ષત્રમાં જન્મેલો, બાપનો નાશ કરે છે. બાપની રાશિ, નવમાંશ, ને લક્ષમાં જન્મેલો બાળક તત્કાળ બાપનો નાશ કરે છે.

મુસલે મુદ્રે યોગે જાતઃ શોભનનાશકૃત્ ॥

વિષ્ટ્રાં દરિદ્રમાચષ્ટે ગુલિકેઽદ્ભવિહીનવાન્ ॥ ૭૩ ॥

૭૩. ભાવાર્થ—મુશળ અને મુર્ડારયોગમાં જન્મેલો, શુભ કામનો નાશ કરનાર, વિષ્ટિકરણમાં દરિદ્રી, ને સુલિકયોગમાં જન્મેલો શરીરની ખેડવાળો થાય છે.

રિક્તાયાં પૃથ્વતાં યાતિ પદ્મઃ સ્વાયમકણ્ઠકે ॥

ગ્રહપીડિતનક્ષત્રે જાતો રોગનિર્પીડિતઃ ॥ ૭૪ ॥

* ધર્મ સિંધુમાં અમાવાસ્થાના પહેલા પહેરને સિનીવાળી અમાસ કહી છે, અને છેલા બે પહેરને કુહૃ સંગાની અમાસ કહી છે, અને વચલા ૫ પહેરને દર્શ. અમાવસ્થા કહી છે.

૭૪. ભાવાર્થ—રિક્તાતિથિ (૪-૬-૧૪) માં જન્મેલો નપુંસક થાય; ને યમ કંટકમાં લંગડો, ગ્રહથી પીડાતા નક્ષત્રમાં રોગથી દુઃખી થાય છે.

ગ્રહમુક્તે કાંક્ષિતર્ષે દત્તપુત્રો ભવેત્ સુતઃ ॥

વ્યતીપાતેઽદ્ભ્રૂહીનઃ સ્યાત્ પરિધે મૃત્યુમામુયાત્ ॥ ૭૫ ॥

૭૫. ભાવાર્થ—લગ્નમાં કોઈ ગ્રહ બેઠો ન હોય. ને કોઈ ગ્રહ બેસવાની તૈયારીમાં હોય, તે વખતમાં જન્મેલો છોકરો હતક પુત્ર, ને વ્યતીપાતમાં જન્મેલો શરીરમાં ખોડવાળો થાય છે. પરિધમાં જન્મેલો મરણ પામે છે.

વૈધૃતૌ પિતરં દન્તિ વિષ્કમ્બે ચાર્યદાનિકૃત્ ॥

શૂલે ચ શૂલરોગી સ્યાત્ ગણ્ડે ગણ્ડમવામુયાત્ ॥ ૭૬ ॥

૭૬. ભાવાર્થ—વૈધૃતિમાં આપનો, વિષ્કમ્બમાં પૈસાનો નાશ કરે છે. શૂળમાં શૂળનો રોગી, ને ગંડમાં ઠંઠમાળાનો રોગી થાય છે.

સદન્તજાતઃ કુલનાશકારી દ્વિતીયમાસાદિ ચતુષ્ટયાન્તે ॥

દન્તોદ્ભવો મૃત્યુકરઃ પિતુઃ સ્યાત્ પપ્તે શિશોસ્તત્પરતઃ શુભં સ્યાત્ ૭૭

૭૭. ભાવાર્થ—દાંત સાથે જન્મેલો બાળક કુળનો નાશ કરે છે. ખીલ, ત્રીલ ને ચોથા માસમાં દાંત થાય તો આપનો નાશ કરે, ને છઠ્ઠા માસમાં દાંત ઉગે તો બાળકનો નાશ થાય છે; અને ત્યાર પછી ઉગે તો શુભ ફળ આપે છે.

જન્મતારાદયઃ ॥ (જન્મભલ, કર્મભલ, ઇત્યાદિ.)

જન્મર્ષમાર્ગં દશમં તુ કર્મ સંઘાતિકં પોઢશમં વદન્તિ ॥

અષ્ટાદશં સ્યાત્સમુદાયસંજ્ઞં આધાનમેકોનિતવિંશતિઃ સ્યાત્ ॥ ૭૮ ॥

ત્રયોવિંશતિનક્ષત્રં વૈનાશિકમિતિ સ્મૃતમ્ ॥

જાતિદેશાભિપેકાશ્યાઃ પચ્ચવિંશાદિ તારકાઃ ॥ ૭૯ ॥

જન્મતારાદયો यस્ય વિદ્ધાઃ પાપવિચર્ચઃ ॥

સઘો મૃત્યુક્રતાસ્તસ્ય શુભઃ શુભફલપદાઃ ॥ ૮૦ ॥

૭૮. ૭૯. ૮૦. ભાવાર્થ—જન્મના નક્ષત્રને આધ, દશમાને કર્મ, સોળમાને સંઘાતિક, અઠારમાને સમુદાય, ઓગણીસમાને આધોર્ન, ત્રે.

વીસમાને વૈનાશિક, પચીસમાને જાતિ, છવીસમાને દેશ, સતાવીસમાને અભિષેક કહે છે. એ નક્ષત્રો પાપ ગ્રહોએ વિધેલાં હોય, તો તેનું જલદી મરણ કરનાર, અને શુભ ગ્રહોએ વિધાએલાં હોય તો શુભ ફળ આપનાર થાય છે.

ગણ્ડદોષાપવાદઃ (ગંડદોષનો અપવાદ.)

વૈશાખે શ્રાવણે માસે ફાલ્ગુન્યાં વ્યોમસંભવમ્ ॥

આપાઢપુષ્યસામ્યેષુ જ્યેષ્ઠે માસિ ચ માનુષમ્ ॥ ૮૧ ॥

અશ્વયુક્ ચૈત્રકાર્તિક્યમાત્રેષુ વિલસંભવમ્ ॥

માઘે મૃત્યુર્ગણ્ડદોષઃ પાતાલે નાસ્તિ પુષ્કરે ॥ ૮૨ ॥

૮૧. ૮૨. ભાવાર્થ—વૈશાખ, શ્રાવણ ને ફાલ્ગુમાં ગંડયોગ આકાશને વિષે, અશાઢ, પૌષ, માર્ગશિર્ષ ને જ્યેષ્ઠમાં મનુષ્ય લોકમાં, આશો, કાર્તિક, એત્ર ને ભાદરવામાં પાતાળમાં અસર કરે છે; અને માહા માસમાં ગંડયોગ હોય ને જે જન્મે તે મરણ પામે છે. અને પાતાળ અને આકાશમાં જે માસમાં અસર કરે છે તે માસનો ગંડયોગ માણસોને માટે ફળ આપતો નથી.

જાતમાત્રે કુમારસ્ય મુખમાલોકયેત્ પિતા ॥

પિતૃણાત્ સ વિમુચ્યેત પુત્રસ્ય મુખદર્શનાત્ ॥ ૮૩ ॥

૮૩. ભાવાર્થ—છાકરાનો જન્મ થયે પાપ મોહબુદ્ધિ તો મુખ ભેવા વડે પિતૃઋણમાંથી મુક્ત થાય છે.

અથ નક્ષત્રફલમ્ ॥ (નક્ષત્રફળ.)

અશ્વિન્યામતિયુદ્ધિવિત્તવિનયપ્રજ્ઞાયશસ્ત્રી મુસ્ત્રી

યામ્યક્ષે વિકલોઽન્યદારનિરતઃ ક્રૂરઃ કૃતઘ્નો ધની ॥

તેનસ્વી યદુલોદ્ભવઃ પ્રમુસમોઽમૂર્ચશ્ચ વિદ્યાધની

રોહિણ્યાં પરન્નવિત્ કૃશતનુર્વૌધી પરસ્તીરતઃ ॥ ૮૪ ॥

૮૪. ભાવાર્થ—અશ્વિનિમાં જન્મેલો વિચારવાળો, બુદ્ધિવાન, ધનવાન, વિનયવાળો, પડિત, યશ્વળો ને મુખી; ભરણીમાં જન્મેલો વિઠલ, બીભ્ભની સ્ત્રીમાં પ્રીતિવાળો, ક્રૂર, કૃતઘ્ની ને ધનવાન; કૃતિકામાં તેજસ્વી,

સમર્થ, વિદ્વાન, વિદ્યાવાળો ને ધનવાન; રોહિણીમાં પારકાં છિદ્ર બાણનાર, ઘર્ભણ શરીરવાળો, પારકી સ્ત્રીમાં પ્રીતિવાળો ને સમજાણુવાળો થાય.

ચાન્દ્રે સૌમ્યમનોટનઃ કુટિલટક્ કામાતુરો રોગવાન્

આર્દ્રાયામધનથલોઽધિકવલઃ શુદ્રક્રિયાશીલવાન્ ॥

મૃદાત્મા ચ પુનર્વસી ધનવલઃ રુઘાતઃ કવિઃ કામુકઃ

તિપ્યે વિપ્રસુરમિયઃ સઘનધી રાજમિયો વન્ધુમાન્ ॥ ૮૫ ॥

૮૫. ભાવાર્થ—મૃગશિર્ષમાં જન્મેલો શાંત મનવાળો, ભમનાર, ખરાખ દુષ્ટિવાળો, કામી ને રોગી; આર્દ્રામાં જન્મેલો નિર્ધન, ચંચળ, બહુ બળવાન, હલકી ક્રિયા કરનાર ને મૂર્ખ; પુનર્વસુમાં જન્મેલો ધનવાન, બળવાન, પ્રસિદ્ધ, કવિ ને કામી; પુષ્ય નક્ષત્રમાં જન્મેલો પ્રાદક્ષણ અને દેવતાઓને ંહાલો, ધનવાન, બુદ્ધિવાન, રાબને ંહાલો ને બાધઓવાળો થાય.

સાર્પે મૃદમતિઃ કૃતઘ્રવચનઃ કોપી દુરાચારવાન્

કામી પુણ્યરતઃ કલત્રવશગો માની મયાયાં ધની ॥

ફલગુન્યાં ચપલઃ કુકર્મચરિતસ્ત્યાગી દ્વઃ કામુકો

ભોગી ચોત્તરફલગુનીમજનિતો માની કૃતજઃ સુધીઃ ॥ ૮૬ ॥

૮૬. ભાવાર્થ—આશ્લેષામાં મૂઢ બુદ્ધિવાળો, કૃતમી વચનવાળો, કોપી ને ખરાખ આચારવાળો; મધામાં કામી, પુણ્યમાં પ્રીતિવાળો, સ્ત્રીને વશ થયેલો, અભિમાની ને ધનવાન; પૂર્વા ક્ષાલ્ગુનીમાં ચંચળ, કુકર્મ કરનાર, સંબંધીઓએ તળેલો, મજબૂત ને કામી; ઉત્તર ક્ષાલ્ગુનીમાં લોગી, માનવાળો, કરેલા ઉપકારને બાણનાર અને સારો બુદ્ધિમાન, થાય.

હસ્તર્ષે યદિ કામધર્મનિરતઃ પ્રાણોપકર્તા ધની

ચિત્રાયામતિગુપ્તશીલનિરતો માની પરસ્તીરતઃ ॥

સ્વાત્યાં દેવમહીસુરમિયકરો ભોગી ધની મન્દધીઃ

ગર્વીં દાસ્વશો જિતારિરધિકક્રોધી વિશાલોદ્ભવઃ ॥ ૮૭ ॥

૮૭. ભાવાર્થ—હસ્ત નક્ષત્રમાં ઇચ્છા ધર્મમાં પ્રીતિવાળો, ડાહ્યા, ઉપકાર કરનાર ને ધનવાન; ચિત્રામાં છાની વાતો લઈજવા લાવવામાં પ્રીતિવાળો, માનવાળો ને પારકી સ્ત્રીમાં પ્રીતિવાળો; સ્વાતિમાં દેવને પ્રાદક્ષ-

હુનું ભહું કરનાર, લોગી, ધનવાન ને મંદ બુદ્ધિવાળો; વિશાખામાં અભિ-
માની, સ્ત્રીને વશ, શત્રુઓને છતનાર અને બહુ કોપી થાય.

મૈત્રે સુમિયવાક્ ધની મુલરતઃ પૂજ્યો યશસ્વી વિમુઃ

જ્યેષ્ઠાયામતિકોપવાન્ પરવત્રસક્તો વિમુર્ધામિકઃ ॥

મૂલર્જે પટવાગ્વિધૂતકુશ્મલો ધૂર્તઃ કૃતદ્રો ધની

પૂર્વાપાદમવોઽવિકારચરિતો માની મુર્ખી શાન્તપ્રીઃ ॥૮૮॥

૮૮. ભાવાર્થ—અનુશાધામાં મીઠાં વચન બોલનાર, ધનવાન, સુખમાં
પ્રીતિવાળો, પૂજવાલાયક, યશવાળો ને સમર્થ; જ્યેષ્ઠામાં બહુ કોપી, પા-
રકી સ્ત્રીમાં પ્રીતિવાળો, સમર્થ ને ધર્મવાળો; મૂળમાં ચતુર વાણીવાળો,
કુશળતા રહિત, ધૂતારો, કૃતદ્રો ને ધનવાન; પૂર્વાપાદમાં વિકાર વિનાના
આચરણવાળો, માનવાળો, મુખી અને શાંત બુદ્ધિવાળો થાય.

માન્યઃ શાન્તગુણઃ મુર્ખી ચ ધનવાન્ વિશ્વર્ષઃ પન્ડિતઃ

શ્રોણાયાં દ્વિજદેવમક્તિનિરતો રાજા ધની ધર્મવાન્ ॥

આશાલુર્વસ્તુમાન્ વસુદ્વજનિતઃ પીનોરુક્ષઃ મુર્ખી

કાલજઃ શતતારકોદ્ભવનરઃ શાન્તોઽલ્પમુક્ સાહસી ॥ ૮૯ ॥

૮૯. ભાવાર્થ—ઉત્તરશાદામાં માનવાળો, શાંત શુણ્ણવાળો, મુખી,
ધનવાન ને પંડિત; શ્રવણમાં દેવ અને બ્રાહ્મણની ભક્તિમાં પ્રીતિવાળો,
રાજા, ધનવાન ને ધર્મવાન થાય; ધનિષ્ઠામાં આશાવાળો, લક્ષ્મીવાન,
ભાડી સાધળ ને ગરહનવાળો ને મુખી; શતભિષામાં વખત બોળખનાર,
શાન્ત, થોડું ખાનાર અને સાહસી થાય.

પૂર્વમોષ્ટપદિ પ્રગલ્ભવચનો ધૂર્તો મયાત્તો મૃદુઃ

ચાહિર્વૃદ્યજમાનત્રો મૃદુગુણસ્ત્યાગી ધની પન્ડિતઃ ॥

રેવત્યામુરુલાઞ્છનોપગતનુઃ કામાતુરઃ મુન્દરો

મન્ત્રી પુત્રકલત્રમિત્રસહિતો જાતઃ સ્થિરશીરઃ ॥ ૯૦ ॥

૯૦. ભાવાર્થ—પૂર્વાભાદ્રપદામાં ગંભીર વચનવાળો, ધૂતારો, ભયથી
પીડાતો ને કોમળ; ઉત્તરાભાદ્રપદામાં સરલ શુણ્ણવાળો, ત્યાગી, ધનવાન ને
પંડિત; રેવતીમાં સાધળે બહુ લાંછન યુક્ત શરીરવાળો, કામથી વિઠળ,
સુંદર, પ્રધાન, પુત્ર, સ્ત્રી મિત્રવાળો, તેમજ સ્થિર લક્ષ્મીમાં પ્રીતિવાળો થાય.

રાશિફલમ્: ॥ (રાશિફળ.)

મેપસ્યે યદિ શીતગૌ ચ લઘુમુક્ કામી (સ?) મહોત્યાગ્રજો

દાતા કાન્તયશોધર્થોરુચરણઃ કન્યાપ્રજો ગોગતે ॥

દીર્ઘાયુઃ સુરતોપચારકુશલો હાસ્યપ્રિયો યુગ્મકે

કામાસક્તમનોટનઃ સુવચનશ્વન્દ્રે કુલીરસ્થિતે ॥ ૧૧ ॥

૯૧. ભાવાર્થ—મેષ રાશિમાં ચંદ્ર હોય તો થોડું ખાનાર, કામી ને મોટાઓમાં આગેવાન ભાગ ધરાવનાર; વૃષભ રાશિમાં હોય તો દાતા, કીર્તિવાન, યશવાન, સુંદર પગવાળો ને છોકરીઓવાળો; મિથુન રાશિમાં હોય તો લાંબા આયુષ્યવાળો, રતિ કીડામાં કુશળ ને હાસ્યમાં પ્રીતિ રાખનાર; કર્ક રાશિમાં હોય તો કામી, ભખનાર અને સારા વચનવાળો થાય.

સિંહસ્થે પૃથુલોચનઃ સુવદનો ગમ્भीરદષ્ટિઃ સુસ્ત્રી

કન્યાસ્થે વિપયાતુરો લલિતવાગ્વિદ્યાધિકો ભોગવાન્ ॥

તૌલિસ્થેઽપરધિપ્રભક્તિનિરતો ધનુમિયો વિત્તવાન્

કીટસ્થે શશિનિ પ્રમત્તહૃદયો રોગી ચ લુપ્થોઽનઃ ॥ ૧૨ ॥

૯૨. ભાવાર્થ—સિંહ રાશિમાં ચંદ્ર હોય તો મોટી આંખોવાળો, સુંદર મુખવાળો, ગંભીર દષ્ટિવાળો ને મુખી; કન્યારાશિમાં હોય તો વિપયી, સુંદરવાણીવાળો, બહુ વિદ્યાવાળો ને લોગી; તુલામાં હોય તો દેવ ને શ્રાદ્ધલુની ભક્તિમાં પ્રીતિવાળો, ભાઈઓને બહાલો ને ધનવાન; વૃશ્ચિકમાં હોય તો મહોન્મત્ત મનવાળો, રોગી, લોભી અને ભખનાર થાય છે.

સૌમ્યાદ્ગો રુચિરેક્ષણઃ કુલવરઃ શિલ્પી ધનુઃસ્થે વિધૌ

ગીતજ્ઞઃ પૃથુમસ્તકો મૃગગતે શાસ્ત્રી પરસ્ત્રીરતઃ ॥

કુમ્ભસ્થે ગતશીલવાન્ બુધજનદેષી ચ વિદ્યાધિકો

મીનસ્થે મૃગલાઞ્છને વરતનુર્વિદ્વાન્ વહુસ્ત્રીપતિઃ ॥ ૧૩ ॥

૯૩. ભાવાર્થ—ધન રાશિમાં સુર હોય તો શાંત શરીરવાળો, સુંદર આંખોવાળો, કુળમાં શ્રેષ્ઠ ને-કારિગર; મકર રાશિમાં હોય તો ગાયન બાણનાર, મોટા માયાવાળો, શાસ્ત્રી ને પારકી સ્ત્રીમાં પ્રીતિવાળો, કુંભ રાશિમાં હોય તો ખરાબ સ્વભાવાળો ને વિદ્વાન્માણુસનો દેવ કરનાર; મીન રા-

શિમાં ચંદ્ર હોય તો બહુ વિધાવાળો, સુંદર શરીરવાળો, વિદ્વાન, અને બહુ સ્ત્રીયોનો સ્વામી થાય છે.

○ રાઘવંશકવલમ્ ॥ (ચંદ્રના નવમાંશમાં ૬૭.)

સેનાર્ધનવાન પિંગ્લનયનથોરશ્ચ મેપાંશકે

પીનસ્કન્ધમુખાંસકોઽસિતવપુર્જાતો વૃષાંશે વિધૌ ॥

ચાર્વિદ્ધઃ પ્રભુસેવકો લિપિકરો યુગ્માંશકે પષ્ટિતઃ

દયામાદ્ધઃ પિતૃપુત્રસૌખ્યરહિતથન્દ્રે કુલીરાંશકે ॥ ૯૪ ॥

૯૪. ભાવાર્થ—મેષ નવમાંશમાં ચંદ્ર હોય તો જન્મેલો સેનાધિપતિ, ધનવાન, પીળી આંખોવાળો ને ચોર; વૃષભ નવમાંશમાં બડી કાંધ, સુખ અને ખજાવાળોને કાળા શરીરવાળો; મિથુન નવમાંશમાં સુંદર શરીરવાળો, ઇશ્વરની સેવા કરનાર, લિપિ લખનાર, ને પંડિત; કર્ક નવમાંશમાં ચંદ્ર હોય તો કાળા શરીરવાળો, અને પિતા પુત્રના સુખ રહિત થાય.

પીનાદ્દોઘતનાસિકો ધનવલ્લયાતથ સિંહાંશકે

કન્યાંશે મૃદુભાષણઃ કૃશતનુર્ચૂતક્રિયાકોવિદઃ ॥

કામી ભૂપતિસેવકઃ સુનયનથન્દ્રે તુલાંશે સ્થિતે

કૌટાંશે વિકલોઽથનઃ કૃશતનુઃ સેવાઝ્ઞનો રોગવાન ॥ ૯૫ ॥

૯૫. ભાવાર્થ—સિંહ નવમાંશમાં ચંદ્ર હોય તો જન્મેલો બડા શરીર અને ઉંચા નાકવાળો, ધનવાન, બળવાન ને પ્રસિદ્ધ; કન્યા નવમાંશમાં મીઠું બોલનાર, દુર્બળ શરીરવાળો ને શુભારના કામમાં અતુર; તુલા નવમાંશમાં ચંદ્ર હોય તો જન્મેલો કામી, રાજાનો ચાકર ને સુંદર આંખોવાળો. વૃશ્ચિક નવમાંશમાં વિઠ્ઠલ, નિર્ધન, દુર્બળ, શરીરવાળો, ચાકરી કરનાર, ભામનાર અને દોગી થાય છે.

ચાર્પાંશે કૃશદીર્ઘવાહુતનુકસ્ત્યાગી તપસ્વી ધની

લુપ્થઃ કૃષ્ણતનુઃ સદારતનયથન્દ્રે મૃગાંશે યદિ ॥

મિથ્યાચારરતઃ સ્વદારવશગઃ કુમ્માંશગે શીતગૌ

મીનાંશે મૃદુવાગદીનવચનસ્તીર્થાટનઃ પુત્રવાન ॥ ૯૬ ॥

૯૬. ભાવાર્થ—ધન નવમાંશમાં ચંદ્ર હોય તો જન્મેલો દુર્બળ અને લાંબા હાથ શરીરવાળો, લાગી, તપસ્વી ને ધનવાન; મકર નવમાંશમાં

ચંદ્ર હોય તો લોભી, કાળા શરીરવાળો, સ્ત્રી અને પુત્રોવાળો; કુંભ નવમાં-
શમાં ચંદ્ર હોય તો ખોટા આચારમાં પ્રીતિવાળો ને પોતાની સ્ત્રીને વશ
થયેલો; મીન નવમાંશમાં ચંદ્ર હોય તો જન્મેલો કોમળ વાણી બોલનાર,
ગરીબવચન નહિ બોલનાર, તીર્થમાં ફરનાર અને પુત્રવાળો થાય.

યોગફલમ્ ॥ (વિષ્કુંભાદિ યોગનું ફળ.)

વિષ્કમ્ભે જિતશત્રુરર્થપશુમાન્ પ્રીતો પરસ્ત્રીવશઃ

ચાણુપ્માન્પ્રભવશિરાયુરગદઃ સૌભાગ્યજાતઃ સુર્ત્વી ॥

મોગી શોભનયોગજો વધરુચિર્જાતોઽતિગણે ધની

ધર્માચારતઃ સુકર્મજનિતો ધૃત્યાં પરસ્ત્રીધનઃ ॥ ૯૭ ॥

૯૭. ભાવાર્થ—વિષ્કુંભયોગમાં જન્મેલો શત્રુઓને હતનાર, પૈસા-

વાળો, પશુવાળો ને પ્રીતિયોગમાં પારકી સ્ત્રીને વશ; આયુષ્માનયોગમાં
જન્મેલો લાંબા આયુષ્યવાળો ને નિરોગી; સૌભાગ્યયોગમાં જન્મેલો મુખી,
શોભનયોગમાં જન્મેલો ભોગી, અતિ ળડમાં જન્મેલો વધ કરવામાં પ્રીતિ-
વાળો, સુકર્મ યોગમાં જન્મેલો ધનવાન ને ધર્માચારમાં પ્રીતિવાળો; ધૃતિ-
યોગમાં પારકી સ્ત્રી અને પારકું ધન લોગવનાર થાય છે.

શૂલે કોપવશાનુગઃ કલ્હકૃદ્રણે દુરાચારવાન્

વૃદ્ધૌ પण्डितवाक् भ्रुवेऽतिधनवान् व्याघातजो घातुकः ॥

જાની હર્પણયોગજઃ પૃથ્વયશઃ વજ્રે ધની કામુકઃ

સિદ્ધૌ સર્વજનાશ્રિતઃ પ્રમુસમો માયી વ્યતીપાતજઃ ॥ ૯૮ ॥

૯૮. ભાવાર્થ—શૂલયોગમાં જન્મેલો ક્રોધને વશ થયેલો ને કલ્હઆ-
કરનાર, ળડયોગમાં દુરાચારી, વૃદ્ધિયોગમાં વિદ્વતા ભરેલી વાણી બોલ-
નાર, મુવમાં બહુ ધનવાન, વ્યાઘાતયોગમાં ઘાત કરનાર, હર્પણયોગમાં
જન્મેલો જ્ઞાની ને બહુ યશ્સવાળો, વજ્રયોગમાં ધનવાન ને કામી, સિદ્ધિ-
યોગમાં સર્વ મનુષ્યોને આશ્રય આપનાર ને ઇશ્વર જેવો સમર્થ અને
વ્યતિપાત યોગમાં જન્મેલો માયાવી થાય.

દુષ્કામી ચ વરીયજસ્તુ પરિષે વિદેપકો વિત્તવાન્

શારણઃ શિવયોગજશ્ચ ધનવાન્ શાન્નોઽવનીશમિયઃ ॥

સિદ્ધે ધર્મપરાયણઃ ક્રતુપરઃ સાધ્યે શુભાચારવાન્ .

ચાર્વકઃ શુભયોગજથ્ઞ ધનવાન્ કામાતુરઃ શ્લેષ્મલઃ ॥૯૯॥

૯૯. ભાવાર્થ—પરીયાણુયોગમાં જન્મેલો જરાળ કામ કરનાર, પરિધ-યોગમાં જન્મેલો દ્વેષ વિનાનો ને ધનવવાન, શિવયોગમાં શાસ્ત્ર જાણનાર, ધનવાન, શાંત ને રાજાને બહાલો; સિદ્ધિયોગમાં ધર્મ પશાયણ ને યશ કરનાર, સાધ્યયોગમાં શુભ આચારવાળો, શુભયોગમાં જન્મેલો સુંદર શરીરવાળો, ધનવાન, કામી અને કફરોગી થાય.

શુક્લે ધર્મરતઃ પટુત્ત્વચનઃ કોપી ચલઃ પण्डितો

માની વ્રહ્મભવોઽતિગુપ્તધનિકસ્ત્યાગી વિવેકપ્રભુઃ ॥

ऐन्द्रे सर्वजनोपकारचरितः सर्वज्ञधीर्वित्तवान्

માયાવી પરદૂષકથ્ઞ ચલવાન્સ્ત્યાગી ધની વૈદ્યતૌ ॥ ૧૦૦ ॥

૧૦૦. ભાવાર્થ—શુકલયોગમાં જન્મેલો ધર્મમાં પ્રીતિવાળો, ચતુર વચનવાળો, ક્રોધી, ચંચળ ને પંડિત; બ્રહ્મયોગમાં જન્મેલો માનવાળો, બહુ છાના ધનવાળો, ત્યાગી ને વિવેકમાં સમર્થ; ઐન્દ્રમાં સર્વ માણસોનો ઉપકાર કરનાર, સર્વજ્ઞ બુદ્ધિવાળો ને ધનવાન; વૈદ્યતિયોગમાં માયાવી, પારકાને દોષ કરનાર, બળવાન, ત્યાગી અને ધનવાન થાય છે.

करणफलम् (કરણફલં ફળ.)

धवकरणभवः स्याद्बालकृत्यः प्रतापी

વિનયચરિતવેપો વાલવે રાજપૂજ્યઃ ॥

गजतुरगसमेतः कौलवे चारुकर्मा

મૃદુપટુવચનઃ સ્યાત્ તૈતિલે પુણ્યશીલઃ ॥ ૧૦૧ ॥

૧૦૧. ભાવાર્થ—ઘવકરણમાં જન્મેલો બાળક જેવા કામ કરનાર ને પ્રતાપી; બાલવકરણમાં વિનયી આચારણ ને વેપવાળો, રાજાને પૂજવા લાયક; કૌલવરણમાં હાથી ઘોડાઓવાળો ને સુંદર કામ કરનાર; તૈતિલમાં કૌભાંજ, ચતુર વચન બોલનાર અને પુણ્ય કરનાર થાય.

गरजकरणजातो वीतशत्रुः प्रतापी

વળિાજિ નિપુણવક્તા જારકાન્તાવિલોલઃ ॥

નિર્વિલજનવિરોધી પાપકર્માપવાદી

પરિજનપરિપૂજ્યો વિદિજાતઃ સ્વતન્ત્રઃ ॥ ૧૦૨ ॥

૧૦૨. ભાવાર્થ—ગરજકરણમાં જન્મેલો શત્રુઓ વિનાનો ને પ્રતાપી; વણિજકરણમાં ભાષણ કરવામાં ચતુર, અભિચારીત્રીમાં વિહલ, વિદિમાં જન્મેલો સર્વ માણસો સાથે વિરોધ કરનાર, પાપી કામ કરનાર આરોપી, સગાં સંબંધીથી પૂજનનાર અને સ્વતન્ત્ર થાય.

કાલજ્ઞઃ શકુનોદ્ભવઃ સ્થિરસુખી જાતસ્ત્વનિષ્ઠાકરઃ

સર્વજ્ઞશ્ચ ચતુષ્પદેઽતિલલિતપ્રજ્ઞાયશોભિત્તવાન્ ॥

તેજસ્વી વસુમાનતીવ વલવાન્ વાચાલકો નાગવે

કિંસ્તુદ્ધે પરકાર્યકૃષ્ણપલધીર્હાસ્યમિયો જાયતે ॥ ૧૦૩ ॥

૧૦૩. ભાવાર્થ—શકુનિકરણમાં જન્મેલો કાળ (વખત) ભણનાર, ભાંભા વખત સુધી સુખી ને અનિષ્ટ નહિ કરનાર; ચતુષ્પદ કરણમાં જન્મેલો સર્વ ભણનાર, સુંદર બુદ્ધિવાળો, યશવાન ને ધનવાન; નાગ કરણમાં તેજસ્વી, બહુ લક્ષ્મીવાળો, બળવાન ને વાચાલ; કિંસ્તુદ્ધકરણમાં પારકાનું કામ કરનાર, ચપલ બુદ્ધિવાળો અને હાસ્યમાં પ્રીતિ રાખનાર થાય.

લગ્નફલમ્ ॥ (લગ્નર્તુ કળ.)

વન્ધુદ્વેપકરોઽનઃ કૃશતનુઃ ક્રોધી વિવાદમિયો

માની દુર્વલજાનુરસ્થિરધનઃ શૂરશ્ચ મેષોદયે ॥

ગોમાન્ દેવગુરુદ્વિજાર્ચનરતઃ સ્વલ્પાત્મજઃ શાન્તધીઃ

વિદ્યાવાદરતોઽનઃ સુમગો ગોલગ્નજઃ કામુકઃ ॥ ૧૦૪ ॥

૧૦૪. ભાવાર્થ—મેષ લગ્નમાં જન્મ હોય તો ભાઈઓની અદેખાઈ કરનાર, લગ્નનાર, દુર્બળ શરીરવાળો, ક્રોધી, વિવાદમાં પ્રીતિ રાખનાર, અભિમાની, દુર્બળ દીંચણવાળો, ચંચળ ધનવાળોને શૂરવીર; વૃષભ લગ્નમાં જન્મેલો ધનવાન, દેવ, ગુરુ ને ગ્રાહણની પૂજામાં પ્રીતિવાળો, થોડાં ઠાકરાવાળો, શાંત બુદ્ધિવાળો, વિદ્યાવાદમાં પ્રીતિવાળો, લગ્નનાર, સારો ભાગ્યશાળી અને કામી થાય છે.

મોગી વન્ધુરતો દયાલુરધિક્રશ્રીમાન્ ગુણી તત્ત્વચિત્

યોગાત્મા મુજનમિયોઽતિમુમગો રોગી ચ યુગ્મોદયે ॥

મિષ્ટાન્નામ્બરભૂષણો લલિતવાક્ કાપટ્યધીર્મવાન્ .

જાતસ્થૂલકલેવરોઽન્યભવનપ્રીતઃ કુલીરોદયે ॥ ૧૦૫ ॥

૧૦૫. ભાવાર્થ—મિથુન લક્ષમાં જન્મેલો લોગી, ભાઈઓમાં પ્રીતિવાળો, દયાળુ, બહુ ધનવાન, શુભવાન, તત્ત્વ બાણુનાર, થોગી, સારા ભાણુસમાં પ્રીતિવાળો, બહુ ભાગ્યશાળી ને રોગી; કર્ક લક્ષમાં જન્મેલો મીઠું, અનાજ, વસ્ત્ર અને અલંકારવાળો, સુંદર વચન બોલનાર, કપટી બુદ્ધિવાળો, ધર્મવાન, સ્થૂળ શરીરવાળો અને પારકા ઘરમાં પ્રીતિવાળો થાય.

જાતઃ સિંહવિલગ્નકેઽલ્પતનયઃ સન્તુષ્ટધીર્હિસકઃ

શૂરો રાજવશીકરો જિતરિપુઃ કામી વિદેશં ગતઃ ॥

કન્યાલગ્નભવઃ ક્રિયાસુ નિપુણઃ શ્રીમાન્ સુધીઃ પષ્ટિતો

મેધાવી વનિતાવિલાસરસિકો વન્ધુમિયઃ સાત્ત્વિકઃ ॥૧૦૬॥

૧૦૬. ભાવાર્થ—સિંહ લક્ષમાં જન્મેલો થોડાં ઉકારાવાળો, સંતોષી બુદ્ધિવાળો, હિંસા કરનાર, શૂરવીર, રાજાને વશ કરનાર, શત્રુઓને હાતનાર, કામી ને પરદેશમાં રહેનાર; કન્યા લક્ષમાં જન્મેલો ક્રિયાઓમાં હુશિયાર, લક્ષ્મીવાળો, બુદ્ધિવાન, પંડિત, વિદ્વાન, સ્ત્રીઓના વિલાસમાં રસિક, ભાઈઓને બહાલો અને સાત્ત્વિક થાય.

લલિતવદનનેત્રો રાજપૂજ્યથ વિદ્વાન્

મદનરતિવિલોલઃ સ્ત્રીધનસેવશાલી ॥

વિરલદશનમુગ્ધઃ શાન્ત્યુદ્ધિર્વિપાદી

ચલમતિરતિમીરુર્જાયતે તૌલિલગ્ને ॥ ૧૦૭ ॥

૧૦૭. ભાવાર્થ—તુલા લક્ષમાં જન્મેલો સુંદર મુખ અને આંખોવાળો, રાજ્યમાં પૂજવા લાયક, વિદ્વાન, રતિ ક્રીડામાં વિબક્ત, સ્ત્રી ધન અને પરોવાળો, સુંદર દાંતવાળો, શાંત બુદ્ધિવાળો, ખેડ કરનાર, ચંચળ અને બહુ બીકણુ થાય.

મૂલઃ ક્રૂરવિલોચનોઽતિચપલો માર્તી ચિરાયુર્ધની

વિદ્વાન્ વૃથિકલ્મશઃ સુજનદેવી વિપાદમિયઃ ॥

પ્રાજ્ઞથાપવિલગ્નજઃ કુલવરઃ શ્રીમાન્ યશોવિત્તવાન્

આકોકેરસમુદ્ભવશ્ચ રમણીલોલઃ શઠો દીનવાક્ ॥૧૦૮॥

૧૦૮. ભાવાર્થ—વૃથિક લક્ષમાં જન્મેલો મૂર્ખ, કુર આંખોવાળો, બહુ ચંચળ, માનવાળો, લાંબા આયુષ્યવાળો, ધનવાન, વિદ્વાન, સારા માણસોનો દ્વેષ કરનાર અને ખેડમાં પ્રીતિ રાખનાર; ધન લક્ષમાં જન્મેલો કાઠ્યો, કુળમાં એક, લક્ષ્મીવાળો, યશવાન ને ધનવાન; મકર લક્ષમાં જન્મેલો સ્ત્રીયો વિષે વિઠ્ઠલ, શક અને ગરીબ વચન બોલનાર થાય.

અન્તઃશઠઃ પરવધૂરતિકોલિલોલઃ

કાર્પણ્યશીલધનવાન્ ઘટલગ્નજાતઃ ॥

મીનોદયેઽત્પરતિરિષ્ટજનાનુકૂલ-

સ્તેજોવલપ્રચુરધાન્યધનશ્ચ વિદ્વાન્ ॥ ૧૦૯ ॥

૧૦૯. ભાવાર્થ—કુલ લક્ષમાં જન્મેલો અંતઃકરણથી હુચ્ચો, પારકી સ્ત્રી સાથે રતિકીડા યા મશ્કરી કરવામાં ચપળ, કંચુસસ્વભાવનો ને ધનવાન; મીન લક્ષમાં જન્મેલો થોડી પ્રીતિવાળો, સગાં સંબંધીવાળો, તેજસ્વી, બળવાન, બહુ ધન, અનાજવાળો અને વિદ્વાન થાય.

હોરાફલમ્ ॥ (હોરાનું ફળ.)

ઓજે રાશૌ ભાતુહોરામજાતઃ ક્રૂરઃ કામી વિત્તવાન્ રાજપૂજ્યઃ ॥

વાગ્મી દાતા ચારુદેહો દયાલુર્જારસ્ત્રીકથન્દ્રહોરા યદિ સ્પાત્ ॥૧૧૦॥

૧૧૦. ભાવાર્થ—એકી રાશિનું લક્ષ હોય અને સૂર્યની હોરામાં જન્મેલો ક્રૂર, કામી, ધનવાન ને રાજાનો માનીતો; એકી રાશિનું લક્ષ હોય ને ચંદ્રની હોરામાં જન્મેલો બાપણ કરનાર, દાતા, સુંદર શરીરવાળો, દયાળુ અને વ્યભિચારી સ્ત્રીવાળો થાય.

માર્તેન્દ્રહોરાજાનિતઃ સમર્થ મન્ત્રી કૃતદ્રવ્યપલોઽતિમીરુઃ ॥

ચન્દ્રસ્ય હોરામ્રભવઃ પ્રગલ્ભવાન્વ્યોઽલસઃ પુણ્યવધૂરતઃ સ્પાત્ ૧૧૧

૧૧૧. ભાવાર્થ—જો લક્ષ એકી રાશિનું હોય ને સૂર્યની હોરામાં જન્મેલો હોય તો પ્રધાન, કૌરવ ઉપકારને બાંધનાર, ચંચળ ને બહુ બી-કણ; તેમજ એકી રાશિનું લક્ષ હોય ને ચંદ્રની હોરામાં જન્મ હોય તો બહાઈનાં વચન બોલનાર, આજસુ અને પવિત્ર સ્ત્રીમાં પ્રીતિવાળો થાય.

દ્રેઘાણફલમ્ ॥ (દ્રેઘકાણુનું ફળ.)

કઠ્ઠીરવાજઘટકીટમૃગાનનાઘા

મીનાલિસિંહવાણિગન્ત્યગતા દગાણાઃ ॥

ઝૂરા ભવન્તિ કટકસ્ય સરીસૃપસ્ય

મધ્યસ્થિતથ વહુશઃ પ્રવદન્તિ સન્તઃ ॥ ૧૧૨ ॥

૧૧૨. ભાવાર્થ—સિંહ, મેપ, ડુંભ, વૃશ્ચિક, ને મકરના આદિ (પહેલા) દ્રેઘાણુને; મીન, વૃશ્ચિક, સિંહ, અને તુલાના અન્ત્ય દ્રેઘાણુને; અને કર્ક, વૃશ્ચિકના મધ્ય દ્રેઘાણુને સત્પુરુષો ઝૂર દ્રેઘાણુ કહે છે.

કુલીરમીનાદિગતૌ દગાણૌ મીનાઙ્ગનામન્દિરમધ્યગૌ ચ ॥

યોયુગ્મયોરન્ત્યગતત્રિમાગૌ ભવન્તિ ષટ્તોયધરા દગાણાઃ ॥ ૧૧૩ ॥

૧૧૩. ભાવાર્થ—કર્ક અને મીનના આદિ દ્રેઘાણુને; મીન, કન્યાના મધ્ય દ્રેઘાણુને; વૃષભ અને મિથુનના અન્ત્ય દ્રેઘાણુને તોય દ્રેઘાણુ કહે છે.

મેપાશ્વિગોકુંભમૃગદ્વિતીયા તુલાધરસ્ત્રીયુગર્પૂર્વમાગાઃ ॥

ચાપાઙ્ગનાતોયધરાન્ત્યયાતા દગાણસંજ્ઞાઃ પ્રભવન્તિ સૌમ્યાઃ ॥ ૧૧૪ ॥

૧૧૪. ભાવાર્થ—મેપ, ધન, વૃષભ, ડુંભ, અને મકરના મધ્ય દ્રેઘાણુને; તુલા, કન્યા અને મિથુનના આદિ દ્રેઘાણુને; ધન, કન્યા અને ડુંભના અન્ત્ય દ્રેઘાણુને સૌમ્ય દ્રેઘાણુ કહે છે.

મૃગાજકર્કયન્ત્યગતા દગાણા વૃષસ્ય ચાપસ્ય ચ પૂર્વપાતૌ ॥

નૃયુગ્મતૌલીહરિમધ્યગાસ્તે વિમિશ્રસંજ્ઞા इति संવદન્તિ ॥ ૧૧૫ ॥

૧૧૫. ભાવાર્થ—મકર, મેપ અને કર્કના અન્ત્ય દ્રેઘાણુને; વૃષભ ને ધનના આદિ દ્રેઘાણુને; મિથુન, તુલા અને સિંહના મધ્ય દ્રેઘાણુને વિમિશ્ર દ્રેઘાણુ કહે છે.

ઘ્રુદ્રેઘાણજાતઃ સ્વલમતિરટનઃ પાપકર્માઽપચાદી

દાતા ભોગી દયાલુઃ કૃપિસલિલ્પ્રનાસ્તોયમાગે વિશીલઃ ॥

સૌમ્યેદ્રેઘાણજો યઃ સુસ્વધનતનયશ્ચારુરૂપો દયાલુઃ

જાતો મિત્રે કુશીલઃ પરયુવતિરતઃ ક્રૂરદષ્ટિશ્ચલાત્મા ॥ ૧૧૬ ॥

૧૧૬. ભાવાર્થ—કૂર દ્રેષ્કાણુમાં જન્મેલો નીચ જુદિવાળો, ભમનાર, પાપી કામ કરનાર ને બદનામ કરનાર; તોય દ્રેષ્કાણુમાં જન્મેલો દાન આપનાર, લોભી, દયાળુ, ખેતીમાં પ્રીતિવાળો ને સારા સ્વભાવવાળો; સૌમ્ય-દ્રેષ્કાણુમાં જન્મેલો સુખી, ધનવાન, ઊકરાવાળો, સુંદરરૂપવાન, દયાળુ અને વિભિન્ન દ્રેષ્કાણુમાં જન્મેલો ખરાબ સ્વભાવવાળો, પારકી સ્ત્રીમાં પ્રીતિવાળો, કૂર દષ્ટિવાળો અને ચંચળ થાય.

નવમાંશફલમ્ ॥ (નવમાંશનું ફળ.)

માર્તાઙ્ગાંશે સ્વલાત્મા ઘલમ્ભુતધનવાન્ પિદ્મલાસથ કામી

ચન્દ્રાંશે ભોગશાલી પરયુવતિરતઃ પઙ્કિતો ગોધનાદ્યઃ ॥

ભૌમાંશે ક્રૂરકર્મા ચલમતિરતનઃ પિત્તરોગી ચ લુબ્ધઃ

ત્યાગી રામી સુધાંશે લલિતતનુસ્યસ્ત્યાતવિદ્યો યજ્ઞસ્ત્રી ॥૧૧૭॥

૧૧૭. ભાવાર્થ—સૂર્યના નવમાંશમાં જન્મેલો લુબ્ધો, બળવાન, ઊકરાવાળો, ધનવાન, પીળી. આંખોવાળો ને કામી; ચંદ્રના નવમાંશમાં જન્મેલો લોભી, પારકી સ્ત્રીમાં પ્રીતિવાળો, પંડિત ને ગાયોના ટાળાવાળો; મંગળના નવમાંશમાં જન્મેલો ખરાબ કામ કરનાર, ચંચળ જુદિવાળો, ભમનાર, પિત્તનો રોગી ને લોભી; જુષના નવમાંશમાં જન્મેલો ત્યાગી, કામી, સુંદર શરીરવાળો, પ્રસિદ્ધ વિદ્યાવાળો અને યજ્ઞવાળો થાય.

જીવાંશે યદિ હેમકેશતનુગઃ શ્રેષ્ઠઃ સુધી રૂપવાન્

મન્ત્રી પઙ્કિતવાક્ પ્રસન્નવદનો રાજાધિરાજપ્રિયઃ ॥

શુક્રાંશે પરકામિનીજનરતસ્ત્યાગી સુસ્ત્રી પઙ્કિતો

મન્દાંશે યદિ પાપબુદ્ધિરધનઃ સ્થૂલદ્વિજો રોગવાન્ ॥૧૧૮॥

૧૧૮. ભાવાર્થ—શુક્રના નવમાંશમાં જો જન્મેલો હોય તો, સોના જેવા કેશ અને શરીરવાળો, શ્રેષ્ઠ, સારી જુદિવાળો, રૂપવાન, પ્રધાન, વિદ્વતા ભરેલી વાણીવાળો, પ્રસન્ન મુખવાળો ને મોટા રાજાઓને બહાલો; શુકના નવમાંશમાં જન્મેલો પારકી સ્ત્રીઓમાં પ્રીતિવાળો, ત્યાગી, સુખી ને પંડિત; શનિના નવમાંશમાં જન્મેલો પાપ જુદિવાળો, નિર્ધન, રોગી ને રથુળ દાંતવાળો થાય છે.

દ્વાદશાંશફલમ્ ॥ (દ્વાદશાંશનું ફળ.)

જાતો મેષદ્વાદશાંશે સ્વલાત્મા ચોરઃ પાપાચારધર્માનુરક્તઃ ॥

સ્ત્રીવિત્તાદયો રોગવાનુભાંશે યુગ્માંશે તુ દ્યૂતકૃત્યઃ સુશીલઃ ॥૧૧૯॥

૧૧૯. ભાવાર્થ—મેષ દ્વાદશાંશમાં જન્મેલો હુરચો, ચોર, પાપ આચરણ કરવાવાળો ને પાપી ધર્મમાં પ્રીતિવાળો; વૃષભ દ્વાદશાંશમાં જન્મેલો સ્ત્રીવાળો, ધનવાન ને રામી; મિથુન દ્વાદશાંશમાં જન્મેલો જુગાર કામ કરનાર અને સારા સ્વભાવવાળો થાય.

દુષ્ટાચારઃ કર્કટાંશે તપસ્વી સિંહે ભાગે રાજકૃત્યઃ સશૂરઃ ॥

શૂતાચારઃ સ્ત્રીરતઃ કન્યકાંશે વ્યાપારી સ્પાતૌલિભાંશે ધનાઢ્યઃ ॥૧૨૦॥

૧૨૦. ભાવાર્થ—કર્ક દ્વાદશાંશમાં જન્મેલો દુષ્ટ આચારવાળો ને તપસ્વી; સિંહ દ્વાદશાંશમાં જન્મેલો રાજાનાં કામ કરનાર ને શૂરવીર; કન્યા દ્વાદશાંશમાં જન્મેલો જુગાર રમનાર ને સ્ત્રીમાં પ્રીતિવાળો; તુલા દ્વાદશાંશમાં જન્મેલો વ્યાપારી અને ધનવાન થાય.

કીટાંશકે વધરુચિર્વિટ્ચોરનાય-

શ્વાપાંશકે પિટ્મહીસુરદેવમક્તઃ ॥

સસ્યાધિપો મૃગમુસ્વાંશભવઃ સમૃત્યઃ

કુમ્ભે સ્વલસ્ત્વનિમિપે ધનિકથ્વ વિદ્વાન્ ॥ ૧૨૧ ॥

૧૨૧. ભાવાર્થ—વૃશ્ચિક દ્વાદશાંશમાં જન્મેલો વધ કરવામાં પ્રીતિવાળો, હુરચો અને ચોરોનો સ્વામી; ધનના દ્વાદશાંશમાં જન્મેલો પિટ્, પ્ર.દાષ અને દેવઓનો ભક્ત; મકર દ્વાદશાંશમાં જન્મેલો ધનવાન ને આકરવાળો; કુંભ દ્વાદશાંશમાં જન્મેલો કારણ વિના હુરચો કરનાર ને મીન દ્વાદશાંશમાં જન્મેલો ધનવાન અને વિદ્વાન થાય છે.

ત્રિંશાંશફલમ્ ॥ (ત્રિંશાંશનું ફળ.)

ત્રિંગાંશે ધરણીસુતસ્ય ચપલઃ કાઠિન્યવાક્ કૂરૂધીઃ

મન્દસ્પાટનતત્પરો મલિનધીર્જીવાંશકે વિત્તવાન્ ॥

સૌમ્યાંશે ગુરુદેવમક્તિનિસ્તઃ સાધુમિયો વન્ધુમાન્

કાર્મી કાન્તવપુઃ સુસ્વી ચ મૃગુજત્રિંશાંશકે જાયતે ॥૧૨૨॥

૧૨૨. ભાવાર્થ—મંગળના ત્રિંશાંશમાં જન્મેલો ચંચળ, કઠોર વચનવાળો ને કૂંચ બુદ્ધિવાળો; શનિના ત્રિંશાંશમાં જન્મેલો ભમનાર ને મલિન બુદ્ધિવાળો; શુક્રના ત્રિંશાંશમાં જન્મેલો ધનવાન, બુધનામાં જન્મેલો શુદ્ધ દેવની ભક્તિમાં પ્રીતિવાળો, સત્પુરુષોને બહાલો ને ભાઈઓવાળો; શુક્રના ત્રિંશાંશમાં જન્મેલો કામી મુંદર શરીરવાળો અને સુખી થાય છે.

વેલાફલમ્ ॥ (વેળાફળ.)

વાર્મી શિષ્ટાચારધર્મસ્તપસ્વી નિત્યોત્સાહી નિર્મલો દાનશીલઃ ॥

તેજોવિદ્યારૂપવાન્ સત્યવાદી વીતારાતિઃ સત્ત્વવેલામજાતઃ ॥૧૨૩॥

૧૨૩. ભાવાર્થ—સત્ત્વવેળામાં જન્મેલો ભાષણ કરનાર, શ્રેષ્ઠ આચારવાળો, ધર્મવાન, તપસ્વી, હિંમેશાં ઉત્સાહી, નિર્મળ, દાન કરનાર, તેજસ્વી, વિદ્યાવાળો, રૂપવાન, સાચું બોલનાર ને શત્રુઓ વિનાનો થાય છે.

રજોવેલાજાતઃ સુરવધનયશોરૂપવલવાન્

જિતારાતિઃ કામાતુરમતિરવન્ધુમિયમનાઃ ॥

તમોવેલાજાતઃ પરધનવત્રૂકો ગતમુલ્હઃ

શઠસ્વામીવન્ધુદ્વિજગુરુવિરોધી ચપલધીઃ ॥ ૧૨૪ ॥

૧૨૪. ભાવાર્થ—રજોવેળામાં જન્મેલો સુખી, ધનવાન, યશવાન, રૂપવાન, બળવાન, શત્રુઓને હુતનાર, કામદેવથી વિન્હલ બુદ્ધિવાળો ને ભાઈઓમાં પ્રીતિ વિનાનો; તમોવેળામાં જન્મેલો પારકુ ધન અને સ્ત્રી ભોગવનાર, સુખ વિનાનો, લુચ્ચાઓનો સ્વામી, ભાઈ, પાછાણ અને શુરનો વિરોધ કરનાર અને ચંચળ બુદ્ધિવાળો થાય.

તમઃસત્ત્વરજોવેલાસ્તમઃ સત્ત્વં રજસ્તમઃ ॥

મયન્ત્યર્કદિનાદીનામર્ધયામૈરનુક્રમાત્ ॥ ૧૨૫ ॥

૧૨૫. ભાવાર્થ—રવિ દિનાદિકના અર્ધ પ્રદરથી અનુક્રમે તમસ્, સત્ત્વ, રજસ્, તમસ્, સત્ત્વ, રજસ્, તમસ્ એ પ્રમાણે વેળા થાય છે.

દિવસની વેળાઓ.

ધટીઓ.	રતી.	સોમ.	મંગળ.	બુધ.	ગુરુ.	શુક્ર.	શનિ.
૩૧૧	તમસ્	સાત્વ	રજસ્	તમસ્	સાત્વ	રજસ્	તમસ્
૩૧૧	સાત્વ	રજસ્	તમસ્	સાત્વ	રજસ્	તમસ્	સાત્વ
૩૧૧	રજસ્	તમસ્	સાત્વ	રજસ્	તમસ્	સાત્વ	રજસ્
૩૧૧	તમસ્	સાત્વ	રજસ્	તમસ્	સાત્વ	રજસ્	તમસ્
૩૧૧	સાત્વ	રજસ્	તમસ્	સાત્વ	રજસ્	તમસ્	સાત્વ
૩૧૧	રજસ્	તમસ્	સાત્વ	રજસ્	તમસ્	સાત્વ	રજસ્
૩૧૧	તમસ્	સાત્વ	રજસ્	તમસ્	સાત્વ	રજસ્	તમસ્
૩૧૧	સાત્વ	રજસ્	તમસ્	સાત્વ	રજસ્	તમસ્	સાત્વ

રાત્રીની વેળાઓ.

ધટીઓ.	રતી.	સોમ.	મંગળ.	બુધ.	ગુરુ.	શુક્ર.	શનિ.
૩૧૧	રજસ્	તમસ્	સાત્વ	રજસ્	તમસ્	સાત્વ	રજસ્
૩૧૧	તમસ્	સાત્વ	રજસ્	તમસ્	સાત્વ	રજસ્	તમસ્
૩૧૧	સાત્વ	રજસ્	તમસ્	સાત્વ	રજસ્	તમસ્	સાત્વ
૩૧૧	રજસ્	તમસ્	સાત્વ	રજસ્	તમસ્	સાત્વ	રજસ્
૩૧૧	તમસ્	સાત્વ	રજસ્	તમસ્	સાત્વ	રજસ્	તમસ્
૩૧૧	સાત્વ	રજસ્	તમસ્	સાત્વ	રજસ્	તમસ્	સાત્વ
૩૧૧	રજસ્	તમસ્	સાત્વ	રજસ્	તમસ્	સાત્વ	રજસ્
૩૧૧	તમસ્	સાત્વ	રજસ્	તમસ્	સાત્વ	રજસ્	તમસ્

કાલહોરાફલમ્ ॥ (કાલહોરાનું ફળ.)

મન્ત્રિપદ્મલમાર્તાણ્ડશુક્રેન્દુશનૈશ્વરાઃ ॥

આરભ્ય વારતો હોરા રાત્રી પચ્ચમવાસ્તઃ ॥ ૧૨૬ ॥

૧૨૬. ભાવાર્થ—ગુરુ, મંગળ, સૂર્ય, શુક્ર, બુધ, ચંદ્ર, શનિ, એ વારથી આરંભીને, અને રાત્રી હોય તો પાંચમા વારથી આરંભીને હોરા થાય છે. (આ હોરાઓના સ્વામી, શુક્રવારને આરંભી ગણેલા છે. માટે જન્મના વારની પહેલી અને પછીની ત્રીજીની અનુક્રમે હોરાઓ બાબુવી.)

દિવસની કાલહોરાઓ.

ધટીઓ.	રવી.	ચંદ્ર.	મંગળ.	બુધ.	ગુરુ.	શુક્ર.	શનિ.
૨૥	સૂર્ય	ચંદ્ર	મંગળ	બુધ	ગુરુ	શુક્ર	શનિ
૨૥	શુક્ર	શનિ	સૂર્ય	ચંદ્ર	મંગળ	બુધ	ગુરુ
૨૥	બુધ	ગુરુ	શુક્ર	શનિ	સૂર્ય	ચંદ્ર	મંગળ
૨૥	ચંદ્ર	મંગળ	બુધ	ગુરુ	શુક્ર	શનિ	સૂર્ય
૨૥	શનિ	સૂર્ય	ચંદ્ર	મંગળ	બુધ	ગુરુ	શુક્ર
૨૥	ગુરુ	શુક્ર	શનિ	સૂર્ય	ચંદ્ર	મંગળ	બુધ
૨૥	મંગળ	બુધ	ગુરુ	શુક્ર	શનિ	સૂર્ય	ચંદ્ર
૨૥	સૂર્ય	ચંદ્ર	મંગળ	બુધ	ગુરુ	શુક્ર	શનિ
૨૥	શુક્ર	શનિ	સૂર્ય	ચંદ્ર	મંગળ	બુધ	ગુરુ
૨૥	બુધ	ગુરુ	શુક્ર	શનિ	સૂર્ય	ચંદ્ર	મંગળ
૨૥	ચંદ્ર	મંગળ	બુધ	ગુરુ	શુક્ર	શનિ	સૂર્ય
૨૥	શનિ	સૂર્ય	ચંદ્ર	મંગળ	બુધ	ગુરુ	શુક્ર

રાત્રીની કાલહોરાઓ.

ધટીઓ.	સૂર્ય.	ચંદ્ર.	મંગળ.	બુધ.	ગુરુ.	શુક્ર.	શનિ.
૨૥	ગુરુ	શુક્ર	શનિ	સૂર્ય	ચંદ્ર	મંગળ	બુધ
૨૥	મંગળ	બુધ	ગુરુ	શુક્ર	શનિ	સૂર્ય	ચંદ્ર
૨૥	સૂર્ય	ચંદ્ર	મંગળ	બુધ	ગુરુ	શુક્ર	શનિ
૨૥	શુક્ર	શનિ	સૂર્ય	ચંદ્ર	મંગળ	બુધ	ગુરુ
૨૥	બુધ	ગુરુ	શુક્ર	શનિ	સૂર્ય	ચંદ્ર	મંગળ
૨૥	ચંદ્ર	મંગળ	બુધ	ગુરુ	શુક્ર	શનિ	સૂર્ય
૨૥	શનિ	સૂર્ય	ચંદ્ર	મંગળ	બુધ	ગુરુ	શુક્ર
૨૥	ગુરુ	શુક્ર	શનિ	સૂર્ય	ચંદ્ર	મંગળ	બુધ
૨૥	મંગળ	બુધ	ગુરુ	શુક્ર	શનિ	સૂર્ય	ચંદ્ર
૨૥	સૂર્ય	ચંદ્ર	મંગળ	બુધ	ગુરુ	શુક્ર	શનિ
૨૥	શુક્ર	શનિ	સૂર્ય	ચંદ્ર	મંગળ	બુધ	ગુરુ
૨૥	બુધ	ગુરુ	શુક્ર	શનિ	સૂર્ય	ચંદ્ર	મંગળ

૨વિથી આરંભી કાળહોરાફળ નીચે પ્રમાણે છે.

કેશાયાસઃ સમ્પદઃ શોકરોગં

વિશાવિષ્ણં સર્વસમ્પત્ત્યમુત્તમ્.

જાયાસૌખ્યં પિત્તનાશો દિનેશાત્

જાતસ્યૈતન્ કાલહોરાફલં મ્યાત્ ॥ ૧૦૭ ॥

૧૨૭. ભાવાર્થ—સૂર્યનીમાં ક્લેશ અને મહેનતવાળો, ચંદ્રનીમાં સંપત્તિવાળો, ગ્રંથનીમાં રોગી, શોકવાળો, મુદનીમાં વિદ્યાવાળો, ધનવાન, શુક્રનીમાં સર્વ સંપત્તિઓનો સ્વામી, શુકનીમાં સ્ત્રીના સુખવાળો, અને શનિની કાળહોરામાં જન્મેલો ધનના નાશવાળો થાય છે.

માર્તાન્ડસૂતુતનયાશ્રયભાવજાનિ

સંવત્સરાયનમુખપ્રભવાશિલ્લાનિ ।

હોરાદિવર્ગજનિતાનિ ફલાનિ યાનિ

સદ્ગુણિતિતાનિ રવિમુખ્યવરપ્રસાદાત્ ॥ ૧૨૮ ॥

इति श्रीनवग्रहकृपया वैद्यनाथविरचिते जातकपारिजाते

नवयोध्यायः ॥

૧૨૮. ભાવાર્થ—માંઘાદિક્ષણ, સંવત્સર, અથવા વિગેરેનાં સર્વ ક્ષણ, હોરાદિ વર્ગથી થતાં સર્વક્ષણ, સૂર્યાદિ સર્વ ગ્રહોના વરદાનથી કહ્યાં.

એ પ્રમાણે નવ ગ્રહોની કૃપાવડે વૈદ્યનાથે રચેલા જાતક પારિજાતકનો નવમો અધ્યાય સમાપ્ત થયો.

खेडाग्रान्त समागते कपडवज्जारव्येपुरेवासिना

श्रीसोमेश्वर वाडवेन च मयाज्योतिर्विद्वा भावतः ॥

वालान्वोषयितुं सुखंवर वडाद्रा ज्ञातिना पूर्णको

जातोजातक पारिजात विवृतोऽभ्यायोऽककोर्गुजरः ॥ १ ॥

૧. ભાવાર્થ—ખેડા છાત્રાના કપડવંજ ગામમાં રહેનાર, વડાદરા જ્ઞાતિના પ્રાદ્યક્ષ, ઐશી, સોમેશ્વરે, બાળકોને સહેલાઈથી સમજવા માટે, જાતક પારિજાત નામના ગ્રંથનો ગુજરાતી ભાષામાં, ઉમંગથી નવમો અધ્યાય સંપૂર્ણ કર્યો.

અષ્ટકવર્ગ બાબત.

અધ્યાય દશમામાં અષ્ટકવર્ગ વિપરથી ફળાધશ ચિત્રમ રીતે બતાવ્યું છે. પણ તે વિષય કઠીણ હોવાથી, સ્વોક્તે સાથેના કરેલા ભાષાન્તર વિપરથી, વાંચનારને પુરેપુરી સમજણ પડશે નહીં. માટે અત્રે અષ્ટકવર્ગના કોઠા બતાવી તેની કેટલીક રીત પ્રથમ બતાવી જઈએ છીએ. આ રીત વાંચવા પછીથી, જો દશમો અધ્યાય વાંચવામાં આવશે, તો પુરેપુરી સમજણ પડશે; માટે પ્રથમ રીત બતાવીએ છીએ !

અષ્ટકવર્ગની રીત ને ઉદાહરણોને માટે અત્રે ભાષાન્તર કરીને જન્મ દિવસ, ને જન્મ કુંડળી સુધી છે.

સંવત્ ૧૯૩૧ શાકે ૧૭૯૭ ના આવણ વહી ૪૦ ને સોમવારે સૂર્યોદયાત્ ઇષ્ટઘટી ૨૯ પલ ૨૪ વખતે જન્મ છે.

અત્રે બતાવામાં આવતાં અષ્ટકવર્ગનાં કોષ્ટકો કેમ નીકળે છે, તેની રીત અમારા જ્યોતિષ-

કલ્પતરૂ નામના ગ્રંથના ૧૮૪ થી ૧૮૮ પાને પુરવિસ્તારથી સુકેલી છે તે જોવી.

જન્મ કુંડળી.

सूर्योत्थी लग्न सुधीनां आऽ आष्टकवर्गं उपलब्धे.

મૂલ્યાંકન વર્ગરેખા: ૪૮													અનુદાનક વર્ગરેખા: ૪૮												
શ.	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	શ.	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
અ.	લ.	—	—	—	—	—	ર. અ. બી. રી.	—	ગી.	—	—	શ.	અ.	લ.	—	—	—	—	—	ર. અ. બી. રી.	—	ગી.	—	મં.	શ.
ર.	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૦	ર.	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૦	૧
અ.	૦	૦	૧	૧	૧	૧	૦	૦	૧	૦	૦	૧	અ.	૧	૦	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૦	૦	૧
મં.	૦	૧	૦	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૧	બી.	૧	૧	૦	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૦
બી.	૦	૧	૧	૧	૧	૧	૦	૧	૧	૧	૧	૧	ગી.	૦	૦	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૦	૦	૧
રૂ.	૧	૧	૦	૧	૧	૧	૧	૦	૦	૦	૦	૦	શ.	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૦	૦	૧	૧	૦	૦
શ.	૧	૦	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૧	લ.	૧	૦	૧	૧	૧	૧	૦	૦	૦	૧	૧	૦
લ.	૦	૧	૧	૧	૧	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	રૂ.	૧	૧	૧	૧	૧	૧	૦	૦	૦	૦	૧	૧
ર. થો.	૪	૩	૪	૪	૪	૪	૪	૪	૪	૪	૪	૬	ર. થો.	૫	૩	૪	૭	૫	૨	૪	૪	૨	૪	૩	૪
અ. થો.	૪	૫	૪	૪	૪	૪	૪	૫	૪	૪	૪	૨	અ. થો.	૩	૫	૪	૧	૩	૬	૪	૬	૪	૪	૫	૪

ભુવલયુગ વર્ગદેખા: ૫૬.													ભુવલયુગ વર્ગદેખા: ૫૨												
સા.	અ.	૧૧૨૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	સા.	અ.	૧૧૨૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
અ.	અ.	લ.	—	—	—	—	ર. ચં. યુ. રૂ.	—	—	—	—	—	ર. ચં. યુ. રૂ.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ગુ.	ગુ.	૦	૦	૦	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	ગુ.	ગુ.	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
ગુ.	ગુ.	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	ગુ.	ગુ.	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
લ.	લ.	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	લ.	લ.	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
લ.	લ.	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	લ.	લ.	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
સ.	સ.	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	સ.	સ.	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
ચં.	ચં.	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	ચં.	ચં.	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
મં.	મં.	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	મં.	મં.	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
યુ.	યુ.	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	યુ.	યુ.	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
ર. યો.	ર. યો.	૩	૪	૫	૬	૭	૪	૫	૬	૭	૮	૯	ર. યો.	ર. યો.	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩
અ. યો.	અ. યો.	૫	૪	૩	૨	૧	૪	૫	૬	૭	૮	૯	અ. યો.	અ. યો.	૫	૪	૩	૨	૧	૪	૫	૬	૭	૮	૯

અથ લઘુ ત્રિકોણાધિપત્ય શોધનમ્.

સા.	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	ચો.
મ.	લ.	-	-	-	-	-	૨. મં. બુ. શુ.	-	મુ.	-	મં. સ.	૦	
૨. ચો.	૬	૪	૩	૪	૧	૪	૩	૩	૫	૪	૩	૩	૪૩
ત્રી. શા.	૫	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૪	૦	૦	૦	૧૦
એ. શા.	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૪	૦	૦	૫	૯
મ. મુ.	-	-	-	-	-	-	-	-	૪૦	-	-	૨૫	૬૫
સ. મુ.	-	-	-	-	-	-	-	-	૨૮	-	-	૨૫	૫૭

મહત્તરિના યોગેના સરવાળા ૧૧૮

અથ શત ત્રિકોણાધિપત્ય શોધનમ્.

સા.	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	ચો.
મ.	લ.	-	-	-	-	-	૨. મં. બુ. શુ.	-	મુ.	-	મં. સ.	૦	
૨. ચો.	૩	૪	૩	૫	૩	૨	૩	૩	૩	૪	૧	૩	૩૯
ત્રી. શા.	૦	૧	૨	૨	૦	૧	૦	૦	૧	૦	૦	૯	
એ. શા.	૦	૦	૧	૦	૨	૧	૦	૨	૧	૧	૦	૮	
મ. મુ.	-	-	-	-	-	-	૫-૫	-	૨૦	-	૮	૫૦	
સ. મુ.	-	-	૭	-	૧૧	-	૧૦	-	૧૪	૮	૬	૬૪	

મહત્તરિના યોગેના સરવાળા ૧૧૪

જાતક પારિજાતનાં બીજી રીતે ત્રિકોણને એકાધિપતિ શોધનાં કાણકો.

અથ મૂળ ત્રિકોણધિપત્ય શોધનમ્.

રા.	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	ગો.
મ.	ક.	—	—	—	—	—	ર. મં. બુ. શુ.	—	ગુ.	—	મં. શ.	૦	
૧. ગો.	૪	૩	૪	૪	૫	૫	૪	૩	૪	૩	૩	૬	૪૮
૨ી. શો.	૪	૩	૩	૩	૪	૩	૩	૩	૪	૩	૩	૩	૩૯
૩ી. શો.	૩	૦	૦	૦	૩	૩	૩	૩	૪	૦	૩	૩	૨૫
મ. ગુ.	—	—	—	—	—	—	૧૫-૧૫ ૧૫-૨૧	—	૪૦	—	૨૪	૧૫	૧૪૫
રા. ગુ.	૩૩	—	—	—	—	૨૪	૧૨	૩૦	૧૫	૨૮	—	૨૭	૧૮૪

અહ રાશિના ગોગોનો સરવાળો ૩૨૫

અથ ચંદ્ર ત્રિકોણધિપત્ય શોધનમ્.

રા.	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	ગો.
મ.	ક.	—	—	—	—	—	ર. મં. બુ. શુ.	—	ગુ.	—	મં. શ.	૦	
૧. ગો.	૫	૩	૪	૪	૫	૨	૪	૨	૬	૪	૩	૪	૪૮
૨ી. શો.	૫	૨	૩	૨	૫	૨	૩	૨	૫	૨	૩	૨	૩૬
૩ી. શો.	૨	૦	૨	૦	૨	૨	૩	૨	૫	૨	૩	૨	૨૫
મ. ગુ.	—	—	—	—	—	—	૧૫-૧૫ ૧૫-૨૧	—	૪૦	—	૨૪	૧૦	૧૫૦
રા. ગુ.	૨૨	—	૧૪	—	૧૬	૮	૩૦	૧૦	૩૫	૧૬	૨૭	૧૦	૧૮૮

અહ રાશિના ગોગોનો સરવાળો ૩૩૮

અથ લગ્ન ત્રિકોણોકાધિપત્ય શોધનમ્.

સાથિ.	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	ગો
અહ.	લ.	-	-	-	-	-	ર. ચં. કુ. યુ.	-	ગુ.	-	મં. ચ.	૦	૦
રેખા. ગો.	૬	૪	૩	૨	૧	૪	૩	૫	૪	૩	૩	૩	૪૩
ત્રિ. શો.	૫	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૪	૦	૦	૦	૧૦
ઓ. શો.	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૪	૦	૦	૫	૯
ગ્ર. ગુ.	-	-	-	-	-	-	-	-	૪૦	-	-	૨૫	૬૫
શ. ગુ.	-	-	-	-	-	-	-	-	૨૮	-	-	૨૫	૫૩

અહરાશિ-ગોગ્રોતો સરવાળા ૧૧૮

અથ રાત્રે ત્રિકોણોકાધિપત્ય શોધનમ્.

સાથિ.	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	ગો.
અહ.	લ.	-	-	-	-	-	ર. ચં. કુ. યુ.	-	ગુ.	-	મં. ચ.	૦	૦
રેખા. ગો.	૩	૪	૩	૫	૪	૩	૨	૩	૩	૪	૧	૩	૩૯
ત્રિ. શો.	૦	૧	૨	૨	૦	૧	૧	૦	૦	૧	૦	૦	૯
ઓ. શો.	૦	૦	૧	૦	૨	૦	૧	૦	૨	૧	૧	૦	૮
ગ્ર. ગુ.	-	-	-	-	-	-	૫-૫ ૫-૭	-	૨૦	-	૮	૦	૫૦
શ. ગુ.	-	-	૭	-	૧૧	-	૧૦	-	૧૪	૮	૯	-	૬૪

અહરાશિના ગોગ્રોતો સરવાળા ૧૧૪

અષ્ટકવર્ગથી ફળ કહેવા માટે ત્રિકોણાદિ શોધનની રીત.

ત્રિકોણાદિ શોધનમાં સૂર્યાષ્ટકવર્ગમાં સૂર્ય ને રાશિનો હોય, તે રાશિનો આંક પ્રથમ મુકીઆરે રાશિ અનુક્રમે મુકવી. ચંદ્રાષ્ટકવર્ગમાં ચંદ્રની રાશિથી, મંગળના અષ્ટકવર્ગમાં મંગળ ને રાશિનો હોય તે રાશિથી, એમ દરેક ગ્રહ ને રાશિનો છે તે રાશિ પ્રથમ મુકી અનુક્રમે બાર રાશિ મુકવી. એ પ્રમાણે કેટલાક દેશોમાં રીવાજ છે. પણ ગુજરાત તરફ સૂર્યાદિક દરેક ગ્રહના અષ્ટકવર્ગમાં પ્રથમ લગ્નની રાશિથીજ દરેક રાશિઓ અનુક્રમે મુકાય છે. માટે અમેએ ગુજરાતમાં વ્યાપ્ત રીત પ્રમાણે સૂર્યાદિ ગ્રહના અષ્ટકવર્ગમાં લગ્નની રાશિથીજ આંકો મુકેલા છે. ઉપલી જે રીતોમાં ગમે તે રીતે અષ્ટકવર્ગ પુરવાથી ત્રિકોણાદિ શોધનમાં કંઈ પણ ફરક આવશે નહિ. તે પાંચનારે ખાસ ધ્યાન રાખવું.

ત્રિકોણાદિ શોધન કરવા માટે જે કોષ્ટક જતાવ્યું છે, તે પ્રમાણે કોષ્ટક કાઢવું. ને તેના મધ્યે જે સૂર્યનું ત્રિકોણ શોધન, ને એકાધિપતિ શોધનનું કોષ્ટક હોય તે સૂર્ય ત્રિકોણેકાધિપત્ય શોધનમ્ એ પ્રમાણે દરેક ગ્રહોને માટે પોતપોતાના મધ્યે તે ગ્રહના નામ સહિત લખવું. હવે ડાબી બાજુના પહેલા ખાનામાં રાશિ લખવી, ને રાશિ તરફથી જમણી તરફ દરેક ખાનામાં લગ્નની રાશિથી અનુક્રમે રાશિઓ મુકવી. રાશિના ખાના નીચે ગ્રહ લખવા. હવે જન્મકુંડલીમાં જે જે રાશિઓમાં જે જે ગ્રહો છે તેજ પ્રમાણે કોષ્ટકમાં મુકેલી રાશિઓના નીચેના ખાનામાં તે તે ગ્રહો મુકવા, ને ગ્રહની નીચેના ડાબી બાજુના પહેલા ખાનામાં રેખા શબ્દ લખવો; ને તેના જમણી તરફના દરેક ખાનાઓમાં અષ્ટકવર્ગથી ઉત્પન્ન થયેલું દરેક રાશિની રેખાનું ઐક્ય જુદેજુદું લખવું. એ પ્રમાણે ત્રણ કોષ્ટક તૈયાર થશે તે ઉપરના કોષ્ટકો જેવાથી સ્પષ્ટ સમજશે.

ત્રિકોણની સમજણ.

ત્રિકોણ એટલે પાંચમી ને નવમી રાશિ કહેવાય છે ત્યારે પહેલી રાશિ મેષ, બીજી વૃષભ, ત્રીજી મિથુન, ચોથી કર્ક, એ દરેક રાશિઓથી આવનારી પાંચમી ને નવમી રાશિઓ તે દરેક રાશિની ત્રિકોણ રાશિઓ કહેવાય છે. જેમકે મેષથી પાંચમી સિંહ ને મેષથી નવમી ધન, તેમજ સિંહથી પાંચમી ધન, ને નવમી મેષ, એમ ત્રણે રાશિ એક એકથી ત્રિકોણમાં છે એમ જાણવું. એવાં ત્રિકોણ બાર રાશિનાં બળી ચાર થાય છે.

૧-જુ મેષ, સિંહ, ધનનું.

૨-જુ વૃષભ, કન્યા, મકરનું.

૩-જુ મિથુન, તુલા, કુંભનું.

૪-જુ કર્ક, વૃશ્ચિક, મીનનું જાણવું.

એ પ્રમાણે ત્રણ ત્રણ રાશિનું દરેક ત્રિકોણ છે, એમ જાણવું.

ત્રિકોણ શોધનની રીત.

૧—અષ્ટકવર્ગથી ઉત્પન્ન થયેલાં રાશિનાં જે ઐક્ય (સરવાળો) છે, તે જેવાં તેમાં ત્રિકોણ રાશિઓનાં ઐક્ય જેવાં. જે રાશિનો સરવાળો ઓકો હોય, તેને બાકીની બે રાશિના વધારે સરવાળામાંથી બાદ કરતાં જે શેષ રહી હોય તે તે શેષો તે તે રાશિના નીચે ચોથા કોષ્ટકમાં મુકવી, ને જેનો સરવાળો ઓછો છે તેના નીચે શૂન્ય મુકવું.

ઉદાહરણ—સૂર્યના ત્રિકોણ શોધનમાં મેષરાશિ નીચે રેખા ૪ છે. સિંહ-રાશિ નીચે ૪ છે અને ધનની નીચે ૩ છે. એ ત્રિકોણમાં મેષને સિંહ કરતાં ધનની ઓછી રેખાઓ થઈ. તો મેષની અને સિંહની ૪-૪ રેખાઓમાંથી ધનની ૩ બાદ કરતાં શેષ ૧-૨ રહી એટલે મેષ ને સિંહનું ત્રિકોણ શોધન રેખા એક એક આવી. ને સાથી ઓછી રેખા ધનની છે માટે ધનના નીચે રેખા = શૂન્ય આવી.

૨—૫મું ત્રિકોણમાં ત્રણે રાશિમાં દરેકની રેખાઓ સરખીજ હોય તો દરેકના નીચે શૂન્યજ મુકવું.

કલ્પિત ઉદાહરણ—જેમકે વૃષભ, કન્યા ને મકર, એ ત્રિકોણમાં રેખાઓ દરેક જગ્યાએ પાંચ પાંચજ છે તો એ ત્રિકોણની દરેક રેખાઓ સરખી હોવાથી દરેક જગ્યાએ શૂન્યજ આવે.

૩—તેમજ ત્રિકોણની ત્રણ રાશિમાંની બે રાશિમાં રેખાઓ છે, ને એક રાશિમાં શૂન્ય છે. તો તેને ત્રિકોણ શોધન કરવું નહિ. એટલે ત્રીજા કોષ્ટકમાં તે રાશિઓની જે રેખાઓ છે, તેજ ત્રિકોણ શોધનની રેખાઓ જાણવી.

કલ્પિત ઉદાહરણ—મિથુનની રેખા ૪, વૃશ્ચાની રેખા = ને કુંભની રેખા ૫ છે તો તેની તેજ રેખાઓ મિથુન નીચે ૪, વૃશ્ચા નીચે ૦ ને કુંભની નીચે ૫ મુકવી.

એકાધિપતિ શોધનની રીત.

જે બે રાશિનો એકજ સ્વામી છે તેને એકાધિપતિ કહે છે. ત્યારે સાત મહોમાં સૂર્ય ને ચંદ્રની એક એક રાશિ છે. માટે તેનું એકાધિપતિ શોધન થતું નથી. જેથી ત્રિકોણ શોધન કરતાં આવેલી રેખાઓ છે, તેજ સિંહરાશિમાં ને કર્કરાશિમાં એકાધિપતિની રેખાઓ જાણવી. બાકીના પાંચ મહોની બે બે રાશિ-ઓ છે. મંગળની મેષ ને વૃશ્ચિક છે. બુધની મિથુન ને કન્યા છે. શુક્રની ધન ને મીન છે. શુક્રની વૃષભ ને વૃશ્ચા છે, ને સનિની મકર ને કુંભ છે. માટે બે રા-શિઓનો એકજ સ્વામી હોય તેને એકાધિપતિ શોધન કરવું પડે છે.

ક્રમ ૧—કોઈ પણ મહત્તી બે રાશિમાંની એક રાશિમાં મહ છે, ને તે રાશિની ત્રિકોણ રોધન કરતાં આવેલી રેખાઓ ઝાઝી છે; ને બીજી રાશિમાં મહ નથી તેની રેખાઓ વધારે હોય તો મહ સહિતની ને ઝાઝી રેખાઓ તેટલી તેટલી રેખાઓ મહ સહિતને મહ રહિત બેડના નીચે મુકવી.

ઉદાહરણ—ચંદ્રના આટલક વર્ગના એકાધિપતિ રોધન માટે ત્રિકોણ રોધન કરી રહ્યા પછી મહ સહિત તુલારાશિની રેખા ૧ નીચારે મહ રહિત વરખ રાશિની રેખા પાંચ છે—તો મહ સહિતની ઝાઝી રેખા ને ૧ છે તેટલીજ રેખા. મહ સહિત ને રહીત બેની એ જાણવી એટલે બેક રાશિઓમાં એક એક રેખા મુકવી.

ક્રમ ૨—એક મહત્તી બે રાશિમાંથી ને રાશિમાં મહ છે. તેની રેખાઓ વધારે છે. અને મહ નથી તે રાશિની રેખાઓ ઝાઝી છે, તો ને રાશિની વધારે રેખાઓ છે તે રાશિની નીચે ત્રિકોણ રોધન કરતાં ને રેખાઓ આવી છે. તેજ મુકવી, ને ને રાશિમાં મહ નથી તેની ઝાઝી રેખાઓ છે. માટે તેની નીચે શન્ય મુકવું.

ઉદાહરણ—મંગળના આટલક વર્ગના એકાધિપતિ રોધન માટે ધનરાશિ મહ સહિત છે. તેની ત્રિકોણ રોધન કરતાં આવેલી રેખાઓ બે વધારે છે, ને મીન રાશિ મહ હીન છે, તેની રેખા એક ઝાઝી છે. માટે ધન રાશિ નીચે ને બે રેખાઓ છે, તેજ એકાધિપતિની રોધન, રોધન કરતાં થઈ, ને મીન રાશિની નીચે શન્ય રેખા જણવી.

● જલદપરાસરદોશમાં ક્રમ ૧ મહેલીની રીત આ પ્રમાણે છે—કોઈ પણ મહત્તી બે રાશિમાંની એક રાશિમાં મહ છે, ને તે રાશિની ત્રિકોણ રોધન કરતાં આવેલી રેખાઓ ઝાઝી છે, ને બીજી રાશિમાં મહ નથી. તેની રેખાઓ વધારે હોય ત્યારે મહ સહિતની રાશિની ઝાઝી રેખાઓ મહ રહીત રાશિની વધારે રેખામાંથી બાદ કરતાં ને આવે તે રેખાઓ મહ સહિત રાશિની એકાધિપતિ રોધન કરતાં આવેલી રેખાઓ જાણવી માટે તેને તે રાશિના ત્રિકોણ રોધનના નીચેના પચિસ ખાનામાં મુકવી, ને મહ સહિતની રાશિની ને ઝાઝી રેખાઓ ત્રિકોણ રોધન કરતાં હીની. તેટલીજ રેખાઓ મહ રહિત રાશિની એકાધિપતિ રોધન કરતાં આવેલી રેખાઓ જાણવી.

ઉદાહરણ—ચંદ્રના આટલક વર્ગના એકાધિપતિ રોધનમાં તુલારાશિમાં મહ છે, ને તુલારાશિ મહ સહિત મહ ને તેની રેખા ૧ નીચારે તેજ મહત્તી વૃષભ રાશિ મહ રહીત છે, ને તેની રેખા ૫ છે. તો અધિક રેખા ૫ માંથી ઝાઝી રેખા ૧ બાદ કરતાં રહેલી રેખા ૪ તે મહ સહિત તુલારાશિની એકાધિપતિ રોધન કરતાં આવેલી રેખાઓ જાણવી, ને તુલા રાશિની પ્રથમની ત્રિકોણ રોધન કરતાં આવેલી ૧ રેખા તે મહ રહીત વૃષભરાશિનું એકાધિપતિ રોધન કરતાં આવેલી જાણવી.

કલમ ૩—જ્યારે એકજ ગ્રહની બેઠ રાશિઓમાં ગ્રહો હોય તો તેનું એકાધિપત્ય સોધન કરવું નહિ. એટલે ત્રિકોણ સોધનમાં જે રાશિઓની જે રેખાઓ છે. તેજ એકાધિપતિ શોધનની જાણવી.

ઉદાહરણ—ગુરુની રાશિ ધન ને મીન, તે બંને રાશિઓમાં ગ્રહ છે. ધનરાશિની ત્રિકોણસોધન રેખા ૫ છે, ને મીન રાશિની રેખા ૩ છે. તો તેની તેજ એટલે ધનની નીચે ૫ ને મીનની નીચે ૩ રેખા એકાધિપતિ સોધનની જાણવી.

કલમ ૪—કોઈ પણ ગ્રહની બેઠ રાશિમાંથી એકમાં ગ્રહ નથી, ને તેની ત્રિકોણ સોધન કરતાં આવેલી રેખાઓ સરખી હોય તો તે રેખાઓ છોડી કદ બંને રાશિની એકાધિપતિની રેખા જાણવી.

ઉદાહરણ—ગુરુના અષ્ટક વર્ગના એકાધિપતિ સોધન માટે મંગળની મેષ ને વૃશ્ચિક બેઠ રાશિઓમાં ગ્રહ નથી, ને તેની ત્રિકોણ સોધન કરતાં આવેલી રેખા એક એક છે. માટે તે બંનેનો સાગ કરી બંને રાશિની નીચે એકાધિપતિમાં જાણવી.

કલમ ૫—અથવા કોઈ પણ ગ્રહની બે રાશિમાંથી એકમાં ગ્રહ નથી. એક રાશિમાં એક રેખા છે, અને બીજામાં જાણ્ય રેખા છે. ત્યારે પણ એકાધિપતિ શોધનની રેખા બેઠ રાશિઓમાં જાણ્ય જાણવી.

ઉદાહરણ—સૂર્યના અષ્ટક વર્ગના એકાધિપતિ શોધન માટે મંગળની મેષ ને વૃશ્ચિક રાશિ ગ્રહ રહીત છે. મેષ રાશિની ત્રિકોણ સોધનરેખા ૧ છે, ને વૃશ્ચિકની જાણ્ય છે. ત્યારે પણ એકાધિપતિ શોધન કરતાં મેષ ને વૃશ્ચિક રાશિના નીચે જાણ્ય જાણવી.

કલમ ૬—કોઈ પણ ગ્રહની બે રાશિઓમાં ગ્રહ નથી એકની રેખા વધારે ને એકની ઓછી ■ તો જે ઓછી રેખાઓ છે તે બેઠ રાશિના નીચે જાણવી.

*જ્યુહત્પરાસરહોરામાં કલમ ૧ ની રીત નીચે પ્રમાણે છે. કોઈ પણ ગ્રહની બે રાશિઓમાં ગ્રહ નથી, ને એક રાશિની રેખા વધારે છે; ને બીજાની ઓછી છે. તો ઓછી રેખા વધારે રેખામાંથી બાદ કરતાં જે આવે તે વધારે રેખાવાળી રાશિની એકાધિપતિનું સોધન કરતાં આવેલી રેખા જાણવી; ને જે ઓછી રેખા છે તેજ રેખાઓ ઓછી રેખાવાળી રાશિની એકાધિપતિ રેખા જાણવી.

ઉદાહરણ—ચંદ્રમાના અષ્ટક વર્ગના એકાધિપતિ શોધન માટે મંગળની મેષ ને વૃશ્ચિક રાશિમાં ગ્રહ નથી. અને રેખાઓ મેષની ૧ ને વૃશ્ચિકની ૨ છે. તો વૃશ્ચિકની રેખામાંથી મેષની રેખા ૧ બાદ કરતાં ૧ રેખ રહી. તે વૃશ્ચિકની એકાધિપતિનું સોધન કરતાં રેખા ચર્ષ, ને મેષની રેખા ૧ છે. તેજ મેષ રાશિની એકાધિપતિ રેખા જાણવી.

ઉદાહરણ—ચંદ્રમાના અષ્ટક વર્ગમાં ત્રિકોણ શોધન કરતાં આવેલી મંગળની મેષ અને વૃશ્ચિક રાશિમાં અનુક્રમે એક અને બે રેખા છે. તે રાશિઓ અહ સહિત છે. તો મેષ અને વૃશ્ચિક રાશિમાં મેષની રેખા ઝોલી છે તે એક રેખા મેષ ને વૃશ્ચિકની એકાધિપતિ શોધન કરતાં આવેલી જણાવી.

કલમ ૭—*એક રાશિમાં અહ છે, ને બીજી રાશિમાં અહ નથી. તે બે રાશિની રેખા સરખી છે. તો જે રાશિમાં અહ છે, તેની ત્રિકોણ શોધનમાં જે રેખાઓ છે. તેટલીજ એકાધિપતિની ચાપ. ને અહ નથી તે રાશિની એકાધિપતિ રેખા શૂન્ય જણાવી.

ઉદાહરણ—બુધના એકાધિપતિ શોધનમાં શુરની ધન રાશિમાં અહ છે, ને મીન રાશિમાં નથી. તે બેહ રાશિઓની ત્રિકોણ શોધન રેખા બે બે સરખી જ છે. તો અહ સહીત ધનરાશિમાં એકાધિપતિ શોધન રેખા ૨ ને મીનરાશિ અહ સહીત એકાધિપતિ શોધન રેખા શૂન્ય (૦) જણાવી.

ગ્રહપિંડ અને રાશિપિંડ લાવવાની રીત.

અથ રાશિગુણકચક્રમ્.												અથ ગ્રહગુણકચક્રમ્.											
રા.	મે.	જ.	મિ.	ક.	સિં.	કે.	તુ.	વ.	ધ.	મ.	કું.	મી.	મ.	સ.	ચં.	મ.	મુ.	મુ.	શુ.	શુ.	ધ.		
શુ.	૭	૧૦	૮	૪	૧૦	૫	૭	૮	૯	૫	૧૧	૧૨	મુ.	૫	૫	૮	૫	૧૦	૭	૫			

ફરક અષ્ટક વર્ગના ત્રિકોણ શોધન અને એકાધિપતિ શોધન કરતાં જે રાશિઓમાં સગ્રાહિ અહો રહ્યા છે, તે તે રાશિનાં જોટલાં બિન્દુ હોય, તે બિન્દુને ઉપર મુજબ લખેલા અહના ગુણકથી ગુણવા. ફરકનો જે ગુણાકાર આવે તેનો સરવાળો કરવો. તે અહ પિંડ જણાવો. તેજ પ્રમાણે મેષાદિક રાશિઓનાં ફરક અષ્ટક વર્ગમાં જોટલાં જોટલાં બિન્દુ હોય તેને ઉપર ખતાવેલા તે તે રાશિના ગુણકથી ગુણવા. જે ગુણાકાર આવે તે બધાંનો સરવાળો કરવો. તેને રાશિપિંડ કહે છે. રાશિપિંડ અને ગ્રહ પિંડ, તે બંનેનો જે સરવાળો તેને હોયોયોગપિંડ કહે છે. એટલે બેનો ગોઠ થયો જણાવો.

ગ્રહપિંડનું ઉદાહરણ.

સર્વાષ્ટક વર્ગમાં સૂર્ય, ચંદ્ર, બુધ, ને શુક્ર પિંડ રાશિમાં છે, ને તે પિંડ રાશિની એકાધિપતિ શોધન કરતાં રેખા ૧ છે, ને સૂર્યના ગુણક ૫ થી ગુણવા

* એકમાં અહ છે, ને એકમાં અહ નથી. અથવા એક અહ સહીત અને બીજી રાશિ અહ સહીત હોય, ને ત્રિકોણ શોધન રેખા એક રાશિની શૂન્ય શૂન્ય હોય તો એકાધિપતિ શોધન એક રાશિમાં શૂન્ય જણાવે.

તો ૫ થયા. તેમજ ચંદ્રના ગુણક ૫ થી ગુણતાં ૫ થયા. બુધના ગુણક ૫ થી ગુણતાં ૫ થયા. શુક્રના ગુણક ૭ થી ગુણતાં ૭ થયા. એ પ્રમાણે સિંહ રાશિમાં આવેલા ચાર ગ્રહોના ચાર ગુણાકાર થયા.

ગુરુ તુલારાશિમાં છે. તુલારાશિનું એકાધિપતિ સોધન કરતાં આવેલી રેખા ૧ છે. તેને ગુરુના ગુણક ૧૦ થી ગુણતાં. ૧૦ થયા. તે ગુરુનો ગુણાકાર જાણવો.

તેમજ ધનરાશિમાં મંગળ છે, ને ધનરાશિનું એકાધિપતિ સોધન શન્ય, માટે તેનો ગુણાકાર શન્ય જાણવો.

મકરરાશિમાં રાહિ છે, ને તેનું એકાધિપતિ સોધન કરતાં રેખા ૩ છે; તેને રાહિના ગુણક ૫ થી ગુણતા તો રાહિનો ગુણાકાર ૧૫ જાણવો.

સૂ. ૫
ચં. ૫
મં. ૦
બુ. ૫
ગુ. ૧૦
શુ. ૦
રા. ૧૫

હવે તે સૂર્યથી તે રાહિ સુધીના દરેક ગુણાકારનો સરવાળો
૪૭ થયો તે ગ્રહ પિંડ થયો. એ પ્રમાણે દરેક ગ્રહક વર્ગમાં કરવું.

૪૭

રાશિચિંટનું ઉદાહરણ.

સૂર્યોષ્ટક વર્ગમાં એકાધિપતિ સોધન કરતાં શેષ રહેલી કુંભ, મીન, મેષ, મિથુન, કન્યા, વૃશ્ચિક, ધન, એ રાશિઓમાં રેખા શન્ય છે માટે તેનો ગુણાકાર શન્ય જાણવો. વૃષભ રાશિમાં ૧ રેખા છે તેને વૃષભ રાશિના ગુણક ૧૦ થી ગુણતાં ગુણાકાર ૧૦ થયો.

કર્કમાં રેખા ૨ છે. તેના ગુણક ૪ થી ગુણતાં ૮ આવ્યા.

સિંહમાં રેખા ૧ છે. તેના ગુણક ૧૦ થી ગુણતાં ૧૦ આવ્યા.

તુલામાં રેખા ૧ છે. તેના ગુણક ૭ થી ગુણતાં ૭ આવ્યા.

મકરમાં રેખા ૩ છે. તેના ગુણક ૫ થી ગુણતાં ૧૫ આવ્યા.

તે દરેક ગુણાકારનો સરવાળો કર્યો તો ૫૦ રાશિચિંટ થયો. હવે ગ્રહપિંડ ૪૭ ને રાશિચિંટ ૫૦ બંનેનો સરવાળો ૯૭ થયો. એ બેનો યોગપિંડ થયો.

અત્રેથી ચાર ચતી સૂર્યથી રાહિ સુધીની અને બાવની રીતને ઉદાહરણો મુકેલાં છે તે જૂદાપરસર હોરામાંથી લીધેલાં છે. માટે જૂદાપરસરહોરા ઉપરથી ત્રિકોણ ને એકાધિપતિ સોધનના ક્રોડા આગળ જતાવી ગયા નેનો ઉપયોગ અત્રેનાં ઉદાહરણોમાં કરેલો છે.

સૂર્યકળા.

જન્મકુંડળામાં જ્યાં સૂર્ય છે ત્યાંથી નવમું ઘર બાપનું છે. તે ઘરની રાશિની સૂર્યાષ્ટકવર્ગમાં જે રેખાઓ હોય, તેને સૂર્યાષ્ટકવર્ગના અહ રાશિપિંડના યોગથી ગુણી ૨૭ થી ભાગતાં જે શેષ વધે તે સંખ્યા અશ્વિનીથી ગણતાં જે નક્ષત્રની થાય, તે નક્ષત્ર ઉપર, ને તેનાથી ત્રિકોણ નક્ષત્ર ઉપર, બ્યારે બ્યારે (૫માંગમાં) રાશિ આવે, ત્યારે બાપને રિષ્ટકષ્ટ કરે છે. અથવા સૂર્યથી નવમી જે રાશિ છે, તે રાશિથી ગણતાં આઠમી રાશિ જે હોય, તે રાશિની સૂર્યાષ્ટકવર્ગની રેખાઓથી અહને રાશિપિંડના યોગને ગુણી બ્યારથી ભાગતાં જે શેષ વધે તે મેષથી ગણતાં તે સંખ્યાવાળી રાશિને તે રાશિથી ત્રિકોણ રાશિ ઉપર બ્યારે રાશિ આવે, ત્યારે બાપને રિષ્ટકષ્ટ કરશે. તેમ જાણવું. બાપ ના હોય તો, બાપ જેવા વડીલોને રિષ્ટકષ્ટ થાય છે.

ઉદાહરણ—સૂર્ય મિહરાશિનો છે, ને તેનાથી નવમી રાશિ મેષ છે, સૂર્યાષ્ટક વર્ગમાં તેની રેખા ૪ છે. તેને અહરાશિ પિંડના યોગ (સરવાળો) ૮૭ થી ગણતાં ૩૪૮ થયા તેને ૨૭ થી ભાગતાં શેષ ૨૪ વધી તો અશ્વિનીથી ગણતાં ૨૪ મું નક્ષત્ર સતભિષા આવ્યું. તે સતભિષાથી ત્રિકોણમાં આદ્રા ને સ્વાતિ-નક્ષત્રો છે. જેથી સતભિષા આદ્રા ને સ્વાતિ એ ત્રણ નક્ષત્રો ઉપર રાશિ આવે, ત્યારે બાપને રિષ્ટકષ્ટ થાય છે. હવે બાપના ઘરની મેષરાશિથી આઠમી ટ્રિકોણરાશિ બાપના આવરણની છે. સૂર્યાષ્ટકવર્ગમાં ટ્રિકોણરાશિની રેખા ત્રણ છે. તેને ઉપરનામ યોગ ૮૭ થી ગણતાં આવેલા ૨૬૧ને ૧૨ થી ભાગતાં રહેલી શેષ ૯ તે મેષથી ગણતાં ધનરાશિ થઈ, ધનથી ત્રિકોણરાશિ મેષ ને સિંહ છે, માટે ધન, મેષ ને સિંહમાં બ્યારે રાશિ આવે ત્યારે બાપને રિષ્ટકષ્ટ જાણવું.

૧—નક્ષત્રનાં ત્રિકોણયોગન, ૬૪માં અધ્યાયના ૧૭ માં શ્લોકમાં છે.

૨-કોઈપણ અહ કે લગ્ન કીયા નક્ષત્ર ઉપર હશે તે જાણવાની રીત,
જે અહનું નક્ષત્ર જાણવું છે. તે અહનાં રાસવાદિને ૬ થી ગુણી બ્યારે ભાગતાં જે હિમિ આવે, તે જાતનક્ષત્ર જાણવું, ને શેષ વધે તેટલા ચરણ ચત્ર નક્ષત્રના પછીના નક્ષત્રના ગયા છે, ને તેજ નક્ષત્ર ઉપર જે અહનું કંચુ હોય તે અહ ચાલે છે, એમ જાણવું. એથી રીતે રાશિનું કરવાથી જે આવે તેજ નક્ષત્ર ઉપર રાશિ ચાલે છે. તેમ જાણવું. એટલે જાતનક્ષત્રના પછીના નક્ષત્રના અચુક ચરણ ઉપર રાશિ છે, તેમ જાણવું.

ઉદાહરણ—સ્પષ્ટ રાશિ રાસવાદિ ૩-૪-૮૪-૨ છે તેને ૬ થી ગુણ્યા તો રાસવાદિ ૨૮-૧૨-૩૧-૬ થયા. તેને ૪ થી ભાગતાં હિમિ ૭ આવ્યો. તેથી જાતનક્ષત્ર ૭ મું પુનર્વસુ થયું, ને શેષ ૬૮૪ નથીજ નથી; જેથી પુનર્વસુ પછીના પુષ્યનક્ષત્રના પહેલા ચરણ ઉપર રાશિ છે. એટલે રાશિનું નક્ષત્ર પુષ્ય થયું.

ચંદ્રકુળ.

ચંદ્રથી ચોથું માતાનું ઘર છે, માટે ચંદ્રથી ચોથી રાશિની ચંદ્રાષ્ટકવર્ગમાં જેટલી રેખાઓ હોય, તેને ચંદ્રાષ્ટકવર્ગના ચોગથી ગુણવા ને ૨૭ થી ભાગતાં જે શેષ વધે તે નક્ષત્ર, ને તેનાં ત્રિકોણનક્ષત્ર ઉપર જ્યારે સનિ આવે ત્યારે પોતાની માતાને રિષ્ટકષ્ટ કરતા છે એમ જાણવું; ને ચંદ્રથી ચોથી રાશિ ને છે, તેનાથી આઠમીરાશિની રેખાને ચોગથી ગુણી બારે ભાગતાં શેષ રહેલી રાશિ, ને તે રાશિથી ત્રિકોણરાશિમાં જ્યારે સનિ આવે ત્યારે પણ માતાને રિષ્ટકષ્ટ કરે છે. માતા ન હોય તો માતા જેવા વડીલને તેમ જાણવું.

ઉદાહરણ—ચંદ્રથી ચોથી રાશિ વૃશ્ચિક છે તેની રેખા ૪ છે. તેને યોગ ૧૪૫ થી ગુણતાં થએલા ૫૮૦ને ૨૭ થી ભાગતાં શેષ ૧૩ વધી તે હસ્ત-નક્ષત્ર થયું. તેનાથી ત્રિકોણ નક્ષત્ર અવશુ અને શદિષ્ઠિ છે. માટે હસ્ત, અવશુ અને શદિષ્ઠિનક્ષત્ર ઉપર જ્યારે સનિ આવે ત્યારે માતા રિષ્ટકષ્ટ કરે છે; ને ચોથી રાશિ વૃશ્ચિકથી આઠમી રાશિ મિથુનની રેખા ૫ ને યોગ ૧૪૫ થી ગુણતાં થએલા ૭૨૫ને ૧૨ થી ભાગતાં શેષરાશિ ૫ વધી તે સિંહરાશિ થઈ. તેનાથી ત્રિકોણરાશિ ધન ને મેષ થઈ માટે સિંહ, ધન ને મેષરાશિમાં જ્યારે સનિ આવે ત્યારે માતાને રિષ્ટકષ્ટ કરે છે.

મંગળકુળ.

મંગળથી બાઈએનત્રી ત્રીજું ઘર છે. માટે ત્રીજા ઘરની રાશિની મંગળમાં જે રેખા હોય, તેને મંગળના ચોગથી ગુણી ૨૭ થી ભાગતાં વધેલી શેષ પારનક્ષત્ર ને તેનાં ત્રિકોણનક્ષત્ર ઉપર જ્યારે સનિ આવે ત્યારે બાઈએનને રિષ્ટ-કષ્ટ કરે છે; ને ત્રીજા ઘરથી આઠમી રાશિની રેખાને ચોગનો ગુણાકાર કરી ૧૨ થી ભાગતાં વધેલી શેષની રાશિ, ને તેની ત્રિકોણરાશિમાં જ્યારે સનિ આવે ત્યારે પણ બાઈએનને કષ્ટ કરે છે.

ઉદાહરણ—મંગળથી ત્રીજી રાશિ કુંભ તેની રેખા ૧ ને યોગ ૧૯૦ થી ગુણતાં થએલા ૧૯૦ ને ૨૭ થી ભાગતાં શેષ ૧ અશ્વિનીનક્ષત્ર થયું. તેનાં ત્રિકોણનક્ષત્ર મધા, મૂળ છે, એ ત્રણે નક્ષત્રો ઉપર જ્યારે સનિ આવે ત્યારે, ને ત્રીજી કુંભથી આઠમી રાશિ કન્યાની રેખા ૩ ને યોગ ૧૯૦ ગુણતાં ૫૭૦ થયા. તેને ૧૨ થી ભાગતાં શેષ ૬ કન્યારાશિ, ને તેની ત્રિકોણરાશિ મકર, અને વરુણ એ ત્રણ રાશિઓમાં સનિ આવે ત્યારે બાઈએનને રિષ્ટકષ્ટ જાણવું.

બુધકુળ.

બુધથી ચોથું કુટુંબ ને મિત્રનું ઘર છે. માટે ચોથી રાશિની બુધમાં જે રેખાઓ હોય, તેને બુધના ચોગથી ઉપર મુજબ કરવાથી આવેલાં ત્રણ નક્ષત્રો

ઉપર, ને ચોથી રાશિથી આઠમી રાશિની રેખાઓને પહેલાની માફક કરવાઃ આવેલી ત્રણ રાશિઓ ઉપર, જ્યારે-શનિ આવે ત્યારે કુટુંબને, અને મિત્ર રિષ્ટકષ્ટ કરતા થાય છે.

ઉદાહરણ—પ્રથમી ચોથી વૃશ્ચિક રાશિની રેખા ૩ ને યોગ ૧૬૯ થી ગુણતાં યએલા ૫૦૭ ને ૨૭ થી ભાગતાં શેષ ૨૧ મું ઉત્તરાષાઢા ને તેન ત્રિકોણ નક્ષત્ર કૃતિકા ને ઉત્તરા ધાત્યુનિ આવ્યાં તે નક્ષત્રો ઉપર શનિ આવે ત્યારે, ને ચોથી વૃશ્ચિક રાશિથી આઠમી રાશિ મિથુનની રેખા ૫ ને યોગ ૧૬૯ થી ગુણતાં યએલા ૮૪૫ ને ૧૨ થી ભાગતાં શેષ ૫ સિંહ, ને તેની ત્રિકોણ ધન, અને મેષ, એ ત્રણ રાશિઓ ઉપર જ્યારે શનિ આવે ત્યારે કુટુંબ અને મિત્રને રિષ્ટકષ્ટ કરતા થાય.

ગુરુકુંળ.

ગુરુથી ૫ મું પુત્રનું ઘર છે. જેથી પાંચમી રાશિની ગુરુમાં જે રેખાઓ તેને ઉપર પ્રમાણે કરવાથી જે ત્રણ નક્ષત્રો આવે તેના ઉપર, ને પાંચમી રાશિથી આઠમી રાશિની રેખાઓને ઉપર મુજબ કરતાં જે ત્રણ રાશિઓ આવે તેના ઉપર જ્યારે શનિ આવે ત્યારે પુત્રને કષ્ટરિષ્ટ કરે છે.

ઉદાહરણ—ગુરુથી પાંચમી કુંભરાશિની રેખા ૩ ને યોગ ૧૦૭ થી ગુણતાં યએલા ૩૨૧ ને ૨૭ થી ભાગતાં શેષ ૨૪ મું, સતભિષા નક્ષત્રને ત્રિકોણ નક્ષત્ર આર્દ્રા અને સ્વાતિ તે ત્રણ નક્ષત્રો ઉપર જ્યારે શનિ આવે ત્યારે, ને પાંચમી રાશિ કુંભથી આઠમી કન્યારાશિની રેખા ૫ થી યોગ ૧૦૭ ને ગુણતાં ૫૩૫ થયા, તેને ૧૨ થી ભાગતાં શેષ ૭ તુલારાશિ, અને ત્રિકોણરાશિ કુંભ ને મિથુન એ ત્રણ રાશિઓમાં જ્યારે શનિ આવે ત્યારે પુત્રને રિષ્ટકષ્ટ કરે છે.

શુક્રકુંળ.

શુક્રથી સાતમું સ્ત્રીનું ઘર છે. માટે સાતમી રાશિની રેખાને યોગને ઉપર પ્રમાણે કરવાથી આવેલાં ત્રણ નક્ષત્ર, ને સાતમી રાશિથી આઠમી રાશિની રેખાને યોગને ઉપર પ્રમાણે કરવાથી આવેલી ત્રણ રાશિઓ ઉપર જ્યારે શનિ આવે છે, ત્યારે સ્ત્રી (ઝંરી) ને રિષ્ટકષ્ટ કરે છે.

ઉદાહરણ—શુક્રથી સાતમી રાશિ કુંભની રેખા ૩ ને યોગ ૧૨૮ થી ગુણતાં આવેલા ૩૮૪ ને ૨૭ થી ભાગતાં શેષ ૬ આર્દ્રાનક્ષત્ર ને ત્રિકોણનક્ષત્ર સ્વાતિ, સતભિષા, એ નક્ષત્રો ઉપર જ્યારે શનિ આવે ત્યારે, ને સાતમી રાશિ કુંભથી આઠમી રાશિ કન્યાની રેખા ૪ વડે યોગ ૧૨૮ ને ગુણતાં યએલાં ૫૧૨ ને ૧૨ થી ભાગતાં શેષ ૮ વૃશ્ચિક રાશિ, ને ત્રિકોણ મિન ને કર્ક એ ત્રણ રાશિઓમાં જ્યારે શનિ આવે ત્યારે સ્ત્રીને રિષ્ટકષ્ટ કરે છે.

શનીકુળ.

શનિથી આક્રમ્ણ આવરવાનું ધર છે. જન્મકુંડળામાં લગ્નની રાશિથી તે શનિ જે રાશિમાં છે, ત્યાં સુધીની રાશિઓની રેખાઓ શનિના અષ્ટકવર્ગમાં જેટલી જેટલી છે તે સર્વનો સરવાળો કરવો, ને તે સરવાળાની સંખ્યાજેટલાં વર્ષે વ્યાધિ યા મૃત્યુ કે પરદેશ જવું; ધનનો નાશ એમ કંઈ પણ સંકટ પેદા થાય છે, ને શનિ છે ત્યાંથી તે લગ્ન સુધિની રાશિઓની રેખાઓનો શનિના અષ્ટકવર્ગમાંથી સરવાળો કરવો, તે સરવાળાની સંખ્યા જેટલાં વર્ષે પણ ઉપર મુજબ દુઃખ આવે છે. હવે જન્મે યોગના સરવાળાને એકઠા કરતાં જે અંક આવે તેટલામા વર્ષે પણ ઉપર મુજબ તુકચાન થાય છે. વળી લગ્નથી શનિ સુધીના યોગને સાતથી ગુણી ૨૭ થી ભાગતાં જે શેષ વધે તે નક્ષત્ર ઉપર* પાપમહો આવે, ત્યારે ત્યારે સુખનો નાશ કરે છે. અથવા શનિના ચંદ્રરાશિયોગ પિંડને શનીના અષ્ટકવર્ગમાં લગ્નથી આઠમી રાશિની રેખાથી ગુણી ૨૭ થી ભાગતાં જે શેષ વધે તે નક્ષત્ર, ને તેના ત્રિકોણનક્ષત્ર ઉપર જ્યારે શનિ આવે ત્યારે સુખ, ધન વિગેરેનો નાશ થાય, શનિના અષ્ટકવર્ગમાં જે રાશિમાં શનિ રેખા હોય (ખીલકુલ રેખા હોયજ નહીં) તે રાશિ, ને તેની ત્રિકોણરાશિ ઉપર જ્યારે શનિ આવે ત્યારે પણ કષ્ટ અને ઘણું દુઃખ ખમવું પડે છે. પણ જેમાં રેખા નથી એ રાશિ ઉપર શનિ આવ્યો હોય ને તે વખતે છીદ્રશ્યા હોય યા ખરાબ રૂળ આપનાર મહત્તી દશા તેજ વખતે હોય તો જેનું સકર રક્ષણ કરે છે, તેવા મનુષ્યને પણ કષ્ટ નહીં કરતાં રિષ્ટ કરશે તેમ નિશ્ચય છે.

ઉદાહરણ—લગ્નથી શનિ સુધીની રેખાઓ ૩, ૪, ૩, ૫, ૫, ૩, ૨, ૩, ૩, ૪, ૧, ૩ નો સરવાળો ૩૯ થયો માટે ૩૯ મા વર્ષે વ્યાધિ, મૃત્યુ, પરદેશ જવું, ધનનો નાશ, વિગેરે કંઈપણ બનશે એમ જાણવું. અને શનિથી લગ્ન સુધીની રેખા ૩-૩ નો સરવાળો ૬ માટે છઠ્ઠું વરસ પણ ઉપર મુજબનાં દુઃખો આપતા જાણવું; તે બેઉ સરવાળાને એકઠા કરતાં ૪૫ થયા. જેથી ૪૫ મા વર્ષે પણ ઉપર મુજબનું દુઃખ જાણવું. લગ્નથી શનિ સુધીની રેખાઓના એકમ ૩૯ ને ૭ થી ગુણતાં ૨૭૩ થયા. તેને ૨૭ થી ભાગતાં શેષ ૩ કૃતિકાનક્ષત્ર આવ્યું. તે નક્ષત્ર ઉપર જ્યારે પાપમહો આવે, ત્યારે દરેક સુખનો નાશ થાય છે. શની અષ્ટકવર્ગના ચંદ્રરાશિપિંડના યોગ ૧૧૪ ને લગ્નથી આઠમી રાશિ કન્યાની શનિ અષ્ટકવર્ગમાં રેખા ૩ થી ગુણતાં ૩૪૨ થયા. તેને ૨૭ થી ભાગતાં શેષ ૧૮ જેટાનક્ષત્ર, ને તેનાં ત્રિકોણ અક્ષેપા ને રેવતિ એ ત્રણ નક્ષત્રો ઉપર શનિ આવે

* નતજ પારિભવમાં એ નક્ષત્રથી ત્રિકોણનક્ષત્ર પણ તેજ પ્રમાણે દુઃખ આવે છે તેમ કહ્યું છે.

ત્યારે સુખ, ધન વિગેરેનો નાશ થાય છે. શનિનાં અષ્ટકવર્ગમાં ચતુરેખા કોઈ રાશિમાં નથી. દરેકમાં રેખાઓ છે. માટે તેનું કદખીત ઉદાહરણ શનિના અષ્ટકવર્ગમાં કુંભ રાશિમાં રેખા અત્ય છે, જેથી કુંભની ત્રિકોણ મિથુન ને તુલા ચક્ર જેથી કુંભ, મિથુન, ને તુલામાં ભ્યારે શનિ આવે, ત્યારે ઘણું દુઃખ આવે છે. પણ તેવેજ વખતે છીડ દશા કે ખરાબ ફળ આપનાર કોઈ ગ્રહની દશા હોય તો કષ્ટ નહિ પણ રીજ કરે છે.

ભાવકળ.

દરેક ભાવની રાશિઓની લગ્નાષ્ટક વર્ગમાં જેટલી રેખાઓ છે તે દરેકને જુદે જુદા લગ્નાષ્ટક વર્ગના ગ્રહરાશિ પિંડના યોગથી ગુણી ૨૭ થી ભાગતાં જે વધે તે નક્ષત્રમાં ભ્યારે શનિ આવે, ત્યારે તે તે ભાવનો નાશ થાય. તેમ ભાવની રાશિની રેખાને લગ્નાષ્ટક વર્ગના પિંડ યોગના ગુણાકારને ખારે. ભાગતાં જે શેષો વધે તે રાશિનો જે વર્ગમાં શનિ થાય, તે વર્ગમાં તે ભાવોનું તુકશાન થશે તેમ કહેવું. અથવા તે રાશિઓની ત્રિકોણ રાશિઓમાં ભ્યારે શનિ આવે ત્યારે પણ તુકશાન થશે તેમ કહેવું.

ઉદાહરણ—લગ્નાષ્ટક વર્ગમાં ખીજ આવે મિન રાશિની ચાર રેખાઓ છે. તેને યોગપિંડ ૧૧૮ થી ગુણતાં ૪૭૨ થયા તેને ૨૭ થી ભાગતાં શેષ ૧૩ હરત નક્ષત્ર આવ્યું. માટે હરત નક્ષત્ર ઉપર ભ્યારે શનિ આવે ત્યારે ખીજ ભાવને એટલે ધનને તુકશાન કરે છે. એ પ્રમાણે દરેક ભાવને ગુણી ૨૭ થી ભાગતાં જે જે નક્ષત્ર આવે તે તે નક્ષત્ર ઉપર ભ્યારે શનિ આવે ત્યારે તે તે ભાવનો એટલે તે ભાવના સુખનો નાશ કરે છે. હવે જેમ ગુણેશને ૨૭ થી ભાગ્યા તેમજ ૪૭૨ ને ૧૨ થી ભાગતાં શેષ ૪ કર્કરાશિ, ને ત્રિકોણ વૃશ્ચિક ને મીન એ ત્રણ રાશિ ઉપર ભ્યારે શનિ આવે, ત્યારે ખીજ ભાવનો એટલે ધન કુટુંબનો નાશ કરે છે. તેવીજ રીતે જે જે ભાવથી ગુણી ૧૨ થી ભાગી શેષ અને ત્રિકોણ રાશિઓ લાગ્યા હકચ, તે તે રાશિઓ ઉપર ભ્યારે શનિ આવે ત્યારે પણ તે તે ભાવનો નાશ કરે છે.

ખાર ભાવની રેખાઓના યોગનો તથા સાત ગ્રહની રેખાઓના યોગનો કોડો છે.

ભાવની રેખાનો યોગ.												ગ્રહની રેખાનો યોગ.								
માવ.	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	મ.	મુ.	મ.	મ.	જુ.	શુ.	શુ.	શ.
યોગ.	૨૭	૩૧	૩૧	૩૬	૩૬	૩૦	૨૯	૨૭	૩૮	૨૮	૩૧	૩૩	મ.	૨૯	૨૯	૩૧	૨૯	૩૮	૨૯	૩૩

મીનરાશથી થતી ત્રણ અવસ્થાઓનો કોડો.

મીનથી મિથુન સુધીની ચાર રાશિની રેખાઓ ને તેનો યોગ.				કર્કથી વૃષભ સુધીની ચાર રાશિની રેખાઓ ને તેનો યોગ.				વૃશ્ચિકથી કુંભ સુધીની ચાર રાશિની રેખાઓ ને યોગ.									
ચાર રાશિઓની રેખાઓ છે.		મીન.	મૃગ.	વૃષભ.	મિથુન.	ચાર રાશિઓની રેખાઓ છે.		કર્ક.	સિંહ.	કન્યા.	વૃષભ.	ચાર રાશિઓની રેખાઓ.		વૃશ્ચિક.	ધન.	મકર.	કુંભ.
		૩૧	૩૧	૩૬	૩૯			૩૦	૨૯	૨૭	૩૮			૨૮	૩૧	૩૩	૨૭
ચારેતો યોગ.		પહેલી અવસ્થા ૧૩૭				ચારેતો યોગ.				બીજી અવસ્થા ૧૨૪				ત્રીજી અવસ્થા ૧૧૯			

ખારમા ભાવથી થતી ત્રણ અવસ્થાઓનો કોડો.

૧૨ થી ૩ સુધીના ચાર ભાવની રેખાઓ ને તેનો યોગ.				૪ થી ૭ સુધીના ચાર ભાવની રેખાઓ ને તેનો યોગ.				૮ થી ૧૨ સુધીના ચાર ભાવની રેખાઓ ને તેનો યોગ.									
ચાર ભાવની રેખાઓ છે.		૧૨	૧	૨	૩	ચાર ભાવની રેખાઓ છે.		૪	૫	૬	૭	ચાર ભાવની રેખાઓ છે.		૮	૯	૧૦	૧૧
		૩૩	૨૭	૩૧	૩૧			૩૬	૩૯	૩૦	૨૯			૨૭	૩૮	૨૮	૩૧
ચારેતો યોગ.		પહેલી અવસ્થા ૧૨૨.				ચારેતો યોગ.		બીજી અવસ્થા ૧૩૪				ચારેતો યોગ.		ત્રીજી અવસ્થા ૧૨૪.			

જાતક પારિજાત.

અધ્યાય ૧૦ મો.

અષ્ટકવર્ગાધ્યાય.

ધ્રુવં વિલિખ્ય સહ લગ્નદિવાકરાચૈઃ સૂર્યાદિલગ્નભવનાન્તવિયચરાણામ્ ॥
વાક્યાષ્ટકોપગતવર્ણનિયોજિતાથેદ્વિનાષ્ટવર્ગજનિતાસિલવિન્દવઃ સ્યુઃ ॥ ૧ ॥

ભાવાર્થ—લગ્ન સહીત સૂર્યાદિક ગ્રહનું કોષ્ટક કરવું. સૂ-
ર્યથી તે લગ્ન સુધીનાં ગ્રહાદિકનાં ખાતાં અષ્ટક વર્ગ
વાક્ય પ્રમાણે આંકડા મુકવાથી આંકડાનાં ખાતાં ૯૬
થાય છે. તે ૯૬ ખાતાંમાંથી અષ્ટક વર્ગથી ઉત્પન્ન થ-
એલાં સર્વ 'ખિન્દુઓ તે તે લગ્ન ગ્રહાદિકનાં અષ્ટક

વર્ગનાં જુદે જુદા ખાત કરવાથી બાકી રહે તે રેખાઓ બહુવી. બીજા
શ્લોકમાં ખતાવેલા ખિન્દુઓ ખાત કરવાથી સૂર્યાદિકનાં અનુક્રમે રા-
ખ્યો (૦) થયાં.

દેવો ધ્રુવો ધીગવશસ્તમોરમા ધૂલિઃ ક્રમાદુષ્ણકરાદિવિન્દવઃ ॥

સાલોલસંરુપા સમુદાયવિન્દવઃ સર્વાષ્ટવર્ગઃ સમુદાયસંશ્લકઃ ॥ ૨ ॥

૨. ભાવાર્થ—સૂર્યથી અનુક્રમે ૪૮-૪૯-૩૯-૫૪-૫૬-૫૨-૩૯
એ પ્રમાણે દરેક ગ્રહનાં ખિન્દુઓ છે. તે સર્વે ગ્રહોના ખિન્દુની સંખ્યા
૩૩૭ છે. તે સંખ્યાને સર્વાષ્ટક વર્ગની એકઠી મળેલી સંખ્યા કહે છે.

૧. આ ગ્રંથમાં રેખાને ખિન્દુ કહે છે. માટે જ્યાં ખિન્દુ શબ્દ વ-
પરાયેલો હોય ત્યાં દરેક જગ્યાએ રેખાઓના સમજવી. રેખા તે શુભ રજ
આપનાર ને ખીડાંઓ (૦) અશુભ રજ આપનાર છે.

મેષાદિયદૃઢગતા વસુસંસ્વદાયા-

સ્તદ્ભાવપુષ્ટિવલ્લવૃદ્ધિકરા ભવન્તિ ॥

પટ્પચ્ચસપ્તસહિતાનિ શુભપ્રદાનિ

ત્રિવ્યેકવિન્દુયુતમાનિ ન શોભનાનિ ॥ ૩ ॥

૩. ભાવાર્થ—મેષાદિક બારરાશિમાં જે રાશિ વિષે ૮ બિન્દુ અષ્ટક વર્ગમાં આપ્યાં હોય તે રાશિ જે ભાવમાં હોય, તે ભાવનું ઘણુંજ સાફ દેખા જાય. જેથી તે ભાવના સારા ફળનો વધારો કરનાર થાય છે. જે રાશિમાં ૬-૫ કે ૭ બિન્દુ હોય તેો સાફ દેખા આવે છે. ૩-૨ કે ૧ બિન્દુવાળી જે રાશિઓ છે તે સાફ દેખા આપી શકતી નથી.

મિશ્રં ફલં ભવતિ સાગરવિન્દુયોગે

રોગાપવાદભયદા યદિ શૂન્યભાવાઃ ॥

एकादिविन्दुयुतमानुमुखग्रहाणां

भिन्नाष्टवर्गजनि सर्वफलं प्रवक्षि ॥ ૪ ॥

૪. ભાવાર્થ—૪ બિન્દુવાળી રાશિના ભાવનું ફળ કાંઈક સાફ ને કાંઈક ખોટું (મિશ્ર) થાય છે. જે ભાવોમાં એક પણ બિન્દુ ન હોય તે ભાવોનું ફળ રોગ, ભય ને અપવાદ આપનારું જાય. સૂર્યાદિક કોઈ પણ ગ્રહનાં બિન્દુ ૧ થી ૮ સુધી હોય તે તે તે ગ્રહોના જુદા જુદા અષ્ટક વર્ગથી ઉત્પન્ન થયેલા સર્વ ફળને કહે છે.

કરોતિ નાનાવિધરોગદુઃખમયાટનાદીનિ ચ સૈકવિન્દુઃ ॥

દ્વિકો મનસ્તાપનૃપાલચોરકૃતાપવાદાશનનાશનાનિ ॥ ૫ ॥

૫. ભાવાર્થ—કોઈ પણ ગ્રહનું જે એક બિન્દુ આવેલું હોય તે

૧. રાશિમાં રેખાઓ કેટલી છે તે જણવા માટે લગ્નાષ્ટક વર્ગમાં દરેક રાશિની જે જે રેખાઓ હોય તે ને રેખાઓ તે રાશિ જે ભાવમાં છે તે ભાવની જણવી.

૨. ગ્રહની રેખા જણવા માટે સ્પર્શાષ્ટક વર્ગમાં જે રાશિમાં સૂર્ય છે, તે રાશિની જેટલી રેખાઓ હોય તે રેખાઓ સૂર્યની જણવી. તેજ પ્રમાણે ચંદ્રાષ્ટક વર્ગમાં ચંદ્ર જે રાશિનો હોય તેની રેખાઓ તેજ ચંદ્રની, તેમ બાકાદિક ખીજા ગ્રહોના પોતપોતાના અષ્ટક વર્ગમાં પોતે જે જે રાશિના હોય તે તે રાશિની જે જે રેખાઓ છે તેજ રેખાઓ તે તે ગ્રહની જણવી.

નાના પ્રકારના રોગ, દુઃખ, ભય, પરદેશમાં ભટકવું તેવું ક્ષણ કરે છે; ને જો જો બિન્દુ હોય તો મનની ચિન્તા રાખને ચોરથી ભય થાય છે, ને પુરૂં ખાવાનું પણ મળતું નથી.

ત્રિકસ્તુ સંચારકૃશાવલંબકલેવરવ્યાકુલમાનસાનિ ॥

મુલામુલાર્થવ્યયવિત્તલાભફલપદઃ સાગરવિન્દુકઃ સ્યાત્ ॥૬॥

૬. ભાવાર્થ—જો ત્રણ બિન્દુ હોય તો પરદેશમાં રહેનાર, અનેક પ્રકારના રોગથી દુર્બળ શરીરવાળો, મનમાં ચિન્તાવાળો થાય છે.

ચાર બિન્દુ હોય તો મુખ તથા દુઃખ સાધારણ તેમજ ધનનો લાભ થાય છે, તેમ ખર્ચ પણ થાય છે.

સદ્વિલાભસુતલાલનસાધુસંગ-

વિદ્યાધનનાનિ કુરુતે શરસંલ્યવિન્દુઃ ॥

પદ્વિન્દુકસ્તુ નવમોહનરૂપશીલ-

સંગ્રામજિદ્ધનયશોવલ્લાદનાનિ ॥ ૭ ॥

૭. ભાવાર્થ—પાંચ બિન્દુ હોય તો સારાં વસ્ત્રનો લાભ, છોકરાં ઉપર પ્રીતિ, સારા માણસની સોબત, વિદ્યા અને ધન પ્રાપ્તિ કરે છે.

છ બિન્દુ હોય તો અત્યંત રૂપવાન, શુભવાન, સારાં આચરણવાળો, લોકાર્થમાં ભૂતનાર, ધન, યશ અને વાહનનો ભોગવતાર થાય છે.

સસપ્તવિન્દુસ્તુરગાદિયાનસેનાધનપ્રાપ્તશોભનાનિ ॥

વિન્દુષ્ટકઃ સર્વગુણાભિરામરાજપ્રતાપં પ્રકટીકરોતિ ॥ ૮ ॥

૮. ભાવાર્થ—સાત બિન્દુ હોય તો ઘોડા વિગેરે વાહનવાળો, લશ્કરનો ઉપરી, આખરદાર, ને ઘણાજ ધનવાળો થાય છે.

આઠ બિન્દુ હોય તો બધા શુભવાળો, રાજના જેવો પ્રતાપી થાય છે.

શરાદિવિન્દુસિયતરાશિયાતઃ સ્વકીયવર્ગે શુભદસ્તુ નિત્યમ્ ॥

અતોઽન્યથા ચેદ્ફલપ્રદાતા મૌચારતઃ શૂન્યફલે પ્રમાર્થી ॥૯॥

૯. ભાવાર્થ—કોઈ પણ ગ્રહ, પોતાના વર્ગમાં (પર્યવર્ગમાં ઉચ્ચ, સ્વગૃહી, મિત્રના ઘરનો, મૂળત્રિકોણ, શુભ ગ્રહની રાશિનો) હોય તેને તેનાં બિન્દુ પાંચથી વધારે હોય તો તે ગ્રહ ઘણુંજ સારું ક્ષણ આપે છે;

ને ઉપર કહેલી રીતથી ઉલટો હોય તો કંઈ પણ ફળ આપતો નથી, ને તે શ્રુતિ બ્યારે ગોચરમાં (જન્મ રાશિથી તેની આવતી દિનદશા કે દશામાં) આવે, ત્યારે તે કંઈ ફળ આપતો નથી ને દુઃખી કરે છે.

સ્વોચમિત્રાદિવર્ગસ્થાઃ કેન્દ્રાદિવલસંયુતાઃ ॥

અનિષ્ટફલદાઃ સર્વે સ્વલ્પચિન્દુયુતા યદિ ॥ ૧૦ ॥

૧૦. ભાવાર્થ—કોઈ પણ શ્રુતિ પોતાની ઉચ્ચ રાશિનો, મિત્રની, મૂળ ત્રિકોણની, કે શુભ શ્રુતિની રાશિમાં હોય, તેમજ કેન્દ્રાદિસ્થાનમાં રહી બળવાન હોય, પણ તેનાં બિન્દુ બોધમાં હોય, તો તે શ્રુતિ પોતાના ઉચ્ચાદિના સારા ફળને નહીં આપતાં બોધું ફળ આપશે. તેમ જાણવું.

દુષ્ટસ્થાનસ્થિતા યે ચ યે ચ નીચારિભાંશગાઃ ॥

તે સર્વે શુભદા નિત્યમધિચિન્દુયુતા યદિ ॥ ૧૧ ॥

૧૧. ભાવાર્થ—જે શ્રુતિ દુષ્ટ સ્થાનમાં (૬-૮-૧૨) હોય અથવા પાપ શ્રુતિની રાશિનો, નીચ કે શત્રુની રાશિનો, નવમાંશમાં નીચ કે શત્રુની રાશિનો હોય પણ તેજ શ્રુતિનાં બિન્દુ વધારે હોય તો સાફ ફળ આપે છે.

દિનેશમુખ્યગ્રહવર્ગકેષુ યદા શનિઃ શૂન્યગૃહં પ્રયાતઃ ॥

કરોતિ પિત્રાદિકભાવજાનામતીવ રોગારિભયાકુલાનિ ॥ ૧૨ ॥

૧૨. ભાવાર્થ—સૂર્યાદિક શ્રુતિના અષ્ટક વર્ગમાં જે રાશિમાં શૂન્ય બિન્દુ છે. તે રાશિમાં જે વખતે શનિ આવે, ત્યારે બાપ વિગેરે કુટુંબી-બોને ઘણા રોગ, શત્રુની ઉત્પત્તિ, ને ભય ઉત્પન્ન કરે છે. (અર્થાત્ બાપ વિગેરે ભાવોનું તે ફળ સમજવું.)

૧. કલ્પિત ઉદાહરણ—સૂર્યાદિક વર્ગમાં કઈ રાશિની શૂન્ય રેખા છે, ને તે કઈ રાશિ ચોથા ભાવમાં છે. તો બ્યારે પચાંશમાં શનિ કઈ રાશિ ઉપર આવે, તે વખતે માતાને મારે છે, અથવા ઉપર મુગ્ધા દુઃખ આપે છે. તેવી રીતે દરેક અષ્ટક વર્ગમાં શૂન્ય રેખા હોય તે રાશિમાં બ્યારે શનિ આવે અને તે રાશિ જે ભાવમાં હોય, તેનું ખરાબ ફળ જાણવું. જેમકે ત્રીજે ભાવે ભાઈ બેન ચોથે માતા પાંચમે સંતાન છઠે મામા સાતમે બેરી (સી) આઠમે પોતે. એ પ્રમાણે જે ભાવમાં તે રાશિ હોય તે ભાવનો નાશ સમજવો.

સૂર્યફલમ્ ॥ (સૂર્યનું ફળ.)

લગ્ન ગતે દિનકરે રિપુનીચમાગે

જાતઃ કૃશાનુયુગવિન્દુયુતે ચ રોગી ॥

વાળાદિવિન્દુસહિતોદયમે દિનેશે

સ્વોચેજ્યવા નિજમ્હે નૃપતિથિરાયુઃ ॥ ૧૩ ॥

૧૩. જાવાર્ય—સૂર્ય લગ્નમાં શનુની રાશિનો કે નીચ રાશિ અંશનો હોય અને તેનાં બે કે ત્રણ બિન્દુ હોય તો રોગી કરે છે. લગ્નમાં સૂર્ય પાંચ બિન્દુવાળો કે તેથી વધારે બિન્દુવાળો હોય અને સૂર્ય ઉત્થનો કે પોતાના જ ઘરમાં હોય તો સાંભળા આશુધ્યવાળો રાજા થાય છે.

કેન્દ્રત્રિકોણોપગતે દિનેશે પરપશ્વસપ્તાઠકવિન્દુવર્ગે ॥

રુદ્રામલાનીલચન્દ્રાદકેષુ જાતસ્ય વા તજ્જનકસ્ય મૃત્યુઃ ॥૧૪॥

૧૪. જાવાર્ય—સૂર્ય કેન્દ્ર કે ત્રિકોણમાં હોય ને તેનાં બિન્દુ ૫-૬-૭ કે ૮ હોય તો જન્મથી ૨૨-૩૦-૩૫ અથવા ૩૬ મા વર્ષમાં પોતે મરી જાય અથવા તેના પિતા મરણ પામે તેમ કહેવું.

શોધ્યાવશિષ્ઠદ્વાવિન્દુયાતે કેન્દ્રસ્થિતે સેન્દુશનીન્દુસૂનાં ॥

ભાનાં દશાઢ્વાત્પરતઃ સમૃદ્ધાં તાતસ્ય રાજ્યથિયમાહુરાર્યાઃ ॥૧૫॥

૧૫. જાવાર્ય—ચંદ્ર, શનિ અને શુક્ર સાથે, સૂર્ય કેન્દ્રમાં હોય ને તે સૂર્યનાં બિન્દુ ત્રિકોણ શોધન અને એકાધિપતિ શોધન કરતાં બે રહ્યાં હોય તો પોતાના દશ વર્ષ પછી પોતાના જાપ રાજ્ય, લક્ષ્મી અને સમૃદ્ધિને મેળવશે. તેનું બેશીઓ કહે છે.

ચન્દ્રફલમ્ ॥ (ચન્દ્રનું ફળ.)

શૂન્યાગારં તરણિશશિનોરણ્વર્ગે તદીયં

માસં રાશિં સકલશુભદે કર્મણિ ત્યાજ્યમાહુઃ ॥

વદ્માલસ્યં શશિનિ તનુગે સૈકલોકાસિવિન્દો

સપ્તત્રિંશચ્છરદિ મરણં દ્વિત્રિલેટાન્વિતે ચ ॥ ૧૬ ॥

૧૬. જાવાર્ય—સૂર્ય અને ચંદ્રના અષ્ટક વર્ગમાં જે રાશિઓમાં શૂન્ય

ખિન્દુ છે, તે રાશિનો ૧૨૦૨માન પ્રમાણે મહીનો દર વર્ષે જ્યારે આવે, તે માસમાં શુભ કામ કરવું નહિ; ને તે રાશિ પણ શુભ કાર્યમાં ત્યાગ કરવી. એ પ્રમાણે વિદ્વાનો કહે છે. ચંદ્રમા લગ્ને હોય ને તેનાં ખિન્દુ ૧-૨ કે ૩ હોય તો તે માણસ દરદથી કે નબળાઈથી દુઃખ ભોગવે છે. પણ જો તે ચંદ્ર એ કે ત્રણ ગ્રહો ભેગો હોય ને ખિન્દુ પણ ૧-૨- કે ૩ હોય તો તે માણસ ૩૭ વર્ષની ઉંમરે મરણ પામે છે.

કેન્દ્રત્રિકોણાયગતે શશાઙ્કે નીચારિગે વૃદ્ધિકલાવિહીન ॥

ચિન્દુદિકે વ્રા યદિં સ ત્રિચિન્દૌ તદ્વાવનાસં કથયન્તિ તદ્જ્ઞા ॥૧૭॥

૧૭. ભાવાર્થ—કેન્દ્ર, ત્રિકોણ, કે અગીઆરમે ભાવે ચંદ્રમા હોય, ને તે ચંદ્ર નીચ કે શત્રુની રાશિનો, ક્ષીણપક્ષનો હોય, ને જે ભાવે ચંદ્રમા છે તે ભાવનાં ખિન્દુ એ કે ત્રણ હોય, તો જોશીઓએ તે ભાવનું સાઈ કુંજ કહેવું નહિ. (અર્થાત્ તે ભાવનો નાશ કહેવો.)

વેદાદિચિન્દુયુતકોણચતુષ્ટયે વા

લાભે વિષૌ વલયુતે યદિ ભાવવૃદ્ધિઃ ॥

ચિન્દુદિકે શશિનિ કેન્દ્રગતે તુ જાતા

વિધાયશોધનવલપ્રવલા નરેન્દ્રાઃ ॥ ૧૮ ॥

૧૮. ભાવાર્થ—ચંદ્રમા બળવાન થઈ ત્રિકોણ કેન્દ્ર કે અગીઆરમે ભાવે હોય ને જે ભાવે ચંદ્રમા છે તે ભાવનાં ખિન્દુ ચાર કે તેથી વધારે હોય તો તે ભાવનું સાઈ કુંજ કહેવું. જો ચંદ્રમા કેન્દ્રમાં હોય ને તે ભાવનાં ખિન્દુ આઠ હોય તો જન્મેથી માણસ વિદ્યા, યશ, ધન અને બળવાળો રાજા જેવો થાય છે.

૧. સૌરાસ્ર એટલે ચૈત્રથી અનુક્રમે બારે માસમાં સૂર્ય મેષથી મીન સુધી અનુક્રમે આવે છે એટલે મેષ સંક્રાંતિ ચૈત્ર માસમાં આવે તો ચૈત્ર માસ ત્યાગ કરવાનો છે. તેમ ન કરતાં જ્યારે મેષરાશિમાં સૂર્ય આવે ત્યારથી તે વ-રજ રાશિમાં જ્યાં ત્યાં સુધીનાં જો દિવસો તેજ ત્યાગ કરવા.

રાશિને માટે પણ દરેક શુભ કાર્યમાં લગ્ન શુદ્ધિ માટે તે રાશિનું લગ્ન લેવું નહિ. ચંદ્ર તે રાશિપર હોય તોપણ શુભ કાર્ય કરવું નહિ. એ પ્રમાણે રાશિ ત્યાગ કરવી.

કુજફલમ્ ॥ (મંગળનું ક્ષણ.)

સ્વોચસ્વકે ગુરુમુખોદયમાનયાતે

વિન્દ્યકે ચ યદિ કોટિધનપ્રમુઃ સ્યાત્ ॥

ચાપાર્જસિંહમૃગકીટવિલગ્નસંસ્યે

ભૌમે ચતુષ્ઠફલોપગતે ચ રાજા ॥ ૧૯ ॥

૧૯. ભાવાર્થ—મંગળ, ઉચ્ચનો કે સ્વગૃહી થઈ ૯-૪-૧-૧ ભાવે રહેા હોય ને તે ભાવનાં આઠ બિન્દુ હોય તો તે માણસ કરોડપતિ થાય છે. મંગળ, ધન, મેષ, સિંહ, મકર કે વૃશ્ચિક રાશિના લક્ષમાં હોય ને તે ભાવનાં બિન્દુ ચાર હોય તો રાજા થાય છે.

વિન્દ્યકે ધરણિજેડતિલગ્નસિતીશો

માનેડ્યવા તનુગતે ચ મહીપતિઃ સ્યાત્ ॥

જાતોડવનીશકુલજો યદિ દેશનાથઃ

સ્વોચસ્વરાશિસહિતે નૃપચક્રવર્તી ॥ ૨૦ ॥

૨૦. ભાવાર્થ—મંગળ આઠ બિન્દુથી યુક્ત હોય તો નાનો રાજા થાય છે, ને એજ પ્રમાણે આઠ બિન્દુથી યુક્ત મંગળ ૧૦ મે કે લગ્ને હોય તો રાજા થાય છે. પણ જો રાજાના કુળમાં જન્મ્યેા હોય તો આખા દેશનો રાજા થાય છે. મંગળ ઉચ્ચનો કે સ્વગૃહી હોય ને ઉપર ખતાવેલા (૧૦-૧) ભાવમાં આઠ બિન્દુવાળો હોય તો ચક્રવર્તિ રાજા થાય છે.

બુધફલમ્ ॥ (બુધનું ક્ષણ.)

કેન્દ્રત્રિકોણે વસુવિન્દુકે જ્ઞે જાતીયવિદ્યાધિકભોગશાલી ॥

સ્વોચ્ચાદિકૈકાદિતયત્રિવિન્દૌ તદ્ભાવવૃદ્ધિર્ન ચ ભાવહાત્રિઃ ॥ ૨૧ ॥

૨૧. ભાવાર્થ—બુધ, કેન્દ્ર કે ત્રિકોણમાં આઠ બિન્દુવાળો હોય તો પોતાની જ્ઞાતિમાં માન મેળવનાર, વિદ્યાવાળો ને અત્યંત વૈભવવાળો થાય છે. બુધ ઉચ્ચનો હોય ને એક બે કે ત્રણ બિન્દુવાળો હોય તો જે ભાવે રહેલો છે તે ભાવનું ક્ષણ સાડું કહેવું. પણ ખરાબ ક્ષણ ન કહેવું.

વિન્દ્યાધિક્યં યત્તદાગારમાસે વિદ્યારમ્ભઃ સર્વવિદ્યાકરઃ સ્યાત્ ॥

ગોચારેણ જ્ઞસ્ય શૂન્યાલયસ્ય મન્દે વન્ધુજ્ઞાતિસંપદ્વિનાશઃ ॥ ૨૨ ॥

૨૨. ભાવાર્થ—બુધના અષ્ટક વર્ગમાં જે રાશિમાં વધારે બિન્દુ હોય તે રાશિવાળા માસમાં વિધાનો આરંભ કરે તો સર્વ વિધામાં હુ-શિયાર થાય છે. બુધના અષ્ટક વર્ગમાં જે ભાવમાં બિન્દુ ન હોય, તે ભાવમાં ફરતો ફરતો જ્યારે શનિ આવે ત્યારે ભાધઓનો, રાતિનો અને જે પૈસા પેદા કર્યા છે તેનો (સંપત્તિનો) નાશ થાય. એમ કહેવું.

શુરુફલમ્ ॥ (ગુરુતું કૃળ.)

जीवाष्टवर्गाधिकविन्दुराशौ क्लेशे निषेकः कुरुते मृतार्थम् ॥

तद्राशिदिग्भागगृहस्थितानि गोवित्तयानानि वह्नि च स्युः ॥ २३ ॥

૨૩. ભાવાર્થ—ગુરુના અષ્ટક વર્ગમાં જે ભાવનાં વધારેમાં વધારે બિન્દુ હોય તે ભાવની રાશિનું નિષેક લક્ષ આવે તો પુત્ર થાય છે. તેમ કહેવું; ને જે આધાન લક્ષમાં રાશિ છે, તે રાશિની દિશામાંથી ગાય, ધન, ને વાહનનો વધારો થશે. તેમ કહેવું.

जीवाष्टवर्गलघुविन्दुगृहोपयाते

भग्नौ कृताखिलशुभानि विनाशितानि ॥

पञ्चादेविन्दुकरिपुण्यपरन्ध्रगेज्ये

जातश्चिरायुरतिवित्तजितारिकः स्यात् ॥ २४ ॥

૨૪. ભાવાર્થ—ગુરુના અષ્ટક વર્ગમાં જે ભાવમાં ઓછામાં ઓછા બિન્દુ હોય, તે ભાવમાં સૂર્ય રહેા હોય તો તે માણસનાં દરેક શુભ કા-મનો નાશ થાય છે, ને ગુરુ, છ, આઠ કે બારમે ભાવે રહેા હોય અને તેનાં બિન્દુ પાંચ કે તેથી વધારે હોય તો તે માણસ લાંબા આયુધ્ય-વાળો, તથા ઘણો ધનવાન, અને શત્રુને છતનારો થાય છે.

स्वोच्चेऽथवा निजगृहे वसुविन्दुयुक्ते

केन्द्रस्थिते मुरगुरौ गुरुभावगे वा ॥

नीचारिभागपहाय विमृदराशौ

जातः स्वकीययज्ञसा पृथिवीपतिः स्यात् ॥ २५ ॥

૨૫. ભાવાર્થ—ગુરુ ઉચ્ચનો અથવા સ્વગૃહી યદને કેન્દ્રમાં કે ન-વમે ભાવે રહેા હોય, ને તે ભાવનાં બિન્દુ આઠ હોય, અને શત્રુ કે નીચ રાશિનો ન હોય તેમ અસ્તની રાશિનો પણ ન હોય તો તે માણસ પોતાના યજ્ઞવટે કરીને રાજ્ય થાય છે.

યદા મહીદેવકુલપ્રજાતાસ્તદીયયોગે નરપાલતુલ્યાઃ ॥

કૃતાતિપુણ્યપ્રભવપ્રસિદ્ધબુદ્ધિપ્રતાપાદિગુણાભિરામાઃ ॥ ૨૬ ॥

૨૬. ભાવાર્થ—ઉપર કહેલા યોગમાં જન્મેલા માણસ પ્રાંદાણ હોય તો રાજના જેવો થાય છે, ને બહુ પુણ્યના પ્રભાવથી પ્રસિદ્ધ, બહુ બુદ્ધિવાન ને શુભવાન થાય છે.

સસપ્તવિન્દૌ સદ્ (શશ?) લક્ષ્મણેન જીવે વહુસ્ત્રીધનપુત્રવન્તઃ ॥

પદ્મવિન્દુકે વાહનવિત્તવન્તઃ સપશ્ચવિન્દૌ જયશીલવન્તઃ ॥ ૨૭ ॥

૨૭. ભાવાર્થ—શુક્ર, ચંદ્ર સાથે ૨૫ માં સ્થાનમાં બંતાળ્યા પ્રમાણે રહ્યો હોય, ને તે ભાવમાં સાત બિન્દુ હોય તો તે માણસ ધણાજ ધન, પુત્ર તથા સ્ત્રીઓવાળો થાય છે; અને છ બિન્દુવાળો હોય તો તે ધણા વાહનવાળો, તથા ધનવાળો થાય છે; ને પાંચ બિન્દુ હોય તો છત્ર મેળવનાર, તથા સારાં આચરણવાળો થશે તેમ કહેવું.

શુક્રફલમ્ ॥ (શુક્રનું ૬૫.)

સાષ્ટવિન્દુફલકોણેન્દ્રગે ભર્ગવે તુ વલવાહનાધિપઃ ॥

આયુરન્તમવિનાશભોગવાન્ વિત્તરત્નવિમુરદ્રિવિન્દુકે ॥ ૨૮ ॥

૨૮. ભાવાર્થ—શુક્ર, કેન્દ્ર કે ત્રિકોણમાં હોય ને જે ભાવે રહ્યો હોય તે ભાવ આઠ બિન્દુવાળો હોય તો લશ્કર તથા વાહનોનો ઉપરી થાય છે, ને સાત બિન્દુવાળો હોય તો ધણા ધનવાન, તથા રત્નોથી ભરપુર થાય છે. જે આવરદા સુધી સુખી અવસ્થામાં રહેશે. તેમ કહેવું. નીચાસ્તરિઃફનિધનોપગતે તુ કાલ્યે પૂર્વોદિતક્ષિતિપયોગવિનાશનં સ્પાત્ ॥

શુક્રાલ્પવિન્દુયુતમન્દિરાદિગ્નિભાગે સ્ત્રીવશ્યહેતુશયનીયમૃદં પ્રશસ્તમ્ ૨૯

૨૯. ભાવાર્થ—શુક્ર નીચનો થઈ સાત, બાર કે આઠમે ભાવે હોય તો ઉપર જણાવેલા રાજ્ય યોગનો નાશ કરે છે. પણ શુક્ર પોતાના અષ્ટક વર્ગમાં જે ભાવનાં આઠાં બિન્દુ છે. તે ભાવમાં રહ્યો હોય તો તે ભાવ જે દિશામાં છે તે દિશાઓમાં સ્ત્રીઓનાં મન લોભાય તેવા શયન ગૃહના વૈભવવાળો થાય છે.

શનિફલમ્ ॥ (શનિનું ૬૫.)

કોણસ્ય શૂન્યતરરાશિગતે તુ મન્દે

જાતસ્ય મૃત્યુફલમાશુ ધનક્ષયો વા ॥

एकाद्विलोकयुगविन्दुयुते च केन्द्रे

मुक्तः स्वतुङ्गभवने रविजेऽल्पमायुः ॥ ३० ॥

૩૦. ભાવાર્થ—શનિના અષ્ટક વર્ગમાં જે ભાવમાં એક પક્ષ બિન્દુ ન હોય તેવા ભાવમાં શનિ હોય તો જન્મેલો માણસ તરત મરણ પામશે અથવા ધનનો નાશ થશે તેમ કહેવું. પક્ષ પોતાની ઉચ્ચની રાશિ વિશે કેન્દ્રમાં શનિ હોય ને તે ભાવનાં ૧-૨-૩ કે ૪ બિન્દુ હોય તો તે માણસ ગર્ભમાંથી જોછા આવરદાવાળો થાય છે.

पदपञ्चविन्दुसहिते तनुगे बलाढ्ये

जन्मादिदुःखविपुलं धननाशमेति ॥

मन्दे शरादिफलनीचसप्तभावे

जातश्चिरायुरतिशोभनवर्गकेन्दौ ॥ ३१ ॥

૩૧. ભાવાર્થ—જળવાન શનિ લગ્ને હોય ને પાંચ કે છ બિન્દુથી યુક્ત હોય તો જન્મથીજ દુઃખી, ને ખૂબ ધનના નાશવાળો થાય તેમ કહેવું. શનિ, નીચ કે શત્રુની રાશિનો હોય ને પાંચ કે તેથી વધારે બિન્દુ હોય, અને ચંદ્રમા શુભ વર્ગમાં હોય તો લાંબા આવરદાવાળો થાય છે.

मूढारिनीचगृहगे शरवेदविन्दौ

दास्युष्ट्रवित्तसहितास्तनये तनुस्थे ॥

सौरेऽष्टविन्दुगणिते पुरमन्त्रतन्त्र-

ग्रामाधिपास्तु गिरिविन्दुगृहे धनाढ्यः ॥ ३२ ॥

૩૨. ભાવાર્થ—શનિ નીચ કે શત્રુની રાશિનો, યદ્ય અથવા અસ્તનો યદ્ય પહેલા અથવા પાંચમા ભાવમાં હોય ને તે ભાવમાં ચાર કે પાંચ બિન્દુ હોય તો તે માણસ દાસીજો, ઉંટ ને ધનવાળો થાય છે. ને તેવો શનિ આઠ બિન્દુવાળો હોય તો દેશનો, ગામનો અને સુલકોનો રાજા થાય, ને સાત બિન્દુવાળો હોય તો ઘણોજ ધનવાળો થાય છે.

प्रस्ताराष्टकवर्गः ॥ (प्रस्ताराष्टकवर्ग).

आलिख्य चक्रं नवपूर्वरेखा याम्योत्तरस्या दश च त्रिरेखाः ॥

प्रस्तारकं पण्यवतिप्रकोष्ठं पट्त्त्यष्टकश्चाष्टकवर्गजं स्यात् ॥ ३३ ॥

૩૩. ભાવાર્થ—પૂર્વ પાશ્વમ સરખી નવ લીટીઓ દોરવી, ને દક્ષિણ

ઉત્તર સરખી તેર લીટીઓ દોરવી. તે ૯૬ કોણકતું આઠ આઠ ખાનાં
અષ્ટક વર્ગ ચક્ર થશે, ને તે ઉપરથી બુદ્ધ બુદ્ધ અષ્ટક વર્ગ ભાગ સમજાશે

હોરાશશીવોધનશુક્રસૂર્યમૌમામરેન્દ્રાચિતમાનુપુત્રાઃ ॥

ચામ્પાદિપટ્તયષ્ટકરાશિનાથાઃક્રમેણ તદ્વિન્દુફલપ્રદાઃ સ્યુઃ ॥૩૪॥

૩૪. ભાવાર્થ—સ્રમ, ચંદ્ર, બુધ, શુક્ર, સૂર્ય, મંગળ, શુક્ર, ને શનિ તે
દક્ષિણ ને આદિ લઈને જે પંક્તિ અષ્ટક વર્ગની છે. તેના અનુક્રમે સ્વામી ॥
ને તે દરેક અહ પોતાની પંક્તિમાં બારે રાશિઓમાં રહી બિન્દુઓ આપે છે

સવિન્દુગઃ સર્વફલપ્રદઃ સ્યાદવિન્દુકો યદ્યપલપ્રદાતા ॥

અરાતિનીચાસ્તગતો નભોગઃ સવિન્દુકોઽપિ પ્રવિલાપકર્તા ॥૩૫॥

૩૫. ભાવાર્થ—જે અહનાં વધારે બિન્દુ હોય તે સાફ કૃણ આપે છે,
ને બિન્દુ ન હોય તે અહ નબળું કૃણ આપે છે. જે અહ શત્રુ કે નીચ
રાશિનો હોય કે અસ્તનો હોય ને તે બિન્દુવાળો હોય તોપણ દિલ-
ગીરી ઉત્પન્ન કરે છે.

ત્રિકોણશોધના ॥ (ત્રિકોણશોધન.)

પચ્ચપ્રાચીરાલિલેદ્રાણસંખ્યાસ્તિર્યગ્રેલા વર્જિતાન્તશ્ચતુષ્કાઃ ॥

પ્રાગાદીશદ્વાદશવ્યોમવાસા ડ્યોતિશ્ચક્રસ્વામિનસ્તૂવરાધ્યાઃ ॥ ૩૬ ॥

૩૬. ભાવાર્થ—પૂર્વથી પશ્ચિમ તરફની ૫ લીટીઓ સરખી દોરવી,
ને તે લીટીઓમાં આડી લીટીઓ ઉત્ત-
રથી દક્ષિણ તરફ ૫ દોરવી. તે એવી રીતે
દોરવી કે વચલા ચાર ચોખંડામાં લીટી
આવે નહિ તે પ્રમાણે વચલાં ચાર ખાનાં
ખાદ કરતાં ખાડી બાર કોણકતું એકચ
ચક્ર તૈયાર થશે. તે ચક્રમાં આકાશના
વ્યોતિષ ચક્રમાં (ભચક્રમાં) રહેલી ગેષા-
દિક બાર રાશિઓ છે. પૂર્વાદિક દિશામાં તેના સ્વામીઓના અધિપતિ છે.

૨ ગુ.	૧ મં.	૧૨ ગુ.	૧૧ શ.
૩ ગુ.			૧૦ શ.
૪ ચ			૯ ગુ.
૧ સુ.	૬ ગુ.	૭ ગુ.	૮ મં.

અજહરિતુરગાઙ્ગૈસ્સકન્યામૃગાસ્યૈ-

ર્યુગધટ્ઠવટ્ઠરૂપૈઃ કર્કિકીટાવસાનૈઃ ॥

દિનકરમુલ્લવર્ગે તત્રિકોણોપયાતા

લઘુત્તરસમશૂન્યા વિન્દવઃ શોધિતાઃ સ્યુઃ ॥ ૩૭ ॥

૩૭. ભાવાર્થ—સૂર્યાદિક ગ્રહોને લગભગ વર્ગમાં ત્રિકોણ શોધન કરવા માટે મેષ, સિંહ, ધન એ રાશિઓ એકમેકથી ત્રિકોણ બાણવી. તેમજ વૃષભ કન્યા ને મકર રાશિઓ પણ એક બીજાથી ત્રિકોણ રાશિ છે. ત્રીણું ત્રિકોણ મિથુન તુલા ને કુંભ રાશિનું છે. ચોથું કર્ક વૃશ્ચિક ને મીન રાશિનું છે. એ પ્રમાણે બાર રાશિમાં ત્રણ ત્રણ રાશિનું એક ત્રિકોણ બાણવું. તે ત્રિકોણ શોધન ઓછા બિન્દુથી, સરખા બિન્દુથી, ને શૂન્ય બિન્દુથી શોધવા તે ત્રિકોણ શોધન બાણવું. એટલે ઓછાં બિન્દુ બેઠે રાશિમાંથી બાહ કરીને જે રોપ વધે તેજ રાશિઓનું ત્રિકોણ શોધન બાણવું, ને ઓછાં બિન્દુમાં ૦ મુકવું. ત્રણે રાશિમાં સરખાંજ બિન્દુ હોય તો ત્રણે જગ્યાએ ૦ જ આવે, ને એક રાશિમાં શૂન્યજ બિન્દુ હોય તો તે રાશિમાં શૂન્ય, અને બાકીની બે રાશિઓમાં જે બિન્દુ હોય તેનાં તેજ રાખવાં. તે પ્રમાણે એકાધિપતિ શોધન થાય છે.

ત્રિકોણભાવેષુ યદલ્પવિન્દુકસ્તદીયવિન્દૂ ભવતસ્તુ તાવુમૌ ॥

ન વિન્દુકો યસ્તુ ન શોધિતેતરી સમાનસંલ્પ્યા યદિ સર્વમુત્સજેત્ ॥૩૮॥

ત્રિકોણ શોધનની બીજી રીત.

૩૮. ભાવાર્થ—જ્યારે ત્રિકોણ રાશિમાં જે રાશિનાં ઓછાં બિન્દુ છે, તેજ બિન્દુઓ ત્રણે રાશિઓમાં મુકવાં.

જે બિન્દુ એક રાશિમાં ન હોય ને બીજી બેઠે રાશિઓમાં હોય તો ત્રિકોણ શોધન કરવું નહિ. ત્રણ રાશિનાંજે જે બિન્દુ છે, તેજ મુકવાં.

જે બધી રાશિમાં સરખી રેખા હોય તો ત્રણે જગ્યાએ શૂન્ય મુકવું. એ પ્રમાણે બીજી રીતે ત્રિકોણ શોધન થાય છે. (પણ ખરી રીત પ્રથમ બતાવેલી બાણવી. માટે લખલા ને કોઈકે સર્વે પ્રથમ રીત પ્રમાણેજ આપેલાં છે. અને એકાધિપતિ શોધન, રાશિપિંડ, ગ્રહપિંડ, (પિંડ એટલે સરવાળો, ભેડવું કે એકઠા કરવું તે.) એ સર્વ રીત બીજી રીતને, પહેલી રીતની પેઠેજ લાગુ પડે છે. એમાં કંઈ ફેરફાર નથી.)

एकाधिपत्यशोधना ॥ (એકાધિપત્યશોધનમ્.)

कण्ठीरवं कटकमं च विनाकुजादि-

कावासराशियुगलोपगाविन्दुसंख्याः ॥

तत्तुल्यशून्यविपमाग्रहसग्रहाद्या-

स्त्वेकाधिपत्यपरिशोधितशेषिताः स्युः ॥ ३९ ॥

૩૬. ભાવાર્થ—સિંહને કર્ક રાશિ શિવાયની મંગળથી ફરેક ગ્રહોની રાશિઓનું એકાધિપતિ શોધન કરવું. તેનું કારણ સૂર્ય ને ચંદ્ર એકાએક રાશિના સ્વામી છે. માટે તેનું એકાધિપતિ શોધન કરવું નહિ. ને મંગળને આદિ લઇ બુધ, ગુરુ, શુક્ર, શનિ આ ગ્રહો જે જે રાશિના સ્વામી છે. માટે તેનું એકાધિપતિ શોધન કરવું. આ ગ્રહની રાશિઓનાં બિન્દુ સરખાં હોય કે બુદ્ધે બુદ્ધાં હોય કે કોઇ રાશિમાં શૂન્ય (૦) હોય, કોઇ રાશિમાં ગ્રહ હોય અથવા ગ્રહ ન હોય તો એકાધિપતિની રીત પ્રમાણે ત્રિકોણ શોધનમાં આવેલાં બિન્દુને સંસ્કાર કરવા, ને સંસ્કાર કરવાથી જે શેષ રહે, તે એકાધિપતિનાં બિન્દુ આવે.

રાશિદ્વયં સમ્યુચરં ન જોધયેદેકં દ્વયોઃ શૂન્યમમપ્યશોધયેત્ ॥

ફલાધિકે સ્વેદ્યુતે પરં ત્યજેત્ તુલ્યા નભોગદ્વિતર્ય પરિત્યજેત્ ॥૪૦॥

૪૦. ભાવાર્થ—એકજ ગ્રહની જે રાશિઓ ગ્રહ સહીત છે. ત્યારે જે ત્રિકોણ શોધન કરતાં આવેલાં બિન્દુ, તેજ એકાધિપતિનાં બાકીવાં.

બેઉ રાશિઓ ગ્રહ સહીત છે, ને એકમાં બિન્દુ શૂન્ય હોય, ને બીજામાં ગમે તેટલાં બિન્દુ હોય તો શૂન્યના નીચે શૂન્ય, ને જેટલાં બિન્દુ છે તેના તળે તેટલાંજ બિન્દુ શુકવાં.

ગ્રહ સહીત રાશિમાં બિન્દુ વધારે છે, ને ગ્રહ રહીત રાશિમાં બિન્દુ ઓછાં છે. ત્યારે ગ્રહ સહીતનાં બિન્દુ કાયમજ સખીઓછાં બિન્દુના નીચે શૂન્ય શુકવું.

બેઉ રાશિ ગ્રહ રહીત છે, ને બિન્દુ સરખાંજ છે. તો બેઉ રાશિમાં શૂન્ય શૂન્યજ શુકવું.

સસ્વેચરાસ્વેચરવિન્દુસામ્યે વિશોધયેદગ્રહવિન્દુસંખ્યામ્ ।

વિસ્વેટરાશિદ્વયવિન્દ્વો યે ન્યૂનાધિકા ન્યૂનસમા વિધેયાઃ ॥

એક રાશિ ગ્રહ સહીત અને બીજી ગ્રહ રહીત હોય ને બિન્દુ સરખાં હોય તો ગ્રહ રહીત રાશિનાં બિન્દુ રદ કરીને શૂન્ય શુકવું, ને ગ્રહ સહીતનાં બિન્દુ કાયમ સખવાં.

બેઉ રાશિ ગ્રહ રહીત હોય ને બિન્દુ વધારે ઓછાં હોય તો જે રાશિનાં ઓછાં છે, તેજ બિન્દુના જેટલાં બેઉ રાશિની નીચે શુકવાં.

લેટોપયાતે લઘુચિન્દુરાશૌ તત્તુલ્યમાયાન્તિ તદન્યસંख्याઃ ॥

પૂર્વે ત્રિકોણં પરિશોધ્ય પશ્ચાદેકાધિપત્યસ્ય તત્તઃ પ્રકલ્પ્યાઃ ॥૪૧॥

૪૧. ભાવાર્થ—એક રાશિમાં અહ છે. તેનાં બિન્દુ ઓછાં છે, ને અહ નથી તેનાં બિન્દુ વધારે છે તો જે અહ સહીતનાં ઓછાં બિન્દુ છે, તેનાજ જેટલાં બેઉ રાશિમાં બિન્દુ મુકવાં. એ પ્રમાણે પહેલાં ત્રિકોણ શોધન કરવું. ને ત્રિકોણ શોધનમાં નક્કી થયેલાં બિન્દુ ઉપરથીજ એકાધિપતિ શોધન કરવું.

શોધ્યાવશિષ્ટાનિ ગુણીકૃતાનિ મેષાદિમાનૈર્ગુણકં હિ માનામ્ ॥

સૂર્યાદિકાસ્તે ગુણિતાઃ સ્વમાનૈરેષાં ગ્રહાણાં ગુણકં વદન્તિ ॥૪૨॥

૪૨. ભાવાર્થ—ઉપર પ્રમાણે બધી રાશિઓનાં એકાધિપતિ શોધન કરતાં જે બિન્દુ આવે, તેને પોતાની રાશિના માન (ગુણક) થી ગુણતાં જે અંક આવે, તે રાશિનો ગુણાકાર બધુવો, ને તે રાશિઓમાં રહેલા અહોને પોતાના અહના માનથી ગુણવા. તે અહોના ગુણાકાર બધુવા.

શૈલાશાવમુસાગરામ્બરશરૈઃ શૈલાદિગોસાયક-

રીશદ્વાદશમિથ રાશિગુણકૈર્મેષાદિમાનાં ક્રમાત્ ॥

વાળૈઃ પञ્ચભિરષ્ટકૈઃ શરનભઃશૈલેષુભિર્માસ્કરા-

દેવં વ્યોમતલાધિવાસગુણકૈરાયુર્વિધાનોદિતૈઃ ॥ ૪૩ ॥

૪૩. ભાવાર્થ—૭-૧૦-૮-૪-૧૦-૫-૭-૮-૯-૫-૧૧-૧૨ આ અનુક્રમે મેષાદિ બાર રાશિઓના ગુણક બધુવા.

૫-૫-૮-૫-૧૦-૭-૫ આ અનુક્રમે સૂર્યાદિકે અહોના ગુણક બધુવા.

આ અહોના ગુણક વડે કરીને હવે પછી બતાવીશું તે રીતથી આવરહા કરવો.

તદ્રાશિલેટગુણકૈર્વ્યક્તલાનિ હૃત્વા

ત્રિંશદ્વિરવ્દચયમાસદિનાદિકાઃ સ્યુઃ ॥

તદ્વાદશાધિકસમા યદિ રાશિમાનૈ-

રાહૃત્ય તત્સમતયાન્નુહરેત્તદાયુઃ ॥ ૪૪ ॥

૪૪. ભાવાર્થ—સૂર્યાદિકના ત્રિકોણ એકાધિપતિ શોધન કરતાં રાશિના આવેલા, અને અહના ગુણાકારને એકઠો કરવો, પછી તે સરવાળાને

૩૦ થી ભાગવા તો વર્ષ, માસ, ને દિવસાદિક આવે. પણ જો વર્ષની સંખ્ય બાર કરતાં વધારે આવે, તો તેને બારે ભાગવાથી જે શેષ રહે, તે વર્ષ એ પ્રમાણે એકોનો વર્ષાદિક અષ્ટક વર્ગથી ઉત્પન્ન થયેલા આવરદા બાણુવો

उचं गतस्य द्विगुणं तदीयं नीचं गतस्यास्तगतस्य चार्द्धम् ॥

अतोऽन्तराले त्वनुपातमायुरारस्य वक्रे द्विगुणाकृतं स्यात् ॥ ४२ ॥

૪૫. ભાવાર્થ—જો કોઈ અહ ઉચ્ચનો હોય તો તેના આવેલા અષ્ટક વર્ગના આવરદાને બમણો કરવો, ને જે અહ નીચનો કે અસ્તનો હોય તેના આવેલા આવરદાનું અર્ધ કરવું. (બેથી ભાગવા.) જે આવે તે આવરદા બાણુવો.

* अन्योन्यमर्द्धहरणं ग्रहयुक्ते तुकारयेत् ॥

नीचेऽर्द्धमस्तमेऽप्यर्द्धहरणं तेषु कारयेत् ॥ ૧ ॥

શાનુક્ષેત્રિભાગોનં દશ્યર્ધહરણં તથા ॥

हरणं द्यंशोनमर्द्धोः पातसंश्रयणादपि ॥ ૨ ॥

પહુત્યે હરણે પ્રાતેકારયેદ્વલવત્તરમ્ ॥

પદ્માત્તાન્સકલ્પાનૃત્વા ઘરાક્ષેન વિવર્જિતમ્ ॥ ૩ ॥

માતફલમ્બં શુદ્ધાયુર્મવતાંતિ ન સંશયઃ ॥

पूर्ववदिनमासाद्यं कृत्वा तस्य दशम भवेत् ॥ ૪ ॥

एवं ग्रहाणां सर्वेषां दशां कुर्यात् पृथक् पृथक् ॥

અષ્ટવર્ગદશામાર્ગઃ સર્વેષામુત્તમોત્તમઃ ॥ ૫ ॥

ભાવાર્થ—જે અહ આવરદા આવે ને અહની સાથે તે ભાવમાં ખીજે કોઈ અહ હોય તો બળવાન અહના આવરદાનું અર્ધ કરવું. કોઈ અહ નીચનો હોય, અથવા અસ્તનો હોય તોપણ આવરદા અર્ધો બાદ કરવો. જે અહ શનુની રાશિનો અથવા દશ્ય ગોળાર્ધમાં (૭ થી ૧૨ માં ભાવ સુધીમાં) હોય તો એક તૃતીયાંશ આવરદા બાદ કરવો. બ્યારે અર્ધ અંદાના અહણ જેવા યોગમાં રહ્યા હોય તોપણ આવરદામાંથી એકતૃતીયાંશ ભાગ બાદ કરવો. ધણી જાતની દાનિઓના સંસ્કાર થતા હોય તો તેમાંની જે મોટી દાનિ છે, તે એક જ દાનિ કરવી. એવી રીતે તૈયાર થયેલાં આવરદાનાં વર્ષાદિને ૩૨૪ થી ગુણી ૩૬૫ થી ભાગવા, તો વર્ષના દિવસ ૩૬૫ ના માન પ્રમાણે તે આવરદા મળશે. એમાં કંઈ સશય નહિ. પહેલાંની પેઠે દિવસ, માસ, ને વર્ષ કરવાથી તેની દશા આવે છે. એવી રીતે સધળા મહોની દશાઓ જુદે જુદાં કરવી. બંધી દશા-ઓમાં અષ્ટકવર્ગની દશા ઉત્પન્ન છે.

જે અહ ઉચ્ચ ને નીચ રાશિની વચ્ચમાં હોય તો તેની તેના પ્રમાણમાં ત્રિરાશિ કરી આવરદા કરવો ને મંગળ વક્ર ગતિનો હોય તો મંગળના આવરદાને યેથી ગુણવા. તે આવરદા થાય છે.

મૂલત્રિકોણનિજમિત્રગૃહોપગાનાં

તુક્તાદિવર્ગશુભયોગનિરીક્ષિતાનામ્ ॥

ઉક્તપ્રકારગણિતાગમમાયુરેવ

પાપારિવર્ગસહિતસ્ય વિષાતમાયુઃ ॥ ૪૬ ॥

૪૬. ભાવાર્થ—જે અહ મૂળ ત્રિકોણ કે પોતાની રાશિના, કે પદ્મ વર્ગમાં જે શુભ અહ ઉચ્ચાદિ વર્ગમાં છે. તે, કે શુભ અહના ભેગા, કે શુભ અહની દૃષ્ટિવાળા, અહોનો આવરદા ગણીતમાં કદા પ્રમાણે કરવો. ને પદ્મવર્ગમાં પાપ અહની રાશિનો, કે અત્રુની રાશિનો અહ હોય તો કદા પ્રમાણે આવરદામાંથી બાદ કરવો.

રવિમુખ્યનભોગદત્તસંસ્થાઃ પરમાયુઃ શરદસ્તુ માનવાનામ્ ॥

સવિલગ્નસમાશ્વ કેચિદાહુર્નુભૂલાત્ સમુપૈતિ તુલ્યમાયુઃ ॥ ૪૭ ॥

૪૭. ભાવાર્થ—સૂર્યથી રાશિ સુધીના સાત અહની સંખ્યા મનુષ્યોને ઉપર સુખ્ય પોતાનાં પુરેપુરાં આશુર્દાનાં વર્ષ આવે છે. કેટલાક આચાર્ય તે વર્ષમાં લક્ષના આવરદાના વર્ષો ઉમેરવાનું કહે છે. તેને વિદ્વાન રીતેથી તપાસવાથી આવરદાની તુલ્યતા (સત્યતા) સ્પષ્ટ જણાઈ આવે છે.

કેન્દ્રાદ્યગતે ચન્દ્રે સત્વેદે ચાષ્ટવર્ગજમ્ ॥

આયુરંવ નભઃસ્થાને શુભપાપયુતેઽથવા ॥ ૪૮ ॥

૪૮. ભાવાર્થ—જ્યારે ચંદ્રમા કેન્દ્ર શિવાયના કોઈ પણ ભાવમાં હોય, ને બીજા અહ તેના ભેગા હોય તો અષ્ટક વર્ગ આવરદા ગણવો. દશમે ભાવે શુભ અને પાપઅહો હોય તો પણ આજ આવરદા ગણવો.

આવરદા કરવાની બીજી રીત.

સ્વપાદિલેટસ્થિતરાશિયાતાઃ સ્વકીયવર્ગોપગચિન્દુસંસ્થાઃ ॥

વેધાષ્ટવર્ગપ્રમથાયુરદ્વા ભવન્તિ સર્વે હરણક્રિયાથ ॥ ૪૯ ॥

૪૯. ભાવાર્થ—સૂર્યાદિક અહોના પોતપોતાના અષ્ટક વર્ગમાં પાતે રહેલી રાશિનાં જેટલાં બિન્દુ હોય, તેટલાં તે અહનો આવરદા ગણવો.

એ પ્રમાણે સાતે ગ્રહના આવરદાનો સરવાળો થાય, તે સિન્નાષ્ટક વર્ગ (ખીજે પ્રકારે અષ્ટકવર્ગનો) વર્ગ આવરદા જાણવો. પણ જેમ પ્રથમ ખતાવેલા આવરદાને જે જે સંસ્કાર કરવા કહ્યા છે. તે પ્રમાણે કરવાથીજ સ્પષ્ટ આવરદાં થાય છે.

મન્દવૈનાશિકનક્ષત્રાણિ ॥ (શાનથી વિનાશ કરનાર નક્ષત્રો.)

તત્તત્કારકભાવીન્દુગુણિતં શોધ્યાવશિષ્ટં ફલં

વિંશત્યાસદસપ્રભિશ્ચ વિહૃતં તચ્છેપતારાશનો ॥

તાતસ્તજ્જનની સહોદરજનો બન્ધુઃ સુતઃ સ્ત્રી સ્વયં

તત્તુલ્યા વિલયં પ્રયાન્તિ વિપુલશ્રીનાશહેતુશ્ચ વા ॥ ૫૦ ॥

૫૦. ભાવાર્થ—ત્રિકોણ શોધન, અને એકાધિપતિ શોધન કરવા પછી કોઈ પણ ગ્રહનાં દરેક અષ્ટક વર્ગમાં થઈને જેટલાં શુભ બિન્દુ થાય તેને તે ગ્રહ જે ભાવમાં છે તે ભાવની સંખ્યાથી, અથવા તે ભાવના કારક ગ્રહની સંખ્યાથી તેજ બિન્દુઓને ગુણવા. જે ગુણાકાર થાય તેને રાશી ભાગવા. જે શેષ વધે તે નક્ષત્ર ઉપર જ્યારે શનિ આવે ત્યારે તે ભાવનો જે જે મનુષ્ય હોય, અથવા તેના કારક ગ્રહ જે જે મનુષ્ય હશે તે હોય, તે તે મનુષ્યોનો નાશ કરે છે. જેમ જાણવું. જેમકે સૂર્ય-હોય તો પિતા, ચંદ્ર, માતા, મંગળ-ભાઈ એન, પુત્ર-કુટુંબ, ગુરુ-પુત્ર, શુક્ર-બાઈડી, ને શનિ પોતાનેજ મારતા થાય છે. જ્યારે તે ઉપર મુજબના કારક, તે તે મનુષ્યને મારી ન શકે તો તેનાજ તુલ્ય ખીજ કોઈનું નુકશાન થશે. આ ધન નાશ, જમીન, જાગીર, વિગેરેથી મોટું નુકશાન થવાનો સંભવ જાણવો.

અથ સમુદાયાષ્ટવર્ગઃ ॥

તતઃ સમાલિલ્ય ભગોલચક્રં સમસ્તવિન્દુસ્થિતિરાશિકોષ્ટમ્ ॥

રવ્યાદિકાનામજર્ણવર્ગાણાં વિન્દૂષ્ણસ્થાનફલં વદામિ ॥ ૫૧ ॥

૫૧. ભાવાર્થ—એક ભગોળ ચક્ર (રાશિ ચક્ર) એવું લખવું કે? જેમાં દરેક ભાવ, ને ગ્રહનાં આપેલાં બિન્દુ આવી જાય. એ બિન્દુ મેષાદિક રાશિ અને સૂર્યાદિક ગ્રહોમાં જે સ્થાનમાં પડેલાં છે. તેનું ફળ કહું છું.

આપશ્ચવિંશતિફલાન્યફલાનિ સત્ય-

માત્રિંશદસસાહિતાનિ ચ મધ્યમાનિ ॥

ત્રિંશત્પરાણિ મુલ્લવિત્તપશસ્કરાણિ

તદ્ભાવવૃદ્ધિફલદાનિ ચ સામુદાયે ॥ ૫૨ ॥

૫૨. ભાવાર્થ—હરેક ગ્રહના અષ્ટક વર્ગની અંદર કોઈ પણ ભાવમાં ૨૫ મુખી બિન્દુ હોય તો કોઈ ક્ષણ આપી શકતો નથી, અને ૨૫ થી ૩૦ મુખી બિન્દુ હોય તો મધ્ય ક્ષણ આપે છે; ને ૩૦ થી વધારે હોય તો મુખ, દ્રવ્ય અને કીર્તિ આપે છે; ને અષ્ટક વર્ગના જે ભાવમાં એ બિન્દુ છે, તે ભાવનું ક્ષણ વધારે સાફ ઠહેરું.

યે તુલ્લરાશિસ્વમુદ્ગ્રહસ્થા યે કોણકેન્દ્રોપચયસ્થિતાથ ॥

યે સૌમ્યવર્ગાદિવર્ણપયાતા સ્તેનાશદા લાયવવિન્દુકાયેત્ ॥૫૩॥

૫૩. ભાવાર્થ—જે ગ્રહ પોતાની રાશિમાં કે ઉચ્ચ રાશિમાં હોય, અથવા પોતાના મિત્રની રાશિમાં હોય અને જે ગ્રહો ત્રિકોણ, કેન્દ્ર અને ઉપચયસ્થાનમાં રહેલા હોય, અને જે ગ્રહો શુભ ગ્રહાદિ વર્ગને વિષે રહી બળવાન થયેલા હોય, તેનાં બિન્દુ આછાં હોય તો તે ગ્રહો તુલ્યતાન કરતાં છે એમ બહુરું.

યે ચાવસાનરિપુરન્ત્રનુરક્ષમાગાઃ

યે નીચપારિપુલ્લેચરવર્ગયુક્તાઃ ॥

યે માન્દિરાશિપતિના સહ ચાધકાથ

તે સર્વમુલ્લવફલદાસ્ત્વધિવિન્દુકાયેત્ ॥ ૫૪ ॥

૫૪. ભાવાર્થ—જે ગ્રહો ૬-૭-૮ ને ૧૨ મા ભાવમાં રહ્યા હોય, જે ગ્રહો નીચની, પાષાન્દની, ને શત્રુની રાશિના હોય અથવા જે ગ્રહો શુભિક રાશિના સ્વામી ભેગા હોય, એવા ત્રણ ઉપર મુજબના બાધક સ્થાનમાં હોય પણ જે અષ્ટક વર્ગમાં તે ગ્રહનાં બિન્દુ વધારે હોય તો તે સર્વે સારા ક્ષણને આપનારા બાળવા.

માનસ્થિતાદ્ગ્રામયૃદે વદ્યત્વે ભાષાદ્ગુણે યદિ રિઃકરાગ્રાં ॥

રિઃકોપયાનાદધિકે વિચ્છે જ્ઞાનઃ મુર્ખા પિતૃપત્રોવન્મદયઃ ૫૫

૫૫. ભાવાર્થ—જામ્બા અષ્ટક વર્ગોમાં દશમા ભાવ કરતાં અગીયારમા ભાવમાં બિન્દુ વધારે હોય પણ બારમા ભાવમાં અગીયારમા ભાવથી ઓછાં બિન્દુ હોય અને બારમા ભાવથી લક્ષમાં બિન્દુ વધારે હોય તો તે માણસ ધણેજ ધનવાન, બળવાન તથા સુખી થાય છે.

સ્વપ્નદ્રવ્યં શફરકર્કટકૌટકાંચં

તત્ત્વતુષ્ટયપ્રદોષગવિન્દુયુક્તમ્ ॥

આદ્યઞ્ચ મધ્યમવસાનામિતિ પ્રયુક્તં

કેચિન્નવાદિકમિહ પ્રવદન્તિ લોકે ॥ ૫૬ ॥

૫૬. ભાવાર્થ—મીનથી મિથુન, કર્કથી તુલા, ને વૃશ્ચિકથી કુંભ સુધીની અનુક્રમે ચાર ચાર રાશિના ત્રણ ભાગ કરવાં. મીનથી મિથુન સુધીની ચાર રાશિના સમગ્ર બિન્દુનો સરવાળો કરવો, તે પહેલો, કર્કથી તુલારાશિ સુધીનો સરવાળો તે બીજો, તેમજ વૃશ્ચિકથી કુંભ રાશિ સુધીનો ચાર રાશિનો સરવાળો કરવો. તે ત્રીજો ભાગ બાંધવો. તે આદ્ય, મધ્ય ને અંત્ય અવસ્થા થાય છે. કેાઇ વિદ્વાન્નો એવો મત છે કે એ ત્રણ અવસ્થા બારમા ભાવથી તે ત્રીજા ભાવ સુધી ૧ લી, ૪ થી ૭ મા ભાવ સુધી ૨ છ બાણવી, ને ૮ થી ૧૧ મા ભાવ સુધી ત્રીજી અવસ્થા બાણવી. જેટલો જેનો આવરણ છે. તેના ત્રણ ભાગ કરતાં જેટલાં વર્ષ આવે તેટલાં વર્ષની પહેલી, બીજી ને ત્રીજી અવસ્થા બાણવી.

વિન્દું ત્યક્ત્વા રિઃફરન્ધ્રોપયાતં શિષ્ટં સ્વપ્નં કેચિદિચ્છન્તિ સન્તાઃ ॥

તુલ્યસ્વલ્પાધિક્યવિન્દુક્રમેણ મિથ્રં દુઃસ્વં સમ્પદઃ સ્યુર્નરાણામ્ ॥૫૭॥

૫૭. ભાવાર્થ—કેટલાક સત્પુરુષોએ ત્રણ ભાગ માટે જે ભાગમાં આઠમા ભાવની રાશિનાં બિન્દુ, કે તે ભાવ પ્રમાણે ગણતાં ભાવનાં બિન્દુ આવે, તે ઇાડી દેવાં. એટલે તે રાશિ કે ભાવનો જે ભાગ છે, તે ભાગમાં ચાર રાશિનો સરવાળો ન કરતાં ત્રણ રાશિનો સરવાળો કરવો એમ કહે છે. તેજ પ્રમાણે બારમા ભાવની રેખાનો પણ ત્યાગ કરવો. તે પ્રમાણે આવેલી ત્રણ અવસ્થાઓ ઓછાં કે વધારે બિન્દુ અનુક્રમે હોય તો અનુક્રમે મિથ્ર, દુઃખ ને સંપત્તિ, મનુષ્યોને આવે છે. એટલે સરખાં બિન્દુ આખી છ'ઠગીમાં સાડ' માહું સરખું ફળ લોગવાવશે. જે

અવસ્થામાં બ્રાહ્મણ બિન્દુ હશે તે અવસ્થાનાં વસ્તો દુઃખકારક બાણુવાં.
જે અવસ્થાનાં વધારે બિન્દુ હોય તે અવસ્થા દરેક રીતે સુખકારક બાણુવી.

સૌમ્યાક્રાન્તં યદિ સુખકરં મિશ્રદં મિશ્રયોગે

સ્વળં પાપચુચરસહિતં ક્લેશયોગાકરં સ્યાત્ ॥

ચિન્દુસ્વલ્પો યદિ ગદમનસ્તાપવાન્ પાપવાદી

ચિન્દ્રાધિક્યે વયસિ વિપુલશ્રીસમેતઃ પ્રજાતઃ ॥ ૫૮ ॥

૫૮. ભાવાર્થ—ઉપર બતાવેલા ત્રણ ભાગોમાં જે ભાગમાં શુભ
ગ્રહો હોય, તે અવસ્થાના વર્ષો સુખી, ને શુભ તથા પાપ બંને હોય તો
મધ્યમ, ને પાપગ્રહો હોય તો તે અવસ્થામાં ક્લેશ થાય છે. જો તેજ
ભાગોમાં બિન્દુ બ્રાહ્મણ હોય તો તે માણસ રોગી, દુઃખ પામનાર, ને
જીવું બોલનાર થાય છે, અને જો બિન્દુ વધારે હોય તો તે અવસ્થામાં
ઘણોજ ધનવાન ને સુખી થાય છે.

યાવદ્ચિન્દુર્લગ્નગસ્તાવદીયસંખ્યાતીતે વત્સરે રાજપાનમ્ ॥

વિત્તં પુત્રં યાતિવિધામુર્પતિ જાતઃ સમ્બલોગશાલી નરથેત્ ૫૯

૫૯. ભાવાર્થ—માણસનો જન્મ સારા યોગમાં (શુભ ગ્રહોના યો-
ગમાં) થયો હોય તો લગ્નમાં સર્વાદિક વર્ગનાં જેટલાં બિન્દુ છે, તેટલાજ
વરસની ઉંમર થતાં સુધીમાં પાલખી, ધન, પુત્ર ને અત્યંત વિદ્યા મેળવે છે.

રિઃક્રાધીશે મન્દગેહોદયસ્યે હોરાન્ધસ્વામિનૌ દુર્વલૌ ચ ॥

લગ્ને યાવદ્ચિન્દુસંખ્યાસ્તદીયા જાતસ્યાયુર્વત્સરાઃ સમ્ભવન્તિ ॥ ૬૦ ॥

૬૦. ભાવાર્થ—ખારમા ભાવનો સ્વામી રાશિની રાશિનો (મકર કે
કુંભનો) થઈ લગ્ને રહ્યો હોય ને લગ્ન તથા આઠમા ભાવના સ્વામીઓ
નિર્ભળ થયેલા હોય તો લગ્નાદિક વર્ગમાં જેટલાં બિન્દુ હોય તેટલાંજ
વરસ સુધી તેનો આવરદા બાણુવો.

યાનાધીશે લગ્ને વાહનસ્યે લગ્નાધીશે તદ્ગ્રહોપેતરાગ્નોઃ ॥

ત્રિંશત્સંખ્યાચિન્દવઃ સત્રયથેત્ જાતા રાજશ્રીનિદાના નરેશાઃ ॥ ૬૧ ॥

૬૧. ભાવાર્થ—ચોથા ભાવનો સ્વામી લગ્ને, ને લગ્નનો સ્વામી ચોથે
હોય ને તે ગ્રહો જે રાશિમાં છે તે રાશિનાં બિન્દુ ૩૩ હોય તો તે
માણસ માણસોનો સરદાર થાય ને સર્વોપરિ સુખી રાજા થાય છે.

હોરાવન્દુપ્રાપ્તિભાવત્રયેષુ ત્રિંશન્માનાધિક્યવિંદૂપગેષુ ॥

જાતસ્તેજઃશ્રીવહુત્વં ચ રાજ્યં ચત્વારિંશદ્વત્સરાદૃર્ધમેતિ ॥૬૨॥

૬૨. ભાવાર્થ—૧-૪-૧૧ મા ભાવમાં ૩૦ થી વધારે બિન્દુ હોય તો તે માણસ ૪૦ વર્ષ પછી અતિબળવાળો, પ્રતાપવાળો, સુખી, ધનવાન, ને રાજ્ય ભોગવનારો થાય છે.

યત્પચ્ચવિંશતિમુરવાસિદશાન્તસંખ્યા

વન્દુસ્થિતા નવમરાશિકવિન્દુવથ ॥

યદ્યપ્તકેન સહ વિંશતિવત્સરાણા-

મન્તે પરે શરદિ વા નરવાહનાન્યઃ ॥ ૬૩ ॥

૬૩. ભાવાર્થ—સમગ્રી ચોથા ને નવમા ભાવમાં બિન્દુ ૨૫ થી ૩૦ ની અંદર હોય તો તે માણસ ૨૮ વરસે અથવા ૨૮ વરસ પછી કુબેર જેવો ધનવાન થાય છે.

દેવાચાર્યે વાહનસ્યે સ્વતુલ્કે ચત્વારિંશદ્વિન્દુસંખ્યાસમેતે ॥

મેપાગારે લગ્નગે વાસરેશે જાતો રાજા લક્ષસંખ્યાશ્વનાથઃ ॥૬૪॥

૬૪. ભાવાર્થ—શુક્ર ચોથે ભાવે ઉચ્ચ રાશિમાં હોય, ને ચોથા ભાવમાં ૪૦ બિન્દુ હોય અને લગ્નમાં મેષરાશિનો સૂર્ય હોય, તો તે માણસ રાજા થાય છે, ને લાભ ચોક્કસનો પછી થાય છે.

ચત્વારિંશદ્વિન્દુયુક્તે વિલગ્ને ચાપે જીવે ભાર્ગવે મીનરાશો ॥

સ્વોથે ભૌમે કુંભગે માનુપુત્રે જાતઃ સર્વશ્રીધરઃ સાર્વભૌમઃ ॥૬૫॥

૬૫. ભાવાર્થ—લગ્નમાં ૪૦ બિન્દુ હોય, ને શુક્ર મીનરાશિનો, મંગળ મકરનો, ને શનિ કુંભનો, જે માણસના જન્મકાળમાં હોય, તે અત્યંત લક્ષ્મીવાળો, સાર્વભૌમ રાજા થાય છે.

ક્રિયાદિરાશિત્રિતયોપયાતા ભવન્તિ પૂર્વાદિચતુર્દિશથ ॥

ફલાધિકં યદિશિ તત્પદેશે ધનાદિવૃદ્ધિં સમુર્પતિ જાતઃ ॥ ૬૬ ॥

૬૬. ભાવાર્થ—રાશિના ચાર ભાગ ચાર દિશા બતાવે છે. જેમકે મેષરાશિ પૂર્વદિશા, વૃષભ દક્ષિણ, મિથુન પશ્ચિમ, ને કર્ક ઉત્તર દિશા બતાવે છે. તેજ પ્રમાણે સિંહથી વૃશ્ચિક સુધીની રાશિઓ પણ પૂર્વદિશા બતાવે છે, ને ધનથી મીન પણ પૂર્વદિશા બતાવે છે.

એટલે. મેષ, સિંહ, ધન. પૂર્વ.
 વૃષભ, કન્યા, મકર. દક્ષિણ.
 મિથુન, તુલા કુંભ. પશ્ચિમ.
 કર્ક, વૃશ્ચિક, મીન. ઉત્તર દિશા જાણવી.

એ પ્રમાણે પૂર્વાદિક દિશાઓની રાશિનાં બિન્દુની સંખ્યા જે દિશા તરફની તથા રાશિને વિશે વધારે હોય તેજ દિશામાંથી ભાગ્યનો ઉદય થાય છે.

લગ્નાદિશન્યન્તગતં તુરજ્ઞઃ સંગુણ્યતારાહૃતલબ્ધયાતે ॥

રવ્યાદિ પાપે यदि कोणगे वा रोगादिपीडा विपुला नराणाम् ॥૬૭॥

૬૭. ભાવાર્થ—લગ્નથી તે શનિ મુધીની જેટલી રાશિ થાય, તે સર્વે રાશિના અષ્ટક વર્ગનાં બિન્દુઓનો સરવાળો જેટલો થાય, તેને ૭ થી ગુણી ૨૭ થી ભાગતાં જે લખ વધે તેની સંખ્યાના નક્ષત્ર ઉપર જ્યારે સૂર્યોદિ પાપ ગ્રહો આવે અથવા તે શેષ નક્ષત્રથી ત્રિકોણમાં આવેલા નક્ષત્ર ઉપર જ્યારે પાપ ગ્રહ આવે તે તે વખતે માણસને દરિદ્રતા દુઃખ લોગવાવે છે.

નક્ષત્રનાં ત્રિકોણ જાણવા માટે નીચે મુજબ અનુક્રમ છે.

અશ્વિની-મયા-મૂળ.	રેહિણી-દસ્ત-અવજ	પુનર્વસુ-વિશાખા-પૂ. ભા.
બરણી-પૂ. ફા.-પૂ. પાં.	મૃગશિર્ષ-ચિત્રા-ધનિષ્ઠા.	પૂષ્ય-અનુરાધા-ઉ ભાદ્ર.
કૃતિકા-ઉ. ફા.-ઉ. પા.	આર્દ્રા-સ્વાતી-શતભિષા.	આશ્લેષા-જ્યેષ્ઠા-રેવતી.

मन्दादिलग्रान्तफलं च तद्वलग्नान्तमारादुदयात् कृमान्तम् ॥

शुभैक्यसंख्यागततारकायां शुभग्रहे सौख्यफलं वदन्ति ॥૬૮॥

૬૮. ભાવાર્થ—ઉપલા ૬૮ મા શ્લોકની માફક શનિથી લગ્ન મુધીની રેખાઓના સરવાળાને ૭ થી ગુણી ૨૭ થી ભાગતાં જે ત્રણ નક્ષત્રો આવે તેના ઉપર જ્યારે પાપગ્રહો આવે ત્યારે પણ ઉપર મુજબ દુઃખ થાય છે.

તેમજ લગ્નથી મંગળ મુધીની રેખાઓનો ને મંગળથી લગ્ન મુધીની રેખાઓનો જુદે જુદો સરવાળો કરી ૭ થી ગુણી ૨૭ થી ભાગતાં જે આવે તે નક્ષત્ર, ને ત્રિકોણ નક્ષત્ર મળી જે ત્રણ ત્રણ નક્ષત્રો આવે તેના ઉપર જ્યારે પાપગ્રહો આવે ત્યારે પણ દુઃખ થાય છે.

તેજ પ્રમાણે લગ્નથી દરેક શુભ ગ્રહો મુધીની રેખાઓ ને શુભગ્રહોથી લગ્ન મુધીની રેખાઓનો જુદે જુદો સરવાળો કરી ઉપર પ્રમાણે સંસ્કાર કરતાં જે ત્રણ ત્રણ નક્ષત્રો આવે તેના ઉપર જ્યારે જ્યારે શુભ ગ્રહો આવે ત્યારે ત્યારે સુખ સંપત્તી આપે છે.

एकाधिपत्यं सहकोणभावैः संशोध्य सन्त्यज्य दिनेशमानैः ॥

यद्यर्कसंख्या न हरेदशेषं मेपादि सर्वाष्टकशोधितं स्यात् ॥ ६९ ॥

૬૯. ભાવાર્થ—સર્વાષ્ટક વર્ગનાં મેપાદિરાશિઓનાં બિન્દુને પ્રથમ કહ્યા પ્રમાણે ત્રિકોણ શોધન તથા એકાધિપતિ શોધન કરવાથી જે બિન્દુ હોય, તેમાંથી એટલા વખત બાર (૧૨) અંક લઈ તેટલા વખત બાદ કરવા. એમ કરતાં જે શેષ અંક ૧૨ જ રહે તો પછી તેમાંથી ૧૨ બાદ કરવા નહિ. એવીજ રીતે દરેક રાશિઓનાં બિન્દુને ઉપર બતાવ્યા પ્રમાણે કરવું.

शोध्यं राशिद्युचरगुणकैः सङ्गुणयैतदैक्यं

हत्वा शैलैरुद्ગणहतं લઘ્વમબ્દાદિકં સ્યાત્ ॥

मानाधिक्ये विशतमशते तारकायुर्वराङ्गैः

हत्वा भक्तं दिवसनिचयैर्मातुलैः शुद्धमायुः ॥ ७० ॥

૭૦. ભાવાર્થ—ગયા સ્લોકમાં બતાવ્યા પ્રમાણે દરેક રાશિનાં બિન્દુ ને સંસ્કાર કરી રહ્યા પછી જે શેષ રહે તેને પ્રથમ બતાવેલા રાશિ તથા ગ્રહના શુભકથી શુભવા. તે બંને શુભકારનો સરવાળો કરવો. પછી તેને ૭ થી શુભી ૨૭ થી ભાગવાથી લઘ્વ આવે તે વરસ, મહીના, દિવસ વિગેરે થાય. તે વરસ એ ૧૦૦ થી વધારે હોય તો તેમાંથી ૧૦૦ બાદ કરવા, ને ૨૭ થી ભાગતાં જે લઘ્વ આવ્યું તે ૧૦૦ થી બાકી હોય તો તેને કંઈ પણ નહિ કરતાં તેમજ રહેવા દેવું. આ નક્ષત્ર આવરદા થાય છે. આ નક્ષત્ર આવરદાને ૩૨૪ થી શુભી ૩૬૫ થી ભાગ લેતાં જે આવે તે સાર વર્ષના પ્રમાણે આવરદા બતાવે.

स्वल्पमध्यबहुमानवत्सरा मण्डलीनयुतकर्मकल्पिताः ॥

તુલ્યકાલમુપયાન્તિ સર્વતઃ સદ્ગુણોદયકટાક્ષવીણાત્ ॥ ૭૧ ॥

૭૧. ભાવાર્થ—લગ્ન ઉપર શુભ ગ્રહની દૃષ્ટિ હોય તો ઉપર પ્રમાણે લાવેલા આવરદા જે છે, તે અદ્ય, મધ્ય, અને દીર્ઘાયુ, એવા રાશિગ્રહના મંડળ ઉપરથી આવરદાને તુલ્ય સર્વ કાળમાં સ્પષ્ટ જણાઈ આવે છે.

શ્રીવૈદ્યનાથકૃતજાતકપારિજાતે. પારાશરાદિફલસારરસોપયાતે ॥

પ્રસ્તારભિન્નસમુદાયકવિન્દુશીલઃ સંકીર્તિતસ્તુ સકલચુરપ્રસાદાત્ ૭૨

इति श्रीनवग्रहकृपया वैद्यनाथविरचिते जातकपारिजाते

दशमोऽध्यायः ॥

૭૨. ભાવાર્થ—શ્રીમાન્ વૈદ્યનાથના ણનાવેલા જાતક પારિજાતકમાં પરાશરાદિ મુનિઓએ કૃષ્ણ, સાર, રસ મુકેલો છે. તે પારિજાતક વિશે બધા ગ્રંથોની મહેરબાનીથી પ્રસ્તારાદિક, લિંગાદિક, તથા સામુદાયાદિક, તથા સારાં બિન્દુઓ વિગેરે કહ્યાં.

खेडामान्त समागते कपडवज्जारव्येपुरेवासिना

श्रीसोमेश्वर वाडवेन च प्रयाज्योतिर्विन्दा भावतः ॥

वालान्वोपयितुं सुखंवर वडाद्रा ज्ञातिना पूर्णको

जातोजातक पारिजात विवृतोऽध्यायःपितागुर्जरः ॥ १ ॥

૧. ભાવાર્થ—ખેડા જીલ્લાના કપડવંજ ગામમાં રહેનાર, વડાદરા જ્ઞાતિના વ્રાહ્મણ, જોશી, સોમેશ્વરે, બાળદેને સહેલાઈથી સમજવા માટે જાતક પારિજાત નામના ગ્રંથનો ગુજરાતી ભાષામાં, ઉમંથી દસમો અધ્યાય સંપૂર્ણ કર્યો.

ગ્રંથ મળવાનું ઠેકાણું—

ભાષાન્તર કર્તા,—જોશી, સોમેશ્વર દ્વારકાદાસ.

ઠેકાણું—મોટા રામજીમંદિર રાવળપોળ.

જલ્દે ખેડા—મુ. કપડવંજ.

હાલ મુકામ મુંબઈ—ઠે. ઠાકોરદાર-ભાઈ જીવસુન્દી ગલીમાં.

ઘર નંબર ૪-ત્રીજે માળે.

જો તમે તરફથી જ્યોતિષ કલ્પતરૂ નામનો ગણિત અને કૃષ્ણ-પીથનો લિખિત ગ્રંથ બહાર પડેલો છે,

જાતક પારિજાત.

અધ્યાય ૧૧ મો.

॥ અથ ભાવફલાનિ ॥ (ભાવનાં ફળો.)

હોરાલંકારમુખ્યપ્રભવશુભફલાદીનિ સર્વાણિ પુંસાં

તત્તદ્ભાવોદ્ભવાનિ દ્યુચરવલ્લવશાઘાનિ તાનિ પ્રવચ્ચિ ॥

યે યે ભાવાઃ સિતજ્ઞામરગુરુપતિભિઃ સંયુતા વીક્ષિતા વા

નાન્યૈર્દૃષ્ટા ન યુક્તા યદિ શુભફલદા મૂર્તિભાવાદિકેષુ ॥૧॥

ભાવાર્થ—જ્યોતિષ શાસ્ત્રના, શલ્યગારૂષ (માનનીયઃ)

મુખ્ય અંધોમાં શુભને અશુભ ગ્રહેના બળથી જે જે ભાવ-

ફળ, મનુષ્યોનું કહ્યું છે, તે તે આ અંધ માંકહું છું. જે જે

ભાવમાં શુક, શુધ, ને શુર, બેઠેલા હોય વા તેઓની દૃષ્ટિ

હોય, ને પાપી ગ્રહો તેમાં ન હોય, કે તેમની દૃષ્ટિ ન હોય, તો તે તે ભાવ શુભ ફળ આપે છે.

તન્વાદિભાવેષુ શુભોદયેષુ તદ્ભાવનાયોપગતેક્ષિતેષુ ॥

તદુક્તભાવસ્યસમૃદ્ધિરુક્તા ન પાપલેદેક્ષિતસંયુતેષુ ॥ ૨ ॥

૨. ભાવાર્થ—શુભ ગ્રહની રાશિ જે ભાવમાં હોય, ને તે ભાવનો સ્વામી તેમાંજ બેઠો હોય, વા તેને જોતો હોય તો તે ભાવની સમૃદ્ધિ-વાળો થાય; અને પાપગ્રહ બેઠો હોય કે તેની દૃષ્ટિ હોય તો તે ભાવે ફળ-વિનાનો થાય છે.

નીચસ્યો રિપુરાશિસ્યઃ સ્વેદો ભાવવિનાશકઃ ॥

મૂલસ્વતુઙ્ગમિત્રસ્યો ભાવવૃદ્ધિકરો ભવેત્ ॥ ૩ ॥

૩. ભાવાર્થ—જે ભાવમાંની નીચ સશિમાં, યા, શત્રુસશિમાં બેઠેલો
અહ, હોય, તે ભાવનું સુખ નાશ થાય છે; ને જે ભાવમાં મૂળ ત્રિકોણ
ઉચ્ચ ને મિત્રના ઘરમાં શુભ કે પાપ કોઈ અહ હોય, તેના સુખનો
વધારો થાય છે.

યદ્વાવનાયો રિપુરિઃ ફરન્ત્રે દુઃસ્થાનપો યદ્વાવનસ્થિતો વા ॥

તદ્વાવનાશં કથયન્તિ તદ્વાઃ શુભેક્ષિતચેત્ફલમન્યથા સ્થાત્ ॥૪॥

૪. ભાવાર્થ—જે ભાવનો સ્વામી ૬-૮-૧૨ માં સ્થાનમાં હોય,
ને છઠ્ઠા આઠમા ને બારમાનો સ્વામી જે ભાવમાં હોય, તે ભાવનું સાફ
સુખ થાય નહિ. પણ શુભ અહની દૃષ્ટિ હોય તો સાફ સુખ થાય છે.

યદ્વાવપઃ કેન્દ્રગતો વિલગ્નાત્ ત્રિકોણગો વા યદિ સૌમ્યદૃષ્ટઃ ॥

તુલ્લાદિવર્ગોપગતો વલાદયસ્તદ્વાવપુર્ણિ ફલમાદુરાર્યાઃ ॥ ૫ ॥

૫. ભાવાર્થ—જો ભાવનો સ્વામી કેન્દ્ર કે ત્રિકોણ ૬-૫ માં
શુભ અહની દૃષ્ટિવાળો હોય, અથવા ઉચ્ચ પોતાના ઘર, મૂળ ત્રિકોણ,
કે મિત્રના ઘરમાં બળવાન હોય, તે ભવનું સુખ સાફ મુનિઓ કહે છે.

તત્તદ્વાવત્રિકોણે સુસ્તમદનયુદે વાઽઽસ્પદે સૌમ્યયુક્તે

પાપાનાં દૃષ્ટિહીને ભવનપસહિતે પાપલેટૈરયુક્તે ॥

ભાવાનાં પુર્ણિમાદુઃ સકલશુભકરીમન્યથા ચેત્પ્રણાશં

મિથ્રં મિથ્રપ્રદેન્દ્રૈરલિખપિ તથા મૂર્તિભાવાદિકાનામ્ ॥ ૬ ॥

૬. ભાવાર્થ—જો ભાવનો સ્વામી પોતાના ભાવથી [ત્રિકોણ] ૬-૫ માં ચોથે, સાતમે, દશમે, શુભ અહો
સાથે પાપ અહોની દૃષ્ટિ રહિત તથા તે જે ભાવમાં બેઠો હોય તે ભાવના
સ્વામી સાથે પાપ અહોએ રહિત બેઠો હોય, તો તે તે ભાવનું શુભ ફળ
થાય છે; ને તેમ ન હોય તો શુભ ફળ વિનાનો, ને શુભ અશુભ મિશ્રિત
સાથે બેઠો હોય કે દૃષ્ટિ કરતા હોય તો અધ્યમ ફળ થાય છે.

નાશસ્થાનગતો દિવાકરકરચ્છન્નસ્તુ યદ્વાવપો

નીચારાતિગતોઽપ્યવા-યદિ શુભઃ લેટૈરયુક્તેક્ષિતઃ ॥

તદ્વાવસ્ય વિનાશનં મુનિગણાઃ શંસન્તિ લેટૈર્યુતો

યદ્યપિ ફલપદો નહિ તથા મૂર્ત્યાદિમાનાં ક્રમાત્ ॥૭॥

૭. ભાવાર્થ—જે ભાવનો સ્વામી આઠમા સ્થાનમાં સૂર્ય સાથે (અસ્ત) થા નીચ કે શનુરાશિમાં હોય, ને શુભગ્રહો સાથે ન હોય, ને તથા તેમની દૃષ્ટિ રહિત હોય, તો તે ભાવના સુખનો નાશ સુનિયોગે કહ્યો છે. તેવી રીતે જે ભાવમાં ગ્રહ હોય તેનાથી લગભગ ભાવનું કૃણ વિચાર કરીને કહેવું.

દુસ્થાને વાઝરિમે મૂઢે દુર્બલે ભાવનાયકે ॥

ભાવસ્ય સંપદં કર્તુ ન શક્તા ભાવમાશ્રિતાઃ ॥ ૮ ॥

૮. ભાવાર્થ—જે ભાવનો સ્વામી છઠે, આઠમે, બારમે હોય, અસ્તનો ને નિર્જળી હોય, શનુની રાશીમાં બેઠો હોય, તો તે ભાવનું શુભ ફળ આપતો નથી.

દુષ્ઠસ્થિતો વાઝપિ યદા નભોગઃ પાપારિનીચાંશકસંયુતો યઃ ॥

સ્વતુલ્લમિત્રાંશકરાશિયુક્તઃ શુભેક્ષિતો વા યદિ શોભનઃ સ્યાત્ ॥૯॥

૯. ભાવાર્થ—ગ્રહ, છઠે, આઠમે, બારમે, હોય. અથવા નીચ શનુ, ને પાપગ્રહના નવમાંશમાં હોય. તે ગ્રહ પોતાના ઉચ્ચના નવમાંશ, કે મિત્ર, નવમાંશમાં શુભ ગ્રહોની દૃષ્ટિવાળો હોય, તો તે શુભ ફળ આપે છે.

ભાવેશાક્રાન્તરાશીશે દુઃસ્થે ભાવસ્ય દુર્બલમ્ ॥

સ્વોદ્યમિત્રસ્વરાશિસ્યે ભાવપુષ્ટિ વદેદ્રુષઃ ॥ ૧૦ ॥

૧૦. ભાવાર્થ—જે ભાવનો સ્વામી જે રાશિમાં હોય. તે રાશિનો સ્વામી છઠે, આઠમે, બારમે હોય. તો તે ભાવનું ફળ અશુભ આપે છે. પણ જો પોતાના ઉચ્ચ મિત્ર કે પોતાના ધરમાં હોય તો શુભ ફળ આપે છે. યદ્વાવલામ્બનવિક્રમરાશિયાતા યદ્વાવનાથસુહૃદશ્ચ તદુચ્ચનાથઃ ॥

તદ્વાવપુષ્ટિવલમ્બરચારિણસ્તે કૃર્વન્તિ મૂઢરિપુનીચવિવર્જિતાથેત્ ॥૧૧॥

૧૧. ભાવાર્થ—જે ભાવમાં અગીયારમા, બીજા ને ત્રીજા ભાવના સ્વામીની રાશિ હોય, ને જે ભાવનો સ્વામી મિત્ર ઉચ્ચ રાશિમાં હોય ને તે રાશિનો સ્વામી જે ભાવમાં અસ્તનો શનુ કે નીચ રાશિનો ન હોય, તે ભાવનું સુખ પૂર્ણ આપે છે.

ભાવાંશતુલ્યઃ સ્વલ્પ વર્તમાનભાવોદ્ભવં પૂર્ણફલં વિધતે ॥

ભાવોનેકે ચામ્યધિકે ચ સ્વેદે ત્રૈરાશિકેનાત્ર ફલં વિચાર્યમ્ ॥૧૨॥

૧૨. ભાવાર્થ—અહીં જે ભાવના અંશ તુલ્ય હોય, તેનું ફળ પૂર્ણ આપે. ભાવના અંશથી વધારે કે ઓછો હોય તો ત્રૈશશિકવડે ભાવના ફળનો વિચાર કરવો.

॥ અથ લગ્નભાવફલમ્ ॥ (પહેલા ભાવનું ફળ.)

શરીરવર્ણાકૃતિલક્ષણાનિ યસોગુણસ્થાનમુશ્વામુશ્વાનિ ॥

મવાસતેજોવલદુર્વલાનિ ફલાનિ લગ્નસ્ય વદન્તિ સન્તઃ ॥૧૩॥

૧૩. ભાવાર્થ—લગ્નમાં શરીર, વર્ણ, સ્વરૂપ, લક્ષણ, યશ, શુભ, સ્થાન, મુખ, દુઃખ, પરદેશમાં રહેવું, તેજ, બળ, દુર્બળતાનાં ફળોને જેવાં એમ મુનિઓએ કહ્યું છે.

નરશિરાયુર્વૃષ્ણજિતઃ સુત્રી લગ્નં ભવેત્ સૌમ્યગૃહં યથા તથા ॥

લગ્નં યદિ સ્વામિનિરીક્ષિતં ધની કુશાગ્રયુદ્ધિઃ કુલકીર્તિવર્દનઃ ॥૧૪॥

૧૪. ભાવાર્થ—લગ્નમાં શુભ અહની રાશિ ૨-૩-૪-૬-૭-૮-૧૨ હોય, તો બહુ ભવનાર, રાજાથી માન પામનાર, સુખી થાય ને તે લગ્નપર લગ્નના સ્વામીની દૃષ્ટિ હોય તો ધનવાન, સૌમ્ય બુદ્ધિવાળો, ફળને યશ વધારનાર, થાય છે.

લગ્નાંશપાદીર્યયુતગ્રહાદ્વા તનો સ્વરૂપાકૃતિલક્ષણાનિ ॥

વર્ણં વદેચ્છાન્દ્રનવાંશનાથાદિલગ્નમાત્સર્વશુભાશુભાનિ ॥ ૧૫ ॥

૧૫. ભાવાર્થ—લગ્નના નવમાંશમાંશના સ્વામીથી, યા બળવાન અહથી, શરીરનું સ્વરૂપ, આકૃતિ ને લક્ષણો કહેવાં. નવમાંશમાં ચંદ્ર જે રાશિનો હોય, તેના સ્વામીથી વર્ણ કહેવો; ને લગ્નની રાશિથી બધાં શુભ ને અશુભ ફળ કહેવાં.

ત્રિકોણકેન્દ્રે યદિ લગ્નનાથે શુભાન્વિતે શ્રોમનવીક્ષિતે વા ॥

શુભગ્રહાગારગતે વલાદયે ચતુઃસમુદ્રાન્તયશઃ સમેતિ ॥ ૧૬ ॥

૧૬. ભાવાર્થ—[ત્રિકોણમાં] નવમા, પાંચમામાં, કેન્દ્રમાં લગ્નનો સ્વામી શુભ ગ્રહો સાથે યા શુભની દૃષ્ટિવાળો કે શુભગ્રહના ઘરમાં બળવાન હોય તો ચાર સમુદ્ર સુધી આબરૂને મેળવે છે.

હોરાધિનાથે રિપુરન્ધરિઃ પાપાન્વિતે પાપાનિરીક્ષિતે વા ॥

પાપગ્રહાણાં ભવનોપયાતે જાતોઽપ્પકાશો ભવતીહ મર્ત્યઃ ॥ ૧૭ ॥

૧૭. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી છઠે, આઠમે, બારમે, પાપગ્રહો સાથે, યા તેમની દષ્ટિવાળો, કે પાપની રશિમાં રહેલો હોય, તે માણસ પ્રસિદ્ધ થતો નથી.

કીર્તિસ્થાનપતૌ વિલગ્નમવને જાતઃ સ્વયં કીર્તિમાન્
વિત્તસ્યે તુ વિશેષકીર્તિસહિતઃ સ્વોચ્ચાદિવર્ગાન્વિતે ॥

દુઃસ્યે ચચ્ચલયાત્રયા હતતનુર્જાતોઽથવા દુર્જનઃ
કેન્દ્રે કોણગતે શુભગ્રહયુતે યાત્રામુર્ચં જાયતે ॥ ૧૮ ॥

૧૮. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી લગ્નમાં હોય તો યશવાળો, યા બીજા ભાવમાં ઉચ્ચ મિત્ર ને પોતાના ઘરની રશિમાં હોય તો બહુ આ-ખરૂદાર થાય છે. ખરાબ સ્થાન ૬-૮-૧૨ મે હોય તો દુષ્ટ અને ધણી-મુસાફરી કરવાથી શરિર નાશ પામે છે. ત્રિકોણ ને કેન્દ્રમાં શુભ ગ્રહ સાથે હોય તો શુભ યાત્રામાં મુખ લોગવનાર થાય છે.

હોરાસ્વામિનિ પચ્ચમે યદિ મૃતસ્થાનેશયુક્તેઽથવા
ભાગ્યે વા યદિ ભાગ્યપેન સહિતે લગ્ને યશસ્વી પિતા ॥

ભ્રાતૃસ્થાનપતૌ વિલગ્નગૃહે તત્કારકભ્રાતૃપા-
થેકસ્યૌ વલ્લશાલિનૌ ચ યદિ વા તત્સોદરઃ કીર્તિમાન્ ॥ ૧૯ ॥

૧૯. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી પાંચમાના સ્વામી સાથે પાંચમે હોય, અથવા નવમાના સ્વામી સાથે નવમે હોય, વા લગ્નમાં હોય તો તને ભાપ યશવાન થાય. ત્રીજાનો સ્વામી લગ્નમાં લગ્નકારક ગ્રહ સાથે હોય, ને બંને બળવાન હોય તો ભાઈઓ કીર્તિવાળા થાય છે.

વિદ્યાધિપે વા યદિ ચન્દ્રસૂનૌ લગ્ને મુખે લગ્નપસંયુતે વા ॥

વલાન્વિતે પાષટશા વિદીને વિદ્યાયશસ્વી ભવતિ પ્રજાતઃ ॥ ૨૦ ॥

૨૦. ભાવાર્થ—પાંચમાનો સ્વામી, યા બુધ, લગ્ન કે ચોથા સ્થા-નમાં લગ્નના સ્વામી સાથે હોય ને પાપ ગ્રહની દષ્ટિ રહિત બળવાન હોય, તો વિદ્યા ને યશવાળો થાય છે.

ધર્મોદયેશૌ નવમોદયસ્યૌ ધર્મોદયસ્યૌ તનુધર્મયૌ વા ॥

મુરેન્દ્રવન્ધેશિવસંયુતૌ ચેત્ સમેતિ જાતથિરકાલભાગ્યમ્ ॥ ૨૧ ॥

૨૧. ભાવાર્થ—નવમા અથવા પહેલાનો સ્વામી અનુક્રમે નવમે કે પહેલે ભાવે બેઠા હોય. આ નવમાનો સ્વામી પહેલે અને પહેલાનો સ્વામી નવમે ભાવે ગુરૂ સાથે કે ગુરૂની દૃષ્ટિવાળા હોય, તો તે માણસ જન્મગી પર્યંત ભાગ્યવાન થાય છે.

લગ્નાધિપસ્ય વ્યયગે તદુચ્ચમિત્રે સુહૃત્તુલ્લસંગેશિતે વા ॥

તદ્રાશિગે વા યદિ મિત્રસ્વેદે તસ્ય સ્થિતિર્જન્મવસુન્ધરાયામ્ ॥૨૨॥

૨૨. ભાવાર્થ—જન્મનો મિત્ર ગ્રહ, લગ્નના સ્વામીથી ખંડે બેઠા હોય, અથવા જન્મનો મિત્ર ગ્રહ, જોતો હોય, આ લગ્નના સ્વામીની રાશિમાં મિત્ર ગ્રહ હોય તો જન્મેલો માણસ પોતાની જન્મ ભૂમિમાં રહે છે.

લગ્નેશાવ્યયપે વિલગ્નપરિપૌ નીચેજ્યવા દુર્વલે

જાતો યાતિ વિદેશમિષ્ટદનુજાચાર્યેણ દૃષ્ટે યદિ ॥

તત્રૈવ સ્થિતિરન્યપે રવિકરચ્છન્ને વિલગ્નાધિપા-

દલ્પગ્રામચરો વલિન્યપિ ધનગ્રામાધિવાસો ભવેત્ ॥ ૨૩ ॥

૨૩. ભાવાર્થ—જન્મનો સ્વામી જે ઘરમાં બેઠા હોય, તે ઘરથી બારમા ઘરનો સ્વામી લગ્નના સ્વામીનો યત્રુ હોય, અથવા નીચનો કે નિર્બળ હોય, તો પરદેશ રહેનાર થાય; પણ જો ગુરૂ મિત્ર થઈ લગ્નના સ્વામીથી બારમાના સ્વામીને જોતો હોય તો હંમેશાં પરદેશ રહે છે. લગ્નના સ્વામીથી બારમાનો સ્વામી અસ્તનો હોય તો એક ગામડામાં રહે છે, ને તે બારમાનો સ્વામી બળવાન હોય તો ધનવાનોવાળા ગામમાં રહે છે.

દોરેશાવ્યયપે વિલગ્નમવનાત્ કેન્દ્રત્રિકોણસ્થિતે

મિત્રસ્વોચ્ચગૃહોપગે શુભયુતે પાર્શ્વદ્વયે માનવઃ ॥

ચેતોરમ્પમહીચરો દિવિચરાચાર્યેન્દુગુક્રેશિતે

દિવ્યક્ષેત્રમુપૈતિ જન્મધરણીવાસસ્તદર્થે રિપૌ ॥ ૨૪ ॥

૨૪. ભાવાર્થ—જન્મનો સ્વામી જે ઘરમાં બેઠા હોય, તેથી બારમા ઘરનો સ્વામી કેન્દ્ર આ ત્રિકોણમાં, મિત્રરાશિમાં, કે પોતાના જન્મમાં, બે શુભગ્રહોની વચમાં હોય તો ચિત્તને આનંદ આપનારી જગ્યામાં રહે છે; ને તે બારમાના સ્વામીપર ગુરૂ, ચંદ્ર ને ગુરૂની

દૃષ્ટિ હોય તો સુંદર જગ્યા મેળવે છે. તેમજ તે બારમાનો સ્વામી લગ્નના સ્વામીથી બીજે બેઠો હોય, ને લગ્નના સ્વામીનો શત્રુ હોય તો પોતાની જન્મભૂમીમાં રહે છે.

ચરરાશિના લગ્નનો સ્વામી ચરરાશિમાં બેઠો હોય, અને ચં-
રરાશિમાં બેઠેલા ગ્રહોની તેનાપર દૃષ્ટિ હોય, તો ધરદેમાં ભાગ્ય-
વાળો થાય.

વિદેશમાગ્યં ચરમે વિલગ્ને ચરે તદીશે ચરત્વેદ્યદે ॥

સ્થિરે સ્વદેશે વહુભાગ્યયુક્તઃ સ્થિરગૃહૈર્મૂરિધનાન્વિતઃ સ્યાત્ ॥૨૫॥

૨૫. ભાવાર્થ—સ્થિરરાશિના લગ્નનો સ્વામી, સ્થિરરાશિમાં બેઠો
હોય, અને સ્થિરરાશિમાં બેઠેલા ગ્રહો તેનાપર દૃષ્ટિ કરતા હોય, તો
પોતાના દેશમાં ભાગ્યવાન, બહુ ધનવાન થાય છે.

હોરાધીશે પાપત્વેદે રિપુસ્યે પાપત્વે મ્હાનુપુત્રેણ યુક્તે ॥

શુદ્રમાયો રાહુના કેતુના વા જાતશ્ચાન્ડાલોજ્યવા નીચતુલ્યઃ ॥૨૬॥

૨૬. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી પાપગ્રહ યથા લગ્નથી છૂટે હોય, વા
પાપરાશિમાં બેઠેલા શનિ સાથે હોય, તો શુદ્ર જેવો થાય છે. ઉપલા
દાખલામાં શનિ બદલે રાહુ કે કેતુ હોય તો આંડાલ, ને નીચ વિચાર-
વાળો થાય.

લગ્નાધિપે શોભનરાશિયુક્તે વલોપયાતે તનુપુષ્ટિમેતિ ॥

લગ્નસ્યત્વેદે રિપુનીચભાગે દુઃસ્થાનપે દેહસુત્વં ન યાતિ ॥ ૨૭ ॥

૨૭. ભાવાર્થ—બળવાન લગ્નનો સ્વામી શુભ રાશિમાં હોય, તો
તે માણસ પુષ્ટ થાય છે. લગ્નમાં રહેલો ગ્રહ નીચ કે ચરરાશિમાં
હોય, વા છઠ્ઠા, આઠમા કે બારમાનો સ્વામી હોય તો શરીરે
દુઃખી થાય છે.

વિલગ્નદર્શીં તનુપો વિલગ્નગણ્યોઽપિ પષ્ટાષ્ટમરિઃ ફરાશિપાઃ ॥

સપત્રનીચોપગતાઞ્ચ દુર્વલા યદિ સ્વપાકે ન ફલં પ્રકુર્યુઃ ॥૨૮॥

૨૮. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી લગ્નમાં હોય, અથવા લગ્નને ભોતો
હોય; ને છઠ્ઠા, આઠમા ને બારમાનો સ્વામી એ ત્રણે શત્રુ કે નીચ
રાશિમાં નિર્બળ હોય, તો પોતાની દશામાં સારૂ ફળ આપતા નથી.

લગ્ને જલર્ષે શુભસ્વેચ્છેન્દ્ર્યુક્તે તનોઃ સ્થૌલ્યમુદાહરન્તિ ॥

લગ્નાધિપે તોયસ્વગે વલાઢયે સૌમ્યાન્વિતે તત્તનુપુષ્ટિમાહુઃ ॥૨૯॥

૨૯. ભાવાર્થ—જળરાશિના લગ્નમાં શુભ ગ્રહો બેઠા હોય, યા લગ્નનો સ્વામી જળગ્રહ (ચંદ્ર-શુક્ર) હોય, ને તે જળવાન હોય ને શુભગ્રહો સાથે બેઠા હોય, તો તે શરીરે પુષ્ટ થાય. એમ બેશીઓ કહે છે.

લગ્નાધિપે નાશગતે તુ શુષ્ક રાશૌ તનોઃ કષ્ટમતીવ કૃચ્છ્રમ્ ॥

લગ્નાધિપસ્થાંશપરાશિનાયઃ શુષ્કગ્રહઃ સ્વાત્તનુશુષ્કમાહુઃ ॥ ૩૦ ॥

૩૦. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી આઠમા ભાવમાં શુષ્ક રાશિ (૧-૫-૯-૨-૬-૧૦) માં હોય. તો શરીરે બહું દુઃખી ને દુર્બળ થાય. લગ્નનો સ્વામી નવમાંશમાં જે રાશિમાં બેઠા હોય, તે રાશિનો સ્વામી ૧૦ઠ્ઠા ગ્રહ (સૂર્ય, મંગળ, શનિ) હોય તો દુર્બળ શરીરવાળો બેશીઓ કહે છે.

મધ્યસ્થે રિપુસ્વેદ્યોસ્તનુપતૌ જાતોઽરિમીતો ભવેત્

કેતૌ લગ્નગતેઽથવા ફણિપતૌ દુઃસ્થે વિલગ્નાધિપે ॥

તત્પાકે તદરીશમુક્તિસમયે વૈકલ્યમગ્ને વદેત્

લગ્ને શત્રુપતૌ ફણિધ્વજયુતે દેહવ્રણં દેહિનામ્ ॥ ૩૧ ॥

૩૧. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી જે શત્રુ ગ્રહના વચમાં હોય, તો શત્રુના હાથવાળો થાય.

રાહુ, કેતુ લગ્નમાં હોય, યા લગ્નનો સ્વામી ૬-૮-૧૨ મે હોય. તો તેની દશામાં કે છઠ્ઠા ઘરના સ્વામીની દશા અન્તર્દશામાં શરીરે કોઈ ભાગમાં ખોડ આવે છે. લગ્નમાં છઠ્ઠા ઘરનો સ્વામી રાહુ સાથે બેઠા હોય તો મનુષ્યોને શરીરે પ્રભુ થાય છે.

ચલૈર્વિર્હાને યદિ લગ્નનાથે કેન્દ્રત્રિકોણે સતિ રોગમાક્ સ્યાત્ ॥

લગ્નેશ્વરાધિષ્ઠિતરાશિનાથે દુઃસ્થાનગે દુર્વલદેહવાન્ સ્યાત્ ॥ ૩૨ ॥

૩૨ ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી નિર્ગળ થઈ ત્રિકોણમાં, અથવા કેન્દ્રમાં, બેઠા હોય તો શરીરે રોગ બોગવનાર, યા લગ્નનો સ્વામી જે રાશિમાં બેઠા હોય, તે રાશિનો સ્વામી ૬-૮-૧૨ મે હોય તો દુર્બળ શરીરવાળો થાય.

સક્રૂરો દેહણો દેહ સૌર્યહાન્ત્યારિન્નગઃ ॥

સારીશે દેહ્યે દુઃસ્થે લગ્નસ્યે વાઙ્ય રોગવાન્ ॥ ૩૩ ॥

૩૩. ભાવાર્થ—પાપગ્રહ સાથે લગ્નનો સ્વામી ૬-૮-૧૨ મે હોય તો શરીર મુખ રહિત, યા છઠ્ઠા ભાવના સ્વામી સાથે લગ્નનો સ્વામી દુઃસ્થાન ૬-૮-૧૨ મે અથવા લગ્નમાં બેઠો હોય તો રોગી થાય છે.

લગ્ને સપાપે લગ્નેશે વલ્હનિઽપિ રોગવાન્ ॥

લગ્નેશે દુર્વલે કોપો નિર્વ્યાધિઃ કેન્દ્રકોણે ॥ ૩૪ ॥

૩૪. ભાવાર્થ—પાપગ્રહ લગ્નમાં હોય, ને લગ્નનો સ્વામી નિર્બળ હોય, તો રોગી થાય.

લગ્નનો સ્વામી નિર્બળ હોય તો ક્રોધ કરનાર, યા કેન્દ્ર ત્રિકોણમાં હોય, તો રોગવિનાનો થાય.

દેહેશસ્થિતરાશીશે નાશગે દુર્વલો ભવેત્ ॥

ભાવેશાક્રાન્તરાશીશૈર્દુઃસ્થૈર્ભાવાન્ન દુર્વલાઃ ॥ ૩૫ ॥

૩૫. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી જે રાશિમાં હોય, તે રાશિનો સ્વામી આઠમાં ભાવમાં હોય તો દુર્બળ શરીરવાળો થાય.

ભાવોના સ્વામીઓ જે રાશિમાં હોય, તે રાશિના સ્વામીઓ દુઃસ્થાન ૬-૮-૧૨ મે બેઠો હોય, તો તે ભાવોનું રૂણ બરાબર સમજાવું.

સર્પારયોર્બૃહદ્દીનો યોગે વા સર્પમન્દયોઃ ॥

લગ્ને કુજે નાભિગુલ્ફ વૃષણસ્થૌલ્યમાદિશેત્ ॥ ૩૬ ॥

૩૬. ભાવાર્થ—રાહુ અને મંગળ કે રાહુ અને શનિ, લેગા હોય તો રક્ષકાર થાય. લગ્નમાં મંગળ બેઠો હોય તો નાભિ, ધૂટણ અને વૃષણમાં રોગ થાય. અથવા ભાગ થાય.

લગ્નેશે યદિ રિઃફળે દિનકર સ્યારાતિનાયાન્વિતે

જાયાવાન્ વહુરોમવાન્ કૃશતનુઃ સંસ્તક્તગૌરચુતિઃ ॥

લગ્નસાદૃરિનાયપેન ચ યુતે જાતોઽસિતાક્નો યદા

સાહૌ લગ્નપત્ની તુ વચ્ચનવિપાત્રીર્તિ સમેતિ ધ્રુવમ્ ॥૩૭॥

૩૭. ભાવાર્થ—સૂર્ય જે ભાવમાં બેઠો હોય, તે ભાવથી છઠા ભાવના સ્વામી સાથે લગ્નનો સ્વામી બારમાં ભાવમાં બેઠો હોય, તો સીવાળો,

બહુ રૂંવાટાંવાળો, દુર્બળ શરીરનો, લાલ ગૌર રંગની કાંતિવાળો થાય.
લગ્નનો સ્વામી લગ્નથી છઠ્ઠા લાવના સ્વામી સાથે બારમે બેઠો
હોય તો કાળા રંગનો થાય.

લગ્નનો સ્વામી રાહુ સાથે હોય, તો ઠગાઇથી વિષના લયને પામશે.

લગ્ને શુભે શોભનદષ્ટિયુક્તે વાલ્યાત્સુખં તન્નહિ પાપયોગાત્ ॥

દુઃખી ભવેત્પાપવહુત્વયોગે લગ્ને તુ વાલ્યાન્મરણાન્તમાહુઃ ॥ ૩૮ ॥

૩૮. લાવાર્થ—લગ્નમાં શુભગ્રહ, શુભગ્રહોની દષ્ટિવાળો હોય,
અને લગ્નમાં એક પાપગ્રહ ન હોય, તો તે માણસ જન્મથી સુખી થાય.
પણ લગ્નમાં બહુ પાપગ્રહો હોય તો બાહ્યાવસ્થાથી મરણ સુધી
દુઃખ ભોગવે છે.

દેવલોકાંશગે શુક્રે લગ્નેશે ગોપુરાંશકે ॥

લગ્ને શુભગ્રહદેષ્ટે મધ્યાન્તે સૌખ્યમામુપાત્ ॥ ૩૯ ॥

૩૯. લાવાર્થ—શુક્ર દેવલોકાંશ, અને લગ્નનો સ્વામી ગોપુરાંશ બળ
(જુઓ અધ્યાય ૧ શ્લોક ૪૬). પામ્યો હોય, ને શુભગ્રહો જોતા હોય.
તો તે પુરૂષ વચલી તેમજ ઊંચી અવસ્થામાં સુખી થશે.

લગ્ને શુભે ધને પાપે કેન્દ્રે પાપસમન્વિતે ॥

લગ્નેશ્વરે તૂત્તમાંશે ચાદૌ દુઃખં તતઃ સુખમ્ ॥ ૪૦ ॥

૪૦. લાવાર્થ—લગ્નમાં શુભગ્રહ, બીજા લાવમાં પાપગ્રહ અને
કેન્દ્રમાં પાપગ્રહ હોય. ને લગ્નનો સ્વામી ઉત્તમાંશ બળ પામ્યો હોય.
તો તે પુરૂષ નાનપણમાં દુઃખી ને પછીથી સુખી થાય.

લગ્નેશે શુભરાશિસ્થે શુભગ્રહનિરીક્ષિતે ॥

ગોપુરાંશગતે વાઙ્મિ પોઢશાન્દાત્પરં સુખમ્ ॥ ૪૧ ॥

૪૧. લાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી શુભરાશિમાં શુભગ્રહની દષ્ટિવાળો
હોય, અથવા ગોપુરાંશ બળ પામ્યો હોય. તો તે ૧૬ મા વર્ષ પછી સુખી થાય.

લગ્નેશ્યાંશનાયે તુ કેન્દ્રકોણોચસંયુતે ॥

લગ્ને વા ઘલસંયુક્તે ત્રિંશદ્વર્ષાત્પરં સુખમ્ ॥ ૪૨ ॥

૪૨. લાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી નવમાંશમાં જે રાશિમાં બેઠો હોય,
તે રાશિનો સ્વામી કેન્દ્ર, ત્રિકોણ, કે ઉચ્ચરાશિમાં અથવા ઉચ્ચનો

ધર્મ, અગીયારમા ભાવમાં હોય ને બળવાન હોય તો તે માણસ ત્રીસમા વર્ષ પછી સુખી થાય છે.

લગ્ને રવ્યાદિસંદેષે યાદશઃ ફલમુચ્યતે ॥

રાજસેવી પિતૃધનો જલપણ્યો મહાધનઃ ॥ ૪૩ ॥

ધાર્મિકઃ સ્થૂલશિશ્નઃ સ્વાદ્વિદ્યાશિલ્પયશોન્વિતઃ ॥

રાજપૂજ્યો વ્રતિયુતો વેશ્યાસક્તો ધની સુખી ॥ ૪૪ ॥

મન્દદષ્ટે વિલગ્ને તુ વૃદ્ધસ્ત્રીકો મલી સ્વલઃ ॥

કેનાપ્યદૃષ્ટં લગ્નં ચેદ્રાશિગ્રહવશાદ્દેવ ॥ ૪૫ ॥

૪૩. ૪૪. ૪૫. ભાવાર્થ—રવિ વિગેરે ગ્રહો લગ્નને ભેટા હોય, તો અનુક્રમે નીચે પ્રમાણે ફળ બાણવું.

સૂર્ય લગ્નને ભેટો હોય, તો રાજાની સેવા કરનાર, બાપવું ધન મેળવનાર થાય.

ચંદ્ર ભેટો હોય તો પાણીને લગતો ધંધો કરનાર, ધનવાન થાય.

મંગળ ભેટો હોય તો ધર્મવાળો, સ્થૂલલિંગવાળો થાય.

બુધ ભેટો હોય તો વિદ્યા શિત્રકળાથી યશ્વવાળો થાય.

શુક્ર ભેટો હોય તો રાજાથી માન પામનાર, વ્રત કરનાર થાય.

શુક્ર ભેટો હોય તો વેશ્યામાં પ્રીતિવાળો, ધનવાન, સુખી થાય.

શનિ ભેટો હોય તો મોટી ઉમરની બાપડીવાળો, મલિન, દુષ્ટો થાય.

લગ્નને કોઈ ગ્રહ ભેટો ન હોય, તો ભેશીએ લગ્નની શશિમાં બેઠેલા

ગ્રહ ઉપરથી ઠહેવું.

લગ્ને સ્વામીક્ષિતે રાજા તત્પ્રિયો વા ધની સુખી ॥

સૌમ્યેક્ષિતેઽસ્થિલં સૌમ્યં પાપદષ્ટે ત્વશોમનમ્ ॥ ૪૬ ॥

૪૬. ભાવાર્થ—લગ્નને લગ્નનો સ્વામી ભેટો હોય તો રાજા, વા રાજાને બહાલો, સુખી, ધનવાન, થાય. લગ્નને શુભ ગ્રહો ભેટા હોય તો શુભ, અને પાપગ્રહો ભેટા હોય તો ખરાબ ફળ સમજવું.

સુસ્ત્રી લગ્ને વ્યાદિદષ્ટે સર્વદષ્ટે નૃપો ભવેત્ ॥

લગ્ને ત્રયઃ શુભો રાજા દુઃસ્ત્રી પાપગ્રહાસ્ત્રયઃ ॥ ૪૭ ॥

૪૭. ભાવાર્થ—લગ્નને બે અથવા વધારે શુભગ્રહ જોતા હોય તો સુખી, સર્વ જોતા હોય. યા લગ્ને ત્રણ શુભગ્રહ હોય તો રાજા થાય. લગ્નમાં ત્રણ પાપગ્રહ હોય તો દુઃખી થાય.

લગ્નાધિપોઽતિવલવાનશુભૈરદૃષ્ટઃ

કેન્દ્રસ્થિતઃ શુભસ્વૈરવલોક્યમાનઃ ॥

મૃત્યું વિધૂય વિદધાતિ સ દીર્ઘમાયુઃ

સાર્ધં ગણૈર્હુમિરૂજિતરાજલક્ષ્મ્યા ॥ ૪૮ ॥

૪૮. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી બળવાન હોયને પાપ ગ્રહોની દૃષ્ટિ વિનાનો કેન્દ્રમાં રહી શુભ ગ્રહોની દૃષ્ટિવાળો હોય, તો મરણ થતું નથી. પણ લાંબા આયુષ્યવાળો શુભવાન ને રાજ્ય લક્ષ્મીવાળો થાય છે.

અથ દ્વિતીયભાવફલમ્ ॥ (બીજા ભાવનું ફળ.)

વિત્તં નેત્રં મુક્તં વિદ્યા વાકુટસ્વાશનાનિ ચ ॥

દ્વિતીયસ્થાનજન્યાનિ ક્રમાઞ્જયોતિર્વિદો વિદુઃ ॥ ૪૯ ॥

૪૯. ભાવાર્થ—ધન, આંખો, મુખ, વાણી, કુટુંબ, લોજન તેનું ફળ કેમથી ધનભાવમાં જોશીઆંખે જોવું.

વિત્તાયોદયરાશયઃ પતિયુતા વિત્તાધિકો જાયતે

લાભસ્થાં ધનલાભપૌ નિજમુદ્દતતુક્લાદિર્ગૌ ચેત્તથા ॥

તદ્વિલાભધનાધિપૌ તનુગતા વન્યોન્યમિષ્ટગ્રહૌ

લગ્નેશે ધનલાભરાશિપયુતે લગ્ને વહુદ્રવ્યવાન્ ॥ ૫૦ ॥

બહુ ધનવાન થવાના ચાર થોગો.

૫૦. ભાવાર્થ—(૧) ધન લાભ ને લગ્ન ભાવમાં પોતાના સ્વામી બેઠા હોય. તો (૨) ધન ને લાભનો સ્વામી બન્ને અગીયારમે યા મિત્ર કે ઉચ્ચાદિ રાશિયોમાં હોય. તો (૩) અગીયાર ને બીજાનો સ્વામી મિત્ર ગ્રહ થઈ લગ્નમાં હોય. તો અને (૪) લગ્નનો સ્વામી બીજા ને અગીયારમાના સ્વામી સાથે લગ્નમાં હોય તો બહુ ધનવાન થાય છે.

ધનોપયાતઃ પ્રથમોર્ધદર્શી ગ્રહૌ દ્વિતીયો ધનપસ્તૂર્તીયઃ ॥

તત્પાકમુક્તૌ ધનલાભમેતિ ક્રમેણ તત્કારકવર્ગમૂલાત્ ॥ ૫૧ ॥

૫૧. ભાવાર્થ—ધનભાવમાં રહેલો, ધનભાવને જોતો, ને ધનભાવને

સ્વામી, એ ત્રણ ગ્રહો, પોતાની દશા અન્તર્દશામાં, ધનના કારક ગ્રહના અનુસાર ધનનો લાભ આપે છે.

ધનસ્યે યદિ લગ્નેષે નિધિમાન્ વલસંયુતે ॥

દુર્બલે પાપસંયુક્તે વંચનાદિફલં વેદેત્ ॥ ૫૨ ॥

૫૨. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી બળવાન થઈ બીજા ભાવમાં હોય, તો ધણા પૈસાવાળો થાય, ને બળરહિત થઈ પાપગ્રહ સાથે હોય તો ઠગ થાય છે.

ધનસ્થિતઃ પાપદશા સમેતઃ સપત્રનીચાર્કકરાભિતપ્તઃ ॥

તત્પાકધુક્તૌ ધનનાશમાહુઃ સ ગોચરે દુષ્ટવલાન્વિતૌ વા ॥ ૫૩ ॥

૫૩. ભાવાર્થ—ધનમાં રહેલો ગ્રહ પાપગ્રહની દૃષ્ટિવાળો હોય ને તે શત્રુ કે નીચની રાશિનો કે અસ્તનો હોય, તો તેની દશામાં નિર્ધન થાય છે, અથવા તે ગ્રહ ગોચર ગ્રહોમાં બળવાન પાપગ્રહ સાથે હોય તો પણ એ પ્રમાણે બાધવું.

કુડમ્બભાવે બહુલેદ્યુક્તે ધનપ્રદવ્યોમચરે વલાદ્યે ॥

સ્વતુલ્લમિત્રસ્વઘ્નોપગે વા ધનં સમેત્પામરણાન્તમાહુઃ ॥ ૫૪ ॥

૫૪. ભાવાર્થ—બીજા ભાવમાં બહુ ગ્રહ સાથે બેઠા હોય ને બળવાન હોય ને તે ધનકારક હોય તા લગ્ન, મિત્ર કે પોતાની રાશિમાં હોય તો મરણ સુધી ધનવાન થાય છે.

વિત્તાપીશે સોદરેશેન યુક્તે લગ્નસ્યે ચ શ્રાતૃવિત્તં સમેતિ ॥

માતૃસ્યાનસ્વામિના માતૃવિત્તં યદ્ભાવેશેનાન્વિતે તદ્ધર્ન સ્યાત્ ॥ ૫૫ ॥

૫૫. ભાવાર્થ—બીજાનો સ્વામી ત્રીજાના સ્વામી સાથે લગ્નમાં હોય તો ભાઈનું ધન, ને ચોથાના સ્વામી સાથે લગ્નમાં હોય તો ભાતાનું ધન, મળે છે. તેમજ જે ભાવના સ્વામી સાથે લગ્નમાં હોય, તે ભાવથી ધન મળે છે.

વિત્તાપીશે લગ્ને લગ્નનાથે વિત્તસ્યાનેઽપ્યત્રતો વિત્તમેવ ॥

યદ્ભાવસ્યૌ લગ્નવિશેષ્વરૌ ચેત્ તન્મૂલા તુ દ્રવ્યવેત્તિર્નરણામ્ ॥ ૫૬ ॥

૫૬. ભાવાર્થ—ધનનો સ્વામી લગ્નમાં, ને લગ્નનો સ્વામી ધનમાં હોય તો વગર મહેનતથી પૈસો મળે છે. જે ભાવમાં લગ્ન ને ધનનો સ્વામી હોય, તે ભાવ સંબંધીથી ધનનો લાભ મળે છે.

ચન્દ્રઃ કુટુમ્બભવને શુક્રેણ નિરીક્ષિતઃ પ્રદાતા ચ ॥

સૌમ્યે શુભસંદષ્ટે સ એવ ધનવાન સદા જ્ઞેયઃ ॥ ૫૭ ॥

૫૭. ભાવાર્થ—ચંદ્રમા બીજા ઘરમાં શુક્રની દૃષ્ટિવાળો હોય. આ બીજા ભાવમાં બુધ શુભગ્રહોની દૃષ્ટિવાળો હોય, તો ધનવાન થાય છે.

અર્ચાર્થીશો યત્ર સંસ્યો નરાણાં તસ્મિન્ કાલે તત્ર વૃદ્ધિર્વિશેષાત્ ॥

તદ્ભાવે ચ દ્રવ્યલાભં કરોતિ વક્ત્રોઽસૌ ચેદિષ્ઠુ સર્વાર્થસિદ્ધિઃ ॥ ૫૮ ॥

૫૮. ભાવાર્થ—ધનનો સ્વામી જે ભાવમાં હોય, તે ભાવની વૃદ્ધિ ને તે ભાવ સંબંધી ધનનો લાભ થાય છે. તે ધનનો સ્વામી વક્ત્રગતિવાળો, હોય, તો બહુ ધનવાન થાય છે.

ધનેશે લાભસંયુક્તે લાભેશે ધનલાભો ॥

તાવુભૌ કેન્દ્રગૌ વાપિ ધનવાન્ રુચાતિમાન્ ભવેત્ ॥ ૫૯ ॥

૫૯. ભાવાર્થ—બીજાનો સ્વામી અગ્નીયારમે, ને અગ્નીયારમાનો સ્વામી બીજે હોય, વા તે બંને કેન્દ્રમાં હોય, તો ધનવાન ને પ્રસિદ્ધ-તાવાળો થાય છે.

ધનેશે વ્યયપટ્ટસ્યે વ્યયેશે વિત્તમેઽયવા ॥

લાભેશે રિપુરન્ત્રસ્યે વ્યયે વા ધનનાશનમ્ ॥ ૬૦ ॥

૬૦. ભાવાર્થ—ધનનો સ્વામી છઠ્ઠે ખારમે હોય, ને ખારમાનો સ્વામી બીજા ભાવમાં હોય. આ અગ્નીયારમાનો સ્વામી છઠ્ઠે, આઠમે, ખારમે હોય તો ધનનો નાશ થાય છે.

વ્યયભાવગતે જીવે વિત્તેશે ઘલ્લર્જિતે ॥

શુભૈરનીક્ષિતે લગ્ને વિત્તનાશ વદેદ્રુઘઃ ॥ ૬૧ ॥

૬૧. ભાવાર્થ—આરમા ઘરમાં ગુરૂ હોય, ને બીજાનો સ્વામી નિર્ઘબી હોય, લગ્નપર શુભ ગ્રહોની દૃષ્ટિ ન હોય તો ધનનો નાશ થાય છે.

લગ્નેશે ધનરાશિસ્યે ધનેશે લાભરાશિમે ॥

લાભેશે વા વિલગ્નસ્યે નિઘ્યાદિધનમામુચાત્ ॥ ૬૨ ॥

૬૨. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી બીજા ભાવમાં ને બીજાનો સ્વામી અગ્નીયારમે હોય. આ અગ્નીયારમાનો સ્વામી લગ્નમાં હોય, તો બહુ ધનવાન થાય છે.

લગ્નાયધનભાગ્યેશાઃ પરમોચ્ચાંશસંયુતાઃ ॥

વૈશેષિકાંશગા વાઽપિ તદા કોટીશ્વરો ભવેત્ ॥ ૬૩ ॥

૬૩. લાવાર્થ—લગ્ન, અગીયારમા, બીજા ને નવમાનો સ્વામી પરમ ઉચ્ચ નવમાંશમાં હોય, આ વૈશેષિકાંશમાં હોય, તો કરોડાધિપતિ થાય છે.

દિનેશ્વરકરચ્છન્ને ધનેશે નચિરાશિગે ॥

પાપપટ્ટચંશસંયુક્તે ઋણગ્રસ્તો ભવેન્નરઃ ॥ ૬૪ ॥

૬૪. લાવાર્થ—બીજાનો સ્વામી સૂર્યના કિરોણોથી ઢંકાયેલો (અસ્તનો) હોય, નીચરાશિમાં હોય; અને પાપપટ્ટચંશમાં હોય તો તે માણસ દેવાદાર થાય છે.

શુક્રેન્દુનયનાધીશં રેકસ્યૈસ્તુ નિશાન્ધકઃ ॥

સૂર્યશુક્રવિલગ્રેશૌ રહસ્યૈર્મધ્યલોચનઃ ॥ ૬૫ ॥

૬૫. લાવાર્થ—શુક્ર, અને ચંદ્ર, બીજાના સ્વામી સાથે એકઠા બેઠેલા હોય, તો રાત્રીએ આંધળો થાય છે. (અધ્યાય ૬ ઠાના શ્લોક ૫૬ માં કહ્યું છે, કે તે એક સ્થાન એટલે લગ્નમાંજ બેઠેલા હોય તો રાત્રીએ આંધળો થાય છે. સૂર્ય, શુક્ર અને લગ્નનો સ્વામી અદૃશ્ય ચક્રાર્ધમાં (પહેલાથી સાતમા ભાવમાં) હોય તો મંદલોચનવાળો થાય.

વિલગ્રવિચ્છાસ્તતપઃસુતેશા રિપુવ્યપહિદ્રગ્રહોપયાતાઃ ॥

વિલગ્રસંવન્ધકરઃ સિતશ્ચેદ્વિલોચનાભાવમુપૈતિ જાતઃ ॥ ૬૬ ॥

૬૬. લાવાર્થ—લગ્ન બીજા, સાતમા, નવમા, ને પાંચમાના સ્વામીઓ છે, આઠમે, બારમે હોય; ને શુક્ર લગ્નમાં હોય તો આંધળો થાય છે.

સિતઃ સુતારીશંયુતો વિલગ્રે નરેશકોપાન્નયનપ્રમાદઃ ॥

ધનેશભૌમૌ યદિ લગ્નયાતૌ કર્ણસ્ય રોગં કથયન્તિ તદ્જ્ઞાઃ ॥ ૬૭ ॥

૬૭. લાવાર્થ—શુક્ર લગ્નમાં, પાંચમા અને છઠ્ઠા ભાવના સ્વામીઓ સાથે હોય, ત્યારે જન્મેલો માણસ રાજાના કોધથી પોતાની આંખો ખોઈ દેવાનાં કામ કરશે. બીજાનો સ્વામી અને મંગળ લગ્નમાં હોય તો બેશીઓ કાનનો રોગી કહે છે.

શન્યારયોગે ગુલિકેન યુક્તે નેત્રેશ્વરે તત્ર તુ નેત્રરોગઃ ॥

નેત્રે યદા પાપવદ્વત્યયોગે યમેન દષ્ટે સતિ રુગ્નનેત્રઃ ॥ ૬૮ ॥

૬૮. ભાવાર્થ—શનિ, મંગળ ને ગુલિક સાથે ધનભાવનો સ્વામી બીજા ભાવમાં હોય, ત્યારે આંગળું દરદ લ શુ પડે છે. બીજા ભવમાં બહુ પાપગ્રહ શનિની દ્વિવાળા હોય, તો આંખોનો રોગી થાય.

નેત્રેશ્વરે શુભયુતે શુભદષ્ટિયુતેષ્યવા ॥

શુભાંશકસ્થિતે વાઽપિ શુભદક્ સ નરો ભવેત્ ॥ ૬૯ ॥

૬૯. ભાવાર્થ—બીજાનો સ્વામી શુભગ્રહો સાથે, અથવા શુભગ્રહોની દ્વિવાળો કે શુભગ્રહોના નવમાંશમાં હોય, તો તે માણસની આંખો સારી રહે છે.

જાતોઽસૌ સુમુખઃ શુભે ધનગતે તુઙ્ગાદિવર્ગાન્વિતે

તદ્ભાવે યદિ સૌમ્યવર્ગસહિતે વાક્સિદ્ધિમેતિ ધ્રુવમ્ ॥

આજ્યસ્પર્શમુપૈતિ ચિત્તગૃહ્ણે ભૌમે દિનેશેક્ષિતે

જાતઃ કોદ્રવમુખ્યમુક્ ધનગતે રાહૌ ચ પાપેક્ષિતે ॥ ૭૦ ॥

૭૦. ભાવાર્થ—બીજે ભાવે કોઈ શુભગ્રહ પોતાના ઉચ્ચાદિ વર્ગમાં હોય, તો તે સુંદર સુખવાળો થાય. બીજે ભાવ શુભગ્રહની રાશિનો હોય, તો તે સુંદર વાણી બોલનાર થાય છે. બીજે ભાવે મંગળ સૂર્યથી ભેવાયેલો હોય તો આત્મસ્પર્શ (ફધિર વિઘ્નર) વાળો થાય.

બીજા ભાવમાં રાહુપર પાપગ્રહોની દ્વિ હોય, તો કોદરા વિગેરે અનાજ ખાનાર થાય.

લગ્નાસ્તાર્થાદૃમસ્યેર્જ્ઞે ભૌમે વાન્યતરેક્ષિતે ॥

આજ્યસ્પર્શોઽગ્નિમીતિર્વા સંભવન્તિ યમૂરિકાઃ ॥ ૭૧ ॥

૭૧. ભાવાર્થ—સૂર્ય અને મંગળ, લગ્ને સાતમે, બીજે અથવા આઠમે હોય, ને બીજા ગ્રહો ભેતા હોય તો આત્મ સ્પર્શ (ફધિવિઘ્નર) અગ્નિનો ભય, સ્ત્રીની (શિવળા) માતાનો રોગ વોગવે છે.

પાપૈર્યુતે મુલકસ્થાને દુર્મુલ્કઃ પાપવીક્ષિતે ॥

ક્રોધાનનો નરઃ પાપી તદીન્દ્રે ગુલિકાન્વિતે ॥ ૭૨ ॥

૭૨. ભાવાર્થ—બીજા ઘરમાં પાપગ્રહો હોય તો જન્મ પામેલો માણસ ખરાબ સુખવાળો, બીજા ભાવને પાપગ્રહો ભેતા હોય તો ક્રોધી, અને તે ભાવનો સ્વામી ગુલિક સાથે હોય તો પાપી સમજવો.

પ્રફુલ્લવદનઃ શ્રીમાન્ કેન્દ્રે મુલપતૌ યદા ॥

સ્વોચ્ચસ્વમિત્રવર્ગસ્યે સુમુલઃ શુભવીક્ષિતે ॥ ૭૩ ॥

૭૩. ભાવાર્થ—બીજા ભાવનો સ્વામી કેન્દ્રસ્થાનમાં હોય તો હ-સમુખો, ભાગ્યશાળી થાય. તે ગ્રહ ઉચ્ચનો, સ્વગ્રહી અથવા મિત્રની રાશિનો હોય, અને કોઈ શુભગ્રહ જોતા હોય તો સુંદર રૂપવાન થાય.

વાગ્માવેશે રાહુયુક્તે ચ દુઃસ્થે રાહુક્રાન્તસ્થાનનાથાન્વિતે ચ ॥

પાકે મુક્તૌ તસ્ય દન્તામયઃ સ્યાત્ જિહ્વારોગં તારકાસૂત્રમુક્તૌ ॥૭૪॥

૭૪. ભાવાર્થ—બીજાનો સ્વામી રાહુ સાથે દુઃસ્થાન ૬-૮-૧૨ મેં હોય, અને જે રાશિનો રાહુ હોય, તે રાશિના સ્વામી સાથે હોય તો બીજાના સ્વામીની દશા ગરુ યદ હોય, તે વખતે દાંતનો રોગી થાય. તે ગ્રહની અને બુધની અન્તર્દશામાં જીભનો રોગી જાણવો.

રાહુદ્વિતીયગૃહપૌ સહજેશયુક્તૌ

જાતઃ સપેતિ ગલરોગમતીવ કણ્ઠમ્ ॥

દારિદ્ર્યદૌ રવિશની ધનરાશિયાતૌ

મૌમાર્કજૌ સકલરોગકરૌ ભવેતામ્ ॥ ૭૫ ॥

૭૫. ભાવાર્થ—રાહુ અને બીજા ધરનો સ્વામી ત્રીજાના સ્વામી સાથે હોય, તો ગળાંતું સખત દરદ થાય છે.

બીજા ભાવમાં સૂર્ય અને શનિ હોય તો દરિદ્રતા ઉત્પન્ન કરે છે.

બીજા ભાવમાં મંગળ અને શનિ હોય તો દરેક જાતનાં દરદ ઉત્પન્ન કરે છે.

વાગ્માવેશે ગુલ્યુતે નાશસ્યે મૂકતા ભવેત્ ॥

દોષકૃત્તુ સર્વત્ર સ્વોચ્ચસ્વર્ણગતો ગ્રહઃ ॥ ૭૬ ॥

૭૬. ભાવાર્થ—બીજાનો સ્વામી આઠમા ભાવમાં ગુરુ સાથે હોય તો મૂળો સમજવો. દરેક જાણતમાં લ્યારે ગ્રહ ઉચ્ચનો હોય, અથવા પોતાના સ્થાનમાં હોય, તો ઉપર જણાવવામાં આવેલું માહું પરિણામ સમજવું નહિ.

વાગ્માવેશે ગુલ્યુતે નાશસ્યે મૂકતા ભવેત્ ॥

કેન્દ્રેષુ ને ત્રિકોણે વા સ્વર્ષે વા વિચયાન્વિતઃ ॥૭૭॥

૭૭. ભાવાર્થ—બીજનો સ્વામી, બુધ, અને શુક્ર આઠમા ઘરમાં હોય, તો વિદ્યા નહિ બાણનાર થાય. તે ગ્રહો કેન્દ્રમાં, ત્રિકોણમાં અથવા પોતાના ઘરમાં હોય તો વિદ્યા બાણનાર વિદ્વાન્ થાય.

દ્વિતીયે દુર્વલે સૌમ્યે દ્વન્દ્વયુદ્ધતો મ્ભવેત્ ॥

જીવાર્થેશૌ દુર્વલૌ વા પવનવ્યાધિમાન્નરઃ ॥ ૭૮ ॥

૭૮. ભાવાર્થ—બુધ, બીજે ભાવે નિર્બળ હોય તો તે માણસ મહં બુદ્ધમાં માર્યો જશે. શુક્રને બીજનો સ્વામી નિર્બળ થઈ બીજ ભાવમાં હોય તો વાયુનું દરદ થાય.

વાક્સ્થાનપે દેવપુરોહિતેન યુક્તે યદા નાન્નગતે તુ મૂકઃ ॥

વાક્સ્થાનપે સૌમ્યયુતે ત્રિકોણે કેન્દ્રસ્થિતે વા શુભદે ચ વાગ્મી ॥૭૯॥

૭૯. ભાવાર્થ—બીજનો સ્વામી શુક્ર સાથે આઠમે હોય તો તે માણસ મૂકો થાય.

બીજનો સ્વામી ત્રિકોણ (૬-૫) કેન્દ્ર (૧-૪-૭-૧૦) માં શુભગ્રહો સાથે હોય, અથવા પોતે શુભ ગ્રહ રહેા હોય, તો તે વિદ્વાન્ થાય.

વાગીશસ્થાંશપે સૌમ્યે સ્વોચ્ચે વા શુભવીક્ષિતે ॥

પારાવતાંશકે વાઽપિ વાગ્મી પટુતરો મ્ભવેત્ ॥ ૮૦ ॥

૮૦. ભાવાર્થ—બીજનો સ્વામી નવમાંશમાં જે રાશિમાં હોય તેનો સ્વામી શુભગ્રહ હોય, અને તે પોતાના ઉચ્ચમાં રહી શુભગ્રહોથી ભેલાયેલો હોય અથવા પારાવતાંશમાં હોય તો વિદ્વાન્ અને હુંસિયાર સમજવો.

કેન્દ્રત્રિકોણો જીવે શુક્રે સ્વોચ્ચં ગતે યદિ ॥

વાગ્માવપેન્દુપુત્રે વા ગણિતજ્ઞો મ્ભવન્નરઃ ॥ ૮૧ ॥

૮૧. ભાવાર્થ—શુક્ર કેન્દ્ર અથવા ત્રિકોણમાં શુક્ર પોતાના ઉચ્ચમાં, અને બુધ બીજ ભાવનો સ્વામી હોય, તો તે પુરૂષ ગણિતશાસ્ત્ર બાણનાર થાય.

ગણિતજ્ઞો મ્ભવેજ્ઞાતો વાગ્માવે.મૂમિનન્દને ॥

સસૌમ્યે બુધસંદષ્ટે કેન્દ્રે વા સોમનન્દને ॥ ૮૨ ॥

૮૨. ભાવાર્થ—મંગળ બીજે ભાવે શુભગ્રહો સાથે હોય, ને બુધ ભેનો હોય, કે બુધ કેન્દ્રમાં હોય, તો તે માણસ ગણિતશાસ્ત્ર બાણનાર થાય.

વાગ્માવપે સ્વૌ મૌમે ગુરુશુક્રનિરીક્ષિતે ॥

પારાવતાંશકે વાપિ તર્કયુક્તિપરાયણઃ ॥ ૮૩ ॥

૮૩. ભાવાર્થ—સૂર્ય અથવા મંગળ બીજાનો સ્વામી થઈને શુક્ર, શુક્રથી જોવાયેલો હોય, અથવા પારાવતાંશને પામ્યા હોય, તો તર્ક જાણનાર સમજવો.

સંપૂર્ણવલસંયુક્તે ગુરૌ તદ્ભવનેશ્વરે ॥

દિનેશભૃગુસંદ્યે શાન્દિકોયં ભવન્નરઃ ॥ ૮૪ ॥

૮૪. ભાવાર્થ—શુક્ર બીજાનો સ્વામી થઈને સંપૂર્ણ બલિષ્ઠ હોય, અને સૂર્ય, શુક્ર તેને જોતા હોય તો તે માણસ બ્યાકરણુ વિદ્યા જાણનાર સમજવો.

વેદાન્તપરિશીલઃ સ્યાત્ કેન્દ્રકોણે ગુરૌ યદિ ॥

બુધેન ભૃગુણા દ્યે શનૌ પારાવતાંશકે ॥ ૮૫ ॥

૮૫. ભાવાર્થ—શુક્ર કેન્દ્ર અથવા ત્રિકોણમાં બુધ અને શુક્રની દૃષ્ટિવાળો હોય, અને શનિ પારાવતાંશમાં હોય તો વેદોને જાણનાર થાય.

પદ્માસ્રવલ્લભઃ કેન્દ્રે જીવે દાનવપૂજિતે ॥

સિંહાસને ગોપુરાંશે વાગ્માવસ્થાંશપે બુધે ॥ ૮૬ ॥

૮૬. ભાવાર્થ—શુક્ર કેન્દ્રમાં હોય, શુક્ર સિંહાસનાંશમાં, અને બુધ બીજાના સ્વામીના નવમાંશમાં રહી ગોપુરાંશને પામેલો હોય તો છ શાસ્ત્ર જાણનાર થાય.

ઉપનીલ્ય નરં સર્વે તદીશે ગોપુરાંશકે ॥

વર્દન્તે મુદિતાસ્તસ્ય ભૃગૌ પારાવતાંશકે ॥ ૮૭ ॥

૮૭. ભાવાર્થ—બીજાનો સ્વામી ગોપુરાંશનો, ને શુક્ર પારાવતાંશનો હોય તો તે માણસના આશ્રય નીચે ધનમાં માણસો રહી મુખી થાય.

નાસ્તિ ચેદ્રાજયોગં તુ પુરસ્કૃત્ય નરં જનાઃ ॥ ૮૮ ॥

૮૮. ભાવાર્થ—સચ્ચોગ ન હોય તોપણ તે માણસ મુખ્ય થાય છે.

આ પ્રકારે ઉત્તરાર્ધ કોઈ પણ ગ્રંથમાં નહિ મળવાથી તેનો અર્થ ન કરતાં પૂર્વાર્ધનોજ અર્થ કરેલો છે તેનો સંબંધ ઉપર પ્રકોષ્ટને મળતો છે.

જાયાકુટુમ્બગૃહર્ષા સિતપાપયુક્તાં

દુઃસ્થાં ચ તત્સમવલ્લગ્નહર્ષા ભવન્નામ્ ॥

વિચ્છાધિપે વલત્તિ સ્પરરાશિપે વા

તુલ્લાદિગે યદિ સમેતિ કલત્રમેકમ્ ॥ ૮૯ ॥

૮૯. ભાવાર્થ—સાતમા અને બીજા ભાવના સ્વામીઓ શુક અને પાપગ્રહોમાંથી જેટલા ગ્રહો સાથે દુઃસ્થાન ૬-૮-૧૨ માં બેઠા હોય, તેટલી શ્રીયોનો નાશ કરે. પણ બીજા અથવા સાતમાનો સ્વામી ઉચ્ચનો કે બળવાન હોય, તો તે માણસને એકજ શ્રી થાય.

મુક્તિસ્થાનપર્તાં સિતેન્દુસહિતે લગ્નાદિકેન્દ્રસ્થિતે

રાંપ્યં પાત્રમુપૈતિ કાઞ્ચનમયં જીવેન્દુશુક્રાન્વિતે ॥

મુક્તિસ્થાનપદેશ્યાં જ્ઞાનિયુતાં લોહાદિપાત્રં વદેદ્

મૌમે પાપનિરીક્ષિતે ધનગતે જાતઃ કદન્નાદિમુક્ ॥ ૯૦ ॥

૯૦. ભાવાર્થ—બીજાનો સ્વામી લગ્ન અથવા કેન્દ્રમાં શુક ચંદ્ર સાથે હોય તો ચાંદીના વાસણમાં ખાનારો થાય.

બીજાનો સ્વામી ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે શુક્ર, ચંદ્ર અને શુક્ર સાથે હોય તો સોનાના વાસણમાં ખાનારો થાય.

લગ્ન અને બીજા ભાવનો સ્વામી શનિ સાથે હોય તો લોહ કે બ્રાહ્મી કિંમતના વાસણમાં જખનારો થાય.

મંગળ પાપગ્રહની દૃષ્ટિવાળો બીજે ભાવે હોય તો નહિ ખાવાલાયક, અનાજ ખાનારો થાય.

વહ્નશનો મુક્તિપર્તાં સપાપે દાવાગ્નિદંડાયુધકાલભાગે ॥

નીચાંશકે પાપનિરીક્ષિતે ચ શુર્ભર્ન દોષઃ સહિતેક્ષિતે વા ॥ ૯૧ ॥

૯૧. ભાવાર્થ—બીજાનો સ્વામી પાપગ્રહ સાથે હોય ને પદ્યશમાં દાવાગ્નિ, દંડાયુધ, કે કાળ નામના ભાગમાં રહ્યો હોય, અને નીચના નવમાં શમાં પાપગ્રહની દૃષ્ટિવાળો હોય; તો તે માણસ પુષ્કળ ખાનારો થાય. બીજાનો સ્વામી શુભગ્રહો સાથે કે શુભગ્રહોની દૃષ્ટિવાળો હોય, તો ઉપર જણાવવામાં આવેલું માતું પરિણામ નીચજતું નથી.

મુક્તિસ્થાને શુભયુતે તદીન્ને શુભસંયુતે ॥

શુભગ્રહેણ સંદૃષ્ટે મુક્તમુક્ સ નરો ભવેદ્ ॥ ૯૨ ॥

૯૨. ભાવાર્થ—ખીજા સ્થાનમાં શુભગ્રહ હોય, ને ખીજાનો સ્વામી શુભગ્રહ સાથે હોય, ખીજો ભાવ અને તેનો સ્વામી શુભગ્રહોથી ભેવાયેલા હોય, તો તે માણસ મુખથી ખાનારો સમજવો.

પરાન્નમુક્ તદીશેઽપિ નીચશત્રુસમન્વિતે ॥

નીચસ્વેચરસંદષ્ટે તદૂપણપરાયણઃ ॥ ૯૩ ॥

૯૩. ભાવાર્થ—ખીજાનો સ્વામી નીચનો, કે શત્રુગ્રહ સાથે હોય, અને કોઈ નીચનો ગ્રહ ભેતો હોય, તો તે માણસ પારકું અનાજ ખાનારો અને લોકોને દોષ દેવાવાળો થાય.

કાલોવિતાશની મુક્તિ નાયે લગ્નેશવીક્ષિતે ॥

પાપગ્રહેણ સંદષ્ટે નીચાંશાદિયુતે ન તુ ॥ ૯૪ ॥

૯૪. ભાવાર્થ—ખીજાના સ્વામી ઉપર લગ્નના સ્વામીની દષ્ટિ હોય, તો ટાઇમસર લોજન કરનારો થાય. પણ ખીજાનો સ્વામી નીચના નવ-વર્માંશમાં પાપગ્રહની દષ્ટિવાળો હોય, તો તેમ સમજવું નહિ.

સ્વલ્પાશી રુચિકામઃ સ્યાદ્ મુક્તિનાયે ગુમે ગૃહે ॥

સ્વોચે ગુમેન સંદષ્ટે મૃદ્વંશાદિસમન્વિતે ॥ ૯૫ ॥

૯૫. ભાવાર્થ—ખીજા ભાવનો સ્વામી પોતાના ઉચ્ચનો થઈ શુભગ્રહના ઘરમાં રહેલો હોય, અને શુભગ્રહ ભેતો હોય. પદ્મ્યંશની અંદર શુભસ્થાન મૃદ્વંશ વિગેરેમાં હોય, તો તે ઘણું થોડું અને સ્વાદિષ્ટ લોજન કરનારો થાય.

મુક્તિસ્થાનાધિપે મન્દે તદીશે વાઽઽર્કિસંયુતે ॥

નીચેઽર્કસૂત્રુના દષ્ટે શ્રાદ્ધમુક્ સતતં નરઃ ॥ ૯૬ ॥

૯૬. ભાવાર્થ—ખીજા ભાવનો સ્વામી શનિ હોય, અથવા ધનભાવનો સ્વામી શનિ સાથે કે નીચનો થઈ શનિની દષ્ટિવાળો હોય, તો હંમેશાં શ્રાદ્ધ ખાનારો થાય.

સિંહાસનાંશે યદિ દેવપૂજ્યે શુક્રે યદા ગોપુરમાગયુક્તે ॥

પેરાવતાંશે ધનપે વલાદયે જાવસ્ત્વસંસ્થ્યાશ્રિતરક્તકઃ સ્વાત્ ॥ ૯૭ ॥

इति जातकपारिजाते एकादशोऽध्यायः ॥

૯૭. ભાવાર્થ—શુદ્ધ સિંહાસનાંશમાં, શુદ્ધ ગોપુરાંશમાં અને બીજાનો રવામી બળવાન થઈને ઐરાવતાંશમાં હોય; તે તે માણસ અસંખ્ય માણસોનું પાલન કરનારો થાય.

એ પ્રમાણે જાતક પારિજાતમાં અગ્નિચારમેા અધ્યાય સમાપ્ત.

સ્વેદાપ્રાન્ત સમાગતે કપદવજ્જારવ્યેપુરેવાસિના

શ્રીસોમેશ્વર વાઢવેન ચ યયાજ્યોતિર્વિદા ભાવતઃ ॥

વાલાન્વોદયિતું સુર્વંવર વઢાદ્રા જ્ઞાતિના પૂર્ણકો

જાતોજાતક પારિજાત ચિવૃત્તોઽધ્યાયઃ સિવોગુર્જરઃ ॥ ૧ ॥

૧. ભાવાર્થ—ખેડા જીલ્લાના કપડવંજ ગામમાં રહેનાર, વડાદરા જ્ઞાતિના પ્રાદ્યક્ષ, જોશી, સોમેશ્વરે, બાળકોને સહેલાઈથી સમજવા માટે જાતક પારિજાત નામના ગ્રંથનો શુદ્ધરાત્રી ભાષામાં, ઉમંગથી અગ્નિચારમેા અધ્યાય સંપૂર્ણ કર્યો.

ગ્રંથ મળવાનું ઠેકાણું—

ભાપાન્તર કર્તા,—જોશી, સોમેશ્વર દ્વારકાદાસ.

ઠેકા—મોટા રામજીમંદિર રાવળપોળ.

જીલ્લો ખેડા—મુ. કપડવંજ.

હાલ મુકામ સુંબઈ—ઠે. ઠાકોરદાર-ભાઈ જીવણની ગલીમાં.

ધર નંબર ૪-ત્રીજો માળો.

અમો તરફથી જ્યોતિષ કેદપતડ નામનો ગણિત અને કળા-ધીરાનો જિત્તમ ગ્રંથ બહાર પડેલો છે.

જાતક પારિજાત.

અધ્યાય ૧૨ મો.

ત્રીજા અને ચોથા ભાવનાં ફળો બાબત.

॥ અથ તૃતીયમાવકલમ્ ॥ (ત્રીજા ભાવનું ફળ.)

જ્યેષ્ઠાતુજસ્થિતિપરાક્રમસાહસાનિ

કણ્ઠસ્વરશ્રુતિવરાભરણાંશુકાનિ ॥

ધૈર્યં ચ વીર્યવલમૂલફલાશનાનિ

વક્ત્ર્યે તૃતીયભવનાત્ ક્રમશઃશિલ્પાનિ ॥ ૧ ॥

ભાવાર્થ—નાનો મોટો ભાઈ, સ્થિતિ, પરાક્રમ, સાહસ, કંઠનો સ્વર, કાન, સારાં ભૂષણ, વસ્ત્ર, ધીરજતા, બળ, પરાક્રમ, ને મૂળ કંઠ ભક્ષણ, એનો વિચાર ક્રમથી ત્રીજા ભાવમાં કરવો.

આતુસ્યાનં તૃતીયં ચ નવૈકાદશસપ્તમમ્ ॥

તત્તદીશદશાયાં ચ આતુલાભો ભવેન્નગમ્ ॥ ૨ ॥

૨. ભાવાર્થ—ત્રીજા, બીજા, નવમા, અઠીસમા, ને સાતમાના સ્વામીયોની દશામાં ભાઈનો લાભ થાય છે.

આતુસ્યાનેશતદ્રાશિતદ્રાવસ્થયુચારિણામ્ ॥

મધ્યે ચલસમેતસ્ય દશા સોદરવૃદ્ધિદા ॥ ૩ ॥

૩. ભાવાર્થ—ત્રીજા ભાવનો સ્વામી જે રાશિમાં હોય, તે રાશિમાં રહેલા અઢોમાં જે બળવાન હોય, તેની દશા ભાઈનો વધારો કરે છે.

મૌપે લલવિહીને ચેદીર્યાપુર્ભારો ભવેત્ ॥

વિલગ્નગો લલી યસ્ય કારકઃ સ પ્રમુ સ્મૃતઃ ॥ ૪ ॥

૪. ભાવાર્થ—મંગળ નિર્ભળી હોય તો ભાઈ બહુ આશુધવાળો થાય, ને લગ્નમાં જે ભાવનો કારક બળવાન હોય, તે ભાવનું સુખ સાડુ આપે છે.

જન્યકાલે ગુણી પ્રાણી કારકો યઃ સમૃદ્ધિકૃત્ ॥

ક્ષયકારી વિયત્સ્યો વા ભાવપોઽપિ લલાધિકઃ ॥ ૫ ॥

૫. ભાવાર્થ—ત્રીજા ભાવનો કારક બળવાન થઈ જન્મ લખતે કોઈ શુભસ્થાનમાં હોય, તો સુખી, સમૃદ્ધિવાળો, ને શુણવાન થાય.

ત્રીજાનો સ્વામી બળવાન હોવા છતાં લગ્નથી દશમા ધરમાં હોય તો ક્ષય કરનાર સમજવો.

સોદરેશકુજૌ નાશં મતૌ ચેત્સોદરક્ષયઃ ॥

પાપર્ક્ષગૌ સપાપૌ વા ભ્રાતૃનુત્પાદ્ય નાશદૌ ॥ ૬ ॥

૬. ભાવાર્થ—ત્રીજા ભાવનો સ્વામી ને મંગળ બે આઠમે હોય, તો ભાઈઓનો નાશ કરે છે. ને પાપગ્રહની રાશિમાં, યા પાપગ્રહ સાથે હોય તો ભાઈ પેદા થઈને મરણ પામે છે.

નીચર્ક્ષગૌ સોદરકારકેઝી નીચાંશગૌ પાપસમાગમૌ વા ॥

ક્રૂરાદિપટ્ટયંશગતૌ તદાનીં ભ્રાતૃન્ સમુત્પાદ્ય વિનાશેદ્યુઃ ॥ ૭ ॥

૭. ભાવાર્થ—ત્રીજાનો સ્વામી અને તેનો કારકગ્રહ (મંગળ) (જુઓ અધ્યાય ૨ શ્લોક ૫૧) પોતે નીચના હોય, નીચના નવમાંશમાં કે પાપ-ગ્રહો સાથે હોય, અથવા કુર્યદ્યંશમાં હોય, તો તે માણસના જન્મવાથી ભાઈઓ પેદા થઈને મરણ પામે છે.

અતિક્રૂરસમાયુક્તે ભાવે વા કારકેઽપિ વા ॥

તદ્ભાવનાયકે વાઽપિ થાલ્યે સોદરનાશનમ્ ॥ ૮ ॥

૮. ભાવાર્થ—ત્રીજો ભાવ, ત્રીજાનો કારકગ્રહ મંગળ, ને ત્રીજાનો સ્વામી, અત્યંત ક્રૂર (પાપ) ગ્રહોથી યુક્ત હોય, તો બાધ્યાવસ્થામાં ભાઈનો નાશ થાય છે.

ધનેશ્વરે નામગતે લલાઢયે પાપાન્વિતે સોદરકારકાલ્યે ॥

તન્માતૃકારગ્રહસંયુતે ચ સાપત્નમાતૃઃ સહજા વદન્તિ ॥ ૯ ॥

૬. ભાવાર્થ—બીજાનો સ્વામી ખળવાન થઈ આઠમા ભાવમાં હોય, અને ભાતૃકારક ગ્રહ (મંગળ) પાપગ્રહ સાથે હોય, યા ત્રીજા ભાવથી ચોથાના સ્વામી સાથે હોય, તો ઓરમાન માતાથી આઠમો થાય, એ પ્રમાણે જોશીયો કહે છે.

ભ્રાતૃસ્થાને यदि शुभयुते सोदराणां चिरायुः

पापाक्रान्ते सहजभवने पापदृष्टे विनाशम् ॥

ज्येष्ठं हन्ति शुभागिरनुजस्थानगः पापदृष्टः

सौरस्तस्यानुजमवनिजो हन्ति सर्वान् कनिष्ठान् ॥ ૧૦ ॥

૧૦. ભાવાર્થ—ત્રીજા ભાવમાં શુભ ગ્રહો બેઠા હોય, તો ભાઈનું લાંબુ આયુષ્ય થાય છે. પાપગ્રહો બેઠા હોય યા તેમની દ્રષ્ટિ હોય, તો ભાઈ-ઓનો નાશ, ત્રીજા સ્થાનમાં સૂર્યપર પાપગ્રહોની દ્રષ્ટિ હોય, તો મોટા ભાઈનો અથવા શનિ ત્રીજે હોય ને પાપગ્રહની દ્રષ્ટિ હોય, તો નાના ભાઈઓનો, અથવા મંગળ ત્રીજે હોય ને તેનાપર પાપગ્રહોની દ્રષ્ટિ હોય, તો સર્વે ભાઈઓનો નાશ થાય છે.

त्रिकोणकेन्द्रे यदि पापखेटे तृतीयभावादनुजस्य नाशम् ॥

शुभोपयाते सहजाभिवृद्धिः शुभाशुभं मिश्रफलं वदन्ति ॥ ૧૧ ॥

૧૧. ભાવાર્થ—ત્રીજા ભાવથી ત્રિકોણ (૬-૫) કેન્દ્ર (૧-૪-૭-૧૦) સ્થાનમાં પાપગ્રહો હોય, તો નાના ભાઈઓનો નાશ, ને શુભગ્રહો હોય તો ભાઈનો વધારો, યા શુભ ને અશુભ હોય તો મિશ્રિત ફળ થાય છે.

दुःस्थे चन्द्रे सोदरस्वामियुक्ते जातस्यान्यस्तन्यपानं वदन्ति ॥

मातृभ्रातृस्थानपौ वन्धुयातौ नास्ति भ्रातृस्थानवृद्धिर्नराणाम् ॥ ૧૨ ॥

૧૨. ભાવાર્થ—ત્રીજા ભાવના સ્વામી સાથે ચંદ્રમા ૬-૮-૧૨ એવા ખરાબ સ્થાનમાં હોય, તો મા શિવાય બીજાનું સ્તનપાન કરે. ત્રીજા ને ચોથાનો સ્વામી બંને ત્રીજા ભાવમાં હોય તો ભાઈઓનો વધારો થતો નથી.

भौमान्वितौ सोदरदौ भवेतामन्यः समेतौ यदि जानुजः स्यात् ॥

सौरस्तृतीयेऽनुजनाशकर्ता विवृन्दुदः सोदरवृद्धिकृत्स्यात् ॥ ૧૩ ॥

૧૩ ભાવાર્થ—ત્રીજા ને ચોથાનો સ્વામી મંગળ સાથે હોય, તો ભાઈઓની વૃદ્ધિ થાય છે ને બીજા ગ્રહો સાથે હોય તો ભાઈ થતા નથી.

ત્રીજા ભાવમાં શનિ હોય તો નાના ભાઈઓનો નાશ, ને રાહુ હોય તો ભાઈઓનો વધારો કરે છે.

अदृश्यराशौ यदि वा सपापे ववृष्टहस्ये सहजाधिनाये ॥

जातानुजस्योपरि नानुजः स्यात् पुंवर्गगे दृश्यगते तथैव ॥ १४ ॥

૧૪. ભાવાર્થ—ત્રીજા ભાવનો સ્વામી અદ્રશ્ય ચક્રાર્દ્રમાં હોય, અથવા પાપગ્રહ સાથે સાતમા ઘરમાં હોય, તો એક નાના ભાઈવાળો થાય. બીજો નાનો ભાઈ ન થાય, યા ત્રીજા ભાવનો સ્વામી પુરુષ વર્ગમાં હોય અને અદ્રશ્યચક્રાર્દ્રમાં હોય, કે પાપગ્રહો સાથે હોય, તોપણ એક નાનો ભાઈ હોય.

भ्रातृस्थानपतौ तु पुंभवनगे तस्यानुजो जायते ।

युग्मर्क्षे यदि भार्गवेण शशिना युक्तेऽथवा वीक्षिते ॥

सौम્યर्क्षे शुभखेचरेक्षितयुते केन्द्रत्रिकोणस्थिते ।

पश्चाज्जातसहोदरश्चिरसुखी दीर्घायुरारोग्यभाक् ॥ १५ ॥

૧૫. ભાવાર્થ—ત્રીજા ભાવનો સ્વામી પુરુષ ગ્રહ (સૂર્ય, મંગળ, શુક્ર) ની રાશિમાં હોય તો ભાઈઓવાળો થાય છે. યુગ્મરાશિમાં શુક્રની સાથે ચંદ્રમા હોય કે તેની દૃષ્ટિ હોય, તો બેન થશે, યા શુભગ્રહની રાશિમાં શુભ ગ્રહો સાથે યા તેમની દૃષ્ટિવાળો કેન્દ્ર ત્રિકોણ સ્થાનમાં હોય, તો નાના ભાઈઓ સાથે વખત લખનાર, મુખી ને આરોગ્યતાવાળા થાય છે.

सहोदरस्थानपतौ तनुस्ये सलग्रहे सोदरनायके वा ॥

गर्भोऽभयोऽनन्तरमस्य जातस्तृतीयराशौ सपतौ तथैव ॥ १६ ॥

૧૬. ભાવાર્થ—ત્રીજા ભાવનો સ્વામી લગ્નમાં હોય, યા લગ્નના સ્વામી સાથે હોય, યા ત્રીજા ભાવમાં લગ્નનો સ્વામી ને ત્રીજાનો સ્વામી બે સાથે હોય, તો બે ભાઈ સાથે જન્મે છે.

लाभावसानभवनोपगतग्रहेन्द्र

संख्यास्तदग्रजनाः सहजा भवन्ति ॥

लघ्नात् तृतीयघनयातवियचरेन्द्र—

संख्याजनाः स्युरनुजाः कथयन्ति तज्ज्ञाः ॥ १७ ॥

૧૭. ભાવાર્થ—અગીયારમા, બારમા સ્થાનમાં જેટલા ગ્રહ હોય, તેટલા મોટા ભાઈ, ને લગ્નથી બીજા ને ત્રીજા સ્થાનમાં જેટલા ગ્રહ હોય તેટલા નાનાભાઈ હોય છે.

भ्रातृस्थानपकारवेक्षितयुता वीर्याधिका यद्यदा

तद्युक्तग्रहसंख्ययाऽनुजनं जातः समेति ध्रुवम् ॥

चत्वारो यदि नीचमढरिपुगा निग्नन्ति जातानुजान

ते कुर्वन्ति चिरायूरिष्टवलिनः सर्वानुजानાં ગ્રહાઃ ॥૧૮॥

૧૮. ભાવાર્થ—ત્રીજા ભાવનો સ્વામી, ત્રીજા ભાવને દેખનાર ગ્રહ, કારકગ્રહ, ને ત્રીજામાં બેઠેલો ગ્રહ, તેઓમાં જે ગ્રહ બળવાન હોય, તેના ભેગા જેટલા ગ્રહ બેઠા હોય તેટલા નાના ભાઈઓવાળો થાય છે. એ ચાર ગ્રહ અસ્તના નીચ શશિમાં ને શનુ ઘરમાં હોય તો હિતપન્ન થયેલા નાના ભાઈઓનો નાશ કરે છે. ને ચાર ગ્રહ બળવાન હોય તો સર્વે ભાઈઓને લાંબા આયુષ્યવાળા કરે છે.

भ्रातृस्थानपमुख्यखेटचतुर्षु द्वौ वीर्यवन्तौ यदा

नाशानाशफलमदौ समतया वीर्याधिकाश्चेन्नयः ॥

खेदाः स्वल्पसहोदरक्षयकरा दुःस्थानगा स्त्रीग्रहाः

यद्यल्पानુજવૃદ્ધિદાસ્તદનુજસ્વામ્યંશસંખ્યાનુજાઃ ॥૧૯॥

૧૯. ભાવાર્થ—ભાતૃકારક, ત્રીજાનો સ્વામી, ત્રીજા ભાવને જોનાર ગ્રહ, ત્રીજા ભાવમાં રહેલો ગ્રહ, એ ચાર ગ્રહોમાં જે ગ્રહો બળવાન હોય તો તે ગ્રહોની સારી કે ખરાબ અસર સરખી સમજવી. પ્રથમ ગ્રહો બળવાન ખરાબ સ્થાનમાં (૬-૮-૧૨ માં) હોય તો ભાઈઓની સંખ્યામાં થોડો ઘટાડો કરશે ત્રણમાંથી થોડા સ્ત્રીગ્રહ થઈ ખરાબ સ્થાનમાં હોય તો નાના ભાઈઓ તેમજ બહેનોની સંખ્યામાં વધારો જાણવો. ત્રીજા ભાવના સ્વામીના નવમાંશની સંખ્યા જેટલા ભાઈઓ થાય છે.

भूमिजे सहजस्थाने यावतां विद्यते फलम् ॥

શત્રુનીચગ્રહં ત્યક્ત્વા તાવન્તઃ સહજાઃ સ્મૃતાઃ ॥ ૨૦ ॥

૨૦. ભાવાર્થ—એક ગ્રહના અઘક વર્ગમાં મંચળથી ત્રીજા ભાવમાં જેટલા ગ્રહોના શુભ બિંદુઓ છે, તે નક્કી કરવું. ઉપલી ટીપ ઉપરથી

જે શત્રુ ગ્રહની રાશિના અથવા નીચના હોય તેનો અંતર કરવો. તેમ કરવાથી જે શેષ રહે, તે ભાઈઓ તથા બહેનની એકંદર સંખ્યા સમજવી.

ભ્રાતૃદૌ સ્ત્રીગ્રહર્ષસ્થૌ ભ્રાતૃદૌ પુંગ્વર્હર્ષમૌ ॥

સોદરેશકુજૌ સ્યાતાં ભ્રાતૃસ્વસૃસ્વપ્રદૌ ॥ ૨૧ ॥

૨૧. ભાવાર્થ—ત્રીજા ભાવનો સ્વામી અને મંગળ, કોઈ સ્ત્રી ગ્રહની રાશિમાં હોય, જે ભાઈઓ તથા બહેનોનો જન્મ આપી શકે તેવા હોય તો ભાઈઓને ક્ષાયદો આપે. એ ગ્રહો પુરૂષ ગ્રહની રાશિમાં હોય ને ઉપર મુજબ હોય તો બહેનોને ક્ષાયદો આપતા સમજવું.

સ્ત્રીહોરયા વા યુવતિગ્રહેણ યુક્તે યદિ ભ્રાતૃવૃદ્ધે વિલગ્નાત્ ॥

સહોદરીલાભમુપૈતિ જાતઃ સહોદરં તત્પરતોઽન્યથાચેત્ ॥ ૨૨ ॥

૨૨. ભાવાર્થ—જોગથી ત્રીજા ઘરમાં સ્ત્રીગ્રહની હોરા (રાશિ) હોય કે સ્ત્રી ગ્રહોથી યુક્ત હોય, તો પોતાના જન્મ પછી બેનને લાભ થા ત્રીજા ભાવમાં પુરૂષગ્રહની હોરા (રાશિ) હોય વા પુરૂષ ગ્રહો બેઠેલા હોય તો ભાઈને લાભ થાય છે.

કારકઃ સહજાધીશસ્તદર્શી તત્ર સંસ્થિતઃ ॥

ઇષ્ટાનિષ્ટકરાસ્તેષાં સ્વદશાન્તર્દશાસુ ચ ॥ ૨૩ ॥

૨૩. ભાવમાં—ભાતૃભાવનો કારક, તેનો સ્વામી, તેને જોનાર ગ્રહ, અને તેમાં બેઠેલો ગ્રહ, આ ચાર ગ્રહ પોતાની દશા અન્તર્દેશમાં સારૂ કે નહારૂં કળ આપે છે.

કારકાદિચતુઃસ્વેટસ્ફુટયોગાંશકાનુજાઃ ॥

વર્જ્યા નીચારિમૂઢાંશઃ સ્વોચ્ચાંશા દ્વિગુણીકૃતાઃ ॥ ૨૪ ॥

૨૪. ભાવાર્થ—આગલા શ્લોકની અંદર કહેલા ચાર ગ્રહોના નવ-માંસનો યોગ કરી તેમાંથી જે નીચના, શત્રુ ઘરના, ને અસ્તના ગ્રહો હોય તેના નવમાંસના અંશે કાઢી નાંખવા. પોતાની રાશિ અને પોતાના ઉચ્ચની રાશિના ગ્રહોના નવમાંસને બમણા કરવા. અને એમ કરવાથી જે પરિણામ આવે, તે પ્રમાણે પાછળથી જન્મનારાઓની સંખ્યા જાણવી.

તૃતીયાત્સપ્તમર્ષેણ ભ્રાતૃભાર્યાફલંવદેત્ ॥

લગ્નેશકુજસોત્યેશા ભ્રાત્રનિષ્કુશભપ્રદાઃ ॥ ૨૫ ॥

૨૫. ભાવાર્થ—ત્રીજા ભાવથી સાતમે અર્થાત્ નવમા ભાવમાં ભાઈની સ્ત્રીનું ક્ષણ કહેવું. લક્ષ્મીનો સ્વામી, મંગળ, ને ત્રીજાનો સ્વામી તે ત્રણના બળ અને નિર્બળતાથી ભાઈનું સુખ ને દુઃખ વિચારીને કહેવું.

અન્યોન્યમિદ્રવિપુલં તુ સહોદરાણાં

લગ્નાધિપેન સહિતે યદિ સોદરેશે ॥

અન્યોન્યમિદ્રસ્વચરૌ યદિ તૌ વલાઢ્યૌ

લગ્નેષ્યવા સહજમે ન વિભાગમાહુઃ ॥ ૨૬. ॥

૨૬. ભાવાર્થ—લક્ષ્મી ને ત્રીજાનો સ્વામી પરસ્પર મિત્ર હોય, બળવાન થઈ લક્ષ્મીમાં યા ત્રીજા ભાવમાં હોય, તે ભાઈઓ ભેગા રહે; ને લક્ષ્મીનો સ્વામી ને ત્રીજાનો સ્વામી બળવાન થઈ એક રાશિમાં હોય, તે ભાઈઓ પરસ્પર મિત્ર થાય છે.

લગ્નેશાનુજનાયકૌ વિવલિનાવન્યોન્યશત્રુગ્રહૌ

દુશ્ચિત્તયસ્થિતકારકૌ ચ યદિ વા દુઃસ્થાનગૌ દુર્બલૌ ॥

તત્પાકે સહજમપાદકલહં તન્નાશમર્પક્ષપં

તત્ત્વેદોપગકોપહેતુકલહસ્ત્રેહાદિસર્વં વદેત્ ॥ ૨૭ ॥

૨૭. ભાવાર્થ—લક્ષ્મીનો સ્વામી, ને ત્રીજાનો સ્વામી નિર્બળી ને પરસ્પર શત્રુ હોય તે ભાઈઓ પરસ્પર કલહાથી નાશ ને ધનનો નાશ થાય છે. યા ત્રીજા ભાવમાં રહેલો અથવા ત્રીજાનો કારક ગ્રહ (મંગળ) નિર્બળી કે શત્રુ હોય, ને ૬-૮ કે ૧૨ મે હોય, તેની દશામાં ભાઈનો નાશ વિગેરે ક્ષણ થાય છે. તે ગ્રહોની જેવી પ્રકૃતિ હોય, તે પ્રમાણે કાપ કલહો વિગેરે ક્ષણ કહેવું.

ગુરુદ્રેષ્ટુજે શુક્રે આતૃક્ષણતત્પરઃ ॥

રવિદ્રેષ્ટુયે સોત્યે મુહુન્નાશકરો ભવેત્ ॥ ૨૮ ॥

૨૮. ભાવાર્થ—ત્રીજા ભાવપર ગુરુ શુક્રની દ્રષ્ટિ હોય, તે ભાઈનું રક્ષણ કરે છે; ને બુધ સૂર્યની દ્રષ્ટિ હોય તે ભાઈનો નાશ થાય છે.

આતૃક્ષતનાયકકારકાણાં નીચારિદુઃસ્થાનસમન્વિતાનામ્ ॥

મુક્તો દશાયાં ધનસત્ત્વનાશ્નં પરાજયં આતૃવિનાશમાહુઃ ॥ ૨૯ ॥

૨૯. ભાવાર્થ—ત્રીજા ભાવમાં રહેલો ગ્રહ, ત્રીજાનો સ્વામી ને કારક ગ્રહ ૬-૮ કે ૧૨ માં સ્થાનમાં હોય, યા નીચ કે ચતુર્થી રાશિમાં હોય, તો તેની દશા અન્તર્દશામાં ધનનો નાશ, પરાજય, ને ભાઈનો નાશ થાય છે.

લગ્નેશસ્ફુટતો વિશોધ્ય સદ્ગત્યાનાધિપસ્ય સ્ફુટ
તન્નસત્રગતે શનૌ તુ મરણં તત્સોદરાણાં વદેત્ ॥

તસ્માદ્ધિ સ્ફુટતસ્તુ માનગૃહપં ભૌમં ચ સંશોધિતે
રાશૌ ખાનુસુતે તથૈવ ચ ચતુર્યોગસ્ફુટાંશેઽયવા ॥૩૦॥

૩૦. ભાવાર્થ—લગ્નના સ્વામીમાંથી ત્રીજાના સ્વામીને બાહ કરવો. જે શેષ રાશ્યાદિ રહે તે ઉપરથી 'નક્ષત્ર શોધી' કાઢવું. જે નક્ષત્ર આવે તે નક્ષત્રમાં શનિ આવે, તે વખતે જ્યોતિષીયે ભાઈ અથવા બહેનનું મરણ કહેવું. એ સ્ફુટ થયેલામાંથી દશમા ભાવના સ્વામી અને મંગળનો અંતર કરવો. એમ કરતાં જે રાશિ આવે, તે રાશિમાં શનિ આવે, ત્યારે અને ઉપર જણાવેલા ચાર ગ્રહોના અંકો જોડી નાંખવા. અને એમ કરતાં જે એકંદરે સરવાળો આવે, તે અંકનો શનિ જ્યારે થાય, ત્યારે પણ તંબુજ પારણીમાં સમજવું.

ચતુસ્ફુટાક્રાન્તદશાગણરાશિ ગતે ગુરૌ સોદરનાશમાહુઃ ॥

તત્તારકાનાથદશાનુજાનામતીચ સંપત્સુખદાયિની સ્યાત્ ॥૩૧॥

૩૧. ભાવાર્થ—ભાતૃભાવના સંબંધમાં રહેલા ચાર ગ્રહોના અંકનો સરવાળો જે થાય, તેનું દ્રેષ્યાણુ શોધી કહાડવું; ને તે દ્રેષ્યાણુની જે રાશિ આવે, તેમાં શુક્ર આવે તો જ્વેશીએ ભાઈ અથવા બહેનનું મરણ કહે છે. ઉપર જણાવવામાં આવેલી એકંદર સંખ્યાનું નક્ષત્ર શોધી કહાડવું તે નક્ષત્રના સ્વામીની દશા ઘણું સુખ અને સંપત્તિ, નાના ભાઈઓને આવે છે.

મૂસુનુસ્ફુટતો વિશોધ્ય ફાણિનં શેપત્રિકોણે ગુરૌ
જાતસ્યાનુજનાશનં સિતિયુતં રાહુસ્ફુટાચ્છોધયેત્ ॥

તદ્રાશિસ્યનવાંશકેઽમરગુરૌ તજ્જ્યેષ્ઠનાથં વદેત્
જન્માધાનપર્વપસ્ફુટગૃહે જીવેઽનુજો જાયતે ॥ ૩૨ ॥

૩૨. ભાવાર્થ—જન્મના સ્પષ્ટ મંગળમાંથી રાહુ બાદ કરી શેષ રાશ્યાદિથી ત્રિકોણ (૯-૫) સ્થાનમાં ગુરુ હોય તો નાના ભાઈઓનો નાશ, સ્પષ્ટ રાહુમાંથી મંગળને બાદ કરી શેષ રાશ્યાદિના નવમાંશમાં ગુરુ હોય તો મોટાભાઈઓનો નાશ થાય છે. જન્મને આધાનકાળના લગ્નને દશમાના સ્વામીયો, ગુરુ સાથે બેઠા હોય તો નાનાભાઈઓ થાય છે.

વિક્રમાધિપતૌ સ્વોચે નાશસ્યે પાપસંયુતે ॥

ચરરાશૌ ચરાંશસ્યે યુદ્ધાત્પૂર્વે દુઃખો ભવેત્ ॥ ૩૩ ॥

૩૩. ભાવાર્થ—ત્રીજાનો સ્વામી ઉચ્ચનો ચર્મને આઠમે હોય, અને તેની સાથે એક પાપગ્રહ હોય, ને તે પાપગ્રહ ચરરાશિ કે ચરશશિના નવમાંશમાં હોય, તો યુદ્ધમાં બળવાળો થાય.

કારકે ચલહીને વા ક્રૂરપટ્ટચંશસંયુતે ॥

શુભદ્યુગસંવન્ધે વિજયી વિક્રમેશ્વરે ॥ ૩૪ ॥

૩૪. ભાવાર્થ—ત્રીજા ભાવનો કારક નિર્ભજ અથવા ક્રૂરપટ્ટચંશમાં હોય, ને ત્રીજા ભાવનો સ્વામી શુભગ્રહ સાથે કે શુભગ્રહની દૃષ્ટિવાળો હોય, તો તે યુદ્ધમાં જય મેળવે છે.

શૌર્યાધિપે માનુયુતેઽગ્ર વીરધન્દ્રાન્વિતે માનસર્ધૈર્યજાતઃ ॥

દુષ્ટો જહો ભૌમયુતે પ્રકોપી સૌમ્યાન્વિતે સાત્વિકદુદ્ધિયુક્તઃ ॥ ૩૫ ॥

૩૫. ભાવાર્થ—ત્રીજાનો સ્વામી સૂર્ય સાથે હોય તો શૂરવીર, ચંદ્ર સાથે હોય તો ધીરજતાવાળો, મંગળ સાથે હોય તો દુષ્ટ, જહ, ક્રોધી યુધ સાથે હોય તો સત્વશુભી, શુદ્ધિવાળો થાય છે.

જીવાન્વિતે ધીરગુણાભિરામઃ સમસ્તશાસ્ત્રાર્યવિશારદઃ સ્યાત્ ॥

કામાતુરઃ શુક્રસમન્વિતે તુ તન્મૂલકોપાત્ કલહપ્રવીણઃ ॥ ૩૬ ॥

૩૬. ભાવાર્થ—ગુરુ સાથે હોય તો શુષુવાન, પંડિત, સવશાસ્ત્રોને બાણનાર, શુક્ર સાથે હોય તો કામાતુર, કામથી ક્રોધ કળ્યા વિગેરે કરનાર થાય છે.

જહો ભવેદ્રાસરનાયમૂનુયુક્તેઽતિભીતો ક્રાણિસંયુતે સ્યાત્ ॥

ચદિર્ગદો હૃદ્દજાહ્યયુક્તઃ કેત્વન્વિતે માન્દિયુતે તથૈવ ॥ ૩૭ ॥

૩૭. ભાવાર્થ—શનિ સાથે હોય તો જડ, રાહુ સાથે હોય તો લય પામનાર, કેતુ ને ગુલિક લગ્નની સાથે હોય તો રોગી ને જડ થાય છે.

લગ્ને ગુરૌ વિક્રમનાયયુક્તે ચતુષ્પદાનાં પ્રવદન્તિ મીતિમ્ ॥

ગવાં મયં વા જલરાશિલગ્ને જલપ્રમાદં સમુપૈતિ જાતઃ ॥૩૮॥

૩૮. ભાવાર્થ—ત્રીજા ભાવના સ્વામી સાથે લગ્નમાં ગુરુ હોય, તો પશુ અથવા ગાયથી લય, ને લગ્નમાં જળચરરાશિ હોય તો પાણીથી લય, યા મૃત્યુ થાય છે.

કુજેન યુક્તે સ્વચરે વલિષ્ઠે સત્ત્વં વલં ગાનમુત્તમં સમેતિ ॥

કુજાનુજસ્થાનુજરાશિનાથાસ્ત્રયો વલિષ્ઠા રણરંગશૂરઃ ॥ ૩૯ ॥

૩૯. ભાવાર્થ—ત્રીજા ભાવનો સ્વામી બળવાન ગ્રહ ને મંગળ સાથે હોય તો પરાક્રમ, બળ, ને ગાયન સુખ ભોગવનાર થાય, મંગળ ત્રીજા ભાવનો સ્વામી ને તેમાં રહેલો ગ્રહ એ ત્રણ બળવાન હોય તો યુદ્ધમાં શૂરવીર થાય છે.

તેષાં ત્રયાણામપહારકાલે પાકેઽથવા મૂલફલાદિસૌખ્યમ્ ॥

શ્રોત્રદ્વયીભૂષણસત્કથાદિસંપત્કરં શ્રાતૃમુતાદિલાભમ્ ॥૪૦ ॥

૪૦. ભાવાર્થ—એ ત્રણોની દરેક અન્તર્દેશમાં મૂળ દ્વિતીય પદાર્થોનું સુખ, કાનમાં ઘરેણું પહેરનાર, શાસ્ત્ર કથા સાંભળનાર, સંપત્તિ, ભાઈ ને છોકરાઓવાળો થાય છે.

સાત્ત્વિકો ભવતિ સોદરાધિપે સામ્યવર્ગસહિતે વલ્લાન્વિતે ॥

નીચમૂઢરિપુપાપરાશિને પાપસ્વેચરયુતે તુ સાહસી ॥ ૪૧ ॥

૪૧. ભાવાર્થ—ત્રીજા ભાવનો સ્વામી શુભ વર્ગમાં યા બળવાન હોય, તે સત્ત્વગુણી, નીચ રાશિમાં યા અસ્તનો, શત્રુની રાશિમાં, કે પાપગ્રહની રાશિમાં પાપગ્રહ સાથે હોય તો સાહસ કામ કરનાર થાય છે.

શૌર્યાધિપે રાહુસમેતરાશિનાથાન્વિતે રાહુયુતે વિલગ્ને ॥

સર્પાદ્વયં વિક્રમરાશિનાયે બુધેન યુક્તે ગલરોગયાક્ સ્પાત્ ॥૪૨॥

૪૨. ભાવાર્થ—ત્રીજા ભાવનો સ્વામી, ને રાહુની રાશિનો સ્વામી, એ બે રાહુ લગ્નમાં હોય, તો સાપનો લય, યા ત્રીજા ભાવનો સ્વામી બુધ સાથે હોય, તો ગરદનનો રોગી થાય છે.

પાપે તૃતીયે ગલરોગમત્ર વદન્તિ માન્યાદિયુતે વિશેષાત્ ॥

ભૌમાન્વિતે ખાનુસૃતે વલ્લાહચે તૃતીયરાશૌ યદિ કળ્હરોગમ્ ॥૪૩॥

૪૩. ભાવાર્થ—ત્રીજા ભાવમાં પાપગ્રહ હોય તો ગળાનો રોગી અને ગુલિકાદિ લગ્ન વડે યુક્ત હોય તો વિશેષ કરીને કહેવું. યા મંગળ સાથે બળવાન, શનિ ત્રીજે હોય તો ખરબચડાનો રોગી થાય છે.

વિક્રમેશ્વરુ લગ્નં ગતૌ ગોખીતિસૂચકૌ ॥

રાહુણા ધા ફણિકાન્તરાશિપેન યુતૌ યદિ ॥ ૪૪ ॥

૪૪. ભાવાર્થ—ત્રીજા ભાવનો સ્વામી, શુક્ર સાથે લગ્નમાં હોય તો, યા રાહુ સાથે કે રાહુની રાશિના સ્વામી સાથે હોય તો ગાયથી ભય થાય છે.

સપુથો વિક્રમપતિર્ગલરોગકરો ભવેત્ ॥

સોત્યેઽરિનીચો પાપે સોત્યાખાતો વિપાદિકૃત્ ॥ ૪૫ ॥

૪૫. ભાવાર્થ—બુધ સાથે ત્રીજા ભાવનો સ્વામી હોય તો ગરદનનો રોગી, યા ત્રીજાનો સ્વામી પાપગ્રહ નીચ કે શત્રુની રાશિમાં હોય તો બામુઝો વિતાનો ને ઝેર ખાનાર થાય છે.

બુધેન જીવેન યુતેક્ષિતે વા તૃતીયરાશૌ વલસંયુતે ચ ॥

તત્કેન્દ્રગે મન્ત્રિણિ ધોધને વા કળ્હસ્વરં ચારુતરં સમેતિ ॥ ૪૬ ॥

૪૬. ભાવાર્થ—ત્રીજા ભાવમાં બુધ, શુક્ર બળવાન હોય, કે તેમની દૃષ્ટિ હોય, યા તેથી કેન્દ્રમાં શુક્ર કે બુધ હોય, તો મુંદર કંઠસ્વરવાળો થાય છે.

તૃતીયે સૌમ્યસંયુક્તે સૌમ્યસ્વેચરવીક્ષિતે ॥

તદીશે શુભસંયુક્તે કર્ણયોર્મૂષણં વદેત્ ॥ ૪૭ ॥

૪૭. ભાવાર્થ—ત્રીજા ભાવમાં શુભગ્રહો હોય, યા તેમની દૃષ્ટિ હોય, ને ત્રીજાનો સ્વામી શુભગ્રહો સાથે હોય, તો કાનોમાં ઘરેલું પહેરવા-વાળો થાય છે.

શુક્રે તૃતીયે યદિ મૌક્તિકં તુ જીવે તુલસ્યાભરણં વદન્તિ ॥

સંસ્કૃતમાનીલમયં દિનેષ્વે ચન્દ્રે ચહુત્વાભરણં વલાહચે ॥ ૪૮ ॥

૪૮. ભાવાર્થ—શુક્ર ત્રીજા ભાવમાં હોય, તો મોતીનાં, શુક્ર હોય તો તુળસીનાં, સૂર્ય હોય તો લાલ મણિ, ને નીલમણીનાં, ચંદ્રમા બળવાન હોય તો બહુ પ્રકારનાં, ઘરેલું પહેરનાર થાય છે.

સૌમ્યે શ્યામં કુજક્ષેત્રે વિચિત્રાભરણં વદેત્ ॥

તત્પતૌ સ્વોચ્ચર્ગસ્યે દિવ્યમાભરણં વદેત્ ॥ ૪૯ ॥

૪૯. ભાવાર્થ—ત્રીજા સ્થાનમાં બુધ હોય તો, શ્યામ રંગનાં, ને ત્રીજે મેષ વૃશ્ચિકરાશિ હોય તો વિચિત્ર, ને ત્રીજાનો સ્વામી ઉચ્ચ વર્ગમાં હોય તો સુંદર આભૂષણ પહેરનાર થાય છે.

માનસ્યે તુરગેઽથવાનુજપતૌ સૌમ્યર્ષગે તદ્યુતે

દિવ્યં વસ્ત્રમપૂર્વમેતિ સહજે સૌમ્યે સુવસ્ત્રં લભેત્ ॥

વીર્યાદ્યૌ વહુવસ્ત્રભૂષણકરૌ શુક્રાનુજસ્થાનપૌ

સ્પાતાં ધર્મકથારસશ્રવણદૌ જીવન્નયુક્તેક્ષિતૌ ॥ ૫૦ ॥

૫૦. ભાવાર્થ—દશમ સ્થાનમાં, ધન રાશિમાં, યા શુભગ્રહની રાશિમાં ત્રીજાનો સ્વામી હોય, યા શુભગ્રહો સાથે હોય, તો સુંદર કપડાં પહેનાર, યા ત્રીજા સ્થાનમાં શુભગ્રહ હોય, તો આરાં વસ્ત્ર મળે યા શુક્ર ને ત્રીજાનો સ્વામી બે બળવાન હોય, તો બહુ વસ્ત્રો ને અલંકારવાળો થાય છે. ત્રીજાનો સ્વામી, બુધ ગ્રહ સાથે યા તેમની દૃષ્ટિ હોય તો ધર્મ કથા સાંભળનાર થાય છે.

ધૈર્યાન્વિતો વિક્રમેષે સૌમ્યગ્રહનવાંશકે ॥

શુભેક્ષિતે શુભયુતે વૈશેષિકસમન્વિતે ॥ ૫૧ ॥

૫૧. ભાવાર્થ—ત્રીજાનો સ્વામી ત્રીજા સ્થાનમાં હોય, કે શુભગ્રહોના નવમાંશમાં યા શુભગ્રહો સાથે કે તેમની દૃષ્ટિ હોય, યા વૈશેષિકાંશમાં હોય તો શ્રેષ્ઠ ધર્મકથાઓ સાંભળનાર થાય છે.

ધૈર્યાધિપે પાપયુતેક્ષિતે વા દુઃસ્થાનગે ધૈર્યવિનાશમેતિ ॥

કેન્દ્રત્રિકોણે શુભસ્વેત્રયુક્તે શુભેક્ષિતે વા યદિ ધૈર્યશાલી ॥ ૫૨ ॥

૫૨. ભાવાર્થ—ત્રીજાનો સ્વામી પાપગ્રહો સાથે યા તેમની દૃષ્ટિવાળો હોય, યા ૬-૮-૧૨ મે હોય, તો ધીરજ વિનાનો (અધીરો) યા કેન્દ્ર ત્રિકોણમાં શુભગ્રહો સાથે યા તેમની દૃષ્ટિવાળો હોય, તો ધીરજતાવાળો થાય છે.

વીર્યાધિપે ભૂમિસુતેન યુક્તે પાપર્ષગે વીર્યવિનાશદેતું ॥

કેન્દ્રત્રિકોણે સક્ષિતે વલાદ્યે વીર્યાધિકો મોગયુગ્મકાશઃ ॥ ૫૩ ॥

૫૩. ભાવાર્થ—ત્રીજા ભાવનો સ્વામી, પાપગ્રહની રાશિમાં મંગળ સાથે હોય, તો બળનો નાશ, યા શુક સાથે બળવાન થઈ કેન્દ્ર ત્રિકોણમાં હોય તો બળવાન, લોચી ને ગુણોવડે પ્રસિદ્ધ થાય છે.

શુક્રં નિશાકર્ત્ત્વ્યકૃત્વા લગ્નાત્સોદરમે શુભે ॥

શુભરાશ્યંશમે જાતઃ સમેતિ સુખમોજનમ્ ॥ ૫૪ ॥

૫૪. ભાવાર્થ—શુકને ચંદ્રમા શિવાય શુભગ્રહો, લગ્નથી ત્રીજા સ્થાનમાં હોય, ને શુભગ્રહની રાશિ કે નવમાંશમાં હોય તો સુખપૂર્વક લોભન કરનાર થાય છે.

જીવસ્ય રાશિનવમાગદગાણસંસ્યે

વીર્યાધિપે યદિ મુરાર્ચિતવીક્ષિતે વા ॥

તત્કેન્દ્રકોણગૃહગેઽવનિજે વલાદ્યે

જાતસ્તુ કન્દફલમૂલરસમિચઃ સ્યાત્ ॥ ૫૫ ॥

૫૫. ભાવાર્થ—મંગળઅથવા ગુરૂની રાશિ યા નવમાંશ યા દ્રેષ્ટાણમાં બળવાન હોય, કે ગુરૂની તેપર દષ્ટિ હોય, ને કેન્દ્ર કે ત્રિકોણમાં ત્રીજા ભાવનો સ્વામી હોય, તો કંઠમૂળ ક્ષણ ખાનાર થાય છે.

સોદરારાતિગઃ શુક્રઃ શોકરોગભયપ્રદઃ ॥

તૈવ શુભકારી સ્યાત્ પુરતો યદિ માસ્કરાત્ ॥ ૫૬ ॥

૫૬. ભાવાર્થ ત્રીજા ને છઠ્ઠા સ્થાનમાં શુક હોય તો શોક, રોગ ને ભયવાળો થાય છે. યા સૂર્યની રાશિની પહેલાં હોય તો ત્રીજે છઠ્ઠે પણ શુભ છે.

ગુરુશુક્રયુતે મુક્તૌ નાથે સૌમ્યયુતેક્ષિતે ॥

વલવચ્છ્રુમદ્યે વા ત્વન્નદાતા ભવેન્નરઃ ॥ ૫૭ ॥

૫૭. ભાવાર્થ—ત્રીજા ભાવનો સ્વામી ગુરુ, શુક સાથે હોય, અથવા ગુરુ સાથે હોય કે જોતો હોય અથવા કોઈ બળવાન શુભગ્રહની દષ્ટિ હોય, તો ઘણા માણસોને અનાજ આપનાર થાય.

સૌમ્યે સ્વૌચં ગતે મુક્તૌ સૌમ્યગ્રહનિરીક્ષિતે ॥

નાથે વૈશેષિકાંશે વા મુલમુક્તિપ્રદો ભવેત્ ॥ ૫૮ ॥

૫૮. ભાવાર્થ—ત્રીજે ભાવે શુભગ્રહ ઉચ્ચનો થઈ શુભગ્રહની દષ્ટિવાળો હોય, અથવા તેજ ભાવનો સ્વામી વૈશેષિક અંશમાં હોય, તો ઘણા માણસોને અનાજ આપનારો અને ગુણી કરનારો સમજાયો.

અથ ચતુર્થભાવફલમ્ ॥ (ચોથા ભાવનું કળ.)

વદન્તિ વિદ્યાજનનીસુતાનિ મુગન્ધગોવન્દ્યુમનોગુણાનિ ॥

મહીપયાનક્ષિતિમન્દિરાણિ ચતુર્થભાવપ્રભવાણિ-તજ્ઞાઃ ॥ ૫૯ ॥

૫૯. ભાવાર્થ—ચોથા ભાવમાં વિદ્યા, માતા, મુગન્ધી પદાર્થો, ગાયો, ભાઈ, મન, ગુણ, રાજા, હાથી, ઘોડા, પાલખી, જમીન, મંદિરો વિગેરેના સુખ કે દુઃખનો વિચાર કરવો.

વિદ્યારાશૌ નિજપતિયુતે સૌમ્યયુક્તેક્ષિતે વા

જાતો વિદ્યાવિનયચતુરશ્ચન્દ્રસૂતૌ વલિષ્ઠે ॥

દુઃસ્થે પાપયુચસ્સહિતે પાપદૃષ્ટે તદીશે

વિદ્યાહીનો ભવતિ મનુજઃ પાપરાશિસ્થિતે વા ॥ ૬૦ ॥

૬૦. ભાવાર્થ—ચોથા ભાવમાં પોતાનો સ્વામી ભેટા હોય, યા તેની દૃષ્ટિ હોય, અથવા શુભઅહ સાથે હોય કે ભેટા હોય, તો વિદ્યા, નમ્રતા, ચતુરાધિવાળો થાય. યા મુખ બળવાન થઈ ૬-૮-૧૨ મે હોય, ને પાપ-અહ સાથે યા તેની રાશિમાં યા તેની દૃષ્ટિ હોય, તો વિદ્યાવિનાનો થાય છે.

વિદ્યાસ્થાનપજીવચન્દ્રતનયાઃ પદ્મિવ્યયાયુઃસ્થિતાઃ

વિદ્યાબુદ્ધિવિવેકહીનફલદા નીચારિગા વા યદિ ॥

સ્વોચ્ચસ્વર્ણગતાસ્ત્રિકોણગૃહગાઃ કેન્દ્રસ્થિતા વા યદિ

શ્રીવિદ્યાવિનયાદિયુક્તિનિપુણો રાજાધિરાજપ્રિયઃ ॥ ૬૧ ॥

૬૧. ભાવાર્થ—ચોથાનો સ્વામી શુદ્ધ અને મુખ છટ્ટે, ત્રીજે, ખારમે આ-હમે હોય યા નીચ શત્રુની રાશિમાં હોય તો વિદ્યા, બુદ્ધિ ને વિવેકવિનાનો થાય છે. પોતાના ઘરમાં ઉચ્ચમાં યા ત્રિકોણ (૬-૫) કેન્દ્રમાં હોય તો લક્ષ્મી, વિદ્યા, નમ્રતા વિગેરે શુભવાળો, ચતુર રાજાને બહાલો થાય છે.

શુક્રે વલિષ્ઠે યદિ વા શશાઙ્કે સૌમ્યેક્ષિતે શોભનભાગયુક્તે ॥

ચતુષ્ટયે માતૃગૃહે વલાદ્યે માતૃધિરાયુઃ સમુદાહરન્તિ ॥ ૬૨ ॥

૬૨. ભાવાર્થ—શુક્ર ને ચંદ્ર બળવાન હોય ને શુભઅહોની દૃષ્ટિ યા શુભઅહોના નવમાંશમાં હોય, યા કેન્દ્ર કે ચોથા સ્થાનમાં બળવાન હોય, તો તેની માતા, લાંબા આયુષ્યવાળી થાય છે.

માતૃસ્થાનાધિપે પપ્તે વ્યયે વા વલ્લજિતે ॥

લગ્ને પાપે પાપદષ્ટે માતૃનાશં વદેદ્ભુષઃ ॥ ૬૩ ॥

૬૩. ભાવાર્થ—ચોથાનો સ્વામી છઠ્ઠા સ્થાનમાં, યા બારમામાં બળ વિનાનો હોય, ને લગ્નમાં પાપગ્રહ હોય, યા તેની દષ્ટિ હોય, તો બુદ્ધિ-માન પુરૂષોએ, માતાનો નાશ કહેવો.

ક્ષીણે ચન્દ્રેઽષ્ટમે પપ્તે વ્યયે વા પાપસંયુતે ॥

પાતાલે પાપસંયુક્તે માતૃહાનિર્ન સંશયઃ ॥ ૬૪ ॥

૬૪. ભાવાર્થ—ક્ષીણ ચંદ્ર આઠમે, છઠ્ઠે, ને બારમે યા પાપગ્રહો સાથે હોય, ને ચોથામાં પાપગ્રહ હોય તો માતાનું મરણ અવશ્ય થાય છે.

માતૃસ્થાનગતે મન્દે પાપગ્રહનિરીક્ષિતે ॥

રન્ધ્રનાથેઽરિનીચસ્યે માતૃનાશં વિનિર્દિશેત્ ॥ ૬૫ ॥

૬૫. ભાવાર્થ—ચોથા સ્થાનમાં શનિ પાપગ્રહની દષ્ટિવાળો હોય, આઠમા સ્થાનનો સ્વામી શત્રુ કે નીચ રાશિનો હોય તો માતાનો નાશ થાય છે.

ઘ્રાતૃપુત્રગતે પાપે પાતાલેઽરિનીચગે ॥

ચન્દ્રે પાપસમાયુક્તે માતૃરોગં વિનિર્દિશેત્ ॥ ૬૬ ॥

૬૬. ભાવાર્થ—ત્રીજા ને પાંચમા સ્થાનમાં પાપગ્રહ હોય, ચોથાનો સ્વામી શત્રુ કે નીચરાશિમાં હોય, ને ચંદ્ર પાપગ્રહ સાથે હોય તો માતા રોગી થાય છે.

પપ્તૃશ્વરેણ સહિતઃ સુખરાશિનાથો

ધર્મસ્થિતો જનકમત્ર વિટં કરોતિ ॥

ભાગ્યાધિપેન સહિતો યદિ માતૃનાથઃ

સૌખ્યસ્થિતો જનકમત્ર વિટં કરોતિ ॥ ૬૭ ॥

૬૭. ભાવાર્થ—છઠ્ઠા ને ચોથાનો સ્વામી સાથે નવમા સ્થાનમાં, યા નવમા ને ચોથાનો સ્વામી ચોથા સ્થાનમાં બેઠા હોય તો બાપ વ્યભિચારી થાય છે.

પન્માતૃર્ણા પિતૃસ્થાને પિતૃચ વ્યભિચારદૌ ॥

માતૃતાતારિદેહેન્નરેકસ્થઃ પરજાતકઃ ॥ ૬૮ ॥

૬૮. ભાવાર્થ—છઠ્ઠા ચોથાનો સ્વામી દશમ ભાવમાં હોય, તો બાપ વ્યભિચારી યા દશમા, ચોથા, છઠ્ઠા ને લગ્નનો સ્વામી એકરાશિમાં હોય તો બાપ વ્યભિચારીથી જન્મેલો થાય છે.

પાપેક્ષિતે પાપયુતે શશાઙ્કે દિવાકરે વા યદિ કેન્દ્રરાશૌ ॥

ક્રૂરે સુત્રે વા યદિ પાપદષ્ટે જાતો નરઃ સ્યાદિ માતૃગામી ॥૬૯॥

૬૯. ભાવાર્થ—ચંદ્રમા, યા સૂર્ય કેન્દ્રસ્થાનમાં પાપથહો સાથે, યા તેમની દૃષ્ટિવાળો હોય તો યા ક્રૂર થઈ, ચોથા સ્થાનમાં પાપથહની દૃષ્ટિવાળો, હોય તો માતા સાથે વ્યભિચાર કરનારો થાય છે.

ચન્દ્રે ધૃગૌ વા કેન્દ્રસ્યે પાપદષ્ટેજ્યવા દ્વયોઃ ॥

ક્રૂરે સુત્રે માતૃગામી યદિ વા ગુરુદારભાક્ ॥ ૭૦ ॥

૭૦. ભાવાર્થ—ચંદ્ર યા શુક્ર કેન્દ્રસ્થાનમાં પાપથહની દૃષ્ટિવાળો હોય, ને ચોથા સ્થાનમાં ક્રૂર થઈ હોય, તો માતા યા શુક્રની સ્ત્રી સાથે વ્યભિચાર કરનારો થાય છે.

સુત્રસ્યે સારપેષે ચન્દ્રે માતાજ્યમૈયુની ॥

વ્યભિચારમદો માતુઃ સ રાહુર્દિનનાયકઃ ॥ ૭૧ ॥

૭૧. ભાવાર્થ—મંગળ છઠ્ઠાના સ્વામી સાથે, ને ચંદ્રમા ચોથા સ્થાનમાં હોય યા રાહુ સાથે સૂર્ય ચોથામાં હોય તો તેની માતા વ્યભિચારી થાય છે.

શીતાંશૌ રાહુકેતુભ્યાં યુક્તે નીચેન સંગમઃ ॥

મન્દયુક્તે તુ શૂદ્રેણ વૈશ્યેન બુધયોગતઃ ॥ ૭૨ ॥

૭૨. ભાવાર્થ—ચોથામાં ચંદ્રમા રાહુ કેતુ સાથે નીચનો હોય, શનિ ચંદ્ર સાથે હોય તો શુદ્રની, બુધ ચંદ્ર સાથે હોય તો તેની માતા વૈશ્યની સોબતથી વ્યભિચારી થાય છે.

રવિયુક્તે ક્ષત્રિયેણ મંત્રિભ્યાં દ્વિજસંગમઃ ॥

એવં ચન્દ્રઃ કુજારીશયુક્તસ્તત્ફલદો ભવેત્ ॥ ૭૩ ॥

૭૩. ભાવાર્થ—ચંદ્ર સૂર્ય સાથે હોય તો ક્ષત્રીની, શુક્ર શુક્ર સાથે હોય તો બ્રાહ્મણની, ચંદ્ર મંગળ ને છઠ્ઠાનો સ્વામી સાથે હોય તો પણ બ્રાહ્મણની સોબતથી માતા વ્યભિચારી થાય છે.

ચન્દ્રોઽનિષ્ઠસ્થાનગઃ સાનુજેશો જાતસ્થાન્યસ્તન્યપાનં કરોતિ ॥

દુઃસ્થાનસ્યૌ માતૃપિત્રર્ક્ષનાયૌ પિત્રોર્મૃત્યુર્લગ્નનાથે વલાઢચે ॥ ૭૪ ॥

૭૪. ભાવાર્થ—ચંદ્ર ૬-૮-૧૨ સ્થાનમાં ત્રીજાના સ્વામી સાથે હોય, તો બીજી માતાનું સ્તપાન કરનારો, યા ચોથા દશમાનો સ્વામી ૬-૮-૧૨ સ્થાનમાં હોય, ને લગ્નનો સ્વામી બળવાન ન હોય, તો મા બાપ વિનાનો થાય છે.

પિતૃકર્માધિપે દુઃસ્યે લગ્નેશે વલસંયુતે ॥

પિત્રોરનિષ્ઠકારી સ્યાત્ સીમન્તરહિતોઽથવા ॥ ૭૫ ॥

૭૫. ભાવાર્થ—સાતમાનો સ્વામી, છઠ્ઠે, આઠમે, બારમે હોય, તો માબાપને ખરાબ ફળ, યા સોળ વર્ષમાં માબાપ વિનાનો થાય છે.

માતૃસ્થાનેશલગ્નેશૌ તન્ત્રિકોણગતૌ યદિ ॥

તદ્દશોલ્લપ્તગો માતા પિતા સહ મૃતા ભવેત્ ॥ ૭૬ ॥

૭૬. ભાવાર્થ—ચોથા ને લગ્નનો સ્વામી ચોથા, ને લગ્નથી નવમા યા પાંચમાંમાં હોય, ને તેનો સ્વામી લગ્નમાં હોય, તો માબાપ સાથે મરણ પામે છે.

માતૃલગ્નેશપિતૃપાઃ કેન્દ્રકોણસ્થિતા યદિ ॥

તદ્દશાન્તર્દશાકાલે જનન્યાસ્ત્વનુમૃત્યુદાઃ ॥ ૭૭ ॥

૭૭. ભાવાર્થ—ચોથા, લગ્ન, ને દશમાનો સ્વામી કેન્દ્ર ત્રિકોણમાં હોય તો તેની દશા અન્તર્દશામાં માતાનું મરણ થાય છે.

રવીન્દ્ર પિતૃમાતૃસ્યૌ યદિ તાવનુમૃત્યુદૌ ॥

તદ્દશોક્ષિતયુક્તે વા રવિસંવન્ધિનસ્તથા ॥ ૭૮ ॥

૭૮. ભાવાર્થ—સૂર્ય દશમે ને ચંદ્ર ચોથા સ્થાનમાં હોય, તો, યા દશમા ચોથાના સ્વામી સૂર્ય સાથે હોય, અથવા સૂર્યને જોતા હોય તો પહેલાં બાપ મરી જાય ને પછી મા મરી જાય એમ એક પછી એક મરે છે. યે માતૃભાવપતિકારકતત્સમેતાસ્તન્માતૃરાશિગતવીક્ષકલ્પેચરેન્દ્રાઃ ॥

તેપામનિષ્ઠકરલેટદશાપહારે જાતસ્ય માતૃમરણં પ્રવદન્તિ સન્તઃ ॥ ૭૯ ॥

૭૯. ભાવાર્થ—ચોથાનો સ્વામી ને ચોથાના કારકગ્રહ, ને તેની સાથે જે ગ્રહ હોય તે, યા ચોથા ભાવમાં જે ગ્રહ હોય તે, યા ચોથાપર જેની

દષ્ટિ હોય, તેમાંના ખરાબ ક્ષણ આપનાર બ્રહ્મની દશામાં માતાનું મરણ થાય છે.

માર્તણ્ડસ્ફુટતો વિશોઘ્ય શશિનં તચ્છેપરાઘ્યંશકે

જીવે બાનુસુતે ચ માતૃમરણં તત્કોણમે વા નૃણામ્ ॥

સંશોઘ્યો યમકણ્ઠકો દિપકરાદ્રઘ્યાધિપસ્ય સ્ફુટ્ટે

તદ્રાશૌ રચિનન્દને મૃતિમૃપૈત્યમ્વા તદ્વંશે રવૌ ॥ ૮૦ ॥

૮૦. ભાવાર્થ—સ્પષ્ટ સૂર્યમાંથી સ્પષ્ટ ચંદ્ર બાદ કરવો, ને શેષ રહેલી રાશિ જોખર ને તેના નવમાંશની રાશિ જોખર ગોચરથી જ્યારે ગુરૂ ને શનિ આવે તો, યા તેથી નવમી, પાંચમી રાશિમાં હોય તો માતાનું મરણ જાણવું; યા ચંદ્રથી આઠમાંના સ્વામીમાંથી યમકંઠક બાદ કરવો, ને તે રાશિમાં શનિ આવે, યા તેના નવમાંશમાં સૂર્ય હોય, તો માતાનું મરણ થાય છે.

ગોપુરાઘ્યંશકે જીવે મુલસ્થાનગતેઽપિ વા ॥

ધનાયદ્વદ્ધિભાવેષુ સ્વેતેષુ ચ મુર્ત્વી ભવેત્ ॥ ૮૧ ॥

૮૧. ભાવાર્થ—ગુરૂ, ગોપુરાંશ, વૈશેષિકાંશ, અને બીજા અંશોને પામેલો હોય, અથવા ચોથા ભાવમાં હોય, અને બીજા અહો બીજા અંગીયારમાં ને ચોથા ભાવમાં હોય, તો તે માણસ મુખી સમજવો.

મુયદાદિયુતે સૌર્યે સૌમ્યમધ્યગતેઽથવા ॥

જીવરાશ્યંશકે વાઽપિ પુણ્યકર્મરતઃ સદા ॥ ૮૨ ॥

૮૨. ભાવાર્થ—ચોથા ભાવપર બુધની દષ્ટિ, યા ચોથા ભાવ શુભ અહોની વચમાં, યા ગુરૂની રાશિ કે નવમાંશમાં હોય, તો સારાં કામમાં પ્રીતિવાળો થાય છે.

મુલસ્થિતઃ શોભનરાશિગો ઘલી ચિલ્લસંવન્ધગુણાયિકો યદિ ॥

તજ્ઞાતિવર્ગેણ મુલં નિરન્તરં તદીયધાતુઃ ત્રિયમેતિ માનવઃ ॥ ૮૩ ॥

૮૩. ભાવાર્થ—જે બ્રહ્મ બળવાન થઈ ચોથા ભાવમાં શુભ બ્રહ્મની રાશિમાં હોય, ને લગ્નના સંબંધથી જનુ શુભવાળો હોય તો તે બ્રહ્મ જે જાતિનો હોય, તે જાતિના સંબંધથી નિરંતર મુખી, અને તે બ્રહ્મની ધાતુના સંબંધથી મુખી થાય છે.

ચતુર્થગો નીચસપત્રયાસ્ત્વનિષ્ટમાવાધિપતિર્વિલગ્નાત્ ॥

લગ્નેશશત્રુર્યદિ તત્પ્રકોપાત્ શરીરસૌખ્યાદિવિનાશમાહુઃ ॥૮૪॥

૮૪. ભાવાર્થ—લગ્ન થકી છઠ્ઠા, અઠ્ઠા, બારમાનો સ્વામી નીચ ને શત્રુની રાશિમાં ચોથા સ્થાનમાં હોય, ને તે લગ્નના સ્વામીનો શત્રુ હોય તો તેના ક્રોધથી શરીરના સુખનો નાશ કરે છે.

ચતુર્થભાવસ્થિતદર્શિકારકા વલાન્વિતા યચ્ચતિસૌખ્યહેતુકાઃ ॥

અનિષ્ટદા નીચસપત્રમૂઢગાઃ સુખં શુભેનાસુખમન્યત્તેવૈઃ ॥૮૫॥

૮૫. ભાવાર્થ—ચોથા ભાવમાં રહેલો અહીં ચોથા ભાવને દેખનાર, ને ચોથા ભાવનો કારકઅહીં, એ ત્રણ બળવાન હોય, તો બહુ સુખ, યા એ ત્રણ નીચ કે શત્રુની રાશિમાં અસ્ત ના હોય તો બહુ દુઃખ થાય છે. શુભ અહીં હોય તો સુખ આપે ને પાપઅહીં હોય તો દુઃખ આપે છે.

ચતુર્થગો માન્યપતૌ સશુક્રે વલાધિકે સ્પાશ્ચિરકાલભોગી ॥

શુમાન્વિતે રન્ધ્રરિપુવ્યવસ્યે જાતોઽસ્પકાલં સમુપૈતિ સૌખ્યમ્ ॥૮૬॥

૮૬. ભાવાર્થ—ચોથા સ્થાનમાં નવમાનો સ્વામી બળવાન થઈ શુક સાથે બેઠો હોય, તો લાંબા વખત સુધી બહુ સુખને ભોગ ભોગવનાર થાય યા શુભ અહીં સાથે ૬-૮-૧૨ એ હોય, તો ચોઠા સુખવાળો થાય છે.

મુલચિન્તા ગૃહેજ્યામ્યાં માતૃચિન્તા મુલેન્દુતઃ ॥

મુગન્થં ગૃહશુભ્રામ્યાં વત્તવાહનમૂષણમ્ ॥ ૮૭ ॥

૮૭. ભાવાર્થ—લગ્ન ને શુક્રથી સુખનો, ચોથા ભાવ ને ચંદ્રથી માતાનો, લગ્ન ને શુક્રથી સુગંધી પદાર્થ, વસ્ત્ર, વાહન, ભૂષણનો વિચાર કરવો.

મુલેશ્વરે શ્રોમનરાશિયુક્તે શુક્રેણ દષ્ટે સતિ સંયુતે વા ॥

અરાતિનીચ્ચદૃષ્ટિદીને મુગન્થમાલ્યાદિમુલં સમેતિ ॥ ૮૮ ॥

૮૮. ભાવાર્થ—ચોથા ભાવનો સ્વામી શુભરાશિમાં શુક સાથે, યા શુકની દષ્ટિવાળો હોય, શત્રુ ને નીચ અહીં તે પર દષ્ટિ ન હોય, તો સુગંધી પદાર્થો, ને ભોગો ભોગવનાર થાય છે.

વીર્યાન્વિતે શીતકરે મુવસં સાદિઞ્ચજે જીર્ણતરં સમેતિ ॥

કૌશલ્યકં જીવ્યુતે ચ રક્તચિત્રં સશુક્રે સગ્નનાં તુ કૃષ્ણમ્ ॥૮૯॥

૮૯. ભાવાર્થ—બળવાન ચંદ્ર હોય તો સારાં વસ્ત્ર, યા રાહુ કેતુ સાથે હોય તો જુનાં વસ્ત્ર, યા ગુરુ સાથે હોય તો, રેશમી ને લાલ રંગનાં વસ્ત્ર, યા શુક સાથે હોય તો અનેક પ્રકારનાં વસ્ત્ર, ને શનિ સાથે હોય તો કાળાં વસ્ત્ર પહેરનાર થાય છે.

શુક્રેન્દુવર્ગસહિતે મુક્તરાશિનાયે

શુક્રેણ શીતરુચિના સહિતેક્ષિતે વા ॥

નીચારિપાપગનાટનદ્વિષ્ટમુક્તે

પશ્વાદિવિત્તમશિલં લભતે મનુષ્યઃ ॥ ૯૦ ॥

૯૦. ભાવાર્થ—ચોથા ભાવનો સ્વામી, શુક ચંદ્રમાની રાશિ અથવા નવમાંશમાં હોય, ને શુક ચંદ્રની દૃષ્ટિ હોય, યા શુક ચંદ્ર સાથે હોય, ને નીચ રાશિમાં કે શત્રુની રાશિમાં રહેલા ગ્રહની ને પાપગ્રહોની દૃષ્ટિ ન હોય તો ગાય, ભેંસ, ઘોડા વિગેરે પશુવાળો, ધનવાન થાય છે.

વન્દુસ્થાનેશ્વરે સૌમ્યે સૌમ્યગ્રહનિરીક્ષિતે ॥

કારકે વલસંપૂર્ણે વન્દુપૂજ્યો ભવેન્નરઃ ॥ ૯૧ ॥

૯૧. ભાવાર્થ—ચોથા ભાવનો સ્વામી શુભ હોય, ને શુભ ગ્રહની દૃષ્ટિ વાળો હોય, ને કારકગ્રહ પૂર્ણ બળવાન હોય, તો ભાઈઓમાં શ્રેષ્ઠ થાય છે.

વન્દુપકર્તા તન્નાયે કેન્દ્રકોણાયસંયુતે ॥

વૈશેષિકાંશસંયુક્તે પાપદમ્યોગવર્જિતે ॥ ૯૨ ॥

૯૨. ભાવાર્થ—ચોથા ભાવનો સ્વામી કેન્દ્ર (૧-૪-૭-૧૦) કોણ (૬-૫) આય (૧૧) સ્થાનોમાં ને વૈશેષિકાંશમાં હોય, ને પાપગ્રહ સાથે યા પાપની દૃષ્ટિવાળો ન હોય તો ભાઈઓપર ઉપકાર કરનાર થાય છે.

વન્દુદ્વેષી ભવેન્નિત્યં પાપાક્રાન્તે રસાતલે ॥

નીચાસ્ત્રલેટસંયુક્તે શુભદમ્યોગવર્જિતે ॥ ૯૩ ॥

૯૩. ભાવાર્થ—ચોથા ભાવમાં પાપ નીચ અથવા અસ્તનો ગ્રહ બેઠો હોય અને શુભ ગ્રહની દ્રષ્ટિ અથવા શુભ ગ્રહ બેઠો ન હોય તો તે માણસ પોતાના સર્ગાઓનો નાશ કરે-દ્રેષ કરનાર થાય.

સપાપે રન્ત્રપે સૌલ્યે કપટી પાપસંયુતે ॥

સ્વોચમિત્રસ્ત્રવર્ગસ્યે નિષ્કાપટ્યં શુભેક્ષિતે ॥ ૯૪ ॥

૯૪. ભાવાર્થ—આઠમાનો સ્વામી, પાપગ્રહ સાથે ચોથા સ્થાનમાં હોય અથવા ચોથે પાપગ્રહ હોય, તો કપટી, ચા પોતાના ઉચ્ચ, મિત્ર ચા પોતાના વર્ગમાં શુભ ગ્રહની દૃષ્ટિવાળો હોય તો કપટ વિનાનો થાય છે.

વિશુદ્ધહૃદયઃ શાન્તો હૃદયેષે વલાન્વિતે ॥

ગોપુરાચંક્રે વાઙ્મિ મૃદ્વંશાદિસમાન્વિતે ॥ ૯૫ ॥

૯૫. ભાવાર્થ—ચોથાનો સ્વામી બળવાન થઈ ગોપુરાદિક અંશમાં હોય, અથવા મૃદ્વંશાદિકમાં હોય, તો તેનું હૃદય પવિત્ર ને શાન્ત હોય છે.

વાહનેષે વલયુતે યાનરાશૌ વલાન્વિતે ॥

શુભગ્રહેણ સંદૃષ્ટે વાહનાદિફલં વદેત્ ॥ ૯૬ ॥

૯૬. ભાવાર્થ—ચોથાનો સ્વામી ચોથા ભાવમાં બળવાન હોય કે બળવાન ગ્રહ સાથે હોય, ને શુભ ગ્રહની દૃષ્ટિ હોય, તો (વાહન) હાથી, घोडा વિગેરેનું સાફ સુખ ભોગવે છે.

વાહનેષે વાહનસ્થે સેન્દુજે શુભવીક્ષિતે ॥

શુભલેચરરાશ્યેષે વાહનાદિફલં વદેત્ ॥ ૯૭ ॥

૯૭. ભાવાર્થ—ચોથાનો સ્વામી શુભ નવમાંશમાં શુધ્ધ સાથે શુભ ગ્રહની દૃષ્ટિવાળો ચોથે હોય, ત્યારે તે માણસ ઘરની ઘોડાગાડીઓ વિગેરે વાહનનું સુખ ભોગવે એમ કહેવું.

ચન્દ્રો વિલગ્રસંવન્ધી વાહનેશસમાન્વિતઃ ॥

તુરગ્ગવાહનં તસ્ય વદન્તિ મુનિપુરુષાઃ ॥ ૯૮ ॥

૯૮. ભાવાર્થ—ચંદ્રમા લગ્નનો સંબંધી થઈ ચોથા ભાવના સ્વામી સાથે હોય તો તે ઘોડાઓવાળો, થાય તેમ મુનિઓએ કહ્યું છે.

દ્વિતીયે વા ચતુર્થે વા ચન્દ્રે શોભનરાશિભે ॥

શુભલેચરસંયુક્તે સમુપત્યશ્વવાહનમ્ ॥ ૯૯ ॥

૯૯. ભાવાર્થ—બીજા ચા ચોથા સ્થાનમાં શુભ ગ્રહની રાશિમાં ચંદ્રમા હોય, ને શુભ ગ્રહ સાથે હોય તો ઘોડા, હાથી વિગેરે વાહનવાળો થાય.

સેન્દૌ ચતુર્ધાષ્ટિપતૌ વિલગ્ને રુદ્રેશ્વરેણાપિ યુતેઽશ્વલાભઃ ॥

શુક્રેણ યુક્તે યદિ વાહનેષે દેહાન્વિતે વા નસ્વાહનં સ્યાત્ ॥ ૧૦૦ ॥

૧૦૦. ભાવાર્થ—ચંદ્ર સાથે ચોથાનો સ્વામી લગ્નમાં હોય, યા લગ્નના સ્વામી સાથે ચંદ્ર કોઈ ભાવમાં હોય તો ઘોડાઓના લાભવાળો, યા ચોથાનો સ્વામી શુક સાથે લગ્નમાં હોય તો તે માણસ નરવાહનવાળો થાય છે.

આન્દોલિકાભરણદૌ સિતપૂર્ણચન્દ્રૌ

કેન્દ્રત્રિકોણગૃહગૌ વલિનૌ ભવેતામ્ ॥

રક્તામ્બરાભરણદઃ સુરપૂજિતર્ક્ષે

ચન્દ્રે સુરેન્દ્રસચિવેક્ષિતસંયુતે વા ॥ ૧૦૧ ॥

૧૦૧. ભાવાર્થ—શુક ને પૂર્ણચંદ્ર કેન્દ્ર યા ત્રિકોણમાં બળવાન હોય, તો પાલખીનું સુખ, વસ્ત્ર, ઘરેણું વિગેરે ભોગવનાર, યા ધન ને મીનશશિમાં હોય, ને તે પર શુકની દષ્ટિ કે શુક સાથે હોય, તો લાલ કપડાં ને ઘરેણું વિગેરે ભોગવે છે.

આન્દોલિકાતુરગલાભમુપૈતિ જાતઃ

શુક્રેન્દુયાનપતયસ્તનુનાથયુક્તાઃ ॥

૧૦૨. ભાવાર્થ—શુક, ચંદ્ર, ચોથાનો સ્વામી, ને લગ્નનો સ્વામી, એ

કેન્દ્રત્રિકોણગૃહગાથતુરન્તયાનમ્ ॥ ૧૦૨ ॥

ચાર પ્રકારે એક રાશિમાં હોય તો પાલખીના સુખવાળો, ને ઘોડાઓના લાભવાળો, યા એક રાશિમાં શુક, ચોથાનો સ્વામી, ચંદ્ર, ને શુક કેન્દ્ર (૧-૪-૭-૧૦) ત્રિકોણ (૯-૫) માં હોય તો ચાર પ્રકારના વાહનનું સુખ ભોગવનાર થાય છે.

વાહનેશે ગુરુયુતે ચતુરન્તાલ્યવાહનમ્ ॥

યાનેશે સશુભે માને ચામરછત્રસંયુતઃ ॥ ૧૦૩ ॥

૧૦૩. ભાવાર્થ—ચોથાનો સ્વામી શુક સાથે હોય તો ચાર પ્રકારના વાહનનું સુખ, યા ચોથાનો સ્વામી શુભગ્રહની સાથે દશમા સ્થાનમાં હોય, તો છત્ર, ચામરનું સુખ ભોગવે છે.

સુલેશ્વરે કેન્દ્રગતે તદીશે લગ્નસ્થિતે વાહનયોગવન્તઃ ॥

કર્મેશ્વરે લાભગતે તદીશે કર્મસ્થિતે ભૂષણયાનવન્તઃ ॥ ૧૦૪ ॥

૧૦૪. ભાવાર્થ—ચોથાનો સ્વામી કેન્દ્રમાં હોય ને તેનો સ્વામી લક્ષમાં હોય તો, યા દશમાનો સ્વામી અગીયારમે ને તેનો સ્વામી દશમે હોય, તો ઘરેણાં, અલંકાર, કપડાં, ને વાહનનું સુખ ભોગવે છે.

યાનેશે લામરાશિસ્યે સુસ્તે વા લામગે કુજે ॥

અથવા ભૌમરાશિસ્યે રાજ્યપ્રાપ્તિર્ન સંશયઃ ॥ ૧૦૫ ॥

૧૦૫. ભાવાર્થ—ચોથાનો સ્વામી અગીયારમે, વા ચોથા ભાવમાં હોય, ને મંગળ અગીયારમે યા અગીયારમા સ્થાનમાં મંગળની રાશિ હોય, તો રાજ્યનું સુખ ભોગવે છે.

લગ્નાદ્વાહનરાશિગસ્તદધિપસ્તદ્વીક્ષકથ ત્રયઃ

સ્વોચસ્વર્ત્તેષ્ટહૃદ્દેષુ વલિનઃ કેન્દ્રત્રિકોણાયગાઃ ॥

દીર્ઘાયુઃશયનાસનામ્બરવહુસેનાણિ સન્મન્દિરં

વન્ધુસ્તેહમનોજ્ઞવાહનયન્નઃસૌખ્યાનિ કુર્વન્તિ તે ॥ ૧૦૬ ॥

૧૦૬. ભાવાર્થ—લક્ષ થકી ચોથાનો સ્વામી, ચોથામાં રહેલા થક, ને ચોથાને દેખનાર, એ ત્રણે પોતાના ઘરમાં, પોતાના જિવ્યમાં, યા મિત્રના ઘરમાં હોય, ને બળવાન થઈ કેન્દ્ર (૧-૪-૭-૧૦) ત્રિકોણ (૬-૫) માં ને ૧૧ મે હોય, તો બહુ આયુષ્યવાળો, સૈયા, કપડાં, ઘર, મંદિર, વાહન, યશ વિગેરેનું સુખ ભોગવનાર, લાઘવોમાં મીતિ રાખનાર અને આનંદી થાય છે.

સ્વોચરાશિગતથ્રાન્દ્રિઃ કેન્દ્રકોણસમન્વિતઃ ॥

વિદ્યાવાહનસંપત્તિં કરોતિ વિપુલં ધનમ્ ॥ ૧૦૭ ॥

૧૦૭. ભાવાર્થ—બુધ જિવ્ય રાશિમાં કેન્દ્ર (૧-૪-૭-૧૦) ત્રિકોણ (૬-૫) માં હોય, તો વિદ્યા, વાહન, સમૃદ્ધિ, બહુ ધન વિગેરેનું સુખ ભોગવે છે.

લગ્નેશાત્સુલનાયતદ્રવનગૌ ભાગ્યેશભાગ્યસ્થિર્તા

ચત્વારઃ શુભવર્ગગાઃ સુવલિનસ્તે લગ્નસંત્રાન્ધિનઃ ॥

અન્યોન્યાશ્રિતવીક્ષિતા યદિ મહીપાલધિરાયુઃ સુસ્ત્રી

તેજસ્વી ચતુરન્તયાનવિપુલશ્રીરાજચિહ્નાદ્વિતઃ ॥ ૧૦૮ ॥

૧૦૮. ભાવાર્થ—લગ્નના સ્વામીથી ચોથા ઘરનો સ્વામી ને ચોથે રહેલો ગ્રહ, નવમા ઘરનો સ્વામી, તથા નવમે રહેલા ગ્રહ હોય, એ ચાર ગ્રહ શુભ ગ્રહોના વર્ગમાં યા બળવાન કે લગ્નના સ્વામીના સંબંધી હોય, ને પરસ્પર એક બીજાના ઘરમાં યા પરસ્પર એક બીજાને દેખતા હોય, તો રાજ્ય, ખંડુ આયુષ્યવાળો, સુખી, તેજસ્વી, ચાર પ્રકારના વાહનો વાળો, રાજ્ય લક્ષ્મીના ચિહ્નવાળો થાય છે.

ग्रहास्त्रयः स्थानबलाधिकाश्चेद्विचित्ररत्नाभरणादिसौख्यम् ॥

खेटद्वये वीर्ययुते विलग्नौ तदीयपाके समुपैति सौख्यम् ॥ ૧૦૯ ॥

૧૦૯. ભાવાર્થ—ત્રણ ગ્રહોસ્થાન બળવાન ને પૂર્ણબળી હોય, તો ધણા પ્રકારનાં રત્નો, અલંકાર, કપડાં, ઘરેણાં ને વાહનના સુખવાળો થાય, જો બે ગ્રહો બળવાન થઈ લગ્નમાં હોય તો તેની દશામાં સુખ ભોગવે છે.

उक्तस्थानत्रयेष्वेको बली वाहनराशिपः ॥

लग्नलग्नेशसंबन्धी तदशा वाहनप्रदा ॥ ૧૧૦ ॥

૧૧૦. ભાવાર્થ—કહેલાં ત્રણ સ્થાનમાં ચોથા ભાવનો સ્વામી બળવાન હોય, ને લગ્ન કે લગ્નના સ્વામી સાથે સંબંધ કરતો હોય, તે ગ્રહની દશામાં વાહનનું સુખ થાય છે.

चतुर्थधर्मायधनाधिनाया विलग्नसम्बन्धबलाधिकाश्चेत् ॥

तदीयपाके समुपैति राज्यं क्रमेण भाग्यं धनलाभपथम् ॥ ૧૧૧ ॥

૧૧૧. ભાવાર્થ—ચોથા, નવમા, અગીયારમા, ને બીજાના સ્વામી બળવાન થઈ લગ્ન સાથે સંબંધ કરે તો તેની દશામાં ક્રમથી રાજ્ય લાભ, ધન લાભ, ને અર્થ સિદ્ધિ થાય છે.

ते चत्वारोऽधिकबलयुता देहसम्बन्धिनश्चे-

देतत्सर्वं भवति विपुलं दुर्बला दुःखदाः स्युः ॥

मिश्रं मिश्रैस्तनुपरिभवः कारको भावनायो

भावाक्रान्तो विगतबलिनश्चेदतिरिक्तादास्ते ॥ ૧૧૨ ॥

૧૧૨. ભાવાર્થ—ચોથા, નવમા, અગીયારમા, ને બીજાના સ્વામી, અધિક બળી થઈ લગ્નથી સંબંધ કરે તો બહુ રાજ્યાદિ સુખ થાય, પણ નિર્બળ હોય તો દુઃખ આપે છે. લગ્નનો સ્વામી, શત્રુનો કારક, ને ભા-

વનો સ્વામી ભાવમાં મધ્યમળની હોય, તો મધ્યમ ફળ ને નિર્મળ હોય તો દુઃખ આપે છે.

વાહનેશેઽરિનીચસ્યે દુઃસ્યે ધર્માધિપેક્ષિતે ॥

સુદુર્વાહનસંપ્રાપ્તિશ્ચલવાહનતાપિ વા ॥ ૧૧૩ ॥

૧૧૩. ભાવાર્થ—ચોથાનો સ્વામી ચતુ કે નીચ રાશિમાં થા ૬-૮-૧૨ મે હોય, ને નવમા ભાવના સ્વામીની દૃષ્ટિ હોય, તો ખોટાં વાહનવાળો થા વાહનની સ્થિરતા વિનાનો થાય.

ધર્મકર્મવિલગ્રસ્થાસ્તુક્લેપગશુભગ્રહાઃ ॥

લગ્નાધિપેન સંદૃષ્ટા યાનાન્તે દુઃસ્વમામુયાત્ ॥ ૧૧૪ ॥

૧૧૪. ભાવાર્થ—નવમા, દશમા ને લગ્નમાં જિય્થનો થઈ શુભ ગ્રહ હોય, ને લગ્નના સ્વામીની દૃષ્ટિ હોય, તો વાહન ભોગવનાર, પછીથી દુઃખી થાય છે.

જીવે વા મુલ્યે શુભગ્રહયુતે લગ્નાત્તપઃસ્થાનગે

સૌમ્યક્ષે નરવાહનં ચિરતરં રાજપતાપાન્વિતમ્ ॥

દુઃસ્યે પાપયુતેઽસ્તનીચરિપુગે યાનાદિભાગ્યં ન હિ

સ્વક્ષે સર્વયલાધિકે ચિરસુત્ત્વં ચાન્દોલિકારોદ્દહનમ્ ॥૧૧૫॥

૧૧૫. ભાવાર્થ—ગુરૂ થા ચોથાનો સ્વામી શુભ ગ્રહ સાથે, થા શુભ ગ્રહની રાશિમાં નવમા સ્થાનમાં હોય, તો તે ગુરૂ વાહનનું મુખ ને લાંબા વખત સુધી રાજ્યનું મુખ ભોગવનાર થાય, જો ૬-૮-૧૨ માં સ્થાનમાં પાપ ગ્રહ સાથે રહેલો, થા અસ્તનો, નીચ કે ચતુની રાશિમાં હોય, તો વાહન મુખ નહિ ભોગવનાર થાય, ને પોતાના ઘરમાં પૂર્ણમળી હોય તો લાંબા વખત સુધી પાલખીનું મુખ ભોગવનાર થાય છે.

વન્તુકર્મગૃહાધીશૌ લામસ્થાનગતેશકૌ ॥

વલવન્તૌ યદિ સ્યાતાં સર્વમાગ્યફલપ્રદૌ ॥ ૧૧૬ ॥

૧૧૬. ભાવાર્થ—ચોથા ને દશમા ઘરનો સ્વામી જો બે અગીયારમા સ્થાનમાં હોય, થા તે અગીયારમા જગર દૃષ્ટિ કરતા હોય, કે બગવાન હોય, તો પૂર્ણ ભાગ્યવાન થાય છે.

લાભસ્થૌ સુખભાગ્યેશૌ પश्यन्ताँ वा सुखस्थलम् ॥

વાહની સર્વભાગ્યાઢ્યો રાજપ્રીતિકરો ભવેત્ ॥ ૧૧૭ ॥

૧૧૭. ભાવાર્થ—અગીયારમા સ્થાનમાં ચોથા ને નવમાના સ્વામી હોય, આ ચોથા ભાવપર તેમની દૃષ્ટિ હોય, તો સંપૂર્ણ ભાગ્યવાન, સેનાનો સ્વામી, રાજા સાથે પ્રીતિ કરનારો થાય છે.

धर्मवाहनराशीशौ लग्नसंवन्धिनौ यदि ॥

जीवदृष्टियुतौ तस्य राजव्यादिभूषणम् ॥ ११८ ॥

૧૧૮. ભાવાર્થ—નવમા ચોથાના સ્વામી લગ્ન સાથે સંબંધ કરતા હોય, ને શુકની દૃષ્ટિ હોય, તો રાજ્ય સુખ ને કપડાં અલંકાર સુખ લોગવે છે.

शुभवाहनराशीशौ शुभस्वेचरसंयुतौ ॥

बहुसेनाधिपः श्रीमान् चलिनौ यदि जायते ॥ ११९ ॥

૧૧૯. ભાવાર્થ—નવમા ને ચોથા ભાવનો સ્વામી, શુભ ગ્રહ સાથે ને બળવાન હોય, તો બહુ સેનાનો સ્વામી, ચોભાવાળો, ધનવાન થાય છે,

भाग्यस्थिते वाहनराशिनाथे सशुक्रजीवे शुभस्वेटराशौ ॥

भाग्याधिपे कोणचतुष्टये वा बहुप्रदेशाभरणार्थयानम् ॥ १२० ॥

૧૨૦. ભાવાર્થ—શુભ ગ્રહની રાશિમાં નવમા ભાવમાં ચોથાનો સ્વામી, શુક ને શુક સાથે હોય, આ નવમા ભાવનો સ્વામી કોણુ (૬-૫) ચતુષ્ઠય (૧-૪-૭-૧૦) સ્થાનમાં હોય, તો બહુ દેશ, ભૂપણ, ધન, ને વાહનનું સુખ લોગવનાર થાય છે.

कामारियानसहज तपोलग्नव्ययेश्वराः ॥

सुखाधिपेन संयुक्ता स्त्वसंख्याकरदेशभाक् ॥ १२१ ॥

૧૨૧. ભાવાર્થ—સાતમા, છઠ્ઠા, ચોથા, ત્રીજા, નવમા, બારમા ને લગ્નના, સ્વામી ચોથા ભાવના સ્વામી સાથે હોય, તો ઘણા દેશોનો રાજા થાય છે.

सुखाधिपो देवगुरुः सितो वा घल्ली विलप्राप्तवमोपपातः ॥

त्रिकोणकेन्द्रोपगतः शुभेशः समेति जातो बहुवाहनानि ॥ १२२ ॥

૧૨૨. ભાવાર્થ—ચોથાનો સ્વામી શુક કે શુક હોય, ને બળવાન થઈ લગ્નથી નવમા સ્થાનમાં હોય, ને તે નવમાનો સ્વામી કેન્દ્ર (૧-૪-૭-૧૦) ત્રિકોણ (૬-૫) માં હોય, તો બહુ વાહનોવાળો થાય છે.

સશુક્રજીવો મેહેસો ભાગ્યસ્યો ભાગ્યપે મુલે ॥

કેન્દ્રત્રિકોણયોર્વાઽપિ વહુવાહનદેશભાક્ ॥ ૧૨૩ ॥

૧૨૩. ભાવાર્થ—શુક્ર સાથે શુરૂ ને ચોથાનો સ્વામી નવમા સ્થાનમાં હોય, ને નવમાનો સ્વામી ચોથા સ્થાનમાં યા કેન્દ્ર (૧-૪-૭-૧૦) ત્રિકોણ (૬-૫) માં હોય, તો બહુ દેશોનો સ્વામી ને બહુ વાહનવાળો થાય છે.

લગ્નકેન્દ્રસ્થિતે સૌમ્યે ધર્મે તુલ્લગ્રહાશ્રિતે ॥

ધનેશે કેન્દ્રભાવસ્યે યોગઃ સિંહાસનપદઃ ॥ ૧૨૪ ॥

૧૨૪. ભાવાર્થ—લગ્ન કેન્દ્રમાં શુભ ગ્રહ, નવમામાં ઉચ્ચ ગ્રહ, ને ખીલ ભાવનો સ્વામી કેન્દ્રમાં હોય, તો સિંહાસન ભોગવનાર થાય છે.

ભાગ્યે શુભેક્ષિતે કેન્દ્રે શુભૈઃ સહ ધનાધિપે ॥

લગ્નગ્રહે દ્વિતીયસ્થે જન્મ સિંહાસનપદમ્ ॥ ૧૨૫ ॥

૧૨૫. ભાવાર્થ—નવા ભાવપર શુભ ગ્રહની દૃષ્ટિ હોય, ને ખીલ ભાવનો સ્વામી શુભ ગ્રહો સાથે કેન્દ્ર (૧-૪-૭-૧૦) માં હોય, યા ખીલ સ્થાનમાં ઉચ્ચ રાશિમાં રહેલા ગ્રહ હોય, તો સિંહાસન ભોગવનાર થાય છે.

લગ્નવાહનભાગ્યેશાઃ કર્મસ્યાઃ કર્મપસ્તર્ના ॥

લગ્નં પર્યપિ વા સ્વેદઃ સિંહાસનફલપદઃ ॥ ૧૨૬ ॥

૧૨૬. ભાવાર્થ—લગ્ન, ચોથા, ને નવમાનો સ્વામી, દશમા ભાવમાં હોય, ને દશમાનો સ્વામી લગ્નમાં હોય, યા લગ્નને ગ્રહો દેખવા હોય, તો સિંહાસન ભોગવનાર થાય છે.

કર્મલગ્નમુસ્વાધીશ્ચાઃ કર્મસ્થાનગતા યદિ ॥

કર્મપો લગ્નસંબન્ધી સિંહાસનપતિર્ભવેત્ ॥ ૧૨૭ ॥

૧૨૭. ભાવાર્થ—લગ્ન, દશમા, ને ચોથા ભાવના સ્વામી, દશમા સ્થાનમાં હોય, ને દશમાનો સ્વામી લગ્નનો સંબંધી હોય તો સિંહાસન ભોગવનાર થાય છે.

ગુરુશુક્રમુસ્વાધીશ્ચાઃ કેન્દ્રકોણાયગા યદિ ॥

અનેકયાનસમ્પન્નો મળ્ડલાધિપતિર્ભવેત્ ॥ ૧૨૮ ॥

૧૨૮. ભાવાર્થ—શુરૂ, શુક્ર, ને નવમાનો સ્વામી, તે કેન્દ્ર (૧-૪-૭-૧૦) કોણ (૬-૫) આય (૧૧) સ્થાનમાં હોય, તો અનેક વાહનોવાળો ને મંડળનો સ્વામી થાય છે.

યાનેશકર્મોપગતૌ વલિષ્ઠૌ ધર્મેશદૃષ્ટૌ યદિ તદ્વૃતૌ વા ॥

પરસ્પરક્ષેત્રસમાગતૌ વા સિંહાસનપ્રાપ્તિકર્તૌ ભવેતામ્ ॥૧૨૯॥

૧૨૯. ભાવાર્થ—ચોથા ભાવનો સ્વામી, ને દશમા સ્થાનમાં રહેલા
અહ, બંને બળવાન હોય, ને નવમાના સ્વામી સાથે યા તેની દૃષ્ટિએ હોય,
યા ૫૨૨૫૨ એક બીજાના ઘરમાં હોય, તો સિંહાસન ભોગવનાર થાય છે.

તદશાન્તર્દશાકાલે તદ્રાશિપદશાગમે ॥

તદીયમુક્તિસંપ્રાપ્તે સિંહાસનપતિર્ભવેત્ ॥ ૧૩૦ ॥

૧૩૦. ભાવાર્થ—તેની દશા અન્તર્દશામાં, યા તે જે રાશિમાં હોય,
તેના સ્વામીની વિદશા ઉપદશામાં યા તેજ (૮) દશામાં, સિંહાસનનો
સ્વામી થાય છે.

શુભોદયેશૌ મુખરાશિયાતૌ મુખાધિપો લગ્નગતઃ શુભર્ષે ॥

અતીવ સૌખ્યં સમુપૈતિ નિત્યં સપત્રયાતો યદિ શત્રુભાગ્યમ્ ॥૧૩૧॥

૧૩૧. ભાવાર્થ—નવમાનો સ્વામી, ને લગ્નનો સ્વામી, બંને ચોથા
ભાવમાં હોય, ને ચોથાનો સ્વામી શુભ અહની રાશિમાં લગ્નમાં હોય,
તો હમેશાં બહુ સુખ ભોગવનાર થાય, ને જે છઠ્ઠા સ્થાનમાં હોય, તો
બહુ અત્રવાળો થાય છે.

સપત્રમાવાધિપતૌ તપઃસ્યે શુભૈરદૃષ્ટે વલસંયુતે વા ॥

સ્વકીયભાગ્યાદિકમલ્પકાલં દદાતિ શત્રૌ મુખનાથદાયે ॥૧૩૨॥

૧૩૨. ભાવાર્થ—છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામી નવમા ભાવમાં હોય, ને શુભ
અહોની દૃષ્ટિ વિનાનો બળવાન હોય, તો ચોથા ભાવના સ્વામીની દશા-
માં પોતાનું ભાગ્ય થોડું ને અત્રુઓનું ભાગ્ય વધે છે.

મુખાધિપે શોભનસ્વેત્રયુક્તે તદીયપાકાન્નમરાતિગં તત્ ॥

પાપાન્વિતે તસ્ય દશાવસાને પુનઃ સ્વભાગ્યં સમુપૈતિ સર્વમ્ ॥૧૩૩॥

૧૩૩. ભાવાર્થ—ચોથાનો સ્વામી શુભ અહ સાથે હોય, તો તેની
દશા પછી (દશાના અંતમાં) અત્રુઓવાળો થાય છે; ને પાપઅહ સાથે હોય
તો તેની દશાના અંતમાં ફરીથી પેતે સંપૂર્ણ ભાગ્યવાન થાય છે.

ક્ષેત્રસ્થાને શુભક્ષેત્રે તદીયે શુભસંયુતે ॥

તત્કારકે તથા પ્રાપ્તે વહુક્ષેત્રધનાન્વિનઃ ॥ ૧૩૪ ॥

૧૩૪. ભાવાર્થ—ચોથા સ્થાનમાં શુભ ગ્રહની રાશિ હોય, ને તેને સ્વામી શુભ ગ્રહો સાથે હોય, ને તેવીજ રીતે ચતુર્થ ભાવનો કારક હોય તો બહુ જમીન, ઘર ને ધનવાળો થાય છે.

ક્ષેત્રેશ્વરે નીચસપ્તભાગે કાલાગ્નિશૂલ્લાન્તકપટ્ટિભાગે ॥

પાપાન્વિતે પાપસર્માક્ષિતે વા ક્ષેત્રાદિનાશં કયયન્તિ તદ્વિદ્વાઃ ॥૧૩૫॥

૧૩૫. ભાવાર્થ—ચોથાનો સ્વામી નીચ કે શત્રુના નવમાંશમાં, વા પદ્યેશમાં શુભ, ચમ, કાળ, અગ્નિ નામના ભાગમાં રહેલા પાપગ્રહ સાથે વા તેની દૃષ્ટિવાળો હોય, તો શાસ્ત્રને બહુનાશઓ, ઘર, જમીન, વાણી વિગેરેનો નાશ કરે છે.

લગ્નાધિપસ્ય ગૃહગો यदि शत्रुखेट-

स्तत्पाकभુक्तिसमये गृहभूमिनाશम् ॥

यानेशभુक्तिसमये निजवन्धुहानिः

शन्यारमान्दियुतभुक्तिरनर्थहेतुः ॥ ૧૩૬ ॥

૧૩૬. ભાવાર્થ—લગ્નના સ્વામીની રાશિમાં શત્રુ ગ્રહ હોય, તો તેની દશા અન્તર્દશામાં ઘર ને જમીનનો નાશ, ને ચોથા ભાવનો સ્વામી, શનિ, મંગળ, શુભિક સાથે હોય, તો તેની દશા અન્તર્દશામાં ભાઈઓને નુક-
શાન ને અનર્થ થાય છે.

वित्तेशः समुखाधिपो नवमगः सौम्यान्वितः सौम्यमे

निक्षेपं समुपैति लाभधनपी पातालराशिस्थितौ ॥

तन्नायः शुभराशिगः शुभयुतो निक्षेपसिद्धिर्भवेत्

लाभेशः सुखराशिगः शुभयुतो निक्षेपवित्तप्रदः ॥ ૧૩૭ ॥

૧૩૭. ભાવાર્થ—ખીજનો સ્વામી ચોથાના સ્વામી સાથે નવમા સ્થા-
નમાં ને શુભ ગ્રહની રાશિમાં શુભ ગ્રહ સાથે હોય, તો અનામત થાપણ
મળે છે; જો અગીયારમા ને ખીજનો સ્વામી બંને ચોથા ભાવમાં હોય,
ને ચોથાનો સ્વામી શુભ રાશિમાં શુભ ગ્રહ સાથે હોય તોપણ થાપણ
મળે છે, તેમજ અગીયારમાનો સ્વામી ચોથે શુભ ગ્રહ સાથે હોય, તો
અનામત ચીજો રાખી ધનવાન થાય છે.

અર્થવ્યયગૃહાધીશા નાશગાઃ પાપસંયુતાઃ ॥

યાવદ્વિરશુભૈર્યુક્તાસ્તાવદ્રેહાલસત્વદાઃ ॥ ૧૩૮ ॥

૧૩૮. ભાવાર્થ—બીજા, બારમા ને ચોથા ઘરનો સ્વામી, આઠમા સ્થાનમાં પાપ ગ્રહો સાથે હોય, તો તે જેટલા પાપગ્રહો સાથે હોય, તેટલા ઘર દરિદ્રતાવાળાં થાય છે.

પાપેઽહૌ વા પાપદષ્ટે મુલે ગેહમુસ્વાર્તિભાક્ ॥

નીચેઽરાતૌ કુજેઽર્કે વા મુલે સ્પાદગૃહો નરઃ ॥ ૧૩૯ ॥

૧૩૯. ભાવાર્થ—ચોથા સ્થાનમાં પાપગ્રહ, યા રાહુ, પાપી ગ્રહની દષ્ટિવાળો હોય, તો ઘર બાબત દુઃખ ભોગવનાર, યા નીચ રાશિમાં કે શત્રુના ઘરમાં, સૂર્ય યા મંગળ ચોથા ભાવમાં હોય, તો ઘર બિનાનો થાય છે.

નીચેઽસ્તમે વા ગેહસ્યે કૃપામ્બવાદૌ પતિપ્યતિ ॥

મુલે પાપે પાપભાક્ સ્યાત્ મુલે મન્દે મુલક્ષયઃ ॥ ૧૪૦ ॥

૧૪૦. ભાવાર્થ—નીચ રાશિને પામેલો, યા અસ્તનો ગ્રહ ચોથા સ્થાનમાં હોય, તો કુવા બિગેરમાં પડનારો, યા પાપી ગ્રહ ચોથા સ્થાનમાં હોય, તો પાપ કરનાર, ને શનિ હોય તો મુખ રહિત થાય છે.

ગૃહેશે વ્યયગે લગ્નાદન્યગેહોઽન્યદેશગઃ ॥

રન્ધ્રે ગૃહાદ્યભાવો વા પદ્મે જ્ઞાત્યાદિસાદ્રહઃ ॥ ૧૪૧ ॥

૧૪૧. ભાવાર્થ—ચોથાનો સ્વામી લગ્નથી બારમે હોય, તો પારકા ઘરમાં ને પરદેશમાં રહેનાર, જો આઠમા સ્થાનમાં હોય, તો ઘર બિગેરે સર્વ પદાર્થ રહિત, અને છૂટ્ટે હોય તો શત્રુઓના સમીપ ઘરવાળો થાય.

અયત્રતો મન્દિરલાભદઃ સ્યાત્ ચતુર્યપસ્તત્ર વલાધિકો વા ॥

દુઃસ્થાનગો દુષ્ટવલાન્વિતશ્વેદાલસ્યગેહં ગ્રહપીડિતં વા ॥ ૧૪૨ ॥

૧૪૨. ભાવાર્થ—ચોથાનો સ્વામી પૂર્ણબળી હોય, તો મહેનત શિવાય ઘરના લાભવાળો થાય; પણ છૂટ્ટે, આઠમે, બારમે નિર્મળ હોય, તો ઘરમાં આલસ્ય ને ગ્રહની પીડાવાળો થાય છે.

પદ્મિવ્યયાદમોપેતા વ્યયવિત્તગૃહાધિપાઃ ॥

યાવત્પાપસમોપેતાસ્તાવદ્ગ્રહવિનાશદાઃ ॥ ૧૪૩ ॥

૧૪૩. ભાવાર્થ—ત્રીજે, છઠ્ઠે, બારમે, આઠમે; બારમા, બીજા ને ચોથા સ્થાનના સ્વામી હોય, ને જેટલા પાપ અહીં સાથે હોય, તેટલાં ધરના નાશ થાય છે.

લગ્નત્રિકોણકેન્દ્રસ્થા યાવદ્રલસમન્વિતાઃ ॥

તાવત્સંખ્યાકોઠાનાં સામીચીન્યં વદેદ્રુઘઃ ॥ ૧૪૪ ॥

૧૪૪. ભાવાર્થ—લગ્ન (૧) ત્રિકોણ (૬-૫), કેન્દ્ર ((૧)-૪-૭-૧૦) સ્થાનોમાં જેટલા અહીં બળવાન હોય, તેટલા ધરનું મુખ બુદ્ધિમાને કહેવું.

ચતુર્થભાવાધિપતૌ વિલગ્નાદ્ વ્યયસ્યિતે જીર્ણગૃહં સમેતિ ॥

ત્રિકોણકેન્દ્રોપગતે વલાદયે વિચિત્રગેહં રુચિરં તદાહુઃ ॥ ૧૪૫ ॥

૧૪૫. ભાવાર્થ—ચોથા ભાવનો સ્વામી લગ્નથી બારમા સ્થાનમાં હોય, તો જુના ધરવાળો થાય, અને બે ત્રિકોણ (૬-૫), કેન્દ્ર (૧-૪-૭-૧૦) માં બળવાન હોય, તો સુંદર ધરનું મુખ ભોગવનાર થાય છે.

તૃતીયે સૌમ્યસંયુક્તે ગેહશે વલસંયુતે ॥

ગોપુરાધંશગે વાઙ્મિ સમેતિ દ્વમન્દિરમ્ ॥ ૧૪૬ ॥

૧૪૬. ભાવાર્થ—ત્રીજા ભાવમાં શુભ અહીં હોય, ને ચોથાનો સ્વામી બળવાન હોય, યા ગોપુરાંશમાં હોય, તો અજબૂત ઘર ભોગવે છે.

આજ્ઞાત્રપાત્સેત્રવિનાશમાહુ રાક્ષેભરે ગેહગતે સપાપે ॥

કૂરાંશકે મૃત્યુકરાદિમાગે રન્ધ્રેશ્વરેણાપિ યુતે તયંવ ॥ ૧૪૭ ॥

૧૪૭. ભાવાર્થ—પાપ અહીં સાથે દશમાનો સ્વામી ચોથા ભાવમાં હોય, યા કૂર પદ્યંશમાં મૃત્યુકરાદિ ભાગોમાં હોય, ને આડમાના સ્વામી સાથે હોય, તો ધરનો નાશ થાય છે; ને તેને તાબેદારી કરવી પડશે.

તૃતીયે સૌમ્યસંયુક્તે ગેહશે સ્વવલ્ગન્વિતે ॥

લગ્નેત્રે વલસંપૂર્ણે દમ્પ પ્રાકારસંયુતમ્ ॥ ૧૪૮ ॥

૧૪૮. ભાવાર્થ—ત્રીજા ભાવમાં શુભ અહીં હોય, ને ચોથાનો સ્વામી બળવાન હોય, ને લગ્નનો સ્વામી પૂર્ણબળી હોય, તો અરૂખા, અગ્રાશી, ને બારીવાળી ઓટી હવેલીયો ને મહેલવાળો થાય છે.

પારાવતાંશકે ગેહ નાયે ગુર્વિન્દુવીસિતે ॥

ગોપુરાધંશકે વાઙ્મિ દૈવિકં મૃદ્ધમાદિગ્નેન્ ॥ ૧૪૯ ॥

૧૪૬. ભાવાર્થ—ચોથા ભાવનો સ્વામી ગુરૂ ચંદ્રની દૃષ્ટિવાળો હોય, યા ગોપુરાંશમાં કે પારાવતાંશમાં હોય, તો દેવની માફક ધરતું સુખ ભોગવતાર થાય છે.

इति श्रीनवग्रहकृपया वैद्यनाथविरचिते

जातकपारिजाते द्वादशोऽध्यायः ॥

એ પ્રમાણે નવ ગ્રહોની કૃપા વડે વૈદ્યનાથે રચેલા જાતક પારિજાતમાં અધ્યાય ૧૨ મો પુરો થયો.

खेडामान्त समागते कपडबज्जारव्येपुरेवासिना

श्रीसोमेश्वर घाडवेन च मयाज्योतिर्विदा भावतः ॥

घालान्बोधयितुं सुखंवर वडाद्रा ज्ञातिना पूर्णको

जातोजातक पारिजात विवृतोऽध्यायोव्ययोगुर्जरः ॥ १ ॥

૧. ભાવાર્થ—ખેડા જીલ્લાના કપડવંજ ગામમાં રહેનાર, વડાદરા

જ્ઞાતિના પ્રાદ્યક્ષ, જોશી, સોમેશ્વરે, બાળકોને સહેલાઈથી સમજવા માટે જાતક પારિજાત નામના અંધનો ગુજરાતી ભાષામાં, ઉમંગથી બારમો અધ્યાય સંપૂર્ણ કર્યો.

अंथ मળवानुं ठेकाणुं—

ભાષાન્તર કર્તી,—જોશી, સોમેશ્વર દ્વારકાદાસ.

ठेः—મોટા રામજીમંદિર રાવળપોળ.

लखे जेडा—સુ. કપડવંજ.

हाल मुकाम सुंणर्थ—ઠે. ઠાકોરદ્વાર-ભાઈ જીવણજીની ગલીમાં.

घर नंणर ४—ત્રીજો માળે.

અમો તરફથી જ્યોતિષ કલ્પતરૂ નામનો ગણિત અને દ્વિગ-ધીયનો હિત્તમ અંથ બહાર પડેલો છે.

જાતક પારિજાત.

અધ્યાય ૧૩ મો.

પાંચમા અને છઠ્ઠા ભાવનાં ફળો.
 અથ પञ्चमभावफलम् ॥ (પાંચમા ભાવનું ફળ.)
 પુત્રાદેવમહીપપુત્રપિતૃધીપુણ્યાનિ સંચિન્તયે-
 યાત્રામસ્તમુતસ્વકર્મભવનેર્દૂરાટનં રિપ્તતઃ ॥
 લગ્નાદ્રન્યુદિનેશતઃ પિતૃમુલં જીવાત્મજસ્થાનતઃ
 પુત્રપ્રાપ્તિરનગ્નવિત્તપતિતૈઃ સ્ત્રીસંપદશિન્તયેત્ ॥ ૧ ॥

ભાવાર્થ—પાંચમા ભાવથી દેવતાની ભક્તિ, રાજા અને પુત્રનો વિચાર તથા પિતા, બુદ્ધિ ને પૂણ્ય કર્મનો વિચાર કરવો. સાતમા, પાંચમા, બીજા ને દશમા ભાવમાં યાત્રાનો વિચાર અને બારમા ભાવમાંપરદેશ ફરવાનો વિચાર કરવો. તથા લગ્ન, ચોથા ભાવને સૂર્યથી ૧ પિતાના સુખનો વિચાર, તેમજ શુક્રથી ને પાંચમા સ્થાનથી પુત્ર પ્રાપ્તિ બાબત વિચાર કરવો અને સાતમાના સ્વામીથી, બીજાના સ્વામીથી, ને શુક્રથી સ્ત્રી સંપત્તિ બાબતનો વિચાર કરવો.

લગ્નાદાત્મનિ પુંગ્વેક્ષિતયુતે પુંદેવતારાધનં
 યુગ્મે શુક્રનિશાકરેક્ષિતયુતે સ્ત્રીદેવતામિચ્છતિ ॥
 માનાં માસ્કરમુખ્યમિન્દુસિતયોર્ગૌરીં કુમારં કુજે
 વિણ્ણં ચન્દ્રસુતે ગુરૌ શશિધરં શન્યાદિયોગે પરાન્ ॥ ૨ ॥

૧ પાંચમા અને નવમા સ્થાનમાં પણ પિતાનું સુખ જોઈ શકાય છે.

૨. ભાવાર્થ—પાંચમા ભાવમાં વિષમ રાશિ હોય, ને સૂર્ય, મંગળ ને શુક્ર બેઠેલા હોય કે તેમની દૃષ્ટિ હોય, તો પુરુષદેવતાનું આરાધન કરનાર થાય ને પાંચમા ભાવમાં મુગ્ધ રાશિમાં ચંદ્રમા કે શુક્ર બેઠેલા હોય, કે તેમની દૃષ્ટિ હોય તો સ્ત્રી દેવતાનું પૂજન કરનાર, જો સૂર્ય બેઠેલા હોય કે તેની દૃષ્ટિ હોય તો સૂર્યનું પૂજન કરનાર થાય, ચંદ્ર શુક્રના યોગથી પાર્વતીનું પૂજન, મંગળના યોગથી કાન્તક સ્વામીનું પૂજન, બુધના યોગથી વિષ્ણુનું, શુક્રના યોગથી શીવજીનું, ને શનિ રાહુ કેતુના યોગથી બૃલ પિશાચ આદિનું પૂજન કરનાર થાય છે.

લગ્નાધિપસ્યાત્મપતૌ સપત્ને તદેવમક્તિઃ સુતનાશહેતુઃ ॥

સમાનતા સૌમ્યતરે સુહૃત્વે તદેવતાપારકૃપામુપૈતિ ॥ ૩ ॥

૩. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી ને પાંચમાનો સ્વામી બન્ને એકબી જાના શત્રુ હોય, તો તે બંહોનો જે અધિ દેવતા છે, તેની ભક્તિ કરવાથી પુત્રોનો નાશ થાય છે. લગ્નનો સ્વામી ને પાંચમાનો સ્વામી બન્ને સમ હોય તો તે દેવતાનું આરાધન કરવાથી શુભ કે અશુભ ફળ કાંઈ થતું નથી, ને પરસ્પર મિત્ર હોય તો તે દેવતાનું પૂજન કરવાથી શ્રેષ્ઠ કલ્યાણ પ્રાપ્ત થાય છે.

રાજસ્થાને ગુરુયુધસિતૈરીસિતે સંયુતે વા

તદ્રાશીશે વલવતિ નૃપમીતિસમ્પત્તિમેતિ ॥

પાપાક્રાન્તે વિગતવલિનિ સ્વામિનિ ઋરભાગે

જાતો વિદ્યાવિનયગુણધીરાજસન્માનહીનઃ ॥ ૪ ॥

૪. ભાવાર્થ—દશમા સ્થાનપર શુક્ર, બુધ ને શુક્રની દૃષ્ટિ હોય, યા સાથે હોય, યા તે રાશિનો સ્વામી બળવાન હોય, તો રાજાની કૃપા, પ્રીતિ ને સંપત્તિવાળો થાય છે, યા પાપી બંહો સાથે યા નિર્બળ કે કૂરના નવમાં શમાં હોય, તો વિદ્યા, નમ્રતા, બુદ્ધિ, ને રાજાના માનથી રહિત થાય છે.

લગ્ને પાનપતૌ મુલે તનુપતૌ દષ્ટેજ્યવા સ્વેચ્ચરૈઃ

સંયુક્તે તુ ચતુષ્પદસ્ય જનનં રાહુધ્વજાખ્યામજઃ ॥

ગોજન્માર્પસિતેન્દુમિથ મહિષી મન્દેન દષ્ટે યુતે

જાતઃ પાદપુરઃસરં તનુપતિર્માને તનો ભોગિરાદ્ ॥ ૫ ॥

૫. ભાવાર્થ—ચોથાનો સ્વામી લગ્નમાં ને લગ્નનો સ્વામી ચોથે હોય, ને બીજા અહો દેખતા હોય, યા સાથે હોય, તો પશુ જન્મે છે; ને રાહુ કે કેતુ સાથે કે તેની દૃષ્ટિ હોય તો બકડ જન્મે છે. શુક્ર ને શુક્ર, ચંદ્રમા સાથે યા તેની દૃષ્ટિ હોય તો ગાય જન્મે છે, ને શનિ સાથે કે તેની દૃષ્ટિવાળો હોય તો ભેંસ, લગ્નનો સ્વામી દશમા ભાવમાં હોય, રાહુ લગ્નને હોય તો પગોથી જન્મે છે. બે લગ્નનો સ્વામી લગ્નમાં હોય તો સાપ જન્મે છે.

વિત્તાસ્તગૌ પંચમયાનનાયૌ પાપેક્ષિતૌ પાપસમન્વિતૌ વા ॥

પુંસસ્ત્રિભાગે પુરુષગ્રહેન્દ્રે જાતાઃ કપિક્રોડવિઙ્ગલકાઘાઃ ॥ ૬ ॥

૬. ભાવાર્થ—બીજા ને સાતમા સ્થાનમાં પાંચમા ને ચોથાનો સ્વામી પાપઅહોની દૃષ્ટિવાળા, યા પાપ અહો સાથે હોય, ને પુરુષ અહોના દ્રેષ્કાણુમાં પુરુષઅહ હોય તો વાંદર, હુકર ને ખિલાડાદિ જન્મે છે.

તસ્મિન્મન્દુબુધેક્ષિતે તુ જનનં પિષ્ઠાકૃતિર્યાકૂપતિઃ

સાહિર્દુર્બલવીક્ષિતો યદિ મહીદેવાન્વયો નૈચ્ચક્રત્ ॥

૧૬. ભાવાર્થ—એકસા ગુરુરાહુભાનુતનયાઃ શુક્રેન્દુપુત્રેક્ષિતાઃ

શુદ્ધોઽપિ દ્વિજતૌલ્યમેતિ નિસ્વિલાં વિદ્યામુપૈતિ દ્વિજઃ ॥ ૭ ॥

૭. ભાવાર્થ—તેને શનિ ને બુધ ભેટા હોય, તો ઉત્પન્ન થનાર ગોળાકાર, ને શુક્ર સાથે રાહુ હોય ને નિર્બળ અહ ભેટા હોય, તો બ્રાહ્મણ વંશમાં ઉત્પન્ન થઈ નીચ કર્મ કરે છે. અને એક રાશિમાં શુક્ર રાહુ ને શનિ હોય, ને શુક્ર બુધ ભેટા હોય તો શુદ્ધ હોય તોપણ બ્રાહ્મણની બરોબરી કરે છે, ને બ્રાહ્મણ હોય તો બધી વિધાને મેળવે છે.

લગ્નાત્પુત્રકલત્રમે શુભપતિમાત્રેઽથવાઽઽલોકિતે

ચન્દ્રાદ્વા યદિ સમ્પદસ્તિ હિ તયોર્જ્યોઽન્યયાઽસમ્ભવઃ ॥

૧૭. ભાવાર્થ—પાયોનોદયગે રવૌ રવિમુતો મીનસ્યિતો દારહા

પુત્રસ્થાનગતથ પુત્રમરણં પુત્રોઽવનેર્યચ્છતિ ॥ ૮ ॥

૮. ભાવાર્થ—લગ્નથી પાંચમા, સાતમા સ્થાનમાં શુભઅહ હોય, ને તેનો સ્વામી તેની સાથે કે તેની દૃષ્ટિ હોય, યા ચંદ્રમાથી એ પ્રમાણે હોય. તો પુત્ર. ને સ્ત્રીનં અથ ધાય છે; ને લગ્નને ચંદ્રમાથી સાતમા,

પાંચમો ભાવ શુભ સ્વામી સાથે કે તેની દૃષ્ટિવાળો ન હોય, તો સ્ત્રી પુત્ર વિનાનો થાય છે. કન્યારાશિમાં લગ્નમાં સૂર્ય હોય, યા મીનરાશિમાં શનિ હોય, તો સ્ત્રીનો નાશ, યા પાંચમા ભાવમાં મંગળ હોય તો પુત્રનો નાશ થાય છે.

પુત્રસ્થાનપતૌ તુ વા નવમપે લગ્નાત્કલત્રેજ્યવા

યુગ્મર્ષે શશિશુક્રવીક્ષિતયુતે પુત્રીजनो जायते ॥

; પુંવર્ગે પુરુષગ્રહેક્ષિતયુતે જાતસ્તુ પુત્રાધિકો

जीवात्पञ्चगराक्षितश्च तनयप्राप्तिं चदेदेशिकः ॥ ९ ॥

૯. ભાવાર્થ—પાંચમાનો સ્વામી, યા નવમાનો સ્વામી, લગ્નથી સાતમા સ્થાનમાં યા યુગ્મરાશિમાં ચંદ્ર શુક સાથે કે તેમની દૃષ્ટિ હોય, તો છોકરી જન્મે છે; ને પુરૂષરાશિ ને પુરૂષ અહની દૃષ્ટિથી યા યોગથી બહુ પુત્રોવાળો થાય છે, યા શુકથી પાંચમી રાશિમાં પછ પુત્રોનું સુખ કહેવું. (એટલે શુકથી પાંચમી રાશિ પાપઅહોતી હોય, ને પાપ-અહયુક્ત હોય તો છોકરાનો નાશ, ને શુભઅહની રાશિ હોય ને શુભ-અહ યુક્ત હોય તો પુત્રનું સુખ કહેવું.)

शुक्रेन्दुवर्गे सुतभे विलग्राच्छुक्रेण चंद्रेण युतेज्य दृष्टे ॥

पापैरयुक्ते बहुपुत्रशाली शन्यारदृष्टे सति पुत्रहीनः ॥ १० ॥

૧૦. ભાવાર્થ—લગ્નથી પાંચમી રાશિ શુક કે ચંદ્રમાની હોય, યા શુક, ચંદ્રમા સાથે હોય, અથવા ભેટા હોય ને પાપઅહ ન બેઠા હોય તો બહુ પુત્રોવાળો, યા શનિ મંગળની દૃષ્ટિહોય, તો પુત્ર રહિત થાય છે.

पौत्रप्राप्तिरनङ्गभे सुतगृहात्सौम्यस्य राश्यंशके

तन्नाये शुभखेटवीक्षितयुते केन्द्रत्रिकोणेज्यવા ॥

स्वक्षेत्रोपगते तु पुत्रगृहपે जातोऽल्पपुत्रो भवेत्

पुत्रेशांशपतिः स्वभांशकगतौ यद्येकपुत्रं वदेत् ॥ ११ ॥

૧૧. ભાવાર્થ—પુત્રભાવથી સાતમા સ્થાનમાં શુભઅહની રાશિ કે નવમાં શ હોય ને તેમાં સાતમાનો સ્વામી હોય ને શુભઅહ સાથે કે તેની દૃષ્ટિવાળો હોય, ને કેન્દ્ર (૧-૪-૭-૧૦) કે ત્રિકોણ (૬-૫) માં હોય તો પૌત્રવાળો, યા પાંચમાનો સ્વામી પોતાની રાશિમાં હોય, તો થોડા પુત્રો-

વાળો, યા નવમાંશમાં પાંચમાનો સ્વામી પોતાની રાશિમાં યા પોતાના નવમાંશમાં હોય તો એક છોકરાવાળો થાય છે.

પુત્રસ્યે મદનાધિપે વિતનયો જાયાવિહીનોઽયવા

પુત્રાદદ્યમશત્રુરિઃફલદૃહ્યાઃ પાપાઃ કુલઞ્ચસકાઃ ॥

રાહૌ નન્દનરાશિગે તદધિપે દુઃસ્થાનગે પુત્રહા

પુત્રસ્યે તત્તુપે તનૌ સુતપતૌ શૃક્ષાતિ દત્તાત્મજમ્ ॥ ૧૨ ॥

૧૨. ભાવાર્થ—સાતમાનો સ્વામી પાંચમા ભાવમાં હોય, તો તે પુત્ર રહિત કે સ્ત્રી વિનાનો થાય છે. પાંચમા ભાવથી છક્રે, આઠમે, ખારમે પાપચક્ર હોય તો કુળનો નાશ; ને પંચમ રાશિમાં રાહુ હોય ને તેનો સ્વામી (૬-૮-૧૨) મા સ્થાનમાં હોય, તો પુત્રોનો નાશ, યા લગ્નનો સ્વામી પાંચમા સ્થાનમાં યા પાંચમાનો સ્વામી લગ્નમાં હોય તો દત્તક પુત્રવાળો થાય છે.

દુઃસ્થાં વિલગ્નસુતપૌ સમુપૈતિ પુત્રં

દત્તાત્મજં ચ શુભસ્વેચરવીક્ષિર્તાં ચેત્ ॥

તદ્ભાવરાશિયુત્કારકવર્ગમૂલાત્

શૃક્ષાતિ દત્તતનયં પરતસ્ત્વલેદાત્ ॥ ૧૩ ॥

૧૩. ભાવાર્થ—લગ્ન ને પાંચમા ભાવનો સ્વામી બંને ખરાબ સ્થાન (૬-૮-૧૨)મે હોય, ને શુભચક્રની દૃષ્ટિ હોય, તો દત્તક પુત્રોવાળો, યા પાંચમા ભાવમાં રહેલી રાશિનો કારકચક્ર જે ભાંતિનો હોય, યા જેવો સંબંધી હોય, તેવા દત્તક પુત્રવાળો થાય છે. જો ચક્ર ન હોય તો બીજાથી દત્તક પુત્રવાળો થાય છે.

કેન્દ્રત્રિકોણગૃહગઃ સુતપઃ શુભર્ષે

સૌમ્યાન્વિતો યદિ સુતં સમુપૈતિ વાલ્યે ॥

ભોર્ગીશયુક્તમુતરાશિપમુક્તિજાતઃ

સ્વત્પાયુરેતિ ફણિમુક્તિભવશિરાયુઃ ॥ ૧૪ ॥

૧૪. ભાવાર્થ—પાંચમાનો સ્વામી કેન્દ્ર (૧-૪-૭-૧૦) ત્રિકોણ (૬-૫) માં શુભચક્રની રાશિમાં હોય, યા શુભચક્ર સાથે હોય, તો બા-

દ્યાવસ્થામાં પુત્રોવાળો, યા પાંચમા ભાવના સ્વામી સાથે રાહુ હોય ને પાંચમાના સ્વામીની દશા અન્તર્દશામાં જન્મે તો થોડા આયુષ્યવાળો ને રાહુની દશા અન્તર્દશામાં જન્મે તો બહુ આયુષ્યવાળો થાય છે.

પુત્રસ્થાનપવિત્તપૌ ગતવલૌ પાપેક્ષિતે પુત્રમે

જાતોઽનેકકલત્રવાનપિ સુતામાવં સમેતિ ધ્રુવમ્ ॥

તજ્ઞાયા યદિ પુત્રયોગજનિતા સૌમ્યેનં વા પશ્ચમાત્

પટ્ટેશેન નિરીક્ષિતે સુતવતી જારેણ સંજાયતે ॥ ૧૫ ॥

૧૫. ભાવાર્થ—પાંચમા ભાવનો સ્વામી ને બીજા ભાવનો સ્વામી બન્ને નિર્ભળી હોય, ને પાંચમા ભાવપર પાપીશહોની દૃષ્ટિ હોય, તો બહુ સ્ત્રીયો છતાં પુત્રવિનાનો, યા તેની સ્ત્રી પુત્રપ્રાપ્તિયોગમાં જન્મી હોય, યા શુભગ્રહ પાંચમામાં રહી છઠ્ઠા ભાવની સ્વામીની દૃષ્ટિવાળો હોય, તો વ્યભિચારથી પુત્ર થાય છે.

પુત્રસ્થાને તદીશે વા ગુરૌ વા શુભવીક્ષિતે ॥

શુભગ્રહેણ સંયુક્તે પુત્રપ્રાપ્તિર્ન સંશયઃ ॥ ૧૬ ॥

૧૬. ભાવાર્થ—પાંચમો ભાવ, પાંચમા ભાવનો સ્વામી યા શુક્ર શુભગ્રહની દૃષ્ટિવાળા હોય, યા શુભગ્રહ સાથે બેઠા હોય, તો પુત્રવાળો થાય છે. એમાં કંઈ સંદેહ ન સમજવો.

લગ્નેશે પુત્રભાવસ્થે પુત્રેશે વલસંયુતે ॥

પરિપૂર્ણવલે જીવે પુત્રપ્રાપ્તિર્ન સંશયઃ ॥ ૧૭ ॥

૧૭. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી પાંચમા ભાવમાં હોય, ને પાંચમાને સ્વામી બળવાન હોય, ને શુક્ર પૂર્ણબળી હોય, તો અવશ્ય પુત્રવાળો થાય છે.

પુત્રસ્થાનગતે જીવે પરિપૂર્ણવલાન્વિતે ॥

લગ્નાધિપેન સંદષ્ટે પુત્રપ્રાપ્તિર્ન સંશયઃ ॥ ૧૮ ॥

૧૮. ભાવાર્થ—પાંચમા સ્થાનમાં પૂર્ણબળી શુક્ર હોય, ને લગ્નના સ્વામીની દૃષ્ટિ હોય તો તો અવશ્ય પુત્રવાળો થાય છે.

વૈશેપિકાંશકે જીવે પુત્રેશે ચ તથા સ્થિતે ॥

શુભનાયેન સંદષ્ટે પુત્રે તત્પ્રાપ્તિમાદિશેત્ ॥ ૧૯ ॥

૧૯. ભાવાર્થ—વૈશેષિકાંશમાં શુક્ર, ને પાંચમાનો સ્વામી હોય, ને નવમા ભાવના સ્વામીની પાંચમા કિપર દૃષ્ટિ હોય તો પુત્રવાળો થાય છે.

દશમે શીતગુરૂને મૃગુજઃ પાપિનઃ મુલે ॥

તસ્ય સન્તતિવિચ્છેદો ભવિષ્યતિ ન સંશયઃ ॥ ૨૦ ॥

૨૦. ભાવાર્થ—દશમા સ્થાનમાં ચંદ્ર, સાતમામાં શુક્ર, ને ચોથા ભાવમાં પાપીશ્રહ હોય, તો સંતતિ અવશ્ય નાશ પામે છે.

પટ્ટાષ્ટમસ્યો લગ્નેશઃ પાપયુક્તઃ મૃતાધિપઃ ॥

દષ્ટો વા શત્રુનીચસ્યૈઃ પુત્રહાનિં વદેદ્રુષઃ ॥ ૨૧ ॥

૨૧. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી (૬-૮)મે હોય, ને પાંચમાનો સ્વામી પાપશ્રહ લેગો હોય, અથવા શત્રુ ને નીચના શ્રહોની દૃષ્ટિ હોય તો પં. હિતો પુત્રનો નાશ હશે છે.

હનસમપર્માન્ત્યરાશિભાઃ પાપસ્વેચરાઃ ॥

સપત્રરાશિવર્ગસ્થા વંશવિચ્છેદકારિણઃ ॥ ૨૨ ॥

૨૨. ભાવાર્થ—હન, સાતમા, નવમા, ને બારમા સ્થાનમાં પાપીશ્રહ હોય, યા શત્રુની રાશિમાં કે શત્રુના વર્ગમાં હોય, તો વંશનો નાશ થાય છે.

વન્ધ્યા વૃદ્ધા કૃશા ચાલા રોગિણી પુષ્પવર્જિતા ॥

કર્કશા સ્વૂલદેહા ચ નાર્યોઽષ્ટૌ પરિવર્જિતાઃ ॥ ૨૩ ॥

૨૩. ભાવાર્થ—વાંઝણી, ઘરડી, બહુ દુર્બળ શરીરવાળી, બુવાન અવસ્થાને પ્રાપ્ત થયા વિનાની, રોગવાળી, પુષ્પરહિત, વિવાદ કરનારી, બહુ સ્થુળ શરીરવાળી, આ આઠ ગ્રીયો સંતતિની ઇચ્છાવાળાએ તત્તલી.

ગુરુલગ્નેશદારેશપુત્રસ્થાનાધિપેષુ ચ ॥

સર્વેષુ વન્ધનીષુ વક્ત્ર્યા ત્વનપન્પતા ॥ ૨૪ ॥

૨૪. ભાવાર્થ—શુક્ર, લગ્નનો સ્વામી, સાતમાનો સ્વામી ને પાંચમાનો સ્વામી, એ નિર્બળ હોય તો પુત્ર વિનાનો થાય છે.

પુત્રસ્થાનં ગને પાપે તદ્દીપ્તે નીચરાગ્નિમે ॥

શુભદૃષ્ટિવિહીને તુ વક્ત્ર્યા ત્વનપન્પતા ॥ ૨૫ ॥

૨૫. ભાવાર્થ—પાંચમા સ્થાનમાં પાપીઅહ હોય, ને પાંચમાનો સ્વામી નીચરાશિમાં હોય, ને શુભઅહની દૃષ્ટિ ન હોય તો પુત્ર વિનાનો થાય છે.

ગુરુલગ્નહિમાંસૂનાં પञ्चमस्यैरશોભनैઃ ॥

શુભદ્વયોગરહિતૈર્વક્તવ્યા ત્વનપત્યતા ॥ ૨૬ ॥

૨૬. ભાવાર્થ—શુર, લગ્ન ને ચંદ્રમા તેથી પાંચમા ભાવમાં પાપીઅહ હોય, ને શુભ અહની દૃષ્ટિ કે શુભ અહના યોગથી રહિત હોય, તો છોકરાં વિનાનો થાય છે.

પુત્રસ્થાનગતે પાપે તદીશે પાપમધ્યમે ॥

સૌમ્યદ્વયોગરહિતે વક્તવ્યા ત્વનપત્યતા ॥ ૨૭ ॥

૨૭. ભાવાર્થ—પાંચમા સ્થાનમાં પાપીઅહ, ને પાંચમાનો સ્વામી પાપઅહોના મધ્યમાં હોય, ને શુભઅહની દૃષ્ટિ કે યોગથી રહિત હોય, તો છોકરાં વિનાનો થાય છે.

પાપમધ્યગતે જીવે પુત્રેશે વલવર્જિતે ॥

સૌમ્યદ્વયોગરહિતે વક્તવ્યા ત્વનપત્યતા ॥ ૨૮ ॥

૨૮. ભાવાર્થ—પાપીઅહોના મધ્યમાં શુર, પાંચમાનો સ્વામી નિર્બળ, હોય, ને શુભઅહોની દૃષ્ટિ કે સાથે ન હોય, તો છોકરાં વિનાનો થાય છે.

પુત્રસ્થાને બુધક્ષેત્રે મન્દક્ષેત્રેજ્યવા યદિ ॥

માન્દિમન્દયુતે દૃષ્ટે તદા દત્તાદયઃ સુતાઃ ॥ ૨૯ ॥

૨૯. ભાવાર્થ—પાંચમા સ્થાનમાં મિથુન, કન્યા, મકર, કુંભરાશિ હોય, ને શનિ, શુક્રિક જોતા હોય કે સાથે હોય તો દત્તક પુત્રોવાળો થાય છે.

મીનસ્યોઽત્યલ્પસન્તાનશ્ચાપસ્યઃ કુચ્છસન્તતિઃ ॥

અસન્તતિઃ કુલીરસ્યો જીવઃ કુમ્ભે ન સન્તતિઃ ॥ ૩૦ ॥

૩૦. ભાવાર્થ—શુર, મીનરાશિમાં હોય, તો થોડાં છોકરાંવાળો, ને ધનરાશિમાં હોય તો દુર્બળ છોકરાંવાળો, યા કર્કરાશિમાં કે કુંભરાશિમાં શુર હોય તો છોકરાં વિના થાય છે.

પુત્રસ્થાને કુલીરે વા મીને કુમ્ભે શરાસને ॥

સ્થિતો યદિ મુરાચાર્યસ્તત્ફલં કુસ્તે નૃણામ્ ॥ ૩૧ ॥

૩૧. ભાવાર્થ—પાંચમા સ્થાનમાં કર્ક, મીન, કુંભ, કે ધનરાશિમાં શુક્ર હોય તો પહેલાં કહેલું ફળ ભોગવનાર થાય છે.

॥ પુત્રાભાવહેતુઃ ॥ (પુત્ર ન થવાનું કારણ.)

પાપગ્રહેણ સંદૃષ્ટે દેવશાપાત્ સુતક્ષયઃ ॥

પટ્ટાધિપયુતે દૃષ્ટે વિપ્રશાપાત્ સુતક્ષયઃ ॥ ૩૨ ॥

૩૨. ભાવાર્થ—શુક્રપર પાપગ્રહોની દૃષ્ટિ હોય, તો દેવતાઓના આપથી પુત્રનો નાશ, ને છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામી સાથે હોય કે તેની દૃષ્ટિ હોય તો બ્રાહ્મણોના આપથી પુત્રનો નાશ થાય છે.

સુતેશે કુજસંયુક્તે રિપુનાયેન વીક્ષિતે ॥

શુભદૃષ્ટિવિહીને ચ રિપુદોષાત્ સુતક્ષયઃ ॥ ૩૩ ॥

૩૩. ભાવાર્થ—પાંચમાનો સ્વામી મંગળ સાથે હોય, ને છઠ્ઠા ભાવના સ્વામીની દૃષ્ટિ હોય, ને શુભગ્રહની દૃષ્ટિ ન હોય, તો શત્રુના દોષથી પુત્રનો નાશ થાય છે.

માતૃસ્થાનગતે પાપે સુતેશે મન્દસંયુતે ॥

વ્યયનાશગતે પાપે માતૃદોષાત્ સુતક્ષયઃ ॥ ૩૪ ॥

૩૪. ભાવાર્થ—ચોથા સ્થાનમાં પાપગ્રહો હોય, ને પાંચમાનો સ્વામી શનિ સાથે હોય, ને બીજામાં તથા આઠમા સ્થાનમાં પાપગ્રહો હોય, તો માતાના દોષથી પુત્રનો નાશ થાય છે.

નવમે પાપસંયુક્તે મન્દયુક્તે સુતાધિપે ॥

ત્રિકોણે માન્દિસંયુક્તે પિતૃદોષાત્ સુતક્ષયઃ ॥ ૩૫ ॥

૩૫. ભાવાર્થ—નવમા સ્થાનમાં પાપીગ્રહો હોય, ને પાંચમાનો સ્વામી શનિ સાથે હોય, યા નવમું, પાંચમું સ્થાન ગુલિક સાથે હોય, તો પિતૃના દોષથી પુત્રનો નાશ થાય છે.

રાહુકેતુયુતે દૃષ્ટે પચ્ચમે વલગ્નિતે ॥

તર્દાયે વા તથા પ્રાપ્તે સર્પદોષાત્ સુતક્ષયઃ ॥ ૩૬ ॥

૩૬. ભાવાર્થ—પાંચમા સ્થાનની રાશિ, યા પાંચમાનો સ્વામી ભગ્બળ હોય, ને રાહુ કે કેતુ સાથે કે તેની દૃષ્ટિવાળો હોય, તો સાપના દોષથી પુત્રનો નાશ થાય છે.

ગુરુપુત્રેશદારેશભૂમિજાઃ સંયુતા યદિ ॥

દુર્દેવપીડયા પુત્રીપુત્રનાશં વદેદ્ભુષઃ ॥ ૩૭ ॥

૩૭. ભાવાર્થ—શુક્ર, પાંચમાનો સ્વામી, ને સાતમાનો સ્વામી, મંગળ સાથે હોય તો બરાબ દેવની પીડાવડે છોકરા છોકરીનો નાશ થાય છે.

પુત્રસ્થાનગતઃ કથિત્ત્વ પરિપૂર્ણવલાન્વિતઃ ॥

. અટ્ટઃ પુત્રનાથયેત્ તદા દત્તાદયઃ સુતાઃ ॥ ૩૮ ॥

૩૮. ભાવાર્થ—પાંચમા સ્થાનમાં કોઈ અહ બળવાન હોય, ને તેની પાંચમાના સ્વામીપર દૃષ્ટિ ન હોય તો દત્તક પુત્રોવાળો થાય છે.

પાપક્ષેત્રગતે ચન્દ્રે પુત્રેશે ધર્મરાશિને ॥

દત્તપુત્રસ્ય સમ્પ્રાપ્તિર્લગ્નેશસ્તુ ત્રિકોણગઃ ॥ ૩૯ ॥

૩૯. ભાવાર્થ—પાપીઅહની રશ્મિમાં ચંદ્રહોય, પાંચમાનો સ્વામી નવમા સ્થાનમાં હોય, ને ત્રિકોણ (૯-૫) માં લગ્નનો સ્વામી હોય, તો દત્તક પુત્રોવાળો થાય છે.

યુગ્મોદયે પુત્રનાથશ્વતુર્યસ્થાનગોઽપિ વા ॥

મન્દાંશકસમારુઢો દત્તપુત્રો ભવિષ્યતિ ॥ ૪૦ ॥

૪૦. ભાવાર્થ—બેકી લગ્નમાં પાંચમાનો સ્વામી હોય, યા ચોથા સ્થાનમાં હોય, યા શનિના નવમાંશમાં હોય, તો દત્તક પુત્રોવાળો થાય છે.

યુગ્મ્માંશે ખાનુજાંશે વા પુત્રેશેઽર્જેન્દુજાન્વિતઃ ॥

દત્તપુત્રસ્ય સમ્પ્રાપ્તિસ્તસ્મિન્યોગે ભવિષ્યતિ ॥ ૪૧ ॥

૪૧. ભાવાર્થ—સમ નવમાંશ કે શનિના નવમાંશમાં પાંચમા ધરને સ્વામી સૂર્ય, બુધ સાથે હોય, તો દત્તક પુત્રોવાળો થાય છે.

મન્દાંશે પુત્રરાશીશઃ સ્વરાશૌ ગુરુમાર્ગવો ॥

પૂર્વે દત્તસુતપ્રાપ્તિઃ પરં નાર્યાઃ પુનઃ સુતઃ ॥ ૪૨ ॥

૪૨. ભાવાર્થ—શનિના નવમાંશમાં પાંચમાનો સ્વામી હોય, યા શુક્ર કે શુક્ર પોતાની રશ્મિમાં હોય, તો પહેલાં દત્તક પુત્રોવાળો, ને પછીથી પોતાની સ્ત્રીથી પુત્રોવાળો થાય છે.

મન્દાંશકસ્થિતાઃ સ્વેદઃ શુક્લપદ્મવલાધિકાઃ ॥

ગુરુર્યદિ સુસ્વસ્થાને દત્તપુત્રેણ સન્તતિઃ ॥ ૪૩ ॥

૪૩. ભાવાર્થ—શનિના નવમાંશમાં ગ્રહ હોય, ને શુકલ પક્ષમાં અધિક બળી હોય, યા શુક્ર ચોથા સ્થાનમાં હોય, તો દત્તક પુત્રો-વાળો થાય છે.

વિલગ્રસ્યે ધરાસૂનો નિધનસ્યે દિવાકરે ॥

મુલે ચા શુભસંદષ્ટે પુત્રઃ કાલાન્તરે ભવેત્ ॥ ૪૪ ॥

૪૪. ભાવાર્થ—મંગળ લગ્નમાં હોય, ને આઠમા સ્થાનમાં સૂર્ય હોય, અથવા ચોથામાં સૂર્ય હોય, ને શુભગ્રહની દૃષ્ટિ હોય, તો લાંબા વખત પછી પુત્રવાળો થાય છે.

લગ્ને દિનેશતનયે રન્ધ્રસ્થાનગતે ગુરૌ ॥

પશ્ચમે દુર્બલે રિઃફે ભૌમે કાલાન્તરં સુતઃ ॥ ૪૫ ॥

૪૫. ભાવાર્થ—લગ્નમાં શનિ, ને આઠમામાં શુક્ર હોય, ને પાંચમો ભાવ નિર્બળ હોય, યા બારમે મંગળ હોય, તો લાંબા વખત પછી પુત્ર-વાળો થાય છે.

પુત્રાન્ પશ્ચમભાત્ તૃતીયભવનાદ્ભ્રાતૃન્ કલત્રાત્ સ્ત્રિયો

દાસીથ સિતિરાશિતઃ સ્વભવનાદ્દાસાંથ મિત્રાણિ ચ ॥

યાતાંથૈવ નવાંશકાન્ શુભદશા હત્વા તથા રોપયેદ્-

વ્યોમવ્યોમકર્તૃર્વિમજ્ય તુ તથાભૂતાથ પુત્રાદયઃ ॥ ૪૬ ॥

૪૬. ભાવાર્થ—પાંચમા ભાવથી પુત્રોનું, ત્રીજાથી ભાઈઓનું, સાત-માથી સ્ત્રીનું, ચોથાથી દાસીઓનું, બીજાથી આકરોનું ને મિત્રોનું સુખ વિચારનું. પહેલાં કહેલા ભાવોમાં જેટલા નવમાંશ હુકત હોય, તેને શુભગ્રહની દૃષ્ટિવડે શુભવા ને જુદા શુકવા, ને ૨૦૦ વડે ભાગવા. જે લગ્ન આવે તે અનુક્રમે-પુત્ર, ભાઈ, સ્ત્રી, દાસી, મિત્ર, આકર વિગેરે વિગેરેની સંખ્યા સમજવી.

પુત્રં સોદરમં કલત્રમુદયં યાનં ચ રાશિં વિના

તદ્દિશ્તાઃ શુભસ્વેદદગ્વલહતાઃ પૃથ્વા વિષકાઃ ક્રમાત્ ॥

વ્યોમાકાશકરાસપુત્રસહજસ્રીદાસદાસીસુહૃત્

સંખ્યાઃ પાપનમોગદગ્વલભવાઃ પુત્રાદિનાશપદાઃ ॥ ૪૭ ॥

૪૭. ભાવાર્થ—અનુક્રમે પાંચમા, ત્રીજા, સાતમા, લગ્ન, ને ચોથા ભાવની રાશિયોનો ભાગ કરવો, ને અંશાદિયોની કળા કરવી. તેને શુભ-અહના દૃગ્ બળવડે જુદેજુદા શુભવા, ને ૬૦ વડે ભાગવા. દેર જુદેજુદા ૨૦૦ થી ભાગતાં જે લબ્ધ આવે તેટલા ક્રમથી પુત્ર (૧), ભાઈ (૨), સ્ત્રી (૩), દાસદાસી (૪), મિત્ર (૫), તું મુખ કહેવું, જોટલે પાંચમા ભાવથી જે લબ્ધ આવે તે પુત્ર, ત્રીજાથી આવે તે ભાઈ એમ જણવું. ને પાપી-અહોના દૃગ્બળથી શુભી જિપર પ્રમાણે કરવા. પછી જે સંખ્યા આવે જો-ટલાં અનુક્રમે પુત્રાદિનો નાશ થાય છે.

પુત્રસ્થાનપલગ્રપસ્ફુટયુતે રાશ્યંશકોણે ગુરો

પુત્રાસિઃ સચિવેન્દ્રિનસ્ફુટયુતે રાશ્યંશસંખ્યાઃ સુતાઃ ॥

ધીર્ધર્માધિનિનાયકસ્ફુટચયપ્રાપ્તાંશસંખ્યાઽથવા

ધીર્ધર્મક્ષિતિમસ્ફુટચયમવને યાતાંશતુલ્યાઃ સુતાઃ ॥ ૪૮ ॥

૪૮. ભાવાર્થ—પાંચમાનો સ્વામીને સ્પષ્ટ લગ્નના સ્વામીનો યોગ-ના રાશ્યશાદિનાથી (રાશિ અને નવમાંશથી) નવમા (૬) ને પાંચમા (૫) સ્થાનમાં જે રાશિ હોય, તેમાં ગોચરવડે ગુરુ આવે, તો પુત્રવાળો; યા ગુરુ, સૂર્ય ને ચંદ્રના સ્પષ્ટ યોગની રાશિના જેટલા નવમાંશ ગયેલા હોય તેટલા પુત્રો કહેવા. પાંચમા નવમા, ચોથા ભાવના સ્વામીનો સરવાળો કરી, રાશ્યાદિ પ્રમાણે જેટલાં નવમાંશ ગયેલાં હોય, જોટલા પુત્રો કહેવા; ને પાંચમા, ચોથા, ને નવમામાં રહેલા સ્પષ્ટઅહોને એકઠા કરી જે રાશિ આવે તેમાં ગયેલા નવમાંશ જેટલા પુત્રોવાળો થાય છે.

જીવાચન્દ્રમસો વિલગ્નમવનાત્ પુત્રમદં પશ્ચમં

તસ્માદ્ધર્મગૃહં ચ તત્પતિદશામુક્તૌ સુતાસિં વદેત્ ॥

પુત્રસ્થાનપકામપસ્ફુટયુતે યત્તારકા તદશા

તત્ત્વેટાન્વિતવીક્ષક્યદશામુક્તિશ્ચ પુત્રમદા ॥ ૪૯ ॥

૪૯. ભાવાર્થ—ગુરુ ચંદ્રમાને લગ્નથી જે પાંચમું ને નવમું સ્થાન હોય તે, યા તેના સ્વામીની દશા અન્તર્દશામાં પુત્ર આપનાર થાય, પાંચમાના સ્વામીને સ્પષ્ટ સાતમાના સ્વામીનો યોગ કરવો ને તે રા-શિમાં રહેલો અહ, કે તેને દેખનાર અહ હોય, તેની દશા અન્તર્દશામાં

પુત્રનો લાલ થાય, અથવા સાતમા ને પાંચમાના સ્વામીના ભેગા જે ગ્રહ હોય, કે જે ગ્રહની દૃષ્ટિ હોય, તેની દશા અંતર્દશામાં પણ પુત્રનો લાલ થાય છે.

પુત્રસ્થાનપકારકેશકયુતા દુઃસ્થાનપા દુર્બલા

દુઃસ્થાસ્ત્વરિપાકમુક્તિસમયે પુત્રસ્ય નાશં વદેત્ ॥

ચત્વારો વલશાલિનો યદિ શુભાસ્ત્વાકમુત્યન્તરે

પુત્રાસિં સુતસમ્પદઃ પ્રમુજનપ્રીતિં ચ કુર્વન્તિ તે ॥ ૫૦ ॥

૫૦. ભાવાર્થ—પાંચમાનો સ્વામી, પાંચમાનો કારક, પાંચમામાં રહેલા ગ્રહો, ને પાંચમાને દેખનાર ગ્રહો તે (૬-૮-૧૨) મા સ્થાનના સ્વામીઓ હોય, ને નિર્ભળ હોય ને (૬-૮-૧૨) પડેલા હોય તો તેની દશા અંતર્દશામાં પુત્રનો નાશ, યા એ ચારે બળવાન હોય ને શુભ-ગ્રહ હોય તો તેની દશા અંતર્દશામાં પુત્રના લાલ, ને સંપત્તિવાળો, રાજાથી પ્રીતિ કરનાર થાય છે.

પુત્રેશકારકયુતેક્ષકસ્વેચરાણાં તત્કાલજસ્ફુટયુતાંશકરાશિયાતાં ॥

વાર્ગીશ્ચમાનુતનર્યાં યદિ ગોચરેણ જાતસ્ય પુત્રજનિમૃત્યુકરૌ ભવેતામ્ ૫૧

૫૧. ભાવાર્થ—પાંચમાનો સ્વામી, પાંચમાનો કારક, પાંચમા સાથે, ને પાંચમાને દેખનાર, એ ચાર ગ્રહોને સ્પર્શ કરી યોગ કર્યો. પછી બાર વડે ભાગવાથી જે શેષશિ રહે તેના નવમાંશમાં યા તે રાશિમાં ગ્રહ ગોચરવડે રહેલા હોય, તો પુત્રને મૃત્યુ કે ભય પેદા થાય છે.

પિતૃસ્થાનેશ્વરે સૌમ્યે કારકે શુભસંયુતે ॥

ભાવે વા શુભસંયુકે પિતૃસૌખ્યં વિનિર્દિશેત્ ॥ ૫૨ ॥

૫૨. ભાવાર્થ—દશમાનો સ્વામી શુભગ્રહ હોય, ને દશમા ભાવના કારક શુભગ્રહ સાથે હોય, યા દશમા ભાવમાં શુભગ્રહ હોય, તો બાપના સુખવાળો, બુદ્ધિમાન થાય.

પારાવતાદૌ તત્રાયે કારકે ચ તથા સ્થિતે ॥

સ્વોચ્ચમિત્રાંશકે ચાપિ પિતૃદીર્ઘાધુરાદિશેત્ ॥ ૫૩ ॥

૫૩. ભાવાર્થ—પાંચમાનો ને દશમાનો સ્વામી, પારાવતાદિ પદ્ય-શમાં હોય, ને તે પ્રમાણે દશમાનો કારક હોય, યા પોતાના ઉચ્ચમાં કે મિત્રના નવમાંશમાં હોય, તો બાપનો આરવદા વધે છે.

ક્રૂરનીચાંશકસ્યે વા ભાવનાથે ચ કારકે ॥

મન્દમાન્ધગુસંયુક્તે પિતૃદુઃખં વિનિર્દિશેત્ ॥ ૫૪ ॥

૫૪. ભાવાર્થ—દશમાનો સ્વામી યા દશમાનો કારક, ક્રૂર કે નીચના નવમાંશમાં હોય, ને શનિ ગુલિક રાહુ સાથે હોય, તો બાપને દુઃખ થાય છે.

સૌમ્યે તદીશ્વરે વાઽપિ નીચમૂઢારિરાશિગે ॥

ક્રૂરપટ્ટયંશકે વાઽપિ પિતૃદુઃખં વિનિર્દિશેત્ ॥ ૫૫ ॥

૫૫. ભાવાર્થ—દશમાનો સ્વામી ગુલિકહ હોય, ને તે નીચ, અસ્તનો, શત્રુની રાશિમાં હોય, યા ક્રૂર પટ્ટયંશમાં હોય, તો બાપને દુઃખ થાય છે.

પિતૃકર્મગૃહે જાતઃ પિતૃતુલ્યગુણાન્વિતઃ ॥

પિતૃજન્મતૃતીયર્ષે જાતઃ પિતૃવશાનુગઃ ॥ ૫૬ ॥

૫૬. ભાવાર્થ—બાપનાથી દશમા સ્થાનમાં રહેલી રાશિમાં જે જન્મે છે, તે બાપના જેવા ગુણવાળો, યા બાપના જન્મ લગ્નથી ત્રીજી રાશિમાં જે જન્મે તે બાપને વશ થાય છે.

પિતૃપટ્ટાષ્ટમે જાતઃ પિતૃશત્રુર્ભવિપ્યતિ ॥

તદ્ભાવપે વિલગ્નસ્યે પિતૃશ્રેષ્ઠો ભવેત્ સુતઃ ॥ ૫૭ ॥

૫૭. ભાવાર્થ—બાપના જન્મ લગ્નથી છઠ્ઠા આઠમા લગ્નમાં જન્મે છે, તે બાપનો શત્રુ, યા છઠ્ઠા આઠમાના સ્વામીઓ લગ્નમાં રહ્યા હોય તો બાપથી શ્રેષ્ઠ થાય છે.

લગ્નાદાયતપસ્થિતાઃ શનિમહીપુત્રાગવો મૃત્યુદા-

સ્તાતસ્પાર્કજભૂમૃતૌ નિધનદૌ વાલસ્ય રન્ધ્રાસ્તગૌ ॥

માને વા યદિ પચ્ચમે કુજરવિચ્છાયાકુમારેન્દવઃ

સઘો માતુલતાતવાલજનનીનાશં પ્રકુર્વન્તિ તે ॥ ૫૮ ॥

૫૮. ભાવાર્થ—લગ્ન થકી અગીયારમા ને નવમા સ્થાનમાં શનિ, મંગળ, રાહુ હોય, તો બાપનું; યા શનિ મંગળ બે સાતમા, આઠમા સ્થાનમાં હોય તો બાળકનું; યા દશમા ને પાંચમા લાવમાં મંગળ, સૂર્ય, શનિ, ચંદ્ર હોય તો કમથી મામા, બાપ, બાળક, ને માતાનું મરણ કરે છે જેમકે દશમા પાંચમા, લાવમાં મંગળ હોય તો મામાનું, સૂર્ય બાપનું, શનિ બાળકનું, ચંદ્ર માતાનું મરણ કરે છે.

સવલે પિતૃભાવેશે લયેશેન્દુચતુર્ધર્માઃ ॥

દુર્વલો યદિ તન્માતુર્ગર્ભતો મરણં વિદુઃ ॥ ૬૯ ॥

૫૯. ભાવાર્થ—દશમાનો સ્વામી જળવાન હોય, ને લગ્નનો સ્વામી, ચંદ્ર, ને ચેત્થા ભાવનો સ્વામી, એ ત્રણે નિર્ણય હોય, તો તેની માતા ગર્ભથી મરણ પામે છે.

નવમાદષ્ટમાધીશો નવમાતૃ સ્વરપોડ્યવા ॥

શનિવેધેષુ યઃ ક્રૂરઃ સંભવેત્ પિતૃમૃત્યુદઃ ॥ ૬૦ ॥

૬૦. ભાવાર્થ—નવમાથી આઠમાનો સ્વામી યા બાવીશમા દ્રેષ્ઠાણનો સ્વામી શનિ હોય, ને તેની સાથે પાપગ્રહ વિધાયેલો હોય તો બાપનું મરણ થાય છે.

દિનેશસ્થિતરાશ્યંશમાણિતઃ કોળમે સ્વૌ ॥

પિતૃમૃત્યુર્માતૃમૃત્યુરિન્દુસ્ત્યાંશર્ક્ષયોર્વલાત્ ॥ ૬૧ ॥

૬૧. ભાવાર્થ—જે રાશિ કે નવમાંશમાં સૂર્ય હોય, તેમાં જે બળવાન રાશિ હોય, તેનાથી નવમે, પાંચમે સૂર્ય આવે તો બાપનું મરણ થાય છે. યા ચંદ્રમાની રાશિ કે નવમાંશમાં જે બળી હોય તેનાથી નવમે, પાંચમે સૂર્ય આવે તો માતાનું મરણ થાય છે.

માનુસ્થિતાંશપારુદનવાંશદ્વાદશાંશમ્ ॥

ગતે ચન્દ્રે ભવેન્મૃત્યુર્માતાપિત્રોર્યથાક્રમમ્ ॥ ૬૨ ॥

૬૨. ભાવાર્થ—જે અંશમાં સૂર્ય હોય, તેનો સ્વામી નવમાંશ કે દ્વાદશાંશમાં જે રાશિમાં બેઠો છે, તેમાંજ ચંદ્ર હોય, તો ક્રમથી માતા પિતાનું મરણ થાય છે.

દુષ્ટસ્થાનગતે માર્ત્તૌ સિંહાન્ત્યદ્વાદશાંશકે ॥

જાતથેજ્જનનાત્પૂર્વ પિતૃમૃત્યું પ્રયાચ્છતિ ॥ ૬૩ ॥

૬૩. ભાવાર્થ—સૂર્ય (૬-૮-૧૨) મા સ્થાનમાં હોય કે સૂર્ય, સિંહ કે મીનના દ્વાદશાંશમાં હોય, તો જન્મથી પહેલાં બાપનું મરણ થાય છે.

માર્ત્તંડે ગુલિકસ્ફુટાદપહૃતે રાશિત્રિકોળે શનૌ

રોગં તજ્જનકસ્ય દેવસચિવે મૃત્યુસ્તદંશોપમે ॥

આદિત્યે ચમકષ્ટકસ્ફુટયુતે તદ્રાશિકોણે ગુરૌ

રોગં તદ્ભવનાંશકેઽમરગુરૌ તાતસ્ય નાશં વદેત્ ॥ ૬૪ ॥

૬૪. ભાવાર્થ—સ્પષ્ટ શુલિકમાંથી સ્પષ્ટ સૂર્યને બાદ કરવો. પછી જે રાશિ આવે તેના નવમા, પાંચમા સ્થાનમાં શનિ; યા શુરૂ આવે તો રોગ ક્ષરે છે, ને નવમાંશમાં આવે તો બાપ મરણ પામે છે; યા સ્પષ્ટ સૂર્યમાં સ્પષ્ટ ચમકટકનો યોગ હોય, તે રાશિમાં કે નવમા, પાંચમામાં શુરૂ હોય, તો બાપને રોગ, કે તે રાશિના નવમાંશમાં શુરૂ આવે તો બાપનું મરણ થાય છે.

કેન્દ્રે ચરેજ્ઞે ચન્દ્રે વા પિતરૌ ન દદેત્ સુતઃ ॥

કેન્દ્રે દ્વિદેહગૌ તૌ ચેત્ મૃત્યુદાહૌ દ્વિકાલગૌ ॥ ૬૫ ॥

૬૫. ભાવાર્થ—કેન્દ્રસ્થાનમાં સૂર્ય, યા ચંદ્ર, ચરરાશિમાં હોય તો મા, બાપ ને પુત્ર પોતાના હાથથી બાળી શકતો નથી (અર્થાત્ મા, બાપ પહેલાં મરણ પામે છે.) યા કેન્દ્રમાં સૂર્ય યા ચંદ્ર, દ્વિસ્વભાવરાશિમાં હોય, તો વિલંબથી મૃત્યુને દાહ થાય છે.

અદૃશ્યયાતૌ પિતૃમાતૃનાયૌ પિત્રોર્મુલાદર્શનદૌ ભવેતામ્ ॥

પુત્રાધિપોઽદૃશ્યગૃહોપગચેત્ પુત્રાનંનાદર્શનદોઽન્ત્યકાલે ॥ ૬૬ ॥

૬૬. ભાવાર્થ—દશમાનો સ્વામી, ને ચોથાનો સ્વામી, નહિ દેખાય એવા સ્થાન (૧ થી ૭) માં હોય તો તે માબાપનું અંત્ય વખતમાં સુખ દેખતો નથી. પાંચમાનો સ્વામી અદૃશ્ય રાશિમાં હોય, તો પુત્રનું સુખ અંત્ય વખતમાં દેખતો નથી.

દુઃસ્યે બુદ્ધિસ્થાનપેઽદૃશ્યમે વા જાતો મન્દમાયબુદ્ધિં સમેતિ ॥

કેન્દ્રે કોણે સૌમ્યવાગીશ્યુક્તે વીર્યોપેતે બુદ્ધિમાનિક્લિતજઃ ॥ ૬૭ ॥

૬૭. ભાવાર્થ—પાંચમાનો સ્વામી (૬-૮-૧૨) સ્થાનમાં હોય, યા નહિ દેખાય તેવા ભાવમાં હોય, તો મંદ બુદ્ધિવાળો, યા કેન્દ્ર (૧-૪-૭-૧૦) કે ત્રિકોણ (૯-૫) સ્થાનમાં શુભગ્રહ ભેગો કે શુરૂ સાથે હોય, ને બળવાન હોય, તો બુદ્ધિમાન, શાસ્ત્ર બાણનાર થાય છે.

ત્રિકાલગ્નો ભવેજીવે સ્વાંશે મૃદ્વંશસંયુતે ॥

ગોપુરાદંશકે વાઽપિ શુભાંશે શુભવીક્ષિતે ॥ ૬૮ ॥

૬૮. ભાવાર્થ—શુદ્ધ મૃદુપદ્યંશમાં હોય, યા પોતાના નવમાંશમાં હોય, તો ભૂત, ભવિષ્ય, વર્તમાન જાણનારો, યા ગોપુરાદિ અંધમાં શુભ ગ્રહના નવમાંશમાં શુભગ્રહની દૃષ્ટિવાળો હોય, તોપણ તેવોજ થાય છે.

હૃદ્રોગી પञ્ચમે પાપે સપાપે ચ રસાતલે ॥

ક્રૂરપદ્યંશસંયુક્તે શુભદ્યોગવર્જિતે ॥ ૬૯ ॥

૬૯. ભાવાર્થ—પાંચમા ભાવમાં પાપગ્રહ હોય, તો હૃદયનો રોગી, યા ચોથા સ્થાનમાં, ક્રૂર પદ્યંશમાં, રહેલો પાપગ્રહ ને શુભગ્રહની દૃષ્ટિ ન હોય કે શુભગ્રહ ભેગો ન હોય તોપણ હૃદયનો રોગી થાય છે.

અન્નદાનપરો નિત્યં પञ્ચમેશે શુભાંશકે ॥

શુભચરસંયુક્તે ભૂમિજે કેન્દ્રમાશ્રિતે ॥ ૭૦ ॥

૭૦. ભાવાર્થ—પાંચમાનો સ્વામી શુભગ્રહના નવમાંશમાં હોય, યા શુભગ્રહ સાથે મંગળ કેન્દ્રસ્થાનમાં હોય તો અનાજનું હમેશાં દાન આપનાર થાય છે.

અથ પષ્ટભાવફલમ્ ॥ (છઠ્ઠા ભાવનું ફળ.)

રોગારિવ્યસનક્ષતાનિં વસુધાપુત્રારિતથિન્તયે-

દુર્ક્ત રોગકર્તં તદેવ રિપુગે જીવે જિતારિર્ભવેત્ ॥

પન્થોઽરીશ્વર્યુર્ધ્વા વિચિન્તુદયુર્તાં લગ્નેશસમ્પન્ધિનૌ

હિઙ્ગસ્યામયકૃદ્રણેન રુધિરઃ પટ્ટે સલગ્રાધિપઃ ॥ ૭૧ ॥

૭૧. ભાવાર્થ—રોગ, શત્રુ, દુઃખ, ઘા, ક્ષેનો વિચાર મંગળને છઠ્ઠા ભાવથી કરવો. જો ખરાબ ગ્રહ છઠ્ઠા સ્થાનમાં હોય, તો પોતાના સ્વભાવ પ્રમાણે રોગી કરે છે. યા શુદ્ધ છઠ્ઠા સ્થાનમાં હોય તો શત્રુઓને છૂતનાર યા છઠ્ઠાનો સ્વામી ને બુધ, ષંને લગ્નના સ્વામીના સંબંધી થઈ રાહુ સાથે હોય, તો નપુંશક, યા છઠ્ઠા સ્થાનમાં મંગળ સાથે લગ્નનો સ્વામી હોય તો લિંગમાં છિદ્ર વણવાળો થાય છે.

પત્રી પન્થત્વમેતિ ક્ષતભવનગતે કામપે સામુરેજ્યે

મૌમે મન્દેન દૃષ્ટે રિપુભવનગતે શત્રુભાર્યામુપૈતિ ॥

સૌમ્યૈર્દૃષ્ટે યુતે વા ન ભયમરિજનાચ્છત્રુમે જન્મલપ્રાત્

પાપૈઃ શત્રુક્ષતાદિવ્રણભયવિપુલં જાયતે લાઙ્છનં વા ॥ ૭૨ ॥

૭૨. ભાવાર્થ—સાતમાનો સ્વામી કે શુકે છઠ્ઠા ભાવમાં હોય તો તેની સ્ત્રી નપુંસક થાય, યા છઠ્ઠા ભાવમાં મંગળપર શનિની દ્રષ્ટિ હોય તો શત્રુની સ્ત્રી નપુંસક, યા છઠ્ઠે ભાવ શુભગ્રહોથી સુક્ત, કે તેની દ્રષ્ટિ-વાળો હોય, તો શત્રુઓથી ભય નહિ યામનાર, યા છઠ્ઠે ભાવ પાશ્વિન-હોથી સુક્ત હોય તો શત્રુથી ભયવાળો ધાયલ થનાર લાંછનવાળો થાય છે.

પૃષ્ઠે ભાસ્વતિ લગ્નનાયકરિપૌ નીચારિગે દુર્બલે

જાતસ્તત્પિતૃવર્ગશત્રુસહિતો લગ્નેશ્ચમિત્રગ્રહે ॥

ઇષ્ઠસ્થાનગતે નિજોચસુહૃદાં વર્ગોપપાતે સતિ

જ્ઞાતીનાં વહુલં વદન્તિ મુનયઃ શત્રવ્રણાભાવમાક્ ॥ ૭૩ ॥

૭૩. ભાવાર્થ—છઠ્ઠા સ્થાનમાં સૂર્ય કે લગ્નના સ્વામીનો શત્રુ, નીચરાશિમાં, યા શત્રુનીરાશિમાં, યા નિર્ભળ હોય, તો કુટુંબીયો ખૂબ શત્રુઓવાળા થાય છે, યા લગ્નના સ્વામીના મિત્રના ઘરમાં હોય, ને મિત્ર ઘરમાં, પોતાના ઉચ્ચમાં, કે મિત્રના વર્ગમાં હોય, તો જ્ઞાતીયોમાં શ્રેષ્ઠ ક્ષણ મુનીયો કહે છે. તે શત્રુઓ, ને બીજા શત્રુઓથી રહિત થાય છે.

શત્રુસ્થાનગતોઽરિનીચગૃહગો વર્ગં ગતો વાઽસ્તગો-

જ્ઞેકજ્ઞાતિજનો વહુસતસત્તુઃ પટ્ટાધિપો વા તથા ॥

પૃષ્ઠસ્થાનગતેષુ ભાસ્કરમુસ્તવ્યોમાટનેષુ ક્રમાત્

તત્તત્કારકલેટવર્ગારિપુણા સંપીડિતાઃ સન્તતમ્ ॥ ૭૪ ॥

૭૪. ભાવાર્થ—છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામી શત્રુના ભાવમાં હોય, યા શત્રુની કે નીચની રાશિમાં, યા વક્રગતિ પામેલો કે અસ્તનો હોય, તો અનેક જાતના માણસોથી દેહને ખુદુ દુઃખ, યા છઠ્ઠા સ્થાનમાં સૂર્યાદિ ગ્રહો હોય, તો તે ગ્રહ જે જે ભાવનો કારક હોય, તેઓથી હુમેસા દુઃખ પામે છે.

પાપવ્યોમચરાશ્ચયોરિપતિતત્પાપેક્ષકા દુર્બલા

ગોવિત્તક્ષયમામયં રિપુમયં કુર્વન્તિ જન્માદિતઃ ॥

તે સર્વે વલજ્જાલિનો યદિ શુભા ગોવિત્તમશ્વાદિકં

રાજાન્નં સકલોપદંશસાહિતં રોગારિનાન્નં વદેત્ ॥ ૭૫ ॥

૭૫. ભાવાર્થ—ત્રણ પાપીત્રહ છઠ્ઠા કે આઠમા સ્થાનમાં હોય, કે જુએ તો દુર્ભજ, ગાય ને ધનનો નાશવાળો, રોગી ને શત્રુના ભયવાળો, જન્મથી ધાય છે; યા શુભત્રહ છઠ્ઠે, આઠમે બળવાન હોય, તો ગાય, ધન, ઘોડા, હાથી, ને સર્વ અલંકારવાળો, રાજ પાસેથી અનાજ મેળવનાર ને રોગ શત્રુના નાશવાળો થાય છે.

તેષામમ્બરચારિણામતિશુભૌ કેન્દ્રત્રિકોણાયગૌ

દ્વાવેર્તૌ વલશાલિનૌ યદિ લઘુવ્યાધ્યાદિનાશં નૃણામ્ ॥

एकोऽपि प्रबलो यदि त्रणरिपुलेशादिकिञ्चित्फलं

यत्तत्कारकवर्गमूलमखिलं मोदं प्रमादं तु वा ॥ ७६ ॥

૭૬. ભાવાર્થ—અહોના મધ્યમાં બે શુભત્રહ કેન્દ્ર (૧-૪-૭-૧૦) કે ત્રિકોણ (૬-૫) માં યા અગીયારમા સ્થાનમાં હોય, ને બળવાન હોય, તો જલદી વ્યાધિઓનો નાશ કરે છે; યા એક ત્રહ બળવાન થઈ કેન્દ્રાદિ સ્થાનોમાં હોય, તો ત્રણ, શત્રુ, કલેશ વિગેરે થોડું ક્ષણ આપે છે; યા છઠ્ઠાના કારક, જે રાશિ વર્ગમાં, હોય તેની પ્રકૃતિ પ્રમાણે હરેક શુભ કે અશુભ ક્ષણ થાય છે.

पापे लग्नगते सपत्नपयुते देहव्रणं देहिनां

पुत्रस्ये पितृपुत्रयोः सुखगते मातुः कलत्रे स्त्रियः ॥

धर्मस्ये सति मातुलस्य सहजे तस्यानुजस्य व्रण

लाभस्यે तु तदग्रजस्य निधने जातो गुदातो भवेत् ॥ ७७ ॥

૭૭. ભાવાર્થ—જન્મ લગ્નમાં છઠ્ઠાના સ્વામી સાથે પાપીત્રહ હોય, તો તેનું શરીર તલ, માંસ, લાખા વિગેરે ચિહ્નવાળું, ઘાયલ, યા પાંચમા સ્થાનમાં હોય તો બાપને, છોકરાને, ને ચોથા સ્થાનમાં માતાને સાતમામાં સ્ત્રીને નવમામાં આગાને ત્રીજામાં નાનાભાઈઓને અગીયારમામાં મોટાભાઈઓને ને આઠમામાં પોતાના શુદ્ધ ભાગમાં હિપર કહ્યા પ્રમાણે ચિહ્નને ઘાયલ થાય છે.

भानुर्मूर्द्धिं शशी मुखेऽवनिमृतः कण्ठे तु नाभेरघ-

शान्द्रिः सूरिरनामयं प्रकुस्ते.नेत्रामयं मार्गवः ॥

મન્દો વાતમહિશ કેતુરુદરવ્યાધિં બુધક્ષેત્રગો

લગ્નેશઃ શશિજેન વીક્ષિતયુતો ગુહ્યવ્રણં યચ્છતિ ॥ ૭૮ ॥

૭૮. ભાવાર્થ—બુધના ઘરમાં (૩-૬) રાશિમાં સૂર્ય હોય, તો મા-યામાં પીડા, યા ચંદ્ર હોય તો મુખમાં પીડા, મંગળ હોય તો ગરદનમાં બુધ, નાભીને નીચે રોગી કરે છે. ગુરુ કંઈ રોગ કરતો નથી. શુક્ર નેત્રનો રોગ કરે છે. શનિ વાતુરોગી, ને રાહુ કેતુ પેટમાં વ્યાધિવાળો કરે છે. લગ્નનો સ્વામી બુધ સાથે કે તેની દૃષ્ટિવાળો હોય, તો ગુહ્યસ્થાનમાં મધુ થાય છે.

લગ્નાદિયદ્રાશિમતઃ ફળીશઃ શુક્રેક્ષિતસ્તત્તત્તુચિન્દમેતિ ॥

મન્દાહિયુક્તે રિપુરાશિનાથે તુરદ્ગપશ્વાદિયર્થ વદન્તિ ॥ ૭૯ ॥

૭૯. ભાવાર્થ—લગ્નથી જે રાશિમાં રાહુ હોય ને શુક્રની તે પર દૃષ્ટિ હોય તો તે રાશિ પ્રભાણેના શરીરમાં ચિન્હવાળો, ને છઠ્ઠાનો સ્વામી શનિ રાહુ સાથે હોય, તો ઘોડા વિગેરે યશુના બચવાળો થાય.

પાપગ્રહેણ સંદૃષ્ટે લહીનેઽરિનાયકે ॥

પાપાન્તરગતે વાઙ્મિ શત્રુપીડા ભવિષ્યતિ ॥ ૮૦ ॥

૮૦. ભાવાર્થ—પાપીત્રહની દૃષ્ટિવાળો કે નિર્બળ, છઠ્ઠા સ્થાનનો સ્વામી હોય, યા પાપીત્રહોના મધ્યમાં હોય, તેને શત્રુઓની પીડા થાય છે.

શત્રુસ્થાનાધિપે દુસ્થે નીચમૂદારિરાશિગે ॥

લગ્નેશે લલસંયુક્તે શત્રુનાશં વદેદ્બુધઃ ॥ ૮૧ ॥

૮૧. ભાવાર્થ—છઠ્ઠાનો સ્વામી (૬-૮-૧૨) મા સ્થાનમાં હોય, ને નીચ, અસ્તનો કે શત્રુની રાશિમાં હોય, ને લગ્નનો સ્વામી બળવાન હોય તો શત્રુઓનો નાશ થાય છે.

પૃષ્ઠે ગોપુરાંશાદૌ દિવાકરનિરીક્ષિતે ॥

લગ્નેશે લલસમ્પૂર્ણે જ્ઞાતીનામુપકારકૃત્ ॥ ૮૨ ॥

૮૨. ભાવાર્થ—છઠ્ઠાનો સ્વામી ગોપુરાદિ અશોમાં હોય, ને સૂર્યની તે પર દૃષ્ટિ હોય યા લગ્નનો સ્વામી પૂર્ણગણી હોય, તો જ્ઞાતિમાં બિપ-કાર કરવાવાળો થાય છે.

इति श्रीनवग्रहकृपया वैद्यनाथविरचिते जातकपारिजाते
त्रयोदशोऽध्यायः ॥

એ પ્રમાણે નવગ્રહની કૃપાવડે વૈદ્યનાથે રચેલા જાતક પારિજાતમાં
અધ્યાય ૧૩ પુરો થયો.

खेडामान्त समागते कण्डवज्जारव्येपुरेवासिना
श्रीसोमेश्वर वाडवेन च मवाज्योतिर्विदा भावतः ॥
वालान्योधयितुं मुखंवर कदाद्रा ज्ञातिना पूर्णको
जातोजातक पारिजात विवृतोऽध्यायस्त्रिगुर्गुरः ॥ १ ॥

૧. ભાવાર્થ—જેઠા જીહ્વાના કપડવંજ ગામમાં રહેનાર, વડાદરા
જ્ઞાતિના પ્રાદ્યુ, ભેશી, સોમેશ્વર, બાળકેને સહેલાઈથી સમજવા માટે
જાતક પારિજાત નામના અંથનો શુજરાતી ભાષામાં, ઉમંગથી તેરમે
અધ્યાય સંપૂર્ણ કર્યો.

અંથ મળવાનું ઠેકાણું—

ભાષાન્તર કર્તા,—ભેશી, સોમેશ્વર દ્વારકાદાસ.

કે.—ખેડા રામજીમંદિર રાવળખોજ.

જીલ્લો ખેડા—મુ. કપડવંજ.

હાલ મુકામ મુંબઈ—કે. ઠાકોરદ્વાર-ભાઈ જીવજીભાઈ ગલીમાં.

ઘર નંબર ૪-ત્રીજો માળો.

અમે તરફથી જ્યોતિષ કેવલતરુ નામનો ગણિત અને જ્ઞા-
પીરનો હિતમ અંથ જહાર પડેલો છે.

સાતક પારિજાત.

અધ્યાય ૧૪ મો.

સાત, આઠ, અને નવમા ભાવનાં ફળો.

अथ सप्तमभावफलम् ॥ (સાતમા ભાવનું ફળ.)

यात्रापुत्रकलत्रसौख्यमखिलं संचिन्तयेत् सप्तमात्
उक्तं पुत्रसुखामुखागमफलं सर्वं च यत्तद्वदेत् ॥

જારઃ કામગતે સિતે મદનપે સાહિધ્વજે વા તથા
કામે જીવયુતોક્ષિતે શુભગૃહે જાતો ન જારો ભવેત્ ॥ ૧ ॥

ભાવાર્થ—સાતમા ભાવમાં યાત્રા, પુત્ર, સ્ત્રીના સુખનો ને
પુત્રના અને ભવક આવકના સુખનો વિચાર કરવો. સાતમે
શુક હોય તો વ્યભિચારી, અને સાતમાનો સ્વામી રાહુ કેતુ
સાથે હોય તો પશુ વ્યભિચારી થાય ॥ પશુ સાતમા ભાવમાં
શુક સાથે શુભરાશિ હોય કે શુક બેતો હોય, તો વ્યભિચાર રહિત થાય છે.

दुःस्ये कामपतौ तु पापगृहगे पापेक्षिते तद्युते

तज्जायामवनस्य मध्यमफलं सर्वं शुभं चान्यथा ॥

કામસ્થાનપતૌ સિતેન સહિતે પાપર્ષંગે કામધીઃ

सौम्यर्क्षे शुभस्वेदवीक्षितयुते जातः सितच्छत्रवान् ॥ २ ॥

૨. ભાવાર્થ—સાતમા ભાવનો સ્વામી (૬-૮-૧૨) આ સ્થાનમાં
હોય, યા પાપગ્રહની રાશિનો હોય, કે પાપગ્રહ સાથે કે પાપની દૃષ્ટિ-
પાળો હોય, તો સ્ત્રીનું મધ્યમ સુખ, યા આ યોગ ન થયો હોય તો

સંપૂર્ણ સુખવાળો થાય છે. સાતમા ભાવનો સ્વામી શુક સાથે પાપગ્રહની રાશિમાં હોય, તો કામી બુદ્ધિવાળો, યા શુભગ્રહની રાશિમાં કે શુભગ્રહ સાથે તેની દૃષ્ટિ હોય, તો સફેદ છત્રો પારણ કરનારો થાય છે.

વિત્તાસ્તારિપમાર્ગવાસ્તનુગતાઃ પાપાન્વિતાઃ કામુકઃ

પાપવ્યોમચરાન્વિતૌ તનુરિપુસ્યાનાધિપૌ ચેત્તયા ॥

કામસ્યે રિપુવિત્તલગ્નપયુતે પાપે પરસ્ત્રીરતઃ

પાપારાતિકલગ્નપા નવમગાઃ કામાતુરો જાયતે ॥ ૩ ॥

૩. ભાવાર્થ—બીજા સાતમા ને છઠ્ઠા સ્થાનના સ્વામી, ને શુક, લગ્નમાં પાપીગ્રહ સાથે હોય, તો કામી, યા લગ્નનો સ્વામી ને છઠ્ઠાનો સ્વામી બન્ને પાપીગ્રહ સાથે હોય તોપણ કામી, યા સાતમા સ્થાનમાં, છઠ્ઠે, કે બીજે, લગ્નના સ્વામી સાથે પાપીગ્રહ હોય તો પારસી સ્ત્રીમાં પ્રીતિવાળો, યા પાપીગ્રહ છઠ્ઠે, ને સાતમાનો સ્વામી નવમે હોય તો બહુ કામી થાય છે.

જારઃ કર્મધનાસ્તપા દશમગાઃ પુત્રાદિકારગ્રહાઃ

દુઃસ્થા ધીગુરુકામપાઃ સુતગૃહે પાપેક્ષિતેઽનાત્મજઃ ॥

જીવજ્ઞૌ પદિ વા નિશાકરસિતૌ કામે વહુસ્ત્રીરતઃ

શુક્રે મન્મથરાશિગે વલવતિ સ્ત્રીણાં વહૂનાં પતિઃ ॥ ૪ ॥

૪. ભાવાર્થ—દશમા, બીજા, ને સાતમાનો સ્વામી દશમા સ્થાનમાં હોય, તો વ્યસિચારી, યા પાંચમાનો કારકગ્રહ (૬-૮-૧૨) મા સ્થાનમાં હોય, યા પાંચમા, નવમા, સાતમાના સ્વામી પાંચમા ભાવમાં હોય, ને તે પર પાપીગ્રહોની દૃષ્ટિ હોય, તો પુત્ર રહિત, યા શુદ્ધ બુધ બન્ને અથવા ચંદ્ર, શુક, બંને સાતમા સ્થાનમાં હોય, તો બહુ સ્ત્રીઓનો સ્વામી થાય, શુક સાતમે બળવાન હોય તોપણ બહુ સ્ત્રીઓનો સ્વામી થાય છે.

શુક્રારૌ મદગૌ કલત્રરહિતો ધર્માત્મજસ્યૌ તથા

શત્રુસ્યાનગતૌ નિશાકરસિતૌ યયેકપુત્રો ભવેત્ ॥

લગ્નાસ્તન્વયર્ગેષુ પાપસ્વચ્ચરેવિન્દૌ મૃતે દુર્વલે

વન્ધ્યાસ્ત્રીપતિરેવ જાતમનુજો જાપાવિદ્વીનોઽયમ્વા ॥ ૫ ॥

૫. ભાવાર્થ—શુક, મંગળ, બેજી સાતમા યા નવમા, પાંચમા સ્થાનમાં હોય તો સ્ત્રી વિનાનો, યા ચંદ્ર, શુક ઝંને છઠ્ઠા સ્થાનમાં હોય, તો એક પુત્રવાળો, લગ્ન, સાતમા, ને જાસમા સ્થાનમાં પાપીઅહ હોય, ને ચંદ્ર પાંચમે હોય ને નિર્ઘળી હોય, તો પાંચણી સ્ત્રીનો, સ્વામી યા સ્ત્રી વિનાનો થાય છે.

चन्द्रोदये सितरवी मदनोदयस्यौ

चन्द्रोदये समग्रहे ललनाकृति स्यात् ॥

पुंराशिगे पुरुषभावयुतं कलत्रं

स्त्रीपुंग्रहेक्षितयुते सति मिश्ररूपम् ॥ ૬ ॥

૬. ભાવાર્થ—શુક ને સૂર્ય, સાતમામાં યા લગ્નમાં હોય તો પાંચણી સ્ત્રીનો સ્વામી, યા સમરાશિમાં ચંદ્રમા લગ્નમાં હોય, તો સ્ત્રીની આકૃતિવાળો, યા પુરુષરાશિમાં ચંદ્ર લગ્નમાં હોય, તો પુરુષ જેવી આકૃતિવાળી સ્ત્રી થાય છે. સ્ત્રી, પુરુષ અહો ઝંને દેખતા હોય કે શુક્ત હોય તો મિશ્ર રૂપવાળી થાય છે.

भौमांशे वा भौमराशौ विलग्रात् कामस्थाने जन्ममे वा वधूनाम् ॥

जायादासीनीचमूढग्रहांशे दुष्टा वा स्याद्यौवने भर्तृहीना ॥ ૭ ॥

૭. ભાવાર્થ—જન્મ લગ્નથી સાતમા ભાવમાં મંગળની રાશિ કે નવમાંશ હોય, યા સ્ત્રીની જન્મરાશિ હોય, તો તેની સ્ત્રી દાસી થાય; યા નીચ, મૂઢ, (અહની) રાશિ, કે નવમાંશ હોય તો દુષ્ટ સ્ત્રી યા જીવાન અવસ્થામાં પતિ વિનાની થાય ॥

शुभांशराशौ यदि सद्गुणाढ्या शुभेक्षिते चारुतरं कलत्रम् ॥

चन्द्रांशके दुर्बलचन्द्रराशौ जाता पतिव्री सवले तु साध्वी ॥ ૮ ॥

૮. ભાવાર્થ—સાતમા ભાવમાં શુભઅહોની રાશિ હોય, કે નવમાંશમાં શુભઅહોની રાશિ હોય, તો સારી ગુણવાળી ને શુભઅહની દષ્ટિ હોય તો બહુજ શ્રેષ્ઠ સ્ત્રી મળે છે. યા ચંદ્રમાનો નવમાંશ હોય યા નિર્ઘળ ચંદ્રમાની રાશિ હોય તો સ્ત્રી પોતાના ધણીને માર મારી, યા ચંદ્ર બળવાન હોય તો પતિમતા થાય છે.

अर्कांशे कुलटा निजोचग्रहे साध्वी शुभालोकिते

लग्ने शीतकरेज्यवा मदनमे नीचारिमूढान्विते ॥

પાપવ્યાલવિહંગ-પાશનિમલદ્રેક્ષાણભાગાન્વિતે

સન્ધ્યંશે વિગતવ્રતા ચ વિધવા જાતસ્ય જાયા ભવેત્ ॥ ૯ ॥

૯. ભાવાર્થ—સાતમા ભાવમાં સૂર્યનો નવેમાં શ હોય તો વ્યભિચારી, યા પોતાની ઉચ્ચરાશિ હોય ને શુભગ્રહની દૃષ્ટિ હોય તો પતિવ્રતા થાય છે. લગ્નમાં યા સાતમા ભાવમાં ચંદ્ર, નીચ, શત્રુ ને મૂળરાશિમાં હોય, યા પાપ દ્રેષ્ઠાણમાં યા વ્યાહ, વિહંગ, પાશ, નિગડ. દ્રેષ્ઠાણમાં હોય, યા સંધ્યંશમાં હોય તો વ્રત રહિત વિધવા સ્ત્રી થાય છે.

કામસ્યે તનુપે શુભગ્રહયુતે સદ્વંશનામૃચ્છતિ

કૂરક્ષે મદગે વિલગ્નરમણે દુર્વંશજાતાઙ્ગનામ્ ॥

વર્ણ રૂપગુણાકૃતિં ચ સકલં યત્તદ્દૃશ્યોક્તં વદેદ્

દુર્વ્યાપારકરગ્રહાકૃતિનરમીતિ પ્રયાત્પદ્મના ॥ ૧૦ ॥

૧૦. ભાવાર્થ—સાતમા ભાવમાં લગ્નનો સ્વામી શુભગ્રહ સાથે હોય, તો સારા કુળમાં જન્મેલી સ્ત્રીવાળો, યા સાતમામાં કૂરગ્રહની રાશિ હોય ને તેમાં લગ્નનો સ્વામી હોય તો ખરાબ વંશમાં જન્મેલી સ્ત્રીવાળો થાય છે. સ્ત્રીનો વર્ણ, રૂપ, આકૃતિ, વિગેરે સાતમા ભાવમાં રહેલી રાશિથી કહેવું. સ્ત્રીનો જે ગ્રહ ખરાબ તે ગ્રહના શુષ્ક પ્રમાણે ખરાબ વેપાર કરનાર આકૃતવાળા પુરુષની સાથે સ્ત્રીએ પ્રીતિ કરે છે.

✽ પાપામકાશસંયુક્તે કલત્રે દુષ્ટચારિણી ॥

રવૌ વળ્યા તુ શીતાંશૌ ક્ષીણે તુ વ્યભિચારિણી ॥ ૧૧ ॥

✽ અપ્રકાશગ્રહો કરવાની રીત.

ધૂમો મણ્ડલતઃ શુદ્ધો વ્યતીપાતોઽન્ન દોષદા ।

સપદ્મેઽન્ન વ્યતીપાતે પરિવેપસ્તુ દોષકૃત્ ॥

પરિવેપઽયુતઃક્રાદિન્દ્રચાપઽન્ન દોષદઃ

અત્યદ્વંશાયુતે ચાપે કેતુલ્લેટઃ ॥

ભાવાર્થ—૨૫૯ સૂર્યનાં રાસ્યાદિમાં રાસ્યાદિ (૪-૧૩-૦-૦) નેડવાથી ધૂમગ્રહે થાય છે, ને તેના રાસ્યાદિને ૧૨ રાશિમાંથી ખાદ કરતાં જે રહે તે વ્યતીપાતગ્રહ થાય છે, ને તેના રાસ્યાદિમાં ૬ રાશિ નેડવાથી પરિવેપગ્રહ થાય છે; ને તેનાં રાસ્યાદિને ૧૨ રાશિમાંથી ખાદ કરવાથી છેદ્રચાપગ્રહ થાય છે ને તેના રાસ્યાદિમાં (૧૭) અંશ નેડવાથી કેતુ (ધ્રુવ) ગ્રહ થાય છે. તે પાંચ ગ્રહોને અપ્રકાશગ્રહો કહે છે. તેની રીત ઉદાહરણ સહિત અમારા વ્યતિપદ્ધતરૂ નામના ગ્રંથના ૧૯૨ માં પાને લખેલી છે.

૧૧. ભાવાર્થ—પાપીઅહ, ધૂમાદિ અગ્રકાચઅહ સાથે યા ક્ષિણચંદ્ર સાથે સાતમા ભાવમાં હોય, તો સ્ત્રી વ્યભિચારિણી, યા સૂર્ય સાથે હોય તો વાંઝણી થાય છે.

કૃજે તુ મ્રિયતે મન્દે દુર્ભગા રાહુસંયુતે ॥

પરદારોઽરતિસ્વાયાં નિપેકાભાવકોઽસુતઃ ॥ ૧૨ ॥

૧૨. ભાવાર્થ—મંગળ સાથે હોય તો મરણ પામનારી, યા શનિ સાથે હોય તો અરાખ ભાગ્યવાળી સ્ત્રીવાળો, રાહુ સાથે હોય તો પારકી સ્ત્રીમાં પ્રીતિવાળો, ને પોતાની સ્ત્રીને ગર્ભ ન રહેવાથી પુત્રવિનાનો થાય છે.

ધૂમે વિવાહહીનઃ સ્યાન્મિત્રયતે કાર્મુકે સતિ ॥

પરિવેપે તુ દુઃશીલા કેતૌ વન્ધ્યા સતી ભવેત્ ॥ ૧૩ ॥

૧૩. ભાવાર્થ—સાતમા ભાવમાં ધૂમઅહ હોય, તો વિવાહરહિત થાય; યા ધનુર્અહ (ધન્વંથરા) હોય તો સ્ત્રી મરણ પામે છે; યા પરિધી (પરિવેષ) અહ હોય તો અરાખ સ્વભાવવાળી, ને કેતુ (ધ્રુવ) હોય તો વાંઝણી પણ સતી થાય છે.

કાંલે વિદારઃ પાપે તુ ગર્ભસાવેળ સંયુતા ॥

મુશીલા સ્ત્રીમસૂતા ચ પૂર્વમાળે મુશાકરે ॥ ૧૪ ॥

૧૪. ભાવાર્થ—સાતમે કાળઅહ હોય તો સ્ત્રી વિનાનો, યા પાપીઅહ સાતમાંમાં હોય તો ગર્ભપાતવાળી સ્ત્રી, યા પૂર્વચંદ્ર સાતમાંમાં હોય, તો સારા સ્વભાવવાળીને ઇકાદશીઓનો જન્મ આપનારી થાય છે.

બુધે મુપુત્રા વામીશે ગુણયુક્તા મુપુત્રિણી ॥

શુક્રે સૌભાગ્યસંયુક્તા શ્રીમતી ચ વલ્લાન્વિતે ॥ ૧૫ ॥

૧૫. ભાવાર્થ—બુધ હોય તો સારા પુત્રોવાળી, શુક્ર હોય તો શુભવાળી ને સારા પુત્રવાળી, શુક્ર હોય તો સોભાગ્યવાળી, ને બળવાન અહ બેઠેલા હોય તો લક્ષ્મીવાળી થાય છે.

સ્ત્રીપુત્રપે વલિનિ શોભનસેટ્ટદ્યે

પટ્ટાધિપેન સદિતે સતિ વીક્ષિને વા ॥

જારેણ પુત્રજનિઠામમુપતિ જાયા

તસ્યા ધવો ષટ્કલ્પપુત્રોઽપ્યપુત્રઃ ॥ ૧૬ ॥

૧૬. ભાવાર્થ—સાતમા પાંચમા ભાવનો સ્વામી બળવાન હોય, ને શુભ ગ્રહની તે પર દૃષ્ટિ હોય, યા છૂટા ઘરના સ્વામી સાથે કે તેની દૃષ્ટિ હોય તો તેની સ્ત્રી વ્યભિચારથી પુત્રોવાળી, યા તેનો સ્વામી બહુ સ્ત્રીઓ વડે પણ પુત્ર વિનાનો થાય છે.

તોંચે ગુરો મદનગે સતિ નષ્ટદારો

મીને કલત્રમવને રવિને તૈયવ ॥

મન્દારરાશિનવમાગતે સુરેજ્યે

જારો ભવેદિનમુતારસમન્વિતે વા ॥ ૧૭ ॥

૧૭. ભાવાર્થ—મકરરાશિમાં સાતમા સ્થાનમાં શુક્ર, યા સાતમે મીન રાશિમાં શનિ હોય તો સ્ત્રી વિનાનો, યા શનિ, મંગળના નવમાંશમાં શુક્ર હોય, યા સાતમા સ્થાનમાં શનિ, મંગળ હોય તો વ્યભિચારી થાય છે.

સપ્તમે વાઽપ્તમે પાપે વ્યયસ્યે ધરણીમુતે ॥

અદૃશ્યે યદિ તદ્વાથે કલત્રાન્તરમાગ્મવેત્ ॥ ૧૮ ॥

૧૮. ભાવાર્થ—સાતમા, આઠમા સ્થાનમાં પાપીઅહો, યા બારમા સ્થાનમાં મંગળ હોય, ને સાતમાનો સ્વામી અદૃશ્ય ભાગમાં હોય, તો બીજી સ્ત્રીવાળો થાય છે.

સુપરુજાતં પ્રથમં કલત્રં લયેશ્વરે દારપસંયુતથેત્ ॥

દિનેશકાન્ત્યાભિહતસ્તદાનીં સુરૂપહીનાં મુતરાં વદન્તિ ॥ ૧૯ ॥

૧૯. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી ને સાતમાનો સ્વામી એક રાશિમાં હોય, તો પહેલી સ્ત્રી શુભવતી રૂપવતી થાય; ને સાતમાનો સ્વામી સૂર્યની કાંતિવડે હણાયેલો હોય તો પહેલી સ્ત્રી રૂપ વિનાની થાય છે.

વિત્તે પાપવહુત્વે ચ કલત્રેષે તથા સ્થિતે ॥

શત્રુસ્થાનગતેકૈતાં કલત્રત્રયંમાગ્મવેત્ ॥ ૨૦ ॥

૨૦. ભાવાર્થ—બીજા સ્થાનમાં બહુ પાપીઅહો હોય, સાતમાનો સ્વામી પાપીઅહો સાથે હોય, ને છૂટા સ્થાનમાં કેતુ હોય, તો ત્રણ સ્ત્રીઓવાળો, થાય છે.

કેન્દ્રત્રિકોણે દારેષે સ્વોચ્છમિત્રસ્વર્ગમે ॥

કર્માધિપેન વા દૃષ્ટે વહુસીસહિતો ભવેત્ ॥ ૨૧ ॥

૨૧. ભાવાર્થ—સાતમાનો સ્વામી કેન્દ્ર (૧-૪-૭-૧૦) માં ચા ત્રિ-કોણુ (૬-૫)માં હોય, ને પોતાના ઉચ્ચમાં, ચા મિત્રના કે પોતાના વર્ગમાં હોય, ને દશમાના સ્વામીની દૃષ્ટિ હોય તો ખડુ સ્ત્રીયોવાળો થાય છે.

કલત્રાધિપતૌ કેન્દ્રે શુભગ્રહનિરીક્ષિતે ॥

શુભાંશે શુભરાશી વા પત્રી વ્રતપરાયણા ॥ ૨૨ ॥

૨૨. ભાવાર્થ—સાતમાનો સ્વામી કેન્દ્ર (૧-૪-૭-૧૦) માં શુભ ગ્રહની દૃષ્ટિવાળો હોય, ચા શુભ ગ્રહના નવમાંશમાં ચા રાશિમાં હોય, તો તેની સ્ત્રી પતિવ્રતા થાય છે.

દારાધિપે સોમસૃતે સપાપે નીચારિર્ગે રિપુનાશમાર્થે ॥

પાપાન્તરે પાપદૃશા સમેતે જાયા પતિર્ત્રી કુલનાશિની સ્પાત્ ॥ ૨૩ ॥

૨૩. ભાવાર્થ—સાતમાનો સ્વામી બુધ, પાપીગ્રહો સાથે નીચ કે શત્રુના વર્ગમાં છૂટા, આઠમા ભાવમાં હોય, ચા પાપી ગ્રહોના મધ્યમાં કે પાપી ગ્રહોની દૃષ્ટિવાળો હોય તો, સ્ત્રી સ્વામીનો ને કુળનો નાશ કરનારી, થાય છે.

શુભાંશે શુભસંદેષે નાયે જાયા સુવંશજા ॥

પાપારૂઢે પાપવર્ગે તસ્ય જાયા કુવંશજા ॥ ૨૪ ॥

૨૪. ભાવાર્થ—સાતમાનો સ્વામી, શુભના નવમાંશમાં, ચા શુભ ગ્રહની દૃષ્ટિવાળો હોય, તો એક વંશમાં જન્મેલી સ્ત્રીવાળો, ચા પાપગ્રહ સાથે કે તેના નવમાંશમાં હોય તો ખરાબ વંશમાં જન્મેલી સ્ત્રીવાળો, થાય છે.

કામસ્યાને સર્વે સિતયુતસ્વર્ચરદારિસંઘ્યાં વદન્તિ

સ્વોચસ્યવ્યોમવાસો ન ભવતિ ગણને શુક્રયુક્તપ્રદર્શી ॥

જાપાર્ણશે સિતર્ષે સતિ ધનભવને શુક્રસંયુક્તસંઘ્યા

શુક્રાનન્દેશયુક્તચુચરનવવૃન્દમો જાપતે વા ॥ ૨૫ ॥

૨૫. ભાવાર્થ—સાતમા સ્થાનમાં શુક સાથે જેટલા ગ્રહો હોય, તેટલી સ્ત્રીયોવાળો થાય, ચા ઉચ્ચ રાશિમાં ગ્રહ હોય તો શુક સાથે રહેલા ગ્રહો જેટલી સ્ત્રીયો થતી નથી; ચા સાતમાનો સ્વામી ૪૫જ કે ૫૫જ રાશિમાં ને ધન ભાવમાં હોય, તો શુક સાથે રહેલા ગ્રહ જેટલી સ્ત્રીયોવાળો, ચા શુક, સાતમાના સ્વામી સાથે હોય, તો નવીન સ્ત્રીનો ગદાહો થાય છે.

દારેશેન કુડમ્બપેન સહિતા યાવદ્ગ્રહા દુર્વલાઃ

તત્સંલગ્નકલત્રનાશનકરા દુઃસ્થાનનાયા યદિ ॥

યાવન્તો વલશાલિનઃ શુભકરાસ્તત્તુલ્યજાયામુખં

કુર્વન્ત્યેકવિયચ્છરો વલયુતો યથેકદારો ભવેત્ ॥ ૨૬ ॥

૨૬. ભાવાર્થ—સાતમાના ને ખીન્ન ભાવના સ્વામી સાથે જેટલા ગ્રહ નિર્જળ હોય, યા (૬-૮-૧૨) માં સ્થાનના સ્વામી હોય, તેટલી સ્ત્રીઓ મરણ પામે છે; યા જેટલા શુભ ગ્રહ બળવાન, સાતમા ને ખીન્નના સ્વામી સાથે હોય, એટલી સ્ત્રીઓનું સુખ લોગવે છે. એક ગ્રહ બળવાન હોય તો એક સ્ત્રીનું સુખ લોગવે છે.

લગ્નાનક્ષતિસ્ફુટૈક્યગૃહગે જીવે વિવાહં વદેત્

ચન્દ્રાધિષ્ઠિતતારકાવધિવયોરૈક્યાંશકે વા તથા ॥

જીવે મિત્રનવાંશકે વલયુતે યથેકદારાન્વિતઃ

સ્વાંશે દ્વિત્રિકલત્રવાન્ વહુવધૂનાયઃ સ્વતુક્કાંશકે ॥ ૨૭ ॥

૨૭. ભાવાર્થ—લગ્ને સાતમા ભાવના સ્વામીઓને સ્પષ્ટ કરી બેનો યોગ કરતાં જે રાશિ આવે, તેમાં ગોચર શુક્ર આવે તો વિવાહના સમયનાં વર્ષ કહેવાં, ને જે નક્ષત્રમાં ચંદ્રમા હોય, એટલા વર્ષે યો લગ્ન કે સાતમા ભાવના નવમાંશોના યોગ જેટલા વર્ષોમાં વિવાહ થાય; યા શુક્ર મિત્રના નવમાંશમાં બળવાન હોય તો એક સ્ત્રીવાળો, યા શુક્ર પોતાના નવમાંશમાં હોય તો બે ત્રણ સ્ત્રીવાળોને ઉચ્ચના નવમાંશમાં હોય તો ઘણી સ્ત્રીઓવાળો થાય છે.

કલત્રનાયસ્થિતભાંશકેન્નયોઃ સિતસપાનાયકર્ણોર્ચલીપસઃ ॥

દશાગમે દ્યૂનપયુક્તભાંશકત્રિકોણે દેવગુરૌ કરગ્રહઃ ॥ ૨૮ ॥

૨૮. ભાવાર્થ—સાતમાના સ્વામીની રાશિ કે નવમાંશને સ્વામી, યા શુક્ર, ચંદ્રમા, એમાં જે બળવાન હોય, તેની દશામાં વિવાહ થાય છે; યા સાતમાનો સ્વામી જેમાં હોય, તે રાશિથી યા નવમાંશની રાશિથી ત્રિકોણમાં ગોચરવડે શુક્ર આવે તો વિવાહ થાય છે.

શુક્રોપેતકલત્રરાશિપદશામુક્તિર્નિવાહમદા

લગ્નાદિત્તપતિસ્થરાશિપદશામુક્તૌ ચ પાણિગ્રહઃ ॥

કર્માયુર્ભવનાધિનાયકદશામુક્તૌ વિવાહઃ ક્રમાત્

કામેશેન યુતઃ કલત્રગૃહગસ્તત્પાકમુક્તૌ તુ વા ॥ ૨૯ ॥

૨૯. ભાવાર્થ—શુક સાથે સાતમાના સ્વામીની, દશા અન્તર્દશામાં વિવાહ થાય, યા બીજા ભાવનો સ્વામી જે રશિમાં છે તેના સ્વામીની દશા અન્તર્દશામાં વિવાહ થાય, યા દશમાં, આઠમાં, ઘરના સ્વામીની, યા સાતમાના સ્વામી સાથે સાતમા સ્થાનમાં રહેલા ગ્રહની, દશા અન્તર્દશામાં વિવાહ થાય.

સૌમ્યવ્યોમચરઃ સ્થિતઃ શુભગૃહે પાદૌ દદાતિ શ્રિયં

પાપર્ષે શુભસ્થેચરો યદિ દશામધ્યે વિવાહાદિકમ્ ॥

ઋરઃ પાપગૃહોપગો યદિ ફલં પાકાવસાને તપા

સૌમ્યર્ષે યદિ સર્વકાલફલદઃ સૌમ્યાન્નિતઃ શોભનઃ ॥૩૦॥

૩૦. ભાવાર્થ—શુભ ગ્રહ સાથે સાતમાનો સ્વામી નવમામાં હોય, તો તેની દશા ખેસતાં યા પાપગ્રહની રશિમાં શુભ ગ્રહ હોય, તો તેની દશાના મધ્યમાં, યા ફર ગ્રહ પાપીની રશિમાં હોય, તો દશાના અંત્યમાં, યા શુભ ગ્રહની રશિમાં શુભ ગ્રહ હોય તો હમેશાં સારું ફળ મળે છે.

લગ્નેશ્વરસ્થિતનવાંશપતિસ્વરાશૌ

ચન્દ્રે પુરન્દરગુરૌ ચ કલત્રલાભમ્ ॥

કામેશશુક્રગૃહગેઽમરમન્ત્રિણીન્દૌ

કેન્દ્રેઽથવા ગુરુયુતે સતિ ગોચરેણ ॥ ૩૧ ॥

૩૧. ભાવાર્થ—જે રશિમાં લગ્નેશ સ્વામી હોય, તેના નવમાંથનો સ્વામી, ચંદ્રમા ને શુક્ર, પોતાની રશિમાં હોય, તો સ્ત્રીના લાભવાળો, યા સાતમાના સ્વામી ને શુક્રના ઘરમાં શુક્રને ચંદ્ર હોય, યા કેન્દ્રમાં હોય, યા ગોચરવડે શુક્ર સાથે હોય, તો સ્ત્રીના લાભવાળો થાય છે.

યત્સંસ્પાકમજાદિકામભવનં તદ્વત્સરે વા નૃણાં

સાષ્ટાન્દે કૃતર્માઙ્ગિકર્મપરતઃ કલ્યાણકાલો મનેન્ ॥

લગ્નાદસ્તવિલગ્નનાયકયુત્તરેત્રાંશકે સંમવા

યા સા ભર્તૃમનઃપ્રસાદકરણી ભર્તા તયૈવ સ્ત્રિયાઃ ॥ ૩૨ ॥

૩૨. ભાવાર્થ—સાતમા સ્થાનમાં મેષાદિ રાશિ, જેટલી સંખ્યાની હોય, તેટલા વર્ષમાં યા મોંઘા બંધન વખતથી ઉપર જેટલાં વર્ષોમાં અર્થાત્ સાતમા ભાવમાં આઠ અંકથી રહિત રાશિ હોય તો તેમાં આઠ વર્ષો મેળવી વિષાહનો સમય કહેવો; યા લગ્નથી સાતમાનો સ્વામી, ને લગ્નનો સ્વામી જે રાશિ કે નવમાંશમાં હોય, તેમાં જન્મેલી સ્ત્રી સ્વામીનું મન પ્રસન્ન કરવાવાળી, યા કન્યા લગ્નથી લગ્નનો સ્વામી ને સાતમાના સ્વામીની રાશિ કે અંશમાં જન્મે તો સ્ત્રીના મનને પ્રસન્ન કરવાવાળો થાય છે.

કામાન્વિતેક્ષકવિયચરરાશિજાતા

ચન્દ્રાદત્તીચ સુભગા ચ પતિપ્રિયા સ્યાત્ ॥

સ્ત્રીજાતકે ચ પતિરિષ્ટકરો વધૂનાં

દિગ્દેશજા ભૃગુસુતાદવલાધિપસ્ય ॥ ૩૩ ॥

૩૩. ભાવાર્થ—ચંદ્રમાથી સાતમી રાશિમાં જે ગ્રહ હોય, ને તેને દેખવાવાળો જે ગ્રહ હોય, તેની રાશિમાં જન્મે તો બહુ સૌભાગ્યવાળી સ્વામીને પ્રિય હોય, યા સ્ત્રી જાતકાધ્યાયમાં સ્વામીને ખસણ દળ આપનાર યોગ થાય છે. તેનો વિચાર કરવો. દિશા ને દેશનો વિચાર શુકથી ને સાતમાના સ્વામીથી કરવો.

ધરવધૂજાતકસંયોગઃ ॥ (હવે સ્ત્રીના નાશના યોગ કહે છે.)

ધનાવસાનસ્મરયાનરન્ધ્રગો ધરાસુતો જન્મન્તિ યસ્ય દારહા ॥

તથૈવ કન્યાજનજન્મલગ્નતો યદિ હમાસુનુરનિષ્ટદઃ પતેઃ ॥ ૩૪ ॥

૩૪. ભાવાર્થ—લગ્નથી (૨-૧૨-૭-૪-૮) સ્થાનમાં ભેગળ હોય, તો સ્ત્રીનો, યા તેવી રીતે કન્યાના લગ્નથી ભેગળ હોય તો સ્વામીનો નાશ થાય છે.

ઋગ્વેદોષચરઃ સ્ત્રીજામષ્ટમસ્યો વિલગ્નતઃ ॥

નીચારિપાપવર્ગેષુ યદિ મૃત્યુકરઃ પતેઃ ॥ ૩૫ ॥

૩૫. ભાવાર્થ—સ્ત્રીના જન્મ લગ્નથી આઠમા સ્થાનમાં દૂર ગ્રહ, નીચ, શત્રુ, પાપી, ગ્રહના વર્ગમાં હોય, તો સ્વામીનું મરણ થાય છે.

ઘૂનકુડમ્બગતૌ યદિ પાર્ષા દારવિયોગજદુઃસ્વકરૌ તૌ ॥

તાદશયોગજદારયુતથેજીવતિ પુત્રધનાદિયુતથ ॥ ૩૬ ॥

૩૬. ભાવાર્થ—સાતમાં, ખીલ સ્થાનમાં પાપીઅહોહોય, તો સ્ત્રીના વિયોગથી દુઃખી યા સ્ત્રીને પણ તેવો યોગ થયો હોય તો પુત્ર ને ધનવાળાં સ્ત્રીપુરૂષ બંને થઈ જીવે છે.

* કલત્રરાશિત્રિતયેજ્યવા સ્યાત્ તદીશસંયુક્તભરાશિકોળે ॥

કલત્રરાશિર્યદિ પુત્રશાલી તદન્યરાશિર્યદિ પુત્રહીનઃ ॥ ૩૭ ॥

૩૭. ભાવાર્થ—સ્ત્રીની જન્મરાશિ કલત્ર રાશિ ત્રિતયમાં હોય, અથવા સાતમાંના સ્વામીની રાશિથી (૬-૫) રાશિમાં રહેલી ચોતાની રાશિ હોય, તો પુત્રવાળો, ને તેમ ન હોય તો પુત્ર વિનાનો થાય છે.

કાઠિન્યૌરુકુચા મદે દિનકરે કામાધિપે કેન્દ્રગે

જીવેન્દુશસિતાન્વિતે ગુરુકુચા શુષ્કસ્તના ભૂમિજે ॥

લમ્બાપીનપયોધરા સગુલિકછાયાસુતાહિધ્વજે

ધૂમાદૌ વિપમાકૃતિસ્તનવતી દુઃસ્થેજ્યવા કામપે ॥ ૩૮ ॥

૩૮. ભાવાર્થ—સાતમે સૂર્ય હોય, તો સ્ત્રીની સાથળ, ને સ્તન કઠિન, યા સાતમાનો સ્વામી કેન્દ્ર (૧-૪-૭-૧૦) માં હોય, ને શુક્ર, બુધ, શુક્ર, ચંદ્ર, સાથે હોય, તો મોટા સ્તનવાળી, યા મંગળ સાથે હોય તો શુષ્ક સ્તનોવાળી; યા શુલ્ક, શનિ, રાહુ, કે કેતુ સાથે હોય, તો લાંબા જડા સ્તનોવાળી, યા ધૂમાદિ, અત્રકાશ શ્રહોની સાથે હોય તો સ્ત્રી કઠિન સ્તનોવાળી, યા એક નાનો ને એક વાંકો એવા સ્તનોવાળી, યા સાતમાનો સ્વામી (૬-૮-૧૨) માં સ્થાનમાં હોય, તો કઠોર સ્તનોવાળી થાય છે.

* કલત્રરાશિત્રિતય, સર્વાર્થચિન્તામણિ ।

કલત્રનાથસ્થિતમં તદીયં રાશિ કલત્રસ્ય વિદુર્મહાન્તઃ ।

તસ્યોચ્ચતીર્ચં યદિ વા કલત્રરાશિ તદશાષિતયં તદીયમ્ ॥

ભાવાર્થ—સાતમા ભાવનો સ્વામી જે રાશિમાં હોય તે રાશિ, ને સાતમા ભાવના સ્વામીની રાશિ, તથા સાતમાના સ્વામીની ઉચ્ચ અથવા નીચની રાશિ આ ત્રણ રાશિઓને કલત્રરાશિ ત્રિતય કહે છે.

વન્ધ્યાસંગમિનેઽસ્તમે સમવધૂકેલિં નિશાનાયકે

મૃપુત્રે તુ રજસ્વલાજનરતિં વન્ધ્યાવધૂમેતિં વા ॥

વેશ્યામિન્દુસુતે તુ વિપ્રવનિતાં જીવે સિતે ગર્ભિણીં

નીચસ્ત્રીરતિમર્કજોરગશ્ચિખિપ્રાપ્તેઽયવા પુષ્પિણીમ્ ॥ ૩૯ ॥

૩૯. ભાવાર્થ—સાતમા સ્થાનમાં સૂર્ય હોય તો વાંઝણી સ્ત્રીથી, ચંદ્રમા, સમાન સ્ત્રીથી, મંગળ રજસ્વલા યા વાંઝણી સ્ત્રીથી, બુધ વેશ્યા સ્ત્રીથી, શુક્ર પ્રાક્ષણીની સ્ત્રીથી, શુક્ર ગર્ભણી સ્ત્રીથી, શનિ નીચવંદ્યની સ્ત્રીથી, ને રાહુકેતુ સાતમે હોય તો ગર્ભણી સ્ત્રીથી સોળત કરાયે છે.

ક્રીડાગારમિને વનં સુત્રગતેં ચારુસ્વગેહં વિધૌ

મૃપુત્રે સતિ કુડ્યમિચ્છતિ શુષે જાતો વિહારસ્થલમ્ ॥

જીવે દેવગૃહં સિતે તુ સલિલં મન્દેઽયવા પત્રગે

કેતૌ માધવશઙ્કરમિયસુતસ્થાનં ઘણસદ્ગમે ॥ ૪૦ ॥

૪૦. ભાવાર્થ—ચોથા સ્થાનમાં સૂર્ય હોય તો વનમાં, ચંદ્ર પોતાના મુંદર ઘરમાં, મંગળ નાના ઘરમાં, બુધ વિહાર.કરવા લાયક ઘરમાં, શુક્ર દેવતાના ઘરમાં, શુક્ર પાણીના સમીપ ઘરમાં શનિ રાહુ કેતુ હોય તો વિધ્ય કે શીવલ્લનોપ્રિય ઓકરાના ઘરમાં સ્ત્રીનો સંગમ થાય છે.

શુક્રાંશે મદનસ્યિતેઽવનિસુતે કામાધિપે પશ્ચમે

જાયારિષ્ટમૃપતિ સપ્તમતે ભાનાં કલગ્રાર્થવાન્ ॥

દુઃસ્થ્યાં કામકુટુમ્બપૌં સમૃગુર્જાં દુશ્ચિક્ષયાતૌ તુ વા

તત્સંલયાકકલવહા પલયુર્તાં વિચાસ્તપૌં દારવાન્ ॥ ૪૧ ॥

૪૧. ભાવાર્થ—શુક્રના નવમાંશમાં સાતમા સ્થાનમાં મંગળ હોય, ને સાતમાનો સ્વામી પાંચમા સ્થાનમાં હોય, તો સ્ત્રીને ખરાબ દેખ આવે છે. સૂર્ય સાતમા સ્થાનમાં હોય, તો સ્ત્રીના ધનવાળો, યા સાતમા બીજા ભાવનો સ્વામી (૬-૮-૧૨) આ સ્થાનમાં હોય, યા શુક્ર સાથે, યા ત્રીજા સ્થાનમાં હોય, તો સ્ત્રીનો નાશ કરનાર, યા બીજા ને સાતમા ઘરનો સ્વામી બળવાન હોય તો સ્ત્રીવાળો થાય છે.

જાતઃ સમેતિ ભગ્નુમ્વનમસ્તનાયે

શુક્રેણ વીક્ષિતયુતે મૃગુમન્દિરે વા ।

एवं कुटुम्बभवनाधिपतौ तथा स्याद्

दारर्क्षगे दशमपે સસિતે તથૈવ ॥ ૪૨ ॥

૪૨. ભાવાર્થ—સાતમાનો સ્વામી શુક સાથે હોય, યા તેની દૃષ્ટિ હોય, યા વૃષભ, સુલા રાશિમાં હોય, યા બીજાનો સ્વામી તે પ્રમાણે હોય, યા દશમાનો સ્વામી શુક સાથે સાતમા સ્થાનમાં હોય, તો તે ભગ (યોગી) શુભન કરનારો થાય છે.

કામેશ્વરો દેવગુરુઃ સિતો વા સમં ભગં ચારુતરં તરુણ્યાઃ ।

ह्रस्वं भगं सप्तमराशिनाયે शनीन्दुतारासुतमध्ययाते ॥ ૪૩ ॥

૪૩. ભાવાર્થ—સાતમા ભાવનો સ્વામી શુક્ર, શુક્ર હોય, તેની સ્ત્રીની યોગી સમાન ને સુંદર, યા સાતમાનો સ્વામી, શનિ ચંદ્ર શુક્રના મધ્યમાં હોય, તો નાની યોગિવાળી થાય છે.

दीर्घं समेति भगमस्तपतौ जलर्क्षे तत्कारके जलगृहोपगते तथैव ॥

सार्द्रं भगं मदनगे भृगुवीक्षितेऽङ्गे गुह्यं त्वनार्द्रमुपयाति वधू सपापे ॥ ૪૪ ॥

૪૪. ભાવાર્થ—સાતમાનો સ્વામી, યા સાતમાનો કારક, બંને જ-લચર રાશિમાં હોય, તો સ્ત્રીની યોગી લાંબી, યા સાતમા સ્થાનમાં, ચંદ્રમાપર શુક્રની દૃષ્ટિ હોય તો બીજાએ સ્ત્રી યોગિવાળી યા પાપીશ્રદ્ધ સાથે ચંદ્ર હોય ને શુક્ર બેતો હોય તો શુક્ર યોગિવાળી થાય છે.

लग्नेशस्थनवांशनायग्रहे जीवे समेति स्त्रियं

नीचारातिनवांशके सति मृतस्त्रीको विदारोऽप्यवा ॥

लग्ने कामपतिस्फुटादपहृते राशित्रिकोणे गुरौ

लग्ने सप्तमराशिपस्फुटहृते जीवे मृतिं योषितः ॥ ૪૫ ॥

૪૫. ભાવાર્થ—લગ્નના સ્વામીની રાશિના નવમાંશના સ્વામીની રાશિમાં શુક્ર હોય, તો સ્ત્રીવાળો, યા નીચ કે શત્રુની રાશિમાં હોય, તો સ્ત્રીના નાશવાળો થાય છે; અથવા વિવાહ થતો નથી. સાતમાનો સ્વામી સ્પષ્ટ કરી તેમાંથી લગ્ન બાદ કરવું, ને તે રાશિના (૯-૫) મા સ્થાનમાં

શુક્ર ગોચરથી આવે તો સ્ત્રી મરણ પામે છે; અથવા સાતમી રાશિના સ્વામિમાંથી લગ્ન બાદ કરવું, ને તેમાં શુક્ર આવે, તો સ્ત્રી મરણ પામે છે.

લગ્નાત્કામપકારકૌ શુભકરૌ વીર્યાધિકે સપ્તમે
પત્યા સાકમુપૈતિ મૃત્યુમવલા પાપૈર્યુક્તેતિ ॥

કામાચ્છિદ્રદશાપહારસમયે શુક્રાષ્ટવર્ગોદિતે
રાશૌ ભાનુસુતે કલત્રપરર્ણ જીવે તદંશન્વિતે ॥ ૪૬ ॥

૪૬. ભાવાર્થ—લગ્નથી સાતમાનો સ્વામી, ને સાતમાનો કારક, શુભ કરનારા હોય, ને બળવાન સાતમા ભાવમાં હોય, તો સ્વામી સાથે સ્ત્રી મરણ પામે છે; યા પાપગ્રહો સાથે કે પાપી ન દેખતો હોય, યા સાતમા ભાવથી આઠમાના સ્વામીની દશામાં, યા શુક્રના અષ્ટક વર્ગમાં હીન બિંદુવાળી રાશિમાં શનિ હોય, યા તેના નવમાંશમાં શુક્ર હોય તો સ્ત્રી મરણ પામે છે.

મદનમ્બનનાથે પારિજાતાદિવર્ગે
સુરગુરુયુતદષ્ટે શોભનસ્થાનયાતે ॥

દધિમદુધૃતસૂપ્તીરપકોપદંશૈઃ

સહ શુચિરુચિરાન્નં ચારુકાન્તામુપૈતિ ॥ ૪૭ ॥

૪૭. ભાવાર્થ—સાતમાનો સ્વામી પારિજાતાદિ વર્ગમાં, શુક્ર સાથે કે તેની દષ્ટિવાળો હોય, યા શુભ ગ્રહની રાશિમાં હોય, તો મધ, ઘી, દૂધ, દાળ, પાકેલું અનાજ, સુંદર અનાજ, વિગેરેનું સુખ ભોગવનાર ને સુંદર સ્ત્રીવાળો થાય છે.

॥ અયાષ્ટમભાવફલમ્ ॥ (આઠમા ભાવનું ફળ.)

આયુર્દાયમનિષ્ઠેતુમુદયવ્યોમાયુરીશાર્કર્જ-

રુક્તાત્સંકલયેત્યાપિ નિઘનમાત્તં પ્રવસ્યે પુનઃ ॥

અલ્પાયુર્વ્યયગેઽથવા રિપુગતે પાપાન્વિતે રન્ધ્રપે

લગ્નેષ્વેન યુતે તુ તત્ર વિવલે જાતોઽપ્યગ્રીવી નરઃ ॥ ૪૮ ॥

૪૮. ભાવાર્થ—આયુષ્યને ખરાબ ઉપદ્રવોનો વિચાર; લગ્ન, દશમ, આઠમાનો સ્વામી, શનિ, એ ચારેયી કહેવો; ને મરણની પ્રાપ્તિ નિર્યાણાધ્યાયમાં આગળ કહી છે. આઠમાનો સ્વામી ખારમા દેહદ્વારના

નમાં પાપગ્રહો સાથે હોય, તો થોડા આયુષ્યવાળો, યા લગ્નના સ્વામી સાથે નિર્બળ હોય, તો થોડા આયુષ્યવાળો થાય છે.

સ્વસ્થે રન્ધ્રપતૌ ચિરાયુરુદયચ્છિદ્રાધિપૌ પૃથ્વૌ

રિઃફસ્થૌ યદિ વા સમેતિ મનુજો જાતશ્ચિરાયુર્વલ્મ્ ॥

વ્યાપારોદયસ્ન્ધરાશિપતયઃ કેન્દ્રત્રિકોણાયગા

દીર્ઘાયુર્વિવલાઃ સમાનુત્તનયા યદ્યલ્પમાયુર્વદેત્ ॥ ૪૯ ॥

૪૯. ભાવાર્થ—આઠમાનો સ્વામી પોતાના ઘરમાં હોય, તો લાંબા આયુષ્યવાળો, યા લગ્નનો સ્વામી ને આઠમાનો સ્વામી બંને છઠ્ઠા કે બારમા સ્થાનમાં હોય, તો લાંબા આયુષ્યવાળો; યા દશમા, આઠમાને લગ્નનો સ્વામી કેન્દ્ર (૧-૪-૭-૧૦) ત્રિકોણ (૬-૫) કે અગ્નીયારમા સ્થાનમાં હોય, તો લાંબા આયુષ્યવાળો, યા નિર્બળ થઈ શનિ સાથે હોય, તો થોડા આયુષ્યવાળો થાય છે.

કર્મેશ્વરન્ધ્રતનુપા વલશ્ચાલિનથે-

જાતશ્ચિરાયુરિનનન્દનયોગહીનાઃ ॥

દ્વાવપ્યતીવ ધલિતૌ યદિ મધ્યમાયુ-

રેકો વલી લઘુતરાયુરનાયુરન્યઃ ॥ ૫૦ ॥

૫૦. ભાવાર્થ—દશમાનો સ્વામી, આઠમાનો સ્વામી, ને લગ્નનો સ્વામી બળવાન હોય, તો લાંબા આયુષ્યવાળો, યા શનિના યોગ વિનાનો હોય, તો લાંબા આયુષ્યવાળો, બે અતિ બળવાન હોય તો મધ્યમ આયુષ્યવાળો, એક બળવાન હોય તો બહુ થોડા આયુષ્યવાળો, ને ત્રણે નિર્બળ હોય તો આયુષ્ય વિનાનો થાય છે.

રન્ધ્રાધિપે પાપગૃહોપયાતે દુઃસ્થાનગે પાપયુતેઽલ્પમાયુઃ ॥

શુભાન્વિતે શોભનરાશિયુક્તે શુભેક્ષિતે રન્ધ્રગતે ચિરાયુઃ ॥ ૫૧ ॥

૫૧. ભાવાર્થ—આઠમાનો સ્વામી, પાપગ્રહો સાથે (૬-૮-૧૨) મા સ્થાનમાં હોય, ને પાપગ્રહની રાશિમાં હોય, તો થોડા આયુષ્યવાળો, યા આઠમાનો સ્વામી, શુભ ગ્રહો સાથે કે શુભ ગ્રહની રાશિમાં, યા શુભ ગ્રહની દૃષ્ટિવાળો હોય, યા આઠમા સ્થાનમાં હોય, તો લાંબા આયુષ્યવાળો થાય છે.

નાશસ્યે તનુપેજ્યવા નિઘનપે પાપેન યુક્તેક્ષિતે

મૂઢેઽદશ્યમતેજ્યવા રિપુગૃહે જાતો ગતાયુર્ભવેત્ ॥

દીર્ઘાયુર્નિજતુલ્યગે શુભયુતે કેન્દ્રત્રિકોણેજ્યવા

રન્ધ્રે રન્ધ્રપતૌ ચિરાયુરુદયં યાતે ત્રિલગ્નાધિપે ॥ ૫૨ ॥

૫૨. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી, યા આઠમાનો સ્વામી, આઠમા સ્થાનમાં હોય, ને પાપીઅહો સાથે કે પાપીની દષ્ટિ હોય; યા મૂઢ રાશિમાં કે અદશ્ય ભાવમાં હોય, યા છઠ્ઠા ભાવમાં હોય, તો આયુષ્ય વિનાનો, યા પોતાના ઉચ્ચમાં કેન્દ્ર (૧-૪-૭-૧૦) કે ત્રિકોણ (૬-૫) માં હોય, તો બહુ આયુષ્યવાળો, યા આઠમા સ્થાનમાં આઠમાનો સ્વામી, કે લગ્નનો સ્વામી લગ્નમાં હોય તો લાંબા આયુષ્યવાળો થાય છે.

લગ્નાદન્યગૃહાધિપે ઘલવતિ સ્વર્સે ચિરાયુઃ સુખી

લગ્નેશૌ યદિ રન્ધ્રપથ વલિનૌ કેન્દ્રસ્થિતૌ ચેત્તથા ॥

આધાનોદયરાશિતોઽષ્ટમગૃહાન્મેપૂરણં જન્મર્થ

શુક્રશ્ચામરવન્દિતેક્ષિ તયુતં યથાધુરારોગ્યભાક્ ॥ ૫૩ ॥

૫૩. ભાવાર્થ—ખારમા સ્થાનનો સ્વામી બળવાન થઈ પોતાની રાશિમાં હોય, તો બહુ આયુષ્યવાળો ને સુખી, યા લગ્નનો સ્વામી ને આઠમાનો સ્વામી, બંને બળવાન થઈ કેન્દ્ર (૧-૪-૭-૧૦) સ્થાનોમાં હોય, તોપણ બહુ આયુષ્યવાળો ને સુખી, આધાન લગ્નની રાશિમાં શુક્ર, બુધ, શુક્ર હોય, યા દેખતા હોય અથવા આધાન લગ્નની રાશિથી દશમે હોય અથવા આઠમા ભાવથી દશમે હોય તો લાંબા આયુષ્યવાળો, ને આરોગ્યતાવાળો થાય છે.

રન્ધ્રેશે રિપુરન્ધ્રરિઃફલગૃહે તત્પાકમુક્તૌ મૃતિં

મન્દ્રાક્રાન્તગૃહેશપાકસમયે રન્ધ્રેશમુક્તૌ તથા ॥

પાકે રન્ધ્રગૃહાધિપસ્ય તદનુક્રાન્તસ્ય મુક્તૌ તુ વા

સ્વેત્રાનાં ચલદુર્વલેન સકલં સંચિન્ત્ય યત્તદ્દેત્ ॥ ૫૪ ॥

૫૪. ભાવાર્થ—આઠમાનો સ્વામી (૬-૮-૧૨) મા સ્થાનમાં હોય, તો તેની દશા અન્તર્દશામાં મરણ, યા જે રાશિમાં ચંદ્રિ હોય, તેના સ્વામીની દશામાં, યા આઠમાના સ્વામીની દશામાં, યા આઠમાનો સ્વામી

ને આઠમા ભાવમાં રહેલા ગ્રહની દશામાં, યા જ્યેમાં જે ગ્રહ બળવાન તથા નિર્બળી હોય, તેનો વિચાર કરી તેની દશામાં મરણ કહેવું.

લગ્નેશે નિધનારિરિઃફગૃહો સાહૌ સકેતૌ તુ વા

હોરારન્ધ્રપસંયુતગ્રહદશા જાતસ્ય મૃત્યુપદા ॥

તત્ત્વેદાન્વિતરાશિનાયકદશા નાશપદા દેહિનાં

ત્વેદાનાં પ્રથમાગતસ્ય ફળિનઃ પાકાપહારે ક્રમાત્ ॥ ૫૫ ॥

૫૫. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી (૬-૮-૧૨) સ્થાનમાં રાહુ કેતુ સાથે હોય, તેની દશામાં, યા લગ્નના સ્વામીને આઠમાના સ્વામી સાથે જે ગ્રહ હોય તેની દશામાં, યા જે રાશિમાં લગ્નનો સ્વામી ને આઠમાનો સ્વામી, જે હોય તેના સ્વામીની દશામાં, યા જે રાશિમાં લગ્નનો સ્વામી ને આઠમાનો સ્વામી હોય, તેમાં પહેલો રાહુ જેમાં આવે તેની દશામાં મરણ, ક્રમથી કહેવું.

વ્યાપારરન્ધ્રતનુનાયકનૈશ્વરાણાં

મધ્યે વિદ્યુન્તુદયુતો વિવલગ્રહો યઃ ॥

તત્પાકમુક્તિસમયે મરણં નરાણાં

તદ્યુક્તવીક્ષકનભોગદશાન્તરે વા ॥ ૫૬ ॥

૫૬. ભાવાર્થ—દશમાનો સ્વામી, આઠમાનો સ્વામી, લગ્નનો સ્વામી, ને શનિ એ ચારેના મધ્યમાં જે ગ્રહ નિર્બળ થઈ રાહુ સાથે હોય, તેની દશા અન્તર્દશામાં, યા તેની સાથે કે દેખનાર જે ગ્રહ, તેની દશા અન્તર્દશામાં મરણ થાય છે.

નાશે નાશપતૌ તુ તદ્ગ્રહદશામુક્તૌ સમેત્યામયં

લગ્ને લગ્નપતૌ તુ લગ્નપદશામુક્તૌ શરીરાર્તિભાક્ ॥

પશ્ચાદામયનાશનં તનુસુખં મોદશ્ચ સંજાયતે

રન્ધ્રેશે વલસંયુતે તનુપતેર્દાયે મૃતિર્દેહિનામ્ ॥ ૫૭ ॥

૫૭. ભાવાર્થ—આઠમાનો સ્વામી આઠમા સ્થાનમાં હોય, તો તેની દશા અન્તર્દશામાં રોગ થાય; યા લગ્નનો સ્વામી લગ્નમાં હોય, તેની દશા અન્તર્દશામાં રોગી થાય છે. પછીથી રોગ નાશ પામે છે, ને શરીરે સુખ ને આનંદ થાય છે, યા આઠમાનો સ્વામી બળવાન હોય, તો લગ્નના સ્વામીની દશામાં મરણ થાય છે.

જાતસ્ય જન્મસમયે વિવલે વિલગ્ને

લગ્નેશસ્ત્રપતિપાકપતીવ કષ્ટમ્ ॥

પથાદતીવ સુસ્વમેતિ વિલગ્નનાયે -

વીર્યાન્વિતે નિધનપસ્ય મૃતિર્દશાયામ્ ॥ ૫૮ ॥

૫૮. ભાવાર્થ—લગ્ન નિર્જળ હોય, તો લગ્નના સ્વામીની, ને આઠમાના સ્વામીની દશામાં બહુ દુઃખ, ને પછીથી બહુ સુખ થાય છે. લગ્નનો સ્વામી બળવાન હોય, તો આઠમાના સ્વામીની દશામાં મરણ પામે છે.

દેહેશે ચ વિનાશપે વલયુતે કેન્દ્રત્રિકોણસ્થિતે

તદ્યુક્તગ્રહપાકમુક્તિસમયે રોગાપવાદઃ ફલમ્ ॥

સ્ત્રેશસ્ત્રપથ સ્વેચરયુતૌ કેન્દ્રત્રિકોણસ્થિતૌ

સ્ત્રસ્થાનગતસ્ય પાકસમયે મૃત્યું સમેતિ ધ્રુવમ્ ॥ ૫૯ ॥

૫૯. ભાવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી ને આઠમાનો સ્વામી બળવાન થઈ કેન્દ્ર (૧-૪-૭-૧૦) કે ત્રિકોણ (૬-૫) માં જે સશિમાં હોય, તેના સ્વામીની દશામાં રોગનો નાશ, યા આઠમાના સ્વામી કે લગ્નના સ્વામી સાથે જે ગ્રહ હોય, તે કેન્દ્ર (૧-૪-૭-૧૦) કે ત્રિકોણમાં હોય તો, યા આઠમા સ્થાનમાં જે ગ્રહ હોય, તેની દશામાં અવશ્ય મરણ પામે છે.

નોચેદ્દૃમસ્વેચરો યદિ તતુપ્રાપ્તેન સંચિન્તયેત્

મન્દે લગ્નગતેઽથવાઽદૃમગતે તત્પાકમુક્તૌ મૃતિઃ

સ્ત્રેશોદયનાયકૌ સુસ્વચરૌ યુક્તગ્રહો દુર્વલો

યસ્તસ્ય યુચરસ્ય પાકસમયે મુક્તૌ ચ મૃત્યું વદેત્ ॥ ૬૦ ॥

૬૦. ભાવાર્થ—આઠમા સ્થાનમાં કોઈ ગ્રહ ન હોય, તો લગ્નમાં રહેલા ગ્રહવડે નિચાર કરવો. જનિ લગ્નમાં યા આઠમા સ્થાનમાં હોય તો તેની દશા અન્તર્દશામાં મરણ કહેવું, યા આઠમાનો સ્વામી ને લગ્નનો સ્વામી બે ગુણ ગ્રહ હોય, તો તેની સાથે જે નિર્જળ ગ્રહ હોય તેની દશા અન્તર્દશામાં મરણ થાય છે.

લગ્નાત્પશ્ચમરાશિપેન સહિતવ્યોમાટનાનાં દશા

સંસ્થાભાનુદ્વિતાવરોપગૃહમે મૃત્યું દિનેષે સતિ ॥

પુત્રેશેનવિયચ્ચેણ સહિતસ્વાબ્દેન સંચિન્તયેત્

લગ્નેશેન યુતાબ્દમંગલવિહૃતં સંક્રાન્તિપૂર્વં દિનમ્ ॥ ૬૧ ॥

૬૧. ભાવાર્થ—લગ્નથી પાંચમાના સ્વામી સાથે જે ગ્રહ હોય તેની કાળચક્રદશાની સંખ્યાને આરથી ભાગતાં જે બાકી રાશિ રહે તેમાં જ્યાં સૂર્ય આવે ત્યાં મરણ કરે છે, અથવા પાંચમાના સ્વામી સાથે જે ગ્રહ હોય તેની દશાનાં જેટલાં વર્ષ હોય તેટલે વર્ષે પણ મૃત્યુ થવાનો સંભવ છે, તેમજ પંચમેશની દશાનાં ને લગ્નેશની દશાનાં વર્ષો એકઠાં કરી ૩૦ થી ભાગતાં શેષ વધે તેટલા દિવસો જીવનની બતાવેલી સંક્રાન્તિ એકાને થાય તે દિવસે મરણ થાય છે.

ત્રિકોણે કેન્દ્રે વા યદિ પિતૃતનુસેવ્રપતયો

દશાભુક્તૌ તેપામનુમરણમાહુર્નુનિગણાઃ ॥

સમૌમે મન્દાદ્યે ફણિયુજિ તુ વેન્દૌ નિધનગે

ત્વપસ્મારસ્તસ્માન્મરણમયવેન્દૌ કૃશતનો ॥ ૬૨ ॥

૬૨. ભાવાર્થ—દશમાનો સ્વામી, લગ્નનો સ્વામી, ને ચોથાનો સ્વામી, કેન્દ્ર (૧-૪-૭-૧૦) ત્રિકોણ (૬-૫) સ્થાનોમાં હોય, તેની દશા અન્તદર્શીમાં મુનિયોએ મરણ કર્યું છે. મંગળ, શનિ એક રાશિમાં હોય, યા રાહુ સાથે ચંદ્ર આઠમા સ્થાનમાં હોય, તો દેહશના રોગવડે મરણ, યા ક્ષિણ ચંદ્ર આઠમા સ્થાનમાં હોય, તો તેની દશા અન્તદર્શીમાં મરણ થાય છે.

ચન્દ્રે વિત્તગતેઽથવા નિધનગે જાતો વહુસ્વેદવાન

કર્મસ્થાનગતે કુજે બુધયુતે દુર્ગન્ધદેહો ભવેત્ ॥

પાપે સ્વગતે તુ પાપસંહિતે રોગપ્રમાદાકરઃ

સૌમ્યવ્યોમગૃહેઽતિશોભનયુતે જાતઃ સમોદઃ સુખી ॥ ૬૩ ॥

૬૩. ભાવાર્થ—ચંદ્ર, બીજા સ્થાનમાં કે આઠમા સ્થાનમાં હોય, તો તેના શરીરમાં પરસેવો બહુ થાય છે. દશમા સ્થાનમાં મંગળ, બુધ સાથે હોય, તો તેના શરીરથી દુર્ગંધી આવે છે; યા આઠમા સ્થાનમાં બે પાપગ્રહ હોય, તો રોગવાળો, પ્રમાદી થાય છે. શુભ ગ્રહ દશમા સ્થાનમાં શુભ ગ્રહ સાથે હોય, તો આનંદી, સુખી, થાય છે.

શીર્ષોદયેષુ ચરભાદિષુ વિત્તપસ્ય

લગ્નાધિપસ્ય મુજગસ્ય દશાપહારે ॥

પૃષ્ઠોદયે સતિ તદીયદગાણપસ્ય

તદ્વીક્ષિતાદિસહિતસ્ય મૃતિં વદેદ્વાં ॥ ૬૪ ॥

૬૪. ભાવાર્થ—શીર્ષોદય રાશિમાં (૫-૬-૭-૮-૧૧) માં યા ચર-
રાશિ (૪-૭-૧૦-૧) માં બીજા સ્થાનનો સ્વામી હોય, યા લગ્નનો
સ્વામી હોય, યા રાહુ હોય, તેની દશા અંતર્દશામાં મરણ થાય છે; યા
ધનનો સ્વામી, લગ્નનો સ્વામી, રાહુ, પૃષ્ઠોદય (૨-૧-૬-૪-૩-૧૦)
રાશિયોમાં હોય, તેના દ્રેષ્ઠાણુનો સ્વામી, તેમની સાથે કે તેમને દષ્ટિ
કરતો હોય તો તેની દશામાં મરણ થાય છે.

અથ નવમભાવફલમ્ ॥ (નવમા ભાવનું ફળ.)

भाग्यप्रभावगुरुधर्मतपःशुभानि संचिन्तयेन्नवमदेवपुरोहिताभ्याम् ॥

भाग्येशदेवसचिवौ शुभवर्गयातौ भाग्ये शुभग्रहयुते समुपैति भाग्यम् ६५

૬૫. ભાવાર્થ—ભાગ્યનો પ્રભાવ, શુદ્ધ, તપ, ધર્મ, શુભ કામ, એનો
વિચાર નવમા ભાવથી કે શુદ્ધથી કરવો; યા નવમાનો સ્વામી ને શુદ્ધ શુભ
ગ્રહના વર્ગમાં હોય, યા નવમામાં શુભ ગ્રહ સાથે હોય, તો ભાગ્ય-
વાન થાય છે.

पापारिनीचरविलुप्तकरा नभोगा

भाग्यस्थिता यदि यशोधनधर्महीनाः ॥

पापोऽपि तुङ्गनिजमित्रगृहोपगयेद्

भाग्ये तु भाग्यफलदः सततं नराणाम् ॥ ૬૬ ॥

૬૬. ભાવાર્થ—નવમા સ્થાનમાં પાપીગ્રહ હોય, કે શત્રુ યા નીચ
રાશિ, યા અસ્તના ગ્રહ હોય તો યશ, ધન, ને ધર્મવટે રહિત થાય
છે, યા પાપીગ્રહ પોતાના ઉચ્ચમાં યા મિત્રના ઘરમાં નવમા સ્થાનમાં
હોય, તો હંમેશાં ભાગ્યવાળો થાય છે.

सौम्यस्वामियुतेक्षितं नवममं भाग्यप्रदं प्राणिनां

तद्वाशीशसमेतराशिरमणो भाग्यस्य कर्ता भवेत् ॥

ભાગ્યેશઃ પરિપાચકો ભવતિ તત્પુત્રેશ્વરો વોષક-

સ્તુદ્ગસ્વર્ક્ષગૃહોપગા યદિ ચિરં ભાગ્યં પ્રકુર્વન્તિ તે ॥ ૬૭ ॥

૬૭. ભાવાર્થ—નવમા ભાવમાં શુભ ગ્રહો હોય, યા શુભ ગ્રહો દેખતા હોય, યા નવમાનો સ્વામી યુક્ત હોય કે જોતો હોય તો ભાગ્યવાન થાય છે, યા નવમાનો સ્વામી જે રાશિમાં હોય, તે રાશિના સ્વામીના શુભ, પ્રકૃતિ પ્રમાણે ભાગ્યોદય થાય છે. નવમાનો સ્વામી પાંચક અવસ્થામાં યા પાંચમાનો સ્વામી બોધન અવસ્થામાં હોય, યા ઉચ્ચ કે પોતાના ઘરમાં હોય, તો લાંબો વખત ભાગ્યવાન થાય છે.

ભાગ્યસ્યે દશવર્ગજોષ્ઠભવનસ્વાંશસ્યિતે પञ्चके

ભાગ્યં શ્રીવિપુલં સમેતિ નૃપતિસ્તત્સ્વામિયુક્તેક્ષિતે ॥

ચત્વારો ઘલશાલિનો નવમગા ભાગ્યં પ્રયચ્છન્તિ તે

તુદ્ગસ્વાંશગતાઃ સ્વદેશવિભવં ત્વન્યત્ર ચાન્યાંશગાઃ ॥ ૬૮ ॥

૬૮. ભાવાર્થ—નવમા સ્થાનમાં પાંચ ગ્રહ દશ વર્ગના, યા પોતાના ઉચ્ચના, પોતાના ઘરમાં, પોતાના નવમાંશમાં, યા નવમાના સ્વામી સાથે કે નવમાનો સ્વામી દેખતો હોય, તો ભાગ્યવાન, બહુ લક્ષ્મીવાળો, રાત્ત, યા ચાર ગ્રહ બળવાન થઈ નવમા સ્થાનમાં હોય, તો ભાગ્યશાળી યા ઉચ્ચ કે પોતાના નવમાંશમાં હોય, તો પોતાના દેશમાં ઐશ્વર્ય મેળવનાર, યા બીજી રાશિના નવમાંશમાં હોય, તો પરદેશમાં ભાગ્યવાળો થાય છે.

ભાગ્યે તત્પતિશોભનેક્ષિતયુતે ભાગ્યં સમેતિ ધ્રુવં

ધર્મે પાપયુતે ભૃગૌ શશિનિ વા જાતો ગુરુસ્તીરતઃ ॥

દૃષ્ટેર્જ્જેણ ગુરૌ નૃપઃ ક્ષિતિભુવા મન્ત્રી બુધેનાર્થવાન

શુક્રેણાશ્વપતિઃ સુર્વી તુ શશિના મન્દેન ચોષ્ટાદિમાક્ ॥ ૬૯ ॥

૬૯. ભાવાર્થ—નવમા ભાવ, ને નવમાનો સ્વામી, શુભ ગ્રહ સાથે કે શુભની દૃષ્ટિવાળા હોય, તો નિશ્ચય ભાગ્યવાન, યા નવમા સ્થાનમાં શુક્ર, ચંદ્ર, કે પાપગ્રહ હોય, તો ગુરુની સ્ત્રીમાં પ્રીતિવાળો, યા નવમે ગુરુપર સૂર્યની દૃષ્ટિ હોય, તો રાજા યા રાજાનો પ્રધાન, યા બુધ દેખતો હોય તો ધનવાન, યા શુક્ર દેખતો હોય, તો ઘોડાઓનો સ્વામી, યા

ચંદ્રમા દેખતો હોય તો સુખી, યા શનિ દેખતો હોય તો ઊંટો વિગેરે પશુનું સુખ ભોગવનાર થાય છે.

વિદ્વાન્ વારણગોતુરક્લ્પધનવાનિન્દ્રકદષ્ટે ગુરૌ

સેનાવાહનરત્નવાન્ નવમગે જીવે કુજાર્કેક્ષિતે ॥

વિદ્યાવાદવિનોદવિત્તવિપુલઃ સૂર્યેન્દુજાલોકિતે

શુક્રાદિત્યનિરીક્ષિતે વિનયવાક્ જીવે તપઃસ્થાનગે ॥ ૭૦ ॥

૭૦. ભાવાર્થ—શુક્રપર ચંદ્ર સૂર્યની દષ્ટિ હોય, તો વિદ્યાવાળો, યા હાથી, ઘોડા, ગાયો વિગેરેથી ધનવાન, યા નવમે શુક્રપર મંગળ સૂર્યની દષ્ટિ હોય તો સેનાવાળો, વાહન (હાથી, ઘોડા, વિગેરે) વાળો, ધનવાન, યા સૂર્ય બુધની દષ્ટિ હોય, તો વિદ્યાનો વાદ કરવામાં આનંદ પામનાર, બહુ ધનવાન, યા શુક્ર સૂર્યની દષ્ટિ હોય, તો વિનયવાળો થાય છે.

મન્દાદિત્યનિરીક્ષિતે ગુણાનિધિઃ માક્ષો વહુગ્રામવાન્

જીવે ચન્દ્રકુજેક્ષિતે પૃથુયજ્ઞાઃ સેનાસુખશ્રીયુતઃ ॥

તારેશેન્દુજવીક્ષિતે ગૃહસુખશ્રેષ્ઠાર્થશર્યાસનઃ

શુક્રેન્દુમવિલોકિતે વિતનયઃ શૂરો ધની કર્મકૃત્ ॥ ૭૧ ॥

૭૧. ભાવાર્થ—શુક્રપર સૂર્ય શનિની દષ્ટિ હોય, તો શુદ્ધોનો સમુદ્ર, ચતુર, બહુ ગામોવાળો, યા નવમા સ્થાનમાં શુક્રપર ચંદ્ર મંગળની દષ્ટિ હોય, તો બહુ યશ્વોવાળો, સેનાવાળો, લક્ષ્મીવાન, યા ચંદ્ર બુધની દષ્ટિ હોય, તો ઘરના સુખોવાળો, શ્રેષ્ઠધન, પથારી, આસન વિગેરેનું સુખ ભોગવનાર, યા શુક્ર ચંદ્રમાની દષ્ટિ હોય, તો પુત્ર વિનાનો, શૂરવીર, ધનવાન, કર્મ કરનાર થાય છે.

ચન્દ્રાદિત્યસુતેક્ષિતે તુ ગુણવાન્ વાદી વિદેશં ગતો

જીવે શુક્રબુધેક્ષિતે નવમગે વિદ્યાધિકો જાયતે ॥

સર્વવ્યોમચરેક્ષિતે નરવરો રાજા વહુદ્રવ્યવાન્

સૌમ્યાઃ સ્વાવરવિચારાજ્યફલદાઃ સર્વે તપઃસ્થાનગાઃ ॥ ૭૨ ॥

૭૨. ભાવાર્થ—શુક્રપર ચંદ્ર શનિની દષ્ટિ હોય, તો શુભવાન, વાદ કરનાર, પરદેશમાં રહેનાર, યા નવમા સ્થાનમાં શુક્રપર, શુક્ર બુધની દષ્ટિ

હોય, તો બહુ વિધાવાળો, યા સર્વે અહોની દૃષ્ટિ હોય, તો મનુષ્યોમાં
શ્રેષ્ઠ રાજા, બહુ ધનવાન, યા બધા શુભ અહો નવમા સ્થાનમાં હોય,
તો સૌભાગ્યવાળો, કપડાં રાખ્ય ને ધન સુખવાળો થાય છે.

भाग्यस्ये शशिनि प्रभाकरसुतज्ञारेक्षिते भूपति-

स्तुङ्गव्योमचरे तपःस्थलगते भूषः शुभालोकिते ॥

सेन्दौ तिग्मकरे तु तत्र घनिको नेत्रामयात्तौ भवेद्

दुःखी चादरतः कुजेन सहिते भानौ नृपालप्रियः ॥ ૭૩ ॥

૭૩. ભાવાર્થ—ચંદ્રમા નવમા સ્થાનમાં હોય, ને તેને શનિ, બુધ,
મંગળ દેખતા હોય, તો રાજા, યા ઉચ્ચ રાશિ પામેલો નવમા સ્થાનમાં
અહ શુભ અહની દૃષ્ટિવાળો હોય, તો રાજા થાય છે. યા નવમે ચંદ્ર સાથે
સૂર્ય હોય, તો ધનવાન, આંખોનો રોગી, વિવાદ કરનાર, યા મંગળ
સાથે સૂર્ય હોય તો રાજાને બહાલો થાય છે.

भानौ सेन्दुमुते सपन्नबहुलो दुःखी रुगार्तः सदा

वागीशेन युते पितृप्रियकरो जातः स्वयं वित्तवान् ॥

रोगी शुक्रयुते रवौ शनियुते रुग्णः पिता कुक्षिरूक्

चन्द्रे सावनिनन्दने तु जननीहन्ता धनत्यागवान् ॥ ૭૪ ॥

૭૪. ભાવાર્થ—નવમે સૂર્ય, બુધ સાથે હોય, તો બહુ શત્રુઓથી
દુઃખી, રોગી, યા શુક્ર સાથે હોય તો આપને ખુશી કરનાર, ધનવાન, યા
શુક્ર સાથે હોય તો રોગી, શનિ સાથે હોય તો આપને ચેટતું કરે, યા
ચંદ્ર, મંગળ સાથે હોય તો માતાનો નાશ કરનાર, નિર્ધન થાય છે.

वाग्मी शास्त्रकलापवान् नवमगे चन्द्रे सतारासुते

सेन्दौ मन्त्रिणि धीरधीर्नरवरः श्रीमान् गुरुस्थानगे ॥

तारेणे कुलटापतिः समृग्जे सापन्नमातृप्रियः ॥

चन्द्रे मन्दयुते विधर्मगुणवान् माता कुलप्रच्युता ॥ ૭૫ ॥

૭૫. ભાવાર્થ—નવમા સ્થાનમાં ચંદ્ર, બુધ સાથે હોય તો વક્તા,
શાસ્ત્ર જાણનાર, યા શુક્ર સાથે હોય તો ધીરજવાળો, બુદ્ધિવાન, રાજા,
લક્ષ્મીવાન, યા ચંદ્ર, શુક્ર સાથે નવમા સ્થાનમાં હોય તો બ્યલિચારી-

શ્રીનો સ્વામી, વિભાતાને બહાલો, યા ચંદ્ર, શનિ સાથે હોય તો અધર્મી
શુભવાળો, માતાના કુળથી પતિત થાય છે.

શાસ્ત્રી ભોગમુક્તી કુળે બુધયુતે સેજ્યે ધની પૂજિતઃ

શુક્રેણ દ્વિવત્રૂપતિઃ સઠ કુળે વાર્દી વિદેશં ગતઃ ॥

ભૌમે બાનુસુતાન્વિતે નવમો પાપી પરસ્ત્રીરતઃ

સૌમ્યે સામરવન્દિતે પટ્ટપતિર્વિદ્વાન્ ધની પण्डितः ॥ ૭૬ ॥

૭૬. ભાવાર્થ—નવમા સ્થાનમાં મંગળ, બુધ ઝંને હોય તો ભોગોના
સુખવાળો, યા મંગળ, શુક્ર હોય તો ધનવાન, લોકોમાં પૂજવા લાયક,
યા મંગળ, શુક્ર, હોય તો બે શ્રીયોનો સ્વામી, વાઢ કરનાર, પરદેશમાં
રહેનાર, યા મંગળ, શનિ હોય તો પાપી, પારકી સ્ત્રીમાં પ્રીતિવાળો, યા
બુધ, શુક્ર હોય તો ચતુર, બુદ્ધિશાળી, વિદ્વાન, ધનવાન, પંડિત થાય છે.

પ્રાણો ગીતરતિમિયઃ સમૃગ્ધુજે ચન્દ્રાત્મજે પण्डितः

સૌમ્યે મન્દયુતે તુ રોગતનુકો વિત્તાધિકોઽસત્યવાક્ ॥

જીવે શુક્રયુતે ચિરાયુરધિકશ્રીમાન્ સમન્દે ગુરૌ

રોગી રત્નચનઃ સિતેઽસિતયુતે મૃપાલતુલ્યો ભવેત્ ॥ ૭૭ ॥

૭૭. ભાવાર્થ—બુધ, શુક્ર સાથે હોય તો ચતુર, ગીતમાં પ્રીતિવાળો,
રતિકીડામાં પ્રેમ રાખનાર, પંડિત; યા બુધ, શનિ સાથે હોય તો રોગી,
બહુ ધનવાન, અસત્ય બોલનાર; યા શુક્ર, શુક્ર સાથે હોય તો બહુ આ-
યુધ્યવાળો, લક્ષ્મીવાન; યા શુક્ર, શનિ હોય તો રોગી, રત્નવાળો, ધન-
વાન, શુક્ર, શનિ હોય તો રાજાની બરાબર માનવાળો થાય છે.

રવીન્દુભૌમા નવમોપયાતા यदि क्षताङ्गः पित्रमातृहीनः ॥

हिंसी विकर्मा रविचन्द्रसौम्या रवीन्दुजीवाः सुखवाहनाद्वयः ॥ ૭૮ ॥

નવમા સ્થાનમાં ત્રણ ગ્રહો બેડેલાનું ફળ.

૭૮. ભાવાર્થ—સૂ. ચં. મં. ધાયલ શરીરવાળો, બાપ, મા વિનાનો,
યા સૂ. ચં. બુ. હિંસા કરનાર; યા સૂ. ચં. ગુ. સુખ ને વાહનવાળો થાય.

ચન્દ્રાકૌં સસિર્તા વત્રૂક્લહકુદ્રાજમિયો વિત્તદા

માગ્યસ્યાં રવિશીતગૂ શનિયુર્તા મૃત્યો વિરોધી સતામ્ ॥

સ્વપારૌ સમુદૌ તુ તત્ર સુભગઃ ક્રુદ્ધો વિવાદમિયઃ

સેજ્યૌ દેવપિતૃમિયઃ સુતવન્નવિત્તાન્વિતો જાયતે ॥ ૭૯ ॥

૭૯. ભાવાર્થ—સૂ. ચં. શુ. સ્ત્રીથી કલુષા કરનાર, રાજાને ઠંડાલો, ધનનો નાશ કરનાર યા. સૂ. ચં. શ. ચાકરી કરનાર, સારા માણસોનો વિરોધી યા સૂ. મં. બુ. શ્રેષ્ઠ ભાગ્યોવાળો, ક્રોધી, વાદમાં પ્રીતિવાળો, સૂ. મં. શુ. દેવતા ને પિતૃઓમાં પ્રીતિવાળો, પુત્ર, સ્ત્રી, ને ધનવાળો થાય છે.

સૂર્યારૌ સસિતૌ વિવાદનિરતઃ કોપી વધૂદૂપકઃ

હ્યાયાસૃનુયુતૌ વિવ્રનુરચનો સાયુઃ પિતુર્મારકઃ ॥

ધર્મસ્થૌ રવિચન્દ્રજૌ ગુરુયુતૌ રાજમિયો વિત્તવાન્

સાચ્છૌ રાજસમઃ સમાનુતનયૌ પાપી પરસ્ત્રીપતિઃ ॥ ૮૦ ॥

૮૦. ભાવાર્થ—સૂ. મં. શુ. વાદ કરનાર, ક્રોધી, સ્ત્રીનો દ્રેષ કરનાર; યા સૂ. મં. શ. ભાષણો વિનાનો, ધનરહિત, ખરાબ સ્વભાવવાળો, બા-પને મારનાર; યા નવમે, સૂ. બુ. શુ. રાજાને ઠંડાલો, ધનવાન; સૂ. બુ. શુ. રાજા જેવો, સૂ. બુ. શ. પાપી, પારકી સ્ત્રીમાં પ્રીતિવાળો થાય છે.

જીવાર્કૌ સિતસંયુતૌ પરવધૂસક્તો ધની પન્થિતઃ

સાર્કીં જીવદિવકરૌ યદિવિટસ્વામી તપઃસ્થાનગૌ ॥

આદિત્યાસિતમાર્ગવા નવમગા હીનો નૃપૈર્દન્થિતો

વાલ્યે તત્તમનાઃ સુખી ચ પરતશ્ચન્દ્રારશીતાંશુજાઃ ॥ ૮૧ ॥

૮૧. ભાવાર્થ—સૂ. શુ. શુ. પારકી સ્ત્રીમાં પ્રીતિવાળો, ધનવાન, પંથિત; યા નવમે સૂ. શુ. શ. વ્યભિચારી સ્ત્રીનો સ્વામી; યા નવમે સ. શુ. શ. હીન, ને રાજાએ ઠંડેલો; યા ચં. મં. બુ. બાલ્યાવસ્થામાં દુઃખી, જીવાન ને વૃદ્ધાવસ્થામાં સુખી થાય છે.

દેવારાધનતત્પરો નવમગૈશ્ચન્દ્રારવાગીશ્વરઃ

જાતો નષ્ટકલત્રવાન્ સતતનુઃ શુક્રેન્દુમૂનન્દનઃ ॥

શુદ્રો માતૃહરો મહીપતિસમથન્દ્રારસૂર્યાત્મજઃ

આચાર્યો ધનવાન્ વિમુશ્ચ રજનૌનાથજ્ઞદેવાર્ચિતઃ ॥ ૮૨ ॥

૮૨. ભાવાર્થ—નવમે ચં. મં. શુ. દેવતાઓની પૂજા કરનાર, યા ચં. મં. શુ. નાશ પામેલી સ્ત્રીવાળો, શરીરે ઘાયલ; સૂ. ચં. શ. શુદ્ર, માતાનો

નાશ કરનાર, રાજાના જેવો, યા ચં. બુ. શુ. આચાર્ય, ધનવાન, ઐશ્વર્ય-
વાળો થાય છે.

માતુઃ સપત્રીજનકો વિમુઃ સ્યાત્ ચન્દ્રગ્નશુક્રા નવમોપયાતાઃ ॥

પાપી વિવાદપ્રિયચુદ્ધિયુક્તો જાતઃ સુધારસ્મિન્નુધાર્કપુત્રાઃ ॥ ૮૩ ॥

૮૩. ભાવાર્થ—નવમે ચં. બુ. શુ. ખીજ માતાવાળો, સમર્થ, ચં. બુ.
શ. પાપી, વિવાદ કરનાર, બુદ્ધિવાન કરે છે.

ચન્દ્રામરેજ્યૌ સસિતૌ મહીપઃ સાર્કાત્મજૌ સદ્ગુણકર્મશીલઃ ॥

મન્દગ્નશુક્રા નરપાલતુલ્યઃ કૃપિક્રિયાવિત્તપરો ગુરુસ્યાઃ ॥ ૮૪ ॥

૮૪. ભાવાર્થ—ચં. બુ. શુ. રાજા, ચં. બુ. શ. સારા શુદ્ધિવાળો,
સારાં કામ કરનાર, સારા સ્વભાવવાળો, બુ. શુ. શ. રાજાની બરાબર
માનવાળો, ખેતી કરવાથી ધનવાન કરે છે.

રાજમિયો માન્દલિકઃ સજીવૌ ભાગ્યસ્થિતૌ ભૂસુતચન્દ્રપુત્રૌ ॥

શાસ્ત્રી સશુક્રૌ ચપલશ્ચ મીરુઃ સભાનુજૌ વાદપરોઽસમર્થઃ ॥ ૮૫ ॥

૮૫. ભાવાર્થ—નવમે મં. બુ. શુ. રાજાની પ્રીતિવાળો, મંડળનો
સ્વામી; મં. બુ. શુ. શાસ્ત્ર જાણનાર, ચપળ, ખીકણ; યા મં. બુ. શ. વાદ
કરનાર, સામર્થ્ય વિનાનો કરે છે.

સ્વપ્તો ત્રિદાન્ ધર્મવાન્ જીવસૌમ્યૌ ધર્મસ્થાને દાનદાત્ત્વયુક્તૌ ॥

વિદ્યાવામ્ની સાસિતૌ ધર્મયાતા જાતઃ શ્રીમાન્ જીવશુક્રગ્નચન્દ્રાઃ ॥ ૮૬ ॥

૮૬. ભાવાર્થ—નવમે બુ. શુ. શુ. પ્રસિદ્ધ, વિદ્યાવાળો, ધર્મી, યા
બુ. શુ. શ. વિદ્યાવાળો, ભાષણ કરનાર, કરે છે. નવમા સ્થાનમાં ચં. બુ.
શુ. શુ. રાજાકર્મીવાળો, કરે છે.

જાતઃ સાહસવિક્રમાર્જિતધનઃ સૂર્યારજીવાર્કજૈઃ

શૂરઃ સર્વગુણપ્રપન્નરસિકઃ શુકારજીવેન્દુભિઃ ॥

પદ્મપદ્મચતુર્વિંશતરુતે મામ્યે સમેતિ શ્રિયં

રાજત્વં સચુધે વિવોધનગુરૌ જાતઃ સમેત્યશ્રિપદ્મ ॥ ૮૭ ॥

૮૭. ભાવાર્થ—નવમા સ્થાનમાં સૂ. મં. બુ. શ. હઠથી ને પરાક્રમથી
ધન મેળવનાર, ચં. મં. બુ. શુ. શૂર્વીર, શુદ્ધિવાન, પ્રધંવી, યા જેને
નવમા સ્થાનમાં છે, પાંચ, ત્રણ, ચાર ગ્રહ હોય, તે કલ્યાણવાળો, યા

બુધ સાથે ત્રણ, ચાર, પાંચ, અહોનો યોગ હોય, તો રાજ, યા બુધ, શુક્ર શિવાય બીજા અહોનો યોગ નવમા ભાવમાં હોય, તો ખરાબ ફળ લોગવનાર થાય છે.

जनयन्ति भाग्यसंस्था गुरुसौम्यविवर्जिता ग्रहाः पुरुषम् ॥

व्याधिप्रायमकान्तं जनहीनं वन्धनार्तमतिदीनम् ॥ ૮૮ ॥

૮૮. ભાવાર્થ—બુધ, શુક્ર શિવાય બધા અહો નવમા ભાવમાં હોય તો વ્યાધિથી પીડાવાળો, કુટુંબી ને ભાઈઓ વિનાનો, બંધન લોગવનાર, બહુ ગરીબ થાય છે.

भाग्याधिपे विनाशस्थे नीचशत्रुस्वगेक्षिते ॥

क्रूरांशे नीचराश्यादौ भाग्यहीनो भवेद्भरः ॥ ૮૯ ॥

૮૯. ભાવાર્થ—નવમાનો સ્વામી આઠમા સ્થાનમાં હોય, ને નીચ, શત્રુ રાશિમાં રહેલા અહો દેખતા હોય, યા કૂર અહોના નવમાંશમાં, યા નીચ રાશ્યાદિકમાં યા કૂર પદ્યંશમાં હોય, તો ભાગ્ય વિનાનો થાય છે.

भाग्याधिपे शुभयुते शुभग्रहनिरीक्षिते ॥

तद्भावे शुभसम्बन्धे सत्कीर्तिधनभाग्यवान् ॥ ૯૦ ॥

૯૦. ભાવાર્થ—નવમાનો સ્વામી શુભ અહો સાથે હોય, કે શુભની દૃષ્ટિ હોય, યા નવમા ભાવમાં શુભ અહો સાથે સંબંધ હોય, તો યશ-વાન, ધનવાન, ભાગ્યવાન થાય છે.

सिंहासनांशे तन्नाथे लग्नेन निरीक्षिते ॥

कर्माधिपेन संदृष्टે महादानकरो भवेत् ॥ ૯૧ ॥

૯૧. ભાવાર્થ—નવમાનો સ્વામી સિંહાસનાંશમાં હોય, ને લગ્નના સ્વામીની યા દશમાના સ્વામીની દૃષ્ટિ હોય, તો મોટાં દાન કરનારો થાય છે.

जातः पुरोहितो वाऽपि ब्रह्मवंशसमुद्भवः ॥

दानाध्यक्षोपकारी स्याद्वर्णभेदविकल्पना ॥ ૯૨ ॥

૯૨. ભાવાર્થ—પુરોહિત, યા બ્રાહ્મણ કુળમાં, બિલ્પનના હોવા છતાં દાન આપનાર, પરોપકારી હોય તે, વર્ણભેદની કલ્પના વડે બાણી.

ગુરૌ તદ્વાવસંયુક્તે નવાંશાધિપતૌ તથા ॥

શુભગ્રહેક્ષિતે વાઙ્મિ ગુરુમત્કિયુતો ભવેત્ ॥ ૯૩ ॥

૯૩. ભાવાર્થ—શુર, યા નવમાંશનો સ્વામી નવમાં હોય, ને શુભ ગ્રહોની દૃષ્ટિ હોય, તો શુરમાં લક્ષિતવાળો થાય છે.

ગુરુસ્થાને સૌમ્યયુતે ગુરુર્વર્ગસપન્નિતે ॥

તદીશે ગુરુભાગસ્થે ગુરુમત્કિરતઃ સુખી ॥ ૯૪ ॥

૯૪. ભાવાર્થ—નવમા ઘરમાં શુભ ગ્રહો રહ્યા હોય તેમજ નવમાંશમાં શુર જે રાશિનો હોય તેમાં શુભ ગ્રહો હોય તેમજ નવમા ઘરનો સ્વામી નવમાંશમાં શુરની રાશિનો હોય તો શુરની લક્ષ્મી કરનાર ને સુખી થાય છે.

ગુરુશુક્રયુધાંશસ્યે ધર્મનાયે શુભેક્ષિતે ॥

શુભગ્રહાણાં મધ્યસ્યે ધર્મકૃત્સ નરો ભવેત્ ॥ ૯૫ ॥

૯૫. ભાવાર્થ—નવમાનો સ્વામી-શુર, શુક્ર કે શુક્રના નવમાંશમાં રહ્યા હોય ને તેને શુભગ્રહો જોતા હોય કે શુભગ્રહોના મધ્યમાં હોય તો તે માણસ ધર્મ કરનાર થાય છે.

ધર્મે પાપે પાપભાક્ સ્યાત્તદીશે પાપસંયુતે ॥

ક્રૂરપટ્ટયંશકે વાઙ્મિ ધર્મહીનો ભવેન્નરઃ ॥ ૯૬ ॥

૯૬. ભાવાર્થ—નવમા સ્થાનમાં ખાખીગ્રહ હોય તો પાપ લોગવનાર, ને નવમાનો સ્વામી ખાખીગ્રહ સાથે હોય, યા ક્રૂર પટ્ટયંશમાં હોય, તો અધર્મી થાય છે.

વલવતિ શુભનાથે કેન્દ્રકોણોપયાતે

શુભશતમુપયાતિ સ્વામિદષ્ટે વિલગ્ને ॥

સુરગુરુનવમાગત્રિંશદંશત્રિમાસે

દશમમવનપે વા વીતભોગસ્તપસ્વી ॥ ૯૭ ॥

૯૭. ભાવાર્થ—નવમાનો સ્વામી જલવાન ચર્મ કેન્દ્ર (૧-૪-૭-૧૦) કે ત્રિકોણ (૯-૫) માં હોય, તો જહુ શુભ કામ કરનાર, યા લક્ષ્મી સ્વામીની લક્ષ્મી દૃષ્ટિ હોય, યા નવમાનો સ્વામી શુરના નવમાંશ, દ્રેષ્કાણુ, કે ત્રિંશાંશમાં હોય, યા દશમાનો સ્વામી હોય તો, જોગો છાંડી દર્શ તપસ્વી થાય છે.

સકલગગનવાસાઃ સ્વોચ્ચગા માગ્યરાશૌ

ધનકનકસમૃદ્ધિ શ્રેષ્ઠમુત્પાદયન્તિ ॥

યદિ શુભસ્વચરેન્દ્રૈસ્તત્ર દષ્ટા નમોગા

વિનિહતરિપુપક્ષો દિવ્યદેહઃ સુકીર્તિઃ ॥ ૯૮ ॥

૯૮. ભાવાર્થ—ખધા ગ્રહ, ઉચ્ચના થઈ નવમા સ્થાનમાં હોય, તો ધનવાન, સોનાની શ્રેષ્ઠ સમૃદ્ધિવાળો, યા નવમામાં રહેલા ગ્રહોપર શુભ ગ્રહોની દૃષ્ટિ હોય, તો શત્રુઓનો નાશ કરનાર, સુંદર શરીરવાળો, સારો યશવાન થાય છે.

તાતેશતત્કારકસ્વચરેન્દ્રૌ દુઃસ્થૌ તયોઃ પુત્રમુખં ન દૃષ્ટમ્ ॥

કેન્દ્રત્રિકોણે યદિ તૌ નમોગૌ વદેત્તયોઃ પુત્રમુખં હિ દૃષ્ટમ્ ॥ ૯૯ ॥

૯૯. ભાવાર્થ—દશમા ભાવનો સ્વામી, યા દશમાનો કારક, છઠ્ઠા આઠમા ખારમા સ્થાનમાં હોય; તો તેનો બાપ મરણ વખતે પુત્રનું મુખ નેહ શકતો નથી. યા કેન્દ્ર (૧-૪-૭-૧૦) કે ત્રિકોણ (૬-૫) સ્થાનમાં હોય તો અંત વખતમાં ઠીકરાતું મોઢું જુએ છે.

પિતુર્નિશાયાં મરણં મુલેશશુક્રેન્દવઃ પપ્તગતા યલાદયાઃ ॥

સારીશ્વરાસ્તન્મરણં તથૈવ ચન્દ્રેણ હીનાસ્તુ દિવા મૃતિઃ સ્યાત્ ॥ ૧૦૦ ॥

૧૦૦. ભાવાર્થ—ચોથાનો સ્વામી, શુક્ર, ને ચંદ્ર બળવાન થઈ છઠ્ઠા સ્થાનમાં યા છઠ્ઠાના સ્વામી સાથે હોય, તો તેનો બાપ રાત્રી વખતે મરણ પામે છે. યા ચંદ્ર શિવાય છઠ્ઠાના સ્વામી સાથે ચોથાનો સ્વામી હોય તો દિવસે, મરણ પામે છે.

સૌમ્યે ચરાદ્યભાગસ્યે માગ્યેશે વલસંયુતે ॥

ગુરુશુક્રયુતે દૃષ્ટે જપધ્યાનસમાધિમાન્ ॥ ૧૦૧ ॥

૧૦૧. ભાવાર્થ—શુભગ્રહ, ચરલગના પહેલા નવમાંમાં હોય, ને નવમાનો સ્વામી બળવાન, ગુરુ શુક્ર સાથે યા ગુરુ શુક્રની દૃષ્ટિવાળો હોય, તો જપ, ધ્યાન, ને મમાધિ કરનાર થાય છે.

દેવલોકાદિભાગસ્યે કર્મેશે માગ્યપેઽપિ વા ॥

ગારાવતાંશકે સૌમ્યે દ્રવ્યનિષ્ઠાપરો ભવેત્ ॥ ૧૦૨ ॥

૧૦૨. ભાવાર્થ—દશમાનો સ્વામી યા નવમાનો સ્વામી દેવલોકાદિ અંશમાં હોય, ને શુભગ્રહ પારાવતાંશમાં હોય, તો બ્રહ્માની યાય છે.

પારાવતાદિભાગસ્યે ધર્મેષે ગુરુસંયુતે ॥

લગ્નેષે ગુરુસંદષ્ટે મહાદાનકરો ભવેત્ ॥ ૧૦૩ ॥

૧૦૩. ભાવાર્થ—નવમાનો સ્વામી, ને શુરુ, પારાવતાદિ અંશમાં હોય, ને સમના સ્વામીને શુરુ દષ્ટિ કરતો હોય તો મોટાં દાન કરનારો યાય છે.

इति श्रीनवग्रहकृपया वैद्यनाथविरचिते जातकपारिजाते

सप्तमाष्टमनवमभावाध्यायश्चतुर्दशः ॥

એ પ્રમાણે નવગ્રહની કૃપાવડે વૈદ્યનાથે રચેલા જાતક પારિજાતમાં અધ્યાય ૧૪ પુરો થયો.

खेडाप्रान्त समागते कपटवज्राख्येपुरवासिना

श्रीसोमेश्वर वाडवेन च मयाज्योतिर्विदा भावतः ॥

वालान्वोषमिर्तुं मुखंवर वडाद्रा ज्ञातिना पूर्णको

जातोजातक पारिजात विवृतोऽध्यायोमनुर्गुर्जरः ॥ ૧ ॥

૧. ભાવાર્થ—ખેડા જીલ્લાના કપડવંજ ગામમાં રહેનાર, વડાદરા જ્ઞાતિના બ્રાહ્મણ, જોશી, સોમેશ્વરે, બાળકોને સહેલાઈથી સમજવા માટે જાતક પારિજાત નામના ગ્રંથનો ગુજરાતી ભાષામાં, ઉમંગથી ચીકમે અધ્યાય સંપૂર્ણ કર્યો.

ગ્રંથ મળવાનું ઠેકાણું—

ભાષાન્તર કર્તા,—જોશી, સોમેશ્વર દ્વારકાદાસ.

ઠેકાણું—મોટા રામજીમંદિર રાવળપોળ.

જીલ્લો ખેડા—સુ. કપડવંજ.

હાલ મુકામ સુંબઠ—ઠે. ઠાકોરદ્વાર-ભાઈ જીવજીની ગલીમાં.

ઘર નંબર ૪—ત્રીજો માળો.

અમો તરફથી જ્યોતિષ કેદપતરૂ નામનો ગણિત અને કળા-ધીશનો વિત્તમ ગ્રંથ બહાર પડેલો છે.

જાતક પારિજાત.

અધ્યાય ૧૫ મો.

દશમા, અગીઆરમા, બારમા ભાવનાં ફળો.

અથ દશમભાવફલમ્ ॥ (દશમા ભાવનું ફળ.)

આજ્ઞામાનવિભૂષણાનિ વસનવ્યાપારનિદ્રાકૃપિ-

મત્રજ્યાગમકર્મજીવનયશોવિજ્ઞાનવિદ્યાઃ ક્રમાત્ ॥

કર્મસ્વામિદિનેશવોધનગુરુચ્છાયામૃતૈશ્ચિન્તયે-

દુક્તાનિ પ્રવિહાય પૂર્વમશુભે માને વિમાનો ભવેત્ ॥ ૧ ॥

૧

ભાવાર્થ—દશમા ભાવમાં આજ્ઞા, માન, ભૂષણ, કપડાં, વ્યાપારનું મુખ, દુઃખ, નિદ્રાનું મુખ, જેતીના કામથી લાભાલાભનો વિચાર, સંન્યાસ, ધર્મની પ્રાપ્તિ, કર્મ, આ-લોકિકા, યશ, વિદ્યાની પ્રાપ્તિ, એટલી બાળતોનું જ્ઞાન દશમા ભાવમાં કહ્યું છે. દશમાનો સ્વામી, સૂર્ય, બુધ, શુક્ર, ચંદ્ર, એઓથી પ-હેલાં કહેલી બાળતોનું જ્ઞાન, દશમા ભાવમાં કમપૂર્વકે લખ્યું છે. તેને છેડી દશમા ભાવમાં પાપગ્રહ હોય તો માન વિનાનો થાય છે.

કર્મશે ચલવર્જિતે ચપલગ્રીર્જાતો દુરાચારવાન્

જીવજ્ઞાસિતમાનવો વિવલિનો દુઃસ્વા વિકર્મમદાઃ ॥

ગજ્ઞાસ્તાનફલં સમેતિ દશમે રાહૌ દિનેશેઽથવા

મીને કર્મણિ ચન્દ્રજારસહિતે જાતઃ સ મુક્તો ભવેત્ ॥ ૨ ॥

૨. ભવાર્થ—દશમાનો સ્વામી નિર્ગળ હોય, તો અસ્થિર બુદ્ધિવાળો
 યા દુષ્ટ આચારવાળો; યા શુક્ર, બુધ, શનિ, સૂર્ય, નિર્ગળ હોય તો ખોટાં
 કામ કરનાર, ખરાબ જગ્યોએ રહેનાર; યા દશમા સ્થાનમાં રાહુ કે
 સૂર્ય હોય તો ગંગા સ્નાનનું ફળ પામનાર; યા મીનરાશિ બુધ, મંગળ,
 સહીત દશમા સ્થાનમાં હોય, તો મુકિતને પ્રાપ્ત થાય છે.

માનેશ્વરે શુક્રપુત્રે ચ કેન્દ્રે તુલ્યસ્થિતે તાદૃશતોષપૂતઃ ॥

વ્યયે બુધે તદ્વચનાધિપે વા સ્વોચ્ચાન્વિતે તાદૃશપુણ્યભાક્ સ્યાત્ ॥ ૩ ॥

૩. ભવાર્થ—દશમાનો સ્વામી શુક્ર સાથે કેન્દ્રમાં યા પોતાના
 ઉચ્ચમાં હોય, તો ગંગામાં નાદ્યાથી પવિત્ર, યા બારમા સ્થાનમાં બુધ
 યા દશમાનો સ્વામી ઉચ્ચ રાશિમાં હોય, તો ગંગા નદીમાં નાદ્યાનું
 પુણ્ય લોગવે છે.

ચન્દ્રે કર્મણિ જાન્હવીસલિલતઃ પૂતો હિ પૂતદ્યુતૌ

પાપો યચ્છતિ કર્મણો વિવલ્લવાન્ ઘૂતક્રિયાસાહસમ્ ॥

સૌમ્યા દુર્વલશાલિનો દશમગાઃ સત્કર્મવિધ્વંસકાઃ

કર્મેશઙ્ગસુરાચિંતૈઃ ક્રતુફલં સંચિન્ત્ય સમ્યગ્વદેત્ ॥ ૪ ॥

૪. ભવાર્થ—દશમા સ્થાનમાં પૂર્વચંદ્ર હોય, તો ગંગાના પાણીથી
 પવિત્ર, યા પાપીશ્રહ નિર્ગળ હોય તો બુગાર રમવામાં સાહસવાળો,
 યા શુભશ્રહ નિર્ગળ થઈ દશમા સ્થાનમાં હોય, તો સારાં કામનો નાશ
 કરનાર થાય છે. દશમાના સ્વામીથી ને બુધ, શુક્રથી વિચારીને ફેડે પ્રકારે
 થતું ફળ કહેવું.

एकस्यौ तनुकर्मणौ यदि तयोरेकाधिपत्यं तु वा

जातः स्वार्जितसद्नेन कुरुते यज्ञादिकर्मोत्सवम् ॥

साकौ शूद्रधनेन साहिस्त्रिस्त्रिनि क्षुद्रैः सजीवे नृपैः

तत्तत्कारकवित्ततो यदि युते रव्यादिभिः कर्मणे ॥ ५ ॥

૫. ભવાર્થ—લગ્નનો સ્વામી, ને દશમાનો સ્વામી જંને એક રાશિમાં
 હોય, યા લગ્ન, દશમાનો સ્વામી, એકજ હોય, તો પોતે ધન પેદા કરી યજ્ઞાદિ
 ઉત્સવ કામ કરનાર, યા લગ્નનો સ્વામી ને દશમાનો સ્વામી, સૂર્ય સાથે
 હોય તો શુદ્રના ધનવડે, રાહુ કે કેતુ સાથે હોય, હલકી વૃત્તિ ને શુક્ર સાથે

હોય તો રાજના ધનવડે યજ્ઞાદિ કર્મ કરે છે; ને સૂર્યાદિ ગ્રહ, દશમાનો સ્વામી સાથે જે ભાવમાં હોય, તેના કારકગ્રહના સંબંધથી ધન મળે છે.

વહુશુભયુજિ માને વાજપેયાદિસિદ્ધિ:

. સિતયુધયુતરાશિસ્વામિનૌ દુર્વલાઢ્યૌ ॥

યદિ કૃતસવનોઽપિ પ્રાપ્તકર્મમનષ્ટો

ભવતિ પરમકર્મા દાનવાચારશીલઃ ॥ ૬ ॥

૬. ભાવાર્થ—બહુ શુભગ્રહ દશમા સ્થાનમાં હોય, તો વાજપે-
યાદિ નામના યજ્ઞ કરનાર, યા શુક્ર, બુધ જે રાશિમાં હોય, તેનો સ્વામી
નિર્ભળ હોય, તો યજ્ઞ દીક્ષા લઈ કેાધથી કર્મનો નાશ કરનાર, યા સાશં
કામ કરનાર, નીચ સ્વભાવનો થાય છે.

ચન્દ્રાત્ કર્મણિ શોભને વલયુતે તુઙ્ગાદિવર્ગસ્થિતે

વાગીશેન યુતેક્ષિતે નરવરો યજ્ઞા યજ્ઞસ્વી ભવેત્ ॥

જીવજ્ઞામુરપૂજિતસ્થિતગૃહાધીશા વિનાશં ગતા

જાતઃ સત્ફલકર્મવાનપિ કૃતાં કર્મેશ્ચિયં નાશુયાત્ ॥ ૭ ॥

૭. ભાવાર્થ—ચંદ્રથી દશમા સ્થાનમાં બળવાન શુભગ્રહ હોય, તે
ઉચ્ચ કે શુભ વર્ગનો થઈ શુક્ર સાથે બેઠો હોય, યા શુક્ર જોતો હોય, તો
પુરુષોમાં શ્રેષ્ઠ યજ્ઞ કરનાર, પ્રખ્યાતિ મેળવનાર થાય છે.

બુધ, શુક્ર, જે રાશિમાં હોય, તે રાશિયોના સ્વામી આઠમા
સ્થાને હોય, તો ધાર્મિક કામ કરવા છતાં કીર્તિ કે લક્ષ્મી તેને મળતાં નથી.

કર્મેશ્વરમુરાર્ચિતા વલયુતા યજ્ઞાદિસત્કર્મદાઃ

સૌમ્યવ્યોમચરેણ વીક્ષિતયુતાસ્તે વાજપેયાદિભાક્ ॥

જીર્ણોદ્ધારણમુખ્યગોપુરતટ્ટાકારામપુણ્યમદા

યજ્ઞા કર્મપતૌ શુભે શશિયુતે માને વિરાદુધ્વજે ॥ ૮ ॥

૮. ભાવાર્થ—દશમાનો સ્વામી, બુધ, અને શુક્ર, બળવાન હોય તો
યજ્ઞ વિગેરે ધર્મનાં કામ કરાવે છે, તે દશમેશ, ને બુધ, શુક્ર, શુભગ્રહો
સાથે કેશુભની દૃષ્ટિવાળા હોય તો વાજપેયાદિ યજ્ઞનું અને જુનાં મકાનો
નવાં બનાવવાનું, મીનારા, નહેરો, પાણીનાં ટાંકાં અને બગીચાઓ બનાવ-
વાનું પુણ્ય લોગવે છે.

દશમાનો સ્વામી શુભગ્રહ થઈ ચંદ્રમા સાથે દશમે બેઠો હોય, અને રાહુ કેતુ સાથે ન બેઠો હોય, ત્યારે યજ્ઞ વિગેરે ધાર્મિક કામો કરનારો થાય છે.

ઉચ્ચસ્યે શશિજેઽદિકેતુવિયુતે ભાગ્યોપયાતેઽયવા

કર્મસ્વામિનિ ભાગ્યગે ચ મનુજો યાગાદિસત્કર્મવાન્ ॥

કર્મેશે નિજતુહ્નગે બુધયુતે તારામૃતે વાઙ્સ્તગે

તુહ્નસ્થાનગતે સતિ ક્રતુફલં જાતઃ સમેતિ ધ્રુવમ્ ॥ ૯ ॥

૯. ભાવાર્થ—જ્યારે બુધ ઉચ્ચનો કે નવમે ભાવે રાહુ કેતુના સમાગમ રહિત હોય, ને દશમાનો સ્વામી નવમે હોય તો ધાર્મિક અને શુભ કામ કરનાર થાય છે.

દશમાનો સ્વામી ઉચ્ચનો બુધ સાથે બેઠો હોય, અથવા બુધ તે વખતે ૭ મે રહી ઉચ્ચનો થયો હોય તો યજ્ઞ કરવાનું ક્ષણ લોગવે છે.

કર્મસ્યે શશિમન્દને સવનકૃત્સાદિધ્વજે કર્મહા

કર્મેશે રિપુરન્ધ્રરિઃ ફણ્દ્રગે કર્માવરોધી ભવેત્ ॥

કર્મેશસ્ય બુધસ્ય કર્મભવને રાહો મલધ્વંસકઃ

તુહ્નસ્થાનગતોઽપિ કર્મગૃહ્ણો દુઃસ્થાનગઃ કર્મહાઃ ॥ ૧૦ ॥

૧૦. ભાવાર્થ—દશમા ભાવે બુધ હોય તો ધાર્મિક શુભકાર્યો કરનાર થાય છે. પણ રાહુ કે કેતુ સાથે બેઠો હોય તો ધાર્મિક ક્રિયાનો નાશ કરે છે.

દશમાનો સ્વામી ૬-૮-૧૨ મે બેઠો હોય તો કાર્યોમાં હરકત થાય. બુધથી રાહુ દશમે દશમાના સ્વામી સાથે બેઠો હોય તો યજ્ઞનો નાશ કરે છે.

ઉચ્ચનો દશમાનો સ્વામી ખરાબ ઘરોમાં બેઠો હોયતો ધર્મ-માર્ગ ને ક્રિયાનો નાશ કરે છે.

વ્યાપારધર્મભવને શુભસ્તેટ્યુક્તે

તન્નાયજીવતનુપા વલશાલિનથેત્ ॥

આચારધર્મગુણકર્મવિધિપ્રયુક્ત-

શ્રદ્ધાપરો ભવતિ વિપ્રકુલાગ્રગણ્યઃ ॥ ૧૧ ॥

૧૧. ભાવાર્થ—નવમા કે દશમા ઘરમાં શુભઅહો બેઠા હોય, અને તેજ ભાવોના સ્વામી, ગુરુ, અને લગ્નનો સ્વામી બળવાન હોય તો આચારવાળો, ધર્મવાન, શુભવાન, કર્મવિધિ બાણુનાર, શ્રદ્ધાળુ, પ્રાદક્ષિણા ક્રીડામાં આગેવાન ભાગ ધરાવનાર થાય છે.

સૌમ્યાન્વિતાનિ ગુરુકર્મકલત્રપુત્ર-

લગ્નાનિ પચ્ચ ભવનાનિ શુભેક્ષિતાનિ ॥

તદ્વાયકાશ્ચ ચલિનો યદિ સર્વતત્ત્વ-

વિદ્યાધિકક્રતુસમસ્તગુણપ્રસિદ્ધઃ ॥ ૧૨ ॥

૧૨. ભાવાર્થ—૬-૧૦-૭-૫ અને પહેલા ભાવમાં શુભઅહો બેઠા હોય, કે તે ભાવોપર દૃષ્ટિ કરતા હોય, અને તે પાંચે ભાવના સ્વામીઓ બળવાન હોય, તો સર્વ તત્ત્વજ્ઞાન બાણુનાર, વિદ્વાન, યજ્ઞ કરનાર, બહુ શુભોચી પ્રસિદ્ધ થાય છે.

જ્ઞાનવ્યોમાધિવાસાસ્તનુગુરુદશમસ્થાનવાઃ પદ્મલાઢયા

જાતઃ પદ્મશાસ્ત્રવેત્તા નિશ્ચિલનિગમવિદ્ જ્ઞાનદીપ્તામુપૈતિ ॥

ધર્મવ્યાપારલગ્નાધિપયુધવિયુધાચાર્યપાકાપહારે

સત્કર્માચારસર્વક્રતુફલનિગમજ્ઞાનવિદ્યાકરઃ સ્પાત્ ॥ ૧૩ ॥

૧૩. ભાવાર્થ—જ્ઞાન ભાવ એટલે (૫-૪-૨) ભાવમાં પહેલા અહો અને દશમા ભાવમાં પહેલા અહો અને ૧-૬-૧૦ ભાવના સ્વામીઓ પદ્મબળમાં બળવાન થયા હોય તો છ શાસ્ત્ર બાણુનાર, સર્વ વેદો બાણુનાર, જ્ઞાની થાય છે, ને જ્ઞાનની દીક્ષા ધારણ કરે છે.

૬-૧૦ અને પહેલા ભાવના સ્વામીઓની તથા બુધ અને શુક્રની દશાને અંતર્દશા ચાલતી હોય તે વખતે તે પુરૂષ ધાર્મિક કાર્ય કરનાર, વિદ્યાનો ભંડાર, યજ્ઞોતું ક્ષણ મેળવનાર, અને શાસ્ત્ર બાણુનાર થાય છે.

ચન્દ્રે તૃતીયે જલરાશિયુક્તે કરોતિ જીર્ણોદ્ધરણાદિ પુણ્યમ્ ॥

તટાકકૂપાદિકમત્ર લગ્નાત્ કર્મેશ્વરે ગોપુરમાગયુક્તે ॥ ૧૪ ॥

૧૪. ભાવાર્થ—જળરાશિમાં ત્રીજા ઘર વિશે ચંદ્ર હોય તો સાર્વજનિક ઉપયોગી જગ્યાઓ સુધારી નવી બનાવે છે, અને આવા યોગમાં લગ્નથી દશમાનો સ્વામી ગોપુરાંશમાં હોય, તો તલાવ, કૂવા વિગેરે જીર્ણોદ્ધાર કરનાર થાય છે.

પ્રવ્રજ્યાયોગઃ ॥ (પ્રવ્રજ્યાયોગ.)

જાતઃ પञ्चचतुर्विंशચરૈઃ કેન્દ્રત્રિકોણસ્થિતૈ-

રેકસ્થૈર્વલિભિઃ પ્રધાનવલ્લવત્સ્વેદાશ્રમસ્થો ભવેત્ ॥

આદિત્યાસિતજીવશુક્રધરણીપુત્રેન્દુતારાસુતૈ-

ર્વાનપ્રસ્થવિવાસભિક્ષુચરકાઃ શાક્યો ગુરુર્જીવકઃ ॥ ૧૫ ॥

૧૫. ભાવાર્થ—કેઢના જન્મ વખતે ચાર અથવા પાંચગ્રહો સાથે કેન્દ્ર અથવા ત્રિકોણમાં બળવાન થઈ બેઠા હોય, તેમાં સર્વેથી વધારે બળ પામેલો જે ગ્રહ હોય, તેની પ્રકૃતિ પ્રમાણે આશ્રમ લોગવે છે. જે-મકે રવિ, શનિ, શુક્ર, શુક, મંગળ, ચંદ્ર અને બુધ, બળવાળા હોય તો અનુક્રમે વાનપ્રસ્થ, વિવાસ, ભિક્ષુક, ચરક, શાક્ય, શુક્ર, અને જીવક આશ્રમ લોગવે છે.

જ્ઞાનપ્રસ્થસ્તપસ્વી વનગિરિનિલયો નપ્રશીલો વિવાસા

ભિક્ષુઃ સ્યાદેકદણ્ડી સતતમુપનિપત્તત્વનિષ્ઠો મહાત્મા ॥

નાનાદેશપ્રવાસી ચરકપતિવરઃ શાક્યયોગી કુશીલો

રાજશ્રીમાન્ યજ્ઞસ્વી ગુરુરશ્નપરો જલ્પકો જીવકઃ સ્યાત્ ॥ ૧૬ ॥

૧૬. ભાવાર્થ—વાનપ્રસ્થ=ધ્યાન કરનાર (તપમાં લીન થયેલો) વિવાસ=(વસ્ત્ર વિનાનો)=તપ સ્થિતિમાં પહોંચી અને જંગલમાં ફરનાર, ભિક્ષુ=હાથમાં એક દંડ (લાકડી) રાખી હથેલાં એકાગ્રચિત્તે પવિત્ર શાસ્ત્રનું મનન કરતો સંન્યાસી, ચરક=દેશોદેશ ફરનાર, પાર્શ્વિક સાધુ, શાક્ય=બુધ પંથનો ખરાબ વૈરાગી, શુક્ર=સભ્યકીર્તિ પામેલો, સભ્ય-લક્ષ્મીવાળો, પ્રખ્યાત શિક્ષક થાય, અને જીવક=વાતોના તડાકા મારનાર, બહુ ખાનાર, ને ભિક્ષુક થાય છે.

કર્મસ્થા વલિનસ્રયોગગનગાઃ સ્વોચ્ચાદિવર્ગસ્થિતાઃ

કર્મેશ્વ-વલાધિકો યદિ ચતિસ્તત્તુલ્યશીલોઽથવા ॥

કર્મેશે વલર્વાજિતે શુદ્ધશુદ્ધમાત્રે દુરાચારવાન્

તથોગપ્રદમધ્યગૌ ધનમદસ્થાનાધિપૌ કામધીઃ ॥ ૧૭ ॥

૧૭. ભાવાર્થ—દશમા ભાવમાં ૩ બળવાન ગ્રહો પોતાના ઉચ્ચના, અથવા શુભવર્જના, તથા દશમાનો સ્વામી બહુ બળવાન હોય તો ૧૬

મા સ્થોક પ્રમાણે તે અહના સ્વભાવવાળો સંન્યાસી થાય. અથવા દશમા ભાવનો સ્વામી નિર્ભળ થઈ લક્ષ્મી સાતમે ભાવે બેઠો હોય તો ખરાબ આચારવાળો, અને બીજા ને સાતમા ભાવના સ્વામી સંન્યાસયોગ કર્તા બેઠોમાં હોય તો કામી બુદ્ધિવાળો થાય છે.

તથોગમદસ્વેચરૈરિનશનિષ્ણોનીકુમારાન્વિતૈઃ

સન્યાસં સમુપૈતિ વિત્તતનયસ્ત્રીવર્જિતો માનવઃ ॥

સૌમ્યાંશોપગતઃ સહસ્રકિરણસ્તુદ્ધાન્તભાગસ્યિતં

સ્વેદં પશ્યતિ યૌવને વયસિ વા વાલ્યે યતીશો ભવેત્ ॥૧૮॥

૧૮. ભાવાર્થ—ભાગી યોગ ઉત્પન્ન કર્તા અહો સાથે સૂર્ય, શનિ અને મંગળ બેઠા હોય, તો ધન, પુત્ર અને સ્ત્રી વિનાનો હોવાથી સંન્યાસી થાય છે. સૂર્ય શુભ નવમાંશમાં બેસી ઉચ્ચ ભાગમાં બેઠેલા અહને દેખે તો યુવાવસ્થામાં વા બાલ્યાવસ્થામાંથીજ, એક માટે યોગી થાય છે.

શુક્રેન્દુમવિલોકિતે ગતવલે લગ્નાધિપે નિર્દેનો

ભિષુઃ સ્યાદિદિ તુક્કમાંશકયુતસ્તારાપતિ પશ્યતિ ॥

અકસ્થૈરવલોકિતે તુ વંદુભિર્લગ્નેશ્વરે દીક્ષિતઃ

તથોગમદભાવકારકદશામુક્તૌ તદીયં ફલમ્ ॥ ૧૯ ॥

૧૯. ભાવાર્થ—પહેલા ભાવનો સ્વામી નિર્ભળ થઈ શુક્ર અને ચંદ્રની દૃષ્ટિવાળે હોય, તો નિર્ધન થાય છે. ઉચ્ચરશિનો અથવા ઉચ્ચ નવમાંશનો થઈ ચંદ્રને જોતો હોય તો લિશુક થાય.

લક્ષ્મીના સ્વામી ઉપર એક રશિમાં બેઠેલા બહુ અહોની દૃષ્ટિ હોય, તો તે પુરૂષ દીક્ષિત થશે. આ કૃળ તે યોગ કરનાર ભાવકારક અહોની દશા વખતે થાય છે.

શીતાંશુરાશીશમિનાત્મજો વા લગ્નેશ્વરઃ પશ્યતિ દીક્ષિતઃ સ્યાત્ ॥

મૌમર્ક્ષે મન્દદશાખાગે મન્દેક્ષિતે શીતકરે યતિઃ સ્યાત્ ॥ ૨૦ ॥

૨૦. ભાવાર્થ—ચંદ્ર જે રશિમાં બેઠો હોય, તે રશિના સ્વામીને શનિ અથવા લક્ષ્મીના સ્વામી દેખતો હોય તો તે દીક્ષિત થાય.

શનિના દ્રેષ્ઠાણમાં મંગળની રશિમાં બેઠેલા ચંદ્રને શનિ દેખતો હોય, તો તે સંન્યાસી થાય છે.

જીવારમન્દલગ્રેષુ મન્દદષ્ટિયુતેષુ ચ ॥

લગ્નાદ્ધર્મગતે જીવે નૃપયોગોઽપિ તીર્યકૃત્ ॥ ૨૧ ॥

૨૧. શાવાર્થ—શુક્ર, મંગળ કે શનિની રાશિનું લગ્ન હોય, ને તેના ઉપર શનિની દષ્ટિ હોય, કે શુક્ર હોય ને શુક્ર લગ્નથી નવમા સ્થાનમાં હોય, તો રાજ્યયોગ થયો હોય છતાં તીર્ય કરવાવાળો થાય.

નવમસ્થાનમે ચન્દ્રે નભોગૈર્નાવલોકિતે ॥

નૃપયોગોઽપિ સંજાતો દીક્ષિતો નૃપતિર્ભવેત્ ॥ ૨૨ ॥

૨૨. શાવાર્થ—નવમા સ્થાનમાં બેઠેલા ચંદ્રને કોઈ પણ શ્રેણી ન હોય, તો રાજ્યયોગ થયો હોય, પણ રાજ્યવૈભવની પ્રાપ્તિ પૂર્વેજ સંન્યાસ દે છે.

સુરગુરુશશિહોરાસ્વાર્કિદૃષ્ટાસુ ધર્મે

ગુરુરયનૃપતીનાં યોગજસ્તીર્યકૃત્ સ્પાત્ ॥

નવમમવનસંસ્યે મન્દગેઽન્યૈરદષ્ટે

ભવતિ નરપયોગો દીક્ષિતઃ પાર્થિવેન્દ્રઃ ॥ ૨૩ ॥

૨૩. શાવાર્થ—શુક્ર, ચંદ્ર, ને લગ્નપર શનિની દષ્ટિ હોય, અને શુક્ર નવમા ભાવે બેઠો હોય, તો રાજ્યયોગમાં જન્મેલો હોય પણ તીર્ય કરનારો થાય છે. નવમા સ્થાનમાં બેઠેલા શનિને કોઈ પણ શ્રેણી ન હોય, તો રાજ્યયોગમાં જન્મેલો છતાં રાજ્ય પ્રાપ્તિ અગાઉ દીક્ષા દે છે.

સિતાર્કર્માર્કમૃતા મહાવલાઃ સુરેજ્યધૂનન્દનભાનુભાનુજાઃ ॥

કુજેન્દુવાગીશશૈવ્યરા ર્દમે સર્વ મતાથેજ્ઞનપન્તિ તાપસમ્ ॥૨૪॥

૨૪. શાવાર્થ—(૧) શુક્ર, રવિ, મંગળ, શનિ, (૨) શુક્ર, મંગળ, રવિ, શનિ, (૩) મંગળ, ચંદ્ર, શુક્ર, શનિ આ ત્રણ યોગોમાંથી કોઈ પણ યોગના બધા શ્રેણી બળવાન થઈ બેઠી રાશિએ બેઠો હોય, તો બહુ ભક્તિવાળો તપસ્વી થાય છે.

ગ્રંથેયુર્મિઃ સદિતે તદીશે કેન્દ્રત્રિકોણોપગમૈસ્તુ મુક્તઃ ॥

ચતુર્ગ્રંથઃ કર્મગતઃ મત્રજ્યાપામોતિ જાતઃ કથિતો મુનીન્દ્રઃ ॥ ૨૫ ॥

૨૫. શાવાર્થ—દશમા ભાવનો સ્વામી બીજા ચાર શ્રેણી સાથે કેન્દ્ર અથવા ત્રિકોણમાં બેઠો હોય, તો તે પુરુષ મુક્ત પામે છે.

દશમા ભાવમાં આર ગ્રહો બેઠા હોય, તો મુનિઓના મત પ્રમાણે તે પુરુષ ત્યાગી થાય.

કુજાર્કસોમાર્કજદેવવન્દિતૈઃ કુજાર્કચન્દ્રાત્મજમન્દભાર્ગવૈઃ ॥

રવીન્દુભૌમાસિતદાનવપ્રિયૈર્ભવન્તિ જાતા વ્રતસંયુતા નરાઃ ॥ ૨૬ ॥

૨૬. ભાવાર્થ—(૧) મંગળ, રવિ, ચંદ્ર, શનિ, ગુરુ, (૨) મંગળ રવિ, બુધ, શનિ, શુક્ર, (૩) રવિ, ચંદ્ર, મંગળ, શનિ, શુક્ર, એ યોગોમાંથી એક યોગ એકજ ભાવમાં થયો હોય, ત્યારે તે માણસો વ્રત કરનાર થાય છે.

સિતારસૂર્યાત્મજજીવધાસ્કરૈઃ કુજેન્દુદેવેર્જ્યેષ્ઠધાર્કિનન્દનૈઃ ॥

સિતેન્દુપુત્રાર્કિશશાઙ્કભૂમિજૈર્ભવેત્તપસ્વી વનપર્વતાશ્રયઃ ॥ ૨૭ ॥

૨૭. ભાવાર્થ—(૧) શુક્ર, મંગળ, શનિ, ગુરુ, રવિ, (૨) મંગળ, ચંદ્ર, ગુરુ, બુધ, શનિ, (૩) શુક્ર, બુધ, શનિ, ચંદ્ર, મંગળ, આ યોગોમાંથી એક યોગ એકજ ભાવમાં થયો હોય, તો વન અને પહાડોમાં રહેનાર, તપસ્વી થાય છે.

ચન્દ્રેન્દુપુત્રારસુરેજ્યધાસ્કરૈઃ શશાઙ્કસૂર્યેન્દુજશુક્રભૂમિજૈઃ ॥

અર્કર્કગરેભિરિદ્ મજાતા ભવન્તિ વિદ્યામુનયોઽજ્ઞદૂપકાઃ ॥ ૨૮ ॥

૨૮. ભાવાર્થ—(૧) ચંદ્ર, બુધ, મંગળ, ગુરુ, રવિ, (૨) ચંદ્ર, સૂર્ય, બુધ, શુક્ર, મંગળ, આ બે યોગોમાંથી એક યોગ એકજ ભાવમાં હોય તો વિદ્વાન્ પવિત્ર મુનિ થાય છે, કે જેની પવિત્રતાને લીધે હથિયાદો નિરૂપયોગી થઈ પડે છે.

રવીન્દુર્મામેન્દુજજીવધાર્ગવૈઃ મુધાકરાર્કિગુરુજાસ્કરૈઃ ॥

કુજેન્દુસૂર્યાર્કિસિતેન્દુસંભવૈર્ભવેદમીભિઃ સહિતૈર્વ્રતી નરાઃ ॥ ૨૯ ॥

૨૯. ભાવાર્થ—જન્મ વખતે નીચે ગુજળ ગ્રહો એક સાથે કોઈ પણ એકજ ભાવે બેઠા હોય તો ભક્તિવાળો વ્રત કરનાર થાય.

(૧) રવિ, ચંદ્ર, મંગળ, બુધ, ગુરુ, શુક્ર; (૨) ચંદ્ર, મંગળ, શનિ, ગુરુ, બુધ, રવિ. (૩) મંગળ, ચંદ્ર, રવિ, શનિ, શુક્ર, બુધ.

સિતેન્દુર્જીવાર્કજમાનુલોહિતૈઃ સિતાર્કિજીવાર્કમૃગાઙ્કસોમજૈઃ ॥

અર્કત્રયાર્તૈર્ગનાટ્યનૈઃ સદા ભવન્તિ જાતા મુનયસ્તપસ્વિનઃ ॥ ૩૦ ॥

૩૦. ભાવાર્થ—નીચે મુજબ ૭ ગ્રહો એકજ ભાવે સાથે બેઠા હોય, તો તપસ્વી મુનિ થાય છે. (૧) શુક્ર, ચંદ્ર, શુક્ર, શનિ, રવિ, મંગળ, (૨) શુક્ર, શનિ, શુક્ર, રવિ, ચંદ્ર, બુધ.

કુજજવાગીશસિતાસિતારુણૈઃ સિતાકિંજીવેન્દુજચન્દ્રપૂમિજૈઃ ॥

ચલમધાનૈર્ગમનાટનૈર્વદાં यदि प्रजातः पुरुषस्तपस्विनाम् ॥ ૩૧ ॥

૩૧. ભાવાર્થ—(૧) મંગળ, બુધ, શુક્ર, શુક્ર, શનિ, રવિ. (૨) શુક્ર, શનિ, શુક્ર, બુધ, ચંદ્ર, મંગળ. એ પ્રમાણે ૭ ગ્રહો ઠોઠ પથ્થુ ભાવે સાથે બેસી બળવાન, હોય તો તપસ્વીનો યોગ થાય છે.

रवीन्दुवागीशदिनेशपुत्रैः शनैश्चरेन्द्रकसितैरवश्यम् ॥

रवीन्दुपुत्रक्षितिजामरेज्यस्तपस्विनां मूलफलाशनाः स्युः ॥ ૩૨ ॥

૩૨. ભાવાર્થ—નીચલા ત્રણ યોગોવાળા પુરુષો કંઠ મૂળ અને ફળ ખાનારા તપસ્વીયો થાય છે. (૧) રવિ, ચંદ્ર, શુક્ર, શનિ, (૨) શનિ, ચંદ્ર, સૂર્ય, શુક્ર, (૩) સૂ, બુ, મ, શુક્ર.

वक्रार्कसोमात्मजदानवेज्या भौमेन्दुवागीशशशाङ्गपुत्राः ॥

एकक्षणा जन्मनि यस्य जन्तोर्भवेद्यती चत्कलभूतिधारी ॥ ૩૩ ॥

૩૩. ભાવાર્થ—જે પુરુષની જન્મ કુંડળીમાં (૧) મંગળ, રવિ, બુધ, શુક્ર, (૨) મ, ચં, શુ, બુ, એ બે યોગોમાંથી એક યોગ એકજ રાશિમાં થયો હોય તો તે વનના ઝાડોની છાલનાં ઢપડાં પહેરનાર, શરીરે ભભુતિ લગાવનાર તપસ્વી થાય છે.

शशीन्दुसन्नुक्षितिजार्कपुत्रा बुधक्षमापुत्रसुरेज्यसाराः ॥

एकत्रमा यस्य नरस्य जातं कुर्वन्ति ते तापसमेव शान्तम् ॥ ૩૪ ॥

૩૪. ભાવાર્થ—(૧) ચંદ્ર, બુધ, મંગળ, શનિ, (૨) બુધ, મંગળ, શુક્ર, શનિ, એ મુજબ ગ્રહોનો યોગ એક ભાવમાં થયો હોય તે પુરુષ શાન્ત તપસ્વી થાય છે.

चन्द्रार्कभार्गवशशाङ्गमुता बलिष्ठा

भौमेन्दुपुत्रसितभास्करनन्दनाथ ॥

मन्देन्दुवावપતિસિતા નિયતં યતીનાં

કુર્વન્તિ જન્મ કૃતવત્કળ્યાનનાનામ્ ॥ ૩૫ ॥

૩૫. ભાવાર્થ—(૧) ચંદ્ર, રવિ, શુક્ર, બુધ. (૨) મંગળ, બુધ, શુક્ર, શનિ. (૩) શનિ, ચંદ્ર, ગુરુ, શુક્ર. એ પ્રમાણે ચાર બળવાન ગ્રહો એક ભાવે બેઠેલા હોય તો તે પુરૂષ ગ્રહોની છાલવડે શરીર ઢાંઢી ફળ વિગેરે ખાનાર મોટો તપસ્વી થાય છે.

રવિશશિકુજગુરુશ્ચન્દ્રભૌમજ્ઞસૂર્ય-

ગુરુસિતરવિમન્દઃ શુક્રમન્દેન્દુજીવૈઃ ॥

કુજગુરુસિત્તચન્દ્રેભિરેકર્ષયાતૈ-

ર્ભવતિ ગિરિવર્નાકાસ્તાપસઃ સર્વવન્ધ્યઃ ॥ ૩૬ ॥

૩૬. ભાવાર્થ—નીચે પ્રમાણે પાંચ યોગોમાંથી એકજ યોગ એક ભાવે થયો હોય, તો તે માણસ સર્વથી માન પામેલો વન અને પર્વતોમાં રહેનાર તપસ્વી થાય છે.

(૧) રવિ, ચંદ્ર, મંગળ, શુક્ર. (૨) ચંદ્ર, મંગળ બુધ, રવિ. (૩) ગુરુ, શુક્ર, રવિ, શનિ. (૪) શુક્ર, શનિ, ચંદ્ર, ગુરુ. (૫) મંગળ, બુધ, શુક્ર, ચંદ્ર.

સિતશશિકુજગુરુમન્દશ્ચન્દ્રેન્દુજભૌમગુરુશુક્રઃ ॥

રવિકુજશનિબુધર્જાવર્ભવતિ યતી દુઃસ્વિતો દીનઃ ॥ ૩૭ ॥

૩૭ ભાવાર્થ—નીચેના યોગોમાંથી એક યોગ એકજ ભાવમાં થયો હોય તો તે ગરીબ, દરિદ્રી ને દુઃખી સાધુ થાય છે.

(૧) શુક્ર, ચંદ્ર, મંગળ, ગુરુ, શનિ. (૨) ચંદ્ર, બુધ, મંગળ, ગુરુ, શુક્ર. (૩) રવિ, મંગળ, શનિ બુધ, ગુરુ.

કુજાકિન્દેવ્યસિતેન્દુપુર્વઃ શનીનસોમાત્મજચન્દ્રર્ભૌમઃ ॥

નમથર્સેરેકગૃહોપયાતૈર્જટાધરા વલ્કલધારિણઃ સ્યુઃ ॥ ૩૮ ॥

૩૮. ભાવાર્થ—જન્મ કુંડળીમાં કોઈ પણ ભાવે (૧) મંગળ, શનિ, ગુરુ, શુક્ર, બુધ. (૨) શનિ, રવિ, બુધ, ચંદ્ર, મંગળ એ બે યોગોમાંથી એક યોગ થયો હોય તો તે ગ્રહોની છાલનાં કપડાં પહેરનારા, જટા ધારણ કરનારા ભોગી થાય.

માન્વિન્દુજેન્દુકુજગીવમુરારિપૃજ્યઃ

સૂર્યેન્દુભૌમગુરુશુક્રદિનેગપુર્વઃ ॥

પ્રામોત્યવશ્યમિહ તાપસરૂપમેભિ-

રેર્કર્ક્ષર્ગગનચારિભિરાયતાઃ ॥ ૩૯ ॥

૩૯. ભાવાર્થ—(૧) સૂર્ય, બુધ, ચંદ્ર, મંગળ, ગુરુ, શુક્ર. (૨) સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ, ગુરુ, શુક્ર, શનિ. એ બે યોગોમાંથી એક યોગ એકજ ભાવમાં થયો હોય તો દીર્ઘ દૃષ્ટિવાળો તપસ્વી અવશ્ય થાય છે.

નર્વાસિતશ્વેદિતરગ્રહેન્દ્રેર્લગ્નાપિષઃ પઠ્યતિ भानુપુત્રम् ॥

લગ્નાપિષં વા યદિ ભાનુપુત્રઃ સન્યાસયોગો હિ વલેન હીનમ્ ॥૪૦॥

૪૦. ભાવાર્થ—ગ્રીષ્મ શ્રદ્ધાની દૃષ્ટિ જેનાપર ન હોય, એવો લગ્નને સ્વામી શનિને દેખે; અને નિર્ગળ શનિ લગ્નના સ્વામીને દેખે તો સંન્યાસયોગ ધારણ કરનાર થાય છે.

ચન્દ્રે ભાનુસુતેક્ષિતે રવિસુતદ્રેક્ષાણપાતે તથા

મિશ્નુર્મન્દનિરીક્ષિતે રવિસુતક્ષોણીસુતાંશે વિર્થા ॥

સન્યાસપદસ્ત્રેચરઃ સગુલિકઃ સાહિધ્યજો વા યદિ

ઋતાંશોપગતઃ કરોતિ વિગતાચારં યતીનાં ધ્રુવમ્ ॥ ૪૧ ॥

૪૧. ભાવાર્થ—ચંદ્ર, શનિના દ્રેષ્ઠાણમાં શનિની દૃષ્ટિવાળો હોય, તો સંમારનો ત્યાગ કરી સંન્યાસી થાય.

જ્યારે ચંદ્ર, શનિ કે મંગળના અંશનો હોય, અને શનિની દૃષ્ટિ હોય ત્યારે પણ સંન્યાસી થાય.

સંન્યાસયોગ કર્તા શુદ્ધ રાહુ, કેતુ કે શુક્લ સાથે હોય, અને કૂર નવમાંશમાં બેઠો હોય તો બ્રહ્મચર્યનો ત્યાગ કરનાર સંન્યાસી થાય છે.

રવિનુત્કર્કરદીક્ષિતા ધલિભિસ્તદ્રતમક્તયો નરાઃ ॥

અભિપાચિતમાત્રદીક્ષિતા નિર્હર્તરન્યનિરીક્ષિર્તરવિ ॥ ૪૨ ॥

૪૨. ભાવાર્થ—સંન્યાસ યોગ કર્તા બળવાનશ્રદ્ધાને સૂર્ય પોતાના તેજથી છુપાવી દેતો હોય, તો સાધુ સંતની ભક્તિ કરનાર થાય. પણ પોતે યોગી થાય-નહિ. વળી એવા યોગવાળા શ્રદ્ધા બીજા જેતા શ્રદ્ધાવડે પરમજ્ઞ પામ્યા હોય, તો તેઓ પુરુષ મીથ્યા સંન્યાસી થવાના વિચાર કરશે.

॥ જીવનમ્ ॥ (આલ્લવિકા બાબત.)

અર્થાત્તિઃ પિતૃજનનીસપત્નમિત્રભ્રાતૃસ્ત્રીભૃતકજનાદિવાકરાદ્યઃ ॥

હોરેન્દોર્દશમગૈર્વિકલ્પનીયા મેન્દૂર્કાસ્પદપતિર્ગાંશનાયવૃત્ત્યા ॥ ૪૩ ॥

૪૩. ભાવાર્થ—લગ્નને ચંદ્રથી, રવિ વિગેરે સાત ગ્રહોમાંથી કોઈ ગ્રહ દશમા ભાવે ખેડો હોય તો અતુકમે બાપ, મા, શત્રુ, મિત્ર, ભાઈ, સ્ત્રી, ને ચાકરથી દ્રવ્ય પ્રાપ્તિ થાય છે.

સૂર્ય, ચંદ્ર ને લગ્નથી દશમા ઘરનો સ્વામી નવમાંશમાં જે ભાવે રહ્યો હોય, તે ભાવના સ્વામીની પ્રકૃતિ પ્રમાણે ઉદ્યોગથી દ્રવ્ય મળે છે.

અર્થાત્તિ કથયેદ્વિલગ્નશશિનોર્મધ્યે વલીં યસ્તતઃ

કર્મેશસ્થનવાંશરાશિપવશાદૃત્તિં જગુસ્તદ્વિદઃ ॥

મૈષડ્યોર્ણવૃણામ્બુધાન્યકનકવ્યાપારમુક્તાદિકૈ-

રન્યોન્યાગમદૂતવૃત્તિભિરિનસ્પાંશે તુ જીવત્પસૌ ॥ ૪૪ ॥

૪૪. ભાવાર્થ—લગ્ન અને ચંદ્ર, બેમાં જે બળવાન હોય, તેનાથી ધન પ્રાપ્તિ બાબત કહેવી. દશમા ભાવનો સ્વામી નવમાંશમાં જે રાશિએ ખેડો હોય, તેના સ્વામીની પ્રકૃતિ મુજબના ઉદ્યોગથી આલ્લવિકા કહેવી.

ઉપર મુજબ નવમાંશ રવિનો હોય તો ઔષધ, ઊન, ઘાસ, પાણી, ધાન્ય, સુવર્ણ, મોતી, વેપાર આદિના ઉપયોગથી અથવા દૂત (દલાલ) નું કામ કરી આલ્લવિકા ચલાવે.

જલોચ્છવાનાં ક્રયવિક્રયેણ કૃપેશ્ચ મૃદ્વાદિવિનોદમાર્ગાત્ ॥

રાજાઙ્ગનાસંશ્રયવિત્તરૂપાન્નિશાકરાંશે વસનક્રયાદ્વા ॥ ૪૫ ॥

૪૫. ભાવાર્થ—ચંદ્રનો નવમાંશ હોય, તો જળમાંથી મળતી વસ્તુઓ કાપ, મોતી, ખેતીવાડી, અનેક ખનીજ પદાર્થના વેપારથી રાજ્ય સ્ત્રીઓ યા ધનવાનોની સ્ત્રીઓના લાયક વસ્ત્રાલંકારના વેપારથી અને મીઠી પાણી ને વિનોદથી ધન મેળવે છે.

ધાતોર્વિવાદેન રણપ્રકારાત્ સ્તગ્યાશિવાદાત્કલ્પમૃત્ત્યા ॥

જીવત્પસૌ સાહસમાર્ગસ્પાન્ ધરામૃતાંશે યદિ ચોરવૃત્ત્યા ॥ ૪૬ ॥

૪૬. ભાવાર્થ—મંજળનો નવમાંશ હોય તો ધાતુ ગાળીને, રણમાં

જઈને, શાંત અગ્નિથી કંઈ ચમત્કાર કરીને, કળ્યા કરીને, સાહસ કર્મ કરી અથવા ચોરીનો ધંધો કરી પૈસો મેળવે છે.

શિલ્પાદિકાવ્યાગમશાસ્ત્રમાર્ગાત્ જ્યોતિર્ગણજ્ઞાનવશાદ્બુધાંશે ॥

પરાર્થવેદાધ્યયનાજ્ઞપાત્ર પુરોહિતાદ્યાજ્યવશાત્પવૃત્તિઃ ॥ ૪૭ ॥

૪૭. ભાવાર્થ—બુધનો નવમાંશ હોય તો શિલ્પી, કવિ, જોશી, શાસ્ત્રવેદ કામ, અને પારકા માટે વેદનું અધ્યયન જપ વિગેરે કામ કરવાથી અથવા કોઈ યાજ્ઞિક ગ્રાહણના હાથ નીચે રહેવાથી ધન મેળવે છે.

જીવાંશકે ભૃમુરદેવતાનામુપાસનાધ્યાપકરૂપમાર્ગાત્ ॥

પુરાણશાસ્ત્રાગમનીતિમાર્ગાદ્ધર્મોપદેશૈરકુત્સીદમાહુઃ ॥ ૪૮ ॥

૪૮. ભાવાર્થ—શુકનો નવમાંશ હોય તો ખરાબ પૈસો નહિ મેળવતાં ગ્રાહણ, દેવતાઓની સેવા કરવાથી, અધ્યાપક થવાથી, પુરાણ, શાસ્ત્રવેદ, નીતિ વિગેરે માર્ગથી, અથવા ધર્મ શુદ્ધ થઈ ધર્મનો ઉપદેશ કરવાથી ધન મેળવે છે.

સુવર્ણમાણિક્યગજાશ્વમૂલાદ્રવાં ક્રયાજ્જીવનમાહુરાર્યાઃ ॥

ગુહાંદનસારદધિક્રયેણ સ્ત્રિયાઃ પ્રલોભેન ભૃગોઃ સુતાંશે ॥ ૪૯ ॥

૪૯. ભાવાર્થ—શુકનો નવમાંશ હોય તો સોનું, માથૂંક, હાથી, ઘોડા મળી શકે એવી જગ્યાથી દોર, ગોળ, ભાત, મીઠું, દહીં, વિગેરેના વેપારથી અથવા સ્ત્રીના લોભથી ધન મેળવે છે.

શનૃવંશકે કૃત્તિસ્તવમાર્ગવૃત્ત્યા શિલ્પાદિભિર્દારૂપયૈર્વધાયૈઃ ॥

વિન્યસ્તભારાજ્ઞનવિપ્રલમ્બાદન્યોન્યૈરાગમમાર્ગમૂલાત્ ॥ ૫૦ ॥

૫૦. ભાવાર્થ—શનુ યહી અથવા લગ્નથી દશમાના રવામીનો નવમાંશ શનિનો હોય, તો નીચ કામો કરી ગુજરાન ચલાવે, યા લોકકાંમાં શિલ્પી કામ, ગુહાગારોને શિક્ષા કરવાનું, ફાંસી વધ, વિગેરેનું ભાર, ઉચકવાથી, ગ્રાહણની નીંદાથી, અથવા જેની લગાઈ વચ્ચે પડી લાલ લઈ લેવાનું કામ કરી ધન મેળવે છે.

પૌંષ્વનુજેન્દ્રદૃષ્ટોપપાતઃ કુલોત્તમાવંશકરાનૃપાલાઃ ॥

સર્વજ્ઞધીવિત્તપણોગુણાદ્યાનરાનૃપ પ્રીતિકરાયવાસ્યુઃ ॥ ૫૧ ॥

૫૧. ભાવાર્થ—જન્મકુંડળીમાં ચારે કેન્દ્રોમાં પાપમહો બેઠા હોય

તો, પોતાના વંશ કે કુળમાં સર્વોત્તમ, ઘણું બાણુનાર, બુદ્ધિવાન, યશ, ધનવાન, કીર્તિવાળો, ને શુભવાન થાય છે, અથવા રાજાની પૂર્ણ પ્રીતિ-વાળો થાય છે.

કર્મકર્મશિખાઃ સૌમ્યા જાતઃ પુણ્યરતઃ સદા ॥

પાવિનઃ પાપકર્માત્મા ચન્દ્રાદ્યાં યદિ જાયતે ॥ ૫૨ ॥

૫૨. ભાવાર્થ—લગ્ન અથવા ચંદ્રથી દશમા ભાવે કે દશમા ભાવની રાશિના નવમાંશમાં શુભથડો બેઠા હોય તો તે હંમેશાં પુણ્યમાં પ્રીતિ-વાળો થાય, અને પાપથડો હોય તો પાપ કામો કરનાર થાય છે.

કર્મરાશ્યંશપો યત્ત તદીશઃ પાપસ્થેચરઃ ॥

ધૂમાદિગ્રહસંવન્ધી યદિ પાપરતો ભવેત્ ॥ ૫૩ ॥

૫૩. ભાવાર્થ—દશમા ભાવની રાશિના નવમાંશનો સ્વામી જે રા-શિમાં બેઠો હોય, તે રાશિનો સ્વામી પાપથડ થઈ ધૂમાદિગ્રહનો સંબંધ કરતો હોય, તો પાપમાં પ્રીતિવાળો થાય.

સિદ્ધારંભઃ કર્મણે ચન્દ્રલગ્નાદ્ ભાનૌ ભૌમે સાહસી પાપબુદ્ધિઃ ॥

વિદ્વાન્ સૌમ્યે વાક્પતૌ રાજતુલ્યઃ શુક્રે ભોગી માનુજે શોકતપ્તઃ ॥ ૫૪ ॥

૫૪. ભાવાર્થ—ચંદ્ર યા લગ્નથી દશમા ભાવમાં સૂર્ય હોય, તો સિદ્ધ આરંભવાળો, મંગળ હોય તો સાહસી, પાપી બુદ્ધિવાળો; બુધ હોય તો વિદ્વાન્, શુક્ર હોય તો રાજ્ય જેવો વૈભવ લોગવનાર, શુક્ર હોય તો લોગી, શનિ હોય તો શોકવાળો થાય છે.

ચન્દ્રાત્ કર્મગતે રવૌ સરુધિરે મત્તઃ પરસ્ત્રીરતિ-

ઝ્યૌતિર્વિંશ સચન્દ્રજે જલધનસ્ત્રીમૂપણાદિમિપઃ ॥

સિદ્ધાર્યો નૃપસંમતશ્ચ સગુરૌ શુક્રેણ યુક્તે નૃપ-

મીતિસ્ત્રીધનવૃદ્ધિમાક્ શનિયુતે દીનો દરિદ્રો ભવેત્ ॥ ૫૫ ॥

૫૫. ભાવાર્થ—ચંદ્રથી દશમા ભાવે રવિ, મંગળ સાથે હોય તો દારૂ-હીનો, પારકી સ્ત્રીમાં પ્રીતિવાળો; બુધ સાથે હોય તો જ્યોતિષવિદ્યા બા-ણુનાર, પાણીમાંથી ધન મેળવવામાં પ્રીતિવાળો, સ્ત્રી, અલંકાર ધરેણાં વિગેરેમાં પ્રેમ રાખનાર; શુક્ર સાથે હોય તો દરેક કામમાં યશ મેળ-વનાર, રાજાથી માન પામનાર; શુક્ર સાથે હોય તો રાજાની પ્રીતિ,

શ્રી, અને ધનની વૃદ્ધિ લોગવનાર, અને રવિ શનિ સાથે હોય તો ગરીબ, દરિદ્રી થાય છે.

चन्द्रात् कर्मणि भूसुते बुधयुते शास्त्रोपजीवी भवेत्

સેજ્યે નીચનનાધિપઃ સમૃગુજે વૈદેશિકઃ સ્પાદ્રણિક્ ॥

साकौ साहसिकोऽमृतश्च शशिनः कर्मस्थिते बोधने

સેજ્યે પષ્ટતનુશ્ચ દીનવચનઃ રુયાતો નૃપાલમિયઃ ॥ ૫૬ ॥

૫૬. ભાવાર્થ—ચંદ્રથી દશમા ભાવમાં મંગળ, બુધ સાથે હોય તો શાસ્ત્રોથી આશ્રયિકા ચલાવનાર, મંગળ, શુક્ર સાથે હોય તો નીચ લોકોનો અધિપતિ, શુક્ર સાથે હોય તો પરદેશમાં જઈ વેપાર કરનાર, શનિ સાથે હોય તો સાહસ કામ કરનાર, સંતાન વિનાનો થાય.

ચંદ્રથી દશમે બુધ, શુક્ર સાથે હોય તો પાંખીયો, ગરીબ વચન બોલનાર, કીર્તિવાળો, રાજાની પ્રીતિ મેળવનાર થાય છે.

माने चन्द्रमसो बुधे समृगुजे विद्यावयूचित्तवान्

સાકૌ પુસ્તકલેખ્યકશ્ચ વિપમાચારમવૃત્તોઽથવા ॥

जीवे शुक्रयुते तु विमजनपो भूपमियः पण्डितः

સાકૌ સર્વનનોપતાપવતુરો જાતઃ સ્થિરાસ્મધીઃ ॥ ૫૭ ॥

૫૭. ભાવાર્થ—ચંદ્રથી બુધ, શુક્ર સાથે દશમે બેઠો હોય, તો વિદ્યા, શ્રી ને ધનવાળો, શનિ સાથે હોય તો પુસ્તક લખનાર લહીઓ, કે નાલાયક કામો કરનાર થાય.

ચંદ્રથી શુક્ર, શુક્ર સાથે દશમે બેઠો હોય, તો પ્રાણલોનું રક્ષણ કરનાર, રાજાથી માન પામેલો, વિદ્વાન્, શુક્ર, શનિ સાથે હોય તો પારકા માણસોને દુઃખ આપવામાં ચતુર, આરંભ કરેલા કામમાં દૃઢ બુદ્ધિ રાખનાર થાય છે.

मुग्न्यनीलचूर्णादिचित्रकारो भिपम्वणिक् ॥

કર્મસ્યાનગતે મન્દે સામુરેજ્યે નિશ્ચાકરાત્ ॥ ૫૮ ॥

૫૮. ભાવાર્થ—શુક્ર શનિ, જો ચંદ્રથી દશમે હોય તો મુગધી બરમાદિ પદાર્થો બનાવે, અને દવાઓનો વેપાર કરે છે.

આજ્ઞાસ્થાનાધિપે સૌમ્યે શુભયુક્તેક્ષિતેઽપિ વા ॥

શોભનાંશગતે વાઽપિ જાતસ્ત્વાજ્ઞાધરો ભવેત્ ॥ ૬૯ ॥

૫૯. ભાવાર્થ—દશમા ભાવનો સ્વામી શુભઅહુ હોય, અથવા શુભ-
અહો સાથે કે શુભઅહુની દૃષ્ટિવાળો, या શુભ નવમાંશમાં હોય, તો હુ-
કમ ચક્ષાવનાર થાય છે.

આજ્ઞાધિપે મન્દયુતે રન્ધ્રનાયેન વીક્ષિતે ॥

કૂરાંશે કેન્દ્રરાશૌ વા કૂરાજ્ઞાં પ્રકરોતિ સ્ત્રા ॥ ૬૦ ॥

૬૦. ભાવાર્થ—દશમા ભાવનો સ્વામી શનિ સાથે આઠમા ભાવના
સ્વામીની દૃષ્ટિવાળો હોય, या કૂર નવમાંશમાં કેન્દ્રની રાશિમાં હોય,
તો નીચ શેઠની ખરાબ આજ્ઞા પાળનાર થાય છે.

કર્કટસ્યે નિશાનાયે ગુરુશુક્રનિરીક્ષિતે ॥

પારાવતાદિભાગસ્યે સત્કીર્તિધનવાન્ ભવેત્ ॥ ૬૧ ॥

૬૧. ભાવાર્થ—શુક્ર અને શુક્રની દૃષ્ટિવાળો અંદ્ર સ્વઅહી હોય, અને
પારાવતાંશ કે ખીજે કોઈ વિશેષ અંશ પામ્યો હોય, તો કીર્તિવાળો,
ધનવાન થાય છે.

માનેશે શુભસંયુક્તે શુભમધ્યગતેઽપિ વા ॥

શુભગ્રહાંશકે વાઽપિ કીર્તિમાનભિમાનવાન્ ॥ ૬૨ ॥

૬૨. ભાવાર્થ—દશમા ભાવનો સ્વામી, શુભઅહુ સાથે અથવા બે શુભ-
અહોની વચમાં, કે શુભ નવમાંશનો હોય તો કીર્તિવાળો, અભિમાની થાય.

પાપેક્ષિતે કર્મણિ પાપયુક્તે માનાધિપે હીનવલોપયાતે ॥

જાતોઽપવાદી વિગતાભિમાનઃ સ્વકર્મતેજોવલ્કીર્તિહીનઃ ॥ ૬૩ ॥

૬૩. ભાવાર્થ—દશમા ભાવમાં અશુભઅહુ, या કૂરઅહુની દૃષ્ટિ હોય,
અને દશમાનો સ્વામી નિર્બળ હોય તો નિન્દા પામનાર, બુદ્ધિ રહિત,
પોતાનાં કર્મ તેજ, બળ, અને કીર્તિ વિનાનો, સત્તા રહિત થાય છે.

કર્મેશતન્નવાંશેશૌ શનિસંવન્ધસંયુતૌ ॥

પટ્ટાધિપેક્ષિતયુતૌ વહુદારાન્વિતૌ ભવેત્ ॥ ૬૪ ॥

૬૪. ભાવાર્થ—દશમાનો સ્વામી અને તેના નવમાંશનો સ્વામી
બંને શનિના સંબંધવાળા હોય, અને છઠ્ઠાના સ્વામી સાથે કે તેની દૃષ્ટિ-
વાળા હોય, તો બહુ સીધોવાળો થાય.

મૃતુસિતિરાશિપૌ ચ ઘલિનાં કેન્દ્રત્રિકોણાયગૌ

કર્મેશે મૃગુચન્દ્રવીક્ષિતયુતે કૃપ્યાદિગોવિચવાન્ ॥

સંવર્ણાં યદિ કર્મણઃ શશિમૃતો વાણિજ્યશીલઃ સદા

સૌમ્યાસૌમ્યયુતેતુ સાત્વિકમના નિદ્રી વિમિશ્રોઽન્યથા ॥૬૫॥

૬૫. ભાવાર્થ—મંગળ અને ચૌથા ભાવના સ્વામી બળવાન થઈ કેન્દ્ર, ત્રિકોણ કે અગીયારમા ભાવમાં હોય, અને દશમાંના સ્વામી શુક્ર ચંદ્ર સાથે કે તેમની દ્વિવાળા હોય, તો ખેતીવાડી કરી ઠોરાના જથ્થા રૂપ હોલત મેળવે.

બુધ દશમા ભાવ સાથે સંબંધ રાખતો હોય, તો હુમેશાં વેપાર કરનાર થાય. દશમા ભાવે ગ્રહો શુભ, અશુભ કે મીથ્ર જે પ્રમાણે હોય, તે પ્રમાણે સાત્વિક મનવાળો, આળસુ, યા મિથ્ર સ્વભાવનો થાય છે.

अथ लाभभावफलम् ॥ (અગીયારમા ભાવનું ફળ.)

લાભસ્થાનેન લાભાદિલધનચયપ્રાપ્તિમિચ્છન્તિ સર્વે

લાભસ્થાનોપયાતઃ સકલવલયુતઃ સ્વેચ્છરો વિત્તદઃ સ્યાત્ ॥

માનુષ્યેશ્જ્ઞાતિવર્ગોદતિધનમુદ્ધુપો માતૃવર્ગેણ ધૌયઃ

સ્વોત્પાદાન્નિર્યેદિદ્વિપ્રમુવિયુધમુહન્માતુલૈવિત્તમેતિ ॥ ૬૬ ॥

૬૬. ભાવાર્થ—સમગ્રથી અગીયારમા ભાવવડે કરીને સર્વ ધન મેળવવાના વિચાર કહે છે. ગ્રહ બળવાન થઈ અગીયારમા સ્થાનમાં હોય, તો ધનવાન થાય. તેમાં સૂર્યાદિ જે ગ્રહ બળવાન થઈ અગીયારમા સ્થાનમાં હોય, તે ક્રમથી ધન મેળવાવે છે. સૂર્ય, પોતાની સંબંધી ભતિના જે છે તેથી, ચંદ્ર, માતાનાં સગાં (માસાળ)થી મંગળ ભાઈથી બુધ, પોતાના સ્વામીથી, પંડિતો, મિત્રો ને ગ્રામાથી ધન અપાવે છે.

जीवो यच्छति वेदशास्त्रयजनाचारादिपुत्रैर्वपे

શુક્રઃ સ્ત્રીજનકાવ્યનાટકકલાસજ્જીતવિદ્યાદિભિઃ ॥

दासीदासकृषिक्रियार्जितधनं धान्यं समृद्धं शनिः

વિપ્રાદિશુચરેણ વીક્ષિતયુતે વિપ્રાદયો વિત્તદાઃ ॥ ૬૭ ॥

૬૭. ભવાર્થ—શુદ્ધ, વેદશાસ્ત્રદ્વારા યજ્ઞાદિ કર્મો, ને પુત્રોથી; શુક, સ્ત્રીઓ, કાવ્ય, નાટક, કળા, સંગીત, વિદ્યાથી; શનિ દાસી, ચાકરો ને જેતીથી ધન ધાન્યની સમૃદ્ધિવાળો કરે છે; ને પ્રાદ્યણુ ભત્તિના થરો ઝગીયારમા ભાવમાં હોય, યા તેમની દૃષ્ટિ હોય, તે પ્રાદ્યણુદિ વર્ણથી ધન મળે છે.

આયસ્યઃ શુભસ્વેચરઃ શુભધનં પાપસ્તુ પાપાન્નિતં

મિથૈર્મિથ્રધનં સમેતિ મનુજસ્તજ્ઞાતકોક્તં વદેત્ ॥

લાભસ્થાનગતઃ સમસ્તગુણવાનિષ્ઠાધિકશ્ચેદ્વલી

જાતો યાનવિભૂષણામ્બરચત્રભોગાદિવિદ્યાધિકઃ ॥ ૬૮ ॥

૬૮. ભવાર્થ—ઝગીયારમા સ્થાનમાં શુભઅહ હોય, તે ધર્મવડે યા પાપીઅહ હોય તે પાપકર્મથી, યા શુભ પાપ મિશ્રિત હોય તે મિશ્રિત કામથી ધન મળે છે; યા બધા ગુણોવાળો, બહુ શુભ બળવાનઅહ ઝગીયારમા સ્થાનમાં હોય, તે વાહન, ભૂવણુ, કપડાં, સ્ત્રીસાગાદિ પદાર્થોવાળો, વિદ્યાવાન થાય છે.

વિત્તેશાયઘૃહાધિપૌ તનુપતેરિષ્ટગ્રહૌ ચેદ્ધનં

સત્કર્મામરવિપ્રપુણ્યવિપયે દાનાદિયોગ્યં વદેત્ ॥

આયસ્યો વિવલઃ પરાજિતવલો નીચારિદુઃસ્થાનપો

રેકાયોગકરો યદિ પ્રતિદિનં કુર્વાત મિશાટનમ્ ॥ ૬૯ ॥

૬૯. ભવાર્થ—બીજા ને ઝગીયારમાનો સ્વામી, લક્ષના સ્વામીના મિત્ર હોય, તે સારા ધનવાળો થાય, ને તે ધનથી સારાં કામ, દેવતા પ્રાદ્યણુનું પૂજન, દાન, યજ્ઞાદિ કરનાર થાય છે, યા ઝગીયારમા સ્થાનમાં નિર્બળ, શત્રુએ છોટેલો, નીચ કે શત્રુની રાશિનો કે ૬-૮-૧૨ ઘરનો સ્વામી હોય, તે દરિદ્રી, હમેશાં ભીષ માગનાર થાય છે.

લાભેશે દિનપેઝ્યવા નશચરે મૃપાલતુલ્યાશ્રપાદ

મૌમે મન્નિજનાગ્રજાનુગૃહપિદ્વારા ધનં લભ્યતે ॥

વિદ્યાવન્વૃસૃતઃ મુધાકરસૃતે જીવે નિજાચારતઃ

શુકે રવચત્રગજાદિપશુભિર્મન્દે કૃતૃત્યા ધ્રિયમ્ ॥ ૭૦ ॥

૭૦. ભાવાર્થ—અગીયારમાનો સ્વામી સૂર્ય, યા ચંદ્ર હોય, તો રાજ જેવા માણસના આશ્રયથી, મંગળ હોય તો પ્રધાન, કે મોટા ને નાનાભાઈઓ, કે ખેતીથી, બુધ હોય તો વિદ્યા, ભાઈઓ ને પુત્રોથી, શુક્ર હોય તો પોતાના આચારથી, શુક્ર હોય તો રત્નો, ઓ, ને હાથી વિગેરે પ્રશુઓથી, શનિ હોય તો ખોટી વૃત્તિ કરવાથી ધન મેળવે છે.

લાભસ્થાનપતૌ વિલગ્નમવનાત્ કેન્દ્રત્રિકોણસ્યિતે .

લાભે પાપસમન્વિતે તુ ધનવાન્ તુદ્ગાદિરાઘ્યંશકે ॥

તત્તત્કારકવર્ગતો ઘલવશાદ્યોગાનુસારં વદેત્

તત્તત્ત્વેદદશાપહારસમયે વિષ્ણં વદેત્તદિશિ ॥ ૭૧ ॥

૭૧. ભાવાર્થ—અગીયારમાનો સ્વામી કેન્દ્ર (૧-૪-૭-૧૦) કે ત્રિકોણ (૬-૫) માં હોય, યા અગીયારમા સ્થાનમાં પાપીશહો હોય, યા ઉચ્ચ રાશિ કે ઉચ્ચ નવમાંશમાં હોય, તો ધનવાન, યા અગીયારમાના કારક, ઉચ્ચાદિ રાશિ, ને નવમાંશમાં હોય, યા અગીયારમાના વર્ગ સ્વામીએના બળથી યા યોગ થવાથી, યા તેની દશા અન્તર્દશામાં કે તે તે શહેની દશાઓથી ધન મળે છે.

અથ વ્યયમાવકલમ્ ॥ (ખારમા ભાવનું ફળ.)

લગ્નાદન્યતદીશમાનુતનયૈર્દૂરાટનં દુર્ગતિ

દાતૃત્વં શયનાદિસૌલ્યવિભવં વિત્તસયં ચિન્તયેત્ ॥

રિઃફસ્થે ચરણેચરે ચરશ્ચ દુઃસ્થાનનાયેષ્યવા

નાનાદેશવનાટનો દિ શનિના ચુક્તેષ્યવાઽઽલોકિતે ॥૭૨॥

૭૨. ભાવાર્થ—લગ્નથી ખારમા ધરના સ્વામીને શનિથી પરદેશ જવું, ખરાબ ગતિ, દાન શક્તિ, પધારી, સુવાનું સુખ, ઐશ્વર્ય, ધનનો નાશ, એટલાનો વિચાર કરવો; યા ખારમા સ્થાનમાં ચરારાશિમાં રહેલા ચરશહે ચંદ્ર, બુધ, શુક્ર હોય, યા છઠ્ઠા, આઠમા, ખારમાનો સ્વામી, હોય, ને શનિ સાથે કે શનિની દષ્ટિ હોય, તો બહુ દેશોમાં ફરનાર, વન પર્વતોમાં ભ્રમનાર થાય છે.

રિઃફસ્થાનગતે શુભે શુભયુતે સૌમ્યગ્રહાલોકિતે

તન્નાયે વિવલેઽરિનીચઘ્નગે વિત્તવ્યયાભાવમાક્ ॥

રિઃફરથે વિચલે વલેન સહિતે રિઃફાધિપે વિત્તહા

મિથ્રવ્યોમચરાન્વિતે તુ સકલં મિથ્રવ્યયં દેહિનામ્ ॥ ૭૩ ॥

૭૩. ભાવાર્થ—બારમા સ્થાનમાં શુભગ્રહ હોય, ને શુભગ્રહ ખેડો હોય, યા શુભગ્રહ દેખતો હોય, ને તેનો સ્વામી નિર્ભળ હોય, શત્રુ કે નીચ રાશિમાં હોય, તો પૈસાના ખર્ચ વિનાનો, યા બારમા સ્થાનમાં નિર્ભળગ્રહ હોય, ને બારમાનો સ્વામી બળવાન હોય, તો ધનનો નાશ કરનાર, યા શુભ ને પાપ બંને ગ્રહ બારમામાં હોય, તો સાધારણ પૈસો ખર્ચાય છે. દુષ્ટવ્યયં ભવતિ શોભનવર્ગયાતે દુષ્ટવ્યયં વિવલલેટ્યુતેક્ષિતે વા ॥

યત્કારકચુચરવર્ગજનાદનર્યં જાતઃ સમેતિ વલહીનદશાપહારે ॥ ૭૪ ॥

૭૪. ભાવાર્થ—બારમા ભાવમાં શુભગ્રહનો વર્ગ હોય, તો શુભ કામમાં ખર્ચ કરનાર, બારમા ભાવમાં નિર્ભળ ગ્રહ હોય, યા તેની દૃષ્ટિ હોય, તો પાપ કામમાં ખર્ચ કરનાર, યા નિર્ભળગ્રહની દશા અન્તર્દશામાં બારમા ભાવનો કારક જેના વર્ગમાં હોય, તે જાતિના મનુષ્યથી ખરાબ કુંળ લોગવનાર થાય છે.

ઘ્રૂરગ્રહે ચલવતિ વ્યયગેરિનાશ-

સ્થાનાધિપે કૃપિધનસ્થિતિનાશકઃ સ્યાત્ ॥

રિઃફે ચતુર્દિપદમે સહતત્પદેન

સ્વેત્રેન સર્વેષુભૃત્યવિનાશમેતિ ॥ ૭૫ ॥

૭૫. ભાવાર્થ—ઘ્રૂરગ્રહ બળવાન થઈ બારમા સ્થાનમાં હોય, યા છઠ્ઠા, આઠમાનો સ્વામી, બારમે હોય, તો ખેતી ને ધનના સંગ્રહનો નાશ, યા બારમા સ્થાનમાં દ્વિપદ, ચતુષ્પદરાશિમાં પાપગ્રહો હોય, તો દ્વિપદ, ચતુષ્પદોનો નાશ થાય છે. અર્થાત્ દ્વિપદ ૩-૬-૭ રાશિ ને ધનરાશિના પૂર્વ ભાગમાં હોય, તો ચાકરોનો, ને ૧-૨-૫ ને ધનરાશિના પાશ્ચિમ ભાગમાં હોય, તો પશુઓનો નાશ થાય છે.

વિપ્રાદિસ્વેચરયુતે સતિ વિમ્મમુર્ચ્યઃ

સ્ત્રીવર્ગતસ્તુ તરુણીસ્વચરેણ યુક્તે ॥

રિઃફે નરગ્રહયુતે રિપુણા મુહુરે

જાતઃ મુહુઃજનવશાદ્નનાશમેતિ ॥ ૭૬ ॥

૭૬. ભાવાર્થ—પ્રાદ્યષુ જાતિનો ગ્રહ, ગુરુ, શુક્ર, બારમા સ્થાનમાં હોય તો પ્રાદ્યષુવાવડે, યા શ્રી ગ્રહો શુક્ર ચંદ્ર હોય તો સ્ત્રીયોધી, યા પુરુષથક સૂર્ય, મંગળ, હોય તો શત્રુઓથી, યા મિત્રની રાશિમાં હોય તો મિત્રોથી, ધનનો નાશ થાય છે.

ત્યાગી શુભગ્રહયુતે કૃષિકચ ધર્મી

પાપેઽવસાનમૃદ્ધગે તુ વિવાદશીલઃ ॥

નેત્રામયઃ પવનકૃચપલોટનઃ સ્વા-

દુશ્વસ્ત્રમિત્રભવને તુ પરોપકારી ॥ ૭૭ ॥

૭૭. ભાવાર્થ—શુભગ્રહો, બારમા સ્થાનમાં હોય, તો ત્યાગી, ખેતી કામ કરનાર, ધર્મવાન, યા પાપીયક હોય તો વિવાદ કરનાર, આંખોનો રોગી, વાસુ વિકારવાળો, ચપલ, કરનારો, યા ઉચ્ચરાશિ કે પોતાના ઘરમાં કે મિત્રના ઘરમાં હોય તો પરોપકાર કરનાર થાય છે.

માનુર્વા કૃશશીતગુર્વ્યયગતો વિત્તસ્ય નાશં નૃપૈ-

ભૌમો નાશયતીન્દુજેસિતયુતો નાનામકારીર્દનમ્ ॥

વાર્ગીશેન્દુસિતા યદિ વ્યયગતા વિત્તસ્ય સંરક્ષકાઃ

સૌમ્યઃ શુક્રયુતેસિતો યદિ નૃણાં શય્યામુર્ધ્વં જાયતે ॥ ૭૮ ॥

૭૮. ભાવાર્થ—સૂર્ય, યા ક્ષીણચંદ્ર, બારમા સ્થાનમાં હોય, તો રાજાથી, યા બારમા સ્થાનમાં રહેલા મંગળપર, બુધની દૃષ્ટિ હોય, તો અનેક પ્રકારોવડે ધનનો નાશ થાય છે. ગુરુ, બુધ, બારમે હોય, તો ધનનું રક્ષણ કરે છે. યા બુધ શુક્ર સાથે કે તેની દૃષ્ટિ હોય, તો પધારીનું સુખ લોગવે છે.

વ્યયેશે સ્વોચ્ચાશિસ્યે શુભવર્ગસમાન્વિતે ॥

શુભસ્વેચરસંદ્યે પર્યદ્ક્રશયનં વદેત્ ॥ ૭૯ ॥

૭૯. ભાવાર્થ—બારમા ભાવનો સ્વામી, ઉચ્ચરાશિમાં, શુભગ્રહોના વર્ગમાં હોય, ને શુભગ્રહો દેખતા હોય, તો પલંગમાં સુનારો થાય છે.

વિચિત્રમશ્ચે જયનં વ્યયેશે પરમોચ્ચે ॥

માગ્યતાયેન વા દ્યૌ મણિરત્નવિભૂષિતમ્ ॥ ૮૦ ॥

૮૦. ભાવાર્થ—ખારમા ભાવનો સ્વામી, પરમ ઉચ્ચમાં હોય, તે વિચિત્ર પલંગમાં સુનાર, યા નવમા ભાવનો સ્વામી દેખતો હોય, તે મણિ રત્નો જડેલા શોભાવાળા પલંગમાં સુનારો થાય છે.

શુક્રે વા રવિનન્દને હિમકરે રન્ધ્રત્રિકોણસ્થિતે
તદ્રેદે શિથિલીભવેન્નપતનં જાતસ્ય કેત્વન્વિતે ॥

નિદ્રાસ્ત્રીકુલસગૌલિપતનં પાપાન્વિતે માર્ગવે
ભૌમે કચ્છપદર્શનં બુધયુતે જાતઃ શ્વદૃષ્ટો ભવેત્ ॥ ૮૧ ॥

૮૧. ભાવાર્થ—ખારમા ભાવનો સ્વામી પાપગ્રહથી સંબંધ કરે, યા કૂર ગ્રહના નવમાંશમાં હોય, ને કૂર ગ્રહ દેખતો હોય, તે સુવાનાં સુખ વિનાનો, યા લગ્નનો સ્વામી નીચ રાશિમાં ખારમા સ્થાનમાં હોય, ને છઠ્ઠા ભાવનો સ્વામી દેખતો હોય, યા શનિ શુભિક, રાહુ સાથે હોય, તે સુવાનાં સુખ વિનાનો થાય છે.

મન્દાહિધ્વજર્સયુતે તુ નિધનસ્યાનાધિપેનાન્વિતે
રિઃફે દુર્ગતિમેતિ પૃષ્ઠપતિના દૃષ્ટેઽથવા માનવઃ ॥

જાતો યાતિ પરં પદં સુરગુરૌ લગ્ને મૃગૌ કામગે
કન્યાસ્યે રજનીકરે યદિ ધનુર્લગ્ને ચ મેષાંશકે ॥ ૮૨ ॥

૮૨. ભાવાર્થ—આઠમાનો સ્વામી શનિ, રાહુ, કેતુ સાથે ખારમા સ્થાનમાં હોય, યા છઠ્ઠાના સ્વામીની દૃષ્ટિ હોય, તે ખરાબ ગતિને પામે છે. શુક્ર લગ્નમાં, શુક્ર સાતમા સ્થાનમાં હોય, યા કન્યા રાશિમાં, ધન લગ્નમાં, ને મેષના નવમાંશમાં ચંદ્ર હોય તો પરમગતિ (મોક્ષ) ને પામે છે.

દુઃસ્યે દુષ્ટગૃહાધિપે વલ્યુતે તદ્ભાવપુષ્ટિં વદેદ્
આયુઃસ્યાનપતૌ તુ યત્રવિવલે તદ્ભાવનાશં તથા ॥

લગ્નેશઃ શુભસ્ત્રેવીક્ષિતયુતો યદ્ભાવયાતો વલી

તદ્ભાવસ્ય શુભં કરોતિ વિપુલં નીચારિગસ્ત્વન્યથા ॥ ૮૩ ॥

૮૩. ભાવાર્થ—છઠ્ઠા, આઠમા, ખારમા ભાવોના સ્વામી ખરાબ સ્થાન (૬-૮-૧૨) માં બળવાન હોય, તો તે ભાવોને પુષ્ટ કરે છે; યા નિર્બળ હોય, તે પુષ્ટ ફળ આપતો નથી; યા આઠમા સ્થાનનો સ્વામી નિર્બળ થઈ ને ભાવમાં હોય તેનો નાશ કરે છે, યા લગ્નનો સ્વામી શુભ-

મહેા સાથે કે શુભની દષ્ટિવાળો હોય, ને બળવાન થઈને ભાવમાં હોય, તે ભાવનું શુભ ફળ આપે છે, ને નીચ રાશિમાં યાં શત્રુની રાશિનો હોય, તો ખરાબ ફળ આપે છે.

इति श्रीनवग्रहकृपया वैद्यनाथविरचिते जातकपारिजाते पञ्चदशोऽध्यायः ॥

એ પ્રમાણે નવગ્રહની કૃપાવડે વૈદ્યનાથે રચેલા જાતક પારિજાતમાં અધ્યાય ૧૫ પુરો થયો.

खेदामान्त समागते कपटवज्राख्येपुरेवासिना

श्रीसोमेश्वर बाढवेन च मयाज्योतिर्विदा भावतः ॥

बालान्बोधयितुं मुखंवर वडाद्रा ज्ञातिना पूर्णको

जातोजातक पारिजात विवृतोऽध्यायस्तिथिर्गुर्जरः ॥ ૧ ॥

૧. ભાવાર્થ—ખેડા જાણના કપડવંજ ગામમાં રહેનાર, વૃંદાવન જ્ઞાતિના પ્રાદ્યુ, ભેશી, સોમેશ્વર, બાળકોને સહેલાઈથી સમજવા માટે જાતક પારિજાત નામના ગ્રંથનો શુભશતી ભાષામાં, હિમંગથી પંદરમેા અધ્યાય સંપૂર્ણ કર્યો.

ગ્રંથ મળવાનું ઠેકાણું—

ભાષાન્તર કર્તા,—ભેશી, સોમેશ્વર દ્વારકાદાસ.

ઠેકા—મોટા રામજીમંદિર રાવળપોળ.

અલ્લે ખેડા—સું. કપડવંજ.

હાલ મુકામ સુંબઠ—ઠે. ઠાકોરદ્વાર-ભાઈ જીવજીની ગલીમાં.

ધર નંબર ૪—ત્રીજે માળે.

અગો તરફથી જ્યોતિષ કંઠપત્ર નામનો ગણિત અને ફળાધીશનો હિત્તમ ગ્રંથ બહાર પડેલો છે.

જાતક પારિજાત.

અધ્યાય ૧૬ મો.

॥ સ્ત્રીજાતકાધ્યાય ॥

સ્ત્રિયોની જન્મપત્રીકાથી થતાં ફળો.

શ્રીવલારોગ્યસન્તાન વિદ્યાકીર્તિવિવર્દનમ્ ॥

તિથિમગ્રહસંયુક્તં જાતકં ધ્રુમદે વયમ્ ॥ ૧ ॥

૧. ભાવાર્થ—સુખાકારી, બળ, આરોગ્યતા, ઉત્કર્ષાં, જ્ઞાન વધારનારૂં, તિથિ, નક્ષત્ર, રાશિ અને શ્રદ્ધાથી ઉપજતું સ્ત્રી જાતક કહ્યું છે. (સ્ત્રીની જન્મપત્રિકા કેમ લેવી તે કહે છે.)

અર્ચાર્જને સહાયઃ પુરુષાણામાવર્ણવે પોતઃ ॥

યાત્રાકાલે મન્ત્રી જાતકમપહાય નાસ્ત્યપરઃ ॥ ૨ ॥

૨. ભાવાર્થ—દૂનીયામાં માણસોને જન્મપત્રિકા જોવું બીજું કંઈ સાધન નથી. કારણ ધન મેળવવામાં સહાયભૂત અને દુઃખરૂપ સમુદ્રમાં બહાણરૂપ, ને સુસાફરી વખતે પ્રધાનરૂપ થઈ કામ કરે છે. (અર્થાત્ આગળથી બવિધ્ય બતાવે છે.)

શ્રીમજ્જાતકપત્રિકા પરહિતવ્યોમાધિવાસસ્ફુટઃ

પશ્ચાદ્ન્યુચરાટ્વર્ગસહિતસ્પાનાદિપદ્વીર્યજઃ ॥

આયુર્ગોચરયોગભાવજફલૈઃ સાર્દ્ધં દશાચક્રજૈઃ

દીર્ઘાયુઃશ્રુતમર્ત્વસૌખ્યવિપુલશ્રીકીર્તિદાં લિખ્યતે ॥ ૩ ॥

૩. ભાવાર્થ—કલ્યાણકારી સ્પષ્ટશ્રદ્ધા, પંચાંગની ગણતરી, શ્રદ્ધાનાં

અષ્ટક વર્ગો, સ્થાનાદિ પડણ, માણસના આયુષ્યની મુદત, ગોચરક્ષણ, યોગક્ષણ (જે સાતમા અધ્યાયમાં વિવેચન કરેલું છે.) ભાવક્ષણ. (અધ્યાય ૧૧ થી ૧૫ સુધીમાં છે) અને દશાઓના કોઠાઓવડે કરી હાંધુ આયુષ્ય, ઊકસ, સ્વામીનું સુખ, મોટું સુખ, બહુ કીર્તિ વિગેરે આપનાર (સ્ત્રીની) જન્મપત્રી લખાય છે.

સ્ત્રીणां जन्मफलं नृयोग्यमुदितं यत्तत्पत्तौ योजयेत्

तासां देहशुभाशुभं हिमकरालप्राच वीर्याधिकात् ॥

भर्तृणामगुणं गुणं मदगृहात् छिद्राच्च तेषां मृतिः

सौम्यासौम्यबलाबलेन सकलं सञ्चिन्त्य सर्वं वदेत् ॥ ૪ ॥

૪. ભાવાર્થ—સ્ત્રીઓની જન્મપત્રિકાથી યતું ક્ષણ, જે, પુરૂષને ચોગ્ય હોય, તે તેના સ્વામી વિશે કહેવું.

સ્ત્રીઓનું શરીર સંબંધી સાફ માફું ક્ષણ, ચંદ્ર કે લગ્ન બેમાંથી જે બળવાન હોય, તે યકી કહેવું.

સ્વામીઓનું સાફ કે માફું ક્ષણ સાતમા ભાવથી અને સ્વામીનું મરણ આઠમા ભાવથી કહેવું.

ગ્રહો બળવાન, નિર્બળી, શુભ કે અશુભ હોય તે સર્વતઃ વિચાર કરી ક્ષણ કહેવું.

સ્ત્રીणां जन्मनि लग्नशीतकरपोर्मध्ये बलीयस्त्वतः

संपद्रूपबलानि तन्नवमतः पुत्रायवृद्धिं वदेत् ॥

सौमद्रूपमनिष्टमष्टमगृहाद्भवेत्त्रિયं सप्तमात्

केचिद्भवेत्શુભાશુભં શુભગૃહાદિચ્છન્તિ હોરાવિદઃ ॥ ૫ ॥

૫. ભાવાર્થ—સ્ત્રીઓની જન્મકુંડળીમાં લગ્ન અને ચંદ્રમા બેમાંથી વધારે બળવાન હોય, તેથી સંપત્તિ, રૂપ, બળ, કહેવું. = નવમા ભાવથી પુત્ર અને ધન બાબત કહેવી. = સ્વામીનું સુખ દુઃખ આઠમા ભાવથી કહેવું. = સ્વામીનું નશીબ સાતમાથી કહેવું. = કેટલાક ભેશીઓ સ્વામીનું શુભ, અશુભ નવમા ઘરથી ભેવાનું કહે છે.

वैधव्यं निधनेन लग्नमवनाचेजोयशः संपदः

पुत्रं पञ्चमभावतः पतिसुखं कामेन केचिद्भिदुः ॥

પ્રવ્રજ્યામપિ યોપિતામતિમુખં ધર્મોપયાતગ્રહૈઃ

શેષં ભાવજયોગજન્યમશ્વિલં નારીનરાણાં સમમ્ ॥ ૬ ॥

૬. ભાવાર્થ—કેટલાક આઠમા ભાવથી વિધવાપણું, લગ્નથી તેજ, આખરે, ને સંપત્તિ,=પાંચમા ભાવથી ઊકરાંનું સુખ,=સાતમા ભાવથી સ્વામીનું સુખ,=નવમા ભાવમાં જે ગ્રહો રહેલા હોય તે ઉપરથી શ્રી-યોને પ્રવ્રજ્યા (યોગિની) યોગ, ને અતિ સુખ કહે છે.

ખીલ્ત ભાવો અથવા યોગોથી થતું ફળ, પુરુષો અને સ્ત્રીઓનું સરખું છે.

યુગ્મે લગ્નનિશાકરૌ યદિ વરસ્ત્રીરૂપશીલાન્વિતા

સૌમ્યાલોકિતસંયુતૌ ગુણવતી સાધ્વી ચ સંપદ્યુતા ॥

ઓજર્ણે પુરુષાકૃતિશ્ચ ચપલા પુંચૈષ્ટિતા પાપિની

પાપવ્યોમચરેણ વીક્ષિતયુતૌ જાતા દુરાચારિણી ॥ ૭ ॥

૭. ભાવાર્થ—લગ્ન અને ચંદ્ર, જન્મે બેકી રાશિમાં હોય, તો તે સ્ત્રી રૂપવતી, સારા સ્વભાવની, શ્રેષ્ઠ ગણાતી થાય.

બેકીરાશિના લગ્ન અને ચંદ્રમાને શુભગ્રહો ભેટતા હોય, કે સાથે બેઠા હોય, તો શુભવતી, હુંશિયાર, સંપત્તિવાળી, સાધ્વી થાય.

લગ્ન અને ચંદ્ર જન્મે બેકીરાશિના હોય તો પુરુષ જેવી આકૃતિ-વાળી, વિન્હળ પુરુષ જેવાં આચરણવાળી, પાપી થાય. તેમની સાથે પાપગ્રહ બેઠા હોય, કે ભેટો હોય તો ખરાબ ચાલની થાય.

લગ્નેન્દૂ વિપમર્ષગૌ શુભયુતૌ સૌમ્યગ્રહાલોકિતૌ

નારી મિશ્રગુણાકૃતિસ્થિતિગતિપ્રજ્ઞાવતી જાયતે ॥

પુન્નાગારગતૌ તુ પાપસહિતૌ પાપેક્ષિતૌ વા તથા

તદ્રાશીશયુતેક્ષ્મગ્રહલાદાહુઃ સમસ્તં વિદઃ ॥ ૮ ॥

૮. ભાવાર્થ—લગ્ન અને ચંદ્ર જન્મે બેકીરાશિમાં શુભગ્રહો સાથે કે શુભગ્રહોની દૃષ્ટિવાળા હોય, તો જન્મ પામનાર સ્ત્રી શુભ, આકૃતિ, ચાલ, અને બુદ્ધિમાં મધ્યમ થાય.

લગ્ન અને ચંદ્ર, જન્મે બેકીરાશિમાં પાપગ્રહો સાથે કે પાપની દૃષ્ટિ-વાળા, હોય તો તે કન્યાનાં આચરણ બેકીરાશિના સ્વામી સાથે રહેલા ગ્રહ અથવા બેકીરાશિના સ્વામીને જે ગ્રહ ભેટો હોય તેવી જાતનાં આચરણ ભેશીઓ કહે છે.

ઓજે વિલગ્ને પુરુષૈર્વલિપ્તૈર્વિલાન્વિતૈશ્ચન્દ્રયુધામ્બુરજ્યૈઃ ॥

સામાન્યશક્તૌ સતિ સૂર્યપુત્રે જાતાશ્રિતાઽસ્થા વદ્ધ્વો ધવાઃ સ્યુઃ ॥૯॥

૯. ભાવાર્થ—લગ્ન એકીરાશિનું પુરુષઅહો, બળવાન, ચંદ્ર, બુધ અને શુક્ર બળવાન અને શનિ સાધારણ બળનો હોય, તે ઊકરી પરાધીન અને બહુ સ્વામીઓવાળી થાય.

યુગ્મે વિલગ્ને કુજસૌમ્યજીવશુક્રૈર્વલિપ્તૈઃ સ્વલુ જાતકન્યા ॥

વિખ્યાતનામ્ની સકલાર્થતત્ત્વબુદ્ધિપ્રસિદ્ધા ભવતીહ સાધ્વી ॥ ૧૦ ॥

૧૦. ભાવાર્થ—લગ્ન એકીરાશિનું, મંગળ, બુધ, શુક્ર, અને શુક્ર બહુ બળવાન હોય, તે જન્મેલી ઊકરી નીતિવાન, પ્રસિદ્ધ, દરેક ચીજોના ખારીક શુદ્ધોના બાણનાર, ખવિત્ર થાય છે.

સૌરે મધ્યપલ્લે વલેનં રહિતૈઃ શીતાંશુશુક્રેન્દુજૈઃ

શૌરૈર્વીર્યસમાન્વિતૈઃ પુરુષિણી યદ્યોજરાશ્યુદ્ગમા ॥

જીવારાસ્કુજિદૈન્દવેષુ વલિષુ પ્રાગલયરાશૌ સપે

વિખ્યાતાસ્વિલશાસ્ત્રપ્રતિકુશલા સ્ત્રી વ્રહ્મવાદિન્યપિ ॥૧૧॥

૧૧. ભાવાર્થ—શનિ મધ્યમબળી, ચંદ્ર, શુક્ર, બુધ, બળરહિત, અને ખાકીના અહો બળવાન હોય તે એકીરાશિમાં જન્મેલી ઊકરી ધણા માણસો સાથે મિત્રાવારી કરશે.

શુક્ર, મંગળ, બુધ અને શુક્ર બળવાન હોય, અને લગ્ન એકીરાશિનું હોય, તે પ્રસિદ્ધ, દરેક શાસ્ત્ર બાણનારી, પ્રધ્ન જ્ઞાનનો બોધ કરનારી થાય છે.

ત્રિશાંશફલમ્ ॥ (ત્રિશાંશનું ફળ.)

લગ્ને ભૌમગૃહં ગતે શશિનિ વા વીર્યાધિકે ભૂમુત-

ત્રિશાંશમમવાઽવલ્ય યદિ દુરાચારમયુક્તા મવેત્ ॥

પ્રેમ્યા માનુસુર્તાંશકે ગુણવતી સાધ્વી ચ જીવાંશકે

સૌમ્યાંશે મલિની સિતાંશજવધૂ જાસ્વતાચારિણી ॥ ૧૨ ॥

૧૨. ભાવાર્થ—લગ્ન કે ચંદ્ર, બેમાંથી જે બળવાન હોય, તે મંગળની રાશિમાં હોય, અને ત્રિશાંશમાં પણ મંગળની રાશિમાં લગ્ન કે ચંદ્ર હોય, તે ખરાબ ચાલની તે સ્ત્રી સમજવી.

ઉપર કહ્યા પ્રમાણે શનિના ત્રિશાંશમાં લગ કે ચંદ્ર હોય તો દાસી થાય.
શુક્રના ત્રિશાંશમાં હોય તો શુભવાળી, અને સારા સ્વભાવની, બુધના
ત્રિશાંશમાં મલિનતાવાળી, અને શુક્રના ત્રિશાંશમાં હોય તો પારકા પુરુષ
સાથે સ્નેહ ધરાવનારી થાય.

લગ્ને ભાર્ગવરાશિગે કલહકૃદ્ દુષ્ટા કુજસ્પાંશકે

સાધ્વી પુત્રવતી પુરન્દરગુરોરંશે પુનર્મુઃ શનેઃ ॥

સૌમ્યસ્પાંશસમુદ્ભવાઽસ્તિલકલાસઙ્ગીતવાદ્યપ્રિયા

શુક્રાંશે બુધવલ્લભા ચ સુભગા લોકપ્રિયા જાયતે ॥ ૧૩ ॥

૧૩. ભાવાર્થ—જન્મકુંડળીમાં શુક્રની રાશિનું લગ્ન અથવા ચંદ્ર હોય,
તેના ત્રિશાંશનું ફળ નીચે પ્રમાણે સમજવું.

લગ્ન અથવા ચંદ્ર શુક્રની રાશિ (વૃષભ, તુલા) ના હોય, અને ત્રિ-
શાંશમાં મંગળની રાશિના હોય તો કલુષ કરનાર, દુષ્ટ આચારશુ-
ભાળી સ્ત્રી જાણવી.=શુક્રના ત્રિશાંશમાં હોય તો શુભવાળી, સારા લક્ષણવાળી,
પુત્રવાળી થાય.=શનિના ત્રિશાંશમાં હોય તો પરણી વિધવા થયા પછી
ફરીથી લગ્ન કરનારી સ્ત્રી થાય.=બુધના ત્રિશાંશમાં હોય તો ગાયન
કરવામાં, વાહન વગાડવામાં, અને બીજી સર્વ કળાઓમાં કુશળ થાય.=
શુક્રના ત્રિશાંશમાં હોય તો સારા શુભવાળી, સારા માણસોને ઠહાડી,
કીર્તિ મેળવનારી સ્ત્રી થાય છે.

ત્રિશાંશેઽવનિજસ્ય વોધનગૃહે લગ્ને તુ પુત્રાન્વિતા

મન્દાંશે વિધવાઽથવા મૃતસુતા ક્લીબાકૃતિસ્થા સતી ॥

જૈવે ભર્તૃપરા બુધસ્ય તરુણી વિરલ્યાતતેજસ્વિની

શૌક્રે ચારુતરાંવરામરણગોવિત્તપ્રસિદ્ધા ભવેત્ ॥ ૧૪ ॥

૧૪. ભાવાર્થ—જન્મકુંડળીમાં બુધની રાશિ એટલે મિથુન કે કન્યા
રાશિનું લગ્ન અથવા ચંદ્ર હોય, તેના ત્રિશાંશનું ફળ નીચે સુજ્ઞ છે.

મંગળના ત્રિશાંશમાં હોય, તો પુત્રવાળી થાય.=શનિના ત્રિશાંશમાં
હોય, તો ધણી વિનાની અથવા નમુંસક કે મરેલાં છોકરાંને જન્મ આપ-
નારી થાય.=શુક્રના ત્રિશાંશમાં હોય તો સારા શુભવાળી, સ્વામી સાથે

પ્રીતિ રાખનારી,=બુધના ત્રિ'શાંશમાં હોય તો પ્રખ્યાત, બહુ સુંદર,
તેજસ્વી થાય.=શુક્રના ત્રિ'શાંશમાં હોય તો સુશોભિત પોશાક, ડાગીનાઓ,
ગાય, ઢોરાં, ને દ્રવ્યથી પ્રસિદ્ધતા પામેલી થાય છે.

લગ્ને ચન્દ્રગૃહે ગતે ચલવતી ક્ષોણીસુતસ્પાંશકે

જાતા જારવિનોદશીલરસિકા પાપેક્ષિતે શીતગૌ ॥

વિશ્વસ્તા રવિજન્ય નિર્જરગુરોરલ્પાયુરલ્પાત્મના

વૌષે શિલ્પકલાવતી મૃગસુતત્રિ'શાંશકે કામુકા ॥ ૧૫ ॥

૧૫. ભાવાર્થ—કર્ક રાશિનું લગ્ન અથવા ચંદ્ર હોય, તો તેના ત્રિ'શાં-
શનું ક્ષણ નીચે પ્રમાણે સમજવું. લગ્ન અથવા ચંદ્ર કર્ક રાશિમાં હોય, ને
ત્રિ'શાંશમાં મંગળની રાશિમાં હોય, તો શરીરે બળવાન થાય.

ચંદ્રપર પાપબ્રહ્મા કૃષ્ટિ કરતા હોય, તો પોતાના પાપોની ચોખ્ખાં
પુરી પાડનારી થાય.

ત્રિ'શાંશમાં રાશિની રાશિ હોય, તો વિધવા થાય.=ત્રિ'શાંશમાં સુવા-
અવસ્થાવાળા સુરની રાશિ હોય તો યોડાં છાકરાંવાળી, ને ટુંકી ઉમરની
થાય.=ત્રિ'શાંશમાં બુધની રાશિ હોય તો કારીગરીના કામમાં કુશળ થાય.=
ત્રિ'શાંશમાં શુક્રની રાશિ હોય તો કામી, ખરાબ આચરણવાળી થાય.

માનુક્ષેયગતે તનો રાશિનિ વા મૂનન્દનસ્પાંશકે

નારી પુંમકૃતિસ્વિતા ચ કુલટા મન્દાંશકે દુઃખિતા ॥

જીવાંશે નૃપવહુમા ગુણવતી સૌમ્યસ્ય પુંચેષ્ટિતા

દુષ્ટા ચામુરવન્દિતસ્ય કુપતિસ્તેહાન્વિતા રોગિણી ॥ ૧૬ ॥

૧૬. ભાવાર્થ—જન્મકુંડળીમાં સિંહરાશિમાં લગ્ન અથવા ચંદ્ર હોય
તોના ત્રિ'શાંશનું ક્ષણ નીચે પ્રમાણે જાણવું.

ત્રિ'શાંશમાં મંગળની રાશિ હોય, તો પુરૂષ જેવા આચરણવાળી,
કુલટા થાય.=રાશિની હોય તો દુઃખી,=સુરની હોય તો રાજની સ્ત્રી, સારા
સુણવાળી, બુધની હોય તો પુરૂષ જેવા આચરણવાળી, દુષ્ટ કામ કરનારી,=
અને શુક્રની હોય તો નીચ પુરૂષ સાથે બ્યભિચાર કરનારી ને રોગી થાય.

વાર્ગીશસ્ય મૃહોદયે વસુમતીપુત્રસ્ય માગોદ્ભવા

વિલ્પાતા પરિવારિણી રવિસુતસ્પાંશે દરિદ્રા ધવેત્ ॥

જીવાંશે ધનવસ્ત્રમૂપણવતી સૌમ્યસ્ય સંપૂજિતા

સાધ્વી દાનવમન્ત્રિણઃ સુતવતી સદ્વસ્ત્રમૂપાન્વિતા ॥ ૧૭ ॥

૧૭. ભાવાર્થ—ધન કે મીન રાશિનું લગ્ન અથવા ચંદ્ર હોય, તેમના ત્રિશાંશનું કળ નીચે મુજબ છે.

ત્રિશાંશમાં મંગળની રાશિ હોય તો પ્રખ્યાત પરિવારવાળી, =શનિની રાશિ હોય તો ઉતાવળી ચાલવાળી, હરિદ્રી, =શુક્રની હોય તો ધણા દ્રવ્ય, પેશાક અને દાગીનાઓવાળી, =બુધની રાશિ હોય તો નીતિવાળી, બહુ માન પામનારી, =અને શુક્રની રાશિ હોય તો છાકરાંઓવાળી, સારાં કપડાં અને દાગીનાઓવાળી થાય.

લગ્ને મન્દગૃહે વલિન્યવનિજત્રિશાંશકે શોકિની

મન્દાંશે સતિ દુર્ભગા નિજકુલાચારાનુરક્તા ગુરોઃ ॥

સર્વજ્ઞા કુલટા બુધાંશજનિતા શુકસ્ય વન્ધ્યા સતી

લગ્નેન્દુસ્ફુટયોગતસ્તુ સકલં ત્રિશાંશજં વા વદેત્ ॥ ૧૮ ॥

૧૮. ભાવાર્થ—મકર કે કુમ્ભરાશિનું લગ્ન કે ચંદ્ર હોય, તેના ત્રિશાંશનું કળ નીચે પ્રમાણે છે.

ત્રિશાંશમાં મંગળની રાશિ હોય તો ચોકવાળી, શનિની રાશિ હોય તો ખરાબ ભાગ્યવાળી, શુક્રની રાશિ હોય તો પોતાના કુટુંબના સિવાય અને નિયમેને અનુસરી ચાલનારી, બુધની રાશિ હોય તો સર્વ આખતમાં કુશળ પણ અનિતિવાળી, શુક્રની રાશિ હોય તો સંતતિ વિનાની સતી સમજવી. ત્રિશાંશથી થતું કળ, લગ્ન અને ચંદ્ર એ બન્નેનો સ્પષ્ટ વિચાર કરી કહેવું.

આગ્રેયૈર્વિધવાસ્તરાશિસહિતૈર્મિથૈઃ પુનર્મૂર્ધવેત્

ઋરે હીનબલેઽસ્તગે સ્વપતિના સૌમ્યોક્ષિતે પ્રોદ્ધિતા ॥

અન્યોન્યાંશકયોઃ સિતાવનિજયોરન્યપ્રસક્તાઙ્ગના

દ્યુને વા યદિ શીતરઝિપસહિતૌ મર્તુસ્તદાનુજ્ઞવા ॥ ૧૯ ॥

૧૯. ભાવાર્થ—સાતમા ભાવમાં પાપગ્રહો બેઠા હોય તો તે વિધવા થાય, પણ સાતમે શુભ અને પાપગ્રહો હોય તો ફરીથી લગ્ન કરનારી થાય. પાપગ્રહ નિર્ભંગી થઈ સાતમા ભાવમાં હોય, ને શુભગ્રહ ભેતો હોય તો તે સ્ત્રીને તેનો સ્વામી લાગ કરશે. નવમાંશમાં શુક્ર ને મંગળ એક

બીજાની રાશિમાં રહેલા હોય, તો તે કન્યા બીજા પુરુષો સાથે પ્રીતિ રાખશે, ને તેજ બે ગ્રહો ચંદ્રશુક્ર નવમાંશમાં સાતમા ભાવમાં હોય તો સ્વામીની આજ્ઞાથી બીજા પુરુષો સાથે પ્રીતિ રાખશે.

સ્વૈરિણી યા પતિં ત્યક્ત્વા સર્વળં કામતઃ શ્રયેત્ ॥

અક્ષતં ચ પ્રજાદ્ધારં પુનર્મૂઃ સંસ્કૃતા પુનઃ ॥ ૨૦ ॥

૨૦. ભાવાર્થ—જે પતિને છાડી સર્વથા પુરુષ સાથે ઇન્છા પ્રમાણે થાકે છે તે સ્વૈરિણી કહેવાય. જેની યોગિ અક્ષત છે ને ફરીથી લગ્ન કરે છે તેને પુનર્મૂઃ શ્રી કહે છે.

સૌરારક્ષે લગ્નમે સેન્દુશુક્રે માત્રા સાર્દ્ધે પુંથલી પાપદૃષ્ટે ॥

કૌજેસ્વંઽશે સૌરિણા વ્યાધિયોનિ શ્વારુથ્રોળી વહ્નમા સદ્રહાંશે ॥ ૨૧ ॥

૨૧. ભાવાર્થ—મંગળ અથવા શનિની રાશિના લગ્નમાં શુક્ર, ચંદ્ર રહેલા હોય અને પાપગ્રહો ભેટા હોય તો માત્રા સાથે રહી ખરાબ છન્દગી લોગવનારી થાય છે. મંગળ પોતાના નવમાંશમાં હોય, અને શનિ ભેટો હોય, તો શુદ્ધ ભાગમાં રાગી થાય. ભે મંગળ, શુભગ્રહના નવમાંશમાં હોય, તો મુદરકમરના પાછલા ભાગવાળી, અને પતિને બહાલી થાય.

ઘલ્હીનેઽસ્તમે પાપે સૌમ્યગ્રહનિરીક્ષિતે ॥

પત્યા વિસૃજ્યતે નારી નીચારિસ્યે ચ સ્વૈરિણી ॥ ૨૨ ॥

૨૨. ભાવાર્થ—સાતમે નિર્ભંગી પાપગ્રહ હોય, ને શુભગ્રહો ભેટા હોય, તો તેના સ્વામી તેને તજે છે.

સાતમે રહેલો નિર્ભંગી પાપગ્રહ નીચનો કે શત્રુની રાશિનો હોય, તો પોતાના સ્વામી સાથે વિરોધ રાખનારી થાય.

ઉત્સૃષ્ટા મદનસ્યિતે દિનકરે શત્રુગ્રહાલોકિતે

વિશ્વસ્તાવનિજે વધૂરમણયોરન્યોન્યવૈરં વા ॥

સૌમ્યાસૌમ્યયુતે કલત્રમવને જાતા પુનર્મૂઃ સ્ત્રી

કામસ્યે રિષુવીક્ષિતે ત્વવિધવા જાતા જરાં મચ્છતિ ॥ ૨૩ ॥

૨૩. ભાવાર્થ—સાતમા ભાવમાં સૂર્ય હોય, ને શત્રુગ્રહો ભેટા હોય, તો પતિથી તબયેલી સમજવી. તે પ્રમાણે મંગળ હોય તો વિધવા, અથવા શ્રી પુરુષ પરસ્પર વેર રાખનારાં થાય. સાતમા ઘરમાં શુભ અને

પાપગ્રહો હોય, તો પૂનર્ભૂ (ફરીથી વિવાહ કરનારી) થશે. સાતમા ઘરમાં રહેલા શનિને શત્રુગ્રહો દેખતા હોય તો કુંવારીને કુંવારી વૃદ્ધા-વસ્થાને પામે છે.

પાપર્ષે મદનસ્થિતે શનિયુતે વૈધવ્યમેત્યજ્ઞના

જારાસક્તવિલાસિની સિતકુજાવન્યોન્યરાશ્યંશકૌ ॥

ચન્દ્રે કામગૃહં ગતે તુ પતિના સાર્દ્ધ દુરાચારિણી

મન્દારર્ક્ષવિલગ્નૌ શશિસિતૌ વન્ધ્યા સુતસ્યે રાલે ॥ ૨૪ ॥

૨૪. ભાવાર્થ—સાતમે પાપગ્રહની રાશિમાં શનિ બેઠો હોય તો વિધવાપાણી લોગવે. જન્મ લગ્ન કે નવમાંશમાં શુક્ર, મંગળ એક બી-જની રાશિમાં હોય, તો તે સ્ત્રી વ્યભિચારિણી થાય. સાતમા ભાવમાં ચંદ્ર હોય, તે સ્ત્રી પતિના સાથે રહેવા છતાં દુરાચારિણી થાય. શુક્ર અને ચંદ્ર લગ્નમાં શનિ કે મંગળની રાશિમાં હોય, અને પાપ ગ્રહો પાંચમે હોય, તો સ્ત્રીને પાંજણી કહેવી.

કલત્રરાશ્યંશગતે મહીજે મન્દેક્ષિતે દુર્ભગમેતિ કન્યા ॥

શુક્રાંશકે સૌમ્યદશા સમેતે કલત્રરાશૌ પતિવલ્લભા સ્યાત્ ॥ ૨૫ ॥

૨૫. ભાવાર્થ—મંગળ સાતમા ભાવની રાશિના નવમાંશમાં હોય, અને તેને શનિ ભેટો હોય, તો ખરાબ ભાગ્યવાળી છાકરી થાય. પણ સાતમા ભાવની રાશિમાં મંગળ કે શુક્રનો નવમાંશ હોય, અને શુભ ગ્રહો ભેટો હોય, તો સ્વામીને બહાલી થાય.

ભૌમાગારવિલગ્નૌ શશિસિતૌ નારી પતિદ્વેષિણી

ચન્દ્રજૌ પરતત્વવાદચતુરા ભૌમેન્દુજૌ ભોગિની ॥

ચન્દ્રજ્ઞાસુરવન્દિતા યદિ સુસ્વદ્રવ્યાન્વિતા લગ્નગા

વાગીશો યદિ લગ્નગઃ સુતનયા પ્રજ્ઞાવિમૂપાન્વિતા ॥ ૨૬ ॥

૨૬. ભાવાર્થ—ચંદ્ર અને શુક્ર, લગ્નમાં મંગળની રાશિના હોય, તો તે સ્ત્રી પતિનો દેવ કરનારી, =ચંદ્ર અને બુધ હોય તો તકરાર કરવામાં કુશળ, =મંગળ ને બુધ હોય, તો બહુ કામી બાણવી, =ચંદ્ર, બુધ અને શુક્ર લગ્નમાં સાથે બેઠા હોય, તો દરેક રીતે સુખી, અને ધનવાળી થાય. =શુક્ર, લગ્નમાં હોય તો સારાં છાકરાંવાળી હુશિયાર અને દાગીનાવાળી થાય છે.

તુલ્કસ્યા ગગનાટનાઃ શુભક્રૂરા રન્ત્રે સપાપે વધૂ-

વૈધવ્યં સમુપૈતિ પાપભવને પાપગ્રહાલોકિતે ॥

રન્ત્રેશાંશપતૌ સ્વલે ચ વિધવા નિઃસંશયો મામિની

સૌમ્યે રન્ત્રગતૈઃ સમેતિ તરુણી પ્રાગેવ મૃત્યું પતેઃ ॥ ૨૭ ॥

૨૭. ભાવાર્થ—શુભઅહો ઉચ્ચના હોય, પણ આઠમે રહેલો પાપ-
અહ, પાપઅહની રાશિમાં હોય, અને પાપઅહ ભેતો હોય તો સ્ત્રી
વિધવા થાય, આઠમાનો સ્વામી નવમાંના કુંડળીમાં જે રાશિનો હોય, તે
રાશિનો સ્વામી પાપઅહ હોય, તો સંશય વિના વિધવા થાય છે.
આઠમા સ્થાનમાં બહુ શુભઅહો હોય, તો નાની ઉમ્મરમાં સ્વામી
પહેલાં મરણ થશે.

માન્યસ્થાઃ શુભસ્વેચરાઃ સ્મરગતે પાપેઽપ્તમસ્યેઽથવા

મર્ત્યુશ્રીવદ્દુપુત્રસૌખ્યવિધવૈઃ સાર્દ્ધં ચિરં જીવતિ ॥

ઋર્વેન્વુગૃહોર્ગર્વહુસુતપ્રાપ્તા મવત્યજ્ઞના

ચાપે વા કટકોદયે પતિસુતપ્રાપ્ત્યા દરિદ્રાન્વિતા ॥ ૨૮ ॥

૨૮. ભાવાર્થ—નવમા ભાવમાં શુભઅહો હોય, અને સાતમા આ-
ઠમા ધરમાં કોઈ પાપઅહ હોય, તો સ્વામી લક્ષ્મી બહુ પુત્રો વિગેરેનું
સાદૃશ્ય ભોગવનારી, વેલવોવાળી, લાંબો વખત જીવનારી થાય છે.

પાપઅહો ચોથા સ્થાનમાં હોય, તો તે સ્ત્રીને ઘણું છેકરાંચો થાય.

લક્ષ્મીમાં ઠક ઠે ધનરાશિ હોય, તો સ્વામી અને પુત્રો તરફથી હુઝ
ભોગવનારી દરિદ્રી થાય.

ગોસિંહાલિવધૂદયે સુતગતે ચન્દ્રેઽપ્તપુત્રાન્વિતા

પાપૈરપ્તશુભોદયાપ્તમગતૈર્દારિદ્ર્યશોકાકુલ ॥

સૌમ્યાસૌમ્યયુતૈશ્ચ મિશ્રફલિની સૌમ્યૈઃ શુભશ્રીયુતા

પુત્રેશેઽરિગતે તનો રિપુપતૌ શસ્ત્રેણ મૃત્યુર્ભવેત્ ॥ ૨૯ ॥

૨૯. ભાવાર્થ—લક્ષ્મી, વૃષભ, સિંહ, વૃશ્ચિક, અથવા કન્યારાશિનું
હોય, અને પાંચમા ભાવમાં ચંદ્ર હોય, તો ચોડાં છેકરાંવાળી થાય.

પાપઅહો આઠમાથી નવમા ભાવમાં કે લક્ષ્મી આઠમા ભાવમાં હોય,
તો દરિદ્રી અને દિલગીરીવાળો થાય. ઉપર કહેલા સ્થાનોમાં શુભ તેમ

પાપગ્રહ હોય તો મિશ્ર ફળ તેમજ તે સ્થાનોમાં ફક્ત શુભગ્રહોજ રહેલા હોય તો ભાગ્યવાન, સુખી, ને પાંચમાનો સ્વામી છઠ્ઠે હોય ને છઠ્ઠાનો સ્વામી લગ્ને હોય તો શસ્ત્રથી મૃત્યુ થાય છે.

ક્રૂરગ્રહૈરસ્તગતૈઃ સમસ્તૈર્વિલગ્નરાશેર્વિધવા ભવેત્ સા ॥

મિત્રૈઃ પુનર્મૂરિદ્ જાતકન્યા પત્યુદ્વિજ્ઞતા હીનવલૈરસન્નિઃ ॥ ૩૦ ॥

૩૦. ભાવાર્થ—સર્વે પાપગ્રહો લગ્નથી સાતમે હોય તો વિધવા થાય. મિત્ર એટલે શુભ અને પાપગ્રહો, સાતમે હોય તો ફરીથી લગ્ન કરનારી (પૂનર્ભૂ) થાય.

પાપગ્રહો નિર્ભળી યદ્ સાતમે હોય, તો સ્વામીએ છાત્રી દીધેલી થાય.

સ્ત્રીજન્મલગ્નાન્મદગે શશાઙ્કે શુક્રારયુક્તે યદિ જાતકન્યા ॥

સા પત્યતુજ્ઞાપરગમિની સ્યાત્સૌરારભાંશોપગતે તથૈવ ॥ ૩૧ ॥

૩૧. ભાવાર્થ—ચંદ્ર લગ્નથી સાતમે, શુક્ર અને મંગળ સાથે હોય, તો પોતાના સ્વામીની રત્નથી બીજા પુરૂષ સાથે પ્રીતિ રાખે. તેમજ ચંદ્ર, સાતમા ભાવમાં મંગળ કે શનિની સશિ કે નવમાંશમાં હોય, તો ઉપર પ્રમાણે સમજવું.

સૌરારભાંશોપગતગ્રહેષુ શુક્રેન્દુયુક્તેષ્વશુભગ્રહેષુ ॥

જાતાકુલાચારગુર્ણિર્વિહીના માત્રા ચ સાકં વ્યભિચારિણી સ્યાત્ ॥ ૩૨ ॥

૩૨. ભાવાર્થ—લગ્ન અથવા તેનો નવમાંશ શનિ કે મંગળની રાશિનો હોય, તેમાં ચંદ્ર કે શુક્ર પાપગ્રહોની સાથે બેઠા હોય, તો પોતાના કુળનો આચાર અને શુભોને તબનારી, અને માતા સાથે રહી વ્યભિચાર કરાવનારી થાય.

ક્ષિતિતનયનવાંશે લગ્નતઃ સપ્તમસ્યે

દિનકરબુધદૃષ્ટે વ્યાધિયોનિઃ પ્રજાતા ॥

શુભકરનવમાગે સપ્તમસ્થાનસંસ્યે

સુભગસુતવતી સા ચાન્યથા દુર્ભગા સ્યાત્ ॥ ૩૩ ॥

૩૩. ભાવાર્થ—લગ્નથી સાતમે મંગળનો નવમાંશ હોય, ને સૂર્ય, બુધ, જોતા હોય, તે સ્ત્રી શુદ્ધ (છૂપા) ભાગમાં રોગી થાય.

સાતમા સ્થાનમાં શુભગ્રહોનો નવમાંશ હોય, તો પોતાના સ્વામીને બહાલી, છાત્રાઓવાળી થાય. આવો યોગ ન હોય તો તેનો સ્વામી તેને તણ દેશે.

કામાસક્તમનસ્વિની ચ વિધવા પાપદ્રવ્યે સપ્તમે

પશ્ચાત્સ્વામિવધં કરોતિ કુલટ્ર પાપત્રયે ચાસ્તમે ॥

રાજામાત્યવરાજ્ઞના યદિ શુભે કાર્મ ગતે કન્યકા

મારસ્યે તુ શુભત્રયે ગુણવતી રાજી ભવેદ્ભૂપતેઃ ॥ ૩૪ ॥

૩૪. ભાવાર્થ—સાતમે એ પાપત્રહો હોય, તે કામની ઇચ્છાવાળી, ઇચ્છા પ્રમાણે કરનારી ને વિધવા થાય. સાતમે ત્રણ પાપત્રહો હોય, તે અનિતિવાળી, અને આખરે સ્વામીનો નાશ કરનારી થાય.

સાતમે શુભત્રહ હોય તે રાજના પ્રધાનની સ્ત્રી થાય.

સાતમે ત્રણ શુભત્રહ હોય તે શુભવતી, રાજની રાણી થાય.

અન્યોન્યાંશગતૌ સિતાર્કતનયાવન્યોન્યદૃષ્ટૌ તુ વા

કુંભે ચાષ્ટમભાગજાતવનિતા કામાગ્રિતપ્તા ભવેત્ ॥

વૈષ્ણવં સમુપૈતિ ચન્દ્રભવનાત્ ક્રૂરે મદસ્યાનમે

ચન્દ્રાદસ્તદૃહોપગઃ શુભકરો રાજ્યાસ્પદં યચ્છતિ ॥ ૩૫ ॥

૩૫. ભાવાર્થ—નવમાંશમાં શુક અને શનિ એક બીજાની રાશિમાં હોય, અથવા એક બીજાને ભેટા હોયતો, કે કુંભના આઠમા નવમાંશમાં જન્મેલી કન્યા બહુ કામની ઇચ્છાવાળી થાય.

પાપત્રહ, ચંદ્રથી સાતમે હોય તે સ્ત્રી વિધવા થાય.

શુભત્રહ ચંદ્રથી સાતમે હોય તે રાજ્ય સત્તા ધરાવનારી થાય.

સ્ત્રીજન્મલગ્ને શશિશુક્રયુક્તે કોપાન્વિતા સા મુખમાગિની સ્યાત્ ॥

સર્વત્ર ચન્દ્રે સતિ તત્ર જાતા મુખાન્વિતા વીતરતિઃ પ્રિયા સ્યાત્ ॥ ૩૬ ॥

૩૬. ભાવાર્થ—સ્ત્રીના જન્મ લગ્નમાં ચંદ્ર અને શુક હોય તે ક્રોધી, અને મુખ લોગવનારી થાય. દરેક યોગમાં લગ્ને ચંદ્ર હોય, તે સ્ત્રીમુખી, કામ વિનાની અને પ્રીતિ ધરાવનારી થાય.

શુક્રેન્દુમે રૂપગુણાભિરામૌ કલ્યાવતી જીવચુષોદયે તુ ॥

લગ્નસ્થિતા જીવચુષામુરેજ્યા જાતાઙ્ગના સર્વગુણમસિદ્ધા ॥ ૩૭ ॥

૩૭. ભાવાર્થ—લગ્નમાં ચંદ્ર, અથવા શુકની રાશિ હોય, તે ૩૫ અને ૩૬ શુદ્ધોથી આનંદ આપનારી થાય. લગ્નમાં શુક કે શુકની રાશિ

હોય, તો બારીક કળાઓમાં કુશળ થાય. લગ્નમાં શુદ્ધ ખુદ અને શુદ્ધ હોય તો તે સ્ત્રી સર્વ સારા ગુણોથી પ્રસિદ્ધતા મેળવનારી થાય.

વાચસ્પતૌ નવમપચ્ચમકેન્દ્રસંસ્યે

તુલ્લાદિકે ભવતિ શીલસમન્વિતા ચ ॥

સાધ્વી સુપુત્રજનની સુસ્ત્રિની ગુણાઢ્યા

નૂનં કુલદ્વયયશસ્કરિણી ભવેત્સા ॥ ૩૮ ॥

૩૮. ભાવાર્થ—શુદ્ધ પાંચમે, નવમે અથવા કેન્દ્રમાં હોય, ને પોતાના ઉચ્ચને હોય તો સારા આચરણવાળી, સારા ઉકારાઓને જન્મ આપનારી, નીતિવાળી, સુખી, શુભવતી, જે કુળમાં યશ મેળવનારી થાય.

યદિ શુભકરદૃષ્ટા શિલ્પિની શુદ્ધચિત્તા

સતતમિહ સલજ્ઞા ચારુમૂર્તિઃ સુપુત્રા ॥

વહુધનશુભયુક્તા વહુભે વહુભત્ત્વં

વ્રજતિ શુભશતાનાં ભાજનત્વં ચ હોરા ॥ ૩૯ ॥

૩૯. ભાવાર્થ—લગ્ન ઉપર શુભઅહોની દૃષ્ટિ હોય, તો હુત્રરોમાં કુશળ, શુદ્ધ મનવાળી, હૃદયમાં સભ્યતાવાળી, બહુ સુંદર રૂપવતી, સારા ઉકારાઓવાળી, ધનવાળી, સુખવાળી, પોતાના સ્વામી સાથે પ્રીતિ રાખનારી, સેંકડો આશીર્વાદ મેળવનારી થાય.

ચન્દ્રે કર્કટકોદયે ચ વલિભિઃ શુક્રજ્ઞીવેન્દુભિ

ર્નાનાશાસ્ત્રકલારસજ્ઞચતુરા વિખ્યાતતેજસ્વિની ॥

કામસ્યૈરથવા વિલગ્નમવનાદ્દર્મસ્યિતેઃ સ્વેચરૈઃ

મત્રજ્યામુપયાતિ જન્મસમયે પાંચિગ્રહે ચિન્તયેત્ ॥ ૪૦ ॥

૪૦. ભાવાર્થ—ચંદ્ર, લગ્નમાં કર્કરાશિને હોય, શુક્ર, ખુદ, શુદ્ધ અને ચંદ્ર બળવાન હોય, તો તે સ્ત્રી ઘણા પ્રકારનાં શાસ્ત્ર અને કળાઓમાં કુશળ, પ્રખ્યાત, ચતુર, અને તેજવાળી થાય.

લગ્નથી સાતમે અથવા નવમે ગ્રહો રહેલા હોય, તો તે સ્ત્રીને પ્રત્યક્ષ યોગ (સંન્યામી થઈ ભક્તિ કરનારી) થાય છે. તે જન્મકુંડળીમાં લગ્ન વખતે વિચાર કરવો.

પાપેઽસ્તે નવમગતગ્રહસ્ય તુલ્યાં પ્રવ્રજ્યાં યુવતિરુપૈત્યસંશયેન ॥

ઉદાહે વરણવિધૌ પ્રદાનકાલે ચિન્તાયામપિ સકલં વિધેયમેતત્ ॥૪૧॥

૪૧. ભાવાર્થ—પાપગ્રહ સાતમા ભાવમાં હોય, તો નવમા ઘરમાં રહેલા ગ્રહની ખરેખર વૈરાગ્યને તે સ્ત્રી સંશયવિના પ્રાપ્ત થાય છે.

સ્ત્રીના વિવાહ વખતે, સગપણ વખતે, કન્યાદાન સમયે, કે સ્ત્રી સંબંધી પ્રશ્ન પુછે તે સમયે ઉપર જણાવેલું ક્ષણ વિચારી કહેવું.

જન્મન્યુદ્વાહકાલે ચ ચિન્તાયાં વરણે તથા ॥

સ્ત્રીणां ચિન્તા યુધેનોક્તં ઘટતે તત્પતિપ્ત્વપિ ॥ ૪૨ ॥

૪૨. ભાવાર્થ—આગળ કહેલો વિચાર જન્મ વખતે, વિવાહ સમયે, તે સ્ત્રી સંબંધી કંઈ પ્રશ્ન પુછે તે સમયે સ્ત્રીઓના ક્ષણનો વિચાર પુરૂષને લગતો હોય, તે તેના સ્વામીને કહેવો. એમ એક મહાત્માએ કહ્યું છે.

ઋગ્વેદગ્નિમે વિષવતા નિધનેશ્વરાંશ્ચ

યસ્ય સ્થિતે વયસિ તસ્ય સમં પ્રદિષ્ઠા ॥

સત્ત્વર્થગોષ્ઠ મરણં સ્વયમેવ તસ્યાઃ

કન્યાલિંગોહરિષુ ચાલ્પમૃતત્ત્વમિન્દૌ ॥ ૪૩ ॥

૪૩. ભાવાર્થ—પાપગ્રહ આઠમા ભાવમાં હોય, તો આઠમાનો સ્વામી નવમાંના કુકળિમાં જે રાશિનો હોય, તેના સ્વામીની દશામાં વિધવા થાય. બીજા ઘરમાં શુભગ્રહો હોય, તો પોતાના સ્વામીની પહેલાં તે સ્ત્રી મરણ પામશે. ચંદ્ર, કન્યા, વૃશ્ચિક, વૃષભ કે સિંહરાશિમાં હોય, તો ચોક્કસ ઇકરાંવાળી થાય.

રન્ધ્રે મિથ્રવલે શુભાશુભભગૈરાલોકિતે વા યુતે

દમ્પત્યૌઃ સમકાલમૃત્યુમશ્વિલજ્યોતિર્વિદઃ સંવિદુઃ ॥

एकस्यौ मंदलग्नौ च यदि वा लग्नस्थिते कामपे

કામસ્યે તનુપે શુભગ્રહયુતે મૃત્યુસ્યયોસ્તુલ્યતઃ ॥ ૪૪ ॥

૪૪. ભાવાર્થ—આઠમા ભાવમાં શુભ અને પાપગ્રહો બળવાન હોય, કે તેમની દષ્ટિ આઠમા ભાવપર હોય, તે મિથ્ર બળ થાય. તેથી સ્ત્રી અને તેનો સ્વામી સાથે મરણ પામે એમ બેશીઓ કહે છે.

સાતમાનો અને લગ્નનો સ્વામી એક ભાવમાં કે સાતમાનો સ્વામી લગ્નમાં અથવા લગ્નનો સ્વામી સાતમે હોય, તેમાં શુભઅહો. ખેઠા હોય તો તે સ્ત્રી પુરુષનું સાથે મરણ થશે.

સત્સ્વર્થગેષુ સ્વયમેવ સા સ્ત્રી વિપદયતે તત્પરિપાકકાલે ॥

રન્ધ્રસ્થતન્નાથતદંશપાનાં દશાપહારે મૃતિમાહુરાર્યાઃ ॥૪૬॥

૪૫. ભાવાર્થ—શુભઅહો ખીજા ભાવમાં હોય, તો તે અહોની દશામાં સ્ત્રી પોતે હાથેજ મરણ પામે છે.

આઠમે રહેલા અહની અથવા તેના સ્વામીની કે નવમાંશ કુંડળીમાં જે રાશિ હોય, તેના સ્વામીની, દશા, અન્તર્દશા, અને ઉપદશામાં, પડિતો મરણ કરે છે.

સહજમ્ભવનાથે પુંગ્રહે પુંગ્રહર્ષે

પુરુષસ્વચરયુક્તે. પુંગ્રહાલોકિતે વા ॥

નયનમ્ભવનકેન્દ્રે કોણગે વા ચલિષ્ઠે

વહુધનમુસ્ખવન્તં સોદરં યાતિ જાતા ॥ ૪૬ ॥

૪૬. ભાવાર્થ—લગ્ન થકી ત્રીજા ભાવનો સ્વામી બહુ બળ પામેલો પુરુષઅહ હોય, અને પુરુષઅહની રાશિમાં, ખીજે, કેન્દ્રમાં, કે ત્રિકોણમાં ખેઠા હોય, તેમજ પુરુષઅહો સાથે કે પુરુષઅહોની દ્વિવાળો હોય, તો તે છોકરીને એક ધનવાન અને સુખી ભાઈ થાય.

સહોદરસ્થાનપલામનાયૌ વિલગ્નતઃ પશ્ચમરાશિયાતૌ ॥

નૃપાલતેજોગુણરૂપવન્તં સહોદરં જાતવધૂઃ સમેતિ ॥ ૪૭ ॥

૪૭. ભાવાર્થ—લગ્નથી ત્રિજા અને અગીયારમાના સ્વામીએ પાંચમે ભાવે હોય, તો રાજા જેવા તેજ, રૂપ અને સુલોચાળા ભાઈનું સુખ લોગવનારી થાય.

અથ પતિલક્ષણમ્ ॥ (સ્વામીનાં લક્ષણ.)

યસ્યા મન્મથમન્દિરે મતવલે શૂન્યે સ્વલ્પલોકિતે

સૌમ્યવ્યોમનિવાસદષ્ટિરહિતે મર્તા નરઃ કો ભવેત્ ॥

ક્ષીવઃ સ્યાત્પતિરસ્તગે શશિમૃતે સાર્કાત્મજે દુર્મયા

વન્ધ્યા વા તરુણી ચરે મદગૃહે નિત્યં પ્રવાસાન્વિતઃ ॥૪૮॥

૪૮. ભાવાર્થ—નિર્ઞળી સાતમા ભાવમાં ક્રોધ ગ્રહ ન હોય, ને પાપગ્રહો નોતા હોય, શુભગ્રહો દ્રષ્ટિ ન કરતા હોય, તો તે સ્ત્રીનો ખરાબ સ્વામી થાય.

બુધ સાતમે હોય, તો સ્ત્રીનો સ્વામી નપુંસક, યા શનિ સાથે હોય તો સ્વામી તરફથી તિરસ્કાર પામનારી કે વાંઝણી થાય.

સાતમે ચરસાશિ હોય, તો તેનો સ્વામી હમેશાં પરદેશ મુસાફરી કરનાર થાય.

સ્વાંશે ભાસ્વતિ કામમે મૃદુરતિક્રોધાવિનોદી પતિ:

ચન્દ્રે સૌલ્યમૃપૈતિ મૃપિતનયો જારો વધૂત્પર: ॥

વિદ્વાન્ ચન્દ્રસુતે જિતેન્દ્રિયવરો જીવે મદસ્થાનગે

શુક્રે કાન્તવપુઃ સુસ્ત્રી ચ રવિજે વૃદ્ધોઽતિમૂર્ખો ભવેત્ ॥૪૯॥

૪૯. ભાવાર્થ—પોતાના નવમાંશમાં સાતમે સૂર્ય હોય તો મીઠાં વચન બોલનાર, નરમ સ્વભાવનો મોજશોખવાળો; ચંદ્ર હોય તો સુખી, મંગળ હોય તો પોતાની સ્ત્રીને નહિ ચાહનારો, બીજી સ્ત્રીઓમાં લંપટ; બુધ હોય તો વિદ્વાન્, શુક્ર હોય તો એક સ્ત્રીવાળો, છતેન્દ્રિય; શુક્ર હોય, તેનો સ્વામી સુંદર શરીરવાળો, કામી; અને શનિ હોય તો વૃદ્ધ અવસ્થાવાળો મૂર્ખ પતિ હોય છે.

સ્પાન્માર્દવાક્તો શુણવાન્ પ્રગલ્ભો જામિત્રરાશ્પંશકજાતધૃત્ય: ॥

સૌરેઽસ્તગે સ્વાંશયૃહોપયાતે વૃદ્ધોઽતિમૂર્ખ: પતિરેવ તસ્યા: ॥ ૫૦ ॥

૫૦. ભાવાર્થ—સાતમા ભાવમાં જે રાશિ હોય, તેજ રાશિ નવમાંશમાં લગ્ને હોય તે વખતે જે છોકરીનો જન્મ હોય, તેનો સ્વામી કામળ શરીરવાળો, શુણવાન્ ને અભીર થાય.

પોતાના નવમાંશમાં સાતમે શનિ હોય, તો તેનો સ્વામી વૃદ્ધ અને બહુ મૂર્ખ થાય.

દુઃસ્થૌઃ ધર્મગૃહેશદેવસચિર્વા ભર્તા ગતાયુર્ભવેત્

દીર્ઘાયુર્ધનવાન્ ત્રિકોણગૃહગૌ કેન્દ્રીસ્થિતૌ વા યદિ ॥

વિદ્વાન્ વોધનવાહનેશસહિતૌ સારાર્કજૌ કર્પક:

સ્વર્માનુધ્વજસંયુતૌ યદિ સ્વલઃ સારૌશ્વરશ્ચોરસાદ્ ॥ ૫૧ ॥

૫૧. ભાવાર્થ—ખરાબ સ્થાન (૬-૮-૧૨) માં નવમા ભાવનો સ્વામી

અને ગુરુ બંને હોય, તો તેનો સ્વામી આયુષ્યવિનાનો બાણવો. પણ કેન્દ્ર કે ત્રિકોણમાં બંને હોય તો તેનો પતિ લાંબા આયુષ્યવાળો ધનવાન થાય.

નવમાનો સ્વામી અને ગુરુ, બુધ કે ચોથાના સ્વામી સાથે હોય, તો તેનો સ્વામી વિદ્વાન, મંગળ અથવા શાન સાથે હોય તો ખેડૂત થાય.

તે બંને રાહુ કે કેતુ સાથે હોય તો લુચ્ચો, અને છઠ્ઠાના સ્વામી સાથે હોય, તો ચોરોનો ઉપરી થાય.

गौराङ्गः पतिरस्तगे दिनकरे कामी सरोपेक्षणः

चन्द्रे रूपगुणान्वितः कृशतनुर्भोगी रुगार्तो भवेत् ॥

नम्रः धूररसोलसः पटुवचः संरक्तकान्तिः कुजे

विद्यावित्तगुणप्रपञ्चरसिकः सौम्ये मदस्थानगे ॥ ૫૨ ॥

૫૨. ભાવાર્થ—સૂર્ય સાતમે હોય તો તેનો સ્વામી ગોર શરીરનો, કામી અને કોંઈ આંખોવાળો થાય. ચંદ્ર હોય તો રૂપવાન, શુભવાન, દુર્બળ શરીરનો, લોગી અને રોગી થાય. મંગળ હોય તો ગંભીર, ઘાતછી કામ કરનાર, આજસુ, જલદી બોલનારો, રાતારંગવાળો થાય. બુધ સાતમા સ્થાનમાં હોય તો તેનો સ્વામી શોષીન, વિદ્યાવાળો, ધનવાન, શુભવાન, પ્રપંચી થાય.

दीर्घायुर्नृपतुल्यवित्तविभवः कामी च बाल्ये गुरौ

कान्तो नित्यविनोदकेलिचतुरः काव्ये कविः क्षमापतिः ॥

मन्दे हृदकलेबरोऽस्थिरतनुः पापी पतिः कामगे

राही वा शिखिनि स्थिते मलिनधीर्नीचोऽथवा तत्समः ॥ ૫૩ ॥

૫૩. ભાવાર્થ—ગુરુ સાતમા ભાવમાં હોય, તેનો સ્વામી લાંબા આયુષ્યવાળો, રાજના જેવો ધન અને વૈભવવાળો, બાલ્યાવસ્થામાં કામી થાય. શુક્ર, હોય તો પોતાની સ્ત્રીને બહાલો, ખુશ મિનનજી, મરકરી કરવામાં ચતુર, કવિ, જમીનનો સ્વામી થાય. શનિ હોય તો વૃદ્ધ, નિર્બળ, પાપી સ્વામીવાળી થાય. રાહુ કે કેતુ સાતમે હોય તો તે સ્ત્રીનો સ્વામી મલિન બુદ્ધિવાળો, નીચ અથવા નીચ જેવો થાય છે.

दिग्देशस्थितिधर्मकर्मजगुणाः पुंजातके योपितां

ये नारीजनजातके निजपतौ संयोजितास्तत्त्वतः ॥

धूनांशोपगतग्रहेषु बलवत्खेटांशतुल्याः सुताः

केन्द्रे कामपतिः करोति विपुलं कल्याणकालोत्सवम् ॥ ૫૪ ॥

૫૪. ભાવાર્થ—પુરૂષ જાતકમાં સ્ત્રીયોની દિશાઓ, દેશો, સ્થિતિ, નીતિનો બચાવ અને કર્મથી જે શુભો જતાવેલા છે, તેજ સ્ત્રી જાતકમાં દરેક સ્ત્રીના પતિ વિશે કહ્યા છે.

સાતમા ભાવમાં અથવા તેના નવમાંશમાં જે ગ્રહો હોય, તેમાં જે બળવાન હોય, તેના અંશ જેટલાં છેકરાંઓની સંખ્યા બાલુવી.

સાતમા ભાવનો સ્વામી કેન્દ્રમાં હોય, તો લગ્ન અને બીજા એવા સમયમાં બહુ ઉત્સાહવાળી થાય.

इति श्रीनवग्रहकृपया वैद्यनाथविरचिते जातक-
पारिजाते स्त्रीजातकाध्यायः षोडशः ॥

એ પ્રમાણે નવગ્રહની કૃપાવડે વૈદ્યનાથે રચેલા જાતક પારિજાતમાં સ્ત્રીજાતક નામનો અધ્યાય ૧૬ પુરો થયો.

खेडामान्त समागते कपडवज्जारख्येपुरेवासिना

श्रीसोमेश्वर वाडवेन च मयाज्योतिर्विंदा भावतः ॥

बालान्बोधयितुं सुखंवर वडाद्रा ज्ञातिना पूर्णको

जातोजातक पारिजात विवृतोऽध्यायोऽनृपोऽगुर्जरः ॥ १ ॥

૧. ભાવાર્થ—ખેડા જીલ્લાના કપડવંજ ગામમાં રહેનાર, વડાકરા જ્ઞાતિના બ્રાહ્મણ, જોશી, સોમેશ્વરે, બાળકોને સહેલાઈથી સમજવા માટે જાતક પારિજાત નામના ગ્રંથનો ગુજરાતી ભાષામાં, ઉમંગથી સોળમે અધ્યાય સંપૂર્ણ કર્યો.

અંથ મળવાનું ઠેકાણું—

ભાષાન્તર કર્તા,—જોશી, સોમેશ્વર દ્વારકાદાસ.

ઠેકાણું—ગોટા રામજીમંદિર રાવળપોળ.

જીલ્લો ખેડા—સુ. કપડવંજ.

હાલ સુકામ સુંબઈ—ઠે. ડાકોરદ્વાર-ભાઈ જીવજીભની ગલીમાં.

ઘર નંબર ૪—ત્રીજો માળો.

અમે તરફથી જ્યોતિષ કલ્પતરૂ નામનો ગણિત અને જ્ઞા-
પીથનો હિતમ ગ્રંથ બહાર પડેલો છે.

કાળચક્ર દશા બાબત.

હવે પછી શરૂ થતા ૧૭ માં અધ્યાયમાં કાળચક્રની દશા બતાવવામાં આવશે? તે દશા શ્લોકોના અર્થ ઉપરથી સાધારણ શીખનારને સમજણ પડશે નહિ. તેમ ધારી તેની કેટલીક હકીકત પહેલાં બતાવીએ છીએ. તે વાંચ્યા પછી જો ૧૭ મો અધ્યાય વાંચવામાં આવશે, તો ધણી સહેલાઈથી કાળચક્ર દશાની હકીકત સમજશે. આ દશામાં બે વિભાગ છે. એક કાળચક્ર સંવત્સરનાં કોષ્ટક, ને બીજું કાળચક્ર અપસંવય દશાનું કોષ્ટક, એમ બે કોષ્ટકો છે. તેમાં સંવય (દક્ષિણ) એટલે સવળો માર્ગ ને અપસંવય (ઉત્તર અથવા વિશેષ) એટલે અવળો માર્ગ જાણવો. તેમાં સંવય ને અપસંવયમાં અશ્વિનીથી અનુક્રમે ત્રણ ત્રણ નક્ષત્રો વેંચેલાં છે, જેવાં કે સંવય માર્ગમાં પ્રથમ અશ્વિની, પુનર્વસુ, હસ્ત, મૂળ, પૂર્વાષાઢપદ, તેમજ ભરણી, પુષ્ય, ચિત્રા, પૂર્વાષાઢા ને ઉત્તરાષાઢપદ તેમ કૃતિકા, આશ્લેષા, સ્વાતી, ઉત્તરાષાઢા ને રેવતી છે. આ નક્ષત્રોમાં જન્મ થનારનો સંવયક દશામાં જન્મ થયો જાણવો. તે શિવાયનાં બાકી રહેલાં નક્ષત્રો અપસંવય માર્ગનાં જાણવાં ને તે નક્ષત્રોમાં જન્મ થનારનો અપસંવયક દશામાં જન્મ થયો જાણવો. પણ સંવય કે અપસંવયમાં કેઈ દશામાં જન્મ થયો તે જોવા નક્ષત્ર ચરણ (પાદ) ની જરૂર પડે છે જેથી અશ્વિનીના પહેલા ચરણમાં જન્મ થયો હોય ને જે દશાઓ આવે, તેજ દશાઓ તેના પછીનાં પુનર્વસુ, હસ્ત, મૂળ ને પૂર્વાષાઢપદના પહેલા ચરણમાં પણ જાણવી. તેમજ અશ્વિનીના ૨-૩-૪ ચરણમાં જન્મ હોય ને અનુક્રમે જે જે દશાઓ આવે છે, તે તે દશાઓ ઉપરગતાવેલાં અશ્વિની પછીનાં ચાર નક્ષત્રોના ૨-૩-૪ ચરણમાં પણ અનુક્રમે આવે છે, ને ભરણી નક્ષત્રના ચાર ચરણોમાં અનુક્રમે જે જે દશાઓ આવે છે, તે તે દશાઓ ભરણી પછીનાં પુષ્ય, ચિત્રા પૂર્વાષાઢા, ઉત્તરાષાઢા એ ચાર નક્ષત્રોના ચાર ચરણની જુદેજુદી જાણવી. તેજ પ્રમાણે કૃતિકાના ચાર ચરણોની જુદેજુદી જે દશાઓ છે, તેજ દશાઓ કૃતિકા પછીનાં ચાર અશ્લેષા, સ્વાતી, ઉત્તરાષાઢા ને રેવતીના ચાર ચરણોમાં જન્મનારની જુદે જુદી અનુક્રમે જાણવી.

અપસંવયક દશામાં પ્રથમ રોહિણીના ચાર ચરણોની જે જે દશાઓ હોય, તે તે દશાઓ રોહિણી પછીનાં ત્રણ નક્ષત્રો મધા, વિશાખા, શ્રવણના ચાર ચરણોની જાણવી; ને મૃગશીર્ષના ચાર ચરણોની જે જે દશાઓ છે, તે તે દશાઓ તે પછીનાં પુર્વાશ્વિની, અનુરાધા ને ધનીષ્ઠાના ચાર ચરણોની જાણવી. હવે આર્દ્રાના ચાર ચરણોની જે જે દશાઓ છે, તે તે દશાઓ ઉત્તરાશ્વિની, જેષ્ઠા ને સતભીષાના ચાર ચરણોની જુદે જુદી જાણવી.

હવે સવ્ય ને અપસવ્ય ચક્રોના પ્રથમના ખાનામાં નક્ષત્રોને સંખ્યા લખે છે જેમકે અશ્વિની ૧, પુનર્વસુ ૭, તેમ છે. તે પછીના ખાનામાં ચરણો (પાશ લખેલા છે એટલે કે આશ્વિનીનો ૧-૨-૩-૪ પાશ તે પ્રમાણે ભરણી ચાર, કૃતિકાના ચાર, એમ દરેકના બળુવા. દરેક નક્ષત્રના પાશ ઉપર નવ ન રાશિની દશાઓ આવે છે, તે વચમાં છે. હવે સવ્યચક્રના છેલ્લા કોઠામાં રાશિ અંશ લખ્યું છે એટલે અશ્વિની તથા તેના નીચેનાં ચાર નક્ષત્રોના પહેલ પાશમાં જન્મ હોય તો તેને સવ્યચક્ર મેશાંશની દશા કહે છે. ખીજા પાશમાં વૃષભાંશની દશા, ગ્રીજા ને ચોથામાં, મિથુનાંશ ને કર્કાશની દશાઓ છે. એ પ્રમાણે ભરણી ને તેના નીચેનાં ચાર નક્ષત્રોના ચારે પાશમાં જન્મ હોવાથી અનુક્રમે સિંહાંશ, કન્યાંશ, તુલાંશ ને વૃશ્ચિકાંશની દશાઓ આવે છે તેમ કૃતિકાદિ નક્ષત્રોના ચાર ચરણોમાં અનુક્રમથી ધનાંશ, મકરાંશ, કુંભાંશ ને મીનાંશની દશાઓ આવે છે. તેજ પ્રમાણે અપસવ્યચક્ર દશામાં રોહિણ્યાદિ ૪ નક્ષત્રોની અનુક્રમે ચારે પાશમાં વૃશ્ચિકાંશ, તુલાંશ, કન્યાંશ ને સિંહાંશની દશાઓ બળુવા. તેમ મૃગશિર્યાદિ ચાર નક્ષત્રોના ચરણોમાં અનુક્રમે કર્ક, મિથુન, વૃષભ ને મેશાંશની દશાઓ આવે છે. તેમજ આદ્રાદિ ૪ નક્ષત્રોના ચાર ચરણોમાં અનુક્રમે મિનાંશ, કુંભાંશ, મકરાંશ ને ધનાંશની દશાઓ આવે છે માટે તે છેલ્લા કોઠા ઉપર અંશ રાશિ લખેલું છે, ને તે દશાઓની મેશાંશ, વૃષભાંશ એમ રાશિઓ છે, તેમ બળુવું. હવે તેના આગળ એક લીટી છોડી ખીજી લીટીમાં પરમ આયુષ્ લખેલું છે. તેની સમજ એવી કે સવ્ય કે અપસવ્ય ચક્ર દશામાં ગમે તેમાં જ્યારે મેશાંશ, વૃષભાંશ, મિથુનાંશ, કર્કાશની જ્યારે જ્યારે કાળચક્ર દશા હોય ત્યારે અનુક્રમે તે દશાઓનું ૧૦૦-૮૫-૮૩-૮૧ વર્ષોનું વધારેમાં વધારે દશાઓનું પ્રમાણ હોય છે, તેજ પ્રમાણે સિંહાંશ, કન્યાંશ, તુલાંશ ને વૃશ્ચિકાંશની કાળચક્ર દશાનાં વર્ષો ૧૦૦-૮૫-૮૩-૮૧ બળુવાં. તેમજ ધનથી, મીનાંશ સુધીને માટે અનુક્રમથી વર્ષો તેજ બળુવાં. તે દશાનાં વર્ષોને પરમાયુષ્ (વત્તામાં વત્તા આયુષ્) કહે છે જે, કાળચક્ર દશાનાં સવ્યને અપ-સવ્ય ચક્રના કોષ્ટકોમાં છેક છેલ્લે ઉપરની બાજુ અંશરાશિ ને પરમાયુષ્ લખેલાં છે. તે જોવાથી સ્પષ્ટ સમજાશે. સવ્ય ચક્રમાં ચરણ પછીના કોષ્ટકમાં દેહાધિપ લખેલું છે. તેનો અર્થ એવો છે કે પહેલી દશા એપરાશિની છે. તો તેનો સ્વામી મંગળ થયો તે મંગળની દશા પણ કહેવાય, ને તે મંગળ દેહાધિપ થયો. એટલે દરેક નક્ષત્રના ચરણ પછી જે રાશિની દશા હોય તેનો સ્વામી તે તેનો દેહાધિપ સમજવો. તે દેહાધિપતિઓ સવ્યચક્રમાં પહેલાં ચરણો છે, તેના ખીજા ખાનામાં છે. ને અપસવ્યમાં છેલ્લા ખાનાની આગળનું ખાનું જે છે, તેમાં છેલ્લી રાશી જે છે, તેના સ્વામીયે દેહાધિપ છે. હવે જીવાધિપ એટલે જે દશાની પહેલી રાશિના સ્વામીને દેહાધિપ કહે છે તે દશાની છેત્રી નવમી રાશિના સ્વા-

છે તે મીનાંશની જાણવી. એ પ્રમાણે સવ્ય દશાનો અનુક્રમ છે. પણ ફેર મા' એટલો છે જે વૃષભાંશમાં કન્યા દશા પછી સિંહદશા આવતી જોઈએ તે નહિ આવતાં કર્ક પહેલી ને સિંહ પછી લીધેલી છે. તે ધ્યાન રાખવું. ને તેજ પ્રમાણે લેવાનું પણ છે; તેમજ સિંહાંશમાં પણ ઉપર મુજબ કર્કને માટે ફેરફાર છે, ને તેજ પ્રમાણે સવ્યવ્યકમાં મુકી છે. તે જોવાથી સમજશે. ને વૃશ્ચિકાંશમાં પણ પહેલા સિંહ ન મુકતાં કર્ક પછી સિંહ ને પછી મિથુન છે. તેમ છે. મકરાંશમાં પણ કર્કરાશિને માટે તેજ પ્રમાણે છે. માટે જ્યાં જ્યાં વિદોમ અનુક્રમ આવે ને ત્યાં કર્કરાશિ આવે નો ત્યાં કર્કરાશિને માટે વિદોમ અનુક્રમ લાગુ પડતો નથી. સીધી રીતે જતી રાશીઓની દશામાં કર્કને માટે કંઇજ ફેરફાર આવતો નથી એ પ્રમાણે સવ્ય ચક્રદશા છે.

અપસવ્યવ્યક દશામાં પણ વચલા ૯ ખાનામાં નવ દશાઓ છે, ને તેમાંના દરેક એક એક ખાનામાં અનુક્રમે અંતર્દશાઓની સંદા તથા તે દશાની રાશિ કેટલામી તે તથા રાશિ ને તેનો સ્વામી ને તે દશાનાં વર્ષ એમ લખેલું છે. હવે પહેલી મહા દશા અપસવ્યવ્યક દશામાં વૃશ્ચિકાંશથી શરૂ થાય છે. ને તેમાં ધનરાંશિથી દશા શરૂ થઈ છે. કર્કમાં પુરી થાય છે. તેની સંદાઓ ધ, ન, હે, ત્ર, પ, રાં, ગ, મિ, વ, છે. ને તેના ઉપયોગ સહેલાઈથી દશા જાણી શકાય. તે સીવાય બીજી નથી. તુલાંશમાં કન્યાથી શરૂ થઈ તુલામાંજ પુરી થાય છે, પણ તેમાં પહેલી ત્રણ દશાઓ તુલાંશની સુલટી રીતે પુરી થાય છે, ને ચોથી દશા મીનથી શરૂ થઈ ઉલટી રીતે દરેક આવે છે. ને કન્યાંશમાં પહેલી ૬ ઉલટી રીતે ને સાતમી દશા ધનથી શરૂ થઈ સીધે માર્ગે જાય છે. અને સિંહાંશમાં પણ સીધા માર્ગે મીનથી શરૂ થઈ વૃશ્ચિક સુધી જાય છે. કર્કાંશમાં અવળી રીતે મીનથી કર્ક સુધી જાય છે, મિથુનાંશમાં અવળી રીતે મિથુનથી મેષ સુધીની ત્રણ દશાઓ છે, તે પછી સુલટી રીતે ધનથી ચોથી દશા શરૂ થઈ નવમી વૃષભ આવે છે. તેમજ વૃષભાંશમાં પહેલી ૬ દશાઓ સુલટી રીતે મિથુનથી વૃશ્ચિક સુધી છે, પછીની ત્રણ દશાઓ ઉલટી રીતે મીનથી મકર સુધીની છે. તે પછી મેષાંશમાં ધનથી મેષ સુધી ઉલટી રીતે અનુક્રમે દશાઓ આવે છે. અને મીનાંશમાં કર્કાંશની માફક જાણવી. કુંભાંશમાં મિથુનાંશની માફક છે, મકરાંશમાં વૃષભની માફક છે. અને ધનાંશમાં મેષાંશની માફક દશાઓ આવે છે. ફરક માત્ર એટલો કે, જેમ સવ્યવ્યકમાં ઉલટી રીતે જતી દશાઓમાં જેમ કર્કરાશિ સુલટી મુકાય છે. તેમ અપસવ્યવ્યકમાં સુલટી રીતે જતી દશાઓમાં સિંહરાશિને ઉલટી રીતે મુકાય છે. તે વૃશ્ચિકાંશ, સિંહાંશ, વૃષભાંશ, મકરાંશ એ દશાઓમાં સિંહરાશિને માટે ફેરફાર છે, તે જોવાથી સમજશે. એ પ્રમાણે દશા ક્રોડોક્ષની સમજણ ધ્યાનમાં લઈ પછીથી કાળચક્રદશા નો ૧૭ મો અધ્યાય વાંચવાથી સમજણ પડશે.

नक्षत्र.	दिनां धीप.	दिनां धीप.	पराभा	अश	अश
१-आभिषिनी	१ मंगल	१ मंगल	१००	१००	१००
२-पुनर्वसु	२ मंगल	२ मंगल	१००	१००	१००
३-अश्लेषा	३ मंगल	३ मंगल	१००	१००	१००
४-मूला	४ मंगल	४ मंगल	१००	१००	१००
५-पूर्वाषाढा	५ मंगल	५ मंगल	१००	१००	१००
६-अश्लेषा	६ मंगल	६ मंगल	१००	१००	१००
७-पूर्वाषाढा	७ मंगल	७ मंगल	१००	१००	१००
८-अश्लेषा	८ मंगल	८ मंगल	१००	१००	१००
९-पूर्वाषाढा	९ मंगल	९ मंगल	१००	१००	१००
१०-अश्लेषा	१० मंगल	१० मंगल	१००	१००	१००
११-पूर्वाषाढा	११ मंगल	११ मंगल	१००	१००	१००
१२-अश्लेषा	१२ मंगल	१२ मंगल	१००	१००	१००
१३-पूर्वाषाढा	१३ मंगल	१३ मंगल	१००	१००	१००
१४-अश्लेषा	१४ मंगल	१४ मंगल	१००	१००	१००
१५-पूर्वाषाढा	१५ मंगल	१५ मंगल	१००	१००	१००
१६-अश्लेषा	१६ मंगल	१६ मंगल	१००	१००	१००
१७-पूर्वाषाढा	१७ मंगल	१७ मंगल	१००	१००	१००
१८-अश्लेषा	१८ मंगल	१८ मंगल	१००	१००	१००
१९-पूर्वाषाढा	१९ मंगल	१९ मंगल	१००	१००	१००
२०-अश्लेषा	२० मंगल	२० मंगल	१००	१००	१००
२१-पूर्वाषाढा	२१ मंगल	२१ मंगल	१००	१००	१००
२२-अश्लेषा	२२ मंगल	२२ मंगल	१००	१००	१००
२३-पूर्वाषाढा	२३ मंगल	२३ मंगल	१००	१००	१००
२४-अश्लेषा	२४ मंगल	२४ मंगल	१००	१००	१००
२५-पूर्वाषाढा	२५ मंगल	२५ मंगल	१००	१००	१००
२६-अश्लेषा	२६ मंगल	२६ मंगल	१००	१००	१००
२७-पूर्वाषाढा	२७ मंगल	२७ मंगल	१००	१००	१००
२८-अश्लेषा	२८ मंगल	२८ मंगल	१००	१००	१००
२९-पूर्वाषाढा	२९ मंगल	२९ मंगल	१००	१००	१००
३०-अश्लेषा	३० मंगल	३० मंगल	१००	१००	१००

સન્યકાળચક્રની મેષાંશ દશાના ૧૦૦ વર્ષમાં દરેકગ્રહની
મહાદશાઓમાં અંતર્દશાઓ.

[illegible][illegible][illegible][illegible][illegible]

शुद्ध मध्ये आर्तदशा वर्ष. १६.

प्रवांकि.	१	२	३	४	५	६	७	८	९
अं	०	१	२	३	४	५	६	७	८
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१	०	१	२	३	४	५	६	७	८
२	०	२	४	६	८	१	३	५	७
३	०	३	६	९	१	४	७	०	२
४	०	४	८	१	५	०	३	६	९
५	०	५	९	२	६	१	४	८	०
६	०	६	१	५	०	३	७	१	५
७	०	७	२	६	१	४	८	२	६
८	०	८	३	७	२	५	९	३	७
९	०	९	४	८	३	७	०	४	८

[illegible][illegible]

ગુરુ મંથે અંતર્દશા પર્વ. ૧૦.

[illegible]

સગ્ય કાળચક્રની વૃષભાંશ
દશાના ૮૫ વર્ષમાં દરેક
ગ્રહની મહાદશાઓમાં
અંતર્દશાઓ.

શાની મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૪.

श्री	श्री १०	श्री ११	श्री १२	मं. ८	श्री ७	मं. ६	श्री ५	मं. ४	श्री ३
१००	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१५	२	२	५	७	८	५	११	२	०
५५	७	७	१८	२८	१	२२५	२५	२	२
२८	४	४	२५	३५	३	२८	४	४	२८
१५	५३	५३	४२	१८	३२	१५	५३	२१	१५

शानी भाये अतर्दशा वर्ष. ४.

क्र.सं.	श. ११	श. १२	मं. ८	श. ७	श. ६	श. ५	श. ४	श. ३	श. १०
१५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५६	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२८	४५	२४	३५	३२	४५	४२	२८	४५	
१४	५३	४३	१८	३२	१४	५३	३१	१४	५३

ગુરુ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૧૦.

[illegible]

મંજલ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૭.

श.प.	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
२८	०	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०
३८	२७	२४	२६	२२	२८	२६	२८	२८	२८	२८	२६	२६
४८	३१	२१	४८	३५	१४	४८	३५	३५	२८	३५	२८	२८
२४	४५	१०	२५	१७	७	२५	१८	१८	१४	१८	१४	१४

શુક્ર મહર્ષિ સ્મૃતિદર્શના વર્ષ. ૧૬.

क्र.सं.	पु.	मं.	पु.	मं.	पु.	मं.	पु.	मं.	पु.	मं.	पु.	मं.
१	७	१	३	०	१	०	०	१	१	१	१	१
२	०	८	११	११	८	६	६	१०	३	३	३	३
३	४	६	१०	८	६	१	१	१०	२४	२४	२४	२४
४	१४	५२	७	४६	५२	७	७	७८	३१	३१	३१	३१
५	७	५६	३२	२५	५६	३२	३२	४६	११	११	११	११

પ્રથમ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૯.

प्र.सं.	प्रा.सं.	प्रा.सं.	प्रा.सं.	प्रा.सं.	प्रा.सं.	प्रा.सं.	प्रा.सं.	प्रा.सं.	प्रा.सं.
१	०	२	०	०	०	०	१	०	१
८	१२	२	१	११	५	५	०	८	८
७	१३	२०	१०	१३	२	२	२१	२६	७
३	३	२८	३४	३२	८	२८	१०	४७	५२
३१	३२	१४	१८	३२	१४	१४	३५	२५	५६

ચંદ્ર મધ્યે અંતર્દેશા વર્ચ, ૨૧.

मं.	५	४	३	२	१	०	१	२	३	४	५
२०	५	१	२	०	०	२	१	०	२		
२८	२	२	२	१	१	४	८	११	२		
५६	७	२४	२०	२५	२५	१०	२२	१८	२०		
२८	५	४२	२८	४५	२५	३४	३५	३२	८		
१४	५३	२१	१४	५३	५३	५३	१५	१२	१५		

સૂર્ય મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૫.

વર્ષ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૧
૨	૩	૬	૨	૨	૭	૪	૧૧	૬	૨	
૩	૧૪	૧૦	૨૪	૨૪	૧૨	૮	૧૦	૨૪		
૪	૫૨	૩૫	૪૨	૪૨	૪૫	૧૪	૪૮	૩૫	૪૨	
૫	૫૬	૧૮	૨૧	૨૧	૫૩	૭૨	૫	૧૮	૨૧	

બુધ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૯.

વર્ષ	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨
૧	૦	૦	૦	૧	૦	૧	૦	૨	૦	
૨	૧૧	૫	૫	૦	૮	૮	૧૧	૨	૬	
૩	૧૭	૨	૨	૨	૨૬	૯	૧૩	૨૦	૧૦	
૪	૩	૩૮	૨૮	૧૦	૪૯	૫૨	૩૨	૩૫		
૫	૩૨	૧૪	૧૪	૩૫	૨૫	૫૧	૩૨	૧૪	૧૮	

સંવ્યકાળચકની મિથુનાંશ દશાના ૮૩ વર્ષમાં દરેક ગ્રહની મહાદશાઓમાં અંતર્દશાઓ.

શુક્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૧૬.

વર્ષ	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨
૧	૩	૧	૧	૦	૦	૧	૧	૩	૧		
૨	૬	૧	૪	૧૧	૯	૯	૧૧	૪	૧	૮	
૩	૦	૫	૩	૭	૭	૩	૫	૦	૨૪		
૪	૧૨	૨૧	૪૭	૫૮	૩૫	૩૫	૫૮	૪૭	૨૧	૩૪	
૫	૧૯	૪૧	૦	૩૩	૨૫	૨૫	૩૩	૦	૪૧	૨૨	

મંગળ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૭.

વર્ષ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૧	૦	૧	
૨	૦	૭	૧૦	૪	૪	૧૦	૭	૪	૯	૪
૩	૨	૩	૧	૧	૩	૨	૫	૩	૫	
૪	૩૧	૩૬	૨૬	૨૬	૩૬	૩૧	૪૭	૧૫	૪૭	
૫	૪૮	૫૨	૪૫	૪૫	૫૨	૪૮	૦	૧૦	૦	

ગુરુ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૧૦.

વર્ષ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૨	૧	૦	૦	૧	૦	૧	૧	૧	૦	
૩	૨	૫	૫	૨	૧૦	૧૧	૧૧	૧૦		
૪	૧૩	૨૩	૨૩	૧૩	૩	૩	૦	૩	૩	
૫	૪૪	૨૯	૨૯	૪૪	૩૬	૫૮	૨૧	૫૮	૩૬	
૬	૬	૩૮	૩૮	૬	૫૨	૩૩	૪૨	૩૩	૫૨	

શની મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૪.

વર્ષ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૨	૨	૨	૫	૪	૯	૫	૯	૪	૫	
૩	૯	૯	૨૩	૧	૭	૬	૭	૧	૨૩	
૪	૨૩	૨૩	૨૯	૨૬	૩૫	૮	૩૫	૨૬	૨૯	
૫	૫૨	૫૨	૩૮	૪૫	૨૫	૪૦	૨૫	૪૫	૩૮	

શની મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૪.

વર્ષ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૨	૨	૫	૪	૯	૫	૯	૪	૫	૨	
૩	૯	૨૩	૧	૭	૬	૭	૧	૨૩	૯	
૪	૨૩	૨૯	૨૬	૩૫	૮	૩૫	૨૬	૨૯	૨૩	
૫	૫૨	૩૮	૪૫	૨૫	૪૦	૨૫	૪૫	૩૮	૫૨	

ગુરુ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૧૦.

વર્ષ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૨	૧	૦	૧	૧	૧	૦	૧	૦	૦	
૩	૨	૧૦	૧૧	૧	૧૧	૧૦	૨	૫	૫	
૪	૧૩	૩	૩	૦	૩	૩	૧૩	૨૩	૨૩	
૫	૪૪	૩૬	૫૮	૨૧	૫૮	૩૬	૪૪	૨૯	૨૯	
૬	૬	૫૨	૩૩	૪૨	૩૩	૫૨	૬	૩૮	૩૮	

मंगल मंथे अंतर्देशा वर्ष. ७.									
मंथं	१	२	३	४	५	६	७	८	९
१	०	१	०	१	०	०	०	०	०
२	०	७	४	६	४	७	२	४	१
३	२	५	३	५	२	३	१	१	३
४	३	४	२	५	३	३	२	२	३
५	३	४	०	३	०	४	५	४	५

शुद्ध भण्डे अंतर्देशा वर्ष. १८.										
दिवा.	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
मं.	मं.	मं.	मं.	मं.	मं.	मं.	मं.	मं.	मं.	मं.
००	३	१	३	१	१	०	०	१	१	
०८	१	८	१	४	११	८	८	११	४	
२८	०	२४	०	५	३	७	७	३	५	
५१	२१	३४	२१	४७	५८	३५	३५	५८	४७	
१८	४१	४२	४१	०	३३	२५	२५	३३	०	

શુધ મધ્યે અંતરેશા વર્ષ. ૯.											
સા.વર્ષ.	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧
	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.
૧	૦	૧	૦	૧	૦	૧	૦	૧	૦	૧	૦
૬	૧૧	૮	૬	૧	૫	૫	૧	૬	૮	૧	૮
૨	૨૧	૨૪	૩	૦	૬	૬	૦	૩	૨૪		
૧૦	૧૮	૩૪	૧૫	૩	૮	૮	૨૧	૧૫	૩૪		
૭	૩૨	૪૨	૧૦	૪	૪૦	૪૦	૪૨	૧૦	૪૨		

સવ્યકાળચક્રની કક્ષાશ
દશાના ૮૬ વર્ષમાં દરેક
મહત્તી મહાદશાઓમાં
અંતર્દશાઓ.

अंश मध्ये अंतर्देशा पर्य. २१.										
क्र.सं.	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
१	४	१	२	३	१	२	०	०	०	२
२	१	२	२	१०	८	४	११	११	४	
४४	१५	१८	११	२५	१४	८	२१	२१	६	
२५	२	३२	८	३०	२०	४	३७	३७	४	
१४०	४४	४२	४५	११	४१	४१	४१	४१	४१	

सूर्य मध्ये अंतर्देशा वर्ष, प.									
अंशः	०	१	२	३	४	५	६	७	८
२०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५५	१४	८	४२६	२८	२३	२३	२८	१८	
४८	३८	२०	५३	३०	१८	४३	४३	१८	३२
५०	४०	१	४२	८	१५	१५	८	५	

ભુવં મધ્યે આતદશા વર્ષ. લ.

પ્રવાહનું	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
અંક	અંક	અંક	અંક	અંક	અંક	અંક	અંક	અંક	અંક
૧	૦	૧	૦	૧	૦	૦	૧	૨	૦
૭	૧	૮	૮	૦	૧	૪	૦	૨	૬
૪૦	૯	૨	૨૩	૧૬	૦	૦	૧૬	૧૧	૮
૨૭	૪	૪૭	૪૩	૪૪	૪૧	૪૧	૪૪	૭	૨૨
૫૪	૧૧	૨૬	૧૫	૪૦	૫૧	૫૧	૪૦	૪૬	૨૦

शुक्र मध्ये अंतर्देशा वर्ष. १६.

प्र.सं.	१	२	३	४	५	६	७	८	९
१	२	१	१	०	०	१	३	०	१
२	१	३	१	८	८	१	१	१	८
३	२	१	१	४	२	३	४	४	२
४	३	३	४	४	४	३	४	४	४
५	४	४	४	२	२	२	४	१	२

मंगल मध्ये मन्त्रादेशा पथ. ७.

प्रमाण.	२	७	१०	११	१२	४	५	६	१०
मं.	मं.	मं.	मं.	मं.	मं.	मं.	मं.	मं.	मं.
२६	०	०	०	०	०	१	०	०	०
१८	२	२	२	२	२	१४	२	२	१८
८	१	१	१	१	१	२०	३	४	४०
२२	५	२	३	३	२	४५	४२	१५	१४

સૂર્ય મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૫.

મુવંક.	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
મુવંક.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.
૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૧
૦	૩	૫	૮	૧	૨	૫	૮	૫	૦
૧૮	૦	૧૨	૧૮	૧	૦	૧૮	૧૨	૧૮	૦
૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦

સુષ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૬.

મુવંક.	૦	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
મુવંક.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.
૦	૦	૧	૦	૦	૦	૧	૦	૧	૦
૨	૮	૫	૭	૧૦	૭	૫	૮	૧૦	૫
૨૪	૨૧	૮	૧૬	૨૪	૧૬	૮	૨૧	૨૦	૧૨
૦	૩૬	૨૪	૪૮	૦	૪૮	૨૪	૩૬	૨૪	૦
૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦

શુક્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૧૬.

મુવંક.	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
મુવંક.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.
૦	૨	૧	૧	૧	૨	૧	૩	૦	૧
૧	૬	૧	૭	૧	૬	૫	૪	૮	૫
૨૭	૨૧	૧૩	૬	૧૩	૨૧	૮	૮	૧૮	૮
૭૬	૩૬	૧૨	૦	૧૨	૩૬	૨૪	૩૬	૦	૨૪
૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦

મંગળ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૭.

મુવંક.	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
મુવંક.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.
૦	૦	૦	૦	૧	૦	૧	૦	૦	૧
૪	૮	૫	૧	૭	૫	૪	૭	૫	૧
૨૪	૨૬	૧૨	૨૬	૧૩	૧૬	૧૮	૬	૧૬	૧૩
૧૨	૨૪	૦	૨૪	૧૨	૪૮	૧૨	૦	૪૮	૧૨
૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦

ગુરુ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૧૦.

મુવંક.	૦	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
મુવંક.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.
૦	૧	૦	૧	૦	૨	૦	૦	૧	૦
૧	૦	૮	૭	૧૦	૧	૬	૧૦	૭	૮
૬	૦	૧૨	૬	૨૪	૬	૦	૨૪	૬	૧૨
૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦

સંય કાળવ્યકની કન્યાંશ
દશાના ૮૫. વર્ષમાં દરેક
ગ્રહની મહાદશાઓમાં
અંતર્દશાઓ.

શની મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૪.

મુવંક.	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
મુવંક.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.
૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૬	૨	૨	૫	૩	૬	૫	૧૧	૨	૫
૫૬	૭	૭	૧૮	૨૮	૧	૨૨	૫૨	૨	૨
૨૮	૪૫	૪૫	૨૪	૩૫	૩૨	૪૫	૪૨	૨૮	૪૫
૧૪	૫૩	૫૩	૪૨	૧૮	૩૨	૧૪	૫૩	૨૧	૧૪

શની મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૪.

મુવંક.	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
મુવંક.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.
૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૬	૨	૫	૩	૬	૫	૧૧	૨	૫	૨
૫૬	૭	૧૮	૨૮	૧	૨૨	૫૨	૨	૭	૨
૨૮	૪૫	૨૪	૩૫	૩૨	૪૫	૪૨	૨૮	૪૫	૨૪
૧૪	૫૩	૪૨	૧૮	૩૨	૧૪	૫૩	૨૧	૧૪	૫૩

ગુરુ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૧૦.

મુવંક.	૦	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
મુવંક.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.
૦	૧	૦	૧	૦	૨	૦	૦	૧	૦
૧૨	૦	૮	૭	૧૦	૦	૬	૭	૦	૮
૨૧	૩૨	૧૩	૨૧	૧૮	૧૨	૧૬	૧૮	૧૬	૧૩
૧૦	૩૧	૨૮	૩૮	૧૦	૨૪	૪૫	૧૦	૨૪	૨૪
૩૫	૬૬	૨૪	૪૮	૩૫	૪૨	૪૩	૩૫	૪૩	૪૩

મંગળ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૭.

વર્ષ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૦૦	૦	૧	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦
૨૬	૬	૩	૮	૮	૪	૮	૩	૩	૬
૩૮	૨૭	૨૪	૨૬	૨૨	૨૮	૨૬	૨૮	૨૮	૨૬
૪૯	૩૧	૨૧	૪૯	૩૫	૧૪	૪૯	૩૫	૩૫	૨૮
૨૪	૪૬	૧૦	૨૫	૧૭	૭	૨૫	૧૮	૧૮	૧૪

શુક્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૧૬.

વર્ષ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૦૦	૩	૧	૩	૦	૧	૦	૦	૧	૧
૭	૦	૮	૧૧	૧૧	૮	૯	૯	૧૦	૩
૪૫	૪	૯	૧૩	૮	૯	૧	૧	૧૭	૨૪
૫૨	૧૪	૫૨	૩૪	૫૨	૩	૩	૩	૮	૨૧
૫૬	૭	૫૬	૩૨	૨૫	૫૬	૩૨	૩૨	૪૯	૧૧

બુધ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૯.

વર્ષ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૦૦	૦	૨	૦	૦	૦	૦	૧	૦	૧
૨	૧	૨	૧	૧	૪	૫	૦	૮	૮
૭	૧૩	૨૦	૧૦	૧૩	૨	૨	૨	૨૬	૯
૩	૩	૨૮	૩૫	૩૨	૨૮	૨૮	૧૦	૪૯	૫૨
૩૧	૩૨	૧૪	૧૮	૩૨	૧૪	૧૪	૩૫	૨૫	૫૬

ચંદ્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૨૧.

વર્ષ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૦૦	૫	૧	૨	૦	૦	૨	૧	૩	૨
૨૮	૨	૨	૨	૧૧	૧૧	૫	૮	૧૧	૨
૫૬	૭	૨૪	૨૦	૧૫	૨૫	૧૯	૨૨	૧૩	૨૦
૨૮	૪૫	૪૨	૨૮	૪૫	૪૫	૨૪	૩૫	૩૨	૮
૧૪	૫૩	૨૧	૧૪	૫૩	૫૩	૪૩	૧૭	૩૨	૧૪

સૂર્ય મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૫.

વર્ષ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૦૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૧
૨૧	૭	૬	૨	૨	૭	૪	૧૧	૬	૨
૧૦	૧૫	૧૦	૨૪	૨૪	૧૨	૮	૧૦	૨૪	
૩૫	૫૨	૩૫	૪૨	૪૨	૪૫	૧૪	૪૯	૩૫	૪૨
૧૭	૫૬	૧૮	૨૧	૨૧	૫૩	૭	૨૫	૧૮	૨૧

બુધ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૯.

વર્ષ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૦૦	૦	૦	૦	૧	૦	૧	૦	૨	૦
૮	૧૧	૫	૫	૦	૮	૮	૧૧	૨	૬
૭	૧૩	૨	૨	૨	૨૬	૬	૧૩	૨૦	૧૦
૬	૩	૨૮	૨૮	૧૦	૪૯	૫૨	૩૨	૩૫	
૩૧	૩૨	૧૪	૧૪	૩૫	૨૫	૫૬	૩૨	૧૪	૧૮

સંયકાળચક્રની તુલાંશ દશા-
ના ૮૩ વર્ષમાં દરેકચક્રની
મહાદશાઓમા
અંતર્દશાઓ.

શુક્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૧૬.

વર્ષ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૦૦	૩	૧	૧	૦	૦	૧	૧	૩	૧
૮	૧	૪	૧૧	૮	૯	૧૧	૪	૧	૮
૨૩	૦	૫	૩	૭	૭	૩	૫	૦	૨૪
૫૧	૨૧	૪૭	૫૮	૩૫	૩૫	૫૮	૪૭	૨૧	૩૪
૧૮	૪૧	૦	૩૩	૨૫	૨૫	૩૩	૦	૪૧	૪૨

મંગળ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૭.

વર્ષ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૦૦	૦	૦	૦	૧	૦	૦	૧	૦	૧
૦	૭	૧૦	૪	૪	૧૦	૭	૪	૯	૪
૨૧	૨	૩	૧	૧	૩	૨	૫	૩	૫
૪૧	૩૧	૩૬	૨૬	૨૬	૩૬	૩૧	૪૭	૧૫	૪૭
૧૨	૪૮	૫૨	૪૫	૪૫	૫૨	૪૮	૦	૧૦	૦

ગુરુ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૧૦.

અવકાશ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧	૧	૦	૦	૧	૦	૧	૧	૧	૦	૦
૨	૨	૫	૫	૨	૧૦	૧૧	૧	૧૧	૧૦	૦
૩	૩	૨૩	૨૩	૧૩	૩	૩	૦	૩	૩	૦
૪	૪	૪૨	૪૨	૩૨	૪૨	૨૧	૪૨	૩૨	૪૨	૦
૫	૫	૫૩	૫૩	૪૩	૫૩	૩૩	૫૩	૪૩	૫૩	૦

શની મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૪.

અવકાશ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૧
૨	૨	૨	૫	૪	૬	૫	૬	૪	૫	૨
૩	૩	૬	૨૩	૧	૭	૬	૭	૧	૨૩	૬
૪	૪	૪૨	૪૨	૩૨	૪૨	૨૧	૪૨	૩૨	૪૨	૦
૫	૫	૫૩	૫૩	૪૩	૫૩	૩૩	૫૩	૪૩	૫૩	૦

શની મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૪.

અવકાશ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૧
૨	૨	૨	૫	૪	૬	૫	૬	૪	૫	૨
૩	૩	૬	૨૩	૧	૭	૬	૭	૧	૨૩	૬
૪	૪	૪૨	૪૨	૩૨	૪૨	૨૧	૪૨	૩૨	૪૨	૦
૫	૫	૫૩	૫૩	૪૩	૫૩	૩૩	૫૩	૪૩	૫૩	૦

ગુરુ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૧૦.

અવકાશ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧	૧	૦	૦	૧	૦	૧	૧	૧	૦	૦
૨	૨	૫	૫	૨	૧૦	૧૧	૧	૧૧	૧૦	૦
૩	૩	૨૩	૨૩	૧૩	૩	૩	૦	૩	૩	૦
૪	૪	૪૨	૪૨	૩૨	૪૨	૨૧	૪૨	૩૨	૪૨	૦
૫	૫	૫૩	૫૩	૪૩	૫૩	૩૩	૫૩	૪૩	૫૩	૦

મંગળ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૭.

અવકાશ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧	૧	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૨	૨	૫	૫	૨	૧૦	૧૧	૧	૧૧	૧૦	૦
૩	૩	૨૩	૨૩	૧૩	૩	૩	૦	૩	૩	૦
૪	૪	૪૨	૪૨	૩૨	૪૨	૨૧	૪૨	૩૨	૪૨	૦
૫	૫	૫૩	૫૩	૪૩	૫૩	૩૩	૫૩	૪૩	૫૩	૦

શુક્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૧૬.

અવકાશ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧	૧	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૧
૨	૨	૨	૫	૪	૬	૫	૬	૪	૫	૨
૩	૩	૬	૨૩	૧	૭	૬	૭	૧	૨૩	૬
૪	૪	૪૨	૪૨	૩૨	૪૨	૨૧	૪૨	૩૨	૪૨	૦
૫	૫	૫૩	૫૩	૪૩	૫૩	૩૩	૫૩	૪૩	૫૩	૦

બુધ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૯.

અવકાશ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧	૧	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૧
૨	૨	૨	૫	૪	૬	૫	૬	૪	૫	૨
૩	૩	૬	૨૩	૧	૭	૬	૭	૧	૨૩	૬
૪	૪	૪૨	૪૨	૩૨	૪૨	૨૧	૪૨	૩૨	૪૨	૦
૫	૫	૫૩	૫૩	૪૩	૫૩	૩૩	૫૩	૪૩	૫૩	૦

સંવત્કાળચક્રની વૃત્તિકાંશ
દશાના ૮૬ વર્ષમાં દરેક
ગ્રહની મહાદશાઓમાં
અંતર્દશાઓ.

ચંદ્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૨૨.

અવકાશ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧	૧	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૧
૨	૨	૨	૫	૪	૬	૫	૬	૪	૫	૨
૩	૩	૬	૨૩	૧	૭	૬	૭	૧	૨૩	૬
૪	૪	૪૨	૪૨	૩૨	૪૨	૨૧	૪૨	૩૨	૪૨	૦
૫	૫	૫૩	૫૩	૪૩	૫૩	૩૩	૫૩	૪૩	૫૩	૦

સૂર્ય મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૫.

પ્રવાહ	૫	૩	૨	૧	૧૨	૧૧	૧૦	૯	૪
પ્રવાહ	મં.	કું.	મં.	મં.	કું.	મં.	કું.	મં.	કું.
૦૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૧
૨૦	૩	૬	૧૧	૪	૬	૨	૨	૬	૨
૫૫	૧૪	૮	૪૨	૨૬	૨૩	૨૩	૨૬	૧૬	
૪૮	૩૬	૨૨	૫૩	૩૦	૧૮	૪૩	૪૩	૧૮	૩૨
૫૦	૪૨૦	૧૪૨	૯	૧૫	૧૫	૯	૫		

શુક્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૯.

પ્રવાહ	૩	૨	૧	૧૨	૧૧	૧૦	૯	૪	૫
પ્રવાહ	મં.	કું.	મં.	કું.	મં.	કું.	મં.	કું.	મં.
૦૦	૦	૧	૦	૧	૦	૦	૧	૨	૦
૭	૧૧	૮	૮	૦	૫	૫	૦	૨	૬
૪૦	૯	૨૩	૧૬	૦	૦	૧૬	૧૧	૮	
૨૭	૪૪	૪૩	૪૪	૪૧	૪૧	૪૪	૯	૨૨	
૫૪	૧૧	૨૬	૧૫	૪૦	૫૧	૫૧	૪૦	૪૬	૨૦

શુક્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૧૬.

પ્રવાહ	૨	૧	૧૦	૧૧	૧૦	૯	૪	૫	૩
પ્રવાહ	મં.	કું.	મં.	કું.	મં.	કું.	મં.	કું.	મં.
૦૦	૨	૧	૦	૦	૧	૩	૦	૧	
૬	૧૧	૩	૧૦	૮	૮	૧૦	૧૧	૮	
૫૮	૨૧	૧૮	૯	૨૭	૨૭	૯	૨૬	૪	૨
૩૬	૩૭	૫૦	૪૬	૫૪	૫૪	૪૬	૩૦	૫૩	૪૭
૧૬	૪૧	૧૪	૨	૨૬	૨૬	૨	૪૨	૧૨૬	

મંગળ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૭.

પ્રવાહ	૨	૧૨	૧૧	૧૦	૯	૪	૫	૩	૨
પ્રવાહ	મં.	કું.	મં.	કું.	મં.	કું.	મં.	કું.	મં.
૦૦	૦	૦	૦	૦	૦	૧	૦	૦	૧
૨૬	૬	૯	૩	૩	૯	૮	૪	૮	૩
૧૮	૨૫	૨૩	૨૭	૨૭	૨૩	૧૫	૨૬	૨૩	૧૮
૮	૬	૧૧	૧૨	૧૨	૧૨	૩૦	૪૩	૫૦	
૨૨	૫૯	૨૪	૩૩	૩૩	૨૪	૫૬	૪૨	૧૫	૧૪

શુક્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૧૦.

પ્રવાહ	૧૨	૧૧	૧૦	૯	૪	૫	૩	૨	૧
પ્રવાહ	મં.	કું.	મં.	કું.	મં.	કું.	મં.	કું.	મં.
૦૦	૧	૧	૦	૦	૧	૨	૦	૧	૧
૧૧	૧	૫	૫	૧	૫	૬	૦	૧૦	૯
૫૧	૨૮	૧૭	૧૭	૨૮	૯	૨૯	૧૬	૯	૨૩
૩૭	૩૬	૨૬	૨૬	૩૬	૪	૧૮	૪૪	૪૬	૧
૪૦	૧૬	૩૦	૩૦	૧૬	૧૩	૯	૪૦	૨	૨૪

શનિ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૪.

પ્રવાહ	૧૨	૧૦	૯	૪	૫	૩	૨	૧	૧૨
પ્રવાહ	મં.	કું.	મં.	કું.	મં.	કું.	મં.	કું.	મં.
૦૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૬	૨	૨	૫	૧૧	૨	૫	૮	૭	૫
૨૪	૬	૬	૧૭	૨૧	૨૩	૦	૨૭	૨૭	૧૭
૩૯	૫૮	૫૮	૨૬	૩૭	૪૩	૪૧	૫૪	૧૨	૨૬
૪૩	૩૭	૩૭	૩૦	૪૧	૧૫	૫૧	૨૬	૩૩	૩૦

શનિ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૪.

પ્રવાહ	૧૦	૯	૪	૫	૩	૨	૧	૧૨	૧૧
પ્રવાહ	મં.	કું.	મં.	કું.	મં.	કું.	મં.	કું.	મં.
૦૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૬	૨	૫	૧૧	૨	૫	૮	૩	૫	૨
૪૪	૬	૧૭	૨૧	૨૩	૦	૨૭	૨૭	૧૭	૬
૩૯	૫૮	૨૬	૩૭	૪૩	૪૧	૫૪	૧૨	૨૬	૫૮
૪૩	૩૭	૩૦	૪૧	૧૫	૫૧	૨૬	૩૩	૩૦	૩૭

શુક્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૧૦.

પ્રવાહ	૯	૪	૫	૩	૨	૧	૧૨	૧૧	૧૦
પ્રવાહ	મં.	કું.	મં.	કું.	મં.	કું.	મં.	કું.	મં.
૦૦	૧	૨	૦	૧	૧	૦	૧	૦	૦
૧૧	૧	૫	૬	૦	૧૦	૯	૧	૫	૫
૫૧	૨૮	૯	૨૯	૧૬	૯	૨૩	૨૮	૧૭	૧૭
૩૭	૩૬	૪	૧૮	૪૪	૪૬	૧૩૬	૨૬	૨૬	
૪૦	૧૬	૧૩	૯	૪૦	૨	૨૪	૧૬	૩૦	૩૦

ગુરુ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૧૦.

વિવિધ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં
૦	૧	૦	૧	૦	૨	૦	૦	૧	૦
૧	૦	૮	૭	૧૦	૧	૬	૧૦	૭	૮
૬	૦	૧૨	૬	૨૪	૬	૦	૨૪	૬	૧૨
૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦

સવ્યકાળચક્રની મકરાંશ
દશાના ૮૫ વર્ષમાં દરેક
ગ્રહની મહાદશાઓમાં
અંતર્દશાઓ.

શની મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૪.

વિવિધ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં
૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૬	૨	૨	૫	૩	૬	૫	૧૧	૨	૫
૫૬	૭	૭	૧૮	૨૮	૧	૨	૨૫	૨૪	૨
૨૮	૪૫	૪૫	૨૪	૩૫	૩	૨૮	૪૫	૪૨	૨૮
૧૪	૫૩	૫૩	૪૨	૧૮	૩૨	૧૪	૫૩	૨૧	૧૪

શની મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૪.

વિવિધ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં
૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૬	૨	૫	૩	૬	૫	૧૧	૨	૫	૨
૫૬	૭	૧૮	૨૮	૧	૨	૨૫	૨૪	૨	૭
૨૮	૪૫	૨૪	૩૫	૩	૨૮	૪૫	૪૨	૨૮	૪૫
૧૪	૫૩	૪૨	૧૮	૩૨	૧૪	૫૩	૨૧	૧૪	૫૩

ગુરુ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૧૦.

વિવિધ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં
૧	૧	૦	૧	૧	૨	૦	૧	૦	૦
૧૨	૨	૮	૧૦	૦	૫	૭	૦	૫	૫
૨૧	૩૨	૬	૧૭	૨૧	૧૬	૧૨	૧૬	૧૬	૧૬
૧૦	૩૧	૨૮	૩૮	૧૦	૨૪	૪૫	૧૦	૨૪	૨૪
૩૫	૪૬	૧૪	૪૮	૩૫	૪૨	૫૩	૩૫	૪૩	૪૩

મંગળ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૭.

વિવિધ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં
૦	૦	૧	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦
૨૬	૬	૩	૮	૮	૪	૮	૩	૩	૬
૩૮	૨૭	૨૪	૨૬	૨૨	૨૮	૨૬	૨૮	૨૮	૨૬
૪૮	૩૧	૨૧	૪૮	૩૫	૧૪	૪૮	૩૫	૩૫	૨૮
૨૪	૪૬	૧૦	૨૫	૧૭	૭	૨૫	૧૮	૧૮	૧૪

શુક્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૧૬.

વિવિધ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં
૩	૩	૧	૩	૦	૧	૦	૦	૧	૧
૭	૦	૮	૧૧	૧૧	૮	૬	૬	૧૦	૩
૪૫	૪	૬	૧૩	૮	૬	૧	૧	૧૭	૨૪
૫૨	૧૪	૫૨	૩૪	૫૨	૩	૩	૩૮	૨૧	૫૨
૫૬	૭	૫૬	૩૨	૨૫	૫૬	૩૨	૩૨	૪૬	૧૧

બુધ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૯.

વિવિધ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં
૧	૦	૨	૦	૦	૦	૦	૧	૦	૧
૮	૧૧	૨	૬	૧૧	૫	૫	૦	૮	૮
૭	૧૩	૨૦	૧૦	૧૩	૨	૨	૨૧	૨૬	૬
૩	૩૨	૩૮	૩૫	૩૨	૨૮	૨૮	૧૦	૪૬	૫૨
૩૧	૩૨	૧૪	૧૮	૩૨	૧૪	૧૪	૩૫	૨૫	૫૬

ચંદ્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૨૧.

વિવિધ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં
૨	૫	૧	૨	૦	૧	૨	૧	૩	૨
૨૮	૨	૨	૨	૧૧	૧૧	૫	૮	૧૬	૨
૫૬	૭	૨૪	૨૦	૨૫	૨૫	૧૬	૨૨	૧૩	૨૦
૨૮	૪૫	૪૨	૨૮	૪૫	૪૫	૨૪	૩૫	૩૨	૮
૧૪	૫૩	૨૧	૧૪	૫૩	૫૩	૪૩	૧૭	૩૨	૧૪

મૂળ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૫.									
પ્રવાહ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૧
૨	૩	૬	૨	૨	૭	૪	૧૧	૬	૨
૩	૧૫	૧૦	૨૪	૨૪	૧૨૮	૮૧૦	૨૪		
૪	૫૨	૩૫	૪૨	૪૨	૪૫	૧૪	૪૮	૩૫	૪૨
૫	૫૬	૧૮	૨૧	૨૧	૫૩	૭૨	૫૧૮	૨૧	

મૂળ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૬.

પ્રવાહ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૧	૦	૦	૦	૧	૦	૧	૦	૨	૦
૨	૧૧	૫	૫	૦	૮	૮૧૧	૨	૬	
૩	૭	૧૩	૨	૨	૨૧	૨૬	૬	૧૩	૨૦
૪	૩	૩	૨૮	૨૮	૧૦	૪૬	૫૨	૩	૨૮
૫	૩૨	૧૪	૧૪	૩૫	૨૫	૫૧	૩૨	૧૪	૧૮

સંય કાળચક્રની કુલાંશ
દશાના ૮૩ વર્ષમાં દરેક
ગ્રહની મહાદશાઓમાં
અંતર્દશાઓ.

શુક્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૧૬.

પ્રવાહ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૧	૦	૩	૧	૧	૦	૦	૧	૧	૩
૨	૧	૪	૧૧	૬	૬	૧૧	૪	૧	૮
૩	૦	૫	૩	૭	૭	૩	૫	૦	૨૪
૪	૨૩	૨૧	૪૭	૫૮	૩૫	૩૫	૫૮	૪૭	૨૧
૫	૨૬	૪૧	૦	૩૩	૨૫	૨૫	૩૩	૦	૪૧

મંગળ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૭.

પ્રવાહ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૧
૨	૭	૧૦	૪	૪	૧૦	૭	૪	૮	૪
૩	૨	૩	૧	૧	૩	૨	૫	૩	૧
૪	૩૧	૩૧	૩૧	૨૬	૩૬	૩૧	૪૭	૧૫	૪૭
૫	૧૨	૪૮	૫૨	૪૫	૪૫	૫૨	૪૮	૦	૧૦

શુક્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૧૦.

પ્રવાહ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૧
૨	૧	૦	૦	૧	૦	૧	૧	૧	૦
૩	૨	૫	૫	૨	૧૦	૧૧	૧૧	૧૦	
૪	૧૩	૨૩	૨૩	૧૩	૩	૩	૦	૩	૩
૫	૨૪	૨૪	૨૮	૨૮	૪૪	૩૬	૫૮	૨૧	૫૮
૬	૩૪	૬	૩૮	૩૮	૬	૫૨	૩૩	૪૨	૩૩

શની મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૪.

પ્રવાહ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૨	૧૭	૨	૨	૫	૪	૬	૫	૬	૪
૩	૨૦	૬	૬	૨૩	૧	૭	૬	૭	૧૨
૪	૫૭	૨૩	૨૩	૨૬	૨૬	૩૫	૮	૩૫	૨૬
૫	૪૬	૫૨	૫૨	૩૮	૪૫	૨૫	૪૦	૨૫	૪૫

શની મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૪.

પ્રવાહ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૨	૧૭	૨	૫	૪	૬	૫	૬	૪	૫
૩	૨૦	૬	૬	૨૩	૧	૭	૬	૭	૧૨
૪	૫૭	૨૩	૨૩	૨૬	૨૬	૩૫	૮	૩૫	૨૬
૫	૪૬	૫૨	૫૨	૩૮	૪૫	૨૫	૪૦	૨૫	૪૫

શુક્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૧૦.

પ્રવાહ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૨	૧૭	૨	૫	૪	૬	૫	૬	૪	૫
૩	૨૦	૬	૬	૨૩	૧	૭	૬	૭	૧૨
૪	૫૭	૨૩	૨૩	૨૬	૨૬	૩૫	૮	૩૫	૨૬
૫	૪૬	૫૨	૫૨	૩૮	૪૫	૨૫	૪૦	૨૫	૪૫

ગુરૂ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૧૦.

સંવત્સર	૭	૮	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫
૧૦	૧	૦	૦	૧	૨	૦	૧	૧	૦
૧૧	૧	૫	૫	૧	૫	૬	૦	૧૦	૯
૫૧	૨૮	૧૭	૧૭	૨૮	૬૨	૬૧	૬૨	૩	
૩૭	૩૬	૨૬	૨૬	૩૬	૪૧	૪૪	૪૬	૧	
૪૦	૧૬	૩૦	૩૦	૧૬	૧૩	૬૪	૦	૨૨	૪

શનિ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૪.

સંવત્સર	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮
૧૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૧	૨	૨	૫	૧૧	૨	૫	૮	૩	૫
૪૪	૧	૬	૧૭	૨૧	૨૩	૦	૨૭	૨૭	૧૭
૩૬	૫૮	૫૮	૨૬	૩૭	૪૩	૪૧	૫૪	૧૨	૨૬
૪૩	૭	૩૭	૩૦	૪૧	૧૧	૫૧	૨૬	૩૩	૩૦

શનિ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૪.

સંવત્સર	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮
૧૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૧	૨	૫	૧૧	૨	૫	૮	૩	૫	૨
૪૪	૧	૬	૧૭	૨૧	૨૩	૦	૨૭	૨૭	૧૭
૩૬	૫૮	૫૮	૨૬	૩૭	૪૩	૪૧	૫૪	૧૨	૨૬
૪૩	૭	૩૭	૩૦	૪૧	૧૧	૫૧	૨૬	૩૩	૩૦

ગુરૂ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૧૦.

સંવત્સર	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮
૧૦	૧	૧	૨	૦	૧	૧	૦	૧	૦
૧૧	૧	૫	૬	૦	૧૦	૬	૧	૫	૫
૫૧	૨૮	૬૨	૬૧	૬૨	૨૮	૧૭	૧૭	૧૦	૧૦
૩૭	૩૬	૪૧	૪૪	૪૬	૧૩	૬૬	૨૬	૨૬	૨૬
૪૦	૧૬	૧૩	૬૪	૦	૨૨	૧૬	૩૦	૩૦	૩૦

અપસંચ કાળચક્રની વૃત્તિ-
કાંશ દશાના ૮૬ વર્ષમાં
દરેક ગ્રહની મહાદશા-
ઓમાં અંતર્દશાઓ.

ગુરૂ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૧૦.

સંવત્સર	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮
૧૦	૧	૦	૦	૧	૦	૧	૧	૦	૨
૧૧	૧	૫	૫	૧	૬	૧૦	૦	૬	૫
૫૧	૨૮	૧૭	૧૭	૨૮	૨૦	૬	૧૬	૨૬	૬
૩૭	૩૬	૨૬	૨૬	૩૬	૪૬	૪૪	૧૮	૪	
૪૦	૧૬	૩૦	૩૦	૧૬	૨૪	૨	૪૦	૬	૧૬

શનિ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૪.

સંવત્સર	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮
૧૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૧	૨	૨	૫	૩	૮	૫	૨	૧	૫
૪૪	૧	૬	૧૭	૨૧	૨૩	૦	૨૭	૨૭	૧૭
૩૬	૫૮	૫૮	૨૬	૩૭	૪૩	૪૧	૫૪	૧૨	૨૬
૪૩	૭	૩૭	૩૦	૪૧	૧૧	૫૧	૨૬	૩૩	૩૦

શનિ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૪.

સંવત્સર	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮
૧૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૧	૨	૫	૩	૮	૫	૨	૧	૫	૨
૪૪	૧	૬	૧૭	૨૧	૨૩	૦	૨૭	૨૭	૧૭
૩૬	૫૮	૫૮	૨૬	૩૭	૪૩	૪૧	૫૪	૧૨	૨૬
૪૩	૭	૩૭	૩૦	૪૧	૧૧	૫૧	૨૬	૩૩	૩૦

ગુરૂ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૧૦.

સંવત્સર	૧૦	૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫	૧૬	૧૭	૧૮
૧૦	૧	૦	૦	૧	૦	૧	૧	૦	૦
૧૧	૧	૬	૬	૦	૬	૧૦	૦	૬	૫
૫૧	૨૮	૨૩	૬	૧૬	૨૬	૬૨	૧૭	૧૦	૧૦
૩૭	૩૬	૪૬	૪૪	૧૮	૪૩	૩૬	૩૬	૩૬	૩૬
૪૦	૧૬	૨૪	૨૪	૦	૬	૩૩	૧૬	૩૦	૩૦

મંગળ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૭.

સુવર્ણક.	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
સુવર્ણક.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.
૦૦	૦	૧	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦
૨૬	૬	૩	૮	૪	૮	૬	૩	૩	૬
૧૮	૨૫	૧૮	૨૩	૨૬	૧૫	૨૩	૨૭	૨૭	૨૩
૮	૬	૫૦	૪૩	૩૦	૨૦	૧૧	૨	૧૨	૧
૨૨	૫૯	૧૪	૧૫	૪૨	૫૬	૨૪	૩૩	૩૩	૨૪

શુક્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૧૬.

સુવર્ણક.	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
સુવર્ણક.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.
૦૦	૨	૧	૦	૩	૧	૦	૦	૧	૧
૬	૧૧	૮	૧૧	૧૦	૧૦	૮	૮	૧૦	૩
૫૮	૨૧	૨	૪	૨૬	૬	૨૭	૨૭	૬	૧૮
૩૬	૩૭	૪૭	૫૩	૩૦	૪૬	૫૪	૫૪	૪૬	૫૦
૧૬	૪૧	૨૬	૧૪	૨	૨૬	૨૬	૨	૧૪	૪

બુધ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૯.

સુવર્ણક.	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
સુવર્ણક.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.
૦૦	૦	૦	૨	૧	૦	૦	૧	૦	૧
૭	૧૧	૬	૨	૦	૫	૫	૦	૮	૮
૪૦	૬	૮	૧૧	૧૬	૦	૦	૧૬	૨૩	૨
૨૭	૪૨૨	૬૨૪	૪૧	૪૧	૪૪	૪૩	૪૦		
૫૪	૧૧	૨૦	૪૬	૪૦	૫૧	૫૧	૪૦	૧૫	૨૬

મર્યાદા મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૫.

સુવર્ણક.	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
સુવર્ણક.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.
૦૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૨૦	૩	૨	૬	૨	૬	૪	૧૧	૬	
૫૫	૧૪	૧૮	૨૬	૨૩	૨૩	૨૬	૨૬	૪	૮
૪૮	૩૯	૩૨	૧૮	૪૩	૪૩	૧૮	૩૦	૫૩	૨૨
૫૦	૪	૫	૬	૧૫	૧૫	૬	૪૨	૧૨	૦

ચંદ્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૨૧.

સુવર્ણક.	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
સુવર્ણક.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.
૦૦	૫	૨	૦	૦	૨	૧	૩	૨	૧
૨૭	૧	૫	૧૧	૧૧	૫	૮	૧૦	૨	૨
૫૪	૧૬	૬	૨૧	૨૧	૬	૧૫	૨૬	૧૧	૧૮
૨૫	૨	૪	૩૭	૩૭	૪	૨૦	૩૦	૬	૩૨
૬	૪૭	૧૧	૪૧	૪૧	૧૧	૫૬	૪૨	૪૬	૫

અપસંચકાળચક્રની તુલાંશ
દશાના ૮૩ વર્ષમાં દરેક ગ્રહની
મહાદશાઓમાં
અંતર્દશાઓ.

બુધ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૯.

સુવર્ણક.	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
સુવર્ણક.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.
૦૦	૦	૧	૦	૧	૦	૦	૧	૦	૧
૬	૧૧	૮	૬	૧	૫	૫	૧	૬	૮
૨	૨૧	૨૪	૩	૦	૬	૬	૦	૩	૨૪
૧૦	૧૬	૩૪	૧૫	૨૧	૮	૮	૨૧	૧૫	૩૪
૭	૩૨	૪૨	૧૦	૪૨	૪૦	૪૦	૪૨	૧૦	૪૨

શુક્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૫.

સુવર્ણક.	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
સુવર્ણક.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.
૦૦	૩	૧	૧	૦	૦	૧	૧	૩	૧
૮	૧	૪	૧૧	૬	૬	૧૧	૪	૧	૮
૨૭	૦	૫	૩	૭	૭	૩	૫	૦	૨૪
૫૧	૨૧	૪૭	૫૮	૩૫	૩૫	૫૮	૪૭	૨૧	૩૪
૧૮	૪૧	૦	૩૩	૨૫	૨૫	૩૩	૦	૪૧	૪૨

મંગળ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૭.

સુવર્ણક.	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
સુવર્ણક.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.	મં.
૦૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૧	૦	૧
૨૧	૭	૧૦	૪	૪	૧૦	૭	૪	૬	૪
૨૧	૨	૩	૧	૧	૩	૨	૫	૩	૫
૪૧	૩૧	૩૬	૨૬	૨૬	૩૬	૩૧	૪૭	૧૫	૪૭
૧૨	૪૮	૫૨	૪૫	૪૫	૫૨	૪૮	૦	૧૦	૦

શુક્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૧૦.

મુવક.	૧૨	૧૧	૧૦	૭	૬	૫	૪	૩	૨
મુવક.	૧૨	૧૧	૧૦	૭	૬	૫	૪	૩	૨
૧	૧	૦	૦	૧	૦	૧	૧	૧	૦
૧૩	૨	૫	૫	૨	૧૦	૧૧	૧	૧૧	૧૦
૨૨	૧૩	૨૩	૨૩	૧૩	૩	૩	૦	૩	૩
૨૪	૪૪	૨૯	૨૯	૪૪	૩૬	૫૮	૨૧	૫૮	૩૬
૩૪	૬૩૮	૩૮	૬૫૨	૩૩	૪૨	૩૩	૫૨		

શની મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૪.

મુવક.	૧૨	૧૦	૭	૬	૫	૪	૩	૨	૧
મુવક.	૧૨	૧૦	૭	૬	૫	૪	૩	૨	૧
૧૭	૨	૨	૫	૪	૬	૫	૬	૪	૫
૨૦	૬	૬	૨૩	૧	૭	૬	૦	૧	૨૩
૫૭	૨૩	૨૩	૨૬	૨૬	૩૫	૮	૩૫	૨૬	૨૬
૪૬	૫૨	૫૨	૩૮	૪૫	૨૫	૪૦	૨૫	૪૫	૩૮

શની મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૪.

મુવક.	૧૦	૭	૬	૫	૪	૩	૨	૧	૦
મુવક.	૧૦	૭	૬	૫	૪	૩	૨	૧	૦
૧૭	૨	૫	૪	૬	૫	૬	૪	૫	૨
૨૦	૬	૨૩	૧	૭	૬	૦	૧	૨૩	૬
૫૭	૨૩	૨૬	૨૬	૩૫	૮	૩૫	૨૬	૨૬	૨૩
૪૬	૫૨	૩૮	૪૫	૨૫	૪૦	૨૫	૪૫	૩૮	૫૨

શુક્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૧૦.

મુવક.	૧૨	૧૧	૧૦	૭	૬	૫	૪	૩	૨
મુવક.	૧૨	૧૧	૧૦	૭	૬	૫	૪	૩	૨
૧	૧	૦	૦	૧	૦	૧	૧	૧	૦
૧૩	૨	૧૦	૧૧	૧	૧૧	૧૦	૨	૫	૫
૨૨	૧૩	૩	૩	૦	૩	૩	૧૩	૨૩	૨૩
૨૪	૪૪	૩૬	૫૮	૨૧	૫૮	૩૬	૪૪	૨૯	૨૯
૩૪	૬૫૨	૩૩	૪૨	૩૩	૫૨	૬૩૮	૩૮		

મંગળ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૭.

મુવક.	૧૨	૧૧	૧૦	૭	૬	૫	૪	૩	૨
મુવક.	૧૨	૧૧	૧૦	૭	૬	૫	૪	૩	૨
૧	૦	૦	૧	૦	૧	૦	૦	૦	૦
૨૧	૨	૫	૩	૫	૨	૩	૧	૧	૩
૪૧	૩૧	૪૭	૧૫	૪૭	૩૧	૩૬	૨૬	૨૬	૩૬
૧૨	૪૮	૦	૧૦	૦	૪૮	૫૨	૪૫	૪૫	૫૨

શુક્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૧૬.

મુવક.	૧૨	૧૧	૧૦	૭	૬	૫	૪	૩	૨
મુવક.	૧૨	૧૧	૧૦	૭	૬	૫	૪	૩	૨
૨	૩	૧	૩	૧	૧	૦	૦	૧	૧
૬	૧	૮	૧	૪	૧	૬	૬	૧	૪
૨૩	૦	૨૪	૦	૫	૩	૭	૭	૩	૫
૫૧	૨૧	૩૪	૨૧	૪૭	૫૮	૩૫	૩૫	૫૮	૪૭
૧૬	૪૧	૪૨	૪૧	૦	૩૩	૨૫	૨૫	૩૩	૦

અપસંચકાળચક્રની કન્યા-
શદશાના ૮૫ વર્ષમાં દરે-
ક ગ્રહની મહાદશાઓમાં
અંતર્દશાઓ.

બુધ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૯.

મુવક.	૧૨	૧૧	૧૦	૭	૬	૫	૪	૩	૨
મુવક.	૧૨	૧૧	૧૦	૭	૬	૫	૪	૩	૨
૧	૦	૦	૨	૦	૧	૦	૧	૦	૦
૮	૧૧	૬	૨	૧૧	૮	૮	૦	૫	૫
૭	૧૩	૧૦	૨૦	૧૩	૬	૨૬	૨૧	૨	૨
૩	૩	૩૫	૨૮	૩	૫૨	૪૮	૧૦	૨૮	૨૮
૩૧	૩૨	૧૮	૧૪	૩૨	૫૬	૨૫	૩૫	૧૪	૧૪

સૂર્ય મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૫.

મુવક.	૧૨	૧૧	૧૦	૭	૬	૫	૪	૩	૨
મુવક.	૧૨	૧૧	૧૦	૭	૬	૫	૪	૩	૨
૧	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૨૧	૩	૨	૬	૧૧	૬	૭	૨	૨	૬
૧૦	૧૫	૨૪	૧૦	૮	૨૮	૧૨	૨૪	૧૦	
૩૫	૫૨	૪૨	૩૫	૪૬	૧૪	૪૫	૪૦	૪૨	૩૫
૧૭	૫૬	૨૧	૧૮	૨૫	૭	૫૩	૨૧	૨૧	૧૮

અપસંચ કાળચક્રની કકી-
શ દશાના ૮૬ વર્ષમાં દરેક
મહત્તની મહાદશાઓમાં
અંતર્દશાઓ.

ગુરુ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૧૦.

વર્ષ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧	૧	૦	૦	૧	૦	૧	૧	૦	૨	
૧૧	૧	૫	૫	૧	૬	૧૦	૦	૬	૫	
૫૧	૨૮	૧૭	૧૭	૨૮	૨૩	૬	૧૬	૨૬	૬	
૩૭	૩૬	૨૬	૨૬	૩૬	૧૪	૪૪	૧૮	૪		
૪૦	૧૬	૩૦	૩૦	૧૬	૨૪	૨૪	૬	૧૩		

શનિ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૪.

વર્ષ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	
૧૬	૨	૨	૫	૩	૮	૫	૨	૧૧	૫	
૪૪	૬	૬	૧૭	૨૭	૨૭	૦	૨૩	૨૧	૧૭	
૩૬	૫૮	૫૮	૨૬	૧૨	૫૪	૪૧	૪૩	૩૭	૨૬	
૪૩	૭૩	૭૩	૩૦	૩૩	૨૬	૫૧	૧૫	૪૧	૩૦	

શનિ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૪.

વર્ષ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	
૧૬	૨	૫	૩	૮	૫	૨	૧૧	૫	૨	
૪૪	૬	૬	૧૭	૨૭	૨૭	૦	૨૩	૨૧	૧૭	
૩૬	૫૮	૨૬	૧૨	૫૪	૪૧	૪૩	૩૭	૨૬	૫૮	
૪૩	૭૩	૩૦	૩૩	૨૬	૫૧	૧૫	૪૧	૩૦	૭૩	

ગુરુ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૧૦.

વર્ષ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧	૧	૦	૧	૦	૦	૨	૧	૦	૦	
૧૧	૧	૬	૧૦	૧	૬	૫	૧	૫	૫	
૫૧	૨૮	૨૩	૬	૧૬	૨૬	૬	૨૮	૧૭	૧૭	
૩૭	૩૬	૧૪	૪૪	૧૮	૪૩	૨૬	૨૬			
૪૦	૧૬	૨૪	૨૪	૬	૧૩	૧૬	૩૦	૩૦		

મંગળ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૭.

વર્ષ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧	૦	૧	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	
૨૬	૬	૩	૮	૪	૮	૬	૩	૩	૬	
૧૮	૨૫	૧૮	૨૩	૨૬	૧૫	૨૩	૨૭	૨૭	૨૩	
૮	૬	૫૦	૪૩	૩૦	૨૦	૧૧	૨	૧૨	૧	
૨૨	૫૬	૧૪	૧૫	૪૨	૫૬	૨૪	૩૩	૩૩	૨૪	

શુક્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૧૬.

વર્ષ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧	૨	૧	૦	૩	૧	૦	૦	૧	૧	
૬	૧૧	૮	૧૧	૧૦	૧૦	૮	૮	૧૦	૩	
૫૮	૨૧	૨	૪	૨૬	૬	૨૭	૨૭	૬	૧૮	
૩૬	૩૭	૪૫	૫૩	૩૦	૪૬	૫૪	૫૪	૪૬	૫૦	
૧૬	૪૧	૨૬	૧૪	૨	૨૬	૨૬	૨	૧૪		

બુધ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૬.

વર્ષ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧	૦	૦	૨	૧	૦	૦	૧	૦	૧	
૭	૧૧	૬	૨	૦	૫	૫	૦	૮	૮	
૪૦	૬	૮	૧૧	૧૧	૦	૧૬	૨૩	૨		
૨૭	૪૨૨	૬	૪૪	૪૧	૪૧	૪૪	૪૪	૪૪	૪૭	
૫૪	૧૧	૨૦	૪૬	૪૦	૫૧	૫૧	૪૦	૧૫	૨૬	

સૂર્ય મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૫.

વર્ષ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	
૨૦	૩	૨	૬	૨	૨	૬	૪	૧૧	૬	
૫૫	૧૪	૧૮	૨૬	૨૩	૨૩	૨૬	૪	૮		
૪૮	૩૬	૩૨	૧૮	૪૩	૪૩	૧૮	૩૦	૫૩	૨૨	
૫૦	૪	૫	૬	૧૫	૧૫	૬	૪૮	૧૨		

ચંદ્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૨૧.

કાં	જ	મ	મ	મ	મ	મ	મ	મ	મ
કાં	જ	મ	મ	મ	મ	મ	મ	મ	મ
૨	૫	૨	૦	૦	૨	૧	૩	૨	૧
૨૭	૧	૫	૧૧	૧૧	૫	૮	૧૦	૨	૨
૫૪	૧૬	૬	૨૧	૨૧	૬	૧૫	૨૬	૧૧	૧૬
૨૫	૨	૪	૩૭	૩૭	૪	૨૦	૩૦	૬	૩૨
૧૪૭	૧૧	૪૧	૪૧	૧૧	૧૧	૪૨	૪૧	૫	

અપસંચય કાળચક્રની મિથુ-
નાંશ દશાના ૮૩ વર્ષમાં
દરેક ગ્રહની મહાદશા-
ઓમાં અંતર્દશાઓ.

સુધ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૬.

કાં	જ	મ	મ	મ	મ	મ	મ	મ	મ
કાં	જ	મ	મ	મ	મ	મ	મ	મ	મ
૧	૦	૧	૦	૧	૦	૧	૦	૧	૦
૬	૧૧	૮	૬	૧	૫	૫	૧	૬	૮
૨૨	૨૪	૩	૦	૬	૬	૦	૩	૨૪	
૧૦	૧૬	૪૪	૧૫	૨૧	૮	૮	૨૧	૧૫	૩૪
૭૩	૪૨	૧૦	૪૨	૪૦	૪૦	૪૨	૧૦	૪૨	

શુક્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૧૬.

કાં	જ	મ	મ	મ	મ	મ	મ	મ	મ
કાં	જ	મ	મ	મ	મ	મ	મ	મ	મ
૨	૨	૧	૧	૦	૦	૧	૧	૩	૧
૬	૧	૪	૧૧	૬	૬	૧૧	૪	૧	૮
૨૩	૦	૫	૩	૭	૭	૩	૫	૦	૨૪
૫૧	૨૧	૪૭	૫૮	૩૫	૩૫	૫૮	૪૭	૨૧	૩૪
૧૮	૪૧	૦	૩૩	૨૫	૨૫	૩૩	૦	૪૧	૪૨

મંગળ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૭.

કાં	જ	મ	મ	મ	મ	મ	મ	મ	મ
કાં	જ	મ	મ	મ	મ	મ	મ	મ	મ
૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૧	૦	૧
૦	૫	૧૦	૪	૪	૧૦	૭	૪	૬	૪
૨૧	૨	૩	૧	૧	૩	૨	૫	૩	૫
૮૧	૩૧	૩૬	૨૬	૨૬	૩૬	૩૧	૧૦	૧૫	૪૦
૧૨	૪૮	૫૨	૪૫	૪૫	૫૨	૪૮	૦	૧૦	૦

ગુરુ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૧૦.

કાં	જ	મ	મ	મ	મ	મ	મ	મ	મ
કાં	જ	મ	મ	મ	મ	મ	મ	મ	મ
૧	૧	૦	૦	૧	૦	૧	૧	૧	૦
૧૩	૨	૫	૫	૨	૧૦	૧૧	૧	૧૧	૧૦
૨૨	૧૩	૨૩	૨૩	૧૩	૩	૩	૦	૩	૩
૨૪	૪૪	૨૬	૨૬	૪૪	૩૬	૫૮	૨૧	૫૮	૩૬
૩૪	૬	૩૮	૩૮	૬	૫૨	૩૩	૪૨	૩૩	૫૨

શનિ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૪.

કાં	જ	મ	મ	મ	મ	મ	મ	મ	મ
કાં	જ	મ	મ	મ	મ	મ	મ	મ	મ
૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૭	૨	૨	૫	૨	૬	૫	૬	૪	૫
૨૦	૬	૬	૨૩	૧	૭	૬	૭	૧	૨૩
૫૭	૨૩	૨૩	૨૬	૨૬	૩૫	૮	૩૫	૨૬	૨૬
૪૬	૫૨	૫૨	૩૮	૪૫	૨૫	૪૦	૨૫	૪૫	૩૮

શનિ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૪.

કાં	જ	મ	મ	મ	મ	મ	મ	મ	મ
કાં	જ	મ	મ	મ	મ	મ	મ	મ	મ
૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૭	૨	૫	૪	૬	૫	૬	૪	૫	૨
૨૦	૬	૨૩	૧	૭	૬	૭	૧	૨૩	૬
૫૭	૨૩	૨૬	૨૬	૩૫	૮	૩૫	૨૬	૨૬	૨૩
૪૬	૫૨	૩૮	૪૫	૨૫	૪૦	૨૫	૪૫	૩૮	૫૨

ગુરુ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૧૦.

કાં	જ	મ	મ	મ	મ	મ	મ	મ	મ
કાં	જ	મ	મ	મ	મ	મ	મ	મ	મ
૧	૧	૦	૧	૧	૧	૦	૧	૦	૦
૧૩	૨	૧૦	૧૧	૧	૧૧	૧૦	૨	૧	૫
૨૨	૧૩	૩	૩	૦	૩	૩	૧૩	૨૩	૨૩
૨૪	૪૪	૩૬	૫૮	૨૧	૫૮	૩૬	૪૪	૨૪	૨૪
૩૪	૬	૫૨	૩૩	૪૨	૩૩	૫૨	૬	૩૮	૩૮

મંગલ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૭.

વર્ષ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧	૦	૧	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૨	૭	૪	૯	૪	૭	૧૦	૪	૪	૧૦	૦
૩	૨	૫	૩	૫	૨	૩	૧	૧	૩	૦
૪	૩૧	૪૭	૧૫	૪૭	૩૧	૩૬	૨૬	૨૬	૩૬	૩૧
૫	૪૮	૦	૧૦	૦	૪૮	૫૨	૪૫	૪૫	૫૨	૪૮

શુક્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૧૬.

વર્ષ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧	૦	૩	૧	૩	૧	૧	૦	૦	૧	૧
૨	૯	૧	૮	૧	૪	૧૧	૯	૯	૧૧	૪
૩	૦	૨	૪	૦	૫	૩	૭	૭	૩	૫
૪	૫૧	૨૧	૩૪	૨૧	૪૭	૫૮	૩૫	૩૫	૫૮	૪૭
૫	૧૯	૪૧	૪૨	૪૧	૦	૩૩	૨૫	૨૫	૩૩	૦

અપસંચ કાળચક્રની વૃષ-
ભાંશ દશાના ૮૫ વર્ષમાં
દરેક ગ્રહની મહાદશા-
ઓમાં અંતર્દશાઓ.

બુધ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૯.

વર્ષ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧	૦	૦	૨	૦	૧	૦	૧	૦	૦	૦
૨	૮	૧૧	૬	૨	૧૧	૮	૮	૦	૫	૫
૩	૭	૧૩	૧૦	૨૦	૧૩	૯	૨૬	૨૧	૨	૨
૪	૩	૩	૫	૨૮	૩	૫૨	૪૯	૧૦	૨૮	૨૮
૫	૩૧	૩૨	૧૮	૧૪	૩૨	૫૧	૨૫	૩૫	૧૪	૧૪

મુરુ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૫.

વર્ષ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૨	૩	૨	૬	૧૧	૪	૭	૨	૨	૬	૩
૩	૧૦	૧૫	૨૪	૧૦	૮	૨૮	૧૨	૪૨	૧૦	૧૦
૪	૩૫	૫૨	૪૨	૩૫	૪૯	૧૪	૪૫	૪૨	૪૨	૩૫
૫	૧૭	૫૬	૨૬	૧૮	૨૫	૭	૫૩	૨૧	૨૧	૧૮

ચંદ્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૨૧.

વર્ષ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૨	૫	૨	૩	૧	૨	૦	૦	૨	૧	૫
૩	૨૮	૨	૨	૧૧	૮	૫	૧૧	૧૧	૨	૨
૪	૫૬	૭	૨૦	૧૩	૨૨	૧૯	૨૫	૨૫	૨૦	૨૪
૫	૨૮	૪૫	૨૮	૩	૩૫	૨૪	૪૫	૪૫	૨૮	૪૨
૬	૧૪	૫૩	૧૪	૩૨	૧૭	૪૩	૫૩	૫૩	૧૪	૨૧

બ્રુહ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૬.

વર્ષ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧	૦	૦	૧	૦	૧	૦	૦	૧	૦	૨
૨	૮	૧૧	૮	૮	૦	૫	૧	૧૧	૬	૨
૩	૭	૧૩	૯	૨૬	૨૧	૨	૨	૧૩	૧૦	૨૦
૪	૩	૩	૫	૨૪	૪૯	૧૦	૨૮	૨૮	૩	૫
૫	૩૧	૩૨	૫૧	૨૫	૩૫	૧૪	૧૪	૩૨	૧૮	૧૪

શુક્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૧૬.

વર્ષ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧	૦	૩	૧	૧	૦	૦	૧	૦	૩	૧
૨	૯	૦	૩	૧૦	૯	૯	૮	૧૧	૧૧	૯
૩	૪૫	૪૨	૪	૧૭	૧	૧	૯	૮	૧૩	૬
૪	૫૨	૧૪	૨૧	૩૮	૩	૩	૫૨	૪૯	૩	૫૨
૫	૫૬	૭	૧૧	૪૯	૩૨	૩૨	૫૬	૨૫	૩૨	૫૬

મંગળ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૭.

વર્ષ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૧	૦	૧
૨	૨૯	૬	૯	૩	૩	૮	૪	૮	૮	૩
૩	૩૮	૨૭	૨૬	૨૮	૨૮	૧૬	૨૮	૨૨	૨૬	૨૪
૪	૪૯	૩૧	૨૮	૩૫	૫	૪૯	૧૪	૩૫	૪૯	૨૧
૫	૨૪	૪૬	૧૪	૧૮	૧૮	૨૫	૭	૧૭	૨૫	૧૦

શુક્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૧૦.

અવકાશ	૧૨	૧૧	૧૦	૯	૮	૭	૬	૫	૪	૩	૨	૧
અવકાશ	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં
૧૦	૧	૦	૦	૧	૦	૦	૧	૧	૦	૦	૦	૦
૧૨	૨	૫	૫	૦	૭	૫	૦	૧૦	૬	૦	૦	૦
૨૧	૩	૧૬	૧૬	૨૧	૧	૧૬	૨૧	૧૭	૨૬	૦	૦	૦
૧૦૩	૧૨૪	૨૪	૧૦	૪૫	૨૪	૧૦	૩૮	૨૮	૦	૦	૦	૦
૩૫	૪૬	૪૩	૪૩	૩૫	૫૩	૪૨	૩૫	૪૬	૧૪	૦	૦	૦

શની મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૪.

અવકાશ	૧૨	૧૧	૧૦	૯	૮	૭	૬	૫	૪	૩	૨	૧
અવકાશ	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં
૧૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૬	૨	૨	૫	૨	૧૧	૫	૬	૩	૫	૦	૦	૦
૫૬	૭	૭	૨૨	૨૫	૨	૧૨૮	૧૬	૦	૦	૦	૦	૦
૨૮	૪૫	૪૫	૮	૪૨	૪૫	૨૮	૩૩	૪૨	૦	૦	૦	૦
૧૪	૫૩	૫૩	૧૪	૨૧	૫૩	૧૪	૩૨	૧૮	૪૨	૦	૦	૦

શની મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૪.

અવકાશ	૧૦	૯	૮	૭	૬	૫	૪	૩	૨	૧	૦	૦
અવકાશ	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં
૧૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૬	૨	૫	૨	૧૧	૫	૬	૩	૫	૦	૦	૦	૦
૫૬	૭	૨૨	૨૫	૨	૧૨૮	૧૬	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૨૮	૪૫	૪૫	૮	૪૨	૪૫	૨૮	૩૩	૪૨	૦	૦	૦	૦
૧૪	૫૩	૫૩	૧૪	૨૧	૫૩	૧૪	૩૨	૧૮	૪૨	૦	૦	૦

અપસંય કાળચક્રની મેષાંશ

દશાના ૧૦૦ વર્ષમાં દરેક

ચક્રની મહાદશાઓમાં

અંતર્દશાઓ.

શુક્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૧૦.

અવકાશ	૧૨	૧૧	૧૦	૯	૮	૭	૬	૫	૪	૩	૨	૧
અવકાશ	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં
૦	૧	૦	૧	૦	૦	૨	૦	૧	૦	૦	૦	૦
૧	૦	૮	૭	૧૦	૬	૧૦	૭	૮	૦	૦	૦	૦
૧	૦	૧૨	૧૨	૦	૧૨	૧	૧૨	૦	૦	૦	૦	૦
૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦

મંગળ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૭.

અવકાશ	૧૨	૧૧	૧૦	૯	૮	૭	૬	૫	૪	૩	૨	૧
અવકાશ	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં
૦	૦	૧	૦	૦	૧	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦
૨૫	૫	૧	૭	૪	૫	૭	૧	૫	૮	૦	૦	૦
૧૨	૨૬	૧૭	૧૬	૬	૧૮	૧૬	૧૭	૨૬	૧૨	૦	૦	૦
૦	૨૪	૧૨	૪૮	૦	૧૨	૪૮	૧૨	૨૪	૦	૦	૦	૦

શુક્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૧૬.

અવકાશ	૧૨	૧૧	૧૦	૯	૮	૭	૬	૫	૪	૩	૨	૧
અવકાશ	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં
૦	૨	૧	૦	૩	૧	૨	૧	૧	૧	૦	૦	૦
૧	૬	૫	૬	૪	૫	૬	૧	૭	૧	૦	૦	૦
૨૭	૨૧	૮	૧૮	૬	૮	૨૧	૧૩	૧	૧૩	૦	૦	૦
૩૬	૩૬	૨૪	૦	૩૬	૨૪	૩૬	૧૨	૦	૧૨	૦	૦	૦

બુધ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૯.

અવકાશ	૧૨	૧૧	૧૦	૯	૮	૭	૬	૫	૪	૩	૨	૧
અવકાશ	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં
૦	૦	૦	૧	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૨	૬	૫	૧૦	૬	૫	૭	૧૦	૭	૫	૦	૦	૦
૨૪	૨૧	૧૨	૨૦	૨૧	૮	૧૬	૨૪	૧૬	૮	૦	૦	૦
૦	૩૬	૦	૨૪	૩૬	૨૪	૪૮	૦	૪૮	૨૪	૦	૦	૦

સૂર્ય મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ. ૫.

અવકાશ	૧૨	૧૧	૧૦	૯	૮	૭	૬	૫	૪	૩	૨	૧
અવકાશ	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં	સં
૦	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૮	૩	૦	૫	૬	૪	૬	૧	૪	૬	૫	૦	૦
૦	૦	૧૮	૧૨	૧૮	૬	૦	૬	૧૮	૧૨	૦	૦	૦

ચંદ્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૨૧.

અવકાશ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
અવકાશ	૦	૪	૧	૩	૧	૨	૧	૩	૧	૧
અવકાશ	૨	૪	૧૦	૪	૫	૧	૫	૪	૧૦	૦
અવકાશ	૧૫	૨૭	૨૦	૯	૧૯	૧	૧૯	૯	૨૦	૧૯
અવકાશ	૩૬	૩૬	૨૪	૩૬	૧૨	૦	૧૨	૩૬	૨૪	૦
અવકાશ	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦

સુક્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૯.

અવકાશ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
અવકાશ	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૧	૦	૦	૧
અવકાશ	૧	૯	૫	૭	૧૦	૭	૫	૯	૫	૧૦
અવકાશ	૨૨	૨૧	૮	૧૬	૨૪	૧૬	૮	૨૧	૨૨	૨૦
અવકાશ	૨૪	૩૬	૨૪	૪૮	૦	૪૮	૨૪	૩૬	૦	૨૪
અવકાશ	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦

શુક્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૧૬.

અવકાશ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
અવકાશ	૦	૨	૧	૧	૧	૨	૧	૦	૭	૧
અવકાશ	૧	૧	૧	૭	૧	૧	૫	૯	૪	૫
અવકાશ	૨૭	૨૧	૧૩	૧	૧૩	૨૧	૮	૧૯	૯	૮
અવકાશ	૩૬	૩૬	૧૨	૦	૧૨	૩૬	૨૪	૦	૩૬	૨૪
અવકાશ	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦

મંગળ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૭.

અવકાશ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
અવકાશ	૦	૦	૦	૦	૧	૦	૦	૧	૦	૧
અવકાશ	૨૫	૫	૮	૫	૧	૭	૪	૫	૭	૧
અવકાશ	૧૨	૨૬	૧૨	૨૬	૧૩	૧૬	૧	૧૯	૧૬	૧૩
અવકાશ	૦	૨૪	૦	૨૪	૧૨	૪૮	૦	૧૨	૪૮	૧૨
અવકાશ	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦

અપસંચ કાળચક્રની મીનાં-
શ.દશાના ૮૬ વર્ષમાં દરેક
ગ્રહની મહાદશાઓમાં
અંતર્દશાઓ.

ગુરુ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૧૦.

અવકાશ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
અવકાશ	૧	૧	૦	૦	૧	૦	૧	૧	૦	૨
અવકાશ	૧૧	૧	૫	૫	૧	૯	૧૦	૦	૬	૫
અવકાશ	૫૧	૨૮	૧૭	૧૭	૨૮	૨૩	૯	૧૬	૨૯	૯
અવકાશ	૩૭	૩૬	૨૬	૨૬	૩૬	૧	૪૬	૪૪	૧૮	૪
અવકાશ	૪૦	૧૬	૩૦	૩૦	૧૬	૨૪	૨	૪૦	૯	૧૩

શનિ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૪.

અવકાશ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
અવકાશ	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
અવકાશ	૧૬	૨	૨	૫	૩	૮	૫	૨	૧૧	૫
અવકાશ	૪૪	૬	૬	૧૭	૨૭	૨૭	૦	૨૩	૨૧	૧૭
અવકાશ	૩૯	૫૮	૫૮	૨૬	૧૨	૫૪	૪૧	૪૩	૩૭	૨૬
અવકાશ	૪	૩૭	૩૭	૩૦	૩૩	૨૬	૫૧	૧૫	૪૧	૩૦

શનિ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૪.

અવકાશ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
અવકાશ	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
અવકાશ	૧૧	૨	૫	૩	૮	૫	૨	૧૧	૫	૨
અવકાશ	૪૪	૬	૬	૧૭	૨૭	૨૭	૦	૨૩	૨૧	૧૭
અવકાશ	૩૯	૫૮	૫૮	૨૬	૧૨	૫૪	૪૧	૪૩	૩૭	૨૬
અવકાશ	૪	૩૭	૩૦	૩૩	૨૬	૫૧	૧૫	૪૧	૩૦	૩૭

ગુરુ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૧૦.

અવકાશ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
અવકાશ	૧	૦	૧	૧	૦	૨	૧	૦	૦	૦
અવકાશ	૧૧	૧	૯	૧૦	૦	૬	૫	૧	૫	૫
અવકાશ	૫૧	૨૮	૨૩	૯	૧૦	૨૯	૯	૨૮	૧૭	૧૭
અવકાશ	૩૭	૩૬	૧	૪૬	૪૪	૧૮	૪	૩૬	૨૬	૨૬
અવકાશ	૪૦	૧૬	૨૪	૨	૪૦	૯	૧૩	૧૬	૩૦	૩૦

મંગળ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૭.

અવકાશ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
અવકાશ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૧	૦	૧	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦
૨	૧	૩	૮	૪	૮	૮	૩	૩	૮
૩	૨	૫	૧૮	૨૩	૨૬	૧૫	૨૩	૨૭	૨૩
૪	૮	૧	૫૦	૪૩	૩૦	૨૦	૧૧	૨૨	૧
૫	૨૨	૫૮	૧૪	૧૫	૪૨	૫૬	૨૪	૩૩	૨૪

શુક્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૧૬.

અવકાશ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
અવકાશ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૧	૨	૧	૦	૩	૧	૦	૦	૧	૧
૨	૧૧	૮	૧૧	૧૦	૧૦	૮	૮	૧૦	૩
૩	૫૮	૨૧	૨	૪	૨૬	૮	૨૭	૨૭	૮
૪	૩૬	૩૭	૪૦	૫૩	૩૦	૪૬	૫૪	૫૪	૫૦
૫	૧૬	૪૧	૨૬	૧	૪૨	૨	૨૬	૨૬	૨

બુધ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૯.

અવકાશ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
અવકાશ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૧	૦	૦	૨	૧	૦	૦	૧	૦	૧
૨	૧૧	૬	૨	૦	૫	૫	૦	૮	૮
૩	૪૦	૮	૮	૧૧	૧૬	૦	૦	૧૧	૨૩
૪	૨૭	૪	૨૨	૮	૪૪	૪૧	૪૧	૪૪	૪૭
૫	૫૪	૧૧	૨૦	૪૬	૪૦	૫૧	૫૧	૪૦	૧૫

સૂર્ય મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૫.

અવકાશ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
અવકાશ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૧	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૨	૦	૩	૨	૬	૨	૬	૪	૧૧	૬
૩	૧૫	૧૪	૧૮	૨૬	૨૩	૨૩	૨૬	૨૬	૪
૪	૮૮	૩૮	૩૨	૧૮	૪૩	૪૩	૧૮	૩૦	૫૩
૫	૫૦	૪	૫	૮	૧૫	૧૫	૮	૪૦	૧૨

ચંદ્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૨૧.

અવકાશ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
અવકાશ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૧	૨	૫	૨	૦	૦	૨	૧	૩	૨
૨	૨૭	૧	૫	૧૧	૧૧	૫	૮	૧૦	૨
૩	૫૪	૧૬	૮	૨૧	૨૧	૮	૧૫	૨૬	૧૧
૪	૨૫	૨	૪	૩૭	૩૭	૪	૨૦	૩૦	૮
૫	૬	૪૭	૧૧	૪૧	૪૧	૧૧	૫૬	૪૨	૪૬

અપસંચ કાળચક્રની કુ-
લાંશ દશાના ૮૩ વર્ષમાં
દરેક ગ્રહની મહાદશા-
ઓમાં અંતર્દશાઓ.

બુધ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૯.

અવકાશ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
અવકાશ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૧	૧	૦	૧	૦	૧	૦	૦	૧	૦
૨	૮	૧૧	૮	૮	૧	૫	૫	૧	૮
૩	૨	૨	૨	૩	૦	૧	૬	૦	૩
૪	૧૦	૧૮	૩૪	૧૫	૨૧	૮	૮	૨૧	૧૫
૫	૭	૩૨	૪૨	૧૦	૪૨	૪૦	૪૦	૪૨	૧૦

શુક્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૧૬.

અવકાશ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
અવકાશ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૧	૨	૩	૧	૧	૦	૦	૧	૧	૩
૨	૮	૧	૪	૧૧	૮	૮	૧૬	૪	૧
૩	૨૩	૦	૫	૩	૭	૭	૩	૫	૦
૪	૫૧	૨૧	૪૦	૫૮	૩૫	૩૫	૫૮	૪૦	૨૧
૫	૧૮	૪૧	૦	૩૩	૨૫	૨૫	૩૩	૦	૪૧

મંગળ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૭.

અવકાશ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
અવકાશ	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
૧	૨	૦	૦	૦	૦	૦	૧	૦	૧
૨	૦	૭	૧૦	૪	૪	૧૦	૭	૪	૮
૩	૨૧	૨	૩	૧	૧	૩	૨	૫	૩
૪	૮૧	૩૧	૩૬	૨૬	૨૬	૩૬	૩૧	૪૦	૧૫
૫	૧૨	૪૮	૫૨	૪૫	૪૫	૫૨	૪૮	૦	૧૦

ગુરુ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૧૦.

સુવાક.	૯	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫
સુવાક.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.
૧	૧	૦	૦	૧	૦	૧	૧	૧	૦
૧૩	૨	૫	૫	૨	૧૦	૧૧	૧	૧૧	૧૦
૨૨	૧૩	૨૩	૨૩	૧૩	૩	૩	૦	૩	૦
૨૪	૪૪	૨૯	૨૯	૪૪	૩૬	૫૮	૨૧	૫૮	૩૬
૩૪	૬૩	૩૮	૬	૫૨	૩૩	૪૨	૩૩	૫૨	

શનિ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૪.

સુવાક.	૧૦	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬
સુવાક.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.
૧૭	૨	૨	૫	૪	૬	૫	૬	૪	૫
૨૦	૬	૬	૨૩	૧	૭	૬	૭	૧	૨૩
૫૭	૨૩	૨૩	૨૯	૨૬	૩૫	૮	૩૫	૨૬	૨૯
૪૯	૫૨	૫૨	૩૮	૪૫	૨૫	૪૦	૨૫	૪૫	૩૮

શનિ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૪.

સુવાક.	૧૧	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭
સુવાક.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.
૧૭	૨	૫	૪	૬	૫	૬	૪	૫	૨
૨૦	૬	૨૩	૧	૭	૬	૭	૧	૨૩	૬
૫૭	૨૩	૨૯	૨૬	૩૫	૮	૩૫	૨૬	૨૯	૨૩
૪૯	૫૨	૩૮	૪૫	૨૫	૪૦	૨૫	૪૫	૩૮	૫૨

ગુરુ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૧૦.

સુવાક.	૧૨	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮
સુવાક.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.
૧૩	૨	૧૦	૧૧	૧	૧૧	૧૦	૨	૫	૫
૨૨	૧૩	૩	૩	૦	૩	૩	૧૩	૨૩	૨૩
૨૪	૪૪	૩૬	૫૮	૨૧	૫૮	૩૬	૪૪	૨૯	૨૯
૩૪	૬૫	૨૩	૪૨	૩૩	૫૨	૬	૩૮	૩૮	

મંગલ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૭.

સુવાક.	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
સુવાક.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.
૧	૦	૧	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦
૨૧	૨	૫	૩	૫	૨	૩	૧	૧	૩
૪૧	૩૧	૪૭	૧૫	૪૭	૩૧	૩૬	૨૬	૨૬	૩૬
૧૨	૪૮	૦	૧૦	૦	૪૮	૫૨	૪૫	૪૫	૫૨

શુક્ર મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૧૬.

સુવાક.	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
સુવાક.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.
૬	૩	૧	૩	૧	૧	૦	૦	૧	૧
૯	૧	૮	૧	૪	૧૧	૬	૬	૧૧	૪
૨૩	૦	૨	૪	૦	૫	૩	૭	૭	૫
૫૧	૨૧	૩૪	૨૧	૪૭	૫૮	૩૫	૩૫	૫૮	૪૭
૧૯	૪૧	૪૨	૪૧	૦	૩૩	૨૫	૨૫	૩૩	૦

અપસંય કાળચક્રની મક-
રાંશ દશાના ૮૫ વર્ષમાં
દરેક ગ્રહની મહાદશા-
ઓમાં અંતર્દશાઓ.

બુધ મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૯.

સુવાક.	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
સુવાક.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.
૬	૦	૦	૨	૦	૧	૦	૧	૦	૦
૮	૧૧	૬	૨	૧૧	૮	૮	૦	૫	૫
૭	૧૩	૧૦	૨૦	૧૩	૬	૨૬	૨૧	૨	૨
૩	૩	૩૫	૨૮	૩	૫૨	૪૯	૧૦	૨૮	૨૮
૩૧	૩૨	૧૮	૧૪	૩૨	૫૬	૨૫	૩૫	૧૪	૧૪

સૂર્ય મધ્યે અંતર્દશા વર્ષ ૫.

સુવાક.	૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯
સુવાક.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.	સં.
૨૧	૩	૨	૬	૧૧	૪	૭	૨	૨	૬
૧૦	૧૫	૨૪	૧૦	૮	૨૮	૧	૨૪	૨૪	૧૦
૩૫	૫૨	૪૨	૩૫	૪૯	૧૪	૪૫	૪૨	૪૨	૩૫
૧૭	૫૬	૨૧	૧૮	૨૫	૭	૫૩	૨૧	૨૧	૧૮

જાતક પારિજાત.

અધ્યાય ૧૭ મો.

કાળચક્રદશા પ્રકરણ.

પ્રણમ્ય પરમાત્માનં શિવં પરમકારણમ્ ॥
 રેચારિચક્રમધ્યસ્થં ચતુઃપટ્ટિકલાત્મકમ્ ॥ ૧ ॥
 તં દૃષ્ટ્વા દેવદેવેશમીશ્વરં સર્વમજ્જલા ॥
 કાલચક્રગતિં સર્વાં વિસ્તરાદૃદ મે મમો ॥ ૨ ॥

૧-૨ ભાવાર્થ—દરેક તત્ત્વોના કારણરૂપ, આત્માઓમાં પરમાત્મા, ચતુર્ભુજના મધ્યમાં રહેલા ૬૪ કળાએ યુક્ત, દેવોનો દેવ ચંદ્રના પદ્મ અધીશ્વર, અને યમર્થ, એવા શંકર ને પાર્વતીજી નમસ્કાર કરીને મુઠે કે હે પ્રભો ! મને કાળચક્રની સર્વે સવિસ્તર ગતિ કહેા.

ઈશ્વર ઉવાચ—અહ્માદિત્યરૂપોઽસ્મિચન્દ્ર માસ્ત્વં સંપ્રચક્ષસે ॥

સંયોગેન વિયોગેન જગત્સ્થાવરજઙ્ગમમ્ ॥ ૩ ॥

૩. ભાવાર્થ—શંકર પાર્વતીને કહે છે—હે હું સૂર્યસ્વરૂપ હું અને તું ચંદ્રસ્વરૂપ છે; જોટલે સૂર્ય ને ચંદ્રના સંયોગને વિયોગથીજ આ સ્થાવર જંગમ દેખાતી સર્વ સૃષ્ટિ ઉત્પન્ન થઈ છે.

પદ્મપ્રાચીરાલિલેદ્રાણસંરૂપા તિર્યગ્રેસ્થાવર્જિનાન્તથનુપ્કાઃ ॥

માગાદીના દ્વાદશ ઓમવાસા ય્યોતિશ્ચક્રસ્ત્રામિનસ્તૂંવરાગ્રાઃ ॥ ૪ ॥

૪. ભાવાર્થ—પૂર્વથી પશ્ચિમ મુખીની પાંચ દેખાઓ (લીટીઓ) ઉભી દોરો, ઉત્તરથી દક્ષિણ તરફ પાંચ આડી દેખાઓ (લીટીઓ) દોરો. તે ઉભી અને આડી લીટીઓ એવી રીતે દોરવી કે વચલા આળામાંના

ચાર ખાનામાં તે લીટીઓ આવવી જોઈએ નહિ. એ પ્રમાણે કહાડેલા કોષ્ટકનાં ખાર ખાનાં તૈયાર થશે. તેમાં પૂર્વ દિશાથી કુંડળી મુકવાના નીચમ પ્રમાણે જ્યોતિષચક્ર, આકાશમાં રહેનારી ખાર રાશિઓના ખાર ભાગ થશે. ચક્ર કેમ કરવું, તે નીચેના કોષ્ટકથી જણાયો.

અંશકારનાં મત પ્રમાણે
કુંડળી.

૨	૧	૧૨	૧૧
૩			૧૦
૪			૯
૫	૬	૭	૮

અનુરાતમાં ચાલુ રહી
પ્રમાણે કુંડળી.

૨	૧૨	
૩	૧	૧૧
૪	૧૦	૯
૫	૭	૮
૬		

ધરાજશુક્રગણશીનસૌમ્યસિતારજીવાર્કજમન્દજીવાઃ ॥

ક્રમેણ મેષાદિક રાશિનાથાસ્તદંશપાથેતિ વદન્તિ સન્તઃ ॥૫॥

૫. ભાવાર્થ—મંગળ, શુક્ર, બુધ, ચંદ્ર, સૂર્ય, બુધ, શુક્ર, મંગળ, શુક્ર, શનિ, શનિ, શુક્ર એ પ્રમાણે અનુક્રમે મેષાદિક રાશિઓના સ્વામીને નવમાંશમાં આવેલી રાશિઓના સ્વામી સત્પુરૂષો કહે છે.

ભૂતૈકવિંશદગિરયો નવદિક્ષોદશાધ્યયઃ ॥

સૂર્યાદીનાં ક્રમાદબ્દા રાશીનાં સ્વામિનો વશાત્ ॥ ૬ ॥

૬. ભાવાર્થ—સૂર્યથી અનુક્રમે કાળચક્રદશાનાં દરેક શ્રદ્ધનાં વર્ષ (૫-૨૧-૭-૬-૧૦-૧૬-૪) અનુક્રમે છે; ને જે શ્રદ્ધાનાં જેટલાં વર્ષ છે, તેટલાં તે શ્રદ્ધાની રાશિઓનાં પણ વર્ષ ગણવાં.

અશ્વીપુનર્વસૂહસ્ત મૂલપ્રોષ્ઠપદાદિષુ ॥

અંશકાન્ ગણયેન્મેષાત્પ્રાદક્ષિણ્યક્રમં વદેત્ ॥ ૭ ॥

૭. ભાવાર્થ—અશ્વિની, પુનર્વસુ, હસ્ત, મૂળ ને પૂર્વાષાદ્રપદ, એ નક્ષત્રના નવમાંશ (નવ વર્ગ)માંના પાંચ અંશ (પાંચ વર્ગ) પ્રાદક્ષિણ્ય અનુક્રમથી એટલે સંખ્યમાર્ગે અનુક્રમે મેષરાશિથી કહે છે, એટલે મેષથી ગણવા.

રોહિણીમર્ગર્વશાસ્વર્વજ્ઞવાદિષુ મેષુ ચ ॥

અંશકાન્ વૃશ્ચિકાદીનાં ગણયેદપસવ્યતઃ ॥ ૮ ॥

૮. ભાવાર્થ—રોહિણી, મધ્ય, વિશાખા, શ્રવણ એ નક્ષત્રથી શરૂ થતા નવ નવમાંશ અથવા નવ વર્ગમાંના સાતમા સ્ત્રોકમાં પાંચ વર્ગ બતાવ્યા, ને બાકીના ૪ તે અપસંય માર્ગથી (અવળી રીતે) વૃશ્ચિક રાશિથી ગણવા.

ઉપરના ૭-૮ સ્ત્રોકની મતલબ વધારે જુલાસાથી નીચે મુજબ છે.

કાળચક્રદશાના નવ ભાગ, જેને નવ નવમાંશ કે નવ વર્ગ કહે છે; તે નવ વર્ગમાં આ નક્ષત્રપાદ દશા છે. એટલે એક નક્ષત્રના ચાર પાયા, તેમાં સવાળે નક્ષત્રના નવ પાયા થાય છે. તેને નવવર્ગ કહે છે. તેથી એક એક વર્ગમાં ત્રણ નક્ષત્ર છે. દરેક ત્રણ ત્રણ નક્ષત્ર એમ ૨૭ નક્ષત્ર મળીને નવ નવમાંશ કે નવવર્ગ કહેવાય છે.

તેમાં ૫ વર્ગ દક્ષિણ તરફ જાય છે, તેને સંવ્યમાર્ગી કહે છે. ૪ વર્ગ ઉત્તર તરફ જાય છે, તેને અપસંયમાર્ગી કહે છે. સંવ્યને લોભમાર્ગ. અને અપસંવ્યને વિલોભમાર્ગ પણ કહે છે. સંવ્ય સિધે માર્ગે જવું ને અપસંવ્ય ઉલટે રરતે જવું તેને કહે છે. (સુલટું ને ઉલટું.)

દક્ષિણાત્રિકનક્ષત્ર દ્વાદશાશકરાંસિપુ ॥

ચક્રં પ્રદક્ષિણીકૃત્ય મીનાન્તં ત્રિવ્યસેત્પુનઃ ॥ ૯ ॥

ઉત્તરાવયનસૂત્રં વૃશ્ચિકાગ્રપ્રદક્ષિણમ્ ॥

કૃત્વા ચાપાન્તકેઽન્યસ્મિન્ જ્ઞાતવ્યે દક્ષિણોત્તરે ॥ ૧૦ ॥

૯-૧૦. ભાવાર્થ—સંવ્યમાર્ગનાં ત્રણ નક્ષત્રોના બાર અંશકોની બારે રાશિઓ, સુલટી રીતે પ્રદક્ષિણા કરીને ગેપથી મીનના અંતસુંધી જાય છે. ને અપસંવ્યમાર્ગનાં ત્રણ નક્ષત્રો ઉલટી રીતે વૃશ્ચિકરાશિથી પ્રથમ શરૂ થઈને બાર અંશકોની બાર રાશિ, જેમકે વૃશ્ચિક પહેલી, જુલા બીજી, કન્યા ત્રીજી, એ પ્રમાણે અવળી પ્રદક્ષિણા કરીને છેલ્લી પંચરાશિ, તે બારમી રાશિ આવે છે. એ પ્રમાણે દક્ષિણોત્તર (સંવ્ય અપસંવ્ય) દશાનો અનુક્રમ જણાવે.

સંવ્યાપસંવ્યમાર્ગેણ ત્રાપ્તિન્યાદિ ત્રિકં ત્રિકમ્ ॥

દેહાદિ ગણયંત્સંવ્યે વામે જીવાદિ ગણ્યતે ॥ ૧૧ ॥

૧૧. ભાવાર્થ—સંવ્ય ને અપસંવ્ય માર્ગવડે અધિન્યાદિ ત્રણ ત્રણ નક્ષત્રો રહેલાં છે. તેમાં સંવ્યદશામાં દેહાધિપતિથી ગણવું, અને અપસંવ્યદશામાં જીવાધિપતિથી પ્રથમ શરૂઆત કરવી.

મેષગોચમકુલીરમન્દિરે પ્વંશકેષુ પરમાયુરુચ્યતે ॥

જ્ઞાનકં મંદસુધાસ્તદાં ક્રમાત્ તત્ર કોણભવનેષુ તદ્વદેત્ ॥૧૨॥

૧૨. ભાવાર્થ—મેષ, વૃષભ, મિથુન, કર્કરાશિઓનાં પરમાયુધ્ય (પુરેપુરે આવરદા) અનુક્રમે (૧૦૦-૮૫-૮૩-૮૬) વરસો છે. તેનાથી ત્રીકોણમાં આવનારી રાશિઓનાં પણ તેટલાંજ વર્ષો કહે છે.

દરેક રાશિથી ગણતાં પાંચમી ને નવમી રાશિઓ પોતાની ત્રિકોણ રાશિઓ જાણવી. મેષથી ત્રીકોણ, સિંહને ધન, તેનું કોણ નીચે પ્રમાણે છે.

ત્રિકોણ રાશિઓ.

૧૦૦ મેષ. સિંહ. ધન. જે મેષરાશિનું પરમાયુધ્ય (વધારેમાં વધારે આ-
૮૫ વૃષભ. કન્યા. મકર. યુધ્ય) તે સિંહને ધનનું પણ જાણવું. જે વૃષભનું
૮૩ મિથુન. તુલા. કુંભ. પરમાયુધ્ય તે કન્યા ને મકરનું, ને મિથુનનું તે તુલા
૮૬ કર્ક. વૃશ્ચિક. મીન. ને કુંભનું, અને કર્કનું તે વૃશ્ચિક ને મીનનું જાણવું.

एवमायुः परिज्ञानं देहजीवी प्रकल्प्य च ॥

सव्ये तु प्रयमांशस्तु देह इत्यभिधीयते ॥ १३ ॥

૧૩. ભાવાર્થ—એ પ્રમાણે આવરદાનું જ્ઞાન દેહને જીવ પ્રમાણે જાણવું. તેમાં સંવ્યવસ્થાના અનુક્રમમાં પ્રથમ જે અંશ શરૂ થાય, તે રાશિની દેહસંજ્ઞા જાણવી; ને તે રાશિનો જે સ્વામી તે દેહાધિપ થાય.

जीवः सर्वेष्वन्त्यपादो विलोमपणसव्यके ॥

देहजीवे यदा राहुः केतुर्मर्त्यो रविः स्थितः ॥ १४ ॥

૧૪. ભાવાર્થ—સંવ્યવસ્થામાં છેલ્લો નવમી રાશિનો થતો અંશ, તે પાયાની રાશિની જીવસંજ્ઞા જાણવી. તે રાશિના સ્વામીને જીવાધિપ કહે છે, ને અપસંવ્યમાં એથી ઉલટો અનુક્રમ જાણવો. એટલે અપસંવ્ય ચક્રમાં અંશની શરૂઆતવાળી રાશિની જીવસંજ્ઞા જાણવી; ને ઉદા પુરા થતા રાશિના પાયાની દેહસંજ્ઞા જાણવી. દેહ અને જીવરાશિઓ જે આવેલી છે, તે રાશિમાં રાહુ, કેતુ, મંગલ, સૂર્ય, એ ચારમાંનો કોઈ શરૂ હોય ત્યારે.

तदा तस्मिन् भवेन्मृत्युर्देहे रोगः प्रवर्तते ॥

देहजीवगृहं यातः सौम्यो जीवश्च भार्गवः ॥ १५ ॥

૧૫. ભાવાર્થ—મૃત્યુને આપનારા યાચ છે, ને દેહશશિમાં ઉપલા થહો આઝ્યા હોય તો રોગની ઉત્પત્તિ યાચ છે. તેમજ દેહને હવરાશિમાં જ્યારે બુધ, શુક્ર કે શુક આવે છે ત્યારે.

મુલસંપત્કરં સર્વં શોકરોગવિનાશનમ્ ॥

મિથ્રસ્વેચરસંયુક્તે મિથ્રં ફલપ્ત્વામ્બુપાત્ ॥ ૧૬ ॥

૧૬. ભાવાર્થ—શોક રોગનો નાશ કરી સર્વે સુખ, અને સંપત્તિ કરનારા જાણવા. નેમિથ્રથહ, હવને દેહશશિમાં આવેલા હોય, એટલે રાહુ, કેતુ, મંગલ, સૂર્ય, એ ચારમાંથી એક થહ હોય, ને તેનીજ સાથે બુધ, શુક્ર, કે શુકમાંનો એક થહ હોય, એટલે એક પાપથહ અને બીજો શુભ થહ હોય તો મિથ્રફળ (એટલે કંઈક સાઈ ને કંઈક ખોડું લેળસેળ) જાણવું. સાઈ માફુ બેઉ જનશે એમ જાણવું.

સિંહાવલોકસમયે મળ્લૂકગતિસંભવે ॥

અપમૃત્યુમયં તસ્મિન્ પ્રાયશ્ચિત્તાદિમુચ્યતે ॥ ૧૭ ॥

૧૭. ભાવાર્થ—કાળથક દશાની ગતિ સિંહાવલોકન (સિંહ) હોય, અથવા મંડૂક (દેહકો) ગતિનો સંભવ હોય, એવી દશા વખતે મૃત્યુ (મહોત) નો ભય ઉપજાવે છે. તે વખતે તેનું પ્રાયશ્ચિત્ત (પુન્યકાન જપ) કરવાથી મૃત્યુનો ભય દૂર થાય છે.

મીનાત્તુ વૃશ્ચિકે યાતે જ્વરો ભવતિ દેહિનામ્ ॥

પાથોનાત્ કર્કટે યાતે માતૃચન્ડુવધૃપ્રતિઃ ॥ ૧૮ ॥

૧૮. ભાવાર્થ—મીનથી વૃશ્ચિક રાશિમાં જતી દશા હોય ત્યારે મનુષ્યોને તાવનો રોગ લાગુ પડે છે. કન્યાથી કર્કમાં જતી દશા હોય ત્યારે માતા, ભાઈ, સગાં કે સ્ત્રીનું મરણ નીપજાવે છે.

કટ્કાત્તુ હરૌ યાતે વ્રણરોગં વદેદ્બુધઃ ॥

સિંહાત્તુ મિથુનં યાતે સ્વસ્ત્રીવ્યાધિર્મૃતિર્ભવેન્ ॥ ૧૯ ॥

૧૯. ભાવાર્થ—કર્કથી સિંહમાં જતી દશા હોય, ત્યારે મળ રોગ, એટલે શુભઝાં, ચાઠાં વિગેરે થશે. એમ પડિતો કહે છે.

સિંહથી મિથુનમાં દશા જતી હોય ત્યારે પોતાની ઝીને રોગ થશે, યાતો તે ઝીનું મરણ થાય છે.

પુત્રવન્ધુમૃતિં વિદ્યાચ્છાપાન્મેપં ગતે પુનઃ ॥

શુભગ્રહેઽસ્મિન્નપયં પાપગ્રહયુતે ભયમ્ ॥ ૨૦ ॥

૨૦. ભાવાર્થ—દશાની આલ ધનથી તે મેષ સુધીની હોય, ત્યારે છોકરાં, સગાંનું મરણ કરે છે. એ દશાને વિશે શુભ ગ્રહ યુક્ત હોય, તે તે ભય નાશવો નહિ, ને પાપગ્રહ યુક્ત હોય તે ભયમ નાશવું.

કન્યાયાઃ કર્કટે યાતે પૂર્વભાગે મહાન્ ભવેત્ ॥

ઉત્તરાં દિશમાશ્રિત્ય શુભયાત્રાં ગમિષ્યતિ ॥ ૨૧ ॥

૨૧. ભાવાર્થ—કન્યાથી કર્કટમાં જનારી દશામાં તે દશાના પહેલા અર્ધ ભાગમાં તે મોટો નામાંકિત પુરૂષ થાય છે. (કીર્તિનો વધારો કરે છે.) ઉત્તર દિશા તરફ સારી યાત્રા (મુસાફરી) એ જાય છે. (તીર્થ-યાત્રા કરે છે.)

સિંહાત્તુ મિથુનં યાતે પૂર્વભાગં વિસર્જયેત્ ॥

કાર્યારંભે તુ નૈર્ઋત્યાં સુખયાત્રાં ગમિષ્યતિ ॥ ૨૨ ॥

૨૨. ભાવાર્થ—સિંહથી મિથુનમાં જતી દશાનો, કોઈ પણ કામ-કાજમાં પહેલો (પૂર્વ) ભાગ ત્યાગ કરવો, ને દક્ષિણ પશ્ચિમના વચ્ચેની એટલે નૈઋત્ય દશાની સુખકાવક યાત્રા (મુસાફરી) એ જશે.

કર્કટાદક્ષિણે સિંહે કાર્યહાનિથ રોગકૃત્ ॥

દક્ષિણાં દિશમાશ્રિત્ય પથાદાગમનં ભવેત્ ॥ ૨૩ ॥

૨૩. ભાવાર્થ—કર્કટથી સભ્યમાર્ગે સિંહ તરફ જતી દશામાં પોતાના કામમાં નિષ્ફળતા થાય છે, ને રોગ પેદા કરે છે.

મિથુનથી સિંહમાં જતી દશા હોય તો દક્ષિણ દિશાના આશ્રયની મુસાફરી થાય છે, ને તે પછી પોતાના દેશ પાછું આવવું પણ તેજ દશામાં થાય છે.

મીનાત્તુ વૃશ્ચિકા ક્રાન્તે ઉદગ્ગચ્છતિ સદ્ગુપ્તમ્ ॥

ચાપાન્મેપે ભયં યાત્રા વ્યાધિર્વન્ધુમૃતિર્ભવેત્ ॥ ૨૪ ॥

૨૪. ભાવાર્થ—એ મીનથી વૃશ્ચિકામાં જતો દશાનો માર્ગ હોય તો ઉત્તર દિશા તરફનું જે કંઈ પોતાને સંકટ હોય, તે દૂર થાય છે.

ધનથી મેયમાં જતી દશામાં લય ઉપજાવે. કેાઈ અગા કુટુંબમાં બીમારી થાય, અથવા મૃત્યુ થાય, ને મુસાફરીમાં પોતાને પીઠા થાય છે.

તત્ર સંપદ્વિવાદાદિ શુભં ભવતિ પશ્ચિમે ॥

શુભારૂઢે નૃપમીતિઃ સર્વસંપત્કરી નૃણામ્ ॥ ૨૫ ॥

૨૫. ભાવાર્થ—તેજ દશામાં એટલે ધનથી મેયમાં જતી દશામાં પશ્ચિમ દિશા તરફ વિવાહ જેવાં શુભ કામો થાય છે, ને તે દશાની રાશિ ભેગો શુભ ગ્રહ બેઠેલો હોય, તો તે માણસને સભની પ્રીતિથી સર્વે પ્રકારની સંપત્તિ મળે છે.

દેહો મેયધાપસિંહાજયાનાં જીવશાપી ગોવધૂનકમાનામ્ ॥

આકોકેરો દેહસંજ્ઞં નૃપુમં જીવં સવ્યે ચાપસવ્યે વિલોમાત્ ॥ ૨૬ ॥

૨૬. ભાવાર્થ—સવ્યચક્રમાં ધન, સિંહ, મેય, અંશની દશામાં આ-ધરાશિઓની ઢેહ સંજ્ઞાને તેનો દેહાધિપ મંગળ થાય છે. ને અંત્યરાશિ ધન, તેને જીવસંજ્ઞક બાણવી, ને તેનો જીવાધિપ ગુરુ છે.

વરખ, કન્યા, મકર, એ ત્રણ રાશિના અંશની દશાના શરૂઆતની રાશિઓની ઢેહસંજ્ઞા છે. ને તે રાશિઓનો દેહાધિપ શનિ છે, ભારે તેની અંતની (છેવટની) રાશિઓ જીવસંજ્ઞક છે, ને તેનો જીવાધિપ બુધ છે.

ઉપર મુજબ સવ્યચક્રને માટે છે, ને અપસવ્યચક્રમાં વિલોમ બાણવું. એટલે પહેલી શરૂઆતની રાશિ જીવસંજ્ઞક બાણવી; અને તે રાશિનો જે સ્વામી તે જીવાધિપ થાય. અંત્યની રાશિઓ ઢેહસંજ્ઞક બાણવી; અને તે રાશિઓનો જે સ્વામી તે દેહાધિપ થાય છે.

કાવ્યો દેહો યુગ્મકોળં ગતાનાં જીવં યુગ્માગારમાહુર્વૃન્નીન્દ્રાઃ ॥

મીનો જીવઃ કર્કટો દેહરાશિઃ સવ્યે ચક્રે કર્કિકીટાન્ત્યમાનામ્ ॥ ૨૭ ॥

૨૭. ભાવાર્થ—તેમજ સવ્યચક્ર દશાને વિશે ગિયુન, તુલા, કુંભ-રાશિથી શરૂ થતા બાગનો દેહાધિપ ગુરુ બાણવો, ને છેલ્લી ત્રણ રાશિઓમાં જીવાધિપતી બુધ થાય છે.

ને કર્ક, વૃશ્ચિક, મીનરાશિના નવ વર્ગમાં શરૂ થતા ભાગની પહેલી રાશિ કર્કનો દેહાધિપ ચંદ્ર છે. છેલ્લી રાશિઓ ગુરૂની હોવાથી ગુરુ જીવા-ધિપ બાણવો.

દેહજીવસમાયુક્તૈર્ભૌમાર્કિરવિમોગિભિઃ ॥

एकैकयोगे मरणं बहुयोगे न संशयः ॥ २८ ॥

૨૮. ભાવાર્થ—જ્યારે દેહાધિપ કે જીવાધિપરાશિ, મંગલ, શનિ, સૂર્ય કે રાહુ એમાંના કોઈ અહ્યુક્ત હોય તો એ દેહજીવાધિપની રાશિમાં ને ઉપર કહેલા અહોમાંના એક અહ હોય તો મરણની લીતિ થાય છે. અને દેહ કે જીવાધિપ રાશિમાં બહુ એટલે ઉપલા અહમાંના બે ત્રણ કે ચારે એકઠા હોય તો જરૂર મરણ સમજવું.

देहयुक्तो महारोगं जीवयुक्तो महद्दयम् ॥

द्वाभ्यां संयोगमात्रेण हन्यते नात्र संशयः ॥ २९ ॥

૨૯. ભાવાર્થ—જે દેહાધિપરાશિ, કે રાશિનો સ્વામી ૨૮ મા પ્રલોકમાં બતાવેલા અહમાંના એક અહથી યુક્ત હોય, તો મોટો રોગ ઉત્પન્ન કરે છે, ને જીવાધિપરાશિ કે રાશિનો સ્વામી જે ઉપરના અહોમાંના એક અહથી યુક્ત હોય તો મોટું સંકટ, ભય, થાય છે. પણ દેહાધિપ ને જીવાધિપરાશિ અથવા દેહાધિપ અને જીવાધિપના સ્વામીઓ બન્ને પાપઅહોએ યુક્ત હોય તો અવશ્ય મરણ થાય છે.

अधिरोगो भवेद्द्वाभ्यामपमृत्युस्त्रिभिर्भवेत् ॥

चतुर्भिर्मृतिरापन्ना देहजीवे भवेद्यदि ॥ ૩૦ ॥

૩૦. ભાવાર્થ—દેહમાં કે જીવમાં બે પાપઅહો હોય તો રોગનો વધારો કરે છે. ત્રણ પાપઅહ એકઠા થાય, તો અપમૃત્યુ (અકસ્માત મરણ) થાય છે. અને ૪ પાપઅહ દેહ કે જીવરાશિમાં હોય તો મરણ થાય છે.

युमपदेहजीवौ तु पापग्रहयुतौ तथा ॥

राजचोरादिभीतिश्च द्वाभ्यां मृत्युर्न संशयः ॥ ૩૧ ॥.

૩૧. ભાવાર્થ—જે એકજ વખતે દેહાધિપતિ અને જીવાધિપતિ બેઉમાં એક એક પાપઅહ ૨૮ મા પ્રલોકમાં કહેલામાંના હોય, તો રાજાથી અને ચોરાદિકથી ભય થાય છે, ને તે દેહાધિપ અને જીવાધિપમાં ને બંને અહો આવે, તો જરૂર મરણ થાય છે.

अग्निवाधा रवौ विद्याचन्द्रे ज्वलनवाधकम् ॥

भौमे शस्त्रकृता पीडा वायुवाधकं बुधे ॥ ૩૨ ॥

મૂર્યાદિક અહથી થતી નુકશાની નીચે પ્રમાણે છે.

૩૨. ભાવાર્થ—સૂર્ય દેવતા (અગ્નિ)થી નુકશાની કરે છે, ચંદ્રમ પાણીથી નુકશાન કરે છે. મંગલ મરણ નીપજાવે, જોવા હથિયારથી પીર આપે છે. ને બુધ, વાયુથી પીડા લોગવે છે.

ગુરૌ ચોદસ્વાધા સ્યાત્ શુક્રેઽગ્નિમયમાગ્ન્યાત્ ॥

શનૌ ગુલ્મેન વાધા સ્યાદ્ રાહૌ વિપકૃતાં રુઝમ્ ॥ ૩૩ ॥

૩૩. ભાવાર્થ—શુક્ર, પેટમાં વ્યાધિ ઉત્પન્ન કરે છે. શુક્ર, અગ્નિર્થ કંઈ નોખમ કરે છે. શનિ, શુભવિકાર શુભમાં, ભગંદર, ખાડું વિગેરે કરદો કરે છે. રાહુ, ઝેર જેવા પદાર્થ અથવા સાપ વિંછી જેવા ઝેરી પ્રાણુથી નુકશાન કરે છે.

ટીપ—ઉપર મુજબ ઝેડોના કાળચક્રમાં અહિં નુકશાન કરતા હોય, તો, તે અહની જે નુકશાની કહી છે, તેવીજ જાતની નુકશાની થશે એમ કહેવું.

આતૃસ્યાનગતો જીવો દારસ્યાનગતઃ કુજઃ ॥

તથા જન્મગતો મન્દો રાહુર્નવમરાશિગઃ ॥ ૩૪ ॥

૩૪. ભાવાર્થ—ત્રીજા ઘરમાં શુક્ર, સાતમા સ્થાનમાં મંગલ હોય, અને લગ્નમાં શનિ, ને નવમા સ્થાનની રાશિમાં રાહુ હોય.

ચન્દ્રોઽપ્તમગૃહં યાતઃ સૂર્યો રિઃફગૃહં ગતઃ ॥

બુધઃ સપ્તમભાવસ્યો માર્ગવઃ શતુરાંશિગઃ ॥ ૩૫ ॥

૩૫. ભાવાર્થ—ચંદ્રમા આઠમા સ્થાનમાં, સૂર્ય બારમા ઘરમાં, બુધ સાતમા ભાવમાં અને શુક્ર, ગમે તે ઠેકાણે શતુની રાશિનો યદને મેઠેલો હોય.

- इत्येवं मरणस्थानं तस्मिन् पापयुतेऽथवा ॥

पापदृष्टेऽरिनीचस्ये दुर्वले दुःखमाप्नुयात् ॥ ૩૬ ॥

૩૬. ભાવાર્થ—એ પ્રકારે કહેલા સ્થાનોમાં કહેલા ઝેડો હોય તો તેને મરણસ્થાન કહે છે, તે સ્થાનમાં ઉપર મુજબનો અહ નો પાપઅહ સહીત હોય, અથવા તે સ્થાનમાં રહેલા અહને પાપઅહ નોતો હોય, અથવા તે સ્થાનમાં રહેલો અહ, શતુશ્ત્રેની કે નીચેનો હોય તો દુર્બળતા અને દુઃખ આપતા થાય છે.

દેહજીવફલમ્ (દેહલવનું કળ.)

માનુઃ કરોતિ વિવિધાપદમર્યનામં

આતિજ્વરારિજનમીતિપદચ્યુતિં ચ ॥

પિત્તાતિગુલ્મગ્રહણીક્ષયકર્ણરોગં

પશ્વાદિવન્તુમરણં સહજાદિનાશમ્ ॥ ૩૭ ॥

દેહ અથવા લવના લેગા સૂર્યાદિ ગ્રહો રહેલા હોય તેનું કળ.

૩૭. ભાવાર્થ—સૂર્ય, દેહ કે લવના લેગો હોય તો ઘણી પ્રકારની આપઘા, ધનનો નાશ, દુઃખ, તાવ, ને શત્રુથી ભય થાય છે. પોતાને સ્થાન બ્રહ્મ કરે છે, અને પિત્તનો રોગ, ગુમડાનો રોગ, અતિસાર, (સંગ્રહણીનું ઘટે) ક્ષયનો રોગ, કાનનો રોગ, પોતાનાં જનાવશે અને કુટુંબીઓનું મરણ, અને બાઈ પ્લેનનું મરણ કરે છે.

ચન્દ્રઃ સ્વવન્તુજનસક્કમકન્યકાપ્તિ-

મારોગ્યમૂપણસુત્રાંચરરાજ્યપૂજ્યમ્ ॥

દાનક્રિયાદિસુરમૂસુરપુણ્યતીર્થ-

સ્નાનાર્ચનં મૃદુસુત્રાન્નસુત્રં કરોતિ ॥ ૩૮ ॥

૩૮. ભાવાર્થ—ચંદ્રમા, દેહ કે લવમાં હોય તો પોતાનાં સગાંઓનો મેળાપ થાય. સ્ત્રી મળે, શરીરે સુખી રાખે, ઘરલું, વસ્ત્ર વિગેરે સુખ મળે, રાજદ્વારે માન મળે, કાનની ક્રિયા કરનાર દેવોને પ્રાક્ષણ જ્યાં સ્નાન કરે છે, એવા તીર્થમાં સ્નાન કરનાર, ને તેમનું પૂજન કરનાર, કૌમળતા, અને સ્વાદિષ્ટ અન્નનું સુખ લોગવનાર કરે છે.

મૌમઃ કરોતિ તનુતાપરુગાગ્નિચોર-

મીતિં સ્વવન્તુકલહં સહજાદિનાશમ્ ॥

ક્ષેત્રાર્થનાશપદવિચ્યુતિયુદ્ધનીતિં

ગુલ્માર્શકુષ્ઠવિપન્નમયં કુવૃત્તિઃ ॥ ૩૯ ॥

૩૯. ભાવાર્થ—મંગળ, દેહ કે લવના લેગો રહ્યો હોય તો શરીરમાં તાવ, અગ્નિ ને ચોરથી ભય, સગા કુટુંબમાં કલેશ, બાઈમાંકુનો નાશ, જમીન ધનનો નાશ, સ્થાનકથી બ્રહ્મતા (ચાલુ હોય, જમીન ઘર કે

શેષભાંધી બરતરફ થવું તે.) લગ્ન થવાનાં સંજોગો, શુદ્ધરોગ, મશા, કોઠ, એરી જાનવરો, કે એરથી ને શત્રુઓથી લય કરે છે.

જ્વરમાસુરિકા પૈત્યં ગ્રંથિસ્ફોટં કુજસ્ય ચ ॥

વિપાગ્નિશસ્ત્રચોરાસ્તિપ્રતીતિં વદેદ્ધુઃ ॥ ૪૦ ॥

૪૦. ભાવાર્થ—તેમજ વળી મંગળ, તાવ, શીતળા, ખળીયા, પિત્તનો રોગ, ગાંઠનાં દરદ, વિસ્ફોટક, એર, અગ્નિ, હથિયાર, ચોર, શત્રુ, રાજા વિગેરેથી લય થાય છે; એમ વિદ્વાન્ જોશી કહે છે.

સૌમ્યઃ કરોતિ સુહૃદાસપ્રહત્પસાદ-

વિજ્ઞાનશીલનિગમાગમશાસ્ત્રવોધમ્ ॥

સ્ત્રીપુત્રદારનૃપભૂષણમોગજાન્ધ-

લાભં વિવેકધનચુદ્ધિયશોભિવૃદ્ધિમ્ ॥ ૪૧ ॥

૪૧. ભાવાર્થ—બુધ, દેહ કે જીવના લેગો રહ્યો હોય તો મિત્ર ને મોટા ઉદાર દિલના માણસોની મહેરબાની કરાવે છે, જ્ઞાન સંપાદન કરે છે, સારાં આચરણ કરે; વેદ અને રસાયણ શાસ્ત્રનો ભેદ, પોતાની સ્ત્રી, પુત્ર, બીજી સ્ત્રીજાતિને રાજા તરફથી ધરણાં, ગાય, હાથી, ઘોડાનો લાલ, વિનય, વિવેક, ધન, શુદ્ધિ અને કીર્તિનો વધારો કરે છે.

જીવઃ કરોતિ વિવિધાર્થસુખં મહત્ત્વં

રાજ્યાભિષેકમવનિપ્રમુજ્જનાયમ્ ॥

સ્ત્રીપુત્રલાભસુખભૂષણમોનનાર્થ-

મારોગ્યકીર્તિવિજયં ચ પરોપકારમ્ ॥ ૪૨ ॥

૪૨. ભાવાર્થ—શુક્ર, દેહ કે જીવના લેગો રહ્યો હોય તો ધણી જાતની મજા, ગમ્મત, સંપત્તિ સુખ, મહત્વ (મોટો બોલો) રાજ્યાલિપેક જેવું માન, રાજ્યમાન, સ્ત્રી પુત્રની પ્રાપ્તિ, સુખ, શય્યાગાર, ને ભોજન, શરીર સુખ, પોતાની ક્ષેત્રને પરોપકાર કરાવે છે.

શુક્રઃ કરોતિ રતિલાભસુલાક્ષ્ણાદિ-

ચિત્રાંવરાર્થપશુવાહનરત્નજાલમ્ ॥

ગાનક્રિયાનટનગોષ્ઠિમહત્પતાપં

સત્કીર્તિદાનવિભવં યુગ્મનઃ સમાજમ્ ॥ ૪૩ ॥

૪૩. ભાવાર્થ—શુક્ર, દેહ કે જીવના લેગો રહ્યો હોય તો સ્ત્રીના રતિસુખનો લાભ આપે છે. સારી સ્ત્રીઓની સોળતો, ચિત્રવિચિત્ર વસ્ત્ર, ધન, ઢોરો, ગાડી જેવાં વાહન, રત્ન, જવાહીર, મેળવી આપે છે. ગાયનની મીઠાસો, નાચ ને રાજ્યવેલવ, સારી કીર્તિ, જ્ઞાન, વેલવ, ને સારા માણસોનો મેળાપ કરાવે છે.

મન્દઃ કરોતિ કલહં તનુકુચ્છમૃત્યુ-

વન્ધ્વાર્તિમગિરિપુમૂતભયં વિપાર્તિમ્ ॥

માનાર્થહાનિપ્રિમાનકલત્રપુષ્પ-

નાશં ગૃહાર્થકૃપિવાણિજગોવિનાશમ્ ॥ ૪૪ ॥

૪૪. ભાવાર્થ—શનિ, દેહ કે જીવના લેગો રહ્યો હોય તો કલ્યાણ કલેશ કરાવે છે. શરીરમાં પીડા, મૃત્યુ, સગાં કુટુંબથી દુઃખ, અસિ, શત્રુઓ અને ભૂતાદિકથી ભય, ઝેરી જનાવર કે ઝેર જેવા પદાર્થથી દુઃખ, માન ને ધનનો નાશ, રાજ્યમાનનો, ને સ્ત્રી પુત્રનો નાશ, સંસાર સુખ, ખેતીવાડી, બ્યાપાર અને ગાય જેવાં ઢોરોનો નાશ કરે છે.

રાહૌ દેહેઽરિપીઢાત્મા વન્ધુકષ્ટપરિભ્રમમ્ ॥

પક્ષ્યાતાદિપીઢાં ચ રાજમીતિ વદેન્નૃણામ્ ॥ ૪૫ ॥

૪૫. ભાવાર્થ—રાહુ, દેહ કે જીવના લેગો રહ્યો હોય તો શરીરે શત્રુઓથી પીડા, સગાં કુટુંબથી કષ્ટ, આમથી તેમ રખડામણ, પક્ષવાત જેવી પીડા ને રાજ્યથી ભય થાય એમ માણસોને જોશીએ કહેવું.

કેર્તા ચોરાગ્રિપીઢાદિરક્તસ્રાવાદિપીઢનમ્ ॥

દારિર્યં વન્ધુનાશં ચ સ્થાનનાશં ધનક્ષયમ્ ॥ ૪૬ ॥

૪૬. ભાવાર્થ—કેતુ દેહ કે જીવમાં હોય તો ચેરોથી, અસિથી, ને હોહીના વહેવાથી પીડા થાય છે. દરિદ્રતા, સગાંઓનો નાશ, મળેલી જગ્યાનો નાશ અને ધનનો નાશ થાય છે.

અથ ચક્રદશાફલમ્ ॥ (ચક્રદશાનું કુળ.)

લગ્નચક્રદશાકાલે દેહારોગ્યં મહત્સુખમ્ ॥

કીર્તિભૂષણરાજ્યાર્યસુતદારાંવરાયતિમ્ ॥ ૪૭ ॥

૪૭. ભાવાર્થ—લગ્નની રાશિની ચક્ર દશા વખતે શરીરની આરોગ્યતા, મોહોદું સુખ, આગર, શણગાર, રાત્ર્ય, ધન, પુત્ર, સ્ત્રી, વગ્ર સર્વે મળી શકે છે.

શુભસંજ્ઞે શુભં સર્વં પાપસં ફલમન્યથા ॥

તદ્વત્પાપસમાયુક્તે શુભયુક્તે શુભાધિકમ્ ॥ ૪૮ ॥

૪૮. ભાવાર્થ—જો તે શુભરાશિ હોય તો સર્વે શુભ ફળ મળવું, અને પાપરાશિ હોય તો તે ફળ વિપરીત (અંશુભ) મળવું.

તેજ પ્રમાણે તે પાપ ગ્રહ યુક્ત હોય તો અશુભ ફળ થાય ને શુભ ગ્રહ યુક્ત હોય તો શુભ ફળ થાય છે.

સ્વક્ષેત્રતુલ્યમિત્રસ્થિત્વેચરેણ સમન્વિતે ॥

વિલમ્બચક્રપાકે તુ રાજ્યાર્થ નૃપપૂજિતમ્ ॥ ૪૯ ॥

૪૯. ભાવાર્થ—જો લગ્નમાં સ્વગ્રહી, ઉચ્ચ કે મિત્રની રાશિનો ગ્રહ હોય તો તે રાશિની દશા વખતે રાત્ર્ય, ધનનું સુખ ને રાત્ર્ય સન્માન મળે છે.

નીચમૂઢારિરાશિસ્થિત્વેચરેણ સમન્વિતે ॥

પુત્રદારાદિનાશં ચ મિત્રં મિત્રફલં વદેત્ ॥ ૫૦ ॥

૫૦. ભાવાર્થ—લગ્નમાં નીચ, અસ્તંગત કે શત્રુક્ષેત્રી (શત્રુની રાશિમાં) ગ્રહ રહેલો હોય તો લગ્નની કાળચક્ર દશામાં પુત્ર, સ્ત્રી મિત્રેદનો નાશ થાય પણ જો જોઈક ૪૯ માં કહેલા ગ્રહોમાંનો પણ તેની સાથે હોય તો મિત્ર ફળ (સાદૃ ને માફુ બેઠા પ્રકારનું) સુખ દુઃખથી ભેળસેળ ફળ કહેવું.

દ્વિતીયરાશિચક્રે તુ ધનધાન્યવિવર્ધનમ્ ॥

ભોજનં મૃતદારાપિ સેવગોનૃપપૂજનમ્ ॥ ૫૧ ॥

૫૧. ભાવાર્થ—ધન ભાવમાં આવેલી રાશિની દશામાં ધન, ધાન્ય (અનાજ) નો વધારો કરે છે. મિથાન, પુત્ર ને સ્ત્રીની પ્રાપ્તિ કરાવે છે. જમીન, દારનું સુખ ને રાત્ર તરફથી માન મળે છે.

વિચાર્ષિં વાવપટુત્વં ચ સત્રોષ્ટ્રવા કાલયાપનમ્ ॥

શુભસં ફલમેવં સ્પાત્પાપસં ફલમન્યથા ॥ ૫૨ ॥

૫૨. ભાવાર્થ—વિદ્યાની પ્રાપ્તિ ને ઓલવામાં ચતુરતાધિવાળો, સારી વાતો કરવામાં ચોતાનો વખત ગાળનાર થાય છે. જીભ ભાવની રાશિ શુભચક્રની હોય તો ઉપર સુજળ કળ બાણવું. પણ પાપરાશિમાં એથી ઉલટું એટલે નઠારું કળ બાણવું.

તૃતીયરાશિચક્રસ્ય પરિપાકે મહત્સુખમ્ ॥

ભક્ત્યભોજ્યફલાપ્તિં ચ શૌર્ય ધૈર્ય મનોજયમ્ ॥ ૫૩ ॥

૫૩. ભાવાર્થ—ત્રીજા ભાવની રાશિની દશા ભોગવાતી હોય તે વખતે મોટું સુખ આપે છે, ખાવા પીવાને કળહાર જેવા પદાર્થો આપે છે, બહાદુરી, દૃઢ નિશ્ચયપણું રાખનાર, ને મનને હુતનાર કરે છે.

કર્ણામરણવસ્ત્રાપ્તિં કઞ્ઠભૂષણમાવતિમ્ ॥

અન્નપાનાદિસંપત્તિં શુભરાશૌ શુભં વદેત્ ॥ ૫૪ ॥

૫૪. ભાવાર્થ—કાનનાં ધરેણાં, વસ્ત્ર (કપડાં), ગળાનાં આભૂષણો (શણગાર) અને અનાજ વિગેરે ખાવાપીવાના સ્વાદિષ્ટ પદાર્થોની સંપત્તિ એ પ્રમાણે શુભરાશિ હોય તો ઉપર સુજળ શુભ કળ કહેવું.

ચતુર્થરાશિચક્રસ્ય પાકે વાહનભૂષણમ્ ॥

સીમાપ્તિં તીર્થયાત્રાદિમહાજનનિપેક્ષણમ્ ॥ ૫૫ ॥

૫૫. ભાવાર્થ—ચોથા ભાવની રાશિની દશામાં ગાડીઓ જેવાં વાહન, શણગાર ને જમીનની પ્રાપ્તિ થાય છે, તીર્થયાત્રા જેવાં ઉત્તમ કામ યને છે ને મોટા સત્પુરુષોનો મેળાપ થાય છે.

ચિત્તશુદ્ધિ મહોત્સાહં સ્ત્રીમૃતાપ્તિં કૃપિક્રિયામ્ ॥

વન્ધુક્ષેત્રાભિરુદ્ધિ ચ ગૃહલભ્યં મહત્સુખમ્ ॥ ૫૬ ॥

૫૬. ભાવાર્થ—સ્વચ્છ હૃદયનો, ધણો મોટો ઉત્સાહ (ખેત) ધરાવનાર, સ્ત્રી પુત્રાદિકથી સુખી, ખેતીનાં કામ કરનાર, કુટુંબ ને જમીનનો વધારો ને ધર મેળવનાર અને મોટું સુખ ભોગવનાર થાય છે.

આરોગ્યમર્યત્ત્રાપ્તિં ચ મુગ્ધામ્બરભૂષણમ્ ॥

શુભર્ષે શોભનં વિચાત્પાપર્ષે સર્વનાશનમ્ ॥ ૫૭ ॥

૫૭. ભાવાર્થ—શરીરે સુખ, ધનનો લાભ, મુગધી પદાર્થ, વસ્ત્ર ને આભૂષણવાળો, જો તે ભાવની શુભરાશિ હોય તો થાય છે, ને પાપરાશિ હોય તો ઉપર કહેલી સર્વે વસ્તુનો નાશ કરે છે.

સુતરાચ્યાત્મકે ચક્રે રાજ્યાસિં રાજપૂજનમ્ ॥

સ્ત્રીસુતાસિં મહાર્થેયમારોગ્યં વન્ધુપોષણમ્ ॥ ૬૮ ॥

૫૮. ભાવાર્થ—પાંચમા ભાવની રાશિની ચક્ર દશામાં રાજ્ય, રાજ્યદારે માન, સ્ત્રી પુત્રાદિકની પ્રાપ્તિ, બહુ ધીરજ, શરીરની આરોગ્ય ને કુટુંબનું પોષણ કરાવે છે.

અન્નદાનં યશોલાભં આનન્દાન્નિમહોદયમ્ ॥

ઉપકર્તૃત્વમર્થાસિં વાહનામ્બરમૂષણમ્ ॥ ૬૯ ॥

૫૯. ભાવાર્થ—અન્નનું દાન આપનાર, યશ ને લાભ મેળવનાર, આનંદના સમુદ્રને પામનાર (ધણે આનંદ મેળવે), ભાગ્યોદયવાળો અને સામાના ઉપર પરાધિકાર કરનાર, ધન મેળવનાર કરે છે.

શુભપાપર્ક્ષજં સર્વં ગ્રહયોગાદિસંભવમ્ ॥

પૂર્વવ્યોજયેત્તન્ન ચરરાશીં વદેન્નુતિઃ ॥ ૬૦ ॥

૬૦. ભાવાર્થ—પાંચમા ભાવની રાશિ શુભ હોય તો સાફ અને પાપ હોય તો સર્વે ક્ષણ નહાફ. તે રાશિમાં રહેલા ગ્રહના યોગાદિકના સંભવથી પ્રથમની જેઠે અર્કીયાં કહેવું. પણ જો પાંચમી ચરરાશિ હોય તો કાઢીને મેળાપ કે ઇચ્છિત વસ્તુનો લાભ કહેવો.

ચક્રસ્ય પટ્ટરાશેસ્તુ પરિપાંકગમિજં મયમ્ ॥

ચોરાંરિવિપમૂષાસિં સ્થાનનાશં મહદ્ભયમ્ ॥ ૬૧ ॥

૬૧. ભાવાર્થ—છઠ્ઠી રાશિની કાળચક્ર દશામાં અગિતથી ઉત્પન્ન થયેલો ભય, ચોર, દુશ્મન, વિય, ને રાજાથી ભય થાય, સ્થાનનો નાશ (પદચ્યુતિ) ને મોટો ભય ઉત્પન્ન થાય છે.

પ્રમેહગુલ્મપાણ્ડ્વાદિગ્રહણીક્ષયસંભવમ્ ॥

અપકીર્તિઃ કલત્રાર્થેસુતવન્ધુવિનાશનમ્ ॥ ૬૨ ॥

૬૨. ભાવાર્થ—પ્રમેહ, શુક્રા, કમળો, સંઘરણી ને ક્ષય રોગનો સંભવ થાય છે. સ્ત્રીને માટે પોતાની અપકીર્તિ થાય, ધન, પુત્ર ને કુટુંબનો નાશ થાય.

વન્ધનં નિગલપ્રાપ્તિં ત્રણદારિદ્ર્યપીડનમ્ ॥

પાપર્ક્ષં ફલમેવં ર્યાન્નિમશ્રં શુભમુદે સતિ ॥ ૬૩ ॥

૬૩. ભાવાર્થ—એકીએ પહેરાવે, બંધન કરે, દેવાદાર કરે ને દરિદ્રતા આવે એ પ્રમાણે ક્રમ છઠ્ઠા સ્થાનમાં રહેલી પાપરાશિથી બાણવું અને શુભરાશિ હોય તો સુખ દુઃખથી લેખસેળ મિદ્ર ક્રમ બાણવું.

કલત્રરાશિચક્રસ્ય પરિપાકે કરગ્રહઃ ॥

સ્ત્રીસુત્રં પુત્રલાભં ચ ઘૃતસૂપગુડાદિકમ્ ॥ ૬૪ ॥

૬૪. ભાવાર્થ—સાતમાં સ્થાનની રાશિની ચક્ર દશા ચાલતી હોય ત્યારે વિવાહ, સ્ત્રીનું સુખ, પુત્રનો લાભ ને ઘી, દાગ અને ગેળથી બનેલાં મીઠાં લોજનનું સુખ આપે છે.

કૃપિગોગજભૂપાર્તિં રાજપૂજ્યં મહદ્વશઃ ॥

શુભરાશૌ ફલં સત્યં શુભસ્વેચરસંયુતે ॥ ૬૫ ॥

૬૫. ભાવાર્થ—એવી, ગાય, હાથી ને આભૂષણની પ્રાપ્તિ, રાજ્યથી સન્માન, મોટી આબરૂ એ પ્રમાણે સાતમા ઘરમાં શુભ અહની રાશિ હોય ને શુભ અહયુક્ત હોય તો તેનું ક્રમ થાય.

મૃત્યુચક્રદશાકાલે મહદુત્તમં ધનક્ષયમ્ ॥

સ્થાનનાશં ધન્યુનાશં શુભોદરનિપીડનમ્ ॥ ૬૬ ॥

૬૬. ભાવાર્થ—આઠમા સ્થાનની રાશિની દશા હોય ત્યારે ઘણું દુઃખ, ધન નાશ, સ્થાન નાશ, (જગ્યાનું ખોલું) કુદુંગ નાશ, છૂપા ભાગમાં ને પેટમાં ગુપ્ત ખીડા થાય.

દારિદ્ર્યમન્નવિદેપ મન્નાભાવમરેર્મયમ્ ॥

પાપર્ષે પાપસંયોગે ફલમેવં ત્રિનિર્દિશેત્ ॥ ૬૭ ॥

૬૭. ભાવાર્થ—દરિદ્રતા, (ગરીબાઈ) અનાજને નિંદનાર, ખાધાપર અરૂચિ, શત્રુથી ભય એ પ્રમાણે ક્રમ, આઠમા સ્થાનની પાપઅહની રાશિ હોય, ને પાપઅહનો સંયોગ હોય ત્યારે દેખાડે છે.

શુભચક્રદશાકાલે શોભનં ભવતિ ધ્રુવમ્ ॥

પુત્રમિત્રકલત્રાર્થં કૃપિગોગ્રહભૂષણમ્ ॥ ૬૮ ॥

૬૮. ભાવાર્થ—નવમા સ્થાનની રાશિની ચક્રદશામાં નહીં સાફ ક્રમ થાય છે. પુત્ર, મિત્ર, સ્ત્રી, ધન, એતીવાડી, ગાય, ઘર, શત્રુગાર વિગેરેનું સુખ લોગવે છે.

સત્કર્મધર્મસંસિદ્ધિ મહજ્જનપરિગ્રહમ્ ॥

શુભરાશી શુભં સર્વં પાપરાશી વિપર્યયઃ ॥ ૬૯ ॥

૬૯. ભાવાર્થ—સત્કર્મ, ધર્મની સિદ્ધિ, અધિકારી જેવા મોટા માણસોની મહેરબાની એ પ્રમાણે શુભચક્રની રાશિ હોય તો થાય છે, ને નવમા સ્થાનની પાપચક્રની રાશિ હોય તો તેથી ઉલટું ફળ બાણું.

કર્મચક્રદશાકાલે રાજ્યાર્થિ નૃપપૂજનમ્ ॥

સત્કીર્તિદારપુત્રાત્મવન્ધુસંઘં મહોત્સવમ્ ॥ ૭૦ ॥

૭૦. ભાવાર્થ—દશમા સ્થાનની રાશિની દશા વખતે રાજ્યની પ્રાપ્તિ, રાજ તરફથી માન, સારી કીર્તિનો વધારો, સ્ત્રી, પુત્ર કુટુંબીઓનો મેળાપ, ને મોટો આનંદ થાય.

આઘાતસ્ત્વયારોગ્યં સદ્ગોષ્ઠ્યા કાલયાપનમ્ ॥

સત્કર્મફલમ્ભયં શુભરાશી વદેદ્ધુઃ ॥ ૭૧ ॥

૭૧. ભાવાર્થ—ઘણાઓ પોતાની આજ્ઞા માને, શરીર નિરાગી રહે, પોતાના હાલની વાતોમાં પોતાનો વખત નિર્ગમન કરે, સારા કામ બને, પોતાનું પરાક્રમ વધે, તે સર્વ બાળતો દશમે શુભ રાશિ હોય તો વિદ્વાન જ્ઞેષ્ઠીએ ઉપર સુજ્ઞ ફળ કહેવું.

લાભચક્રદશાકાલે યજ્ઞાત્પયારોગ્યભૂષણમ્ ॥

વિચિત્રવસ્ત્રાગમનં ગૃહાંપકરણં લભેત્ ॥ ૭૨ ॥

૭૨. ભાવાર્થ—અગીરયામા સ્થાનની રાશિની દશા ચાલતી હોય તો ધન મળે, શરીરે સુખી, અહિકાર ને વિચિત્ર વસ્તુઓ મેળવનાર, ઘર શોભાવનાર ને ઘરનો સામાન મેળવનાર થાય છે.

સ્ત્રીપુત્રવન્ધુસાહચર્યાર્થિ ક્રુણદ્રવ્યાર્થિ શુભમ્ ॥

રાજપ્રીતિ મહત્સંઘં પ્રવદન્તિ શુભોદયે ॥ ૭૩ ॥

૭૩. ભાવાર્થ—સ્ત્રી, પુત્ર ને કુટુંબીઓના સુખને આપે છે, દેવું છૂટી જાય. રાજાની પ્રીતિ, મોટા માણસોનો સમાગમ એ પ્રમાણે સાંઠે ફળ ૧૧ મે શુભરાશિ હોય તો કહેવું.

વ્યપચક્રદશાકાલે દેદાર્થિ સ્વપદચ્યુતિમ્ ॥

પોરામિનૃપકોપાદિ વન્ધુસ્ત્રીનૃપીડનમ્ ॥ ૭૪ ॥

૭૪. ભાવાર્થ—આરમી રાશિની કાળચક્ર દશામાં શરીરમાં રોગ, પોતાને પદબ્રષ્ઠ થવું, (સ્થાન છોડવું) ચેર, અગ્નિ વિગેરેનો ભય, રાજ તરફથી કોપ, કુટુંબ, સ્ત્રી ને રાજ તરફથી હુઝાર થાય છે.

उद्योगभङ्गमालस्यं कृपिगोभूमिनाशनम् ॥

दारिद्र्यं कर्मवैकल्यं पापसं तु न संशयः ॥ ७५ ॥

૭૫. ભાવાર્થ—ધંધાનો નાશ, આજંસનો વધારો, ખેતી, જમીન ને ઠોરાનો નાશ, ગરીબાઈ, ધંધા વિના થતી મનની મુશ્કેલી, એવું કૃણજ્યારે આરમે પાપચક્રની રાશિ હોય ત્યારે સંશય વિના જરૂર કહેવું.

लघादिद्वादशान्तानां भावानां फलमीदृशम् ॥

प्रोक्तमत्र विशेषोऽस्ति विशेषात्कथ्यतेऽयुना ॥ ७६ ॥

૭૬. ભાવાર્થ—લઘ્વથી ખારે ભાવનાં જેવાં જેવાં કૃણ છે તે ઉપર મુજબ કહ્યાં. એથી જે વિશેષ કૃણ છે તે હવે વિસ્તારથી કહીએ છીએ.

तत्तद्राशीशिवीर्येण यथायोग्यं प्रयोजयेत् ॥

राशीश्वरे बलयुते स्वोद्यमित्रस्ववर्गके ॥ ७७ ॥

૭૭. ભાવાર્થ—જે જે ભાવની હકીકત જોવી હોય ને તે રાશિના સ્વામીનું જેવું જેવું બળ હોય, તેવું તેવું કૃણ તે તે ભાવનું તેની રાશિની દશામાં સાફ કે માફ કહેવું. તે તે ભાવની રાશિનો સ્વામી ધણો બળવાન, ઉચ્ચનો, મિત્રનો કે પોતાના ધરનો હોય,

मित्रान्विते शुर्भदृष्टे यत्प्रोक्तं तच्छुभं वदेत् ॥

बलहीनेऽरिनीचस्ये दिनेशकरपीडिते ॥ ७८ ॥

૭૮. ભાવાર્થ—કે મિત્રચક્રની સાથે હોય અને શુભચક્રો જોતા હોય તો તે ચક્રના નળજા કૃણનો નાશ કરી જે સારાં કૃણ તે ભાવનાં છે, તે સઘળાં પુરેપુરાં મળે છે તેમ કહેવું અને જ્યારે તે રાશિનો સ્વામી નિર્ભળ હોય અને શત્રુ રાશિનો, નીચનો કે અસ્તનો હોય,

पष्टाष्टमव्ययस्थाने पापशत्रुनिरीक्षिते ॥

तद्राशिषે तु जनने कष्टं राश्युद्धवं फलम् ॥ ७९ ॥

૭૯. ભાવાર્થ—અથવા (૬-૮-૧૨) મે સ્થાને તે રાશિઓનો સ્વામી

બેઠો હોય ને પાપગ્રહ કે શત્રુગ્રહ ભેટો હોય, તો તે રાશિના શુભ-
ફળનો નાશ કરે છે; ને અશુભફળનો વધારો કરે છે.

फलं तद्द्विगुणं कष्टं शुभं राश्युद्धवं फलम् ॥

अधिपस्य बलं हीनं यदि चानर्यमामुयात् ॥ ८० ॥

૮૦. ભાવાર્થ—એ પ્રમાણે રાશિનાં ફળ બે પ્રકારનાં છે. માહું ને
સાડું. પણુ બે રાશિનો સ્વામી બળહીન હોય તો તે કષ્ટ, અનર્થ,
બમણું લોગવે છે.

अधिपस्य बलाधिक्यं राश्युद्धवं फलं यदि ॥

यदि चेद्विगुणं सौम्ये फलत्वेव न संशयः ॥ ८१ ॥

૮૧. ભાવાર્થ—રાશિનો સ્વામી બળમાં અત્યંત બળનો હોય, તો
રાશિયક્તી ઉત્પન્ન થયેલું જે શુભ ફળ છે તે બમણું સાડું કરે છે પણુ
બે તે રાશિનો સ્વામી બળવાન હોય તો સાડું ફળ બમણું આપે છે.
એમ નિશ્ચયથી કહેવું.

अधिपे चरराशिस्थे चरराश्यंशकेऽपि वा ॥

चरराश्युद्धवं चक्रं विदेशगमनप्रदम् ॥ ८२ ॥

૮૨. ભાવાર્થ—જે રાશિની દશા ચાલતી હોય, તે રાશિનો સ્વામી
ચરરાશિમાં હોય, અથવા નવમાંશમાં ચરરાશિનો હોય, અને તે દશા
પણ ચરરાશિનીજ હોય, તો તે માણસને પરદેશ જવું પડે છે.

पाचघर्कं तदा द्वेयं यथेकस्मिन् चरे सति ॥

विदेशगमनं वाऽपि स्वस्थानाप्तिं विनिर्दिशेत् ॥ ८३ ॥

૮૩. ભાવાર્થ—જ્યાં સુધી તે રાશિની ચક્રદશા ચાલુ હોય, ત્યાં
સુધી મુસાફરી ચાલુ રહેશે, તેમ જાણવું. અને ચરરાશિ કે રાશિનો
સ્વામી કે રાશિનો નવમાંશ, એ ત્રણમાંનું એકે બે રાશિમાં હોય
તો પરદેશ જવું થાય, અથવા પરદેશ હોય તો સ્વદેશ જવું થાય. એમ
તે વખતપરથી વિચારી કહેવું.

संज्ञाध्याये च यत्प्रोक्तं कर्माजीवे च यत्फलम् ॥

फलमाथयजं यद्यत्स्थानजन्यं च यत्फलम् ॥ ८४ ॥

૮૪. ભાવાર્થ—જે ડું સંસાધ્યાયમાં કહ્યું છે, જે ડું કર્મો લવમાં (દશમાં લાવમાં) કહ્યું છે, અહરશિ ડું, ને અહનું સ્થાન ડું કહ્યું છે તે.

યત્પ્રોક્તં રાજયોગાદૌ ચાન્દ્રયોગે ચ યત્ફલમ્ ॥

નાભસાદિષુ યત્પ્રોક્તં શુભપાપેક્ષણાદપિ ॥ ૮૫ ॥

૮૫. ભાવાર્થ—રાજ્યયોગ, ચંદ્રયોગ, નાભસયોગનાં ડું, અને શુભ ને પાપઅહની દૃષ્ટિનાં ડું જે જે કહ્યાં છે તે. (તથા)

દ્વિગ્રહાદિષુ યત્પ્રોક્તં ગ્રહાણાં પૂર્વસૂરિભિઃ ॥

તદ્રાશિચક્રકાલે તુ સ્વધિયા યોજયેદ્બુધઃ ॥ ૮૬ ॥

૮૬. ભાવાર્થ—દ્વિ ગ્રહાદિને વિશે કહેલું ડું તે, એમ ગ્રહોનું પૂર્વાચાર્યોએ જે ડું કહ્યું છે. તે ડું તે રાશિની ચક્રદશા ચાલતી હોય, તે વખતે પોતાની બુદ્ધિ યદી વિદ્વાન્ જોશીએ સાફ કે માફ ડું કહેલું.

મેષાદિરાશિચક્રં તુ ભૂમિભાગંતુ દક્ષિણે ॥

ઔત્તરાકૌર્ણિકચક્રંતુ તચક્રં તત્ર નિર્દિશેત્ ॥ ૮૭ ॥

૮૭. ભાવાર્થ—કાળચક્ર દશાના કોષ્ટકનો ચિતાર, જમીન કે કાગળ પર દોરવો. તે એવી રીતે કોષ્ટક કરવું, કે દક્ષિણ (સમ્ય) ચક્રમાં મેષ રાશિથી આરંભ થાય, તે ઉછી મીન સુધી પુરી થાય, તેનો અનુક્રમ સમ્ય ચક્રનો કરવો, ને ઉત્તર (અપસમ્ય) ચક્રમાં તે અનુક્રમ વૃશ્ચિક રાશિથી શરૂ કરી ઉલટી રાશિના અનુક્રમથી તે ઉછી ધનરાશિમાં તે પુરો થાય, તેમ દક્ષિણ ને ઉત્તર ચક્રોને બતાવ્યાં છે.

ફલં વા વિફલં વાપિ પ્રાગાદિચુચરાદ્યુધઃ ॥

શશિદિગ્ભાગતો વાપિ તદિગ્ભાગે વિનિર્દિશેત્ ॥ ૮૮ ॥

૮૮. ભાવાર્થ—વિદ્વાન્ જોશીએએ ઉપલા ચક્ર ઉપરથી કુંડળીની પૂર્વાદિ દિશામાં વિચરતા (રહેતા) ગ્રહો પ્રમાણે દરેક સંજ્ઞતા, નિષ્ફળતા કહેવી, અથવા કુંડળિમાં જ્યાં ચંદ્ર રહ્યો હોય, તે દિશામાં અથવા જે રાશિની દશા ચાલે છે, તે રાશિની જે દિશા હોય, તે દિશા વિશે સંજ્ઞતા કે નિષ્ફળતા જાણી શકાય છે.

યયોપદેશમાર્ગેણ સર્વેપાં ફલમીદશમ્ ॥

કાલચક્રગતિસેવા નિચિતા પૂર્વસૂરિભિઃ ॥ ૮૯ ॥

૮૯. ભાવાર્થ—જે પ્રકારે ઉપલી રીતે કહેવામાં આન્યું, તે સર્વેનું કુળ તેજ પ્રકારે છે. કાળચક્ર દશાની ગતિ પ્રથમ થઈ ગયેલા પંડિ-
તોએ ત્રણ પ્રકારે નિશ્ચય કરેલી છે.

મણ્ડુકગમનં ચૈવ પૃષ્ઠતો ગમનં તથા ॥

સિંહાવલોકનં નામ પુનરાગમનં ભવેત્ ॥ ૯૦ ॥

૯૦. ભાવાર્થ—પહેલી મંડુક (દેડકો) ગતિ, બીજી પૃષ્ઠ ગમન એટલે મર્ફટ (માંકડા જેવી) ગતિ, અને ત્રીજી સિંહાવલોકન (સિંહ જેવી) ગતિ કહેવાય છે. તેમ ફરી ફરી તે ત્રણ ગતિઓ આવે છે.

પૃષ્ઠતો ગમનં ચૈવ કર્કિસેસરિણોરપિ ॥

મીનવૃશ્ચિકયોશ્રાપમેષયોઃ કેસરી ગતિઃ ॥ ૯૧ ॥

૯૧. ભાવાર્થ—પૃષ્ઠ ગમન, એટલે મર્ફટ ગતિ, કર્કથી સિંહરાંશિ તરફ જતી દશાની ગતિ છે. એનીજ પેઠે મીનથી વૃશ્ચિકમાં જતી તેમ જ ધનથી મેષમાં જતી દશાની ગતિ સિંહાવલોકન થાય.

કન્યાકર્કટયોઃ સિંહયુગ્મયોર્મણ્ડુકા ગતિઃ ॥

સિંહાવલોકસમયે જ્વરાતિસ્થાનનાશનમ્ ॥ ૯૨ ॥

૯૨. ભાવાર્થ—કન્યાથી કર્ક તરફ જતી, સિંહથી મિથુન તરફ જતી કાળચક્ર દશાની ગતિ મંડુક ગતિ ભણવી. જ્યારે સિંહાવલોકન ગતિ હોય, ત્યારે તાવની પીડા, ને સ્થાનનો નાશ થાય છે.

વન્યુન્નેદાદિનાશં ચ સમાનજનપીડનમ્ ॥

જલે વા પતનં કૃપે વિપક્ષસ્ત્રાગ્નિજં ભયમ્ ॥ ૯૩ ॥

૯૩. ભાવાર્થ—સગાં કુટુંબમાં મરણ થાય, પોતાના બરાબરીનાને પીડા થાય, કુળમાં કે જળમાં કુળવાનો ભય, અને એર, હથિયાર, અગ્નિ વિગેરેથી ભય થાય.

વાહનાત્પતનં વાગપિ દશાછિદ્રાન્વિતે સતિ ॥

ક્રૂરાસ્તનીચાપચય સ્વેચરસ્ય દશા યદિ ॥ ૯૪ ॥

૯૪. ભાવાર્થ—અથવા ગાડી, પેડા જેવા વાહનમાંથી પડી જવાય. એ સર્વે બીનાઓ જ્યારે સિંહાવલોકન ગતિ છિદ્રાન્વિત (છિદ્ર દશા) હોય તો થાય છે. જ્યારે કર, અરત, નીચ, કે છક્રે, આઠમે, બારમે રહેલા મહત્તી દશા આવે ત્યારે.

દશાછિદ્રમિતિ જ્ઞેયં પ્રવદન્તિ વિપશ્ચિતઃ ॥

મળ્લૂકગતિસંભૂતસમયે મરણં ગુરોઃ ॥ ૯૫ ॥

૯૫. ભાવાર્થ—છિદ્ર દશા બાણુવી. એમ પંડિતો કહે છે. અને જ્યારે દશાની મંડૂક ગતિ હોય, તે વખતે ગુરુનું મરણ બાણુવું.

પિત્રોર્વા વિપશસ્ત્રાગ્નિજ્વરચોરાગ્નિભિર્ભયમ્ ॥

મળ્લૂકસમયે સવ્યે સમાનજનપીડનમ્ ॥ ૯૬ ॥

૯૬. ભાવાર્થ—અથવા માળાપનું મરણ, ઝેર, હથિઆર, અગ્નિથી ભય, તાવ ચોર અને અગ્નિથી નુકસાન થાય. જ્યારે કાળચક્રદશા સંવ્યચક્રમાં મંડૂક ગતિની આશી હોય તો પોતાના જરોખરીના માણસોને પીડા થાય.

કેસરીયુગ્મમળ્લૂકે માતુર્મરણમાદિશેત્ ॥

મરણં રાજભીતિં ચ સન્નિપાતમરેર્ભયમ્ ॥ ૯૭ ॥

૯૭. ભાવાર્થ—અને સિંહ રાશિથી મિથુન રાશિમાં જતી કાળ ચક્રની મંડૂક ગતિ હોય તો માતાનું મરણ થાય છે. પોતાનું મરણ, અથવા રાજ્યથી ભય, સંનિપાતનો રોગ, અને શત્રુઓથી ભય ઉત્પન્ન કરે છે.

સવ્યે સિંહાવલોકે તુ ચતુષ્પાદ્વ્યમશ્ચિજમ્ ॥

પૃષ્ઠતો ગમનં સવ્યે ધનધાન્યપશુસયઃ ॥ ૯૮ ॥

૯૮. ભાવાર્થ—સંવ્ય માર્ગની સિંહાવલોકન ગતિ હોય તો ચાર પગનાં જાનવર, અને અગ્નિથી ભય થાય છે. અને સંવ્ય માર્ગમાં મંડૂક ગતિની દશા હોય તો ધન, ધાન્ય અને ઢોરાંનો નાશ થાય છે.

પિતુર્મરણમાલસ્યં તત્સમાનેષુ વા મૃતિઃ ॥

મળ્લૂકગમને વામે સ્ત્રીસુતાતિપરિશ્રમમ્ ॥ ૯૯ ॥

૯૯. ભાવાર્થ—તેમજ બાપનું મરણ, આજસ, અને પોતાના પિતા સરખા કોઈ માણસનું મરણ થાય છે. અપસંવ્ય માર્ગમાં મંડૂક ગતિની દશા હોય તો બાઈડી, છોકરાંને પીડા, અને પુષ્કળ મહેનત કરવાનો પ્રસંગ આવે છે.

૧૦૩. ભાવાર્થ—ચિત્રા ચિત્રા, અદિર્વુદ્ય ઉત્તરાભાદ્રપદ, મરણી ભરણી, પૂર્વાષાઢા પૂર્વાષાઢા, ઇન્દ્રમન્ત્રી પૂથ્ય, તે નક્ષત્રો પણ સંય માર્ગમાં ભરણી શિવાયનાં, ભરણીના વર્ગનાં, ણીજાં ચાર નક્ષત્રો અનુક્રમે છે. એમ વિદ્વાનો કહે છે.

અપસવ્ય માર્ગના દશાયકની સમજણ.

દ્વિદેવકમલાગાર પિતૃદાનવૃરિણામ્ ॥

અપસવ્યસ્ય ચક્રસ્ય વાક્યં ચાદિચતુષ્ટયમ્ ॥ ૧૦૪ ॥

૧૦૪. ભાવાર્થ—દ્વિદેવ વિશાખા, કમલાગાર શ્રવણ, પિતૃ મધા, દાનવૈરી રોહિણી, એ અપસવ્ય દશાયકનાં ચાર નક્ષત્રો જાણવાં. તે નક્ષત્રો રોહિણી શિવાયનાં ત્રણ નક્ષત્રો તે રોહિણીના વર્ગનાં જાણવાં.

જલેશમિત્રેન્દ્રમૃગશ્રવિષ્ઠા મર્ગાર્યમાશઙ્કરતારકાણામ્ ॥

અન્ટ્યાનિ વાક્યાન્યપસવ્યજાનિ ચત્વારિ ચક્રોપગતાનિ ચાહુઃ ॥ ૧૦૫ ॥

૧૦૫. ભાવાર્થ—જલેશ શતભિષા, મિત્ર અનુશઘા, ઇન્દ્ર જ્યેષ્ઠા, મૃગ મૃગશીર્ષ, શ્રવિષ્ઠા ધનિષ્ઠા, મર્ગ પૂર્વાશાઢુની, અર્ચમા ઉત્તરા શાઢુની, શંકર આર્દ્રા, એ નક્ષત્રો અપસવ્ય ચક્રદશાનાં છેલા જે વર્ગનાં ચાર ચાર જાણવાં. એ પ્રમાણે દશા ચક્રને પામેલાં નક્ષત્રો કહ્યાં છે.

શ્લોક ૧૦૪ માં બતાવેલાં નક્ષત્રો રોહિણીના વર્ગનાં છે. શ્લોક ૧૦૫ માં મૃગશીર્ષ, ધનિષ્ઠા, પૂર્વાશાઢુની ને અનુશઘા તે મૃગશીર્ષનાં છે. અને ખાડીનાં જે શ્લોકમાં બતાવેલાં છે, તે નક્ષત્રો અપસવ્ય ચક્રદશામાં આર્દ્રાના વર્ગનાં જાણવાં. અને સંય ચક્રમાંના ત્રણ ભાગમાંના દરેક એક એક ભાગમાં પાંચ પાંચ નક્ષત્રો હોવાથી આખી સંય ચક્રદશાનાં ત્રણ ભાગનાં મળીને ૧૫ નક્ષત્રો છે. ને અપસવ્ય ભાગમાં દરેક ભાગનાં ચાર ચાર નક્ષત્રો હોવાથી આખી અપસવ્ય દશા ચક્રના ત્રણ ભાગમાં મળીને ૧૨ નક્ષત્રો છે. એમ ૨૭ નક્ષત્રની કાળચક્ર દશામાં વહેંચણી કરેલી છે.

અથ સવ્યચક્રવાક્યાનિ.

પૌરહાવોમાતાસહોધી ॥ ૧ ॥ નક્ષત્રદાસીર્ચવર્ણગઃ ॥ ૨ ॥

રૂપોગ્રહુર્નિધાયરક્તમ્ ॥ ૩ ॥ વાણો ચસ્ય દાઘનક્ષત્રમ્ ॥ ૪ ॥

हंसध्वशंवरपत्रम् ॥ ५ ॥ क्षुंतालीकरगोभीमा च ॥ ६ ॥

मुदधिनस्रजः सितः ॥ ७ ॥ वामाङ्गास्को व्रश्चनिधिः ॥ ८ ॥

दशा सहेलाधृथी ललुवा भाटे अय्य अकदशानां
वाड्योना अक्षरे.

पा, रं, गा, वे, भा, ता, स, हो, धी, (१) न, क्ष, त्र, हा, स्त्री, अ, र्ध, लु, गः (२)
इ, पे, त्र, लु, नि, धा, य, रं, जं, (३) वा, लु, अ, र्ध, इ, धि, न, क्ष, त्र (४)
हं, स, क्ष, व, शां, अ, र, प, त्रं, (५) क्षुं, ना, ली, क, र, गो, ली, भा, अ, (६)
सु, इ, धि, न, क्ष, त्र, जं, सि, ता, (७) वा, भां, गा, र, को, त्र, लु, नि, धिः (८)

अथापसव्यवाक्यानि.

धनक्षेत्रपराङ्गमिव ॥ १ ॥ तासाद्व्रश्चनिधिर्दासा ॥ २ ॥

चर्मभोगीरायधनर्षम् ॥ ३ ॥ त्रयोरागीमाधेचासह ॥ ४ ॥

व्रश्चनिधिर्दासस्तमेव ॥ ५ ॥ गिरायुधनक्षत्रपरः ॥ ६ ॥

गोमांवाचीसदात्रिष्टुप्ते ॥ ७ ॥ धिजसितमिवाङ्गारिका ॥ ८ ॥

दशा सहेलाधृथी ललुवा भाटे अपसव्य अकदशानां
वाड्योना अक्षरे.

ध, न, क्षे, त्र, प, शं, ग, मि, व, (१) ता, सा, इ, त्र, लु, नि, धि, हां, सा (२)
अ, भी, लो, गी, स, प, ध, न, र्ध (३) त्र, यो, स, गी, भा, ले, सा, स, ह, (४)
त्र, लु, नि, धि, हां, स, र, त्र, मे, व, (५) जि, रा, यु, ध, न, क्ष, त्र, प, रं, (६)
गो, भां, वा, ची, स, हा, त्रि, क्षुं, ने (७) धि, ज, सि, ता, मि, वां, गा, रि, का. (८)

भूतकविज्ञादिरयो नवादिष्योदशाव्ययः ॥

सूर्यादीनां क्रमादब्दा राशीनां स्वामिनो वशात् ॥ १०६ ॥

१०६ भाषार्थ—मूल जे-५, एकादशत् जे-२१, तिरि जे-७, नव
दिष् १०, षोडश १६ अत्रि ४. जे अंकोना जेटलां सूर्यधी अनुक्रमे अहोनी
दशानां वर्षो ललुवां. जे राशिना जे अह वशाभी होय तेनां जेटलां
वर्षो होय, तेटलां राशिनां पक्ष ललुवां.

अन्तश्चक्रम्.

दनां दशान्दसंगुणां सर्वायुःसंख्यया हरेत् ॥

लघ्यमन्तर्दत्ता ज्ञेया वर्षमासदिनादिकाः ॥ १०७ ॥

૧૦૭. ભાવાર્થ—કોઈ પણ મહાદશામાં અંતર્દશાઓ કાઢવાની રીત. દશાને દશાના વર્ષથી શુભીને દશાચક્રનાં બધા આયુષ્યના વર્ષની સંખ્યાએ ભાગતાં લખ્ધ વર્ષોદિક જે આવે, તે અંતર્દશા બાબતી.

ઉદાહરણ—મેષાંશ ચક્રની દશામાં મેષાંશની મહાદશા હોય, ને તેમાં મિથુનાંશની અંતર્દશા કરવી છે. તો મેષાંશ મહાદશાનો સ્વામી મંગળ છે, ને મિથુનાંશ અંતર્દશાનો સ્વામી બુધ છે. જેથી એ બે ગ્રહોની મહાદશાનાં વર્ષો અનુક્રમે ૭ ને ૬ છે, તે બેનો શુણ્ણાકાર કર્યો. તો ૬૩ થયો. તેને આખી મેષાંશ દશાના વર્ષો ૧૦૦ થી ભાગ્યા તો લખ્ધિ વર્ષ ૦ આવી, ને શેષ ૬૩ ને ૧૨ થી શુભતાં ૭૫૬ થયા. તેને ૧૦૦ થી ભાગતાં ૭ માસ આવ્યા, ને શેષ ૫૬ ને ૩૦ થી શુભતાં, તો ૧૬૮૦ થયા. તેને ૧૦૦ થી ભાગતાં લખ્ધિ ૧૬ દિવસ આવ્યા. ને શેષ ૮૦ ને ૬૦ થી શુભતાં ૪૮૦૦ થયા. તેને ૧૦૦ થી ભાગતાં લખ્ધિ ૪૮ ધરી આવી. શેષ કંઈ નથી જેથી મેષાંશની મહાદશા મધ્યે મિથુનાંશની અંતર્દશા વર્ષોદિક ૦-૭-૧૬-૪૮-૦ બાબતી. અથવા તેના સ્વામીઓ પ્રમાણે અંતર્દશા કહી શકાય છે. જેમકે—મેષશશિનો સ્વામી મંગળ, માટે મંગળની મહાદશા મધ્યે મિથુનનો સ્વામી બુધ હોવાથી બુધની અંતર્દશા બાબતી. એમ પણ કહેવાય છે.

ચક્રેશાબ્દાદ્મુક્તિરાશીશ્વરાબ્દૈર્હત્વા તત્તદ્રાશિમાનાયુરાસાઃ ॥

અબ્દા માસા વાસરા નાદિકાયા દુઃસ્થાનેશા દુઃસ્વરોગાકરાઃ સ્યુઃ ॥૧૦૮॥

૧૦૮. ભાવાર્થ—કોઈ પણ ગ્રહની અંતર્દશામાં કોઈ પણ ગ્રહની ઉપદશા કરવી હોય તો અંતર્દશાનાં વર્ષોદિકને ઉપદશાવાળી રાશિ કે ગ્રહની મહાદશાનાં વર્ષોથી શુભતાં, ને તેને આખા આયુષ્યમાનના વર્ષોથી ભાગતાં જે વર્ષોદિક આવે તે ઉપદશા બાબતી. ને તે ઉપદશાનો સ્વામી છૂટ્ટા, આઠમા, બારમાનો સ્વામી હોય તો તેની દશા દુઃખ ને રોગને ઉત્પન્ન કરનારી થાય છે.

ઉદાહરણ—જો ૧૦૭ ના ઉદાહરણમાં મિથુનાંશ એટલે બુધની અંતર્દશા વર્ષોદિક ૦-૭-૧૬-૪૮-૦ છે, ને બુધમાં શુક્રની ઉપદશા કાઢવી છે, માટે શુક્રની મહાદશાનાં વર્ષ ૧૦ થી બુધની અંતર્દશાનાં વર્ષોદિક ૦-૭-૧૬-૪૮-૦ ને શુભતાં વર્ષોદિક ૬-૩-૧૮-૦-૦ આવ્યાં.

તેને આખા આયુષ્યનાં વર્ષ ૧૦૦ થી ભાગતાં લગ્નિધવર્ષ ૦ ને શેષ ૬ વર્ષને ૧૨ થી ગુણતાં ૭૨ થયા. ને માસ ૩ ઉમેરતાં ૭૫ થયા, તેને ૧૦૦ થી ભાગતાં લગ્ન માસ ૦ ને શેષ ૭૫ માણસને ૩૦ થી ગુણી ૧૮ દિવસ ઉમેરતાં ૨૨૬૮ થયા. તેને ૧૦૦ થી ભાગતાં લગ્ન દિવસ ૨૨ આબ્યા, ને શેષ ૬૮ ને ૬૦ થી ગુણતાં ૪૦૮૦ થયા. તેને ૧૦૦ થી ભાગતાં લગ્નિ ૪૦ ઘટી આવી. ને શેષ ૮૦ ને ૬૦ થી ગુણતાં ૪૮૦૦ થયા. તેને ૧૦૦ થી ભાગતાં લગ્નિ ૪૮ પળ આવી. જેથી મુખની અન્તર્દશામાં ગુરૂની ઉપદશા વર્ષાદિ ૦-૦-૨૨-૪૦-૪૮ થઇ.

इत्थं महादायदिनं महादैः संगुण्य तत्रान्तरदास्तु दायै ॥

પુનસ્તદાતેપરમાયુરદ્દહતાં દશાન્તર્દશિતા દશારૂપાઃ ॥ ૧૦૧ ॥

૧૦૬. ભાવાર્થ—ઉપદશા ઉપરથી વિદશા કરવાની રીત—ઉપદશાની માસાદિકની સંખ્યાને બુદ્ધેબુદ્ધાં દરેક ગ્રહની મહાદશાનાં વર્ષોથી ગુણી આખા ચક્રાચુદશાના વર્ષોએ ભાગવાથી જે વર્ષાદિ ફળ આવે, તે દરેક ગ્રહની વિદશાઓ થાય છે.

ઉદાહરણ—ગુરૂની ઉપદશા દિનાદિ ૨૨-૪૦-૪૮ છે. ને તેમાં ગુરૂનીજ વિદશા કરવી. માટે તેને ગુરૂની દશાનાં વર્ષ ૧૦ થી ગુણતાં દિનાદિ ૨૨૬-૪૮-૦ થયા. તેમાંના ૨૨૬ દિવસને આખી દશાનાં વર્ષ ૧૦૦ થી ભાગ્યા, તે લગ્નિ ૨ દિવસ થયા. ને શેષ ૨૬ ને ૬૦ થી ગુણી ૪૮ ઉમેરવાથી ૧૬૦૮ થયા. તેને ૧૦૦ થી ભાગતાં લગ્નિ ૧૬ ઘટી આવી. શેષ ૮ ને ૬૦ થી ગુણ્યા તે ૪૮૦ થયા. ને ઉમેરવાને પળ કંઇ નથી, માટે ૪૮૦ ને ૧૦૦ થી ભાગ્યા, તે લગ્નિ ૪ પળ આવી. શેષ ૮૦ ને ૬૦ થી ગુણતાં ૪૮૦૦ થયા. તેને ૧૦૦ થી ભાગતાં લગ્નિ ૪૮ વિપળ આવી. તે રીતે ગુરૂની ઉપદશામાં ગુરૂની વિદશાનાં દિનાદિ ૨-૧૬-૪-૪૮ આબ્યાં.

वितादीकृत्य नक्षत्रं स्वैः स्वैः संवत्सरैः पृथक् ॥

દાયઃ સંગુણ્ય સર્વાયુરાસં સૂક્ષ્મદશાફલમ્ ॥ ૧૧૦ ॥

૧૧૦. ભાવાર્થ—દશાનું ભોગ્ય લાવવાની રીત.—કાળચક્રદશાનું ભોગ્ય લાવવા માટે જન્મનક્ષત્રના જે ચરણમાં જન્મ થયો હોય, તે ચરણની ભોગ્યઘટીઓ (જન્મ પછી ચરણ પુરો થવાને બાકી રહેલી ઘટીઓ) ને, કોષ્ટકમાં બતાવેલા તે નક્ષત્ર ચરણ પ્રમાણે મેયાદિક અંશની

જે કાળ દશા હોય, તેના પૂર્ણાચુધ્યનાં વર્ષોથી ગુણવા, ને જન્મ નક્ષત્રનો આખો ચરણ જેટલી ઘટીનો હોય, તેનાથી ભાગવા, તે જે વર્ષાદિ આવે, તે ભોજ્ય વર્ષાદિ ભણવાં.

ઉદાહરણ—દશમા અધ્યાયમાં જે જન્મ કુંડળીથી અષ્ટકવર્ગ કળ બતાવ્યું છે, તેજ જન્મ કુંડળીનું ઉદાહરણ અત્રે છે. જન્મનું નક્ષત્ર મધ્યા છે. તેની ઘટી ૫૬ ને ૩૦ છે, તેને ચારે ભાગતાં એક એક ચરણ ઘટી ૧૪ ને ૫૭ પર નોંધ્યો, ને જન્મની ઇષ્ટ ઘટી ૨૬ ને ૫૭ પર છે. તે સૂર્યોદયથી છે. માટે તેમાં પહેલા દિવસની મધ્યા નક્ષત્રની ગણેલી ઘટી ૮ ને ૫૭ ૪૪ ઉમેરવાથી, જન્મ વખત સુધીમાં મધ્યા નક્ષત્રની ઘટી ૩૮ ને ૩૬ ગણ્યું છે. તેને નક્ષત્રના એક ચરણની ઘટી ૧૪-૫૨ થી ભાગતાં લઘિ ૨ આવી. માટે મધ્યા નક્ષત્રનાં જે ચરણ ગયા છે, તેમ ભણવું. ને ત્રીજા ચરણમાં જન્મ છે, તેની પણ ઘટી ૮-૫૨ ભાગવાઈ ગઈ છે. તેને નક્ષત્ર ચરણ ૧૪-૫૨ માંથી બાદ કરી તે ઘટી ૬-૦ ભોજ્ય ઘટી (ત્રીજા ચરણને ભાગવાની ઘટી) બાકી રહી. ને મધ્યા નક્ષત્રમાં જન્મ હોવાથી અપસંખ્ય ચક્રની દશામાં જન્મ છે, ને તેનો ત્રીજો ચરણ છે. તેથી કાળચક્ર દશાના અપસંખ્ય કોષ્ટકમાં જોતાં કન્યાંશની દશા આવે છે. તે દશાનાં પરમાયુ વર્ષ ૮૫ ને ભોજ્ય નક્ષત્રની ઘટી ૬-૦ થી ગુણતાં ૫૧૦ થયા. તેને નક્ષત્ર ચરણ ઘટી ૧૪-૫૨ થી ભાગવા છે. માટે ૫૧૦ ને ૬૦થી ગુણી પળો કરી તે ૩૦૬૦૦ થઈ. તેને નક્ષત્ર ચરણ ઘટી ૧૪-૫૨ની પળો ૮૬૨ થી ભાગ્યા, તે લઘિ ૩૪-૩-૧૬-૪૬-૩૨ ભોજ્યકાળ આવ્યો. તેટલાં વર્ષ અપસંખ્ય ચક્રની કન્યાંશ દશા ભાગવાની બાકી રહી એમ ભણવું. પણ તે સુલ રીત ભણવી.

કારણ કે નક્ષત્રની ઘટીઓ ૬૦ કરતાં વધઘટ આવે છે, તેથી.

પણ તેના કરતાં ચંદ્ર ઉપરથી ભોજ્ય કાળ લાવવો વધારે સારો છે.

ખીજું ઉદાહરણ—ચંદ્ર ઉપરથી ભોજ્ય લાવવાની રીત. ૨૫૬ ચંદ્ર રાશ્યાદિ ૪-૮-૨૬-૪૮ છે. તેની કળાઓ કરી તે કળા ૭૭૦૬ ને વિકળા ૪૮ આવી. તેને ૮૦૦ થી ભાગતાં લઘિ ૬ તે ગત નક્ષત્ર આશ્લેષા થયું, ને શેષકળાદિ ૫૦૬ ને ૪૮ રહી. તેને ૨૦૦ થી ભાગતાં લઘિ ૨ ગત ચરણ આવ્યા; ને શેષ ત્રીજા ચરણની કળાદિ ૧૦૬ ને ૪૮ ભુક્ત રહી. તેને આખા ચરણની ૨૦૦ કળામાંથી બાદ કરતાં ભોજ્ય કળાદિ ૬૦ ને ૧૨ રહી અને ઉપર મુજબ કન્યાંશદશામાં જન્મ છે, માટે તેનાં વર્ષ ૮૫ થી ભોજ્યની કળાદિને ગુણતાં ૭૬૬૭ થયા. તેને નક્ષત્ર

ચરણની ૨૦૦ કળાથી ભાગતાં વર્ષાદિક લોગ્યકાળ ૩૮-૪-૦-૩૬-૦
આવ્યો. એટલાં વર્ષો કન્યાંશ દશા લોગવવાને બાકી છે તેમ બાણુ.
માટે હમેશાં ચંદ્ર ઉપરથી લોગ્ય લાવવું સાચું છે.

લોગ્ય ઉપરથી દશા સાંકળવાની રીત—લોગ્ય વર્ષાદિ ૩૮-૪-૦-
૩૬-૦ છે, તેમાંથી કન્યાંશ દશાની છેલ્લી બાણુથી વિહોમરીતે થડોનાં વર્ષ
બાદ કરતા જવાં. તેા કન્યાંશમાં છેલ્લી કુંભરાશિની દશાનો સ્વામી શનિ છે,
ને તેનાં વર્ષ ૪ ને બાદ કરતાં ૩૪-૪-૦-૩૬-૦ આવ્યાં. તેમાંથી કુંભના
પહેલી મકર રાશિની દશાનાં વર્ષ ૪ બાદ કરતાં ૩૦-૪-૦-૩૬-૦ રહ્યાં
તેના પહેલી ધન સુરની દશાનાં વર્ષ ૧૦ બાદ કરવાથી ૨૦-૪-૦-૩૬-૦
રહ્યાં, તેના પહેલી મેષ મંગળની દશાનાં વર્ષ ૭ બાદ કરવાથી
૧૩-૪-૦-૩૬-૦ રહ્યા. તેના પહેલી વૃષભ શુક્ર દશાનાં વર્ષ ૧૬ બાદ
કરવાનાં છે, તે બાદ થતાં નથી. માટે ૧૩-૪-૦-૩૬-૦ તેજ વર્ષાદિ જન્મ
થયા પછીથી વૃષભ રાશિ અથવા શુક્રની દશાનાં લોગવવાનાં બાકી છે, તેમ
બાણુ. એ ઉપરથી નીચે કન્યાંશ દશા સાંકળેલી છે. તે જોવાથી સમજાયે.

અપસંચ કાળચક્ર કન્યાંશ દશા સંકલિતા.

રા. મ.	જુષભ. શુક.	મેષ. મંગળ.	ધન. સુર.	મકર. શનિ.	કુંભ. શનિ.	કન્યા. વૃષ.	સિંહ. સૂર્ય.	કર્ક. ચંદ્ર.	મિથુન વૃષ.
વર્ષાદિ.	૧૩ ૪ ૦ ૩૬ ૦	૭ ૦ ૦ ૦ ૦	૧૦ ૦ ૦ ૦ ૦	૪ ૦ ૦ ૦ ૦	૪ ૦ ૦ ૦ ૦	૯ ૦ ૦ ૦ ૦	૫ ૦ ૦ ૦ ૦	૨૧ ૦ ૦ ૦ ૦	૯ ૦ ૦ ૦ ૦
ચક્ર.	૧૮૧૦	૧૮૧૭	૧૮૨૭	૧૮૩૧	૧૮૩૫	૧૮૪૪	૧૮૪૯	૧૮૭૦	૧૮૭૯
સૂર્ય.	૮ ૧૪ ૫૪ ૪૦	૮ ૧૪ ૫૪ ૪૦	૮ ૧૪ ૫૪ ૪૦	૮ ૧૪ ૫૪ ૪૦	૮ ૧૪ ૫૪ ૪૦	૮ ૧૪ ૫૪ ૪૦	૮ ૧૪ ૫૪ ૪૦	૮ ૧૪ ૫૪ ૪૦	૮ ૧૪ ૫૪ ૪૦
વર્ષાદિ.	૧૩ ૪ ૦ ૩૬ ૦	૨૦ ૪ ૦ ૩૬ ૦	૩૦ ૪ ૦ ૩૬ ૦	૩૪ ૪ ૦ ૩૬ ૦	૩૮ ૪ ૦ ૩૬ ૦	૪૧ ૪ ૦ ૩૬ ૦	૫૨ ૪ ૦ ૩૬ ૦	૭૩ ૪ ૦ ૩૬ ૦	૮૨ ૪ ૦ ૩૬ ૦

ગ્રહવત્સરવાસરા હતા પરમાયુષ્યમતોમિતંધ્રુવમ્ ॥

નિજવર્ષગુણાઃ સ્વપાકદા इति पाकेष्वखिलेषु चिन्तयेत् ॥૧૧૧॥

૧૧૧. ભાવાર્થ—એક અહની દશા અન્તર્દશા ઉપદશા કે વિદશા ચાલતી હોય તો તેમાં બીજા અહની દશાનો ભાગ બાણ્યો હોય તો પહેલા અહનાં જે વર્ષાદિક છે. તેને બીજા અહની મહાદશાનાં વર્ષ વડે ગુણીને દશાચક્રનાં પરમાયુષ્યનાં વર્ષો વડે ભાગવાથી બીજા અહની દશાનો જે ભાગ હશે તે સ્પષ્ટ જણાશે. એ પ્રમાણે અન્તર્દશા, ઉપદશા, વિદશા જે કંઈ શોધવું હોય તેમાં આ રીતનો ઉપયોગ કરવો, ને તેજ રીતને અનુસરતી રીતો શ્લોક ૧૦૭-૧૦૮ ને ૧૦૬ માં બતાવી છે. તે અને આ એકજ છે. इति श्रीनवग्रहकृपया वैद्यनाथविरचिते जातकपारिजाते सप्तदशोऽध्यायः ॥

એ પ્રમાણે નવઅહની કૃપાવડે વૈદનાથે રચેલા જાતક પારિજાતમાં સ્ત્રીજાતક નામનો અધ્યાય ૧૭ પુરો થયો.

खेडाग्रान्त समागते कपडवज्जाख्येपुरेवासिना

श्रीसोमेश्वर वाडवेन च मयाज्योतिर्विदा भावतः ॥

वालान्वोधयितुं सुखंवर वडाद्रा ज्ञातिना पूर्णको

जातोजातक पारिजात विवृतोऽध्यायोऽगकुगुर्जरः ॥ ૧ ॥

૧. ભાવાર્થ—ખેડા જીલ્લાના કપડવંજ ગામમાં રહેનાર, વડાદરા જ્ઞાતિના પ્રાણજી, જોશી, સોમેશ્વરે, બાળકોને સહેલાઈથી સમજવા માટે જાતક પારિજાત નામના ગ્રંથનો ગુજરાતી ભાષામાં, ઉમંગથી સત્તરમો અધ્યાય સંપૂર્ણ કર્યો.

અંથ મળવાનું ઠેકાણું—

ભાપાન્તર કર્તા,—જોશી, સોમેશ્વર દ્વારકાદાસ.

ઠે:—મોટા રામજીમંદિર રાવળપોળ.

જલ્લે ખેડા—મુ. કપડવંજ.

હાલ મુકામ મુંબઈ—ડે. ડાકોરદ્વાર—ભાઈ જીવજીની ગલીમાં.

ઘર નંબર ૪—ત્રીજો માળો.

અમો તરફથી જ્યોતિષ કેલ્પતક નામનો ગણિત અને દ્વિગી-ધીશનો હિસાબ ગ્રંથ બહાર પડેલો છે.

જાતક પારિજાત.

અધ્યાય ૧૮ મો.

॥ દશાન્તર્દશાધ્યાયઃ ॥ (દશાઅન્તર્દશાનો અધ્યાય.)

દશાનુસારેણ ફલં વદન્તિ મુર્નાશ્વરા જાતશુભાશુભં યત્ ॥

સારં સમુદ્ધૃત્ય તથૈવ વક્ષ્યે ભેદં યથા વિસ્તરતો દશાયામ્ ॥ ૧ ॥

૧. ભાવાર્થ—મુનિઓ જન્મેલાનું શુભ કે અશુભ ફળ, દશાના આધારે કહે છે. તેનો સાર લેખને તેજ પ્રમાણે દશામાં સાર કે ખોટું ફળ મળવાના લેહોને હું વિસ્તારથી કહું છું.

ઘલાનુસારેણ યથા હિ યોગો યોગાનુસારેણ દશામુર્પતિ ॥

દશાફલંઃ સર્વફલં નરાણાં વર્ણાનુસારેણ યથા વિભાગઃ ॥ ૨ ॥

૨. ભાવાર્થ—શ્રદ્ધાના સ્થાનોના બળ પ્રમાણે સારા અથવા ખરાબ યોગ થાય છે, અને યોગથી દશા પ્રાપ્ત થાય છે. તે દશાથી થતાં સારાં કે માફાં ફળ મનુષ્યોને તેમની જાતિનો વિચાર કરી કહેવાં.

આદિત્યચન્દ્રકુજરાદુસુરેશમન્ત્રિ-

મન્દક્ષેત્રમૃગુજા નવ કૃત્તિકાયાઃ ॥

તેનોનયઃ સિનદયાતદપન્યસેવ્ય-

સેનાનરા દિનકરાદિદશાન્દસંખ્યાઃ ॥ ૩ ॥

૩. ભાવાર્થ—કૃત્તિકા નક્ષત્રથી નવ નવ નક્ષત્રના વચ્ચે ભાગ કરવા.

તે વચ્ચે ભાગોનાં નક્ષત્રો ઉપર અનુક્રમે સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ, રાહુ, શુક્ર, શનિ, બુધ, કેતુ, અને શુક્ર, એ અદ્વૈતી દશાઓ ભાગવે છે. તેઓનાં દશા ભાગવવાનાં તરત્તો, અનુક્રમે તેનો જે ૬, નવઃ જે ૧૦, સિન જે ૭,

દયા જે ૧૮, તટ જે ૧૯, ઘન્ય જે ૧૯, સેવ્ય જે ૧૭, સેના જે ૭, નય જે ૨૦ છે, ને તેનો વિશેષ ખુલાસો કોષ્ટક બેવાથી થશે.

વિંશોત્તરિદશા કોષ્ટક.									
અહ.	સૂર્ય.	ચંદ્ર.	મંગળ.	રાહુ.	શુક્ર.	શનિ.	બુધ.	કેતુ.	શુક.
નક્ષત્ર.	કે.	રા.	મૃ.	આ.	પુ.	પુ.	આ.	મ.	પૂ.
	ઉ.	દ.	ચિ.	સ્વા.	વિ.	અ.	જ્યે.	મ.	પ.
	ઉ.	અ.	ધ.	ચ.	૫	ઉ.	રે.	અ.	બ.
વરસ.	૬	૧૦	૭	૧૮	૧૬	૧૯	૧૭	૭	૨૦

આરોહવીર્યાધિકભાવતુલ્યવિન્દ્યાધિકાઃ કર્મભવોદયસ્પાઃ ॥

તુક્લાદિવર્ગોપગતા નભોગાઃ પર્હવીર્યવન્તથ શુભમદાઃ સ્યુઃ ॥ ૪ ॥

૪. ભાવાર્થ—(૧) આરોહી, (૨) અધિક બળવાળા, (૩) ભાવને તુલ્ય, (૪) વધારે બિંદુવાળા, (૫) જગ્ને ૧૦ મે કે ૧૧ મે હોય, (૬) ઉચ્ચના, મૂળ ત્રિકોણી, સ્વઅહી, ને મિત્રના ઘરના, તથા શુભઅહની રાશિના, એ પ્રમાણે ૭ બળે છે. પદ્મબળને પામેલા અહો શુભફળો આપે છે. (અર્થાત્ જે અહ તેમાંનું એક પણ બળ પામેલો હોય તે સાફ ક્ષણ આપે છે.)

માન્દિરાશિપતિમાન્દિભાવગાઃ સ્વલ્પવિન્દુરિપુનીચમૂહગાઃ ॥

પાપલેટ્યુતભાવસન્ધિગા રાશિસન્ધિલગ્નાસ્ત્વનિષ્ટદાઃ ॥ ૫ ॥

૫. ભાવાર્થ—અહો, માન્દિ રાશિના સ્વામી, કે માંદિ ભાવમાં બેઠા હોય, શુભ બિંદુઓ ઓછાં હોય, યતુઅહની રાશિમાં, નીચની રાશિમાં, કે અસ્તના હોય, અથવા પાપઅહો સાથે, ભાવની સંધિમાં હોય, કે રાશિ સંધિઓના ભાગોમાં હોય, તો ખરાબ ફળ આપે છે.

દશાપતિર્લગ્નગતો યદિ સ્યાત્ ત્રિપદ્દશકાદશગથ લગ્નાત્ ॥

તત્સપ્તવર્ગોપ્યય તત્સુહૃદમે સ્થે શુભે વા શુભદા દશા સ્યાત્ ॥ ૬ ॥

૬. ભાવાર્થ—દશાનો સ્વામી (જે અહની દશા ચાલતી હોય તે અહ) લગ્નમાં હોય, અથવા લગ્નથી ૩-૬-૧૦-૧૧ મે રહેલો હોય, અને તે સમયે વર્ગમાં પોતાના કે મિત્રના ઘરનો હોય, અથવા લગ્નમાં હોય, ને શુભઅહની રાશિનો હોય, તો તે અહની દશા સાફ ફળ આપનારી લાગુ પડે.

દશાધિનાયસ્ય સુહૃદ્વૃહસ્ય સ્તદુચ્ચગો વાઙ્ય દશાધિનાયાત્ ॥

સ્મરત્રિકોગોપચયોપમથ દદાતિ ચન્દ્રઃ સ્વલુ તત્ફલાનિ ॥ ૭ ॥

૭. ભાવાર્થ—ચંદ્ર દશાના સ્વામીના મિત્ર ઘરમાં, કે ઉચ્ચમાં અ-
થવા દશાના સ્વામીથી સાતમે, ત્રિકોણમાં કે ઉપચય સ્થાનમાં હોય તો
છઠ્ઠા સ્લોકમાં કહેલાં ફળ આપે છે.

ઉક્તેષુ રાશિષુ ગતસ્ય વિધોઃ સ ભાવઃ

સ્વાજ્ઞન્મકાલમવમૂર્તિધનાદિભાવઃ ॥

તત્તદ્વિદ્વદ્વિકૃદસૌ કથિતો નરાણાં

તદ્વાવહાનિકૃદયેતરરાશિસંસ્થઃ ॥ ૮ ॥

૮. ભાવાર્થ—ઉપર કહેલી શુભરાશિઓમાં રહેલો ચંદ્ર, જન્મ સમયે
લગ્ન, ધન વિગેરે જે ભાવોમાં બેઠો હોય, તે તે ભાવોની મનુષ્યોને
પુષ્ટિ કરે છે, ને તે શિવાય અશુભરાશિમાં રહીને જે ભાવે બેઠો હોય
તે તે ભાવની હાનિ (તુકશાન) કરે છે.

દશાપ્રવેશે સ્વઘૃહાદિસંસ્થે હિમચુર્તા યત્ફલમુક્તમાયંઃ ॥

તદ્વૃશ્યમિન્દુર્હિ શુભાશુભાર્થ્યં ફલં મનોરૂપતયા દદાતિ ॥ ૯ ॥

૯. ભાવાર્થ—પરાહમિહિર ને બીજા જુના આચાર્યોએ દશા પ્રવેશ
વખતે ચંદ્ર, પોતાના ઘરમાં, અથવા બીજા ઘડોના ઘરમાં રહ્યો હોય,
તેનું જે ફળ કહ્યું છે તે જોતું જોઈએ. કારણ સાફ અને જોડું ફળ ચંદ્રના
આધારે થાય છે. (એટલે ચંદ્ર પોતાની ઈચ્છા પ્રમાણે આપે છે.)

ઉત્પાદિતં દિ શુચરસ્ય પૂર્વે શુભાધિકં કષ્ટફલં હિ યત્તત્ ॥

તેનાનુસારેણ દશામ્ કલ્પ્યં શરીરભાનાપશુમં શુભં વા ॥ ૧૦ ॥

૧૦. ભાવાર્થ—ઘડોનું પહેલાં ઈષ્ટ કષ્ટ કાઢવું. તે ઈષ્ટ કષ્ટ પ્રમાણે
દશાઓમાં મનુષ્યોનું શુભ કે અશુભ ફળ કહેવું.

ઈષ્ટોત્કટત્વે દિ શુભાનિ પુંસાં ફલાન્યનિષ્ઠાન્યશુભોત્કટત્વે ॥

સામ્યે તુ મિત્રાણિ ફલાનિ નૂનં સર્વત્ર ચૈવં પરિકલ્પનાંપમ્ ॥ ૧૧ ॥

૧૧. ભાવાર્થ—ઈષ્ટ વધારે હોય તો પુરુષોને શુભ ફળ, અને કષ્ટ
વધારે હોય તો અશુભ ફળ, અને ઈષ્ટ ને કષ્ટ બન્ને સરખાં હોય તો
મિત્ર ફળ આપે છે. આ પ્રમાણે સર્વ જગ્યાએ વિચાર કરવો.

સંજ્ઞાધ્યાયે यस્ય ચદ્વ્યમુક્તં કર્માર્જીવે યસ્ય ચ્ચોપદિષ્ટમ્ ॥ .

ભાવસ્થાનાં લોકયોગોદ્ભવં ચ તત્તત્સર્વં તસ્ય યોજ્યં દશાયામ્ ॥૧૨॥

૧૨. ભાવાર્થ—સંજ્ઞાધ્યાયને વિષેજે ગ્રહનું જે દ્રવ્ય (જુઓ અધ્યાય ૨ ભે ને શ્લોક ૨૦) અને કર્માર્જીવાધ્યાયમાં જેનું જે ફળ, કહેલું છે. તે અને ભાવમાં રહેલા ગ્રહોનું, ને દ્રષ્ટિ યોગથી થતું ફળ, તે સઘનું ફળ તેની દશામાં કહેલું.

શુભફલદદશાયાંતાદ્ગેવાન્તરાત્મા

વહુજનયતિ પુસાં સૌલ્યમર્યાગમં ચ ॥

કથિતફલવિપાકૈસ્તર્કયેદ્વર્તમાનાં

પરિણમતિ ફલાન્તિઃ સ્વપ્નચિન્તાસ્વર્વીયૈઃ ॥ ૧૩ ॥

૧૩, ભાવાર્થ—શુભ ગ્રહની દશામાં માણસોનું હૃદય ખુશી તથા મનુષ્યેને સુખી અને ધનવાન કરે છે. કેાઈની જન્મ પત્રિકા ન હોય ત્યારે તેની ચાલુ દશા સારી છે કે માઠી છે, તે બની ગયેલા બનાવો ઉપરથી વિચાર કરવો.

ગ્રહો, નિર્ભયી હોય તો તેનું ફળ સ્વપ્નની ચિન્તા બરોબર સમજવું.

પાકસ્વામિનિ લગ્નગે મુદ્દિ વા વર્ગેઽસ્ય સૌમ્યેઽપિ વા

પ્રારબ્ધા શુભદા દશા ત્રિદશપદ્ધિભેષુ વા પાકે ॥

મિત્રોચ્ચોપચયત્રિકોણમદને પાકેશ્વરસ્ય સ્થિતઃ

ચન્દ્રઃ સત્ફલબોધનાનિ કુરુતે પાપાનિ ચાતોઽન્યથા ॥૧૪॥

૧૪. ભાવાર્થ—દશાધિપતિ લગ્નમાં મિત્રની રાશિમાં, કે પોતાના વર્ગમાં કે શુભ ગ્રહની રાશિમાં, અથવા લગ્નથી ઉપચય સ્થાન (૩-૬-૧૦-૧૧) માં હોય, તો તેવી ભોગવાતી દશાને પ્રારબ્ધ દશા જાણવી. તે દશા સારા ફળને આપનારી છે.

દશાના સ્વામિના મિત્રની રાશિમાં, ઉચ્ચ રાશિમાં, કે દશાના સ્વામિથી ઉપચય; ત્રિકોણ, કે સાતમે સ્થાને ચંદ્ર હોય, તો શુભ ફળ આપે છે, પણ તેમ ન હોય તો ખરાબ ફળ આપે છે.

લગ્નાદિષ્ટહોપગસ્વમવને તુદ્ધે મુદ્ધેઽન્યથા

પાકેશઃ શુભમિત્રવીક્ષણયુતસ્તત્પાકમુક્તૌ શુભમ્ ॥

કેન્દ્રે વા યદિ કોણમેઽતિશુભદઃ પાપાસ્ત્રિપમ્તાયગાઃ

તુક્ત્વાદ્યોપવયેષુ ચે વલયુતાસ્તેષાં દશાયાં શુભમ્ ॥ ૧૫ ॥

૧૫. ભાવાર્થ—દશાનો સ્વામી પોતાના ઘરમાં, પોતાની ઉચ્ચરાશિમાં, પોતાના મિત્રના ઘરમાં, અથવા ઉપવચ સ્થાનમાં હોય, ને તેને જે શુભ કે મિત્ર ગ્રહ ભેટો હોય, તેની દશાઅન્તર્દશામાં સાફ દુષ્ણ આપે છે.

ખડુ શુભ દુષ્ણ આપનાર શુભ ગ્રહ કેન્દ્ર (૧-૪-૭-૧૦) કે ત્રિકોણ (૬-૫) માં અને પાપગ્રહો (૩-૬-૧૧) મે હોય, તેમાંથી પોતાના ઉચ્ચમાં, ઉપવચમાં, અને બળવાન જે ગ્રહો હોય, તેઓની દશા સાફ દુષ્ણ આપે છે,

અન્યોન્યમિષ્ટગ્રહોર્દશાયાં મુક્તૌ શુભં પદ્મલશાલિનોસ્તુ ॥

શત્રુગ્રહૌ દુર્બલશાલિનોં ચેત્ પાકાપહારે તુ તયોરનર્થઃ ॥ ૧૬ ॥

૧૬. ભાવાર્થ—જે ગ્રહો એક બીજાના મિત્રો હોય, અને પદ્મબળમાં બળવાન હોય તો તેમની દશામાં મુખ્ય સમજવું.

જે ગ્રહો શત્રુ ગ્રહની રાશિના નિર્બળી હોય; તો તેની દશા અન્તર્દશામાં ખરાબ દુષ્ણ સમજવું.

કરોતિ યદ્વાવગતઃ સ્વપાકે તદ્વાવગત્યં ત્વશુભં શુભં વા ॥

શુભં શુભવ્યોમવરસ્ય પાકે પાપસ્ય દાપે ત્વશુભં વદન્તિ ॥ ૧૭ ॥

૧૭. ભાવાર્થ—ગ્રહ જે ભાવમાં રહેલો હોય, તે ભાવતું દુષ્ણ પોતાની દશામાં આપે છે. તે દુષ્ણ જેવી રીતે તે ગ્રહ રહેલો હોય તે પ્રમાણે સાફ માર્ક સમજવું.

શુભ ગ્રહની દશામાં સાફ દુષ્ણ, અને પાપગ્રહની દશામાં ખરાબ દુષ્ણ ભેશીએ કહે છે.

સૌમ્યાન્વિતગ્રહદશાઽતિશુભપદા સ્યાત્

પાપાન્વિતસ્ય વિફલં પરિણતત્વાલે ॥

મિથગ્રહેણ સહિતસ્ય દશાપહારે

મિથં ફલં યવતિ મિથવલાન્વિતસ્ય ॥ ૧૮ ॥

૧૮. ભાવાર્થ—જે ગ્રહની દશા ચાલતી હોય, તે ગ્રહ શુભ ગ્રહ સાથે બેઠો હોય, તો ખડુ શુભ દુષ્ણ અને પાપગ્રહ સાથે હોય, તો

ખરાખ ક્રૂણ આપે છે. દશાનો સ્વામી મિશ્ર ગ્રહ સાથે, અને મિશ્ર બળવાન હોય તો મધ્યમ ક્રૂણ આપે છે.

यद्वातुखेदस्य दशापहारे तद्वातुविचायतिमाहुरार्याः ॥

धातुक्षયं पापवियचरस्य पाकेऽभिवृद्धिं शुभदस्य धातोः ॥ ૧૯ ॥

૧૯. ભાવાર્થ—ગ્રહની જે ધાતુ હોય, તે ધાતુમાંથી દ્રવ્ય પેદા કરવાતું તે ગ્રહની દશા અન્તર્દશામાં જોશીઓ કહે છે.

પાપગ્રહની દશામાં ધાતુનો ક્ષય અને શુભ ગ્રહની દશામાં ધાતુનો વધારો જાણવો.

सपन्नखेदोपगतस्य पाके सपन्नवृद्धिं सकलार्थनाशम् ॥

यत्कर्मकर्तृग्रहपाककालે तत्कर्मसिद्धिं प्रवदन्ति सन्त ॥ ૨૦ ॥

૨૦. ભાવાર્થ—જે ગ્રહની દશા આલતી હોય, તે ગ્રહ પોતાના શત્રુ ગ્રહ સાથે હોય, તો શત્રુઓનો વધારો, અને બધા કામનો નાશ કરે છે. જે ગ્રહ જે કામને લગતો કારક થયો હોય તો તે ગ્રહની દશામાં તે કામની સિદ્ધિ મુનિઓ કહે છે.

यत्कार्यकारिद्युचररस्य दाये तत्कार्यसिद्धिं प्रवदेन्नराणाम् ॥

शुभग्रहोऽस्मां यदि कार्यसिद्धिं पापस्तु तत्कार्यविनाशमेव ॥ ૨૧ ॥

૨૧. ભાવાર્થ—કાર્ય કરનાર જે ગ્રહ હોય, તે ગ્રહની દશામાં માણુ-સોની કાર્ય સિદ્ધિ જોશીઓએ કહેવી. કાર્ય કરનાર શુભગ્રહ હોય, તો કાર્યનો સુધારો, અને પાપગ્રહ હોય તો કાર્યનો નાશ કહેવો.

राजस्थानपराजकारकदशा राजप्रसादमदा

देवव्योमचरस्य पाकसमये तद्देवताराधनम् ॥

धर्माधीशदशागमे सति तपोधर्मादिसिद्धिं वदेत्

कर्मेशस्य दशापहारसमये यज्ञादिकर्मोत्सवम् ॥ ૨૨ ॥

૨૨. ભાવાર્થ—દશમાના સ્વામીની અને રાજ્યકારક ગ્રહની દશામાં રાજ્યથી માન તથા મહેરબાની મળે છે. જે દેવની આરાધના કરવી હોય, તે દેવને લગતા ગ્રહની દશાઅન્તર્દશામાં, તે દેવની ઉપસના થઈ શકે છે. નવમાના સ્વામીની દશામાં તપ અને ધર્મ સંબંધીનાં

કામની સિદ્ધિ થયેવી. અને દશમાના સ્વામીની દશામાં યજ્ઞાદિક કર્મો ને એવાંજ બીજાં શુભ કામો બની શકે છે.

સત્વાદિગ્રહપાકમુક્તિસમયે તત્તદુપો જાયતે

જન્મર્ષાદિનવર્ષગ્રહદશા કુર્વીત મૂતં ફલમ્ ॥

કર્મર્ષાદિનવર્ષગ્રહસ્ય ચલિનઃ પાકે ભવિષ્યત્ફલં

ચાધાનાદિગતસ્ય સર્વમફલં પાકે ફલં વા વદેત્ ॥ ૨૩ ॥

૨૩. ભાવાર્થ—સત્વ, રજ અને તમ એ શુભવાળા ગ્રહોની દશામાં તે તે શુભવાળો થાય. જન્મના નક્ષત્રથી નવ નક્ષત્રમાં રહેલા ગ્રહની દશા ગયા વખતનું ફળ આપે છે.

દશમા નક્ષત્રથી નવ નક્ષત્રની અંદર રહેલા બળવાન ગ્રહની દશામાં ભવિષ્યનું ફળ આપે છે. (ધવાનું ફળ આપે છે.)

આધાન નક્ષત્રથી ઉપર બતાવ્યા પ્રમાણે નવ નક્ષત્રની અંદર રહેલા ગ્રહની દશાનું ફળ આપશે અથવા નહીં આપે. અને આપશે તો જ્યાં સુધી તે ગ્રહની દશા રહેશે, ત્યાં સુધી જ આપશે.

આધાન જન્મર્ષ અને કર્મર્ષ જોવું હોય તો તે માટે અધ્યાય નવમો શ્લોક ૭૮ થી ૮૦ જુઓ.

શીર્ષોદયગતઃ સ્વેદઃ પાકાર્દાં ફલદો ભવેત્ ॥

પૃષ્ઠોદયસ્યઃ પાકાન્તે ચોભયોદયગઃ સદા ॥ ૨૪ ॥

૨૪. ભાવાર્થ—ગ્રહ શીર્ષોદય રાશિમાં હોય, તો તેનું ફળ પોતાની દશાની શરૂઆતમાં આપે છે. પૃષ્ઠોદય રાશિમાં હોય તો દશાના ઉતરતા ભાગમાં ફળ આપે છે. અને ઉભયોદય રાશિમાં રહેલો ગ્રહ દશામાં દરેક વખતે ફળ આપે છે.

પપ્તેશસ્ય દશાવિલાપકરણી મૃત્યુર્વિનાશમયો-

રસ્તવ્યોમચરસ્ય વન્વુમરણં પાકેઽપહારેઽથવા ॥

સંપત્સાપકર્મત્રણાઃ પરમર્મત્રણેમતારાધિપા-

વૈતેપામપદારમુક્તિસમયે સંપત્સમૃદ્ધિં વદેત્ ॥ ૨૫ ॥

૨૫. ભાવાર્થ—છઠ્ઠાના સ્વામીની દશા શોક અને દિલગીરી કરાવે છે.

૨૬. ભાવાર્થ—જે ભાવના સ્વામીનો અધિ શત્રુ થઈ જે ગ્રહ જિન્દુ શન્ય સશિખાં (એટલે જે ભાવમાં જિન્દુ ન હોય તેમાં હોય, તેની (એટલે તે અધિ શત્રુ ગહની) દશામાં લગ્નાદિ ભાવોનો નાશ કહેવો. એમ મુનિયો કહે છે.

વાધાસ્થાનપત્યુત્તરદશા શોકાદિરોગમદા

તત્કેન્દ્રસ્યદશાપહારસમયે દુઃખં વિદેશાટનમ્ ॥

અન્યોન્યાપ્રમપ્રમગચુચરયોઃ પાકાપહારે ભયં

દેશત્યાગમનર્થવિષ્ણુભયોઃ સર્વં વિમિશ્રં વદેત્ ॥ ૩૦ ॥

૩૦. ભાવાર્થ—^૧બાધા સ્થાનના સ્વામીની દશા અને તેની સાથે રહેલા ગ્રહની દશા દુઃખી અને રોગી કરે છે.

બાધા સ્થાનથી કેન્દ્રમાં રહેલા ગ્રહની દશા અન્તર્દશા ચાલતી હોય તો દુઃખી અને પરદેશમાં ભ્રમનાર કરે છે.

ગ્રહો એક જીભથી છૂટે આઠમે હોય, તો તેની દશામાં ભય અને દેશત્યાગ વિગેરે અરાખ ભાવ કહેવો. પણ એક જીભથી છૂટે આઠમે રહેલા બંને શુભ કે મિત્ર ગ્રહો હોય તો મિશ્રકૃણ કહેવું.

પાકે દીપ્તસ્ય રાજા ભવતિ ધનયશોદાનવિચાલિનોદી

સ્વસ્વસ્યાચારપર્મશ્રવણયજ્ઞસુખારોગ્યવિતાન્વિતઃ સ્વાત્ ॥

રાજપ્રીતિં વિભૂતિં સુખમિદં મુદિતવ્યોમવાસસ્ય દાયે

શાન્તસ્પારોગ્યસાંર્યશ્રિપમવનિપતિપ્રીતિમુત્સાહમેતિ ॥ ૩૧ ॥

૩૧. ભાવાર્થ—દીપ્ત ગ્રહની દશામાં સમૃદ્ધિ, ધન, યશ, દાન, વિદ્યા અને વિનોદ લોગવનાર થાય છે. =સ્વસ્થ ગ્રહની દશામાં આચાર, ધર્મ, સાંભળનાર, બહુ શ્રુષ્ઠ, આરોગ્ય અને ધનવાળો થાય છે. =મુદિત ગ્રહની દશામાં સમ્મતી પ્રીતિવાળો, વેલવ અને શુભ લોગવનાર થાય છે. =શાંત ગ્રહની દશામાં આરોગ્ય, સાધ્ય, સંપત્તિ, અને સમ્મતી પ્રીતિવાળો, ઉત્સાહીય થાય છે.

૧—સમ કે પ્રથ સમ, ચર સિંધર કે દિવસભાવ સમિતુ દોષ, અને તેથી ગણનાં અનુગે ૧૧-૯-૭ થો ભાવ એ બાધાસ્થાન અથવા દુરસ્થાન કહેવાય છે. બાધાસ્થાનમાં રહેલે ગ્રહ દોષ અથવા બાધાસ્થાનથી કેન્દ્રમાં હોય તો બાધક કહેવો.

પાકે શક્તસ્ય વિદ્યાવિનયધનતપઃ સિદ્ધિધર્મપ્રવૃત્તિઃ

ચોરારાતિક્ષિતીર્થેર્મયમનુજમૃતિઃ પીડિતસ્ય ગ્રહસ્ય ॥

દાયે દીનસ્ય દૈન્યં વિકલચગદશા શોકરોગપ્રદા સ્યાત્

ચિત્તલેશઃ સ્વલસ્ય પ્રતિદિનમરિભિર્ભીતસ્તેડસ્ય મીતિઃ ॥૩૨॥

૩૨. ભાવાર્થ—શક્ત ગ્રહની દશામાં વિદ્યા, વિનય, ધન, તપ, અને ધર્મવાળો થાય છે.=પીડિત ગ્રહની દશામાં ચોર, શત્રુ અને રાજથી ભયવાળો થાય છે. ને તેના નાના ભાંડુનું મરણ થાય છે.=દીનગ્રહની દશામાં ગરીબ,=વિકલ ગ્રહની દશામાં દુઃખી, ચોક્કવાળો, રોગી થાય.=ખલગ્રહની દશામાં માનસિક પીડા અને ભીત ગ્રહની દશામાં હુમેશાં શત્રુથી ભયવાળો થાય.

વિલપ્તારેન્દુમનામતારા પ્રશ્નેન્દુનક્ષત્રગણેષુ મધ્યે ॥

વલાધિકર્ષેશદશાક્રમેણ ફલં શુભં વાઽશુભમાહુરાર્યાઃ ॥૩૩॥

૩૩. ભાવાર્થ—લગ્ન નક્ષત્ર, ચંદ્રની રાશિનું નક્ષત્ર, નામનું નક્ષત્ર, અને પ્રશ્ન કાળનું ચંદ્ર નક્ષત્ર, તેઓમાં જે બળવાન હોય, તે નક્ષત્રના સ્વામીની દશાક્રમથી શુભ અને અશુભ ફળ પડિતો કહે છે.

ઉત્પન્નનક્ષત્રવિલપ્તો વા મૂયાત્ક્રમેણૈવ દશાફલાનિ ॥

દશાવસાનેષ્વશુર્ધ્વં ચ સર્વે કુર્વન્તિ સામાન્યફલં નરાણામ્ ॥૩૪॥

૩૪. ભાવાર્થ—ઉત્પન્ન નક્ષત્રના લગ્નથી વારંવાર અતુકમે દશાનું માણસોને સામાન્ય ફળ આપે છે. અને દશાના અંતમાં ખરાબ ફળ આપે છે.

જન્મર્ષાત્પરતસ્તુ પञ્ચમગૃહાદુત્પન્નસંજ્ઞા દશા

સ્યાદાધાનદશાઽપ્યથાઽષ્ટમભવા ક્ષેમાન્મહાસ્ત્યા દશા ॥

આસાં ચૈવ દશાવસાનસમયે મૃત્યું વદેત્યાણિનાં

દીર્ઘસ્વલ્પસમાયુષાં ત્રિવલ્પપञ્ચર્ષેશદાયોન્તિમે ॥ ૩૫ ॥

૩૫. ભાવાર્થ—જન્મ નક્ષત્રથી જે દશા ક્રમ છે, તે મહાદશા બાલુવી, પાંચમે ભાવ જે નક્ષત્રમાં ઉદય પામ્યો હોય, તે નક્ષત્રથી જે દશા-ક્રમ હોય તે ઉત્પન્ન દશા બાલુવી.=આધાન નક્ષત્રથી જે દશાક્રમ હોય,

તો આધાન દશા લાણવી. આઠમો ભાવ જે નક્ષત્રમાં ઉદય પામ્યો હોય તે નક્ષત્રથી જે દશાક્રમ હોય તો ક્ષેમદશા અથવા નિર્યાણુ દશા લાણવી.

આ દશાઓના અંતમાં માણસોને મરણુ આપે છે. એમ કહેવું.

દીર્ઘ, યોગ અને મધ્યમ આયુષ્યવાળા પુરુષોને ત્રીજા આઠમા અને પાંચમા નક્ષત્રના સ્વામીની દશાના અંતમાં અરાધ્ય કૃણ આપે છે.

જન્મનક્ષત્રાન્ મહાદશા ॥ પંચમાવસ્ફુટતારતઃ ઉત્પન્નદશા ।

આધાનનક્ષત્રતઃ આધાનદશા ॥ અષ્ટમાવસ્ફુટ નક્ષત્રવશાત્ ક્ષેમદશા ॥

નિર્યાણદશા.

જાતોઽહિ ચેદર્કશનિસ્ફુટૈક્ય તારાદિનિર્યાણદશા પ્રકલ્પ્યા ॥

તારેશરાદુસ્ફુટયોગતારા પૂર્વા દશા રિષ્ટકરા રજન્યામ્ ॥ ૩૬ ॥

૩૬. ભાવાર્થ—હિવસનો જન્મ હોય તો રવિ અને શનિ સ્પષ્ટ કરી તેનું ઐક્ય કરવું. તેથી જે નક્ષત્ર આવે, તે નક્ષત્ર જે ગ્રહની દશામાં હોય, તે દશા નક્ષત્રના ભાગ પ્રમાણે આવે ત્યારે નિર્યાણુ મૃત્યુ દશા લાણવી.

રાત્રીનો જન્મ હોય, તો ચંદ્ર અને રાહુ, સ્પષ્ટ કરી તેનું ઐક્ય કરવું. તેથી જે નક્ષત્ર આવે, તે નક્ષત્રની દશા નિર્યાણુ દશા લાણવી.

શુલિકદશા.

શુલિકસ્થિતનક્ષત્રાદશા તસ્ય પ્રકલ્પિતા ॥

તથુક્તભવનાંશેશૌ સહકારી ચ મૃત્યુદાઃ ॥ ૩૭ ॥

॥ શુલિકસ્પુટો દિતનક્ષત્ર વશાદ્શુલિક દશા ॥

૩૭. ભાવાર્થ—જન્મ વખતે શુલિક જે નક્ષત્રમાં હોય, તે નક્ષત્રથી જે દશાક્રમ હોય તો શુલિક દશા લાણવી. તે જે રાશિમાં હોય તેના સ્વામીની તથા શુલિકના નવમાંશના સ્વામીની અથવા જે ગ્રહ તેની સાથે હોય, તેની દશામાં મરણુ થાય છે.

શૂલદશા ॥ (શૂળદશા.)

દિનેશવિનશુક્રૌ ચ રાજાર્ઘા કારકાઃ સ્મૃતાઃ ॥

કારકસ્ય વિશૂલર્ક્ષે યદા ચરતિ યા દશા ॥ ૩૮ ॥

વિક્રમાષ્ટમાધિપવશાજ્ઞાતસ્યાયુઃ । પિતૃકારકો

રવિશુક્રૌ માતૃકારકૌ ચન્દ્રકુર્જૌ ॥

૩૮. ભાવાર્થ—રવિ અને શુક્રમાં જે બળવાન હોય તે પિતૃકારક ને ચંદ્ર અને મંગળમાં જે બળવાન હોય તે માતૃકારક ગ્રહ છે.

જે કારક ગ્રહના ત્રીજા અને અગ્નિયારમા સ્થાનમાં રહેલો ગ્રહ હોય, તેની દશાને શૂળ દશા કહે છે.

ત્રીજા અને આઠમાના સ્વામીથી પણ આયુષ્ય કહેવું.

તત્કારકસ્થિતગૃહાદિપુ સર્વભેષુ ચક્રપ્રમાણદલવત્સરસંયુતેષુ ॥

વીર્યાન્વિતેષુ શુભદાષ્ટિયુતેષુ સૌર્ય નીચારિપાપયુતભેષુ વદન્ત્યનિષ્ઠમ્ ॥૩૯॥

૩૯. ભાવાર્થ—પાછલા પ્રલોકમાં બતાવેલા જે કારક ગ્રહ છે, તે બળવાન હોય, ને તેને શુભગ્રહની દ્રષ્ટી હોય, કે શુભગ્રહ સાથે રહેલો હોય, એવો કારક ગ્રહ જે રાશિમાં છે, તે રાશિના કાળચક્રની દશા જ્યારે આવે, ત્યારે તેટલો ભાગ (આખી દશાના વર્ષની સંખ્યાના જેટલો વખત) સુખકારક જશે, ને જો જોઈ પ્રમાણે કારક ગ્રહ નીચ શત્રુની કે જેમાં પાપગ્રહ બેઠેલો છે. તેવી રાશિમાં હોય તો તે રાશિની દશા આવે, ને તે જેટલો વખત રહેવાની છે, તેટલો વખત ખરાબ જશે એમ કહેવું.

મહાદશાવિશેષઃ.

યત્તારાંશગતઃ શશી તદધિપેનાલોકિતૌ વા સુત-

સ્તેપાં ચક્રદશા વિશેષફલદા વક્ષ્યામિ તચ્ચક્રજમ્ ॥

દેહે પાપયુતે તુ રોગમધિકં જીવે તુ જીવન્નમં

દદ્યાચ્ચનયોઃ સહા વલયુતિર્મૃત્યું દશાયાં તૃણામ્ ॥ ૪૦ ॥

૪૦. ભાવાર્થ—ગ્રહો જે નક્ષત્ર ઉપર હોય, તેના અથવા નવમાં-માંશમાં જે રાશિના હોય, તેના સ્વામીને ચંદ્રમા બોલેલો હોય, અથવા સાથે રહ્યો હોય, તેવા ગ્રહની કાળચક્ર દશાના ક્ષણમાં વધારો કરે છે. (એટલે સાડે ક્ષણ આપનાર ગ્રહની દશામાં વધારો થાય તો તે ગ્રહ જેટલું સાડે ક્ષણ આપવાનો છે. તેથી વિશેષ સાડે ક્ષણ આપશે, ને જે ગ્રહ ખરાબ ક્ષણ આપનાર છે, તેની દશાના ક્ષણમાં ઉપરની રીત પ્રમાણે

વધારે થયો હોય તો તે વધારે ખરાબ ફળ આપશે.) હવે તે કાળ ચક્રથી ઉત્પન્ન થએલા ફળને કહું છું.

પાપગ્રહ યુક્ત દેહાધિપતિની દશામાં ઘણો રોગ થાય છે. અને પાપગ્રહ યુક્ત જીવાધિપતિની દશામાં મનની (બ્રમણ્યતા) ચિત્ત બ્રમતા થાય છે. પણ પાપગ્રહ યુક્ત જીવાધિપતિ ને દેહાધિપતિ બેઠ હોય, ને તે બેઠ બળવાન હોય, તો તેની દશાઓ અરણ્ય નીપજાય છે.

અધાન્તર્દશાવિશેષફલમ્.

પાપો વિભ્રમશ્ચ દુઃખો યદિ તદ્દશાયાં

પાપાપહારસમયે વહુશોકરોગમ્ ॥

વિત્તક્ષયં નૃપસપત્રભયં નરાણાં

સૌમ્યસ્ય મિશ્રમશ્ચિલં પ્રવદન્તિ સન્તઃ ॥ ૪૧ ॥

૪૧. ભાવાર્થ—લગ્નમાં પાપગ્રહ હોય, અને તેની મહાદશામાં પાપગ્રહની અન્તર્દશા હોય, તો બહુ દુઃખ અને રોગ પ્રાપ્ત થાય છે. તથા ધનનો નાશ અને રાજ તથા શત્રુથી ભય કરે છે. અને શુભગ્રહની અન્તર્દશા હોય તો બહુ ફળ મિશ્ર થાય છે.

લગ્નાધિપદશાકાલે મન્દમુક્તો ધનક્ષયમ્ ॥

દુષ્ટવન્દુવિરોધર્થે ભવિષ્યતિ ન સંશયઃ ॥ ૪૨ ॥

૪૨. ભાવાર્થ—લગ્નના સ્વામીની મહાદશા હોય, અને તેમાં શનિની અન્તર્દશા હોય, તો ધનનો નાશ, મિત્રો અને સગાંઓ સાથે વિરોધ થાય છે. એમાં કંઈ સંશય નથી.

ધનાધિપઃ પાપસ્વગો યદિ સ્થાત્ શન્યારમોગીશદિનેશ્વરાણામ્ ॥

અન્તર્દશાયાં ધનનાશમાદુઃ પાપાન્વિતે તદ્ભવને તર્થેવ ॥ ૪૩ ॥

૪૩. ભાવાર્થ—ધનનો સ્વામી પાપગ્રહ હોય, અને તેની મહાદશામાં શનિ, મંગળ, રાહુ કે સૂર્યની અન્તર્દશા હોય, તો ધનનો નાશ થાય છે. ધન સ્થાનમાં પાપગ્રહ હોય, તો ધનનો નાશ થાય છે.

ધનાન્વિતઃ પાપસ્વગસ્તદીશઃ સ્થાત્તદ્દશાયાં સિતિપાલકોપાત્ ॥

માનાર્થનાશં નિગદ્યં નરાણાં સ્થાનચ્યુતિં મિત્રવિરોધમેતિ ॥ ૪૪ ॥

૪૪. ભાવાર્થ—ધન સ્થાનમાં પાપગ્રહ હોય, તો ધનના સ્વામીની

મહાદશામાં તેનીજ અન્તર્દશા, હોય ત્યારે રાબના ક્રોધથી આખરૂં અને ધનનો નાશ, બંધન, હોદ્દાની હાનિ, અને મિત્રથી વેર થાય છે.

પાપગ્રહે વિક્રમભાવનાથે પાપાન્વિતે પાપવિચરણામ્ ॥

અન્તર્દશાપાપરિશ્લ્લર્ષોર્દુઃસ્વં સમાપાતિ શુભાન્વિતે વા ॥ ૪૫ ॥

૪૫. ભાવાર્થ—ત્રીજાનો સ્વામી પાપગ્રહ હોય, અથવા પાપગ્રહો સાથે હોય તેની મહાદશામાં પાપગ્રહોની અન્તર્દશા હોય ત્યારે શત્રુ અને ચોરોથી દુઃખ થાય, અને શુભગ્રહો સાથે હોય તો મધ્યમ ફળ આપે છે.

દુશ્વિક્યભાવાધિપદાયકાલે મન્દારમોગિધ્વજમાનુસુક્તૌ ॥

નાશં વદેત્તત્ર સહોદરાણાં ભવેદ્વિશેષાત્સહજૈર્વિરોધઃ ॥ ૪૬ ॥

૪૬. ભાવાર્થ—ત્રીજા ભાવના સ્વામીની મહાદશામાં શનિ, મંગળ, રાહુ, કેતુ અને સૂર્યની અન્તર્દશા હોય, તો ભાઈઓનો નાશ કહેવો. તેમજ ભાઈ સાથે વિરોધ થાય છે.

ક્ષેત્રાધિનાયસ્ય શુભેતરસ્ય પાકે તુ પાપગ્રહમુક્તિકાલે ॥

સ્થાનચ્યુતિં ધન્વજનૈર્વિરોધં કૃપ્યાદિગોવિત્તવિનાશમાહુઃ ॥ ૪૭ ॥

૪૭. ભાવાર્થ—ચોથા ભાવનો સ્વામી પાપગ્રહ હોય, અને તેની મહાદશામાં પાપગ્રહની અન્તર્દશા હોય, તો હોદ્દાથી છુટો થનાર, સગાંઓ સાથે વિરોધ કરનાર, ખેતી બગાડ (ઢાર) અને ધનનો નાશ કહે છે.

પાપાપહારસમયે સુતરાગ્નિપસ્ય

પાકે નૃપાલભયમિષ્ટસુતાર્તિમાહુઃ ॥

સૌમ્યાપહારસમયે સુતવિત્તલાભ-

મુર્વીશન્વજનલ્પલ્પામિષ્ટસિદ્ધિમ્ ॥ ૪૮ ॥

૪૮. ભાવાર્થ—પાંચમા ભાવના સ્વામીની મહાદશામાં પાપગ્રહોની અન્તર્દશા હોય, તો રાબથી ભય, બહાલાં અને પુત્રોને રોગ થાય છે. પણ શુભગ્રહની અન્તર્દશા હોય તો ઇકરાં અને ધનના લાભવાળો, રાજ અને ભાઈઓ તરફથી માન પામનાર, તેમજ મનોરથોની સિદ્ધિ કરનાર થાય છે.

પદ્મેશપાકસમયે તુ શુભેતરાણાં

મુક્તૌ નૃપાનલભયં વ્યસનં ચ રોગમ્ ॥

પાકે કલ્પગૃહપસ્ય સ્વલ્પપહારે

પત્નીવિનાશમટનં ચ વિદો વદન્તિ ॥ ૪૯ ॥

૪૯. ભાવાર્થ—છટ્ટાના સ્વામીની મહાદશામાં પાપગ્રહોની અન્તર્દશા હોય, તો રાજા અને અસિધી ભય, તેમજ દુઃખ અને રોગ થાય.

સાતમાના સ્વામીની મહાદશામાં પાપગ્રહની અન્તર્દશા હોય, તો પરદેશ જવાનું અને સ્ત્રીનો નાશ જોશીએ કહે છે.

રન્ધ્રસ્વામિદશાગમે રિપુભયં પાપાપહારે નૃણા

માયુર્વિત્તયશોવિનાશમટનં સ્યાનચ્યુતિં વા વદેત્ ॥

પાકે ધર્મગૃહાધિપસ્ય મરણં પિત્રોરધર્મયાતિં

મુક્તૌ પાપવિચ્છરસ્ય નિગલપ્રાપ્તિં ચ વિચક્ષયમ્ ॥ ૫૦ ॥

૫૦. ભાવાર્થ—આઠમાના સ્વામીની મહાદશામાં પાપગ્રહની અન્તર્દશા હોય તો શત્રુધી ભય, આયુષ્ય દ્રવ્ય અને કીર્તિનો નાશ, તેમજ પરદેશ લટકવું પડે, અને સ્થાનનો નાશ કહેવો.

નવમાના સ્વામીની મહાદશામાં પાપગ્રહની અન્તર્દશા હોય, તો આખા પત્નું મરણ, અધર્મી, બંધન લોગવનાર અને ધનનો નાશ થાય છે.

કર્મેશસ્ય સ્વલસ્ય પાકસમયે મુક્તૌ યદા પાપિના

મિષ્ટાતિ પદવિચ્યુતિં મુસ્યયશોહાનિં ચ વિત્તસયમ્ ॥

મન્દારાર્કફણીશમુક્તિસમયે લામેશદાયે મુલ્લં

કૃપ્યાદિમ્વિનાશનં નૃપભયં વિત્તસ્ય નાગં વિદુઃ ॥ ૫૧ ॥

૫૧. ભાવાર્થ—દશમાનો સ્વામી પાપગ્રહ હોય, અને તેની મહાદશામાં પાપગ્રહની અન્તર્દશા હોય, તો મિત્રોને માંદગી, પદવીનું છૂટવું, મુખ ને કીર્તિનો નાશ, તેમજ ધનનો નાશ થાય છે.

અગીયારમાના સ્વામીની મહાદશામાં શનિ, મંગલ, રવિ અને શુક્રની અન્તર્દશા હોય, તો ખેતીનો નાશ, રાજધી ભય, અને ધનનો નાશ જોશીએ કહે છે.

વ્યયેશદાયે રવિમન્દર્પામમુક્તૌ કલત્રાત્મજવંધુવૈરમ્ ॥

વલક્ષયં માનધનક્ષયં ચ ફળીશમુક્તૌ વિપત્તિભીતિમાહુઃ ॥ ૫૨ ॥

૫૨. ભાવાર્થ—આરમાના સ્વામીની મહાદશામાં સૂર્ય, શનિ, મંગળની અન્તર્દશા હોય તો સ્ત્રી પુત્ર અને સગાંઓથી વૈર, બળનો નાશ, માન અને ધનનો નાશ; અને રાહુની અન્તર્દશા હોય તો વિપત્તિ ભય થાય છે.

અન્યોન્યપટ્ટાઘ્રમપાકમુક્તૌ પદચ્યુતિં વા મરણં નરાણામ્ ॥

एकस्थयोरन्तरदायकाले मृत्युं वदेदुर्वलशालिनोस्तु ॥ ५३ ॥

૫૩. ભાવાર્થ—છઠ્ઠાના સ્વામીની મહાદશામાં આઠમાના સ્વામીની અન્તર્દશા અને આઠમાના સ્વામીની મહાદશામાં પઢેની અન્તર્દશા હોય તો માણસોને મરણ કે હોદાનો નાશ કહેવો.

છઠ્ઠે આઠમે એક રાશિમાં બેઠેલા શ્રદોની દશા અન્તર્દશા હોય, અને બંને નિર્બળી હોય તો મરણ કહેવું.

क्रूरग्रहदशकाले क्रूरस्यान्तर्दशागमे ॥

मरणं तस्य जातस्य भविष्यति न संशयः ॥ ५४ ॥

૫૪. ભાવાર્થ—ક્રૂરશ્રદની મહાદશામાં ક્રૂરશ્રદની અન્તર્દશા હોય, તો જન્મેલાનું અવશ્ય મરણ થાય છે.

क्रूरराशिगताः पापाः शत्रुखेटनिरीक्षिताः ॥

शत्रुखेचरसंयुक्तास्तदशायाम् मृतिर्भवेत् ॥ ५५ ॥

૫૫. ભાવાર્થ—પાપશ્રદો ક્રૂર રાશિમાં હોય, અને શત્રુશ્રદો ભેટા હોય, કે સાથે હોય તો તેની દશામાં મરણ થાય છે.

दशाधिपस्य यः शत्रुस्तस्य मुक्त्यन्तरान्तरे ॥

मृत्युकालો भवेन्नूनं पापखेटस्य निश्रयः ॥ ५६ ॥

૫૬. ભાવાર્થ—મહાદશાનો જે સ્વામી હોય, તેના શત્રુની અન્તર્દશામાં મરણ બળવું. પણ તે પાપશ્રદ હોય તો અવશ્ય મરણ બળવું. સ્વોચ્ચાદિજન્યમશુભસ્ય દશામવેશો ભાવાદિજં ફલમશોભનપાકમધ્યે ॥

૫૭. ભાવાર્થ—જે પાપશ્રદ ઉચ્ચાદિક વર્ગમાં બળવાન હોય, તે દશા પ્રવેશ વખતે (દશા બેસતાંજ) જે જે ભાવ સંબંધી ક્ષણ આપતો હોય, તે અશુભ ક્ષણ સમજવું.

પાપગ્રહોની દૃષ્ટિથી થતું અશુભ ફળ, દશાના અંતમાં મળવાનું મુનિઓ કહે છે. (અર્થાત્ દશાની શરૂઆતમાં શુભફળ મળે છે.)

પાકસ્યાદૌ ભાવજન્યં શુભાનાં તત્તદ્રાશિસ્થાનર્જં પાકમયે ॥

દાયસ્યાન્તે દાષ્ટિસંજાતમેવં સર્વે તારાપાકભેદં વદન્તિ ॥ ૫૮ ॥

૫૮. ભાવાર્થ—શુભગ્રહો, ભાવ સંબંધી ફળ દશાના આરંભમાં, શશિ સંબંધી ફળ દશાના મધ્યમાં, અને દાષ્ટ સંબંધી ફળ દશાના અંતમાં આપે છે. આ પ્રમાણે સર્વે શુભગ્રહોની નક્ષત્ર દશાના ભેદ કહ્યા.

॥ इति नक्षत्रदशासमुदायफलम् ॥

अथान्तर्दशाफलानि ॥ (अन्तर्દશાનાં ફળો.)

अथ तरणिदशायां चौर्यमुच्चाटनाद्य-

धनमनलचतुष्पात्પોડનં નેત્રતાપઃ ॥

उदरभरणशोकं पुत्रदारादिभिः स्यात्

गुरुजनपितृनाशो भृत्यगोवित्तहानिः ॥ ५९ ॥

૫૯. ભાવાર્થ—સૂર્યની મહાદશામાં ચોરી ઉચ્ચાટ વિગેરેથી ધન મળે છે. અને અભિ તથા ઠારેથી ખીડા, આંખોનો રોગ, પુત્ર સ્ત્રી વિગેરેના પોષણ માટે ચિન્તા, શુદ્ધ અને બાપનું મરણ, ચાકર ગાય અને ધનનો નાશ થાય છે.

दशा दशाहता मासार्थकस्थानं विनापरे ॥

एकस्थानं त्रिगुणितं दिनान्यन्तर्दशाक्रमः ॥ ६० ॥

૬૦. ભાવાર્થ—વિંશોતરિ દશાઓમાં અંતર્દશાઓ કરવાની રીત—વિંશોતરીદશાનો અનુક્રમ સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ, શુક્ર, શનિ, ગુરુ, કેતુ, મુક, આ પ્રમાણે છે. તેમાં સૂર્ય, મંગળ, શુક્ર, ગુરુ, ને શુક્ર, એ ગ્રહોને એકી ગ્રહ બાબવા. બાકીના ગ્રહો બેકી ગ્રહ છે.

જે ગ્રહની મહાદશામાં જે ગ્રહની અંતર્દશા કરવી છે, તે જે ગ્રહોની મહાદશાનાં વર્ષોનો શુભાકાર કરવો; ને જેની અંતર્દશા કરવી છે, તે બેકી ગ્રહ હોય તો આવેલા શુભાકારના ઉત્તર એકાંક વિનાના અઠો માસ બાબવા; ને એકાંકને ત્રણે શુભવાથી જે રકમ થાય, તે દિવસ બાબવા. અને અંતર્દશાવાળો એકી ગ્રહ હોય તો આખા શુભાકારને ત્રણે શુભતાં જે સંખ્યા થાય, તેટલા તે ગ્રહની અંતર્દશાના દિવસો થાય છે.

૧૮ મો.] સૂર્યની મહાદશામાં બીજા ગ્રહોની અન્તર્દશાનું ક્રમ. ૫૭૩

એકીગ્રહનું ઉદાહરણ—સૂર્યની મહાદશામાં મંગળની અન્તર્દશા કરવી છે, તે સૂર્યનાં વર્ષ ૬ ને મંગળનાં વર્ષ ૭ થી શુભતાં ૪૨ થયા. તેને મંગળ એકી ગ્રહ હોવાથી ત્રણે શુભતાં ૧૨૬ દિવસ આપ્યા. જેથી સૂર્યની મહાદશામાં મંગળની અન્તર્દશા ૧૨૬ દિવસની થઈ. દિવસ ૧૨૬ છે તેને ૩૦ થી ભાગતાં માસ ૪ ને દિવસ ૬ ની અન્તર્દશા થઈ.

બેકીગ્રહનું ઉદાહરણ—સૂર્યની મહાદશામાં શુક્રની અન્તર્દશા લાવવા માટે સૂર્યની મહાદશાનાં વર્ષ ૬ ને શુક્રની મહાદશાનાં વર્ષ ૧૮ થી શુભતાં ૧૦૮ થયા. તેમાંનો જમણી બાજુનો એકાંકનો અંક ૮ જુદો. મુકતાં ૧૦ રહ્યા, તે માસ બાણવા; ને જુદા મુકેલા ૮ ને ત્રણે શુભતાં ૨૪ થયા, તે દિવસ બાણવા; જેથી માસ ૧૦ ને દિવસ ૨૪ ની સૂર્યની મહાદશામાં શુક્રની અન્તર્દશા થઈ.

જે એકી ગ્રહની રીત છે. તેજ રીતે બેકી ગ્રહની અન્તર્દશા લાવીએ તોપણ ખરીજ આવશે. માટે એ બેઉને માટે લાગુ પડે છે.

॥ રવિદશાયાં અન્તર્દશાફલાનિ ॥

સૂર્યની મહાદશામાં બીજા ગ્રહોની અન્તર્દશાનું ક્રમ.

દ્વિજભૂપતિશસ્ત્રાયૈર્ધનપ્રાપ્તિર્મિનૌરુજં ॥

વિદેશવનસંચારો ભાનોરન્તર્ગતે રવૌ ॥ ૬૧ ॥

૬૧. ભાવાર્થ—સૂર્યની મહાદશામાં સૂર્યની અન્તર્દશા હોય, તે પ્રાદ્યુષ્ય, રાત્રી, અને શસ્ત્ર વિગેરેથી ધનની પ્રાપ્તિ, માનસિક વ્યથા પરદેશ કે વનમાં ભટકવું થાય છે.

વન્ધુમિત્રજનૈરર્થ પ્રમાદં મિત્રસજ્જનૈઃ ॥

પાણ્ડુરોગાદિસંતાપં ચન્દ્રે માનુદશાન્તરે ॥ ૬૨ ॥

૬૨. ભાવાર્થ—સૂર્યની મહાદશામાં ચંદ્રની અન્તર્દશા હોય, તે સગાં પ્રહારો અને મિત્રોથી ધન, મિત્ર અને સજ્જનોથી દોષિત, પાંડુ વિગેરે રોગથી પીડા થાય છે.

રત્નકાશ્ચનવિત્તાપ્તિં રાજસ્તેહં શુભાવહમ્ ॥

પૈત્યરોગાદિસંચારં કુજે માનુદશાન્તરે ॥ ૬૩ ॥

૬૩. ભાવાર્થ—સૂર્યની મહાદશામાં મંગળની અન્તર્દશા હોય, તો રત્ન, સોનું, અને ધનની પ્રાપ્તિ, રાજાનો બહુજ સ્નેહ, ને પિતા વિગેરે રોગ થાય છે.

અકાલે મૃત્યુસંતાપં ચન્દ્રવર્ગારિર્પીડનમ્ ॥

પદચ્યુતિં મનોદુઃસ્વં રવેરન્તર્ગતેઽપ્યર્હાં ॥ ૬૪ ॥

૬૪. ભાવાર્થ—સૂર્યની મહાદશામાં શુક્રની અન્તર્દશા હોય તો કાળ વિનાની મૃત્યુ પીડા, સગાં વહાલાં અને શત્રુઓથી દુઃખ, સ્થાનનો નાશ, અને મનનું દુઃખ થાય છે.

સર્વપૂજ્યં સુતાદ્વિત્તં દેવત્રાહ્વણપૂજનમ્ ॥

સત્કર્માચારસદ્ગોષ્ઠિં રવેરન્તર્ગતે ગુરૌ ॥ ૬૫ ॥

૬૫. ભાવાર્થ—સૂર્યની મહાદશામાં શુક્રની અન્તર્દશા હોય, તો સર્વને પૂજવા લાયક, ઇકશશી ધન, દેવ પ્રાર્થણાની ભક્તિ, સારાં કર્મ અને આચારવાળો, સારી વાતો કરનાર થાય છે.

સર્વશત્રુત્વમાલસ્યં હીનવૃત્તિં મનોરુજમ્ ॥

રાજચોરભયમાપ્તિં રવેરન્તર્ગતે શુભૌ ॥ ૬૬ ॥

૬૬. ભાવાર્થ—સૂર્યની મહાદશામાં શનિની અન્તર્દશા હોય, તો સર્વ જાતેથી શત્રુપણું, આળસ, ખરાબ વૃત્તિ, મનનું દુઃખ, અને રાજા કે ચોરથી ભય થાય છે.

ચન્દ્રપીડા મનોદુઃસ્વં સત્રોત્સાહં ધનક્ષયમ્ ॥

કિંચિત્સુખમવાપ્નોતિ રવેરન્તર્ગતે બુધે ॥ ૬૭ ॥

૬૭. ભાવાર્થ—સૂર્યની મહાદશામાં બુધની અન્તર્દશા હોય તો ભાઈ-આને પીડા, મનને દુઃખ, યજ્ઞ વિગેરે કામોમાં ઉત્સાહી, ધનનો નાશ અને ડંધક સુખી થાય છે.

કષ્ટરોગં મનસ્તાપં નેત્રરોગયથાપિ વા ॥

અકાલમૃત્યુમાપ્નોતિ રવેરન્તર્ગતે ધ્વજે ॥ ૬૮ ॥

૬૮. ભાવાર્થ—સૂર્યની મહાદશામાં કેતુની અન્તર્દશા હોય તો કંઠ રોગ, મનને પીડા, આંખોનો રોગી, તેમજ કાળ વિનાનું મરણ થાય.

જલેદ્રવ્યાપ્તિમાયાસં કુસ્ત્રીજનનિપેવણમ્ ॥

શુક્લસંવાદમાપ્નોતિ રવેરન્તર્ગતે મૃગો ॥ ૬૯ ॥

૬૯. ભાવાર્થ—સૂર્યની મહાદશામાં શુકની અન્તર્દશા હોય તો બહુ મહેનતથી અને પાણીથી ધન મળે છે. અને ખરાબ સ્ત્રીની સાથે સંલોગ કરનાર, ફેકટ વિવાદ કરનાર થાય છે.

દશાર્દા દિનનાથસ્ય પિત્રોગં ધનક્ષયમ્ ॥

સર્વવાધાકરં મધ્યે દશાન્તે સુસ્વમામુપાત્ ॥ ૭૦ ॥

૭૦. ભાવાર્થ—સૂર્યની દશાના આરંભ વખતે બાપને રોગ, ધનનો નાશ, દશાના મધ્યમાં સર્વ પ્રકારનું દુઃખ, અને દશાના અંતમાં સુખ મળે છે.

સ્વોષ્ઠે નીચનવાંશગસ્ય તરણેર્દાયિઽપવાદં મયં

પુત્રસ્ત્રીપિતૃર્ગર્ભવ્યુમરણં કૃપ્યાદિવિત્તક્ષયમ્ ॥

નીચે તુલ્હનવાંશગસ્ય ચ રવેઃ પાકે નૃપાલશ્રિયં

સૌખ્યં યાતિ દશાવસાનસમયે વિત્તક્ષયં વા મૃતિમ્ ॥ ૭૧ ॥

૭૧. ભાવાર્થ—પોતાના ઉચ્ચનો યદ્ધ નીચ નવમાંશમાં રહેલા સૂર્યની દશા હોય તો અપવાદ, ભય, પુત્ર, સ્ત્રી, બાપ, સગાંઓ અને ભાઈઓનું મરણ, તેમજ ખેતીવાડી અને ધનનો નાશ થાય છે.

સૂર્ય, નીચનો યદ્ધ ઉચ્ચ નવમાંશમાં હોય તો તેની દશામાં રાજાથી સંપત્તિ અને સુખવાળો થાય છે. પણ દશા ઉતરતી વખતે ધનનો નાશ થા મરણ થાય છે.

(સર્વાર્થ ચિન્તામણિઃ)

દિમકિરણદશાયાં મન્ત્રદેવદ્વિજાપિ-

યુવતિજનવિમૂતિસ્ત્રીધનક્ષેત્રસિદ્ધિઃ ॥

કુસુમવસનમૃપાગન્ધનાનાધનાદયો

મવતિ વલ્લવિરોધે ચાર્યહા વાતરોગી ॥ ૭૨ ॥

૭૨. ભાવાર્થ—ચંદ્રની મહાદશામાં મન્ત્ર, દેવ, અને શ્રાદ્ધણી ભક્તિ, બળવાન સ્ત્રીવાળો, સ્ત્રી, સંપત્તિ અને જમીનનું મળવું, કુલ, કપડાં અલંકાર, અત્તર વિગેરે સુગંધી પદાર્થો અને ઘણા પ્રકારના

ધનવાળો થાય. જો નિર્જળી હોય તો ધનનો નાશ, અને વાચુનો રોગી થાય છે.

॥ અથ ચન્દ્રદશાયામન્તર્દશાફલાનિ ॥

(ચંદ્રની મહાદશામાં ખીજ ગ્રહોની અંતર્દશાનું ફળ.)

વિદ્યાસ્ત્રીર્ગીતવાદ્યે પ્વભિરતિગમનં પટ્વસ્ત્રાદિસિદ્ધિ

સત્સક્તિં દેહસૌખ્યં નૃપસચિવચમૃ નાયકૈઃ પૂજ્યમાનમ્ ॥

સત્કીર્તિં તીર્થયાત્રાં વિદધતિ હિમગુઃ પુત્રમિત્રૈઃ પ્રિયં ચ

ક્ષોર્ણીગોવાજિલાયં बहुधनविभवं स्वे दशान्तर्विपाके ॥૭૩॥

૭૩. ભાવાર્થ—ચંદ્રની મહાદશામાં ચંદ્રની અન્તર્દશા હોય તો વિદ્યા, સ્ત્રી, ગાયન અને વાજામાં પ્રોતિવાળો, સારાં રેશમી કપડાં પહેરનાર, સારા પુરૂષોની સેવાત કરનાર, લાંબા આયુષ્યવાળો, રાજા પ્રધાન અને સેનાધિપતિઓવડે વખણાતો, સારી કીર્તિવાળો, પોતાના કુટુંબ અને મિત્રો સાથે સારાં યાત્રા સ્થાનોમાં ફરનાર, પૃથ્વી, ગાય, ઘોડા, વિગેરે મેળવનાર, અને બહુ ધનવાન થાય.

રોગં વિરોધયુદ્ધિ ચ સ્થાનનાશં ધનક્ષયમ્ ॥

મિત્રભ્રાતૃવશાત્ ક્લેશં ચન્દ્રસ્પાન્તર્ગતે કુજે ॥ ૭૪ ॥

૭૪. ભાવાર્થ—ચંદ્રમાં મંગળની અન્તર્દશા રોગ વિરોધી યુદ્ધિ, અને સ્થાનનો નાશ, પેસાની ખુવારી, મિત્રો અને ભાઈઓથી ક્લેશ કદે છે.

રિપુરોગમયાત્ ક્લેશં વન્ધુનાશં ધનક્ષયમ્ ॥

ન કિંચિત્સુખમાપ્નોતિ રાઠો ચન્દ્રદશાન્તરે ॥ ૭૫ ॥

૭૫. ભાવાર્થ—ચંદ્રમાં શુક્રની અન્તર્દશા હોય તો શત્રુ અને રાગના ભયથી ક્લેશ, ભાઈઓનો નાશ, ધનનો નાશ થાય છે. અને કંઈ સુખ માત્ર થતું નથી.

યાનાદિવિવિધાર્યામિં વસ્ત્રામરણસમ્પદઃ ॥

યત્રાત્ કાર્યમવાપ્નોતિ જીવે ચન્દ્રદશાન્તરે ॥ ૭૬ ॥

૭૬. ભાવાર્થ—ચંદ્રમાં શુક્રની અન્તર્દશા, ગાડી, વાહન, ઘણા પ્રકારના પેસા, (જવેરાત વિગેરે) કપડાં, ઘરેણાં, સંપત્તિ વિગેરે આપે છે. અને મેહેનતથી પોતાની ઇચ્છા પ્રમાણે વસ્તુ પ્રાપ્ત થાય છે.

માતૃપીડા મનોદુઃખં વાતર્પત્યાદિપીડનમ્ ॥

સ્તવ્યવાગરિસંવાદઃ શનૌ ચન્દ્રદશાન્તરે ॥ ૭૭ ॥

૭૭. ભાવાર્થ—ચંદ્રમાં શનિની અન્તર્દશા, માતાને પીડા, પોતાના મનને કલેશ, કદ ને વાયુનો રોગ, દૃઢ બોલી, અને શત્રુઓ સાથે સંવાદ કરાવે છે.

માતૃવર્ગાદિનપ્રાપ્તિવિદ્વજ્જનસમાશ્રયં ॥

વસ્ત્રભૂષણસંપ્રાપ્તિયુધે ચન્દ્રદશાન્તરે ॥ ૭૮ ॥

૭૮. ભાવાર્થ—ચંદ્રમાં બુધની અન્તર્દશા માતાના તરફના સર્ગાઓથી ધન, વિદ્યાનોનો મેળાપ, તેમજ વસ્ત્ર અને અલંકારની પ્રાપ્તિ કરાવે.

સ્ત્રીરોગં વન્ધુનાશં ચ કુક્ષિરોગાદિપીડનમ્ ॥

દ્રવ્યનાશમવાપ્નોતિ કેતૌ ચન્દ્રદશાન્તરે ॥ ૭૯ ॥

૭૯. ભાવાર્થ—ચંદ્રમાં કેતુની અન્તર્દશા, સ્ત્રીને રોગી, લાઘ્યોનો નાશ, પેટના રોગથી પીડા કરે છે, અને ધન મિલકતનો નાશ કરે છે.

સ્ત્રીધનં કૃપિપશ્વાદિજલવસ્ત્રાગમં સુખમ્ ॥

માતૃરોગમવાપ્નોતિ મૃગૌ ચન્દ્રદશાન્તરે ॥ ૮૦ ॥

૮૦. ભાવાર્થ—ચંદ્રમાં મૃગની અન્તર્દશા, સ્ત્રી તરફથી ધન, ખેતીવાડી અને ઢોરાંથી સુખ, પાણી અને કપડાંનું સુખ કરે છે, ને માતાને રોગી કરે છે.

નૃપપ્રાપ્તકૌશલ્યં વ્યાધિનાશં રિપુક્ષયમ્ ॥

સૌખ્યં શુભમવાપ્નોતિ રવૌ ચન્દ્રદશાન્તરે ॥ ૮૧ ॥

૮૧. ભાવાર્થ—ચંદ્રમાં સૂર્યની અન્તર્દશા, રાજા જેવું ઐશ્વર્ય મેળવે, રોગ અને શત્રુનો નાશ કરીને સાફ સુખ કરે છે.

આદૌ ભાવફલં મધ્યે રાશિસ્થાનફલં વિદુઃ ॥

પાકાવસાનસમયે ચાક્ષ્ણિકં દૃષ્ટિજં ફલમ્ ॥ ૮૨ ॥

૮૨. ભાવાર્થ—ચંદ્રની દશામાં પહેલાં ભાવ ફળ, વચમાં રાશિફળ અને સ્થાનફળ આપે છે, અને દશાના અંતમાં દૃષ્ટિ થકી ઉપપન્ન થયેલું ફળ બાબતું.

પાકે ભૂમિસુતસ્ય શસ્ત્રહૃતમુગ્ધવાહનાદૈર્ધનં

મૈષજ્યાતૃતવચ્ચનૈશ્વ વિવિધૈઃ ક્રૌર્યૈર્ધનસ્યાગમમ્ ॥

પિત્તામૃગ્જ્વરપીડનં તુ સતતં નીચાદ્વનાસેવનં

વિદ્વેપં સુતદાસવન્ધુગુરુમિદૃષ્ટાવભોગં વિદુઃ ॥ ૮૩ ॥

૮૩. ભાવાર્થ—મંગળની દશામાં શસ્ત્ર, અગ્નિ ક્રિયા, અને વાહન વિગેરેથી, તેમજ દવા, ખોટો પ્રયત્ન અને ઘણાં ઘાતકી ક્રમોથી ધન મળે છે.

પિત્ત અને લોહીનો અગાડો, તાવની પીકા થાય; અને નીચ પુરુષોની સ્ત્રીઓની ચાકરી કરનાર, છાકરાં, સ્ત્રી, ભાઈ અને શુદ્ધઓથી ધિક્કાર પામનાર, અને ખરાબ અનાજ ખાનાર થાય છે.

કુજદશાપામન્તર્દશાફલાનિ.

મંગળની મહાદશામાં અંતર્દશાઓનાં ફળો.

उष्णाधिक्यं सुहृद्वेपं भ्रातृपीडा नृपाज्यम् ॥

सर्वकार्यार्थनाशं च कुजे कुजदशान्तरे ॥ ૮૪ ॥

૮૪. ભાવાર્થ—મંગળની દશામાં મંગળની અન્તર્દશા બહુ ગરમી, મિત્રોનો દ્વેષ, ભાઈઓને દુઃખ, રાજાથી ભય, અને દરેક કામનો નાશ કરે છે.

नृपचोरादिभीतिश्च धनधान्यविनाशनम् ॥

दुष्टकर्मादिसंतिद्धिः राहौ कुजदशान्तरे ॥ ૮૫ ॥

૮૫. ભાવાર્થ—મંગળની દશામાં રાહુની અન્તર્દશા, રાજા અને ચોર વિગેરેથી ભય, ધન તથા અનાજનો નાશ, અને દુષ્ટ કામની સિદ્ધિ કરે છે.

द्विजमूलाद्धनप्राप्तिं भूलार्थं च निरामयम् ॥

सम्पूजनं जयं सौख्यं गुरौ कुजदशान्तरे ॥ ૮૬ ॥

૮૬. ભાવાર્થ—મંગળમાં શુક્રની અન્તર્દશા, બ્રાહ્મણો તરફથી પેસા અને જમીનના લાભવાળો, નિરોગી, સર્વ આજ્ઞાઓથી પૂલનાર, જમવાળો, અને સુખી કરે છે.

बहुदुःखाकरव्याधि मरिचोरनृपैर्भयम् ॥

धनक्षयमवाप्नोति शनौ भौमदशान्तरे ॥ ૮૭ ॥

૮૭. ભાવાર્થ—મંગળમાં શનિની અન્તર્દશા, દુઃખી, રોગી, શત્રુ, ચોર અને રાજાથી ભય તેમજ ધનનો નાશ કરે છે.

વૈશ્યવર્ગાદ્ધનપ્રાપ્તિં મૃદ્ધગોધાન્યસમ્પદઃ ॥

શત્રુવાધા મનઃકેશં બુધે કુજદશાન્તરે ॥ ૮૮ ॥

૮૮. ભાવાર્થ—મંગળમાં બુધની અંતર્દશા, વૈશ્ય કે વેપારથી ધનનું મળવું, ઘર ગાય અને અનાજની સંપત્તિ મળે શત્રુથી દુઃખ અને મનને કલેશ કરે છે.

કુક્ષિરોગેણ સન્તાપં વન્ધુસોદરપીડનમ્ ॥

દુષ્ટમાનવશત્રુત્વં કેતાં કુજદશાન્તરે ॥ ૮૯ ॥

૮૯. ભાવાર્થ—મંગળમાં કેતુની અંતર્દશા, પેટના રોગવટે સંતાપવાળો, સગાં અને ભાઈઓથી દુઃખી, તેમજ ખરાબ માણસોથી શત્રુપણું કરનાર કરે છે.

કલત્રભૂષણં વસ્ત્રં વન્ધુવર્ગાદ્ધનાગમમ્ ॥

સ્ત્રીજનદ્વેષ્યતદ્રોષીં શુક્રે ભૌમદશાન્તરે ॥ ૯૦ ॥

૯૦. ભાવાર્થ—મંગળમાં શુક્રની અંતર્દશા, સ્ત્રી, દાગીના, કપડાં, ભાઈઓથી ધન વિગેરેનું સુખ આપે, સ્ત્રીઓના દ્વેષની વાર્તા કરનાર કરે છે.

અપવાદં ગુરુદ્વેષં કલહં વ્યાધિપીડનમ્ ॥

આત્મવર્ગાન્મનોદુઃખં રવૌ ભૌમદશાન્તરે ॥ ૯૧ ॥

૯૧. ભાવાર્થ—મંગળમાં સૂર્યની અંતર્દશા, અપવાદ ભોગવનાર, શુરો દ્વેષ કરનાર, કલેશ કરનાર, રોગી, તેમજ કુટુંબથી મનમાં દુઃખવાળો કરે છે.

નાનાવિત્તમુલ્લં વસ્ત્ર મુક્તામણિવિભૂષણમ્ ॥

નિદ્રાલસ્યં મદોદ્વેગં ચન્દ્રે ભૌમદશાન્તરે ॥ ૯૨ ॥

૯૨. ભાવાર્થ—મંગળમાં ચંદ્રની અંતર્દશા, ઘણા પ્રકારનું ધનનું સુખ, વસ્ત્ર, મોતી, મણિઓ, અવેરાત, દાગીના, ગર્વ, નીંદ્રા (જાંઘ) ને આગસ ઉત્પન્ન કરે છે.

મૂનન્દનસ્યપાકાર્દાં માનહાનિર્ધનક્ષયઃ ॥

મધ્યે નૃપાગ્નિચોરાદ્યૈર્મૌતિશ્વાન્તે તથા ભવેત્ ॥ ૯૩ ॥

૯૩. ભાવાર્થ—મંગળની મહાદશાની શરૂઆતમાં ધનનો નાશ.

માનનો નાશ, વચમાં રાજવંશીઓથી, અસિથી, અને ચોર વિગેરેથી, ભય થાય. અને અંતમાં પણ તેમજ સમજવું.

उच्चस्थितस्य धरणीतनयस्य पाके नीचांशगस्य मरणं सुतसोदराणाम् ॥
નીચે તુ તુલ્યમવનાંશગતસ્ય દાયે કૃપ્યાદિભૂમિધનધાન્યસુખં વદન્તિ ॥૧૪॥

૬૪. ભાવાર્થ—ઉચ્ચમાં રહેલો મંગળ, નવમાંશમાં નીચનો હોય, તો તેની દશામાં ઓકરાં અને ભાઇઓનું મરણ થાય છે.

નીચમાં રહેલો મંગળ નવમાંશમાં ઉચ્ચનો હોય, તો તેની દશામાં ખેતીવાડીમાં ફતેહ મેળવનાર, જમીન ધન અને અનાજવાળો થાય છે.

सौख्यादिवित्तस्थितिनाशनं च कलत्रपुत्रादिवियोगदुःखम् ॥

અતીવ રોગં પરદેશવાસં વિવાદબુદ્ધિં કુસ્તે ફળીશઃ ॥ ૧૫ ॥

૬૫. ભાવાર્થ—સહુ મહાદશામાં સુખ શાંતિનો નાશ, ધનનો નાશ, સ્ત્રી પુત્રોના વિયોગથી દુઃખી, બહુ રોગી, પરદેશ રહેનાર, અને વિવાદ કરનારી બુદ્ધિ કરે છે.

રાહુદશાયામન્તર્દશાફલાનિ.

રાહુની મહાદશામાં અંતર્દશાઓનાં ફળો.

जायारोगं विवादं च बुद्धिनाशं धनक्षयम् ॥

દૂરદેશાટનં દુઃખં રાહૌ રાહુદશાન્તરે ॥ ૧૬ ॥

૬૬. ભાવાર્થ—રાહુમાં રાહુની અન્તર્દશા રોગી સ્ત્રીવાળો, મારા મારી કરનાર, બુદ્ધિનો નાશ, ધનનો નાશ, દૂર દેશ કરનાર તેમજ બહુ દુઃખી કરે છે.

व्याधिशत्रुविनाशं च राजप्रीतिं धनागमम् ॥

પુત્રલાભં મહોત્સાહં ગુરૌ રાહુદશાન્તરે ॥ ૧૭ ॥

૬૭. ભાવાર્થ—સહુમાં શુક્રની અન્તર્દશા, રોગ અને શત્રુનો નાશ, રાજાનો માનીતો, ધનપાન, ઓકરાના લાભવાળો અને બહુ ઉત્સાહી કરે ॥

वातपित्तकृतं रोगं कन्धुमित्रादिपीडनम् ॥

દૂરદેશનિવાસં ચ શત્રૌ રાહુદશાન્તરે ॥ ૧૮ ॥

૬૮. ભાવાર્થ—સહુમાં શનિની અન્તર્દશા, વાયુ ને પિત્તનો રોગી, ભાઇ અને મિત્રોથી પીડા, લાંબા (દૂર) દેશે કરનાર કરે છે.

મિત્રવન્ધુકલત્રાદિસંયોગં ચ ધનાગમમ્ ॥

રાજપ્રીતિપવામોતિ બુધે રાહુદશાન્તરે ॥ ૧૯ ॥

૯૯. ભાવાર્થ—રાહુમાં બુધની અંતર્દશા, મિત્ર, સગાંવહાલાં, ખંધુ, સ્ત્રી વિગેરેના સુખવાળો, ધન મેળવનાર, તેમજ રાજની પ્રીતિવાળો કરે છે.

ચૌર્યત્વં માનહાનિં ચ પુત્રનાશં પશુક્ષયમ્ ॥

સર્વોપદ્રવમામોતિ કેતૌ રાહુદશાન્તરે ॥ ૧૦૦ ॥

૧૦૦. ભાવાર્થ—રાહુમાં કેતુની અંતર્દશા, ચોરી કરનાર, માનનો નાશ, પુત્ર નાશ, ઢોરાંનાં મરણ, અને ફરેક રીતે ઉપદ્રવ કરે છે.

વિદેશાદ્વાહનપ્રાપ્તિઃ છત્રચામરસમ્પદઃ ॥

રોગારિવન્ધુમીતિઃ સ્યાત્ શુક્રે રાહુદશાન્તરે ॥ ૧૦૧ ॥

૧૦૧. ભાવાર્થ—રાહુમાં શુક્રની અંતર્દશામાં પરદેશથી ગાદી, છત્ર ચામર અને સંપત્તિ મેળવનાર, રાજી, શત્રુ અને ભાઈઓથી લયવાળો થાય.

દાનધર્મરતિઃ પ્રીતિઃ સર્વોપદ્રવનાશનમ્ ॥

સંસારરોગસંચારો રવૌ રાહુદશાન્તરે ॥ ૧૦૨ ॥

૧૦૨. ભાવાર્થ—રાહુમાં સૂર્યની અંતર્દશા, દાન અને ધર્મમાં પ્રીતિવાળો, સંતોષી, સર્વ પ્રકારની ચિન્તાઓનો નાશ, ને સંસાર સંબંધથી રાજી કરે છે.

સ્ત્રીલાભં કલહંચૈવ વિત્તનાશમ નિર્વૃત્તિઃ ॥

વાંધવૈઃ સહસંક્રેશો રાહોરન્તર્ગતઃ શશી ॥ ૧૦૩ ॥

૧૦૩. ભાવાર્થ—રાહુમાં ચંદ્રની અંતર્દશા, સ્ત્રીના લાલચાળો, કલેશી, ધનનો નાશ, અંથળ, અને ભાઈઓ સાથે વિરોધ કરનાર કરે છે.

સર્વોપદ્રવસંયોગઃ સર્વકાર્યેષુ મૂઢતા ॥

ચિત્તવિસ્મૃતિદોષઃ સ્યાત્ કુજે રાહુદશાન્તરે ॥ ૧૦૪ ॥

૧૦૪. ભાવાર્થ—રાહુમાં મંગળની અંતર્દશા, સર્વ ઉપદ્રવ, બધા કામોમાં મૂઢ, અને યાદશક્તિ વિનાનો કરે છે.

કુલીરગોમેપયુતસ્ય રાહોર્દશાવિપાકે ધનધાન્યલાભમ્ ॥

વિદ્યાવિનોદં નૃપમાનનં ચ કલત્રમૃત્યાદિમુખં વદન્તિ ॥ ૧૦૫ ॥

૧૦૫. ભાવાર્થ—રાહુ, કર્ક, વૃષભ ને મેષ એ ત્રણ રાશિનો હોય તો તેની દશામાં પૈસા અને અનાજના લાભવાળો, વિદ્યાનો શોખીન, રાજથી માનવાળો તથા સ્ત્રી, નોકર, વ્યાકર, અને ંધુ વર્ગથી સુખી કરે છે.

પાથોનર્મનાશ્વયુતસ્ય રાહોર્દશાવિપાકે સુતદારલાભમ્ ॥

દેશાધિપત્યં નરવાહનં ચ દસાવસાને સકલંવિ નાશમ્ ॥૧૦૬॥

૧૦૬. ભાવાર્થ—રાહુ, કન્યા મીન અને ધનમાં હોય તો તેની દશામાં ઇકર અને સ્ત્રીના લાભવાળો, દેશનો અધિપતિ, નર વાહન (માણસથી ઉચ્ચકાતી યાત્રાથી કે અ્યાનો) વાળો થાય. અને દશાના અંતમાં બધી વસ્તુઓનો નાશ થાય છે.

મૃગપતિવૃષકન્યાકર્કટસ્યસ્ય રાહો-

ર્ભવતિ ચ પરિપાકે રાજતુલ્યો નૃપો વા ॥

ગજતુરગચમૂપઃ સર્વજીવોપકારી

વહુધનસુખશીલઃ પુત્રદારાનુરક્તઃ ॥ ૧૦૭ ॥

૧૦૭. ભાવાર્થ—સિંહ, વૃષભ, કન્યા કે કર્કમાં રાહુ હોય તો તે દશામાં રાજ કે રાજ જેવો, (મધાન) હાથી, ઘોડા અને લશ્કરનો ઉપરી, બધા માણસો ઉપર ઉપકાર કરનાર, બહુ ધનવાન, સુખી, સારા સ્વભાવનો, પુત્ર અને સ્ત્રીમાં પ્રીતિવાળો થાય.

વશર્દા દુઃસ્વમામોતિ દશામધ્યે મહત્સુખમ્ ॥

દશાન્તે ફગિનાથસ્ય પિતૃનાશં પદચ્યુતિમ્ ॥ ૧૦૮ ॥

૧૦૮. ભાવાર્થ—રાહુની દશાના ચર્યાતમાં દુખી, દશાના મધ્યમાં મોટું સુખ, અને દશાના અંતમાં પિતાનો નાશ અને હોદ્દાનો નાશ થાય.

સ્થાનપ્રાપ્તિં વિજ્ઞાનામ્વરાત્તિં રાજસ્ત્રેહં ચિત્તશુદ્ધિં વિભૂતિમ્ ॥

જ્ઞાનાચારં પુત્રદારાદિલાભં દેવચાર્યઃ સ્વે વિપાકે કરોતિ ॥ ૧૦૯ ॥

૧૦૯. ભાવાર્થ—શુક્રની મહાદશામાં સ્થાનની પ્રાપ્તિવાળો, પૈસા, ગાડી, ને કપડાંવાળો, રાજ્યની પ્રીતિવાળો, શુદ્ધ ચિત્તનો, વૈભવવાળો, રાત્રી, તેમજ પુત્ર, અને સ્ત્રી વિગેરેના લાભવાળો થાય છે.

॥ ગુરુદશાયામન્તર્દશાફલાનિ ॥

ગુરૂની મહાદશામાં બીજા ગ્રહોની અંતર્દશાનાં ફળો.

નૃપપ્રીતિ મહોત્સાહં સર્વકાર્યર્થસાધનમ્ ॥

વિદ્યાવિજ્ઞાનમાપ્નોતિ ગુરૌ ગુરુદશાન્તરે ॥ ૧૧૦ ॥

૧૧૦. ભાવાર્થ—ગુરૂની મહાદશામાં ગુરૂની અન્તર્દશા રાજાની પ્રીતિવાળો, બહુ આનન્દી, દરેક કામમાં ફતેહ મેળવનાર, વિદ્વાન, જ્ઞાની અને હુન્નરવાળો કરે છે.

દ્વેષયુદ્ધિ મનસ્તાપં પુત્રમૂલાદ્ધનવ્યયમ્ ॥

કર્મનાશમવાપ્નોતિ શનૌ જીવદશાન્તરે ॥ ૧૧૧ ॥

૧૧૧. ભાવાર્થ—ગુરૂમાં શનીની અન્તર્દશા, દ્વેષ યુદ્ધિવાળો, મનમાં સંતાપવાળો, પુત્રથી ધનનો નાશ, તેમજ ચાલુ કામ ધંધાનો નાશ કરે છે.

વૈશ્યવર્ગેણ વિત્તાપ્તિ રાજસ્તેહં સુસ્વાવહમ્ ॥

સત્કર્માચારસિદ્ધિ ચ મુખે જીવદશાન્તરે ॥ ૧૧૨ ॥

૧૧૨. ભાવાર્થ—ગુરૂમાં બુધની અન્તર્દશા, વાણીઆથી પ્રાપ્તિ, રાજાનો રનેહ, સુખી, સારાં કર્મથી સિદ્ધિ મેળવનાર કરે છે.

મુક્તામ્બાલમૂપાસિસ્તીર્થયાત્રા ધનાપતિઃ ॥

ગૃહભૂપવશાદાતિઃ કેતૌ જીવદશાન્તરે ॥ ૧૧૩ ॥

૧૧૩. ભાવાર્થ—ગુરૂમાં કેતુની અન્તર્દશા મોતી, પરવાળાં અને ભૂપણુવાળો, તીર્થ યાત્રામાં ફરનાર, ધનવાળો, ગુરૂ (ઉપરી) અને રાજાથી હુઃખી કરે છે.

વાહનાદિ ધનપ્રાપ્તિં છત્રચામરવૈભવમ્ ॥

સ્ત્રીપીઠા જનવિદ્રેપં મૃગૌ જીવદશાન્તરે ॥ ૧૧૪ ॥

૧૧૪. ભાવાર્થ—ગુરૂમાં શુકની અન્તર્દશા, ગાડી ઘોડા અને ધનવાળો, છત્ર અને ચામરના વેશવવાળો, સ્ત્રીથી પીડાનાર, અને માણસોમાં અપમાન પામનાર કરે છે.

શત્રુનાશં જયં સૌખ્યં મહોત્સાહં ધનાગમમ્ ॥

રાજપ્રસાદમારોગ્યં રવૌ જીવદશાન્તરે ॥ ૧૧૫ ॥

૧૧૫. ભાવાર્થ—શુદ્ધમાં સૂર્યની અન્તર્દશા, શત્રુનો નાશ, જયવાળો, સુખી, બહુ આનંદી, ધનવાન, રાજ સાથે પ્રીતિવાળો અને આરોગ્ય કરે છે.

સ્ત્રીકૃતોત્સાહમૈશ્વર્યં રાજપ્રીતિં સુસ્વાવહમ્ ॥

દિવ્યવસ્ત્રવિભૂષાં ચન્દ્રે જીવદશાન્તરે ॥ ૧૧૬ ॥

૧૧૬. ભાવાર્થ—શુદ્ધમાં ચંદ્રની અન્તર્દશા, સ્ત્રીએ કરેલા કામોથી આનંદ અને મૈશ્વર્યવાળો, રાજની પ્રીતિવાળો, સુખી, સુંદર કપડાં અને ઘરેણાંવાળો કરે છે.

કર્મનાશં ચ સંચારં જ્વરતાપં મહદ્ગયમ્ ॥

ધનનાશં નિરુત્સાહં કુજે જીવદશાન્તરે ॥ ૧૧૭ ॥

૧૧૭. ભાવાર્થ—શુદ્ધમાં મંગળની અન્તર્દશા, ધંધામાં તુકશાન, ભટકનાર, તાવ, અને બહુ લયવાળો, તથા ધનનો નાશ, અને નિરુત્સાહી કરે છે.

સર્વક્લેશભયં રોગં સર્વોપદ્રવજ્વરણમ્ ॥

ધનચ્છેદમત્રામોતિ રાહી જીવદશાન્તરે ॥ ૧૧૮ ॥

૧૧૮. ભાવાર્થ—શુદ્ધમાં રાહુની અન્તર્દશા, સર્વ રીતે કલેશ, લય, રોગ, ધનનો નાશ, અને ઉપદ્રવ કરે છે.

નીચાંશોપગતઃ સ્વતુલ્કભવને જીવઃ સ્વપાકે ભયં

ચોરાસાતિર્નૃપઃ કલત્રતનયદ્વેપં કરોત્યશ્રિયમ્ ॥

નીચે તુલ્કનવાંશકે યદિ મહારાજપ્રસાદં સુખં

વિદ્યાબુદ્ધિયશોધનાદિવિભવં દેશાધિપત્યં જ્ઞ વા ॥૧૧૯॥

૧૧૯. ભાવાર્થ—શુદ્ધ નવમાંશ નીચનો હોય, ને જન્મમાં પોતાના ઉચ્ચ ઘરમાં હોય, તો ચોર, દુશ્મન અને રાજથી લયવાળો, અને પુત્ર, સ્ત્રી વિગેદથી ધીક્રાસતો થાય છે.

શુદ્ધ નવમાંશમાં ઉચ્ચના ઘરનો હોય, અને જન્મમાં પોતાના નીચમાં હોય તો મહા રાજની પ્રીતિ, ઘરનો સુખી, વિદ્યા, જ્ઞાન, આબરૂ, ધન અને વૈભવવાળો અથવા દેશનો સ્વામી થાય.

(સર્વાર્થ ચિન્તામણિઃ)

શનેર્દશાયામજર્દમોષ્ટવૃદ્ધાઙ્ગનાપસિકુવાન્યલાભમ્ ॥

શ્રેણીપુરગ્રામજનાધિકારાદ્ ધનં વદેત્રીચકુલાધિપત્યમ્ ॥૧૨૦॥

૧૨૦. ભાવાર્થ—શનિની મહાદશામાં બકરાં, ગધેડાં, ઉંટ, બુઢી સ્ત્રીઓ, પક્ષી, અને ખરાબ અનાજનો લાભ થાય. નીચ વર્ણનો અધિકારી થઇ અને ફળી (પાળ) શહેર અને ગામડાંઓમાં ધન મેળવે છે. એ પ્રમાણે જોશીએ કહેયું.

શનિદશાયામન્તર્દશાફલાનિ.

શાનની મહાદશામાં અંતર્દશાઓનાં ફળો.

કૈશાદિભિર્વ્યાધિનીપીઠનં ચ માત્સર્યમાર્નૈર્વહુશોકતાપમ્ ॥

મૂપાલચોરૈર્ધનધાન્યનાશં કરોતિ મન્દઃ સ્વદશાપહારે ॥ ૧૨૧ ॥

૧૨૧. ભાવાર્થ—શનિ મહાદશામાં શનિની અન્તર્દશા, કલેશ અને પીડાથી દુઃખી, અદેખાઇ અને ગર્વ કરવાથી બહુ દિલગીરી, રાજ અને ચોરોથી ધન તથા અનાજનો નાશ કરે છે.

રવિતનયદશાયાં સ્વાપહારે વિરોધં

નરપતિમનકોપં પ્રેપ્યવૃદ્ધાઙ્ગનાસિમ્ ॥

પશુગણવિપત્તિં પુત્રદારાદિપીડાં

જ્વરપવનકફાર્તિં શૂલરોગં વદન્તિ ॥ ૧૨૨ ॥

૧૨૨. ભાવાર્થ—શનિની દશામાં બીજા માણસો પોતાની સાથે વિશદ કરે. રાજાના માણસોથી દુઃખી, ચાકર અને વૃદ્ધ સ્ત્રીની પ્રાપ્તિ, પશુઓ અને ઝેરના ભયવાળો, દુખી સ્ત્રી અને દુઃખી છોકરાંવાળો, તેમજ તાવ, વાયુ, કફ અને શૂળનો રોગી તે દશા કરે છે.

સુત્રવિત્તયશોષ્ટદ્ધિં સત્કર્માચારસમ્પદઃ ॥

કૃપિવાણિજ્યમાપ્નોતિ બુધે મન્દદશાન્તરે ॥ ૧૨૩ ॥

૧૨૩. ભાવાર્થ—શનિમાં બુધની અન્તર્દશા, સુખ ધન અને યશનો વધારો કરે, સત્કર્મ કરનાર, આચારવાળો, સંપત્તિવાળો, તેમજ ખેતીવાડી અને વેપાર કરનાર કરે છે.

વાતપિત્તકૃતં રોગં કલહં નીચદુર્જનૈઃ ॥

દુઃસ્વપ્નભયમાપ્નોતિ કેતૌ મન્દદશાન્તરે ॥ ૧૨૪ ॥

૧૨૪. ભાવાર્થ—શનિમાં કેતુની અન્તર્દશા, વાયુ અને પિત્તનો રોગી, નીચ અને દુર્બલો સાથે કલેશ કરનાર, તેમજ ખરાબ સ્વપ્નોથી ભયવાળો કરે છે.

વન્ધુસ્નેહં જનપ્રીતિં જાયાવિત્તધનાયતિમ્ ॥

કૃપ્યાદિ મુલ્લમાપ્નોતિ મૃગૌ મન્દદશાન્તરે ॥ ૧૨૫ ॥

૧૨૫. ભાવાર્થ—શનિમાં શુક્રની અન્તર્દશા, સગાંવહાલાંઓમાં સ્નેહ, લોકોની પ્રીતિ, બાપડોઓથી ધન અને મીલકતવાળો, તેમજ ખેતીવાડી અને બીજા એવા ધંધાઓમાં સુખવાળો કરે છે.

પુત્રદારવિનાશં ચ નૃપચોરાદિપીડનમ્ ॥

મનોભયમવાપ્નોતિ માર્ગૌ મન્દદશાન્તરે ॥ ૧૨૬ ॥

૧૨૬. ભાવાર્થ—શનિમાં સૂર્યની અન્તર્દશા, ભેરી અને છોકરાંઓનો નાશ, રાજા અને શાસકોથી પીડા, તેમજ મનમાં ભય કરે છે.

ગુરુસ્ત્રીમરણં દુઃખં વન્ધુદ્રેપં ધનાગમમ્ ॥

વાતરોગમવાપ્નોતિ ચન્દ્રે મન્દદશાન્તરે ॥ ૧૨૭ ॥

૧૨૭. ભાવાર્થ—શનિમાં ચંદ્રની અન્તર્દશા, શુદ્ધની ભેરીનું મરણ, દુઃખ, સગાં વહાલાંઓનો અણગમો, ધનની આવક, અને વાયુનો રોગી કરે છે.

સ્થાનચ્યુતિં મહારોગં નાનાવિધમનોભયમ્ ॥

સદોદરસુહૃત્પીઠાં મૌમે મન્દદશાન્તરે ॥ ૧૨૮ ॥

૧૨૮. ભાવાર્થ—શનિમાં મંગળની અન્તર્દશા, વૃમ્બીનનો નાશ, માહા રોગ, ધણા પ્રકારનો મનમાં ભય, ભાઈઓ અને મિત્રોથી પીડા કરે છે.

સર્વાન્નરોગસન્તાપં ચોરાસ્ત્રિપીડનમ્ ॥

ધનચ્છેદમવાપ્નોતિ રાહૌ મન્દદશાન્તરે ॥ ૧૨૯ ॥

૧૨૯. ભાવાર્થ—શનિમાં રાહુની અન્તર્દશા, આખા શરીરમાં રોગ, સંતાપ, ઘેરો, શત્રુઓ, અને રાજાઓથી બહુજ ખરાબી, અને પૈસાનો નાશ કરે છે.

દેવભૂદેવભક્તિં ચ રાજપ્રીતિં મહત્સુખમ્ ॥

સ્થાનલાભમવાપ્નોતિ ગુરૌ મન્દદશાન્તરે ॥ ૧૩૦ ॥

૧૩૦. ભાવાર્થ—શનિમાં શુક્રની અન્તર્દશા, દેવ અને પ્રાણીઓને પૂજનારો, રાજ્ય પ્રીતિ, બહુ સુખ, અને હોદ્દાઓવાળો કરે છે.

સ્વોચ્ચે નીચનવાંશગો રવિમૃતઃ કુર્વીત સૌખ્યં ફલં

પાકાદૌ તુ દશાવસાનસમયે કષ્ટં ફલં પ્રાણિનામ્ ॥

તુઙ્ગાંશોપગતઃ સ્વનીચભવને પાકાવસાને સુખં

દાયાદૌ રિપુચોરપ્રીતિમધિકં દુઃખં વિદેશાટનમ્ ॥ ૧૩૧ ॥

૧૩૧. ભાવાર્થ—શનિ પોતાના ઉચ્ચનો થઈ નીચ નવમાંશમાં હોય, તો દશાની શરૂઆતમાં સુખ અને દશા ઉતરતી વખતે પ્રાણીઓને બહુ દુઃખ થાય છે. —શનિ નીચનો થઈ ઉચ્ચ નવમાંશમાં હોય, તો દશા ઉતરતી વખતે સુખ, અને દશાની શરૂઆતમાં શત્રુ અને ચોરથી ભય, દુઃખી, અને પરદેશમાં લટકનાર થાય છે.

સ્વકીયદાયે ગુરુવન્ધુમિત્રૈર્યાર્જનં કીર્તિંસુખં કરોતિ ॥

દૌત્યં ચ સત્કર્મ હિરણ્યપણ્યૈર્ધનાયતિં વાતરુજં કુમારઃ ॥ ૧૩૨ ॥

૧૩૨. ભાવાર્થ—બુધની મહાદશામાં મુરખી (શુક્ર) સગાંવહાલાં અને મિત્રોથી ધન મેળવનાર, કીર્તિ અને સુખવાળો, રાજ્ય દરબારી સંદેશો લઈ જનાર, સોના રૂપાના દાગીના વિગેરે વેચવાથી ધનવાન થાય, તથા વાયુનો રોગી, અને સારાં કામ કરનાર થાય છે.

બુધદશાયામન્તર્દશાફલાનિ.

બુધની મહાદશામાં અન્તર્દશાઓનાં ફળો.

વિચિત્રગૃહવિત્તામિં દ્વિજવન્ધુવશાદનમ્ ॥

સર્વકાર્યાર્થસંસિદ્ધિં સૌમ્યે સૌમ્યદશાન્તરે ॥ ૧૩૩ ॥

૧૩૩. ભાવાર્થ—બુધમાં બુધની અન્તર્દશા, મુંદર ઘર અને ધનવાળો, પ્રાણીઓ, ને સગાંવહાલાંઓથી પેસો મળે, ને દરેક કામમાં ફતેહ કરે છે.

વન્ધુપીઠા મનસ્તાપં સૌખ્યહાનિમરેભયમ્ ॥

કાર્યનાશમવાપ્નોતિ કેર્તા સૌમ્યદશાન્તરે ॥ ૧૩૪ ॥

૧૩૪. ભાવાર્થ—બુધમાં કેતુની અન્તર્દશા, સગાંઓથી પીઠા, મનમાં સંતાપ, ને સુખનો નાશ થાય, તેમજ દુઃખનોની છીક રહે, અને દરેક કામ પંધામાં નુકશાની કરે છે.

ગુરુદેવાગ્નિવિપ્રેષુ દાનં ધર્મમિયં તપઃ ॥

ધનવસ્ત્રવિભૂપાસિં શુક્રે સૌમ્યદશાન્તરે ॥ ૧૩૫ ॥

૧૩૫. ભાવાર્થ—બુધમાં શુકની અન્તર્દશા, શુક્ર, દેવ, અગ્નિ અને બ્રાહ્મણોને દાન આપનાર, ધર્મમાં પ્રીતિ રાખનાર, તપ કરનાર, તેમજ ધન વસ્ત્રો અને દાગીનાવાળો કરે છે.

વસ્ત્રભૂષણવિજ્ઞાસિં રાજપ્રીતિં મહત્સુખમ્ ॥

ધર્મશ્રવણમાપ્નોતિ રવૌ બુધદશાન્તરે ॥ ૧૩૬ ॥

૧૩૬. ભાવાર્થ—બુધમાં સૂર્યની અન્તર્દશા, વસ્ત્રો, દાગીનાઓ અને ધનવાળો, રાજાની પ્રીતિવાળો, બહુ સુખી, અને ધર્મનાં ભાષણ સાંભળનાર કરે છે.

રોગારાતિજનદ્રેપં સર્વકાર્યાર્યનાશનમ્ ॥

ચતુષ્પાદ્મયમાપ્નોતિ ચન્દ્રે સૌમ્યદશાન્તરે ॥ ૧૩૭ ॥

૧૩૭. ભાવાર્થ—બુધમાં ચંદ્રની અન્તર્દશા, રોગી, શત્રુઓથી અઢે-ખાઈ કરાતો, દરેક કામનો નાશ, અને ઢોરાંથી ભય કરે છે.

રોગારિભયનાશં ચ પુણ્યકર્મફલં યશઃ ॥

રાજપ્રીતિમવાપ્નોતિ કુજે સૌમ્યદશાન્તરે ॥ ૧૩૮ ॥

૧૩૮. ભાવાર્થ—બુધમાં મંગળની અન્તર્દશા, રોગ અને શત્રુઓના ભયનો નાશ, પૂણ્ય કર્મોથી યશવાળો, અને રાજ્યની પ્રીતિવાળો કરે છે.

મિત્રવન્ધુધનપ્રાપ્તિં સુસન્નિવિધવિભૂષણમ્ ॥

રાજપ્રીતિમવાપ્નોતિ રાહૌ સૌમ્યદશાન્તરે ॥ ૧૩૯ ॥

૧૩૯. ભાવાર્થ—બુધમાં રાહુની અન્તર્દશા, મિત્રો અને સગાંવ-હાલાંથી ધન મેળવનાર, તેમજ સુખ, વિદ્યા, દાગીના અને રાજ્ય પ્રીતિવાળો કરે છે.

દૃષ્ટવન્વુગુરુદ્વેપં ધનલાભં મુતાયતિમ્ ॥

રોગાદિભયમાપ્નોતિ ગુરૌ સૌમ્યદશાન્તરે ॥ ૧૪૦ ॥

૧૪૦. ભાવાર્થ—બુધમાં ગુરૂની અન્તર્દશા, દોસ્તો, સગાંવહાલાંઓ અને ગુરૂથી ધિક્કાર પામનાર, ધન અને છોકરાંઓનો વધારો કરે, તથા રોગના ભયવાળો કરે છે.

ધર્મસત્કર્મવિત્તાર્થિં મુલ્લમલ્પજનાર્થિષઃ ॥

કૃપ્યાદિનાશમાપ્નોતિ શનૌ સૌમ્યદશાન્તરે ॥ ૧૪૧ ॥

૧૪૧. ભાવાર્થ—બુધમાં શનિની અન્તર્દશા, ધર્મ, સારાં કામ અને પૈસાનો વધારો, નાના નાના ઉમરાવોથી સુખી કરે છે, અને ખેતીવાડી વિગેરેનો નાશ કરે છે.

ઉચ્ચરાશિગતઃ સૌમ્યો નીચાંશકસમન્વિતઃ ॥

કરોતિ કર્મવૈકલ્યં નિજદાયે ચ વર્ધનમ્ ॥ ૧૪૨ ॥

૧૪૨. ભાવાર્થ—ઉચ્ચ રાશિમાં રહેલો બુધ નીચના નવમાંશમાં હોય તો પોતાની દશામાં કામ કરવામાં શક્તિ વિનાનો, અને અવળાં કામ કરનાર કરે છે.

નીચસ્થાનગતશ્ચાન્દ્રિસ્તુઘ્નાંશકસમન્વિતઃ ॥

પાકાદૌ વિફલં સર્વં શુભમન્તે પ્રયચ્છતિ ॥ ૧૪૩ ॥

૧૪૩. ભાવાર્થ—બુધ નીચનો થઈને ઉચ્ચના નવમાંશમાં હોય તો દશાના ઉઘ્ના ભાગમાં સાફ ફળ કરે છે. પણ શરૂઆતમાં કંઈ ફળ આપતો નથી.

(સર્વાર્થ ચિન્તામણિઃ)

દીનો નરો ભવતિ બુદ્ધિવિવેકનષ્ઠો

નાનામયાકુલવિવર્દિતદેહતાપઃ ॥

પાપાદિવૃદ્ધિરતિકષ્ણચરિત્રયુક્તઃ

કિશ્ચિત્સુખી ચ શિશિનઃ પરિપાકકાલે ॥ ૧૪૪ ॥

૧૪૪. ભાવાર્થ—કેતુની મહાદશામાં ગરીબ, બુદ્ધિ, અને વિવેક વિનાનો, ઘણા રોગોથી પીડાનાર, શરીરે બહુ દુઃખી, પાપનો વધારો કરનાર, બહુ ખરાબ કામ કરનાર, અને કંઈક સુખી થાય છે.

કેતુદશાયામન્તર્દશાફલાનિ.

કેતુની માહાદશામાં અન્તર્દશાઓનાં ફળો.

કલત્રપુત્રમરણં મુલ્લવિત્તવિનાશનમ્ ॥

રિપુમીતિમવામોતિ કેતૌ કેતુદશાન્તરે ॥ ૧૪૫ ॥

૧૪૫. ભાવાર્થ—કેતુમાં કેતુની અન્તર્દશા, સ્ત્રીઓ અને છોકરાનું મરણ, મુખ ધનનો નાશ, અને શત્રુથી ભય કરે છે.

સ્ત્રીપુત્રરોગકલહં વન્ધુમિત્રાદિનાશનમ્ ॥

જ્વરાતિસારમામોતિ શુક્રે કેતુદશાન્તરે ॥ ૧૪૬ ॥

૧૪૬. ભાવાર્થ—કેતુમાં શુક્રની અન્તર્દશા, સ્ત્રી પુત્રના રોગથી ક્ષેત્રી, બંધુઓ અને મિત્રોનો નાશ, તેમજ તાવ અને સંયત્કષ્ણીનો રોગી કરે છે.

મનોમઙ્ગલં શરીરાતિ વિદેશગમનં મયમ્ ॥

સર્વકાર્યવિરોધં ચ રવૌ કેતુદશાન્તરે ॥ ૧૪૭ ॥

૧૪૭. ભાવાર્થ—કેતુમાં સૂર્યની અન્તર્દશા, ઇચ્છાનો ભંગ, શરીરે દુઃખ, પરદેશ જવું, ભય, અને દરેક કામમાં વિરોધ કરે છે.

દારાપુત્રજનાલસ્યં ધનધાન્યવિનાશનમ્ ॥

મનસ્તાપમવામોતિ ચન્દ્રે કેતુદશાન્તરે ॥ ૧૪૮ ॥

૧૪૮. ભાવાર્થ—કેતુમાં ચંદ્રની અન્તર્દશા, સ્ત્રી પુત્રો અને નોકરોનો નાશ, આળસ, ધન અને અનાજનો નાશ, અને મનમાં સંતાપ કરે છે.

પુત્રદારાનુજેદ્રપં રોગારિનૃપીદનમ્ ॥

વન્ધુનાશમવામોતિ કુજે કેતુદશાન્તરે ॥ ૧૪૯ ॥

૧૪૯. ભાવાર્થ—કેતુમાં મંગળની અન્તર્દશા, પોતાના છોકરાઓ, સ્ત્રી અને નાના ભાઈઓથી ધિક્કાર પામનાર, રોગ, શત્રુ અને રાજાઓથી પીડા, તેમજ સગાવહાલાનું મરણ કરે છે.

રાજચોરમયં દુઃસ્વં સર્વકાર્યવિનાશનમ્ ॥

દુષ્ટમાનવસંવાદં રાહૌ કેતુદશાન્તરે ॥ ૧૫૦ ॥

૧૫૦. ભાવાર્થ—કેતુમાં રાહુની અન્તર્દશા, રાજા અને ચોરોથી ભય, દુઃખ, દરેક કામનો નાશ અને ખરાબ માણસ સાથે વિવાદ કરનાર કરે છે.

દેવદ્વિજગુરુપ્રીતિ રાજસ્નેહં નિરામયમ્ ॥

મૃપુત્રલાભમાપ્નોતિ ગુરૌ કેતુદશાન્તરે ॥ ૧૫૧ ॥

૧૫૧. ભાવાર્થ—કેતુમાં ગુરૂની અન્તર્દશા, દેવ પ્રાદ્યષ્ટ અને ગુરૂની પ્રીતિ, રાજાઓથી સ્નેહ, રાગ વિનાનો, જમીન અને ઈકરાંવાળો કરે છે.

મનોભયં મનસ્તાપં સ્વવન્ધુજનવિગ્રહમ્ ॥

દેશત્યાગમવાપ્નોતિ શનૌ કેતુદશાન્તરે ॥ ૧૫૨ ॥

૧૫૨. ભાવાર્થ—કેતુમાં શનિની અન્તર્દશા, મનમાં ભય, મનમાં સંતાપ, પોતાના ભાઈઓ અને સગાંવહાલાંઓ સાથે કષ્ટો ઈશનાર, તેમજ દેશનો ત્યાગ કરનાર કરે છે.

વન્ધુમિત્રાદિસંયોગં પુત્રદારધનાગમમ્ ॥

વિદ્યામુખમવાપ્નોતિ બુધે કેતુદશાન્તરે ॥ ૧૫૩ ॥

૧૫૩. ભાવાર્થ—કેતુમાં બુધની અન્તર્દશા, સગાંવહાલાં અને ઘોસ્તોનો મેળાપ, પુત્ર અને સ્ત્રી તરફથી ધનની આવક, અને વિદ્યાથી સુખી કરે છે.

શુભગ્રહયુતઃ કેતુઃ સ્વદશાયાં સુખમદઃ ॥

યદિ શોભનસંદષ્ટઃ કરોતિ વિપુલં ધનમ્ ॥ ૧૫૪ ॥

૧૫૪. ભાવાર્થ—શુભગ્રહ સાથે કેતુ બેઠો હોય તો પોતાની દશામાં સુખ શાંતિ આપે છે. અને શુભગ્રહો ભેટા હોય તો બહુ ધનવાન થાય છે.

સપાપઃ કુરુતે કેતુઃ સ્વપાકે દુષ્ટમાનવૈઃ ॥

મીતિ કૃત્રિમરોગાર્થવ્યસનં ધનનાશનમ્ ॥ ૧૫૫ ॥

૧૫૫. ભાવાર્થ—કેતુ ખરાબ ગ્રહ સાથે હોય તો પોતાની દશામાં દુષ્ટ માણસોથી ભય, રોગોથી દુઃખ, અને ધનનો નાશ થાય છે.

દશાદૌ ગુરુવન્ધ્વાર્તિ દશામધ્યે ધનાયતિમ્ ॥

દશાન્તે સુખમાપ્નોતિ કેતોર્દાયફલં ત્રિધા ॥ ૧૫૬ ॥

૧૫૬. ભાવાર્થ—કેતુની દશાનું ફળ ત્રણ પ્રકારનું છે.

દશાની શરૂઆતમાં ગુરૂ અને સગાંવહાલાં પીડા ભોગવે, વચમાં પેસો મળે અને અંતમાં પોતાને સુખી કરે છે.

સ્ત્રીપુત્રવિત્તાપ્તિમતીવ સૌખ્યં સુગન્ધમાલ્યામ્બરમૂષણાપ્તિમ્ ॥

યાનાદિભાગ્યં નરપાલતુલ્યં યશઃ સ્વપાકે મૃગુજઃ કરોતિ ॥ ૧૫૭ ॥

૧૫૭. ભાવાર્થ—શુકની મહાદશામાં સ્ત્રી છોકરાં દોલતવાળો, બહુ સુખી, સુગન્ધ, પુષ્પ, માળાઓ, પોશાકો, ઘરેણાં, ગાડીઓ, પાલખી વિગેરે લોગવનાર, રાજા જેવી કીર્તિવાળો થાય છે.

શુક્રદશાયામન્તર્દશાફલાનિ.

શુક્ર મહાદશામાં અંતર્દશાઓનાં ફળો.

શય્યાસ્ત્રીધનવસ્ત્રાપ્તિં ધર્માદિસુખસમ્પદઃ ॥

રિપુનાશં યશોભયં શુક્રે શુક્રદશાન્તરે ॥ ૧૫૮ ॥

૧૫૮. ભાવાર્થ—શુક્રમાં શુકની અન્તર્દશા, સુવાના છત્ર પદંગો, ઝેરી, ધન, સારાં કપડાં વિગેરેનું સુખ લોગવનાર, ધર્મ સુખ સંપત્તિવાળો, શત્રુનો નાશ, અને કીર્તિનો લાભ કરે છે.

શિરોદરાક્ષિરોમં ચ કૃપિગોવિત્તનાશનમ્ ॥

નૃપક્રોધમવાપ્નોતિ રવૌ શુક્રદશાન્તરે ॥ ૧૫૯ ॥

૧૫૯. ભાવાર્થ—શુક્રમાં રવિની અન્તર્દશા, માથાનો, પેટનો, અથવા આંખોનો રોગી, ખેતીવાડી, ઠાકરાં અને ધનનો નાશ, અને રાજાનો ક્રોધ થાય છે.

નભાસ્થિજશિરોરોમૈઃ કોમલાદ્યા મયર્દશામ્ ॥

શરીરેક્લેશમાપ્નોતિ શુક્રસ્પાન્તર્ગતઃ શશી ॥ ૧૬૦ ॥

૧૬૦. ભાવાર્થ—શુક્રમાં શ્યુની અન્તર્દશા નખ અને હાઠકાંથી ધચેલી માથાની પીડા, અને કામલાદિ રોગ, અને શરીરમાં કલેશ વિગેરે કરે છે.

પિત્તાસ્રગક્ષિરોમં ચ મહોત્સાહં ધનાગમમ્ ॥

દારમૂલામમાપ્નોતિ કુજે શુક્રદશાન્તરે ॥ ૧૬૧ ॥

૧૬૧. ભાવાર્થ—શુક્રમાં મંગળની અન્તર્દશા, પિત્ત લોહી અને આંખોનો રોગી, બહુ આનન્દી, ધનની આવકવાળો, તેમજ સ્ત્રી જામીનના લાભવાળો કરે છે.

નીલવસ્તુધનપ્રાપ્તિં ઘન્યુદ્દેપં સુહૃદ્વયમ્ ॥

અગ્નિચાપામવાપ્નોતિ રાહૌ શુક્રદશાન્તરે ॥ ૧૬૨ ॥

૧૬૨. ભાવાર્થ—શુક્રમાં રાહુની અન્તર્દશા, કાળી વસ્તુથી ધનનો લાભ અને બંધુઓ સાથે કલેશવાળો, મિત્રોથી ભય, અને અગ્નિથી નુકશાન કરે છે.

ધનવસ્ત્રવિભષાં ધર્માચારં સુસ્વાવહમ્ ॥

સ્ત્રીસુતાર્તિ ચ વૈપમ્યં ગુરૌ શુક્રદશાન્તરે ॥ ૧૬૩ ॥

૧૬૩. ભાવાર્થ—શુકમાં શુકની અન્તર્દશા, ધન, વસ્ત્ર, ધરેણીવાળો, ધર્મ પ્રમાણે વર્તનાર, સુખી રોગી સ્ત્રી અને રોગી છોકરાંવાળો, અથવા ધરમાં કલેશ કરનાર કરે છે.

વૃદ્ધસ્ત્રીજનસંભોગં ગૃહક્ષેત્રધનાગમમ્ ॥

શત્રુનાશમવાપ્નોતિ મન્દે શુક્રદશાન્તરે ॥ ૧૬૪ ॥

૧૬૪. ભાવાર્થ—શુકમાં શનિની અન્તર્દશા હોય તો ધરડી સ્ત્રીઓ લોગવનાર, ધર જમીન અને ધનની આવક યાય, અને શત્રુનો નાશ કરે છે.

સુતમિત્રસુસ્વાર્યામિં નૃપમીતિં મહત્સુલ્લમ્ ॥

શુભમારોગ્યમાપ્નોતિ બુધે શુક્રદશાન્તરે ॥ ૧૬૫ ॥

૧૬૫. ભાવાર્થ—શુકમાં બુધની અન્તર્દશા, છોકરાં અને મિત્રથી સાફ સુખ, અને ધનવાન, રાજા સાથે પ્રીતિવાળો, બહુ સુખી, અને નિરોગી કરે છે.

કલહં વન્ધુનાશં ચ શત્રુપીડા મનોભયમ્ ॥

ધનચ્છેદમવાપ્નોતિ કેતૌ શુક્રદશાન્તરે ॥ ૧૬૬ ॥

૧૬૬. ભાવાર્થ—શુકમાં કેતુની અન્તર્દશા, કલેશ, સર્ગાં રનેહીઓમાં મરણ, શત્રુથી પીડા અને મનમાં ભય કરે છે.

ઉત્તરાશિગતઃ શુક્રો નીચાંશકસમન્વિતઃ ॥

સ્વપાકે ધનનાશં ચ કુર્વોતિ પદવિચ્યુતિમ્ ॥ ૧૬૭ ॥

૧૬૭. ભાવાર્થ—ઉચ્ચ રાશિમાં શુક્ર હોય, અને નવમાંશમાં નીચનો હોય તો પોતાની દશામાં ધનનો નાશ, હોદ્દો ને માન શુભાવે છે. (પદવી ઉતરી જાય.)

માર્ગવો નીચરાશિસ્યઃ સ્વોચાંશકસમન્વિતઃ ॥

સ્વદાયે કૃપિવાણિજ્યં ધનલાભં પ્રયચ્છતિ ॥ ૧૬૮ ॥

૧૬૮. ભાવાર્થ—નીચરાશિમાં રહેલો શુક્ર, નવમાંશમાં ઉચ્ચનો હોય તો પોતાની દશામાં ખેતીવાડી અને વેપારમાં ધનનો લાભ આપે છે.

સમ્યગ્વલિનઃ સ્વતુઙ્ગભાગે સમ્પૂર્ણા વલવર્જિતસ્ય રિક્તા ॥

નીચાંશગતસ્ય શત્રુભાગે જ્ઞેયાનિષ્ટદશા ફલમ્પસૂતૌ ॥ ૧૬૯ ॥

૧૬૯. ભાવાર્થ—દશાનો માલિક બળવાન થઈ ઉચ્ચનો હોય તો સંપૂર્ણ દશા કહે છે. તે પૂર્ણ ફળ આપે છે.

નિર્ણયી અહની દશાને રિક્તા કહે છે. તે કંઈ ફળ આપતી નથી.

અહ નીચનો હોય, અને નીચમાંશમાં શત્રુના ઘરનો હોય તો ખરાબ ફળ આપનારી દશા જાણવી.

તત્તજ્ઞાવાર્થકામેશદશાસ્વન્તર્દશાસુ ચ ॥

તત્તજ્ઞાવિનાશઃ સ્યાત્ તદ્યુક્તેક્ષિતકારકૈઃ ॥ ૧૭૦ ॥

૧૭૦. ભાવાર્થ—જે જે ભાવથી બીજા સાતમા સ્થાનના સ્વામીની દશા અન્તર્દશા હોય, તે તે ભાવનાકારક જેની દશા છે, તેના લેગા હોય, કે તેને ભેટા હોય, તો તે તે ભાવનો નાશ કહેવો.

ત્રિકોણપનલાભસ્યા વલિનો યદિ જ્યોમનાઃ ॥

સ્વદશાન્તર્દશાકાલે કુર્વન્તિ ત્રિપુલં સુત્રમ્ ॥ ૧૭૧ ॥

૧૭૧. ભાવાર્થ—ત્રિકોણ(૯-૫)માં બીજા અને અગીયારમા ભાવમાં બળવાન શુભ અહો હોય તો તે પોતાની દશા અન્તર્દશામાં બહુ સુખ આપે છે.

અષ્ટાદશારવ્યા નિસમાનિહોરાસમુદ્વૃતે જાતકપારિજાતે ॥

રાશિસ્વરૂપાદિ દશાફલાન્તર્વ પ્રોક્તં મયા મનુમુખમસાદાત્ ॥ ૧૭૨ ॥

૧૭૨. ભાવાર્થ—સર્વ હોરા શાસ્ત્રમાંથી બનાવેલા જાતક પારિજાતકમાં તથોતિય શાસ્ત્રનું બધું કામ અઢાર અધ્યાયોમાં સમાજેલું છે. રાશિના સ્વરૂપથી લઈ દશાનું સમગ્ર ફળ નવઅહોની કૃપાથી મેં આ ગ્રંથમાં કહ્યું છે. इति श्रीनवग्रहकृपया वैद्यनाथविरचिते जातकपारिजातेऽष्टादशोऽध्यायः ॥

એ પ્રમાણે નવઅહની કૃપાવડે (મહેરબાનીથી) વૈદ્યનાથે રચેલા જાતક પારિજાતમાં અધ્યાય ૧૮ થી સમાપ્ત.

શાસ્ત્રાભિરષ્ટાદશસંख्यकाभिरध्यायरूपाभिरतिप्रकाशः ॥

ज्योतिर्मयः सर्वफलप्रधानः संकीर्तितो जातकपारिजातः ॥ १७३ ॥

૧૭૩. ભાવાર્થ—જ્યોતિષ શાસ્ત્રમાં મુખ્ય, સર્વ ફળોમાં શ્રેષ્ઠ, જ્યોતિષનો પ્રકાશ કરનાર જાતક પારિજાત ૧૮ અધ્યાયનો પ્રકાશ કર્યો છે.

उक्तं राशिगुणालयं ग्रहगतिस्थानस्वभावकृति

राधानादि समस्तजीवजननं बालाद्यनिष्ठाकरः ॥

आयुर्जातकभङ्गयोगजविधिः श्रीराजयोगादिजं

द्वित्र्यादिग्रहयोगजः शुभकरो मान्यवर्जं च क्रमात् ॥૧૭૪॥

पश्चादष्टकवर्गचिन्दुगणितं होराधनस्थानजं

दुश्चिक्यावनिभावजं सुतरिपुस्थानप्रयुक्तं फलम् ॥

कन्दर्पाष्टमधर्मराशिजनितं व्यापारलभान्त्यजं

नारीजातकलक्षणं निगदितं चन्द्रं दशान्तर्दशा ॥ ૧૭૫ ॥

૧૭૪-૧૭૫. ભાવાર્થ—પેહેલામાં (૧) રાશિના શુદ્ધ અને ભાગ, (૨) શુકની ગતિ, સ્થાન, સ્વભાવ, અને આકૃતિ, (૩) આધાન (ગર્ભ)નું રહેલું, ખીજાં જીવવાળાં પ્રાણીઓનું જન્મલું, (૪) બાળકોપર અને જીવાન માથુ-સોપર જીવાનીમાં પડતાં દુઃખો, (૫) જન્મતાં મરણ પામે તે, (૬) રિષ ભંગ વિધિ એટલે રિષ થતું અટકાવે, (૭) રાજ્યયોગ બાબત, (૮) દ્વિત્ર-યાદિ શ્રદ્ધ યોગ, (૯) માન્દિ લક્ષ, (૧૦) અષ્ટક વર્ગ, શુભરેખાનું ગણિત, (૧૧) પેહેલા અને ખીજા ભાવનું ફળ, (૧૨) ત્રીજા અને ચોથાનું, (૧૩) પાંચમા અને છઠ્ઠાનું, (૧૪) ૭-૮-૯ ભાવનું, (૧૫) ૧૦-૧૧-૧૨ ભાવનું ફળ, (૧૬) સ્ત્રી જાતક, (૧૭) કાળચક્રદશા, (૧૮) મા અધ્યાયમાં દશા અન્તર્દશા છે.

એ પ્રમાણે ૧૮ અધ્યાયોમાં ઉપર પ્રમાણે બાબતો છે.

श्रीविद्याधिकवेङ्कटाद्रितनयः श्रीवैद्यनाथः मुयीः

आदित्यादि समस्तखेटकृपया विद्वज्जनप्रीतये ॥

होरासिन्धुसमुद्भूतामृतमयीमष्टादशाध्यायिनीं

चक्रे जातकपारिजातसरणिं गीतोत्सुकश्चोकिनीम् ॥ ૧૭૬ ॥

૧૭૬. ભાવાર્થ—વિદ્યા જાણનારા અને માન પામેલા વેંકટાદ્રિના પુત્ર, બુદ્ધિમાન, વૈદ્યનાથે સૂર્ય વિગેરે સર્વ શ્રદ્ધાની મહેરબાનીથી વિદ્વા-

નોની પ્રીતિ માટે, જ્યોતિષ શાસ્ત્ર રૂપ સમુદ્રમાંથી કાઢેલી અમૃતરૂપ
અદાર અધ્યાયની સુંદર શ્લોકવાણી જાતક પારિજાતની સરણી કરેલી છે.

इति श्रीजातकपारिजातः समाप्तः ॥

॥ ॐ तत्सत् परमात्मने नमः ॥

खेडामान्त समागतै कपडवज्जाख्येपुरवासिनां

श्रीसोमेश्वर वाडवेन च मयाज्योतिर्विदा भावतः ॥

बालान्वोधयितुं मुखंवर वडाद्रा ज्ञातिना पूर्णको

जातोजातक पारिजात विवृतोऽध्यायोऽवृत्तिर्गुर्जरः ॥ १ ॥

૧. બાવાર્થ—ખેડા જીલ્લાના કપડવંજ ગામમાં રહેનાર, વડાદરા જ્ઞાતિના પ્રાદાણ, જોશી, સોમેશ્વર, બાળકોને સહેલાઈથી સમજવા માટે જાતક પારિજાત નામના ગ્રંથનો ગુજરાતી ભાષામાં, ઉમંગથી અદારમો અધ્યાય સંપૂર્ણ કર્યો.

अंथ मलवानुं ठेकाणुं—

ભાષાન્તર કર્તા,—જોશી, સોમેશ્વર દ્વારકાદાસ.

ઠેકા—મોટા રામજીમંદિર રાવળપોળ.

અ. કપડવંજ.

(ઈલાકો મુંબઈ, દેશ ગુજરાત, જિલ્લો ખેડા.)

હાલ મુકામ મુંબઈ—કે. ઠાકોરદાર-ભાઈ જીવજીની ગલીમાં.

ઘર નંબર ૪-ત્રીજા માળે.

અમો તરફથી જ્યોતિષ કલ્પતરૂ નામનો ગણિત અને દળા-
પીયનો જિતમ ગ્રંથ બહાર પડેલો છે.

समाप्त.

પત્ર.	શ્લોક.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.	પત્ર.	શ્લોક.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૮	૨૨	પટ્ટુ	પટ્ટુ	૬૬	૧	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૧૪	૪૧	આદ્ય	આદ્ય,	૭૩	૨૧	કપડવંચાલ્યે	કપડવંચાલ્યે
૧૭	૪૪	ફળપર	ફળપર	૭૭	૪૦	છ સ્થાને	છ સ્થાને
૨૩	૧૪	વિષુ	વિષુ	૭૭	૪૨	સંપ્રાપ્તા	સંપ્રાપ્ત
૨૩	૧૫	દીપા પહેલા ને શ્લોક પછી છે.	શ્લોક પહેલા ને દીપા પછી.	૮૧	૪૮	ડપિં	ડપિં.
૨૬	૨૭	ચાન	ચાન	૮૪	૭૨	ચાન	ચાન
૪૦	૮૩	ભાષુસને	ભાષુસ	૮૫	૭૮	ચાલિમાં	ચાલિમાં
૪૧	૧	કપડવંચાલ્યે	કપડવંચાલ્યે	૮૮	૭૮	આવેલો કપાસ	આવેલો કપાસ
૪૩	૨	બધેલો	બધેલો	૮૮	૮૩	હોય,	હોય,
				૮૮	૮૮	મહાયુ	મહાયુ
				૮૯	૧	મ્યોડગ્નિકો	મ્યોડગ્નિકો
				૧૦૦	૧૪	પિંડાદિ	પિંડાદિ
				૧૦૦	૨૬	ભુક્ત	ભુક્ત
૪૫	૧૦	જન્માધ્યાયઃ	જન્માધ્યાયઃ	૧૦૦	૩૦	ચિરપુણ્યો	ચિરપુણ્યો
૪૮	૨૩	બેડેલો	બેડેલો	૧૦૧	૩૩	મુરં	મુરં
૫૦	૨૪	સમ્પ્રો	સમ્પ્રો	૧૦૧	૩૩	તા	તા
૫૦	૨૪	હોયને,	હોય,	૧૦૩	૪૧	કુચરણાં	કુચરણાં
૫૫	૪૪	કપેલું	કપેલું	૧૦૩	૪૫	નમસ્ચરણાં	નમસ્ચરણાં
૫૮	૬૪	વિલમ્બે	વિલમ્બે	૧૧૦	૬૮		

पत्र.	श्लोक.	अशुद्ध.	शुद्ध.	पत्र.	श्लोक.	अशुद्ध.	शुद्ध.
११२	७४	दक्षिण	दक्षिणजल.	१८२	११८	अशुद्ध.	शुद्ध.
११२	७५	खट	खट	१८४	१२६	चंद्र इक्ष्वायी	चंद्रमाधी इक्ष्वा
११४	८१	अथा. धी	अथायी,	१८५	१२७	स्वभाव	स्वभाव
११४	८३	रुद्रकुण्ड	रणेश	१८५	१२७	भाभी	भाभी
१२१	८३	पात	पोत	१८६	१३२	भविष्ययोग	भविष्ययोग
१२५	९	मृत्यु मृत्यु	मृत्यु मृत्यु	१८७	१३५	पूजना	पूजना
१३३	३	कलेयरो	कलेयरो.	१८७	१३६	आरयोग	आरयोग
१३५	१०	वर्जितच	वर्जितच	२००	१४४	पांयमे	पांयमे
१३७	१६	निन्द्रवा वापः	निन्द्रवा वापः	२०३	१५८	अगानिधि	अगानिधि
१४०	२६	दक्षितो	सहितो	२०४	१६१	पावन	पवित्र
१४३	३४	वहि	वहि	२०८	१७१	क्षेय ता	क्षेय तो
१४३	३४	इन्द्र इस्तां धीने	इन्द्र विनाना	२०८	१७२	सङ्ग्रहः	सङ्ग्रहः
१५०	६५	त	श्रुत	२०८	१७४	पूर्व	पूर्व
१५०	६६	त आथस	ते आथस	२१०	१७७	यजतश्च	यजतश्च
१५०	६७	मयनोपेगते	मयनोपेगते	२१३	१	विद्युतोऽप्यायोगजो	विद्युतोऽप्यायोगजो
१५०	६७	रत्ना	रत्नो	२१८	११	शास्त्री	शास्त्री
१५२	१	विद्युऽभ्याय	विद्युतोऽभ्यायो.	२२०	१५	सुतरी	सुतरी
१७८	५१	धीगने	धीगने	२२४	२६	सूय,	सूय,
१७८	६३	शर	शरीर	२२५	३१	संयथां	संयथां
१८०	६४	परस्त्रीस्तः	परस्त्रीस्तः	२२८	४२	नीचाटनः	नीचाटनः
१८१	७०	लघ्वेज्यो	लघ्वेज्यो	२३२	४८	घन	घनी
१८८	८५	चंद्रभी	चंद्रमा	२३२	४८	प्रनु	प्रनु
१८३	११८	क्षीत	क्षीत	२३२	४८	स्वभावो	स्वभावो

पत्र.	श्लो३.	अशुद्ध.	शुद्ध.
३४४	७०	संगुण्यै	संगुणित्वा
३४५	१	व्यायऽपिता	व्यायःपिता
३४६	१७	पापनिरीक्षिते	पापनिरीक्षिते
३४७	४८	गणै	गणै
३४९	५८	भवभां	भावभां
३५६	६६	दृष्टिवाणो	दृष्टिवाणो
३७२	१७	तद्वत्	तद्वत्
३७५	३०	तदुंज	तदुंज
३७७	४०	नञ्जोनी	नञ्जोनी
३७७	४२	शुद्धभभां	शुद्धे साधे धमभां
३८६	८४	अङ्गभा,	आङ्गभा,
३८८	६६	वाहनम्	वाहनम्
३८४	१२५	नवा भावपर	नवा भावपर
३८५	१३०	तेज (८) द्वाभां	तेज द्वाभां
३८८	१४४	संख्याक	संख्यांक
४०१	२	शास्त्र	भास्त्र
४१६	७१	शत्रुओते	शत्रुओते
४१८	७६	प्रमाद	प्रमाद
४२३	८	भारी	भारी
४२६	३२	संख्याक	संख्यांक
४२६	३२	स्त्रियाः	स्त्रियाः

पत्र.	श्लो३.	अशुद्ध.	शुद्ध.
२३५	६१	रविशेन्नो	रविशेन्नो
२३६	६५	तृतीय	तृतीय
२३७	६८	अतुर्पे	अतुर्पे
२४०	७५	यदभां	यदभां
२४०	७६	७ भावे	७ भावे
२४१	७६	स्त्रीद्वयी.	स्त्रीद्वयी.
२४२	८२	फलद	फलद
२४३	८६	रत्नस्यागी	रत्नस्यागी
२४२	११४	स्त्रीको.	स्त्रीको.
२५७	७	तद्वद्वादांशो	तद्वद्वादांशो
२५७	८	पाण्डको	पाण्डको
२५८	१४	चित्रमानो	चित्रमानो
२७५	७६	विष्कम्भे	विष्कम्भे
२८३	१०२	अरन्धरश्च	अरन्धरश्च
२८०	१२६	मार्तण्ड	मार्तण्ड
३२८	२२	कण्डुसति	कण्डुसति
३३०	२६	विनारान	विनारान
३३३	३७	अध्वनिपति शोधन	अध्वनि शोधन.
३३८	५०	शान	शान
३३८	५०	मुग्धभा	मुग्धभा
३४३	६८	उपधा. ६८	उपधा. ६७

પાન.	શ્લોક.	અર્થ.	શુદ્ધ.	પાન.	શ્લોક.	અર્થ.	શુદ્ધ.
૪૩૦	૩૪	હવે સ્ત્રીના	હવે સ્ત્રી પુરુષના	૫૪૦	૫૮	આરોગ્યતા	શુદ્ધ.
૪૩૨	૪૧	તો બીતો,	તો તે શક્તિની સંખ્યા	૫૪૧	૬૪	સાતમાં	સાતમાં
			જેટલી સ્ત્રીતો	૫૪૫	૮૪	દશમાં	દશમાં
૪૩૮	૬૦	જતું	જમ્યું	૫૪૬	૮૪	૬૨	૬૨
૪૩૯	૬૭	ચંદ્ર	ચંદ્ર	૫૪૯	૪	વૃષ્ટિનક્ષત્રમ્	વૃષ્ટિનક્ષત્રમ્
૪૪૫	૭૯	આત્મોવાળો	આત્મવાળો	૫૫૭	૩૫૭	વૃષ્ટિનક્ષત્રમ્	૫૫૭
૪૪૫	૮૧	જીવ વિવક્તૃ	જીવ વિવક્તૃ	૫૫૫		સીમતઃ નામતો	સીમતઃ દશાતો
૪૪૮	૯૫	ત આયુષ	તે આયુષ	૫૬૪	૨૯	ગદની	ગદની
૪૫૭	૧૯	દક્ષિણે	દક્ષિણે	૫૭૧	૫૩	પરેની	પરેની
૪૫૮	૨૨	પવન	પવન	૫૭૨	૫૮	દાદ	દાદ
૪૭૧	૭૩	શુભ્રમઃ હોમ	શુભ્રમઃ શશિ હોમ	૫૭૫	૭૨	સર્વાર્થચિન્તામણિઃ	આ શ્લોક જાતક પા- રિખતનોજ છે
૪૭૩	૮૨	તાં	તે	૫૮૨	૧૦૯	વેવચાર્ય	વેવચાર્ય
૪૮૧	૫૧	સાન	સનિ	૫૮૪	૧૧૯	નવમાંમાં	નવમાંમાં
૪૮૫	૦	૧૦-૧	૧૦-૧	૫૮૫	૧૨૦	સર્વાર્થચિન્તામણિઃ	આ શ્લોક જાતક પા- રિખતનોજ છે
૫૨૬	૧-૨	દેવાતો	દેવાના				
"	"	પ્રછે કે	પ્રછે છે કે	૫૮૮	૧૪૪	સર્વાર્થચિન્તામણિઃ	આ શ્લોક જાતક પા- રિખતનોજ છે.
૫૨૮	૯	ઘાવનાશકર્યં શિવુ	ઘાવનાશકર્યં શિવુ				
૫૩૫	૩૮	બરજી	બરજી				

અધ્યાય ૧૮ માના શ્લોક ૭૨-૧૨૦-૧૪૪ ઉપર સર્વાર્થચિન્તામણિઃ સમ્યુ છે તે જોઈ છે, પણ તે શ્લોક જાતક પારિખતનોજ છે.